# PSALTERIUM CUM CANTICIS VERSIBUS PRISCO MORE DISTINCTUM ARGUMENTIS ET...

# PSALTERIVM

## CVM CANTICIS

versibus prisco more distinctum

ARGVMENTIS ET ORATIONIBVS VETVSTIS

nouaque litterali explanatione breuissimâ
dilucidatum.

*Studio curaque Iosephi Mariæ Thomasij Presbyteri
ex congregatione Clericorum regularium.*





Psalmodiæ & lacrymis horas vitæ
frequentiùs impende.

*S. Gregorius Papa lib. X. Registri epist. xiv. ad Opportunum.*

ROMÆ, Typis Iosephi Vannaccij. MDCXCVII.

*SVPERIORVM LICENTIA.*

EMINEN.MO AC REVER.MO DOMINO

# IOSEPHO SAENZ DE AGVIRRE

sanctæ Romanæ Ecclesiæ

## PRESBYTERO CARDINALI

Tituli S. Mariæ super Mineruam.

Iosephus Maria Thomasius Presbyter reg. in Domino salutem.

NON dubito quin scias inter veteris Ecclesiasticæ disciplinæ officia & id fuisse, vt nos Clerici PSALTERIVM totum animo perciperemus, & memoriâ custodiremus. * Gennadius Constantinopolitanæ Sedis Antistes, is qui Anatolio successit non diu post Calchedonense concilium; neminem ordinabat, qui Psalterium non sciret memoriter. Concilium Toletanum viij. anno Domini DCLIII. coactum, hunc iustissimum atque optimum canonem edidit, diuturnâ memoriâ dignum; quem & tu vir Eminentissime nomine *Aureæ Regulæ* * nuncupasti; quo di-

* Theodorus Lector in eclogis ex lib. I.

* Tomo II. Collect. maximæ Concil. Hispaniæ p. 566.

citur: *Octauæ disceptationis affectu reperimus quosdam diuinis officijs mancipatos, tantâ nescienté socordiâ plenos; vt nec in illis probentur instructi competenter ordinibus, qui quotidianos versantur in vsus. Proinde sollicitè constituitur atque decernitur; vt nullus cuiuscumque dignitatis Ecclesiasticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum Psalterium, vel Canticorum vsualium, & hymnorum, siue baptizandi perfectè nouerit supplementum. Illi verò qui iam honorum dignitate funguntur, huius tamen ignorantiæ cæcitate vexantur; aut spontè sumant intentionem necessaria perdiscendi; aut à maioribus ad lectionis exercitia cogantur inuiti. Absurdum siquidem est, eos qui cæteros simpliciores & laicos habent docere (quibus & disciplinæ & vitæ debent esse veluti quoddam speculum) ad alicuius ordinis vel dignitatis promoueri statum; qui legem Dei ignorant, nec litterarum saltem mediocritate sunt insigniti.* Huius canonis memores Patres concilij Coyacensis in diœcesi Ouetensi anno ML. *Quinto*, inquiunt, *titulo decreuimus, vt Archidiaconi tales Clericos constitutis quatuor temporibus ad ordines ducant, qui perfectè totum Psalterium, Hymnos & Cantica, Epistolas, Euangelia, & Orationes sciant.* Hoc idem antiquæ disciplinæ caput anno DCCCLXXXIX. suis iam Presbyteris commendarat Riculfus Suessionum Episcopus: cùm in sua ad illos constitutione scripsit: *Monemus vt vnusquisque vestrum Psalmos & Sermonem fidei*

*Catho-*

*Catholicæ, cuius initium*, Quicumque vult saluus esse, *& Canonem Missæ, ac cantum, vel computum memoriter & veraciter ac correctè tenere studeat*. Quanti autem momenti esset hæc res in Clericis, B. Gregorius Papa declarauit: cùm eiusmodi ignauos Clericos, qui Psalmos omnes memoriter non complecterentur, ab ascensu ad Episcopatum repulit, ob eam caussam æquissimam, quam ex ipsiusmet verbis placet nunc
Lib. IV. Reg. ep. 45. audire: *Nec Iohannem Presbyterum*, inquit, *Psalmorũ nescium præsumpsimus ordinare* [*Episcopum*] *quia hæc eum res MINVS SVI profectò habere STVDIVM demonstrabat*. Hinc idẽ sanctissimus Pontifex antequam quempiam ordinaret Episcopum, inquirebat an Psalmos nosset, nec ne; vti discimus ex epistola ad Episcopum Clusinum de Iohanne Diacono promouendo in Episcopa-
Lib. VIII. ep. 34. tum Balneoregiensem: vbi hæc scribit: *Si nihil aliud est quod ei canonicè possit obsistere; requirendum quoque est, si in Opere Dei* (diuinum horarum canonicarum Officium in choro cantatum id hodie appellamus) *studium habuit, vel Psal-*
Lib. XII. ep. 6. *mos nouit*. De Electo autem ad Anconitanam Ecclesiam, Iohannem Episcopum sic affatur: *Ne de incauta eorum Ordinatione qui ad Episcopatum eliguntur, valeat prouenire confusio; vigilanti de eorum personis sollicitudine est requirendum.... Rusticus autem Diaconus eiusdem Ecclesiæ, qui similiter electus fuerat; vigilans quidem homo dicitur: sed, quantum asseritur, Psalmos ignorat....*

*Sed*

*Sed etiam de [eodem ipso] Rustico Diacono, quantos Psalmos minus teneat perscrutandum est*. Hunc eumdem morem in ordinandis Primi Ordinis Sacerdotibus redintegrauit œcumenica synodus Nicæna secunda canone secundo his verbis: *Quoniam psallentes Deo spondemus*; In iustificationibus tuis meditabor; non obliuiscar sermones tuos: *omnes quidem Christianos salutare est hoc seruare; eos autem præcipuè qui Sacerdotalem dignitatem obtinent. quamobrem decernimus quemlibet, qui ad Episcopalem gradum est prouehendus, Psalterium omnino nosse: vt ex eo omnem quoque suum Clericum ita instituj moneat*.

Hæc tu noueras pro tua in Ecclesiasticis disciplinis eruditione permagnâ Cardinalis amplissime: sed quoniam inanem sermonem in hisce meis litteris tibi iniucundum esse putaui; horum pulcherrimorum dictorum memoriam hîc volui refricare potissimum: quia quæ amamus, & sæpe dicere non piget; & sæpius audire magnopere delectat. Ab istiusmodi Patrum institutis, veterumque Sanctorum monitis & exemplis; quorum plerique totum * quotidie Psalterium recitabant; meus in Psalmos amor profectus est: amor studium & laborem auxit vt & illos intelligerem, & aliquem inde fructum pietatis caperem; & non nemo fortassis mei similis hebetior atque rudior, & ad expromendas sanctas animi affectiones pigrior instrueretur. Hunc meorum studiorum laborumque fructum, qualiscumque est,

* Regula S. Benedicti c. 18.

in

in lucem edere statui sub amplissimo nomine tuo; ratus rem me tibi gratissimam facturum, si ex obseruantia, quâ multis te nominibus reuereor & colo, quodque maius est, mirificè diligo; Psalmos tibi traderem legendos: qui ex vetustis Ecclesiæ monumentis & canonibus iam olim didicisti, tam continenter Psalmos tibi **post Pontificem in hac Romana Ecclesia Secundi Ordinis* Eminentissimo *Sacerdoti* comites futuros, quàm continenter nobis adhærescunt, quæ tenemus memoriâ nostrâ. Dat. ad III. Nonas Iunias. Anno MDCXCVII.

* Synodus IV. Symmachi Papæ c. 6. Facundus Herminianensis Episc. lib. XII. c. 3.

---

*Ex Epistola I. B. Pauli Apostoli ad Corinthios.*

Orabo spiritu; orabo & mente: psallam spiritu; psallam & mente.

*Ex Epistola ad Ephesios.*

Implemini Spiritu Sancto; loquentes vobismetipsis in Psalmis, & Hymnis, & Canticis spiritualibus: cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino: gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Iesu Christi, Deo Patri.

*Ex Epistola ad Colossenses.*

Verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia: docentes & commonentes vosmetipsos Psalmis, Hymnis & Canticis spiritualibus; in gratia cantantes in cordibus vestris Deo.

*Ex Epistola Catholica B. Iacobi Apostoli.*

Tristatur aliquis vestrum? oret. Aequo animo est? psallat.

Hoc

Hoc opus inscriptum *Psalterium cum Canticis versibus prisco more distinctum* &c. à R. P. D. Iosepho Maria Thomasio nostræ Congregationis Theologo compositum, & iuxta assertionem PP. quibus id commisimus approbatum; vt typis mandetur, quo ad nos spectat, facultatem concedimus. In quorum fidem has litteras nostra manu subscriptas sigilloque nostro munitas dedimus. Romæ in Aedibus nostris S. Siluestri montis Quirinalis die 25. mensis Maij anno 1697.

*D. Ioseph Maria Arigonius Præpositus Generalis Cleric. Regul.*

D. Antonius Maria Borromæus Secretarius.

---

I.Cor.XIV.15. Qvicumque volunt (velle autem omnes debent) *orare spiritu, orare & mente; psallere spiritu, psallere & mente*, plurimum iuuantur eorum, quæ recitant, intelligentiâ. In omnibus autem orationis formulis, vt amplissima, ita frequentissima est ea, quæ Psalmis & Canticis continetur, vtpote quibus singulis diei ac noctis partibus ex præscripto Ecclesiæ vacandum sit. Sed quoniam pauci possunt tempus & diligentiam adhibere, ad inquirendā eorum sententiam in ingentibus interpretum voluminibus, necessariam rem admodum vtilem gratamque præstitit Reuerendus admodum P. D. Iosephus Maria Thomasius in suo libro inscripto, *Psalterium cum Canticis &c*, breuiter & perspicuè, omissâ interpretationum varietate, proprium eorum sensum, quantum iudicare licet, exponens. In quo quidem libro nihil notaui cum fide aut bonis moribus pugnans, sed omnia eis alendis apta. Ita quidem censeo ego Antonius Charlas Presbyter S. Theologiæ Doctor, Romæ die 5. Iunij. An. 1697.

*Charlas*

---

*Imprimatur*,

Si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sac. Pal. Apost.

*Sperellus Episc. Interamnen. Vicesg.*

*Imprimatur*,

Fr. Ioseph Maria Berti Reuerendiss. Pat. Sac. Apostol. Pal. Mag Socius Ordinis Prædicatorum.

PRÆFATIO

# PRÆFATIO.

* Præfat. in Psalm. num. 9.

* Homilia VI. de Pœnitentia T. V. edition. Nivellianæ.

MEritò Psalmus à Beato Ambrosio dicitur, * *Sermo vniuersorum, vox Ecclesiæ*: quia vt S. Io: Chrysostomus dicebat; *in Ecclesijs pernoctantibus, & primus & medius & nouissimus est David. [Si] diluculo quæruntur hymnorum modulationes; & primus & medius & nouissimus est David. Si pompa in funeralibus defunctorum; & primus & medius & nouissimus est. Si tela in virginum domibus agitur; & primus & medius & nouissimus est David. O rem inauditam! multi qui litterarum experimenta minùs sumpsère, neque ipsis edocti principijs, totum David in pectore conseruant: neque in vrbibus solùm atque Ecclesijs (sic per omne tempus, per omnem ætatem fulget) sed in foro medio, atque ipsa in solitudine, & inhabitabili terra certatim Deo sacras stationes excitat. In Monasterijs sanctis choris Angelicarum acierum, & primus & medius & nouissimus David. In cœnobijs virginum [vbi] greges Mariam imitantium; & primus & medius & nouissimus est. In desertis [vbi] viri crucifixi colloquentes Deo; & primus & medius & nouissimus David. Et omnes quidem homines naturali noctis somno altè premuntur: solusque David instat, atque ipsos Dei seruos, in Angelicas turmas congregans, excitat totâ mente: terram in cælum vertit; & Angelos homines facit*. Id quod meritissimo fit. Psalmi namque fortitudinem & maiestatem Dei prædicant; & eius semper vel beneficia vel facta mirantur: & hominum adeo demonstrant infirmitatem, vt * diuini adiutorij in singulis actibus eos indigere doceant: scelera nostra redarguunt; vulnera detegunt; medicum ostendunt; & curationis viam aperiunt, cùm humanos actus informant quemadmodum orandus sit Deus, atque expectorandi sint nostri

* Vide S. Hieronymum lib. I. Dialogi contra Pelagium post initium.

 animi

animi ſenſus in precando. Cuius vtriuſque rei, nempè & Diuinæ Laudis, & humanæ Orationis formulas non humano ſed diuino magiſterio Pſalmi tradunt; ne in vtroque humanâ ignorantiâ aberremus. Ob eam certè cauſſam antiqua eſt Patrum ſentẽtia, ex Diuinis maximè Scripturis Deum eſſe laudandum atque precandum. vndè S. Auguſtinus * *Vt laus*, inquit, *quam illi dicimus habeat ordinem ſuum, ne fortè aliquo exceſſu quem laudat offendat; melius iter laudis in Scriptura Dei quærimus; ne ab ipſa via, nec in dexteram nec in ſiniſtram digrediamur. Audeo enim dicere charitati veſtræ: vt benè ab homine laudetur Deus, laudauit ſe ipſe Deus: & quia dignatus eſt laudare ſe; ideo inuenit homo quemadmodum laudet eum..... Vt enim ſe homo laudet, arrogantia eſt: vt Deus ſe laudet, miſericordia eſt. Prodeſt amare quem laudamus: bonum amando, nos meliores efficimur. Itaque quoniam hoc nobis prodeſſe nouit vt amemus eum; laudando ſe, amabilem ſe fecit & in eo nobis conſulit quia ſe amabilem facit.* S.Io:Chryſoſtomus *aut alius Pater dicit: *Quoniam fieri non poteſt, vt qui ſunt homines non difficultates ſentiant, & atterantur afflictionibus, & in neceſſitates tam externas, quàm quæ à nobis in nos cooriuntur incidant: vtiliſſimum medicamentum agnoſcunt animæ eorum qui ſunt cum Deo locuturi * in vanitates, promptiſſimam in Pſalmis enunciationem ipſius S.Spiritus: qui res quidem omnes humanas prælegit; per beatiſſimum autem Prophetam Dauid expoſuit voces malis conuenientes, per quas curari poſſint qui in ea inciderunt. Ità ergò quæ priùs fortè canentes percurrimus, & leuiter tantùm & in ſuperficie attingimus; cùm in neceſſitates & afflictiones inciderimus, tunc ſcimus & cognoſcimus: ipſâ re quæ eſt in nobis, conueniens medicamentum naturaliter attrahente, & ipſo etiam medicamento conuenientem affectionem tamquàm propriam ſibi aſſumente & amplectente.* Hinc & beatus Auguſtinus ita nos hortatur:

In Pſalm. CXLIV.

* In proemio Pſal. ex varijs fortè eiuſdem Sancti dictis compoſito, tomo 1. colum. 615. edit. Nicelliana.

* *ſor.* in veritate.

*Si*

In Psal. XXX. enarrat. 4. **Si orat Psalmus, orate: & si gemit, gemite: & si gratulatur, gaudete: & si sperat, sperate: & si timet, timete. Omnia enim quæ hic conscripta sunt, SPECVLVM nostrum sunt.*

Ob eas maximè caussas cùm Psalmorum liber sit diurnâ nocturnâque manu versandus; diu in optatis mihi fuit vt aliqua Psalmorum adornaretur editio: quâ facilis via rudioribus aperiretur ad Psalmos intelligendos breui commentariolo; & ad eos piè sanctéque recitandos, accessione veterum precum ad singulos Psalmos pertinentium noua præberentur incitamenta. Intelligebam enim, quod ad intelligentiam attinet, immò experientiâ ipse meâ cognoscebam, complura contineri difficiliora in Psalmis, quæ intelligentiam retardent, minusque propterea voluntatem accendant quò flagrantiùs oret. Legisse SS. Patrum aliorumque commentarios haud multùm admodum iuuabat: cùm præterita & penè oblitterata ex mente lectio atque explicatio in mentem non veniret inter psallendum: accedebat nec omnibus præsto esse istiusmodi commentarios; nec omnes fortasse satis intelligere: cùm in illis plerumque bene multa, quæ ad pietatem, vel mysteriorum scientiam, & linguarum eruditionem aliarumque rerum ab Ecclesiasticis tractatoribus copiosiùs differantur; quæ mentem potiùs obruant legentium, quàm ex ijs promptè expediant difficultatibus quibus obuoluebantur. Itaque animum adieci ad breuiores explanatores Psalmorũ, vt qui ad institutũ meũ aptior fuisset, hunc in opellam hanc integrum transferrem. Plures clari nominis istiusmodi auctores expertus sum: quorum doctrinam pietatemque vt summis laudibus effero; ita minùs congruere operi nostro animaduerti. quærebam enim explanatorem, qui stylo simplici pressè verba ipsa Psalmorum explanaret, & verba obscuriora clarioribus verbis, sed paucissimis

exprimeret; quæ abstrusiora essent diceret quidem apertiùs; sed tamen amplissimos sinus variorum sensuum quoqueuersus non explicaret: expetebam, vt vnico verbo dicam, explanationem breuissimam κατ' πόδα, litteralem, & quodammodo grammaticalem; quâ scilicet tropi atque figuræ tum orationis tum verborum, quæ modo communi linguarum vulgarium minùs vsitatæ, minusque intellectæ, haud exiguum negotium psallentibus facessunt; itemque idiotismi siue proprietates peculiares linguæ Hebraicæ vel Grecæ, redderentur apertis vsitatisque vocabulis, & locutionibus latinis: vt vis sub schemate vel idiotismo latens, remotis inuolucris & integumentis, illicò conspiceretur: tum etiã historicę veteris Testamenti narrationes (ad quas sæpe refertur quod dicitur) & status & intentio Psalmistæ explanarentur apertiùs. Cùm itaquè nullus mihi occurreret, qui quaquauersum votis meis satisfaceret: & è regione putarem hanc prouinciam vires meas longe superare; velut in angustum deductus diù hæsi, quousque tandem tentata fuit à me mea ex alijs, noua ex veteribus, & rudis ex doctissimis aliorum commentarijs explanatio in gratiam cùm simplicium fratrum Christianorum, tum minùs peritorum Clericorum; quorum commodis vtilitatique inseruire gestiebam. Hinc aliquos Psalmos experiendi gratia primùm explicui auxiliante Deo; tum aliquos, exindè alios, & paulatim omnes: quos demum cùm animaduerterem non prorsus aliusmodi esse; quàm instituta ratio mea postulabat, nec ab alijs improbari, in hoc opusculo exhibendos statui. Hæc de instituto meo caussisque nouæ huius explicationis nostræ.

Porrò ratio quam tenui in ea elaboranda hæc fuit. Primum omnium Græcum exemplar LXX. Interpretum, vnde est editio nostra Vulgata, ob oculos proposui; quo significantius ex Græco Latina vocabula, locu-

locutionesq; exprimerem: quâ in re quantum claritatis orationi accedat, exactior explicatio aoristorum temporum Græcæ grammatices vel sola probaret: cùm enim tempus aoristum per varia tempora maximè præterita, siuè imperfecta, siuè perfecta, siue plusquam vt dicunt perfecta indefinitè vagetur: si Latinè reddatur proprijs temporibus, quæ locus exposcit, lucidiorem totius narrationis seriem ordinemque demonstrat. Post Græcum exemplar expensum, vnde nostra (vt dicebam) Editio immediatè manauit, in aliam B. Hieronymi interpretationem ex Hebræo animum semper intendi, si quo modo nouam inde lucem acciperem, quò clariùs vberiusuè LXX. Seniorum textum illustrarem quidem, sed in sensus alios remotiores non extenderem; tum quia prolixos commentarios non scribimus; tum etiam quia non ignoramus quanta sit obscuritas linguæ sanctæ arctissimæ pariter ac fœcundissimæ, maximè si vocalia puncta dempseris, tum etiam præter alias diuersæ lectionis caussas, illud animaduerteris, non habere nos Vocabularia Hebraica ante aduentum Christi conscripta, quæ vim vocabulorum eiusdem linguæ declarent, dicantque vocabulum vnum, exempli gratiâ, tria tantum significare, & non adhuc aliam quartam habere significantiam, quam expresserunt LXX. viri Hebræi doctissimi: in quorum interpretatione (vt nihil dicam de Hebræis Hellenistis siue ante siue post aduentum Christi) tota retro antiquitas Christiana ab Apostolis vsque semper acquieuit vbique locorum. Consultis itaque duobus illis fontibus, alios quoque auctores adhibui, sed in primis Cornelium Iansenium Episcopum Gandauensem, & Gilbertum Genebrardum, quorum sæpè & verba ipsa vsurpaui, dolens tantis viris hoc in opusculo nõ dari totum locum; propterea quòd ille paulo latiùs, alter verò paulo intricatius ob varias explicationes sacri contextûs,

textûs, frequentesquè allegationes Patrum vel Rabbinorum, minùs apti essent ad rationem operis nostri.

Porrò noster hic commentariolus interpretatione continuâ, non solâ locorum difficilium explicatione confectus est; quia in Psalmis visum est id penè necessarium: cùm enim metro siue rythmo scripti fuerint; vt in omnium linguarum poëmate numeris adstricto contingit, necesse est multa vocabila supprimi, maximê quæ ad caussales, continuatiuas, vel expletiuas &c. particulas attinent: quæ nisi suppleantur in soluta oratione, disiunctus hiansque sermo decurret, totaque series orationis intersecabitur in animis legentium. Qui integram hanc Psalmorum explicationẽ identidem legerint, hi certe vtilitatem haud exiguam fortassis capient ex ea: qui & vt promptiùs etiam inter psallendum possint ea tantùm loca inspicere, in quibus aliquod obscurum occurrit, quod licèt anteà intellectum, memoriâ tunc temporis non retinetur; tota interpretationis series numeris est distincta, qui respondeant versuum psalmorum numeris: vt quotum Psalmi versum quæsiueris; sub eodem numero illum explicatum reperias in expositione: ob hanc enim solam caussam numeri appositi sunt in singulis versibus Psalmorũ præter morem codicum mss. tum Græcorum tum Latinorum; quos sanè numeros prætermisissem, si purum Psalmorum contextum sine explicatione exhiberem.

Cur autem hoc imum genus litteralis siuè historici sensûs aggressus fuerim; in caussa fuit quòd is sit veluti basis ac fundamentum, supra quod cæteri sublimiores sensus consurgunt; & veluti rudimenta prima discentium, quibus præmissis ad profundiora Diuinæ Sapientiæ mysteria penetrant. & sanè vt vetusti cuiusdam Auctoris *verbis vtar:

* In Opuscul. De prouidentia Diuina, inter opera S. Prosperi.

*Promptum esset ventis dare libera vela secundis:*

Sed

*Sed quoniam rudibus metus est intrare profundum;*
*In tenui primùm discant procurrere riuo.*

Sic tamen istiusmodi explanationem temperare conatus sum, vt facili negotio possit aptari ad sensum mysticum & moralē. Quosdam tamen Psalmos apertè explicaui de Christo: quia tam euidenter apparebat in eis, vt qui Psalmistæ personam illi opponere velit; non Psalmū illustrare, sed obscurare magis videatur, lucernáque lucem quærere rutilante sole meridie. Porrò ne aliqua saltem deesset vel breuis manuductio ad secretiora mysteria sensaque Psalmorum tum de Christo, & ipsius corpore Ecclesiâ vniuersâ, & particularibus huius corporis siue collegij membris id est fidelibus, tum etiam de cælesti Patria: quos sensus rectè appellaueris *Sensus Christianos*, patefactos nobis tamquam scisso Templi velo morte Christi; qui Apostolis *aperuit sensum vt intelligerent Scripturas, & quæ scripta sunt in Lege Moysi & Prophetis & PSALMIS de ipso*: ne istiusmodi, inquam, manuductio deesset, quâ summatim saltem etsi non particulatim mysticè explanarentur Psalmi: præposui singulis Psalmis argumenta & diuisiones textûs cuiusque Psalmi, quæ venerabilis Beda ex Cassiodoro alijsque Auctoribus collegit; quæ & collata cum ms. codice Palatino num. 39. in Vaticana Bibliotheca, nunc emendatiora & auctiora prodeunt. Hæc certè Argumenta ad hanc rem haud parum iuuabunt lectorem: maximè si regulas illas generales Ticonij, quas B. Augustinus abbreuiauit in lib. *De Doctrina Christiana*, ob oculos habuerit; vel ita eiusmodi sensus mysticos exquirat, vt nō scrupulosiùs singula dicta Psalmistæ attribuātur Christo vel Ecclesiæ siue animæ fideli; sed paulò generaliùs res rebus potiùs attribuantur: cùm semper imago & simulachrum, vt est sensus litteralis & historicus Psalmorum, aliqua propria retineat, quæ minùs conueniunt personę vel rei significatæ

* Lucæ XXIV. 44. 45.

catę per imaginem: ſic picti colores in tela imaginem hominis figurant; qui viuenti homini aliter inſunt, cuius *cùm illa* ( vt verbis vtar S. Auguſtini ) *eſt ſimilitudo in magna diſparilitate*. Hinc via expeditior ad intelligẽdos Pſalmos minus exercitatis dabitur; quemadmodum interpretes faciendum docent in explicatione Euangelicarum parabolarum: in quibus plura ad ſolum pertinent illarum ornatum, quò tenacius ex illis circumſtantijs memoriæ infigantur. Quare ſatis fuerit perſecutiones Pſalmiſtæ verbi gratiâ, ad perſecutiones Chriſti eiuſque membrorum generatim aptare, liberationes ad liberationes, orationes ad orationes &c. vt aliqua interim propria relinquantur Pſalmiſtę, qui imago & ſimulachrum Chriſti fuit & Eccleſię.

Prętер argumenta Bedę, pro ijs quibus inter pſallendum ea legere fortè non vacauerit, aliæ duæ breuiſſimæ appoſitæ ſunt Periochæ Euſebij Cæſarienſis ex Biblijs polyglottis, & duobus mss. codd. Vaticanis num. 341. & 342. & S. Athanaſij ex epiſtola ad Marcellinum, additâ tertiâ epigrapha ad quam materiam potiſſimum ſpectet Pſalmus an ad meditandum, an ad precandum, an ad laudandum vel gratias agendas: * *vt omnis qui eum pſallit, ſciat cui pſallit, quare pſallit, & quid pſallit*. Vt autem hæſitatio omnis in Periochis hiſce præſertim S. Athanaſij auferatur, quidnam ſcilicet ſit diſcriminis inter ἔντευξιν *Interpellationem*, δέησιν *Deprecationem*, & προσευχὴν *Orationem*: ſciendum eſt hæc diſtingui ſecundùm B. Paulum Apoſtolum ſcribentem ad Timotheum: vbi totum precandi officium in quatuor partes diſtinguit: *Obſecro igitur*, inquit, *primùm omnium fieri* δεήσεις *Obſecrationes* ſiue Deprecationes, προσευχὰς *Orationes*, ἐντεύξεις *Poſtulationes* ſiue Interpellationes, εὐχαριστίας *Gratiarum actiones*. In quem Apoſtoli locum ſcribens Theodoretus

* In expoſitione Pſalm. XC. tomo V. S. Io: Chryſoſtomi edit. Nouellianæ.

* 1. 2.

Epiſcopus Cyri, hæc ita diſcriminat. δέησις *Obſecratio quidem* ſiue Deprecatio *eſt ad malorum quorumpiam depulſionem oblata ſupplicatio.* προσευχὴ *Oratio autem eſt bonarum rerum petitio.* ἔντευξις *Poſtulatio autem* ſiue Interpellatio, *accuſatio iniuriam inferentium. eſt autem nobis colluctatio non aduerſùs carnem & ſanguinem, ſed aduerſùs principatus, aduerſùs poteſtates, aduerſùs principes huius ſæculi, aduerſùs ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus: aduerſùs hos iuſtum Iudicem adimus interpellantes, & iuſtum auxilium petimus.* εὐχαριστία *Gratiarum autem actio Deo offertur pro bonis quæ nobis iam obtigerunt.*

Quod ad ſenſum moralem ſanctoſque animæ Chriſtianę affectus attinet; præterquamquod ſæpe id illuſtretur argumentis laudatis, Orationes quæ ſingulis Pſalmis ſubiunguntur, ad idipſum maximè conducunt: quæ quod pijs affectibus accommodum, per longam Pſalmi narrationem erat diffuſum, breuiter contrahunt; quò feruentiùs ex intimo corde, hauſtus ex Pſalmo ſpiritus ſe effundat in preces, vt vitia extirpentur, inſeranturque virtutes diuinâ imploratâ manu omnipotentis Dei. Antiquiſſimi ſanè moris eſt poſt ſingulos Pſalmos humi ſtrato corpore (exciperē dies Dominicos tempuſque Paſchale) adorare Deum, precarique breuiſſimè: quo de ritu ſic legitur in tractatu de Virginitate, ſiue S. Athanaſij, ſiue alius cuiuſpiam antiqui Patris: *Tot Pſalmos dices,* Virginem alloquitur, *quot poteris: & ad quemlibet Pſalmum preces & genuum inflectio cum lacrymis addatur, pronunciando Domino peccata tua, orandoque vt tibi remittantur: & poſt tres Pſalmos abſolutos, dices Alleluia. Quòd ſi virgines tecum fuerint: & illæ quoque pſallant; & ſingulæ ſingulas preces effundant.* Apud Caſſianum totus hic ritus, vt apud Ægyptios Monachos ſeruabatur, Angelo etiam eum morem comprobante, ſic traditur* *Cùm ſedentibus cunctis (vt eſt moris nunc vſque in Ægypti partibus) & in pſallentis verba*

* Lib. II. de Inſtitutis Cœnobiorum cap. V.



*omni*

*omni cordis intentione defixis, vndecim Psalmos orationum interiectione distinctos, contiguis versibus parili pronunciatione cantasset; duodecimum sub Alleluia responsione consummans, ab vniuersorum oculis repente subtractus, quæstioni pariter & cæremonijs finem imposuit.* & cap. VII. *Has igitur prædictas Orationes hoc modo incipiunt atque consummant, vt finito Psalmo non statim ad incuruationem genuum corruant; quemadmodum facimus in hac regione nonnulli, qui nedum bene finito Psalmo in orationem procumbere festinamus, ad celeritatem missæ quantocyus properantes ..... Apud illos ergo non ita est: sed antequam flectant genua, paulisper orant: & stantes in supplicatione maiorem temporis partem expendunt. Itaque post hæc puncto breuissimo procidentes humi, velut adorantes tantùm Diuinam clementiam, summâ velocitate consurgunt: ac rursus erecti expansis manibus eodem modo quo priùs stantes orauerant, suis precibus intentiùs immorantur. humi namque diutiùs procumbentem non solum cogitationibus, aiunt, verum etiam somno grauiùs impugnari ..... Cùm autem is qui orationem collecturus est, è terra surrexit, omnes pariter eriguntur: ita ut nullus nec antequam inclinetur ille, genu flectere; nec cùm à terra surrexerit, remorari præsumat: ne non tam secutus fuisse illius conclusionem qui precem colligit, quàm suam celebrasse credatur.* Hæc porro collectio & conclusio precis à Sacerdote fiebat: vnde cap. X. *Nulla,* inquit, *vox absque Sacerdotis precem concludentis auditur.* Hæc paulo latiùs retulimus; vt morem nostris temporibus obsoletum cuncti nouerint explicatius; quique voluerint priuatim etiam imitentur. Cæterum num istiusmodi collectio siue conclusio Sacerdotis fuerit aliqua precatio ex Psalmo decantato excerpta, siue ex tempore dicta, siue ex aliquo libro recitata; aut generalis tantùm aliqua conclusio precationum, verbi gratiâ, *Per Dominum nostrum Iesum Christum,* vel quid aliud simile: arbitror quan-

tum

tum in re tam obſcura coniectare poſſum; hoc poſtremo potiùs modo voce clarâ Sacerdotis fuiſſe collectas atque concluſas ſecretas cunctorum adſtantium preces: cùm nuncuſque nullum veſtigium deprehenderim orationum ex Pſalmis confectarum apud Grecorum vel Orientalium rituales libros, vel tractatus Patrum. Itaque iſtiuſmodi Orationes de Pſalmis, quales ſunt quæ ad præſens edimus, primùm inſtitutæ fuêre in Occidente. In Concilio Agathenſi anno DVI. canone 30. prꝫſcribitur vt *poſt Antiphonas, Collectiones per ordinem ab Epiſcopis vel Presbyteris dicantur*. Idquod numquam intelliges, niſi ritum pſallendi Galliarum antiquum pernoueris, quem in prꝫſenti (aliquibus tamen immutatis) reprꝫſentat Breuiarium Mozarabum, Hiſpaniarum ſcilicet ritûs antiqui, conſimilis omnino priſco illi Gallicano veteri. Eo in Breuiario antiphonꝫ habentur cum acceſſione pluriū verſuum poſt quos repetantur: quꝫ vt plurimum ex Pſalmis aut ex Prophetis ſunt deſumptꝫ. hiſce Antiphonis ſingulis Orationes ſubiunguntur ex eodem ipſo Pſalmo decerptꝫ, vnde Antiphona proximè cantata excerpta fuerat. Has orationes cùm animaduerteremus aptiſſimas eſſe ad inſtitutum noſtrum, collegimus; ſuoque proprio Pſalmo hoc in opere attribuimus: rem gratiſſimam nos facturos pio lectori arbitrantes, ſi hiſce pulcherrimis æque atque pijſſimis precationibus, ipſius excitaremus animum ad orandum Deum flagrantius ꝫquè ac fructuoſius. Porrò quod attinet ad Auctores harum Orationum, antiqui planè ſunt: meminerunt enim non raro Gentilium & Arrianorum tamquam ſuo adhuc tempore perdurantium: id quod vix referri poteſt ad tempora Sarracenica, quꝫ regnum Gothicum exceperunt. S. autem Leandrum, aut Conantium, vel omnium aut certè ex parte maiore auctores eſſe harum Orationum pro certo habeo. *Leander* enim, inquit S. Iſidorus,* *ex Monacho,*

* Lib. de viris illuſtribus.

*nacho, Hispalensis Ecclesiæ Prouinciæ Beticæ constitutus Episcopus . . . . . in toto Psalterio duplici editione Orationes conscripsit.* Conantius autem, vt beatus scribit Ildefonsus, *post Maunlanen Ecclesiæ Polentinæ sedem adeptus est . . . Orationum libellum de omnium decenter scripsit proprietate Psalmorum.* Latent quoque fortassis aliquæ Orationes Salui Abbatis inter hasce Mozarabicas Orationes: de quo scriptor Anonymus apud Garsiam Loaysa* hæc tradit: *Saluus Abba Albeidensis Monasterij . . . . . cuius oratio in hymnis, Orationibus, versibus ac Missis, quas illustri ipse sermone composuit, plurimam cordis compunctionem, ac magnam suauiloquentiam legentibus audientibusque tribuit . . . . Obijt temporibus Garseani Christianissimi Regis, & Theudemiri Pont. IV. Idus Febr. æra millesima,* hoc est anno 962. Quod si caussam lector inquirat, cur pluribus in Psalmis Hispanicæ hæ Orationes non habeantur: promptum est dicere; quia eæ tantùm nunc exstant eo in Breuiario Orationes ex Psalmis, quę Antiphonis ibidem positis respondeant: quare vbi nulla in illo occurrit Antiphona ex aliquo Psalmo decerpta, ex eodem confecta Oratio ibi locum habere non potest. cùm contrà vnus quandoque Psalmus complures habeat Orationes; quia pluries in diuersis Officijs ex eo Antiphona cantatur. Has orationes Episcopi vel Presbyteri, vt in laudato Concilio Agathensi dicitur, recitabant post Antiphonas, respondente congregatione totâ Fidelium bis *Amen*: vt videre est hîc in ipsis Orationibus. Qua de respósione & illud obiter indicabo (quod minimè animaduersum est à scriptoribus sacrorum Rituum) quòd absente Episcopo vel Presbytero, eiusmodi Collectiones siuè Collectæ aut omittebantur omninò; aut saltem non respondebatur ab adstantibus, *Amen*, ne quidem Diacono ipsi oranti: cùm id versum fuerit olim in culpam Diaconorum, quòd facerent sibi orantibus responderi. *Nunc enim* inquit

Lib. de viris illustribus.

* In collectione Conciliorum Hispaniæ. pag. 274.

inquit vetuſtiſſimus Auctor * quæſtionum ex vtroque Teſtamento, *videmus, Diaconos temere quod Sacerdotum eſt agere per conuiuia; & in Oratione id velle vt reſpondeatur illis: cùm iſtud ſolis liceat Sacerdotibus.*

* Quæſt. 101. tomo 3. Sancti Auguſtini vltimæ editionis.

His Orationibus Mozarabum alia Oratio præmittitur ex mss. Codd. Vaticanis emendatior, aliàs edita à Georgio Caſſandro in Collectione precum Eccleſiaſticarum, & à Ludolfo de Saxonia, & in commentario S. Brunonis Epiſcopi Herbipolenſis in Pſalmos. Scribit Rainerus Monachus Leodienſis qui vixit circa annũ Domini MCXXX. in vita S. Volbodonij Epiſcopi Leodienſis mortui anno MXX. hunc ſanctum virum propriâ manu ſcripſiſſe librum Pſalmorum: *in quo vnicuique Pſalmo compoſitam ex eodem, & à ſe dictatam ſubiecit orationem.* Sed quominus arbitrer Orationum harum noſtrarum illum S. Antiſtitem auctorem fuiſſe, impedimento eſt ſtylus Orationũ, accedens quàm proximè ad antiquam illam priſcarum Orationum pulcherrimam concinnitatẽ, quam ſuperiori ſęculo vir litteratus & ſtudijs linguæ latinæ deditus ſummis laudibus extollebat: tum etiam illud, quòd ex vocabulis Pſalmorum Editionis Romanæ compoſitæ ſint; cuius profectò Editionis longè antè deſierat in Gallia atque Germania generalis vſus teſte Vualfrido Strabone. accedit quamplures ex his Orationibus haberi apud Alcuinum in ſuis Officijs per Ferias. quæ ſanè omnia oſtendunt auctorem harum precum antiquiorẽ fuiſſe ſæculo ſaltem VIII. Poſt eas Orationes ſæpè vltimo loco adiungitur alia *Oratio*, vel *Benedictio* deprompta ex Commentario in Pſalmos; qui ſi nõ eſt B. Hieronymi, Auctoris certè eſt cuius ætas in Hieronymi tempora incidit: vt elucet ex ijs quæ diuerſis in locis dicuntur in eodem Commentario.

* Acta SS. tomo II. Aprilis die 21.

* Lib. de rebus Eccleſiaſticis.

Reſtat, vt quid factum ſit in contextu ipſo Pſalmorum, (id quod fortè primo loco dicendum erat) hoc loco exponamus. Cùm hæc noſtra Vulgata Editio iuſſu

Sixti

Sixti V. & Clementis VIII. emendata, ſecundam beati Hieronymi emendationem repræſentet ; viſum eſt eumdem ſequi S.Doctorem, in ea, quam ipſe ad illam emendandam adhibuit diligentiâ : nam præterquam quòd multa librariorum menda in Pſalmis tralatis ex LXX. Interpretibus correxit; aliqua præterea ex Theodotione addidit, quæ deerant in illorum editione: quæ ne confuſè commixta manerent cum interpretatione LXX. Interpretum, intra aſteriſcum ⁜ & duo craſſiora puncta conclusit . rurſus quæ in LXX. Interpretibus redundabant, vtpotè quæ in exemplaribus Hebraicis ſuæ ſaltem ætatis nō exſtabant; ea iſtiuſmodi obelo ÷ & duobus item punctis connotauit: vt ipſemet ſcribit ad Paulam & Euſtochium in epiſtola præfixa à ſe emendato Pſalterio: quam & infra habes ante primum Pſalmum. Vnde diſcimus in exemplaribus Latinorum vſque ad B. Hieronymi tempora, vel in tota Scriptura veteris Teſtamenti, aut ſaltem in Pſalterio perduraſſe puram editionem Latinam factam ex LXX. Interpretibus; ( ſi menda ſcriptorum, & variarū verſionum Latinarum exceperis ) alioquì quid noui feciſſet Hieronymus, ſi quod iam in vſu erat Latinorum, additamentis ex Theodotione Pſalterium illuſtraſſet ? Eiuſmodi obelos ÷ & aſteriſcos ⁜ Hieronymianos hoc in opere exhibemus: quì tamen iam editi erant in commentario B. Brunonis Epiſcopi Herbipolenſis curante Iohanne Cochlęo anno MDXXXI. vt in alia quoq;editione Romana Pſalterij , quam ſub alio licèt meo cognomine vulgaui anno MDCLXXXII. vbi illos ex aliquibus mss. Vrbis exhibui. Ex qua editione, vt ex primo item tomo B.Hieronymi impreſſo Pariſijs anno MDCXCIII. curâ doctiſſimorum virorum , quos cum honore nomino , domnorū Iohannis Martianay , & Antonij Pouget Monachorum è Congregatione S. Mauri ( quorum eruditiſſimis laboribus in tam grandi opere impenſis mul-

tum adiuti sumus ) eosdem rursum hic repræsentamus.

Præter eam distinctionem ex obelis & asteriscis, commodum visum fuit & aliud discrimen vsurpare in forma modoque characteris; nam cùm plura eloquantur Psalmi aliorum dicta, vel etiam propria Psalmistæ, quæ se asserit dixisse, aut dicere; quò euidentiùs ea à psallentibus primo statim conspectu internoscerentur, impressa sunt charactere diuerso, inclinato scilicet, haud rotundo. Cùm autem commutantur ex abrupto interloquutores in Psalmo, nouæ tum periochæ exordium maioribus litteris expressum est, addito in margine nomine personæ quæ interloquitur. quæ maioris perspicuitatis gratiâ, ad commoditatem vtilitatemque psallentium sunt adhibita.

Cæterùm vetus distinctio versuum, quam sequuti sumus in Psalmis, cùm ob suam antiquitatem, tùm vtilitatem magnam prætermittenda non fuit. Et sane quod ad vtilitatem attinet: ea tanta est, vt B. Hieronymus *quod in Demosthene & Tullio solebat fieri, vt per cola scriberentur & commata*; ipse *nouo scribendi genere* faceret, vt Prophetæ quoque *versibus describerentur, prouidens vtilitati legentium:* nam per cola scripti & commata, manifestiorem legentibus sensum tribuunt*. Certè experientia ipsa docet ex huiusmodi distinctione quàm dilucidior percurrat oratio; maximè si vsu prisco pronuncietur, vt veteres Grammatici Donatus, Sergius, Fortunatianus, Diomedes, alijque docent: nimirum vt iuxta varias posituras siue distinctiones orationis, quæ inter legendum dant copiam spiritûs reficiendi, ne continuatione deficiat; ita respiretur à legentibus, vt simul ipsâ vocis suspensione in vltimis syllabis colorum & commatum, sententiam siue periodum adhuc pendere monstretur; *cuius membra* vt *scribit S. Augustinus, *suspenduntur voce dicentis, donec vltimo finiatur*: nam vt idem docet, *suspensâ pronunciatione distinguendum est*.

* Præfat. in Esaiam.

* Præfat. in Ezechielem.

* Lib. II. de doctrina Christiana. cap. vij. num. 11.

*eſt*. Porrò quantum obſcuratur in Eccleſijs ſacrarum lectionum intelligentia imperitiâ lectorũ, eiuſmodi pronunciationis neglectu: tantum illuſtratur rectâ pronunciatione recitantium; qui varietate vocis, tamquam diuerſis coloribus expreſſiorem imaginem rerum quæ dicuntur, ſub mentis oculos ponunt tam ſibi, quàm toti cœtui audientium. Ob eam cauſſam nos quoque vtilitati legentium prouidentes, interpretationem hanc veterem Pſalmorum veteri ſcribendi modo diſtinximus; veteri, inquam, modo, nam antiquiſſimus eſt mos ſcribendi Pſamos per verſus tum apud Græcos, tum apud Latinos. Ex ſacris Biblijs libri ſeptem nempè Pſalterium, Prouerbia, Canticum canticorum, Eccleſiaſtes, Iob, Sapientia, & Eccleſiaſticus per verſus ſcribebantur antiquitus: & nullus dubito quin à LXX. Interpretibus ipſis iuxta vetuſtiſſimos ſuos codices * Hebraicos id factum fuerit in quinq; libris prioribus, & in duobus poſterioribus à ſuis Auctoribus: id quod proptera factum puto, quia vel metri alicuius genere, vel ad modum ſententiarum breuium & apophthegmatum, ſtyloque cæſo membratim fuerint conſcripti. Ad Origenem Presbyterum certè id rei minimè referri poteſt: cùm is non ſeptem modò, ſed reliquos etiam veteris Scripturæ libros non quidem in verſus, ſed in cola hoc eſt in membra grandiuſcula diſtinxerit. qua de veteri diſtinctione verſuum cùm plùribus egerint laudati DD. Io: Martianay, & Ant: Pouget (qui etiam indicant haberi in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi volumina Hebraica Iob & Pſalmorum huiuſmodi antiquis verſibus breuioribus interpuncta) in præſentia contenti erimus huc tantùm afferre vetera aliqua Teſtimonia Græcorum & Latinorum de antiqua hac diſtinctione verſuum in Pſalmis: quæ maximè in cantu Reſponſorio olim frequentiſſimo in Eccleſia retinebatur, vt ex S. Auguſtino mox videbimus.

* Huius Hebraicæ diſtinctionis ſignũ eſt accentus *Athnach* in toto corpore Hebraicorũ Bibliorũ cum Maſoretica interpunctione.

Sanctus

Sanctus Gregorius Nazianzenus Carmine de Scripturæ libris. *Libri vero per versus scripti sunt quinque: quorum quidem primus Iob, deinde Dauid, mox tres Salomonici, Ecclesiastes, Canticum & Prouerbia.*

Siue idem, siue S. Amphilochius Iconij Episc. in Carmine Iambico ad Seleucũ. *Tum per versus scriptos libros enumerabo: coronatum certaminibus variarum afflictionum Iob; librum Psalmorum conuenientem animarum medicinam; & tres sapientis Salomonis, Prouerbia, Ecclesiastem & Canticum canticorum.*

S. Epiphanius libro de ponderibus & mensuris nu. 4. *Quinque per versus scripti: liber Iob, deinde Psalterium, Prouerbia Salomonis, Ecclesiastes, Canticum canticorum.* Quibus paulo post & alios duos libros item scriptos per versus coniungit, nempe *Sapientiam Salomonis* & *Sapientiam Iesu filij Sirach.*

S. Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus Catechesi IV. Illuminatorum. [*Libri*] *scripti versibus sunt quinque: Iob, liber Psalmorum, Prouerbia, Ecclesiastes, & Canticum canticorum.*

S. Iohannes Damascenus lib. IV. de Fide orthodoxa cap. 18. *Tertius porro librorum quinquernio versibus constat: nempe liber Iob, Psalterium, Prouerbia Salomonis, eiusdem Ecclesiastes, & Cantica canticorum.*

Porrò versus de quibus hi Patres loquunrur non alios esse, quàm hosce breuiusculos quos hoc in opere exhibemus, paraphrasis Apollinarij in Psalmos & codd. vetustissimi Vaticanus & Alexandrinus, consentientibus versionibus Syriacis & Arabicis in argumentis Psalmorum, quæ prostant in Biblijs polyglottis, apertissimè demonstrant: & horum quoque Latinorum Patrum auctoritas comprobat.

S. Hieronymus in præfatione in Esaiam ad Paulam & Eustochium: *Nemo cùm Prophetas versibus viderit esse descriptos, metro eos existimet apud Hebræos ligari;*

 *& ali-*

*& aliquid simile habere de Psalmis & operibus Salomonis*. Idem in epistola ad Suniam & Fretelam: *Decimo septimo Psalmo*, Grando & carbones ignis: *& quæritis cur Græci istum versiculum secundò non habeant interpositis duobus versibus*. Vnde euidenter apparet in Latinis etiam codicibus locum hunc Psalmi quatuor versibus fuisse distinctum: quorum primus erat, *Grando & carbones ignis*: secundus, *Et intonuit de cęlo Dominus*: tertius, *Et altissimus dedit vocem suam*: quartus verò iterum, *Grando & carbones ignis*. Et infra: *In eodem* [*Psalmo* LXVIII.] Regna terræ cantate Deo; psallite Domino: *& dicitis hoc in isto versiculo non esse scriptum* Psallite Domino, *quoniam statim sequitur post diapsalma*: Psallite Deo qui ascendit super cælum cæli ad orientem: *cùm iste versiculus magis habere debeat iuxta Hebraicam veritatem*, Cantate Deo, *&* psallite Domino: *& illud quod sequitur in principio versûs alterius*, Psallite Deo: *non sit in libris authenticis, sed obelo prænotatum*. Hîc duo versus interiecto Diapsalmate numerantur, qui vnũ constituunt versũ in codicibus posterioris ætatis. Idem in proemio libri XVI. in Esaiam: *Mihi non paruam quæstiunculam detulisti quòd scilicet octo versus, qui leguntur in Ecclesijs, & in Hebraico non habentur, tertij decimi Psalmi, Apostolus vsurparit scribens ad Romanos*: Sepulchrum patens est guttur eorum: Linguis suis dolosè agebant &c. *Nam duo primi versus*: Sepulchrum patens est guttur eorum: Linguis suis dolosè agebant; *quinti psalmi sunt*. *Tres autem versiculi qui sequuntur*: Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem: Contritio & infelicitas in vijs eorum: Et viam pacis non cognouerunt, *in Esaia Propheta reperi .... Vltimus autem versus idest octauus*, Non est timor Dei ante oculos eorum; *in trigesimi quinti Psalmi principio est*.

Idem siue quispiam alius cum eo ætate coniunctus

Auctor Commentarij in Psalmos, quatuor versus numerat Psalmi CXVI. quos nos binis tantum versibus complectimur. *Iste Psalmus*, inquit, *paruus habetur numero versuum, sed magnus est in spiritualis mysterij sacramento. Vocem tamen Apostolicam tenet: qui iuxta normam Euangelicam, in quatuor versuum numero continetur.*

S. Augustinus in enarratione secundâ in Psalm. XXI. de Donatistis loquens. *Putas ibi ponunt aures, quando Lector ipsorum dicit:* Commemorabuntur & conuertentur ad Dominum vniuersi fines terræ? *Eia fortè vnus versus est: aliunde cogitabas, cum fratre tuo fabulabaris, quando illud dixit: attende quia repetit; & surdos pulsat:* Et adorabunt in conspectu eius vniuersæ patriæ gentium. *Adhuc surdus est, non audit: pulsetur iterum:* Quoniam Domini est regnum, & ipse dominabitur gentium. *Tres istos versus tenete fratres &c.* Ex quo loco (vt id non prætermittamus) apparet in cantu Psalmi Responsorij olim tum in Oriente, tum in Occidente vsitatiore, in quo Lector præcinebat versus, & populus eosdem ipsos respondendo repetebat; vsurpatum fuisse antiquam illam versuum distinctionem qui breuiores erant; non alteram sequentis æui versuum paulò prolixiorum: quod minimè animaduerteram cùm agerem de eiusmodi Psalmo Responsorio in præfatione ad Responsorialia & Antiphonaria antiqua Ecclesię Romanæ, à me sub alio meo cognomine vt in alijs quoque libris feci, edita in hac Vrbe anno MDCLXXXVI. nam præterquam quod id postulabat ratio eiusmodi institutionis, nempè vt rudis populus Psalmos caneret, quos nec de libro legeret, nec memoriâ teneret; vnde & necesse erat verba ei pauca præberi repetenda, vt membratim cęsimque totum Psalmum percurreret: locus iste laudatus S. Augustini id satis indicat. Ex quo S. Doctore tractat XXII. num. 5.

in Iohannē item diſcimus, vnum eumdemq; verſum breuem licèt, fuiſſe aliquando membratim diuiſum ad populi faciliorem reſponſionem, poſito verſu (vt ipſe loquitur) in Diapſalmate: eius hęc ſunt verba. *Audit forte aliquis dicentem,* Iudica me Deus; *& miratur: ſolet enim homo dicere, Ignoſcat mihi Deus; Parce mihi Deus: quis eſt qui dicat,* Iudica me Deus? *& aliquando in Pſalmo verſus ipſe in Diapſalmate ponitur; qui præbeatur à Lectore, & reſpondeatur à populo: non fortè alicui cor percutitur, & timet cantare Deo & dicere,* Iudica me Deus? *& tamen cantat populus credens; nec putat ſe malè optare, quod didicit à Diuina lectione: etſi parum intelligit, credit aliquid boni eſſe quòd cantat. & tamen & ipſe Pſalmus non dimiſit hominem ſine intellectu: ſequutus enim verbis poſterioribus oſtendit quale iudicium diceret quia non eſt damnationis, ſed diſcretionis. Ait enim,* Iudica me Deus. *quid eſt,* Iudica me Deus; & diſcerne cauſſam meam à gente non ſancta? Hęc ille. Cęterùm quando cœptum fuerit plures iſtiuſmodi conciſè diſtinctos verſus conglutinari: puto hoc per id temporis factum, quod interceſſit ab ætate S. Auguſtini ad Caſſiodorum: cùm hic in ſuo in Pſalmos commentario longiuſculos verſus ex duobus vel pluribus anguſtis illis priſcis verſibus coactos enumeret; vt præſertim videri poteſt in proemio Pſalmi XIV. & Pſalmi CXVI. & CXVII. Inualuerat ſcilicet per ea interſtitia temporis mos cantandi Pſalmos antiphonatim, hoc eſt, alternis choris Clericorum, vel Monachorũ; ad quod inſtitutũ aptiores ſunt verſus minus anguſti: cùm iam deſueſceret paulatim cantus reſponſorius Pſalmi; quē præcinente vno Lectore populus totus in Eccleſia reſpondebat. Itaque cùm tam authentica ſit eiuſmodi diſtinctio verſuum in Pſalmis ab antiquiſſimis vſque temporibus, tamque vtilis ad intelligentiam quoquo tempore; meritò eam & nos ſequuti ſumus in hoc opere iuxta antiquiſſimum cod. Græcum

Vaticanum,

* Continet hic codex Pſalmos, Prouerbia, Eccleſiaſtẽ, Canticũ, Iob, Sapientiam Salomonis,& Sapientiam Sirach deſcripta per verſus.

* Vaticanum, cùm iam ex cod. Alexandrino conſimilis diſtinctio prodierit: vt collatâ vtriuſque cod. diſtinctione, ex vtroque poſſit agnoſci priſca diſtinctio; & horum vterque alterum emendare. Haud tamen ignoramus Latinè per verſus editos iam Pſalmos à Iacobo Fabro Stabulenſi: ſed cùm in ſua præfatione apertè non dicat ex fide mss. codd. diſtinxiſſe verſus, immò potiùs prout diſtinctio requirebat, & vt maiores noſtri facere conſueuêre: longè melius arbitrati ſumus vetuſtiſſimum codicem Græcum, cuius diſtinctio nondum lucem aſpexit, quàm excuſum ſequi Fabri Pſalterium.

Et hæc quidem ſatis de cauſſis rationibuſq; editionis huius Pſalmorum: quorum inſtar & Cantica aliaque ſunt hîc item excuſa: in quibus quidquid notandum occurrit, ſuis id locis factum eſt. Porrò explicationes Canticorum, cùm mihi non vacaret, conſimiles explanationibus Pſalmorum facere nequiui: ſed ne ſine vlla prorsùs interpretatione prodirent, ſcholia illis ſubiunxi breuiſſima Emanuelis Sà Societatis Ieſu.

Reſtat vt mihi Lector ignoſcat in erratis meis. ſi in hac opella nec mihi planè placeo: quid mirum ſi alijs doctis eruditiſq; viris id multo magis futurũ exiſtimem? Dedi ex tenuitate mea quantum mihi Dominus ſuâ ſibi placitâ menſurâ contulit: ſi ex meo labore alij vel pauci ruditiores ad intelligentiam, vel ſpiritu feruentiores ad pietatem profecerint, id mihi fuerit ſatis. Hi ſi cùm hoc opus viderint, glorificauerint Patrem noſtrum qui in cœlis eſt, ego ſatis contentus ero.



*Corrigenda*

## Corrigenda & addenda.

*Pag.* 3. *lin.* 21. doctrina morum. *adde* ad meditandum. *pag.* 5. *in margine* al. consensione. *corrige* al. assensione. *pag.* 6. *lin.* 1. Propheticus, *lege* ad meditandum. *pag.* 8. *in margine* 180. *corr.* 108. *lin.* 13. terram corporis nostri, veteris hominis. *corr.* terram, corporis nostri veteris hominis. *lin.* 32. & ex tuo. *corr.* vt ex tuo. *pag.* 9. *post lin* 18. *adde hanc* 9. *Orationem ex Albini Flacci Officijs per ferias columna* 245. Seruientes tibi Domine ob metum in timore iudicij, exsultantes cum tremore propter fiduciam spei; doce nos adprehendere disciplinam, qui iudicas terram: vt te propitiante, veteris hominis figulum confringentes, exterioris terræ purgamenta calcemus. *pag.* 9. *lin.* 32. Primo. *adde.* modo. *pag.* 11. *lin. vltima.* eruas. *corr.* * eruas. & *adde in margine* * al. eruis. *pag.* 12. *lin.* 4. *in margine* 146. *corr.* 156. *lin* 6. *in margine* * al. à præcepto tuo. *corr.* * al. à tuo præcepto. *lin.* 19. exaltatione. *corr.* * ab exaltatione. & *adde in margine.* * *Ibi*, exsultatione. *pag.* 13. *lin.* 4. & plebs à te condita &c. *corr.* & plebs ad te condita, à te redempta, ex te suscepta fidei merito, sanctoque semper famulatu semper ad te concurrat; tuísque in atrijs te crebro laudatura consurgat. *lin.* 23. tribulantium. *corr.* * tribulantium. & *adde in margine* * al. tribulationum. & *adde hunc alterum numerum* 245. *lin.* 28. cognosant. *corr.* cognoscant. *pag.* 16. *lin.* 19. sed vt vultûs tui. *corr.* sed vultûs tui. *lin.* 27. quod desiderium. *corr.* quæ desiderium. *pag.* 24. *lin.* 17. ne illa nobis. *corr.* ne nobis. *lin.* 20 delicti. *corr.* delictis *pag.* 25. *lin.* 31. sed * asperitatem. *corr.* sed ab asperitate. & *dele notulam in margine. pag.* 26. *post lineam* 10. *adde hanc xij. orationem ex Albino Flacco col.* 229. Vt ne in furore & ira tua animas famulorum tuorum Domine arguas, deprecamur: sed cuncta peccaminum labe mundatis, tuæ pietatis dono refrigerij locum concede Per Dominum. *lin.* 30. sua persona. *corr.* ex sua persona. *pag.* 27. *lin.* 4. infirmitatem *leg.* * infirmitatem. & *adde in margine* * al. humilitatem. *pag.* 31. *lin.* 13. fructus animarum. *corr.* fructus salutaris animarum. *lin.* 18. in duabus naturis. *corr.* & in duabus naturis. *pag.* 40. *lin.* 25. *in margine* * al. amorem. *corr.* * al. tu amorem. *lin.* 26. intendat. *corr.* * intendat. & *adde in margine* * al intelligat. *pag.* 41. *lin.* 30. factus est *corr.* factus es. *pag.* 42. *lin.* 25. fideles. *corr.* fidelissimos *lin.* 32. Pluet super peccatores. *corrige sic ex Cassiodoro*: Dominus in templo sancto suo. *pag.* 51. *lin.* 9. illic trepidauerunt. *corrige sic ex Cassiodoro.* Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem? *pag.* 54. *lin.* 6. te esse Christum, sicut. *corr.* te & ipsi, sicut. *lin.* 7. fidem cogitatione

*corr.*

*corr.* fidei cognitionem. *pag.* 56. *lin.*18. Rex Iudæorum. *corr.* Hic est Rex Iudæorum. *lin.* 25. subiungit &c. *corr.* subiungit etiam. *lin.* 31. per resurrectionem: *corr.* post resurrectionem *pag.* 59. *lin.* 19. propinando. *corr.* pro remedio. *lin.*28. vt qui. *corr.* vt quia: *lin.* 33. [ tu ] *corr.* tu: *pag.*64. *lin.*32. veri. *corr.* in veri *pag.*65. *lin.* 16. dicitur. *corr.* dicitur quia. *pag.*74. *lin.* 10. doceamur. *adde*, doctrinâ tuâ dirigamur *lin.*12. impendimus *corr.* impendamus *pag.* 75. *lin.* 15: soluturus. *corr.* solaturus. *lin.*19. nostra: *adde* Domine: *pag.* 79. *post quartam orationem adde quintam banc ex Albino col.* 275. Domine ante quem nullus absconditur, à cuius inquisitione quod latitat non celatur: ab occultis nostris munda nos; & ab alienis parce seruis tuis: & præsta vt examinationis tuæ calore puritas à te concessa non æstuet. *pag.*82. *Dele quartam orationem quia eadem omnino est ac secunda, & eius loco pone banc orationem ex Albino col.* 238. Imple Domine petitiones nostras; & mitte nobis auxilium de sancto: memor esto sacrificij nostri, quod tibi non solum oblatione & oratione offertur: ac preces nostras, quas in quacumque die tibi tam manu linguæ, quam genu cordis offerimus, propitius audire dignare. Per. *pag.* 83. *lin.* 5. Magna est gloria eius in salutari tuo: *lege sic ex Cassiodoro:* Quoniam præuenisti eum in benedictionibus. *pag.*86 *lin.*5. petentibus. *corr.* penitus. *lin* 25. qui in *corr.* quia in: *pag.*92. *lin.*12. *in margine* 163. *corr.* 263. *lin. penultima* qui. *corr.* quia. *pag.*93: *lin.*8. *in margine adde* *al. ob latrantis perfidiam. *lin.* 16. *in margine.* al. hereditario: *adde* al. hereditariæ. *lin.*17. bonorum: *corr.* horum. *& dele notam in margine.* *lin.* 24. inici. *corr.* inimici *pag* 94. *lin.* 9: generibus *for. legendum*, gentibus. *pag.* 97: *lin.*18. clementissime *corr.* clementissimos *pag.*100. *lin.* 9. agnoscat. *corr.* cognoscat. *lin.*20. *Primi duo versus Psalmi sic distinguendi ex cod. Vaticano.* Ad te Domine leuaui animam meam Deus meus *** in te confido non erubescam. *pag.*104. *lin.*9. *leuamus animas nostras. *corr.* leuantes animas nostras, precamur. *& deleta nota adde bunc alterum numerum in margine* 312. *lin.* 13. inhæreat. *corr.* inhæreant: *pag.* 107: *lin.*12: in eo. *corr.* in eum. *lin.* 17: in confusionem. *corr.* in confusione *ibidem.* in amplexum. *corr.* in amplexu. *lin.*20. probari. *corr.* probare. *lin* 27. amplexum. *corr.* amplexu. *pag.*111: *lin. vltima* præsentis. *corr.* præsentes *pag.*115. *lin.* 17. & illic in æternum. *corr.* & in æternum *lin.* 24. simulatis *corr.* simultatis. *pag.* 122. *lin.*30. educ nos. *corr.* educ eas *pag.* 123. *post sextam orationem adde banc septimam ex Breuiario Mozarabum fol* 248. Audi Domine & miserere nostri; & confitentes memoriæ sanctitatis tuæ lætitiâ confessionis accinge: & quia in voluntate tua vita est nostra; voluntatis ipsius munus impertire: vt dum nobis vita ex voluntate tua tribuitur, voluntas tua vitæ ipsius munere impleatur. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

pag. 123.

*pag.* 123. *in fine adde in margine* Feria II. ad Vigilias. *pag.* 129. *lin.* 6. sæculari.*corr.* sæculi. *lin.*9. digna.*corr.* condigna. *lin.*20. at si.*corr.* ac si. *pag* 133. *lin.*27. quo.*corr.* quod. *pag.* 139. *lin.*1. Prophetica *corr.* Prophetæ. *Post octauam orationem addenda est hæc nona ex Breuiario Mozarabũ fol.*276. Fiat misericordia tua Domine super nos; & animabus nostris patientiam ad omnia toleranda adiutorio tuæ protectionis insinua: & qui sigillatim corda hominum fingis, spe tua sanctifices. & quia oculi tui super eos sunt qui te [timent;] timoris tui da nobis plenitudinem; vt etiam aspectu conferas dignitatem ℟. Amen. Per misericordiam. *pag* 144. *lin.* 12. *in margine post notam adde.* al. in flagellis tuis. *pag.* 145. *post sextam orationem addi potest hæc septima ex Alcuino col.*233. Inquirentes te Domine dignanter exaudi; & vt benedicamur tam in aduersis quam & in prosperis, benignus indulge: atque vt in te laudetur anima nostra propitius indultor imperti. & quia iuxta es his qui tribulato sunt corde, aurem tuam ad contritionis nostræ spiritus aperi: & pax tua quæ exsuperat omnem sensum, & corpora nostra & corda purificet. Per. *pag.* 150. *lin.* 27 durâ disciplinâ. *corr.* dura supplicia. *pag.* 152. *lin.* 18. pietate *corr.* potestate. *lin.* 24. *corrige.* for. contege. *lin* 26. spiritum. *corr.* ipsum. *pag.* 153. *lin* 22. *in margine* 301. 302. *& post* 17. *orationem addenda hæc* 18. *ex Breuiario Mozarabum fol.* 247. Domine quando respicies, dicesque nobis, Salus vestra ego sum, & ad solitudinem atque implorationem nostram quando propitius conuertes? ad quam iam conuertere Domine; & intende iudicium nostrum: & ipse iudicantes nos fortis propugnator expugna: vt oratio nostra quæ nunc in sinum nostrum pro secretorum tuorum compunctione conuertitur; ante conspectum tuum purgata cordis gemitu dirigatur. ℟. Amen. Per misericordiam. *pag.* 156. *lin* 23. *in margine adde hunc numerum* 89. *lin.* 28. tegmine regis. *corr.* * tegmine regis: *& adde in margine hanc notam* * *al* regimine. *pag.* 173. *lin.* 28. cùm nouitatem vitæ [nunc vsque] non capiamus *corr.* dum nouitatem vitæ non capiamus. *pag.* 178. *lin.* 25. exsoluere ea quæ non rapuisti. *corr.* exsoluis ea quæ non rapuisse. *pag.* 187. *lin.* 19. *Dele notam ad* ℣. 11. *pag.* 284. *post tertiam orationem adde hanc quartam ex Albino col.* 239. Cognoscentes in terra viam tuam, Domine, in omnibus gentibus salutare tuum; Christum Dominum & viam esse confitemur & patriam; per quem in directum gradimur, & ad profectum plenissimum peruenimus. Per. *pag.* 335. *lin.* 12. & peterent. *corr.* vt peterent. *pag.* 342. *apponendæ cruces* ✠ *ad versus* 140. 142. *&* 144. *& delendæ in versibus* 141. *&* 143. *pag.* 349. *post quartam orationem addenda est hæc quinta ex Breuiario Mozarabum. fol.* 277. Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum Domine; neque

que nos originalis culpa contrifiet, quos secunda natiuitas in Christo regenerat. adprehendat nos itaque misericordia tua Domine: quia creator hominis in homine nascitur; & homo in Deo glorificando assumitur. ℞. Amen. Per misericordiam. *pag.* 388. *lin.* 19. In ore. *corr.* in ore. *pag.* 402. *lin.* 9. suscepto. *corr.* susceptor. *pag.* 488. *lin.* 21. *ad* ℣. 2. *apponenda crux* ✠ *pag.* 660. *lin.* 5. veri *corr.* &. *pag.* 580. *lin.* 1. CCXXIX. *corr.* CXXIX.

---

# *Index.*

## *Septem Psalmi Pœnitentiales.*

*I. Psalmus vi.* Dñe ne in furore tuo arguas me. *pag.* 22. *II. Psalmus xxxi.* Beati quorum remissæ sunt iniquitates *pag.* 131. *III. Psalmus xxxvij.* Domine ne in furore tuo arguas me. *pag.* 165. *IV. Psalmus l.* Miserere mei Deus secundùm magnam misericordiam tuam. *pag.* 219. *V. Psalmus ci.* Domine exaudi orationem meam. *pag.* 438. *VI. Psalmus cxxix.* De profundis clamaui ad te Domine. *pag.* 580. *VII. Psalmus cxlij.* Domine exaudi orationem meam. *pag.* 620.

## *Quindecim Psalmi Graduales.*

*A Psalmo cxix.* Ad Dominum cùm tribularer clamaui, & exaudiuit me. *pag.* 558. *vsque ad Psalmum ipsum cxxxiij.* Ecce nunc benedicite Dominum omnes serui Domini. *pag.* 590.

## *Viginti Psalmi Alleluiatici.*

*I. Psalmus civ.* Confitemini Domino; & inuocate nomen eius. *pag.* 455. *II. Psalmus cv.* Confitemini Domino quoniam bonus. *pag.* 462. *III. Psalmus cvi* Confitemini Domino quoniam bonus. *pag.* 472. *IV. Psalmus cx.* Confitebor tibi Domine in toto corde meo. *pag.* 491. *V. Psalmus cxi.* Beatus vir qui timet Dominum. *pag.* 490. *VI. Psalmus cxij.* Laudate pueri Dominum *pag.* 498. *VII. Psalmus cxiij.* In exitu Israel de Aegypto *pag.* 500 *VIII. Psalmus cxiv.* Dilexi quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. *pag.* 505. *IX. Psalmus cxv.* Credidi propter quod locutus sum *pag.* 407. *X. Psalmus cxvi.* Laudate Dominum omnes gentes. *pag.* 510. *XI. Psalmus cxvij.* Confitemini Domino quoniam bonus. *pag.* 512. *XII Psalmus cxviij.* Beati immaculati in via. *pag.*

517. *XIII. Psalmus cxxxiv.* Laudate nomen Domini . *pag.* 592. *XIV. Psalmus cxxxv.* Confitemini Domino quoniam bonus. *pag.* 596. *XV. Psalmus cxlv.* Lauda anima mea Dominum . *pag.* 632. *XVI. Psalmus cxlvi.* Laudate Dominum quoniam bonus est psalmus . *pag.* 635. *XVII. Psalmus cxlvij.* Lauda Ierusalem Dominum . *pag.* 638. *XVIII. Psalmus cxlviij.* Laudate Dominum de cælis . *pag.* 640. *XIX. Psalmus cxlix.* Cantate Domino canticum nouum . *pag.* 644. *XX. Psalmus cl.* Laudate Dominum in sanctis eius . *pag.* 647.

* Const. Apost. Lib. II. c. 59. S. Io. Chrysostomus in Psalm. CXL.

**Psalmus Matutinus lxij.* Deus Deus meus ad te de luce vigilo . *pag.* 268.

**Psalmus Vespertinus cxl.* Domine clamaui ad te exaudi me. *p.* 614.

† *Psalmus extra numerum cli. pag.* 650.

*Orationes de Psalmis III. L. & LVI. coniunctis. pag.* 650. & 651.

*Canticum Moysi in Exodo. pag.* 654. & 655.

*Canticum Moysi in Deuteronomio. pag.* 664. & 665.

*Canticum Debboræ & Barac in libro Iudicum. pag.* 716.

*Canticum Annæ matris S. Samuelis. pag.* 680 & 681.

*Canticum Esaiæ Prophetæ de vinea Domini. pag.* 720. & 721.

*Canticum Esaiæ Prophetæ* . Confitebor tibi Domine. *pag.* 685.

*Item Canticum Esaiæ Prophetæ.* Ecce ciuitas *siue,* Vrbs fortitudinis . *pag.* 724. & 725.

*Aliud Canticum Esaiæ Prophetæ.* De nocte vigilat. *siue,* De mane vigilabo . *pag.* 7. 26. & 727.

*Oratio siue Scriptura Ezechiæ Regis Iudæ. pag* 688. & 689.

*Canticum Ionæ Prophetæ. pag.* 730. & 731.

*Oratio Habacuc Prophetæ. pag.* 694. & 695.

*Canticum Iudith. pag.* 750. & 751.

† *Oratio Manassæ Regis Iuda . pag.* 754.

*Oratio Hieremiæ Prophetæ. pag.* 734. & 735.

*Canticum Azariæ in Daniele Propheta. pag.* 738. & 739.

*Benedictiones trium puerorum. pag.* 704. & 705. *item pag.* 742. & 743.

*Canticum sanctæ Mariæ matris Domini . pag.* 709.

*Canticum S. Zachariæ patris S. Iohannis. pag.* 711.

*Canticum S. Simeonis. pag.* 714.

*Orationes de alijs XVI. Canticis. pag.* 756.

*Hymnus Matutinus. pag.* 760.

*Beatitudines. pag.* 762.

*Hymnus in honorem S. Trinitatis.* Te Deum laudamus . *pag.* 762.

*Hymnus Angelorum. pag.* 764.

*Hymnus Seraphicus. pag.* 765.

*Hymnus glorificationis. pag* 766.

*Hymnus Trisagius. pag.766.*
*Oratio Dominica. pag.766.*
*Symbolum Apostolorum. pag.767.*
*Symbolum Nicanum. pag. 767.*
*Symbolum Constantinopolitanum , pag. 768.*
*Symbolum Missæ . pag. 768.*
*Fides Catholica sancti Athanasij Episcopi . pag. 769.*
*Oratio ex antiquis Psalterijs . pag. 772.*

---

# *Incipiunt exordia Psalmorum.*

A

Ad Dominum cùm tribularer . *Psalmus* 129 *pagina* 558. Ad te Domine clamabo . 27. 112. Ad te Domine leuaui animam meam . 24. 100. Ad te leuaui oculos, 122. 564. Afferte Domino filij . 28. 116. Attendite popule meus . 77. 333. Audite hęc omnes gentes . 48. 209.

B

Beati immaculati 118. 517. Beati omnes qui timent Dominum. 127. 578. Beati quorum remissæ . 31. 131. Beatus qui intelligit. 40. 179. Beatus vir qui non abijt . 1. 3. Beatus vir timet Dominum . 111. 494. Benedicam Dominum 33. 140. Benedic anima mea , *primus* . 102. 444. Benedic anima mea . *secundus*. 103. 148. Benedictus Dominus Deus meus . 143. 624 Benedixisti Domine . 84. 371. Bonum est confiteri . 91. 405.

C

Cæli enarrant . 18. 76. Cantáte Domino. *primus* . 95. 419. Cantate Domino . *secundus* . 97. 427. Cantate Domino . *tertius*. 149. 644. Confitebimur tibi.74.321.Confitebor tibi.*primus*.9.34.Confitebor tibi. *secundus*.119.491.Confitebor tibi.*tertius*.137.603.Confitemini Domino & inuocate . *primus* 104. 455. Confitemini . *secundus* . 105. 462. Confitemini . *tertius*. 106. 472. Confitemini. *quartus* 117. 512. Confitemini . *quintus*. 135. 596. Conserua me, 15. 57. Credidi, propter quod . 115. 407. Cùm inuocarem. 4. 14.

D

De profundis. 129. 580. Deus auribus nostris. 43. 190. Deus deorum Dominus. 49. 214. Deus Deus meus ad te . 62. 268. Deus Deus meus , respice in me . 21. 86 Deus in adiutorium . 69. 295. Deus in nomine tuo. 53. 235. Deus iudicium tuum. 71. 304.Deus laudem meam . 108. 482. Deus misereatur . 66. 283. Deus noster refugium . 45. 200. Deus quis similis erit , 82. 363. Deus repulisti nos.

nos, & destruxisti. 59. 259. Deus stetit in synagogâ. 81. 360. Deus venerunt gentes. 78. 346. Deus vltionum Dominus. 93. 412. Dilexi quoniam exaudiet. 114. 505. Diligam te Domine. 17. 66. Dixi, Custodiam. 38. 170. Dixit Dominus. 109. 488. Dixit iniustus. 35. 154. Dixit insipiens. *primus.* 13. 51. Dixit insipiens. *secundus.* 52. 232. Domine clamaui. 140. 614. Domine Deus meus in te speraui. 7. 27. Domine Deus salutis meæ. 87. 383. Domine Dñus noster. 8. 31. Domine exaudi orationem. *primus.* 101. 438. Domine exaudi orationem. *secundus.* 142. 620. Dñe in virtute tua. 20. 83. Domine ne in furore. *primus.* 6. 22. Domine ne in furore. *secundus.* 37. 165. Domine non est exaltatum. 130. 582. Domine probasti. 138. 605. Domine quid multiplicati. 3. 10. Domine quis habitabit. 14. 54. Domine refugium factus es nobis. 89. 397. Domini est terra & plenitudo eius. 23. 97. Dominus illuminatio. 26. 108. Dominus regit me. 22. 95. Dominus regnauit, decorem. 92. 409. Dominus regnauit, exsultet. 96. 422. Dominus regnauit, irascantur. 98. 430.

E

Ecce nunc benedicite. 133. 590. Ecce quàm bonum. 132. 588. Eripe me de inimicis. 58. 254. Eripe me Domine. 139. 610. Eructauit cor meum. 44. 195. Exaltabo te Deus. 144. 628. Exaltabo te Domine. 29. 120. Exaudiat te Dominus. 19. 80. Exaudi Deus deprecationẽ. 60. 263. Exaudi Deus orationem. *primus.* 54. 237. Exaudi Deus orationem. *secundus.* 63. 271. Exaudi Domine iustitiam. 16. 61. Exspectans exspectaui Dominum. 39. 174. Exsultate Deo adiutori. 80. 356. Exsultate iusti in Domino. 32. 135. Exsurgat Deus, & dissipentur. 67. 286.

F

Fundamenta eius in montibus. 86. 380.

I

Inclina Domine aurem tuam. 85. 375. In conuertendo Dominus. 125. 571. In Domino confido. 10. 43. In exitu Israel. 113. 500. In te Domine speraui. *primus.* 30. 124. In te Domine speraui. *secundus.* 70. 298. Iubilate Deo. *primus* 65. 279. Iubilate Deo. *secundus.* 99. 433. Iudica Domine nocentes. 34. 145. Iudica me Deus & discerne causam. 42. 187. Iudica me Dñe quoniam ego. 25. 105.

L

Lætatus sum. 121. 562. Lauda anima meâ 145. 632. Lauda Ierusalem. 147. 638. Laudate Dominum de cælis. 148. 640. Laudate Dominum in sanctis eius 150. 647. Laudate Dominum omnes gentes 116. 510. Laudate Dominum, quoniam bonus. 146. 635. Laudate nomen Domini. 134. 592. Laudate pueri Dominum. 112. 498. Leuaui oculos meos. 120. 561.

Magnus

M

Magnus Dominus . 47. 206. Memento Domine Dauid . 131. 584. Miserere mei Deus, miserere mei. 56. 247. Miserere mei Deus, quoniam conculcauit. 55. 243. Miserere mei Deus secundum magnam. 50. 219. Misericordiam & iudicium cantabo. 100. 435. Misericordias Domini . 88. 388.

N

Nisi Dominus ædificauerit . 126. 574. Nisi quia Dominus . 123. 566. Noli æmulari . 36. 158. Nonne Deo subiecta , 61. 265. Notus in Iudæa . 75. 324.

O

Omnes gentes plaudite manibus . 46. 203.

P

Paratum cor meum . 107. 478.

Q

Quàm bonus Israel . 72. 310. Quàm dilecta tabernacula . 83. 368. Quare fremuerunt . 2. 6. Quemadmodum desiderat ceruus . 41. 183. Qui confidunt in Domino . 124. 569. Quid gloriaris in malitia. 51. 229. Qui habitat in adiutorio. 90. 402. Qui regis Israel. 79. 350.

S

Sæpe expugnauerunt . 128. 578. Saluum me fac Deus . 68. 294. Saluum me fac Domine . 11. 45. Si verè vtique . 57. 250. Super flumina Babylonis . 136. 600.

T

Te decet hymnus . 64. 274.

V

Venite exsultemus Domino. 94. 416. Verba mea auribus . 5. 18. Voce mea ad Dominum clamaui . 76. 328. Voce mea ad Dominum . 141. 617. Vsquequò Domine obliuisceris . 12. 49. Vt quid Deus repulisti in finem . 73. 316.

---

## *Exordia Canticorum .*

A

Attende cælum . *pag.* 664. Audite cæli . 665.

B

Benedicite omnia . 704. 705. Benedictus Domine . 738. Benedictus Dominus 711. Benedictus es Domine , 739. Benedictus es Domine. 742. 743.

Cante-

C

Cantemus Domino. 654. 655. Clamaui ad Dominum. 730. Clamaui de tribulatione. 731. Confirmatum est cor meum. 680. Confitebor tibi Domine. 685.

D

De mane vigilabo. 727. De nocte vigilat 726. Domine audiui. 694. 695. Domine omnipotens. 754.

E

Ecce ciuitas. 724. Ego dixi in altitudine. 688. Ego dixi in dimidio. 689. Exsultauit cor meum. 681.

I

Incipite Domino. 750. 751.

M

Magnificat anima mea. 709. Memento Domine. 734.

N

Nunc dimittis. 714.

Q

Qui sponte obtulistis. 716.

R

Recordare Domine. 735.

V

Vinea facta est Dilecto. 720. 721. Vrbs fortitudinis. 725.

---

## *Distributio Psalmorum & Canticorum in officia nocturna atque diurna, iuxta antiquum psallendi morem Ecclesiæ Romanæ.*

*Dominica.*

AD VIGILIAS. Psalmus Inuitatorius 94. qui quotidie præmittitur ad Vigilias; nisi aliter proprijs locis adnotetur. In 1. Nocturno Psalmi duodecim. 1. 2. 3. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. In secundo Nocturno Psalmi tres. 15. 16. 17. In tertio Nocturno Psal- tres. 18. 19. 20. AD MATVTINVM Psal. 92. 99. 62. cum Psalmo 66. coniunctim. Benedictiones trium puerorum. Laudes, idest Psalmi tres. 148. 149. & 150. coniunctim. Canticum Euangelicum Zachariæ. AD HORAM DIEI PRIMAM. Ps. 21. 22. 23. 24. 25. 53. 117. Ex Psalmo 118. capitula 1. & 2. item 3. & 4. Fides Catholica S. Athanasij. AD HORAM DIEI TERTIAM. Ex Psalmo 118. capitula 5. & 6. item 7. & 8. item 9. & 10. AD HORAM DIEI SEXTAM. Ex Psalmo 118. capitula 11. & 12.

item

item 13. & 14. item 15. & 16. AD HORAM DIEI NONAM. Ex Psalmo 118. capitula 17. & 18. item 19. & 20. item 21. & 22. Ad Tertiam, Sextam & Nonam horam siue festis siue quotidianis diebus, ita semper psallitur vt in die Dominico. AD VESPERVM. Psalmi 109. 110. 111. 112. 113. Canticum Euangelicum S. Mariæ. AD COMPLETORIVM Ps. 4. 30. vsque *Redemisti me Domine Deus veritatis*, inclusiuè. 90. 133. Canticum Euangelicum Simeonis. Ita semper psallitur ad Completorium siue festis siue quotidianis diebus.

*Feria secunda.*

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim. 26. 27. 28. 29 30. 31 32. 33. 34. 35. 36. 37. AD MATVTINVM. Ps. 50 5. 62. cum 66. coniunctim. Canticum Esaiæ *Confitebor tibi*. Laudes, idest Psalmi 148. 149. & 150. coniunctim. Canticum Euangelicum Zachariæ. AD HORAM DIEI PRIMAM. Ps. 52. Ex Ps. 118. capitula 1. & 2. item 3. & 4. Ita semper psallitur ad horam Primam quotidianis, festisque diebus per hebdomadam; nisi aliter suis locis adnotetur. AD VESPERVM. Psal. 114. 115. 116. 119. 120. Cant. Euangel. S. Mariæ.

*Feria tertia.*

AD VIGILIAS In Nocturno Psalmi duodecim. 38. 39. 40 41. 43. 44. 45 46 47 48 49. 51. AD MATVTINVM. Ps. 50. 42. 62. cum 66. coniunctim. Canticum Ezechiæ Regis Iuda. Laudes, idest Psalmi 148. 149. & 150. coniunctim. Cant. Euang. Zachariæ. AD VESPERVM. Ps. 121. 122. 123. 124. 125. Cant. Euang. S. Mariæ.

*Feria quarta.*

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim. 52. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 63. 65. 67. AD MATVTINVM. Ps. 50. 64. 62. cum 66. coniunctim. Canticum Annæ. Laudes, idest, Psalmi 148. 149. & 150. coniunctim. Canticum Euang. Zachariæ AD VESPERVM. Psal. 126. 127. 128. 129. 130. Canticum Euangel. S. Mariæ.

*Feria quinta.*

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim 68 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. AD MATVTINVM. Ps. 50. 89. 62. cum 66. coniunctim. Canticum Exodi. Laudes, idest, Psalmi 148. 149. & 150. coniunctim. Cant. Euang. Zachariæ AD VESPERVM. Psal. 131. 132. 134. 135. 136. Cantic. Euang. S. Mariæ.

*Feria sexta*

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 93. 95. 96. AD MATVTINVM. Ps. 50. 142. 62. cum 66. coniunctim. Canticum Habacuc Laudes, idest, Psalmi 148. 149. & 150. coniunctim. Cantic. Euang. Zachariæ. AD VESPERVM. Ps. 137. 138. 139. 140. 141. Cantic. Euang. S. Mariæ.

Sabbato.

*Sabbato.*

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim. 97.98.99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. AD MATVTINVM. Psal. 50.91.62. cum 66. coniunctim. Canticum Deuteronomij. Laudes, idest, Psalmi 148. 149.& 150. coniunctim. Cant. Zachariæ. AD VESPERVM. Psal. 143. 144. 145. 146. 147. Cant. S. Mariæ.

*In Natali Domini.*

Ad Vigiliam in initio siue crepusculo noctis. Non dicitur Psalmus inuitatorius. In primo Nocturno Psalmi 2. 18. 23. In secundo Nocturno 44. 86. 95. In tertio Nocturno 96.97.98. *Eadem Nocte sancta.* Ad Vigilias in primo galli cantu. Psalmus inuitatorius 94. In primo Nocturno. Ps. 2. 18. 44. In secundo Nocturno 47. 71. 84. In tertio Nocturno 88. 95. 97. Ad Vesperum in die sancto. Psal. 109. 110. 111. 129. 131. Canticum Euang. S. Mariæ.

*In Epiphania Domini.*

Ad Vigilias. Non dicitur Psalmus Inuitatorius. In primo Nocturno Psal. 28. 46. 65. In secundo Nocturno 71. 85. 94. In tertio Nocturno 45. 95. 99.

*Diebus Dominicis à Septuagesima ad sanctum Pascha.*

Ad Matutinum Psal. 50. 117. 62. cum 66. coniunctim. Benedictiones trium Puerorum. Laudes, idest Psalmi 148. 149. & 150. coniunctim. Cant. Euangelicum Zachariæ.

*Feria quinta in Cœna Domini.*

Ad Vigilias. Non dicitur Psalmus inuitatorius. In primo Nocturno. Ps. 68. 69. 70. In secundo Nocturno. 71. 72. 73. In tertio Nocturno. 74. 75. 76. Ad Matutinum vt in Feria V. quotidianis diebus. Ad Vesperum Ps. 115. 119. 139. 141. 143. Cant. Euang. S. Mariæ.

*Feria sexta Parasceue in Passione Domini.*

Ad Vigilias. Non dicitur Psalmus Inuitatorius. In primo Nocturno. Ps. 2. 21. 26. In secundo Nocturno 37. 39. 52. In tertio Nocturno 58. 87. 93. Ad Matutinum vt in feria sexta quotidianis diebus. Ad Vesperum vt in Cœna Domini.

*Sabbato Sancto.*

Ad Vigilias. Non dicitur Psalmus inuitatorius. In primo Nocturno Ps. 4. 14. 15. In secundo Nocturno 23. 26. 29. In tertio Nocturno 53. 75. 87. Ad Matutinum vt in feria III. quotidianis diebus.

*Dominica Pascha.*

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres 1. 2. 3. Ad Matutinum, vt in diebus Dominicis. Ad Horam diei Primam. Psalmi 53. 117. & ex Ps. 118. capitula 1. & 2. 3. & 4. de more. Ad Vesperum in die sancto. Psalmi 109. 110. 111. Canticum Euangel. S Mariæ. *Ad Fontes.* Psal. 112. Laudate pueri. Cantic. Euang. S. Mariæ. *Ad S. Andream* [ alias *Ad Crucem.*] Psal. 113. In exitu Israel. Cant. Euang. S. Mariæ.

S. Mariæ. In albis Paschalibus ad Matutinum, horam primam & Vesperum, vt in die sancto Paschæ.

*Feria secunda in Albis.*

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres 4.5.6.

*Feria tertia in Albis.*

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres 7. 8. 9.

*Feria quarta in Albis.*

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres 11. 12. 13.

*Feria quinta in Albis.*

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres 14. 15. 16.

*Feria sexta in Albis.*

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres 18. 19. 20.

*Sabbato in Albis.*

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres 22. 23. 25. *Aliter.* 23. 24. 25.

*In Ascensione Domini.*

Ad Vigilias. In primo Nocturno Psalmi 8. 10. 18. In secundo Nocturno 20. 29. 46. In tertio Nocturno 96. 98. 103. Ad Matutinum & Vesperum vt in diebus Dominicis.

*In Vigilijs Pentecostes.*

Ad Vigiliam priorem. Omisso Psalmo inuitatorio, in Nocturno Psalmi tres 47. 67. 101. *Eadem nocte.* Ad Vigiliam post galli cantum. Psalmus inuitatorius 94. In tribus Nocturnis & ad Matutinum & Vesperum, vt in cæteris diebus Dominicis.

*In Natali SS. Apostolorum Petri & Pauli.*

Ad Vigiliam in initio siue crepusculo noctis. Non dicitur Psalmus inuitatorius. In primo Nocturno Ps. 18 33.44. In secundo Nocturno 46. 60. 63. In tertio Nocturno 74. 96 98. *Eadem nocte.* Ad Vigilias post galli cantum. Psalmus inuitatorius 94 In primo Nocturno Ps. 1.2.3. In secundo Nocturno 4 8.10. In tertio Nocturno 14.15.19. Ad Vesperum Psal. 109. 112. 115.125.138. Canticum Euangel. S. Mariæ.

*In Vigilijs Defunctorum.*

In primo Nocturno. Omisso Psalmo inuitatorio, Psalmi 3.4.6. In secundo Nocturno 22. 24. 26. In tertio Nocturno 39. 40 41. *aliter.* 34 39. 41. Ad Matutinum Ps. 50 64. 62. cum 66 coniunctim. Canticum Ezechiæ. Laudes, idest, Psalmi tres 148. 249. & 150. Cant. Euang. Zachariæ. Ad Vesperum Psal. 114. 119. 120. 129. 137. Cant. Euang. S. Mariæ.

Ex cod. Alexandrino in Biblijs polyglottis tomo 6.p.137.& cod. Græco Vaticano 342.

## *Hypotheses Eusebij Pamphili in Psalmos.*

Libri Psalmorum hæc quidem sit diuisio; sicut accurata continent exemplaria; ipsumque Hebraicum.

Non omnes psalmi, vt quis fortè suspicari posset, sunt Dauidis.

verùm & aliorum quoque prophetarum in psallendo [ *al.* in psalmis ] prophetantium.

Quapropter tota hæc scriptura apud Hebræos nequaquam inscribitur nomine Dauidis:

sed indefinite appellatur, Liber Psalmorum.

In partes quinque totum hunc Psalmorum librum diuidunt Hebræi:

primam; in eos qui sunt à primo vsque ad quadragesimum.

secundam; in eos, qui sunt à quadragesimo primo vsque ad septuagesimum primum.

tertiam; in eos, qui sunt à septuagesimo secundo vsque ad octuagesimum octauum.

quartam; in eos, qui sunt ab octuagesimo nono vsque ad centesimum quintum.

quintam; in eos, qui sunt à centesimo sexto vsque ad finem libri.

Psalmi sine inscriptione, XIX.

Psalmi cum inscriptione, CXXXI.

*Eorum qui Inscriptionem habent, diuisio.*

Ipsius quidem Dauid LXXII.

Filiorum verò Core XI.

Ipsius Asaph XII.

Aetham Israelitæ I.

Salomonis II.

Moysis I.

Sine nomine XVII. [*Vat.* XV.]

[ *Vatic. addit:* Cum inscriptione XXXVII. *statimque ponit Periochas Psalmorum, omissis quę hic deinceps habentur.*]

In Alleluia XV.

Sine Inscriptione XIX.

Sunt autem sine nomine, quotquot Inscriptionem quidem habent; sed cuius sint non indicant.

Psalmi sine Inscriptone XIX.

Omnes simul CL.

LVIII. Quando misit Saul vt interficeret eum.

XXXIII. Quando Dauid venit in Nomba ad Abimelec.

LVII. In speluncam Odollam.

LI. Dohec prodit Dauidem.

LXII. Dauid fugit in eremum Iudææ.

LIII. Ziphæi

LIII. Ziphæi produnt Dauidem in fpelunca.
LV. Allophyli in Geth.
LIX. Poft mortem Saulis.
L. Quando venit ad eum Nathan Propheta.
III. Quando fugiebat à facie Abeffalon filij fui.
VII. Super verba Chufi filij Iemini.
Pfalmorum hiftoria hanc habet feriem: immutata verò fuit inuentionis tempore.

* *Periochæ Pfalmorum.*

* In cod. Græco Vat. 341. hæ folæ Periochæ habentur cum hoc titulo. Hypothefes Eufebij Cæfa-fæ.... Anacephalæofis Pfalmorum.

I. Exhortatio ad pietatem in Deum, & dehortatio à contrario.

[ *Aliæ fubfequentes Periochæ fuis Pfalmis funt præpofitæ.* ]

* *Canones Diurni Pfalmorum.*

* Hi Canones diurni & nocturni non exftant in codd. Vaticanis.

[ Pfalmi ] Matutini. III. LXII. CXL. CXLI.
[ Horæ diei. ]
I. Pfalmus ....
II. Pfalmus XXIX.
III. Pfalmus ....
IV. Pfalmus XLI. [ *aut* XLIV. ]
V. Pfalmus L.
VI. Pfalmus ....
VII. Pfalmus LXIX.
VIII. Pfalmus LXXXIV.
IX. Pfalmus CXI.
X. Pfalmus CXL.
XI. Pfalmus C..
XII. Pfalmus C..

*Canones Nocturni Pfalmorum.*

[ Pfalmi ] Lucernales. III. CXXIX. CXL. XII.
[ Horæ noctis. ]
I. Pfalmus LXXIV.
II. Pfalmus XXIX.
III. Pfalmus LIV.
IV. Pfalmus ....
V. Pfalmus ....
VI. Pfalmus XL.
VII. Pfalmus ....
VIII. Pfalmus ....
IX. Pfalmus LXXXVII.
X. Pfalmus XCV.
XI. Pfalmus .....
XII. Pfalmus LVI.

*Codd. Vatic. 82. & 84.

# *Consideratio Psalmorum in caussis diuersis ita conuenienter aptantur.

Hi loci communes Psalmorum fere omnes desumpti sunt ex epistola S. Athanasij ad Marcellinum.

*In oratione sunt hi subsequenter notati.*

XVI. Exaudi Domine iustitiam meam. LXVII. Exsurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt. LXXXIX. Domine refugium factus es. CI. Domine exaudi orationem. CXXXI. Memento Domine Dauid & omnis mansuetudinis eius. CXXI. Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi.

*In oratione prece & interpellatione.*

V. Verba mea auribus percipe Domine. VI. Domine ne in ira tua arguas me. VII. Domine Deus meus in te speraui. XI. Salua me Domine, quoniam defecit. XII. Vsquequò Domine obliuisceris. XV. Conserua me Domine quoniam speraui. XXIV. Ad te Domine leuaui animam meam, Deus meus. XXVI. Dominus illuminatio mea & salus mea. XXX. In te Domine speraui non confundar. XXXIV. Iudica Domine nocentes me. XXXVII. Domine ne in ira tua XLII. Iudica me Deus, & discerne. LIII. Deus in nomine tuo saluum me fac. LIV. Exaudi Deus orationem meam, & ne despexeris. LV. Miserere mei Deus quoniam conculcauit. [ LVI. ] Miserere mei Deus, miserere mei. LVIII. Eripe me Domine de inimicis meis. LX. Exaudi Deus deprecationem meam. LXIII Exaudi Deus vocem meam cùm. LXXXII. Deus quis similis erit tibi? LXXXV. Inclina Domine aurem tuam. LXXXVII. Domine Deus salutis. CXXXIX. Eripe [ me Domine ab homine malo. ] CXL. Domine clamaui ad te, exaudi me. CXLII. Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obsecrationem meam.

*In interpellatione, & gratiarum actione.*

*Simul omnes XXV. supra, &* CXXXVIII. Domine probasti me, & cognouisti *&c.*

*[ In ] Interpellatione sola.*

III. Domine quid multiplicati sunt *&c.* XXV. Iudica me Domine, quoniam ego. LXVIII. Salua me Deus, quoniam. LXIX. Deus in adiutorium meum intende. LXX. Deus in te speraui, non confundar. LXXIII. Vt quid Deus repulisti in finem? LXXVIII. Deus venerunt gentes in hæreditatem. LXXIX Qui regis Israel, intende. CXXII Ad te leuaui oculos meos qui habitas. CXXIX. De profundis clamaui. CXXX Domine non est exaltatum cor meum.

*In confessione peccatorum.*

L. Miserere mei Deus secundùm [ magnam ] misericordiam.

In

*In confessione narratio & laudatio .*

CX. Confitebor tibi Domine in toto corde meo, in consilio .

*In relatione .*

XVIII. Cæli enarrant gloriam Dei. XLIII. Deus auribus nostris audiuimus. XLVIII. Audite hæc omnes gentes . XLIX. Deus deorum Dominus locutus est . LXXII . Quàm bonus Deus Israel his . LXXVII. Attendite popule meus legem meam . LXXXVI. Fundamenta eius in montibus sanctis . LXXXVIII. Misericordias tuas Domine . CXIII. In exitu Israel de Aegypto . CXXVI. Nisi Dominus ædificauerit domum . CXXXVI. Super flumina Babylonis .

*In admonitione*

*Simul XI.* & XXXVI. Noli æmulari malignantibus .

*In prophetia .*

XX. Domine in virtute tua lætabitur rex . XXI. Deus Deus meus respice in me . XLIV. Eructauit cor meum verbum. XLVI. Omnes gentes plaudite manibus . LXXI. Deus iudicium tuum .

*In prophetia & religione .*

CVIII. Deus laudem meam ne tacueris. CIX. Dixit Dominus Domino meo , Sede .

*In exhortatione , & præceptis .*

XXVIII. Afferte Domino filij Dei. XXXII. Gaudete iusti in Domino . LXXX. Exsultate Deo adiutori nostro : iubilate . XCIV. Venite exsultemus Domino . XCV. Cantate Domino canticum nouum ; cantate Domino omnis terra . XCVI. Dominus regnauit, exsultet terra. CII. Benedic anima mea Dominum . CIII. Benedic anima mea Domino : Domine Deus meus magnificatus .

*In exhortatione cum cantico .*

XCVII. Cantate Domino canticum nouum ; quia mirabilia fecit .

*In demonstratione vitæ perfectæ .*

CIV. Confitemini Domino , & inuocate . CXI. Beatus vir qui timet Dominum . CXVIII. Beati immaculati in via . CXXIV. Qui confidunt in Domino , sicut mons . CXXXII. Ecce quàm bonum & quàm iucundum , habitare fratres in vnum .

*In declaranda beatitudine .*

I. Beatus vir qui non abijt in consilio . XXXI. Beati quorum remissæ sunt. XL. Beatus qui intelligit super egenum. CXXVII. Beati omnes qui timent Dominum .

*In referenda laude .*

XC. Qui habitat in adiutorio Altissimi . CXII. Laudate pueri Dominum. CXVI. Laudate Dominum omnes gentes . CXXXIV. Laudate nomen Domini , laudate serui Dominum . CXLIV. Exaltabo te Deus meus Rex. CXLV. Lauda anima mea Dominum. CXLVI. Laudate Dominum , quoniam bonus est . CXLVII. Lauda Ierusalem

sem Dominum. CXLVIII. Laudate Dominum de cælis. CL. Laudate Dominum in sanctis eius.

*In agendo gratias Deo.*

VIII. Domine Dominus noster. XVII. Diligam te Domine. XXVIII. Afferte Domino. XXXIII. Benedicam Dominum. XLV. Deus noster refugium. LXII. Deus Deus meus ad te de luce. LXXVI. Voce mea ad Dominum clamaui; voce mea ad Deum. LXXXIV. Benedixisti Domine terram tuam. CXIV. Dilexi quia exaudiet Dominus. CXV. Credidi propter quod locutus sum. CXX. Leuaui oculos meos in montes. CXXI. Lætatus sum in his quæ dicta. CXXIII. Nisi [ quòd ] Dominus erat in nobis. CXXV. In conuertendo [ Dñs ] captiuitatem Sion. CXXVIII. Sæpe expugnauerunt. CXLIII. Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas.

*In demonstratione cum cantico.*

CVII. Paratum cor meum Deus.

*In exhortatione fortitudinis.*

X. In Domino confido, quomodo dicitis.

*In accusatione impiorum & iniquorum.*

II. Quare fremuerunt gentes? XIII. Dixit insipiens. XXXV. Dixit iniustus vt delinquat. LI. Quid gloriaris in malitia? LII. Dixit insipiens in corde suo.

*[ In ] inuocatione.*

IV. Cùm inuocarem, & exaudiuit.

*In reuerentia.*

LVI. Miserere mei Deus, miserere mei. LXXXI. Deus stetit in synagoga.

*In hymnis, & in Dedicatione Ecclesiæ.*

XLVII. Magnus Dominus & laudabilis nimis. LXIV. Te decet hymnus Deus in Sion.

*In exsultatione.*

XXII. Dominus regit me. XXVI. Dominus illuminatio mea. XXXVIII. Dixi, Custodiam vias meas. XXXIX. Exspectans exspectaui Dominum, & intendit. XLI. Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum. LXI Nonne Deo subiecta erit anima mea. LXXXIII. Quàm amabilia tabernacula. XCVI. Dominus regnauit, exsultet terra. XCVIII. Dominus regnauit, irascantur.

*In iubilatione lætitiæ.*

LXV. Iubilate Deo omnis terra, psalmum. XCIX. Iubilate Deo omnis terra, seruite.

*Singulis autem affectibus animæ ita consonant Psalmi.*

*Si à propriis persecutionem pateris.*

III. Domine quid multiplicati sunt qui.

*Si ab inimicis & notis odium & persecutionem pateris.*

XXX. In te Domine speraui.

*Si quos credebas *amicos, tribulant & improperant.*

*Cod. 84. inimicos.

LIV. Exaudi [Deus] orationem meam, & ne. [XXIV.] Ad te Domine leuaui animam meam Deus meus.

*Si insidias pateris ab inimicis.*

V. Verba mea auribus percipe.

*Si aliquis cogitat* [al. *concitat*] *contra te malum:*

VII. Domine Deus meus in te speraui; saluum me fac.

*Si aliquis conturbare te vult.*

X. In Domino confido, quomodo.

*Si inimicorum* [al. *iniquorum*] *controuersia permanet.*

XII. Vsquequò Domine obliuisceris me?

*Si contra resistentes inimicos oraueris.*

XVI. Exaudi Domine iustitiam. LXXXV. Inclina Domine aurem tuam, & exaudi me. LXXXVII. Domine Deus salutis meæ in die. CXL. Domine clamaui ad te, exaudi me.

*Si ab inimicis saluatus es.*

XVII. Diligam te Domine.

*Si inimici contra te sunt.*

XXIV. Ad te Domine leuaui animam meam; Deus meus in te.

*Si contra inimicos Dei iudicium imploras.*

XXV. Iudica me Domine quoniam ego. XXXIV. Iudica Domine nocentes me. XLI Iudica me Deus, & discerne.

*Si necdum victo tibi asperiùs inimici incumbunt.*

XXVI. Dominus illuminatio mea.

*Si in his tribulationibus futuram beatitudinem desideras.*

XLI. Sicut ceruus desiderat.

*Si futuram requiem *desideras de societate malorum vis eripi:*

**for.* desiderans.

LXXXVII. Quam amabilia tabernacula.

*Si infirmitatem tuam vis adiuuari vt non commisćearis malis.*

XXVII. Ad te Domine clamabo.

*Si nihil *religiosum inter homines fieri videris.*

*C. 81. inreligiosum.

XI. Salua me Domine, quoniam.

*Si blasphemat quispiam prouidentiam Dei.*

II. Quare fremuerunt gentes? XIII. Dixit insipiens in corde suo; Non est Deus. [LII.] Dixit insipiens in corde suo.

*Si pertinaciam iniquorum in malo videris.*

XXXVI. Noli æmulari in malignantibus. LXXVII. Quàm bonus Israel Deus his qui.

*Si fingit aliquis, & in persona gloriatur.*

LVII. Si verè vtique iustitiam loquimini.

*Si

**Si auuersatione humana fugieris in solitudinem.*

* C. 84. Si conuersationem humanam fugere in solitudinem vis.

LXIII. Exaudi Deus deprecationem meam. LXII Deus Deus meus ad te.

*Si post tentationem probatus gratias vis agere Deo.*

CXXXVIII. Domine probasti me.

*Si de superato diabolo exsultas in Deo.*

IX. Confitebor tibi Domine in toto corde meo.

*Si te per singulos actus proficere videris.*

XV. Graduum Psalmi.

*Si te à Domino regi gaudes.*

XXII. Dominus regit me, & nihil.

*Si cum iustis gaudere desideras.*

XXXII. Gaudete iusti in Domino.

*Si comminatione Domini fueris conturbatus.*

VI. Domine ne in ira tua arguas me. XXXVII. Domine ne in ira tua arguas me.

*Si captiuitate peccati destructa est domus animæ, & iterum reædificata.*

[XCV.] Cantate Domino canticum nouum, cantate Domino omnis terra.

*Si cessante captiuitatis ira, gratias vis agere Deo.*

LXXXIV. Benedixisti Domine terram tuam. CXXV. In conuertendo Dominus captiuitatem.

*Si pacificata fuerit terra, & Dominus regnat in ea.*

XCVI. Dominus regnauit, exsultet terra.

*Si captiuatus cogitationibus pœnitere [vis,] volens de reliquo rectè viuere.*

CXXXVI. Super flumina Babylonis.

*Si miserationem exspectas à Deo.*

LXVI. Deus misereatur nobis.

*Si pœnitere vis pro peccatis.*

L. Miserere mei Deus secundum [magnam.]

*Si innouata fuerit anima tua.*

XXIX. Exaltabo te Domine, quoniam. CXXV. In conuertendo Dominus captiuitatem.

*Si à peccatis aliquem videris resurrexisse.*

XXXI. Beati quorum remissæ sunt.

*Si beneficia Dei vis in patribus recordari.*

XLIII. Deus auribus nostris audiuimus. LXXXVIII. Misericordias tuas Domine in æternum. LXXXIX. Domine refugium factus. CVII. Confitemini Domino, & inuocate. CV. Confitemini Domino quoniam bonus. CVI. Confitemini Domino quoniam bonus. CXIII. In exitu Israel de Aegypto.

*Si*

*Si in multis mirabilibus, vel perfecto opere bono gratias vis agere Deo.*

VIII. Domine Dominus noster quàm admirabile est. LXXX. Exsultate Deo adiutori nostro.

*Si laudem Deo offerre vis.*

XXVIII. Afferte Domino filij Dei.

*Si in hymno vis Domino canere.*

LXIV. Te decet hymnus Deus.

*Si scire vis quomodo in quibus rebus Deum laudant.*

CXII. Laudate pueri Dominum. CXVI. Laudate Dominum omnes gentes. CXXIV. Laudate nomen Domini, laudate. CXLV. Lauda anima mea Dominum CXLVI. Laudate Dominum quoniam bonus est. CXLVII. Lauda Ierusalem Dominum. CXLVIII. Laudate Dominum de cælis. CL. Laudate Dominum in sanctis eius.

*Si ad benedicendum Deum vis animam exhortari.*

CII. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt. CIII. Benedic anima mea Domino: Domine Deus meus magnificatus es.

*Si confiteri vis Deo.*

XCI. Bonum est confiteri Domino. CIV. Confitemini Domino, & inuocate nomen eius. CVI. Confitemini Domino quoniam bonus. [CV.] Confitemini Domino *&c.* quis loquetur? CVI. Paratum cor meum Deus. CX. Confitebor tibi Domine in toto corde meo, in consilio *&c.* CXXXV. Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius. CXXXVII. Confitebor tibi Domine in toto corde meo, quoniam audisti.

*Si cantare vis Deo.*

XCII. Dominus regnauit, decorem indutus est, indutus est *&c.* XCVII. Cantate Domino canticum nouum quia mirabilia fecit.

*Si orare vis & rogare Deum.*

*C.34. Domine exaudi orationem, auribus. CXVIII. Beati immaculati in via. *CI. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus.

*Si misericordiam & iustitiam Dei vis reminisci.*

C. Misericordiam & iudicium cantabo.

*Si aliquos ad fidem & obedientiam vis adhortari.*

XL. Beatus qui intelligit super egenum.

*Si vis ostendere alijs qualis sit ciuis Regni cælorum.*

XIV. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? XXIII. Domini est terra.

*Si hæreticos aut gentiles inrides.*

LXXV. Notus in Iudæa Deus.

*Si hæreticos aduersùs domum Dei videris communicantes.*

LXXXII. Deus quis similis erit tibi?

Si

*Si hæreticos vis arguere.*

LXXXVI. Fundamenta eius in montibus.

*Si recordari vis beneficia in redemptione hominis.*

VIII. Domine Dominus noster. LXXXVI. Fundamenta eius in montibus. CXV. Credidi propter quod locutus sum.

*Si admirari vis prædicationes, gratiam prædicationis, & sacra præcepta.*

XVIII. Cæli enarrant.

*Si de Incarnatione Domini recordari vis.*

XLIV. Eructauit cor meum. CIX. Dixit Dominus Domino.

*Si de Cruce Domini vis reminisci.*

XXI. Deus Deus meus respice in me. LXVIII. Salua me Deus &c.

*Si de Resurrectione Deo psallere vis.*

XV. Conserua me Domine. LXV. Iubilate Deo omnis terra, psalmum dicite.

*Si de Ascensione Domini reminisci vis.*

XXIII. Domini est terra. XLVI. Omnes gentes plaudite manibus.

*Si iudicium futurum memorari vis.*

XLIX. Deus deorum Dominus locutus est. LXXI. Deus iudicium tuum Regi da.

*Si de Martyribus exquirere vis.*

LXXVIII. Deus venerunt gentes in hæreditatem.

* C. 84. festiuitate.

*Si in * festiuitatibus Deum laudare vis.*

LXXX. Exsultate Deo adiutori nostro. XCIV. Venite exsultemus Domino.

*Si in Parasceue vis cantare.*

XCII. Dominus regnauit, decorem indutus est.

*Si Sabbato vis psallere.*

XCI. Bonum est confiteri Domino.

*Si die Dominico vis gratias agere.*

XXXIII. Benedicam Dominum in omni tempore. CXVII. Confitemini Domino quoniam bonus, dicat nunc Israel quoniam bonus.

S. Basilij

Ex interpretatione Rufini.

## *S. Basilij Episcopi Cæsariensis in Psalterium Prologus.*

II. Timoth. II. 16.

OMnis Scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendum. Hac ipsa de causa à Spiritu Sancto conscripta est, idest, vt veluti ex communi quodam sanitatis fonte, omnes nobis ex hac remedia proprijs passionibus assumamus. *Sanitas enim, inquit, compescit peccata magna. Alia namque sunt quæ Prophetæ tradunt; alia quæ Historici; Lex quoque, alia; Prouerbiorum etiam admonitio alia: Psalmorum verò liber quæcumque vtilia sunt ex omnibus continet. Futura prædicit: veterum gesta commemorat: legem viuentibus tribuit: gerendorum statuit modum: & (vt breuiter dicam) communis quidam bonæ doctrinæ thesaurus est; aptè singulis necessaria subministrans. Veteribus namque animarum vulneribus nouit mederi; sed & recentibus velocissimum scit adhibere remedium; atque intactis perseuerantiam salutis adhibere; sed & vniuersis pariter passionibus subuenire, quæ dominationibus varijs humanas animas angunt. Et hoc sub modulatione quadam & delectabili canore, humanum animum ad pudicitiam prouocante. Quoniam quidem Spiritus Sanctus videns obluctantem ac resistentem à virtutis via humani generis animum; & ad delectationes vitæ huius magis inclinari; quàm ad virtutis rectum iter erigi; delectabilibus modulis cantilenæ, vim suæ doctrinæ permiscuit: vt dum suauitate carminis mulcetur auditus; diuini sermonis pariter vtilitas inferatur, secundùm sapientes medicos: qui, si quandò vsus poposcerit, vt austeriora medicamēta ægris offerant mortalibus, ne æger vtilitatem præ austeritate refugiat; ora ac summitates poculi, quo remedium porrigunt, melle circumlinunt. Propterea ergò Psalmorum nobis per modulos apta sunt carmina, vt qui vel ætate puerili, vel adolescentes sunt moribus, quasi cantilenâ quadam psallentes, delectari videantur: reuera enim animas illuminant ac mentem. Plurimi enim ex his qui in Ecclesiam commeant, neque Apostolica præcepta facilè possunt neque Prophetica vel liquido discere; vel cum didicerint, retinere: Psalmorum verò responsa & intra domos, interdum etiam in publico canunt. & sicubi quis, quamuis fero ac rabidissimo furore raptetur; si fortè fuerit Psalmi (vt ita dixerim) carminibus incantatus, continuò omnis rabies ferocitatis eius abscedit: Psalmus tranquillitas animorum est; signifer pacis; perturbationes vel fluctus cogitationum cohibens; iracundiam reprimens; luxum repellens; sobrietatem suggerens; amicitiam congregans; adducens in

*Eccl. X. 4.

con-

concordiam discrepantes; reconcilians inimicos. Quis enim vltra inimicum dicat eum, cum quo vnam ad Deum, Psalmi emiserit vocem? Ex quo intelligitur, quia (quod omnium bonorum maximum est) charitatem Psalmus instaurat: coniunctionem quamdam per consonantiam vocis efficiens; & diuersum populum, vnius chori per concordiam consonâ modulatione consocians. Psalmus dæmones fugat: Angelos ad adiutorium inuitat: scutum enim in nocturnis terroribus, diurnorumque requies est laborum: tutela pueris; iuuenibus ornamentum; solamen senibus; mulieribus aptissimus decor: desertas habitare facit vrbes: sobrietatem docet: incipientibus primum efficitur elementum; proficientibus, incrementum; perfectis, stabile firmamentum; totius Ecclesiæ vox vna. Psalmus solennitates decorat: Psalmus tristitiam, quæ propter Deum est, mollit. Psalmus etiam ex corde lapideo lacrymas mouet: Psalmus, Angelorum opus est; exercituum cælestiũ spiritale thymiama. O verè admirandi magistri sapiens institutum; vt simul & cantare videamur; & quod ad vtilitatẽ animæ pertinet, doceamur! Per quod magis necessaria doctrina nostris mentibus informatur: pro eo quòd si qua per vim & difficultatem aliquam animis nostris fuerint inserta, continuo dilabuntur: ea verò quæ cum gratia & dilectione suscepimus, nescio quo pacto magis residere in mentibus, ac memoriæ videntur inhærere. Quid autem est quod non discatur in Psalmis? Non omnis magnitudo virtutis, non norma iustitiæ, non pudicitiæ decor, non prudentiæ consummatio, non patientiæ regula, non omne quidquid potest dici bonũm, procedit ex ipsis? Dei scientia perfecta; prænunciatio Christi in carne venturi; & communis resurrectionis spes; suppliciorum metus; gloriæ pollicitatio; mysteriorum reuelatio. Omnia prorsus in his, velut magno quodam & communi thesauro, recondita atque conserta sunt bona. Quem librum Propheta, cùm multa sint organa musicorum; huic tamen organo, quod Psalterium appellatur, aptauit, de superioribus (vt mihi videtur) inspiratam Dei gratiam per Spiritum Sanctum docens. Quoniam quidem hoc solum organum musicorum sonos de superioribus habere fertur: cythara namque vel lyra ex inferiori parte æs vel tympanum habens, resultat ac resonat ad plectrum. Psalterium verò harmonias de superioribus habere refertur aptatas: & sonorum caussas desuper dare. Quo scilicet etiam per hoc nos doceamur; quæ sursum sunt & quæ superiora attendere; & quæ infima, idest, vitia carnalia declinare. Sed illud arbitror profundius nobis Propheticâ hac indicari ratione; ac per formam nos organi istius edoceri: quòd hi qui diligentes & apti moderatique sunt moribus, facilè peruium ad superiora iter habeant. Sed videamus tandem, quid etiam ipsa Psalmorum indicent initia.

INCIPIT

MSS. Post annum 384.

# INCIPIT PRÆFATIO
## B. HIERONYMI PRESBYTERI

*ad Paulam matronam, & Eustochium virginem*
*IN PSALTERIVM*
*quod secundùm Septuaginta editionem correxit.*

Circa annum 381.

PSALTERIVM Romæ dudum positus emendaram; & iuxta septuaginta Interpretes, licet cursim magnâ illud ex parte correxeram. Quod quia rursum videtis, ô Paula & Eustochium, scriptorum vitio deprauatum; plusque antiquum errorem quàm nouam emendationem valere: cogitis vt veluti quodam nouali scissum iam aruum exerceam;& obliquis sulcis renascentes spinas eradicem: æquum esse dicentes, vt quod crebro
1 malè pullulat; crebriùs succidatur. Vnde consuetâ Præfatione commoneo tam vos, quibus fortè labor iste desudat; quàm eos qui exemplaria istiusmodi habere voluerint; vt quæ diligenter emendaui, cum cura & diligentia transcribantur. Notet sibi vnusquisque vel iacentem lineam, vel signa radiantia; id est, obelos ÷ vel asteriscos ※ & vbicumq;viderit virgulam ÷ præcedentē, ab ea vsque ad duo puncta : quæ impressimus; sciat in septuaginta Translatoribus plus haberi. vbi autem stellæ similitudinem perspexerit; de Hebræis voluminibus additum nouerit, æquè vsque ad duo puncta, iuxta *Theodotionis* dumtaxat editionem: qui simplicitate sermonis à septuaginta Interpretibus non discordat. Hæc ergo & vobis & studioso cuique fecisse me sciens; non ambigo multos fore, qui vel inuidiâ vel supercilio malint contemnere videri præclara, quàm discere; & de turbulento magis riuo,quàm de purissimo fonte potare.

*Explicit Præfatio S. Hieronymi ad Paulam & Eustochium.*

Ita in Psalterio Hadriani Papæ misso ad Carolum Magnum apud Lambeccium tom. 2. Bibliothec. Cæsar. p. 287. & in Cod. Colbertino ex præfatione, tomi 4. S. Augustini editi à Congregat. S. Mauri.

# IN CHRISTI NOMINE
## INCIPIT
# PSALTERIUM
## DE TRANSLATIONE
## SEPTUAGINTA INTERPRETUM
## EMENDATUM
## A S. HIERONYMO PRESBYTERO
## *IN NOVO.

*de nouo,

1 # I.

*Cod. Palat. 8-59. in Bibliotheca Vaticana.

**Incipit Breuiarium Bedæ Presbyteri de Titulis Psalmorum quod de Cassiodoro sumpsit.*

Sensus spiritualis.

*Primus Psalmus ideo non habet Titulum; quia capiti nostro Domino Saluatori (de quo absolutè dicturus est) nihil debuit præponi: nam licet & alij Psalmi de ipso multa dicant; nemo tamen de eius quæ fuit in terris conuersatione, sic loquitur. Et quoniam ad hunc quæ dicenda sunt cuncta respiciunt; meritò caput sancti operis præponitur: nam quidam, Tituli & Præfationis locum, eum tenere dixerunt.*

*Totus Psalmi huius Propheta referente narratur textus. In prima parte vitam sanctæ Incarnationis eius exponit:* Beatus vir qui non abijt in consilio impiorum *& reliqua. Secunda verò, peccatorum nequitias in futuro iudicio debitas recipere commemorat vltiones:* Non sic impij non sic, *& reliqua.*

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Exhortatio ad pietatem in Deum, & dehortatio à contrario.*

S. Athanasius. *Psalmus beatitudinem apertè palamque pronuntians.*

*Psalmus doctrinæ morum.*

Propheta.

℣. 1. Prouerb. X. 15. & IV. 14. 15.

1 BEATVS VIR qui non ábijt in consilio impiorum;
2 & in via peccatorum non stetit;
3 & in cáthedra pestiléntiæ non sedit:

℣. 3. Ierem. XV. 17.

† 4 sed in lege Domini voluntas eius;
5 & in lege eius meditabitur die ac nocte.

℣. 5. Deuter. XVII. 18. Iosue I. 8.

† 6 Et erit tamquam lignum ÷ quod: plantatum ÷ est: secus decursus aquarum;
7 quod fructum suum dabit in tempore suo;

℣. 6. Ierem. XVII. 8. Ezechiel. XLVII. 12.

---

*PROPHETA.* 1 Fœlix & beatus erit vir ille, qui vitam non duxerit secundùm consilium impiorum; 2 & non perstiterit in via modoque viuendi hominum peccatorum; 3 & non sederit in consessu pestilentium huminum derisorum diuinæ legis & insidiatorum: 4 sed è contrario voluntas eius & amor fuerit erga legem Domini; 5 & de eiusdem Domini lege meditatus fuerit assiduè die ac nocte. 6 Nam vir talis erit tamquam arbor illa, quæ transplantata est iuxta riuulos decurrentium aquarum; 7 quæ quidem arbor da- & fo-

† 8 & folium eius non défluet.
9 & omnia quæcumque faciet, proſperabuntur.
† 10 Non ſic impij ÷ non ſic:
11 ſed tamquam puluis, quem próijcit ventus ÷ à facie terræ:
℣. 12. Iob XXI. 18. Pſal. XXIV. 5. Iſai. XVII. 13. & XXIX. 5. Oſee XIII. 3.
† 12 Ideo non reſurgent impij in iudicio;
13 neque peccatores in concilio iuſtorum:
† 14 quoniam nouit Dominus viam iuſtorum;
15 & iter impiorum períbit.

---

bit fructum ſuum ſuo tempore debito: 8 & cuius folium ſemper viride, numquam decidet ab ipſa frondosâ ſemper. 9 & ad hunc modum omnia quæcumque fecerit eiuſmodi vir, bene dirigentur proſpero ſucceſſu. 10 Contrà verò impij non ſic erunt, non ſic erunt vt arbor virens atque fructifera: 11 ſed erunt ſicut aridus & inutilis puluis, quem ventus expellit à ſuperficie terræ. 12 propterea impij in iudicio extremo non ſe erigent in aërem in nubibus vna cum iuſtis; 13 neque peccatores tunc exſurgent ad gloriam cum beata congregatione iuſtorum: 14 quia Dominus agnoſcit & approbat viam rationemque viuendi iuſtorum: 15 & viuendi genus impiorum malè peribit à Deo.

*Orationes.*

MSS.

1 EFfice nos Domine tamquam fructuoſiſſimum lignum ante conſpectum tuum; vt tuis ímbribus inrigáti, mereamur tibi ſuáuium fructuum vbertate placére. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritûs Sancti per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

Ex Breuiario Mozarabico. fol. 82.

2 DOmine, apud quem eſt ſalus plena iuſtitiæ, & perfectio beatitudinis incorruptæ; da nobis vt in legis tuæ meditatione die ac nocte tempora tranſeámus; & ab impiorum conſilio, atque à peccatorm via, vel à peſtilentiæ cathedra declinemus: quò velut lignum fructíferum, aquarum decurſibus enutrítum, & fructibus repleamur; & gratiâ decoremur. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

Con-

fol.54.168. 3 CONcede nobis Domine ob amorem beatitudinis consilia declinare iniquitatis. cathedram itaque pestilentiæ procul à nobis sepóne: vt péstiferæ doctrinæ tabes non adhæreat conuiuéntiæ nostræ; sed voluntatem nostram à malitiæ * sessione tu rémoue: & meditatione legis tuæ, iugi nos tibi amore coniúnge. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*al.* cõsensione. *for.* confessione.

fol. 411. *De Sancto Confessore.*

4 FAc nos Domine intentos cordibus die ac nocte in legis tuæ meditatione versári: vt meditantes eloquia tua intento cordis studio, fructum tibi reportemus in tempore opportuno. quò beatissimi (Martini) Confessoris tui adiuuati suffragijs; cælum, quod ille mercatus est meritis, nos facias intrare tuæ gratiæ donis. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

## 2 *Psalmus* II.

[*Psalmus iste in editione Romana hunc habet titulum,* Psalmus Dauid.]

*Beda.*

*Sensus spiritualis.*

Dauid *interpretatur* Manu fortis, *siue*, Desiderabilis: *quod nulli aptius conuenire potest quam omnipotenti Christo; qui est veraciter* fortissimus, *&* *summo* desiderio *requirendus. de cuius passione loquitur Propheta: & ipse Dominus sua verba dicturus est. Verùm apud Hebræos nec iste Psalmus habet titulum: sed priori adiunctus, vnum Psalmum facit: qui & à beatitudine incipit; & in beatitudine consummatur.*

*Quatuor membris Psalmus iste diuiditur. In primo loquitur Propheta de Iudæis propter passionem Christi:* Quare fremuerunt gentes? & populi meditati sunt inania? *Secundo, verba sunt * de emendacio Iudicum:* Disrumpamus vincula eorum *& reliqua. Tertio, dicta sunt Domini Saluatoris de omnipotenti regno, & de inenarrabili generatione sua; quantùm potest paruitas humana recipere:* Dominus dixit ad me, Filius meus es tu: ego hodie genui te. *Quarto, Propheta loquitur, monens populos vt ad fidem Christianam (agnita Domini maiestate) conueniant:* Et nunc reges intelligite.

* Cassiodorus. dementium Iudæorum.

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de Christo, & vocatio Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum.*

*Dominica ad Vigilias.*

*Psalmus*

*Psalmus propheticus.*

Propheta. 1 QVARE fremuérunt Gentes;

*℣. 1. Act. Apost. IV. 25.* 2 & populi meditati sunt inánia?

† 3 Astitérunt reges terræ, & principes conuenérunt in vnum,

4 aduersùs Dominum, & aduersùs Christum eius:

÷ *DIAPSALMA*:

† 5 *Dirumpámus vincula eorum*:

6 *& proÿciamus ÷ à nobis iugum ipsorum*:

*℣. 7. Psal. XXXVI. 13. & LVIII. 9.* † 7 Qui habitat in cælis, irridébit ÷ eos:

8 & Dominus subsannábit eos.

† 9 tunc loquetur ad eos in ira sua:

10 & in furóre suo conturbábit eos.

Christus. † 11 EGO AVTEM constitutus sum Rex ab eo

12 super Sión montem sanctum eius,

13 prædicans præceptum eius.

*℣. 14. Act. XIII. 33. Hebr. I. 5. & V. 5.* † 14 Dominus dixit ad me: *Filius meus es tu*:

---

*PROPHETA.* 1 Ad quid turbatæ sunt & perstrepuerunt Gentiliũ nationes? 2 & quare Israëlitici populi meditati sunt vana consilia? 3 Reges terræ Herodes, Pilatus alijque post eos consurrexerunt adstiteruntque parati; ac principes populi Hebræorum congregati sunt pariter atque tractauerunt, 4 contra Dominum Deum Patrem & contra Regem Vnctum ab eo, dicentes:* 5 *Disrumpamus vincula legum eorum Domini & Christi eius ad quas alligare nos volunt; 6 & à nobis abÿciamus iugum imperÿ eorum, cui nolumus subiugari.* 7 Verùm is qui in cælis gloriosum habet domicilium, contemnet primùm & veluti deridebit eos hæc frustra iactantes: 8 & aspernabitur eos Dominus, dignosq; sannis demonstrabit. 9 & tunc postea in extremo iudicio implacabiliter veluti cum ira sua contra eos sententiam dicet sempiterni supplicij; 10 & veluti furorem suum iustum spirans, cos concutiet terrebitque in æternum. *CHRISTVS.* 11 At ego, quem super vos regnare non vultis; constitutus sum à Domino Patre meo vt sim rex 12 in Sión [Ecclesia nempe] monte illo suo sancto; 13 annuncians eiusdem Domini iussû, quo data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. 14 nam Domi-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

ego

15 *ego hodie genui te.*

† 16 *Póstula à me: & dabo tibi Gentes hereditatem tuam;*

ỿ. 17. Psal. XXI. 28. LXXI. 8. — 17 *& possessionem tuam, términos terræ.*

ỿ. 18. Apocal. II. 27. XIX. 15. — † 18 *reges eos in virga férrea:*

19 ÷ *&: tamquam vas fíguli confrínges eos.*

Propheta. † 20 ET NVNC reges intelligite:

21 erudimini ÷ qui: iudicatis terram.

† 22 seruite Domino in timore:

23 & exsultate ÷ ei: cum tremore.

† 24 apprehéndite disciplinam:

25 ne quando irascatur ÷ Dominus:

26 & pereátis de via ÷ iusta:

† 27 cùm exárserit in breui ira eius:

ỿ. 28. Psalm. XXXIII. 9. Prouer. XVI. 20. Isai. XXX. 18. Ierem. XVII. 7. — 28 beati omnes qui confídunt in eo.

---

nus Deus Pater ad me dixit; *Tu es filius meus vnigenitus: 15 & ego in hac die resurrectionis tuæ, à morte in vitam immortalem iterum te genui. 16 pete à me vt sis heres mundi: & ego tibi dabo gentes omnes, vt tuæ sint tamquam propria tibi hereditas: 17 omnesque fines terræ tibi dabo vt sint possessio tua: 18 pasce & rege eosdem totius terræ populos sceptro tuo ferreo insuperabilis potentiæ: 19 eosque, si tibi fuerint rebelles, conteres facillimè, ac si fragile vas figlinum ferrea virga confringeres.* ¶*PROPHETA* 20 Nunc ergo reges mortalium estote intelligentes & sápite prudenter: 21 vosque qui iudices estis hominum in terra, discite & corrigimini: 22 seruite & obedite Domino cum metu ne illum offendatis; 23 & exsultáte gaudio erga eum, sed cum tremore ob tremendam eius maiestatem. 24 apprehendite & complectimini instructionem & doctrinam Filij Dei: 25 ne tandē aliquando irascatur vobis Dominus; 26 vosque non apprehensā eiusmodi Dominicæ disciplinæ viâ iustâ & bonâ, pereatis; 27 cùm post paululum exarserit velut ignis eiusdem Domini ira atque punitio: 28 quando fœlices & beati erunt omnes quotquot confisi fuerint in eodem Deo.

*Orationes.*

MSS.

1 DIsrúmpe Domine nostrorum vincula peccatorum: vt iugo tuæ seruitutis innéxi, valeámus tibi cum

cum timore & reuerentia famulári. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritûs Sancti per omnia sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 77. & 82.

2 DIsciplina tua, Domine, nos tibi & sancto timori coniúngat; & ad exsultationem tuam timore nos áttrahat: ac ne à via iusta recedamus, nos cóntine: & vt in te fídere possímus, beatos esse concede. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 54. 180.

3 SEruientes tibi Dñe in timore ob metum iudicij, [&] exsultantes cum tremore ob fiduciam spei, doce nos apprehéndere disciplinam: quâ iudicantes terram corporis nostri, veteris hominis * fígulum confringatur; & exterioris terræ purgamenta calcémus: ac secundùm Cælestis imaginem Hominis reformati, in hereditatem tuam seruitute humili, & in possessionem tuam cultu pérpeti transferamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*figlínum confringamus.

fol. 153.

4 CHriste Dei Patris ineffabile Verbum, contra quem & reges terræ atrociter fremuerunt, & populi inania meditati sunt; da Ecclesiæ tuæ membris optabilem de aduersis potestatibus efférre triumphum: quò & persequentium mucro, obsistente sibi vanitate, vanéscat: & credentium te fides super inimicos inuicta præpólleat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 156.

5 DEus Pater vnigeniti Filij tui, qui habitas in cœlis, qui irridendos atque subsannandos omnes reges terræ & principes, aduersùm Christum tuum conuenientes ostendis; da nobis speciale munus hoc gratiæ tuæ, vt aduersis nesciamus vllo modo cédere: quò sic in furore tuo infidelitas conturbetur; & ex tuo adiutorio nostra credúlitas coronetur. ℟ *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 206.

6 CHriste Deus, apud quem reges terræ astiterunt meditantes inania, & principes conuenerunt; da nobis

nobis speciale munus hoc gratiæ, vt aduersis nesciamus vllo modo cédere: quò sic in furore tuo infidelitas conturbetur; vt ex tuo adiutorio nostra credúlitas coronetur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuã Deus noster &c.

Fol. 51. 7 SEruientes tibi Domine in timore, disciplina tua nos erudiendo possídeat; & exsultantes cum tremore iocunditas modesta sustóllat: nec nos efficiamur à via iusta recedendo pérditi; sed in te confidendo mereamur esse beati. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuã Deus &c.

Fol. 182. 8 BEllantium mucrónes, quæsumus Domine, victricis semper potestatis tuæ virtute retúnde; & contra sortem tuam meditantes insania, veritatis tuæ córrige disciplinâ: quique aduersùs Christum tuum blasphemias declámant, ad prædicationem veræ fidei sua corda conuertant: vt & vincula peccatorum quibus vincti detinentur, miseratione disrúmpas; & cunctos iustificatos, digiti tui calamo in libro vitæ conscribas. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

---

# 3 III.

II. Regum XV. 14.

## *Psalmus Dauid cùm fúgeret à facie Absalón filij sui.*

*Beda.*

Sensus spiritualis.

Dauid *Christum accipe;* Absalon *Iudam Scariothen:* à cuius facie *Christus* fugit, *vel corporaliter, in montem Oliueti recedendo; vel spiritualiter, suæ cognitionis & dilectionis abscondendo lumen. & bene propter sacramenti concordiam vterque persecutor vno suspendij tormento perijt. Notandum autem hunc Psalmum post quinquagesimum, & multos alios qui ad Saulis insidias pertinent, fuisse cantatum; sed certi mysterij gratia præpositum: quia & hic qui de triduana Resurrectione memorat, tertius poni; & ille quinquagesimus debuit, qui remissionis & pœnitentiæ fructus ostendit.*

*Totus hic Psalmus ad personam Christi aptatur. Primo ad Patrem loquitur, persecutoribus exprobrans, qui inreligiosa contra ipsum verba loquebantur:* Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me? *& reliqua. Secundo loco fidelis populus ne formidet mortem*

*tem instruitur : quando eum exemplo authoris sui , spe resurrectionis certissimè consolatur* : Ego dormiui &c.

*Dominica ad Vigilias .*

Eusebius Cæsariensis . *Prophetia bonorum quæ ventura erant Dauidi .*

S. Athanasius . *Psalmus in sola interpellatione .*

*Psalmus ad precandum .*

Propheta.

1 DOMINE quid multiplicáti sunt qui tríbulant me?

2 multi insúrgunt aduérsùm me:

† 3 multi dicunt ánimæ meæ;

4 *Non est salus ipsi in Deo ∻ eius :*

*DIAPSALMA .*

† 5 Tu autem Domine suscéptor meus ∻ es :

6 glória mea , & exáltans caput meum .

† 7 Voce meâ ad Dominum clamáui :

8 & exaudiuit me de monte sancto suo .

*DIAPSALMA .*

℣. 9. Psalm. IV. 9. Prouer. III. 24.

† 9 Ego dormíui & soporátus sum :

10 & exsurréxi ; quia Dominus suscépit me .

℣. 11. Psal. XXVI. 3.

† 11 Non timébo míllia pópuli circumdántis me .

12 exsurge Domine; saluum me fac Deus meus :

---

*PROPHETA.* 1 O Domine quid est quòd tî multi facti sint hostes mei qui me affligunt ? 2 bene multi namque insurgunt aduersùm me: 3 & multi quoq; dicunt de anima & vita mea; 4 *Non est amplius huic homini exspectanda salus a Deo suo.** 5 Verùm tu vicissim Domine susceptor meus es atque defensor ; 6 tu causa es gloriæ meæ ; & is qui súbleuas caput meum mœrore depressum atque lætificas . 7 In alijs calamitatibus meis voce meâ validoque affectu inclamaui Dominum vt me adiuuaret ; 8 & ipse de medio Cherubim Arcæ Testamenti, collocatæ in monte suo sancto Sion , exaudiuit me se inuocantem.* 9 propterea pacato ego animo inter calamitates ipsas iui cúbitum atque dormítum ; & impauidè somnum cœpi : 10 & tum euigilaui lætus ; quia Dominus suis me veluti brachijs sustendandum exceperat. 11 Igitur neque posthac timebo mihi à decem millibus populi , circumquaque irruentis in me . 12 tantùm tu Domine exsurge ad defensionem mei ; & salua me ab istis oppres-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum .*

quó-

† 13 quóniam ÷ tu : percuſsíſti omnes aduerſantes mihi ſine cauſa :
14 dentes peccatórum contriuíſti.
Ẏ. 15. Iſai. XLIII. 11. Ierem. III. 23. Oſee XIII. 14. † 15 Domini eſt ſalus.
16 ÷ & : ſuper pópulum tuum benedíctio tua.
※ *DIAPSALMA* :

---

ſoribus meis Deus meus : 13 nam & tu aliàs eos qui ſine iuſta cauſa inimicitias in me exercebant, percuſſiſti ignominiosè velut in maxilla ; 14 ac iſtiuſmodi peccatorum dentes ac rabiem contriuiſti. 15 In Domini eſt poteſtate ſaluatio noſtra à malo : 16 & tua eſt Domine benedictio & beneficentia, quæ venit in populum tuum. *

* *Pauſatio à pſallendo.*

*Orationes.*

MSS. 1 EFfúnde Domine benedictionem tuam ſuper populum tuum : vt tuâ Reſurrectione muníti, non timeamus ab aduerſantium vitiorum millibus circúmdari. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus in ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 38. 74. 82. 2 QVamuis Domine plurima malignantium multitudo ábneget ſalutem noſtram eſſe in te Domino Deo noſtro : nobis tamen ob hoc, robur ſpei multùm augétur, quia tu ſuſceptor noſter eſſe dignatus es. obſtruatur itaque os loquentium iniqua ; cùm ſperantes in te miſericordia circúmdat aſſidua. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus, & viuis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 87. 3 AD te Domine propriæ vocis clamore directo, non verba ingenti ſono perſtríngimus : ſed te ad propitiandum toto cordis affectu depóſcimus. exaudi nos quæſumus de monte ſancto tuo Ieſu Chriſto Domino noſtro : cuius nos altitudo érigit ; cuius dilátat fortitudo ; cuiuſque amplitudo confirmat. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 14. 111. 170. 187. * *al.* qua. 4 MVltiplicati ſunt, Domine, qui tríbulant nos : ſed tu multus es in miſericordia * qui éruas nos : in nullo

nullo enim formidabimus ab imminenti pressura;si tantùm tuâ muniamur, Omnipotens, gratiâ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.141.146. 5 EXsurge Domine Deus noster in auxilium humilium & in exterminium persequentium nos: cóntere aduersarios nostros, qui nos * à præceptis tuis, dolosis promissionibus, & apertis terroribus auértere moliuntur: in nullo enim proficient eorum insidiæ; si tuo muniamur semper adiutorio gratiæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam Deus noster *&c.*

*al. à præcepto tuo.

fol.166. 6 EXaudi nos Domine de monte sancto tuo,clamantes ad te de peccati profundo: vt qui in mundo citra opera carnis prodiéndo, mons factus es magnus; præbe solido nobis tuo hærére fundamento: à quo & instantium nos non conuéllat genus tempestatum; & insurgentium féritas te erga nostrum quiéscat perseuerante præsidium. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 91. 164. 7 GLoria nostra,Deus noster da nobis vt in te sine fine gloriémur: quosque fecisti de capitis exaltatione sublimes; quæsumus vt efficias de totius corporis consummatâ salute securos. éleuet abiectionem nostram tua magna celsitudo: vt qui humilitate tuâ à terrenis erígimur; exaltatione quoque tuâ ad cælestia próuehi mereamur.℟.*Amen*.Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 204. 8 EXsurge Domine non à somno, non à loco, non è tempore, immense peruigil sempiterne: vt quia pusillum gregem tuum multi persequuntur, multi lacerant; tu propitiator atque defensor adesto spes à turbine, vmbraculum ab æstu: & insurgentium feritatem, nos quæsumus, & consilia iniqua despicias; & sæuientium in nos dentes ac pedes cónteras; & circumdantium nos millia collecta disperdas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 212. 9 COnfessionem nostram Domine post quietem, dignam tuis conspectibus éffice: vt sicut resurrectio nostra in te sumpsit exordium; ita vita nostra à te habeat

beat præmium: noſtraque fragilitas tuo muniatur auxilio: vt hoſtium millia rábido nos circumdantium frémitu, tuo diſpargantur iudicio, tuoque conterantur reſpectu, tuiſque iaculis vulnerentur: & plebs à te cóndita & redempta, ex te ſuſcepto fidei merito, ſanctoque famulatu ſemper ad te concurrat; tuiſque in atrijs & crebrò laudatura conſurgat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 214. 10 DOmine gloria noſtra, caput noſtrum, ne vitiorum gúrgite mergámur, exalta; & ne nos multiplex curuet tribulatio, ſúbleua: te verò nobis auxiliante, nec multitudo nocebit tribulantium; & ſuperbia in nos frangétur inſurgentium. tuis ergo vnionem infunde in populis, qui author es & defenſor noſtræ ſalutis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 122. 252. 367. 11 DOmine Ieſu Chriſte, qui pro nobis ſopórem mortis ideò ſuſcepiſti; ne nos ampliùs obdormiremus in mortem: dona vt qui te moriente renáſcimur; te etiam viuificante, à peccatorum lecto ſurgamus: nec vltra iam obruámur pœnâ peccati; qui nos redemptos congaudemus pretio ſacri ſanguinis tui. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

*De Paſſione Domini.*

fol. 187. 12 DOmine contra multiplicationem tribulantium nos fortis propugnator occúrre; & aduersùs multitudinem inſurgentium in nos, pius defenſor aſſiſte; ſitque benedictio tua ſuper populum tuum: vt qui ſalutem animæ noſtræ in te eſſe dénegant, te Saluatorem noſtrum ipſi ſibi ſuâ expugnatione cognoſcant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 26. 345. 13 TV es Domine ſalus; & tua eſt ſalus: hanc gaudemus in nobis largítam; hanc etiam vſque in finem à te petimus largiendam. effunde, quæſumus, ſuper populum tuum benedictionem tuam: vt priuetur maledictio pœnæ; & diteſcat in nobis fructus iuſtitiæ atque lætitiæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiã tuam Deus noſter *&c.*

# 4 IV.

## *In finem in carminibus Psalmus Dauid.*

[ In editione Romana: *In finem psalmus cantici Dauid.*]

*Beda.*

Sensus spiritualis. Finis *legis est Christus ad iustitiam omni credenti; qui est omnium bonorum gloriosa perfectio: siue vt quibusdam placet, pro nobis dictum est, in quos* finis *sæculorum aduenit.* Psalmus *autem est organum musicum, capite sonorum: quo diuina præconia canebantur.* Canticum, *quod supernas laudes humanis vocibus personabat. Sed hæc ideò videntur esse sociata; quia & instrumentis musicis & choris psallentium sacrificijs cælestibus consona vociferatione canebantur. Sic istis verbis omnibus commonemur, de Domino Christo* Canticum *istud esse dicturum.*

*Per totum psalmum verba sunt sanctæ matris Ecclesiæ. In parte prima rogat vt eius audiatur oratio: increpans infideles, qui colentes falsos deos, culturam veri Domini negligebant.* Cùm inuocarem exaudiuit me Deus iustitiæ meæ: in tribulatione dilatasti mihi. *Secunda commonet generalitatem; vt relicta superstitione fallaci, sacrificium iustitiæ debeat immolare. & vt Gentilium mentes facta promissione conuerteret; ingentia commeme .t Dominum præstitisse Christianis beneficia.* Filij hominum vsquequò graui corde? vt quid diligitis vanitatem; & quæritis mendacium?

*Quotidie ad Completoriū.* Eusebius Cæsariensis. *Prophetia Dauidis de ijs quæ passus est.*

S. Athanasius. *Psalmus inuocationis.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 CVM INVOCAREM exaudiuit me Deus iustitiæ meæ:

2 in tribulatióne dilatásti mihi.

† 3 miserére mei: & exáudi oratiónem meam.

† 4 Filij hominum, vsquequò graui corde?

---

*In perpetuum decantandus cum instrumentis musicis carminum, Psalmus Dauidis inspiratus.*

*PROPHETA.* 1 Cùm sæpe numerò iniustè oppressus Deum inuocarem in defensionē meam; semper me exaudiuit Deus Iudex & testis iustitiæ & innocentiæ meæ. 2 Quoniam autem Domine in quacumque tribulatione mea tu mihi cor angustiatum dilatasti & exhilarasti: 3 nunc quoque miserere mei; & exaudi orationem hanc meam. 4 Vos autem filij hominum persecutores mei, quousque

vt

5 ÷ vt quid: diligitis vanitátem; & quæritis mendácium?

*DIAPSALMA;*

† 6 ※ Et: ſcitóte quóniam mirificáuit Dominus Sanctum ſuum:

7 dominus exáudiet ÷ me: cùm clamáuero ad eum.

Eph. IV. 26. † 8 iraſcímini; & nolíte peccáre:

9 quæ dícitis in córdibus veſtris, in cubílibus veſtris compungímini.

*DIAPSALMA.*

† 10 ſacrificáte ſacrificium iuſtítiæ; & ſperáte in Domino.

11 Multi dicunt; *Quis oſténdit nobis bona?*

† 12 Signátum eſt ſuper nos lumen vultûs tui Dñe:

13 dediſti lætitiam in corde meo.

† 14 A fructu fruménti, vini ÷ & ólei: ſui, multiplicáti ſunt:

---

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

tandem eritis graui & obſtinato in malis corde contra me? 5 ad quid vanam ſpem me perdendi amatis; & quæritis contra me fictam falſamque calumniam.* 6 Et nunc ſaltem agnoſcite quòd Dominus me ſibi ſacratum ac deuotum admirabilem fecerit mirabili protectione ſua: 7 & quòd idem Dominus me ſemper exaudiet, cùm ad eum clamauero vt me defendat. 8 ſi irati eſtis mihi animo veſtro; vel ſaltem opere ipſo ne peccetis: 9 quinimmo de ijs malis quæ cogitando dicitis in animis veſtris, tunc ſaltem compungimini aculeo pœnitentiæ, cùm quieti eritis in lectis veſtris. * 10 tum Deo offerte ceù ſacrificium, iuſtitiam probitatemque vitæ: & ſpem veſtram in Domino collocate; & vt vos quoq; conſequamini bona. 11 At multi amatores mundi dicunt; *Ecquis nobis monſtrat & exhibet bona mundi, quæ optamus & quærimus?* 12 Sed ſuper nos ô Domine, qui in te ſpem totam poſuimus, lux illa & fauor benignæ faciei tuæ ſurſum erecta manet tamquam ſignum quoddam & vexillum, ad oſtendendū nobis vera atque perennia bona: 13 quorum quoque bonorum lætam ſpem immiſiſti in cor meum. 14 Et illi quidem amatores mundi præ copioſo fructu frumenti, vini & olei ſui, multis

in

v. 15. Psal. III. 6 † 15 in pace in idípsum dórmiam & requiéscam:
† 16 quoniam tu Domine singuláriter in spe constituísti me.

---

diuitijs fallacibus curisque aucti sunt. 15 at ego meâ sorte contentus, cum pace & tranquillitate animi simul obdormiturus cubabo & in somno quiescam: 16 propterea quòd seorsum ab illis mundi amatoribus, tu me Domine habitare fecisti in supernorum bonorum spe bona.

*Orationes.*

MSS. 1 EXaudi nos, quæsumus, Domine; & in tribulationibus nostris miserere nobis: & qui solus magnificaris in populis, spiritualem lætitiam tribue, in spe futurorum múnerum constitútis. Per Dominum nostrum *&c.*

Breu. Mozarab. fol. 77. 2 DVM te, omnipotens Deus, nostræ delinquéntiæ reddunt aduersum; tuâ inspiratione, quæsumus, nostra te inuocatio propitium, & confessio faciat esse placatum: vt te miserante, nec tribulatio sæcularis nostram mentem deijciat; nec persuasio nociua possídeat; nec infidelitas tenebrosa conclúdat: sed vt vultûs tui super nos signato lumine fulgeamus; semperque in eodem splendore, stabilitate veræ fidei gradiamur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 82. 3 SIngulariter in spe tua cónstitue [nos Domine:] vt quia hic per fidem ambulamus & non per speciem; spes ipsa nos ad rem promissionis addúcat: quod desiderium nostrum, tolerantiæ exspectatione susténtet; & charitate consummet. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 159. *De Passione Domini.* 4 CVM inuocamus te, exaudi nos Christe; qui es iustitia nostra: vt qui pro impijs tribulationum es perpéssus iniúriam; supplicantibus nobis dones indulgen-

dulgentiam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.172. 5 DEus iustitiæ nostræ, inuocantibus te nobis propítius appáre; vt & sacrificium vespertinũ sacrificemus; [&] ad præmia cælestia te auxiliante perueniamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol.53.54. 6 DOmine qui semper inuocantibus ádes, & in tribulatione constitutis opem ferre misericordię delectáris: dona vt odientes sæculi vanitatem, refutantesque mendacium; Christum tuum (quem à te magnificatum agnóscimus) nostrum esse summum æternumque præmium gaudeamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

# 5 V.

## *In finem: pro ea quæ hereditatem consequitur: Psalmus Dauíd.*

*Beda.*

Sensus spiritualis. [Pro ea quæ hereditatem consequitur,] *id est, pro Ecclesia: quæ Christo resurgente bonorum spiritualium dona percepit: quæ & ipsa nonnumquam Domini vocatur* Hereditas: *cuius pretioso est sanguine comparata. unde dictum est:* Postula à me; & dabo tibi gentes hereditatem tuam.

*Totus hic psalmus à persona catholicæ profertur Ecclesiæ. quæ prima sectione orationem suam poscit audiri; hæreticos & schismaticos prædicans à Domini muneribus excludendos:* Verba mea auribus percipe Domine; intellige clamorem meum. *Secunda sectione per intellectum Scripturarum diuinarum recto tramite dirigi se ad illam felicem patriam diuino munere deprecatur; perfidos inde asserens fieri funditus alienos: ad postremum commemorans præmia Beatorum: vt vna prædicatione & malos prædicta pæna converteret; & iustos promissa præmia concitarent:* Domine deduc me in iustitia tua.

*Feria II. ad Matutinum.* Eusebius Cæsariensis. *Oratio ex persona Ecclesiæ.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 VERBA MEA áuribus pércipe Dñe;
2 intéllige clamórem meum:
† 3 inténde voci oratiónis meæ,
4 rex meus, & Deus meus:
† 5 quóniam ad te orábo Domine.
6 Mánè exáudies vocem meam:
† 7 mánè aſtábo tibi; & vidébo
8 quóniam non Deus volens iniquitátem ÷ tu es:
† 9 neque habitábit iuxta te malígnus:
10 neque permanébunt iniuſti ante óculos tuos.
† 11 odíſti omnes qui operantur iniquitátem:
12 perdes ÷ omnes: qui loquúntur mendácium:
† 13 virum sánguinum & dolóſum abominábitur Dominus.
14 Ego autem in multitúdine miſericórdiæ tuæ
† introibo in domum tuam:

---

*In perpetuum decantandus pro Eccleſia quæ hereditatem conſe-*
*quitur regni cæleſtis, Pſamus Dauidi inſpiratus.* ¶ *PROPHETA.*
1 Benignam aurem præbe Domine verbis precum mearum; 2 per-
cipe validum clamorem cordis mei; 3 attende voci deprecationis
meæ, 4 ò Rex meus cui ſeruio; & Deus meus quem colo: 5 quia
ad te Domine precabor. 6 Domine hoc manè atque citiſſimè exau-
di ſupplicem vocem meam: 7 nam hoc manè ante alia opera mea
coram te ſtabo; & animo proſpiciam & contemplabor 8 quòd tu
non ſis Deus qui bene velis & ames iniquitatem: 9 & quòd apud
te non ſit habitarurus in cælo malignus vllus: 10 & neque iniqui
ſint coram oculis tuis permanſuri aſpectu tuo beati. 11 odiſti enim
Domine omnes qui operantur id quod eſt iniquum: 12 eoſque
omnes perire facies qui mendaciter loquuntur ad proximi perni-
ciem: 13 & abominabitur Dominus meus virum ſanguinarium hu-
mani ſanguinis effuſorem atque fraudulentum. 14 Cæterùm ego fre-
tus multâ miſericordiâ tuâ Domine, precaturus introibo in domū

15 adorábo ad templum ſanctum tuum in timóre tuo.

† 16 Domine deduc me in iuſtítia tua propter inimícos meos:

17 dírige in conſpéctu tuo viam meam.

† 18 quóniam non eſt in ore eórum véritas:

19 cor eórum vanum eſt:

℣. 20. Pſalm. XIII. 9. Rom. III. 13.

† 20 ſepúlchrum patens ÷ eſt: guttur eórum:

21 linguis ſuis dolósè agébant.

22 Iúdica illos Deus:

† 23 décidant à cogitatiónibus ſuis:

24 ſecundùm multitúdinem impietátum eórum expélle eos:

25 quóniam irritauérunt te ÷ Dómine:

† 26 Et lætèntur omnes qui ſperant in te:

27 in ætérnum exſultábunt; & habitábis in eis.

† 28 Et gloriabúntur in te ÷ omnes: qui díligunt nomen tuum:

---

tuam: 15 ibique me proſternam versùs ſanctuarium templi ſancti tui cum timore ac reuerentia tui: teque ita precabor. 16 Domine deduc me per viam iuſtam quâ itur ad te, propter inimicos meos inſidiatores viæ meæ: 17 tu directum coram te fácito iter vitæ meæ. 18 in eorum namque inimicorum meorum ore ac ſermone nihil veri dicitur & recti: 19 eorumque animus vanus eſt, rebus inanibus occupatus, & inſidioſus: 20 fauces eorum exhalantes fœtida verba, ſunt velut apertum ſepulchrum corrupti cadaueris: 21 ſuiſque linguis iam pridèm vtebantur ad dolum, blandè ſed fictè loquentes. 22 Tu Deus iuſte eiuſmodi mendaces vanos atque doloſos iudica atque condemna: 23 à malis conſilijs ſuis quæ excogitauerant, éxcidant re infectâ: 24 & prout ſuarum impietatum multitudo poſtulat, longè eos expelle & eijce ex conſpectu tuo: 25 quia te Domine exacerbauerunt, & ad iram vindictamque prouocauerunt. 26 Contrà verò lætentur omnes qui in te ſperant: 27 hi in æternum exſultabunt, teque laudabunt; & tu habitabis cum eis ab omni malo protegens eos. 28 Et hìc interim gloriabuntur de te omnes qui

29 quóniam tu benedíces iusto.
† 30 Domine vt scuto bonæ voluntátis tuæ coronasti nos.

---

maiestatem tuam diligunt; 29 propterea quòd tu benefaciendo benedices homini iusto. 30 Domine vt scuto quodam bonæ tuæ erga nos voluntatis vndique nos circumcinxisti ac defendisti, ne nos læderent inimici.

*Orationes.*

MSS. 1 PIE Domine, qui adtríti cordis gémitum, priusquam proferatur, intelligis; éffice nos, quæsumus, templum Paracliti: vt mereamur scuto cælestis beneuolentiæ coronari. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate eiusdem Spiritûs Sancti per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 23. *De resurrectione Domini.* 2 REX noster & Deus noster, depelle à cordibus nostris erroris & ignorantiæ noctem: vt renouando nos in nouum hominem; manè nostras exaudias voces. fac nos in bonis operibus tibi adstare diluculò; & ad contemplandum te, nobis resurrectionis tuæ tribue sacramentum. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*]

fol. 35. 95. 3 DEduc nos Domine in bonis; ac dirige in conspectu tuo viam nostram: vt fides nostra, salutaris tui vocatione, te qui es Rex noster & Deus noster, & vestigio comitetur innóxio; & cursu óccupet expedíto. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 130. 4 CLamoris nostri intélligens orationem, clarifica lucis æternæ præsentiâ, manè tibi adstantium vota: diei que perennis ita præcipe in nobis candorem effulgére; vt tetræ noctis lassitudo, & erroris amícta calígo aufúgiat; Sol quoque verus suo nos radio lustrando custodiat. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

Deus

fol. 156. 5 DEus qui odio habes omnes qui operantur iniquitatem; charitatis munímine nos reple: vt aliquando ad te conuersi, doloris sui sentiant cumulum; qui contra te loquuntur mendacium. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 156. 6 IN ore inimicorum tuorum, Domine, veritas non est: quia dum à te in intimis auertuntur; cor eorum vanitate destrúitur. da ergo nobis vt sic lingua nostra cum puritate conscientiæ acceptum tibi déferat hymnum; vt patens malignitatis non efficiatur sepulchrum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 58. 7 AVribus tuis omnipotens Deus percipe verba oris nostri; & tuorum diluculò clamorem pie scrutator intellige: ac tuæ voluntatis scuto ita nos præmuníri concede; vt vitiosa suggestio mentis nostræ non valeat inrépere: sit quoque orandi ad te iugis ac fida deuotio; vt contemplatio tua nobis tribuatur in matutino. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 107. 8 EXspectatio salutis nostræ Domine, verba supplicum precibus ad te directa, sacris auribus percipe; & occultum cordis clamorem, occultorum scrutator intellige: vt ea quæ non timemus admittere, & erubescimus pándere; tu Rex noster miseratus dimittas, & placatus indulgeas: vt oratio confitentiũ manè ad te perueniat; & tuæ clementia pietatis à te donata succurrat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 335. 9 ECce lætatur in te, Domine, Martyr tuus Sebastianus, & in te gloriatur; quia à te coronatur: petimus ergo te Domine Deus quantis possumus precibus: vt quia eius hodiernâ die festa solemnia celebramus; nostrorum veniam delictorum cónsequi mereamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De Sancto Martyre.*

# 6 VI.

* I. Paralipom. XV. 21.

*In finem, in carminibus: Psalmus Dauid: * pro octauâ.*

[In editione Romana. *In finem in hymnis: Psalmus Dauid: pro octaua.*]

Sensus spiritualis.

*Beda.*

In finem *iam notum est*. Hymnus *est laus Diuinitatis, metri alicuius lege composita.* Pro Octaua, *Domini significat aduentum; quando finita sæculi hebdomada, ad iudicandum veniet mundum; vndè psalmus iste cum tremore maximo facit initium.*

*Quatuor modis in hoc psalmo cõfitens exorat. In exordio beneuolũ sibi iudicem facit; animum eius demulcens à potestate iudicij, ab infirmitate sua, à consuetudine parcendi:* Domine ne in furore tuo arguas me; neque in ira tua corripias me. *Secunda diuisione narrat ærumnas proprias; quibus afflictus & contristatus ingemiscit.* Laboraui in gemitu meo &c. *Tertia sequestrat se à malis; quod bono Iudici nouerat esse gratissimum: vt ab illis mens redderetur aliena, quibus & ipsa iustitia probatur aduersa:* Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem. *Ad extremum conturbat & repudiat omnes iniquos, quoniam cum ipsis nolebat habere vllatenus portionem:* Erubescant & conturbentur vehementer omnes inimici mei.

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Documentum confessionis.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus I. Pœnitentialis ad supplicandum.*

Propheta.

1 DOMINE ne in furóre tuo árguas me:

℣. 1. Psal. XXXVII. 1.

2 neque in ira tua corrípias me.

† 3 Miserére mei Domine; quóniã infirmus sum:

4 sana me Domine; quóniam conturbáta sunt ossa mea;

---

*In perpetuum decantandus cum instrumentis musicis carminum, Psalmus Dauidi inspiratus. super cithara octo chordarum, aut, super octauo sono.* §*PROPHETA.* 1 Domine ne me redarguas scelerum meorum, cum tuo (vt humano more loquar) furore, sed cum misericordia: 2 neque velut iratus grauiore tuà punitione me castiges atque eméndes. 3 Miserere mei Domine; quia viribus imbecillus sum & languidus: 4 sana me Domine quia omnia ossa, robora & áni-

† 5 & ánima mea turbáta est valde.
6 Sed tu Domine vsquequó?
† 7 conuértere Domine ÷ &: éripe ánimam meam:
8 saluum me fac propter misericórdiam tuam:

℣. 9. & 10. Psal. XIX. 10. LXXXVII. 11. CXIII. 17. CXVII. 17. Isai. XXXVIII. 18. Baruch II. 17.

† 9 quóniam non est in morte qui memor sit tui:
10 in inférno ÷ autem: quis confitébitur tibi?
† 11 Laboraui in gémitu meo:
12 lauábo per singulas noctes lectum meum:
13 lácrymis meis stratum meum rigábo:

℣. 14. Iob XVII. 7. Psal. XXX. 10. XXXVII. 11. LXXXVII. 10. Thren. V. 17.

† 14 turbatus est à furóre óculus meus:
15 inueterâui inter omnes inimícos meos.

℣. 16. Matth. VII. 23. XXV. 41. Luc. XIII. 27.

† 16 Discédite à me omnes qui operámini iniquitatem:
17 quóniam exaudíuit Dominus vocem fletûs mei:
† 18 exaudíuit Dominus deprecatiónem meam:

---

& membra mea conturbata sunt & contrita: 5 quin & anima ipsa mea vehementer turbata est & terrefacta. 6 Verùm tu Domine quousque differés mei misereri, meque sanare? 7 verte te benignum ad me Domine; animamque meam libera à conturbationibus tantis: 8 & ob tuam misericordiam à tot infirmitatibus atque terroribus salua me antequàm moriar: 9 quia in morte illa æterna non est ampliùs aliquis qui piè recordetur tui, seque conuertat ad te: 10 porrò in inferno quis tibi tuas ampliùs profitebitur laudes? 11 Ecce Domine ego multùm laboraui & defatigatus sum ob continuum gemitū meum: 12 & adhuc insuper per noctes singulas lauabo & quasi natare faciam in lachrymis lectum meum: 13 totumq; stratum meum lachrymis meis vberrimis madefáciam: 14 etiam oculus ipse meus turbatus est & caligauit præ grandi amaritudine quâ me furor tuus impleuit: 15 iamque conséui & consumptus sum viribus inter omnes inimicos meos, mihi iugiter insidiantes. 16 Recedite à me inimici mei omnes, qui quod est iniquū facitis: 17 quia Dominus iam exaudiuit vocem hanc & precem fusam cum fletu meo: 18 exaudiuit, inquam, Dominus deprecationem hanc meam vt me liberet

domi-

19 dominus oratiónem meam suscépit.
† 20 Erubéscant & conturbéntur ⋇ veheménter: omnes inimici mei:
21 conuertántur & erubéscant ÷ valdè: velóciter.

---

a malo: 19 & orationem [hanc meam Dominus acceptauit vt me adiuuet ad bonum. 20 Itaque pudore suffundantur, & terrefacti turbentur valdè omnes inimici mei ob insperatam illis saluationem meam: 21 frustratique spe suâ, valdè subitoque auertantur retrorsum, ac in fugam versi verecundiâ profundantur.

## Orationes.

MSS. 1 EXaudítor omnium Deus, exaudi nostrorum flétuum súpplicem vocem; & tribue infirmitatibus nostris pérpetem sospitátem: vt dum dignanter gemitum nostri laboris suscipis; tuâ nos semper misericordiâ consoleris. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 77. 2 MIserere nobis Domine, miserere ne illa nobis peccatorum infirmitas ásferat mortem. sana nos Domine: vt anima turbata per culpam, sit tranquilla per gratiam: * infunde medicinam præstare delicti. ℟. *Amen*. [ Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. ]

* *for.* indulge.

fol. 153. 3 ERubescant & confundantur omnes inimici mei, Domine; & qui inrisóres sunt crucis tuæ, & captóres orationis nostræ. suscipe ergo orationem fidelium; & castra ábijce exterorum: vt dum oratio Ecclesiæ ad te dirigitur, omnis per te infidelitas confundatur. ℟. *Amen* Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 158. 4 CHriste Dei Filius, cuius ossa & anima in passione turbata est; sana plagam cordis nostri: vt confirmatis virtutum ossibus, sic passionis tuæ concinámus præconia; vt resurrectionis conlætemur impensiùs gloriâ pòst futurâ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

*De passione Domini.*

Dei

fol.158. 5 DEI Patris vnigenite Fili Christe, cuius diuinitatis oculos sic passionis iniuria non turbat; vt tamen passione ipsâ in solo homine assumptâ, excípiat nos famulos tuos; in quorum viâ amaritudinis, & oculus caligáuit, & vita inter inimicos posita veterascit: sic à nobis accessum exclúde totius malitiæ; vt cómpotes habeamur fœlicitatis æternæ. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Item de passione.*

fol.159.

6 TE, Iesu, pro impijs laborasse in gemitu credimus passionis: ideò petimus vt singulare exemplum patientiæ tuæ proficiat ad emolumentum animæ nostræ: quò per singulas noctes sic lectum stratumque nostrum rigémus in lachrymis; vt continua capiamus præsidia sanctitatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuã *&c.*

*Item de passione.*

fol.159.

7 SAlua nos Domine propter misericordiam tuam; quos scis infirmari propter iniquitatem propriam: & quoniam turbata est anima nostra ob metum tuorum iustorum iudiciorum; requiescat propter iucundissimũ indulgentiæ tuæ donum: & eam percipiat ad sanitatis præmium, qui suorum confitetur vulnera peccatorum: vt purgatus per gratiam, veniam suscipiat; & ad te sine confusione perueniat. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol.162.

8 DIscedant à te Domine omnes maligni; quos vtique infidelitatis suæ vorágo à te discédere fecit: non quò ipsi pœnali vltione à te perituri recedant; sed vt infidelitatis eorum discedente proteruiâ, mitissima leui iugo tuo sua colla submittant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.53.55.

9 DOmine ne in ira tua nos arguas; neque in tuo nos furore corripias: sed * asperitatem vérberis vnge clementiâ lenitatis: vt non perditionem pœna; sed eruditionem nobis tua cónferat disciplina. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

**al.* ab asperitate.

fol.60.

10 PRecamur Domine vt nos in ira tua non arguas; & furorem tuum in nos desæuíre non sinas: sed placidus

cidus correctór tolle peccandi vsum ; ne nos arguendo duriùs , propéllat ad nihilum. miserere ergo infirmitati nostræ : & famulorum tuorum omnium fidelium infirmorum tuam impérti medelam : & quos cernis proprio turbari peccato ; quietos députa, misericorditer indulgendo . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol 60. 11 ADesto , quæsumus , Domine supplicibus nostris : & quibus austeritatem iustæ correctionis inflígis : propitius ádhibe auxilium misericordissimæ consolationis . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus *&c.*

---

7 # VII.

## *Psalmus Dauid , quem cantauit Domino pro verbis Chusì filij Iemini .*

*Beda .*

Chusi *interpretatur* Aethiops : *quo nomine Saul propter sanguinarios & crudeles mores exprimitur : & appellatur* Filius Iemini ; *quia de illius stirpe descendit,vt* **Regum historia narrat. Allegoricè autem* Dauid , *Christum* ; Aethiopem *verò* , *persequentem populum Iudæorum intellige . Huius tituli sensum ,** *Hieronymum secutus exposui : quia sunt ( vt ipse est testis ) qui hunc psalmum contra Absalon putant esse cantatum: quando* Chusi *amicus Dauid destruxit consilium Achitophel . quos sciendum est vehementer errare: primò quia nomen* Chusai *per* samech *litteram scriptum est*: *hic verò per* sin . *deinde quòd numquam Dauid qui ducibus exercitus sui præceperat ,* Parcite puero Absalon ; *de morte illius loqueretur* ; Concepit dolorem , & peperit iniquitatem ; lacum aperuit *& cætera: maximè qui hunc mortuum operto capite fleuit . ad extremum , quòd ille amicus Dauid,filius* Arachi;*hic verò* Filius Iemini *scribitur.*

1.Reg. IX 1.

*In comment. Psalm. Tom.7.

*Causam ergo suam Propheta trahens in futurum mysterium Domini Saluatoris ; in prima diuisione , sua persona Dominum deprecatur , vt ab omnibus persecutoribus , eius virtute liberetur* : Dñe Deus meus in te speraui .˙. *Secunda sectione idem Propheta rogat vt resurrectionis eius gloria manifestata subueniat* : Exsurge Domine in ira tua *& reliqua . Tertia* [ *ipsum* ] *introducit loquentem per id quod factus est humilis , vt secundùm iustitiam suam veritatemque iudicetur ; malos vltione deterrens , bonis gratuita præmia compromittens*:Iudica me Domine secundùm iustitiam meam.*In quarta parte iterum Propheta loquitur , commonens Iudæos vt metu futuri iudicij à proposita iniquitate discedant ; ne meritas luere debeant*

Sensus spiritualis.

*vltiones*

*vltiones* : Deus iudex iustus & fortis & patiens : numquid irascitur per singulos dies ? *Potest iste Psalmus etiam in persona* * *Dominici hominis intelligi : si modò ea quæ ibi humiliter dicta sunt, ad nostram infirmitatem referantur, quam ille gestabat.*

* S. August. in hunc Psalm. & Retractat. l. 19. num. 8.

Eusebius Cæsariensis. *Dauidis confessio, & prophetia vocationis Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Dominica ad Vigilias.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 DOMINE Deus meus in te sperávi :
2 saluum me fac ex ómnibus persequéntibus me ; & libera me :
† 3 ne quando rápiat vt leo animam meam ;
4 dum non est qui rédimat, neque qui saluum fáciat.
† 5 Domine Deus meus, si feci istud ;
6 si est iníquitas in mánibus meis ;
† 7 si réddidi retribuéntibus mihi mala :
8 décidam méritò ab inimícis meis inánis ;
† 9 persequátur inimícus ánimam meam & comprehéndat ;
10 & concúlcet in terra vitam meam ;

---

*Psalmus Dauidi inspiratus; quē ipse Domino cecinit pro negotijs illis Chusi* [ *quo nomine significatur* Aethiops ] *de stirpe Iemini ex tribu Beniamin.* ¶ *PROPHETA.* 1 Domine Deus meus ego in te speraui semper: 2 salua me ergo, & libera me ab omnibus persequentibus me : 3 ne fortè aliquando Aethiops iste filius Iemini prædabundus vt leo rapiat ferociter animam & vitam meam ; 4 cùm præter te nemo sit qui me iamiam captiuandum redimat ; neque qui me ab eius manibus saluet. 5 Domine Deus meus, si feci hoc criminis quod ille mihi imputat ; 6 si est iniquum aliquod aduersùm eum in operationibus meis ; 7 si ego vicissim mala rependi ijs qui mihi è contrario mala reddebant pro bonis: 8 si hæc, inquā, feci ; meritò sanè decidam ex inimicis illis meis vacuus, & omni spe meā frustratus ; 9 meritò Aethiops inimicus hic meus persequatur & apprehendat animam vitamque meam ; 10 & meritò me adhuc vi-

11 & glóriam meam in púluerem dedúcat.
※ *DIAPSALMA*:
† 12 Exſúrge Domine in ira tua:
13 & exaltáre in finibus inimicórum meórum.
† 14 ※ Et: exſurge ÷ Dómine Deus meus: in præcépto quod mandáſti:
15 & ſynagóga populórum circúmdabit te.
† 16 & propter hanc, in altum regrédere:
17 Dominus iúdicat pópulos.
† 18 Iúdica me Domine ſecúndùm iuſtítiam meã:
19 & ſecúndùm innocéntiam meam ſuper me.
† 20 conſumétur nequitia peccatórum:
21 & díriges iuſtum,
22 ſcrútans corda & renes Deus.
† 23 iuſtum, adiutórium meum à Dómino,
24 qui ſaluos facit rectos corde.

℣. 22. I. Paral. XXVIII. 9. Ierem. XI 20. XVII. 10. XX. 12. Apocal. II. 23.

---

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

uentem ſternat in terram, & ſuis pedibus conculcet; 11 honorem-
que meum in puluerem collocet ſepulchri. * 12 Exſurge (vt ita di-
cam) Domine cum ira tua ad vindicationem, quà me defendas: 13 ac
te excelſum eſſe demonſtra in finibus ac regionibus eiuſmodi inimi-
corum meorum: 14 & expergiſcere (vt ita dicam) Dñe Deus meus ad
vlciſcendũ præceptum de non inferenda iniuria, quod tu mandaſti &
iſti violauerunt: 15 & horũ populorum congregatio à te iudicanda,
circumſtet tribunal tuum: 16 & ob hanc rem tu iudicaturus redi (vt
ita loquar) ad altitudinem ſolij tui. 17 iure namque populos omnes
iudicaturus eſt Dominus omnium. 18 Itaque iudicium pro me fá-
cito Domine, prout poſtulat iuſtitia hæc mea erga inimicos illos
meos quos non læſi: 19 & pro me iudica prout exigit innocentia
hæc mea quæ in me eſt; quia numquam illis nocui. 20 finiatur, quæ-
ſo, malitia hominum peccatorum; & ita hominem iuſtum & inno-
xium rectè ac proſperè ſe habere facies, 21 ò Deus qui cordiũ affe-
ctiones, intimaſque ſenſuum cupiditates examinas atque cognoſcis.
22 Iuſtum eſt auxilium hoc quod mihi in hac iuſta cauſa peto &
exſpecto à Domino; 23 qui Dominus ſaluat innocentes qui rectum
animum habent. 24 Deus iudex eſt iuſtus & fortis, & lenis, iram

Deus,

† 25 Deus, iudex iustus fortis ÷ & pátiens :
26 numquid iráscitur per singulos dies ?
℣. 27. Deuter. XXXII. 41. † 27 Nisi conuérsi fuéritis, gládiũ suum vibrábit :
28 arcum suum teténdit, & paráuit illum ;
† 39 & in eo paráuit vasa mortis :
℣. 30. Deuter. XXXII. 42. 30 sagíttas suas ardéntibus effécit .
℣. 31. Iob XV. 18. 35. Isai. LIX. 4. † 31 Ecce partúrijt iniustítiam; concépit dolórem;
& péperit iniquitátem .
† 32 lacum apéruit, & effódit eum :
℣. 33. Psalm. IX. 16. LVI. 7. 33 & íncidit in fóueam quam fecit .
† 34 conuertétur dolor eius in caput eius :
℣. 35. Prouerb. V. 22. XXII. 8. 35 & in vérticẽ ipsius, iníquitas eius descendet.
† 36 Confitébor Dominó secúndũm iustítiam eius:
37 & psallam nómini Domini Altíssimi .

---

differens : 25 numquid enim diebus singulis iram punitionemque adducit in eos qui singulis diebus peccant? 26 Attamen nisi vos persecutores mei conuersi fueritis ab nequitia ad pænitentiam, ipse Deus gladium vindictæ suæ acuet, & micantem mouebit in vos minabundus : 27 immò iustitiæ suæ arcum iam tetendit ; cumque præparauit ad vos sagittandos : 28 & in eo arcu iam præparauit iacula instrumenta mortifera : 29 suasque sagittas iam perfecit infigendas vobis ardentibus odio mei. 30 Ecce Aethiops hostis hic meus instar mulieris parturientis nisus est vt páreret quid iniustum contra me : 31 concepitque occultè in animo suo laborem ac dolorem quem mihi faceret ; & peperit tandem ac propalauit rem iniquam, quam in me machinabatur . 32 Ipse quidem foueam excidit, eamque profundè refódit, in quam suis ego insidijs caderem : 33 verùm & ipsemet iusto Dei iudicio casurus est in foueam ipsam quam fecerat in ruinam meam . 34 dolor ille quem mihi faciendum conceperat, in ipsiusmet caput & perniciem reuertetur : 35 & res illa iniqua aduersùm me iam parta & in lucem edita, in eiusdem ipsius verticem & ruinam inopinatò récidet. 36 Igitur profitebor Domino debitas laudes prout meritò exigit iustitia eius, quâ noxios punit, & innoxios saluat : 37 semperque psalmos canam in honorem maiestatis Domini altissimi atque supremi .

*Orationes .*

Scrutator

MSS. 1 SCrutator cordium Deus libera nos à prese quentibus nos:& da nobis in tui exspectatione iudicij firmam custodiam mentis; vt non retribuamus inimicis mala pro malis. Per Dominum nostrum Iesum *&c.*

Breu.Mozarab. fol. 153. *De Passione Domini.* 2 DOmine Deus sperantem in te Ecclesiam tuam à persequentibus hominibus libera: vt potentiâ passionis tuæ, quâ eam primùm liberasti à captiuitate diaboli; liberes etiam ab ardoribus supplicij sempiterni. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnis regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 159. 3 DOmine Deus saluum fac populum tuum secundùm acceptum à te iustitiæ donum; in quo sanctæ fidei nobis tribuisti mysterium: vt porrecto titulo Crucis, sic consumatur nequitia peccatoris; vt dirigatur iustus per semitas æquitatis. [ ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 55. 160. 182. 4 GLoriose potens ac misericors Deus érue nos ab insidijs inimici: & ne anima nostra à rugientis leonis raptu rápido rapiatur; protectio dexteræ tuæ in nostri custodiam deputetur: ne dum non est qui redimat; ille sæuus occidat: aut si non est qui saluum faciat; ille subuertat. Sed tu Leo de tribu Iuda in ira tua exsurge; & *seueritate iudicij, insidiosi hostis cateruas intérime: nosque in præcepto quod mandasti, credere & permanére concede. [ ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* ]

* *al.* veritate.

fol. 162. *De Passione Domini.* 5 DOmine Deus sperantem in te tuam Ecclesiam salua: quæ per te, qui pro ea passus es, & ab omnibus persequentibus liberetur; & cum omnibus qui te diligunt, pérpetim iocundétur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 187. *Item de passione.* 6 DOmine Deus sperantem in te tuam Ecclesiam à persequentibus omnibus salua; & de manu persequentium potentialiter libera: ac ne quando rapiat vel leo animam eius; tuis semper inrorétur virtutibus: vt cuius

cuius primùm passionis completa est sanguine; eius inuictâ liberetur à malis omnibus potestate. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

---

# 8 VIII.

## *In finem: pro torcularibus: Psalmus Dauid.*

*Beda.*

Sensus spiritualis.

Pro torcularibus, *pro Ecclesiæ membris dicit: quia sicut in* torcularibus *pressæ vuæ, durissimis gigartis comminutis, follibusque vacuatis, dulcissima vina profundunt: sic in Ecclesia de obstinatis moribus tumidaque superbia, pressura pœnitentiæ suaues lachrymæ salutariter exprimuntur.*

*Ecclesia ergo prisci temporis, in qua reuera* torcular *quidem corporum est, sed fructus animarum, primo ingressu laudes Domini Christi læta decantat; maiestatem eius prædicans & operationis excelsa:* Domine Dñus noster *& reliqua. Secundo apertiùs venit ad hominis naturam; quam de conditione paruissima, quæ Adam fuerat peccante vitiata, ad magnarum dicit rerum creuisse fastigia. sic Domini Christi ex duabus, in duabus naturis inconfusis atque distinctis, vna persona salutariter & indubitanter agnoscitur:* [Quid est homo quòd memor es eius?]

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de vocatione Gentium.*
S. Athanasius. *Psalmus gratiarum actionis.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

1 DOMINE Dóminus noster, quàm admirábile est nomen tuum in vniuérsa terra!

℣. 2. Psal. CVII. 4. † 2 quóniam eleuata est magnificentia tua super cælos:

℣. 3. Matth. XXI. 16. † 3 ex ore infántium & lacténtium perfecísti laudem

---

*In perpetuum decantandus melodia super torcularibus vsitata. Psalmus Dauidi inspiratus.* ¶ *PROPHETA.* 1 Domine Dominator nostri, ô quàm grande est & mirabile nomen & regnum maiestatis tuæ in tota terra! 2 nam licet tua magnitudo & gloria longè supra cælos ipsos nedum terram, sublimior sit, & alta resplendeat: 3 tamen laudem quoque perfectam tibi parasti vel ex ore ipso puerorum penè infantium & penè sugentium adhuc vbera, clamantium *Hosan-*

pro-

4 propter inimícos tuos,
5 vt déſtruas inimícum & vltórem.
† 6 Quoniam vidébo cælos ⋇ tuos: ópera digitórum tuórum,
7 lunam & ſtellas, quæ ÷ tu: fundáſti:
† 8 quid eſt homo quòd memor es eius?
9 aut filius hóminis quóniam víſitas eum?
† 10 minuíſti eum páulò minùs ab Angelis:
11 gloriâ & honore coronáſti eum:
12 ÷ &: conſtituíſti eum ſuper ópera mánuum tuarum.
† 13 omnia ſubiecíſti ſub pédibus eius,
14 oues & boues vniuérſas,
15 ínſuper & pécora campi,
† 16 vólucres cæli, & piſces maris,
17 qui perámbulant ſemitas maris.

✠. 8. Iob. VII. 17. Pſal. CXLIII. 3. Hebr. II. 6.

✠. 12. Geneſ. I. 26. 28.

*na* Hieroſolymis in Templo; 4 idque perfeciſti propter inimicos & aduerſarios tuos, principes ſacerdotum & ſcribas; 5 vt hoc modo ſaltē à malitia diſſolueres ac ceſſare faceres inimicum tuum tibi aduerſantem, & ſuæ gloriȩ inanis defenſorem ac vindicatorem, ne ſuum locum perderent & Iudaicam gentem. 6 Cæterùm quoniam ego attentiùs videbo tuos cælos, quæ ſunt opera pulcherrima tuis (vt ita dicam) digitis elaborata; 7 & lunam videbo ac ſtellas, quas tu in cæleſtibus orbibus fundaſti & ſtabiliuiſti: 8 idcircò exclamabo mirator, Quantula res eſt homo de luto formatus vt tam beneficè tu recorderis eius? 9 aut quid eſt humana natura illius filij de humano ſemine Dauidis, vt tam dignanter eam viſites vnione ineffabili Verbi tui? 10 feciſti quidem ipſum filium hominis Chriſtum paulò inferiorem Angelis ſecundùm humanitatem: 11 ſed propter paſſionem mortis, gloriâ reſurrectionis & honore ſeſſionis ad dexteram tuam ornaſti eum veluti coronâ: 12 eumque conſtituiſti dominum in omnia opera manuum tuarum. 13 omnia namque creata ſubdidiſti pedibus & dominatui eius, nihil dimittendo non ſubiectum ei, prȩter te Deum qui ſubiecisti ei omnia; 14 & minimas etiam creaturas ditioni eius ſubieciſti, nempe oues & boues omnes, 15 ac pecora ipſa, prætereà & animalia campeſtria & agreſtia, 16 & aues per aëreum cælum volitantes, & piſces ipſos maris, 17 qui per varia

Domi-

† 18 Domine Dóminus noster, quàm admirábile est nomen tuum in vniuersa terra!

---

eiusdem maris itinera discurrunt, & quæcumque mouentur in aquis. 18 Domine dominator nostri, ò quàm grande est & mirabile nomen & regnum maiestatis tuæ in tota terra!

*Orationes.*

MSS.

1 ADmirabile nomen tuum, omnipotens Domine; supplices exoramus: vt qui omnem creaturam mundi ad vsus hominis subiecisti; nos ad tuæ seruitutis officium dignos digneris éfficere. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 232.

2 ADmirabilis Domine, tuum nomen laudabile [est] in vniuersis finibus terræ. præsta ergo nobis vanam mundi celsitudinem declinare: vt ex ore nostro tua perficiatur laudatio; & veræ fidei nutrimentis crescat in nos scientiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 234.

3 DOmine admirabilis & immense, humiles nos propitius tam éffice quàm intende: vt quia nomen tuum admirabile est in omni terra; veritatis in nos solidiùs cúmules disciplinam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

---

# 9 IX.

## *In finem:* pro occultis filij: Psalmus Dauid.*

* I. Paral. XV. 20. Iuxta LXX. Super alemot. Iuxta Vulgatam: Arcana cantabant.

*Beda.*

*Nomen* Filij *personam significat Domini Saluatoris: nam cùm nomen aliquod ad quem pertineat non ponitur; necesse est vt hoc dictum de summitate aliqua sentiatur.* Prò occultis *autem, quod plurali numero posuit, non vnum sed vtrumque eius demonstrat aduentum. Verùm sciendum est in Hebræo haberi*; Pro morte filij: *sed LXX. Interpretes Christi passionē & resurrectionem, quæ ignota priùs mundo fuit, per verbum* absconsionis *celare maluisse; ne à gentibus illo tempore facilè nosceretur. * Deinde & Symmachus ita transtulit,* Pro victoria de morte filij; *hanc habens consuetudinem vt verbum Hebraicum* Lamnazzéach, *quod LXX. Interpretes,*

* S. Hieronym. procem. comment. in Danielem.

In finem; *Aquila transtulit*, Τῷ νικοποιῷ, *hoc est*, Ei qui præbet victoriam; *ipse verteret*, Επινίκιον, *quod propriè triumphum palmamq; significat*.

Sensus mysticus.

*Totus hic psalmus à persona Prophetæ depromitur. Prima professione lætum se dicit Domino psallitũrum quoniam confudit diabolum; cuius culturam aduentus sui pia dispensatione destruxit*: Confitebor tibi Domine in toto corde meo *&c. Secunda commonet fideles vt psallant Domino; qui vindicat sanguinem pauperum; & exaltat eos de portis mortis*: Psallite Domino qui habitat in Sion. *Tertia peccatoribus cum Antichristo malorum finem dicit esse venturum*: Conuertantur peccatores. *Quarta malorum ipsorum nimietate permotus, conuersus ad Dominum, quasi recessisse illum dicit à defensione pauperum; cùm malis datur licentia præsumptionis suæ*: Vt quid Domine recessisti longè? *Quinta deprecatur vt tremendi illius Iudicij tempus adueniat; quatenus hæc omnia fine celeri transigantur; ne cuiuslibet hominis iniquitas vltra præualeat*: Exsurge Domine Deus, exaltetur manus tua *& reliqua*.

*Dominica ad Vigilias*.

Eusebius Cæsariensis. *Mors Christi & resurrectio; & regni acceptio, inimicorumque omnium destructio*.

S. Athanasius. *Psalmus cum confessione*.

*Psalmus ad gratias agendas & ad precandum*.

Propheta.

1 CONFITEBOR ÷ tibi: Domine in toto corde meo:

2 narrábo ómnia mirabília tua:

† 3 lætábor & exsultábo in te:

4 psallam nómini tuo, Altíssime:

† 5 in conuerténdo inimícum meum retrórsúm;

6 infirmabúntur & períbunt à facie tua.

† 7 quóniam fecísti iudícium meum & causam meam:

---

*In perpetuum decantandus super occultis iudicijs Dei in morte filij, Psalmus Dauidi inspiratus*. ¶ *PROPHETA*. 1 Profitebor & celebrabo debitas tibi Domine laudes toto meo cordis affectu: 2 & cuncta tua enarrabo opera admiranda erga me gesta: 3 lætabor & exsultans gloriabor de te eiusmodi mirabilium effectore: 4 ac maiestati tuæ psalmos canam ò Deus altissime: 5 eo quòd inimicus ille meus à te auersus fuerit retrorsum atque fugatus; 6 & eo quòd reliqui quoque sequaces eius corruentes debilitandi sint atque perituri coram te, ipsorum à me iniurias propulsante. 7 tu enim iudicium hoc meum causamque meam istam fecisti, pro me iudi-

sedisti

8 sedísti super thronum, qui iúdicas iustitiám.
† 9 Increpásti gentes ; ∸ & : périjt ímpius :
10 nomen eórum delésti in ætérnum & in sæculum ∸ sæculi :
† 11 inimícî defecérunt frámeæ in finem : & ciuitátes ∸ eórum : destruxísti.
† 12 périjt memória eórum cum sónitu :
13 & Dominus in ætérnum pérmanet.
† 14 Paráuit in iudício thronum suum :
℣. 15. & 16. Psal. XCV. 13. XCVII. 9. 15 & ipse iudicábit orbem ∸ terræ; in æquitáte:
16 iudicábit pópulos in iustítia.
† 17 & fáctus est Dominus refúgium páuperi,
℣. 18. Psal. XXXVI. 39. XLV. 2. XC. 15. 18 adiútor in opportunitátibus, in tribulatióne.
† 19 Et sperent in te qui nouérunt nomen tuum :
20 quóniam non dereliquísti quæréntes te Domine.
† 21 Psallíte Domino qui hábitat ∸ in : Sión :

---

cando contra aduersarios meos: 8 & in hoc meo negotio veluti pro tribunali sedisti tu qui iudicas iustè. 9 Tu minis ac pœnis obiurgasti eiusmodi gentes iniquas; statimque perijt impius ille inimicus meus: 10 eorumque omnium nominis memoriam oboleuisti in sempiternum & in omnia sæcula. 11 & ita enses illi & arma strepentia inimici illius mei iam desierunt in perpetuum; eorumque ciuitates euertisti: 12 perijtque eorum memoria & recordatio vna cum toto armorum suorum sono atque strepitu: 13 & Dominus æternum manet in solio regni sui. 14 Hic Dominus stabiliuit ac parauit tribunal suum ad iudicium faciendum pro me vendicando ab oppressoribus: 15 & idem iudicaturus est cum iustitia habitatores terræ; 16 iudicaturus est, inquam, cum rectitudine omnes populos. 17 & ita Dominus se mihi pauperi oppresso præbuit veluti tutum locum refugij; 18 & mihi adfuit adiutor temporibus opportunis cùm opus erat, nempè in tribulatione & angustia. 19 Omnes igitur qui maiestatem tuam agnoscunt, spem suam in te collocent, 20 Domine quia nunquã ope tuâ deseruisti eos qui te exquirebant & inuocabant ad adiutoriũ sui. 21 Canite psalmos Domino qui domicilium sanctum

22 annuntiáte inter gentes ſtudia eius:

℣. 23. Geneſ. IX. 5. † 23 quóniam requírens ſanguinem eórum, recordátus eſt

24 non eſt oblítus clamórem páuperum.

† 25 Miſerére mei Domine: vide humilitátem meam de inimícis meis,

† 26 qui exáltas me de portis mortis;

27 vt annúntiem omnes laudatiónes tuas

28 in portis fíliæ Sión:

† 29 Exſultábo in ſalutari tuo:

℣. 30. Pſalm. VII. 16 ℣. 31. Pſal. LVI. 7. 30 infixæ ſunt Gentes in intéritu, quem fecérunt.

† 31 in láqueo ÷ iſto: quem abſcondérunt, comprehénſus eſt pes eórum.

† 32 Cognoſcétur Dominus, iudícia fáciens:

33 in opéribus mánuum ſuárum comprehénſus eſt peccátor.

---

conſtructum habet in monte Sión; 22 eiuſque cogitationes, voluntates & conſilia mirabilia annunciate inter gentes omnes: 23 quia cùm eorumdem quærentium ſe ſanguinem effuſum vindicaturus requirit de manu homicidę, illorum ſe ſemper memorem fuiſſe demonſtrat; 24 ſeque oſtendit numquam fuiſſe oblitũ deprecationis & clamoris pauperum. quo ego clamore eum olim ita precabar: 25 Miſerere mei Dñe; & humiliationem hanc meam & afflictionem quæ mihi fit ab inimicis meis, commiſerationis oculo vide tu, 26 qui me ſemper erigere ſoles & eripere de portis extremiſq; periculis mortis; 27 quò omnia tua erga me facta laudanda poſſim annunciare palã. 28 in portis & compitis frequentiſſimis vrbis Sión. & hæc olim precabar. 29 Nunc verò exſultabo ob tuam Dñe mihi allatam ſaluationem: 30 cùm gentes aduerſariæ meæ demerſæ ſint ac defixæ in ea perditionis fouea, quam mihi fecerant ac parárant: 31 & cùm pes eorum, eâ ipsâ pédiculâ captus ſit, quam mihi comprehendendo occultè tetenderant. 32 Agnoſcetur planè Dominus cùm ſua manifeſtè vltionum iudicia fecerit: 33 veluti cùm peccator ſuarum

CANTICVM DIAPSALMATIS.

† 34 Conuertantur peccatóres in inférnum;
35 omnes gentes quæ obliuiscúntur Deum:
† 36 quóniam non in finem oblíuio erit páuperis:
37 patiéntia páuperum non períbit in finem.
† 38 Exsúrge Domine: non confortétur homo:
39 iudicéntur gentes in conspéctu tuo.
† 40 constítue Domine legislatórem super eos:
41 vt sciant gentes quóniam hómines sunt.

: ※ DIAPSALMA:

*Psalmus X. secundùm Hebræos.*

† 42 VT QVID Dómine recessisti lóngè?
43 déspicis in opportunitátibus, in tribulatióne?
† 44 Dum supérbit ímpius, incénditur páuper.
45 comprehendúntur in consilijs, quibus cógitant.
† 46 Quóniam laudátur peccátor in desidérijs ánimæ suæ;
47 & iníquus benedícitur:

---

** Canticū interquiescente psalterio siue musico instrumento.*

** Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

ipse operibus manuum captus fuerit atque corruerit. *34 Reuoluantur in infernum peccatores; 35 eóque reuoluantur gentes omnes quæ obliuiscuntur Dei: 36 quia non in perpetuum obliuioni erit pauper; 37 & patiens exspectatio pauperum non in perpetuum frustrata peribit. 38 Exsurge (vt ita dicam) à longa patientiâ tuâ Domine; ne, quæso, se homo fortificet ac præualeat: 39 iudicentur, quæso, puniantúrque gentes impię in tuo conspectu ac tribunali. 40 & tuæ Domine prouidentiæ permissu constitue super eos terrificum magistrum aliquem vel tyrannum; 41 vt istiusmodi gentes discant & agnoscant se homines esse miseros & inualidos. 42 * QVARE Domine ita te exhibes vt videaris veluti à nobis abscessisse atque stetisse à longè? 43 vt quid nos dissimulas in temporibus opportunis, nempè in tribulatione & angustia? 44 Cùm impius superbit, pauper persecutionis ignibus ardet & cruciatur: 45 sed impij capiuntur indubiè ad interitum sui per ea ipsa consilia scelesta quæ excogitauerant ad perniciem aliorum. 46 Quoniam autē se peccator laudat de concupiscentijs satiatis animi sui; 47 & sibi benedicit & applaudit exacer-

† 48 exacerbáuit Dominum peccátor;
49 secúndùm multitúdinem iræ suæ non quæret.
† 50 non est Deus in conspéctu eius:
51 inquinátæ sunt viæ illíus in omni témpore.
† 52 Auferuntur iudícia tua à fácie eius:
53 ómnium inimicórum suórum dominábitur.
† 54 dixit ÷ enim: in corde suo; *Non mouébor à generatióne in generationem: sine malo.*
℣.55. Psalm. XIII. 3. Rom. III. 14.
† 55 Cuius maledictióne os plenum est & amaritúdine & dolo:
56 sub lingua eius, labor & dolor.
† 57 sedet in insidijs cum diuítibus,
58 in occúltis vt interfíciat innocéntem.
† 59 oculi eius in páuperem respíciunt:
60 insidiátur in abscóndito, quasi leo in spelúnca ÷ sua:
† 61 insidiátur vt rápiat páuperem,
62 rápere páuperem dum áttrahit eum.

---

auarus & iniquus: 48 idcirco peccator eiusmodi Dñum blasphemauit & concitauit ad iram; 49 & per multā iracundiam & fastuosam arrogantiam suam Deum nō exquiret, eique placere non curabit. 50 Deus non est coram eo peccatore & in cogitationibus eius; 51 cuius actiones, quibus vitam transigit, contaminantur omni tempore. 52 E regione faciei eius tolluntur longeque fiunt tua Domine iura seruanda, & tua iudicia terribilia in eum exercenda; 53 vnde & in omnes inimicos suos dominari conabitur: 54 locutus est namque in animo suo ita; *Ego a fœlicitate hac mea nunquam dimouebor in omnia futura tempora: eroque semper sine malo & afflictione.* 55 Sermo oris eius plenus est execrationis & amarulentiæ & fraudis: 56 & in lingua eius verba sunt alijs laborifera ac facientia dolorem. 57 is vnà cum sibi similibus diuitibus rapacibus sedet in insidijs, 58 sedet, inquam, in locis absconditis, ad occidendum aliquem innocentē 59 & inde oculi eius circumspiciunt in pauperem prętereuntem: 60 insidiatur enim in loco abscondito, quemadmodum leo in suâ speluncâ insidiaretur ouiculæ; 61 insidiatur autem ad rapiendum aliquem pauperem; 62 ad rapiendum, inquam, paupe-

in

† 63 in láqueo ſuo humiliábit eum:
64 inclinábit ſe & cadet, cùm dominátus fuerit
páuperum.
† 65 dixit ÷ enim: in corde ſuo; *Oblítus eſt Deus:*
♆. 66. Iob XXII. 13. Pſal. XCIII. 7. 66 *auértit fáciem ſuam ne vídeat in finem.*
† 67 Exſurge Domine Deus: exaltétur manus tua:
ne obliuiſcáris páuperum.
† 68 propter quid irritáuit ímpius Deum?
69 dixit enim in corde ſuo; *Non requíret.*
† 70 vides; quóniam tu labórem & dolórem conſideras;
71 vt tradas eos in manus tuas.
† 72 Tibi derelíctus eſt páuper:
73 órphano tu eris adiútor.
♆. 74. Iob XXXVIII. 15. Pſal. XXXVI. 17. † 74 cóntere bráchium peccatóris & malígni:
75 quærétur peccátum illíus; & non inueniétur.

---

rem, cùm ad paratam decipulam attraxerit eum. 63 in quâ decipulâ ſuâ captum, deprimet eum atque ſubijciet: 64 & irruens incuruabit ſe, totuſq; procumbet quaſi ſuper prædam vorandam, cùm ſcilicet in eiuſmodi pauperes inſidiosè captos fuerit dominatus. 65 Nec id mirum, exiſtimauit enim & dixit in animo ſuo: *Oblitus eſt Deus rerum humanarum quæ hic fiunt; 66 faciemque ſuam auertit in perpetuum ne videat quæ hic fiunt bona vel mala.* 67 Surge Domine Deus meus ad tantam impietatem; eleuetur & excelſa monſtretur in vlciſcendo manus & potentia tua: ne videaris velut oblitus pauperum. 68 ob quam enim cauſam impius te Deum concitauit ad iram? 69 nempe quia in animo ſuo exiſtimauit & dixit: *Deus rationem factorũ noſtrorum non eſt requiſiturus.* 70 at tu Deus omnia vides; nam tu conſideras laborẽ ac dolorem quibus improbi probos laborare faciunt & dolere; 71 vt eoſdem improbos tandem tradas in vltrices manus tuas, æterno ſupplicio cruciandos. 72 Tibi Dñe tuæque tutelæ dimiſſus eſt pauper: 73 & tu pupillo humanâ ope deſtituto aderis adiutor. 74 itaque peccatoris & maligni pauperes opprimentis brachium roburque contere: 75 & ita confracto brachio peccatoris, ſi eiuſdem peccatum & facinus requiretur, non in-

Domi-

ỷ. 76. Psalm. XXVIII. 10. CXLIV. 13. CXLV. 10. Ierem. X. 10. Thren. V. 19. Daniel. IV. 31. VI. 26. I. Tim. I. 17.

† 76 Dominus regnábit in ætérnum, & in sæculum ÷ sæculi:

77 períbitis gentes de terra illíus.

† 78 Desidérium páuperum exaudíuit Dominus:

79 præparatiónem cordis eórum audíuit áuris tua

† 80 iudicáre pupíllo & húmili:

81 vt non appónat vltra magnificáre se homo super terram.

---

uenietur amplius & non exstabit, quia patrari non poterit. 76 Dominus regnabit in æternum & in omnia sæcula: 77 vos autem gentes impię de terra illius expulsæ peribitis. 78 Dominus exaudiuit desiderium pauperum: 79 & certè auris tua Domine audiuit attenta pręparationem, propositum ac desiderium cordis eorum 80 vt faceres iudicium pupillo & humili oppresso; 81 quò nequaquam vltra adderet in terra se magnum existimare atque iactare superbè homo de terra.

*Orationes.*

MSS. 1 CONfessioni nostræ piam aurem tuam Deus clemens áperi; qui sperantes in te nunquam consueuisti relínquere: vt exaltati de portis mortis perpetuæ, possímus salui, tentatoris occultas insidias éffugere. Per.

Breu. Mozarab. fol. 56. 63. 77. 111. 2 DEsiderium tuorum Domine pauperum sic intende propitius; vt & donorum cælestium nobis copiam tríbuas; & * tumórem prætereuntium rerum à nobis auertas. auris quoque tua nostram ita orationem intendat: vt dum pupíllo humilique iudicium féceris; paternâ nobis indulgentiâ blandiáris; & pro humiliatione pręsentium, gaudia * retríbuas æternorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

* *al.* amorem.

* *al.* tribuas.

fol. 14. 3 EXalta nos Domine de portis mortis; vt laudes tuas in portis filiæ Sion adnunciare possímus. illuc nos pertra-

pértrahe; & inde nos rémoue: vt ad supernam voluntatem, mentis nostræ se tendat erectio; & tenebrarum opera, conuersionis nostræ relinquat intentio. ℞ *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 118. 4 DEus, cui humanæ fragilitatis cura relicta est; tu pauperibus in tribulatione præsta suffragium: tu egenis adesto pius [ adiutor ]; vt brachia malignantium qui nos euértere nituntur, fortitudine tuâ prosternantur: ne dum voluntatis suæ protéruiam implent, magnificare se de hereditate tua iactanter aggrediantur. sic clemens cliéntes érudi & prótege; qualiter præsentis vitæ solatio fóueas; & pòst ad æterna præmia introducas. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 177. 5 PSallat semper Ecclesia tua nomini tuo altissime Deus; qui per passionis tuæ triumphum, conuertisti inimicum animæ nostræ retrorsum: quæsumus proinde, vt eodem cum suis satellítibus infirmatis & pérditis, áffatim tua nos semper prótegat passio gloriosa. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus nôster *&c.*

*De Passione Domini.*

fol. 179. 6 MIserere nostri Domine; & vide humilitatem nostram de inimicis nostris: vt qui nullis tenéri potuisti dolorum infernalium vinculis; nos à portis mortis potentialiter exaltare digneris. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 56. 7 IN toto corde nostro confitebimur nomini tuo Domine, quòd inimicum nostrum retrorsum redíre fecisti; dum eum potentialiter igneâ catenâ vinxisti; & nos de portis mortis, passionis tuæ victoriâ liberasti. esto nunc quæsumus custos redemptorum, qui pretium factus est peccatorum. esto refugium pauperum, defensio viduarum, & protectio pupillorum: vt dum singulorum necessitatibus singulari fauore subuéneris; singulari fide à cunctis incessabiliter collaudéris. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De Passione Domini.*

fol. 56. 8 AVerte Domine inimicos nostros retrorsum; vt dum aspicis, infirmentur: atque ipse adiutor in opportunita-

tunitatibus in tribulatione, opportunitatum nobis gratiam præsta; & tribulationum pondus atténua: vt nec prosperitas nos réuocet ad negligentiam; nec angustia pértrahat ad ruinam: sed miseratio tua nos perdúcat ad veniam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 411. 9 ECce Domine, in toto corde suo te solum confessor tuus Martinus confitetur & credit; dum conceptum amorem tuæ fidei confitendo narrat; & mirabilia tua deuoto ore pronunciat. lætari ergo & exsultare nos fac in te & iugiter & euidenter: vt in te habeamus post discrimina requiem; in quo ille post confessionem meruit inuenire mercedem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De Sancto Confessore.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 10 ORamus te Domine, vt nos ab operibus Antichristi custodire digneris illæsos: vt ab eo pupilli facti, patrem [te] Christum Dominum cognoscentes; te sequamur fide, te retineamus corde, te glorificemus in opere. quia tibi est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

---

## 10 X.

### *In finem: Psalmus Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus. Finis *semper ad Christum tendit; sed modò passionem illius, modò resurrectionem designat: nunc autem sanctam fidem declarat; in qua hæretici digladiantur contra fideles Christianos. sciendum igitur hunc psalmum ad destruendos hæreticos esse prolatum.*

*Psalmus hic totus ad personam Prophetæ referendus est. Primo capite de insidiatoribus hæreticis dicit; qui nituntur Catholicos in suam conuertere prauitatem:* In Domino confido. *Secundo, Domini comminatur iudicium; & quid in illa retributione sustinere possint euidenter ostendit; vt iustitiam Domini metuentes, superstitiosas deserant falsitates:* Pluet super peccatores.

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Triumphalis hymnus eius qui secundùm Deum decertat.*

S. Athanasius. *Psalmus in narratione.* Item: *Hortatorius ad fortitudinem.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 IN DONINO confido: quómodo dícitis ánimæ meæ;
2 *Tránsmigra in montem sicut passer?*
† 3 *quóniam ecce peccatóres intendérunt arcum;*
℣. 3. &c. Psalm. LXIII. 4. 5. 4 *parauérunt sagittas suas in pháretra,*
5 *vt sagittent in obscúro rectos corde:*
† 6 *quóniam quæ perfecísti, destruxérunt.*
7 *iustus ÷ autem: quid fecit?*
℣. 8. Habac. II. 20. † 8 Dominus in templo sancto suo:
9 Dominus, in cælo sedes eius.
℣. 10. Psalm. XXXII. 13. XXXIII. 16. 17. LXV. 7. † 10 oculi eius ÷ in páuperem: respíciunt:
11 pálpebræ eius intérrogant filios hóminum.
† 12 Dominus intérrogat iustum & ímpium.
13 Qui áutem díligit iniquitátem, odit ánimam suam.
† 14 pluet super peccatores láqueos:

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus.* ¹*PROPHETA.* 1 Ego in Domino confisus sum; quomodo ergo vos amici mei hæc animæ meæ verba dicitis; 2 *Transfuge hinc, & citissimè vt passerculus transuola in montem?* 3 *quia ecce peccatoros isti persecutores tui iam arcum suum tetenderunt:* 4 *suasque sagittas præparauerunt in pharetra:* 5 *vt proditoriè noctu cùm obscura fuerit luna, emissis arcu sagittis configant eos qui rectum & innoxium animum habent:* 6 *tum etiam quia ipsi iam destruxerunt ea fundamenta ac stabilimenta, quæ tibi tuæque familiæ aptaueras atque perfeceras.* 7 *porro iustus hic & innocuus quid illis vmquam mali fecit?* 8 At Dominus est in templo suo sancto quò ego confugiam: 9 eiusdemque Domini thronus est in cælo super mortales omnes. 10 oculi eius in pauperem prospiciunt oppressum iniustè: 11 eius obtutus examinant filios hominum: 12 omnemque hominem tum iustum tum impium examinat Dominus quid agant & quemadmodum viuant. 13 Cæterùm qui id quod iniquum est amat, is odio habet suam ipsius animam: 14 instar pluuiæ namque Deus laqueos

 ignis

ỳ. 15. Ezechiel. XXXVIII. 22. 15 ignis ⋇ & : ſulphur ⋇ & : ſpíritus procellárum, pars cálicis eórum.

† 16 quóniam iuſtus Dominus ÷ & : iuſtítias diléxit:

17 æquitátem vidit vultus eius.

---

immittet in peccatores quibus capiantur ad ſupplicium : 15 eorumque peccatorum veluti quotidiana victûs & potus portio, erit ignis & ſulphur & ventus procelloſus. 16 nam iuſtus eſt Dominus; & quæ iuſta ſunt dilexit ſemper, vt odiuit ſemper iniuſta : 17 eiuſque facies benigno ſemper aſpexit oculo & approbauit id quod æquum eſt & rectum, vt auerſatus eſt ſemper omne prauum.

*Orationes.*

MSS. 1 DIrige oculos pietatis tuæ ſuper humilem paupertatis noſtræ perſonam omnipotens Domine; & circúmda nos fidei armis : vt ab iniquitatum ſagittis éruti, valeamus æquitatẽ & iuſtitiam cuſtodire. Per D.

Breu. Mozarab. fol. 57. 84. 111. 2 IVſtus es Dñe; & iuſtitiam diligis; atque aſpicis æquitatẽ : da nobis ante oculos [tuos] tibi placita & placitúra perfícere; & ſemper digna tuæ iuſtitiæ atque æquitatis opera conſummare. ℟. *Amen*. Per miſericordiã tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 160. 3 DEus, cuius oculi in pauperem reſpiciunt : in te confidenti animæ noſtræ dona auxilium : vt qui ſanari nos paſſionis tuæ vulneribus imprecámur; te auxiliante à noſtris paſſionibus liberemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

*De paſſione Domini.*

fol. 177. 4 ADuersùs te Chriſte Domine peccatores malignantes prætendentes arcum doloſitatis ſuæ, nihilominus ſagittis transfixi ſunt. quia igitur te in obſcuro nequitiæ in iaculis linguæ ſuæ, vt conati ſunt, transfígere nequierunt; nos, quæſumus, ab eorum dentibus tuæ paſſionis munímine extrahamur : vt te, quem rectum corde perſecuti ſunt impiè; ſéntiant noſtrum in omnibus protectorem. ℟. *Amen*. Per miſericordiã tuã Deus &c.

*Item de paſſione.*

*Bene-*

*Benedictio.*

* Comment, huius Psalm. tom.7.S.Hieronymi.

5 [ CHristus Dominus ] nos vocatione suâ dignetur dignos éfficere: & non secundùm peccata nostra nobis supplicia inferat; sed secundùm magnam misericordiam suam veniam lagiatur. Quia ipsi est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen.*

---

11

# XI.

## *In finem: pro octauâ: Psalmus Dauid.*

**Beda.**

Sensus mysticus.

Octaua, *vt in sexto Psalmo iam dictum est, ad æternam pertinet requiem: nam* octauum *diem mundus iste non recipit; sed finito septimo redit semper ad primum. petit itaque Propheta iniquitatem istius mundi destrui; vt ad illam veritatem futuræ promissionis debeat perueniri. meritoque huic psalmo* octauus *dies aptatur: vbi sæculi istius consuetudo vitiosa deseritur; & illius venire innocentia postulatur.*

*Prima parte Propheta ab istius mundi peruersitate saluari se petit; quoniam dolosi atque superbi potentiam Domini sceleratis oblocutionibus abnegabant:* Saluum me fac Domine. *Secundo promissionem Patris per omnipotentem Filium prædicat esse faciendam; eloquia Domini sub breuitate collaudans, sicut priùs sermones impios arguebat:* [ Propter miseriam inopum &c. ]

Dominica ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. *Accusatio malignorum: & prophetia de Christi aduentu.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum cum lamentatione.*

Propheta.

1 SALVVM ∸ ME: FAC DOMINE; QVONIAM DEFECIT SANCTVS:
2 quóniam diminútæ sunt veritátes à filijs hominum:

---

*In perpetuum decantandus super cithara octo chordarum, vel super octauo sono, Psalmus, Dauidi inspiratus.* ¶*PROPHETA.* 1 Salua me Dñe: quia penè desijt esse homo pius & sanctus: 2 & quia ad paucum numerum redactæ sunt & penè defecerunt veracitates & fideli-

vana

† 3 vana locúti ſunt vnuſquiſque ad próximum
ſuum:
4 lábia dolóſa, in corde & corde locúti ſunt.
† 5 Diſpérdat Dominus vniuérſa lábia dolóſa &
línguam magníloquam:
† 6 qui dixérunt; *Línguam noſtram magnificábimus:*
7 *lábia noſtra à nobis ſunt:*
8 *quis noſter dóminus eſt?*

DEVS. † 9 PROPTER MISERIAM ínopum, & gémitum páuperum
10 nunc exſúrgam: (dicit Dominus)
† 11 ponam in ſalutari: fiduciáliter ÷ agam: in
eo.

Propheta. † 12 ELOQVIA DOMINI, elóquia caſta:
13 argéntum igne examinátum, probátũ terræ,
14 purgátum ſéptulum.

℣. 13. Pſal. CXVIII. 140. Prouerb. XXX. 5.

In cod. Vaticano a ℣. 8. ſic vnico verſu legitur,
Quis noſter dominus eſt propter miſeriam inopum & gemitum pauperum.

tates inter filios hominum: 3 nam ferè quiſque hominum ſolitus eſt inania & mẽdacia verba loqui cum proximo ſuo: 4 & per labia ſermoneſq; blandos & fraudulentos, duplici corde & animo aliud dicendo & aliud ſentiendo, mala loqui conſueuerunt. 5 Exſcindat Dñus ac perdat omnia huiuſmodi labia fraudulenta, & linguam omnẽ & de ſe magnificè, & de alijs ſuperbè loquentem: 6 eoſque Dñus diſperdat qui ſoliti ſunt dicere: *Linguam noſtram ſuperbiloquentia roborabimus; grandia & arrogantia verba loquemur: 7 labia noſtra à noſtro ſunt arbitratu mouenda; & prout libuerit noſtra ſunt verba promenda.* 8 *ecquis noſtri eſt dominus, qui nos coërceat ne loquamur?* [1]*DEVS.* 9 Propter calamitatem quam patiuntur pauperes, & propter lamentationem & gemitum inopũ, 10 nunc exſurgã opem illis laturus (dicit Dñus.) 11 eoſq; pauperes liberabo ab oppreſſoribus, & ponam in ſalute & in tuto: & liberè fidenterque agam in eã ſalute præſtandâ, nullo me impediente. [1]*PROPHETA.* 12 Verba hæc & promiſſa Dñi verba ſunt ab omni falſitate ac dolo pura: 13 pura, inquam, ſunt velut argentum puriſſimum igne examinatum, & peritis terræ aurificibus probũ, 14 & velut argentũ ſepties ac ſæpiùs

† 15 Tu Domine ſeruabis nos;
16 & cuſtódies nos à generatióne hac in ætérnum.
† 17 in circúitu ímpij ámbulant:
18 ſecúndùm altitúdinem tuam multiplicáſti filios hóminum.

---

repurgatum. 15 Tu nos ergo Domine cuſtodi, 16 noſque conſerua ab hoc genere prauo hominum in æternum vſque: 17 nam circumquaque & vbique impij obambulant, & vndique nos cingunt: 18 cùm tu ſecundùm imperſcrutabilem altitudinem iudiciorum tuorum multiplicaueris filios Adæ, multùm illis ſemper proſpiciens & conſulens ſiuè bonis ſiuè malis.

*Orationes.*

MSS. 1 MIſerere fragilitati noſtrę ſanctiſſime Pater: & concede nobis eloquia tua pudíco corde continére; vt poſſimus à multíloqua doloſitáte inſanientium declinare. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Breu. Mozarab. fol. 63. 77. 2 DEus qui ſuperbis reſiſtis, & linguam magníloquam labiaque doloſa diſperdis; fac nos caſta eloquia tua, quę velut argentum igne probatum ſunt examinata, percípere: vt omni arrogantię tumóre deiecto, expoſitoque * corruptionis noſtrę contagio, gémínę dignitatis ſplendorem, * ſicut à te índitum in noſtra conditione ſuſcépimus; ita per te renouatum per omnia retineamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſęcula ſęculorum. ℟. *Amen*.

* *al.* conditionis.
* *al.* ſanctitate inditum.

fol. 157. 3 LIbera nos Domine à labijs iniquis & à lingua magníloqua, qui in Crucis appenſus es ſtaterâ: & pręſta vt nec accuſatori accuſandi áditus páteat; nec plebs tua eius decípulis acquieſcat: nec iram tuam ſuggéſtio fallax commóueat. ſed tu Domine ipſum humani generis cállidum inſidiatorem frámeâ diuinâ concíde: & pro miſerijs pauperum inclytâ bonitate exſurge. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

*De paſſione Domini.*

Saluum

fol. 160. 4 SAluum fac populum tuum Domine; qui gloriosâ passionis tuæ exceptione lætamur: vt labia dolosa
*Item de passione.* non habeamus in corde: sed ore simplici, & vanè loquentibus finem pónere; & in te credentium possimus accendere charitatem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 162. 5 VAna satis, Domine, de te loquuntur qui te Dei Filium confitéri nefárijs vocibus dedignantur: disperde ergo labia dolosa à cœtu Ecclesiæ tuæ; vt destructâ vanitate superbiæ, candor in nos rútilet humilis disciplinæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

fol. 178. 6 DIsperde Domine vníuersa labia dolosa & linguam magníloquam; vt qui in Salutare tuum fidenter agere nolunt, labiorum suorum malitiâ confundantur; sicque illis in Christo Domino nostro vocatis per pœnitentiam, vnaque nobiscum fidei linguâ effectis; labia dolosa vtcumque à nobis vsquequaq; dispéreant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 57. 7 CVstodi nos Domine in generatione & progenie; nec cum præsenti voluámur sæculo, qui tuo iam inhæsimus fundamento: sed miseriarum nostrarum consolator exsurge; & prouentu lętitiæ mœróres nostros abstérge. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

---

12

# XII.

## *In finem: Psamus Dauíd.*

*Beda.*

*Sensus mysticus.* *Totus psalmus de charitate loquitur Domini Christi. Respiciens Propheta totum pene mundum idololatriæ mancipatum; prima parte credulitatem suam aduentu sanctæ Incarnationis deposcit expleri; vt vel sic confusa Gentilitas, suum posset agnoscere creatorem*: Vsquequò Domine obliuiscéris me? *Secunda ad nostras petitiones efficaciter instruendas illuminari faciem suam vehementer expostulat; ne inimici aliqua fraude succūberet, qui semper se in eius dicit misericordia fuisse confisum*: Respice & exaudi me Dn̄e Deus meus.

Eusebius Cæsariensis. *Inimicorum insurrectio, & exspectatio Christi.*

S.Atha-

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Dominica ad Vigilias.*

*Psalmus ad precandum cum lamentatione.*

Propheta. 1 VSQVEQVO Domine obliuiscéris me, in finem?

2 vsquequó auértis faciem tuam à me?

† 3 quámdiu ponam consilia in ánima mea;

4 dolórem in corde meo per diem?

† 5 vsquequó exaltábitur inimícus meus super me?

6 Réspice ÷ &: exáudi me Dñe Deus meus.

† 7 illúmina óculos meos: ne vmquam obdórmiam in morte:

8 ne quando dicat inimícus meus; *Præuálui aduérsus eum.*

† 9 Qui tríbulant me exsultábunt, si motus fúero:

10 ego autem in misericórdia tua sperâui.

† 11 Exsultábit cor meum in salutari tuo.

12 cantábo Domino qui ÷ bona: tribuit mihi:

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 Vsque ad quod tempus videberis mei oblitus ò Domine, perpetuo nè? 2 vsque ad quod tempus vt iratus auersurus es à me benignam faciem tuam? 3 quousque anceps recogitando ponam varia & noua consilia in anima mea ad euadendum pericula? 4 quousque nouum dolorem ponam in corde meo omni die ac nocte? 5 vsque ad quod tempus inimicus ille meus eleuabitur contra me, meque deprimet? 6 Aspice, quæso, benignus in me: & exaudi me te implorantē Domine Deus meus. 7 illumina oculos meos interiores prę tristitiā dormitantes; ne aliquando obdormiā in perpetuum mortis somnum: 8 & ne aliquando inimicus hic meus dicat de me; *Praeualidior illo fui ego.* 9 Qui me opprimunt triumphantes exsultabunt, si eorum ego violentiâ concussus, dimotus fuero à spe meâ in te: 10 verùm ego in tuâ semper misericordiâ firmus speraui atque sperabo. 11 Igitur posthac cor meum gaudio exsultabit de salute & liberatione à te mihi præstanda: 12 & laudes canam Domino qui

13 ÷ & psallam nómini Dómini altíssimi :

mihi benefecerit: 13 psalmosque cantabo in honorem maiestatis Domini altissimi atque supremi.

*Orationes.*

MSS. 1 NE auertas faciem tuam à nobis omnipotens Deus; ne inimici nostri exaltentur aduersùm nos: sed ita cor nostrum Salutaris tui exsultatione perfúnde; vt facias nos somnum secundæ mortis euádere. Per eumdem Dominum nostrum Iesum Christum *&c.*

Breu. Mozarab fol. 160. 2 VSquequò Domine exaltabitur inimicus animæ nostræ, qui nos quotidianâ vitiorum abródit rubígine? respice iam & exaudi nos: ac ne quando inimicus noster aduersùm nos præualuisse se iactet; victoriâ Crucis tuæ semper ad superna nos érige; & eum qui nos conatur rápere, sub nostris pedibus conterendum immérge. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 64. 3 REspice & exaudi nos Domine Deus noster ad placandum: tímidos conátus nostros adiuua: da finem operis, qui dedisti principium voluntatis: da vt possímus implére, qui dedisti vt velímus incípere. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 65. 4 ILlumina oculos nostros Domine: vt in te fidei nostræ defíxo obtutû, & consilium anima nostra amoris tui dulcedine capiat; & dolorem in corde nostro, timoris tui recordatione conclúdat. ℟. *Amen.* Per misecordiam tuam Deus noster *&c.*

*Glorificatio.*

Comment. huius Psalm. to. 7. S. Hieronymi. MEritò Domine Iesu Christe nomini tuo psallitur: qui diues pietate, & iustis victoriam præstas; & peccatores vt ad te conuertantur inuítas. Tibi gloria & honor cum æterno Patre & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *Amen.*

In

13

# XIII.

## In finem: Psalmus Dauid.

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Ecclesia Christi, vesaniam condemnat Iudæorum. facies illa Domini quæ in XII. psalmo quærebatur, hic iam aduenisse narratur. Et ideo primo modo increpat Ecclesia Iudæos, qui viso Christo minimè crediderunt:* Dixit insipiens. *Secundo modo dicit inani eos trepidatione confundi, qui fructuosum timorem Domini cognoscere noluerunt:* Illic trepidauerunt. *Ad postremum eorum in fine sæculi prædicitur euenire conuersio:* Cùm auerterit Dominus.

Eusebius Cæsariensis. *Accusatio malignorum: & prophetia [al. exspectatio] aduentus Christi.*

Dominica ad Vigilias.

S. Athanasius. *Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 DIXIT insipiens in corde suo; *Non est Deus.*

V. 1. Psal. LII. 1.

† 2 Corrúpti sunt ÷ & : abominábiles facti sunt in studijs ÷ suis :

3 non est qui fáciat bonum ÷ non est vsque ad vnum :

† 4 Dominus de cælo prospéxit super filios hóminum;

5 vt vídeat, si est intélligens ÷ aut : requírens Deum.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus.* ¶ *PROPHETA.* 1 Stultus & amens homo sensit & dixit in animo suo quòd non sit Deus. 2 Omnes homines in Adam peccauerunt, seque & vias suas corruperunt, & abominabiles Deo facti sunt in voluntatibus & affectionibus suis, intenti ad malum omni tempore. 3 non est inter eos ex se iustus quisquam, nec est qui suis viribus exerceat bonitatem secundùm Deum; non est, inquam, ne vnus quidem. 4 Dominus de cælo perspexit in filios hominum, 5 vt videret num esset aliquis qui sanâ mente Deum intelligeret, aut saltem exquire-

ỿ. 6. Rom. III. 12. † 6 Omnes declinauérunt: ſimul inútiles facti
ſunt:
7 non eſt qui faciat bonum; non eſt vſque ad
vnum.
† 8 ÷ Sepulchrum patens eſt guttur eórum:
9 ÷ linguis ſuis dolóſè agébant:
10 ÷ venénum áſpidum ſub labijs eorum:
† 11 ÷ quórum os maledictióne & amaritúdine
plenum eſt:
12 ÷ velóces pedes eorum ad effundéndum ſanguinem:
† 13 ÷ contrítio & infœlícitas in vijs eórum:
14 ÷ & viam pacis non cognouérunt:
† 15 ÷ non eſt timor Dei ante óculos eórum:
16 Nónne cognóſcent omnes qui operántur iniquitátem?
17 Qui déuorant plebem meam ſicut eſcam
† panis,*Dominum non inuocauérunt:

---

ret eum cognoſcere eique obedire. 6 Et ecce omnes filij hominum deflexerant & receſſerant à Deo, pariterque omnes fœtuerant, & inutiles & inepti effecti fuerant ad opus bonum Deo dignum. 7 & coram oculis Dei non erat, qui bonitatem ſicut illi placet exerceret; non erat, inquam, ne vnus quidem. 8 Eorum planè guttur fœtidos ſermones exhalans, eſt veluti apertum ſepulchrum putrefacti cadaueris: 9 ſuiſque linguis vſi ſunt ad dolum faciendum per verba blanda: 10 cùm interim velut inſanabile venenum aſpidum lateat ſub verbis eorum. 11 ex eorum ore ſermo prolatus, execrationis & amarulentiæ plenus eſt: 12 eorumque pedes veloces ſunt in currendo vt humanum ſanguinem fundant. 13 in eorum vijs modiſque viuendi fit aliorum contritio atque calamitas: 14 & vitam pacatam agere non nouerunt: 15 & non eſt timor aliquis de Deo coram oculis mentis eorum. 16 Verùm nonne tandem Deum intelligent & agnoſcent omnes qui id quod eſt iniquum faciunt? 17 Qui iniquitate ſuâ populum meum pauperem qui mecum eſt, deprædantes deuorant, ac ſi famelici deuorarent panem; hi Do-

18 illic trepidauérunt timore ÷ vbi non erat
timor :
† 19 quóniam Dóminus in generatióne iusta est.
20 Consilium ínopis confudístis ;
21 quóniam Dominus spes eius est.
† 22 Quis dabit ex Sión salutare Israél ?
23 Cùm auérterit Dominus captiuitátem plebis
suæ,
24 exsultábit Iacób ; ÷ & : lætábitur Israél.

---

minum non inuocauerunt vt ipsis adesset adiutor. 18 quapropter vano ibi timore formidauerunt, vbi iusti timoris causa non erat: 19 nam Dominus cum genere iustorum hominum est, vt illis adsit & opem ferat. 20 Sed vos impij pudore perfudistis & derisistis consilium ac propositum probi pauperis; 21 nempe quòd in solo Dñõ esset posita spes eius. 22 O vtinam quis det de monte Sion Saluatorem illum Israëlis? 23 Cùm Dominus captiuum populum suum reduxerit à captiuitate & seruitute miserrima: 24 tunc Iacobi patriarchæ progenies exsultabit; æternumque lætabitur Israëliticus populus.

*Orationes.*

MSS. 1 DIgnare Domine de cælo sancto tuo respícere super filios hominum: & da nobis agnóscere viam pacis: vt aduersâ vitiorum captiuitaté depulsâ, cælestis Ierusalém habitaculis perfruamur. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 26. *Pro Arrianis.* 2 NOmen tuum Domine credere semper & inuocare nos fácito: nec cum corde insipientium sentiamus, qui infideli voce adclámant, Non est Deus. corruptionem mentis eorum ad veritatem conuerte fidelium: vt fideles, eorum práuitas non subuertat; & fideles, illos doctrinâ pietatis acquírant: vt infideles sectam abominabilem réspuant; & cum fidelibus, Trinitatis essentiam corde íntegro fateantur & credant: vt cum iustis generationibus deputentur; & cum Sanctis tuis beatitudinis gloriâ potiantur. ℟. *Amen.* Per misericordiam

cordiam tuam Deus noster : qui es benedictus , & viuis
& omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

fol.179.

*Pro Iudais .*

3 IEsu Dei Patris ineffabile Verbum,quem insipientium
corda ideò verum Deum esse non credunt ; quia in
ipso corde suo corrupti & abominabiles facti sunt ; te
petimus & rogamus,vt cognoscant te esse Christũ, sicut
& nos cognouimus : vt sic fidelibus ij per veram fidem
cogitatione lætabundi iungantur ; qualiter plenissimè
gaudeant se ipsos ádditos ad numerum redemptorum .
℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Benedictio .*

Comment. huius Psalm. tom.7 S.Hieronymi.

DOminus nobis tribúere dignetur ; vt nos actu Iacob effecti supplantatis vitijs , & verè Israëlitæ ; ipsum mente vidére , ipsum corde tenére mereamur . Cui est cum æterno Patre & Spiritu Sancto , honor & gloria in sæcula sæculorum . *Amen* .

---

## 14 XIV.

*Psalmus Dauid .*

*Beda .*

*Prophetica interrogationi respondet Dominus,in Decalogi exemplum,decem virtutibus ad suæ beatitudinis atria perueniri . Diuisio huius psalmi tota interrogatione & responsione continetur : sed interrogatio vnó versiculo; responsio verò sex versibus complexatur.*

*Dominica ad Vigilias .*

Eusebius Cæsariensis . *Restitutio in pristinum statum* [ vel *Repræsentatio* ] *eius qui secundùm Deum perfectus est ,*

*Psalmus ad meditandum .*

Propheta.

1 DOMINE , quis habitábit in tabernáculo tuo ?

℣.2. Psal.XXIII.3.

2 ÷ aut : quis requiéscet in monte sancto tuo ?

---

*Psalmus Dauidi inspiratus , ¶ PROPHETA .* 1 Domine quis dignè habitabit vt peregrinus in hoc temporario tentorio tuo ? 2 aut quis tandem perpetuò requietus habitabit in æterno isto sancto mõ-

QVI

Deus. † 3 QVI INGREDITVR sine mácula; & operátur iustitiam:

℣. 3. &c. Isai. XXXIII. 15.

† 4 ∻ qui: lóquitur veritátem in corde suo:
5 qui non egit dolum in língua sua:
† 6 nec fecit próximo suo malum:
7 & oppróbrium non accépit aduérsùs próximos suos:
† 8 ad níhilum dedúctus est in conspéctu eius malígnus:
9 timéntes autem Dominum, gloríficat:
† 10 ∻ qui: iurat ∻ próximo suo: & non décipit:
℣. 11. Exod. XXII. 25. Leuit. XXV. 36. Deuter. XXIII. 19. 11 ∻ qui: pecúniam suam non dedit ad vsuram:
12 & múnera super innocéntem non accépit.
℣. 12. Exod. XXIII. 8. Deuter. XVI. 19. † 13 Qui facit hæc, non mouébitur in ætérnum.

---

te tuo? ¶ *DEVS* 3 Is peregrinabitur in tentorio meo, & requiescet in
monte meo, qui viâ vitæ suæ incedit sinè maculâ criminis, & opera
iusta facit: 4 nempè is qui ex animo suo sincerè dixerit veritatem:
5 qui non vsus fuerit suâ linguâ ad faciendam fraudem proximo
suo: 6 neque aliquid mali eidem proximo suo fecerit: 7 & pro-
brum aduersùs proximos suos nec ipse acceperit ad exprobrandum;
nec à criminatore dici sustinuerit: 7 & is coram quo aspernandus, &
pro nihilo reputatus fuerit homo malignus, quamuis potens ille fue-
rit & diues: 9 contrà verò magnifecerit & gloriâ dignos reputauerit
timentes Dominum, quamuis pauperes & imbecillos: 10 & is qui
cùm aliquid iuramento promiserit proximo suo, postea irritum ei
non fecerit quod iurauerat: 11 quique suam pecuniam alijs fœneri
non dederit: 12 & munera non acceperit ad innocentem aliquem
lædendum. 13 Qui hæc, inquam, fecerit, is non dimouebitur in
æternum; sed stabilis, perpetuusque habitator erit in monte san-
cto meo.

*Orationes.*

MSS. 1 CONcede nobis pijssime Deus sine macula ingredi Ecclesiã tuam; & auerte nos à dolis proximi vel vsúris: vt dum hæc secundùm tuum obseruamus præceptum, non commoueamur ab aémulis supplicijs in æternum. Per Dominum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 170.

2 CHriste Dei Filius áspice humilitatem nostram in ieiunijs; qui deceptoris discipuli fraude, innocens tráderis ad supplicium Crucis: & super quem innocentem munera accepta sunt captiónis; da nobis vt nec iurando decípere proximos, nec nóxijs moribus studeamus pérdere nosmetipsos: quin potiùs patientiæ tuæ doctrinam sequentes, internos externosque valeamus euíncere hostes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*De Passione Domini in ieiunio Quadragesimæ.*

---

# 15 XV.

## *Tituli inscriptio: ipsi Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Dum omnes dicantur* Inscriptiones titulorum, *qui in Psalmorum frontibus affiguntur; nescio quid mysticum iste designans, hoc specialiter primus continet. quia enim Domino crucifixo scriptus est Titulus,* Rex Iudæorum: *non inconuenienter in psalmo, quo idem Rex de sua passione & resurrectione locuturus est; huius* Inscriptionis *commemoratio præcedit. nam & hoc quod additur,* Ipsi Dauid; *non ad quamlibet aliam personam, sed ad ipsum Dominum Saluatorem quod canitur pertinere monstratur.*

*Per totum psalmum introducitur persona Domini Saluatoris. Prima positione, ex humanitate suscepta loquitur ad Patrem, conseruari se petens; quia spem suam posuerit semper in eo; subiungit & quemadmodum Sancti eius non carnalibus desiderijs, sed spiritualibus virtutibus eligantur: omnia quæ pertulit, ad hereditatis suæ gloriam asserens fuisse perducta:* Conserua me Domine. *Secunda positione eidem Patri gratias refert; qui illi à dextris apparendo, iniquitatem huius sæculi, omnipotentiæ suæ virtute superauit: vnde animam suam de inferno asserit esse liberatam; & per resurrectionis gloriam in delectationibus dexteræ ipsius se memorat collocatum:* Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum.

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Electio Ecclesiæ, & Resurrectio Christi.*

S. Athanasius. * *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

* Hoc potiùs pertinet ad Ps. sequentem.

*Psalmus ad precandum & meditandum.*

CON-

Christus. 1 CONSERVA me Domine; quóniam speráui in te.

2 Dixi Domino; *Deus meus es tu* :

℣. 3. Iob. XXII. 5. XXXV. 7. Psal. LIX. 9. 3 *quóniam bonórum meórum non eges* .

† 4 Sanctis qui sunt in terra ÷ eius :

5 mirificáuit ⁎ omnes: voluntátes meas in eis.

† 6 multiplicátæ sunt infirmitátes eórum:

7 póstea accelerauérunt.

† 8 non congregábo conuentícula eórum, de sanguínibus:

9 nec memor ero nóminum eórum per labia mea.

℣. 10. Psalm. LXXII. 25. CXVIII. 57. CXLI. 7. Thren. III. 24. † 10 Dominus pars hereditátis meæ & cálicis mei.

11 Tu es qui restítues hereditátem meam mihi.

---

*Ad perpetuam memoriam recolendus perindè ac si esset inscriptio insculpta in titulo vel columna Psalmus, Dauidi inspiratus.* ¶ *CHRISTVS* . 1 Custodi me hominem à morte donec venerit tempus à te præfinitum Dñe Deus Pater; nam in te speraui. 2 Ego dixi Domino; *Deus meus es tu*: *quo tota mea indiget humanitas*. 3 *cùm tu non indigeas bonis humanæ naturæ meæ operibus vt sis beatus*. 4 Ipse Deus non sibi sed sanctis hominibus qui in hac eius terrâ versantur, 5 mirabiliter prodesse fecit omnes meas voluntates, quas pro eis redimẽdis habui in vitâ meâ. 6 quorum quidem sanctorũ multæ priùs fuerant imbecillitates ex vitijs, erroribus & idololatria quammaximè: 7 sed posteà per opus redemptionis meæ ad me redemptorem velociter properauerunt. 8 eorum autem ego congregabo ecclesias & congregationes non cruentas de libatis sanguinibus pecorum vt in veteri lege: 9 & ne nominà quidem siuè priorum infirmitatum, siuè cruentarum victimarum commemorabo ampliùs labijs meis, vel ad damnandũ vel ad exigendum. 10 Dominus Deus est ipse mihi homini tamquam tota portio mea hereditaria, & tamquam tota portio victûs & potûs mei; vndè viuo, vndè beor. 11 Sed & tu Domine es is qui mihi præterea restitues ac redin-

 funes

† 12 funes cecidérunt mihi in præcláris:
13 ÷ &: enim heréditas mea præclára est mihi.
† 14 Benedícam Dominum, qui tríbuit mihi intelléctum:
15 ínsuper & vsque ad noctem increpuérunt me renes mei.
℣. 16. Actor. II. 25. † 16 prouidébam Dominum in conspéctu meo semper:
℣. 17. Psalm. LXII. 24. CIX. 5. CXX. 5. 17 quóniam à dextris est mihi, ne commóuear.
† 18 Propter hoc lætátum est cor meum;
19 & exsultáuit lingua mea;
20 ÷ ínsuper: & caro mea requiéscet in spe:
℣. 21. Actor. II. 31. XIII. 35. † 21 quóniam non derelínques animam meam in inférno;
22 nec dabis Sanctum tuum vidére corruptiónem.

---

tegrabis à me possidendam hereditatem illam humani generis in primo parente collapsam atq; deperditam. 12 in cuiusmodi hereditatis adeptione quodammodo funiculi mensorij ac sortes mihi obuenisse videntur veluti in locis pulcherrimis ac præstantissimis: 13 hereditas namque hæc mea est speciosissima mihi & præstantissima. 14 Itaque benedicam Domino quòd me istiusmodi præclaræ hereditatis intelligentem reddiderit; 15 & quòd etiam ad noctem vsque semper me erudierint ac admonuerint interni affectus mei vt opus redemptionis perficerem, quod ille mihi commiserat. 16 Ego iugiter prouidebam ac præponebam coram me Dominum tamquàm scopum, vt illius nutu cuncta perficerem: 17 quia adest ille mihi auxiliator velut ad latus meum dexterum, ne inter passiones acerbissimas dimouear à peragendo opere illo meo. 18 Ob hanc autem causam lætatum est, seque oblectauit cor meum; 19 meaque lingua exsultauit in laudibus; 20 & ipsa præterea corporis mei caro in sepulchro habitabit & quiescet cum spe resurgẽdi tertiâ die: 21 nempe quia tu Domine animam meam non longo tempore derelinques in inferis sinûs Abrahæ: 22 nec permittes vt ego Sanctus ille tuus filius experimento sentiam putrefactionem in sepulto corpore meo.

Notas

† 23 Notas mihi fecísti vias vitæ:
℣.24. Psalm. XX. 7. 24 adimplébis me lætitiâ cum vultu tuo.
25 delectatiónes in déxtera tua ÷ vsque: in finem.

23 Tu notas fecisti mihi vias, quibus in vitam immortalem post passionem essem intraturus: 24 & tunc me æternâ lætitiâ implebis ac satiabis vna cum iucundissimo aspectu faciei tuæ. 25 eruntque tunc in perpetuum duraturæ delectationes in dexterâ illâ tuâ summæ fœlicitatis, in quâ me collocabis.

*Orationes.*

MSS. 1 CONsérua Domine sperantes in te; & éffice voluntates tuas in nobis: vt clarificáti lætitiâ Resurrectionis tuæ, mereamur à dextris tuis cum Sanctis omnibus delectari. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

fol. 86. 252. 2 PArs hereditatis nostræ, Domine Deus, in tua consistit æternitate. vnde precamur te Domine, pietate solitâ hereditatem tuam conserua; & calicem passionis quem potasti pro ea, semper ei propinando præsta: vt sicut redemptionis præclara sunt munera; ita redemptorum sit acquisitio copiosa: quique redempti sumus cruce tuâ, simus pérpetim hereditas tua: vt nec in inferno animam nostram relinquas; sed incorruptè tecum semper victúram attóllas. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

*De Passione Domini.*

fol. 91. 3 COnserua nos Domine in timore quos diligis; & à peccati contagione nos sépara: vt qui bonorum nostrorum non índiges; tuorum nos donorum adsócies. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 160. 4 ROgamus te Domine Pater omnipotens Deus: vt quemadmodum nobis intellectum tribuere dignatus [es]; ita & æternæ vitæ notas vias osténde: vt adimpleti lætitiâ cum vultu tuo, in regno tuo iocundémur à dextris. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam *&c.*

Fol. 57. 5 NOtás fac nobis Domine vias vitæ; atque imple nos delectatione dexteræ tuæ: & iugum quod ſuaue eſt, ipsâ ſuper nos manus tuæ moderatione conſtitue. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

Fol. 525. 6 DOmine Deus qui beatiſſimo confeſſori tuo atque Pontifici N. dediſti vt caro eius requiéſceret; & pro nominis confeſſione coronam inſtitiæ cónſequi poſſet: da nobis miſeris, vt qui confeſſionis meritum non habemus; eius precibus & meritis vindictam ſcélerum euadámus: vt ſicut caro eius in inferno non eſt derelicta, ſed à corruptione críminum libera, ſpiritui pôſt ſociata, cum Sanctis erit in gloria; ita nos peccatores vt ad te veniamus redemptor criminum iube. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

*De Sancto Confeſſore.*

---

## 16 XVI.

### *Oratio Dauid.*

*Beda.*

*Senſus myſticus.*

*Cùm multi Pſalmorum in textu ſuo habeant* Orationes; *mouere poteſt cur hic talém poſuerit inſcriptionem: ſed quamuis alij cum rebus diuerſis breuiter mixtas contineant deprecationes; iſte tamen penè tota ſui contextione ſupplicatio eſt.* Dauid *verò, vt notum eſt, ſignificat Dominum Chriſtum: ex cuius perſona ad inſtitutionem humani generis totus eſt pſalmus iſte prolatus.*

*Trifaria oratio ab humanitate Chriſti in hoc pſalmo depromitur: Prima eſt, vbi ſecundùm iuſtitiam ſuam ſibi petit debere reſtitui:* Exaudi Domine iuſtitiam meam *& reliqua. Secunda, vt à Iudæorum inſidijs, eius puritas liberetur:* Ego clamaui, quoniam exaudiſti me Deus. *In tertia reſurrectionem velociſſimam deprecatur; ne diutiùs inſultare liceat peruerſo populo Iudæorum: & ne aliquid de eius maieſtate turba fidelium haberet ambiguum; profitetur ſe in æterna beatitudine eſſe manſurum:* Exſurge Domine, præueni eum & ſupplanta eum *& reliqua.*

*Dominica ad Vigilias.*

Euſebius Cæſarienſis. *Viri perfecti, vel ipſiuſmet Chriſti oratio pro ijs qui per ipſum ſaluandi ſunt.*

S. Athanaſius. *Pſalmus in oratione.* [ ſor. *in interpellatione & oratione & deprecatione.* ]

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 EXAVDI Domine iuſtítiam ∻ meam :
2 inténde deprecatiónem meam :
† 3 áuribus pércipe oratiónem meam non in lábijs dolóſis.
† 4 De vultu tuo iudícium meum pródeat :
5 óculi tui vídeant æquitátes.
† 6 probáſti cor meum ∻ & : viſitáſti nocte :
℣. 7. Iob XXIII. 10. Pſalm. XXV. 5. LXV. 10. Zach. 1. XIII. 9. Malach. III. 2. 3. 1. Petr. I. 7.
7 igne me examináſti: & non eſt inuénta in me iníquitas;
† 8 vt non loquátur os meum ópera hóminum.
9 propter verba labiórum tuórum ego cuſtodíui vias duras.
† 10 Pérfice gréſſus méos in ſémitis tuis,
11 vt non moueántur veſtígia mea.
† 12 Ego clamáui, quóniam exaudíſti me Deus :

---

*PROPHETA.* 1 Dñe exaudi iuſtam petitionem meam in præſen-
ti causâ iuſtâ cum iniuſtis perſecutoribus meis : 2 attende depre-
cationi huic meæ : 3 auremque benignam præbe huic orationi meæ,
quã non tibi fictis labijs & ſinè intimo cordis affectu fundam. 4 Pro-
feratur, quæſo, de tuo conſpectu iudicatio atq; ſententia cauſæ meę:
5 oculi tui videant atque defendant rectitudines meas erga perſecu-
tores illos meos quibus nunquam nocui. 6 tu ſanè examinaſti ani-
mum meum, cumque noctu quoque ſecretiſſimè cogitantem inſpe-
xiſti; 7 meque velut igni vt metalla examinari ſolent, penitùs ex-
ploraſti : & tamen in me non eſt inuentum iniquum aliquod contrà
hoſtes illos meos : 8 & adeò nihil operis contra illos inuentum eſt
in me, vt ne quidem ſermo meus loquatur ea opera noxia, per quæ
mundani homines hominibus nocere ſolent. 9 nam propter ſeruan-
da præcepta quæ tu met nobis edixiſti, ego obſeruaui vias rationeſ-
que viuendi etiam humanæ infirmitati aſperas & laborioſas. 10
Perge quæſo ſuſtentare, perfectoſque adhùc facere inceſſus actuſque
vitæ meæ in anguſtis vijs mandatorum tuorum quæ ducunt ad vi-
tam : 11 ne in itinere hoc arcto dimoueantur vacillanteſque colla-
bantur ijdem greſſus mei. 12 Ego valido affectu modò clamaui ad

inclina

13 inclína aurem tuam mihi ÷ &: exáudi verba mea.

ỳ. 14. Psalm. XXX. 21. † 14 mírifica misericórdias tuas,

15 qui saluos facis sperántes ÷ in te:

† 16 à resisténtibus déxteræ tuæ

ỳ. 17. Deuter. XXXII. 10. Zachar. II. 8. 17 custódi me vt pupíllam óculi.

† 18 sub vmbra alárum tuárum prótege me,

19 à fácie impiórum qui me afflixérunt.

† 20 Inimíci mei ánimam meam circumdedérunt:

ỳ. 21. Deuter. XXXII. 15. Iob XV. 27. Psal. CXVIII. 70. 21 ádipem suum conclusérunt:

22 os eórum locútum est supérbiam.

† 23 proijciéntes me, nunc circumdedérunt me:

24 óculos suos statuérunt declináre in terram.

† 25 suscepérunt me, sicut leo parátus ad prædam;

26 & sicut cátulus leónis hábitans in ábditis.

---

te Deus; quia alias quoque tu me clamantem exaudisti. 13 præbe igitur nunc etiam aurem tuam mihi inclinato atque iacenti, meaque precum verba atque votorum exaudi. 14 mirabiles facito misericordias tuas erga me, mirabiliter me saluando, 15 tu qui à malis saluas eos qui in te collocant spem suam. 16 ab ijs qui hactenùs quantum in se erat, audaciter obstiterunt dexteræ potentiæ tuæ, 17 me custodi illæsum, ac si quis oculi sui pupillam custodiret. 18 & quemadmodùm gallina protegit sub alis pullos suos, ita tuarum, vt ita dicam, alarum tegumento contege me atque defende 19 à conspectu impiorum istorum; qui me iam aliquandiu miserijs & ærumnis afflixerunt. 20 Inimici hi mei circumcinxerunt animam vt mihi auferant eam: 21 pinguedinem & viscera commiserationis sibi concluserunt & mihi denegârunt: 22 eorumque os contra me locutum est superbè: 23 & cùm me priùs à suo consortio eiecissent iniquè, iniquiùs nunc me circumdederunt: 24 statueruntque deflectere in terram oculos suos vt mihi tendiculas pararent. 25 iamque me, quantum in se est, parati suspexerunt suscipiendum tamquam leo paratus ad rapiendam prædam: 26 & quemadmodum leonis catulus ferocissimus habitans in latibulis suis stat paratus ad

Exsurge

† 27 Exsúrge Domine; praéueni eum; & supplánta eum:
28 éripe ánimam meam ab ímpio:
29 frámeam tuam ab inimícis manûs tuæ.
† 30 Domine à paucis de terra
31 díuide eos in vita eórum.
32 de abscónditis tuis adimplétus est venter eórum:
† 33 saturáti sunt filijs:
34 & dimisérunt relíquias suas páruulis suis.
† 35 Ego ÷ autem: in iustítia apparébo conspéctui tuo:
ỿ.36. Psal. XV. 11. 36 satiábor cùm apparúerit glória tua.

---

prædam. 37 Exsurge Domine ad defensionem mei; illiusque præcipuè primarij persecutoris mei conatus præoccupa & impedi; illumque veluti pede supposito subuerte, in terramque sterne: 28 ab eoque impio hoste animam vitamque meam libera: 29 ac per gladium tuum eam libera ab inimicis manûs potentiæ tuæ. 30 Domine à paucis istis quæ de terra proueniunt bonis mundi. 31 in præsenti hac ipsorum vitâ eos diuide ac separa, nè ijs abutantur: 32 nam & eorum venter & appetitus expletus est pretiosioribus & veluti sepositis ac reconditis bonis Mundi, quæ tua sunt. 33 filijs quoque magno numero abundârunt ad satietatem: 34 dimiseruntque paruulis nepotibus suis ac posteris reliquâ diuitiarum, quæ superfuere sibi ipsis. 35 Cæterùm quantum ad me, cum iustitiâ & probitate vitæ comparebo conspectui tuo: 36 & tunc verè pleneque satiabor, cùm mihi comparuerit gloria tua.

*Orationes.*

MSS. 1 CONuerte Domine oculos cordis nostri ad cernendam tui iudicij veritatem: vt dum hîc igne spiritali probamur; de tuis in æternum conspéctibus cum fructu iustitiæ satiemur. Per Dominum,

Breu. Mozarab. fol. 162. 2 AVxiliare Domine, & ádiuua Ecclesiam tuam; quam aduersarius noster nititur suscipere deuorandam, sicut leo paratus ad prædam: exsurge iam Domine;

mine; & nostros praéueni inimicos, subuertens eos & passionis gloriâ & resurrectionis tuæ potentiâ: vt conuersis illis, & passio tua, victoriæ nobis in commune praéparet titulum; & resurrectio præmium conferat sempiternum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*fol. 179.* 3 CHriste Dei Filius, cuius animam circumdantes insatiabiles adipe suæ malitiæ obcæcáti, loquebantur superbiam; éripe ab impijs animam nostram: & sic passio tua passiones nostras extinguat; vt numquam oculos nostros statuamus declinare in terram. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De passione Domini.*

*fol. 57.* 4 EXaudi nos Deus clamantes ad te Domine; gressus nostros in tuis sémitis pérfice: vt dum legis tuæ angustam gradimur viam; charitatis latitudine portam introire mereamur iustitiæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*fol. 57.* 5 CVstodi nos Domine vt pupillam oculi; ne innocentiæ nostræ lumina carnalis concupiscentiæ turbo corrumpat: prótege nos sub vmbra alarum tuarum; ne insidiantium capiamur illécebris voluptatum: vt qui adiúti gratiâ durante subsistimus; satiari nos cùm apparúerit tua gloria, mereamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*fol. 215.* 6 GRessus nostros Dñe in semitis tuis confirma, vt in via tua gradientes, misericordiæ tuæ nobis auxilientur; & in tentationibus tueantur: vt cùm apparúerit iustitia tua, appareámus in conspectu tuo sine confusione; & satiemur gloriâ tuâ sine confusione. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*fol. 335.* 7 DEvs qui veri holocausti hostiam, igne examinatum Leuitam suscepisti Laurentium; quò more holocausti decoctus, ad te perueníret integer pro miseris rogaturus: eius, quæsumus, suffragijs in nobis omnibus ignis cęlestis faces accende; vt purgatâ conscientiâ ad te merea-

*De Sancto Laurentio M.*

mereamur proclamare & dicere; Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum *&c.*

* Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

8 NOS à te redempti Domine Iesu [qui es salus & vita, & Sanctorum omnium gloria] tantam potentiam pietatemque cernentes; supplices exoramus; vt examinati diuino igne, non simus humanorum operum detractores: sed in te stabiles fixique, tuam gloriam iugiter extollamus in opere, proferamus in fide, laudemus in voce. *Amen.*

---

# 17 XVII.

Ad hunc modum scribuntur Tituli Psalmorum in cod. Vaticano sine distinctione versuum.

## *In finem: puero Domini Dauid: qui locutus est Domino verba cantici huius, in die quâ eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum eius & de manu Saul, & dixit.*

### *Beda.*

Sensus mysticus. * Isai. IX. 6.

Puero Domini *Christo Saluatori significat; de quo dicitur* * Puer natus est nobis. *Narrat autem historia quomodo Dauid ab inimicorum omnium fuerit insidijs ereptus: ad cuius similitudinem resurrectio Domini, & membrorum eius absolutio de potestate diabolica declaratur.*

*Psalmus hic vni tantũ non potest conuenire personæ. Nam primo ordine Propheta loquitur, gratias agens quòd eum de grauibus periculis diuina pietas liberare dignata est:* [Diligã te.] *Secundo Ecclesia loquitur: quæ ante aduentum Domini innumeras pertulit calamitates; posteaque misertus ei medicinam sanctæ Incarnationis indulsit; & baptismatis beneficio Christianum populum de orbis vniuersitate collegit:* Circumdederunt me dolores mortis *& cætera. Tertio in rorem misericordiæ vox Christi Saluatoris illabitur; vbi pulcherrimis allusionibus virtus eius potestasque describitur:* Deus qui præcinxit me virtute. *Quarto iterum Ecclesiæ Catholicæ dicta proferuntur; & cum magna exsultatione, Diuinitatis concessa munera laudantur:* Viuit Dominus, & benedictus Deus meus.

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Gratiarum actio Dauidis: & Prophetia de Christi aduentu & ascensione.*

S. Athanasius, *Psalmus eucharisticus* [*id est, gratiarum actionis.*]

*Psalmus ad laudandũ Deũ ob liberationẽ malorũ.*

Propheta. ℣. 1. II.Reg.XXII.2.

1 DILIGAM te Domine fortitúdo mea.
2 Dominus firmaméntum meum, & refú-
gium meum, & liberátor meus.

℣. 3. Hebr. II. 13.

† 3 Deus meus, adiútor meus: & sperábo in
eum.
† 4 protéctor meus, & cornu salútis meæ ÷ &:
suscéptor meus.
† 5 Laudans inuocábo Dominum: & ab inimí-
cis meis saluus ero.

℣. 6. Psal. CXIV. 3.

† 6 Circumdedérunt me dolóres mortis:
7 & torréntes iniquitátis conturbauérunt me.
† 8 dolóres inférni circumdedérunt me:
9 præoccupauerunt me láquei mortis:
† 10 In tribulatióne mea inuocáui Dominum:
11 & ad Deum meum clamáui.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, inspiratus Dauidi seruo Domini: qui locutus est Domino verba huius cantici eo tempore, quo liberauerat eum Dominus de manu omnium inimicorum eius, & præsertim de manu Saulis regis, & dixit ad hunc modum.*

In hac paraphrasi vsi sumus plurimùm textu lib. II. Regum cap. 22. iuxta LXX. Interpretes.

¶ *PROPHETA*. 1 Ex toto corde meo amabo & diligam te Domine qui fortificas me. 2 Dominus est qui me firmum facit, & ad quem ego confugio; & qui me liberat à malo. 3 Deus meus erit mihi custos & adiutor meus: semperque ero confidens in eo. 4 Tu Deus instar scuti es propugnator meus, & velut cornu meum salutiferum ad propulsandos hostes; & vice versa exceptor meus & refugium salutis meæ, de iniquo saluabis me. 5 Laudabilem Dominum laudans inuocabo: & ita de inimicis meis saluabor. 6 Olim sanè mortiferi me dolores & contusiones circumcinxerant: 7 ac torrentes iniquorum hominum agmine magno irruentes, me conturbauerant & exterruerant: 8 doloresque grauissimi, quales sunt qui ad mortem trahunt & sepulchrum, me circumcinxerant: 9 ac tendiculæ & insidiæ mortiferæ me antequam possem euadere occupauerant. 10 At ego in eiusmodi tribulatione mea Dominum inuocaui; 11 & ad Deum meum vt mihi succurreret clamaui.

÷ &:

† 12 ÷ &: exaudíuit de templo ÷ ſancto: ſuo vocem meam:

13 & clamor meus in conſpéctu eius, introíuit in aures eius.

*℣. 14. Poëtica hypotyposis iræ Dei quasi pugnantis contra hoſtes Dauidis vſque ad ℣. 39.*

† 14 Commóta eſt & contrémuit terra:

15 fundaménta móntium conturbáta ſunt

16 & commóta ſunt; quóniam iratus eſt ÷ eis:

† 17 aſcéndit fumus in ira eius;

18 & ignis à fácie eius exárſit:

19 carbónes ſuccénſi ſunt ab eo.

*℣. 20. Pſal. CXLIII. 5.*

† 20 Inclináuit cælos; & deſcéndit:

21 & calígo ſub pédibus eius.

† 22 & aſcéndit ſuper Cherubím: & voláuit;

*℣. 23. Pſalm. CIII. 3.*

23 voláuit ſuper pennas ventórum.

† 24 ÷ &: póſuit ténebras, latíbulum ſuum:

25 in circúitu eius tabernáculum eius,

26 tenebróſa aqua in núbibus aëris.

---

12 & confeſtim Deus de templo ſancto ſuo illo cæleſti exaudiuit vocē meam: 13 & clamor ille meus coram eo emiſſus, peruénit ad aures eius, vt quod petieram auxilium obtinérem celerrimè. 14 Statim namque Deo pugnante pro me, concuſſa eſt quodammodò terra atque contremuit: 15 & ipſa quoque fundamenta montium ſunt conturbata, 16 & ſunt concuſſa atque quaſſata; quia illis hoſtibus meis iratus eſt Deus. 17 præ eiuſdem Dei irâ aſcendit à terra ceù fumus, tenebroſa caligo: 18 igniſque vorans de eius ore flagrauit: 19 flammatique ſunt ab eo carbones; qui in terra diſiecti ſuis ignibus exurerent eam. 20 Quin etiam Deus ipſe demiſſis ad terram vſque cælorum nubibus, deſcendit: 21 fuitque atra caligo ſub pedibus eius ne agnoſceretur: 22 & in eo deſcenſu celerrimo aſcendit: & inſédit ſuper velociſſimos ſpiritus Cherubim; & volauit, 23 volauitque celerrimè veluti delatus in alis ventorum. 24 appoſuit ſibi tamen tenebroſas circumquaque nubes veluti latebram ſuam; ne in ſuâ maieſtate conſpiceretur: 25 fuitque circùm eum tentorium ſuum, 26 tenebroſa ſcilicet aqua condenſata in atris nubibus aëris. 27 tunc à promicante ſplendore aſpectûs eius nubes

† 27 præ fulgóre in conſpéctu eius, nubes tranſié-
runt:
28 grando & carbónes ignis.
† 29 & intónuit de cælo Dominus:
30 & Altíſſimus dedit vocem ſuam:
31 ※ grando & carbónes ignis:
† 32 & miſit ſagíttas ſuas; & diſſipáuit eos:
33 fúlgura multiplicáuit; & conturbáuit eos.
† 34 Et apparuérunt fontes aquárum;
35 & reueláta ſunt fundaménta orbis ÷ terrá-
rum:
† 36 ab increpatióne tua Domine,
37 ab inſpiratióne ſpíritûs iræ tuæ.
† 38 Miſit de ſummo, & accépit me;
ỳ. 39. Finis poëticæ hypotyposeos.
39 & aſſúmpſit me de aquis multis.
† 40 erípuit me de inimícis meis fortíſſimis,
41 & ab ijs qui odérunt me:
42 quóniam confortáti ſunt ſuper me.
† 43 Præuenérunt me in die afflictiónis meæ:

---

illæ in pluuiam conuerſæ pertranſierunt; 28 deciderūtque grando & fulmina ceù carbones igniti. 29 & Dominus tonuit de aëreo cælo: 30 emiſitque Altiſſimus vocem terrefacientem tonitrui ſui: 31 decidebantque adhùc grando, ignitique carbones ardentium fulminum. 32 & ſagittas ſuas & fulmina Deus emiſit in perſecutores meos; illoſque diſperſit: 33 multiplicatiſque fulgoribus & coruſcationibus eos perturbauit & exterruit. 34 Tunc Domine quaſſatâ terrâ comparuerunt fontes & ſcaturigines aquarum in profundo latentes: 35 & diſcooperta ſunt profundiſſima loca & veluti fundamenta terræ habitabilis: 36 id quod euénit per increpationem & iuſſum tuum Domine, 37 & per vehementem ſpirationem & flatum venti & turbinis excitati irâ tuâ. 38 Tunc porrò de excelſo cælo miſit mihi opem Deus; meque aſſumpſit: 39 & attraxit ad ſe me de tribulationibus illis, ceù aquis multis me obruentibus vndique. 40 & ita iſtiuſmodi quaſi prodigijs admirabiliter me Deus liberauit de inimicis meis potentiſſimis, 41 & ab ijs qui me oderāt eripuit; 42 quia robuſtiores illi erant quàm ego. 43 Tempore

& fa-

44 & factus est Dominus protéctor meus.
ŷ. 45. Psal. CXVII. 5. † 45 & edúxit me in latitúdinem:
46 saluum me fecit quóniam vóluit me.
† 47 ÷ Et: retríbuet mihi Dominus secúndùm iustítiam meam:
48 ÷ &: secúndùm puritátem mánuum meárum retríbuet mihi.
† 49 quia custodíui vias Domini:
50 nec ímpiè gessi, à Deo meo:
† 51 quóniam ómnia iudícia eius, in conspéctu meo:
52 & iustítias eius non répuli à me.
† 53 & ero immaculátus cum eo:
54 & obseruábo me ab iniquitáte mea.
† 55 & retríbuet mihi Dominus secundùm iustítiam meam,
56 ÷ &: secúndùm puritátem manuum meárum

---

illo afflictionis meæ me illi anticipauerant incautũ & imparatum: 44 sed & è contrà Dominus se mihi præbuit firmamentum, meumque protectorẽ: 45 & ex angustijs ac mæroribus eduxit me in latitudinem amplamque securitatem: 46 meque eripuit ac liberauit: quia bene voluit mihi; & ita illi beno complacitum fuit in me. 47 Et reddidit, ac in posterum reddet mihi Dominus defensionem secundùm iustititiam erga inimicos meos à me seruatam illæsam: 48 semperque mihi reddet secundùm puritatem & innocentiam operationum mearum erga illos. 49 nàm ego obseruaui vias rationesque viuendi præceptas à Domino: 50 & propter Deum meum nihil impium feci: 51 quia iura omnia legis eius coram me sunt semper: 52 & iusta præcepta eius à me non reieci, & ab eis non discessi: 53 & in posterum quoque ero sinè macula criminis apud eum: 54 meque diligenter custodiam ac præcauebo ab huiusmodi iniquitate in me admittenda. 55 & ita reddet mihi Dñus secundùm iustitiã meam, 56 & secundùm puritatem & innocẽtiam operationum mea-

in

57 in conspéctu oculórum eius.

† 58 Cum sancto sanctus eris:

59 & cum viro innocénte innocens eris:

† 60 ÷ &: cum electo eléctus eris:

℣. 61. Leuit. XXVI. 24. Prouerb. XVI. 8. iuxta LXX.

61 & cum peruérso peruertéris.

† 62 quóniam tu pópulum húmilem saluum fácies:

63 & óculos superbórum humiliábis.

† 64 Quóniam tu illúminas lucernam meam Domine:

65 deus meus illúmina ténebras meas.

℣. 69. Psalm. XI. 7. CXVIII. 140. Prouerb. XXX. 5.

† 66 quóniam in te erípiar à tentatióne:

67 & in Deo meo transgrédiar murum.

† 68 Deus ÷ meus: impollúta via eius:

69 elóquia Domini, igne examináta.

70 Protéctor est ómnium sperantium in se:

℣. 71. I. Reg. II. 2. Psalm. LXXVI. 14. LXXXV. 8. Isai. XLV. 5.

† 71 quóniam quis deus, præter Dominum?

---

rum, 57 quæ est coram oculis suis. 58 Tu Domine cum viro pio & sancto vt pius ac sanctus te item geres: 59 & cum viro innoxio & perfecto vt innocuus & perfectus te item geres: 60 & cum viro electo & bono vt electus ac bonus te item geres: 61 & cum homine prauo atque distorto velut aduersus & obliquè te item geres. 62 nam tu populum humilem inopem & afflictum saluabis: 63 & elatos superborum oculos animosque deprimes. 64 Quoniam autem tu es Domine qui lucére facis vt accensam lucernam, animam meam omnesque res meas luce lætitiæ & prosperitatis: 65 idcircò Deus meus tu nunc illumina & verte in lucem tenebras has meas mœrorum atque calamitatum. 66 nam per te, tuo auxilio adiutus velut accinctus curram, & à tentatione liberabor: 67 & per te Deum meum roboratus, & murum etiam altissimum, si obstiterit, saltu transiliam, & liberabor. 68 Dei mei via ratioque gubernandi sinè macula est iniustitiæ: 69 verba Domini atque promissa, pura sunt ab omni falsitate veluti metalla à scorijs expurgata per ignem. 70 Ipse instar clypei propugnator est omnium qui in ipso sperant atque confidunt. 71 ecquis namque alius deus fortis fuerit præter

aut

72 aut quis deus præter Deum noſtrum?
† 73 Deus qui præcínxit me virtúte:
74 & póſuit immaculátam viam meam:
† 75 qui perfécit pedes meos tamquam ceruórum:
76 & ſuper excélſa ſtátuens me:
℣. 77. Pſal. CXLIII. 1. † 77 qui docet manus meas ad prælium.
78 Et poſuíſti vt arcum aéreum bráchia mea:
† 79 ÷ &: dedíſti mihi protectiónem ſalútis tuæ.
80 & déxtera tua ſuſcépit me:
† 81 & diſciplína tua corréxit me ÷ in finem:
82 ÷ & diſciplína tua, ipſa me docébit:
† 83 dilatáſti greſſus meos ſubtus me:
84 & non ſunt infirmáta veſtigia mea.
† 85 Pérſequar inimícos meos; & comprehéndam illos:
86 & non conuértar donec deficiant.

---

vnum hunc Dominum noſtrum? 72 quiſue alius deus creator omnium fuerit, præter hunc noſtrum Deum qui creauit omnia pariter? 73 Hic Deus eſt qui me corroborans accinxit fortitudine: 74 quique remotis offendiculis explanatâque viâ, inculpatum fecit iter curſumque vitæ meæ. 75 is eſt qui pedes meos ad fugiendum perſecutores, effecit velociſſimos inſtar pedum ceruorum: 76 & in locis excelſis atque ſecuris tutum me conſtituit: 77 quique manus meas præliari docet, vt ingruente prælio ſint inſtructæ. 78 Equidem Domine tu mea brachia ad prælium effeciſti robuſta quaſi arcum ex ære confectum; confringens alienum quoque arcum æneum brachio meo: 79 mihique dediſti clypeum me protegentem, quo tu me ſaluares: 80 tuaque viciſſim dextera me labentem excepit ac confortauit ne corruerem. 81 & tua me eruditio & inſtructio perpetuò direxit ad rectè bellandum: 82 & eruditio & inſtructio ipſa tua me poſthac quoque docebit artem bellandi. 83 tu in quocumque loco qui ſubtus pedes meos eſſet, latos amploſque effeciſti greſſus meos vt non incederent anguſtè: 84 & per te nec mea crura vacillârunt, nec ſunt debilitati defeceruntue in inceſſu pedes ac tali mei. 85 Tuo ergo auxilio munitus pergam perſequi inimicos meos; eoſque apprehendam atque delebo: 86 nec reuertar donec eos con-

† 87 confríngam illos ; nec póterunt ſtare :
88 cadent ſubtus pedes meos .
† 89 Et præcinxíſti me virtute ad bellum :
90 & ſupplantáſti inſurgéntes in me, ſubtus me .
† 91 ÷ & : inimícos meos dedíſti mihi dorſum :
92 & odiéntes me , diſperdidíſti .
℣. 94. Iob XXVII. 9. XXXV. 12. Prouerb. I. 28. Iſai. I. 15. Ierem. XI. 11. XIV. 12. Ezech. XVIII. 18. Michæ. III. 4. Zachar. VII. 13.
† 93 Clamauérunt, nec erat qui ſaluos fáceret ;
94 ad Dominum ; nec exaudíuit eos .
† 95 ÷ Et : comminuam eos vt púluerem ante fáciem venti :
℣. 96. Zachar. X. 5.
96 vt lutum plateárum delébo eos .
Chriſtus . † 97 ERIPIES ME de contradictiónibus pópuli :
98 conſtítues me in caput Géntium .
† 99 Pópulus, quem non cognóui, ſeruíuit mihi:
100 ÷ in : audítu auris , obedíuit mihi .
† 101 filij aliéni mentíti ſunt mihi :

---

conſumem, ac penitùs deficiant. 87 cædam eos atque conteram ; nec ampliùs poterunt ſurgere ac contra me ſtare : 88 cadentque deuicti atque confracti ſub pedibus meis . 89 Tu itaque me accinxiſti & confortaſti fortitudine ad decertandum prælio : 90 eoſque qui mihi reſiſtebant & contra me inſurgebant curuaſti compeditos ſubtus me: 91 & feciſti vt inimici mei conijcientes ſe in fugam, terga mihi darent ; 92 eoſque qui me odio habebant , morti tradidiſti ac funditùs perdidiſti . 93 Inclamauerunt tunc & ipſi inimici mei , neque enim erat adiutor aliquis qui eos ſaluaret; 94 clamauerunt, inquam, ad Dominum præ ſolâ formidine pœnę vt ab interitu ſaluarentur: ſed Dominus non exaudiuit eos. 95 Eos itaque comminuam vt minutum puluerē terræ , hac illacque præſente ingenti vento diſſipatum : 96 & vt latarum publicarumque viarum lutum eos proteram atque delebo . *CHRISTVS* . 97 Tu me liberabis à contradictionibus populi Iſraëlitici mihi non credentis : 98 meque conſtitues caput & principem Gentilium qui in me ſunt credituri . 99 Gentilis hic populus quem præſentiâ meâ corporali non noui, mihi ſeruiuit: 100 & ad ſolū auditū auris de fama mea, mihi obediuit. 101 verùm Iſraëlitæ ceù filij exteri & ſpurij mentiti ſunt mihi , promiſſam fi-

filij

102 filij aliéni inueterati ſunt:
103 & claudicauérunt à ſémitis ſuis.
Propheta. † 104 VIVIT DOMINVS: & benedíctus, Deus meus:
105 & exaltétur Deus ſalútis meæ.
† 106 Deus, qui das vindíctas mihi:
107 & ſubdis pópulos ſub me:
108 liberátor meus de inimícis meis ÷ iracúndis:
ỳ. 109. Pſal. LVIII. 2. † 109 ⁎ & : ab inſurgéntibus in me, exaltábis me:
ỳ. 110. Rom. XV. 9. 110 à viro iniquo erípies me.
† 111 Proptérea confitébor tibi in Natiónibus Domine;
112 & nómini tuo pſalmum dicam.
† 113 Magníficans ſalútes Regis eius:
114 & fáciens miſericórdiam Chriſto ſuo
115 Dauíd & ſémini eius, vſque in ſæculum.

---

dem ſuam mihi negantes: 102 qui filij exteri & ſpurij inueterati remanſerunt in veteri ſtatu legis antiquę: 103 & claudicantes deuiauerunt à ſemitis ſibi pręſcriptis à Lege & Prophetis per quas veniendũ erat ad me. *PROPHETA.* 104 Viuit in æternum Dñus; & benedictione laudeq; dignus eſt Deus cuſtos meus: 105 & propterea agnoſcatur & prædicetur excelſus Deus meus cuſtos ille ſalutis meæ. 106 Deus qui mihi das poteſtatem vlciſcendi iniurias tibi factas; 107 populoſq; reluctantes caſtigas & ſubijcis ſub me; 108 quique mei liberator es de iracũdis inimicis meis: 109 tu & ab ijs qui mihi reſiſtunt & contra me inſurgunt, eleuabis me; eiſque ſuperiorem facies: 110 & à viro iniquo me liberabis. 111 Propter hoc laudes tibi Domine debitas profitebor in Gentibus vocatis, teque pro tua miſericordia glorificantibus: 112 pſalmoſque cantabo maieſtati tuæ. 113 Ipſe profectò Deus eſt qui magnas ſaluationes facit à ſe conſtituti Regis: 114 & qui magnam fecit miſericordiam eidem ſeruo ſuo vncto in regem 115 nempè Dauidi eiuſque prognato Meſſiæ, totique progeniei Chriſtianæ in æternum vſque.

*Orationes.*

MSS. 1 FIrmamentum ſpei, & refugium preſſuræ noſtræ pijſſime Deus; ſalua nos ab inimicis & à laqueis mortis: vt aſſumpti de multitudine circumſtantium tribulationum, deuotiſſimè ſancto nomini tuo cum innocentiæ puritate pſallamus. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 58 86. 2 REfugium noſtrum, Domine, in tuum ſemper conlocémus arbitrium: vt nec ſcópulis * allidámur; nec tuméntium mundanorum fluctuum tempeſtatibus obruámur: ſed in cunctis aduerſis, dexteræ tuæ fortitudine prótegi mereamur; diſciplinâ tuâ doceamur; & incrementis ſpiritualibus dilatemur. famulatum fidei tibi Domino impéndimus: vt à te gloriæ coronam in remuneratione percípere mereamur. [ ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.* ]

* *al.* clidamur.

fol. 160. 3 CHriſte Deus noſter, qui contumácis populi contradictionibus es contemptus; & ob hoc in capite Gentium conſtitutus; nos, quibus per paſſionem & reſurrectionem tuam caput fieri voluiſti; non patiáris à te aliquando præcídi: vt te duce de aduerſis poteſtatibus triumphemus; quem pro nobis in Crucis patibulo exaltatum credimus. [ ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. ]

*De Paſſione Domini.*

fol. 163. 4 LIberator noſter & Dñe, da nobis amorem diligendi te; vt laudantes inuocemus te: & tu mittas ſagittas tuas, & diſſipes inimicos noſtros; & erípias nos ab his qui odérunt nos: ſicque & illi confundantur dum conteruntur; & nos iocundemur, & cum tua protectione ſaluemur. [ ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam &c.]

fol. 164. 5 IN tribulatione ſua te Deum liberatorem ſuum ínuocat Eccleſia tua: petimus proinde vt eam ſalues ab inimicis; quia eam redemiſti pretio tui cruóris: quò ita vias tuas in hac peregrinatione cuſtodiat; vt ouans ad tua mereatur peruenire promiſſa. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

*De paſſione Domini.*

fol.164.

6 DA nobis Domine clypeum ſalutis tuæ ; & dextera tua nos ad alta ſemper prouehendo confortet:quò accincti fortitudine tuâ ad prælium ; per inſigne Crucis tuæ trophęum deijciamus aduerſantem nobis humani géneris inimicum . ℟. *Amen*. Per miſericordiã tuã *&c.*

fol.164. *De paſſione Domini.*

7 DEvs noſter ſalua nos ab inſurgentibus inimicis; & à reſiſtentibus victoriæ Crucis, libera nos potentiâ Deitatis : vt nomini tuo cantantes, te ſemper glorioſum confiteamur in gentibus ; cuius ſanguine redemptus eſt mundus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 165. *De Paſſione Domini.*

8 EXaudi Domine de templo ſancto tuo vocem Eccleſiæ tuæ : vt qui in paſſione poſitus, ríuulos ſanguinis patiendo toleraſti;nos mortis gemítibus circúmdatos ſoluturus aſpícias; vt torrentes iniquitatis in nullo nos noceant : cùm imperturbatos nos reddíderit adiútrix gratia tua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 39. 58. * *al.* contra captiuantes.

9 FOrtítudo noſtra dona nobis dilectionem tui nominis pérpetim poſſidére : dignare eſſe noſtra contra aduerſantes virtus ; firmamentum contra impugnantes; liberator * à captiuantibus: vt tuis ex toto defenſáculis circumcincti ; ſic aduerſa mundi mens noſtra non métuat, vt & blanda [non] requirat : tuâque ſemper gratiâ contenta, muneribus gaudeat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 58.

10 DOmine firmamentum noſtrum & refugium noſtrum ; de tentatione nos éripe : da protectionem ſalutis tuæ ; & dexterâ tuâ nos ſuſcipe ; & diſciplinâ tuâ nos édoce ; & immaculatam viam noſtram vítamque conſtitue:& quia tu Sanctus in Sanctis es, nos quoque tibi collatióne ſanctitatis aſsócia ℟. *Amen*.Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

*Benedictio.*

Comment. huius Pſalm. tom.7 S.Hieronymi.

IPſe mediator Ieſus Dominus, fortiſſimus liberator, nos ab hoc mundo dignetur erúere ; & in fide ſtabi-

 lire

lire per Euangelium. quia ipsi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu Sancto in cuncta sæcula sæculorum. *Amen*.

# 18 XVIII.

## *In finem: Psalmus Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Inscriptio ista notissima est, dicta psalmi referens ad Christum Dominum: de cuius primo aduentu Propheta dicturus est. de qua re hic primus est psalmus: sequuntur autem alij quatuor, id est, septuagesimus nonus, & octuagesimus quartus, & nonagesimus sextus, & nonagesimus septimus.*

*Per totum Psalmum Prophetæ verba sunt. Prima narratio eius laudat Domini prædicatores; ipse quoque de eius incarnatione speciosissimis comparationibus verba subiungens infit:* Cæli enarrant gloriam Dei. *Secunda, laudat præcepta noui ac veteris Testamenti:* Lex Domini immaculata *& cætera. Tertia, ab occultis vitijs purgari se a Domino deprecatur; vt eum sibi esse faciat dignum psalmistam:* Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me *& reliqua.*

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Theologia* [hoc est, *doctrina de Deo*] *cum instructione ethica*, [id est, *de moribus*.]

S. Athanasius. *Psalmus in narratione.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 CÆLI enárrant glóriam Dei:
2 & ópera manuum eius annúnciat firmaméntum.
† 3 dies diéi, erúctat verbum:
4 & nox nocti, índicat sciéntiam.

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus.* ¶ *PROPHETA.* 1 Cæli suo aspectu enarrant gloriam Dei, qui ipsos creauit: 2 & firmamentum cæli stellatum suâ pulchritudine annunciat quàm miranda sint opera potentiæ & sapientiæ Dei. 3 dies vnus diei alteri ordinatissimâ lege succedens, eloquitur quodammodò sermonem euidentissimum de Deo, quòd cuncta gubernet: 4 & nox vna nocti alteri ordinatè succedens, eamdem denunciat cognitionem

non

† 5 non ſunt loquélæ neque ſermónes, quorum non audiántur voces eórum.

℣. 6. Rom. X. 18. † 6 in omnem terram exíuit ſonus eórum:

7 & in fines orbis ÷ terræ: verba eórum.

† 8 ÷ In: ſole póſuit tabernáculum ſuum:

℣. 9. Luc. XXIV. 46. 9 & ipſe, tamquam ſponſus procédens de thálamo ſuo,

† 10 exſultáuit vt gigas, ad curréndam viam:

11 à ſummo cælo egréſſio eius;

† 12 & occúrſus eius vſque ad ſummum eius:

13 nec eſt qui ſe abſcóndat à calóre eius.

† 14 Lex Dñi, immaculáta; conuertens ánimas:

15 teſtimónium Domini, fidéle; ſapientiam præſtans páruulis.

† 16 iuſtítiæ Domini, rectæ; lætificántes corda:

17 præcéptum Domini, lúcidum; illúminans óculos.

---

Dei. 5 Non ſunt idiomáta, nec genera ſermonum, ſiuè nationes in mundo; à quibus cuiuſuis linguæ hominibus non audiantur iſtiuſmodi voces eorumdem cælorum & dierum, ac noctium. 6 in vniuerſam namque terram peruagatus eſt tacitus ille ſonus, & vox eorumdem cælorum enarrans gloriam Dei: 7 & ad terminos vſque orbis terræ peruenerunt eiuſmodi verba cælorum. 8 Soli autem ſuum tabernaculum in iiſdem cælis Deus poſuit: 9 & ipſe ſol manè prodit pulcherrimus, veluti ſponſus pulcherrimè ornatus exiens de nuptiali cubili ſuo. 10 qui ſol ſtatim ac ortus eſt, vt fortiſſimus gigas exſiliuit ad currendam viam ſuam: 11 eiuſque egreſſus eſt ab vno extremo cæli in Oriente: 12 & motus ac recurſus eius eſt vſq; ad aliud eiuſdem cæli extremum in Occidente: 13 nec quiſquam eſt, qui ſe ſubtrahat ab eiuſdem ſolis calore, eumque non ſentiat. 14 Lex Domini eſt ſinè maculâ, animaſque conuertit à malo in bonum: 15 præceptum diuinum, quod teſtatur nobis quid Deus velit aut vetet, fide dignum eſt cui credatur; ſapienteſque facit eos, qui paruuli ſunt propter errorem & inſcientiam. 16 iura à Domino conſtituta recta ſunt; animoſque lætificant obſeruantium ipſa: 17 mandatum Domini lucidum eſt, oculiſque in erroris & inſcien-

timor

† 18 timor Domini, ſanctus; pérmanens in ſæcu-
lum ÷ ſæculi:

℣. 19. Pſalm. CX. 8. 19 iudícia Domini, vera; iuſtificáta in ſemet-
ípſa:

℣. 20. Pſal. CXVIII. 72 127. Prouerb. VIII. 11. † 20 deſiderabília ſuper aurum & lápidem pretió-
ſum multum:

℣. 21. Pſal. CXVIII. 103. 21 & dulcióra ſuper mel & fauum.

† 22 & ÷ enim: ſeruus tuus cuſtódit ea:

23 in cuſtodiéndis illis retribútio multa.

℣. 24. Pſalm. XXXIX. 13. † 24 Delícta quis intélligit? ab occultis ÷ meis:
munda me:

25 & ab aliénis parce ſeruo tuo.

℣. 26. Pſal. CXVIII. 133. † 26 ſi meî non fúerint dominati, tunc immacu-
látus ero:

27 & emundábor à delícto máximo.

℣. 28. Pſal. CIII. 34. † 28 ÷ &: erunt vt compláceant elóquia oris mei:

29 & meditatio cordis mei in conſpéctu tuo ÷
ſemper:

---

tiæ tenebris clariſſimum lumen præfert. 18 præceptum quod timorem Domini docet, mundum eſt & ſanctum; permanetque in omnia ſęcula. 19 iudicata & decreta Domini vera ſunt, & omnia ad minimum vſque æqua pariter & iuſta. 20 hæc Domini præcepta deſiderabiliora ſunt quàm aurum & copioſus lapis pretioſus & gemmæ: 21 ſuntque animæ dulciora, quàm palato mel fauuſque redundans atque diſtillans. 22 nam & ſeruus tuus Domine ea obſeruat, experiturque dulciſſima: 23 & pro illorum obſeruatione magna à te merces retribuetur mihi. 24 At quis penitùs nouerit delicta erroreſque, quibus in Dei Legem peccat? ab erroribus igitur & delictis meis, quæ mihi nunc ſunt occulta, tu Domine munda me: 25 & à ſuperbis alienigenis & ijs quorum mores alieni ſunt à lege tuâ, libera illæſumque ſerua me ſeruum tuum. 26 ſi hi in me dominati non fuerint, tunc ero ſinè macula criminis: 27 & ero tunc mundus à quouis magno peccato. 28 tunc quoque erunt in conſpectu tuo ſemper bene complacita verba laudum & precum ore meo prolata: 29 eritque coram te benè complacita & grata ſemper

Domi-

† 30 Domine adiútor meus, & redémptor meus.

meditatio animi mei, 30 ò Domine adiutor meus in bonis, & redemptor meus à malis ne tradar in seruitutem.

*Orationes.*

MSS. 1 PIissime Deus, qui Virginali thálamo egressus processisti ad liberandum nos; sicque demum ad Patris dexteram conscendisti: immensam misericordiam tuam expóscimus; vt lege tuâ conuersi, præceptis illuminati, testimonijs erudíti, mereamur & ab alienis & ab occultis vitijs emundári. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus *&c.*

Breu. Mozarab. fol. 39. 59. 65. 87. 92. 131. 2 AB occultis nostris munda nos Domine purgando conscientiam, * quæ internis ac proprijs infícitur máculis; ab alienis quoque parce seruis tuis: vt ea indulgeas, quæ vel malorum exemplis addiscimus; vel prauis inlécti persuasionibus perpetramus: vt qui te proprium agnoscimus Dominum; peccatorum nequaquam sentiamus vlteriùs dominatum. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

* *al.* qui in proprijs inficimur.

fol. 58. 139. 202. 3 LEx tua indeficiens ac irreprehensibilis conuertat animas nostras: & testimonium tuum fidele præstet paruulis sapientiam: tuæque iustitiæ corda nostra lætíficent, non contrístent: tuumque præceptum oculos mentium nostrarum illuminet. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 4 ADiutor in tribulatione & in necessitatibus, & redemptor meus: quia tu me redemisti sanguine tuo pretioso. tu es adiutor humani generis; cùm nos ad te accedere facis: tu es redemptor; quia nos tuâ passione ac resurrectione ab intéritu redemisti: qui nos iugiter in lege tua gradientes custodire digneris. quia tibi est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen.*

In

# 19 XIX.

## *In finem: Psalmus Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Iam quia Tituli verba nota sunt: de textu psalmi aliquid disseramus. Futurorum igitur illuminatione Propheta completus, euenire prospera sanctæ deprecatur Ecclesiæ; quæ illi per aduentum Domini pro certo nouerat esse ventura. Primo ingressu Propheta rogat vt Ecclesia diuerso mundi turbine fatigata, Christum Dominum exaudita suscipiat:* Exaudiat te Dominus in die tribulationis *& cætera. Secunda deprecatur vt omne consilium eius rectamque fidem Dominus sua pietate confirmet; promittens fidelem populum non potestate mundana, sed diuina potentia magnificandum:* Tribuat tibi secundùm cor tuum.

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Oratio collegarum qui adiutores sunt homini iusto.*

S. Athanasius. *Psalmus denuncians oluentura.* [al.] *Imprecatorius pollicetur.*

*Psalmus ad imprecandum fausta ac fœlicia.*

Propheta.

1 EXAVDIAT te Dominus in die tribulatiónis:
2 prótegat te nomen Dei Iacób.
† 3 mittat tibi auxílium, de sancto:
4 & de Sión, tueátur te.
† 5 memor sit omnis sacrificij tui:
6 & holocáustum tuum pingue fiat.

*DIAPSALMA.*

---

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus.* PROPHETA. 1 Dominus te sibi supplicantem exaudiat in tempore tribulationis tuæ: 2 teque instar clypei protegat maiestas Dei, in quem Iacob Patriarcha credidit. 3 de sancto habitaculo suo emittat adiutorium tibi: 4 & de medio Cherubim Arcæ collocatæ in monte Sion tibi succurrat, teque roboret. 5 demonstret Dominus se memorem esse omnium sacrificiorum tuorum, quæ olim ei obtulisti: 6 & victima ista tua, quæ ex animantibus à te offertur, totaque igni consumitur, tamquam pinguis & grata oblatio habeatur illi. *

Tribuat

† 7 Tríbuat tibi ſecúndùm cor tuum:
8 & omne conſilium tuum confirmet.
† 9 lætábimur in ſalutari tuo:
10 & in nómine Dei noſtri magnificábimur.
† 11 impleat Dominus omnes petitiónes tuas.
12 Nunc cognoui quóniam ſaluum fécit Dominus Chriſtum ſuum:
† 13 exáudiet illum de cælo ſancto ſuo:
14 in potentátibus, ſalus déxteræ eius.
† 15 Hi in cúrribus; & hi in equis:
16 nos autem, in nómine Domini Dei noſtri inuocábimus.
† 17 ipſi, obligáti ſunt, & ceciderunt:
18 nos autem, ſurreximus, & erecti ſumus.
† 19 Domine ſaluum fac Regem:
20 ÷ &: exáudi nos in die quâ inuocauérimus ÷ te:

℣ 15. Pſalm. XXXII. 16. Prouerb. XXI. 31. Iſai. XXXI. 1.

7 Det tibi Dñus ſecundùm quod deſiderat cor tuum: 8 & omne conſilium tuum & voluntatem impleat, & implendo confirmet. 9 & ita nos quoque collætabimur de ſaluatione tuâ diuinitùs facta: 10 noſq; omnes cum auxilio Domini Dei noſtri triumphantes, maiores erimus hoſtibus noſtris. 11 impleat igitur Dominus omnia quæcumque tu petieris eum. 12 Nunc certâ ſpe cognoui, quòd Dominus ita inuocatus à nobis, ſaluauerit illum à ſe vnctum regem: 13 quódque de ſuo cælo ſancto eum exaudiet: 14 & quòd ab eiuſdem Dei dexterâ cum potentijs & fortitudinibus magnis illius ſaluatio fiet; 15 Alij quidem confidunt in curribus armatis; alij verò in equis bellatoribus: 16 ſed nos numen Domini Dei noſtri inuocabimus; & inuocato eo, armatis militibus cum ſuis curribus & equis maiores erimus. 17 ipſi bellatores ligati ſunt compedibus; curuatique corruerunt victi: 18 nos verò à conſternatione animi noſtri conſurreximus; & victores erecti ſumus in pedes. 19 Itaque Domine tu regem hunc noſtrum ſalua: 20 noſque quacumque te die inuocauerimus, exaudi clementer.

*Orationes.*

MSS. 1 IMple Domine petitiones noſtras; & tamquam pinguiſſimum nos holocauſtum aſſúme: vt inimicorum curribus obligatis, Salutaris tui opitulatione lætemur. Per eumdem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Breu. Mozarab. fol. 59. 78. 87. 131. 2 IMple Domine omnes petitiones noſtras; ac mitte nobis auxilium de ſancto: memor eſto omnis ſacrificij noſtri; quod tibi non ſolùm oblatione, ſed etiam oratione atque afflictione dicamus: vt nos tibi humiles ſemper facias; & contritos attendas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 39. 3 TRibulationes cordis noſtri, quas pœnitendo facínorum ob metum *iudicij pandimus; per miſericordiam tuam Domine ad indulgentiæ lætitiam ádtrahe. mitte itaque nobis auxilium de ſancto; & noſtrorum mœſtítias cordium pingue tibi fácito holocauſtum: vt mentibus noſtris & conſilium quo delectéris, inſpíres; & opus quo placéris, inſinues: petitiones noſtras ita ſúppleas; vt peccata déleas: & ad illam regionem, vbi ſine termino víuitur, propitius intromíttas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

* *ibi*, Iudicium pandit.

fol. 60. 4 IMple Domine omnes petitiones noſtras; ac mitte nobis auxilium de ſancto: memor eſto omnis ſacrificij noſtri; quo tibi humiles ſemper facias, & contritos adtendas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

---

## 20 XX.

### *In finem: Pſalmus Dauid.*

*Beda.*

Senſus myſticus. *Hic Pſalmus Domini Saluatoris primò incarnationem, poſtea Deitatis facta decantat: vt patenter agnoſcas eumdem tam Virginis matris, quàm Dei Patris eſſe Filium.*

*In*

*In priori narratione psalmi huius Propheta loquitur ad Patrem de Incarnatione Dominica:* Domine in virtute tua lætabitur Rex. *Secunda diuersas virtutes eius gloriamque describit; declarans à parte qua passus est, ad quam summam rerum apicemque peruenerit:* Magna est gloria eius in salutari tuo. *Tertia conuersus ad Dominum, more desiderantium optat illa in iudicio eius fieri, quæ nouit esse ventura:* Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis.

*Dominica ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Interpellatio collegarum qui adiutores erant Dauidi.* [al. *qui adiutores sunt homini iusto.* ]

S. Athanasius. *Psalmus in prophetia.*

*Psalmus gratiarum actionis respondentis Psalmo 19.*

Propheta.

1 DOMINE, in virtúte tua lætábitur Rex:
2 & super salutare tuum exsultábit vehementer.
† 3 desidérium cordis eius tribuísti ei:
4 & voluntáte labiórum eius non fraudásti eum.

*DIAPSALMA.*

† 5 quóniam præuenísti eum in benedictiónibus dulcédinis:
6 posuísti in cápite eius corónam de lápide pretióso.
† 7 vitam pétijt à te; & tribuísti ei
8 longitúdinem diérum in sæculum & in sæculum ÷ sæculi:

v. 8. II. Reg. VII. 19.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus.* PROPHETA. 1 Domine de tuâ fortitudine lætabitur ille rex noster: 2 & in salute à te sibi allata nimiùm exsultabit. 3 tu enim dedisti ei quidquid animus eius desiderabat: 4 eique non denegasti quod volebat, suisque labijs petebat.* 5 in te, inquam, rex exsultabit, quia anticipasti eum tu benedictionibus ac beneficientijs tuis benignis & suauissimis: 6 & in capite eius auream posuisti coronam ex vario lapide pretioso contextam. 7 vitam petiuit à te; & dedisti ei 8 longitudinem dierum, duraturam in sæculum & in æternum.

*Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.

† 9 Magna est glória eius in salutari tuo:
10 glóriam & ÷ magnum: decórem impónes super eum.
† 11 quóniam dabis eum in benedictiónem in sæculum ÷ sæculi:
12 lætificábis eum in gáudio, cum vultu tuo.
† 13 quóniam Rex sperat in Domino:
14 & in misericórdia Altíssimi non commouébitur.
† 15 Inueniátur manus tua ómnibus inimícis tuis:
16 déxtera tua inuéniat ÷ omnes: qui te odérunt.
† 17 pones eos vt clíbanum ignis, in témpore vultûs tui.
18 Dominus in ira sua conturbábit eos; & deuorábit eos ignis.
† 19 fructum eórum de terra perdes;
ỳ. 20. Iob XVIII.19. 20 & semen eórum à filijs hóminum.
† 21 quóniam declinauérunt in te mala:

---

9 Magna effecta est eiusdem regis gloria ob salutem à te sibi collatam: 10 & nouam adhùc in dies gloriam, maioremque honorem conferes in eum. 11 nam donabis eum benedictione ac beneficientiâ tuâ in sæcula omnia: 12 eumque exhilarabis gaudio per aspectum faciei tuæ. 13 Quoniam autem rex iste in Domino sperat & non in se; 14 idcircò & per altissimi Dei misericordiam firmatus, in gradu suo non dimouebitur; neque spe suâ decipietur. 15 Inueniatur ergo Domine manus tua punitrix ab omnibus inimicis tuis, qui huic regi seruo tuo rebellant: 16 tuaque vltrix dextera inueniat & apprehendat omnes istiusmodi hostes te odientes: 17 eosque in tempore, quo iratus apparebit aspectus tuus, ardére facies instar furni ignescentis. 18 Dñus præ iustâ irâ suâ terrefaciens conturbabit eos ac præcipitabit: ignisque deuorabit eos. 19 fructum ventris, hoc est, filios eorum iusto iudicio tuo perire facies a terra ob peccata parentum: 20 eorumque progeniem perdes ac delebis de numero filiorum hominum: 21 quia ad cogi-

22 cogitauérunt consilia quæ non potuérunt
÷ stabilíre:
Ỽ 45. Psal. CXVII. 5. ✝ 23 quóniam pones eos, dorsum:
24 in relíquijs tuis præparábis vultum eórum.
✝ 25 Exaltáre Domine in virtúte tua:
26 cantábimus & psallémus virtútes tuas.

---

te admouerunt mala,& iniurias tibi faciendas sunt aggressi: 22 excogitaueruntq;contra te consilia scelesta;quę tamen nequaquā perficere effectuq; firmare potuerunt. 23 eos tu namque fugabis,ac mihi dare terga coges: 24 eorumque præterea faciem firmabis ac parabis ad reliqua tua excipienda flagella. 25 Monstra te Domine excelsum esse in fortitudine tuâ: 26 sicque nos cantabimus psalmisque celebrabimus fortitudines tuas.

*Orationes.*

MSS. 1 BEnedic nos Domine benedictione dulcedinis; & comple tibi plácitum desiderium nostrum: vt dum iugiter virtutes tuas suaui modulatione concínimus; longitudinem vitæ perpetuæ consequamur. Per Dñum.

Brev. Mozarab. fol. 162. 2 FRuctum inimicorū [tuorū] Dñe de terra dispérde,& semen eorum à filijs hominum; qui te vnum Christum,Dei & hominis Filium confiteri refugiunt: vt Crux tua quæ Iudæis est scandalum, Gentilibus autem stultitia; vtrosque populos ad fidei regulam dirigat; tibique connectendos ac coronandos sine fine coniúngat. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis,& omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

*Pro infidelibus.*

fol. 181. 3 INueniatur manus tua, Domine, omnibus inimicis tuis in vindictam; qui nolunt Cruci tuæ sua súbdere colla. inueniatur quoque & in eis qui te oderunt, dextera tua parcens; cùm eos dexteræ tuæ fecerit esse partícipes: vt in tempore vultûs tui, cùm manifesta nobis fuerit facies tua;non ponantur vt clibanum ignis: sed transferantur nobiscum coronandi in cælestibus regnis.

gnis. ℟. *Amen*. Per misericordiã tuã, Deus noster *&c.*

fol. 59 65. 4 DOmine qui nos præuenire dignatus es gratiâ redemptionis; praéueni item in benedictione dulcedinis: & qui vitam temporalem cunctis mortalibus tribuis; vitam petentibus æternam nobis omnibus largiaris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

# 21 XXI.

## *In finem: pro susceptione matutinâ: Psalmus Dauid.*

**Beda.**

*Siue* In finem, *siue*, Dauid, *quòd ad Christum pertineat, notum est*. Susceptio *autem* matutina *tempus resurrectionis ostendit; quando ipse mortale corpus, veteris hominis conditione deposita, in magnam gloriam clarificatus assumpsit. In Hebræo autem scriptum est*, Pro ceruo matutino: *quo eumdem Dominum significari non dubium est; qui interfecerit serpentes, & venena consumpserit; Iudæisque canina rabie se persequentibus, cælorum alta petierit.*

*Per totum quidem psalmum loquitur Dominus Christus: Sed primo capite derelictum se clamat à Patre, vt dispensatam scilicet susceperit passionem; potentissimam humilitatem suam hominum abiectione commendans*: Deus Deus meus respice in me. *Secundo loco passionem sacram diuersis comparationibus prophetauit; deprecans vt à sæuientibus inimicis suis diuina protectione liberetur*: Circumdederunt me vituli multi *& reliqua. Tertio commonet laudare Dominum Christianos; qui in resurrectione sua Catholicam respexerit Ecclesiam: ne passione tantùm audita, mortalium corda pauerent*: Qui timetis Dominum laudate eum *&c.*

*Dominica [olim, nunc Feria VI.] ad horam primam.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de passionibus Christi, & vocatio* [al. *& de vocatione*] *Gentium.*

S Athanasius. *Psalmus in prophetia.*

*Psalmus ad deprecandum.*

Christus. ℣. 1. Matth. XXVII. 46. Marc. XV. 34.

1 DEVS, Deus meus ÷ réspice in me: quare me dereliquísti?

*In perpetuum decantandus; super obtinenda à Christo post passionem matutina illa assumptione ad gloriam resurrectionis, Psalmus Dauidi inspiratus. CHRISTVS.* 1 Deus meus, Deus meus attende mihi cruci affixo: vt quid dereliquisti me manibus sæuientium

lóngé

2 lóngè à salúte mea, verba delictórum meó-
rum.

ÿ. 3. Psal. LXVIII. 4. † 3 Deus meus, clamábo per diem; & non exáu-
dies:

4 & nocte; & non ad insipiéntiam mihi.

ÿ. 5. Exod. XV. 2. 11. † 5 Tu autem in sancto hábitas, Laus Israél.

† 6 In te sperauérunt patres nostri:

7 sperauérunt; & liberásti eos.

† 8 ad te clamauérunt; & salui facti sunt:

ÿ. 9. Psal. XXIV. 3. XXX. 2. Isai. XLIX. 23. 9 in te sperauérunt; & non sunt confúsi.

† 10 Ego autem sum vermis, & non homo;

ÿ. 11. Isai. LIII. 3. 11 oppróbrium hóminum, & abiéctio plebis.

ÿ. 12. Matth. XXVII. 39. Marc. XV. 29. † 12 omnes vidéntes me, derisérunt me:

13 locúti sunt lábijs (÷ &: mouérunt caput:)

ÿ. 14. Matth. XXVII. 43. † 14 *Sperauit in Domino; erípiat eum:*

15 *saluum fáciat eum; quóniam vult eum.*

---

Iudęorum? 2 nimirum à me saluando à morte longè te abesse faciunt & impediunt negotia illa expiandorum delictorum mundi, quæ tamquam mea in meo corpore persero super hoc lignum. 3 Deus meus ad te clamabo die; & tu me precantem non confestim exaudies: 4 ad te noctu quoque clamabo; nec erit silentium mihi: idque non imputabitur mihi ad inscitiam & imprudentiam; quia post tres dies exaudies, à morte me resuscitando. 5 Profectò in sanctuario tuo gloriosus inhabitas ô tu quem cunctus Israëliticus populus laudat. 6 Progenitores nostri Abraham, Dauid, cæterique in te sperauerunt: 7 sperauerunt, inquam, in te; & tu eos liberasti à tribulationibus suis: 8 ad te illi clamauerunt; & à te saluati sunt: 9 in te ijdem sperauerunt; & pudore non sunt suffusi, ceù delusi à spe in te suâ. 10 Cæterùm ego vt vermis potiùs, quàm vt homo nunc réputor à Iudæis: 11 & sum is quem homines probris ac vituperijs afficiunt, & quem populus iste reijcit, & pro re nihili déspicit. 12 omnes prætereuntes, spectantes me cruci affixum, aspernantes subsannabant me: 13 locuti sunt labijs suis blasphemantes me; & insultantes mouebant caput suum, de me cum ioco dicentes: 14 *Confisus est iste in Domino; is ergo nunc liberet eum de cruce:* 15 *cumque saluet à morte, quippè bene vult ei, dixit*

Quó-

† 16 Quóniam tu es qui extraxísti me de ventre :
17 ſpes mea ab vbéribus matris meæ :
18 in te proiéctus ſum ex vtero :
† 19 de ventre matris meæ, Deus meus es tu :
† 20 ne diſcéſſeris ⋇ à me : *quóniam tribulátio
próxima eſt :
21 quóniam non eſt qui ádiuuet.
† 22 Circumdedérunt me vítuli multi :
23 tauri pingues obſedérunt me :
† 24 aperuérunt ſuper me os ſuum,
25 ſicut leo rápiens & rúgiens.
† 26 Sicut aqua effúſus ſum :
27 & diſpérſa ſunt ómnia oſſa mea.
† 28 factum eſt cor meum tamquam cera liqué-
ſcens, in médio ventris mei.
† 29 aruit tamquam teſta virtus mea :
30 & lingua mea adhæſit fáucibus meis :

---

*enim hic, quòd Filius Dei eſſet.* 16 Quoniam autem tu Deus es is,
qui me de ventre matris meæ extraxiſti, naſcique feciſti in mundum:
17 & tu es is in quem ſpero iam vſquè ab infantiâ meâ, cùm adhùc
ſugerem lac à mammis matris : 18 & tu es is, in cuius cu-
ram & prouidentiam proiectus ſum ex vtero genitricis meæ :
19 & quia ab eo vſque tempore quo eram in ventre matris meæ,
Deus meus es tu: 20 idcirco ne à me abſceſſeris, tuum ſubtrahendo
adiutorium : quia valdè proxima eſt, adhæretque mihi arctiſſimè tri
bulatio : 21 & quia præter te nemo eſt, qui me adiuuet. 22 Ecce
circumdederunt me bene multi Iudæi petulantes vt vituli : 23 meq;
circumcinxerunt ac vallauerunt efferati vt tauri pingues : 24 ape-
rueruntque os ſuum contra me inſtantes vocibus magnis; 25 quem-
admodum leo os ſuum aperit, cùm rapturus prædam, rugit. 26 Vnà
cum viribus ſanguis meus effluxit tamquam aqua effuſa : 27 &
omnia oſſa mea diuulſa ſunt & ab inuicè ſeparatâ vi tormentorum :
28 cor meum intra viſcera mea præ metu & acerbitate dolorum re-
ſolutum eſt velut cera liquefacta ab ignis ardore : 29 vigor & forti-
tudo mea jam exaruit vt arida teſta : 30 & lingua mea præ ſiccitate

& in

31 & in páluerem mortis deduxísti me.
† 32 Quóniã circumdedérunt me canes ÷ multi:
33 concílium malignántium obsédit me.
℣. 34. Matth. XXVII. 35. Marc. XV. 24. Luc. XXIII. 33. Iohan. XIX. 23. 37. XX. 25.
† 34 fodérunt manus meas & pedes meos:
35 dinumerauérunt ómnia ossa mea.
† 36 ipsi veró considerauérunt; & inspexérunt me.
℣. 37. Matth. XXVII. 35. Marc. XV. 24. Luc. XXIII. 34. Iohan. XIX. 23.
37 diuisérunt sibi vestiménta mea:
38 & super vestem meam misérunt sortem.
† 39 Tu autem Domine nè elongáueris auxílium tuum à me:
40 ad defensiónem meam cónspice.
† 41 érue à frámea ÷ Deus: ánimam meam:
42 ÷ &: de manu canis únicam meam.
† 43 salua me ex ore leonis:
44 & à córnibus vnicórnium humilitátem meã.
℣. 45. Hebr. II. 12.
† 45 Narrábo nomen tuum frátribus meis:

---

agglutinata est ad guttur meum: 31 iamque me hodie detraxisti
in puluerem sepulchri, in quo mortuus sepeliar. 32 Nam quàm
multi Iudæi & milites Gentiles me circumdederunt oblatrantes, ceù
rabidi canes: 33 meque vallauit cœtus malignorum. 34 perfode-
runt ij clauis manus meas ac pedes meos, crucique fixerunt: 35 po-
tueruntque enumerare omnia ossa corporis mei extenti in ligno.
36 ipsi autẽ considerauerunt me in cruce, ac deridentes me despexe-
runt. 37 & quatuor milites partiti sunt sibi vestimenta illa mea
superiora, factis quatuor partibus: 38 & iecerunt sortem super tuni-
cam illam meam inconsutilem ne scinderetur, quia à summo erat
tota pertexta. 39 Cæterùm tu Domine ne in longum à me differas
auxilium tuum: 40 sed è contra attende ociùs ad defensionem ac
susceptionem illam mei matutinam, vt tertiâ me die suscites à mor-
te. 41 Libera Deus vitam meam à morte violenta per gladium, vt
egomet ponam animam meam, & nemo eam tollat à me inuito:
42 & de potestate istiusmodi canis libera animam meam, quæ vni-
ca est & sola relicta ab ope humana. 43 salua me ab ore eiusmodi
leonis ne me deuoret: 44 & à cornibus & impetitionibus talium
superborũ vnicornium me humilem & afflictum salua. 45 Liberatus
ego & suscitatus à morte, enarrabo & prædicabo notitiam tui fratri-
bus meis hominibus, quos fratres vocare non erubesco, factus homo;

46 in medio Ecclésiæ laudábo te .
† 47 Qui timétis Dominum , laudáte eum :
48 vniuérsum semen Iacób , glorificáte eum .
† 49 tímeat eum omne semen Israél :
50 quóniam non spréuit neque despéxit deprecatiónem páuperis :
† 51 nec auértit fáciem suam à me :
52 & cùm clamárem ad eum , exaudíuit ÷ me :
† 53 Apud te laus mea in Ecclésiâ magnâ :
54 Vota mea reddam in conspéctu timéntium eum .
† 55 edent páuperes ; & saturabúntur :
56 ÷ & : laudábunt Dominum , qui requírunt eum :
57 viuent corda eórum in sæculum ÷ sæculi :
† 58 Reminiscéntur & conuerténtur ad Dominum vniuérsi fines terræ :

℣. 52. Hebr. V. 7.
℣. 53. Psalm. XXXIV. 18.
℣. 55. Isai. LXV. 13.
℣. 56. Psal. LXVIII. 33.

---

46 teque laudabo in mediâ congregatione credentium populorum . 47 Vos omnes qui Dominum timetis , eum laudate : 48 eumque glorificate vniuersa progenies Iacobi patriarchæ . 49 ipsumque timeat ac reuereatur vniuersa Israëlitica progenies : 50 propterea quòd ipse Deus non pro nihilo duxerit , nec fuerit auersatus siuè contempserit deprecationem istam meam , quâ ego pauper factus propter homines, precatus sum eum : 51 & propterea quòd non auerterit faciem suam benignam à me,preces supplicationesq; offerente illi,vt me saluũ faceret à morte:52 &propterea quòd cùm ad eum cum lacrymis & clamore valido clamarē,exaudierit me pro meâ reuerentiâ , me suscitaturus à morte,non ampliùs moriturum . 53 Laus hæc mea,ò Deus,à te & apud te mihi erit in congregatione numerosâ fidelium . 54 Igitur oblationes & laudes quæ ego Domino vouens promisi,palâm ei reddam coram omnibus timentibus illum . 55 comedentque pauperes spiritu de ijsdem oblationibus meis; ac satiabuntur ne esuriant in æternum : 56 & Dominum laudabunt quicumque illi placere requirunt ex corde : 57 eorumque corda beatam vitam viuent in omnia sæcula . 58 Ex vniuersis quoq;

& ado-

† 59 & adorábunt in conſpéctu eius vniuerſæ fa-
miliæ géntium.
† 60 quóniam Domini eſt Regnum:
61 & ÷ ipſe: dominábitur géntium.
† 62 Manducauérunt & adorauérunt omnes pin-
gues terræ:
63 in conſpéctu eius cadent omnes qui deſcén-
dunt in terram.
† 64 Et ánima mea illi viuet:
65 ÷ &: ſemen ÷ meum: ſéruiet ipſi.
† 66 Annuntiabitur Domino generátio ventúra:
67 & annuntiábunt cæli iuſtítiam eius
68 pópulo qui naſcétur, quem fecit ÷ Dñus:

---

nationibus omnium finium terræ innumerabiles homines per me re-
cordabuntur Domini, cuius videbantur oblitæ; & ex infidelitate ad
eum conuertentur per fidem: 59 & ex vniuerſis cognationibus Gen-
tium innumeri coram eodem Deo vero procident adoraturi. 60 ni-
mirum quia vnius Domini eſt regnum & imperium in vniuerſum
mundum; 61 & ipſe ſolus ſupremus dominator erit omnium gen-
tium. 62 Comederunt quoque de oblationibus meis, Deumque
adorauerunt omnes pingues ac diuites terræ ad fidem conuerſi:
63 denique mortales omnes qui deſcendunt in terram ac puluerem
ſepulchri, coram eodem Deo procident, cui curuabitur omne genu.
64 & anima humana mea eidem Deo viuet ad illius ſemper ſe nu-
tum mouens & gloriam: 65 meaque progenies Chriſtiana ipſi ob-
temperans ſeruiet per meritum paſſionis meæ. 66 Progenies iſta
Chriſtianorum ventura poſt incarnationem meam, denunciabitur &
adnumerabitur Domino ceù populus peculiaris: 67 & regni cælo-
rum nuncij iuſtitiam eiuſdem Dei, quâ gratis iuſtos ex iniuſtis facit,
tunc annunciabunt 68 populo illi naſcituro, quem iam Dominus
ſuâ prædeſtinatione creauit in bonis operibus, quæ illi præparauit
vt ambulet in eis.

*Orationes.*

1 CAput miſericordiæ Deus, qui propter nos deſcen-
dens in vterum Virginis; addictus ligno; perfóſ-
ſus clauo; veſtimentis inſuper ſorte diuiſis; ſurrexiſti

liber ab inferis: precamur vt huius commercij non immemor, sis populi ab ore leonis eréptor; qui fuisti quondam patribus in te sperantibus liberator. Qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritus Sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen*.

Cod. 15. Palat. in Vatic.

2 DOmine Deus, qui patres nostros clamántes ad te liberasti; & in te sperantes saluasti: te quæsumus ac precamur, ne longè facias auxilium tuum à nobis: ad defensionem nostram respice; & salua nos de ore leonis, fortis & potens. Per Dominum nostrum *&c.*

Breu. Mozarab. fol. 59. 163.

*De passione Domini.*

3 CHriste, qui de patibulo ad Patrem vt quid te dereliquerit adclamasti; qui Cruce tuâ hominem peccato pérditum redemisti; illumque peccati authorem æternis arsurum ignibus tradidisti: postulamus sanctam clementiam tuam; vt nos qui in te credimus, numquam derelinquas; nec confidentiam nostram à tua deitate repellas: sed per diem clamorem nostrum súscipe; & in nocte plácito tibi famulatu seruire concede; semperque corda nostra in amorem tui flagrantiâ spirituali succende; & gratiam tuam, quam peccando amísimus, conuertendo restitue. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 165.

*Item de passione.*

4 TV Deus noster & fortitudo nostra, pro quibus nobis Crucis sustinuisti iniuriam; ne repellas Ecclesiam tuam: vt quæ constricta formidine, affligente inimico incédit; te sibi parcente, gratuletur se in persecutionibus dilatari. ℟. *Amen*. Per misericordiã tuã *&c.*

fol. 166.

*Item de passione.*

5 CHriste Dei Filius, quem hominem purum non Deum credentes vitulorum multitudo circúmdat; & taurorum pínguium pérsequens crassitudo dilániat: da nobis inuícto Crucis tuæ signaculo frui; vt omnis per hoc à nobis congregatio dispéreat inimici. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 169.

*Item de passione.*

6 LIbera nos Domine de ore leonis; qui iniuriam perpessus es Crucis: vt in medio Ecclesiæ laudantes, narre-

narremus nomen tuum fratribus nostris ; qui solus victor factus es mortis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 60.87.131. 184.

* *al.* doctrinâ pascamur lethâli.

* *al.* oblectantis.

7 AD defensionem nostram Domine Deus noster dignanter respice : éripe à frámea animas nostras : & ne *doctrinæ pateamus letháli; tuo nos tutámine rege ; simulque de ore leonis rápere nos cupientis libera: & ab *oblatrantis perfidiâ canis, peruígili contúitu, sollicitâ nos prótege curâ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 59.67.70. 112.133.164.

* *al.* hereditario.

* *al.* parilitate horum.

8 REspice in nos Domine Deus noster; nec auertendo faciem tuam à nobis, nos aliquátenus derelinquas : verè enim salui erimus ; si vultûs tui in nos aspectum conuérteris ; & hiláriter nostris te animabus coniúnxeris : vt quia in te sperauerunt patres nostri, & salui facti sunt; nos *hæreditarios fac eorum spei succédedere ; & * parilitáte bonorum, æternâ cum eis exsultatione gaudére. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 176.

9 AD defensionem Ecclesiæ respice pastor animarum, Domine Iesu Christe; liberans misericorditer animas nostras de ore leonis : cuius anima à frámea & manu liberata est canis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 183.

10 ERipe animam nostram à framea potentissimi inici Christe Fili Dei : vt noster sis liberator de ore leonis ; qui animam tuam potenter eduxisti ab inferis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 183.

11 AD defensionem familiæ tuæ attende Domine : & iam éripe animam ejus à framea persequentis & de manu canis ; qui solus animam tuam pónere dignatus es pro omnibus nobis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 208.

12 CHriste Fili Dei éripe animam nostram à frámea inimici potentissimi : vt tu noster sis semper liberator de ore leonis ; qui animam tuam potenter eduxisti ab inferis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

Ecce

fol. 102. *Pro Catechumenis.*

13 ECce Domine venturam quam prædixit olim generationem Propheta; quæ vtique per fidem cucúrrit vt ad te veniat: suscipe ergo eam: vt perfectione salutaris Lauacri tincta, æternæ Hierusalém nobiscum possídeat gaudia infinita. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 102. *Pro infidelibus.*

14 CHriste, qui propter incredulitatem relinquens populum Synagógæ; innúmeram tibi plebem Ecclesiæ ex omnibus generibus ampliasti: imple quod Prophetali vaticinio prædixisti; vt reminiscãtur [& conuertantur] ad te Deum vniuersi fines terræ; adorentque te omnes patriæ gentium; qui solus saluasti vtique mundum. suscita ergo tibi filios credulitatis, ex Circumcisione & Præpútio venientes: vt & quot veniunt, prouehántur ad fidei regnum; & quot venérunt vel vénerint, nullis meritorum sordibus à tua hereditate priuentur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. fol. 67. S. Hieronymi.

[DOminus] Christus nobis præstare dignétur, in conspectu nostro habére vúlnera eius: vt cum Thoma palpantes fixuram clauorum illius; vel de omni humilitate passionis eius iugem memoriam facientes; cum suspirio etiã, eum pro peccatis nostris inferna penetrasse recolentes: ea semper agamus in hoc corpore terreno; vt ipsi copulari mereamur in regno. *Amen.*

---

## 22 XXII.

### *Psalmus Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Loquitur per totum psalmum renatus in baptismo Christianus; gratias agens quia de ariditate peccati ad loca pascuæ & ad aquam sit refectionis inductus. Et notandum quia sicut* * *antea Decalogum Legis accepit; ita hic beneficijs decem se gaudet esse dicatum. Hic psalmus quia diuisionem in personis non habet sed in rebus; non diuisiones*

* Psalm. XIV.

*Domini-ca[ olim. nunc Feria V.]ad horam primam.*

*uisiones ut in aliis psalmis, sed aeras numeri per singulas quasque partes affiximus.*

Eusebius Caesariensis. *Doctrina & prima populi nouelli institutio.* [ al. *Doctrina primae institutionis populi nouelli.* ]

S. Athanasius. *Psalmus gloriationis in Domino.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 DOMINVS REGIT ME ÷ ET: NIHIL MIHI DEERIT:

℣.1. Isai.XL.11. Ierem. XXIII.3. Ezechiel. XXXIV. 12.23.1. Petr.II. 25.V.4.

I. 2 in loco páscuæ ÷ ibi: me collocáuit:

†II. 3 ſuper aquam refectiónis educáuit me.

III. 4 ánimam meam conuértit:

℣.5. Psalm.V. 9.XXX.4.

†IV. 5 dedúxit me ſuper ſémitas iuſtítiæ,

6 propter nomen ſuum.

† 7 Nam etſi ambuláuero in médio vmbræ mortis;

V. 8 non timébo mala: quóniam tu mecum es.

†VI. 9 Virga tua & báculus tuus, ipſa me conſoláta ſunt:

†VII. 10 paráſti in conſpectu meo menſam aduersùs eos qui tríbulant me:

†VIII. 11 impinguáſti in óleo caput meum:

---

*Psalmus Dauidi inspiratus.* ¶ *PROPHETA.* 1 Dominus tam-
quam paſtor me ouem ſuam paſcit ac regit; & ideò nihil mihi de-
erit ad bene viuendum. 2 nam in loco vbi paſcuum herbarum eſt,
me paſcendum collocauit: 3 meque enutriuit iuxtà aquam non tur-
bidè ſed quietè fluentem, vndè laſſus reficerer ac recrearer. 4 ani-
mam meam, ſi fortè errabunda per déuia vagaretur, ipſe ad caulam
ſuam ſemper redire fecit: 5 meque conduxit per ſemitas iuſtas ac
rectas; 6 idque totum mihi fecit propter immenſam bonitatem
ſuam. 7 Quare etiamſi ambulauero in medijs periculis mortis, tam
proximè inſtantis vt ſuâ me quaſi vmbrâ cooperiat; 8 nec tum mala
timebo: quia tu mecum es Domine. 9 Paſtoralis illa virga tua,
& paſtoritius baculus ille tuus (regimen ſcilicet illud mei tuum) ipſa
me in periculis cunctis ſunt conſolata: 10 tù coram me menſam
paraſti ſpiritualium eſcarum ex aduerſo eorum qui me affligunt,
eaq; menſâ priuantur: 11 tu ſuauè olenti oleo pinguiter vnxiſti caput

÷ &:

IX. 12 ÷ & : calix meus inébrians ÷ quàm : præ-
clárus ÷ est :

† X. 13 & misericórdia ÷ tua : subsequétur me
ómnibus diébus vitæ meæ :

14 ※ & : ÷ vt : inhábitem in domo Domini in
longitúdinem diérum .

---

meum, spiritualem lætitiam profundens in mentem meam: 12 & ò quàm optimum est poculum illud à te mihi propinatum, quod supernis me delicijs inebriat & extra me rapit ! 13 quare reliquis etiā diebus omnibus vitæ meæ tua me perpetuò misericordia subsequetur & non derelinquet: 14 & ita fiet vt inhabitem in domo tua Domine per tempora longa in æternum vsque .

*Orationes .*

MSS. 1 REge nos Domine suáuibus tuæ præceptionis habénis : vt æterni tabernaculi habitatione perceptâ, plenitudine perénnis poculi repleamur . Per Dominum nostrum Iesum Christum .

Item Mozarab. fol. 202. 2 HYmnum nouum, & dulce canticum, ac tuæ laudis præconium, Domine , crebrò nos tibi fácito adclamare : vt in páscua vitæ , id est , super aquam refectionis educando conuertas ; vt non esuriamus neque sitiámus in æternum : dum pedes nostros in sémitis tuis gratiâ tuâ féceris esse firmissimos . [ ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis , & omnia regis in sęcula sęculorum. ℟. *Amen* . ]

fol. 202. 209. *al. Aedifica . for. Educa . 3 * EDoce Domine super aquam refectionis plebem, quam formasti per aquam Baptismatis:vt legalibus inebriata doctrinis,illuc nostrum rápias desideriū ; vbi te dare æternum promittis præmium Beatorum . ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 265. 4 HYmnum nouum,& dulce canticum, ac tuæ laudis præconium , Domine , crebrò nos tibi fácito adclamare:vt tibi nos officij merito regas;& super aquam refectionis educando conuertas : vt te miserante, & regimine tuæ gratiæ sustentemur ; & aquâ refectionis à

conta-

contagióne peccati lauemur: tuaque deductione ad te prótinus exsultantes perueniamus; tibique acceptabili famulatu infatigabiliter seruiamus. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

# 23 XXIII.

## ÷ *Primâ Sabbati: Psalmus Dauíd.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Primâ Sabbati *significat diem Dominicam, quæ* prima *est post* Sabbatum: *quo die resurrexit Dominus à mortuis. Et quia totus psalmus post resurrectionem canitur; ideo ei Titulus iste præmissus est: vt corda fidelium congruo moneret indicio.*

*Post resurrectionem Domini Propheta lætior effectus, humanum genus quod varia * superstione laborabat, alloquitur: prima parte definiens, Domini vniuersum orbem esse terrarum: vt sicut se nullus ab eius imperio probaret exceptum; ita nec à fide crederet alienum:* Domini est terra. *Secundo loco determinans, quibus virtutibus præditi sint, in eius Ecclesia constituti:* Quis ascendet in montem Domini? *Tertio clementissimè superstitiosos alloquitur; vt vero Domino famulantes, à noxia sibi peruersitate discedant:* Tollite portas, Principes, vestras *&* *reliqua.*

* MS. & edit. Resurrectione, quod mendum correctum est ex Cassiodoro.

*Dominica [olim, nunc Feria II.] ad horam primam.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de vocatione Gentilium: & consummatio* [ siue *perfectio* ] *eorum qui saluantur.*

*Psalmus ad meditandum propheticus.*

Propheta.

1 DOMINI est terra & plenitúdo eíus,
2 orbis terrárum, & ÷ vniuérsi: qui hábitant in eo.
† 3 ※ quia: ipse super mária fundauit eum:
4 & super flúmina præparáuit eum.

℣. 1. Exod. IX. 29. XIX. 5. Deuter. XIX. 15. Iob XLI. 2. Psalm. XLIX. 12. I. Corint. X. 26. ℣. 3. Psal. CXXXV. 6. II. Petr. III. 5.

---

*Prima septimanæ die post Sabbatum decantandus, Psalmus Dauidi inspiratus.* ‹PROPHETA. 1 Domini est terra & quidquid continetur in ea, 2 totusque habitatus orbis & omnes qui inhabitant in eo. 3 ipse namque Deus eum orbem terræ mirabiliter iuxta mobilia & fluitantia maria fundauit immobilem: 4 eumque iuxtà inter-

Interrogatio. † 5 Quis aſcendet in montem Domini ?
6 aut quis ſtabit in loco ſancto eius ?
ỹ. 5. Psal. xiv. 1. Reſpõſio. † 7 Innocens manibus & mundo corde :
8 qui non accépit in vano ánimam ſuam :
9 nec iuráuit in dolo ÷ proximo ſuo :
† 10 ÷ hic : accípiet benedictionem à Domino ;
11 & miſericórdiam à Deo ſalutári ſuo .
† 12 Hæc eſt generátio quærétium eum ,
13 quærentium fáciem Dei Iacób .

*DIAPSALMA.*

Propheta. † 14 Attollite portas , Principes , veſtras :
15 & eleuámini portæ æternáles :
16 & introíbit Rex glóriæ .
Principes. † 17 QVIS EST iſte Rex glóriæ ?
Propheta. 18 DOMINVS fortis & potens :
19 dominus potens in prælio :
† 20 Attollite portas , Principes , veſtras :

---

fluentia flumina, à quibus alluitur, parauit atque ſtabiliuit. 5 ¶ *INTERROGATIO* . Aſt quis de terra hac aſcendet in montem illum Domini cæleſtem ? 6 quiſue conſiſtet in loco ſancto eius ? 7 ¶ *RESPONSIO* . Is eò aſcendet ibique ſtabit, qui innoxias habuerit operationes & animum purum : 8 quique animam ſuam non acceperit fruſtrà vt eam occuparet in re vana : 9 & is qui non iurauerit dolosè proximo ſuo . 10 Talis homo accipiet gratiarum benedictionem à Domino ; 11 & miſericordiæ atque iuſtitiæ fructus accipiet à Deo ſaluatore ſuo . 12 Huiuſmodi eſt genus illud hominum qui Deum quærunt ; 13 qui quærunt , inquam, videre faciem Dei ò fidelis poſteritas patriarchæ Iacobi . * 14 O Principes cæleſtes tollite portas veſtræ ciuitatis ; 15 & aperitote vos altè latéque, ô ianuæ cæli æternùm duraturæ : 16 & ingredietur iſtuc præcurſor pro hominibus Rex ille noſter glorioſus . 17 ¶ *PRINCIPES* . Ecquis eſt Rex iſte veſter glorioſus ? 18 ¶ *PROPHETA* . Rex hic noſter , eſt Dominus fortis & potens ; 19 Dominus , inquam , potens & triumphans per paſſionem carnis ſuæ in prælio contra principem huius mundi diabolum , 20 Igitur ô principes cæleſtes tollite portas veſtræ ciuita-

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

& ele-

21 & eleuámini portæ æternáles :

22 & introíbit Rex glóriæ .

Principes. † 23 QVIS EST iste Rex glóriæ ?

Propheta. 24 DOMINVS virtútum , ipse est Rex gloriæ .

※ *DIAPSALMA* :

---

tis ; 21 & aperitote vos altè latéque , ô ianuæ cæli æternùm duraturæ ; 22 & istuc ingredietur Rex ille noster gloriosus . 23 ¶ *PRINCIPES* . Ecquis est Rex iste vester gloriosus ? 24 ¶ *PROPHETA*. Dominus execituum omnium cælestium atque terrestrium, is est Rex ille noster gloriosus .

*Orationes* .

MSS. 1 STabilítor terræ Deus , cui cuncta mundi plenitudo deséruit ; restítue nos in innocentiam vitæ: vt possimus , te praéuio, montem sanctificationis ascendere . Per Dominum nostrum Iesum Christum .

Breu. Mozarab. fol. 61. 312. 2 DOmine fortis & potens , Domine virtutum , ipse es Rex gloriæ : ab omni peccato cor nostrum munda ; & manus nostras innóxias serua ; & animas nostras à vanitate dissócia : vt in loco sancto tuo stare ; & à te Domino Deo nostro benedictionem mereamur percípere ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis,& omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 236. 3 DOmine Rex gloriæ , qui patefáctis & adimplétis Prophetarum oráculis , tamquam eleuatis æternalibus portis , Paternam répetis sedem ; quia dum deitas eò , quò numquam discessit , regréditur ; humano generi cęlorum áditus aperítur : dona vt illuc extendatur nostra intentio ; quò præcessit vera nostra redemptio:nec inhærcámus captiuâ delectatione terrenis;cùm iam nostri corporis caput tecum regnet in cælis . [ ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* ]

*De ascensione Domini* .

# 24 XXIV.

## ÷ In finem : Pſalmus Dauid .

LXX. Interpretes huic Pſalmo litteras Alphabeti Hebraici non appoſuerunt. Vide Origenem in principio Pſalm. CXVIII. in Catena edita à Corderio : & Comment. in Pſal. CX. tom. 7. S. Hieronymi.

Beda .

*Quoniam tituli verba iam nota ſunt : & pſalmus iſte Hebræorum primus Alphabetodes eſt; nouerimus hunc ſextam & nonamdecimam litteram non habere .*

Senſus myſticus.

*Per totum pſalmum deprecatur Eccleſia , ne ante conſpectum Domini contemptibilis appareat inimicis . Primo membro depoſcit, vt inſtituta Domini viaſque agnoſcat :* Ad te Domine leuaui animam meam & cętera . *Secundo beneficia eius poſtulat , quæ ſanctis patribus à ſæculo condonauit :* Reminiſcere miſerationum tuarum Domine . *Tertio loco dicit cuſtodientes præcepta Domini æterna præmia promereri :* * *proteſtans ſe in eadem voluntate iugiter permanere:* [ Quis eſt homo qui timet Dominum ? ] *Prima ergo portio continet litteras quinque: ſecunda, ſex: tertia, nouem .*

* al. precans.

Euſebius Cæſarienſis . *Doctrina confeſſionis .*

S. Athanaſius . *Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione .*

*Dominica [ olim, nunc Feria III. ] ad horam primam.*

*Pſalmus ad precandum .*

Propheta.

1 AD TE DOMINE leuáui ánimam meam;
2 Deus meus,in te cõfido; non erubéſcam;
† 3 neque irrídeant me inimíci mei :
4 etenim vniuérſi qui ſúſtinent te , non confundéntur .
† 5 confundántur ÷ omnes : iníqua agéntes ſuperuacuè .

℣. 2. Pſalm. XXI. 6. XXX. 2. XXXIII. 6.

---

*In perpetuum decantandus, Pſalmus Dauidi inſpiratus .* ¶ *PROPHETA .* 1 Domine ad te nunc iam eleuaui cogitationes affectuſque omnes animæ meæ : 2 Deus meus in te ſolo confiſus ſum ; ne ergò erubeſcam, quaſi in te fruſtrà ſperauerim : 3 neque me deſerendo, ſinas vt inimici mei de me lætentur ac rideant : 4 nam omnes qui te ſibi adiutorem patienter exſpectant, numquàm rubore ſuffundentur, ſuâ exſpectatione fruſtrati . 5 quinimmò omnes ij pudore ſuffundantur qui vanè & ſinè cauſa iniquè ſe gerunt ergà proximum

Vias

℣.6. Psal. CXLIII. 8.

† 6 Vias tuas, Domine, demónſtra mihi:
7 ∸ &: ſemitas tuas édoce me:
† 8 dírige me in veritáte tua:
9 & doce me, quia tu es Deus ſaluátor meus:
10 ∸ &: te ſuſtínui totâ die.
† 11 Reminíſcere miſeratiónum tuárum Domine,
12 & miſericordiarum tuárum, quæ à ſæculo
ſunt.

℣.13. Iob. XIII. 26. XX. 11.

† 13 delícta iuuentútis meæ & ignorántias meas
ne memíneris:
† 14 ſecúndùm miſericórdiam tuam meménto mei
※ tu:
15 propter bonitátem tuam Domine.
† 16 Dulcis & rectus Dominus:
17 propter hoc legem dabit delinquéntibus in
via:
† 18 díriget manſuétos in iudício:
19 docébit mites vias ſuas.

---

ſuum. 6 Rectè viuendi vias, modoſque tu mihi notifica Domine: 7 tuaſque me doce anguſtas vias, quæ ducunt ad vitam. 8 eſto tu mihi dux viæ in exſequenda verâ doctrinâ legis tuæ: 9 eamque me doce perſuaſione ſecretâ atque victrice; quia tu es Deus ſaluator meus; 10 & quia te adiutorem exſpectaui patienter totâ die & omni tempore. 11 Recordare Domine tot tantarumque operationum miſerationis tuæ, 12 & operum miſericordiæ tuæ quæ à ſæculi origine, & mundi exordio ſunt à te exhibita mortalibus. 13 ne, quæſo, memineris peccatorum, quæ in adoleſcentia mea, & quæ imprudenter ſtultéque commiſi: 14 ſed prout exigit miſericordia tua, recordare mei tu, oblitus ſcelerum meorum; 15 idque propter benignitatem tuam Domine, cùm aliud omninò poſtulent mala merita mea. 16 Benignus & rectus ſimul & iuſtus eſt Dominus: 17 propterea eos qui peccant in viâ vitæ huius, legem ſuam docebit vt reſipiſcant: 18 eoſque manſuetos effectos, ipſe tamquam viæ dux deducet in diuino ſuo iure ſeruando: 19 & eiuſmodi manſuetos modeſtoſque homines docebit ſemper ampliùs vias, modoſque per-

Vni-

† 20 Vniuérsæ viæ Domini, misericórdia & veritas

21 requiréntibus testaméntum eius & testimónia eius.

† 22 Propter nomen tuum Domine,

23 propitiáberis peccáto meo, múltum est enim.

† 24 Quis est homo qui timet Dominum?

25 legem státuit ei in via, quam elégit.

ỿ. 26. Psal. XXXVI. 11.19. † 26 Anima eius in bonis demorábitur:

ỿ. 27. Psal. XXXVI. 29. 27 & semen eius hæreditábit terram.

† 28 firmaméntum est Dominus timéntibus eum:

29 & testaméntum ipsius vt manifestétur illis.

ỿ. 29. Prouerb. III. 32. † 30 Oculi mei, semper ad Dominum:

31 quóniam ipse euéllet de láqueo pedes meos.

† 32 Réspice in me; & miserére mei:

33 quia únicus & pauper sum ego.

---

ueniendi ad ipsum. 20 Omnes huiusmodi viæ mandatorum Domini, misericordiam eiusdem conciliant, & veracia ipsius promissa præstant 21 his qui requirunt & custodiunt pactum illius ac præcepta testificantia voluntatem eius. 22 Propter temetipsum Domine, qui misericors meritò nominaris, 23 esto propitius atque placatus peccato meo; est enim magnum & multiplex. 24 Quis & qualis est homo, qui Dñum timeat ac reuereatur? 25 & quem legem suam docuerit Deus in eâ viuendi viâ ac ratione, quam seruandam elegerit? 26 Huiusmodi hominis anima in bonis venturi sæculi commorabitur: 27 eiusque, si quæ fuerit, progenies in probitate imitatrix, velut hæreditaria in perpetuum possidebit terram, cùm fuerint cæli noui & terra noua post vltimum sæculi diem. 28 Firmitatem & constantiam Dominus præstat eiusmodi hominibus timentibus ipsum: 29 efficitque vt lex à se disposita atque ordinata, pleniùs atque perfectiùs declaretur illis. 30 Oculi mentis meæ in Dominum iugiter suspiciunt: 31 quia ipse est qui extrahet è reti atque tendicula pedes meos, atque affectus quibus mouetur anima mea. 32 Respice ergo in me, in te semper aspicientem; & miserere mei Domine: 33 quia ego sum solus, omnique ope destitutus, & pauper atque

tribu-

† 34 tribulatiónes cordis mei multiplicátæ ſunt :
35 de neceſſitátibus meis érue me .
† 36 vide humilitátem meam & labórem meum :
37 & dimítte vniuérſa delícta mea .
† 38 réſpice inimícos meos : quóniam multiplicáti ſunt ;
†.39. Iohan.XV.25. 39 & ódio iniquo odérunt me .
† 40 cuſtódi ánimam meam ; & érue me :
41 non erubéſcam , quóniam ſperáui in te .
† 42 innocentes & recti adhæſérunt mihi , quia ſuſtínui te .
43 Líbera Deus , Iſraél ex ómnibus tribulatiónibus ſuis .
†

---

afflictus . 34 Tribulationes quas patitur cor meum , multæ latęque factæ ſunt : 35 de coarctationibus hiſce meis educ me tu Domine . 36 Vide , quæſo, humiliationem & afflictionem meam , ac laborem meum : 37 & remitte mihi ac tolle omnia peccata mea . 38 Vide quoque inimicos meos quia nimiùm valdè multiplicati ſunt: 39 meque citra meam culpam iniuſto odio oderunt . 40 ab his inimicis meis cuſtodi illæſam animam meam ; & libera me : 41 & ne rubóre ſuffundar quòd in te ſperauerim,& exſpectatã opem non obtinuerim . 42 nam innoxij homines & id quod directum & iuſtum eſt amantes , ſeſe mihi adiunxerunt fœderati , propterea quòd te mihi Domine patienter exſpectauerim adfuturum . 43 Redime Deus Iſraëliticum tuum populum ex omnibus tribulationibus & anguſtijs ſuis .

*Orationes.*

MIS. 1 LIbera nos ab omnibus anguſtijs noſtris mitiſſime Deus ; quia ad te animas noſtras erígimus : obliuíſcere,quæſumus,delicta iuuentutis & ignorantiæ prioris;& ſi quid negligenter delíquimus, clementer ignóſce. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum .

Breu.Mozarab. fol.81.312.312. 2 AD te Domine formam animæ noſtræ , ſpei adminículo erigentes, precamur : ſic eam deſiderijs ſpiritualibus ímbuas ; vt carnaliter conuerſari deſiſtat : ne ini-

* al. sed spiritualis gratia pertrahat.

inimici derídeant promittendo terrena ; * quam spiritualis gratia pérttrahit ad superna. Tu itaque Deus omnipotens id sápere concede , vt veritati potiùs quàm mendacio ámbiat inherére ; sic líbeat humilitati insistere, vt per id & morbum superbiæ cáueat; & tuorum præmia bonorum cum Sanctis participare suescat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis, & omnia regis in sæcula sęculorum . ℟. *Amen* .

f. l. 41. * *ibi.* leuantes.

3 AD te Domine *leuamus animas nostras; vt eas spirituali sustóllas desiderio ; quæ carnali sæpius demerguntur voto : dona humilitatem quam ipse videas ; & pérfice fructuosum laborem , vt peccata dimíttas : simplicitas & æquitas nostris inhaéreat animis; dolus & iniustitia procul recedant à nobis . ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 105.

4 EXaudi Domine lamentabilem Ecclesiæ tuæ gemitum ; qui pro ea sustulisti iniuriam passionum : ignominijs cáreat, quę se saluatam tuis passionibus non ignorat : vt æternitatis tuæ iudicio, & pressurarum eam tribulationibus réleues ; & tibi coronandam sine fine assócies. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

*De Passione Domini.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

5 TE Domine deprecamur ; vt viuentes immaculati, ab infernalibus angustijs liberari mereamur.

---

# 25 XXV.

## ÷ *In finem, Psalmus: Dauid .*

### *Beda .*

Sensus mysticus.

*Totus Psalmi textus ad perfectum aptandus est Christianum ; qui diuersorum laude meritorum in Ecclesia perseuerans , diuinis se beneficijs consolatur .*

*Sanctus iste quem diximus , primo modo psalmi , innocentiam suam respici deprecatur ; quia cum iniquis hominibus non habuit portionem :* Iudica me Domine *& reliqua. Secundo supplicat ne Hæreticis aut Schismaticis in iudicio Domini misceatur ; quoniam domum eius se dilexisse testatus est :* Domine dilexi decorem domus tuæ *& reliqua .*

Eusebius

*Dominica [olim, nunc Feria IV.] ad horam primam.* Propheta.

Eusebius Cæsariensis. *Interpellatio eius qui secundùm Deum proficit.*
S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus ad precandum.*

℣. 1. Psalm. VII. 9.

1 IVDICA me Domine; quóniam ego in innocentia mea ingréssus sum:
2 & in Domino sperans, non infirmábor.
† 3 Proba me Domine; & tenta me:
4 vre renes meos & cor meum.
† 5 quóniam misericórdia tua ante óculos meos est:
6 & complácui in veritáte tua.
† 7 non sedi cum concílio vanitátis:
8 & cum iníqua geréntibus non introibo:
† 9 odíui ecclesiam malignántium.
10 & cum ímpijs non sedébo.
† 11 lauábo inter innocéntes, manus meas:
12 & circúmdabo altáre tuum Domine,

℣. 3. & 4. Iob XIII. 10. Psalm. XVI. 2. LXV. 10. CXXXVIII. 23. Zachar XIII. 9. Malach. III. 2. 3. I. Petr. I. 7.

℣. 7. Psal. I. 1. Ier. XV. 17.

℣. 11. Psalm. LXXII. 13.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus Dauidi inspiratus.* ¶ *PROPHETA.* 1 Fac iudicium Domine de hac mea interpellationis causa; quâ in iudicium tuum voco aduersarios meos: quia cum mea ego innocẽtia, nocens nemini in itinere vitæ meæ ambulaui: 2 & propterea à te Domino sperans defensionis auxilium, animo non debilitabor neque deficiam. 3 Explora me tu Domine, & examina me; an illis ego nocuerim, nec ne: 4 & velut ignis vstione, vt solent examinari metalla, explora tu intimos affectus meos totumq; animum meum, sint vera nec ne, quæ dico. 5 nam tua misericordia semper fuit & est coram oculis mentis meæ; vt misericors ego quoque sim etiam in persecutores meos: 6 semperque mihi complacui de vera & rectissima lege tua. 7 nunquam ego consedi cum concilio cœtuque vanorum hominum atque fallacium: 8 & posthac quoque cum ijs qui iniquè agunt non progrediar vel habebo commercium: 9 odiui semper congregationem hominum malignorum: 10 & numquam consedebo cum impijs, sed ab eorum me consortio segregabo. 11 quinimmò vnâ cum hominibus innocentibus, manuum mearum ablutiones faciam, mea tibi vota oblaturus: 12 & circùm-

† 13 vt áudiam vocem laudis;
14 & enárrem vniuérsa mirabília tua.
† 15 domine diléxi decórem domûs tuæ,
16 & locum habitatiónis gloriæ tuæ.
℣. 17. Psal. XXVII. 5. † 17 Ne perdas cum impijs ÷ Deus: ánimam meam:
18 & cum viris sánguinum, vitam meam:
† 19 in quorum mánibus iniquitátes sunt;
20 dextera eórum repléta est munéribus.
† 21 Ego autem in innocéntia mea ingréssus sum:
22 rédime me; & miserére mei.
℣. 23. Psal. XXXIX. 3. † 23 pes meus stetit in diréсto:
24 in Ecclésijs benedícam ÷ te: Domine.

---

altare tuum Domine consistam, 13 vt audiam vocem tuæ laudis, quam concinunt cantores; 14 & vt ego etiam meis psalmis & laudibus omnia, quantum potero, enarrem admiranda opera tua. 15 dilexi Domine decoram domum tuam, eiusque ordinem pulcherrimum atque decentiàm; 16 & locum dilexi gloriosi habitaculi tui. 17 Itaque Deus meus ne animam meam perire facias vnà simul cum perituris impijs; 18 neque perdas & amittere me facias vitam meam vnà cum viris sanguinarijs & homicidis: 19 in quorum improborum hominum operationibus res semper fiunt iniquæ; 20 & quorum dextera manus plena est munerum iniquorum ad opprimendos iustos iniustè. 21 Cæterùm cum mea ego semper innocentia ambulaui & vixi, nocens nemini: 22 redime ergo me penè captiuum de vi & manu istiusmodi persecutorum meorum; meique miserere. 23 pes enim meus hactenus cónstitit in rectitudine viæ, & non deuiauit à lege tuâ: 24 semperque in congregationibus piorum hominum tibi Domine benedicam, teque semper laudabo.

### *Orationes.*

MSS.

1 LArgíre Domine misericordiam tuam famulis supplícibus tuis; & fac nos in tua veritate deuotos: vt actibus in innocentiam restitutis, liberari mereamur ab impijs. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Redime

Breu. Mozarab. fol. 431.

2 REdime nos Domine; & miserere nobis: vt vox nostra tibi in Ecclesijs psallat: & vita te in plebibus benedicat: vre renes nostros & cor nostrum tuæ charitatis exámine; atque à nobis omnes háctenus réseca voluptates: vt nec libido, renum nostrorum compágem soluat; & fluxus malæ cogitationis à sede nostri cordis abscédat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 339. 391.

*De Sancto Laurentio Marty.*

3 DEvs, qui probatione solitâ pietatis probári Sanctum tuum Laurentium Martyrem voluisti in terris: nec plus eum tentari permittis; quàm quòd in eo donum tolerantiæ adesse collátum tuo múnere, pérspicis: érue nos ab omni tentatione, quæ nostram possit obrúere mentem: vt plácito tibi famulatu fideliter seruientes; sic nos tentari permittas; vt tentatio ipsa non nos in confusionem mœróris; sed in amplexũ veritatis valenter adstríngat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 352.

*De Sanctis.*

4 DEvs, qui probatione solitâ pietatis probari Sanctos tuos voluisti in terris: nec plus eos tentari permíttis, quàm quòd in eis donum tolerãtiæ adésse conlátum tuo múnere, pérspicis: érue nos ab omni tentatione, quę nostram possit obrúere mentem: vt plácito tibi famulátu fideliter seruientes; sic nos tentari permittas; vt tentatio ipsa non nos in confusionem erroris, sed in amplexũ veritatis valenter adstringat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

26

# XXVI.

## ÷ *Psalmus: Dauid ÷ priusquam liniretur:*

*Beda.*

* I. Reg. XVI. 13. II. Reg. II. 4. V. 3.

**Ter vnctus est Dauid: semel in Bethlehem apud patrem suum per Samuelem; secundò in Hebron à tribu Iuda post mortem Saul;*

*tertiò ibidem à cuncto Israel post occisionem filij Saul. Quoniam verò nullũ psalmũ ante primam vnctionem fecisse legitur: restat intelligere secundam hac inscriptione designatam: ante cuius euentum cùm adhùc ob insidias Saulis exularet, psalmum cecinisse monstratur. Notandum quòd,* Priusquam liniretur, *in Hebræis voluminibus non habetur.*

*Cùm frequenter ante regnum liberaretur ab inimicis suis acerrimis, per totum psalmum loquitur Propheta. In prima positione Dominum se dicit metuere, & nullum alium formidare; sed inter aduersa sæculi vnum sibi testatur esse suffugium: vt licet periculis corporalibus iactaretur, ipse in domo Domini firmissima deuotione mentis habitaret:* Dominus illuminatio mea & salus mea; quem timebo? *Secunda positione multiplici clade liberatus, diuersis modis gratias agit: & prophetiæ spiritu spem sibi futuræ beatitudinis pollicetur:* Exaudi Domine vocem meam quâ clamaui *& reliqua.*

*Feria II. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Gratiarum actio & petitio* [al. *interpellatio*] *bonorum.*

S. Athanasius. *Psalmus gloriationis in Domino.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. ℣. 1. Michææ VII. 8.

1 DOMINVS illuminátio mea & salus mea; quem timébo?

℣. 2. Psal. CXVII. 6.

† 2 Dominus protéctor vitæ meæ; à quo trepidábo?

℣. 5. Psalm. III. 7.

† 3 Dum appropiant super me nocéntes vt edant carnes meas;

† 4 qui tríbulant me inimíci mei, ipsi infirmáti sunt & cecidérunt.

† 5 Si consistant aduérsùm me castra; non timébit cor meum:

---

*Psalmus, Dauidi inspiratus antequàm solemniter vngeretur in Regem.* PROPHETA. 1 Dominus est qui illuminat me in tenebris afflictionum, & qui me saluat à malis; à quonam ergo timebo? 2 Dominus instar scuti prótegit vitam meam; quem igitur formidabo? 3 Nam cùm sæpè aliàs ad me appropinquarent maligni mihi nocentes, vt comederent quodammodò carnes meas, meque consumerent; 4 ijdem qui me affligebant & inimici mei erant, ipsi tunc potiùs impegerunt & debilitati sunt atque corruerunt. 5 Itaque si contra me constituta fuerint hostilia militum castra; non timebit

si exsur-

† 6 ſi exſúrgat aduérsùm me prælium; in hoc ego
ſperábo .
† 7 Vnam pétij à Domino , hanc requíram ;
8 : vt inhábitem in domo Domini ómnibus dié-
bus vitæ meæ ;
† 9 vt vídeam voluptátem Domini ;
10 & víſitem templum eius .
℣. 11. Pſ. LXXX. 11. † 11 Quóniam abſcóndit me in tabernáculo ſuo in
die malórum ;
12 protéxit me in abſcóndito tabernáculi ſui ;
† 13 in petra exaltáuit me ;
14 & nunc exaltáuit caput meum ſuper inimí-
cos meos :
† 15 circuíui , & immoláui in tabernáculo eius
hóſtiam vociferatiónis :
16 cantábo & pſalmum dicam Domino .
† 17 Exáudi Domine vocem meam , quâ clamáui
÷ ad te :
18 miſerére mei ; & exáudi me .

---

cor meum: 6 ſi inſurrexerit contrà me bellum , in hâc ego re ſperabo quòd Dominus ſit protector vitæ meæ . 7 Vnam petij à Domino petitionem ; & hanc vnam perſeueranter ab eo requiram , 8 nempè vt habitem apud domum Domini omnibus diebus vitæ meæ: 9 quò ibi contempler pulchritudinem & delectationem Domini, quàm ille pulcher ſit & delectabilis : 10 & quò frequentiùs viſitem idem templum ſanctum eius. 11 Quoniam autem aliàs me Deus abſcondit ac tutauit in tabernaculo ſuo in tempore quo mala patiebar; 12 meque contexit in abdito ſecretoque loco tabernaculi ſui , ne me apprehenderent inimici mei ; 13 ac tum poſtea in excelsâ me rupe ſublimauit tutum atque ſecurum ; 14 & nunc quoque prætereà caput meum exaltauit ſupra eoſdem inimicos meos , vt ſim illis ſuperior atque potentior : 15 ideo adſtiti modò circùm altare ; eique ſacrificaui ſacrificium cum iubilo in tabernaculo ſuo ; 16 ſemperque cantabo & pſallam Domino laudes . 17 Exaudi Domine vocem meam quâ ad te valido affectu clamaui : 18 meique miſerere ; me-

Tibi

† 19 Tibi dixit cor meum :
20 exquiſiuit te fácies mea :
21 fáciem tuam Domine requíram .
† 22 Ne auértas fáciem tuam à me :
23 ne declínes in ira à ſeruo tuo .
† 24 Adiútor meus eſto ; ne derelínquas me :
25 neque deſpícias me Deus ſalutáris meus .
℣. 26. Iſai. XLIX. 15. † 26 quóniam pater meus & mater mea dereliquérunt me :
27 dominus autem aſſúmpſit me .
℣. 28. Pſal. XXIV. 4. CXLII. 8. † 28 Legem pone mihi Domine in via tua :
℣. 29. Pſalm. V. 9. LXXXVI. 11. CXXXVIII. 24. 29 & dírige me in ſémitam rectam , propter inimícos meos .
† 30 Ne tradíderis me in ánimas tribulántium me:
31 quóniam inſurrexérunt in me teſtes iníqui :
32 & mentíta eſt iníquitas ÷ ſibi :
† 33 Credo vidére bona Domini in terra viuéntium .

---

que inuocantem exaudi . 19 Tibi Domine ſupplicauit ſemper cor meum ; 20 te videre ſemper inquiſiuit interior vultus & oculus meus: 21 tuamque contemplari faciem Domine ſemper quæram . 22 Ne quæſo Domine ceù iratus à me vertas & aſcondas faciem tuam , aſpectumque in me benignum : 23 ne , quæſo , præ iuſtâ irâ tuâ faciem tuam deflectas à me ſeruo tuo . 24 Eſto tu mihi auxiliator ; ne me derelinquas ſine adiutorio tuo : 25 & ne me deſpicias, atque dimittas me mihi Deus ſaluator meus . 26 pater enim meus [ Adam ] & mater mea [ Eua ] me dereliquerunt in peccatis & miſerijs : 27 ſed Dominus me derelictum collegit & aſſumpſit in tutelam ſuam . 28 Illuſtratione tuâ Domine oſtende mihi viam normamque viuendi, quâ itur ad te : 29 meque tamquam dux viæ deduc per ſemitam rectam propter inimicos inſidiatores viæ meæ . 30 Ne me tradas prauis voluntatibus ac deſiderijs eorum qui tribulant me: 31 iam enim contra me ſurrexerunt teſtes falſi & iniuſti ; 32 & ea teſtium iniquitas ſibi confinxit aperta mendacia . 33 Ego tamen firmiter confido me perennia bona à Domino promiſſa viſu-

Exſpe-

† 34 Exſpécta Dominum :
35 viriliter age : & confortétur cor tuum : & ſú-
ſtine Dominum :

---

rum atque percepturum in terra beatè viuentium. 34 Interea patienter exſpecta promiſſa Domini ò homo: 35 & viriliter fortiterque te gere; & roboretur cor tuum inter aduerſa mundi : & iterum dico, promiſſa Domini patienter exſpecta.

*Orationes.*

MSS. 1 DEfende nos à caſtris & prælijs inimici, adiutor omnium Deus: vt in domûs tuæ perpetuitate durantes, mereamur vultum tuum ſpirituali contemplatione ſuſpícere. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Breu Mozarab. fol. 184. 2 QVi tribulant nos, Dñe, infirmentur [&] péreant; cognoſcentes potentiam tuam retrorſum rédeant: vt Eccleſia tua, quæ eſt in omnibus terræ finibus dilatata, magnificet nomen tuum; cùm manifeſtata fuerit gloria tua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 204. 3 NE tradíderis Domine Eccleſiam tuam [in] perſequentium ſe manus cruentas; vt inſurgentes in ea teſtes falſi, resíleant; cùm in ea Crucis vexilla fuerint eleuata. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 56. 4 ILluminatio ſaluſque noſtra Domine, ámoue à nobis mœróris & ignorantiæ noctem; tribue veritatis & ſcientiæ lumen: vt in te noſtra ſpes fixa permáneat; & omnis conuentus malignantium qui nos oppugnare nítitur, contabéſcat. ſit in petra exaltatio noſtra; vt corroborati per Chriſtum, in ipſo efficiamur charitate ſublímes; in quo ædificamur fide credentes. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 432. * *for.* noſtram. 5 EXaudi Domine vocem * meam quâ clamamus ad te; & cor noſtrum quærat faciem tuam: vt qui te nunc conſpícimus per ænígma, facie ad faciem præſentis domûs

mûs tuæ possímus beatitudinem promeréri . ℟. *Amen* .
Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Comment. huius Psalm. rain.7 S. Hieronymi.

6 TE Domine deprecamur : vt te confortante , sustinendo viriliter mundiálium fluctuum procellas ; exspectemus per fidem; quoadusque venias reddere,quæ dignatus es pollicéri ,

---

## 27 XXVII.

### ÷ *Psalmus ipsi : Dauid .*

*Beda .*

Sensus mysticus.

Dauid *semper in titulis Christum significare palàm est* , manû fortem *in certamine passionis* , desiderabilem *in claritate resurrectionis; sed aliquando in se , aliquando in suis membris . Cùm autem præmittitur* Ipsi,*nullam aliam personam licet intelligi,quàm* ipsum *mediatorem Dei & hominum . Qui per totum hunc psalmum loquitur , orans ab humilitate susceptæ carnis ; persecutorum debitas indicans pœnas, non studio malevolentiæ,sed contestatione vindictæ .*

*al. futuro.*

*Prima sectione orat Dominus Christus per id quod homo est , vt eius exaudiatur oratio * futuræ tempore passionis* : Ad te Domine clamabo Deus meus . *Secunda, gratias agit quoniam exauditus est in his quæ postulabat* : Benedictus Dominus quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ . *In fine psalmi adiungens vt sicut ipse suscitatus est potestate diuinitatis suæ ; ità saluus fiat & populus in eius nomine crediturus* : Saluum fac populum tuum .

*Feria II. ad Vigilias .*

Eusebius Cæsariensis . *Deprecatio cum prophetia .*

S. Athanasius . *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione .*

*Psalmus ad precandum .*

Propheta.

1 AD TE Dñe clamábo , Deus meus :
2 ne sileas à me :

Ps. 3. Psal.CXLII. 7.

3 ne ⁜ quando: táceas à me; & assimilábor descendentibus in lacum.

---

*Psalmus Dauidi inspiratus* . 5 *PROPHETA* . 1 Ad te Domine modò clamabo,fundamque precem meam ô Deus meus: 2 ne quæso mihi clamanti obsurdescas & sileas : 3 ne forte silente te mihi , vocisque meis non respondente , ego & peream, & consimilis fiam de-

Exáudi

† 4 Exáudi ∸ Domine : vocem deprecatiónis
meæ dum oro ad te ,
5 dum extóllo manus meas ad templũ ſanctum
tuum .
† 6 Ne ∸ ſimul : trahas me cum peccatóribus :
℣. 7. Pſalm. XXV. 9. 7 & cum operántibus iniquitátem ∸ ne perdas
me :
℣. 8. Pſal. XI. 3. LIV. 22. LXI. 5. Ierē. IX. 8. † 8 qui loquúntur pacem cum próximo ſuo :
9 mala autem in córdibus eorum .
† 10 Da illis ſecúndùm opera eórum ,
11 & ſecúndùm nequítiam adinuentiónum ipſo-
rum :
† 12 ſecúndúm ópera mánuum eórum tríbue
illis :
13 redde retributiónem eórum ipſis .
℣. 14. Iob XXXIV. 27. Iſai. V. 12. † 14 Quóniam non intellexérunt ópera Domini,
15 & in ópera mánuum eius :
† 16 déſtrues illos ; & non ædificábis ∸ eos :

---

ſcendentibus in lacum ſepulchri . 4 Exaudi Domine vocem hanc deprecationis meæ nunc dum ad te mente erectus oro ; 5 & dum eleuo manus meas versùs templi oraculum illud ſanctum tuum . 6 Ne, quæſo , me trahas vnà cum peccatoribus cæteris in perditionem: 7 neque perire me facias vnà cum ijs qui iniqua opera faciunt: 8 cum ijs ſcilicet qui pacatè quidem & amicè loquuntur cum proximo ſuo ; 9 ſed mala ſunt & excogitantur in ánimis eorum . 10 Dà hiſce peccatoribus Domine iuſtam retributionem, prout merentur eorum opera mala ; 11 & prout meretur malitia machinationum & affectionum eorum : 12 & prout facta operationibus ſuis patrata merentur , debitam retributionem da illis : 13 ipſiſque redde talionem , quam merentur . 14 Quoniam autem non intellexerunt neque attenderunt animum ad opera tua Domine ; 15 & non conſiderauerunt neque attenderunt animum ad opera ab eiuſdem Domini mei potentiâ condita, vt ex creatura agnoſcerent Creatorē : 16 ideircò tu Domine eos funditùs deſtrues ; eoſque delapſos num-

† 17 Benedíctus Dominus ; quóniam exaudíuit
vocem deprecatiónis meæ .
† 18 Dominus , adiútor meus & protéctor meus .
19 in ipso sperauit cor meum ; & adiútus sum:
† 20 & reflóruit caro mea ;
21 & ex voluntáte mea confitébor ei .
† 22 Dominus , fortitúdo plebis suæ ;
23 & protéctor saluatiónum Christi sui est .
† 24 Saluum fac pópulum tuum ÷ Domine : &
bénedic hæreditáti tuæ :
25 & rege eos ; & extólle illos vsque in ætérnum .

---

quàm ampliùs reædificabis nec restaurabis . 17 Benedictione & laude dignus est Dominus quòd vocem hanc exaudierit deprecationis meæ . 18 Dominus est fortis adiutor meus,& scuti instar meus protector . 19 in ipso confisum est cor meum ; & habui adiutorium: 20 & caro quoq; corporis mei emortua , iterum floruit ac resurrexit . 21 & ideò ex prompto & alacri animo meo debitas eidem Domino laudes profitebor cum cantico. 22 Dominus est qui fortitudinem dat populo suo : 23 idemque instar scuti protector est multiplicis salutis, quâ à multis malis seruat me,quem ipse suo chrismate [hoc est , vnctione ] fecit regem . 24 Salua à malo populum tuum Domine; eique, quem tibi velut hæreditatem peculiarem possides , benefac : 25 eosque de populo tuo tamquam pastor pasce ac rege ; & in æternum vsque illos subleua ad præmia sempiterna .

### *Orationes .*

MSS. 1 FOrtitudo omnium fortissime Deus salua populum tuum à descendentibus in lacum: & ita nos in templo sancto tuo vnanimiter innécte ; vt pacem quam proximis ore proférimus , cordibus teneamus . Per Dominum nostrum Iesum Christum .

Breu.Mozarab. fol. 71. 265. 2 CLamantes ad te Domine precamur ; vt in consolatione nostra non sileas ; nec nos secundùm desideria cordis nostri reliquendo , simul cum peccatoribus

tradas: salua plebem tuam, quam tu ipse creasti: & benedic hæreditatem tuam; quam pretioso sanguine redemisti. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 111. 3 ADiutor & redemptor noster Domine ádiuua nos; & reflóreat caro nostra vel viróre pudicitiæ, vel sanctimóniæ nouitate: & quia tu fortitudo plebis tuæ es; populum tuum salua; & hæreditatem tuam copiâ tuæ benedictionis exalta. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*. ]

fol. 177. *De passione Domini.* 4 CHriste Deus noster, qui inter peccatores, cum latronibus scilicet Crucis supplicio tráditus, perpessus es: quæsumus ne nos simul cum peccatoribus tradas; neque cum operantibus iniquitatem pariter púnias: vt quos passione tuâ à diaboli potestate liberare dignatus es; & hìc & illic in æternum ab infernali peccatorum sorte dissócies. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

fol. 104. *Item de passione.* 5 CVM operantibus iniquitatem ne perdas nos Domine: & qui passionis tempore loquentes foris pacem, mala autem in cordibus meditantes, singulari patientiâ perferre dignatus es: nos famulos tuos & à totius simulátûs vitio liberes; & à talium consensu & hìc & in æternum reddas exsórtes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

fol. 158. 6 EXaudi vocem deprecationis nostræ Domine, quam ad te humili imploratione dirígimus; tuarumquè nos, quæsumus, miserationum circúmda excúbijs: vt non copulemur peccantium malis; sed sit cordibus nostris pax præfíxa: atque in tuo amore flóreat caro nostra; tibique compláceat vita nostra. quapropter te rogamus, vt plebi tuæ fortissimus protector exsistas: tuumque populum saluum facias; & hæreditatem tuam regendo ac benedicendo sustóllas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

7 TV Domine rege & éleua nos; quia populus tuus sumus: vt in hac vitâ quæ tibi sunt placita facientibus; ab hac mortalitate in immortalitatem, te commutante, extollámur, id est, in cælestibus eleuemur, regnaturi cùm Sanctis tuis.

---

# 28 XXVIII.

## *Psalmus Dauid ÷ in consummatione tabernaculi:*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Consummatio tabernaculi *perfectionem significat Ecclesiæ: quæ contra carnalia vitia bella gerens, meritò* expeditionalis habitaculi *nomen accepit.*

*Præuidens Propheta mundi terminos ad fidem perducendos, primo ordine alloquitur vniuersitatem; vt ei sacrificia deuota mente persoluant:* Afferte Domino filij Dei *& cæt. Secundo septenaria narratione per varias allusiones, Spiritus Sancti virtutes enumerat:* Vox Domini super àquas. *Sed vt Patris & Filij & Spiritus Sancti vnam potentiam esse cognosceres; tertio loco inhabitare dicit Trinitatem sancto baptismati; & virtutem & benedictionem dare Dominum, qui ex eo renatus fuerit, populo Christiano:* Dominus diluuium inhabitare facit *& reliqua.*

Feria II. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia ænigmatica cum theologia* [hoc est, *cum doctrina de Deo.*]

S. Athanasius. *Psalmus hortatorius & in modum iubentis.*

*Psalmus ad laudandum Deum:*

Propheta.

1 AFFERTE Domino ÷ filij Dei:

ỳ. 2. Psal. CXV. 8.

2 ÷ afférte Dómino: filios aríetum.

ỳ. 3. Psalm. XCV. 7. †

3 afférte Domino glóriam & honórem:

---

*Psalmus Dauidi inspiratus in perfectione Tabernaculi, vbi sacrificia erant Deo offerenda.* ¶PROPHETA. 1 Fideles omnes in Dei filios electi atq; adoptati, afferte Domino, 2 afferte, inquam, Domino immolandos agnos arietum filios, 3 afferte Domino signa animi ve-

ỷ. 4. Psalm. XCV. 8.
4 afférte Domino glóriam nómini eius:
ỷ. 5. Psalm. XCV. 9.
5 adoráte Dominum in átrio ſancto ÷ eius:
ỷ. 7. Psal. XXXVII, 4. 5.
† 6 Vox Domini, ſuper aquas:
7 Deus maieſtátis intónuit;
8 dominus ſuper aquas multas.
† 9 Vox Domini, in virtúte.
10 Vox Domini, in magnificéntia.
† 11 Vox Domini confringéntis cedros:
12 & confrínget Dominus cedros Líbani:
† 13 & commínuet eas, tamquam vítulum Líbani:
14 & diléctus quemádmodum filius vnicórnium.
† 15 Vox Domini intercidéntis flammam ignis.
16 Vox Domini concutiéntis deſertum:

---

ſtri, profitentia eius gloriam & honorem atque imperium: 4 afferte, inquam, Domino huiuſmodi gloriæ ſigna ad laudem maieſtatis eius: 5 eumdemq; Dominum adorate proſtrati in atrio ſancto tabernaculi ſui. 6 Quàm enim adorandus atque tremendus ſit Dominus, oſtendit eiuſdem vox tonans in aquis vel concretis in nube, vel decidentibus in imbre; 7 cùm ſcilicet ipſe Deus glorioſus tonuerit: 8 & cùm mirabiliter Dominus tonuerit in multis aquis & nubium & imbrium ac marium. 9 Hæc Domini vox & tonatio eſt cum fortitudine, mirabiliter cuncta concutiens. 10 Ea vox & tonatio Domini eſt cum magnitudine, maria terraſque & mortales omnes tremefaciens. 11 Hęc vox & tonatio Dñi eſt, per quam fulmina iaculantem diſijcit ipſe atq; disfringit cedros arbores profundiſſimè fixas: 12 quâ tonatione & fulminatione Dominus disfringet & cedros ipſas quoque proceriſſimas montis Libani: 13 eaſque Libani cedros duriſſimas ſuo tonitru fulmineo tam facilè diſperget atque comminuet, quàm facilè comminueret tenerrimum vitulum in eodem monte Libano paſcentem: 14 & quemadmodum confringeretur facillimè tener pullus ab vnicornibus natus, & adhùc plurimum ab eis amatus. 15 Hæc eſt vox & tonatio Dñi, per quam ipſe igneam fulgurū flammam diſſecat, repetitis vicibus fulgurando. 16 Hæc eſt vox & tonatio Domini, per quam horriſono fragore quoduis condenſum deſertum

& com-

17 & commouébit Dominus desértum Cádes.
† 18 Vox Domini præparántis ceruos:
19 & reuelábit condénsa.
20 & in templo eius omnes dicent glóriam.
† 21 Dominus dilúuium inhabitáre facit:
22 & sedébit Dominus rex in æternum.
† 23 Dominus virtútem pópulo suo dabit.
24 Dominus benedícet pópulo suo in pace.

---

quatiet ac tremefaciet: 17 & per quam Dominus & illud quoque vastum & horridum desertum Cades, vbi peregrinati sunt Israëlitæ, quatiet ac tremefaciet. 18 Hæc est vox & tonatio Domini, quâ perterrefaciens prægnantes ceruas, præparat eas ad partum & obstreticatur, alioquin sine grandi terrore difficillimè parituras. 19 & quâ tonatione & fulminatione ipse Dominus defractis arboribus, opacas condensasque syluas denudabit. 20 Itaque meritò in eiusdem Dei tabernaculo omnes loquentur gloriam eius, quam etiã prædicant voces de cælo tonantes. 21 Qui Dominus præter tonantes ignes ardentium fulminum, facit etiam cùm voluerit, vt aquarum diluuium terram inundet & inhabitet: 22 qui & toti mundo præsidebit, omnibus dominans, & omnia regens in æternum. 23 Dominus fortitudinem dabit populo suo timiditate depulsâ: 24 Dominus populo suo benefaciet, tribuendo ei pacem & tranquillitatem.

*Orationes.*

MSS. 1 DOna Domine virtutem populo tuo; & éffice nos templum Spiritûs Sancti: vt tibi de corde puro holocaustum acceptabile præparemus. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate eiusdem Spiritûs Sancti per omnia sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 243. 2 DEvs cuius filij, id est, Angeli gloriam ófferunt; cui omnes Sancti honorem laudemque deprómunt: te adoramus subiecti; te humiles deprecamur: suscipe Domine fidelia vota mentis; & compésce superbiam carnis: accepta preces seruorum tuorum; eisque consortium

ſortium tribue Angelorum: vt cuius vox intonuit in virtute, & refúlſit in magnificentia; de cordis interioribus ignorantiæ tenebras remóueas: & ſcientiæ lumen, per quod te contemplari mereamur, propitius accendas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol.71.87.265. 3 DA Domine virtutem populo tuo contra aduerſitatum omnium mala; plebemque tuam pacis conlatióne locupléta: vt pro abundántia quietis, omnes in templo tuo tibi gloriam cóncinant; laudemque pariter & honorem, malis vitæ huius óblitis, tuæ ſemper déferant maieſtati. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis &c.

---

# 29 XXIX.

## *Pſalmus cantici in dedicatione Domûs Dauíd.*

*Beda.*

Senſus myſticus.

Pſalmus cántici *eſt, cùm choro ante cantante, humanæ cantationis hymno ars organi conſonantis aptatur. quod vbicumque ponitur, oſtendit per cognitionis diuinæ ſcientiam vſum boni operis eſſe tractandum: quatenus optatam fidelium geſtorum efficientiam præeat anterior de Deo adepta cognitio.* Domus *autem* Dauid *Dominici corporis templum;* dedicatio *verò, reſurrectionem eius oſtendit, qua in æternam gloriam poteſtatemque perductum eſt.*

*Prima narratione Dominus poſt reſurrectionis gloriam Patri gratias agit; quia eum de mundi iſtius aduerſitate liberauit: Sanctis iubens laudem dicere Domino; quando vniuerſa in eius poteſtate ſunt poſita:* Exaltabo te Domine *&* *cætera. Secundo ſe dicit à ſua conſtantia non mouendum; inſuper addens præconia Diuinitatis à viuis potiùs, non à mortuis eſſe ſoluenda:* Ego autem dixi in abundantia mea, Non mouebor in æternum. *Tertia redit ad reſurrectionem ſuam, lætus exſultans quòd carnis fragilitate depoſita, in æterna ſuæ maieſtatis gloria perſeueret:* [Audiuit Dominus, & miſertus eſt mei] *&* *reliqua.*

*Feria II. ad Vigilias.*

Euſebius Cæſarienſis. *Gratiarum actio cum confeſſione.*
S. Athanaſius. *Pſalmus gratiarum actionis.*

*Pſalmus*

*Psalmus ad laudandum Deum ob liberationem malorum.*

Propheta. 1 EXALTABO te Domine quóniam suscepísti me:
2 nec delectásti inimícos meos super me.
† 3 Domine Deus meus, clamáui ad te; & sanásti me.
℣. 4. Psal. LXXXV. 13. † 4 Domine eduxísti ab inférno ánimam meam:
5 saluásti me à descendéntibus in lacum.
† 6 Psállite Domino Sancti eius;
7 & confitémini memóriæ sanctitatis eius:
† 8 quóniam ira, in indignatióne eius;
9 & vita, in voluntáte eius:
℣. 10. 11. Isai XXVI. 20. LIV. 7. 8. II. Corint. IV. 17. † 10 ad vésperum demorábitur fletus:
11 & ad matutinum, lætítia.
℣. 12. Iob. XXIX. 18. † 12 Ego autem dixi in abundántia mea; *Non mouébor in ætérnum.*

---

*Psalmus decantandus instrumento musico incboante, & cantu vo-*
*cis subsequente, pro dedicatione Domus, inspiratus Dauidi.* ¶*PRO-*
*PHETA.* 1 Excelsum te esse prædicabo Domine, quòd me in tuam
tutelã exceperis, & à morte saluaueris; 2 & quòd inimicos meos non
lætificaueris de me & super interitu meo. 3 Domine Deus meus
ego iam iam moriturus flebilem clamorem ad te dedi; & tu me sa-
nasti: 4 eduxisti animam meam de præsentissimo mortis & inferni
periculo; 5 meque viuificasti ac saluasti ne de eorum numero essem,
qui in inferni foueam descendunt. 6 Proindè vos à Domino ad san-
ctimoniam electi, in eius honorem psalmos cantate; 7 sanctamque
suam nostri memoriam ac recordationem profitemini & celebrate,
quã nostri non obliuiscitur in malis nostris: 8 nam punitio quidem
& castigatio ad momentũ est ob iustam suam voluntatem exigendæ
à nobis pœnæ propter culpã; 9 sed & postea vita nobis datur & sa-
lus ob gratuitã voluntatem & repropitiationem suam. 10 quare & si
ad vesperam cum aliquo commoratum fuerit accidens aliquod triste
ac flebile; 11 illicò tamen postero mane res ei læta succedet. 12
Cæterùm cùm ego in prosperitate mea, ac bonorum animi corpo-
risque affluentiã essem, dixi vanissimè: *In hoc meo bono statu stabi-*
*liter permanebo, & numquam dimouebor; nec ab eo decidam*

† 13 Domine in voluntáte tua præstitísti decóri meo virtútem :

℣.14. Psal.CIII.29. † 14 auertísti fáciem tuam à me; & factus sum conturbátus.

† 15 Ad te Domine clamábo :

16 & ad Deum ÷ meum : deprecábor.

† 17 *Quæ vtílitas in sanguine meo dum descéndo in corruptiónem?*

℣.18. Psalm.VI.6. † 18 *numquid confitébitur tibi puluis?*

19 *aut annunciábit veritátem tuam?*

† 20 Audíuit Dominus; & misértus est mei :

21 dominus ÷ factus : est adiútor meus.

℣.22.23. Isai.LXI.2.3. † 22 Conuertísti planctum meum in gaudium mihi :

23 conscidísti saccum meum; & circumdedísti me lætítiâ :

† 24 vt cantet tibi glória ÷ mea: & non cōpúngar.

---

*in sempiternum.* 13 At tu Domine ex bona voluntate tua illi meo statui decoro & prospero contuleras fortitudinem; non id ego meis viribus effeceram & firmaueram : 14 vnde castigaturus tu stultitiam illius dicti mei, vertisti faciem benignam tuam à me, meque deseruisti ope tuâ; & statim ego malè habui, totusque fui perturbatus. 15 Tunc malo ipse meo edoctus dicere cœpi : *Ad te Domine flebilem dabo clamorē; 16 & ad Deum meum deprecationes fundam, ita dicendo. 17 Quænam vtilitas erit in vita mea, quæ sanguine retinetur in corpore? quid proderit vixisse, dùm nunc præmatura morte descensurus sum in putridum sepulchrum vt ibi putrescam? 18 numquid puluis corrupti cadaueris tibi profitebitur cantabitque laudes? 19 aut numquid idem puluis annunciabit & prædicabit intra sepulchrum te Deum verum ac veracem in promissis?* 20 Eiusmodi preces meas tunc Dominus audiuit & acceptauit; & misertus est mei : 21 fuitque idem Dominus mihi auxiliator, statu incolumi restituto. 22 Tunc sanè Domine meum planctum mihi vertisti in gaudium, vt gauderem post planctum : 23 meumque cilicium quo me more pœnitentium indueram, disrupisti; meque accinxisti ac perfudisti lætitiâ : 24 vt te mea hæc gloriatio læta cantare posset

25 Domine Deus meus in ætérnum confitébor
tibi.

atque laudare, ac numquam tacere; & non ego ampliùs pungerer cruciatûs aculeo. 25 Iure igitur meritoque Domine Deus meus debitas tibi fatebor laudes in sempiternum.

*Orationes.*

MSS. 1 SVsceptor omnium clementissime Deus, ne permittas delectári inimicos nostros super nos: sed ita nos tuâ virtute corróbora; vt conuerso planctu nostro in gaudium, sanctitatis tuæ memoriam iugiter excolámus. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu.Mozarab. fol. 184. 2 EDuc Domine animam nostram ab ínferis; & à descendentibus in lacum nos érue: & qui virtute tuâ inenarrabili mundum redempturus, descendens à supernis, inferni confregísti recessus; ne peccato duce illuc deducamur custodi propitius: & præsta vt cum his qui ad vitam æternam perscripti sunt, tibi módulo pietatis psallamus; atque in delectationibus tuis consortium beatitudinis mereamur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 68. 3 EXaltamus te Domine, magnificantes nomen tuum; vt non auertas faciem tuam à nobis; & ne conturbes nos in irâ tuâ; quia ad te Deum nostrum clamamus: & te deprecamur vt nos exaudias; & vt nostri miserearis: conuerte cor nostrum ad te in bonitate; vt laudemus nomen tuum; & enarremus instanter mirabilia tua. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

11. 179. 4 HVmiliantes animas nostras in ieiunio, Domine Deus éduc nos ab ínferis; & à descendentibus in lacum nos érue: & qui virtute inenarrábili mundum redempturus, descendens à supernis, ínferi confregísti recessus; ne peccato duce illuc deducamur custodi propitius: & præsta vt cum his qui ad vitam æternam

*In ieiunio.*

con-

conscripti sunt,tibi mó lulo pietatis psallamus;atque in delectationibus tuis consortia beatitudinis mereamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 68. *Ad Vesperum.*

5 SAna nos Domine dum clamamus ad te: & vt fletus nostros vespertinos in gaudium vertas; matutina lætitia nobis, te opitulante, citiùs occurrat. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Comment. huius Psalm. com. 7. S. Hieronymi. *De resurrectione Domini.*

6 TE Domine súpplices deprecamur; vt conuertas in gaudium planctum nostrum,remissâ mole fácinorum: ac mysterio resurrectionis tuæ lætificatos, attóllere digneris in cælum; pro quibus descendere dignatus es in infernum.

---

# 30 XXX.

## *In finem: Psalmus Dauid. ÷ pro éxstasi:*

### *Beda.*

Sensus mysticus.

*Titulus notus est,pertinens ad Dominum Christum: de cuius passione & resurrectione totus est psalmus iste cantatus.*

*Per vniuersum psalmum verba sunt Domini Saluatoris. Primo ingressu precatur Patrem,vt de malis imminentibus liberetur; ac deinde exauditum se indubitanter exsultat:* In te Domine speraui; non cónfundar in æternum. *Secundo redit ad passionem suam: actumque rei per allusiones varias mirabili narratione describit:* Miserere mei Domine quoniam tribulor. *Tertio generaliter gratias agit pro se & populo fideli; quoniam vniuersæ Ecclesiæ misericordiæ suæ dona largitus est: commonens etiam Sanctos vt in charitate Domini perseuerent; qui & bonorum præmia, & malorum retributiones superiùs audierunt:* Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ. *Potest hic psalmus iuxta historiam de ipso [Dauid] intelligi.*

Eusebius Cæsariensis. *Confessio cum supplicatione.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 IN TE DOMINE speraui: non confúndar in ætérnum:

℣. 1. Psalm. LXX. 1. 2 in iustítia tua líbera me.

† 3 Inclína ad me aurem tuam:

4 accélera vt éruas me.

† 5 Esto mihi in Deum protectórem,

6 & in domum refúgij, vt saluum me fácias.

† 7 Quóniam fortitúdo méa & refúgium meum es tu:

℣. 2. Psal. V. 9. XXII. 3. 8 & propter nomen tuum dedúces me, & enútries me.

† 9 Edúces me de láqueo hoc, quem abscóndérunt mihi:

10 quóniam tu es protéctor meus.

℣ 11. Luc. XXIII. 46. † 11 In manus tuas commendo spíritum meum:

12 redemísti me Domine Deus veritátis.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus in excessu mentis eius, ob summum pauorem ingruentium malorum.* ¶ *PROPHETA.* 1 Quoniam in te Domine speraui; ne quæso, remaneam pudore suffusus in æternum, quasi hac spe in te meâ frustratus: 2 per tuam iustitiam ab iniustis persecutoribus meis libera me, & eripe me. 3 Inclina aurem tuam ad me te implorantem; 4 & propera me oppressum eximere in libertatem. 5 Esto tu mihi Deus protector fortissimus; 6 & esto mihi ceù domus munita persugij quò perfugiam, vt me salues. 7 Quoniam autem tu verè es is qui mihi das fortitudinem; & ad quem ego refugio à persecutoribus meis: 8 idcircò etiam vel ob nomen tuum quia misericors nominaris, tamquam dux viæ duces me, ne à recto itinère aberrem; meque viaticâ alimoniâ enutries, ne lassus deficiam in via. 9 Tu me extrahes ab hac tendiculâ, quam, vt me per insidias caperent, occultè tetendêre inimici mei: 10 quia tu es fortissimus ille protector meus. 11 Manibus omnipotentiæ ac dispensationis tuæ Domine commendo & custodiendum do spiritum meum: 12 tu namque sæpiùs me penè captiuum de inimicorum manibus redemisti Domine

odisti

℣.13. Ionæ II.9.

† 13 odísti obseruántes vanitátes superuácuè.

† 14 Ego autem in Domino sperâui:

15 exsultábo & lætábor in misericórdia tua.

† 16 quóniam respexísti humilitátem meam:

17 saluásti de necessitátibus ánimam meam:

† 18 nec conclusísti me in mánibus inimíci:

℣.19. Psalm. IV.2. XVII.20.

19 statuísti in loco spatióso pedes meos.

† 20 Miserére mei Domine, quóniam tríbulor:

℣.21. Psalm. VI.8.

21 conturbátus est in ira óculus meus,

22 ánima mea, & venter meus.

† 23 quóniam defécit in dolóre vita mea;

24 & anni mei, in gemítibus.

† 25 infirmáta est in paupertáte virtus mea:

26 & ossa mea conturbáta sunt.

† 27 super omnes inimícos meos factus sum op-
próbrium,

28 & vicínis meis váldè:

---

Deus vere & in promissis verax: 13 quemadmodum contrà semper
odio habuisti custodientes ea quæ vana sunt, vanissimè & nullo fru-
ctu. 14 Quantum ad me, non in re vana, sed in Domino confisus
sum: 15 quare & nunc quoque exsultabo & lætabor in misericor-
dia erga me tua. 16 nàm sæpissimè aliàs placidis oculis vidisti hu-
miliationem afflictionemque meam. 17 & animam meam saluasti
de tribulationibus & angustijs, quibus coarctabatur: 18 & non me
conclusisti in manibus inimici, vnde non possem effugere: 19 quin-
immò stare fecisti pedes meos in loco bene amplo & lato, vbi libe-
rè incederent atque securè. 20 Ergo ad præsens etiam miserere mei
Domine, quia tribulor: 21 & quia præ furore inimicorum meorum
iam perturbatus est & caligauit oculus meus: 22 & anima ipsa mea
ac viscera mea tota sunt conturbata: 23 & quia præ dolore ac mœ-
rore penè consumpta est atque defecit vita mea; 24 & præ conti-
nuis gemitibus atq; suspirijs iam defecerunt & penè finiti sunt anni
vitæ meæ: 25 & præ inopia atque miseria debilitata est fortitudo
mea: 26 meaque ossa ac robora horrendè turbata sunt & contabue-
runt. 27 factus sum præterea opprobrium grande, plusquam vnquam
probrosi fuerint omnes inimici mei; 28 quin & ipsis vicinis ac pro-

& ti-

℣. 28. & 29. Iob XIX. 13. Psal. XXXVII. 12. LXXXVII. 9. 19.

29 & timor, notis meis.
† 30 qui vidébant me, fóras fugérunt à me.
31 obliuióni datus sum tamquam mórtuus, à corde:
† 32 factus sum tamquam vas pérditum.

℣. 33. Thren. II. 15.

33 quóniam audiui vituperatiónem multorum commórantium in circúitu:
† 34 ÷ in eo: dum conuenírent simul aduérsúm me,
35 accipere ánimam meam consiliáti sunt.
† 36 Ego autem in te speráui Domine:
37 dixi: *Deus meus es tu*:
38 *in mánibus tuis sortes meæ.*
† 39 *Eripe me de manu inimicórum meórum,*
40 *& à persequéntibus me.*
† 41 *Illústra fáciem tuam super seruum tuum:*
42 *saluum me fac in misericórdia tua.*

---

pinquis meis opprobrium factus sum valdè; 29 & factus sum notis meis causa timendi sibi, ne mei causá periclitarentur, 30 vnde qui me priùs amicè visebant, mecumque familiariter versabantur, postea sicubi essem, foras fugerunt longè à me: 31 ab eorumdem amicorum corde atque memoria traditus sum obliuioni, ac si essem vnus ex mortuis: 32 eisque amicis meis factus sum ac si essem vilissimum vas perditum, quod non ampliùs requiritur. 33 & quia iam à multis circùm me commorantibus audiui vituperium in me atque opprobrium: 34 & cùm simul ipsi congregarentur inirentque consilium aduersùm me, 35 cogitarunt & consultarunt auferre mihi vitam, meque perdere. 36 Ego autem inter tot tantaque mala, in te Domine speraui, 37 tibique dixi; *Tu es Deus meus*: 38 *in manibus voluntatis ac dispensationis tuæ sunt siuè prosperæ siuè aduersæ sortes & euentus ac tempora omnia vitæ meæ.* 39 *Libera me de manu ac potestate inimicorum meorum,* 40 *& ab ijs qui me persequuntur iniustè.* 41 *Lucere fac faciem tuam & beneuolentiam erga me seruum tuum,* 42 *meque salua pro misericordia tua*: 43 *Domine ne,*

*Domine*

℣. 43. Psal. XXIV. 3. — 43 *Domine non confúndar, quóniam inuocáui te.*

† 44 *erubéscant ímpij; & deducántur in inférnum:*

℣. 45. I. Reg. II. 9. Psal. XI. 4. — 45 *muta fiant lábia dolósa,*

† 46 *quæ loquuntur aduérsus iustum iniquitátem*

℣. 47. I. Reg. II. 3. — 47 *in supérbia & in abusióne.*

℣. 48. Isai. LXIV. 4. I. Corinth. II. 9. — † 48 Quàm magna multitúdo dulcédinis tuæ, ∸ Domine:

49 quam abscondísti timéntibus te:

† 50 perfecísti eis qui sperant in te,

51 in conspéctu filiórum hóminum.

℣. 52. Psal. XXVI. 5. — † 52 Abscóndes eos in abscóndito faciéi tuæ

53 à conturbatióne hóminum:

℣. 54. Iob V. 21. — † 54 próteges eos in tabernáculo tuo à contradictióne linguárum.

℣. 55. Psalm. XVI. 7. — 55 Benedíctus Dominus, quóniam mirificáuit misericórdiam suam mihi in ciuitáte munita.

---

*quæso, remaneam rubore suffusus, quòd in auxilium meum te vocauerim, sed speratam opem non obtinuerim. 44 quin impij potiùs in rebus inanibus sperantes, pudore perfundantur; ac in infernum detrudantur ad gloriam iustitiæ tuæ: 45 & obmutescant labia illa mendacia ac fraudulenta; 46 quæ contra hominem iustum & innocentem loquuntur id quod est iniquum, 47 idque loquuntur cum superbia atque contemptu, quo iustis abutuntur & insultant.*
48 O quàm magna & multa est Domine bonitatis tuæ dulcedo illa; 49 quam reconditam conseruas, suo tempore dandam timentibus te, 50 & quam operatus es & exhibuisti sperantibus in te, 51 palam coram hominibus videntibus simul & admirantibus tuam in illos dulcissimam largitatem! 52 Tu eiusmodi timentes & sperantes in te in abdito & tuto loco sub benignum aspectum tuum occultabis 53 subtractos à tumultuatione & conturbatione hominum: 54 eosq; conteges in habitaculo tuo; atq; defendes à iurgijs & detractionibus linguarum contra illos loquentium. 55 Benedictione ac laude dignus est Dñus: quia mirabilem fecit mihi misericordiam suam in ciuitate

℣.56. Psal. CXV.* 16. † 56 Ego autem dixi in excéſſu mentis meæ :
℣.57. Isai. XXXVIII. 11. 57 *Proiéctus ſum à facie oculórum tuórum .*
† 58 ideo exaudíſti vocem oratiónis meæ dum clamárem ad te .
† 59 Dilígite Dominum omnes Sancti eius :
60 ÷ quóniam : veritátem requíret Dominus ;
61 & retríbuet ; abundánter faciéntibus ſupérbiam .
† 62 Viríliter ágite , & confortétur cor veſtrum ,
63 omnes qui ſperátis in Domino :

---

murorum ambitu communita . 56 Cæterùm cùm olim ego maximis
malis perculſus, in pauore ac ſtupore magno eſſem,& penè iam ex-
ceſſiſſem ex mente , dixi ita ; 57 *Planè de fauente oculorum tuorum
conſpectu proiectus ſum, ò Domine.* 58 ſed propterea miſertus tu pa-
uoris mei,vocem exaudiſti deprecationis meę,cùm tunc flebilem vo-
cem darem ad te. 59 Itaque Dominum diligite & amate vos omnes
Sancti cultores eius : 60 quia Dominus veritatem & fidelitatem ſer-
uorum ſuorum requiret ad remunerandum ; 61 & viciſſim condi-
gna ſupplicia tribuet ijs, qui ſatis multa faciunt opera ſuperbiæ .
62 Igitur facite viriliter , animuſque veſter roboretur in rebus ad-
uerſis , 63 ò vos omnes qui in Domino ſperatis ; cumque vobis ex-
ſpectatis adiutorem .

### *Orationes .*

MSS. 1 IMmenſam multitudinem dulcedinis tuæ pijſſime Domine ſuppliciter exoramus : vt dum veritatem tuam requírimus; tumórem execrábilis ſuperbiæ contemámus . Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum .

Breu. Mozar. b. fol. 71. 266. 2 ESto nobis Domine in Deum protectorem ; ne íncolis obſidentibus noſtrarum intégritas mentium feriátur : pro loco autem muníto , tuum habere mereamur auxilium . nam te nobis obumbránte, nulla vis valebit inrúmpere tentationum : nec receſſus penetrabit noſtros ; ſi tu intra extráque ádfueris, & firmamentum refugiumque noſtrum tuam dexteram déderis. ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui

*ibi.* nec receſſus tentationum penetrabit noſtros .

qui es benedictus & viuis,& omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 106. 3 PRotector noster Domine, conuerte nos à vijs nostris prauis; & habitare nos fac absque pauóre in terra hæreditatis nostræ: ac sic nos liberatos, fidei moderámine cóntine; vt nec prosperitate sæculari extollamur; nec ínuidi hostis aduersitate turbemur; vel facínorum núbilo obumbremur: sed sperantes in te, quæsumus, vt nos in tuâ iustitiâ liberes; nec digna pro admissis iustè repénses. illumina itaque faciem tuam super hæreditatem tuam; & salua nos propter misericordiam tuam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 163. 4 ERubescant, Domine, impij; & deducantur in infernum qui te Christum Dei Filium negauerunt: vt ora te loquentium, alto prædicationis cúlmine pólleant; dum aduersùs Iustum iniquitatem loquentium destrúxeris labia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 166. 5 DOmine Iésu Christe, non infirmetur, quæsumus, in peregrinatione huius paupertatis vigor Ecclesiæ tuæ: at si contígerit in nobis virtutum ossa pro tempore conturbári; exemplo passionis tuæ erecti, non incidámus vsquequaque in laqueos inimici. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

*De Passione Domini.*

fol. 186. 6 SAlua Domine de necessitatibus animas famulorum tuorum; & in tua iustitiâ sperantes, nec concludas in manibus aduersantis: sed respice humilitatem nostram; & in loco nos muníto saluífica, qui moriens deuinxisti inferna: vt confusis consilijs persequentium, sine pauóre in ciuitate sanctissimâ tuâ, fœliciori prouentu cælestem gloriam consequamur. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

*Item de passione.*

fol. 193. 7 LIbera nos Domine in tua iustitia; & ad precem nostram inclina aurem tuam: vt à malis erépti, & recreáti cælestibus; æternâ nos esse vestítos immortalitate lætemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 198.

8 INeffabili Domine enituisti patientiâ ; dum congregata omnis simul aduersùm te infidelium turba vt acciperent animam tuam ; nitebantur consilijs quòd in verbis te caperent; cùm vtiq;[te] Verbum Dei esse nescirent : & ideo qui tam potentialiter vicisti in delicto; viribus tuis glorificare te dignare . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Commentarius huius Psalm. num.7. S. Hieronymi.

9 TE Christe supplices deprecamur ; vt insinues mentibus nostris curam te diligendi; pro nobis passum iugiter confiteri : vt mereamur contra iniquam superbiam , humilitatis armis viriliter repugnáre .

---

# 31 XXXI.

## ÷ *Ipsi: Dauid . intellectûs .*

### *Beda.*

Sensus mysticus.

*Hic cùm pœnitentiæ sit psalmus , primò* Dauid *meminit in titulo propter Dominum Christum : quoniam ad ipsum respicit quidquid pœnitens iste dicturus est . deinde* Intellectûs. *ideo sequitur : quia nullus peccata nisi qui intellexerit , plangit . Meritoque psalmus tali est inscriptione prænotatus ; vbi se deterioratum peccator tardiùs intellexit : quia peccata quæ confestim prodi debuerant Domino , diutiùs se tacuisse confessus est ; audiens à Domino :* Intellectum tibi dabo & instruam te .

*In prima parte psalmi pœnitens loquitur , peccatum suum euidenter agnoscens , pœnam sibi merito districtionis indicens ; quoniam noxia facinora credidit occulenda : vbi breuiter principium & narratio continetur :* Beati quorum remissæ sunt iniquitates . *In secunda parte sola correctio est : nam cùm se propria confessione damnauerit; à Domino sibi credit esse parcendum:* Delictum meum cognitum tibi feci ; & iniustitias meas non abscondi . *Tertia parte , pœnitudinis bona commendans , etiam Sanctos in hoc mundo asserit Domino supplicare ; in quo sibi merito testatur esse refugium :* Pro hac orabit ad te omnis Sanctus . *Quarta , Dominus ad eius verba respondens , sperantes in se circumdare misericordia pollicetur :* Intellectum tibi dabo & instruam te . *Quæ quatuor partes interiectis* Diapsalmatibus *diuiduntur : quas in diuisionibus sequi , nostri constat esse propositi .*

Eusebius

*Feria II. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de ijs qui per Christum sunt saluandi.*

S. Athanasius. *Psalmus beatitudinem apertè palamque pronuntians.*

*Psalmus II. pœnitentialis & instructiuus.*

Propheta.

1 BEATI, quorum remissæ sunt iniquitátes:

℣. 1. Rom IV. 7. 2 & quorum tecta sunt peccáta.

† 3 beátus vir, cui non imputáuit Dominus peccátum:

℣. 4. Iohan. I. 47. 4 nec est in spiritu eius, dolus.

† 5 Quóniam tacui, inueteráuérunt ossa mea

6 dum clamárem tota die.

† 7 ÷ quóniam: die ac nocte grauáta est super me manus tua:

8 conuérsus sum in ærúmna ⋇ meâ: dum configitur spina.

⋇ *DIAPSALMA:*

℣. 9. Prou. XXVIII. 13. † 9 Delíctum meum cógnitum ⋇ tibi: feci:

10 & iniustítiam meam non abscóndi.

---

*Psalmus Dauidi inspiratus, intelligentiæ, & eruditionis plenus.* ❡ *PROPHETA*. 1 Fœlices ij quorum iniquitates sunt à Deo gratìs remissæ sine præcedentibus operibus & meritis; 2 & fœlices ij quorum peccata obtecta sunt conspectui Dei, vt eorum non recordetur ampliùs. 3 fœlix vir cui Dominus non ampliùs imputauerit peccatum neq; ad culpam neque ad pœnam, sed condonauerit plenè; 4 & fœlix ille in cuius animo & ore nulla est fallacia, sed vera resipiscētia & sui reatus confessio. 5 Quoniam autem diù peccata mea tacui, & non sum ea confessus; ideircò omnia ossa ac robora mea quasi præ vetustate attrita sunt atq; consumpta, 6 propter continuum clamorem meum atq; rugitum per totá diē, ob grauissimas pœnas mihi diuinitùs inflictas: 7 nam die ac nocte ingrauata est in me & grauiter me pressit punitio vltricis manus tuæ Domine: 8 & assiduè deuolutus & versatus sum in miseria mea, cùm eiusmodi cruciatuum spina mihi infixa persisteret. * 9 Tandem vel serò agnoui, tibique confessus sum delictum meum: 10 meumque peccatum non ampliùs occul-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

ȳ. 11. Isai. LXV. 24. I. Iohan. I. 9. † 11 Dixi, *Confitébor ÷ aduersùm me : iniuſtitiam meam Domino :*

12 & tu remiſiſti impietátem peccáti mei.

*DIAPSALMA.*

ȳ. 13. Isai. LV. 6. † 13 Pro hac orábit ad te omnis ſanctus in témpore opportúno :

† 14 verúmtamen in dilúuio aquárum multárum, ad eum non approximábunt.

ȳ. 15. Pſalm. IX. 10. † 15 Tu es refúgium meum à tribulatióne, quæ circúmdedit me :

16 exſultátio mea, érue me à circumdántibus me.

*DIAPSALMA.*

Deus. † 17 INTELLECTVM tibi dabo; & ínſtruam te in via hac quâ gradiéris :

18 firmábo ſuper te óculos meos.

† 19 Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intelléctus.

---

taui nec reticui. 11 Tunc pœnitens dixi, *Ipſe egomet confitebor Domino contra me meam iniquitatem ac ſcelera mea* : 12 & ſtatim tu ineffabili pietate remiſiſti impietatem & culpam cordis & peccati mei. *13 Ob hanc rem quòd ſis facilis ad ignoſcendum, ad te pro remiſſione peccatorum quilibet de populo tuo ſancto orabit hoc tempore opportuno ad inueniendam veniam, dum ſpatium ſupereſt pœnitentiæ. 14 verùm etiam cùm æternùm duraturæ calamitates diluuiauerint tamquam in multarum aquarum diluuio, ad illum ad te conuerſum eæ calamitates non pertingent. 15 Tu Domine es mihi is, ad quem ego refugio à tribulatione quæ me circumcludit & obſidet : 16 tu qui es cauſa exſultationis meæ, à circumdantibus me malis redime & ſalua me. *[DEVS. 17 Ego Deus eruditum & intelligentem te faciam, teque illuminando inſtruam in iſta noua pœnitentiæ via poſt lapſum, per quam iturus es nouo modo viuendi : 18 & ſuper te obfirmabo & figam oculos prouidentiæ & curæ meæ ne iterum cadas. 19 ſed & vos homines cuncti ne efficiamini velut

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

**Pauſatio &c.*

Propheta. ✝ 20 IN CAMO & fræno maxíllas eórum constrínge

℣. 20. Prouer. XXVI. 3.

21 qui non appróximant ad te.

✝ 22 Multa, flagélla peccatóris:

23 sperántem autem in Domino misericordia circúmdabit.

✝ 24 Lætámini in Domino & exsultáte iusti:

25 & gloriámini, omnes recti corde.

---

equus & mulus, quibus abest ratio & intelligentia. ¶ *PROPHETA*. 20 Meritò Domine afflictione atque pressurâ ceù capistro & fræno constringe maxillas eorum 21 qui brutè viuentes tanquam equus & mulus, ad te non appropinquant amore, tuæque voluntati non obsequuntur nisi timore pœnæ vel dolore. 22 Bene multa erunt peccatoris flagella atque dolores: 23 è contrario autem misericordia Domini circumdabit confidentem in eo. 24 Igitur ò iusti lætamini & gaudio exsultate quòd talem Dominum habeatis: 25 vosque omnes qui animum directum ad Deum habetis, de eo gloriámini; eumque laudate iubilantes in canticis.

*Orationes.*

MSS. 1 SAncte Domine, qui remissis delictis, beatitudinem te confessis adtríbuis; exaudi vota præsentis familiæ: & confracto peccati acúleo, spirituali nos exsultatione perfúnde. Per Dñum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 87. 131. 2 REmítte Domine impietatem cordis nostri; pro qua te omnis Sanctus in tempore opportuno exórat: atque intellectum tríbue nobis per * orationis suffrágium quo precamur; & ínstrue nos in huius vitæ viâ, quâ grádimur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*al. operationis.

f. l. 129. 155. 262. 3 DA nobis Domine peccatorum remissionem; qui purgatis præstas beatitudinem: esto refugium à pressura damnationis; qui indúltor es libertatis: & quia multa flagella peccatorum in nobis plagâ inruénte sen-

*al deſæuiunt.* te* ſentímus, in te confidendo circúmdari nos tuâ miſericordiâ ſentiamus. ℟. *Amen.* Per miſericordiã tuam &c.

*fol. 170.*

*De Paſſione Domini.*

4 TV nobis es Dñe refugium à preſſura quæ circú udedit nos: & ideo qui patiendo pro nobis, exaltatio facta es noſtra; redime nos à circumdantium inimicorum muſcípulâ. ℟. *Amen.* Per miſericordíam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

*fol.*

5 DEvs quem cordium occulta non latent; cui ſecreta conſcientiæ non celantur; remitte, quæſumus, iniquitates noſtras; & dele omnia peccata noſtra: vt animas noſtras, & admiſſa remittendo conquíras; & tegendo delicta, poſsídeas: & quia tu es exſultatio noſtra; redime nos miſerando; & à flagellis peccatorum redimendo libera. ℟. *Amen.* Per miſericordiã tuam &c.

*Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.*

6 TE Domine ſupplices deprecamur; vt obtéctis per indulgentiam peccatis, nec reputatis vltra delictis; mereamur Sanctorum exſultationis perpetuæ eſſe partícipes.

---

# 32 XXXII.

## ÷ *Pſalmus Dauid:*

### *Beda.*

*Senſus myſticus.*

*Hortatur in hoc pſalmo Propheta Eccleſiam fidelem ad pſalmodiam; enumerans potentiam factaque Creatoris: vt ad laudes eius auidiùs feſtinet; cùm virtutem ipſius pietatemque cognoſcit.*

*Per totum quidem pſalmum Propheta loquitur: ſed in prima ſectione monet iuſtos, in Domino gaudere; qui creaturas ſuas mirabili potentia continet:* Gaudete iuſti in Domino. *Secunda, exclamat beatum eſſe, qui ad eius meruit pertinere culturam; ſignificans tempora Chriſtiana; in quibus erat multitudo Gentium creditura:* Beata gens cuius Dominus Deus eius *& reliqua.*

*Feria II. ad Vigilias.*

Euſebius Cæſarienſis. *Adhortatio ad dicendum Deo laudes cum Theologia* [hoc eſt, *cum doctrina de Deo.*]

S. Athanaſius, *Pſalmus hortatoriùs & in modum iubentis.*

*Pſalmus*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta. 1 EXSVLTATE iusti in Domino:
2 rectos decet collaudatio:
† 3 confitémini Domino in cíthara:
4 in psaltério decem chordáram psallite illi:
† 5 cantate ei cánticum nouum:
6 bene psallite ÷ ei: in vociferatióne.
† 7 quia rectum est verbum Domini:
8 & ómnia ópera eius in fide:
† 9 díligit misericórdiam & iudícium:
℣. 10. Psal. CXVIII. 64. — 10 misericórdiâ Domini plena est terra:
† 11 verbo Domini cæli firmáti sunt:
℣. 11. Genes. I. 6. Hebr. XI. 3. II. Petr. III. 5. — 12 & spíritu oris eius omnis virtus eorum:
† 13 cóngregans sicut in vtre aquas maris:
℣. 12. Genes. II. 1. Iob XXVI. 13. — 14 ponens in thesáuris abyssos.
℣. 13. Genes. I. 9. Iob XXVI. 10. XXXVIII. 8. — † 15 Tímeat Dominum omnis terra;

---

*Psalmus Dauidi inspiratus.* ¶PROPHETA. 1 Vos iusti exsultate in laude Domini: 2 quia homines iustos & rectos decet laudatio Dei; quæ non est speciosa in ore peccatoris: 3 profitemini Domino debitas laudes cum citharæ sono: 4 & cum instrumento musico decem chordis tenso psalmos canite ei. 5 noua semper cantica in illius honorem cantate: 6 & bene decenterque in eius laudem canite cum iubilo & clangore. 7 quia verbum Dñi siue in præcipiendo siue in promittendo, rectum est & æquum: 8 & cuncta opera quæ ipse facit, fideliter fiunt correspondentia dictis eius atque promissis. 9 ipse namque misericordiam & id quod iustum est, amat: 10 & effectibus misericordiæ Domini plena est terra. 11 Verbo & iussu Dñi cæli firmiter stabiliterque conditi sunt: 12 & solo flatu & imperio oris eius factus est totus ille astrorum exercitus & ornatus in iisdem cælis. 13 ipse est qui congregauit in locum vnum, & congregatas simul retinet aquas maris tamquam in quodam vtre conclusas, vt appareat arida: 14 & qui immensas aquarum profunditates repositas tenet in occultis receptaculis terræ tamquam in occultis thesauris. 15 Timeant Dominum omnes terrigenæ; 16 & præ eius formidine

ab eo

16 ab eo autem commoueántur omnes inhabitántes orbem:

℣. 17. Psal. CXLVIII. 5.

† 17 quóniam ipse dixit, & facta sunt:

18 ipse mandáuit, & creáta sunt.

† 19 Dominus díssipat consília géntium:

20 réprobat ÷ autem: cogitatiónes populórum:

21 ÷ & réprobat consília príncipum:

℣. 22. Iob XXIII. 13. XIX. 21. Isai. XLVI. 10.

† 22 consílium ÷ autem: Domini in æternum manet:

23 cogitatiónes cordis eius, in generátione & generatiónem.

℣. 24. Psal. LXIV. 5. CXLIII. 15.

† 24 Beata gens cuius ÷ est: Dóminus Deus eius:

25 pópulus, quem elégit in hæreditátem sibi.

† 26 De cælo respéxit Dominus;

27 vidit omnes filios hóminum.

† 28 de præparáto hábitáculo suo

29 respéxit super omnes qui hábitant terram

† 30 qui finxit singillátim corda eorum;

---

concutiantur & tremant vniuersi habitatores orbis: 17 nam ipse Deus iussit; & solo suo iussu facta sunt omnia in cælo & in terra: 18 ipse præcepit tantùm, & vniuersa creata sunt & exstiterunt. 19 Dominus, cùm vult, dissoluit & à suo effectu impedit consilia quarumcumque nationum: 20 & irrita facit, cùm vult, excogitata quorumuis populorum: 21 ac irrita facit, cùm vult, consilia principum quantumuis potentissimorum. 22 contrà verò consilium & voluntas Domini in æternum stabiliter permanet: 23 & quæcumquæ voluntas eius disposuerit facere vel permittere, infallibilia permanent in omnia futura tempora. 24 Proinde fœlix est gens illa quæ vt Deũ suum agnoscit & colit Dñum ipsum cæli & terræ: 25 & fœlix est populus quem ex omnibus gẽtibus sibi Dominus peculiariter elegit veluti in possessionem suam hæreditariam. 26 Dominus de cælo prospexit semper in terram; 27 viditque semper omnes filios Adam, & quid cogitent, velint, faciantue. 28 de habitaculo suo cælesti firmissimè præparato 29 prospexit ad vniuersos habitatores terræ; 30 prospexit, inquam, ille qui eorum

qui

31 qui intélligit ómnia opera eorum .
† 32 Non saluátur rex per multam virtutem :
33 & gigas non saluábitur in multitúdine virtútis ÷ suæ :
† 34 fallax equus ad salutem:
℣. 34. Psalm. CXLVI. 10. Prouerb. XXXI. 31.
35 in abundántia autem virtútis suæ non saluábitur .
† 36 Ecce óculi Domini super metuéntes eum ;
℣. 36. Iob XXXVI. 7. Psal. XXXIII. 16. I. Petr. III. 12.
37 ÷ & : in eis qui sperant super misericórdia eius ;
† 38 vt éruat à morte ánimas eorum ;
℣. 36. Psalm. XXXVI. 19.
39 & alat eos in fame .
† 40 Anima nostra sústinet Dominum :
41 ÷ quóniam ; adiútor & protéctor noster est :
† 42 quia in eo lætábitur cor nostrum ;
43 & in nómine sancto eius sperávimus .
† 44 Fiat misericórdia tua Dñe super nos; quemádmodum sperávimus in te .

---

singillatim omnia pariter corda animasque formauit ; 31 quique intelligit & perspicit omnia operà eorum abdita licèt & occulta . 32 Nisi Deus saluet , quiuis rex non euadet saluus à morte per solam multitudinem & fortitudinem exercitûs sui : 33 nec fortis gigas saluus & incolumis erit in sola multitudine & multiplicatione fortitudinis suæ . 34 equus licèt sit bellator , res est fallax ad præstandam equiti salutem in prælio : 35 immò nec sese equus à morte seruabit per totã multitudinẽ roboris sui. 36 Sed ecce oculi Domini benignè prospiciunt ad timentes offendere eum ; 37 & ad eos qui spem suam collocant non in viribus proprijs , sed in misericordia eius ; 38 vt scilicet liberet à morte animas eorum ; 39 eosque nutriat tempore famis . 40 Bene igitur anima nostra auxilium Domini patientèr exspectat : 41 quia ipse auxiliator noster est, & instar clypei protector : 42 in ipso enim lætabitur cor nostrum ; 43 quia & nos in maiestate sua sanctã sperauimus . 44 Itaque Domine fiat super nos misericordiæ tuæ iugis effusio ; quemadmodum in te nos sperauimus non in nobis .

*Orationes.*

MSS. 1 PAſce Domine plebem tuam in fame verbi tui; & éripe animas noſtras de morte peccati: vt repléti miſericordiâ tuâ, adgregari iuſtorum gaudijs impertiente te mereamur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum *&c.*

Breu. Mozarab. fol. 87. 2 GAudium iuſtorum quod eſt in te Domine, famulorum tuorum infúnde viſceribus: vt conlaudatio tua quæ rectos decet, omnem à ſenſibus noſtris prauitatem expúrget. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen.*

fol. 89. 133. 240. *al. placés ſit. 3 TIbi Domino * patiens eſt anima noſtra; à quo & virtutem tolerantiæ & præmium concupiſcit accipere: tua ergo ſuper nos miſericordia, ſicut ſperauimus, fiat: tuaque nos gratia conſueta præueniat. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 68. 112. 133. 238. * al. ſpecialiùs. 4 FIat miſericordia tua Domine ſuper nos: vt qui ſingillátim corda hominum fingis; * ſpeciátim ea ſanctifices: & quia oculi tui ſuper eos ſunt qui te métuunt; timoris tui da nobis plenitudinem: vt & agnitionis tuæ nobis cónferas largitatem. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 135. 239. 5 DOmine qui iuſtorum gaudium, tuum facis eſſe præceptum; quorum tibi laudatio & obſéquitur diligendo, & diligit conlaudando; qui tibi per Legis citharam nouum canticum cantant; & per pſalterium pijs vocibus ſacro fragóre perſúltant: eorum nos Domine veſtigijs inhærére concede; & laudem * tui cum eiſdem tribue conclamare. (*al. tuam) & quia rectus eſt ſermo tuus, tuaque fidelia opera; præſta vt te corde fideli credamus; & miſericordiam tuam impénſiùs cónſequi mereamur. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam *&c.*

fol. 231. 6 CAntemus tibi Domine canticum nouum: quia rectus eſt ſermo tuus; & opera tua, fidelia: vt qui cælo-

cælorum regna in Prophetica iubilatione, & Euangelicæ tubæ clangóre conscéndere facis ; illuc nos áttrahas , quò ipse præcédis . ℞. *Amen* . Per misericórdiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 350. 7 TVo Domine Verbo cæli sunt facti; & Spiritû ornati : quia apud beatam Trinitatem nihil discrétum in opere , nihil reperítur sequestrátum in munere; quando ea quæ Pater facit & Filius , ea etiam indiuisè operatur Spiritus Sanctus. cælestis ergo fabrica Patris Verbo conséritur; & ornatus Spiritû oris perfícitur : tríbue proinde nobis vt opera tua cognoscámus in fide ; dum te Dominum Trinitatis essentialem crédimus & æqualem . ℞. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 383. 388. 8 GAudium nostrum & salus nostra , virtus atque iustitia, Domine Deus omnipotens; fac nos , quæsumus , placitâ tibi sanctorum . . . . . . Martyrum sorte gaudére ; & illic laudes tuas Rectorum munere pérpetim decantare . ℞. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De Sanctis .*

Comment. in huius Psalm. tom. 7. S Hieronymi. 9 FIat Domine misericordia tua super nos ; sicut sperauimus in te : vt qui nos per Baptismum abluísti ; Spiritûs Sancti infusione confírmes : sicut in Actibus Apostolorum cérnimus esse factum . Qui nunc in nobis venire dignéris ; vt per tuum lumen éffici mereamur hæredes gloriæ sempiternæ . *Amen* .

---

# 33 XXXIII.

*Dauidi: cùm immutauit vultum suum coram * Achimélech : & dimisit eum , & abijt .*

* *In edit. Rom.* Abimélech .

*Beda .*

*Cùm Saul persequeretur* Dauid; *tunc fugit ad* Achis Regem; *vbi dum esset inuidia faciente suspectus , industriosè* mutauit vultum suum ; *itaut saliuis ora compleret : quatenus energumenus æstimatus ,*

I. Reg. XXI. 12.

Sensus mysticus. tus, miseratione faciente dimitteretur illæsus. Dauid ergo Christus est; Achis populus Iudæorum: in quo ille incarnatus, sed inuidentibus non agnoscendus apparuit. vnde & Achis interpretari dicitur, Quomodo est! quod est verbum mirantis & non agnoscentis: quia Iudæi virtutes Christi admirantes, ipsum Deum minimè esse agnouerunt. Et bene Dauid vultu mutatus saliuas dimisit in barbam: saliua quippe infirmitatem, barba virtutem designat; quia Christus cùm in forma Dei esset, seipsum exinaniuit, formam serui accipiens. Nec in nomine Regis error est; cùm ex patre rege natus potuerit etiam Abimelech dici; qui interpretatur, Pater meus rex, siue Patris mei regnum. sed & mysterij sensus arridet: quia Iudæi patrem regem habuerunt; de quibus dicitur, Filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores. Dimisit autem eum, & abijt: dimisit Iudæos; & abijt credendus à Gentibus. Potest & ita dici, quia coram Abimelech Sacerdote mutauerit vultum: quando vt arma panesque sibi & socijs perciperet, à Saule se missum simulauit. (I. Reg. XXI. 1.)

Per totum psalmum verba Prophetæ, sunt Alphabeti Hebræi litteras excepta sexta, *in capitibus versuum per ordinem ponens. In prima parte benedicere se Dominum compromittit; admonens mansuetos vt cum ipso in eius laude perseuerent: Benedicam Dominum in omni tempore. Secunda, ad conuersionem fidelium, quæ sunt benemeritorum præmia non tacentur: Accedite ad eum & illuminamini. Tertia quasi filios admonet à quibus se delictis debeant abstinere: Venite filij audite me. Quarta iustos dicit ex omnibus tribulationibus eruendos; & impios debitas pœnas esse passuros: [Oculi Domini super iustos.] Quarum prima pars comprehendit litteras quatuor: secunda, sex: tertia, quatuor: quarta residuas septem.

* Vide Commen. Psal. CX. 10. S. Hieronymi.

Feria II. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina gratiarum actionis.*

S. Athanasius. *Psalmus gratiarum actionis.*

*Psalmus ad laudandum Deum ob liberationem malorum.*

Propheta.

1 BENEDICAM DOMINVM in omni tempore:

2 semper laus eius in ore meo:

---

*Psalmus Dauidi inspiratus, quando is cùm fugisset Saulem, & diuertisset ad Achi-melech, id est, Achis Regem Geth Philisthinorum; agnitus ab eo rege, valde timuit: & mutauit faciem suam, & finxit se arreptitium & insanum: & Rex ille dimisit eum à se, & abijt inde Dauid & saluatus est.* PROPHETA. 1 Toto vitæ meæ tempore benedicam & gratias agam Domino quòd me liberauerit à Rege Philisthinorum: 2 eiusdemque laus in corde & ore in

† 3 in Dómino laudábitur ánima mea.

℣. 4. Psal. CXVIII. 71. 4 Audiant mansuéti & læténtur.

† 5 Magnificáte Dominum mecum:

6 & exaltémus nomen eius in idípsum.

† 7 exquisiui Dominum, & exaudíuit me:

8 & ex ómnibus tribulátionibus meis erípuit me.

† 9 Accédite ad eum, & illumináminí:

10 & fácies vestræ non confundéntur.

† 11 Iste pauper clamáuit; & Dominus exaudíuit ÷ eum:

12 & de ómnibus tribulatiónibus eius saluáuit eum.

℣. 13. Zachar. IX. 8. † 13 immíttet Angelus Domini in circúitu timéntium eum, & erípiet eos.

℣. 14. I. Petr. II. 3. † 14 Gustáte & vidéte quóniam suauis ÷ est: Dominus:

15 beátus vir qui spérat in eo.

† 16 Timéte Dominum ÷ omnes: sancti eius:

---

meo iugiter erit: 3 & de Domini erga me bonitate sese laudabit & gloriabitur semper anima mea, 4 Audiant hanc mei liberationem omnes qui mansueti sunt in rebus aduersis, & vnà mecũ collætentur. 5 Mecum igitur ò mansueti prædicate magnum esse Dominum: 6 & maiestatem eius laudibus extollamus pariter: 7 quia ego in tribulationibus constitutus quæsiui & imploraui Dominum, & exaudiuit me: 8 & ex omnibus angustijs meis me liberauit. 9 Proinde vos qui in afflictione estis, respicite & accedite ad Deum; & ab eo lætitiæ lucem accipite: 10 sicque vultus vestri non pudefient ob frustratam vestram ab eo exspectationem. 11 Quemadmodum pauper hic Dauid in tribulatione sua Dñum inclamauit, & ille exaudiuit eum; 12 & ab omnibus pressuris suis eum liberauit: 13 ita quoque Angelus Domini circum timentes eum sese immittet, & castra militię Angelicę disponet in gyro illorũ, eosq; liberabit à tribulationibus suis. 14 Experientiã discite & agnoscite quòd benignus sit Dominus: 15 quodque fœlix sit vir qui sperat in eo. 16 Itaque filiali timore timete offendere Dominum ò vos omnes qui sanctimoniam quó-

17 quóniam non eſt inópia timéntibus eum.

ỳ.18. Lucæ I. 53. † 18 Díuites eguérunt & eſuriérunt:

19 inquiréntes autem Dominum non minuén-
tur omni bono.

÷ *DIAPSALMA*:

† 20 Veníte filij audíte me:

21 timórem Domini docébo vos.

ỳ.22. I.Petr.III.10. † 22 Quis eſt homo qui vult vitam;

23 díligit dies vidére bonos?

† 24 Próhibe linguam tuam à malo:

25 & lábia tua ne loquántur dolum:

ỳ.26. Pſal.XXXVI. 27. † 26 diuérte à malo; & fac bonum:

27 inquire pacem & perſéquere eam.

ỳ.28. Iob XXXVI. 7. Pſal.XXXII.18. Eccli.XV.20. I.Petr.III.12. † 28 Oculi Domini ſuper iuſtos;

29 & aures eius in preces eorum.

ỳ.30. Leuit.XVII.10. Ierem. XLIV. 11. Amos IX.4. Hebr.IV.13. † 30 vultus ÷ autem: Domini ſuper faciéntes
mala;

31 vt perdat de terra memóriam eorum.

---

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

profitemini: 17 quia nihil deeſt veri boni ijs qui ex amore timent diſplicere ei. 18 Diuites quidem mundani rapaces ceù leones, ſæpè poſtea ad inopiam redacti, indiguerunt & famē paſſi ſunt in hac vita vel ſaltē in altera vita: 19 at exquiréntibus plâcere Domino non deerit omne bonum, vt ſeriùs in æterna vita. * 20 Venite ergo filij & auſcultate mihi: 21 voſque docebo quemadmodum ſit timendus à vobis Dominus. 22 Quis eſt homo qui velit veram vitam diligere; 23 quique diligat videre & percipere dies bonos? 24 Quiſquis talis es, cuſtodi primùm & fac ceſſare linguam tuam à maledicentia: 25 & labia tua cohibe ne loquantur doloſum aliquid proximo tuo: 26 tum recédo ab omni ópere malo; & fácito ſemper id quod eſt bonum: 27 denique quære vt cum omnibus hominibus (ſi fieri poteſt) pacem habeas; eamque affectáre vt aſſequaris. 28 Oculi Domini benignè reſpiciunt ad iuſtos vt illis proſpiciat; 29 & aures eius intentæ ſunt ſemper ad deprecationes eorum vt poſtulata concedat. 30 contrà verò, facies Domini irarum plena eſt erga facientes mala, 31 vt aboleat & perire faciat è terra & famam & me-

Clama-

† 32 Clamauérunt ÷ iusti : & Dominus exaudíuit ÷ eos :
33 & ex omnibus tribulatiónibus eorum liberáuit eos.
† 34 Iuxta est Dominus ijs qui tribuláto sunt corde :
35 & húmiles spíritu saluábit.
† 36 Multæ tribulatiónes iustorum :
37 & de ómnibus his liberábit eos Dominus.
† 38 custódit ÷ Dominus : ómnia ossa eorum :
39 vnum ex his non conterétur.
† 40 Mors peccatórum péssima :
41 & qui odérunt iustum, delínquent.
† 42 rédimet Dominus ánimas seruórum suórum :
43 & non delínquent omnes qui sperant in eo.

---

moriam eorum. 32 Inclamanerunt iusti in tribulationibus positi ; & Dominus exaudiuit eos : 33 & ex omnibus afflictionibus suis eos liberauit. 34 Adiutorio suo Dominus proximè adest ijs qui afflicto sunt corde atque contrito : 35 & de malis saluabit eos qui humili & confracto sunt animo. 36 Multæ quidem sunt iustorum tribulationes in hoc mundo : 37 sed de his omnibus tribulationibus tandem eos Dominus liberabit. 38 custoditque Dominus omnia & singula ossa eorumdem iustorum ; 39 & ne vnum quidem ex his iustorum ossibus confringetur ab eorũ inimicis, nisi Deo ipso permittente ad maiorem æternamque gloriam seruorum suorum. 40 Cæterùm peccatorum hominum iusto iudicio Dei mala mors erit & interfectio : 41 & odientes siue id quod iustum est siue hominem iustum, culpabuntur, & æterni delicti rei erunt. 42 animas autem seruorum suorum Dominus liberabit à mala morte : 43 & omnes qui in Deo spem suam & amorem collocant, non culpabuntur, omni culpæ reatu in æternum soluti.

## *Orationes.*

MSS. 1 ANgelorum & totius creaturæ dispositor Deus ; emitte Angelum tuum in circuitu nostro : cuius ambi-

ambitióne muníti, mereamur à peccatorum morte pessima liberari. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 68. 89. 133. 202. 206. 241.

2 INquirentes te Domine, dignanter exaudi; atque vt in te * laudetur anima nostra propítius indúltor impérti: & quia iuxta es his qui tribulato sunt corde; aurem tuam ad contritionem nostri spiritûs pande: & ad pacem tuam, quæ exsúperat omnem sensum, corpora nostra & corda conuerte. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia régis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen.*

* *al.* gáudeat.

fol. 111. 135. 204.

3 BEnedicat te Domine, in omni tempore anima nostra: * quia & in flagellis nostris semper ádest misericordia tua; dum nos & disciplinâ córrigis; & indulgéntiâ foues: dum percutiendo sanas; & sanando corróboras. dona igitur nobis vt qui tuam in fide gustauimus suauitatem; plenissimam percipiamus in retributione dulcedinem. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

* *al.* quia in famulis tuis.

fol. 141.

4 IN omni tempore te Dominum benedicat anima nostra; & laudem tuam oris confessio pérsonet: magnificet te omnis conuentus Ecclesiæ; & in vnitate fidei collecta te redemptorem nostrum inquirendo non desistat; sed potentiam tuam multíplici famulatu sustóllat: vt talibus frequentando obsequijs, & à præsentibus angustijs liberetur; & futuræ beatitudinis gloriæ coniungatur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 13.

5 INquirentes te Domine exaudi propitius; & ab incuruantibus angustijs defende precatus: vt Ecclesiæ tuæ te per omnes gentes magnificent; exaltent nomen tuum vnitatis vinculo: discant à te quoque vt illuminentur; & attendant vt præceptorum tuorum tenacitate, vultu conscientiæ nullátenus erubescant. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 132.

6 REdime Domine in te sperantium animas nostras: & quia seruos tuos nos esse confidimus, Amicorũ tuorum suffragijs commendamur: nec vnquam eorum

*De Sanctis.*

auxilio

auxilio deserámur; quorum nunc te precibus annúere fœliciter gratulemur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

7 [DEvs] nobis præstare dignetur: vt sit iugiter laus eius in ore nostro; eiusque doctrinâ mediocriter vtentes, nec extollere prospera, nec incómmoda váleant inclinare.

---

# 34 XXXIV.

÷ *Ipsi*: *Dauid*.

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Totus psalmus ex persona Christi est; qui se petit ab inimicorum persecutione liberari: nam &* Dauid *rectè Christus accipitur: & cùm præponitur* Ipsi, *non quilibet membrorum eius, sed* ipse *Mediator ostenditur.*

*Per totum hunc psalmum verba sunt Christi Domini à dispensatione qua passus est. Primo membro persecutoribus retributionem postulat debere restitui, optans illis contraria; quæ tamen ad conuersionem eorum sint nihilominus profutura:* Iudica Domine nocentes me. *Secundo de resurrectione sua gaudet: & Iudæorum iniquitates exprobrans, propriæ passionis exponit actum:* Anima autem mea exsultabit in Domino. *Tertio promittit se per vniuersum orbem terrarum in membris suis Paternæ potentiæ confiteri; qui eum ab inimicis suis resurrectionis beneficio liberauit: deprecans vt confundantur persecutores, & exsultent in magna gloria fideles:* Confitebor tibi in ecclesia magna.

*Feria II. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Supplicatio Iusti, & prophetia de Christo.* S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 IVDICA DOMINE nocéntes me:
2 expúgna impugnantes me:

℣. 1. Psalm. XLII. 1. CXVIII. 154.

---

*Psalmus Dauidi inspiratus.* PROPHETA. 1 Fac mihi iudicium Domine de aduersarijs meis iniustè mihi nocentibus: 2 pu-

† 3 Apprehénde arma & ſcutum ; & exſúrge in adiutórium mihi .

† 4 Effúnde frámeam & conclúde aduérſùs eos qui perſequuntur me .

5 dic ánimæ meæ , *Salus tua ego ſum* .

℣. 6. Pſalm. XXXIX. 15. LXIX. 3.

† 6 Confundántur & reuereántur quæréntes animam meam :

† 7 auertántur retrórſum & confundántur cogitántes mihi mala :

℣. 8. Iob XXI. 18. Pſal. I. 4. Iſai. XVII. 13. XXIX. 5. Oſee XIII. 3.

† 8 fiant tamquam puluis ante fáciem venti :

9 & Angelus Domini coárctans ÷ eos :

† 10 fiat via illorum ténebræ & lúbricum :

℣. 10. Ierem. XXIII. 12.

11 & Angelus Domini pérſequens eos .

† 12 quoniam grátis abſcondérunt mihi intéritum láquei ſui :

13 ſuperuácuè exprobrauérunt ánimam meam .

† 14 Véniat illi láqueus quem ignórat :

℣. 15. Pſalm. IX. 16. LVII. 7. Prouе. V. 22.

15 & cáptio quam abſcóndit, apprehéndat eum:

---

gna contra impugnantes me : 3 apprehende contra eos arma & ſcu-
tum potentiæ tuæ ; & conſurge ad auxilium meum : 4 euágina
gladium tuum, & præóccupa & interclúde viam ex aduerſo perſe-
quentium me , ne me poſſint aſſequi : 5 & arcanâ inſpiratione fidu-
ciæ in te , dicito animæ meæ ; *Ego Deus ſaluator ſum tuus* . 6 Te
pro me pugnante , quotquot quærunt perdere animam vitamque
meam, erubeſcant & pudefiant, ſpe ſuâ fruſtrati: 7 à te vertantur re-
trorſum , & in fugam verſi pudore ſuffundantur quotquot mala
mihi inferre cogitant : 8 huc illucque diſperſi, efficiantur ſicut pul-
uis diſperſus ad præſentiam venti vehementis : 9 & Angelus à Do-
mino miſſus impellat & opprimat eos : 10 fiat via illorum tenebro-
ſa & lubrica : 11 & Angelus miſſus à Domino perſequatur eos .
12 & hæc iuſto Dei iudicio patiantur , quia ſine iuſta cauſa occul-
tauerunt mihi laqueum & rete ſuum , vt per eorum inſidias cáperer
& interirem : 13 & vanè & ſine cauſa opprobrijs me affecerunt .
14 Obueniat ergo iuſto Dei iudicio cætui illi aduerſariorum meo-
rum, calamitatis pédica quam ignorat & non præuidet : 15 & rete
illud quod mihi comprehendendo occultè tetenderat , illum potiùs

& in

16 & in láqueum cadat ÷ in ipsum :
† 17 Anima autem mea exsultábit in Domino :
18 & delectábitur super salutári suo :
† 19 ómnia ossa mea dicent ; *Domine, quis similis tibi ?*
† 20 *erípiens ínopem de manu fortiórum eius ;*
21 *egénum & páuperem à diripiéntibus eum .*
℣. 22. Psal. LXVIII. 5. † 22 Surgéntes testes iníqui, quæ ignorábam interrogábant me :
℣. 23. Psal. XXXVII. 21. CVIII. 5. † 23 retribuébant mihi mala pro bonis ;
24 sterilitátem, animæ meæ .
† 25 Ego autem cùm mihi molesti essent, indúebar cilício :
† 26 humiliábam in ieiúnio ánimam meam :
℣. 27. Psal. CVIII. 4. 27 & orátio mea in sinu meo conuertétur .
† 28 quasi próximum, & quasi fratrem nostrum, sic complacébam :
℣. 29. Iob XXX. 25. 29 quasi lugens & contristátus, sic humiliábar .

---

comprehendat : 16 & in eum ipsum laqueum & rete incidat, priùs mihi illaqueando paratum . 17 Porro anima mea exsultabit de Domino iudice iusto causæ mææ : 18 seseque oblectabit in salute sua quam ab eo exspectat : 19 & omnia interiora robora mea dicent ei; *Domine quis alius est similis tui ? 20 qui pauperem liberas de manu & potestate validiorum eo ; 21 & pauperem & mendicum liberas à violentis diripientibus eum .* 22 Consurgentes aduersùm me testes iniusti & mendaces, de ijs me criminibus interrogabant, quorum ego conscius non eram : 23 mihique reddebant mala loco rerum bonarum quas feceram eis : 24 & orbitatem retribuebant mihi, vt vitâ pariter & filijs orbatus essem . 25 Ego verò tum cùm mihi molesti erant aduersarij mei, induebam me sacco vilissimo ex pilis hircorum atque caprarum texto : 26 & animam meam humiliabam & affligebam ieiunio : 27 & oratio mea pro eis tunc fusa, si nihil illis profuit, reuertetur saltem in pectus meum fructuosa, mihique próderit . 28 quasi sodali, quasi fratri & cognato nostro, ita eis complacere studebam: 29 & quasi lugérem matrem & mœrerem,

† 30 Et aduérsúm me lætáti sunt & conuenérunt:
31 congregáta sunt super me flagélla; & ignoráui.
† 32 dissipáti sunt, nec compúncti:
℣.33. Iob XXX. 1. 9. 33 tentauérunt me; subsannauérunt me subsannatióne;
34 frenduérunt super me déntibus suis.
† 35 Dómine, quando réspicies?
36 réstitue ánimam meam à malignitáte eorum:
37 à leónibus, únicam meam.
℣.38. Psal. XXI. 26. † 38 confitébor tibi in ecclésia magna:
39 in pópulo graui laudábo te.
† 40 Non supergáudeant mihi qui aduersántur mihi iníquè;
℣.41. Psalm. LXVIII. 5. CVIII. 3. CXVIII. 161. Thren. III. 52. Iohan. XV. 25. 41 qui odérunt me grátìs, & ánnuunt óculis:
† 42 quóniam mihi quidem pacíficè loquebántur;

---

ità me affligebam & incuruabam ob eorum malitiam. 30 Et nihilominus ipsi aduersarij mei in rebus tristibus aduersùm me accidentibus lætati sunt; & simul sunt congregati: 31 & ab ipsis percutientibus collecta sunt super me flagella; & ego iustam causam cur me flagellarent nesciui. 32 dissoluti ac dissipati sunt in varias partes vt me perderent; nec mei commiseratione sunt compuncti: 33 varijs me modis tentauerunt: & interdum derisu me deriserunt; 34 interdum verò præ iracundiâ strictis dentibus suis stridebant & perstrepebant sæuientes contra me. 35 Domine, quando demum effectu mõstrabis inspicere hæc omnia? 36 in pristinam, quæso, securitatem restitue animam meam ab eorum maleficentia liberatam: 37 & ab istiusmodi leonibus liberatam, in securitatem restitue vnicam, solitariam & desertam ab omnibus animam meam. 38 qua de re & ego tibi Domine debitas laudes profitebor palàm in magna hominum congregatione: 39 teque publicè laudabo in confertissima populi turba. 40 Ne, quæso, gaudeant super malo meo ij qui iniquè inimicitias mecum habent. 41 quique me frustra & sine causa oderunt; & interim nutibus oculorum pacem simulant: 42 nam mihi quidem pacata & amica verba loque-

& in

43 & in iracúndia ⋇ terræ : loquéntes, dolos
cogitábant :
† 44 & dilatauérunt ſuper me os ſuum :
45 dixérunt, *Euge euge : vidérunt óculi noſtri* .
† 46 Vidíſti Domine, ne ſileas :
47 dómine ne diſcédas à me.
† 48 Exſúrge, & inténde iúdicio meo,
49 Deus meus & Dominus meus in cauſam
meam.
† 50 Iúdica me ſecúndùm iuſtítiam tuam Domine Deus meus : & non ſupergáudeant mihi :
ψ.51. Pſalm.XXXIX. 16. † 51 non dicant in córdibus ſuis ; *Euge euge ánimæ noſtræ* :
52 nec dicant ; *Deuoráuimus eum* .
† 53 Erubéſcant & reuereántur ſimul qui gratulántur malis meis :

---

bantur ; 43 ſed cum ira occulta terrenorum hominum, fraudulenta
verba loquentes, mente ſuâ excogitabant dolos mihi tendendos :
44 qui & latiſſimè aperuerunt os ſuum cachinnantes contra me iam
iam opprimendum: 45 dixeruntq; *Vah Vah ; optimè optimè : viderunt iam tandem oculi noſtri quæ optabamus in eo.* 46 Vidiſti & tu
quoque eos Domine : ne ergo diutiùs ſileas, ſcelera tanta diſſimulans : 47 Domine ne, quæſo, à me adiuuando abſcedas ; neque
deſeras. 48 Expergiſcere quodammodo à ſomno patientiæ tuæ
Domine ; & attende ad ius mihi dicendum : 49 in cauſam hanc
meam attende Deus meus & Dominus meus. 50 fac pro me iudicium prout poſtulat iuſtitia & magna miſericordia tua Domine Deus meus : & ne, quæſo, ſuper malo meo illi gaudeant inſultantes mihi : 51 & ne dicant de me in cordibus ſuis ; *Vah Vah, bene bene eſt animo noſtro; res ſucceſſit ſecundùm deſideria noſtra* :
52 & ne de me dicant, *Iam abſorbuimus ſanguinem eius à nobis ſuſum* . 53 Eiuſmodi ſpe ſuâ fruſtrati, erubeſcant & pudefiant pariter

induántur

✝ 54 induántur confusióne & reueréntiâ qui magna loquúntur super me:

℣. 55. Psalm. XXXIX. 17. ✝ 55 Exsúltent & lætentur qui volunt iustitiam meam:

56 & dicant semper, *Magnificétur Dominus*,

57 qui volunt pacem serui eius.

✝ 58 Et lingua mea meditábitur iustítiam tuam:

59 totâ die, laudem tuam.

---

ij qui gaudent de malis meis: 54 induanturque pudore & verecundiâ, qui magna & fastuosa verba loquuntur contra me. 55 E contrario autem exsultent & lætentur qui amant iustam hanc causam meam, eique fauent: 56 dicantque semper itâ, *Magnus agnoscatur & prædicetur Dominus*, 57 itâ, inquam, dicant quotquot volunt & desiderant pacem & salutem mihi seruo Dei. 58 Et tunc maximè cùm me liberaueris ab aduersarijs meis, lingua mea ex meditabundo corde loquetur & prædicabit iustitiam tuam Domine: 59 totaque die eadem lingua mea ex cordis meditatione loquetur laudem tuam.

*Orationes.*

MSS. 1 PRotectio salusque animæ nostræ Deus, óperi nos gáleâ spei, & scuto inexpugnabilis muniménti: vt à te in causis nostræ necessitatis adiúti, mereamur cum diligentibus te, lætitiâ & exsultatione perfúndi. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 160. *De Passione Domini.* 2 NE obdúres Domine aurem tuam ad orationem Ecclesiæ tuæ; in auxilium eius accede: vt qui pro ea passus es passionum durâ disciplinâ, inuocantem eam tua Déitas non spernat: vt qui tuis passionibus conformatur; tuis quoque muneribus consoletur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 163. *Item de passione.* 3 IVdica Domine nocentes nos; & impugnantes nos ipse expúgna: vt qui proprio es impugnátus in corpore nostro; nunc nos [in]expugnábiles reddas, permanentes

nentes

nentes in corpore tuo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 163. Item de passione.

4 CHriste Dei Filius, qui stridentium inimicorum dentibus non es commótus; sed singulari patientiâ, & effraénis stridóribus spícula, & humanis languoribus pórrigis medicinam: restítue tibi per veram pœnitentiam animas nostras: vt à te respecti, non feramur præcípites in irâ damnabiles; sed exemplo tuæ passionis reddamur ad omnia mites. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* ]

fol. 166. Item de passione.

5 CHriste Saluator noster & Domine, quem inimici tui gratìs odérunt; cuique, & annuentes oculis, pacificè loquebantur: da nobis vt & amicos in te, inimicósque propter te veraciter diligere valeamus: vt cùm tu Dominus fúeris solus in causa nostra; simplex ad omnes procédat nostra conscientia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 170. Item de passione. * ibi. dono

6 DA nobis Domine vt mortificationem tuam circumferamus in corpore nostro; qui nos viuificasti in corpore tuo: vt cùm molesti nobis fuerint inimici; non eamus contra illos reddituri vindictam; sed induti cilício, nostramque humiliantes in ieiunio animam; tibi *Dño in sinu nostro effúsam orationem deferamus acceptam ℟. *Amen*. Per misericordiam tuã *&c.*

fol. 171. Item de passione.

7 DEvs noster & Domine Iesu Christe, tu semper adésto in causa Ecclesiæ tuæ; per quam eam patienter discernas à cæteris; qui solus pro ea pertulisti vúlnera passionis ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 183.

8 LIbera nos Domine de contristatione & de flagellis peccatorum nostrorum; vt non humiliemur ab inimicis Ecclesiæ tuæ: sed præsta nobis vt tecum post tránsitum infiníto iúbilo iocundémur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol 188. Item de passione. * al. aliquando.

9 DOmine, qui olim in corpore nostro pati dignatus es; quando ad nos respicies? & ad solitudinem atque implorationem nostram * quando propitius con-

* al. conuerte. *conuertes obtútum? nō moréris; nec tardes; iam intende; iam conuértere; iam respice: vt oratio nostra, quæ nunc in sinum nostrum pro secretorum suorum compunctione conuértitur; ante conspectum tuum purgato cordis sui gemitu dirigatur. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* ]

fol. 189. 10 SVrgentes in te Domine testes iniqui, quæ ignorabas interrogabant: quid enim ignorabas qui eorum qui te óderant, dolos antè prospéxeras; & futurorum *Item de passione.* praéscius omnia præsciébas? qui ergo interrogantium blasphemias, alto pietatis mysterio te ignorasse designas; scire nos veraciter & *amplecti te fácito; & redem- * *ibi*. amplectere. ptionis nostræ mysteria plenâ fide cognoscere; & ea ipsa interrogantibus inimicis cógnita declarare. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 170. 11 DIc animæ nostræ Dñe, *Salus tua ego sum*. ne déseras nostra íntima dum se iniquitas prodíderit violenta: sed nocentes nos, tu iudica; tuâque pietate nos impugnantes expugna. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 190. 12 AD defendendam hæreditatem tuam tui sanguinis pretio emptam, Domine Iesu Christe apprehende arma victrícia: & exsurgens in adiutorium *Item de passione.* nostrum, fidei nos múnere scuto corrige: vt mentem nostram non queant inimici iácula penetrare; sed spiritum inimicum tu Rex noster frámeâ diuinâ concíde. & quia tu es animæ nostræ salus; id nobis petimus tribuas munus; vt mentis vigilantiâ te sequamur; & ónere peccati depósito, ad promissorum tuorum bona perueniamus. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam *&c.*]

fol. 209. 13 DEvs Dei Fili aduersùs quem exsurgentes iniqui; dum ignoranda intérrogant, se ipsos *ignorantiâ cæcitatis, reddentes tibi pro bonis mala: da nobis sic in *Item de passione.* tuis passionibus conlætári; vt in cælestis gloriæ curiâ mereamur coronandi admítti. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Dic

fol. 183. 14 DIc animæ nostræ Domine. *Salus tua ego sum*. inimici quoque tui qui aduersùs te conuenerunt, *Item de passione.* erubescant: & qui cogitant aduersùs fidem tuam, per pœnitentiam corrigantur. qui ergo innocens perpessus es inimicorum irrisiones & vulnera; nostra in his áblue propitiatus peccata. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 160. 15 INimici tui, Domine, aduersùs te conuenerunt; non vt compungerentur pœnitentiâ salutári; sed vt sóliti *Item de passione.* tentandum te adírent irrisione crudeli. qui ergo innocens perpessus es inimicorum & inrisiones & vulnera; nostra in his áblue propitiatus peccata. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 300. 16 MIserere nobis Domine; miserere nobis: & in te confidentes exaudi: aduersantium arma confrínge; & láqueos nobis déstrue præparatos: vt circúmdati claritate cælesti, non incidámus in foueam mortis: *Item de passione.* sed parato corde tuam in populis exaltemus misericordiam veritatis; qui pro nobis sustulisti opprobrium Crucis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 301. 17 DIc animæ nostræ Domine, *Salus tua ego sum*: quamque cernis imbecillitatis suæ turbari contúitu; non finas in æterno * eloquio: nec déseras nostra intima, dum se iniquitas prodíderit virulenta. sed nocentes nos tu iudica testantes: nos impugnantes expugna. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Glorificatio.*

Commentarius Psalm. tom. 7. S Hieronymi. LIngua mea meditabitur iustitiam tuam [ Christe; ] quia pro vita populi mortuus, non es in tartaro derelictus: totâ die laudem tuam; quia deuictâ triumphans morte, in cælis es susceptus à Patre. Cum quo tibi & Spiritu Sancto est honor & gloria. *Amen*.

# 35 XXXV.

## *In finem : seruo Domini, ipsi Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus. Seruo Domini *non alteri accipe quàm ei, qui cùm in forma Dei esset, formam serui accepit, factus obediens vsque ad mortem.*

*Totus psalmus à persona Prophetæ dicitur. In primo membro contemptores legis vehementer accusat: eosque dicit non habere portionem cum Domino, commemorans eorum impias voluntates:* Dixit iniustus vt delinquat in semetipso. *Secundo, sub laude Domini collata præmiorum dona describit: eosque domus Domini dicit vbertate compleri: breuiterque in ruina malorum psalmus iste concluditur:* Dn̄e in cælo misericordia tua, & veritas tua vsq; ad nubes.

*Feria II. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Redargutio impiorum cum Theologia* [hoc est, *cum doctrina de Deo.*]

S. Athanasius. *Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 DIXIT INIVSTVS vt delínquat in semetípso;

2 non est timor Dei ante óculos eius:

† 3 quóniam dolósè egit in conspéctu eius;

4 vt inueniátur iníquitas eius ad odium.

† 5 Verba oris eius, iníquitas & dolus:

6 nóluit intellígere vt bene ágeret:

† 7 iniquitátem meditátus est in cubíli suo:

v. 7. Osee VII. 6. Michææ II. 1.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, inspiratus Dauidi seruo Domini.* ¶ *PROPHETA.* 1 Iniquus homo intra semetipsum & in corde suo cogitauit peccare: 2 quia non est vllus Dei timor coram oculis mentis eius: 3 & quia coram eodem Deo omnia vidente véritus non est agere dolosè; 4 & eo vsque progreditur vt eius iniquitas veniat in odium execrabile omnium. 5 Sermones oris eiusdem iniqui hominis, sunt iniqui atque dolosi: 6 & noluit mente recogitare vt benefaceret: 7 noctu quoque in suo lecto vigilans iniquum

ástitit

8 ástitit ÷ omni : viæ non bonæ :
9 malítiam ÷ autem : non odíuit.
℣.10. Psalm.LVI.11. CVII.5. † 10 Domine, in cælo misericórdia tua;
11 ÷ & : véritas tua, vsque ad nubes.
† 12 iustítia tua, sicut montes Dei :
℣.13. Rom.XI.33. 13 iudícia tua, abyssus multa.
℣.14. I.Timoth. IV. 10. † 14 Hómines & iuménta saluábis Domine.
15 quemádmodum multiplicásti misericórdiam tuam Deus!
† 16 filij autem hóminum in tégmine alárum tuárum sperábunt :
℣.17. Psal.LXIV.5. † 17 inebriabúntur ab vbértate domûs tuæ :
℣.18. Iob XX.17. Apocal. XXII. 1. 18 & torrénte voluptátis tuæ potábis eos.
† 19 quóniam apud te est fons vitæ :
20 ÷ & : in lúmine tuo vidébimus lumen.
† 21 Prætende misericordiam tuam sciéntibus te;
22 & iustítiam tuam, his qui recto sunt corde.

---

aliquid cogitauit : 8 adfuitque paratus & promptus ad capessendum quoduis genus vitæ non bonæ : 9 malitiam porro nec animo saltem est auersatus. 10 Domine in cælum vsque immensa pertingit tua misericordia erga peccatores : 11 sed & fidelitas tua in dictis atque promissis altissima extenditur vsque ad nubes. 12 nam iustitia tua magna est & incomprehensibilis, ceu inaccessibiles montes procerissimi à te Deo creati : 13 & iusta decreta tua inscrutabilia sunt, ceù multa profunditas aquarum impenetrabilis. 14 Prouidentiâ tuâ Domine tum homines tum pecora ab interitu seruabis, dans vitam & escam omnibus viuentibus. 15 ô quantùm multiplicasti dona misericordiæ tuę Deus erga animantia cuncta! 16 sed filij Adam præterea sperabunt in tegumento & vmbrâ alarum tuarum & tuitione tuâ : 17 qui velut inebriabuntur à pinguedine ineffabili bonorum domûs tuæ : 18 eosque plenè potabis delicijs tuis in modum torrentis copiosè fluentibus. 19 nã apud te est fons & scaturigo vitæ : 20 & per lumen à te datum veram nos videbimus lucem. 21 Exténde itaque dona misericórdiæ tuæ in eos qui te agnóscunt & colunt : 22 tuæque iustitiæ effectus extende ad defendendos eos qui rectum

† 23 Non véniat mihi pes superbiæ:
24 & manus peccátoris non móueat me.
† 25 Ibi cecidérunt qui operántur iniquitátem:
26 expúlsi sunt, nec potuérunt stare.

---

animum habent. 23 Ne, quæso, contra me veniat pes alicuius superbi, ne me supplantet: 24 neque manus & operatio alicuius peccatoris me concutiat & fluctuare faciat. 25 Ibi apud te, scilicet, & coram oculis tuis corruerunt in perpetuam ruinam operantes id quod iniquum est: 26 expulsique sunt ab vbertima domo tua, nec potuerunt ampliùs ad eam surgere, in eaque stare.

*Orationes.*

MSS. 1 CLarífica nos cælesti misericordiâ, fons & orígo luminis sempiterni Deus: vt vbertáte domûs tuæ repléti, omnem iniquitatem & dolum cum procacitáte ferócis superbiæ renuámus. Per Dominum nostrum.

Breu. Mozarab. fol. 16. 49. 69. 88. 250. 2 DOmine Deus, apud quem est fons vitæ; & in cuius lumine áspicimus lumen; enútri in nos tuæ scientiæ splendorem: vt sitientibus nobis vitalem impértias potum; & caligantibus animabus * superno lumine restítuas intellectum. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

*al. superni luminis.

fol. 154. 259. 3 IN protectione alarum tuarum Domine filios hominum sperantes, nequaquam détegas: sed tamquam pullos quò possímus supernis volátibus præparari fouendo enútrias. nec dínpi nos laceratione insidiantium sinas; nec à nido Ecclesiæ tuæ auolàre permittas: sed dum nos tégmine regis paterno; ad vbertatem domûs tuæ, adiúti tuo veniamus auxilio. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

fol. 167. 4 NOn veniat nobis, Domine, pes superbiæ; nec manus peccatorum peccato præualente nos móueat: sed sperantes in protectione alarum tuarum, circumuolantium insidiarum rapínis erépti; ab vbertate domûs

tuæ

tuæ sancto eloquio repleamur; & torrente deliciarum tuarum, distributâ per Spiritum exundántis gratiæ varietate potémur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 181. 5 NOn veniat nobis pes superbiæ; neque manus peccatoris moueat nos: vt qui passionem tuam veneranter accipimus; animam nostram non ad pœnam, sed ad vitam fácias peruenire perpetuam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De Passione Domini.*

fol. 148. 6 DEvs apud quem est fons vitæ; & in cuius lúmine aspicimus lumen; enútri quæsumus in nos tuæ scientiæ splendorem: quò valeamus ad tui fontis accedere vbertatem. locos quoque diuersarum doctrinarum, contentos. fluentis tuis, nobis cóllige propinándos: vt sitientibus nobis vitalem impértias potum; & caligantibus animabus supérnè lumen restítuas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 7 ORamus te Domine: vt nobis nominis tui timorem insinues; misericordiam de cælo solitè largiaris; superbiam à nobis bonis tuis inimicam, áuferas; atque omnem dolum auertas; nosque sacrosancti luminis tui cognitione illuminatos, regno tuo dignos efficias. *Amen.*

---

# 36 XXXVI.

## ÷ *Psalmus: ipsi Dauid.*

*Beda.*

*Quoniam plerique mortalium pro afflictione bonorum, & impiorum prosperitate turbantur adeò, vt non remuneratas in hac vita virtutes* [ *non* ] *desiderent, & vitia consectentur: ad huiusmodi repellendum errorem psalmus iste componitur; qui finem magis vtrorumque considerandum crebra repetitione moneret.*

*Per totum psalmum Ecclesiæ vox introducitur *alphabeti Hebræi ordine digestum; ita tamen vt sextamdecimam litteram minùs habeat, Prima positione commonet ne malignantes quispiam debeat imitari: sed quidquid boni sperandum est, à Domino postuletur; qui nouit*

* Vide Commen. Psal. CX. to. 7. S. Hieronymi.

*nouit & profutura concedere, & perenniter mansura præstare*: Noli æmulari in malignantibus & cetera, *Secunda dicit peccatores maxima hic inuidiæ cruciatione torqueri; quoniam in suis actibus nil simile boni se habere cognoscunt*: Obseruabit peccator iustum & *reliqua*. *Tertia profitetur se, iustum numquam vidisse derelictum; malorum pœnas & præmia bonorum vtili iam commutatione permiscens*: Iunior fui etenim senui, & non vidi iustum derelictum. *Prima positione continet litteras sex: secunda, septem: tertia, octo.*

*Feria II. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina Deum colentis vitæ.*
S. Athanasius. *Psalmus in admonitione.*

*Psalmus exhortatorius.*

Propheta.

1 NOLI ÆMVLARI in malignántibus;
2 neque zeláueris faciéntes iniquitátem.
✝ 3 quóniam tamquam fœnũ velóciter aréscent:
4 & quemádmodum ólera herbárum, citò décident.
✝ 5 Spera in Domino, & fac bonitátem:
6 ÷ &: inhábita terram;
7 & pascêris in diuitijs eius.
✝ 8 Delectáre in Domino; & dabit tibi petitiónes cordis tui.
✝ 9 Reuéla Domino viam tuam,
10 & spera in eo; & ipse fáciet:

ỷ. 1. Prouer. XXIII. 17. XXIV. 1. 19. ỷ. 2. Psal. LXXII. 3. ỷ. 9. Psalm. LIV. 23. Prouerb. XVI. 3. I. Petr. V. 7.

---

*Psalmus Dauidi inspiratus.* ¶ *PROPHETA*. 1 Ne prouoceris ad iram ob malignos homines honoribus atque diuitijs florentes: 2 nec inuidias aut imiteris eiusmodi facientes id quod est iniquum. 3 quia tales homines citò exarescent & conterentur, sicut citò arescit herba: 4 & citò marcescent & à sua fœlicitate éxcident, sicut citò marcescunt olera virentia. 5 sed spem tuæ fœlicitatis colloca in Domino; & id quod bonum est facito: 6 & bono animo vt peregrinus habita in terra, 7 & sufficienter ad alendam vitam pascêris copiosis fructibus eiusdem terræ. 8 pone tu oblectamentum tuum in solo Domino; & dabit ipse tibi quæcumque petieris ab eo cor tuum. 9 fidenter detege & expone Domino negotia necessitatesque vitæ tuæ; 10 & committens ei te, in eo confide; nam &

& edú-

† 11 & edúcet quaſi lumen iuſtítiam tuam:
12 & iudícium tuum tamquam merídiem.
13 ſúbditus eſto Domino, & ora eum.
† 14 Noli æmulári in eo qui proſperátur in via ſuâ;
15 in hómine faciénte iniuſtítias.
† 16 déſine ab ira; & derelínque furórem:
17 noli æmulári vt malignéris.
† 18 quóniam qui malignántur, exterminabúntur:
19 ſuſtinéntes autem Dominum, ipſi hæreditábunt terram.
† 20 Et adhuc puſillum, & non erit peccátor:
ỳ. 21. Iob VII. 10. XX. 9. 21 & quæres locum eius; & non inuénies.
ỳ. 22. Matth. V. 4. † 22 manſuéti autem hæreditábunt terram:
23 & delectabúntur in multitúdine pacis.

---

ipſe faciet quod tibi vtilius erit: 11 & ſuo tempore in apertum
proferet ceu claram lucem, iuſtitiam innocentiamq; tuam, ſi fortè per
calumniam fuerit denigrata: 12 & proferet palàm ceu meridianum
ſolem iuſtitiam cauſæ tuæ, & iuſtam pro ea ſententiam. 13 interim
ſubde te Domino; ne obmurmures, ſed tace ad eius iudicia:
eique ſupplica. 14 Itaque ne prouoceris ad iram ob eum qui pro-
ſperos ſucceſſus habet in hac temporaria vita ſua; 15 ob hominem,
inquam, vitæ proſperæ, qui res facit iniquas. 16 ceſſa ab eiuſmodi
irâ; conceptumque furorem derelinque: 17 ne prouoceris ad æmu-
lationem cum iſtiuſmodi hominibus malis, fœlicibus licèt; ne tu
quoque eos imitando malus efficiaris & malefacias. 18 quia ij qui
malefaciunt, citò interibunt morte perpetuâ: 19 qui verò patien-
ter exſpectant ſibi opitulatorem Dominum, ipſi hæreditario-perpe-
tuoque poſſidebunt terram, vt ſeruis cùm regnabunt in cælo & ſuper
terram nouam poſt diem iudicij. 20 Et certè adhuc modicum
tempus tranſibit, & poſtea non erit ampliùs in ſua fœlicitate pecca-
tor: 21 & cogitatione tuâ illius locum opulentum ſtatumque fœli-
cem quæres; nec opulentiam illam inuenies nec fœlicitatem. 22 e
contrario mites probique homines hæreditario poſſidebunt terram,
ei regnantes æternùm: 23 ſeſeque oblectabunt multâ pace ac fœli-

Obſer-

† 24 Obseruábit peccátor iustum :
25 & stridébit super eum déntibus suis.
ỷ.16. Psalm.II.4. † 26 dominus ÷ autem : irridébit eum :
27 quóniam próspicit quòd véniet dies eius.
† 28 Glàdium euaginauérunt peccátores;
29 intendérunt arcum suum;
† 30 vt deiíciant páuperem & ínopem;
31 vt trucídent rectos corde.
† 32 glàdius eorum intret in corda ipsórum :
33 & arcus eórum confringátur.
† 34 Melius est módicum iusto, super diuítias peccatórum multas :
ỷ.15. Psal.IX.ỷ.15. † 35 quóniam bráchia peccatórum conteréntur;
36 confirmat autem iustos Dominus.
† 37 Nouit Dominus dies immaculátorum :
38 & hæréditas eorum ÷ in : æternum erit.
† 39 non confundéntur in témpore malo :

---

citate perpetuâ. 24 Peccator attentè cogitabit & obseruabit hominem iustum vt illi noceat : 25 & dentibus suis frendet aduersùs eum. 26 sed Dominus peccatorem illum deridebit : 27 quia præuidet quòd citò veniet dies vltima eiusdem peccatoris, in qua supplicio destinabitur æterno. 28 Peccatores eduxerunt gladium è vagina furentes; 29 in suoque arcu neruum intenderunt; 30 vt emissis arcu sagittis percussos in terram sternant egenum & pauperem; 31 & vt euaginato illo gladio suo interficiant eos qui recto sunt animo, modoque viuendi. 32 sed gladius ipse eorum aduersùs iustos euaginatus, ingrediatur in corda ipsorummet peccatorum iusto iudicio Dei. 33 & arcus ipse ab eis contra pauperes tensus, infringatur. 34 Melius vtiliusque est homini iusto parum quid & modicum alimentorum; quàm diuitiæ multæ peccatorum. 35 nam brachia & robora peccatorum confringentur : 36 corroborat autem & subleuat iustos Dominus. 37 Dominus agnoscit & approbat probum cursum dierum hominum sine macula flagitij & facinoris viuentium : 38 eorumque hæreditas incontaminata & immarcescibilis erit æterna, 39 ipsi immaculati homines tempore aduersitatis non

& in

℣. 40. Pſalm. XXXII. 19.

40 & in diébus famis ſaturabúntur.
41 Quia peccatóres períbunt:
† 42 inimíci verò Domini mox vt honorificáti fuérint & exaltáti,
43 deficiéntes quemádmodum fumus deficient.
† 44 Mutuábitur peccátor, & non ſoluet:
45 iuſtus autem miſerétur, & tríbuet.
† 46 quia benedicéntes ei, hæreditábunt terram:
47 maledicéntes autem ei, diſperíbunt.
† 48 Apud Dominum greſſus hominis dirigéntur:
49 & viam eius volet.

℣. 50. Prouer. XXIV. 16. I. Corinth. IV. 9.

† 50 cùm ceciderit, non collidétur:
51 quia Dominus ſuppónit manum ſuam.
† 52 Iúnior fui, étenim ſenui;
53 & non vidi iuſtum derelíctum,
54 nec ſemen eius quærens panem.

℣. 55. Pſal. CXI. 9.

† 55 totâ die miſerétur & cómmodat:

ſuffundentur pudore ceu derelicti à Domino: 40 & in diebus in quibus caritas & annonæ penuria fuerit, ipſi ſatiabuntur. 41 Cæterùm peccatores omnes peribunt: 42 & inimici Dñi ſtatim ac fuerint glorioſi effecti & excelſi in hac vita, 43 conſumpti mox, cum tota illa gloria ſua conſumentur, ſicut fumus conſumitur & euaneſcit. 44 Peccator ab alijs mutuum accipiet, & non reddet debitum: 45 iuſtus verò alijs miſericorditer dat, & benignè ſemper largietur. 46 nam qui Domino benedicunt & deſeruiunt, hæreditario poſſidebunt terram: 47 qui verò eidem Domino maledicunt blaſphemijs operibuſque malis, interibunt. 48 Greſſus actioneſque hominis iuſti à Domino benè dirigentur & firmabuntur: 49 eiuſque iuſti itineri vitæ benè volet Dominus, illudque vehementer amabit. 50 quare cùm iuſtus ceciderit, non perfractus collabeſcet: 51 quia viciſſim Dominus veluti ſuâ manu ſuppoſitâ ſuſtentat & firmat manum illius, ne penitus allidatur. 52 Fui ego olim puer & iunior; ſiquidem nunc iam factus ſum ſenex: 53 & numquam ego Dauid vidi hominem iuſtùm & eleemoſynarium penitùs derelictum à Deo; 54 nec vmquam ego vidi eiuſmodi hominis progeniem emendicantem alimenta neceſſaria, eiſque indigentem. 55 eiuſmodi iuſtus eleemóſynarum erogator omni die miſericorditer alijs

56 & ſemen illíus in benedictióne ÷ erit :

℣. 57. Psal. XXXIII. 15. ✝ 57 Declína à malo ; & fac bonum : & inhábita in ſæculum ÷ ſæculi :

✝ 58 quia Dominus amat iudícium :

59 & non derelínquet ſanctos ſuos :

60 in æternum conſeruabúntur .

✝ 61 ÷ Iniúſti puniéntur :

62 & ſemen impiórum períbit .

℣. 63. Prouerb. II. 21. ✝ 63 iuſti ÷ autem : hæreditábunt terram :

64 & inhabitábunt in ſæculum ÷ ſæculi : ſuper eam .

℣. 65. Prouer. XXXI. 26. ✝ 65 Os iuſti meditábitur ſapiéntiam :

66 & lingua eius loquétur iudícium :

℣. 67. Deuter VI. 6. Psal. XXXIX. 9. CXVIII. 11. Isai. LI. 7. ✝ 67 lex Dei eius in corde ipſius .

68 ÷ & : non ſupplantabúntur greſsus eius .

✝ 69 Conſíderat peccator iuſtum : & quærit mortificáre eum :

---

donat , & commodat vel dat mutuum : 56 & nihilominus progenies eius ſemper in benedictione erit & abundantiā rerum . 57 Itaque ceſſa & recede à re mala facienda ; & id quod bonum eſt facito: & ita inhabita terram,regnaturus ſuper eam in ſæcula ſempiterna. 58 nam Dominus diligit id quod eſt iuſtum & rectum : 59 ſuoſque ſanctos miſericordes homines non derelinquet in ſuis neceſſitatibus: 60 qui ſancti ab eo cuſtodientur in æternum ſine malo . 61 Iniuſti quidem è terra expellentur & punientur : 62 impiorumque mala poſteritas imitatrix malorum parentum, ab eadem terra exterminabitur & peribit . 63 at iuſti tamquam hæredes perpetuò poſſidebunt terram in cælo regnantes : 64 & ſuper eam inhabitabunt in ſæcula ſempiterna.65 Os iuſti ex iugi cordis meditatione loquetur non ſtulta & vana , ſed cæleſtis ſapientiæ verba : 66 eiuſque lingua id quod iuſtum eſt & æquum, & cum iudicio ſemper & prudentiā loquetur: 67 nam in ipſius iuſti mente & cordis affectu eſt lex Dei ſui . 68 & ideo greſſus actioneſque eiuſdem iuſti non impedientur vt deficiant & prolabantur à recta via . 69 Peccator callidè attendit & domi-

† 70 dominus ÷ autem : non derelínquet eum in
mánibus eius :
71 nec damnábit eum cùm iudicábitur ÷ illi:
† 72 Exſpécta Dominum ; & cuſtódi viam eius :
73 & exaltábit te vt hæreditáte cápias terram .
℣. 74. Pſalm. XC. 8. — 74 cùm períerint peccatóres , vidébis .
℣. 75. Iob V. 3. — † 75 Vidi ímpium ſuperexaltátum ,
76 & eleuátum ſicut cedros Líbani :
† 77 & tranſiui , & ecce non erat :
78 & quæſiui eum ; & non eſt inuéntus ÷ locus
eius :
† 79 Cuſtódi innocéntiam ; & vide æquitátem :
80 quóniam ſunt relíquiæ homini pacífico .
† 81 iniúſti autem diſperíbunt ſimul :
82 relíquiæ impiórum interíbunt .

---

animaduertit hominem iuſtum : & quærit vt occidat eum . 70 ſed Dominus non derelinquet iuſtum in peccatoris manibus & poteſtate : 71 nec iuſtum illum condemnabit , cùm contra illum tamquam reum fiet à peccatore iudicium & ſententia proferetur . 72 Igitur patienter exſpecta quæ tibi daturus eſt Dominus ; & interim cuſtodi viam rationemque viuendi, quam tibi ſeruandam præcepit : 73 & ipſe te exaltabit vt hæreditariò perpetuóque terram poſſideas . 74 cùm peccatores interibunt , tunc experimento videbis & peccatorum ſupplicia & præmia iuſtorum . 75 Vidi ego impium robuſtum ſupra modum exaltatum. 76 eumq; fortiſſimum & in altum eleuatum inſtar altiſſimarũ cedrorum montis Libáni. 77 & pauló pòſt per eam viam tranſiui quâ illum videram ; & ecce ( mirum dictu! ) non erat ille ampliùs in ſublimitate ſua priſtinâ & altitudine: 78 illumque diligentiùs perquiſiui ; & non eſt repertus ne quidem locus & veſtigium excellentiſſimæ claritudinis eius . 79 Cuſtodi ergò morum innocentiam & ſimplicitatem ; & aſpice ſemper in id quod rectum eſt & æquum , vt id tantùm cogites & facias : 80 quia homini qui cum omnibus pacem habere curat , ſupererunt poſt hanc vitam virtutis ſuæ reliquiæ ſplẽdidæ, pax & fœlicitas ſempiterna. 81 iniuſti autem omnes pariter interibunt : 82 ſed & impiorum reliquiæ, decus ſcilicet & gloria , proles ac reliqua omnia pariter peribunt .

† 83 salus autem iustorum, à Domino:
84 ÷ &: protéctor eorum in témpore tribulatiónis.
ẏ.85. Isai.XXXI.5. † 85 & adiuuábit eos Dominus; & liberábit eos,
86 ÷ &: éruet eos à peccatóribus:
87 & saluábit eos, quia sperauérunt in eo.

---

83 Cæterùm iustorum salus à Domino venit: 84 qui Dominus & eorum est fortissimus instar clypei protector opportunus tempore quo tribulantur: 85 & eis auxiliabitur Dominus; eosque liberabit, 86 liberábit, inquàm, eos, & eximet à peccatorum manibus ac potestate; 87 & eosdem iustos ab omni malo saluabit, eo quòd non in se ipsi, sed in Deo omnipotente sperauerint.

*Orationes.*

MSS. 1 BEatitudo omnium non incerta iustorum Deus; qui Sanctos tuos non derelínquis in fame; nec in stádio tribulationum superari permittis: precamur vt eâ nos múnias dexterâ; quam illis ne córruant, velociter pórrigis præparatam. Per Dñum nostrũ Iesum Christũ.

Breu.Mozarab. fol. 169. 2 OBseruat, Domine, peccator iustum, insidians fidelissimum gregem tuum, ad perdendum eum viuentem ex fide, & de tua misericordiâ præsumentem. non ergo nos perituros derelínquas in manibus eius; qui propter nos ligno Crucis affixus es. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 392 411. *De Sancto Laurentio M.* 3 TOtâ die, Domine, iustus tuus miseretur & cómmodat: qui in toto huius mortalis vitæ currículo temporalia donat vt æterna recipiat. semen ergo eius super nos in benedictione fructíficet: vt meritorum eius partem habentes; præmiorum quoque illius mereamur esse participes. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam *&c.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 1 SAnet [ Deus ] omnes infirmitates mentium nostrarum: nobisque præstet toto corde erígere spem nostram

ſtram; & in ſe tribuat collocari: vt à peccatis liberati, mereamur, ipſo diſtribuente, etiam æternitatis præmium adipiſci.

---

# 37 XXXVII.

*Pſalmus Dauid.* * *in rememorationem ÷ de Sabbato:*

* Pſal. LXIX. 1.

*Beda.*

*Dicendo* In commemorationem, *hoc nobis titulus iſte pronunciat, vt quia peccatum omnimodis effugere non valemus, certè vt ab eius frequentia temperemus, ſemper hoc ante oculos mentis habeamus; vt alibi dicit,* Et delictum meum coram me eſt ſemper. *Quod autem* De Sabbato, *exponitur quia pœnitens quilibet inter ſuorum vulnera peccatorum, æternæ ſemper quietis debet habere memoriam. Quidam hunc pſalmum ad beati Iob hiſtoriam aptant: ſed * Hieronymo videtur illum ex pœnitentis alicuius, vel myſticè ex Domini Saluatoris perſona, paſſionis tempore cantatum.*

Senſus myſticus.

* Comment. huius Pſalm. tom 7. S. Hieronymi.

*Pſalmus iſte Pœnitētis quadrifaria diſtinctione diuiditur. In prima miſericordiam mouet arguentis Domini & benigni Iudicis vita pœnalis:* Dñe ne in furore tuo arguas me. *In ſecunda ſuum & corpus verbere ſulcatum, & animum dicit amicorum exprobratione ſauciatū:* Quoniam ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi. *In tertia, medicina Saluatoris adiungitur: cùm totam inter aduerſa ſpem Domino ſe commiſiſſe teſtatur, paratumque ſe ad flagella, & plus mereri quàm patitur aſtruit:* Quoniam in te Domine ſperaui *& cætera. In quarta periculis omnibus exemptus ſalutis ſuæ Deum profitetur authorem:* Ne derelinquas me Domine Deus meus *& cætera.*

*Feria II. ad Vigilias.*

Euſebius Cæſarienſis. *Doctrina confeſſionis.*

S. Athanaſius. *Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*III. Pſalmus pœnitentialis ad precandum.*

Propheta.

1 DOMINE ne in furóre tuo árguas me:
2 neque in ira tua corrípias me.

℣. 1. Pſalm. VI. 2.

---

*Pſalmus Dauidi inſpiratus ad commemorationem ſuorum peccatorum. In Sabbato decantandus.* ℣*PROPHETA.* 1. Domine ne, quæſo, in tuo veluti furore & ſeueritate coarguas & conuincas me de peccatis meis: 2 & ne ex tua velut ira, nimis magnâ pœnâ me quó-

℣. 3. Iob VI. 4. † 3 Quóniam ſagíttæ tuæ infixæ ſunt mihi :
4 & confirmáſti ſuper me manum tuam.
† 5 non eſt ſánitas in carne mea à fácie iræ tuæ :
℣. 6. Pſalm. VI. 3. 6 non eſt pax óſſibus meis à fácie peccatórum
meórum.
† 7 quóniam iniquitátes meæ ſupergréſſæ ſunt
caput meum :
8 & ſicut onus graue grauátæ ſunt ſuper me.
† 9 putruérunt & corrúptæ ſunt cicatríces meæ
10 à fácie inſipiéntiæ meæ.
† 11 miſer factus ſum & curuátus ſum vſque in
finem :
℣. 12. Iob XXX. 28 12 totâ die contriſtátus ingrediébar.
Pſalm. XXXIV. 14. XLI. 10. † 13 quóniam lumbi mei impléti ſunt illuſióni-
bus :
14 & non eſt ſánitas in carne mea.
† 15 afflíctus ſum & humiliatus ſum nimis :
℣. 16. Iob III. 24. Iſai. LIX. 11. 16 rugiébam à gémitu cordis mei.

---

caſtiges. 3 Nam dolores pungentes à te mihi inflicti, quaſi ſagittæ me penetrarunt : 4 & punitricem manum tuam graui ictu & morâ obfirmaſti ſuper me. 5 Non ineſt ſanitas vlla carni corporis mei causâ tuæ erga me indignationis iuſtiſſimæ : 6 & nulla eſt pax & quies interioribus meis causâ peccatorum meorum, quæ plagas tantas commeruerunt iuſtiſſimè. 7 nam iniquitates meæ præ magno numero tranſcenderunt caput meum, inſtar exereſcentium aquarum me ſubmergentes : 8 & grauis oneris inſtar, nimio pondere pœnarum aggrauatæ ſunt ſuper me. 9 liuores & vlcera mea fœtuerunt, & tabificâ ſanie putrefacta ſunt : 10 idque factum eſt causâ amentiæ illius meæ, quâ te Deum contempſi. 11 miſerijs afflictus ſum, & pœnarum pondere incuruatus ſum nimis & nunc vſque perpetuò : 12 totâque die mœrens ambulabam. 13 nam interiora animæ meæ repleta ſunt ardore fœdiſque ludibrijs & ignominiâ : 14 & nulla ſupereſt ſanitas carni corporis mei : 15 nimuſque afflictus ſum & depreſſus ſum: 16 ac inſtar leonis rugiebam præ grandi gemitu cor-

Domine

† 17 Domine ante te omne deſidérium meum :
18 & gémitus meus à te non eſt abſcónditus .
† 19 cor meum conturbátum eſt :
20 derelíquit me virtus mea :
21 & lumen oculórum meorum & ipſum non eſt mecum .
† 22 amíci mei & próximi mei aduérsùm me appropinquauérunt, & ſtetérunt :
† 23 & qui iuxta me erant, de lóngè ſtetérunt :
24 & vim faciébant qui quærébant ánimam meam :
† 25 & qui inquirébant mala mihi, locúti ſunt vanitátes :
26 & dolos totâ die meditabántur .
† 27 Ego autem tamquam ſurdus non audiébam :
28 & ſicut mutus non apériens os ſuum :
† 29 & factus ſum ſicut homo non áudiens ;
30 & non habens in ore ſuo redargutiónes .

℣. 21. Iob XVII. 7. Pſalm. VI. 8. XXX. 10. LXXXVII. 10. Thren. V. 17.

℣. 22. Iob XIX. 13. 14. Pſal. XXX. 12. LXXXVII. 19.

---

dis mei . 17 Domine non te latet ſed in conſpectu tuo eſt omne deſiderium meum, & quid deſiderem : 18 nec eſt tibi occultus ſed bene notus continuus gemitus meus . 19 cor meum ſic perturbatum eſt vt fluctuet conſcientiâ culpæ & formidine pœnæ : 20 meque deſtituit fortitudo mea : 21 & nec lux ipſa oculorum meorum mecum eſt præ fletu atq; mœrore. 22 qui olim mihi erãt chari & ſodales mei, è regione mei à longè tantùm appropinquauerunt mihi, & eminùs conſtiterunt: 23 & propinqui & amici mei à longè ſteterunt, ſeſeque à me elongauerunt . 24 & interim qui quærebant mihi auferre animam & vitam, irruentes magnam mihi vim inferebant : 25 & qui inueſtigabant mala quæ mihi facerent, locuti ſunt contra me vana & mendacia verba : 26 totaque die dolos excogitabant quibus me caperent ac perderent . 27 Ego verò ità me geſſi quaſi eſſem ſurdus, & eorum mendacia non audirem: 28 & tacui quaſi mutus qui non aperit os ſuum ad loquendum : 29 & diſſimulando factus ſum vt homo qui non audiat ; 30 & qui non habeat in lingua ſuâ redargu-

quó-

† 31 quóniam in te Domine sperâui.
32 Tu exáudies ÷ me: Domine Deus meus.
† 33 quia dixi, *Nequando supergáudeant mihi ÷ inimíci mei:*
34 & dum commouéntur pedes mei, super me magna locúti sunt.
℣.35. Psalm. XXXIV. 15. † 35 quóniam ego in flagélla parátus sum:
36 & dolor meus in conspéctu meo semper.
† 37 quóniam iniquitátem meam annunciábo:
38 ÷ &: cogitábo pro peccato meo.
† 39 Inimíci autem mei viuunt, & confirmáti sunt ÷ super me:
40 & multiplicáti sunt qui odérunt me iníquè.
℣.41. Psalm. XXXIV. 12. CVIII. 5. † 41 qui retríbuunt mala pro bonis,
42 detrahébant mihi quóniam sequébar bonitátem.
† 43 Ne derelínquas me Domine:
44 deus meus ne discésseris à me:

---

tionis verba, quibus obiecta sibi crimina confutet. 31 fui autem vt surdus & mutus quia in te Domine totam spem meam & exspectationem posui. 32 Exaudies ergo me Domine Deus: 33 quia in te sperando, tibi dixi inter orandum: *Ne quæso aliquando gaudeant super malis meis inimici mei: & mihi insultent.* 34 ipsi etenim cùm vacillarent pedes mei & res meæ nutarent, aduersum me magna & superba locuti sunt verba. 35 & quia ego ad noua semper excipienda flagella & plagas paratus sum, & ad hoc natus & destinatus sum, dum in commotione continua versor: 36 meusq; dolor iugiter coram me perseuerat, & numquam à me discedit. 37 & quia semper tibi confitebor iniquitatem meam: 38 & anxius atque sollicitus cogitabo & contristabor de peccato meo, & pro eo abolendo & sanando curam geram. 39 Cæterùm inimici mei viuunt & bene valent, & robustiores facti sunt quàm ego: 40 & qui iniquè & sine causa me oderunt, magno numero sunt multiplicati. 41 qui reddunt mala pro beneficijs acceptis, 42 mihi aduersabantur & detrahebant, eo quòd ego sectarer id quod bonum est & iustum. 43 Ne, quæso, derelinquas me Domine: 44 Deus meus ne abscesseris & elon-

intende

45 inténde in adiutórium meum Dñe ÷ Deus : ſalutis meæ.

---

geris à me : 45 attende atque feſtina ad ferendum mihi auxilium Domine Deus ſaluator meus.

*Orationes.*

MSS. 1 EMitte ſalutare tuum infirmitatibus noſtris, vúlnerum cicatricúmque mortalium potentiſſime medicator; vt omnem gemitum doloremque noſtrum coram te deplorantes; valeamus euincere inſultationes aduerſantium vitiorum. Per Dñum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Breu. Mozarab. fol. 167. 2 DEvs, ante cuius conſpectum nullíus deſideria vel gemitus abſcondita ſunt; intende in adiutorium noſtrum; & ámoue à nobis furorem indignationis tuæ: vt qui in te confídimus, non decidámus in laqueos inimici. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Fol. 168. *De Paſſione Domini.* 3 CHriſte Deus noſter, qui in corpore tuo & inlúdi & verberari te paſſus es; tu animam noſtram inluſionibus repletam ab omni pollutionum ſorde depúrga: vt verâ ſanitate habitante in carne noſtrâ, ad coronam mereamur pertíngere deſtinatam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 195. *Item de paſſione.* 4 INimici tui, Domine, viuent in pœnis; quos deſtruxiſti potentiâ Crucis. non ergo ſuper Eccleſiam tuam vlterius confortentur qui ſemel gloriâ tuæ paſſionis euicti ſunt: vt membra tua vexillo Crucis erepta, & de hoſte victoriam capiant; & exoptata de ſpolijs hoſtium lucra conquírant. [℟. *Amen*. Per miſericordiã tuã *&c.*]

fol. 253. 267. 5 DOmine ante te omne deſiderium noſtrum; & gemitus noſter non eſt abſconditus à te: præſta ergo quæ deſideramus; & parce quæ géſſimus: ſimulque & fructum noſtris tribue deſiderijs; & veniam concede

 pecca-

peccatis. ℟. Amen. Per misericordiam tuam &c.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

6 QVia graues sunt pugnæ carnis; tu Domine intende in adiutorium nostrum; & esto nobis salus in tempore tribulationis.

---

# 38 XXXVIII.

## *In finem: ipsi Idithun: Canticum Dauid.*

*Beda.*

* 1. Paralip. XXV. 3.

Sensus mysticus.

*Nomen* Idithun *significat quòd* canticum *hoc *chorus ipsius canet. & quia* Idithun *interpretatur* Transiliens eos; *significat eum qui mente terrena trascendit,*transilitque eos,*qui inhærentes humo, & curuati in terra, ea quæ ima sunt cogitant; atque in excelso mentis habitans, de vanitate sæculi libero carmine philosophatur. & ne putares hunc quoque quia pressurarum meminit, esse pœnitentiæ psalmum, subiunxit* Canticum Dauid: cantare *enim lætantis est, interdum & dolentis, numquam verò pœnitentis. Notandumque quia psalmi qui* canticum *in titulo habent, victoriæ semper gaudia inter aduersa decantent.* Canticum *autem est, quantùm ad musicas artes pertinet, cùm chorus libertate sua vtens, neque in consonum, organi astruitur obsequium; [ sed ] hymno canore tantùm vocis exultat:* Psalmus *verò est, cùm cessante voce humana, pulsus tantum organi auditur concinentis: & ideo mysticè* psalmus *actum operationis;* canticum *verò lætitiam mentis ostendit.*

Idithun *iste, vitiorum* Transilitor *formam nobis iusti hominis prabens; in prima parte psalmi contra insidiantes inimicos vtilissimè se tacuisse testatur; petens vitæ suæ finem cognoscere, si forte incarnationem Domini etiam carnis oculis mereatur intueri:* Dixi custodiam vias meas. *Secunda vanum probat esse timorem mortalium; quoniam sunt omnia in potestate Domini constituta:* Verumtamen [ in imagine pertransit homo. ] *Tertio rogat vt eius delicta noxia dimittantur; quatenus vita eius prospero fine claudatur:* Exaudi orationem meam Domine & deprecationem meam.

Feria III. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. *Interpellatio cum confessione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 DIXI, *CVSTODIAM vias meas vt non delinquam in linguâ meâ.*

℣. 2. Psal. CXL. 3.

2 pósui ori meo custodiam,

---

*In perpetuum decantandum, primùm traditum ad canendum Leuitæ & Cantori Idithun, Canticum Dauidi inspiratum.* ¶PROPHETA, 1 Statui apud me ita dicens; *Obseruabo omnes vias gressusque actionum mearum ne peccem lingua mea.* 2 idcirco appodum

3 dum consísteret peccátor aduérsùm me .
† 4 obmútui ÷ & humiliátus sum & : sílui à
bonis :
5 & dolor meus renouátus est :
† 6 concáluit cor meum intra me :
7 ÷ & : in meditatióne mea exardéscet ignis.
† 8 Locútus sum in linguà mea ; *Notum fac mihi*
*Domine finem meum* ;
℣. 9. Psal. CXVIII. 84. † 9 *& númerum diérum meorum, quis est* ;
10 *vt sciam quid desit mihi* .
† 11 Ecce mensurábiles posuísti dies meos :
12 & substántia mea, tamquam níhilum ante te :
℣. 13. Psal. CXLIII. 4. † 13 verúmtamen vniuérsa , vánitas; omnis homo
viuens .*

*DIAPSALMA* .

℣. 14. Psalm. LXXII. 20. I Corinth. VII. 31. † 14 Verúmtamen in imágine pertránsit homo :
15 sed & frùstra conturbátur :

---

sui ori meo custodiam silentij , 3 dum peccator ex aduerso mei sta-
ret contra me . 4 obmutui tunc, meque humiliaui & compressi, ac
silui etiam à bonis verbis defensionis meæ, ne fortè prꝗterlaberer
linguâ meâ : 5 & interim dolor meus interior innouatus est magis-
que recruduit : 6 incaluitque magis cor meum in medio pectoris
mei: 7 & cùm mea ego mala recogito, nouus semper intestinus ignis
exardescet , meque peruret . 8 Tunc locutus sum quidem linguâ
meâ sed ad Deum , ità dicens tædio vitæ huius: *Ostende mihi Domi-*
*ne terminum vitæ huius meæ miserrimæ ; 9 & notifica mihi quis sit*
*numerus, quantaque mensura dierum vitæ meæ;* 10 *ad hoc vt sciam*
*quid quantumque, adhuc mihi supersit vitæ* . 11 Ecce tu breui men-
surâ comprehensibiles & breues decreuisti dies vitæ meæ : 12 tota-
que mea substantia & firmitas vitæ meæ est velut nihil, & quasi non
sit , coram te . 13 & certè omnia quæ sunt in hoc mundo vanitas
sunt & res instabiles atq; fugaces; & inter cætera maximè vana res est
omnis homo viuens & subsistens in mutabili hac & instabili vitâ .*
14 Ad similitudinem tantùm inanis imaginis & vmbræ citò euane-
scentis, vitam hanc homo pertransit : 15 sed & in hac ipsa momen-
taneâ vitâ , variarum præterea cupiditatum atque curarum tumul-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum .*

℣.16. Iob XXVII.17. Psal.XLVIII. 12. Prouerb. XXVIII. 8. Eccles.II.18. 21.26.V.14.

† 16 thesaurízat, & ignórat cui congregábit ea.
† 17 Et nunc quæ est exspectátio mea? nónnè Dominus?
18 ÷ &: substántia mea apud te est.
† 19 Ab ómnibus iniquitátibus meis érue me:
20 oppróbrium insipiénti dedísti me:

℣.21. Iob XXXIX.34.

† 21 obmútui ÷ &: non apérui os meum, quóniam tu fecísti.

℣.22. Iob IX.34.

22 ámoue à me plágas tuas:
† 23 à fortitúdine manûs tuæ ego deféci.
24 In increpatiónibus propter iniquitátem corripuísti hóminem:
† 25 & tabéscere fecísti sicut aráneam ánimam eius.
26 verúmtamen vanè ÷ conturbátur: omnis homo.

*DIAPSALMA.*

† 27 Exáudi oratiónem meam Domine & deprecatiónem meam:

---

tu continuo conturbatur inutiliter & inaniter. 16 congregat homo multarum opum thesauros: & nihilominus nescit cui hæredi eos thesauros congregabit; & quis illos sit possessurus. 17 Nunc ergò in tanta vanitate rerum, quid ego patienter exspecto? nonne Dominum? 18 & sanè tota vitæ meæ subsistentia firmitas atq; spes apud te Dñe reposita manent. 19 Ab omnibus, quæso, iniquitatibus meis libera me Domine. 20 iam enim ob iniquitates meas permisisti me ab homine stulto haberi dignum opprobrio & affici probris. 21 obmutui inter hæc probra, nec aperui os meum submurmurando, quia tu es qui fecisti me, meque talia nuncusque pati decreuisti. 22 sed tolle à me flagella hæc tua: 23 præ forti enim manus tuæ percussione ego totus defeci, iamque sum consumptus. 24 Seueris tu increpationibus castigasti hominē propter propriam iniquitatem: 25 eiusq; animæ desiderium habendi res caducas contabescere fecisti, sicut araneus tabescit, & humorē suum exhaurit in texenda sua tela labore inutili. 26 & nihilominus adhuc vanè inutiliterq; turbatur omnis homo.* 27 Audi, quæso, Domine orationem meam & supplicatio-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

áuribus

28 áuribus pércipe lácrymas meas.

† 29 ne síleas quóniam áduena ego sum apud te;

30 & peregrínus, sicut omnes patres mei.

† 31 remítte mihi vt refrígerer;

32 priusquàm ábeam, & ámpliùs non ero.

℣. 29. I. Paralip. XXIX. 15. Psal. CVIII. 19 II. Corinth. V. 6. Hebr. XI. 13. I. Petri I, 17. II. 11.

℣. 31. Iob VII. 15. X 20. XIV. 6.

---

nem meam atque clamorem: 28 meisque lachrymosis precibus benignam aurem præbe. 29 ne videaris mihi obsurdescere atque silere, nullum dando benignum responsum: quia coram te aduena ego sum super terram; 30 sumque hîc peregrinus, & nulla est mihi mora; sicut aduenæ quoque & peregrini fuerunt omnes progenitores mei, qui iam transierunt ex hoc mundo. 31 parce ergo mihi: meque relaxa à nimia perpessione dolorum atque terrorum conscientiæ, vt paululùm refrigerer ab hoc æstu; & quietus respirem; 32 antequàm hinc morte discedam, & non subsistam ampliùs inter viuos.

### *Orationes.*

MSS.

1 CVstodi Domine viam nostram ne delinquámus in lingua: vt in meditationibus nostris spirituali ignículo ardescénte; ea thesaurizémus in sæculo; quæ te tribuente capiamus in cælo. Per Dominum nostrum.

Breu. Mozarab. fol. 183.

*De passione Domini.*

2 CHriste Dei Filius, qui opprobrium insipientium factus es; ámoue à nobis flagella tua; & languoribus nostris pórrige medicinam, vt à te respécti, non feramur præcípiti írâ damnabiles; sed exemplo tuæ passionis reddamur ad omnia mites. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. ]

fol. 184.

*Item de passione.*

3 ECce, Domine, veteres sunt positi dies nostri; quia in vetere adhuc homine ambulamus, cùm nouitatem vitæ [ nuncusque ] non çapiamus: operum ergo dignorum exhibitione nos ámplia; qui fidei tuæ nobis contulisti vexilla: vt non veteres simus in actibus prauitatis; qui tuæ nos credidimus [vt] viueremus gloriâ passionis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

Hic

4 HIc remitte Domine siquid deliqui; quia in inferno nulla est remissio; quia nec confessio valet. qui nos ab huius sæculi ereptos peregrinatione, facere digneris ciues Sanctorum & domesticos Dei Patris: vt ædificati super firmissimum fundamentum in templum sanctum, mereamur effici conformes corpori gloriæ tuæ. Amen.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S Hieronymi.

---

# 39 XXXIX.

## *In finem. Psalmus ipsi Dauid:*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Sæpè tritum est* Dauid *&* Finem *significare Christum: cuius membra psalmum incipiunt; caput ipse consummat.*

*Prima narratione gratias agit Ecclesia Gentium, quia de veternoso mundi mœrore liberata, ad noui Testamenti meruit gaudia peruenire:* Exspectans exspectaui Dominum; & intendit mihi. *Secunda, ipse Dominus loquitur, sanctam incarnationem & iustitiam suæ prædicationis exponens: ob hoc Patris auxilium deprecatur, vt pericula possit à Iudæis illata deuincere; confundi postulans inimicos, & lætari omnes qui sperant in eum:* [ Annunciaui & locutus sum: multiplicati sunt super numerum. ]

*Feria III. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Gratiarum actio eius qui per Deum saluatus fuerit. & mentio de Ecclesia.*

S. Athanasius. *Psalmus gloriationis in Domino.*

*Psalmus ad gratias agendas & ad precandum.*

Propheta.

1 EXSPECTANS EXSPECTAVI Dominũ; & intendit mihi:
† 2 & exaudiuit preces meas:
3 & eduxit me de lacu miseriæ,

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus.* ¶ *PROPHETA.* 1 Valde exspectans exspectaui Dñum mihi subuenturum; & ipse inclinatus, est atq; attendit ad me se exspectantem: 2 & precem meam atque clamorem benignus audiuit: 3 & extraxit me de miseria & calamitatibus, quasi de lacu quodam perstrepentium aquarum

& stá-

℣. 4. Psal. LXVIII. 3.

4 ÷ & : de luto fæcis :

℣. 5. Psalm. XXVI. 5. LX. 3.

† 5 & ſtátuit ſuper petram pedes meos :

6 ÷ & : diréxit greſſus meos.

† 7 & immíſit in os meum cánticum nouum,

8 carmen Deo noſtro.

℣. 9. Psal. XXXIII. 3. LVIII. 10. CXVIII. 74.

† 9 Vidébunt multi ; & timébunt & ſperábunt in Domino.

† 10 Beatus vir cuius eſt nomen Domini ſpes eius ;

11 & non reſpéxit in vanitátes & inſánias falſas.

Chriſtus. † 12 MVLTA FECISTI tu Domine Deus meus mirábilia tua :

℣. 12. Iob V. 9. IX. 10.

℣. 13. Psal. XCII. 6.

13 & cogitatiónibus tuis non eſt qui ſimilis ſit tibi.

† 14 annunciáui & locútus ſum; multiplicáti ſunt ſuper númerum.

℣. 15. I. Reg. XV. 22. Psalm. XLIX. 8. L. 18 Iſai. I. 11. LXVI. 3. Hebr. X. c. 8. Iſai. LI. 9. Ierem. XXXI. 33.

† 15 Sacrificium & oblatiónem noluíſti :

---

me obuoluentium : 4 & quaſi de luto limoſo in quo fixus hærens emergere non poteram, ſic à meâ me miſeriâ eduxit: 5 meque inde eductum veluti in alta rupe pedes meos conſtituit vt tutus eſſem : 6 meoſque greſſus ſtabiliuit vt rectè conſulerem & inoffensè ambularem. 7 & nouo hoc beneficio nouum canticum dedit in ore meo, 8 hymnum ſcilicet nouo hoc argumento cantandum ſibi Deo noſtro. 9 Hanc meî diuinitus factam liberationem videbunt multi, & hinc magis timebunt Dñum & in eo ſperabunt. 10 Fœlix certè vir, cuius ſpes & confidentia eſt in Dño poſita; 11 quique non aſpexit ad ſectandas vanitates & ſuperbias atq; veſanias pompaſque mendaces. *CHRISTVS.* 12 Multa & copioſa eſſe feciſti opera tua admirabilia Domine Deus meus : 13 & non eſt quiſquam, qui ſimilis ſit Tui in mirabilibus cogitationibus & diſpoſitionibus tuis. 14 admirãdos iſtos cogitatus tuos enarraui & locutus ſum numerando ; & nihilominus multiplicati ſunt ſupra humanum numerum, & plures ſunt quàm vt narrari queant. 15 Tu Domine noluiſti ampliùs ſacrificium ſalutare ex animantibus, & oblationem ex rebus inanimatis ſecundùm

aures

16 aures ÷ autem: perfecísti mihi.
† 17 holocáustum & Pro peccáto non postulásti:
18 tunc dixi, *Ecce vénio*;
† 19 (*in cápite libri scriptum est de me*)
20 *vt fácerem voluntatem tuam Deus meus volui*,
21 *& legem tuam, in médio cordis mei.*
† 22 Annunciáui iustítiam ÷ tuam: in ecclésia magnâ:
23 ecce lábia mea non prohibébo:
24 Domine tu scisti.
† 25 iustitiam tuam non abscóndi in corde meo:
26 veritátem tuam & salutáre tuum dixi.
27 non abscóndi misericórdiam tuam & veritátem tuam à concílio multo.

℣. 21. Deuter. VI. 6. Ps. XXXVI. 31. CXVIII. 97.
℣. 22. Psalm. XXXIV. 18.

℣. 24 25. 26. 27. ad hunc modū distinguuntur in cod. Alexādrinb: in cod. autem Vatic. vt infra.

℣. 25. Psalm. LXX. 15.

In cod. Vatic. & apud Apollinarium sic distinguitur à ℣. 23.
Ecce labia mea non prohibebo.
Domine tu scisti iustitiam meam:
non abscondi in corde meo veritatem tuam:
& salutare tuum dixi.

veterem legem, quæ per se placita non sunt tibi: 16 sed corpus integrum ex auribus cæterisque membris aptasti mihi, tibi offerendum pro sanctificandis hominibus. 17 holocaustum ex integra victima combusta, & hostiam pro peccato non amplius petiuisti, nec tibi placuerunt; impossibile est enim sanguine taurorum & hircorum auferri peccata: 18 & tunc præfinito tempore abrogandæ legis veteris dixi: *Ecce in conceptione mea ingrediens mundum venio*; 19 (*quemadmodum in summa & volumine libri sacrarum Scripturarum scriptum est de me*:) 20 *venio, inquam, vt faciam Deus meus voluntatem tuam & placitum tibi; id quod volui libentissimè*: 21 *& legem tuam atque mandatum seruare volui ex intimo cordis mei*. 22 In frequenti hominum congregatione bonum ego nuncium prædicaui iustitiæ tuæ, tum quā iustus es, tum quā iustificas impium: 23 ecce labia mea à tua laude & prædicatione nunquā cohibebo: 24 id quod tu Domine benè nosti. 25 in animo meo non celaui iustitiam tuam, quâ malis supplicia decernis, & præmia bonis: 26 sed palàm dixi & prædicaui fidelitatem tuam in minis atque promissis, & eam quam tu hominibus exhibes salutem: 27 nec à quouis magno hominū cœtu tuam ego reticendo abscondi

† 28 Tu ÷ autem: Domine ne longè fácias miseratiónes tuas à me:

℣.29. Psalm.LVI.4. LX.8.

29 misericórdia tua & véritas tua semper suscepérunt me.

† 30 Quóniam circumdéderunt me mala, quorum non est númerus;

31 comprehendérunt me iniquitátes meæ; & non pótui vt vidérem:

† 32 multiplicátæ sunt super capíllos cápitis mei:

33 & cor meum derelíquit me.

† 34 compláceat tibi Domine vt éruas me:

35 domine ad adiuuándum me réspice.

℣.36. Psal.XXXIV.4. LXIX.3.

† 36 Confundántur & reuereántur simul qui quærunt ánimam meam vt áuferant eam:

37 conuertántur retrórsum & reuereántur qui volunt mihi mala.

℣.38. Psalm.XXXIV. 21.25.

† 38 ferant conféstim confusiónem suam, qui dicunt mihi; *Euge, euge.*

† 39 Exsúltent & lætentur super te omnes quærentes te:

---

misericordiam, tuamque veritatem quâ verax es in omnibus dictis
atque promissis. 28 Tu igitur Domine ne prohibeas & ne longè
abesse facias misericordias tuas à me hoc temporis: 29 nam semper
hactenus misericordia tua & promissionum tuarum veritas suâ me
subuentione seruandum exceperunt. 30 Quoniam circumquaq; me
nunc occupauerunt mala, quorum numerum computare nequit homo:
31 neq; comprehenderunt pœnæ iniquitatum, quas veluti meas
expiandas porto; & quas (vt ità dicam) non potui perspicere ac
enumerare; 32 nam multò plures factæ sunt quàm capilli capitis
mei; 33 iamque defecit me vigor animi mei: 34 placeat idcirco
tibi Domine vt me à tantis malis liberes: 35 Domine attende atque
festina ad adiuuandum me tempestiuè. 36 Pudefiant & erubescant
spe sua frustrati omnes pariter, qui animam vitamque meam auferre
mihi quærunt: 37 à me auertantur in fugam & terga mihi dent &
erubescant, qui cogitant ac volunt inferre mihi mala: 38 reportent

*ỳ. 40. Psalm. XXXIV. 27.* 40 ÷ &: dicant semper, *Magnificetur Dominus*,
† 41 qui diligunt salutáre tuum.
42 Ego autem mendícus sum & pauper; Dominus solícitus est meî.
43 Adiútor meus & protéctor meus tu es Deus meus; ne tardáueris.

---

illico debitum sibi pudorem, qui mihi insultantes dicunt; *Vah vah*.
39 Exsultent è contra ac lætentur in te tuoque fauore omnes qui te
Domine quærunt & inuocant: 40 dicantque iugiter, *Magnus agnoscatur & prædicetur Dominus*, 41 ità, inquam, dicant omnes
qui semper diligunt salutem à te obtinendam, desiderantque à te saluari. 42 Cæterùm ego sum egenus & pauper: sed Dominus curam
habet de me. 43 Auxiliator meus & instar scuti protector meus
atque saluator tu es Deus meus; ne ergo tardes auxilium mihi ferre atque salutem.

*Orationes.*

*Mis.* 1 EXspectatio tuorum única famulorum Deus, quem venturum in mundum, caput libri principalis edócuit; ínsere precamur legem tuam in medio cordis nostri: vt tuas iustitias nunciantes, ab imminentibus periculis eruamur. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

*Breu. Mozarab. fol. 169.* *De passione Domini.* 2 DEvs Dei Filius Christe, qui tempore passionis tuæ dum multiplicantur super capillos capitis tui qui oderũt te gratis; exsóluere ea quæ non rapuísti, probáris; tu nos à numerositate peccáminum libera: quò & super numerum capillorum nostrorum copia virtutum excrescat; & debita nobis pœnalis exsolutio impensione tuæ miserationis effúgiat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*fol. 195.* 3 PLáceat tibi Domine liberare nos de manu hostium; & confundantur & reuereantur quærentes deglutire nos:

*Item de passione.*

nos: in auxilium nobis occurre qui factus es noster adiutor: vt non erubescamus in actibus prauitatis; qui tuâ nos credimus innouatos gloriâ passionis. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

40

# XL.

## *In finem: Psalmus ipsi Dauid.*

*Beda.*

*Sensus mysticus.*

*Verba ista frequenti vsu nobis iam debent notissima esse: sed vt breuiter dicta tangamus, omnia diriguntur ad Dominum Christum. Magnificat autem hunc psalmum; quòd in quadragenario numero noscitur conlocatus: qui calculus emundationi & purificationi frequenter aptatur.*

*Primo ingressu Propheta loquitur, beatum esse prædicans eleemosynæ largitorem; multiplici eum benedictione concelebrans:* Beatus qui intelligit *& reliqua. Secundo gloriosam Dominus suam memorat passionem:* Inimici mei dixerunt mala mihi. *Tertio ad confirmandam spem fidelium, suam nihilominus resurrectionem prædicit:* Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me *&c.*

*Feria III. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de Christo, & de Proditore [Iuda.]*

S. Athanasius. *Psalmus beatitudinem proclamans.*

*Psalmus lamentationis.*

Propheta.

1 BEATVS QVI INTELLIGIT super egénum ÷ & páuperum:
2 in die mala liberábit eúm Dominus.
† 3 Dominus conséruet eum, & viuíficet eum, & beatum fáciat eum in terra:

---

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus.* ¶*PROPHETA.* 1 Fœlix qui cogitat de egeno & paupere vt misereatur eorum: 2 in tempore malorum liberabit eum Dominus à malis. 3 Dominus meus, quæso, custodiat eiusmodi eleemosynæ largitorem; & viuum & incolumem reddat eum; & fœlicem eum

 & non

4 & non tradat eum in ánimam inimicórum eius.
† 5 Dominus opem ferat illi super lectum dolóris ÷ eius:
6 vniuérsum stratum eius versasti in infirmitáte eius.
† 7 Ego dixi, *Domine miserére mei:*
8 *sana ánimam meam, quia peccáui tibi.*
Christus. † 9 INIMICI MEI dixérunt mala mihi;
10 *Quando moriétur, & períbit nomen eius?*
† 11 & si ingrediébatur vt vidéret, vana loquebátur:
12 cor eius congregáuit iniquitátem sibi:
† 13 egrediebátur foràs, & loquebátur in idípsum
† *aduérsùm me.
14 susurrábant omnes inimíci mei aduérsùm me:
15 cogitábant mala mihi:

---

faciat in terra: 4 eumque non tradat animo & voluntati ac manibus inimicorum suorum. 5 Dominus meus, quæso, auxilietur illi in lecto vbi iacuerit præ suo dolore & infirmitate: 6 in ægritudine enim hominis eiusmodi tu Domine consueuisti totum stratum eius vertere & commutare in sanitatem, vel certè sternere vt molliùs quiesceret. 7 Ego autem cùm ægrotarem dixi; *Domine miserere mei:* 8 *sana animam meam ægrotantem, eo quòd in te Deum peccauerim.* 9 Inimici verò mei tunc mihi ægrotanti locuti & imprecati sunt mala, dicentes de me; 10 *Quando tandem iste morietur, & simul cum morte abolebitur nomen eius?* 11 & si in cubiculum meum eorum aliquis intrabat vt me ægrotum inuiseret, vana & conficta commiserationis verba loquebatur: 12 simulque ipsius animus sibi ipsi introrsum congregauit iniquum aliquod contra me. 13 tum exibat foràs ex cubiculo meo, & vnà simul cum alijs aduersùm me loquebatur & detrahebat. 14 clam murmurabant aduersùm me omnes inimici mei: 15 & cogitabant mala contra me: 16 ac

verbum

† 16 verbum iníquum conſtituérunt aduérſúm me.

17 ÷ Numquid: qui dormit non adíjciet vt reſúrgat?

℣. 18. 19. Iob XIX. 19. Pſalm. LIV. 14. 15. Ierem. XX. 10. Iohā. XIII. 18.

† 18 Etenim homo pacis meæ in quo ſperáui,

19 qui edébat panes meos, magnificáuit ſuper me ſupplantatiónem.

† 20 Tu autem Domine miſerére mei; & reſúſcita me: & retribuam eis.

† 21 in hoc cognóui quoniam voluíſti me;

℣. 22. Actor. I. 16.

22 quóniam non gaudébit inimícus meus ſuper me.

† 23 me autem propter innocéntiam ſuſcepíſti;

24 & confirmáſti me in conſpéctu tuo in ætérnum.

† 25 Benedíctus Dominus Deus Iſraél,

26 à ſæculo & vſque in ſæculum. Fiat, fiat.

---

rem tandem iniquam ac diabolicam diſpoſuerunt contra me. 17 At numquid qui decumbit in lecto ægrotus, non addet vt è ſuo lecto iterum ſurgat incolumis? 18 Sed & homo pacificus meus & amicus de quo confidebam, 19 quique manducabat panes meos, leuato contra me calcaneo ſuo magnam in me fecit conculcationem & proditionem. 20 Tu autem Domine miſerere mei; & iterum me ſurgere facito; & inimicis illis ego reddam quod merentur. 21 in ea ego re cognoui quòd mihi benè volueris meque dilexeris; 22 quòd inimicus meus gauiſurus non erit de me, nec mihi inſultaturus. 23 porro propter innocentiam meam me tuâ veluti manu excepiſti & adiuuiſti: 24 meque firmiter ſtatuiſti ante faciem tuam in æternum. 25 Benedictione & laude dignus eſt Dominus Deus, in quem credit Iſraeliticus populus; 26 laudabilis ſemper ab hoc ſæculo vſque in æternum. Ita fiat: ita fiat.

*Orationes.*

MSS. 1 NOſtrorum peccáminum mitis indúltor ætérne Deus, qui dignanter inſinuas effúgere diem malum,

lum, si misericordia subsequatur egenum; fer opem, quæsumus, doloribus nostris: vt dum carnalia delicta clementer árguis; medicinam animæ placabiliter largiaris. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 183.

*De passione Domini.*

2 CHriste Dei Fili, aduersùs quem & insusurrantium inimicorum labia mota sunt; & contra quem verbum iniquum falsis fictionibus formauerunt; tu nos ab omni tentationum genere, protectionis tuæ munímine tege: vt per te susurris non cedamus aduersis; qui semper vincis in nos potentiâ Deitatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 193.

3 INimici tui, Domine, cupientes de terra pérdere nomen tuum; mala de te locuti sunt, dicentes; *Quando morietur*? nomen videlicet volentes perdere Christianum. sed tu Domine, cuius promissum fidele tenemus, quòd permaneas nobiscum vsque ad consummationem sæculi; miserere nobis: & resuscita nos propter innocentiam fidei quâ in te credimus; vt non gaudeat de nobis insatiabilis inimicus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

41

# XLI.

## *In finem: intellectûs: filijs Coré.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Filij Core, *sicut* Eman, Ethan, Asaph, *&* Idithun, *non Psalmigraphi, sed Cantores fuere: à Dauid quidem ad psalmodiam electi; sed ob significantiam nominum Titulis congruenter affixi.* Core *ergo dicitur* Caluaria; *in cuius nominis loco Dominus est crucifixus. & ideo* Filij Core *meritò dicuntur, qui passionis illius vexillo tota deuotione famulantur. Psalmusque hic omni conuenit Christiano, qui flamma Dominicæ charitatis accenditur. Meminisse enim debemus quòd* * *beatus Hieronymus ait;* Omne Psalterium sagaci mente perlustrans, nusquã inuenio quòd filij Core aliquid triste cantauerint; semper enim in psalmis eorum, læta sunt & iucunda: sæcularis-

* In expositione Psalm. XLI. Epist. 16. tom. 9. S. Hieron.

cularibusque contemptis, cælestia & æterna desiderant, congruentes interpretationi nominis sui.

Filius Core, *quem diximus crucis bonore signatum; prima professione psalmi huius omne desiderium mentis suæ ad Dominum dicit esse translatum:* Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum. *In secunda loquitur animæ suæ, dicens eam in hoc sæculi salo non debere turbari; quia Deus est ipsius fixa deliberatione suffugium:* Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me? *& reliqua.*

*Feria II. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Supplicatio Prophetarum super reiectione gentis Iudæorum.*

S. Athanasius. *Psalmus gloriationis in Domino.*

*Psalmus desiderij cum lamentatione.*

Propheta. 1 QVEMADMODVM DESIDERAT ceruus ad fontes aquárum:

℣. 2. Psal. LXXXIII. 3. — 2 ita desiderat ánima mea ad te Deus.

℣. 3. Psalm. LXII. 2. — † 3 Sitiuit ánima mea ad Deum ⁜ fortem: viuum:

4 quando véniam & apparébo ante fáciem Dei?

℣. 5. Psalm. LXXIX. 6. CI. 10. — † 5 Fuérunt mihi lácrymæ meæ, panes die ac nocte,

6 dum dícitur mihi quotídie; *Vbi est Deus tuus?*

℣. 6. Psal. LXXVIII. 10. CXLI. 2. — † 7 Hæc recordátus sum, & effúdi in me ánimam meam;

℣. 7. Psalm. LXXVI. 7. CXLII. 5.

---

*LIBER SECVNDVS PSALMORVM secundùm Hebræos.*

*In perpetuum decantandus psalmus, plenus intelligentiæ, datus olim concinendus Leuitis Cantoribus de progenie Core.* ¶ *PROPHETA.* 1 Sicut ceruus cursu & æstu fatigatus, desiderat & anhelat ad fontes aquarum: 2 sic anima mea perturbationum æstu fatigata desiderat & anhelat ad te Deum. 3 Anima mea flagrans sitiuit ac desiderauit ardenter Deum fortem ac viuentē: 4 & quando demum ibo & comparebo conspectui Dei? 5 Fuerunt mihi quotidie per diem & noctem lacrymæ meæ vt quotidianus cibus, 6 cùm mihi quotidie ab inimicis diceretur; *Vbinam est iam Deus tuus, à quo sperabas auxiliū?* 7 Horum ego verborum hæc mihi exprobrātium recordatus sum: & in pectus meum effudi animi mei vota, suspiria ac

quó-

8 quóniam transibo in locum tabernáculi admirábilis vsque ad domum Dei,

℣. 9. Isai. XXX. 29. † 9 in voce exsultatiónis & confessiónis, sonus epulántis.

℣. 10. Psal. XLII. 5. † 10 Quare tristis es ánima mea? & ÷ quare: contúrbas me?

℣. 11. Psal. CXIV. 7. † 11 spera in Deo quoniã ⋇ adhuc: confitébor illi:

12 salutáre vultûs mei ÷ &: Deus meus.

† 13 Ad me ipsum ánima mea conturbáta est:

14 proptérea memor ero tui de terra Iordánis, & Hermoniím à monte módico.

℣. 15. Ierem. IV. 20. Ezechiel. VII. 25. † 15 abyssus ⋇ abyssum: ínuocat in voce cataractárum tuárum:

℣. 16. Psal. LXXXVII. 8. † 16 omnia excélsa tua & fluctus tui super me transiérunt.

℣. 17. Psal. CXXXII. 3. Iob XXXV. 10. Psal. LXII. 7. CXVIII. 55. † 17 In die mandáuit Dominus misericórdiam suam: & nocte cánticum eius.

Cod. Vatic. In die mandauit Dominus misericordiam suam: & nocte declarabit.

---

sensa bonæ spei; 8 quòd aliquando tandem transibo & vadam ad locum habitaculi admirando opere constructi, & ad domum ipsam vsque Dei; 9 transibo, inquam, illuc cum voce exsultante & profitente laudes Dei, vbi sonus resonat populi festa celebrantis. 10 Quare ergo mœsta incuruaris anima mea? & cur me mœrore perturbas? 11 exspectans spera in Deo quòd etiam denuo sim illi professurus laudes in domo ipsius: 12 qui saluator est & liberator faciei meæ à lacrymis & mœstitiâ, & Deus est meus, qui ad sui cultum me vocauit. 13 In me ipso anima mea turbata est; 14 ob quam contristationis meæ causam, saltem tui Dñe recordabor ex hac regione circa Iordânem vbi exul ago, & ex hoc paruo monte Hermonijm in extremis finibus terræ sanctæ. 15 calamitas namque vna calamitatem aliam in me nunc attrahit, sicut immensitas vna profunda aquarum, profundam aliam aquarum immensitatem aduocat ad strepitũ præruptorũ imbrium, ex alto cælo tuo ruentium in tumidos torrentes: 16 omnesq; alti gurgites illi tui & vndæ illæ tuæ tribulationũ, quæ tuâ voluntate fiunt, ad me transierunt, meq; submerserunt. 17 Sed ecce mandáuit Dñus de misericordiâ suâ mihi aliquo tandem die conferendã vt in domum ipsius redeam: & tunc noctu quoque erit in

Apud

† 18 Apud me orátio Deo vitæ meæ :
† 19 dicam Deo; *Susceptor meus* ÷ *es* : **quare oblitus es mei ?*
V.20. Ps.LXXXVII. 7. 20 ÷ *&* : *quare contristátus incédo dum afflígit me inimícus ?*
† 21 Dum confringúntur ossa mea, exprobrauérunt mihi qui tribulant me, inimíci mei ;
† 22 dum dicunt mihi per singulos dies ; *Vbi est Deus tuus ?*
23 Quare tristis es ánima mea ? & quare contúrbas me ?
† 24 spera in Deo quóniam ※ adhuc : confitébor illi :
25 salutáre vultûs mei ※ & : Deus meus.

---

ore meo canticum eius. 18 Interim in hoc exilio mecum iugiter erit oratio ad Deum authorem vitæ mæ : 19 dicamque Deo; *Tu es qui me labentem excipis ; quare ergo nuncusque videris velut oblitus mei ?* 20 *&* *quare tristis incedo affligente me iugiter inimico ?* 21 Cùm confringerentur ossa mea, probris quoque me afficiebant affligentes me inimici mei; 22 cùm nimirum ad me quotidie dicebãt; *Vbi est in quem confidebas, Deus tuus; qui de istis te malis eripiat ?* 23 Quare mœsta incuruaris anima mea ? & cur me mœrore perturbas ? 24 exspectans spera in Deo quòd etiam denuo sim illi professurus laudes in domo ipsius ; 25 qui Saluator est & liberator faciei meæ à lacrymis & mœstitiâ : & Deus est meus, qui me condidit atque gubernat.

*Orationes.*

MSS. 1 VVltûs nostri mirificum salutare Deus; quem animæ fidelium ardenter sitiunt seruulorum ; tribue quæsumus : vt dum te visibili lacrymarum imbre pasti requirimus ; inuisibiliter te intra pectoris nostri tabernaculum collocemus. Per Dominum nostrum.

Bren. Mozarab. fol. 186.

2 DIrige nos in via tua ; & sitientibus nobis sapientię fontem benignus ostende ; vt nimiâ tristitiâ careamus;& ęternę vitę dulcedinē hauriamus. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen* .]

fol. 187.

3 CHriste susceptor noster non obliuiscaris nostri ; neque in tristitiâ vertas animas nostras : & qui conturbant nos , conuertantur ; & quærant nomen sanctum tuum : vt cùm in vtrisque fueris glorificatus , demus gloriam nomini sancto tuo . ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 63. 126. 127.

4 DEvs qui tuam in die mandas misericordiam ; & in nocte declaras : quæsumus vt in die nos protegas ad salutem ; & in nocte defendas ad requiem . ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Benedictio* .

Commentar. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

IN Deo nostra sit spes semper attenta . Ipse omnes fluctus mitiget : ipse nos in tentationibus conseruet : ipse sitim nostram suâ contemplatione sitiet;nosque vultûs sui salutari viuificet .

---

# 42 XLII.

## ÷ *Psalmus Dauid:*

*Beda* .

Sensus mysticus.

Dauid *indicat Christum,ad quem ex persona fidelissimi Christiani psalmus iste dirigitur : nam sicut superior [Psalmus] ob amorem Domini docet omnia debere contemni ; ità & hic pe.. mundi tribulatio deprimat , in atrijs Domini præmonet esse gaudendum .*

*Psalmus iste cuique fidelium congruit: qui in primo capite Dominum deprecatur , vt in aduentu nouissimi examinis ab infidelium consortio liberetur :* Iudica me Deus *& cætera . Secundo , introitum se confidit ad Domini altare peruenturum ; vbi beatis solùm accessus est : & ideo molestijs huius mundi animam suam dicit non esse turbandam ; quia [ spe ] superni jam muneris gloriatur :* Introibo ad altare Dei,ad Deum qui lætificat iuuentutem meam.

Euse-

*Feria III. ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *De eodem. [ hoc est, Supplicatio Prophetarum super reiectione gentis Iudæorum.]*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum:*

Propheta.

1 IVDICA ME DEVS; & discerne causam meam de gente non sanctâ:

2 ab hómine iníquo & dolóso érue me:

† 3 quia tu ÷ es: Deus fortitúdo mea.

4 Quare me repulísti?

(℣. 5. Psal. XXXVII. 7. XLII. 10.)

5 & quare tristis incédo dum afflígit me inimícus?

† 6 Emítte lucem tuam & veritátem tuam:

7 ipsa me deduxérunt, & adduxérunt in montem sanctum tuum,

8 & in tabernácula tua.

(℣. 9. Psal. XXV. 6.)

† 9 & introíbo ad altare Dei;

10 ad Deum qui lætíficat iuuentútem meam:

(℣. 11. Cod. Alexandr. & Apollinarius.)

† 11 confitébor tibi in cítharâ Deus Deus meus.

(℣. 12. Psalm. XLI. 12.)

12 Quare tristis es anima mea? & quare contúrbas me?

---

*Psalmus inspiratus Dauidi.* ¶ *PROPHETA.* 1 Iudex esto mihi Deus; & expende causam & disceptationem hanc meam de gente non sanctâ, & sine misericordia me persequente: 2 meque libera ab homine iniquo atque doloso: 3 tu enim Deus es is qui me corroboras. 4 Quare ergo ita mecum agis, ac si à te me repulisses? 5 & quare mœrens incedo, cùm me iugiter affligat inimicus? 6 Emitte iam tandem lumen illud tuum exhilarans, & fidelitatis illius tuæ in promissis præstandis effectum: 7 hæc enim lux tua atque fidelitas recto me itinere ducent, & introducent ad montem sanctum tuum Sion, 8 & ad habitacula illa tua sanctæ domus tuæ: 9 & ibi ingrediar ad altare Dei, sacrificia mea oblaturus; 10 & introibo & accedam ad Deum, qui lætificat iuuentutem meam nunc mœrentem. 11 ac tum cum citharæ sono debitas tibi laudes profitebor Deus Deus meus. 12 Quare ergo mœsta incuruaris anima mea? & cur

† 13 spera in Deo quóniam ⁎ adhuc : confitébor illi :
14 salutáre vultûs mei ⁎ & : Deus meus.

---

me mœrore perturbas? 13 exspectans spera in Deo quòd etiam denuo sim illi professurus laudes in domo ipsius ; 14 qui saluator est & liberator faciei meæ à lacrymis & mœrore, & Deus est meus in quo confido.

*Orationes.*

MSS. 1 TE fontem perpetui luminis, omnipotens Deus, inuocamus & quæsumus : vt emissâ veritate tuâ cordibus nostris, nouæ nos lucis tuæ claritate perfundas. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 103. 138. 2 EMitto lucem tuam & veritatem tuam Domine Deus noster; vt splendor diuinitatis tuæ caliginem mentis nostræ enúbilet; & vera humanitatis assumptio, humani generis sit manifesta redemptio : vt dum verus Deus verusque homo in nobis atque pro nobis osténderis; opus tuum omnipotentia erípiat ab hoste captiuos; & enútriat misericordia iam redemptos. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum ℟. *Amen*.]

fol. 182. 3 SPerantes in te Domine non contristemur : vt nec animam nostram conturbes ; nec à tuo grege séppares : sed sperantes in te, tibi confiteamur ; & tibi corde puro psallamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 184. 4 TV Deus noster libera nos ab omnibus iniquis & dolosis : [vt] plenâ sanitate habitante in carne nostra, ad coronam mereamur pertíngere destinatam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 199. *De Passione Domini.* 5 DEi Patris Vnigenite Fili, qui passione tuâ discernis causam populi tui à grege insatiabilis inimici ; discerne causam nostram à gente non sanctâ per passionis tuæ potentiam : vt tu solus in causa Ecclesiæ tuæ agno-

agnoscaris; qui te voluisti fieri pretium nostræ redemptionis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 199. 6 CHriste Dei Filius discerne causam nostram de gente non sanctâ per passionem tuam; vt tu solus sis in causa nostra defensor; qui pro nobis passus es sepulturam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

*Item de passione.*

fol. 67. 7 EMitte Domine lucem tuam & veritatem tuam in réditu dierum, & in corda credentium, in ordine temporum, & in deuotione populorum, in munere gratiæ, & in ministerio creaturæ: vt lux tua aperiat aspectum; & veritas intellectum: vt lux tua illuminet; & veritas infórmet: vt lux tua discútiat tenebras; & veritas errorem: ac per vtriusque rei efficientiam, nec interior homo noster vacíllet lúbrico fluctuandi; nec exterior sórdeat contagióne peccati: sed sint opera in nos lucis, atq; opera veritatis; vt lux tua procuret [nos] in tempore; & veritas confirmet in munere. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* ]

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 8 TE Deus confitentes expóscimus, vt mereamur tuâ luce illuminari; viâ dirigi; veritate córrigi; vitâ locupletári.

---

# 43 XLIII.

* Psal. XLI. 1.

## *In finem: *Filijs Coré. ÷ ad: intellectum.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Filij Core *vt prædictum est*, Filij *Crucis sunt, id est, Martyres siue Confessores; qui in hoc psalmo Domino conquæruntur, veteres sanctos inimicis suis facillimè dominatos; se autem grauissimis Martyrum pœnis adquisisse victorias. Et bene additur* Ad intellectum: *quia* intellectu *altiori est opus, vt discernatur qua dispensatione vnius eiúsdemque Creatoris, & tunc rudes populi terrenis muneribus prouocarentur ad fidem; quibus etiam terra Chanaan est hæreditate donata: & nunc crescente fide, cælestisque regni ianua reserata, maiori certamine essent Christi milites approbandi; ne*

*in hac vita diutiùs subsistere, & cælestia bona tepidiùs inquirere vellent.*

*Siue Martyrum siue Confessorum verba suscipias; in prima parte dicunt se audisse patres suos multarum gentium fuisse victores: se autem in iudicio futuro de inimicis visuros esse vindictam, non arcu aut gladio, sed sola Domini Dei disceptatione vincendis:* Deus auribus nostris audiuimus *& reliqua. Secunda diuersarum necessitatum quæ in sæculo patiuntur, tormenta dinumerant; & se inter hæc Dei memores perseuerare.* Nunc autem repulisti nos *& reliqua. In tertia precantur auxilium; vt hic grauiter afflictis, resurrectionis tempore debeat subueniri:* Exsurge, quare obdormis Domine? *& reliqua.*

*Feria III. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *De eodem. [hoc est, Supplicatio Prophetarum super reiectione gentis Iudæorum.]*
S. Athanasius. *Psalmus in narratione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 DEVS, AVRIBVS NOSTRIS audíuimus,
2 patres nostri annunciauérunt nobis
† 3 opus, quod operátus es in diebus eorũ ÷ &: in diebus antíquis.
† 4 Manus tua gentes dispérdidit: & plantásti eos:
5 afflixísti pópulos; & expulísti eos.
† 6 nec enim in gládio suo possedérunt terram;
7 & bráchium eorum non saluáuit eos:

ỷ. 4. Exod. XV. 17. Psal. LXXVII. 54. 55. LXXIX. 9.

ỷ. 6. Deuter. VIII. 17. Psal. XLI 9.

---

*In perpetuum decantandus psalmus, datus olim concinendus Leuitis Cantoribus de progenie Coræ, ad magnam intelligentiam & eruditionem.* ¶ *PROPHETA.* 1 Deus à nostris maioribus opus audiuimus auribus nostris; 2 Moyses enim & Iosue alijque progenitores nostri per posteros suos suaque scripta nobis narrauerunt: 3 opus, inquã, illud audiuimus mirandum, quod effecisti diebus eorum sequentibusq; temporibus priscis; 4 quando manus omnipotentiæ tuæ nationes Chananæas perdidit è terra quam habitabant: & in eorum locum illos patres nostros firmiter statuisti. 5 Tu infideles illos populos Chananæos afflixisti, eosque eiecisti de terra sua: 6 non enim patres nostri vi gladij sui possederunt hæreditario terram illam: 7 neque brachium eorum & robur saluos eos fecit in periculis bel-

sed

† 8 sed déxtera tua & bráchium tuum & illumi-
nátio vultûs tuî :
ỷ. 9. Deuteron. IV. 37. 9 quóniam complacuísti ∸ in : eis .
ỷ. 10. Psalm. LXXIII. 12. † 10 Tu es ipse Rex meus ∸ & : Deus ∸ meus :
11 qui mandas salútes Iacób .
† 12 In te inimícos nostros ventilábimus ∸ cor-
nu :
13 ∸ & : in nómine tuo spernémus insurgéntes
in nobis .
ỷ. 14. Psalm. XXXII. 16. † 14 non enim in arcu meo sperábo :
15 & gládius meus non saluábit me .
† 16 saluásti enim nos de affligéntibus nos :
17 & odiéntes nos, confudísti .
ỷ. 18. Psalm. XIX. 6. † 18 in Deo laudábimur totâ die :
19 & ∸ in: nómine tuo confitébimur in sæculũ .

*DIAPSALMA* .

ỷ. 20. Psal. LIX. 3. 12. † 20 Nunc autem repulísti & confudísti nos :
21 & non egrediéris ∸ Deus : in virtutibus no-
stris .

---

lorum : 8 sed eos saluauit dextera tua & brachium tuum & serena lux benigni aspectûs tui: 9 idque operatus es quia ità beneplacitum fuit tibi in eis . 10 Tu idem ipse es Rex meus & Deus meus : 11 qui præcipis fieri saluationes populi Israelitici , quotiescumque is à malis quibusuis saluatur . 12 Te iuuante hostes nostros armis veluti cornibus agitabimus : 13 & in potestate tua pro nihilo reputabimus & conculcabimus aduersarios nostros insurgentes in nos . 14 non enim in arcu meo confidam : 15 neque meus me ensis saluabit in prælio . 16 tu enim fuisti qui nos saluasti ab hostibus nostris qui nos tribulabant : 17 & tu eos qui nos óderant, pudore confudisti . 18 vnde & in te Deo gaudebimus & gloriabimur totâ die : 19 & tuo nomini ac maiestati dignas quantum poterimus , laudes profitebimur in æternum .*20 At nunc post tot opera miranda, patribus nostris à te facta, tu nos à te ( vt videris ) abiecisti , nosque deserendo pudefecisti : 21 & non videris amplius tu Deus egressurus cum exercitibus nostris , vt protegas sicut solebas, nos bellantes :
auerti-

*Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum .

† 22 auertísti nos retrórsum post inimícos nostros:
23 & qui odérunt nos, diripiébant sibi.

℣.24. Rom. VIII. 36.

† 24 dedísti nos tamquam oues escarum:
25 & in géntibus dispersísti nos.

℣.26. Isai. LII. 3. Ier. XV 13.

† 26 vendidísti pópulum tuum sine prétio:
27 & non fuit multitúdo in commutatiónibus eórum.
† 28 posuísti nos oppróbrium vicínis nostris;
29 subsannatiónem & derísum his qui sunt in circúitu nostro.

℣.28. Deuteron. XXVIII, 37. Psal. LXXVIII. 4. Ierem. XXIV. 9.

† 30 posuísti nos in similitúdinem géntibus;
31 commotiónem cápitis in pópulis.
† 32 Totâ die verecúndia mea contra me ÷ est;
33 & confúsio faciéi meæ coopéruit me;
† 34 à voce exprobrántis & obloquéntis;
35 à fácie inimici & persequéntis.
† 36 Hæc omnia venérunt super nos: nec oblíti sumus te;

---

22 immò vertisti terga nostra inimicis nostris nos insequentibus atque fugantibus: 23 & qui nos oderunt, nos nostraque in suum commodum diripiebant. 24 fecisti nos tamquam oues macello destinatas & esui: 25 & inter varias & extraneas nationes nos dispersisti. 26 vendidisti gentibus illis populum tuum nullo vel vilissimo pretio: 27 & in eiusdem populi tui alienationibus cùm venderentur, non multum fuit pretij vel pecuniæ. 28 exposuisti nos probro ac vituperationi vicinorum nostrorum; 29 & nos exposuisti subsannationi & irrisui eorum qui sunt in circuitu nostro. 30 exposuisti nos gentibus tamquam in parabolam & prouerbium magnæ calamitatis atque miseriæ; 31 & inter populos exposuisti nos tales, quibus illi ad ludibrium caput deridendo mouerent. 32 Totâ die verecundia mea ex aduerso mei est, & ante oculos meos versatur; 33 meque totâ die cooperuit ignominia & pudor faciei meæ, 34 propter vocem eius qui me improbrat, ac detrahit mihi, 35 & ob præsentiam inimici & me persequentis. 36 Omnia hæc mala venerunt super

& iní-

37 & iníquè non égimus in teſtámento tuo :
† 38 ÷ & : non recéſſit retro cor noſtrum .
39 & declináſti ſémitas noſtras à viâ tuâ .
† 40 quóniam humiliáſti nos in loco afflictiónis :
℣.41. Iſai. LIX.10. 41 & coopéruit nos vmbra mortis .
† 42 Si oblíti ſumus nomen Dei noſtri ;
43 & ÷ ſi : expándimus manus noſtras ad deum aliénum :
℣.44. Iob XXXI.14. † 44 nónnè Deus requíret iſta ?
45 ipſe enim nouit abſcóndita cordis .
℣.46. Rom. VIII.36. 1. Corinth.IV.11. † 46 quóniam propter te mortificámur totâ die :
47 æſtimáti ſumus ſicut oues occiſiónis .
† 48 Exſúrge , quare obdórmis Domine ?
49 exſúrge ÷ & : ne repéllas in finem .
† 50 Quare fáciem tuam auértis ?
51 obliuiſceris inópiæ noſtræ & tribulatiónis noſtræ ?

---

nos ; nec tamen obliti ſumus tui ; 37 & contra teſtamentum legis tuæ iniquè non egimus , pactumque tuum non violauimus ; 38 nec conuerſus eſt retrò à te deficiens animus noſter : 39 & declinare non permiſiſti ſemitas greſſuſque actionum noſtrarum à viâ rectâ legis tuæ. 40 & tamen nos deieciſti in loco teterrimo draconum vbi affligeremur: 41 & nos operuit obſcuritas magna calamitatis & mœroris, tamquam vmbra vicinæ mortis . 42 Si obliti ſumus maieſtatis Dei noſtri ; 43 & ſi expandimus manus noſtras ad orandum aliquem ex falſis dijs exterarum nationum & gentium : 44 numquid non Deus inueſtigabit hæc ſcelera vt puniat? 45 nam ipſe optimè cognoſcit non externa modò opera, ſed & occulta cogitata cordis . 46 ſed enim tui causâ tradimur morti totâ die : 47 ac reputati ſumus tamquam viles oues occiſioni deſtinatæ . 48 Expergiſcere tandem, vt ita dicam ; cur quodammodo dormis nobis Domine , in noſtris nos malis diſſimulans ? 49 conſurge, quæſo, in adiutorium noſtrum ; & ne nos à te proijcias in perpetuum ; 50 Cur faciem tuam à nobis quaſi iratus auertis ? 51 & quare videris obliuiſci inopiæ noſtræ ac

℣. 52. Psal. CXVIII. 25.

† 52 quóniam humiliáta eſt in púluere ánima no-
ſtra:
53 conglutinátus eſt ÷ in: terra venter noſter.
† 54 Exſúrge ÷ Domine; ádiuua nos:
55 & rédime nos propter nomen tuum.

---

tribulationis noſtræ? 52 nam incuruata & depreſſa eſt ad puluerem vſque anima & vita noſtra: 53 adhæſitque in terra pectus noſtrum proſternente nos inimico. 54 Surge ergo Domine; auxiliare nobis: 55 & nos penè venditos inimicis noſtris, redime ab eis propter miſericordiam tuam.

*Orationes.*

MS. 1 EXſurge Domine in auxilium noſtrum; & érue nos ab opprobrijs vitiorum: & qui coram patribus noſtris, inimicarum géntium regna vicíſti; à perſequentibus inimicis, vultûs tui inluminatione nos éripe. Per.

Breu. Mozarab. fol. 89. 135. 254. 2 EXſurge Domine; adiuua nos contra omnem malitiam perſequentium; & libera nos propter nomen tuum à *contrarietate ſpirituum immundorum: *vt qui nos in loco humiliaſti afflictionis; exaltes iterum in remuneratione virtutis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſeculorum. ℟. *Amen*.

* *al.* contractu.
* *al.* vt in loco afflictionis vbi nos humiliaſti.

Fol. 264. 3 DOmine Ieſu Chriſte, quem ſæculorum & regem fatemur & dominum; qui ſalutem in Iacob operaris; & in Iſraël iocúndâ contemplatione cognóſceris; dona ſalutem mentibus noſtris, delendo peccati offenſam de noſtris conſcientijs: vt mens noſtra te lumen veritatis inradiáta aſpíciat; & in ſplendore tuo, firmo fidei greſſu permáneat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Fol. 267. 4 REx Deus noſter qui mandas ſalutem Iacob; inſurgentium in nos tentationum impetus, tui nominis maieſtate deuínce; & inſidiantium inimicorum

laqueos

laqueos brachij tui virtute confringe: vt qui cordis secreta cognoscis; conscientiæ maculas ábluas; fidem nostram in te firmam efficias; humilitatem placatus intendas; & in defensione nostri semper exsurgas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Commentar. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

5 IAm tuum [Domine] in tribulationibus auxilium mereamur: vt liberemur ab his pressuris non propter meritum nostrum, sed propter nomen tuum.

---

# 44 XLIV.

*In finem: pro ijs qui commutabuntur. Filijs Core: ad intellectum. Canticum pro Dilecto.*

*Beda.*

In finem *Dominum Saluatorem designat*. Pro jis qui commutabuntur *de errore ad fidem, de Gentilitate ad Ecclesiam, de certamine Martyrij ad palmam victoriæ, de tristitia sæculi ad gaudium sempiternum*. Filijs Core, ad intellectum: filijs *Crucis*; ad intelligendum *spiritualiter psalmum; ne de Salomone interpretandum putes: quamuis & ipse** Dilectus *sit appellatus*. Canticum pro Dilecto, *pro Filio, cui dicitur:* Hic est Filius meus Dilectus.

* II. Reg. XII. 25.

*Cælestibus epulis Propheta saginatus, præconia se Dominicæ incarnationis eructare promittit: vt vnde ipse satiatus [fuerat,] inde *participarentur & alij. Prima pars huius epithalamij, Sponsi continet laudes, id est, Domini Saluatoris, quatuor modis:* Eructauit cor meum verbum bonum. *In secunda, simili mysticarum virtutum numero, quatuor modis Sponsa prædicatur Ecclesia:* Audi filia & vide *& cætera.*

* For. pascerentur.

*Feria III. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Apparitio Christi & regnum.*

S. Athanasius. *Psalmus in prophetia.*

*Canticum nuptiale de Christo & Ecclesia.*

Propheta.

1 ERVCTAVIT COR MEVM verbum bonum:

---

*Canticum nuptiale pro amatissimo sponso Christo Domino, in perpetuum decantandum, pro ijs qui ab infidelitate conuertentur ad fidem: datum olim Leuitis Cantoribus de progenie Core; pertinens ad magnam intelligentiam & eruditionem.* ¶*PROPHETA.* 1 Cor meum Spiritu Sancto repletum, bonum præcellentemque sermonem

2 dico ego ópera mea Regi :

† 3 lingua mea, cálamus ſcribæ velóciter ÷ ſcribéntis :

Ad Chriſtum. † 4 SPECIOSVS formâ, præ filijs hominum :

5 diffúſa eſt grátia in lábijs tuis :

6 proptéreą benedíxit te Deus in æternum .

† 7 Accíngere gládio tuo ſuper femur ÷ tuum : Potentiſſime ,

† 8 ſpécie tuâ & pulchritúdine tuâ .

9 inténde, próſperè procéde ÷ & : regna ,

† 10 propter veritátem & manſuetúdinem ÷ & : iuſtítiam :

11 ⁜ & : dedúcet te mirabíliter déxtera tua .

† 12 ſagíttæ tuæ acútæ ,

13 ( pópuli ſub te cadent )

14 in corda inimicórum Regis .

℣. 15. Pſalm. XCII. 2. Heb. I. 8. † 15 Sedes tua Deus, in ſæculum ſæculi :

16 virga directiónis , virga regni tui .

---

effudit : 2 eloquor nunc igitur ego opera hæc mea & carmina in Dilecti ſponſi ac Regis honorem : 3 eritque mea lingua ad dicendum prompta, velut calamus ſcribæ quàm citiſſimè ſcribentis . 4 TV MESSIA Rex ſponſe Dilecte, decore pulchrior es filijs hominum : 5 in tuiſque labijs atque ſermonibus gratia effuſa eſt mirè loquendi : 6 propterea quòd tibi beneficentiâ ſuâ Deus benedixerit in æternum . 7 Accinge te enſe tuo ſuper latus tuum ò Fortiſſime Princeps : 8 & decore iſto tuo ac pulchritudine iſtâ tuâ te accinge. 9 arcum tuum intende ad ſagittandum , & proſperè procede ad debellandum inimicos tuos ; & ſuper gentes omnes regna ; 10 regna , inquam , propter regias tuas virtutes , fidelitatem ſcilicet , & manſuetudinem atque iuſtitiam : 11 tuaque te dextera & potentia mirabiliter deducet in bello iſto tuo. 12 ſagittæ tuæ acuminatæ ò potentiſſime Rex , 13 ( quibus populi rebelles ſub te cadent ſeque tibi ſubijcient ) , 14 ſagittæ iſtæ tuæ in tuorum corde inimicorum infigentur ò Rex. 15 Thronus regni tui Deus, ſtabilis erit in omnia ſæcula : 16 ſceptrum regni tui ſceptrum eſt rectiſſimum & æquiſ-

Dile-

† 17 Dilexísti iustítiam, & odísti iniquitátem:
18 proptérea vnxit te Deus, Deus tuus
19 óleo lætitiæ præ consórtibus tuis.
† 20 Myrrha & gutta & cásia à vestiméntis tuis,
21 à dómibus ebúrneis; ÷ ex: quibus delectauérunt te.
: 22 Filiæ regum in honóre tuo:
† 23 ástitit Regina à déxtris tuis in vestítu deauráto,
24 ÷ circúmdata varietáte:
Ad Ecclesiam. † 25 AVDI FILIA & vide & inclína aurem tuã:
26 & obliuíscere pópulum tuum & domum patris tui:
† 27 & concupíscet Rex decorem tuum:
ÿ.28. Isai. LI V.5. 28 quóniam ipse ÷ est: Dominus ÷ Deus: tuus;
† 29 ※ &: adorábunt eum ※ &: filiæ Tyri in munéribus.

---

simum. 17 Tu dilexisti id quod iustum est; & id quod est iniquum odisti: 18 propterea quòd te ô Deus Christe, vnxerit Deus Pater tuus, 19 vnxerit, inquam, te ceu oleo & vnguento lætificante, Spiritus Sancti gratiâ plusquam alios omnes, qui participes sunt & consortes siue naturæ siue gratiæ tuæ. 20 Myrrhæ, & lacrymæ myrrhæ, & cinnamomi odores spirant & redolent à vestimentis tuis, 21 depromptis ex eburneis amplisque vestium repositorijs; quibus odoribus ea te vestimenta lætificarunt. 22 Filiæ multorum regum tibi adstiterunt in honorem & obsequium tui: 23 sed & tua coniux Regina astitit tibi proxima ad dexterã in vestitu aureo; 24 circumamicta veste variegatâ, varioq; omnis generis ornatu. 25 TV AVTEM iunior filia, electa sponsa atque Regina, audi verba Messiæ Regis & sponsi tui; & mentis oculis ea intuére; ac aurem tuam ad obediendum illi humiliter porrige: 26 & adhæsura nouo sponso, obliuiscere idololatriæ morumque prauorum veteris populi tui, ac paternæ domûs tuæ: 27 & si hæc feceris, diliget Rex sponsus tuus pulchritudinem tuam: 28 obliuiscere ergò maiorum tuorum, & ausculta tuo Sponso; quia ipse est Dominus Deus tuus: 29 & quem adorabunt allatis muneribus & filiæ quoque alienigenæ, vt sunt mu-

vultum

℣. 30. Isa. XLIX. 23.

30 vultum tuum deprecabuntur ÷ omnes: diuites plebis.

† 31 Omnis gloria ÷ eius: filiæ regis, ab intus,

32 in fimbrijs aureis, circumamicta varietatibus.

Ad Christum.

† 33 ADDVCENTVR Regi virgines post eam:

34 próximæ eius afferéntur tibi;

† 35 afferéntur in lætitia & exsultatióne:

36 adducéntur in templum Regis.

† 37 Pro patribus tuis nati sunt tibi filij:

38 constitues eos principes super omnem terrã.

† 39 memores erunt nominis tui in omni generatione & generationem.

† 40 Propterea populi confitebuntur tibi,

41 in æternum & in sæculum ÷ sæculi:

---

lieres Tyriæ. 30 propter quẽ Sponsũ tuũ tibi quoq; supplicabunt venerabundi ditissimi quiq; populorum ac principes. 31 Vniuersa præcipuè gloria eiusdem Sponsæ filiæ regis intrinsecùs est: 32 quæ Sponsa extrinsecùs quoq; limbis & fascijs est aureis circumamicta & variegata. 33 ABDVCENTVR ad te Regem Sponsum virgines aliæ post sponsam eam tuam: 34 eiusque propinquæ & amicæ abducentur ad te; 35 adducentur, inquam, ad te cum lætitia & exsultatione: 36 ducenturque in templum vsque ac thalamum tuum ò Sponse Rex. 37 Loco patrum tuorum ex quibus homo nasci voluisti, ex istâ tuâ Sponsâ nati sunt tibi filij: 38 quos facies atque constitues in vniuersâ terrâ principes. 39 qui filij tui tuæ semper maiestatis recordabuntur in generationibus cunctis. 40 Propter quod omnes populi terræ debitas tibi laudes profitebuntur, 41 in æternum & in omnia sæcula.

## *Orationes.*

Mx. 1 CHriste Domine Verbum Patris, per quem cuncta creata sunt & creantur; custodi quæsumus Ecclesiam tuam varietate Gentium congregatam: vt dum te ex ipsâ credulitatis iustitiâ corde puro diligimus; princi-

principatum æterni sæculi cum patribus mereamur. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 89. 113. 135.

2 FAc nos Domine diligere iustitiam & odire iniquitatem: ac per te, speciemque tuam & pulchritudinem currentes, deducat nos mirabiliter dextera tua: & mortificatâ in nobis incentiuâ fornicationis libidine, accinge lumbos nostros gladio castitatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

**al.* ac per speciem, tuā pulchritudinem quęrentes. fol. 137. 259. 330.

3 DEvs, cuius sedes manet in sæculum sæculi; fúlgeat Ecclesia tua varietate virtutum; & sceptrum tuum perornétur disciplinâ officiorum: quosque eius ornamentis áfficis; separari ab ea nullátenus patiaris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

**al.* quodque eius ornamentis affigitur.

fol. 329.

4 VIrga æquitatis, virga regni tui Domine: ipsa nos córrigens à plagaque éruat: atque eadem correptionem & íngerat pœnâ, & instruat disciplinâ. sit ergo nobis hæc virginitas non perditio, sed doctrina: fac & nos diligere iustitiam & odíre iniquitatem: ac per speciem tuam pulchritudinemque currentes, deducat nos mirabiliter dextera tua; & mortificato in nobis incentiuæ libidinis ardore, accinge lumbos nostros custodiâ castitatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 310.

*De SS. Virginibus.*

5 DEvs qui omnem virginum gloriam, filiarum vtique Regis, intrinsecùs esse vis; vt testimonium alienæ laudis non áppetant, quas virtus in æterna lætificat: ánnue nobis earum virginū precibus, & vt humanas laudes effúgere, & boni operis intra nos testimonium deportare: quò & virgines persistamus in fide; & incorruptam ex hoc capiamus hæreditatem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*In*

# 45 XLV.

## *In finem : filijs Core : pro arcanis, Psalmus.*

*Beda.*

Sensus mysticus. In finem, *Christum significat.* Filij Core, *Christianos ex quorum persona psalmus iste cantatur.* Pro arcanis *verò aduentum Domini significat Saluatoris; quem diuinitatis suæ mirabili secreto pro hominum salute disposuit.*

Filij Core, *qui fideles debent intelligi Christiani, primo membro psalmi non se timere profitentur conturbationes sæculi; quia Deus refugium eorum probatur & virtus:* Deus noster refugium. *Secundo Christum dicunt apparere in medio Ecclesiæ; qui eam in seipso tamquam in solidissima petra ædificauit:* [ Fluminis impetus lætificat. ] *Tertio credentium turba generaliter inuitatur ad diuina miracula contuenda, dicentes omnipotentem Deum arma nequitiæ confringere, bella remouere, & tristitiam fidelium in æterna gaudia commutare :* [ Venite & videte opera Domini &c.]

*Feria III. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Apostolorum prædicatio.*

S. Athanasius, *Psalmus gratiarum actionis.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

1 DEVS NOSTER refugium & virtus;
2 adiutor in tribulationibus quæ inuenerunt nos nimis.
† 3 Propterea non timébimus dum turbábitur terra;
4 & transferéntur montes in cor maris;
*ỳ. 2. Psalm. XCII. 4.* 5 sonuérunt & turbátæ sunt aquæ eorum :

---

*In perpetuum decantandus, olim datus concinendus Leuitis Cantoribus de progenie Core, Psalmus, super arcanis & admirabilibus operibus Dei.* ¶ *PROPHETA.* 1 Deus noster nostrum est refugium & fortitudo nostra; 2 ipse auxiliator est nostri in tribulationibus quæ inuaserunt nos valde. 3 Ideo Deo nos adiuuante non timebimus, etiamsi conturbabitur & concutietur terra; 4 ac etiamsi montes tranferentur in medium maris : 5 etiamsi personuerint & perconturbatæ

6 conturbati ſunt montes in fortitúdine eius.

*DIAPSALMA.*

† 7 Flúminis ímpetus lætíficat ciuitátem Dei:

8 ſanctificauit tabernáculum ſuum Altíſſimus.

† 9 Deus in médio eius, non commouébitur:

10 adiuuábit eam Deus mánè dilúculo.

† 11 Conturbátæ ſunt gentes ÷ &: inclináta ſunt regna:

12 dedit vocem ſuam, mota eſt terra.

† 13 Dominus virtútum, nobíſcum:

14 ſuſcéptor noſter, Deus Iacób.

*DIAPSALMA.*

℣. 15. Pſal. LXV. 5. † 15 Veníte & vidéte ópera Domini,

16 quæ póſuit prodígia ſuper terram.

17 áuferens bella vſque ad finem terræ:

℣. 18. Pſal. LXXV. 4 † 18 arcum cónteret; & confrínget arma:

19 ÷ &: ſcuta combúret igni.

---

turbatæ fuerint aquæ tumentes eiuſdem maris; 6 & etiamſi agitati fuerint & tremuerint montes per ſortitudinem Dei, non timebimus ipſo nos adiuuante.* 7 Dulces impetus aquarum leniter decurrentium fluminis Siloe noſtram hanc Dei ciuitatem Ieruſalem lætificant; 8 in qua ciuitate tabernaculum illud ſuum ſibi conſecrauit Altiſſimus. 9 Deus eſt in medio eiuſdem ciuitatis; quæ propterea non concutietur hoſtium incurſu: 10 quam ciuitatem Deus adiuuabit multo manè & in ipſo ortu auroræ, horâ tempeſtiuâ ac maturatè. 11 Deo pro nobis ſtante & gentes inimicæ ſunt conturbatæ, & aduerſaria regna inclinata ſunt ad ruinam: 12 deditque Altiſſimus vocẽ ſuam tonantem; & timore concuſſi ſunt habitatores terrę. 13 Dominus exercituum & Angelorum nobiſcum adeſt: 14 Deus Iſraëlitarum filiorum Iacobi, protector eſt noſtri. * 15 Huc venite & hac in ciuitate videte opera illa Domini, 16 quæ ſtupenda prodigiosè fecit ſuper hanc terram. 17 ipſe contra quàm ſinat in alijs gentibus, bella hinc auferet ad extremos vſque terminos huius ſanctæ terræ: 18 arcum omnem ſagittarum hic conteret; & armaturam omnem confringet: 19 & ſcuta omnia & plauſtra bellica igne comburet; quia bellum non erit ampliùs, ſed pax atque ſecuritas.*

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

DEVS. † 20 VACATE & videte quoniam ego ÷ sum : Deus :

21 exaltábor in géntibus ÷ & : exaltábor in terra :

Propheta. † 22 DOMINVS virtutum, nobiscum :

23 suscéptor noster, Deus Iacób.

※ *DIAPSALMA* :

---

*DEVS*. 20 Cessate à curis superfluis & cognoscite quòd ego sum Deus: 21 quia altum & excelsum me ostendā in gentibus puniendis; & altum & excelsum quoque me ostendam in terræ istius habitatoribus adiuuandis. *PROPHETA*. 22 Dominus exercituum & Angelorum nobiscum adest. 23 Deus Israëlitarum filiorum Iacobi, protector est nostri. *

* *Cessatio musicæ cantilenæ & à sono psalterij.*

*Orationes.*

MSS. 1 PErspicuum in imminenti tribulatione refugium, misericors Deus, sanctifica ímpetu æterni fluminis habitaculum cordis nostri : vt te Deo virtutum nobiscum cooperante, terrena prælia confutemus. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 92. 263. 2 DEvs noster esto nobis in aduersis refugium ; & in certamínibus huius mundi, virtutis tuæ præbe solatium: & dum te* aduentante mœrens turbata fuerit terra ; tibi adiungantur in gaudio, qui ob metum iudicij admissa deflent in sæculo: vt tu virtutum Dominus sis nobiscum ; quem & timemus iudicem ; & cognoscimus redemptorem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

* *for.* iudicante.

fol. 66 113. 3 DEvs virtus & refugium nostrum, esto nobis adiutor in tribulationibus: vt in *nullo nostra métuat conscientia, cùm te iudicante conturbata fuerit terra. fluminis tui ímpetus tamquam in Sanctis tuis habitans lętificat Ciuitatem: atque* in eo sumat ex vultu tuo adiutorium ; cùm Sancti Spiritûs, te largiente, percéperit donum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus & c.

* *al.* nullo modo.

* *al.* in ea.

Deus

fol. 135-137. 4 DEvs refugium nostrum & virtus, tu in pressuris omnibus adsiste: vt* omni gladio in suam vaginam reducto; & omne cor pacis tranquillitate ditatum te videre ambiat; teque in tuis semper muneribus recognoscat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

**ibi*. omne gladiū in sua vagina reductum.

---

# 46 XLVI.

## *In finem: pro filijs Core: Psalmus.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Titulus notus est, Christum & Christianos insinuans.*

*Quamuis ex persona* filiorum Core *totus sit hymnus cantatus*; Diapsalmatis *tamen est interpositione diuisus: primo membro commonentur gentes Domino laudes personare; quia populo adquisitionis cuncta subiecit, & in sua hæreditate collocauit*: Omnes gentes plaudite manibus. *Secundo Ascensio Domini & regnum describitur; quo Sancti ipsius sunt sine fine fruituri*: Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce tubæ.

*Feria III. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus in prophetia.* [ & ] *laudem denuncians.*

*Psalmus triumphalis de regno Christi.*

Propheta.

1 OMNES GENTES pláudite mánibus;

2 iubiláte Deo in voce exsultatiónis:

℣. 2. Psal. XCVII. 4. † 3 quóniam Dominus excélsus terríbilis,

4 rex magnus super omnem terram.

† 5 Subiécit pópulos nobis, & gentes sub pédibus nostris:

---

*In perpetuum decantādus Psalmus, compositus pro Leuitis Cantoribus de progenie Core.* ¶ *PROPHETA.* 1 Populi omnes præ lætitiā plaudite manibus; 2 & iubilate cum voce exsultationis & laudis ad honorem Dei: 3 quia ipse est Dominus altissimus & terribilis, 4 & rex magnus super totam terram & habitatores eius. 5 Ipse nobis externos populos subiecit; ac exteras gentes subdidit

† 6 elégit nobis hæreditátem suam;
7 speciem Iacób quam diléxit.
*DIAPSALMA.*
† 8 Ascéndit Deus in iúbilo:
9 ÷ &: Dominus in voce tubæ.
† 10 Psállite Deo ÷ nostro: psállite:
11 psállite Regi nostro, psállite:
† 12 quóniam rex omnis terræ Deus.
† 13 Psállite sapienter; *regnábit Deus super gentes;
14 deus sedet super sedem sanctam suam.
† 15 Príncipes populórum congregáti sunt cum Deo Abrahám:
16 quóniam dij fortes terræ veheménter eleuáti sunt.

---

pedibus nostris & potestati nostræ: 6 ipse gratuito elegit terram illam, quam nobis daret in hæreditariam possessionem: 7 ipse progeniei Iacobi dedit pulchritudinem illam & gloriam, quam in ea progenie dilexit.* 8 Ascéndit Arca Dei in ciuitatem sanctam cum iúbilo: 9 & cum clangore tubæ Arca Domini ascendit illuc. 10 Omnes itaque canite Deo nostro, canite: 11 canite, iterum dico, Regi nostro, canite: 12 quoniam Deus rex est vniuersæ terræ. 13 Canite eruditè & intelligenter; quia regnabit Deus super gentes omnes: 14 & Deus sedet super thronum sanctum suum. 15 Principes externorum populorum congregati sunt cum Deo vero quem coluit Abrahamus: 16 nam principes fortes & quasi dij terræ, sese aggregantes atque subdentes cultui veri Dei, nimis valde eleuati sunt.

*Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

## *Orationes.*

MSS.

1 REx omnium sæculorum Deus, cuius regnum super omnes populos dilatatur; subijce, quæsumus, gentes vitiorum sub pedibus nostris: vt dum tibi sapienter Deo nostro psállimus; tuo eas auxilio superemus. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Rex

Breu. Mozarab. fol. 211.

2 REx magne & terribilis Domine, tibi in omnibus Gentibus vera iúbilet fides : & præsta vt non solùm voce sed & mente tibi psallamus, qui es Rex noster : vt tecum sine fine viuamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 234.

3 DA nobis Domine non solùm voce sed & mente tibi psállere sapienter : vt iuxta magnitudinis tuæ nomen, tuam à nostris vocibus magnífices laudem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 244.

*De ascensione Domini.*

**ibi*. tui... reportantia.

4 CHriste Iesu, terribilis Deus noster, & rex noster; cuius in natiuitate cum pastoribus Angeli gloriam detulérunt; cui deuícto mortis authore, omnes Gentes manibus cordibusque plauserunt;*quē trophæa victrícia reportantem ad æthera, Apostolorum est fides prosecuta; fac nos redemptionis nostræ & Ascensionis tuæ mysteria, fidei iubilatione cantare; & cum principibus populi, Deo Abraham fideli famulatu placére. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

5 ORamus te Domine, vt depósito ómni tumóre superbiæ, ita tibi coniungamur in hoc sæculo; vt in iudicio à sinistrâ parte disiuncti, non inueniatur in nobis quod damnes in pœnam; sed quod pietate multiplici próuehas ad coronam.

---

# 47 XLVII.

*Psalmus cantici : filijs Core.* ÷ *Secundâ Sabbati:*

### *Beda.*

Sensus mysticus.

Secunda Sabbati *est secunda dies à* Sabbato;*quæ nunc* feria secunda *vocatur : in qua die, sicut Genesis narrat, fecit Deus firmamentum in medio aquarum ; & vocauit illud* Cælum : *vbi sanctæ Ecclesiæ celsitudo præfiguratur : quæ velut inter inferiores & superiores aquas suspensa, inferior quidem Angelica sublimitate ; sed*

*mun-*

*mundana est conuersatione sublimior. sicut ergo in xxiij. psalmo* prima Sabbati, *qua facta est lux, Domini demonstrat resurrectionem esse præcinendam; sic & in præsenti* secunda Sabbati, *qua factum est firmamentum in medio aquarum, Ecclesiæ culmen ostendit: cui* filij Core, *idest, Dominicæ passionis, huius cantici psalmum resonant.*

*In prima positione laudes Domino dicunt quòd Ecclesiam suam dilatans, cunctis terrarum regibus potentiam suam ostenderit:* Magnus Dominus & laudabilis nimis. *In secunda gratias agunt de aduentu Domini Saluatoris, commonentes Antistites futuros, vt* *Gradus *in Ecclesia distribuant, per quos Saluator possit agnosci; qui famulos suos æterna protectione custodit:* Suscepimus Deus misericordiam tuam.

*℣. 16. iuxta editionem Romanam.

*Feria III. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus in Deum de Ecclesia. & destructio persecutionum.*

S. Athanasius. *Psalmus cum hymnis.* [ al. *Hymnum dicens.* ]

*Psalmus ad laudandum Deum,*

Propheta.

1 MAGNVS DOMINVS & laudábilis nimis

2 in ciuitáte Dei nostri, in monte sancto eius:

† 3 fundátur exsultatióne vniuérsæ terræ

4 mons Sion, látera Aquilónis,

5 cíuitas Regis magni.

℣. 5. Matth. V. 35.

† 6 Deus in dómibus eius cognoscétur,

7 cùm suscípiet eam.

† 8 Quóniam ecce reges terræ congregáti sunt, conuenérunt in vnum:

† 9 ipsi vidéntes, sic admiráti sunt;

---

*Psalmus cantici datus concinendus Cantoribus Leuitis de progenie Core: decantandus autẽ secunda die post Sabbatum.* PROPHETA 1 Magnus est Dominus & laudandus valde, 2 laudandus vbique, sed maximè in Ierusalem ciuitate Dei nostri & in suo monte sancto Sion. 3 quia cum exsultatione ac gaudio vniuersæ terræ à fundamentis ædificatur 4 tum vrbs ipsius montis Sion versùs meridiem, tum latera alia vrbis Ierusalem versùs Aquilonem: 5 quæ duæ vrbes coniunctim sunt ciuitas Regis magni Dei. 6 Deus in eiusdẽ ciuitatis domibus habitare agnoscetur ab exteris nationibus; 7 cùm eam defendendam susceperit contra hostes illius. 8 Nam ecce reges terræ congregati sunt, & venerunt simul aduersùs illam: 9 at ipsi reges

contur-

10 conturbáti ſunt, commóti ſunt: tremor apprehendit eos:
† 11 ibi dolores vt parturiéntis.
12 in ſpiritu veheménti cónteres naues thárſis.
† 13 Sicut audíuimus, ſic vídimus
14 in ciuitáte Domini virtútum,
15 in ciuitáte Dei noſtri:
16 Deus fundáuit eam in æternum.
*DIAPSALMA.*
† 17 Suſcépimus Deus miſericórdiam tuam in médio templi tui.
† 18 ſecúndùm nomen tuum Deus, ſic ÷ &: laus tua in fines terræ.
19 Iuſtítiâ plena eſt déxtera tua:
† 20 lætétur mons Sión,
21 ÷ &: exſúltent filiæ Iudæ,
22 propter iudícia tua ÷ Domine:
† 23 Circúmdate Sion; & complectímini eam;

---

Videntes eam ciuitatem inhabitari à Deo atque defendi, ſic demum mirabundi obſtupuerunt; 10 turbati ſunt & concuſſi ſunt pauore; eoſque horror apprehendit ac tremefecit: 11 ibique ad conſpectum eiuſdem ciuitatis eoſdem reges inuaſerunt dolores maximi, tales quales ſunt mulieris parturientis. 12 quos reges tu Dñe tam faciliter conteres, quàm facilè valido vento conteres, cùm volueris, naues maris. 13 Sicut audiuimus protectorem fore Deum vrbis huius; ità re ipſa vidimus: 14 ità, inquam, vidimus adfuiſſe diuinam protectionem in ciuitate hac Domini exercituum, 15 in hac ciuitate Dei noſtri: 16 quam Deus fundauit duraturam in æternum.* 17 Opem miſericordiæ tuæ Deus conſecuti ſumus in medio templi tui in hac tua ciuitate conſtructi, vbi eam implorauimus. 18 prout ergo decet maieſtatem tuam Deus, ità & laus tua celebretur ad extremos vſque fines terræ. 19 Dextera manus tua Domine plena eſt iuſtitiæ, iuſtiſſimè faciens quicquid facit: 20 proinde lętentur habitatores montis Sion, 21 & ciuitates quæ ſunt in Iudæa exſultent, 22 propter æquitatem iudiciorum tuorum Domine, quibus vlciſceris hoſtes populi tui. 23 Circumdate vrbem Sion; eamque

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

narráte

24 narráte in túrribus eius :
† 25 pónite corda veſtra in virtúte eius ;
26 ÷ & : diſtribúite domos eius :
27 vt enarrétis in progénie álterâ
† 28 quóniam hic eſt Deus Deus noſter ,
29 in æternum & in ſæculum ÷ ſæculi :
℣. 30. Ita cod. Alexandr. & Apollinarius. 30 ipſe reget nos in ſæcula .

---

circuite ò Dei cultores ; 24 narrate de turribus vrbis huius quàm numeroſæ ſint & fortes ; 25 apponite corda veſtra ad cognoſcendam fortitudinem mœnium eius quàm ſint valida ; 26 ac domos eius & palatia ſigillatim dinumerate : 27 vt his conſideratis, poſſitis enarrare alijs poſteris veſtris 28 quòd iſte qui hanc ciuitatem ædificauit atque defendit, ſit Deus verus & Deus noſter, 29 in æternum vſque & in omnia ſæcula ; 30 & quòd ipſe nos ceu paſtor reget in æterna ſæcula .

*Orationes .*

MSS. 1 LAudabilis atque terribilis Deus , qui in cæleſti Ieruſalem Princeps magníficus inueníris ; diláta mentem noſtram ſpirituali intelligentiâ : vt miſericordiâ tuâ in noſtri pectoris templo ſuſceptâ , digni narratione tui nominis habeamur . Per Dominum .

Breu. Mozarab. fol. 244. 2 MAgnífice Domine diláta exſultationes vniuerſæ terræ : vt diffuſa in omnibus fides mundum répleat ; & iuxta magnitudinis tuæ nomen , tuam noſtris vocibus magnifices laudem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen* .

fol. 43. 3 MAgne Domine valdeque laudabilis , dilata in omnes fidem Eccleſiæ tuæ : vt in cuius gradibus Deus agnóſceris ; in ea etiam plenâ fidelium deuotione laudéris : eiuſque preces propitius ſuſcipe ; & inter ſæculi procellas ſolicitos gubernator cuſtodi : vt Ciuitatem , quam fundaſti in ſæcula , miſericordiâ tuâ introeuntes , ſuſcipiamur in illa , narrantes in turribus mirabilia tua . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam &c.

# 48 XLVIII.

*In finem, filijs Core, Psalmus.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Tituli huius verba cuncta trahunt ad Dominum, illiusque cruce redemptos.*

*Per totum psalmum verba sunt omnipotentis Filij. In prima sectione narrat qualia dicturus vel daturus sit fidelibus tempore incarnationis suæ:* Audite hæc omnes gentes & cætera. *In secunda quæ sunt stultis ventura:* Cùm viderit [ sapientes morientes. ] *In tertia, quæ iustos impiosque sequutura sunt:* Sicut oues in inferno positi sunt. *In quarta commonet suos ne timeant diuites sæculi, qui omnia bona sua cum luce relinquunt:* Ne timueris cùm diues factus fuerit homo & *cætera.*

*Feria III. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Diuini iudicij doctrina.*

S. Athanasius. *Psalmus in narratione.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 AVDITE HÆC omnes gentes;
2 áuribus percípite omnes qui habitátis orbem,
† 3 quique terrígenæ & filij hóminum,
4 simul in vnum diues & pauper.
† 5 os meum loquétur sapiéntiam;
6 & meditátio cordis mei prudéntiam:
† 7 inclinábo in parábolam aurem meam;

---

Proœmiũ. *In perpetuum decantandus psalmus, datus olim concinendus Leuitis Cantoribus de progenie Coræ.* 1 *PROPHETA.* 1 Populi omnes audite hæc quæ dicturus sum; 2 auribus ea percipite omnes habitatores orbis terræ; 3 audite, inquam, tam vos ignobiles terræ filij, quàm vos nobilium filij hominum; 4 pariterque & diues & pauper audite. 5 os enim meum modò loquetur verba sapientiæ; 6 & diuturna cordis mei meditatio per os erumpens eloquetur documenta prudentiæ: 7 inclinabo & ego quoque aurem meam ad

8 apériam in psaltério propositiónem meam.
† 9 Cur timébo in die malâ ?
10 Iníquitas calcánei mei circúmdabit me.
† 11 Qui confidunt in virtúte sua;
℣. 12. Iob XXX. 25. Psalm. LXI. 11. Marc. X. 24. I. Timoth. VI. 17.
12 & in multitúdine diuitiárum suarum gloriántur:
† 13 frater non rédimit, rédimet homo;
14 non dabit Deo placatiónem suam,
† 15 & prétium redemptiónis animæ suæ.
16 Et laborábit in æternum; & viuet ※ adhuc : in finem ?
℣. 17. Ps. LXXXVIII. 49.
† 17 non vidébit intéritum, cùm víderit sapiéntes moriéntes ?
℣. 18. Eccl. II. 16. Apocal. II. 26.
18 Simul insipiens & stultus períbunt:
† 19 & relínquent aliénis diuítias suas:
20 ÷ & : sepúlchra eorum, domus illorum in æternum,

---

audiendum parabolicum grauissimumque sermonem : 8 & cum psalterij sono musicisque modis depromam hoc problema meum & quæsitum. * 9 Quare timebo in die calamitosâ Iudicij nouissimi? 10 Quia pœna iniquorum gressuum & actuum vitæ meæ me reum tunc circumstabit, vt effugere nequeam tribunal Dei. 11 Qui fiduciam habent in fortitudine sua; 12 & superbiunt & gloriantur in multitudine diuitiarum suarum : 13 eos in illa die mala à calamitate non liberat frater & propinquus, multoque minùs alius quilibet homo liberabit eos; 14 nec quisquam illorum siue fortium siue diuitum dabit pro se quidquam, quo Deum sibi ipse placatum reddat: 15 neque pretium aliquod dare poterit, quo à morte redimat animam suam. 16 Quòd & si laborauerit homo in sæculum, an vel sic & viuet adhuc in perpetuum? 17 an non experietur mortem etiam diues cùm videat etiam sapientes homines mori? 18 Verùm pariter cum sapientibus insipiens quoque ac stultus morte peribunt: 19 & eiusmodi insipiéntes relínquent diuitias suas extráneis: 20 & sepulchra eorum erunt eis domicilia vsque ad consummationem sæculi.

* Narratio.

taber-

† 21 tabernácula eorum in progénie & progénie :

22 vocauérunt nómina ſua ÷ in : terris ÷ ſuis :

† 23 Et homo cùm in honóre eſſet , non intelléxit :

24 comparátus eſt iuméntis ÷ inſipiéntibus : & ſimilis factus eſt ÷ illis :

† 25 Hæc via illorum , ſcándalum ipſis :

26 & póſtea in ore ſuo complacébunt.

*DIAPSALMA.*

† 27 Sicut oues,in inférno poſiti ſunt; mors depáſcet eos :

ỳ.28. I. Corinth. VI. 2. † 28 & dominabúntur eorum iuſti in matutíno:

29 & auxílium eorum veteráſcet in inférno , à glória eorum .

† 30 Verúmtamen Deus rédimet ánimam meam de manu ínferi cùm accéperit me .

*DIAPSALMA.*

---

21 & ipſa ſepulchra erunt eis habitacula in omnes ſubſecuturas ætates vſque ad finem mundi : 22 licèt appellauerint inaniter nominibus ſuis terras ſuas, vt ſua nomina & titulos redderent immortalia . 23 Et ita homo cùm in honore eſſet ad imaginem & ſimilitudinem Dei creatus , non intellexit diuina & quæ ſibi futura eſſent poſt mortem : 24 præſentibus tantùm belluino more intendens , comparauit ſe brutis pecudibus, & aſſimiliatus eſt illis . 25 Talis viuendi ratio offendiculũ ipſis eſt & cauſa ruinæ: 26 & nihilominus poſt hæc facta ſtultiſſimè , de ijſdem rebus ore ſuo ſibi complacebunt & benedicent , quaſi bene prudenterque ſe geſſerint . *27 Verùm eiuſmodi ſtulti homines,ſicut ſtolidæ oues mactandæ ponũtur in macello,ità & ipſi poſiti ſunt in inferno ; vbi mors perpetua eos depaſcet ac vorabit in ſæcula: 28 & dominabũtur eis iuſti cùm clarum manè illuxerit ſæculi futuri : 29 & adiutorium & robur eorum mundanum quo nitebantur , antiquabitur & deficiet in inferno ; & à gloriâ illâ ſuâ temporariâ expulſi ſunt tandem . 30 At de illius inferni poteſtate Deus animam meam redimet & liberabit , cùm ad ſe me

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

† 31 Ne timúeris cùm diues factus fúerit homo ;
32 & cùm multiplicáta fúerit glória eius :
ỳ. 33. Iob XXVII.19. † 33 quóniam cùm interíerit, non ſumet ómnia ;
34 neque deſcéndet cum eo gloria eius:
ỳ. 35. Deuter. XXIX. 19. † 35 quia ánima eius in vita ipſius benedicétur .
36 confitébitur tibi cùm beneféceris ei :
† 37 introíbit vſque in progénies patrum ſuorum;
38 & vſque in æternum non vidébit lumen .
† 39 Homo cùm in honore eſſet, non intelléxit :
40 comparátus eſt iuméntis ÷ inſipiéntibus : & ſimilis factus eſt ÷ illis :

---

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

aſſumpſerit in morte meâ.*31 Noli ergo commoueri & timere tibi, cùm ditatus fuerit aliquis homo ; 32 & cùm multùm aucta fuerit gloria domûs & famuliæ illius : 33 quia cùm ipſe morietur, non ſecum tollet quidquam ex omnibus quæ hic habet ; 34 nec in infernum deſcendet cum eo gloria domûs eius : 35 nam animus eius in hac tantum ipſius vitâ ſe bene fœlicem prædicabit. 36 qui diues tunc ſolum laudabit te ò homo cùm ipſi beneſeceris : 37 ſed demum tandem moriens intrabit ad generationem patrum ſuorum iam mortuorum ; 38 & in æternum vſque lucem non videbit nec præſentis vitæ nec futuræ . 39 Homo cùm in honore eſſet ad imaginem & ſimilitudinem Dei creatus , non intellexit diuina & quæ ſibi futura eſſent poſt mortem:40 præſentibus tantùm belluino more intendens, comparauit ſe brutis pecudibus , & aſſimilatus eſt illis .

## *Orationes.*

MSS. 1 REple Domine os noſtrum ſapientiâ tuâ : vt mémores te hominem factum , noſque redemíſſe de tártaro ; mereamur vultûs tui lumine decorari . Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per .

Breu. Mozarab. fol. 80. 2 AVdiant te Domine omnes gentes ; & diues ſimul ac pauper aurem tibi cordis accómodent : neque timeamus in die malâ ; neque fidei honore relicto , iumentis inſipientibus comparemur : vt te ſolum intelligentia noſtra ádſequens ámbiat ; quem æterno in gaudio

dio cum Sanctis omnibus laudans, præmia ſempiterna ſuſcipiat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 91. 137. 140. 243.

3 AVdiant ſimul te Domine omnes gentes; & diues ac pauper aurem tibi cordis accōmodent: ibique omnium ad fidem præparetur auditio; quò ſaluandis promittitur gratiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 49.

4 APeriat, quæſumus, Domine os noſtrum ſapientia; & corde meditemur, & linguâ loquamur prudentiam: & ne iumentis inſipientibus comparémur; diſciplinis diuinæ legis erudiamur: vt te ſolummodo intelligentia noſtra ádſequens ámbiat; quem æterno in gaudio cum Sanctis omnibus laudans, præmia ſempiterna ſuſpiciat. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*]

fol. 256.

5 AVdiant ſimul te Dñe ſuæ ſalutis authorem & diues ac pauper; mādatis tuis aurem accómmodent, ſimul audiant ſimulque concurrant: ne ſchíſmatum & hęreſum errore *ſeiúnctis, alijs ſint pręcepta vitalia odor vitæ in vitam; & alijs odor mortis in mortem, idcirco Domine & aduerſos collige; & *coniunctos non ſinas dírimi ab vnitate Eccleſiæ: ibique omnium ad percipiendam fidē præparetur auditio; *quò ſaluandis promittitur gratiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

* *ibi*, ſeiuncti.
* *ibi*, conuictos.
* *ibi*, quia.

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

6 TE Domine deprecamur, vt ipſe nobis tribuas intellectum: vt dùm ea quæ videntur abijcimus; illa quæ non videntur, adipíſci mereamur.

---

# 49 XLIX.

## *Pſalmus Aſáph.*

*Beda.*

1. Paralip. VI. 31. 33. 39. 41. XLVI. 41. 42.

Aſaph *filius fuit Barachiæ de familia Gerſon filij Leui: qui in Paralipomenon legitur. electus inter quatuor Cantorum magiſtros,*

vt

*vt instrumentis musicis Domino psalmos resonaret, qui non author psalmi huius, sicut & de alijs dictum est, sed musicus egregius existens, in hoc tamen titulo meruit ob significationem sui* Sensus mysticus. *nominis adhiberi; interpretatur enim* Synagoga: *sed hic illa* Synagoga *fidelis loqui intelligenda est, quæ & venturum Christum credidit, & venientem libentissimè suscepit. Sciendum planè quòd hic psalmus vtrumque Domini prophetet aduentum.*

*In prima sectione fidelis* Synagoga *loquitur, quæ nunc est in populis Christianis, de primo secundoque aduentu Domini Christi:* Deus deorum Dominus locutus est; & vocauit terram. *In secunda Dominus Deus Iesus Christus ipse commonet populos, vt victimis pecudum derelictis, sacrificium laudis immolent:* Audi populus meus[& loquar] *&c. In tertia,* Synagoga *reloquitur, imputans peccatoribus nequitias suas:* Peccatori autē dixit Deus, Quare tu enarras iustitias meas? & assumis testamentum meum per os tuum?

*Feria III. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Auocatio à sacrificijs legis Moysi, & introductio ritus* [al. *legis*] *Testamenti noui.*

S. Athanasius. *Psalmus in narratione,*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 DEVS DEORVM Dominus locútus est, & vocáuit terram,

† 2 à solis ortu vsque ad occásum.

ỳ. 3. Psal. XLVII. 4. 3 Ex Siòn, species decóris ÷ eius:

† 4 Deus maniféstè véniet; Deus noster & non silébit.

ỳ. 5. Psal. XCVI. 3. ∴ 5 ignis in conspéctu eius exardéscet:

6 & in circúitu eius, tempéstas válida.

ỳ. 7. Deuter. XXX. 19. XXXII. 1. Psal. LXXV. 9. Isai. I. 2. † 7 Aduocábit cælum desúrsum

---

*Psalmus inspiratus aut ad cantandum traditus Asapho Leuitæ primicerio Cantorum.* ¶*PROPHETA.* 1 Dominus qui est Deus omniū iudicum, qui dij quidam terrestres appellantur, locutus est; & ad iudicium suum vocauit habitatores terræ, 2 ab oriente trahens omnes vsque in occidentem. 3 Ex superna Sion apparebit species pulchritudinis eius: 4 Deus enim manifestè cum gloria ac maiestate veniet: nec diù Deus hic noster tacebit; sed citò peccata redarguet ac vindicabit. 5 ignis coram eo ardebit, mundumque exuret: 6 & circa ipsum valida tempestas erit. 7 Aduocabit in testes iustitiæ suæ, & terram,

8 & terram, discérnere pópulum suum.

† 9 Congregáte illi Sanctos eius,

10 qui órdinant testaméntum eius super sacrificia.

℣. 11. Psalm. XXI. 32. XCVI. 6. ℣. 12. Psal. LVII. 12.

† 11 & annunciábunt cæli iustítiam eius:

12 quóniam Deus iudex est.

*DIAPSALMA.*

DEVS. ℣. 13. Psal. LXXX. 9.

† 13 AVDI pópulus meus, & loquar;

14 Israël, & testificábor tibi:

15 Deus Deus tuus ego sum.

† 16 Non in sacrificijs tuis árguam te:

17 holocáusta autem tua in conspéctu meo sunt semper.

℣. 18. Michæ. VI. 6. 7.

† 18 Non accípiam de domo tuâ vítulos;

19 neque de grégibus tuis, hircos:

† 20 quóniam meæ sunt omnes feræ siluárum,

21 iuménta in móntibus ÷ &: boues.

† 22 cognóui ómnia volatília cæli:

23 & pulchritúdo agri mecum est.

---

cælum desursum 8 ac terram, vt diiudicet populum suum. 9 Congregate ergo ad eum, ô Angeli, cunctos fideles qui sanctimoniã vitę profitentur, 10 quiq; disponunt & feriunt pactum cum eo super offerendis sacrificijs. 11 & tunc cælites ipsi annunciabunt eiusdem Dei iustitiam: 12 nam Deus est iudex qui nec falli potest nec fallere. *DEVS IVDEX*. 13 Popule mi ausculta, & ego ad te loquar; 14 audi popule Israëlitice, teque contestabor: 15 Deus Deus tuus ego solus sum. 16 Non propter carnalia sacrificia tua neglecta, te nunc arguam: 17 nam sacrificia illa tua in quibus victima tota crematur, sunt coram me perpetuò. 18 Non ego suscipiam tamquam rem non meam vitulos domûs tuæ, quos mihi sacrificaueris; 19 nec gregûm tuorum hircos quos mihi immolaueris, suscipiam quasi antea mei non fuissent: 20 mea sunt enim animalia omnia syluarum: 21 meæ sunt pecudes in montibus ac boues; 22 noui ego mei iuris esse aues omnes in aëreo cælo volitantes: 23 & quicquid pulsi esu-

† 24 si esuríero, non dicam tibi:

℣. 25. Psal. XXIII. 1. 25 meus est enim orbis ÷ terræ: & plenitúdo eius.

† 26 numquid manducábo carnes taurórum?

27 aut sanguinem hircórum potábo?

℣. 28. Osee XIV. 3. Hebr. XIII. 15. † 28 Immola Deo ÷ sacrificium: laudis:

29 & redde Altíssimo vota tua.

℣. 29. Psalm. LV. 13. LX. 9. LXV. 13. CXV. * 14. 18. † 30 ⁎ &: inuoca me in die tribulatiónis:

℣. 30. Iob XXII. 27. 31 éruam te; & honorificábis me.

*DIAPSALMA.*

Propheta. † 32 PECCATORI autem dixit Deus:

DEVS. 33 QVARE tu enárras iustítias meas?

34 & assúmis testamentum meum per os tuum?

† 35 tu veró odísti disciplínam:

36 & proiecísti sermónes meos retrórsum.

† 37 Si vidébas furem, currébas cum eo:

---

chrum est in quouis agro, meum est & in potestate mea. 24 si fieri posset vt ego ésurirē, non dicerē tibi vt dares mihi aliquid ad edendum: 25 meus enim est totus orbis terræ, & mea sunt omnia, quibus ipse mundus plenus est. 26 numquid ego comesurus sum carnes taurorum quos mihi immolas? 27 aut hircorum sanguinem bibiturus, quem in libaminibus victimarum mihi offers? 28 Ergo potiùs mihi offer ceu sacrificium spirituale, laudem gratiarumque actionem ex intimo corde tuo: 29 mihique Altissimo tua redde & imple vota quæ promisisti vt mihi cultum exhiberes & obedientiam. 30 & tunc cùm vota persolueris & laudem, me fidenter inuoca in quouis tempore tribulationis tuæ: 31 & ego ex ea eximam te: meq; magis ac magis tu glorificabis, *PROPHETA*. 32 Peccatorem autē Deus ità allocutus est. *DEVS*. 33 Ad quid & ob quam vtilitatem tuam tu homo peccator semper narras & prædicas facienda iusta præcepta mea? 34 & cur semper assumis in ore tuo legem meam, quam disposui populo meo, facto fœdere cum eo? 35 cùm tu interim animo tuo odio habueris institutionem vitæ bene moratæ: 36 & mea verba ac iussa contemnendo proieceris post tergnm tuum. 37 Tu si furem aliquem videbas, statim consentiens vnà cum eo

& cum

38 & cum adúlteris portiónem tuã ÷ ponébas:
† 39 os tuum abundáuit malítiâ:
40 & lingua tua concinnábat dolos.
† 41 ſedens, aduérsùs fratrem tuum loquebáris:
42 & aduérsùs filium matris tuæ, ponébas ſcándalum.
43 Hæc fecíſti, & tácui.
† 44 exiſtimáſti iníquè quod ero tui ſimilis:
45 árguam te; & ſtátuam contra faciem tuam.
Propheta. † 46 INTELLIGITE hæc, qui obliuiſcímini Deum:
47 ne quándo rápiat, & non ſit qui erípiat.
DEVS. † 48 SACRIFICIVM laudis honorificábit me:
49 & illic iter, quo oſtendam illi ſalutare Dei.

---

currebas ad furandum: 38 & vnà cum ijs qui alienas ſolent vxores ſtuprare, partem tuam ponebas, ſocius eorum factus & particeps. 39 os tuum abundanter plenum erat maledicentiâ: 40 & lingua tua artificiosè aptabat fraudem ad decipiendum. 41 cum alijs improbis ſedens detrahebas de fama fratris & cognati tui: 42 & contra ipſum quoque fratrem tuum vterinum fabricabaris opprobrium; & ità ponebas ei offendiculũ in quod impingeret inopinatè. 43 Hæc tu mala feciſti;& ego nuncuſq;diſſimulaui tacens. 44 exiſtimaſti per ſummam iniquitatem futurum me ſimilem tui, ac probaturum mala tua: 45 ſed demum tandem coarguam te;tuaque peccata proponam atq;conſtituam ante oculos tuos. *PROPHETA*. 46 Intelligite hęc vos qui obliuiſcimini Deum,& ſecurè peccàtis ac ſi Deus non eſſet: 47 ne aliquando ille vos inopinatè à præſenti vita rapiat ad mortem æternam;cùm & non ſit qui uos liberet à potenti manu Dei. *DEVS*. 48 Sacrificium ſpirituale laudis gratiarumque actionis me apud homines glorificabit: 49 & in eo genere ſacrificij ſpiritualis eſt via, quâ demum eiuſmodi immolanti oſtendam atque exhibebo ſalutem illam meam ſummam ac ſempiternam in cælo.

*Orationes.*

MSS. 1 DEorum Domine te rogamus; vti nos ſuſcipias in ſacrificium laudis; quò ſine ónere peccati tuas

iuſtitias enarrantes; iter illud, quo ſalutare tuum oſtenditur, gradiamur. Per eumdem Dominum noſtrũ Ieſum.

Brev. Mozarab. fol. 9.12.

2 DEvs qui manifeſtè ad iudiciũ venturus eſſe crédederis; manifeſtam potentiam in nobis oſtende tuæ ſaluationis: vt qui terribilis ſuſtinéris; mitiſſimus cùm *aduéneris, ſentiáris. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

* al. veneris.

fol. 254.

3 DOmine qui manifeſtus créderis in iudicio cum maieſtate venturus; miſericordiâ tuâ à peccatis eripias; ne nos iuſtitia ſimul cum peccatoribus pértrahat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 262.

4 INuocamus te Domine in die tribulationis vt nos eripias; fideique nutrimentis & nos créſcere facias: vt quod mente próficimus, tibi ſeruiat; & vſus noſtræ actionis, laus ſit tui pérpetim nominis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

*Benedictio.*

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

5 CHriſtus Dei Patris Filius nobis præſtare dignetur; vt diſcréti à páleis, impleti fructu ſanctificationis; offeramus ei ſacrificium laudis: vt ipſo illuminante, intelligere mereamur viã noſtræ ſalutis. *Amen*.

---

# 50 L.

*II. Reg. XII. 1.

*In finem: Pſalmus Dauid: *Cùm venit ad eum Náthan Propheta quando intrauit ad Bethſabeé.*

*Beda.*

*Hiſtoria quidem nota eſt* Dauid *Regem concupita & rapta & conſtuprata* Bethſabee, *virum eius Vriam gladio Ammonitarum peremiſſe: ſed cognita per* Nathan *Prophetam culpa, mox pœnitentia lacrymis quod deliquerat abluiſſe. Vbi maximè notandum eſt, ideo ſanctiſſimos quoſque viros in talia nonnunquam cadere permiſſos; eorumque & culpas & pœnitentiam Scripturæ inditam:*

*vt*

*vt nobis infirmis & longè post eorum vestigia iacentibus, & in eorum casu, cautelæ timor commendetur; & in eorum correctione exemplum pœnitentiæ & spes vitæ detur. Sed quia Sanctorum gesta etiam sinistra, mysterium nostræ salutis operantur;* Dauid *Christum significat;* Bethsabee *quæ* Puteus saturitatis *interpretatur, Ecclesiam præfigurat;* Vrias, *qui interpretatur* Lux mea Dei, *diabolum demonstrat, qui* lucem sibi Deitatis *vsurpare quærebat; sed à Domino prostratus, mundi regnum amisit, Ecclesiamque fidelium ei regendam dimisit.*

Sensus mysticus.

*Quinque membris est psalmus iste discretus. Prima est satisfactio perfectissimæ humilitatis:* Miserere mei Deus. *Secunda, confidentia misericordiæ cælestis:* Asperges me hyssopo. *Tertia petit Dominum à suis peccatis aspectum auertere:* Auerte faciem tuam à peccatis meis. *Quarta, dicit omnes peccatores ad desiderium supplicandi magis ac magis animandos; si tam ingens illi remitteretur iniquitas eius:* Docebo iniquos vias tuas. *Quinta parte, causa memoratur Ecclesiæ, quæ per eius erat semen in aduentu Domini construenda:* Benignè fac Domine *& reliqua. vbi iam latus altari eius offerendos vitulos pollicetur. Sic & supplicatio deuota concluditur; & venturæ salutis gaudia nunciantur.*

*In ferijs ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina confessionis.*
S. Athanasius. *Psalmus in confessione.*

*Psalmus IV. pœnitentialis ad supplicandum.*

Propheta.

1 MISERERE MEI DEVS SECVNDVM
÷ magnam: misericórdiam tuam:

✝ 2 ÷ &: secúndùm multitúdinem miseratiónum
tuarum dele iniquitátem meam.

¶. 2. II. Reg. XI. 4.

✝ 3 ámpliùs laua me ab iniquitáte meâ:
4 & à peccato meo munda me.
✝ 5 quóniam iniquitátem meam ego cognósco:
6 & peccátum meum contra me est semper;

---

*Psalmus in perpetuum decantandus, Dauidi inspiratus: cùm ad eum venisset Nathan Propheta; postea quàm ingressus fuerat ad Bethsabee vxorem Vriæ, ¶ PROPHETA.* 1 Miserere mei Deus pro magnâ misericordiâ tuâ: 2 & iuxta multitudinē illam miserationum tuarum tot tantisque peccatoribus exhibitarum, dele iniquitatem hanc meam. 3 me plus plúsque laua à maculis iniquitatis meæ; 4 & à meo me peccato purga. 5 nam serò licèt, ecce iam agnosco ego meam illam iniquitatem atque confiteor: 6 & peccatum illud meum iugiter est coram oculis mentis meæ, illudque dolenter con-

† 7 tibi ſoli peccáui, & málum coram te feci.

℣. 8. Rom. III. 4.

8 vt iuſtificéris in ſermónibus tuis;

9 & vincas cum iudicáris.

† 10 Ecce ÷ enim: in iniquitátibus concéptus ſum:

11 & in peccatis concépit me mater mea.

† 12 Ecce enim veritátem dilexíſti:

13 incérta & occúlta ſapiéntiæ ÷ tuæ: manifeſtáſti mihi.

℣. 14. Leuit. XIV. Numer. XIX.

† 14 Aſpérges me hyſſópo, & mundábor:

℣. 15. Iſai. I. 18.

15 lauábis me, & ſuper niuem dealbábor.

† 16 Audítui meo dabis gaudium & lætítiam:

17 & exſultábunt oſſa humiliáta.

† 18 Auérte fáciem tuam à peccátis meis:

19 & omnes iniquitátes meas dele.

† 20 Cor mundum crea in me Deus:

---

ſidero; 7 ſcilicet quòd in te Deum ſolum & verum peccauerim, contemnendo mandata tua, & quòd malũ illud coram te omnia aſpiciente fecerim, turpiſſimâ contumeliâ in te. 8 ſed miſerere, quæſo, dele laua & munda me: nam inde fiet vt tu juſtus & verax appareas in verbis tuis; quibus veniam promiſiſti peccatoribus ad te conuerſis: 9 & ità fiet vt tu vincas cauſam, ſi iudicium de te fieret ab hominibus an ſeruans eſſes promiſſi. 10 Miſerere mei, nam ecce ego ab exordio ipſo mei cum iniquitatum omnium prima & originali conceptus ſum, factuſq; ſum pronus ad peccandũ: 11 & mea me mater concepit atq; peperit vitiatum & corruptum originali peccato, quod caput & fons eſt omniũ peccatorum: 12 nam & ecce tu ſolitus fuiſti ſemper diligere veracem ex intimo corde confeſſionẽ peccatorũ: 13 qui mihi ingrato manifeſtaueras olim etiam incognita illa & arcana decreta ſapientiæ tuæ. 14 Aſperge tu me Domine intimâ aſperſione, ceu externo illo Sacerdotali hyſſopo tincto in ſanguine; & ita ego mundus ero: 15 laua tu me intimè; & ego plus quàm ſit alba nix, dealbatus efficiar. 16 Auditum mihi facito gaudium & lætitiam. 17 & oſſa & robora mea depreſſa atque confracta, tunc ex diffuſo gaudio exſultabunt. 18 Verte faciem tuam à reſpiciendo peccata mea: 19 omneſque iniquitates meas funditus abſterge. 20 Crea mihi tu Deus animum mundum remotâ ſorde peccati:

& ſpi-

21 & ſpíritum rectum ínnoua in viſcéribus meis.
† 22 Ne proíícias me à fácie tuâ :
23 & ſpíritum ſanctum tuum ne áuferas à me.
† 24 Redde mihi lætítiam ſalutáris tui :
25 & ſpíritu principáli confirma me.
† 26 Docebo iníquos vias tuas :
27 & impij ad te conuerténtur.
† 28 Libera me de ſanguínibus Deus Deus ſalútis meæ :
29 ÷ & : exſultábit lingua mea iuſtítiam tuam
† Domine.
30 Lábia mea apéries, & os meum annunciabit laudem tuam :
† 31 quóniam ſi voluíſſes ſacrificium, dedíſſem útique :
32 holocáuſtis non delectáberis.

℣.32. Pſal. XXXIX. 7. XLIX. 8. 14. Iſai. L. 11. Iere. VII. 22.

---

21 & intra viſcera mea, ablatâ diſtortione, ſpiritum directum & ſtabilem renoua. 22 Ne me proijcias velut iratus â præſentia tua : 23 & Spiritûs Sancti tui inſpirationes & afflatus ne auferas à me. 24 Reſtitue mihi lætitiam illam quâ habueram de ſaluatione à te mihi conferenda. 25 & Spiritûs Sancti potenti dono, quod regendæ animæ meæ regium principatum teneat, me infirmum fac firmum ne rurſus cadam. 26 Si tecum in gratiam reconciliabor, docebo ego meo exemplo & ſcripto hoc, peccatores alios vias rationeſque redeundi ad te per pœnitentiam : 27 & ita impij abs te alieni reuertentur ad te. 28 A reatu homicidij quo ſanguis Vriæ iuſſu meo effuſus eſt, libera me Deus Deus ſaluator meus. 29 & cùm à tanto reatu me abſolueris, lingua mea cum exſultatione laudabit iuſtitiam tuam, quâ homines ex iniuſtis iuſtos facis. 30 Domine rurſus aperi labia mea dando nouam materiam te laudandi nouâ hac reconciliatione: & os meum animo grato annunciabit omnibus laudem tuam potiùs, quàm externũ tibi offeram ſacrificiũ : 31 nam ſi pro expiatione peccati potiſſimùm voluiſſes & exegiſſes ſacrificium aliquod externum, obtuliſſem ſanè illud : 32 ſed ſacrificia illa etiam in quibus victima tota crematur, non per ſe tibi placent, nec ijs ſolis tu delectaris.

ſacri-

† 33 ſacrificium Deo, ſpíritus contribulátus.

ỳ.34. Iſai.LVII.15. LXVI.2.

34 cor contrítum & humiliátum Deus non deſpícies:

† 35 Benignè fac ÷ Dómine: in ÷ bonâ: voluntáte tua Sión;

36 vt ædificéntur muri Ieruſalém.

† 37 tunc acceptábis ſacrificium iuſtítiæ

38 oblatiónes & holocáuſta:

39 tunc impónent ſuper altáre tuum vítulos.

---

33 ſacrificium autẽ tibi Deo gratum principaliter eſt ſpiritus & animus hominis ſeipſum affligens & confringens præ dolore peccati. 34 animam ſeſe dolore confringentem & conterentem, ſeſeque reatûs ſui confeſſione humili deijcientem tu Deus nunquam es aſpernaturus. 35 Tandem Domine pro bonâ tuâ voluntate benefac quoque ciuitati huic Sion, ne propter me regem eius peccatorem deſeras eam: 36 quin ſicuti cœptum eſt, fac vt extruantur & ad perfectionem vſque perducantur muri eiuſdẽ ciuitatis Ieruſalem. 37 Tunc cùm benefeceris & mihi & ciuitati huic, reſque omnes fuerint tranquillæ atque pacatæ, acceptum habebis ſacrificium quoduis iuſtum & rectum; 38 & oblationes acceptabis & holocauſta: 39 & illo tunc tempore beneficentiæ tuæ Iſraëlitæ omnes ex fide ac pietate animi ſui vitulos tibi immolandos imponent ſuper iſtud altare tuum huius ciuitatis tuæ ſanctæ Ieruſalem.

## *Orationes.*

MSS. 1 PRófluæ miſerationis ineffábile nomẽ Trinitas Deus; qui humani pectoris antrum emúndans vitijs, ſuper candórem éfficis niuis; ínnoua, quæſumus, in viſceribus noſtris ſpiritum ſanctum tuum; quo laudem tuam adnunciare poſſimus: vt recto principalíque ſpiritu confirmati, mereamur æternis ſedibus in Ieruſalem cæleſti compóni. Per Dñum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Breu.Mozarab. fol.39.75.94. 2 AVerte faciem tuam à peccatis noſtris Domine; & omnes iniquitates noſtras dele: rémoue ab oculis tuis malarum noſtrarum fácinus voluptátum; noſtræque confeſſioni clementer tuum appóne auditum.

miſerere

miserere, quæsumus, rogantibus nobis; qui propitius respicis in aduersis; & qui desperatis cor pœnitens tribuis, * confessionibus nostris gloriæ tuæ præsta subsidium. Sed quia publicanus à longe stans & percutiens pectus suum, solâ confessione purgatus est; similiter & nos peccatores exaudi: vt sicut illi *meritos petitionis suæ fructus donasti; ita & nobis supplicantibus indignis seruis tuis veniam digneris impéndere peccatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*al. ad cō-fessionem glorię tuę. *al.* ac con-fessioni-bus gratiā tuā. Sed. *al.* merito ... fru-ctum.

fol. 80.

3 EXaudi orationem nostram Domine; gemitúsque nostros auribus pércipe: nos enim iniquitates nostras agnóscimus; & delicta nostra coram te pándimus: tibi Deus peccauimus; tibique confitentes, veniam exposcimus. & quia recessimus à mandatis tuis; & legi tuæ minimè parúimus; conuértere Domine super seruos tuos, quos redemísti sanguine tuo. indúlge, quæsumus, nobis; & peccatis nostris veniam tribue: tuæque pietati misericordiam in nobis largíri dignare. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 82. 57.

4 MIserere Domine miseris: & quia nostram agnóscimus miseriam; tuam præueniámus misericordiam. sit igitur vox confessionis prompta, venia proxima; atque de tuâ propitiatione sit exauditio à te: vt nostra déleas vniuersa peccata; & tríbuas virtutem; per quam tua faciamus præcepta. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 115.

5 MIserator Domine, secundùm magnam misericordiam tuam nobis propitius miserere: vt quorum te non latent occulta; his de te confidentibus donetur misericordia manifesta: quique pro admissis interno rugítu gémimus; & pro remissione peccatorum nostrorum criminum suspiramus; non nos à facie tua projicias: sed tibi soli debitâ pietate ad indulgentiæ portum addúcas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

Auerte

fol. 118. 141. 6 AVerte faciem tuam à peccatis noſtris Domine ; & omnes iniquitates noſtras delens, rémoue ab oculis tuis malarum noſtrarum fácinus * voluntátum : noſtræque confeſſioni clementer tuum appóne audítum. miſerere quæſumus rogantibus nobis ; qui propitius réſpicis in aduerſis : & qui deſperatis cor pœnitens tribuis; à confeſſionibus noſtris nullátenus auertatur gratia tua . Sed quia publicanus à longe ſtans , & percutiens pectus ſuum ; ſolâ confeſſione purgatus eſt ; ſimiliter & nos peccatores exaudi : vt ſicut illi merito petitionis ſuæ fructum donaſti ; ita & nobis ſupplicantibus indignis ſeruis tuis veniam digneris impéndere peccatis . ergo quia cordis contriti placáris ſacrificio : tribue nobis hoc tibi offerri quod præcipis ; & promeréri indulgentiam quam promittis . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

* *al.* voluptatum .

fol. 126. 313. 7 COrdis noſtri ſecreta, quæ quótidie curis carnalibus ſordidantur , hyſſópi verbi tui, omnipotens Deus, adſparſione mundentur : vt recedat à nobis cállidus ſeminator; & Chriſtus Dñus in nobis máneat conſolator . ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 54. 131. 259. 8 MIſerere nobis Domine ſecundùm magnam miſericordiam tuam : vt vnde nos erubeſcimus ; tu indulgeas : & ea quæ egiſſe nos pœnitet ; tu clementer ignoſcas . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 138. 180. 9 DEvs qui ſcelera noſtra figmento operta denúdas ; qui incerta dubijs , & occulta conſcijs conſuetâ pietate tranſdúcis; vt noxietate próditâ, adſpargas nos rore miſericordiæ tuæ ; & velut niue dealbemur vitæ correptione : auerte quæſumus faciem tuam à peccatis noſtris ; & omnes iniquitates noſtras delens , ínnoua in viſceribus noſtris Spiritûs tui Sancti infuſionem: quò tali inhabitatore gaudẽtes, aperiamus iugiter labia noſtra ad annunciandam laudem tuam . ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Agno-

fol.58.157.171.257. 10 AGnoscentibus nobis iniquitates nostras, & propria tibi Domino pandentes piácula; eiulantes lacrymis, pectore verberato supplices oramus: vt auertas à nostris sceleribus faciem tuã; & deleas quæ géssimus cuncta peccata. crea itaque Deus in *corde nostro quod ames; & propitiatione solitâ dimitte quod odis: ac si te crebrò ad irascendum nostra iniqua exásperant vitia; tua te nobis placabilem reddat indulgentia copiosa. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*al. cordibus nostris.

fol.161 11 MIserere nobis Domine secundùm magnam misericordiam tuam; & ab errore resipiscentibus clementiæ tuæ áperi ianuam. tuarum itaque misericordiarum magnitudine non sinimur malorum nostrorum óbrui depressione: nos enim iniquitates nostras agnoscimus; & per moles criminum commissorum in nostris oculis prémimur te precari Domine: vnde nos erubescimus, tu ignosce; & ea quæ egísse nos pœnitet; tu dele clementer. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol.157. 12 TIbi soli peccauimus Domine; & malum coram te fecimus: cui quidem non celantur abscondita nostra, quæ cordis retinent claustra: & tamen erubescimus pándere, quod non timemus perpetráre. Sed tu Domine qui non despicis pœnitentes; suscipe preces humilium; & veniam tribue peccatorum: ac per potentiam Trinitatis, rectitudinem quâ gradiamur, doceat nos Spiritus Sanctus; & ad sanctitatis gloriam pértrahat Spiritus rectus; atque ad iustificationem principalis deducat Spiritus: vt vnicæ virtutis immensa potestas, & Pater regat quos condidit; & Filius custodiat quos redémit; & Spíritus Sanctus rélpleat quos creauit. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.184. 13 CLamamus ad te Domine; miserere nobis: sana animas nostras; quia peccauimus tibi: tuum est enim nostri misereri [&] prærogáre misericordiã: tuum est animæ vulneribus impéndere curam, & in patefactis sceleribus debitam non exsérere vindictam, nec condi-

gnam in pósterum rependere pœnam : da humilitatem, quam placatus inspicias ; & accipe confessionem, vt peccata dimittas . ℞. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 195. 14 QVinquagesimum psalmum medicaminibus plenum * pœnitentiæ meditantes , tu Deus qui cuncta prospicis,& nostram linguam persóluas: vt sicut Dauid post Vríæ Cethæi sanguinem fusum per cor contritum & humiliatum diluisti peccata;ita & nostrâ satisfactione digneris ablúere delicta . ℞. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

* *ibi*, pœnitentiã.

fol. 249. 15 SPiritus Sancte qui ex Patre Filioque procedis ; locupléta nos dono tuo benedictionis: quátenus spiritu principali confirmati , cælesti emissione mereamur quotidie liberari . Sit ergo super nos benedictio tua , eâque nos semper confirma per ineffabilem potentiam Trinitatis : vt inhabitet in nobis Spiritus Sanctus ; innouet Spiritus rectus ; confirmet Spiritus principalis : atque vnius * testimonium sit virtutis : vt confirmatos nos per Patrem,& innouatos per Filium,custoditos nos esse gaudeamus per Spiritum Sanctum . ℞. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

* *ibi*, testimonij .

fol. 33 320. 387. 16 REdde nobis Domine lætitiam salutaris tui;quam amisimus iniquè gerendo , & prætermisimus negligendo : tu ad eam nos réuoca ; & eam nobis restáura : vt peccato expulso succedat iustitia ; & mœstitiâ repulsâ, adsit lætitia . da quæsumus hanc iocunditatem vt peruenire mereamur ad æternam salutem . ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 56.87. 17 SEcundùm multitudinem miserationum tuarum Domine dele iniquitates nostras : vt quia illæ nos ággrauant ; istæ nos érigant. cor contritum & humiliatum ne spernas in nobis : sed per ineffabilem potentiam Trinitatis inhabitet in nobis Spiritus Sanctus ; innouet Spiritus rectus ; confirmet Spiritus principalis; atque vnius testimonij sit virtus : vt confirmatos nos per Patrem,

trem, & innouatos per Filium, custoditos nos esse gaudeamus per Spiritum Sanctum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.102. 18 HVnc psalmum medicamínibus pœnitentiæ plenum, vocibus tibi Domine linguâ nostrâ persoluimus: postulamusque vt sicuti Dauid post Vriæ Cethæi sanguinem fusum, per cor contritum & humiliatum diluísti commíssa; ita quoque nostra Domine simili satisfactióne dignare amputáre peccata. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.319.322. 19 LAudet te Domine lingua nostra annunciando iustitias tuas: & exsultent labia nostra præconio veritatis: vt non dissoluantur vaniloquio falsitatis. sicque tibi confitendo, remissis crimínibus in te exsultemus; vt & in congregatione iustorum sacro ágmine decantantes, vitæ beatæ efficiamur hæredes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.47.60.111. 20 NE proijcias nos Dòmine à facie tuâ; neque auferas misericordiam tuam à nobis: vt quos reátus fácinorum tenet obnóxios; miserationis tuæ clementia faciat absolutos. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol.30.34.318. 21 EXsultent Domine labia nostra præconio veritatis; vt non resoluantur vaniloquio falsitatis: sicque lingua nostra iudicium veritatis loquatur; vt Christum tuum verum iudicem promptissimâ deuotione laudet: atque itá præcepta tua assiduè in nostro corde versentur; vt gressus nostri ab insidiosis decípulis minimè supplantentur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.318. 22 AGnoscentes iniquitates nostras & scelera nostra, Christe Deus nostræ salutis; qui passionibus tuis nostrorum omnium passiones extinguis; tribue nobis famulis tuis Domine Iesu Christe indulgentiam criminum & remissionem peccatorum; & vitam æternam à te Domine cónsequi mereamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De Passione Domini.*

fol. 359. 23 DEvs qui ſemper quæ vera ſunt diligis; & quæ ſunt occultata tuâ ſapientiâ, manifeſtas; qui virginalẽ vterũ pro mundi ſaluatione ingredi dignâtus es: adſpárge nos hyſſopo verbi tui; & munda nos ab iniquitatibus noſtris: vt qui tibi ſoli peccauimus, & malum geſſimus coram te; non iratus peccatis tribuas pœnam; ſed propitius ſpiritum rectum qui te ínuocet, in noſtris infunde viſceribus. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

24 NOs famuli tui ſupplices deprecamur [te] Dñe Ieſu Chriſte: vt pietatis conſilio, magnis facinóribus noſtris immenſam miſericordiam largiaris: noſque per contritionem cordis humiliati, mactando vitia, iugulando delicta, dignum tibi acceptabileque præpares holocauſtum.

---

## 51 LI.

*1 Reg. XXII. 2.

*In finem, intellectûs, Dauid: * cùm venit Doëg Idumæus & nunciauit Sauli;* Venit Dauid in domum Achimélech.

In Editione Romana, *In domum Abimelech.*

*Beda.*

Senſus myſticus.

*Quia titulus iuxta hiſtoriam notus eſt; breuiter de allegoria dicamus: ideo enim* Intellectus *titulo inſeritur; vt myſterium quærere non dubites: quia & ipſe* Dauid *ſuis calamitatibus admonitus, de Chriſto futurum* intellexiſſe *narratur.* Dauid *ergo vt ſemper, Chriſtus ſit:* Saul, *Iudæi perſequentes:* Doëc Idumæus, *qui interpretatur* Motus ſanguineus, *Iudas proditor:* Abimelech *Sacerdos, electi diſcipuli; apud quos Dominum & vidit tradiditque. Quidam dicunt* Doëc *Antichriſtum eſſe, cuius membrum Iudas exſtitit: quia ſicut ille Sacerdotes octuaginta peremit; ſic & iſte Martyres qui fidem reſurrectionis tenent, ſit occiſurus.*

*In prima parte pſalmi Propheta in Iudam vel in Antichriſtum inuehitur, ne ſe in flagitiis extollat; cui finis grauiſſimus reſtat:* Quid gloriaris in malitia? *& reliqua. In ſecunda dicit eum periturum*

*iturum ocyius, Sanctorum per omnia societate priuandum*: Propterea Deus destruet te in finem. *In tertia Sanctos stupere dicit quando diabolum nunc in sæculo bacchantem, conspexerint in fine damnari*: Videbunt iusti, & timebunt. *In quarta ipse Propheta sperat se cum Sanctis in beata vita beandum*: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei, speraui in misericordia Dei *& reliqua.*

*Feria III. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Redargutio morum prauorum, & eorumdem finis.*

S.Athanasius. *Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 QVID GLORIARIS IN MALITIA; ÷QVI: POTENS ÷ES:
† 2 in iniquitate? * totâ die
3 iniustitiam cogitáuit lingua tua:
4 sicut nouácula acúta, fecísti dolum.
† 5 dilexísti malítiam super benignitatem:
6 iniquitátem mágis, quàm loqui æquitátem.
*DIAPSALMA.*
† 7 Dilexísti ómnia verba præcipitatiónis linguâ dolosâ.
† 8 Proptérea Deus déstruet te in finem:

---

*Psalmus in perpetuum decantandus, plenus intelligentiæ, inspiratus Dauidi: cùm venisset Doëg Idumæus, & annunciasset Sauli Regi & dixisset ei*: Dauid fugiendo à te, venit in domum Achimelech Sacerdotis; & ab eo accepit panes & gladium Goliath. *Ob quam Doëg proditionem Saul iratus, occidit primùm quidem 85. Sacerdotes, deinde & cunctos Sacerdotalis ciuitatis Nobe viros, mulieres, paruulos, asinos & boues. PROPHETA.* 1 Quare ò proditor Doëg gloriaris in tua animi malignitate qui potens quidem factus es in regia Saulis, sed per iniquitatem? 2 in qua iniquitate fuisti per singulos dies. 3 lingua tua cogitatè locuta est quod erat iniustum & insidias: 4 tamquam acuta nouacula, quæ debeat radere barbam, & iugulum secet; sic tu præter exspectationem fecisti dolum: 5 dilexisti malum magis quàm bonum: 6 & dilexisti magis loqui quod iniustum erat, quàm quod iustum & æquum. * 7 Dilexisti omnia verba, quæ possent præcipitare & demergere innocentes homines in mortem per tuam linguam dolosam. 8 At propter

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

euellet

9 cuéllet te & emigrábit te de tabernáculo
tuo;
10 & radícem tuam, de terra viuéntium.
*DIAPSALMA.*

℣.11. Pfal.LXIII.10.

† 11 Vidébunt iuſti, & timébunt:
12 & ſuper eum ridébunt ∸ & dicent:
13 *Ecce homo, qui non póſuit Deum, adiutórem ſuum*:
† 14 *ſed ſperáuit in multitudine diuitiárum ſuárum*:
15 ∸ *&: præuáluit in vanitáte ſua.*

℣.16. Oſee XIV.7.

† 16 Ego autem ſicut olíua fructífera in domo
Dei:
17 ſperáui in miſericordiâ Dei in æternum & in
ſæculum ∸ ſæculi:
† 18 Confitébor tibi in ſæculum, quia feciſti:
19 & exſpectábo nomen tuum, quóniam bonum eſt in conſpéctu Sanctórum tuórum.

---

hæc Deus deſtruet te in ſempiternum; 9 teque euellet de habitaculo tuo; & inde te emigrare faciet: 10 immo te tuámque ſtirpem radicitus euellet de terra viuentium. * 11 Videbunt huius proditoris diuinam vltionem homines iuſti, & magis timebunt Dominum iudicem iuſtum: 12 & ſuper illum proditorem ridebunt & ſecum inuicem dicent: 13 *Ecce quò tandem deuènit homo iſte proditor; qui ſpem ſuam totam non repoſuit in Deo vt ſibi ille eſſet adiutor;* 14 *ſed potiùs ſpem ſuam poſuit in multis diuitijs ſuis:* 15 *ſeque contra innocentes validum ac potentem fecit per ſua vana mendacia atque inſidias.* 16 At ego ab illo proditus, non vt ille eradicabor; ſed firmiſſimè radicabor in domo Dei ceu virens olea atque fructifera: 17 quia non in diuitijs & mendacijs, ſed in Dei miſericordiâ ſpem meam poſui: ibique ero in æternum vſque & in omnia ſæcula. 18 Profitebor igitur tibi Domine debitas laudes vſque in æternum quòd hæc iuſta iudicia feceris: 19 patienterque poſthac exſpectabo Diuinum Numen tuum auxilio mihi adiuturum: quia id beneficum & benignum eſt coram oculis Sanctorum tuorum, non in rebus vanis atque caducis ſed in te Deo ſperantium.

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.* 

*Orationes.*

*Orationes.*

MSS. 1 TOtíus mundanæ vanitatis destrúctor, omnipotens Deus; fac nos in domo tua sicut oliuam florére fructíferam: vt in tuâ misericordiâ sperantes, ab iniquitatis maledicto saluemur. Per Dominum.

Breu.Mozarab. fol.169. 2 INgeniti Patris vnigenitum Verbum, qui gloriantem contra te in malitia populum sustines; supernorum Regem confitentem te gregem salua fidelium: vt dum turba malorum totâ die in lingua sua iniustitias cogitat; plebs nomini tuo crédula, cantica tibi déferat sine fine accepta. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*]

Fol.169. * *ibi*, disciplinâ. *De passione Domini.* 3 DEvs qui gloriantem contra te in malitia* discipulum páteris; da nobis sublimiter gloriari passionibus tuis: vt quem*malitia porrecti arcum doloris emisit; *sic spículum vulneris in eo credulitas defígat voluntariâ suâ confessione. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom.7. S.Hieronymi. DEvs nobis præstare dignetur vt ab omni dolo liberi, ab omni iniquitate mundati, Filium Dei æqualem Patri Spirituique Sancto confessi; mereamur sicut oliua fructifera in Hierusalem cælesti plantari.

---

# 52 LII.

## *In finem, pro Maëléth, intelligentiæ, Dauid.*

In Edit.Rom. *Pro Amalech, intellectus, Dauid.*

*Beda.*

1.Reg.XXX. *Regum narrat historia cùm* Dauid *apud Achis exsularet, & cum eo descenderet in castra ad præliandum contra Saul; latrunculos* Amalech *vastasse ciuitatem Sicelech, raptisque* Dauid *& sociorum eius*

*eius vxoribus, filijs ac substantijs abijsse: & hoc comperto,* Dauid *eos persequutus est; & inter conuiuia repertos internicioni dedit.*

Sensus mysticus. Intellexit *ergo* Dauid *Christum de suo semine nasciturum, Gentiumque persecutionem contra Ecclesiam eius, quasi* Amalech *contra Sicelech ciuitatem* Dauid, *esse sæuituram; sed easdem mox, ne animas quas de Ecclesia rapuerant, possent occidere, Christo victore prosternendas vel ad fidem scilicet, vel ad damnationem. & ideo rectè titulus dicit* In finem, Amalech, *id est, in Christum pro Gentibus:* Intellectûs Dauid, *quia ipse* intellexit *quid hæc quæ gesserat, mysterij salutaris tenerent.* Amalech *interpretatur,* Populus lambens; *quia qui terrena nimiùm desiderant, ea iam ambiendo quasi* lambere *videntur: pro horum ergo conuersione vel punitione psalmus iste formatur.*

*In primo membro psalmi Ecclesia loquitur, increpans eos qui vel corde vel opere corrumpi non metuunt:* Dixit insipiens in corde suo, Non est Deus. *In secundo dicit eos recepturos mala quæ fecerint Christianis:* Nonne cognoscent omnes, *& cætera. In tertio, fideles monet æquanimiter sæculi ferre molestias, donec iudicium maiestatis adueniat; vbi beati omnes iudicantur bona recipere:* Quis dabit ex Sion salutare Israel?

*Feria IV. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Saluatoris* [al. *salutis*] *apparitio: & atheismi amandatio.*

S. Athanasius. *Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 DIXIT INSIPIENS IN CORDE SVO; *NON EST DEVS.*

† 2 Corrúpti sunt & abomինábiles fácti sunt in iniquitátibus:

℣. 1. Psalm. XIII.

3 non est qui fáciat bonum.

† 4 Deus de cælo prospéxit super filios hóminum,

---

*Psalmus in perpetuum decantandus per chorum siue pro chorea; plenus intelligentiæ, inspiratus Dauidi. PROPHETA.* 1 Homo stultus & amens cogitauit & dixit animo suo quòd non sit Deus. 2 Sed & cæteri quoque homines per Adæ peccatum vitiati, se suasque vias valde corruperunt, abominabilesque Deo facti sunt ob iniquitates suas: 3 nec est quisquam hominum, qui suis viribus faciat id quod bonum est secundùm Deum. 4 Deus de cœlo prospexit su-

5 vt vídeat ſi eſt intélligens ÷ aut: requírens
Deum.
† 6 Omnes declinauérunt; ſimul inútiles facti
ſunt:
7 non eſt qui fáciat bonum; non eſt, vſque
ad vnum.
† 8 Nónnè ſcient ÷ ómnes: qui operántur ini-
quitatem?
9 Qui déuorant plebem meam vt cibum panis,
† Deum non inuocauérunt:
10 illic trepidauérunt timóre, vbi non erat ti-
mor.
† 11 quoniam Deus diſſipáuit oſſa eórum, qui ho-
minibus placent:
12 confúſi ſunt; quóniam Deus ſpreuit eos.
† 13 Quis dabit ex Siòn ſalutáre Iſraél?
14 cúm conuérterit Deus captiuitátem plebis
ſuæ,

---

per filios hominum in terra, 5 vt videret ſi eſſet aliquis homo, qui in-
telligeret & agnoſceret Deum, eique placere perquireret. 6 Et ecce
vidit quòd omnes homines deflexerint, & auerterint ſe ab ipſo; &
cuncti pariter iniquitatibus adhærentes, inutiles effecti ſint & inepti
ad opera bona, Deo digna; 7 & quòd non ſit quiſquam hominum,
qui ſuis viribus faciat id quod bonum eſt ſecundùm ipſum Deum:
& non ſit talis, ne vnus quidem. 8 Verùm numquid non aliquando
tandem Deum agnoſcent omnes qui faciunt quod iniquum eſt? 9
Qui populum qui mecum eſt, deprædantes deuorant ac ſi famelici
comederent eſcam panis, hi Dominum non inuocauerunt in neceſſi-
tatibus ſuis: 10 quapropter & vano quoque timore ibi timuerunt, ex-
territi ſunt atque obſtupuerunt; vbi vera timendi cauſa non erat.
11 & merito, nam conſueuit Deus diſperdere ac diſſipare robora
vireſque ſtudentium placere ſibi & hominibus, & non Deo. 12 qui
humani fauoris ſpe tandem fruſtrati, pudore ac rubore ſuffuſi ſunt,
eo quòd Deus nihili fecerit & proiecerit eos. 13 O vtinam quis
det & emittat de monte Sion ſaluatorem Iſraelis! 14 nam cùm Do-
minus captiuum populum ſuum Iſraëliticum à prædatorum ſuorum

15 exſultábit Iacòb ÷ & : lætábitur Iſraél.

captiuitate in patriam reduxerit; 15 tunc Iacobi patriarchæ progenies exſultabit gaudio, populuſque Iſraëliticus lætabitur, ab omnium ereptus ſeruitute malorum.

*Orationes.*

MSS.

1 RESpiciens de cælo ſancto tuo Deus pijſſime; pone terminum inſipientiæ noſtræ: vt à terroribus vanis éruti, tibi ſoli de puritate cordis integrâ placeamus. Per Dominum.

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

2 SVpplices [te] deprecamur Deus, vt declinantes à loquacitate ſuperfluâ, te inſtruente intelligamus omnia in tuâ dominatione conſiſtere: qui digneris ablatâ captiuitate vitiorum, erígere nos in libertatem virtutum.

# 53 LIII.

*In finem, in carminibus, intellectûs, Dauid.*

* I. Reg. XXIII. 19. XXVI. 1.

**Cùm veniſſent Ziphæi, & dixiſſent ad Saul;* Nonne Dauid abſcónditus eſt apud nos?

*Beda.*

Senſus myſticus.

Intellectus Dauid, *accipiendus eſt vt ſupra: quia videlicet angoribus obſeſſus, ſed inopinatè liberatus, quid Eccleſiæ Chriſti, cuius & ipſe membrum erat, venturum eſſet* intellexit: *& hunc eumdem* intellectum *ſuum* in carminibus, *hoc eſt, in maximis lætitiæ laudibus extulit. ſemper enim (ni fallor) Pſalmi, qui* In carminibus *inſcribuntur, exſultationem canentis inter aduerſa denunciant.* Ziphæi *interpretantur*, Florentes; *quod in hoc ſæculo peccatoribus datum eſt: vbi ad tempus libertate perfida proſperari ſinuntur: fidelibus è contrario contemptis, & impiorum obſtinatione concluſis.*

*A* Saulis *periculo Propheta liberatus, per totum pſalmum Domino gratias agit, quia ei* Ziphæorum *non potuit nocere proditio. In prima parte deprecatur, ne eum inimici fortiſſimi grauare præualeant:* Deus in nomine tuo ſaluum me fac. *Secundo loco aduerſarios ſuos ſpirituali pietate ſupplicat debere conuerti:* [Ecce enim

Deus

Deus adiuuat me.] *quod omnem conuenit petere Chriſtianum, vt à* florentibus *huius mundi ita liberetur; quatenus eis conuerſionis gratia non negetur.*

*Quotidie ad horam primam.*

Euſebius Cæſarienſis. *Oratio eius qui propter Deum exagitatur.* [al. *qui ſecundùm Deum decertat.*]

S. Athanaſius. *Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Pſalmus ad precandum.*

Propheta.

1 DEVS IN NOMINE TVO SALVVM ME FAC:

2 & in virtúte tua iúdica me.

† 3 Deus exáudi oratiónem meam;

4 áuribus pércipe verba oris mei:

℣. 5. Pſalm. LXXXV. 14. † 5 quóniam aliéni inſurrexérunt aduérsùm me;

6 & fortes quæſiérunt ánimam meam;

7 & non propoſuérunt Deum ante conſpéctum ſuum.

*DIAPSALMA.*

† 8 Ecce ÷ enim: Deus ádiuuat me:

9 ÷ &: Dominus ſuſcéptor eſt ánimæ meæ.

† 10 Auérte mala inimícis meis:

---

*Pſalmus in perpetuum decantandus cum inſtrumentis muſicis carminum, plenus intelligentiæ, inſpiratus Dauidi: quando cùm ipſe ſe abſcondiſſet in deſerto Ziph, venerunt Ziphæi, & prodiderunt eum Sauli Regi dicentes:* Nonne ecce Dauid latitat apud nos in locis tutiſſimis ſyluæ in colle Hachila, quæ eſt ad dexteram deſerti? nunc ergo ſicut deſiderauit anima tua vt deſcenderes, deſcende: noſtrum autem erit vt tradamus eum in manus tuas. *PROPHETA.* 1 Deus in diuino tuo nomine atque auxilio ſalua me de manibus Saulis: 2 & in tua fortitudine fac pro me iudicium, liberando me innocentem ab hoc perſecutore meo. 3 Deus exaudi hanc orationem meam; 4 & præbe benignas aures ſupplicibus his verbis oris mei: 5 quia Ziphæi iſti à me animo ſuo alieni, inſurrexerunt aduerſùm me; 6 & viri robuſti animam vitamque mihi eripere quæſierunt: 7 teque iuſtum iudicem Deum non poſuerunt ante oculos mentis ſuæ. *8 Sed ecce Deus auxiliatur mihi: 9 & ex aduerſo illorum, Dominus eſt defenſor animæ & vitæ meæ ne corruam. 10 Iuſto iudicio tuo Domine auertes à me, & retorquebis in inimi-

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

11 ÷ & : in veritáte tua dispérde illos.

✝ 12 Voluntáriè sacrificábo tibi :

℣.13. Psal. LI. 11. 13 ÷ & : confitébor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.

✝ 14 quóniam ex omni tribulatióne eripuísti me :

15 & ÷ super : inimícos meos despéxit óculus meus.

---

eos hos meos mala quæ in me cogitauerant : 11 & pro tua iustitia & fidelitate veracium promissorum tuorum, funditus perde illos. 12 Id cùm tu feceris, ego sponte promptoque animo tibi sacrificia offeram; 13 debitasque laudes profitebor Diuino numini tuo:& eo quòd bonum sit ac per se amandum; 14 & præterea eo quòd à tribulatione omni quacumque me liberaueris ; 15 & oculus meus iam ab alto securè tutoque respexerit in inimicos meos diuinâ vltione profligatos ac perditos.

*Orationes.*

US. 1 SAluífica Domine Ecclesiam tuam, in tui nominis protectione fidentem : vt despectis inimicis, voluntariâ te confessione magnificet. Per Dñum nostrum.

Breu. Mozarab. fol. 114. 2 SAlua nos Domine in tuo nomine ; & libera in virtute : educ de tribulatione ; & reple iocunditate : ne à salute nostra præsidium rétrahas ; & quò minus liberemur virtutem impendas : vt dum nobis salus tua præstatur ex munere, tibi gloria rependatur in laude ; & nobis libertas contíngat in requiem. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*]

fol. 135. 3 COncede Domine vt tuo nostra salus perficiatur in nomine ; nosque in virtute tua libera, quos proprijs infirmitatibus præpedítos agnoscis : vt tuum sit omne quod sumus ; qui fecisti ex nihilo vt essemus. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 173. 4 ADiuua nos Deus salutaris noster ; qui susceptor es animarum nostrarum ; vt in nomine sancto tuo lætemur : & qui censémur vocabulo Christi ; mereamur eius

eius participio pérfrui: sicque æterna consequamur gaudia; & præsentia superemus aduersa: vt per omnia te laudemus; & te in nobis esse gaudeamus. ℟ *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

5 SVpplices [te] deprecamur Dñe Iesu Christe vt tuo adiutorio ab inimicis saluati, à tribulationibus mundanis erépti, [te] caput nostrum Dominum Iesum Christum, quem in cælis suspícimus, mente & opere prosequamur.

# 54 LIV.

## *In finem, in carminibus, intellectûs, Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

In finem *in Christum*: In carminibus, *in gaudÿs spiritualibus*: Intellectûs Dauid; *quia eum* intellexit *incarnandum, per quem se nouit à tribulatione liberandum.*

*Per totum psalmum duobus* Diapsalmatibus *distinctum, verba sunt Domini. In prima parte petit ne sua in tribulatione positi despiciatur oratio, deprecans liberationis celeritatem, quam ex carnis infirmitate probabatur expetere*: Exaudi Deus orationem meam. *Secundo loco Iudæorum destrui supplicat iniquitates; quoniam in ciuitate eorum erat contradictio veritatis:* * Præcipita Domine, & diuide linguas eorum *& cætera. Tertio dicit quæ obstinatis Iudæis pro suis sceleribus nouerat euenire*: * Veniat mors super illos *& reliqua. Post hæc introducitur pia consolatio; ne quis fidelium audita Iudicis seueritate terreatur*: [Iacta in Deum cogitatum tuum] *& reliqua.*

* *Cassiod.* Exspectabam eum. * *Cassiod.* Non est enim illis commutatio.

Eusebius Cæsariensis. *Manifestatio eorum quæ in Christum audacter facta sunt.*

*Feria IV. ad Vigilias.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 EXAVDI DEVS ORATIONEM MEAM;
2 & ne despéxeris deprecatiónem meam:

*Psalmus in perpetuum decantandus cum instrumentis musicis carminum, plenus intelligentiæ, inspiratus Dauidi. PROPHETA.* 1 Auribus percipe Deus orationem hanc meam; 2 & deprecationem incén-

3 inténde mihi, & exáudi me.

℣. 4. Psal. LXXVI. 4.

† 4 contristátus sum in exercitatióne mea, & conturbátus sum

5 à voce inimíci ÷ &: à tribulatióne peccatóris:

† 6 quóniam declinauérunt in me iniquitátes; & in ira molesti erant mihi.

† 7 Cor meum conturbátum est in me; & formído mortis cécidit super me.

† 8 timor & tremor venérunt super me;

℣. 8. 9. Ita distinguit cod. Alexandrinus.

9 & contexérunt me ténebræ.

† 10 & dixi: *Quis dabit mihi pennas ÷ sicut: colúmbæ; & volábo & requiéscam?*

† 11 Ecce elongáui fúgiens; & mansi in solitúdine. *DIAPSALMA.*

12 exspectábam eum qui saluum me fecit à pusillanimitáte spirítûs & tempestáte.

13 Præcípita Domine, díuide linguas eórum:

---

hanc meam ne despicias: 3 attende mihi oranti; meque deprecantem exaudi. 4 quia valde sum contristatus & animo consternatus in assidua meditatione malorum quæ ego patior, de quibus iugiter mecum alloquor: & quia conturbatus, ac metu & timore perfusus sum 5 propter inimici vocem mihi minantem, & propter perturbationem ac persecutionem, quâ me impius peccator affligit. 6 nam hi inimici mei imposuerunt mihi iniquitates & crimina falsa: & cum ira, iampridem inueterato odio aduersabantur mihi. 7 Anima mea doluit & conturbata est in intimis vitalibus meis: & formido mortis irruit super me: 8 timor & tremor venerunt super me; 9 meque operuerunt tenebræ mœstitiæ atque doloris. 10 vnde & dixi; *O quis mihi dederit alas veloces vt sunt alæ columbæ; vt & hinc auolem in locum tutum, & ibi quiescam securus?* 11 Ecce autem profugiendo procul abiui á meis, & in hoc deserto sum commoratus: * 12 vbi solum Deum exspectabam, qui me saluaret á pusillanimitate, & procella ac tempestate tot tentationum atque terrorum. 13 Domine pro iustitia tua demerge in profundum hos peccatores: eorumque linguas ac sententias diuide; ne inter se consentiant in

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

quó-

· 14 quóniam vidi iniquitátem & contradictiónem in ciuitáte;

✝ 15 die ac nocte circúmdabit eam super muros eius:

℣.16. Jerem. VI.6.7. 16 iníquitas & labor in médio eius & iniustitia:

✝ 17 & non defécit de platéis eius vsúra & dolus.

✝ 18 Quóniám si inimícus ÷ meus: maledixisset mihi, sustinuissem ÷ útique:

✝ 19 & si is qui óderat me, super me magna locútus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo.

℣.20. Iob XIX.19. Psal.XL.10. ✝ 20 tu verò homo vnánimis, dux meus, & notus meus:

✝ 21 qui simul mecum dulces capiébas cibos;

22 in domo Dei ambuláuimus cum consénsu.

✝ 23 Véniat mors super illos ÷ &: descéndant in inférnum viuéntes:

---

malum meum: 14 nam in eorum ciuitate iniquitatem contra ius fieri vidi, & contradictionem contra verum; 15 quæ die ac nocte indesinenter circumibit in muris eius: 16 in cuius ciuitatis medio iniquitas & labor fiet quo probi vexentur; & iniustitia committetur: 17 nec de eiusdem vrbis latis vijs vbi venalia venduntur, & commercia fiunt, vsura defuit & fraus. 18 Profectò si aliquis apertus inimicus meus probris ac maledictis me affecisset; sustinuissem vtique tolerantius: 19 & si aliquis qui me iampridem odisset, grandia calumniarum & minarum verba contra me dixisset; potuissem vtique me abscondere ab eo. 20 at tu ô homo me maledictis ac probris affecisti, & magna contra me mala dixisti, qui paulò antè eras amicus meus vnanimis, & dux & princeps à me constitutus, & notus meus ac familiaris; 21 qui vnà mecum pariter dulcorabas escas atque sumebas; ac dulce secretum atque colloquium ego & tu communiter habebamus; 22 & simul quoque vnanimiter ambulabamus in templo Dei. 23 Dignum sanè est vt super eiusmodi homines veniat mors repentè: & vt absorpti à terra, viui descendant

quó-

† 24 quóniam nequítiæ in habitáculis eórum in medio eórúm.
† 25 Ego ÷ áutem: ad Deum clamáui; & Dominus ſaluábit me:
† 26 véſperè & mánè & merídiè narrábo,
27 & annunciabo; & exáudiet vocem meam.
† 28 rédimet in pace ánimam meam ab his qui appropínquant mihi;
29 quóniam inter multos erant mecum.
† 30 Exáudiet Deus: & humiliábit illos qui eſt ante ſæcula:
*DIAPSALMA.*
† 31 non enim eſt illis commutátio:
32 & non timuérunt Deum.
33 exténdit manum ſuam in retribuéndo:
† 34 contaminauérunt teſtaméntum eius:
35 diuíſi ſunt ab ira vúltûs eius; & appropinquáuit cor illíus.

---

in infernum: 24 quia malitia eſt in his temporarijs hoſpitijs & congregationibus eorum, & inter eos & in viſceribus ipſorum. 25 Cæterùm ego in hac contriſtatione & tribulatione mea clamaui ad Deum, opem eius implorans: & ipſe Dominus (vti ſpero) me ſaluabit à malo. 26 Veſpere & mane & meridie totoque die pergam ei exponere 27 atque nunciare miſerias meas ac neceſſitates: & ipſe Deus (vti confido) exaudiet aſſiduam hanc vocem meam, quâ ipſum inuoco. 28 ipſe tàndem redditâ mihi pace & tranquillitate, animam meam redimet & liberabit ab iſtis appropinquantibus mihi vt me opprimant: 29 nam cum bene multis coniuratis aduersùm me erant. 30 Exaudiet ergo me Deus: illoſque humiliabit qui eſt ante condita ſæcula & manet in æternum. * 31 nam non eſt illis aduerſarijs meis immutatio vlla à malitia ad bonitatem; 32 nec Deum timuerunt. 33 idcirco Deus iam tetendit manum ſuam vltricem in retribuendo illis condigna ſupplicia: 34 eo quòd profanauerint & violauerint pactum cum ipſo Deo initum, legem eius præuaricando; 35 ſeſeque diuiſerint à conſideranda ira faciei eiuſdem Dei in peccatores; & eo quòd cor animuſque vniuſcuiuſque

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

mollíti

℣.36. Psal. XXVII.3. LXI.5.

† 36 mollíti ſunt ſermónes eius ſuper óleum; & ipſi
ſunt iácula.

℣.37. Psal. XXXVI.5. I. Petri V. 7.

† 37 Iacta ſuper Dominum curam tuam; & ipſe te
enútriet:

38 non dabit in æternum fluctuatiónem iuſto.

† 39 Tu verò Deus dedúces eos in púteum inté-
ritûs.

℣.40. Iob XV. 32. XXII. 16. Prou. X. 27.

† 40 viri ſanguinum & dolóſi non dimidiábunt
dies ſuos:

41 ego autem ſperábo in te ÷ Dómine:

---

illorum appropinquauerit mihi ad oppugnandum me iniuſtè; 36
& cuiuſque illorum verba fuerint mollia & lenia pluſquàm oleum,
cùm te ipſa ea ſagittæ eſſent & lanceæ cum inſidijs transfigentes.
37 Tu autem quiſquis affligeris, proijce ſuper Dominum omnem
ſollicitudinem & anxietatem animi tui; & ipſe Dominus te enu-
triet: 38 nec enim ſinet hominem iuſtum inter perſecutiones flu-
ctuari ſemper. 39 At ipſos impios perſecutores meos tu Deus deduces
in puteum perditionis & gehennæ. 40 & viri quidem ſanguinarij
& fraudulenti, vt plurimum non pertingent ad dimidium dierum
vitæ ſuæ, quos ſibi promittebant: 41 ego autem ſpem omnem &
fiduciam habebo in te Domine.

## *Orationes.*

MSS. *De paſſione Domini.*

1 IEſu Domine, qui ante ſæcula cum Patre & Spiritu Sancto manens; conditionémque humanam ſuſcipiens; ab vnánimo diſcipulo próditus, mortem ſubiſti pro pérditis; exaudi orationem ſupplicum: & præſta vt te veſperè, manè, meridiéque laudantes; mereamur ab huius ſæculi tempeſtatibus defenſari. Qui viuis & regnas cum eodem Deo Patre in vnitate eiuſdem Spiritûs Sancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 173.

2 ECce Domine poſiti in perturbatione mundanâ, quietem ſolitudinis eligentes, elongári fugiéndo à terrenis actibus cúpimus; vt à puſillo animo & tempeſtate ſaluemur. qui ergo nunc locorum præparatam re-

 quiem

quiem exſpectamus ; præbe nobis vt exempto humano ſtrepitu, in ſolâ dulcedinis tuæ contemplatione lætemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 184. 3 DEvs qui in exercitatione noſtrâ contriſtari nos ínſpicis, da nobis potentiſſimum auxilium in victoriâ ſanctæ Crucis : vt qui exemplo tuo mundum decertamus euíncere ; cælos mereamur & poſt tranſitum poſſidére. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

*De paſſione Domini.*

fol. 192. 4 INtende & exaudi nos Domine ; quos frendentis inimici aduerſitas conturbat ; & contritio perſequentis exágitat : vt dum cernis mentes in nos deſæuíre rebelles ; magnánimes nos efficias, & inuictâ virtute ſuccíngas. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*]

fol. 208. 5 COntriſtamur ecce Domine à voce inimici ; dum feralia ſuper nos cadunt iacula odij : ſed tu qui pro nobis acerba ſuſtuliſti opprobria ; nos famulos tuos & à tribulatione peccatoris elónga ; & declinantes, virtutis tuæ diſperde potentiâ. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam tuam Deus noſter *&c.*]

*De paſſione Domini.*

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi. 6 NOs ſupplices deprecamur, vt à te Domine exaudíti; nec peccati oleo delibúti ; à te enutríti ; à te ab huius ſæculi fluctibus liberati ; à te mereamur longitudinem dierum pro bonis actibus adipíſci. *Amen*.

---

# 55 LV.

*In finem: pro populo, qui à ſanctis longè factus eſt. Dauid, in tituli inſcriptionem.* Cùm tenuérunt eum Allóphyli in Geth.*

*1. Reg. XXI. 12

*Beda.*

Senſus myſticus. *In Hebræo itâ habet* ; Pro columba muta longitudinem Dauid humilis atque perfecti ; cùm tenuiſſent eum Philiſthijm in Geth.

Colum-

Columba muta, & Dauid humilis atque perfectus, *Christus monstratur in passione. Quod verò translatio nostra dicit*, Pro populo qui à sanctis longè factus est, *id est, pro comitibus* Dauid, *qui in* Geth *exsulantes* longè facti sunt *à Iudæa, in qua* Sancta sanctorum *fuerunt; significat pro Christi discipulis, qui tempore passionis eius scandalizati fuerunt, psalmum hunc esse cantatum: pro quorum fide ne deficeret, ipse Dominus se rogasse testatur.* Dauid in tituli inscriptione, *Dominus in passione; vbi* attitulatus *est Rex esse Iudæorum, id est, omnium credentium & confitentium Deum.* Cùm tenuissent eum Allóphyli in Geth; *cùm crucifixissent eum Iudæi, vel milites Pilati:* Geth *enim quæ interpretatur* Torcular, *pressuram Crucis indicat. Possunt in* columba muta *vel in* populo qui à sanctis longè factus est, *cuncti fideles intelligi; qui ab æternis* Sanctis *exsulantes, cum Apostolo dicunt;* Dum sumus in hoc corpore, peregrinamur à Domino: *pro quibus* Dauid *psallere non cessat; ille videlicet qui sedet ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Potest & ex persona Ecclesiæ dictus psalmus intelligi; quæ semper in sæculo pressuram pati non desinit, diuersis afflictionibus onerata.*

*In prima sectione psalmi, mater orat Ecclesia, confidens se tandem ab inimicis esse liberandam:* Miserere mei Deus quoniam conculcauit me homo. *Secunda sectione proprias enumerat passiones, gratias agens quia de crebris sit erepta periculis; nec se [dicit] formidare mala quæ celerrimè transeunt:* Totâ die verba mea exsecrabantur. *In tertio loco, in futura illa beatitudine laudes se dicit Domino iugiter cantaturam; qui eam de huius sæculi aduersitate liberauit:* In me sunt Deus vota tua & *reliqua.*

*Feria IV. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Iusti gratiarum actio ab inimicis liberati.* S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus lamentationis ad precandum.*

Propheta. 1 MISERERE MEI DEVS QVONIAM CONCVLCAVIT ME HOMO:
2 totâ die impúgnans tribuláuit me:

---

*In perpetuum decantandus psalmus, compositus pro populo illo exsule 400. virorum elongato à Sanctuario Dei; qui scilicet conuenerant cum Dauide in persecutione Saulis: inspiratus ipsi Dauidi, stabiliterque recolendus ac si esset titulus insculptus in columna. id quod factum est postquam detinuerunt Dauidem Philisthæi in ciuitate Geth, ad cuius regem Achis confugerat. PROPHETA.* 1 Miserere mei Deus quia inimicus homo me conculcauit; 2 & omni con-

† 3 conculcauérunt me inimíci mei totâ die :
4 quóniam multi bellántes aduérsùm me.
† 5 ab altitúdine diéi timébo :
6 ego vérò in te ſperábo .
† 7 In Deo laudábo ſermónes meos .
℣. 8. Pſal. CXVII. 6. Hebr. XIII. 6.
8 in Deo ſperaui: non timébo quid fáciat mihi caro .
† 9 Totâ die verba mea exſecrabántur :
10 aduérſum me omnes cogitatiónes eórum in malum .
† 11 inhabitábunt & abſcóndent .
† 12 ipſi calcaneum meum obſeruábunt *ſicut ſuſtinuérunt ánimam meam .
13 Pro níhilo ſaluos fácies illos :
14 in ira pópulos confrínges .
† 15 Deus vitam meam annunciaui tibi :

---

In cod. Vaticano ſic diſtinguitur à ℣. 3.
Conculcauerunt me inimici mei tota die ab altitudine diei.
Quoniam multi qui debellant me, timebunt :
ego vero in te ſperabo .
In Deo laudabo ſermones meos tota die .

---

die pugnans , me tribulauit : 3 conculcauerunt me hi inimici mei
& inſidiatores totâ die: 4 multi enim ſunt qui pugnant contra me.
5 in quocumque die timuero & territus fuero ab alto & medio diei,
quando fugiendo latére non poſſum ; 6 in te tamen ego vel tunc maximè ſperabo . 7 In adiutorio Dei laudabo veracia fuiſſe verba & promiſſa Dei ad me facta : 8 in Deo ſperaui ; ac proinde non timebo quidquid mihi faciat carneus & mortalis homo . 9 Omni die hi
inimici mei verba mea abominabantur ; & ſermones de me ſolicitè tractabant : 10 omneſque cogitationes eorum contra me erant ad
malum mihi inferendum . 11 qui & congregabuntur etiam, & ſimul habitabunt, ac ſeſe abſcondent ; 12 meumque greſſum diligentèr obſeruabunt , ſicut deſideranter exſpectauerunt eripere mihi animam & vitam . 13 Sed tu Domine nullo modo ſaluos facies eos : 14 quinimmo in irâ tuâ iuſtâ hos bellantes contra me populos deijcies atque confringes . 15 Deus meus ærumnas & pericula vitæ meæ expoſui tibi ; & quæ intra me ſunt enumerata ſunt tibi:

poſuiſti

16 posuísti lácrymas meas in conspéctu tuo:
† sicut & in promissione tua.
17 Tunc conuerténtur inimíci mei retrórsum;
18 in quacúmque die inuocáuero ÷ te:
† 19 Ecce cognoui quoniam Deus meus es.
20 in Deo laudábo verbum,
21 in Domino laudábo sermónem:
22 in Deo speráui; non timébo quid faciat mihi
† homo.
23 In me sunt Deus vota ⁎ tua: ÷ quæ:
† reddam, laudatiónes tibi:
℣. 24. Psal. CXIV. 8. 24 quóniam eripuísti ánimam meam de morte;
℣. 26. Iob XXXIII. 30. 25 & pedes meos de lapsu:
26 vt pláceam coram Deo in lúmine viuéntium.

---

16 & in tuo conspectu posuisti omnes lacrymas meas, vt me ingemiscentem respiceres & non desereres: sicut & id à te faciendum esse iam olim fuit in promissione tuâ mihi factâ. 17 Itaque tunc inimici mei à te vertentur retrorsum; 18 nimirum quacumque te die supplex inuocauero. 19 Ecce experimento agnoui quòd Deus meus es tu. 20 itaque ob Dei gratiam eius dictum atque promissum laudabo; 21 per Domini gratiam eiusdem prædicabo sermonem, quo mihi bona promisit: 22 in Deo speraui; non igitur timebo quid faciat fragilis homo mihi. 23 In memoriâ meâ sunt vota illa ò Deus quæ reddam tibi, laudes scilicet actionesque gratiarum; 24 propterea quòd animam meam liberaueris de morte; 25 & pedes meos de casu liberaueris ne laberentur; & oculos meos de lacrymis absterseris ne ampliùs flerem præ meis acerbitatibus: 26 vt demum tandem placeam coram te Deo in serenâ luce beatè viuentium.

*Orationes.*

MSS. 1 BEllorum inuisibilium óptime propugnator æterne Deus; qui in te fidentes ab inimicis óbrui non permittis; exterge, precamur, ab oculis nostris peccati lacrymas: vt dum carnalia bella, te adiuuante comprímimus; placére tibi in lumine viuentium mereamur. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Deus

Breu. Mozarab. fol. 173.

2 DEvs, vitam nostram annunciamus tibi, quoniã inferna moriendo vicisti: tu enim infirma nostra agnoscis; qui solus inspector es cordis. pone quæsumus in cõspectu tuo lacrymas nostras: vt repromissionis percipiant donum; dum per illud, sanctum parauerimus indulgentiæ fructum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*De Passione Domini.*

fol. 126.

3 MIserere nostri Domine: & ne conculcari nos ab inimico luminum patiáris; qui redemisti nos pretio Crucis: vt infecto aduersario nostro, tu solus pro nobis obsistas; qui perstrepentis mundi deuincis procellas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 211.

4 POne Domine in conspectu tuo contra eos qui nos odérunt, nostrarum óbices lacrymarum: vt iam tandem inimici nostri conuertantur retrorsum; qui nos insáno ódio persequuntur: sicque rogamus, nostri criminis incendia vbertas lachrymarum extinguat; vt passionis tuæ celebritas, per arctam gradientes viam ad gaudia nos pértrahat infinita. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De passione Domini.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

5 DEprecamur Domine, vt compressis bellis corpóreis, superatis sæculi tentamentis, mereamur Iesu Christo in ipso lumine complacére. *Amen*.

---

## 56 LVI.

*In finem*: Ne disperdas. *Dauid, in tituli inscriptionem.* * *Cùm fúgeret à facie Saul in speluncam.*

* 1. Reg. XXII. & XXIV. 1.

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Per* finem, *Dominum significat, qui nobis omnium bonorum perfectio restat; quia cùm ad ipsum venerimus, nihil vltra quærere opus habemus.* Ne disperdas: Dauid *prohibetur à* Saule disperdi; *qui à Domino fuerat præparatus ad regnum.* In tituli inscriptione,

*hoc*

*hoc non* Dauid *sed Domino conuenit; ne videlicet* scriptus *in passione* titulus *mutaretur. Sed quia* Dauid *Christi personam gestat, hoc nunc de ipso dicitur, quod erat in Christi passione faciendum;* ne disperderetur Dauid *de regno deputato: sicut nec illa potuit Domini* Tituli inscriptio *commutari.* Cùm fugeret à facie Saul in speluncam. *Sicut* Saulem fugiens Dauid, in spelunca *se condidit: ità in Christo Diuinitas est à perfidis Iudæis intra templum corporis abscondita. Potest & ità dici quòd Dominus ad hoc vsque passus sit à Iudæis, donec monumenti* speluncam *intraret; maximè cum psalmus hic non passionem tantùm illius, sed & resurrectionem decantet.*

*Dominus Christus in prima parte psalmi orat solicitus secundùm humanitatem qua passus est:* Miserere mei Deus, miserere mei *& cætera. In secunda resurrectionis suæ gloriam commemorat:* Misit Deus misericordiam suam. *In tertia laudes Patri per resurrectionem decantat:* Paratum cor meum Deus. *Quæ membra* Diapsalmatum *quoque interpositione distinguuntur.*

*Feria IV. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis: *Gratiarum actio Dauidis: & prophetia de vocatione Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.* [al.] *In prophetia.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 MISERERE MEI DEVS, MISERERE MEI:

2 quóniam in te confídit anima mea:

† 3 ÷ & : in vmbra alárum tuárum sperábo,

4 donec tránseat iníquitas.

† 5 Clamábo ad Deum altíssimum;

---

*Psalmus in perpetuum decantandus sub hac prece,* Vt non disperdas, neque perire sinas Domine: *Dauidi inspiratus perpetuoque recolendus ac si esset Titulus scriptus in columna: compositus pro eo tempore quo fugiebat à præsentia Saulis Regis in speluncam in deserto Engaddi; eodem rege eum ibi persequente vna cum 3000. virorũ ex omni Israel. PROPHETA.* 1 Misereat te mei Deus, misereat te mei: 2 quia in te confisa est anima mea; 3 & in protectione tuâ quasi in vmbra alarum tuarum perseueranter sperabo; 4 donec hæc calumniatoris mei & insidiatoris iniquitas transeat omnino atq; deficiat. 5 Profundam clamorem vehementis affectûs ad Deum

Deum

6 Deum qui benefécit mihi.
† 7 misit de cælo, & liberáuit me:
8 dedit in oppróbrium, conculcántes me.

*DIAPSALMA.*

℣. 9. Psalm. XXXIX. 12. XLII. 3. LX. 8.

† 9 Misit Deus misericórdiam suam & veritátem suam;
10 ÷ &: crípuit ánimam meam de médio catulórum leónum:
11 dormiui conturbátus.
† 12 filij hóminum, dentes eórum arma & sagittæ:
13 & lingua eórum, gládius acútus.

℣. 14. Psal. CVI. 6.

† 14 Exaltáre super cælos Deus:
15 ÷ &: in omni terra, glória tua.
† 16 Laqueum parauérunt pédibus meis:
17 ÷ &: incuruauérunt ánimam meam:
† 18 fodérunt ante fáciem meam fóueam:

℣. 19. Psalm. VII. 16. IX. 16.

19 ÷ &: incidérunt in eam.

*DIAPSALMA.*

℣. 20. Psa. CVII. 2.

† 20 Parátum cor meum Deus;

---

altissimum, 6 Deum, inquam, qui mihi semper aliàs benefecit. 7 qui in alijs tribulationibus meis misit de cælo auxilium; & liberauit me ab hostibus meis: 8 & opprobrio affecit eos qui me conculcabant *9 Misit & nunc quoq; Deus effectum misericordiæ suæ & veracium promissionum suarum: 10 & animam meam liberauit de medio istiusmodi ferocientium leunculorum: 11 inter quos præ grandi mètu, animo conturbatus dormiebam. 12 nam dentes filiorum hominum sunt velut arma, lanceæ atque sagittæ; 13 eorumqu lingua est quasi gladius acutus. 14 Monstra te Deus excelsiorem esse cælis: 15 & super totam terram excelsa esse monstretur glori tua. 16 Hostes hi mei parauerunt laqueum irretiendis pedibus meis; 17 conatique sunt animam vitamque meam incuruare atque deijcere in tendiculas suas: 18 & foderunt quidem ante faciem meam quò iturus eram, foueam; 19 sed iusto Dei decreto ipsimet iam ceciderunt in eam. *20 Promptum & paratum est cor meum

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

** Pausatio &c.*

Pará-

21 parátum cor meum, cantabo & psalmum dicam.
† 22 Exsúrge, gloria mea:
23 exsúrge psaltérium & cíthara:
24 exsúrgam dilúculo:
† 25 confitébor tibi in pópulis Domine:
26 ÷ &: psalmum dicam tibi in géntibus:
ỷ.27. Psal.xxxv. 6. † 27 quóniam :magnificáta est vsque ad cælos misericórdia tua:
28 & vsque ad nubes, véritas tua.
† 29 Exaltáre super cælos Deus:
30 ÷ &: super omnem terram, glória tua.

---

ad te laudandum ô Deus; 21 promptum est, inquam, & paratum cor meum; cantabo itaque & psalmum dicam Domino. 22 Expergiscere ad contexendos hymnos ô prophetica gratia & gloriatio animi mei: 23 expergiscere & tu psalterium & cithara cum cæteris musicis instrumentis: 24 expergiscar & ego diluculò: 25 & profitebor tibi debitas laudes Domine inter frequentissimos populos; 26 cantaboque tibi psalmos inter omnes gentes: 27 propterea quòd magna apparuit misericordia tua ad cælos vsque; 28 & ad nubes vsque magnificè se demonstrauit veritas promissionum tuarum. 29 Perge Domine te monstrare excelsiorem cælis: 30 & super totam terram excelsa appareat gloria tua.

*Orationes.*

MSS. 1 TRansfer Domine iniquitatem familiæ humilis, sub tuarum alarum vmbrâ sperantis: vt missâ de cælo misericordiâ tuâ, à nequissimis insidiarum fóueis & laqueis eruamur. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 193. 2 MIserere nobis Deus, míserere nobis; & in te confidentes exaudi: aduersantium arma confrínge; & laqueos nobis déstrue præparatos: vt circúmdati claritate cælesti, non incidámus in foueam mortis; sed parato corde tuam in populis exaltemus misericordiam veritatis; qui pro nobis sustinuisti opprobrium Crucis. ℟. *Amen.*

*De passione Domini.*

[ ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c. ]

Comment. huius Psalm. to. 7. S. Hieronymi.

3 NObis præstare digneris [Domine] vt in cunctis pressuris ac tribulationibus vniuersis, mittas Spiritum tuum Sanctum: cuius ope ac præsidio siue munitione protecti, ad æterna gaudia præparari, & ad cælestia transferri præmia mereamur. ℟. *Amen.*

---

# 57 LVII.

## *In finem* : Ne disperdas: *Dauid, in tituli inscriptionem*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Nomen* Finis & Dauid, in tituli inscriptione, *Christum in cruce designat: commoneturque Pilatus* ne disperdat inscriptum titulum, *qui regem Dominum declarabat.*

*In prima narratione Dominus Iudæorum exprobrat nequitiam:* Si verè vtique iustitiam loquimini. *In secunda, retributiones eorum aptissimis comparationibus declarat:* Deus conteret dentes eorum. *In tertia, qualis fiat correptio iustorum de peccatorum vltione, memoratur:* Lætabitur iustus cum viderit vindictam.

*Feria IV. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina de iusto iudicio Dei.* [al.] *Doctrina de iusto secundùm Deum iudicio.*

S.Athanasius. *Psalmus pudore afficiens* [ siue, *reprehendens.* ]

*Psalmus querimoniæ.*

Propheta.

1 SI VERE VTIQVE IVSTITIAM LOQVIMINI;
2 recta iudicáte filij hóminum.
† 3 étenim in corde iniquitátes operámini in terra:
4 iniustitias manus vestræ concínnant.

---

*Psalmus in perpetuum decantandus sub hac prece;* Ne me disperdas ô Deus: *inspiratus Dauidi ad perpetuam rei memoriam, ac si esset titulus insculptus in columna.* PROPHETA 1 Si verè & ex animo loquimini quod iustum est; 2 etiam quæ recta sunt & iusta iudicate in animo vestro ô filij hominum. 3 nam & vos in hac terra res iniquas machinamini & operamini in corde vestro: 4 & manus vestræ componunt connectunt atque appendunt res iniustas eâ

Alie-

† 5 Alienáti sunt peccatóres à vulua:
6 erráuérunt ab útero, locúti sunt falsa.
† 7 Furór illis secundùm similitúdinem serpéntis;
8 sicut áspidis surdæ & obturántis aures suas;
† 9 quæ non exáudiet vocem incantántium,
10 & venéfici incantántis sapienter.
† 11 Deus cónteret dentes eórum in ore ipsórum:
12 molas leónum confrínget Dominus.
† 13 ad níhilum deuénient tamquam aqua decúrrens:
14 inténdit arcum suum donec infirméntur.
† 15 sicut cera quæ fluit, auferéntur:
16 ÷ super: cécidit ignis, & non vidérunt solē.
† 17 priúsquam intellígerent spinæ vestræ rhamnum.

℣. 7. Psal. CXXXIX. 4. Eccl. X. 11.

℣. 9. Ierem. VIII. 17

℣. 13. Iob IV. 10.

In cod. Vatic. sic distinguuntur ℣℣. 17. & 18.
Priusquam intelligerent spinæ vestræ
rhamnum sicut viuentes sic in ira absorbet eos.

arte, vt iustæ potiùs videantur. 5 Eiusmodi homines peccatores animo suo à Deo & à iustitia abalienati sunt iam à vulua ipsâ matris:
6 errauerunt ab vtero; & à prima infantia semper locuti sunt mendacia. 7 furor & venenum eorum est sicut furor & venenum serpentis; 8 & sicut furor & venenum aspidis surdæ caudâ obturantis aures suas: 9 quæ ne venenum suum deponat, obturatis iam auribus non auscultabit postea vocem incantantium ipsam, 10 nec incantationes venefici, callidè licèt & sapienter eam incantantis. 11 Sed Deus conteret & excutiet istiusmodi peccatorū venenatos dentes in ore ipsorum: 12 & huiusmodi leonum molares dentes idem Dominus confringet. 13 qui dissoluentur & ad nihilum redigentur quasi aqua defluens atque decurrens: 14 nam Deus iam intensurus est arcum suum ad sagittandos eos, donec viribus debilitentur & conterantur.
15 sicut cera quæ admota igni statim liquefacta est; ità hi statim hinc auferentur: 16 cælitus enim super eos cecidit ignis iræ Dei, & ampliùs non viderunt solem & lucem vitæ huius. 17 Idque vobis

18 sicut viuéntes, sic in ira absórbet eos.
† 19 Lætábitur iustus cùm víderit vindictam:
20 manus suas lauábit in sanguine peccatóris.
† 21 & dicet homo: *Sí útique est fructus iusto:*
22 *útique est Deus iúdicans ÷ eos: in terra.*

---

contingent ò peccatores priusquam tenues spinæ vestræ creuerint in rhamnum, spinam scilicet maiorem & veterem; antequam statum nouerint (vt sperabatis) robustiorem vestra studia atque consilia. 18 sic namque viuentes atque vigentes mediâ vitâ, sic pro iustâ irâ suâ Deus subitâ tempestate de vita abripiet & absorbebit eos. 19 Lætabitur iustus quando videbit eiusmodi iustam vindictam impiorum 20: suasque manus & pedes more victoris securus atque triumphans lauare poterit in sanguine interempti peccatoris: 21 & quisque hominum cùm hæc viderit, dicet: *Vtique si est (vt verè est) fructus & præmium homini iusto ab improbis oppresso*: 22 *vtique verum quoque est quòd sit Deus qui eosdem probos & improbos iudicet in terra; redditurus bona bonis, & mala malis.*

## *Orationes.*

MSS. 1 IVstissime Domine concede populo tuo sequi iustitiam & diligere recta: ne à veritate tua auditum auertens, à venéfici serpentis morsibus saucietur. Per. Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu.Mozarab. fol.99.137. 2 DOmine, qui nos iustitiam loqui, & quæ recta sun t præcipis iudicare; tribue nobis vt nec iniquitas in ore, nec prauitas reperiatur in mente: vt puro cordi purior quoque sermo consentiat: præcedat in operibus iustitia; nec inueniatur dolus in linguâ. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol.114.145. 3 DEvs, cuius sunt eloquia casta, & iudicia recta; tribue nobis casto ore verba tua deprómere; & corde purissimo iudiciorum tuorum mandata seruare. ostende itaque arcum tuum ob defensionem nostram:

& ad

& ad infirmánda inimicorum consilia, spiritualia dirige tela; molasque confringe leonum, quæ tuum demolíre nituntur sceptrum: vt in te lætetur copia redemptorum, qui es corona iustorum; tibique decantemus psalmum lætitiæ; cuius munere peruenítur ad fructum iustitiæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 173. 4 DEvs, qui admirabili responsionis obiectu dentes cónteris inimicorum; molasque frangis leonum: dum & interrogationibus eorum inexpugnabile præparas telum; & eorum clamoribus insultans, viuentem te ostendis post vulnera crucifixum: frange nunc, quæsumus, sequentium contra te inimicorum audaciam: vt ad nihilum velut decurrens aqua deueniant, qui malítiæ suæ géstiunt intra tuam Ecclesiam spargere documenta. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

---

# 58 LVIII.

*In finem*: Ne disperdas: *Dauid*: *in tituli inscriptionem*. * *Quando misit Saul, & custodiuit domum eius vt eum interficeret*.

* 1. Reg. XIX. 11.

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Principium tituli sæpius expositum est; vbi passio Christi & regnum eius inuiolabile describitur.* Quando misit Saul & custodiuit domum eius vt eum interficeret: *quando* miserunt *Principes Sacerdotum*, *&* custodierunt *monumentum Christi; vt eum quasi in morte seruarent, resurgendi ianua præclusa.*

*Primo ingressu psalmi orat Dominus, ne ei inimici nocere præualeant*: Eripe me de inimicis meis. *Secundo prosequitur quemadmodum in fine sæculi conuertendi sint Iudæi; & pro eis oratio mirabili pietate depromitur*: Conuertentur ad vesperam *& cætera*. *Tertio quæ facturi sint post conuersionem; & se in Sanctis suis gaudere testatur*: Conuertentur ad vesperam. *Quæ partes* Diapsalmatis *termino diuiduntur*.

*Feria IV ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Gentium vocatio: & Iudæorum reiectio.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 ERIPE ME DE INIMICIS MEIS DEVS MEVS:
2 & ab insurgéntibus in me líbera me:
† 3 éripe mé de operántibus iniquitátem:
4 & de viris sánguinum salua me.
† 5 quia ecce cepérunt ánimam meam:
6 irrúerunt in me fortes.
† 7 neque iníquitas mea neque peccatum meum Domine:
8 sine iniquitate cucúrri, & diréxi.
† 9 Exsúrge in occúrsum meum, & vide:
10 & tu Domine Deus virtutum, Deus Israël,
† 11 inténde ad visitándas omnes gentes:
℣.12. Ierem. XVIII. 23. † 12 non misercáris omnibus qui operántur iniquitátem.

---

*Psalmus in perpetuum decantandus sub hac prece:* Ne me disperdas ô Deus: *inspiratus Dauidi ad perpetuam rei memoriam ac si esset titulus insculptus in columna: compositus quando Saul misit satellites suos in domum Dauidis, vt custodirent eum illa nocte, vt interficeretur postero manè. PROPHETA.* 1 Eripe me de his inimicis meis Deus meus: 2 & ab istis contra me consurgentibus obsessum iam & captiuatum redime me: 3 libera me ab his qui quod est iniquum operantur. 4 & ab huiusmodi viris sanguinarijs salua me. 5 nam ecce hi insidiosè tamquam aucupes aucupauerunt animam & vitam meam: 6 & fortes in me irruerunt vt me capiant & interficiant. 7 neque tamen Domine id postulat ab eis vlla iniquitas mea contra eos facta, neque vllum peccatum meum quo peccauerim in eos: 8 nam sine aliqua aduersùs eos iniquitate in cursu vitæ meæ conuersatus sum; modumque meum viuendi iustè direxi. 9 Euigila, quæso, Domine vt (ita dicam) à somno patientiæ tuæ ad succurrendum mihi; & vide innocentiam meam: 10 & tu Domine Deus cælestium exercituum & Deus Israelis, 11 attende vt visites & punias has omnes gentes quæ in me insurgunt: 12 nec miserearis ho-

*DIAPSALMA.*

13 Conuerténtur ad véſperam:& famem patiéntur vt canes, & circuíbunt ciuitátem.

† 14 ecce loquéntur in ore ſuo:

℣.15. Pſal.LVI.5. 15 ÷ &: gládius in lábijs eórum:

℣.16. Pſal.II.4. † 16 *Quóniam quis audíuit?* Et tu Domine deridébis eos:

17 ad níhilum dedúces omnes gentes.

† 18 fortitúdinem meam ad te cuſtódiam:

19 quia Deus ſuſcéptor meus es.

20 Deus meus,miſericórdia eius præuéniet me:

† 21 deus oſténdet mihi ſuper inimícos meos.

22 Ne occídas eos,ne quando obliuiſcántur pópulî méî.

† 23 diſpérge illos in virtúte tua:

24 & depóne eos protéctor meus Domine;

† 25 delíctum oris eórum, ſermónem labiórum ipſórum:

---

**Paufatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

rum omnium,qui animo obſtinato quod iniquum eſt operantur.* 13
Ecce ſatellites iſti qui me cuſtodiunt, inceſſanter ibunt & redibunt
hoc veſperi ſerò: & interim patientur famem me deuorandi,latran-
tes vt canes famelici: & ciuitatem hanc totam circumibunt ne hinc
effugiam. 14 ecce enim ore ſuo loquentur contra me: 15 & de
gladio ad me occidendum agitur in labijs eorum: 16 & quaſi ne-
mo eos audiat, dicunt: *Quis nos audiuit.* Tu autem Domine
qui omnia vides & audis, deridebis eos: 17 & pro nihilo habebis
& veluti ſubſannabis has omnes gentes mihi contrarias. 18 Forti-
tudinem ego meam non in me reponam, ſed apud te ſeruabo: 19
quia tu Deus es is qui me labentem excipis & eleuas. 20 Eiuſdem
Dei mei miſericordia me ſemper præueniet antequam illi noceant:
21 qui Deus mihi demonſtrabit & exhibebit bona inter inimicos
ipſos & inſidiatores meos. 22 Ne, quæſo, Domine eos occidas: ne
fortè vtilem & fructuoſam legis tuæ & populi huius mei memoriam
penitùs amittant,23 diſperge eos tantùm fortitudine tuâ 24 eoſq; de
ſuperbia ſua detrahe atque depone Domine, qui inſtar clypei pro-
tector meus es; 25 idque fac propter peccatum oris eorum, & pro-

& com-

26 & comprehendántur in ſupérbia ſua :
† 27 & de exſecratióne & mendácio annunciabúntur in conſummatióne,
28 in ira conſummatiónis & non erunt.
† 29 & ſcient quia Deus dominábitur Iacób ÷ & finium terræ.
*DIAPSALMA.*
† 30 Conuerténtur ad véſperam:& famem patientur vt canes:& circuíbunt ciuitátem.
† 31 ipſi diſpergéntur ad manducándum:
32 ſi véró non fúerint ſaturáti, & murmurábunt.
† 33 Ego autem cantábo fortitúdinem tuam;
34 & exſultábo máné miſericórdiam tuam:
† 35 quia factus es ſuſcéptor meus,
36 & refúgium ÷ meum: in die tribulatiónis meæ.
† 37 Adiútor meus tibi pſallam:

---

pter pernicioſum ſermonem labiorum ſuorum. 26 & capiantur cum
tota ſuperbia ſua. 27 & ób maledictionem & mendacium ſuum
denuncientur infames ad extremum vſque, 28 in ira ſcilicet & ca-
ſtigatione conſummata, & extremo ſommoque ſupplicio: & ſic
non ſint ampliùs ſuperbi,& humilem ac innocentem perſequentes:
29 ſed vel tunc experimento ſuo edocti, ſciant quòd Deus domina-
bitur generi ex ſtirpe Iacobi & omnibus finibus terræ. * 30 Vt ergo
dicebã,ſatellites iſti qui me cuſtodiunt,ibunt atque redibunt hoc ſero
veſperi: & famem mei vorandi patientur, atque latrabunt vt canes:
ciuitatemq; hanc circumibunt ne hinc effugiam. 31 & ipſi quidẽ va-
gabuntur diſperſi vt me comedant ac deuorent: 32 ſi autem ſatu-
rati non fuerint carnibus meis, & tunc maximè murmurabunt præ
dolore. 33 At ego cantabo Domine fortitudinem tuam & imperium:
34 & poſtero manè, quando me hi capere volunt & interficere, iam
liberatus de manibus eorum, exſultans laudabo miſericordiam
tuam; 35 propterea quòd ex aduerſo illorum, tu me exceperis, 36 &
fueris refugiũ meum in tempore tribulationis meæ. 37 Adiutor meus

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

quia

38 quia Deus suscéptor meus es;
39 Deus ÷ meus: misericórdia mea.

---

tibi cantabo: 38 quia me labentem semper excipis, 39 Deus meus, qui misereris mei.

### *Orationes.*

Mss. *al. omni. * al. sempiterno. * al. fulgeamus.

1 OMnipotens Domine, cuius virtutem atque misericordiam * matutino laudamus in tempore; te fortitudinem nostram oramus & quæsumus: vt ab omni obscuritate tenebrarum éruti,* matutino lumine * decoremur. Per Dominum nostrum.

Breu. Mozarab. fol. 169. *Pro Iudæis.*

2 IRruentes in me fortes, Christe Domine, virtutis tuæ valóre compésce: quique tuam in passione animam occupauerunt, iugo seruitutis tuæ eorum genimina occupentur: vt tu solus Dominus redemptor sæculi agnoscáris; cùm in occursum Ecclesiæ tuæ surrexeris. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*]

fol. 174. *De passione Domini.*

3 OCcupantes animam tuam Christe Domine fortes, super te ácriter inruerunt; cùm tempore passionis cúneus super te ínruit superborum: & ideo quæsumus, ad precem Ecclesiæ tuæ iam respice; & cruentum hostis de manu gladium tolle: vt mucronem suum decisum sentiant; cùm per eos qui te annunciant, fidei tuæ cognouerint prædicari doctrinam. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 187. *Item de passione Domini.*

4 ERipe nos Domine de inimicis nostris: & qui tuam pro nobis dignatus es ponere animam; nos ab insurgentibus in nos libera vsquequaque. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 210. *Item de passione Domini.*

5 CHriste Dei Fili, qui sine causa delicti & morti es tráditus; & venantium laqueis inretítus; fácito vt per indebitam mortem tuam, mors nobis debita deuincatur: vt qui pro nobis es traditus ínnocens; per

bona innocentiæ ad te nos facias quandoque peruenire fœlices. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 1c2. 6 CHriste Deus nostræ salutis qui passionibus tuis nostrorum criminum passiones extinguis; libera nos de sanguinum viris & ab omnibus corruptionibus nostris: vt facta carnis & sanguinis declinantes, non virorum sanguinum præcipitio interitûs; sed placentium tibi mereamur numero aggregari. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Item de passione Domini.*

*Benedictio.*

[DOminus] nobis præstare dignetur; vt adiutorio eius muniti; misericordiâ adiuti, resurrectione glorificati; mereamur in Ecclesiâ sanctâ laudes eius immaculatis sensibus exaltare. *Amen.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

---

# 59 LIX.

*In finem, pro his qui immutabuntur, in tituli inscriptionem, ipsi Dauid, in doctrinam.* Cùm succendit Mesopotámiam, Syriæ & Sobàl: & conuertit Ioàb; & percussit Idumæam in valle Salinarum, duodecim millia.*

* II. Reg. VIII. ℣. 13. X. 7. I. Paralip. XVIII. ℣. 12.

Ed. Rom. *In finem, pro his qui immutabuntur, in tituli inscriptione, ipsi Dauid, in doctrinam. Cùm succendit Mesopotamiam Syriæ & Syriam Sobal: & conuertit Ioab, & percussit Edom in valle Salinarum, duodecim millia.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

In Finem, *in Christum Saluatorem dicit*. His qui immutabuntur, *illo vtique modo quo Apostolus dicit*; Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. *qui qualiter ad hunc* Finem mutari *valeant, consequenter exponitur.* In tituli inscriptione, Dauid, in doctrinam. Tituli inscriptione, *Iesum Christum significat Regem. Sic ergo* mutentur, *vt deserentes diabolum, regi Christo colla submittant. addidit* In doctrinam, *scilicet Christianam: quia non sufficit Christum regem credere, si non eius & doctrina seruetur.*

*tur*. Cùm ſuccendit Meſopotamiam Syriæ & Syriam Sobal. *hæ victoriæ* Dauid, *Chriſti triumphum de Gentibus inſinuant : quas igne ſuæ charitatis inflammando, regno antiqui hoſtis, quod* Adarezer *ſignificat, eripuit ; & ſuæ fidei tributarias fecit. quia enim* Syria *quæ Hebraicè* Arám *dicitur, & interpretatur,* Sublimis; *ſuperbiam gentilitatis inſinuat: duas* Syriæ *gentes* ſuccendit, *qui Gentilium facta & dicta pariter correxit : vt vni vero regi, fidei & operis ſui tributa perſoluerent.* Et conuertit Ioab, & percuſſit Edom in valle Salinarum, duodecim millia. Vallis Salinarum, *quæ Hebraicè* Ge-mélach *vocatur, infirmam terrenamq; ſapientiam deſignat: qua & Gentilium philoſophia, & Iudæorum pertinacia contra Chriſtum armatur. Sed vtraque* conuerſio Ioab ( *qui interpretatur* Pater eſt ) *inſtante diligentius fidei doctore* percutitur. *Poteſt ergo* Ge-mélach *quia* Idumæorum *regio eſt, ſaporem ſcientiæ Gentilis iudicare ; ſed melius de Iudæis in finem ſæculi credituris accipitur; vel propter* xii. millia *ad numerum tribuum Iſraël, vel propter nomen* Edom, *qui Iudæos ſæpe ſignificat : vnde & ſub eius perſona de illis dicitur ;* Et maior ſeruiet minori.

*Populus ergo ille qui de priſcis erroribus* mutatus *eſt ad fidem, primo capite ſupplicat vt poſt afflictionem, quam ſatisfaciendo paſſus eſt, beneficij nouitate reparetur :* Deus repuliſti nos *& cætera. Secundo, interpoſito* Diapſalmate, *rogat vt poſt tribulationes quas pertulit, deducatur à Domino in munitiſſimam Ciuitatem ; petens auxilium ſibi de tribulatione concedi ; quod ſoli Domino probatur eſſe poſſibile :* [Vt liberentur dilecti tui.] *& reliqua.*

*Feria IV. ad Vigilias.*

Euſebius Cæſarienſis. *Reiectio gentis Iudæorum : & vocatio Gentium.*

*Pſalmus ad precandum.*

Propheta.

V. 1. Pſal. XLIII. 10.

1 DEVS REPVLISTI NOS ÷ ET: DESTRVXISTI ÷ NOS:
2 irátus es ÷ & : miſértus es nobis.
† 3 Commouíſti terram ; & conturbáſti eam :

---

*In perpetuum decantandus Pſalmus pro ijs qui commutabuntur varijs viciſſitudinibus rerum : ad perpetuam memoriam recolendus, ac ſi eſſet titulus inſculptus in columna. Dauidi inſpiratus, ad aliorum doctrinam : quando ſcilicet pugnauit aduerſus Syriam Meſopotamiæ ; & Syriam Sobal : eaſque ſuccendit & reuerſus eſt Ioab & percuſſit Idumæam in valle Salinarum, duodecim ſcilicet millia hominum. PROPHETA.* 1 Tu nos Deus olim proieciſti noſque deſtruxiſti : 2 iratus quidem es primùm nobis, ſed tamen poſtea miſertus es noſtri. 3 Tu terram hanc noſtram antè concuſſiſti ; eamſana

4 ſana contritiónes eius ; quia commóta eſt .
† 5 Oſtendíſti pópulo tuo dura :
ỳ. 6. Pſalm. LXXIV. 9. 6 potáſti nos vino compunctiónis :
† 7 dedíſti metuéntibus te ſignificatiónem vt fúgiant à fácie árcûs .

*DIAPSALMA* .

ỳ. 8. Pſal. CVII. 7. † 8 Vt liberentur dilecti tui;
9 ſaluum fac déxterâ tuâ : & exáudi me .
† 10 Deus locútus eſt in ſancto ſuo .
11 lætábor ∸ & : partíbor Síchimam :
12 & conuállem Tabernaculórum metíbor .
† 13 meus eſt Galaàd ; & meus eſt Manaſsês ;
14 & Ephraim, fortitúdo cápitis mei .
ỳ. 15. Geneſ. XLIX. 10. † 15 Iúda , rex meus .
16 Moàb, olla ſpei meæ :
† 17 in Idumaéam exténdam calceaméntum meum :

---

que flagellis tuis conturbaſti : 4 ſed nunc ſana eiuſdem terræ noſtræ conquaſſationes ; quia tota commota eſt ſurſum atque deorſum. 5 Feciſti autem populum tuum videre atque experiri dura & grauia : 6 noſq;potaſti vino pungente ac perturbante , & in ſtuporem adducente præ grandi amaritudine : 7 quibus certè flagellis dediſti metuentibus te , ſignum vt ad te fugerent à præſentiâ arcûs & armorum hoſtium . * 8 Vt ergo ab illis liberentur dilecti & electi tui Domine ; 9 ſalua me vnà cum omni populo dexterâ potentiæ tuæ ; & exaudi me inuocantem te . 10 Deus locutus eſt in ſanctuario tabernaculi ſui,mihique promiſſa dedit . 11 lætabor ergo conſtitutus Rex in totum Iſraëlem ; & vti dominus diuidam Sichimam, quæ eſt in Samariâ : 12 & tamquam meam hæreditatem dimetiar vallem Succoth , hoc eſt , Tabernaculorum in tribu Gad . 13 Mea eſt terra Galaad : & mea eſt tribus Manaſſe : 14 & tribus Ephraim eſt robur capitis & principatûs mei . 15 & tribus Iuda eſt regia & ſedes regni mei . 16 Sed gens Moabitica ità erit mihi ſubiecta , perinde ac olla lauacri , in qua ego ſine cura & anxietate ſpero me loturum pedes meos ; 17 & ad Idumæam quoque extendam pedem

*Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.

mihi

18 mihi alienígenæ súbditi sunt.
† 19 Quis dedúcet me in ciuitátem munítam?
20 quis dedúcet me vsque in Idumaéam?
† 21 nonnè tu Deus qui repulísti nos?
℣.22. Psalm. XLIII. 10. 22 & non egrediéris Deus in virtútibus nostris?
† 23 Da nobis auxílium de tribulatióne:
24 quia vana, salus hóminis.
† 25 In Deo faciémus virtútem:
26 & ipse ad níhilum dedúcet tribulántes nos.

---

meum, vt in ea mihi subditâ incedam: 18 quemadmodū & alienigenæ Philisthæi iam mihi subditi sunt. 19 At quis me deducet ad ciuitatem munitam Idumæorum? 20 quis, inquam, me deducet vsque ad Idumæam vt subijciam eam? 21 nonne tu Deus qui antea nos proieceras? 22 & an forsitan non egrediêris Deus cum exercitibus nostris ad prælium? 23 Da ergo nobis Domine auxilium quod nos eruat a tribulatione & angustia præliorum aliorumque malorum: 24 quia salus quæ ab homine exspectatur, vana est atque inanis, falsâ spe hominem decipiens. 25 Igitur cum auxilio Dei fortiter faciemus in re militari: 26 & ipse conculcabit & ad nihilum rediget eos qui nos tribulant & affligunt.

*Orationes.*

MSS. 1 CLementissime Domine salua súpplicem pópulum auxilio dexteræ tuæ: vt dum ad fructum boni operis in tribulationibus excitatur; tua semper gratia consoletur. Per Dominum nostrum Iesum Chrístum.

Apud Landulphum siue Ludolphum de Saxonia. 2 OMnipotens mitissime Deus, humani generis restaurator & rector; qui fideles tuos sic depónis vt érigas; sic humilias vt ad cælorum regnum perducas; in te credentium corda pia miseratione custodi: vt ad confessionis tuæ remedia fugientes, sanatis contritionibus æternâ fœlicitate te largiente pérfrui mereamur. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 93. 3 AVxiliare nobis Domine in tribulatione; & exaudi nos ad salutem: vt dilecti tui ipsâ, quâ formati manu

manu sunt, reformentur: vt quo sunt contriti brachio; eodem rursum fauente, cúpitum peruéniant ad remedium. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 115. 131.

4 DA nobis Domine auxilium in tribulatione; quia vana est salus ab homine: in te enim faciémus virtutem; qui & confortas famulos; & ad nihilum rédigis inimicos. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 193. 208. 259.

5 SAluum fac populum tuum Domine dexterâ tuâ: & qui dedisti timentibus te Crucis significationem: da *plenissimam fidei dignitatem: vt quos peccantes repúleras; * conuertens suscipias: & tu da in tribulatione auxilium necessarium; qui pro peccatoribus factus es pretium: & ipse tribulantem inimicum ad nihilum rédigas; ipse redemptos in ciuitatem circumstantiæ introducas. ℞. *Amen*. Per misericordiã tuam Deus *&c.*

* *al.* plenissimæ.
* *al.* conuertentes.

---

# 60 LX.

## *In finem, in hymnis, Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

In hymnis, *Græcum est; & interpretatur*, In laudibus: *quia totus psalmus Christi præconia personabit.*

*In prima parte à finibus terræ deprecatur populus fidelis, vt eius audiatur oratio; quatenus in sancta Ecclesia perseuerans, alarum eius velamine protegatur:* Exaudi Deus deprecationem meam. *In secunda, gratias agit quòd iustis hæreditatem suam dedit, & nomen suum in æternam gloriam consecrauit; ex qua re laudes se redditurum iugiter Domino pollicetur:* Quoniam tu Deus meus exaudisti orationem meam.

*Feria IV, ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Deprecatio cum gratiarum actione.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 EXAVDI DEVS DEPRECATIONEM MEAM:
2 intende orationi meæ.
† 3 à finibus terræ ad te clamaui dum anxiarétur cor meum.
4 In petra exaltásti me:
† 5 deduxísti me; quia factus es spes mea,
6 turris fortitúdinis à facie inimíci.
† 7 Inhabitábo in tabernáculo tuo in sæcula:
8 prótegar in velaménto alárum tuárum.
*DIAPSALMA.*
† 9 quóniam tu Deus ÷ meus: exaudísti oratiónem meam:
10 dedísti hæreditatem timéntibus nomen tuũ.
† 11 Dies super dies Regis adiícies annos eius,
12 vsque in diem generatiónis & generatiónis.
† 13 pérmanet in æternum in conspéctu Dei.

---

*Psalmus in perpetuum decantandus cum instrumentis musicis hymnorum, Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 Exaudi Deus hanc cum laudatione tui deprecationem meam: 2 attende huic orationi meæ. 3 hæc modò ad te clamaui in nouissimis & extremis finibus terræ vbi exsulo, cum præ tristitiâ ac tædio anxiaretur cor meum. 4 Tu me in rupe & arce altâ & tutâ collocasti vt securus essem ab inimicis meis: 5 meque huc deduxisti; quia fuisti is in quem ego sperarem; 6 & fuisti mihi velut turris fortissima & munitissima, quò ego confugerem â præsentiâ inimici me persequentis. 7 Sed tandem aliquando habitabo (vti confido) apud tabernaculum sanctum domus tuæ; 8 ibique defendar & protegar veluti velamine alarum tuarum. * 9 tu enim Deus meus semper exaudisti orationem meam: 10 dedistique timentibus numen tuum suam ipsorum hæreditatem possidendam. 11 Dies super dies vitæ adijcies ad ejusdẽ Regis annos, 12 idque vsque in omne tempus omniũ generationum. 13 vnde idem Rex permansurus est & sessurus co-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

Misc-

14 Misericórdiam & veritátem eius quis requiret?

℣.15. Psalm. XXXIX. 11. LXXXVIII. 25. Prouerb. XX. 28.

† 15 Sic psalmum dicam nómini tuo in sæculum ÷ sæculi:

16 vt reddam vota mea de die in diem.

---

ram te Deo in æternum. 14 Porro quis eorumdem inimicorum exquiret & penitus inuestigabit eiusdem Dei misericordiam & fidelitatem summam in seruandis promissis, dum Regem suum seruat? 15 Sic igitur sperans, psalmos canam numini tuo Deus vsque in omnia sæcula; 16 vt reddam tibi per singulos dies mea vota; & præstem quæ tibi debeo atque promisi.

*Oratio.*

MSS.

ANxietátum nostrarum misericordissime consolator Deus; prótege familiam tuam à facie inimici: vt à te turre fortitudinis præmuníta, inhabitare tabernacula mereatur æterna. Per Dominum nostrum.

*Benedictio.*

Comment. huius Psalmi tom. 7. S. Hieronymi.

[DOminus] nobis præstare dignetur; vt conformes facti gloriæ suæ, éruti à corruptione mortis secundæ; psallere mereamur nomini eius in spiritualium oblatione votorum.

---

61

# LXI.

## *In finem: pro Idithun: Psalmus Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Idithun *interpretatur* Transiliens [eos] *id est, amatores sæculi: introducitur enim persona militis Christi; qui & mundi desideria reliquerit, & in Domino spe firmissima permanserit.*

Transilitor *iste, quem diximus, vitiorum, videns mundum erroribus miseriýsque plenissimum; in primo membro psalmi animam suam Deo profitetur esse subiectam; quia per Filium Dei vnigenitum, munus salutare suscepit; arguens eos, qui solo nomine se dici desiderant Christianos:* Nonne Deo subiecta erit anima mea? *Secunda*

*cuncta parte iterum animam suam dicit subditam Deo Patri; quoniam per eius Verbum salutarem patientiam conquisiuit; confirmans plebem confessione fideli, vt toto cordis affectu sperare debeat semper in Domino*: Verumtamen Deo subiecta esto anima mea. *Tertio membro errantes populos monet, vt in Domino magis quàm in caduca istius mundi fœlicitate confidant*: Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in stateris *& reliqua.*

*Feria IV. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Doctrina officiosa [siue de obsequijs & officijs debitis erga Deum.]*

S. Athanasius. *Psalmus gloriationis in Domino.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 NONNE DEO SVBIECTA ERIT ANIMA MEA?
2 ab ipso enim salutáre meum.
† 3 nam & ipse Deus meus & salutáris meus,
4 suscéptor meus; non mouébor ámpliús.
† 5 Quoúsque irrúitis in hominem?
6 interficitis vniuérsi vos:
7 tamquam paríeti inclináto, & macériæ depúlsæ?
† 8 Verúmtamen prétium meum cogitauérunt repéllere:
9 cucúrri in siti:

---

*Psalmus in perpetuum decantandus, traditus Idithun Leuitæ * vni ex tribus primarijs Cantoribus; qui cum filijs suis prophetica dicta confessionum & laudū Domini in Tabernaculo canebat; inspiratus autem Dauidi. PROPHETA.* 1 An non se Deo anima mea subijciet cum silentio & sine murmure? 2 ex eo enim est salus mea. 3 nam & ipse est Deus meus & saluator meus; 4 ipse est qui me labentem excipit: vnde nec plurimùm commouebor in afflictionibus meis. 5 Vos autem persecutores mei vsquequò insidiamini, & magno irruitis impetu in me hominem imbecillem? 6 nam vos omnes me vultis interficere: 7 quousque, inquam, irruitis in me tamquam in parietem iam curuatum ad ruinam, & tamquam in maceriam iam propulsam & corruentem? 8 Certè hi cogitauerunt honorem meum quo in pretio sum, & pretiosam partem meam à me expellere & auferre: 9 quâ de causâ & ego sitibundus cucurri

* I. Paralip. XXV.

℣.10. Psal. XXVII.3.

10 ore ſuo benedicébant; & corde ſuo maledi-
cébant.

*DIAPSALMA.*

† 11 Verúmtamen Deo ſubiécta eſto ánima mea:
12 quóniam ab ipſo patientia mea.
† 13 quia ipſe Deus meus, & ſaluator meus;
14 adiútor meus; non emigrábo.
† 15 In Deo ſalutáre meum & glória mea:
16 Deus auxílij mei; & ſpes mea in Deo ÷ eſt:
† 17 Speráte in eo omnis congregátio pópuli:
18 effúndite coram illo corda veſtra:
19 Deus adiútor noſter ÷ in ætérnum:

*DIAPSALMA.*

† 20 Verúmtamen vani filij hóminum:
21 mendáces filij hóminum in ſtatéris vt decí-
piant:
22 ipſi de vanitáte in idípſum.

℣.22. Psal. XXXVIII.6. CXLIII.4.

† 23 Nolíte ſperáre in iniquitáte:

---

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

per loca arida vt eorum inſidias euaderem: 10 & licèt linguâ ſuâ mihi benedicerent; animo tamen ſuo mihi maledicebant. * 11 His tamen non obſtantibus adhuc ſubijce te Deo cum ſilentio & ſine murmure ô anima mea; 12 ab iqſo enim pendet præſtolatio mea; & ab eo tibi veniet id quod ego patienter exſpecto: 13 ipſe enim eſt Deus meus & ſaluator meus; 14 & 15 qui me labentem excipit & ſuſtentat: quare nec è loco & ſtatu meo aliò tranſmigrabo. 15 In Deo ſita eſt ſalus mea & gloria mea: 16 ipſe Deus eſt mei auxiliator: & tota ſpes mea in Deo eſt non in homine. 17 Sperate igitur in eo omnis cœtus populi: 18 & coram eo exponite & effundite cogitationes omnes, curas, anxietates ac deſideria cordium veſtrorum; 19 quia Deus eſt noſtri adiutor in æternum. 20 Attamen vani ſunt vt vapor filij Adam: 21 mendaces ſunt homines in ſtateris ſuis doloſis ad decipiendum alios: 22 ipſi omnes pariter euaneſcunt; & ex vanitate ſunt, & fraudulenter agunt. 23 Nolite con-

& ra-

24 & rapinas nolite concupíscere.

℣. 25. Iob XXXI. 25. Matth VI. 19. 21. Luc. XII. 15. I. Tim. VI. 17.

25 diuítiæ si áffluant; nolíte cor appónere.

† 26 Semel locútus est Deus; duo hæc audíui:

27 quia Potéstas Dei est:

28 & tibi Dómine Misericórdia.

℣. 29. Matth. XVI. 27. Rom. II. 6. I. Cor. III. 8. Galat. VI. 5.

29 quia tu reddes vnicuique iuxta ópera sua.

---

ſi-dere in iniquitate & calumnia: 24 & nolite desiderare neque rapere res alienas. 25 quin & si vestræ vobis diuitiæ affluxerint magnâ copiâ; ne illis apponatis cor vestrum & affectum. 26 Irreuocabiliter locutus est mihi Deus vnum quiddam; & tunc duo hæc audiui: 27 primum, quòd potestas & imperium Dei sit; 28 & secundũ, quòd misericordia adsit tibi Domine. 29 nam tu nemine te impediente per potentiam & misericordiam vnicuique reddes bona bonis, & mala malis secundùm quod exigunt opera eorum.

*Orationes.*

MSS. 1 SVbde tibi Domine animas nostras; quoniam tu es patientia vera: vt renuentes incerta diuitiarum, te solum contemptâ omni mundanâ vanitate sequamur. Per Dominum nostrum.

Breu. Mozarab. fol. 70. 80. 265. 2 EFfundentibus nobis coram te corda nostra in oratione; tu Domine qui spes omnium es, exaudi & miserere; tibique nos seruituros subde; & subditis peccato propitiâ benignitate occurre: fac nos iniquitatis rapinâ carére; & diuitiarum tuarum ornamenta conquírere; atque te nosse, te concupiscere, teque omni vitæ nostræ tempore Deum mereamur habere. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 256. 3 TIbi Domino soli súbiacet anima nostra; quem omnis creatorem suum agnoscit natura: à te virtutem patientiæ ne scandalo moueamur accipimus; cui omne quod sumus, debére nos nouimus. fac ergo nos spe nunquam iniquitatis fulcíri; nec fallacibus diuitijs cor nostrum apponere: vt in te solo adsuescamus requiescere: & ad promerendum petita, coram te cor-

da noſtra compuncta éffice. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol.237. 4 VIrtus immenſa Domine; tibi ſubdatur anima & caro noſtra; tibique ſinceriſſimè deſeruiat vita noſtra: deſiderium animæ quo ad te perueniat, ſupple: & labiorum deprecationem milleformis ille ne ſubrípiat, ſúſcipe: occultum hoſtem deuínce virtute tuâ; noſque præueni in benedictione; & per viam vitæ perduc ad gaudia ſempiterna. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

---

# 62 LXII.

1. Reg. XXII.5. XXIII.14.15. 25.16.

## *Pſalmus Dauid.* Cùm eſſet in deſerto Idumææ.*

*Beda.*

Senſus myſticus.

Pſalmus *&* Dauid *frequenter indicant Dominum Chriſtum, frequenter Eccleſiam: quia Chriſtus in membris ſuis eſt; & membra in ſuo capite continentur. quapropter Eccleſiæ, quæ in hoc pſalmo loquutura eſt, merito propoſita ſunt verba, quæ ſignificant Dominum Saluatorem. Hæc igitur* in deſerto Idumææ, *hoc eſt, in huius ſæculi ariditate habitat; vbi ſitit & deſiderat Chriſtum: vnde &* Idumæa, *in qua* Dauid *exſulabat,* Terrena *interpretatur.*

*In prima parte pſalmi Eccleſia deſiderat Domini virtutem, optans omnium bonorum pinguedine repleri; vt eius digna poſſit laudibus inueniri:* Deus Deus meus ad te de luce vigilo. *In ſecunda, gratias agit quia ſub velamine alarum Domini, mundi procellas euaſerit; inimicisque ſuis in inferiora terræ damnandis, Regem Chriſtum in Deo Patre cum Sanctis prædicat eſſe lætaturum:* Si memor fui tui *& reliqua.*

*Quotidie ad Matutinum.*

Euſebius Cæſarienſis. *Gratiarum actio eius qui ſecundùm Deum eſt perfectus.*

S. Athanaſius. *Pſalmus gratiarum actionis.*

*Pſalmus MATVTINVS ad meditandum.*

Propheta. 1 DEVS DEVS MEVS AD TE DE LVCE VIGILO.

---

*Pſalmus Dauidi inſpiratus, cùm eſſet profugus in deſerto Idumeæ. PROPHETA.* 1 Deus Deus meus es tu; & ad te orandum ſitiuit

℣. 2. Pſalm. XLI. 3. CXLII. 6.

† 2 ſitíuit ÷ in : te ánima mea ;
3 quàm multiplíciter tibi caro mea ;
† 4 in ⋇ terra : deſerta & ínuia & inaquóſa:
5 ſic in Sancto appárui tibi ;
6 vt vidérem virtútem tuam & glóriam tuam:
† 7 quóniam mélior eſt miſericórdia tua ſuper vitas.
8 Lábia mea laudábunt te :
† 9 ſic benedícam te in vita mea :
10 ÷ & : in nómine tuo leuábo manus meas.
† 11 Sicut ádipe & pinguédine repleátur ánima mea :
12 & lábijs exſultatiónis laudábit os meum .
† 13 Si memor fui tui ſuper ſtratum meum;in matutínis meditábor in te:
14 quia fuíſti adiútor meus :
† 15 & in velaménto alárum tuárum exſultábo .
16 Adhaéſit ánima mea poſt te :

℣. 13. Iob XXXV. 10. Pſalm. XLI. 9. CXVIII. 55. CXLIX. 5.

---

matutinus conſurgo ac vigilo ab albeſcente luce diei . 2 nam ſitiuit & deſiderauit te contemplari ànima mea : 3 & multùm admodum corpore quoque meo te adorare ſitiui ac deſideraui 4 in terra hac deſerta & inacceſſa & ſine aqua, 5 ſicut ſi eſſem in Sanctuario tuo, ita ſitienter in hoc deſerto ante te comparui 6 ad videndum & conſiderandum potentiam tuam & gloriam tuam : 7 melior eſt enim mihi miſericordia erga mè tua, quàm vita quælibet iucunda & diuturna. 8 Laudabunt te propterea labia mea : 9 & ſic animâ ſitiente, & ore laudante benedicam tibi in vita mea ; 10 & cum auxilio numinis tui leuabo ad cælum manus meas in orando . 11 Quaſi ſpirituali adipe & pinguedine , quæſo, impleatur à te anima mea gratiâ conſolationis internæ : 12 & ità labijs etiam os meum exſultanter laudabit nomen tuum . 13 idque faciam etiamſi memoratus fuero tui in cubili meo iacens ; & quando per ſingulas vigilias & matutinis præſertim horis meditabor de te ; 14 quia tu ſemper fuiſti auxiliator meus . 15 ſemperque in poſterum te laudando exſultabo , tectus quaſi velamine alarum tuæ defenſionis atque protectionis. 16 Anima mea adhæſit arctiſſimè ad te : 17 meque viciſſim retinens

17 me suscépit déxtera tua.
† 18 Ipsi véró in vanum quæsiérunt ánimam meam:
19 introíbunt in inferióra terræ:
20 tradéntur ín manus gládij:
21 partes vúlpium erunt.
† 22 Rex véró lætábitur in Deo:
23 laudabúntur omnes qui iurant in eo:
24 quia obstrúctum est os loquéntium iníqua.

---

dum excepit dextera potentiæ tuæ. 18 At ipsi persecutores mei vanè quæsierunt interficere vitam animæ meæ. 19 quia potius ipsi ingredientur ad inferna loca terræ; 20 tradentur in manus & cædem gladij quo sunt occidendi; 21 eorumque cadauera erunt partes & escæ vulpium cæterarumque ferarum. 22 Rex autem, quem illi persequuntur, lætabitur in Deo ipsum protegente: 23 in quo etiam omnes qui per eumdẽ Deum & non per falsa numina iurant, illi credentes & seruientes, se laudabunt & gloriabuntur; 24 propterea quòd obturatum sit os loquentium res iniquas atque mendacium, ne innocentibus amplius imponant crimina falsa.

*Orationes.*

MSS. 1 AD te dilúculo vigilantibus lumen largíre perpetuum author lucis æternæ Deus: vt te labia nostra laudent; te vita benedicat; te meditatio matutina glorificet. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol 109. 2 IN matutinis meditamur te Domine; quia te illuminante, susceptor es nostrûm: quòd pro nobis natus es confitemur; & in velamento alarum tuarum, Cruce tuâ protecti laudamus. dona igitur nobis vt qui múnera tua in sacro mysterio prædicamus; te in summo múnere perfruamur. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum ℟. *Amen*.]

fol. 156. 3 DOmine, ad quem vigilat de luce anima nostra; dona vt semper à tenebris properemus ad lucem: caligo

caligo depéreat menti; & plenitudo tuæ in nobis permáneat lucis. ℟. *Amen*. Per misericordiã tuam Deus noster *&c.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

4 DEprecamur te Domine, vt in tuam lucem vigilantes, te iugiter sitientes; mereamur te largiente bonis operibus adimpléti.

# 63 LXIII.

## *In finem: Psalmus Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Tituli huius verba Christum significant; qui per totum psalmum de sua est passione locuturus.*

*Prima positione Dominus orat vt à populi Iudaici timore liberetur; docens illos defecisse in insidijs; se autem resurrexisse ad gloriam*: Exaudi Deus orationem [ meam ] cùm deprecor. *Secunda sæuitiam deridet Iudæorum; quia magis ipsi conturbati sunt de sceleribus suis, quando resurgente Domino, eis est annuntiata fortitudo: tunc enim lætitia iustorum, & rectæ fidei virtus apparuit:* Sagittæ paruulorum *& reliqua.*

*Feria IV. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina athletæ cultoris Dei.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 EXAVDI DEVS ORATIONEM MEAM CVM DEPRECOR:
2 à timóre inimíci éripe ánimam meam.
† 3 Protexísti me à conuéntu malignántium,
4 à multitúdine operántium iniquitátem:

*In perpetuum decantandus Psalmus Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 Ausculta Domine vocem hanc & orationem meam dum deprecor ad te; 2 & à timore quo inimicum timeo, eripe me, ne illum timeam. 3 Quemadmodum me hactenus protexisti; ita nunc quoque me protege & absconde à concilio & conspiratione malignorum contra me, 4 & à multitudine & tumultu operantium

quia

℣. 5. Psal. CVIII. 8. † 5 quia exacuérunt vt gládium linguas suas:
6 intendérunt arcum, rem amaram,
℣. 7. Psalm. X. 3. 7 vt sagíttent in occúltis immaculátum:
† 8 subito sagittabunt eum, & non timébunt.
9 firmauérunt sibi sermónem nequam:
† 10 narrauérunt vt abscónderent láqueos:
11 dixérunt; *Quis vidébit eos?*
† 12 Scrutáti sunt iniquitátes:
13 defecérunt scrutántes scrutínio.
† 14 Accédet homo ad cor altum:
15 & exaltábitur Deus.
† 16 sagíttæ paruulórum factæ sunt plagæ eórum:
17 & infirmátæ sunt contra eos linguæ eórum.
℣. 18. Psalm. LI. 8. † 18 Conturbáti sunt omnes, qui vidébant eos:
19 & tímuit omnis homo.

---

inique: 5 quia maligni isti acuerunt quasi gladium linguas suas, parantes contra me calumnias ad interitum meum: 6 tetenderuntque arcum suum & sagittam, hoc est, amarum verbum & rem; 7 vt ex absconditis locis clanculum & insidiosè sagittarent me hominem innoxium, & nullo aduersùs eos crimine maculatum. 8 quem & subitò & de repente sagittabunt; & Deum qui omnia videt, non timebunt. 9 qui firmiter sibi ipsis constituerunt sermonem malignum eiusmodi: 10 & inter se disputauerunt & modos exposuerunt vt absconderent laqueos, vt me irretirent ad mortem: 11 & dixerunt quòd vllus quisquã non visurus esset ipsos ista tractãtes ac disponentes. 12 Perscrutati sunt quidem & inuestigauerunt rem iniquã hanc facere modis omnibus: 13 sed irrito conatu defecerunt, tantâ licèt perscrutatione perscrutantes & excogitantes modos quibus me perderent. 14 accedet quidẽ homo ad cor altè profundum & ad excogitandum callidum consilium; eritque cor profundum & tectum ad machinandum malum: 15 sed Deus excelsum se demonstrabit cùm eos sagittauerit, & eorum dissipauerit praua consilia. 16 tunc apparebit quòd plagæ, quas ipsi inferre volebant, fuerint veluti arundineæ sagittæ imbecillium paruulorum ludentium & non vulnerantium; 17 & quòd eorum linguæ in proprium tantummodo ipsorum malum fuerint, ad aliorum malum inualidæ effectæ. 18 Omnes qui eos sic à Deo punitos videbant, conturbati sunt præ terrore; 19 & Deum timuit omnis homo: 20 qui & alijs quo-

& annun-

† 20 & annunciauérunt ópera Dei :
21 & facta eius intellexérunt.
† 22 Lætábitur iustus in Domino ; & sperábit in eo :
23 & laudabúntur omnes recti corde.

---

que annunciauerunt hæc iusta opera iustitiæ Dei : 21 & eorum quæ idem fecit prouidentiâ suâ in mundo, intelligentiam habuerunt. 22 Lætabitur itaque quilibet iustus in Domini prouidentia & protectione ; & in eo semper sperabit : 23 & exsultando se laudabunt, & gloriabuntur in eo omnes qui rectum erga illum habent animum suum.

*Orationes.*

MSS. 1 TVtéla omnium credentium Deus, custodi Ecclesiam tuam à conuentu malignantium ; qui eam occultis iáculis impugnare nituntur: vt te salúbri rectóque rétinens intellectu, iustorum meritis perpetualiter conlætetur. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 173. *De Passione Domini.* 2 PRótege nos Domine à conuentu malignantium inimícorum ; qui crucis pertulisti opprobrium : vt qui contra te linguas suas exacuerunt vt gladium ; saluberrimo tuæ gratiæ dono conquisíti, deuorentur Ecclesiæ morsu. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 190. *Item de passione Domini.* 3 A timore inimici Domine libera animam meam ; & à conuentu malignantium éripe eam : vt quæ vulnere passionis tuæ edúcta est de lacu miseriæ ; in te credens perducatur ad libertatem æternæ gloriæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

---

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. [DEvs] nobis præstare dignetur ; vt à sagittis inimícorum liberi, ab arcu falsitatis erepti ; mereamur ab eo prótegi : qui Sanctis omnibus pro spe salutis gloriam tribuit immortalitatis.

# 64 LXIV.

*In finem, Psalmus Dauid: Canticum. ÷ Ieremiæ & Ezechielis, populo transmigrationis cùm inciperent exire:*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Quia principia tituli iam nota sunt; sequentia paucis exponamus verbis.* Transmigrato *in Chaldæam* populo *Israel, Prophetæ memorati prædixerunt eos post LXX. annos [ad] patriã redituros; euersamque ab hostibus Hierusalem, meliori statu reparaturos. Non ergo* Hieremias & Ezechiel psalmum *fecerunt: sed quorum tempori iuxta historiam congruit; eorum nomine prætitulatur. quod ab Esdra factum plurimi authores asseuerant: dicentes eum psalmis omnibus Titulos indidisse; eosque eatenus incompositos, & pro authoritate ac temporis diuersitate dispersos, in volumen vnum collegisse. Spiritualiter autem,* populus, *qui Babyloniam deserens, post captiuitatem ad Hierusalem festinabat; illos respicit, qui post peccata priora, mundi istius confusione damnata, ad Ecclesiam Christi venire contendunt. quibus authoritate Patrum totus iste psalmus aptandus est.*

*Populus ille, qui sæculi peccata deserens, reuersus est ad Dominum, primo ingressu psalmi, authorem suum liberatus agnoscens, orationem suam postulat exaudiri; definiens solum beatum esse qui ad eius meruerit atria peruenire:* Te decet hymnus, Deus, in Sion. *Secunda sectione, spem dicit Dominum omnium finium esse terrarum, diuersa laude ipsius potentiam allegorica comparatione describens; Sanctosque eius hymnidica in ipsum exsultatione gaudere:* Exaudi nos Deus salutaris noster & *reliqua.*

*Feria IV. ad Matutinum.* Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus cum hymnis* [al. *hymnum dicens.*]

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta. 1 TE DECET HYMNVS, DEVS, IN SION:

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus: Canticum. Ieremiæ & Ezechielis pro populo Dei qui transmigrauerat in Babylonem: quando scilicet ab illa captiuitate idem populus exiturus esset, & reuersurus in Hierusalem. PROPHETA.* 1 Decet te ô Deus cantari tibi laudẽ in ciuitate Sion, vbi nunc laus tui silet;

& tibi

2 & tibi reddétur votum ÷ in Ierusalém :
† 3 exáudi oratiónem ÷ meam : ad te omnis caro véniet.
† 4 Verba iniquórum præualuérunt super nos :
5 & impietátibus nostris tu propitiáberis.
† 6 Beátus quem elegísti & assumpsisti !
7 inhabitábit in átrijs tuis.
y. 8. Psal. XXXV. 9. † 8 Replébimur ÷ in : bonis domûs tuæ :
9 sanctum est templum tuum, mirábile in æquitáte.
† 10 Exáudi nos Deus salutaris noster,
11 spes ómnium finium terræ & in mari longè.
† 12 Praéparans montes in virtúte tua,
13 accínctus poténtiâ :
14 qui contúrbas profúndum maris, sonum flúctuum eius.

---

2 & in eadem ciuitate Hierusalem persoluendum est tibi votum, quod olim voui vt redirem ad eam: 3 exaudi ergo orationem meam vt illuc ad te laudandum veniat omnis homo nostræ gentis hic peregrinæ. 4 Verba quidem & facta iniquorum Babyloniorum, qui nos captiuos fecerunt ac detinuerunt hactenus, valde multùm grauia & dura fuerunt super nos & præ viribus nostris : 5 sed & tu tamen propitius eris tandem impietatibus nostris ; quibus meruimus in illorum redigi seruitutem. 6 Beatus & fœlix ille quem tu elegeris; & in tuam protectionem & vrbem sanctam assumpseris ! 7 habitabit enim illic in atrijs templi tui. 8 Ibi replebimur bonis domûs tuæ : 9 nam templum tuum sanctum est & admirabile in iustitia, in verâ & iustâ religione cultus tui, exclusis immundis & contaminatis ne prophanetur. 10 Exaudi igitur nos Deus qui nobis das salutem : 11 qui es is in quem sperant omnes fideles tui, in omnibus quibuslibet terræ finibus fuerint vel in mari longinquo. 12 Tu enim es qui firmiter constituis & apparas montes fortitudine tuâ, 13 solo tuo veluti præcinctus potentatu: 14 qui cùm vis, turbas vel compescis fundú maris & eiusdē fluctuum sonitum : cuius maris fremitum

† 15 turbabúntur gentes & timébunt qui hábitant términos, à signis tuis:
16 éxitus matutini & véspere delectábis.
℣.17. Psal. LXVII.10. CIII.13. † 17 Visitásti terram; & inebriásti eam:
18 multiplicásti locupletáre eam:
† 19 flumen Dei replétum est aquis.
℣.20. Psalm. LXVII. 11. 20 parásti cibum illórum; quóniam ita est præparátio eius.
† 21 Riuos eius inébria:
22 multíplica genímina eius:
23 in stillicídijs eius lætábitur gérminans.
† 24 Benedíces corónæ anni benignitátis tuæ:
25 & campi tui replebúntur vbertáte:
† 26 pinguéscent speciósa desérti:
27 & exsultátione colles accingéntur.
† 28 indúti sunt aríetes ouium:

---

nemo sine terrore sufferet. 15 à cuius signis & prodigijs mirabilibus, quæ facis cùm volueris, conturbabuntur gentes omnes; & qui habitant etiam in extremis terræ, sibi timebunt: 16 qui è contrario delectabiles facies egressus orientis matutini sideris & vespertini; quibus delectabis gentes omnes ad Orientem degentes & ad Occidentem. 17 Tu es qui donis tuis inuisisti quodammodo terram; eamque imbribus abundè potasti & veluti inebriasti: 18 & multiplicando dona tua, multipliciter eam ditasti vbertate fructuum & herbarum: 19 flumenq. tuum ô Deus, per te repletum est iugiter aquis. 20 sic tuâ tu prouidentiâ frumentum & cibum omnem illis omnibus habitantibus in terra apparasti vsq; ad maturitatem: quia hoc modo per pluuiales & fluuiales aquas fit terræ instructio & apparatio, vt apta sit ad germinandũ. 21 Inebria igitur Dñe abundanter aquis tuis terræ sanctæ sulcos: 22 eiusque germina & fruges multiplica: 23 vt terra in germinando læta sit propter aquas, quæ in ipsam stillauerint atque decurrerint. 24 Benefaciendo benedic toti circulo anni, quem tuâ benignitate nobis largiris: 25 & campi terræ tuæ pinguedine repleantur vberrimâ: 26 pinguia fiant speciosa pascua in cunctis finibus deserti olim sterilis: 27 & veluti exsultanter lætissimo gramine colles circumcingantur. 28 sic enim arietes ouium

& valles

29 & valles abundábunt fruménto.
30 clamábunt, étenim hymnum dicent.

& greges omnes vestiti erunt velleribus optimis : 29 & valles abundanter plenæ erunt frumento. 30 & tunc homines præ lætitia clamabunt : nam & grati beneficijs tuis hymni laudem tibi canent.

*Orationes.*

MSS. 1 SPes omnium finium terræ Deus, exaudi orationem súpplicem familiæ tuæ : vt dum te plausu cónsono, hymno modulante persúltat, infusione Paracliti decorata, multiplici fructu pinguescat. Per Dominum &c. in vnitate eiusdem Spiritûs Sancti &c.

Apud Landol. Sax. 2 TRibue Rex cælestis; vt nos erepti ab ariditate peccati; flumine misericórdiæ tuæ copiosiùs inrigáti; pinguéscere mereamur; vel hymnum cum Sanctis tuis decantare possimus. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 91. 137. 138. 3 EXaudi nos Deus salutaris noster; ac nos tuâ virtute præcínge : dumque fidei optamus soliditatem; spei mereamur quietem; & * charitatis perueniamus ad requiem. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in secula sæculorum. ℞. *Amen*.

* *al.* charitate.

fol. 249. 4 EXaudi nos Deus salutaris noster; qui es omnium terræ spes: & in virtute tua præpara montes; quos illustres potentiâ, virtutumque sublimes * insignium: tuum est enim nos celsiora ditare per merita; per quæ vitæ beatæ scándimus ardua : vt Ecclesia tua in omnibus terræ finibus dilatata; dum fidei petit sublimitatem, spei promereatur quietem; & ad charitatis perueniat ápicem. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

fol. 410. 5 BEnedic Domine coronam anni benignitatis tuæ in die insignis solemnitatis nostræ : vt & mentes copiâ doctrinæ refúlgeant; & campi donorum tuorum vbertate pinguescant : quo itâ nobis substentatio cum tua gratia largiatur: vt & caro frugibus, & anima diuinis

*for. germinibus.* uinis pasta conlætetur * virginibus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*Iol.26.* 6 BEnedic Domine coronam anni benignitatis tuæ: vt & montes copiâ doctrinæ refulgeant; & campi donorum tuorum vbertate pinguescant: quò ità nobis substantia cum tua gratia largiatur; vt & caro frugibus, & anima diuinis pasta collætetur * virginibus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*for. germinibus.*

*Comment. brlus Psalm. tom.7. S. Hieronymi.* 7 TE deprecantes Deus oramus, vt Electorum tuorum congregemur meritis; vt iungamur præmijs: vt si non meremur honorari præmijs, vel ornari coronis; saltem veniam consecuti, pœnâ careamus æterni iudicij. *Amen*.

---

# 65 LXV.

## *In finem, Canticum psalmi ÷ resurrectionis:*

*Beda.*

*Sensus mysticus.* *Apertus est titulus, lætitiam Dominicæ Resurrectionis non solùm Iudæis sed & Gentibus insinuans.*

*Contra persuasionem Iudæorum, qui se dicebant solos ad beatam vitam præ omnibus pertinere, mater Ecclesia spem generalis resurrectionis, interpositis tribus* Diapsalmatibus, *læta decantat. Primo ordine hortans vniuersitatem, vt de Domini resurrectione congaudeat; quæ cunctis erat fidelibus æterna præmia præstitura*: Iubilate Deo omnis terra. *Secundo ordine inuitat omnes vt veniant ad Dei opera consideranda; quatenus vna credulitas iungat, quos vnum præmium exspectat*: Venite & videte opera Dei. *Tertio iterum monet Gentes vt benedicant Dominum; qui nos diuersis licèt probet tribulationibus, ad requiem tamen suæ miserationis adducet*: Benedicite Gentes Deum nostrum. *Quarto ordine iterum inuitat vniuersitatem, vt commonita exemplo liberationis suæ, ampliùs confidat in Domino; benedicens eum quoniam orationem eius exaudire dignatus est*: Venite audite, & narrabo omnes qui timetis Deum.

*Feria IV. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium; & prædicatio* [al. *testatio*] *Apostolorum*.

S. Athanasius, *Psalmus iubilationis & de resurrectione*.

Psalmus

*Pſalmus gratiarum actionis.*

Propheta. 1 IVBILATE DEO OMNIS TERRA;
2 pſalmum dícite nomini eius;
3 date glóriam laudi eius.
† 4 Dicite Deo: *Quàm terribília ſunt ópera tua ÷ Dómine:*
5 *in multitúdine virtútis tuæ mentiéntur tibi inimíci tui.*
† 6 *omnis terra adóret te & pſallat tibi:*
7 *pſalmum dicat nómini tuo.*
*DIAPSALMA.*
ỳ. 8. Pſal. XLV. 9. † 8 Veníte, & vidéte ópera Dei:
9 terríbilis ÷ in: conſílijs ſuper filios hominum.
ỳ. 10. Exod. XIV. 21. † 10 ÷ Qui: conuértit mare in áridam:
ỳ. 11. Ioſue III. 15. 11 in flúmine pertranſibunt pede.
12 ibi lætábimur in ipſo,
† 13 qui dominátur in virtúte ſua ÷ in: ætérnum:

---

*In perpetuum decantandum canticum pſalmi, in gratiarum actionem pro reſurrectione à dura morte ſeruitutis. PROPHETA.* 1 Iubilate in honorē Dei omnes habitatores terræ; 2 pſalmos cantate ad gloriam nominis eius: 3 glorioſam facite laudem eius. 4 Dicite Deo: *O quam ſtupenda ac terribilia ſunt opera tua Domine! 5 adeo vt præ magnitudine fortitudinis tuæ nec ipſi inimici tui auſuri ſint apertè palamque te omnipotentem non fateri, etſi animo ficto & ſimulato. 6 omnes qui ſunt in terra, adorent te; & cantent tibi pſalmos: 7 cantent pſalmos ad honorem nominis tui ò Deus Altiſſime* * 8 Venite omnes, & oculis mentis videte & conſiderate opera Dei; 9 quàm is ſit tremendus in ſuis conſilijs ac deliberationibus ſuper filios Adæ. 10 Qui Deus cùm vult, mare conuertit in terram aridam, vt fecit in mari rubro tempore Moſis: 11 quo operante homines in flumine ſicco pede pertranſibunt, vt factum eſt in Iordane tempore Ioſue. 12 & ibi in ſiccato mari vel flumine nos quoque (ſi opus fuerit) lætabimur in eo ipſo, 13 qui vi omnipotente poteſtatis ſuæ dominatur ſæculo ab exordio ſæculi & in æternum vſque:

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum!*

óculi

℣.14. Psalm. X. 5. XXXII.13.

14 óculi eius ſuper gentes reſpíciunt.
15 qui exáſperant, non exalténtur in ſemetipſis.
*DIAPSALMA.*
† 16 Benedícite gentes Deum noſtrum;
17 & audítam fácite vocem laudis eius:
† 18 qui póſuit ánimam meam ad vitam;
19 & non dedit in commotiónem pedes meos.

℣.20. Psalm. XVI.3.

† 20 Quóniam probáſti nos Deus; igne nos examináſti ſicut examinátur argéntum;
† 21 induxíſti nos in láqueum;
22 poſuíſti tribulatiónes in dorſo noſtro;
23 impoſuíſti hómines ſuper cápita noſtra;
† 24 tranſiuimus per ignem & aquam;
25 & eduxíſti nos in refrigérium:
† 26 introíbo in domum tuam in holocá uſtis;
27 reddam tibi vota mea quę diſtinxér unt labia mea,

---

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

14 cuius oculi ad gentes omnes aſpiciunt; nihilque illum latet. 15 quapropter increduli & qui ſuis iniquitatibus ad iram prouocant illum, ne ſeſe extollant ac ſuperbiant in ſemetipſis. * 16 Benedicite Deum noſtrum omnes gentes; 17 & facite audiri vocem laudis eius: 18 qui repoſuit animam meam in vitam vt tranquillè viuerer, ablatâ continuâ morte miſerrimæ ſeruitutis; 19 quique non amplius tradidit pedes meos in commotionem & inſtabilitatem in loco peregrino, vbi incertis ſedibus vagabar. 20 Quoniam autem priùs tu nos examinaſti Deus; & eo in examine igne tribulationum nos igniſti, ſicut igne examinari ſolet argentum vt purum ſit & deſæcatum; 21 & nos introduxiſti in laqueum & obſidionem captiuitatis, vnde exire non poteramus; 22 & poſuiſti in dorſo noſtro tribulationes portatu grauiſſimas; 23 & impoſuiſti impios homines ſuper caput noſtrum, vt nobis tyrannicè dominarentur; 24 & quoniam tranſiuimus per grandes afflictiones ceu per ignem vrentem, & per aquam ſubmergentem; 25 ſed tamen poſtea illinc nos eduxiſti in refrigerium & quietem: 26 idcirco huic liberationis beneficio gratus & pius, ingrediar in domum tuam cum victimis quæ totæ igni combuſtæ tibi offerantur; 27 vbi & tibi reddam vota illa mea

& locu-

† 28 & locútum est os meum in tribulatióne mea.
† 29 holocáusta medulláta ófferam tibi cum incénso aríetum;
30 ófferam ÷ tibi : boues cum hircis.
*DIAPSALMA.*
† 31 Veníte, audíte; & narrábo, omnes qui timétis Deum,
32 quanta fecit ánimæ meæ.
† 33 ÷ Ad : ipsum ore meo clamáui:
34 & exaltáui sub lingua mea.
ỳ. 15. Prou. XXVIII. 9. Isai. I. 15. Iohan. IX. 31. Iacob. IV. 3. † 35 iniquitátem si aspéxi in corde meo; non exáudiet Dominus:
† 36 proptérea exaudíuit Deus;
37 & atténdit voci deprecatiónis meæ.
† 38 Benedíctus Deus; qui non amóuit oratiónem meam, & misericórdiam suam à me.

---

quæ distinctè promiserant labia mea; 28 quæque cùm essem in tribulatione illâ meâ locutum erat os meum. 29 victimas igitur medullis & adipe pingues totas igne comburendas tibi offeram, vnà cum incenso thuris in consuetis libaminibus & victimis arietum; 30 offeram tibi quoque boues & hircos.*31 Venite omnes qui timetis Deum, audite me, & narrabo vobis 32 quanta is beneficia fecerit animæ meæ. 33 Ad ipsum emisi clamorem ore meo, inuocando illum ad auxilium meum: 34 ipsumque excelsum esse prædicaui laudando linguâ meâ. 35 si in corde meo iniquitatem aspexissem, Dominus me exauditurus nô fuisset: 36 & ideo exaudiuit me Deus; 37 & cum benignitate attendit ad vocem quâ eum orabam. 38 Verè benedictione & laude dignus est Dominus: qui nec à se abjecit meam orationem; nec à me remouit suam misericordiam, quâ tam multipliciter misertus est mei.

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

*Orationes.*

MM. 1 INsinua Domine menti nostræ gloriam laudis tuæ: vt dum huius sæculi incendia vitamus, in æterna refrigeria, te præsule, transferamur. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol 91. 137. 2 DA nobis Domine; vt nos, qui in te credendo, domum tuam in holocaustis ingrédimur, dicatis tibi operibus, ac mortificato corpore seruiamus: sicque non amóueas orationem nostram & misericordiam tuam à nobis; dum ea *inspíras petere, quæ nobis próspicis conuenire. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*al. inspicis.

fol. 45. 115. 241 3 OMnis terra adoret te Domine; & tibi psallat vitæ participio incorruptæ: vt sicut sunt omnia tuo formata opifício; ita cuncta tuo pariter subdantur imperio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 405. 4 DEvs qui probatione solitâ pietatis probari Sanctos tuos .... voluisti in terris; ne plus eos tentari permitteres, quàm quòd in eis donum tolerantiæ adesse cólatum tuo munere pérspicis: érue nos ab omni tentatione; ne nostram possit óbruere mentem; vt placito tibi famulatu fideliter seruientes, sic nos tentari permittas; vt tentatio ipsa non nos in confusionem erroris; sed valenter in amplexũ adstringat veritatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*De Sanctis.*

fol. 261. 5 DEvs, cui omnis terra præcónans iubilat laudem; cuiusque gloriam canórâ psalmi conclámat voce; cuiusque terribilem in tuis operibus fatetur virtutem: da nostris vocibus tibi placitum iubilum; & orationibus, perfectum dicere psalmum; teque conditorem omnium prædicare virtutum: vt quia super gentes oculi tui aspiciunt; & cunctorum intima insensibiliter scrutantur: quæsumus sic nos clementer tuis visibus próspice; sicque misericorditer córrige: vt in nobis nec facinóribus prouocatus, iram effundas; nec cùm rogaris, misericordiam tuam contineas. & præsta vt ipsa nobis sit disciplina quòd te pro admissis metúimus; ipsumque veniæ præmium, quòd Deitatem tuam credimus & fatemur. Tu itaque Domine pone animas nostras ad vitam: vt hic defleamus quæ gessimus; & quam peccando

cando amisimus, gratiam adquiramus. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

6 SVppliciter te Domine deprecamur; vt aperias aures tuas ad preces nostras: & ipse nos, datâ peccatorum remissione, de præsentibus ærumnis eripias: tibique holocaustum purum effectos, mactatis vitijs, Sanctorum agminibus iungas. *Amen.*

---

# 66 LXVI.

## *In finem, in hymnis, Psalmus cantici ÷ Dauid:*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Hymnus & Canticum *laudationem significant: quæ vt tantùm Domino Christo data monstretur, præmittitur* In finem.

* idest Psalm. LXV.

*Post* Canticum Resurrectionis **Propheta deprecatur vt benedicti ad Diuinam cognitionem deducamur; ad quam nostra non possunt merita peruenire. Prima enim parte fidelibus loquens, supplicat vt cum ipsis benedici mereatur à Domino; quatenus illuminati corde, in cunctis Gentibus Christum Dominũ prædicandum esse cognoscant:* Deus misereatur nostri. *Deinde conuersus ad Dominum, prophetiæ spiritu confitendum illi dicit à populis quia gentes iudicat in æquitate:* Confiteantur tibi populi Deus & *reliqua. Tertio eumdem versum repetit quem superiùs dixit; hoc in mysterium adijciens, quia fructum suum terra iam protulit: & ideo frequentato verbo postulat nos debere benedici:* [ Confiteantur tibi populi Deus . . . . . terra dedit fructum suum. ]

*Quotidie ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium, & Apostolorum prædicatio.* [al.] *Vocationem Gentium designat & Apostolorum prædicationem.*

S. Athanasius. *Psalmus enuncians ea quæ erant obuentura.* [al.] *Imprecatorius.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 DEVS MISEREATVR NOSTRI, ET BENEDICAT NOBIS;

---

*In perpetuum cum instrumentis musicis hymnorum decantandus psalmus cantici, inspiratus Dauidi. PROPHETA.* 1 Deus noster, quæso, commiseretur nos; nobisque beneficientiâ suâ benedicat;

 illu-

℣. 2. Psalm. IV. 7.

℣. 3. Tria relinquit Cod. Alexand.

2 illúminet vultum ſuum ſuper nos;
3 ÷ & misereátur noſtri:
*DIAPSALMA.*
† 4 vt cognoſcámus in terra viam tuam;
5 in ómnibus gentibus ſalutáre tuum.
† 6 Confiteántur tibi pópuli Deus;
7 confiteántur tibi pópuli omnes;
† 8 læténtur & exſúltent gentes:
9 quóniam iúdicas pópulos in æquitáte;
10 & gentes in terra dirigis.
*DIAPSALMA.*
† 11 Confiteántur tibi pópuli Deus;
12 confiteántur tibi pópuli omnes:
13 terra dedit fructum ſuum.
† 14 Benedicat nos Deus, Deus noſter; benedicat nos Deus:
15 & métuant eum omnes fines terræ.

℣. 13. Psal. LXXXIV. 13.

---

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

**Pauſatio &c.*

2 ſuper nos lucere faciat propitiam atque benignam faciem ſuam; 3 & miſereatur noſtri:*4 vt à nobis in terra agnoſcatur vera via quâ itur ad te, nempe quid ſequendum, quidue vitandum ſit ſecundùm legem tuam; 5 & vt in vniuerſis gentibus per fidem agnoſcatur ſalus & redemptio, quæ à te omnibus exhibetur. 6 Fateantur tibi populi laudes tuas Deus; 7 fateantur tibi eas populi omnes; 8 collætentur & exſultent gaudio te laudando gentes: 9 quia tu cum rectitudine iuſtitiæ iudicaturus es populos; 10 & gentes in terra ducturus es in viam directam & bonam. * 11 Fateantur ergo tibi populi laudes tuas Deus; 12 fateantur tibi eas populi omnes; 13 quia terra olim in pietate ſterilis, edidit iam fructum hunc ſuum veræ religionis & pietatis in te, poſtquam ex terreo corpore procreatum corpus protulit Chriſti, præſtantiſſimum fructum ſuum. 14 Suâ nobis beneficentiâ benedicat Deus, Deus noſter; benedicat, inquam, nobis Deus: 15 eumque timeant & colant etiam omnes qui habitant in cunctis extremis terræ.

*Orationes.*

Orationes.

MSS. 1 INlumina Domine vultum tuum super nos; & misericordíam nobis úberem benedictionémque largire: vt confitentes tibi in timore sancto, fructum iustitiæ coram facie maiestatis tuæ reportare mereamur. Per.

Breu. Mozarab. fol. 241. 2 COnfiteantur tibi omnes populi, Deus, tua qui redempti sunt præmia: & quorum erant ob infidelitatem implenda supplicia; gaudeant tuâ gratúitâ saluari se gratiâ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 15. 3 ILlumina Domine vultum tuum super nos; & benedictionem tuam vbertim nostris infunde pectoribus: quò corda nostra lucis tuæ hilaritate perfusa, tuam in terris valeant recognoscere viam; & omnibus singulari Gentibus fidei sacræ lætentur notitiâ. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

---

# 67 LXVII.

## *In finem, Psalmus cantici, ipsi Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus. Dauid *Dominum designat; quem & Finis designat. Longus psalmus & quinque* diapsalmatibus *prænotatur; per quæ nos diuisiones impressimus. Totus psalmus per mysticas similitudines loquitur: qui sacramentis plenus Euangelicis, & Ascensionis Christi descriptione monstratur esse præcipuus.*

*Primo ingressu psalmi Propheta dicit quæ inimicis Domini accidant, vel quæ fidelibus in futura iudicatione contingant:* Exsurgat Deus *&c. Secundo, virtutes significat quas contulit populo Iudæorũ; ac deinde dicit quemadmodum ex his perfecit Ecclesiã:* [Terra mota est] Etenim cæli distillauerũt à facie Dei. *Tertio, per montis speciem designat Dominum Saluatorem; commemorans quæ beneficia præstiterit Ecclesiæ, quando eam resurrectionis suæ munere subleuauit:* Dum discernit Cælestis. *Quarto, inimicorum superbiam conquassandam esse pronunciat, & conuersiones & martyria ab vtroque se-*

*xu,*

*Cassiod.* xu, & ex pessimis dicit esse facienda; cùm Domini Saluatoris aduentus mundo illuxerit:* Verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum. *Quinto dicit Dominum in Ecclesijs debere benedici, vbi Apostoli & Christus ipse prædicauit; supplicans vt dona quæ dedit fidelibus suis, conseruare dignetur: monet etiam vt velociter ad Dominum veniant, qui in hoc mundo tamquā in Aegypto & Aethiopia commorantur:* In Ecclesijs benedicite Domino. *Sexto ingressu vniuersitatem monet vt psallant Domino Christo, qui iam resurrectionis suæ miracula patefecit; ac deinde psalmum Dominica laude conclusit:* Psallite Deo qui ascendit super cælum cæli.

Deus noster Deus saluos faciendi.

*Feria IV. ad Vigilias.*

Eusebius Cesariensis. *Christi humanatio, & vocatio Gentium.*
S. Athanasius. *Psalmus in oratione.*

*Psalmus ad precandum & laudandum Deum.*

Propheta.

ỳ. 1. Numer. X. 35.

1 EXSVRGAT DEVS, ET DISSIPENTVR INIMICI EIVS:
2 & fúgiant qui odérunt eum, à fácie eius.
† 3 Sicut déficit fumus, deficiant:
4 sicut fluit cera à fácie ignis;
5 ÷ sic: péreant peccatóres à facie Dei.
† 6 & iusti epuléntur;
7 & exsúltent in conspéctu Dei; & delectentur in lætitia.
*DIAPSALMA.*
† 8 Cantáte Deo; psalmum dícite nómini eius:
ỳ. 9. Isai. XL. 3.
9 iter fácite ei qui ascendit super occasum: DOMINVS, nomen illi:

---

*In perpetuum decantandus psalmus cantici, Dauidi inspiratus PROPHETA.* 1 Exsurgat, quæso, Deus exerendo palàm effectus omnipotentiæ suæ, & eius inimici dispergantur: 2 & ab eius conspectu fugiant qui odio habent eum. 3 Sicut fumus citò & omnino deficit, sic deficiant: 4 & sicut liquefit cera à præsentia ignis; 5 sic impij & peccatores pereant à præsentia potentiæ Dei. 6 & è contrario iusti quasi in iucundo epulo collætentur: 7 & præ gaudio exsultent in conspectu Dei, & oblectentur cum lætitia. * 8 Eia ergo iusti cantate Deo; psallite ad honorem nominis eius: 9 præparate viam, & remotis offendiculis & impedimentis eam complanate: & date locum laudi eius, qui veluti conscendit & insedit super obscu-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

&

† 10 exſultáte in conſpéctu eius.
11 ÷ turbabûntur à facie eius:
℣.12. Pſal.CXLV.9. 12 patris orphanórum, & iudicis viduarum.
† 13 Deus in loco ſancto ſuo;
14 Deus, qui inhabitáre facit vnius moris in domo:
℣.15. Pſalm.CVI.10. CXLV:8. † 15 ÷ qui: edúcit vinctos in fortitúdine,
16 ſimíliter eos qui exáſperant, qui hábitant in ſepulchris.
† 17 Deus, cùm egrederéris in cõſpéctu pópuli tui;
18 cùm pertranſires in deſérto:
*DIAPSALMA.*
℣.19. Iudic.V.4. † 19 terra mota eſt & ÷ enim: cæli diſtillauérunt à facie Dei Sinaí,
20 ⋇ à facie Dei Iſraél:
℣.21. Deuter.XI. 11, 12. † 21 plúuiam voluntáriam ſegregábis Deus hæreditáti tuæ:

---

rum occidentem & cœlos omnes; latetque inuiſibilis & incompre-
henſibilis nobis: cuius nomen eſt *Dominus*, à quo ſunt omnia:
10 & exſultate gaudio coram eo. 11 & è contrario peccatores illi
conturbentur à conſpectu eius; 12 qui pater eſt pupillorum, & iudex
& defenſor viduarum humanâ ſpe deſtitutarum. 13 Hic eſt Deus
qui habitaculũ habet in loco ſancto ſuo: 14 Deus qui vnius moris &
vnanimes homines habitare facit in domo; & ſolitarios ſine liberis,
efficit fœcundos cum plena familia in domo: 15 qui per fortitudi-
nẽ ſuam vinctos educit de vinculis & carceribus; 16 & qui conſimi-
liter incredulos, & eos qui ipſum exacerbabant & prouocabant ad
irã, & propterea habitabant in ſepulchris & in locis ſiccis & horridis,
de miſerrimo ſtatu educit & liberat. 17 Cùm tu Deus tamquam
dux egredereris in columna ignis & nubis ante populum tuum
egreſſum ab Aegypto; 18 & pertranſires per deſertum Sinai:* 19 tunc
ad montem Sinai terra commota eſt & tremuit ob fulgura atque
tonitrua: ſed & nubes cæli diſtillauerunt aquas coram te Deo, quí
legem daturus apparebas in eo monte Sinai, 20 coram te, inquam,
Deo Iſraelis. 21 at nunc remotis terroribus illis montis Sinai, tran-

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

÷ & 2

22 ÷ &: infirmáta est; tu ÷ veró: perfecísti
÷ eam:

† 23 animália tua habitábunt in ea:

24 parásti in dulcédine tuâ páuperi Deus.

† 25 Dóminus dabit verbum euangelizántibus, virtúte multâ:

† 26 Rex virtútum dilécti

27 ⋇ dilécti: & speciéi dómûs, diuídere spólia.

† 28 Si dormiátis inter médios cleros;

29 pennæ colúmbæ, deargentátæ,

30 & posterióra ÷ dorsi: eius, in pallóre auri.

*DIAPSALMA.*

† 31 Dum discérnit Cæléstis reges super eam,

32 niue dealbabúntur in Selmón.

33 Mons Dei, mons pinguis,

---

quilliùs pluuiam spontaneam & placidam ex tua benignâ voluntate speciatim tribues terræ huic nostræ, quam tamquam tuam propriam & peculiarem hæreditatem nobis dedisti possidendam: 22 etenim terra hæc nostra quando siccitate laborauit, & infirma facta est & debilis ad germinandũ:tu cõsueuisti datâ pluuiâ eam perficere ac confortare, & efficere frugiferam: 23 vt in eâ pascuosâ pinguia habitarent animalia tua: 24 nã ita pro tua bonitate apparasti alimenta pauperi populo tuo ô Deus. 25 Dñus est qui verbum de victoria ab hostibus vnà cum multo exercitu & fortitudine dabit ijs qui afferunt nuncium hunc bonum & lætum quòd 26 Rex exercituum, dilecti 27 dilecti, inquam, populi sui, dederit eidem pulchræ domui & familiæ suæ vim & potestatẽ diuidendi sibi spolia hostium deuictorũ. 28 Et tunc post victoriam, vos populus Domini si dormieritis & quieti degeritis inter medias sortes & terminos vestrarum tribuum, 29 eritis candidi & læti sicut deargentatæ pennæ alicuius columbæ, 30 cuius dorsi posteriora sint cum auri specie & virore. 31 * Quando cælestis Rex fortissimus in terra hæreditatis suæ inimicos reges ab ipsa secreuerit & diuiserit; 32 tunc habitatores eius veluti niue albi & candidi fient vt nix quæ est in monte Selmon. 33 Cæterùm mons hic noster Dei, nempe Sion, mons est pinguis & mons

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

† 34 mons coagulátus, mons pinguis.

35 vt quid ſuſpicámini montes coagulátos?

℣. 36. Pſalm. CXXXI. 13.

† 36 mons, in quo beneplácitum eſt Deo habitáre in eo:

37 étenim Dominus habitábit in finem.

† 38 Currus Dei, decem míllibus múltiplex:

℣. 19. Deut. XXXIII. 2. Daniel. VII. 10. Hebr. XII. 22.

39 míllia lætántium;

40 Dóminus in eis in Sinà in ſancto.

℣. 41. Epheſ. IV. 8.

† 41 Aſcendíſti in altum: cepíſti captiuitátem:

42 accepíſti dona in homínibus:

† 43 etenim non credéntes inhabitáre Dóminum Deum.

† 44 Benedíctus Dóminus die quotídie:

45 próſperum iter faciet nobis Deus ſalutárium noſtrórum.

*DIAPSALMA.*

---

In Cod. Vatic. à ℣. 43. ſic diſtinguitur.
Etenim non credentes inhabitare.
Dominus Deus benedictus.
Benedictus Dominus de die in diem.

---

fertilis magnitudine bonorum; 34 mons eſt ad modum caſei coagulatus firmiterque ſolidatus; mons, inquam, eſt pinguis & fertilis. 35 quare ergo animis veſtris ſuſpiciones habetis, eſſe alios quoque montes pinguedine ſolidatos præter hunc montem Sion, cui nullus alius comparari poteſt? 36 iſte mons eſt in quo Deo habitare complacuit in conſtructa ſua ſanctà domo: 37 etenim in eo Dominus habitabit in perpetuum. 38 Currus Dei eſt decies millécuplex & innumerabilis; 39 & millia collætantium Angelorum aſſiſtunt ei: 40 quemadmodum olim Dominus cum iiſdem aſſiſtentibus Angelis legem dedit in monte ſancto Sinai. 41 Tu Domine aſcendiſti in excelſum; captiuam tibi duxiſti captiuitatem; hoſteſque tuos ſubieciſti tibi & captiuaſti: 42 accepiſti dona tua vt ea dares hominibus: 43 & quidem eos qui antea non credebant te Dominum Deum inhabitare in illo monte Sion, tibi quoque captiuaſti; vt tu Dominus Deus inhabitares cum eis. 44 Benedictione ac laude dignus eſt Dominus per ſingulos dies: 45 quia iter vitæ noſtræ proſpe-

† 46 Deus noſter, Deus ſaluos ÷ faciéndi:
47 & Domini ⋇ Dómini: éxitus mortis.
† 48 verúmtamen Deus confrínget cápita inimicórum ſuórum,
49 vérticem capílli perambulántium in delictis ſuis.
† 50 Dixit Dóminus: *Ex Baſán conuértam,*
51 *conuértam in profúndum maris:*
† 52 *vt intingátur pes tuus in ſánguine;*
53 *lingua cánum tuórum, ex inimícis ab ipſo.*
† 54 Vidérunt ingréſſus tuos Deus,
55 ingréſſus Dei mei, Regis mei ÷ qui eſt: in ſancto.
† 56 præuenérunt príncipes, coniúncti pſalléntibus,
57 in médio iuuenculárum tympaniſtriárum:
*DIAPSALMA.*

---

rum faciet idem Deus, qui dat nobis quamcumque ſalutem. * 46 Deus noſter, Deus eſt ad ſaluandum nos ab exitio: 47 nam & egreſſus & liberationes à morte in Dñi ſunt, in Dñi ſunt, inquam, poteſtate. 48 qui tamen Deus inimicorũ ſuorum capita confringet & conquaſſabit: 49 & verticem capillatum & comatum confringet eorum, qui vitam ducunt & tranſigunt in ſuis erratis & delictis. 48 Dominus dixit populo ſuo: *Sicut olim hominibus ex regione Baſan cum ſuo rege Og feci; ſic inimicos tuos funditus euertam: 51 & euertam, vt olim Pharaonem cum Aegyptijs ſubmerſi in profundis maris rubri: 52 & adeo illos euertam, vt pes tuus poſſit intingi in ſanguine vulneratorum; 53 & lingua ipſa quoque tuorum canum lambere poſſit ex ſanguine ipſo effluente ex inimicis tuis.* 54 Viderunt fideles eiuſmodi tuos greſſus, expiditiones & geſta ô Deus, 55 greſſus, inquam, & itinera iſta tua Dei mei Regis mei, qui es in ſanctuario tuo: 56 & ob eam cauſam ad te laudandum principes noſtrates præuenerunt ante alios in populi cœtu, coniuncti choris pſallentiũ, 57 in medio puellarum tympaniſtriarũ. *

*Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

*Pauſatio &c.*

*In*

† 58 *In ecclesiјs benedícite Deo*

ỳ.59. Isai.XLVIII.1. LI.1. 59 *Dómino, de fóntibus Israél.*

† 60 Ibi Beniamin adolescéntulus, in mentis excéssu;

† 61 principes Iúda, duces eórum;

62 principes Zabulón,

63 principes Nephthalí.

† 64 Manda Deus virtúti tuæ:

65 confirma hoc Deus, quod operátus es in nobis.

† 66 à templo tuo in Ierusalém

ỳ.67. Psal.LXXI.10. 67 tibi ófferent reges múnera.

† 68 Increpa feras arúndinis:

69 congregátio taurórum in vaccis populórum;

70 ÷ vt: exclúdant eos, qui probáti sunt argénto.

† 71 díssipa gentes quæ bella volunt.

72 Veniént legáti ex Ægypto:

---

58 præcinentes hortantesque alios subsequentes, atque dicentes: *In Ecclesiјs publicisque conuentibus Deo benedicite laudantes:* 59 *Domino benedicite vos, qui de Israëlis estis origine, & de eius XII. filijs, tamquā de XII. fontibus profluxistis.* 60 In eo cœtu tribus paruula Beniamini junioris quondam filij Iacobi, fuit cum excessu mentis & ingenti ádmirationis stupore concinens; 61 adfuerunt & ibi principes tribûs Iudæ, qui sunt veluti purpurati duces omniū contribulium suorum: 62 adfuerunt etiam principes tribûs Zabulon, 63 & principes tribûs Nephthalim. 64 Præcipe Deus vi & fortitudine tuâ vt fiat quod petimus: 65 conforta Deus hoc quod hactenus perfectè operatus es in nobis: 66 sic enim de templo sancto tuo quod est in Ierusalem, 67 munera tibi offerent reges omnes. 68 E contrario increpa istiusmodi gentes, quę sunt veluti feræ in syluestri arundineto degentes, 69 quæ sunt congregatio ista populorum veluti armentum taurorū inter vaccas lasciuientium & ferocientiū, 70 calcitrantium ad excludendū & expellendum à loco suo eos, qui examinati sunt velut argentum igne probatum. 71 disperge igitur gentes, quæ bella contra nos facere volunt. 72 Id si feceris, venient

73 Æthiópia præuéniet manus eius, Deo.
† 74 Regna terræ cantáte Deo; psállite Domino.
*DIAPSALMA.*
† 75 ÷ Psállite Deo: qui aſcéndit ſuper cælum cæli ad Oriéntem:
† 76 ecce dabit voci ſuæ vocem virtútis.
77 Date glóriam Deo:
78 ſuper Iſraél magnificéntia eius;
79 & virtus eius in núbibus.
† 80 Mirábilis Deus in ſanctis ſuis:
81 Deus Iſraél ipſe dabit virtútem & fortitúdinem plebi ÷ ſuæ;
82 Benedíctus Deus.

---

ex Aegypto legati, de pace tractaturi cum populo tuo: 73 & ipſi etiã Aethiopes manus ſuas ad faciendam pacem Deo porrigere feſtini anticipabunt. 74 Regna omnia terræ cantate Deo; pſallite Domino. 75 * Pſallite Deo qui conſcendit & inſedit glorioſus in ſummo cælorum ad orientalem partẽ, vnde lumen emanat: 76 ecce ipſe dabit voci laudis & prædicationis ſuæ, vt vbiq; ſit vox fortis & prædita vigore magno. 77 Date ergo gloriam Deo: 78 nam magnificentia potentiæ eius in Iſraele oſtenditur: 79 & fortitudo eius in nubibus cæli reſplendet. 80 Mirabilis & terribilis eſt Deus in locis ſanctis ſanctuarij ſui: 81 ipſe Deus Iſraelis dabit fortitudinem & robur populo ſuo. 82 Benedictione & laude dignus eſt Dominus.

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

### *Orationes.*

MSS. 1 DOminator Domine, qui iuſtis ſpiritale épulum tribuens; facis eos in lætitia delectari: concede gregi tuo mortem tuam intelligere; teque triumphatorem mortis ſedentem ad Patris dexteram confiteri. Qui cum eodem Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. 2 fol. 236. DOmine Ieſu Chriſte, qui aſcendiſti ſuper cælos cælorum ad Orientem, Occaſum deuincens; quos

in te

in te suscepisti redimendos, in te pérfice ad excelsa tollendos: vt vbi caput præcessisti; glorificatum illuc totum corpus ádtrahas honorandum: nec in Occiduum mundi relinquas; quos ad Orientem perpetuum versus triumphator exaltas. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. *Amen*. ]

fol.237. *De ascensione Domini.*

3 DOmine qui ascendisti in altum, captiuam ducens captiuitatem; nos à captiuitate Diaboli, victoriæ tuæ érue triumphis: vt dona tua dum hominibus tribuis; ipsos homines donorum tuorum reddas ex toto participes. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*]

fol.403. *De Sanctis.*

4 MIrabilem te in Sanctis tuis N. & N. Dñum Deũ virtutum plurimùm deprecamur: vt des nobis ad aduersa expellenda virtutem; qui Sanctis tuis tribuisti ad promerenda cælestia dignitatem: fortitudinem quoque plebi tuæ, quæsumus, vt eisdem suffragantibus largiaris; quos tuæ amicitiæ sociare ingénitâ bonitate digneris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalmi tom. 7. S Hieronymi.

DEvs nos à morte in vitam, à corruptione in incorruptionẽ demutare dignetur: vt Sanctis eius participes facti, sempiternis in eum gaudijs exsultemus. *Amen*.

---

# 68 LXVIII.

## *In finem: pro ijs qui commutabuntur: Dauíd.*

### *Beda.*

In finem *ad Christum respicere nullus ignorat; qui, attestante etiam Euangelio, suam in hoc psalmo narraturus est passionem: qua* commutabuntur *credentes, exuentes veterem hominem, & induentes nouum.*

*Per totum psalmum ex forma serui loquitur Christus. Primo capite deprecatur vt saluus fiat à Patre, quoniam gratis est à Iudæis odio habitus:* Saluum me fac Deus *& reliqua. Secundo postulat à*

parte

*parte membrorum, ne decipiatur spes fidelium in eius resurrectione confisa; omnia se dicens æquanimiter sustinuisse, quæ ingerebant iniqui:* Deus tu scis insipientiam meam *& reliqua. Tertio, deprecatur vt ipsius exaudiatur oratio, quatenus de luto istius sæculi eius conuersatio inmaculata liberetur; scire dicens Dominum quantis inimicorum appetatur insidijs, vt vsque ad passionis exitum machinato discrimine perueniret:* Ego verò orationem meam. *Quarto, virtute præscientiæ suæ quæ contingere poterant inimicis, ventura prænunciat:* Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum *& reliqua. Quinto à forma serui se pauperem profitetur; unde & laudes se dicit redditurum Paternæ clementiæ; hortans fideles vt in Domino confidant, qui Ecclesiam suam de mundi istius aduersitate liberauit, Sanctisque suis in ea perenni fœlicitate prospexit:*

*Feria V. ad Vigilias.* Ego sum pauper & dolens; salus tua Deus suscepit me.

Eusebius Cæsariensis *Passiones Christi, & reiectio Iudæorum.*

S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Christus. 1 SALVVM ME FAC DEVS; QVONIAM INTRAVERVNT AQVÆ VSQVE AD ANIMAM MEAM.

℣. 2. Psal. XXXIX. 3. † 2 Infixus sum in limo profúndi; & non est substántia.

† 3 Veni in altitúdinem maris; & tempéstas demérsit me.

† 4 Laboraui clamans; raucæ factæ sunt fauces meæ:

5 defecérunt óculi mei dum spero in Deum meum.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus pro ijs qui mutabuntur ad fidem & imitationem Christi, inspiratus Dauidi. CHRISTVS.* 1 Salua me Deus; quia afflictiones magnæ velut aquæ inundantes excreuerunt & peruenerunt vsque ad suffocandam vitam cordis mei. 2 Mersus sum velut in voragines interminatas: & infixus sum velut in limo profundi & cœnosi laci; & non est consistentia & status in quo possim subsistere. 3 Veni quodammodo in profunditatem maris: meque tempestas operuit & submersit. 4 Defatigatus sum clamando ad te, auxilium tuum implorans: & guttur meum præ continuo clamore exasperatum est, & factum est raucum: 5 & vigor oculorum meorum iam defecit ab suspiciendo intentè in cœlum,

Multi-

℣. 6. Iohan. XV. 25.

† 6 Multiplicáti ſunt ſuper capíllos cápitis mei
qui odérunt me gratìs :
† 7 confortáti ſunt qui perſecúti ſunt me inimí-
ci mei iniúſtè :
8 quæ non rápui, tunc exſoluébam.
† 9 Deus tu ſcis inſipientiam meam :
10 & delícta mea à te non ſunt abſcóndita.
† 11 Non erubéſcant in me qui exſpéctant te Dó-
mine, Domine virtútum :
† 12 non confundántur ſuper me, qui quærunt te
Deus Iſraél.
† 13 quóniam propter te ſuſtínui oppróbrium ;
14 opéruit confúſio fáciem meam :
† 15 extráneus factus ſum frátribus meis ;
16 & peregrínus filijs matris meæ.
† 17 Quóniam zelus domûs tuæ comédit me :

℣. 15. Iob XIX. 13. 14. 15. Pſal. XXX. 12. XXXVII. 12. LXXXVII. 19.

℣. 17. Pſalm. CXVIII. 139. Iohan. II. 17.

---

dum ſpero in te Deum meum, & exſpecto auxilium à te meum. 6 Qui ſine cauſa iuſta me odio habent, multiplicati ſunt ſupra numerum capillorum meorum : 7 inimici mei, qui iniuſtè me perſequebantur, corroborati ſunt valde : 8 & ita ( vti dicitur ) reddebam quæ non rapueram : alij peccauerunt ; & ego eorum peccata portaui, debitas illis pœnas ſufferendo. 9 Deus tu benè noſti ſtultitiam quam mihi imponunt, an ſit in me, nec ne : 10 & hæc errata & delicta quæ mihi impingunt falsa eſſe, te non latet. 11 Ne quæſo ij qui te ſibi adiutorem exſpectant, rubore ſuffundantur propter me à te derelictum ; quaſi me fefellerit ſpes in te mea, ò Domine, Domine exercituum omnium cœleſtium atque terreſtrium. 12 nè verecundentur, quæſo, meâ causâ ij qui te colere tibique ſeruire quærunt, ò Deus Iſraelis. 13 quia propter te tuumque præceptum & gloriam, ſuſtinui patienter improperium mihi illatum ; 14 ac turpitudo & verecundia coram hominibus cooperuit faciem meã : 15 & effectus ſum velut alienus & extraneus fratribus & cognatis meis ; 16 & factus ſum velut peregrinus & ignotus filijs gentis Iudæorum, quæ gens eſt mater mea de quâ ſum natus. 17 Quoniam autem zelus & ardens ſtudium erga domum tuam ne veluti ſpelunca latronum profanaretur, me comedit atque conſumpſit ;

& op-

℣. 18. Rom. XV. 3.

18 & oppróbria exprobrántium tibi, cecidérunt
super me.
† 19 Et opérui, in ieiúnio, ánimam meam :
20 & factum est in oppróbrium mihi.
† 21 & pósui vestiméntum meum cilícium :
22 & factus sum illis in parábolam.
† 23 aduérsùm me loquebántur qui sedébant in porta :

℣. 24. Iob XXX. 9.

24 & ÷ in me: psallébant qui bibebant vinum.
† 25 Ego verò oratiónem meam ad te Domine :

℣. 26. Isai. XLIX. 8. II Corin. VI. 2.

26 tempus beneplácitì, Deus.
† 27 In multitúdine misericórdiæ tuæ,
28 exáudi me in veritáte salútis tuæ.
† 29 Eripe me de luto vt non infigar :
30 líbera me ab ijs qui odérunt me, & de profúndis aquárum.
† 31 Non me demérgat tempéstas aquæ :
32 neque absórbeat me profúndum :

---

18 idcirco & probra illa ac dedecora eorum qui tibi tuæque domui probra inferebant, & à me redarguebantur, in me reciderunt; mihique crucem attulerunt & necem 19 Ego vnà cum ieiunio operui mærore ac fletu animam meam pro salute illorum : 20 & effectum est vt id mihi probro daretur. 21 & feci vt ex sacco & vili materia esset indumentum meum : 22 & sic quoque effectus sum eis ceu dicterium & fabula ad irridendum. 23 contra me loquebantur qui sedebant in porta vrbis : 24 & de me cantilenas derisorias cantabant ij qui bibebant vinum in tabernis. 25 Ego autem inter hæc omnia orationem meam ad te dirigo Domine : 26 adest namque tempus reconciliationis, & quo tandem mihi placeris vt me liberes. 27 Ergo per magnam multiplicemq; misericordiam tuam te rogo: 28 exaudi me per veritaté illius promissionis tuę de salute mihi danda. 29 Erue me de luto istiusmodi miseriarum vt non infigar in eo : 30 liberer, quæso, ab his qui oderunt me, & de hac profunditate aquarum & oppressione ærumnarum. 31 Ne tamquam tempestas aquæ, calamitas ista me submergat: 32 neque me absorbeat profundum istud

33 neque úrgeat ſuper me púteus os ſuum.
† 34 Exáudi me Domine ; quóniam benígna eſt miſericórdia tua :
35 ſecúndùm multitúdinem miſeratiónum tuárum réſpice in me .
† 36 & ne auértas fáciem tuam à púero tuo :
37 quóniam tríbulor, velóciter exáudi me .
† 38 inténde ánimæ meæ ÷ & : líbera eam :
39 propter inimícos meos éripe me .
40 Tu ſcis impropérium meum & confuſiónem meam & reueréntiam meam :
† 41 in conſpéctu tuo ſunt omnes qui tríbulãt me .
42 Impropérium exſpectáuit cor meum & miſériam :
† 43 & ſuſtínui qui ÷ ſimul: contriſtarétur; & non fuit :
44 & qui conſolarétur; & non inuéni .
† 45 & dedérunt in eſcam meam fel:

ỳỳ. 39. & 40. ſic diſtinguuntur in codic. Alexandrino & apud Apollinarium.

ỳ. 39. Pſal. XXI. 7. 8. Iſai. LIII. 3. ỳ. 40. Hebr. XII. 2.

ỳ. 44. Iſai. LI. 18. Thren. I. 2. 17. ỳ. 45. Matth. XXVII. 34. Marc. XV. 23.

In cod. Vatic. ſic diſtinguuntur ỳỳ. 39. & 40.
Propter inimicos meos eripe me. tu ſcis improperium meum & confuſionem meam & reuerentiam meam.

malorum : 33 neque puteus hic mortis concludat & obturet os ſuum
ſuper me, itaut prodire inde non poſſim. 34 Exaudi me Domine
quia benigna & prompta eſt ad miſerandum miſericordia tua :
35 iuxta magnitudinem & multitudinem ſolitarum miſerationum
tuarum reſpice ad me . 36 & ne velut iratus faciem tuam auertas à
me ſeruo tuo , quem hominem creaſti : 37 quoniam tribulor , citò
exaudi me . 38 attende animam meam patientem , & libera eam :
39 propter inimicos meos ne me derelictum glorientur, libera me
ab eis . 40 Tu Dñe bene noſti meum improperium & meum pudorem & meam ignominiam ac verecundiam , quibus me illi afficiunt: 41 nam coram te ſunt omnes tribulantes me. 42 Anima mea
ab eis iugiter exſpectauit nouum improperium atque miſeriam :
43 & exſpectaui aliquem qui vna mecum contriſtaretur , ſed nullus
adfuit qui mihi condoleret : 44 & exſpectaui aliquem qui ſaltem
me conſolaretur ; nec vllum inueni. 45 immo & pro cibo dederunt

60 & cum iustis non scribántur.
† 61 Ego sum pauper & dolens:
62 salus tua Deus suscépit me.
† 63 Laudábo nomen Dei cum cántico:
64 & magnificábo eum in laude.
ỳ.65. Psalm. XLIX. 13.14. † 65 & placébit Deo super vítulum nouéllum, córnua producéntem & úngulas.
† 66 Vídeant páuperes & lætentur.
ỳ.67. Psalm. XXI.27. 67 Quærite Deum; & viuet ánima vestra:
† 68 quóniam exaudíuit páuperes Dominus;
69 & vinctos suos non despéxit.
† 70 Laudent illum cæli & terra,
71 mare & ómnia reptília in eis:
† 72 quóniam Deus saluam fáciet Sión;
73 & ædificabúntur ciuitates Iúda;
† 74 & inhabitábūt ibi; & hæreditáte acquírēt eā;
ỳ.75. Psalm. CI.29. 75 & semen seruórum eius possidébit eam;

---

beatè viuentium: 60 & numero iustorum non adscribantur. 61 Cæterùm ego quidem pauper sum & dolens: 62 sed salus illa quæ à te Deo datur, me iam iam ab his malis saluandum excepit. 63 Igitur laudabo nomen Dei mei cum cantico: 64 eumque magnum fatebor cum laude. 65 & hæc mea laudatio placebit Deo plusquam sacrificium vituli nouelli & teneri, incipientis efferre cornua & vngulas. 66 Videant hanc mei liberationem pauperes afflicti atque mansueti, & collætentur. 67 Quærite & inuocate Dominum omnes afflicti; & sic anima vestra viuet: 68 nam Dominus semper exaudiuit pauperes: 69 & suos cùm essent compedibus & nexibus miserrimè vincti, numquam despexit & dereliquit in miserijs. 70 Laudent Deum cæli cum cælestibus, & terra cum terrestribus, 71 mare & omnia repentia, seq; mouentia in eis: 72 quia Deus saluabit per me Sion & Hierusalē, incredulos inde expellendo & credentes introducendo: 73 & ab eo ædificabuntur ciuitates & Ecclesiæ fidelium in Iudæa. 74 & hi ibi habitabunt; & expulsis incredulis Hebræis, hæreditario iure acquirent eam terram. 75 quam terram possidebit

76 & qui diligunt nomen eius, habitábunt in ea

progenies seruorum eiusdem Dei, nempe Apostolorum: 76 & horum filij qui diligunt nomen & maiestatem eiusdem Dei, habitabunt aliquando in eadem terra sancta pacificè ac iure legitimo.

*Orationes.*

1155. 1 BEnignissime Domine exaudi nos in veritate salutis tuæ: vt éruti ab squalóre peccati; mereamur in libro vitæ digito cælesti conscribi. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 91. 2 QVærentibus te, Domine, vitam animæ nostræ temetipsum impérti: exaudi pauperes tuos, qui nihil præ sua iustitia, sed tuo replentur munere: tuâ aluntur substantiâ; tuâ gratiâ protegantur. nec despicias vinctos; quorum te suspirant desideria; quorum tibi áderunt animæ; tuorumque studia iugiter prosequuntur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 171. 180. 3 NOn erubescant in nobis Domine Deus virtutum; qui te exspectant de humanis actibus iudicium esse facturum: vt Crucis tuæ potentia & placitos nos tibi operarios salutis exhibeat; & cælestis militiæ curiam de nostris actibus contristari non sinat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 179. 4 DOmine Deus, apud quem delicta nostra non sunt abscondita; cuius oculi non solùm exteriora prospiciunt; sed & cordis intima insensibili intúitu penetrant; da nobis pœnitentiæ remedium pro cilicij indumento; da confessionis præconium pro veniæ lucro: da vt éffluant oculi pro admissis flumina lacrymarum: da voci nostræ gemitibus expétere suffragia precum. & tu Domine exaudi orationem nostram; quia benigna est misericordia tua: & ne nos inferi profundum absórbeat, aut lutulenta facinora súbruant; multitudo nos tuarum miserationum respiciat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Christe

fol. 19. 5 CHriste Deus, ingéniti Patris vnigénite Fili, intende animæ meæ; & libera eam propter inimicos tuos, qui Ecclesiæ tuæ aduersantur: vt quia tu es redemptio nostra; exspectatum te in munere capiamus in gloria sempiterna. ℟. *Amen*. Per misericordiā tuā *&c.*

fol. 19. 6 IEsu Deus noster, qui facto de resticulis flagello, vendentes & ementes ex tuo éximis templo; da nobis in Ecclesia tua nec quæstu posse rerum temporalium capi; nec intra eam sordidis moribus conuersari: sed ita zelus domûs tuæ nos cómedat; vt placita tibi fratribus de nobis præbeas exempla. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 193. 200. 7 CHriste Dei Fili, quem zelus domûs Dei, Ecclesiæ videlicet Patris tui, comédit; dum iniqua gerentes de ea funiculo audacter expellis; ab omnium nos funiculo iniquitatum absolue; atque in medio domûs tuæ dignè habitare concede: quò & ipsi domus tibimet spiritualis effecti, à te mereamur cælitus laureari. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 190. *De passione Domini.* 8 REcordare Iesu absynthij & fellis, quibus pro impijs amaro poculo propinatus es: & ideo amaritudo tua sit, quæsumus, dulcedo nostra perpetua: vt in quo tu pro nobis amaricatus es volens; in eo nos & hîc & in æternum gratulemur fœlices. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*,

fol. 193. *Item de passione Domini.* 9 CHriste Rex noster, qui dum pro impijs supportasti opprobria; dum aduersùs te vino malitiæ crapulata turba omnis infidelium exerceretur in porta: tu nos miseratione assiduâ & ab omnium peccatorum contagione emúnda; & piæ actionis efficaciâ operando glorifica: quò in termino vitæ nostræ non confundamur inimicis nostris loqui in porta; sed sanctorum Angelorum occursione adtollamur lætitiâ sempiternâ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 200. *Item de passione Domini.* 10 CHriste Dei Fili, qui vltimo passionis exitu, felle & aceto potatus es Iudæorum; præsta nobis vt

per

per hoc quòd tu amaritudinem propinatus es ; amaritudinum tuarum nos potatione inébries : vt & amaritudo mortis tuæ, dilectionis in nos áugeat flammam; & resurrectionis potentia perfectam faciei tuæ nobis repræsentet gloriam repromissam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.171. *Item de passione Domini.*

11 QVid tibi Domine à te formata creatura restituat; pro qua exprobrantium opprobria sústinens, solus sedens comminatione repletus es? pro quibus ergo tanta passionum vulnera sustulisti; quæsumus vt eos nec carnis passionibus deijci; nec inferni patiaris bárathro demérgi. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol.418. *De S. Clemente Papa & Mart.*

12 DEvs qui corpus beatissimi Martyris tui Clementis in limo profundi nulla marinorum fluctuum fecisti lege teneri; vt altitudo illum nullo modo maris demérgeret; qui insurgentes contra se pro tuo nomine cateruas hostium deuicisset: interuentu Martyris tui à cunctis nos tentationibus libera; & à profundo flagitiorum ereptos, in te placidâ conuersationis luce exalta: vt te opitulante & vitijs careamus, & virtutibus abundemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.132. *De Sancto Vincentio M.*

13 DEvs qui multis passionum generibus mirificè vincentem Vincentium coronasti; liberans illum ab omni exitio tormentorum, vt vestigia eius quæ luto non inhæserant vitiorum, mirificè calcárent omne crudelitatis supplicium; ne aquarum absorberetur profundo, qui mēte sæculum calcans, iam hæres esset proximus cælo: præbe nobis precibus tanti Martyris, nec luto vitiorum attíngi; nec profundâ desperationis voragine operíri; sed candidâ conscientiæ libertate decóri, tibi præsentemur in die iudicij. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* ]

fol.198. *Pro Iudæis.*

14 EFfunde Domine super inimicos meos iram tuam; vt habitatio eorum permáneat deserta: tandem aliquando agnoscant locum furoris & iniustitiæ suæ: vt conuersionis illorū ad te áditus páteat in Ecclesia; qui

terrenæ

terrenæ ciuitatis Hierusalem perdiderunt auxilia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

*De passione Domini.*

15 ORamus te Domine, vt nos à Gentilitate conuersos, in Iudæ ciuitates ædifices; & à iugo diaboli absolutos, vt soboles diligas proprias: vt quos redemisti per fellis amaritudinem, per aceti asperitatem, per crucis supplicia, per clauorum vulnera, per mortis contumeliam; per gloriam resurrectionis sic custodire digneris in sæculo, vt facias participes Sanctis tuis in regno. *Amen*.

# 69 LXIX.

*Psal.XXXVII. 1.

## *In finem ÷ Psalmus: Dauid: * in rememorationem ÷ quòd saluum fecerit eum Dominus:*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Finis & Dauid, *vt sæpe dictum est, significat Dominum Saluatorem; ad quem diriguntur hæc verba fidelium: quia totus hic psamus ex persona Martyrum dicitur* in rememoratione *vel suæ liberationis vel præmij futuri. congruum quippe fuit vt quoniam in superiori psalmo passionem & resurrectionem suam Dominus exposuerat; post caput loquerentur & membra, passiones & ipsas suas & posteriores glorias edicentes.*

*Martyrum confessorumque populus, qui multiplici quidem sed felici clade laborabat, prima positione Dominum deprecatur; vt ipse à persequentium periculis liberetur, & irrisiones eorum irritas faciat; quatenus conuersi dicta sua salubriter erubescant:* Deus in adiutorium meum intende. *Secunda parte supplicat, vt magnificans Dominum exsultet turba fidelium; quoniam ipse pauperes egenosque suos adiuuare & liberare dignatur:* Exsultent & lætentur in te omnes qui quærunt te.

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Supplicatio iusti, vel etiã ipsiusmet Christi.*
S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 DEVS, IN ADIVTORIVM MEVM ÷ INTENDE:

℣. 1. Psalm. XXXIX. 14.

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus ad recordandum quòd saluauit eum, & in posterum quoque saluabit eum Dominus. PROPHETA.* 1 Domine Deus attende ad dan-

※ Do-

2 ⋇ Domine: ad adiuuándum me festina.
† 3 Confundántur & reuereántur, qui quærunt ánimam meam.
† 4 auertántur retrórsum & erubéscant, qui volunt mihi mala.
† 5 auertántur statim erubescéntes, qui dicunt ÷ mihi: *Euge, euge.*
† 6 Exsúltent & lætentur in te omnes qui quærunt te:
7 & dicant semper, *Magnificétur Dóminus*, qui diligunt salutare tuum.
† 8 Ego véró egénus & pauper ÷ sum: Deus ádiuua me,
† 9 Adiútor meus & liberátor meus ÷ es: tu Domine; ne moréris.

---

dum mihi promptè adiutorium vt liberes me: 2 Domine vt mihi auxilieris festina. 3 Fac vt te mihi auxiliante, illi pudore suffundantur & erubescant, qui cupiunt & quærunt perdere animam meam. 4 à me auertantur retrorsum & dent terga in fugam & erubescant, qui volunt mihi inferre mala. 5 auertantur à me confestim qui contra me, & de meis malis gaudentes, dicunt: *Vah, vah, euge.* 6 Contrà verò fac vt gaudio exsultẽt & lætentur omnes qui te amare, colere & diligere quærunt: 7 & qui diligunt salutem quæ à te exspectatur, semper dicant: *Magnus esse credatur & prædicetur Dominus.* 8 Cæterùm ego egenus sum & pauper; proinde adiuua me Deus. 9 Adiutor meus in bonis, & liberator meus à malis tu es Domine; ne ergo tardaueris adiuuare me ac liberare.

*Orationes.*

MSS. 1 INexhausti adiutorij Deus æterne, ad adiuuandum familiam súpplicem festínus occurre: vt euictis malorum opprobrijs, tuis semper auxilijs muniamur. Per.

Breu. Mozarab. fol. 91. 2 INtende in adiutorium nostrum Domine; & vt nos ádiuues festinus aggrédere: tribue vires explendi quæ nouimus; & perfectum députa quod optamus: vt

dum

dum opere tuo tua in nobis præcepta perféceris, tibi laudem députes: de effectu tuo nos exaltemur in præmio: te nostri magnificet operis rectitudo: nos tua attollat remuneratio ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 115.258. 3 IN adiutorium nostrum intende Domine; nosque ad adiuuandum festina: nihil enim in bonis operibus conátus nostri te desistente proficiunt; à quo gressus omnes diriguntur: tu es enim per quem nostra roboratur fragilitas. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 174. *De passione Domini.* 4 DEvs in adiutorium nostrum intende, vt qui passionibus tuis communicáre votis sincerissimis anhelámus; adiutorem te nostrum in ipsis nostris conátibus sentiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 297. 5 DEvs ad adiuuandum nos festina: ne aut præualeat [tentatio] dum differs adiutorium; aut desperatio succedat, dum retardas auxilium: vtramque tuam opitulationem oppone; & piam cautionem nobis & omnibus Christianis impende: vt qui fiduciam nostram in tua collocamus virtute; semper tuâ muniamur diuinitate. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*]

fol. 297. 6 DEvs in adiutorium nostrum intende; Domine & vt nos adiuues festinans aggrédere: tribue itaque vires expléndi quod nouimus, & perfectioni députa quod optamus. [℟. *Amen*. Per misericordiam *&c.*]

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. QVi vulneratus est propter peccata nostra & resurrexit propter iustificationem nostram; ipse nobis nunc auxilium in tempore tribulationis, miseratione solitâ largiatur: vt cum Sanctis eius exsultantes, eum magnificare atque extollere valeamus. *Amen*.

# 70 LXX.

*÷ Psalmus Dauid filiorum Ionadáb & priorum captiuorum:*

*Beda.*

* Cap. XXXV. 6.

*Hieremias Propheta** *refert* Ionadab *fuisse Dei Sacerdotem; qui filijs suis praeceperat non bibere vinum, neque in domibus sed in tentorijs habitare; eosque magnam obedientiae huius apud Dominum gratiam comperisse: qui nunc pro fidelibus ac deuotis ponuntur. vnde &* Ionadab *interpretatur,* Domini spontaneus; *qui dicere potest,* Voluntariè sacrificabo tibi. *Cum quibus &* priores captiui *simul lacrymas fundunt, id est, qui* priùs captiuari *postea redimi meruerunt; qui peccando* captiui, *sed poenitendo redempti, aiunt;* Et de abyssis terrae iterum reduxisti me.

*Introducitur persona generalis, quae peccatorum captiuitate liberata, diuinis mandatis inhaerebat; praedicans nobis Domini Christi eximiam charitatem; quae nullis meritis praecedentibus, gratis semper nobis impenditur. haec in prima parte psalmi ab iniquitatibus humanis iugiter se petit debere liberari; vt Domino gratias referre mereatur:* Deus in te speraui. *Secundo loco supplicat ne in senectute, eius beneficijs priuetur, cuius auxilio in iuuentute protecta est;* Ne proijcias me in tempore senectutis. *Tertio loco dona eius enumerans, iugiter se agere gratias pollicetur:** Potentiam & iustitiam tuam Deus *& reliqua.*

* *Cassiod.* Quę fecisti magnalia.

Eusebius Caesariensis. *Christi passiones & resurrectio.*

S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Feria V. ad Vigilias.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

ỳ. 1. Psalm. XXX. 2.

1 IN TE DOMINĘ SPERAVI; NON CONFVNDAR IN ÆTERNVM;
2 in iustitia tua libera me, & éripe me.

---

*Psalmus Dauidi inspiratus; qui Psalmus [forté in frequenti vsu fuit Rechabitarum] filiorum Ionadab, & eorum qui primi captiui ducti sunt in Babylonem PROPHETA.* 1 In te Domine ego semper speraui: ne ergo pudore ac rubore suffundar in aeternum; quasi me fefellerit spes haeç in te mea: 2 per tuam iustitiam quâ defendis iniuriâ oppressos, libera me & exime me de persecu-

Inclina

† 3 Inclína ad me aurem tuam ; & salua mé .
† 4 Esto mihi in Deum protectórem ,
5 & in locum munítum : vt saluum me fácias :
† 6 quóniam firmaméntum meum , & refúgium meum es tu .
† 7 Deus meus éripe me de manu peccatóris ;
8 ÷ &: de manu contra legem agéntis & iníqui :
† 9 quóniam tu es patiéntia mea , Domine ;
10 Domine, spes mea à iuuentúte mea :
Psalm.XXI.10.11. † 11 in te confirmátus sum ex útero :
12 de ventre matris meæ tu es protéctor meus :
† 13 in te cantátio mea semper .
14 Tamquam prodígium factus sum multis :
15 & tu adiútor fortis.
† 16 Repleátur os meum laude ;
17 ÷ vt cantem glóriam tuam :
18 totâ die magnitúdinem tuam .

---

toribus meis. 3 Præbe mihi inclinato atque prostrato aurem tuam
benignam ; & salua me. 4 Esto mihi Deus protector scuto tuo : 5
& esto mihi vt locus munitus & tutus, quò confugiam vt me salues:
6 quia tu es is qui me firmum facis ; & ad quem ego perfugio . 7
Deus meus libera me ex manu & potestate peccatoris , 8 & ex vi
& manu contra legem tuam agentis & iniqui : 9 quia tu Domine:
es is quem ego patienter exspecto auxilio mihi adfuturum : 10 &
quia tu Domine es is in quo ego iam ab adolescentiá & pueritia
mea adhuc spero . 11 pèr te enim sustentatus & firmatus sum iam
ab eo tempore ; quo eram in vtero genitricis meæ ; 12 & ab eodem
tempore quo eram in ventre matris meæ , tu es meus defensor &
protector : 13 & de te tuisque laudibus iugiter fuit omnis mea
cantatio . 14 Et nùnc Domine ob grandia mala quæ patior , tam-
quam prodigium ac res portentosa & horribilis factus sum multis,
qui à me propterea refugiunt : 15 sed & tu Domine es fortissimus
adiutor meus, vt me ex tot tantîsque malis eripias , 16 Impleatur
nunc quoque os meum laude tuâ, 17 vt possim cantare gloriam
tuam ; 18 & totá die cantare possim magnitudinem tuam , & ma-

† 19 Ne proiícias me in témpore senectútis:
20 cùm defécerit virtus mea, ne derelínquas me.
† 21 quia dixérunt inimíci mei mihi;
22 & qui custodiébant ánimam meam,
† 23 consílium fecérunt in vnum* dicéntes; *Deus derelíquit eum*:
24 *persequímini & comprehéndite eum*;
25 *quia non est qui eripiat*.
† 26 Deus ne elongéris à me:
℣.27. Ita cod. Alexandrinus.
27 Deus meus in auxílium meum réspice.
† 28 Confundántur ÷ &: deficiant detrahéntes ánimæ meæ:
℣.29. Psal. XXXIV.4.
29 operiántur confusióne & pudóre, qui quærunt mala mihi.
† 30 Ego autem semper sperábo:
31 & adijciam super omnem laudem tuam:
† 32 os meum annunciábit iustítiam tuam,
33 totâ die salutare tuum.

---

gnorum & excelsorum amplitudinem operum tuorum. 19 Ne ergo à tua defensione & curâ proijcias me hoc tempore senectutis meæ; quem ab infantia protexisti: 20 & cùm iam defecerit vigor ætatis meæ, ne me derelinquas destitutum auxilio tuo. 21 quia inimici hi mei contra me locuti sunt: 22 & qui obseruabant animam meam insidiantes ei, 23 inierunt consilium pariter dicentes de me; *Deus dereliquit eum à protectione sua solita*: 24 *proinde persequimini eum & comprehendite*: 25 *quia non est vllus qui eum eripiat ex manibus nostris*. 26 Tu itaque Domine ne te tuumque adiutorium elonges à me: 27 Deus meus ad festinè mihi dandum auxilium attende. 28 Pudefiant & deficiant in suis conatibus, & à te consumentur hi qui criminantur animam meam: 29 operiantur probrosâ ignominiâ & verecundiâ, hi qui quærunt mihi inferre mala. 30 Ego autem semper in te sperabo Domine: 31 semperque nouam laudem adijciam super omnem laudem tuam hactenus à me factam: 32 os meum narrabit iustitiam tuam; 33 & totâ die quó-

† 34 quóniam non cognóui litteratúram, intro-
íbo in poténtias Dómini:
35 Domine, memorábor iuſtitiæ tuæ ſolíus.
† 36 Deus docuíſti me à iuuentúte mea:
37 & vſque nunc pronunciábo mirabília tua.
† 38 Et vſque in ſenéctam & sénium, Deus, ne
derelínquas me;
† 39 donec annúnciem bráchium tuum genera-
tioni omni, quæ ventúra eſt,
† 40 poténtiam tuam & iuſtítiam tuam,
41 Deus, vſque in altíſſima quæ fecíſti magná-
lia.
42 Deus, quis símilis tibi?
† 43 Quantas oſtendíſti mihi tribulatiónes multas
& malas!
44 ÷ &: conuérſus, viuificáſti me:

---

narrabit ſalutem illam quæ à te nobis datur. 34 & quoniam non
cognoui litteras humaniores, ac mundanæ ſcientiæ diſciplinas, &
negotiationes eiuſmodi vanas, animum abſtrahentes à vera ſolidá-
que ſapientia rerum diuinarum; idcirco huic ſoli vacaturus, in-
grediar ad contemplandum & prædicandum potentias & fortitudi-
nes tuas Domine in operando omnipotentiſſimè quæcumque vis;
35 & iuſtitiam tui ſolius commemorabo Domine, quâ iuſtiſſimè
mundum gubernas; qui ſolus es iuſtus naturâ tuâ. 36 non enim
humanæ ſapientiæ libri, ſed tu docuiſti me iam ab adoleſcentiâ ipſâ
meâ: 37 & ideo ad hunc vſque diem annunciabo admiranda opera
tua. 38 Ne igitur ò Deus etiam vſque ad ſenectutem & canitiem
ætatis decrepitæ me derelinquas ſine auxilio tuo: 39 vt eò vſque
poſſim omnipotentiæ tuæ brachium annunciare omni progeniei, quæ
poſt me ventura eſt in mundum, 40 eique annunciare poſſim po-
tentiam tuam & iuſtitiam tuam; 41 & annunciare ea quoque quæ
tu Deus feciſti magnifica, ad excelſa vſque cælorum magnificè per
totum orbem ſplendentia. 42 quis enim ſimilis eſt tui ô Deus? 43
O quantas mihi exhibuiſti ſufferendas; & experiri feciſti tribulatio-
nes benè multas & graues atque moleſtas: 44 & tamen rurſus ad

& de

45 & de abyſſis terræ iterum reduxíſti me.
† 46 multiplicáſti magnificéntiam tuam:
47 & conuérſus, conſolátus es me.
† 48 Nam & ego confitébor tibi in vaſis pſalmi veritátem tuam;
49 Deus pſallam tibi in cíthara, Sanctus Iſraël;
† 50 exſultábunt labia mea cùm cantáuero tibi;
51 & ánima mea, quam redemíſti;
† 52 ſed & lingua mea totâ die meditábitur iuſtítiam tuam:
53 cùm confúſi & reuériti fúerint, qui quærunt mala mihi.

---

In cod. Vatic. inter ℣℣. 47. & 48. interponitur ſequens verſus.
Et de abyſſis iterum reduxiſti me.

---

me benignè conuerſus, me viuificaſti ac recreaſti; 45 & veluti de inferis abyſſis terræ rurſum eduxiſti me in lucem hilarem atque ſerenam: 46 multipliciter demonſtraſti iuſtitiam tuam & magnificentiam tuam erga me: 47 & ad me conuerſus, iterum me es conſolatus. 48 Etenim ego cum inſtrumentis muſicis pſalterij profitebor tibi veritatem tuam in ſeruandis promiſſis tuis: 49 tibique ò Deus cantabo laudes cum cithara ò ſanctificator Iſraëlis; 50 exſultanter laudabunt labia mea cum cantauero tibi hymnos: 51 & exſultabit anima mea, quam de captiuitate tantorum malorum redemiſti; 52 ſed & totà die lingua ipſa mea ex cordis meditatione ſe exercebit in enarrando iuſtitiam tuam: 53 quando turpiter pudore confuſi fuerint, & dehoneſtati erubuerint hi, qui me malis afficere quęrunt & opprimere.

*Orationes.*

MSS. 1 EXcelſi ſolij regnator immenſe, qui ſperantes in te damnari æternâ confuſione non páteris; reple quęſumus labia noſtra laude tuâ: & in his nos ſemper meditationibus bonorum inſinuator exérce. Per Dominū.

Breu. Mozarab. fol. 170. 2 DEvs noſter éripe nos de manu peccatoris; qui pro nobis pœnam perferre dignatus es Crucis: vt tu

ſolus

*De Passione Domini.* solus sis patientia nostra; qui pro nobis passus es sepulturam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 173.

3 LIngua nostra Domine meditetur iustitias tuas: vt laus tua totâ die ex ore nostro procedat, in eo quod passionis tuæ à nobis prædicata fuerit gloria: vt in eâ iustitiâ, quâ ex fide viuimus, te nunc & semper sine fine laudemus. [℟. *Amen*. Per misericordiam &c.]

*Item de passione.*

fol. 176.

4 FIrmamentum nostrum atque refugium, te Dominum poscimus crucifixum: vt de manu peccatoris nos liberans; in locum munitum coronandos statuas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*Item de passione.*

fol. 194.

5 DEvs virtutum, qui dum esses Deus, spontaneè te comprehendi voluisti tempore passionis; dum aduersùm te consilium facerent dicentes; *Liberet eum si vult*: ne derelinquas nos in tribulatione nostra; & ne à te nos elonges: vt tu solus in adiutorium nostrum respicias; qui in Cruce tuâ potestates huius mundi triumphas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

*Item de passione.*

fol. 195.

6 IEsv Dei Fili, quem ipsa malignorum turba inaniter persequens, dum consilium contra te agit comprehensionis, fugat potiùs à se beneficium pietatis: dum visa est volendo vitam comprehendere; quem vtique nesciebat vitæ esse authorem; præbe nobis vt te, quem illi malignâ voluntate persecuti sunt; nos piâ deuotione in bonis actibus assequamur: *vt in quo inimicis erit perpetuum gaudium. ℟. *Amen*. Per misericor. &c.

*Item de passione.*

fol. 295.

7 DEvs noster ne elongeris; qui longe factus es à persecutoribus tuis: vt tu solus in adiutorium nostrum respicias; qui in Cruce tuâ potestates huius mundi triumphas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

*Item de passione.*

fol. 380.

8 EXsultent in te Domine labia nostra præconio veritatis; ne resoluantur vaniloquio falsitatis; & tibi semper gloriam dicant; ne indecenter rixarum litigijs perstrepent: anima quoque nostra quam redemisti, marty-

*De S. Io: Baptista.*

martyris tui Iohannis Baptistæ & Præcursoris tui laudando triumphum, eiusdem patrocinio te mereatur habere propitium. ℟. *Amen.* Per misericordiam &c.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

9 DEprecamur te Domine, vt repleto laudibus tuis ore humano, ea semper meditemur in cordibus; quæ tibi placitis vocibus proferamus.

---

71 LXXI.

÷ *Psalmus: in Salomonem.*

*Beda.*

Salomon *interpretatur* Pacificus, *significans Dominum Christum; de quo dicitur*, Imperij eius & pacis non erit finis.

*Per totum psalmum Propheta loquens aduentum Christi præcinit. In prima parte verba facit ad Patrem, iudicium Filio petens ad populos iudicandos; quod tamen prædestinatum ante sæcula noscebat*; Deus iudicium tuum Regi da. *Secunda, in iudicio Domini filios pauperum saluandos, & humiliandam Diaboli dicit esse superbiam; nam & ipsum quoque Virginis partum per similitudines exponit*: Iudicabit pauperes populi. *Tertia refert quæ bona contigerint de Spiritu Sancto & Maria Virgine nato Christo Domino*; Orietur in diebus eius iustitia. *Quarta ab omnibus regibus dicit eum adorandum; quia humanum genus à diaboli potestate redemit*: Et adorabunt eum omnes reges. *Quinta pronunciat quoniam humanis oculis visus, firmamentum fuit credentium, & profectus sine dubietate iustorum*: Et viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ. *Sexta æterno Domino, totius mundi consensu laudes perhibet esse soluendas*: Ante solem permanet nomen eius. *Septima hymnum Domino Christo mundissima deuotione persoluit*: Benedictus Dominus Deus Israel qui facit mirabilia magna solus.

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de Christi regno, & vocatione Gentium.* [al.] *Prophetia de aduentu Christi, & Vocatio Gentiũ.* S. Athanasius. *Psalmus in prophetia. Hortatorius ad fortitudinem.*

*Psalmus propheticus de Christo.*

Propheta.

1 DEVS IVDICIVM TVVM REGI DA;
2 & iustitiam tuam Filio Regis;

---

*Psalmus de Messia filio Dauidis, sub typo & figura Salomonis descripto. PROPHETA.* 1 Da ô Deus tuam rectè iudicandi scientiam & potestatem Regi Messiæ; 2 & eidem filio nascituro ex me Dauide rege Israelis, da iustitiæ tuæ dictionem & administratio-

iudi-

† 3 iudicáre pópulum tuum in iuſtítia; & páupe-
res tuos in iudício.

℣℣. 4. & 5. Ita cod. Alexandrinus.

† 4 Suſcípiant montes pacem pópulo;
5 & colles iuſtítiam.
† 6 Iudicábit páuperes pópuli;
7 ÷ & : ſaluos fáciet fílios páuperum:
8 & humiliábit calumniatórem.
† 9 Et permanébit cum ſole

℣. 9. 10. Pſ. LXXXVIII. 38.

10 & ante lunam in generatiónem & genera-
tiónem.
† 11 Deſcéndet ſicut plúuia in vellus;

℣. 12. Oſee VI. 3.

12 ÷ & : ſicut ſtillicídia ſtillántia ſuper terram.
† 13 Oriétur in diébus eius iuſtítia
14 & abundántia pacis donec auferátur luna.

---

In cod. Vatic. ſic diſtinguitur à ℣. 4.
Suſcipiant montes pacem populo tuo & colles.
In iuſtitia iudicabit pauperes populi.

---

nem; 3 ad iudicandum populum tuum iuſtè; & ad liberandum
incorrupto iudicio pauperes tuos iniuſtè à potentioribus oppreſſos.
4 Sub eiuſdem Meſſiæ regno montes vbi ſolent eſſe latrones & feræ,
ſuſcipiant cælitus pacem & fœlicitatem omnem pro populi tui
tranquillitate: 5 & colles omnes ſublatâ facinorum iniuſtitiâ, ſu-
ſcipiant iuſtitiam vbique colendam. 6 Qui Rex Meſſias iudicabit ac
defendet afflictos pauperes populi: 7 & ſaluabit filios pauperum
humano auxilio deſtitutos: 8 & omnem deprimet eorumdem ca-
lumniatorem & oppreſſorem. 9 Et permanebit in ſuo regno cunctis
timendus quamdiu ſol fuerit; 10 & in conſpectu lunæ, quamdiu
luna erit, in progenies omnes immo verò in æternum. 11 Deſcen-
det iſte de cælo in vterum virginis ſine corruptione, ſicuti pluuia
innocuè deſcendit ſuper lanàm à pecudibus detonſam & congloba-
tam: 12 & ſine ſtrepitu, ſed fœcunditatem afferens, leniſſimus de-
ſcendet in terram, ſicut imbrium ſtillicidia leniter ſtillant ſuper
terram ſitientem, eamque fœcundant. 13 In diebus regni illius
exorietur & florebit vbique iuſtitia, quâ Deus ex peccatoribus ho-
mines iuſtos facit: 14 eritque abundantia pacis non tam mundanæ,
quàm diuinæ in tranquillitate conſcientiæ, & gaudio Spiritûs, dura-
tura in terra ad finem vſque ſæculi, & donec luna remoueatur à ſua
mutabilitate, & non ſit ampliùs in eo motu ac defectu, quo nunc cre-

† 15 Et dominábitur à mari vſque ad mare,
16 & à flumine vſque ad términos ÷ orbis: terrárum.
† 17 Coram illo prócident Æthíopes:
18 & inimíci eius terram lingent.
† 19 Reges Tharſis, & inſulæ múnera ófferent:
20 reges Arabum & Sabâ dona addúcent.

℣. 21. Pſalm. LXVII. 30. Iſai. XLIX. 7.

† 21 Et adorábunt eum omnes Reges terræ:
22 omnes Gentes ſéruient ei.

℣℣. 23. & 24. Ita Cod. Alexandr. & apud Apollinarium in cod. autem Vatic. fecerunt vnum ℣.

† 23 Quia liberabit pauperem à poténte,
24 & páuperem cui non erat adiútor.
† 25 parcet páuperi & ínopi:
26 & ánimas páuperum ſaluas fáciet.
† 27 Ex vſúris & iniquitáte rédimet ánimas eórũ:
28 & honorábile nomen eórum coram illo.
† 29 Et viuet & dábitur ei de auro Arábiæ:

---

ſcit vel decreſcit. 15 Porrò Rex iſte dominabitur à mari mediterraneo Terræ ſanctæ ad mare vſque quod Atlanticum, quod Oceanum appellant, in tota ſcilicet terra illo mari circumfuſa. 16 & dominabitur à flumine Iordanis ad terminos vſque terræ habitabilis. 17 Ante eum procumbent venerabundij etiam Aethiopes, ſeſe illi ſubijcientes: 18 & inimici eius coram ipſo in reuerentiæ ſignum & ſeruitutis, puluerem terræ oſculabuntur & lambent. 19 Reges vltra mare mediterraneum vel in India regnantes, & inſulani quique per totius orbis inſulas habitantes, munera eidem Meſſiæ offerent tamquam ſuo Regi ac Domino: 20 & Reges Arabiæ fœlicis & Saba quæ regio eſt Aethiopiæ, dona & tributa ſua afferent eidem. 21 & in ſumma, omnes reges terræ eum adorabunt: 22 vniuerſæque nationes ſeruient ei. 23 Rex iſte Meſſias ex oppreſſione potentis eruet pauperem, 24 & inopem, cui nullus fuerit adiutor. 25 miſerebitur & parcet pauperi & inopi; ijſque qui ſe humiliant & non exaltant: 26 & animas pauperum eiuſmodi à peccati morte ſaluabit: 27 eorumque animas ab vſuris ſoluendis & iniquis vexationibus poteſtatum tenebrarum potiſſimùm redimet, quibus veluti captiuæ tenebantur: 28 & coram oculis eius præclarum erit eorumdem pauperum nomen; & ſanguis pretioſus erit & honorabilis. 29 Et Rex iſte Meſſias viuet æternum; eique dabitur & offere-

& ado-

30 & adorábunt de ipſo ſemper:
31 totâ die benedícent ei.
† 32 Et erit firmaméntum in terra in ſummis món-
tium:
33 ſuperextollétur ſuper Líbanum fructus
eius:
34 & florébunt de ciuitáte ſicut fœnum terræ.
† 35 Sit nomen eius ÷ benedíctum: in ſæcula:
36 ante ſolem pérmanet Nomen eius.
℣. 37. Geneſ. XII, 3. XXII. 18.
† 37 & benedicéntur in ipſo ÷ omnes tribus
terræ:
38 omnes Gentes magnificábunt eum.
℣℣. 39. & 40. Ita Cod. Alexandr. & apud Apollinarium, in cod. autem Vatic. faciunt vnum ℣.
† 39 Benedíctus Dominus Deus Iſraél;
40 qui facit mirabília ſolus.
† 41 & benedíctum nomen maieſtátis eius in
æternum:
42 & replébitur maieſtate eius omnis terra.

---

tur de auro Arabiæ & Sabæ Aethiopiæ: 30 omneſque ſemper per ipſum & pro regno ipſius orabunt ſemper ad Dñum: 31 totáque die ſuis illi laudibus benedicent. 32 Et in tempore illo magna ſeges tritici, ſpiritualis maximè quo anima vitaque hominum firmatur & ſuſtentatur, erit in terra etiam in cacuminibus incultis montium, quæ ſolent alioqui eſſe infrugifera: 33 eiuſque tritici fruges ſeſe altiores eleuabunt, quàm altæ ſint arbores montis Libani. 34 & qui ſunt de ciuitate iſtius Regis, florebunt & multiplicabuntur, vt herba multiplicatur in terra. 35 Sit igitur in ſæcula omnia benedictum eiuſdem Regis Meſſiæ nomen: 36 quod eius nomen ſemper celebre perſeuerabit & permanebit coram ſole durante, & quamdiu ſol ſtabit: 37 & per ipſius Meſſiæ meritum omnes nationes terræ à Diuina beneficentia benedicentur: 38 eumque gentes omnes magnum ac beatam fatebuntur & prædicabunt. 39 Benedictione & laude dignus eſt Dominus Deus Iſraëlis: 40 qui ſolus ſolâ vi ac poteſtate ſuâ, cùm vult facit opera admiranda. 41 & benedictione ac laude dignum eſt nomen maieſtatis & gloriæ ſuæ in æternum vſq; 42 quare & vniuerſa terra impleatur gloriâ illuſtri frequen-

43 Fiat, Fiat.

*Defecérunt laudes Dauid filÿ Iessé.*

tique fama de maiestate eius. 43 Fiat fiat id totum vt opto.

*In hoc psalmo finierunt laudes & orationes Dauidis filÿ Iesse. qui psalmus est quidem tempore vltimus psalmorum à Dauide compositorum; sed non ordine huius libri Psalmorum, in quo ordo temporis non est seruatus.*

*Orationes.*

1157. 1 NOmen tuum omnipotens Domine, ante cuncta sæcula benedictum inuocantes, oramus: vt humiliato calumniatore, pacem populo iustitiámque largiri digneris. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol 93.138. 2 PArce Domine pauperibus; & animas inopum sana: vt qui viribus nostris non fidimus; & spe à te misericordiam postulamus; per spiritûs paupertatem, supernæ benedictionis impetremus plenitudinē. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 244. 3 SVscipiant montes pacem populo tuo; qui primordiali radio inlustrati sunt fidei: vt de sublimitate Sanctorum descendat iustitia collium; & pusilli cum magnis culmen perfectorum súbeant meritorum. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 22. *De Natali Domini.* 4 DEvs Dei Filius, cuius in æternum permanet nomen; quique vnum te esse innotescens Deum ac Dominum; per susceptæ Incarnationis mysterium venisti in regem, vt redimeres sæculum: da nobis ita feruére huius mysterio pietatis; vt per hæc euadamus muscípulam deceptoris: vt qui aduentûs tui gaudia diffuso ore præcinimus; saluatos nos, cùm ad iudicium veneris, te iudice gratulemur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 50. 5 DOmine, cui reges & insulæ munera offerunt; qui inuictâ virtute liberare venisti pauperem à potente; &

te; & ex hostis antiqui potentiâ fragile humanum genus éripe miseratione supernâ: cùm nos à te prolongati, tuarumque miserationum inopes facti; illius iniquitati subditi, vinculisque peccáminum teneremur addicti: sic tua nos iam pietas & ab eius seruitio eruat; & restitutos tibi, tecum permansuros commendet: & qui nos te miserante redemptos fatemur; remunerati te donante postmodum gloriemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

[DOminus] nunc in nobis Paraclitum, id est, Consolatorem, dignetur infundere: vt intelligere possimus eum pro redemptione nostra corpus assumpsisse terrenum; suscepisse mortem; penetrasse inferos; rediisse victorem ad cælos.

---

# 72 LXXII.

## *Psalmus Asáph.*

Edit. Rom. *Defecerunt laudes David filij Iesse; Psalmus Asaph.*

*Beda.*

Sensus mystic.

*Cùm in titulis superioribus* Dauid *tantùm videatur adscriptus, hic addidit* Filij Iesse, *scilicet vt illum* Dauid *patrem Salomonis intelligere debeamus.* Laudes *ergo temporales, quæ Domino in Lege per sacrificia pecudum & instrumenta musica reddebantur*, defecerunt *atque mutatæ sunt: quia nunc Ecclesia Catholica immolatione Corporis & Sanguinis Christi, sanctam perágit psalmodiam. Synagoga autem Dominum quidem colebat; sed videndo florere malos, in pessimas cogitationes inciderat: ex cuius persona in hoc* Psalmo *ipse* Asaph *loquitur; qui in suo nomine*, Synagogæ *continet significationem: de Gentilibus enim populis & de his qui legem Domini susceperunt, multa dicturus est. quæ ad emendationem nostram vtiliter dicuntur, ne talibus cogitationibus polluamur. ALITER. Quòd* Defecerunt laudes David filij Iesse, *ad finē LXXI. psalmi pertinet; quod verò sequitur* Psalmus, *initium sequentis.*

Asaph, *ut diximus, ex typo Synagogæ per totum loquitur psalmum. In prima parte zelasse se dicit fœlicitatem mundi, pacem contuens peccatorum; admirans cur inimicis Dei & Paganis prosperitas tanta prouenerit, vt os suum vsque ad cælum extollere viderentur:* Quàm bonus Israël Deus! *Secunda parte reuersurum dicit populum suum ad salubre consilium, & pristinæ cogitationis erubescere prauitatem; donec vltima impiorum intelligere atque conspicere mereatur:* Ideo conuertetur populus meus hic *& reliqua. Tertia propter dolos suos mala impijs prouenire testatur, quia sanctos viros fœlicitate sua scandalizare videbantur; sed tamen beneficio Domini de his malis se asserit esse liberatū:* Verumtamen propter dolos. *Quarta dicit quomodo ad perfectum intellectum Domino miserante peruenerit:* Quid enim mihi est in cælo? & à te quid volui super terram?

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de regno & longanimitate Dei. Confessio humanæ infirmitatis super impiorum prosperitate, & longanimitatis Dei.*

S. Athanasius. *Psalmus in narratione.*

*Psalmus ad meditandum.*

1 QVAM BONVS ISRAEL DEVS, HIS QVI RECTO SVNT CORDE!

Propheta.

2 mei autem penè moti sunt pedes;

† 3 penè effúsi sunt gressus mei:

4 quia zeláui super iníquos, pacem Peccatórum videns; †

℣. 4. Psal. XXXVI. 1. 7. Ierem. XII. 1 Malach. III. 15.

5 quia non est respéctus morti eórum;

† 6 & firmaméntum in plaga eórum;

---

*LIBER TERTIVS PSALMORVM secundùm Hebræos.*

*Psalmus inspiratus Asapho Leuitæ; qui erat vnus ex tribus primarijs Cantoribus constitutis à Dauide in domo Domini: qui Asaphus tristia ferè semper & mæsta decantat. PROPHETA.* 1 Quàm verè bonus est Deus erga Israëlem, eos scilicet, qui non distortum sed rectum & mundum animum habent! 2 mei tamen pedes parùm absuit quin commoti fuerint & vacillauerint in recta via; 3 & quin dilapsi fuerint à rectitudine gressus & actus vitæ meæ: 4 nempe quia æstuaui indignatione, vel etiam inuidentiâ ob iniquos, intuens pacem ac fœlicitatem peccatorum hominum: 5 propterea quòd non respectent mortem suam, & de ea non recogitent: 6 & quòd in eorum plaga & morbo, si quo ægrotauerint, non sit vlla

in

† 7 in labóre hóminum non ſunt;
8 & cum homínibus non flagellabúntur.
† 9 Ideo ténuit eos ſupérbia:
10 opérti ſunt iniquitáte & impietáte ſuâ.
† 11 pródijt ÷ quaſi: ex ádipe iníquitas eórum:
12 tranſiérunt in affećtum cordis.
† 13 cogitauérunt & locúti ſunt nequítiam:
14 iniquitátem in excélſo locúti ſunt.
† 15 poſuérunt in cælum os ſuum:
16 & lingua eórum tranſiuit in terra.
† 17 Ideo conuertétur pópulus meus hîc:
18 & dies pleni inueniéntur in eis.
ỳ.19. Iob XXII. 13. † 19 & dixérunt; *Quómodo ſcit Deus?*
20 & *Si eſt ſciéntia in Excélſo?*
ỳ.21. Iob XII. 6. XXII. 7. † 21 *ecce ipſi peccatóres, & abundántes:*
22 *in ſæculo obtinuérunt diuítias.*

---

firmitas & duratio, cùm citò ſanentur & conualeſcant: 7 & quòd non viuant in labore & cõmunibus & ſolitis miſerijs hominum; 8 & vnà cum cæteris hominibus flagella non patiantur. 9 Ob eas planè cauſas ſuperbia eos cinxit, tenuit atque poſſedit: 10 totique cooperti ſunt & inuoluti iniquitate & impietate ſuâ; 11 & ex ipſorum opulentiâ, quaſi ex quodam adipe reſudante pinguedinem, proceſſit iniquitas eorum: 12 & ita tranſierunt ad alloquendũ quidquid diſpoſuerat atque affectauerat animus ipſorum. 13 qui & cogitauerunt & locuti ſunt malignè: 14 & palam ad ſummum vſque impudentiæ locuti ſunt inìquè. 15 & extulerunt os ſuum blaſphemum contra cælites & Deum ipſum creatorem cæli: 16 eorumque lingua maledica peruagata eſt per terram, licenter & impunè loquens contra homines iuſtos maximè. 17 Ob eam rem quia peccatores ſunt & fœlices; populus hic noſter fidelis huc ſe conuertet ad inquirendum, quare vita impiorum proſperatur? 18 cùm è contrario in ipſis popularibus meis ſemper dies inuenientur pleni malorũ & ærumnarũ. 19 vnde & ex noſtratibus nonnulli infirmiores offenſi dixerunt; *Quomodo nouit hæc Deus?* 20 *& an ſit rerum quæ hic eueniunt, notitia & prouidentia in Altiſſimo Deo?* 21 *nam ecce hi & peccatores ſunt, & rebus omnibus abundant;* 22 *& in ſæculo diui-*

÷ Et

ỳ.23. Iob XXI.15. † 23 ÷ Et dixi: *Ergo sine causa iustificáui cor meum;*
24 *& laui inter innocéntes manus meas;*
ỳ.24. Psalm. XXV.6. Malach. III. 14. † 25 *& fuí flagellátus tota die;*
26 *& castigátio mea in matutínis?*
† 27 Si dicébam, *Narrabo sic;*
28 ecce natiónem filiórum tuórum reprobáui.
† 29 Existimábam vt cognóscerem:
30 hoc labor est ante me,
† 31 donec intrem in sanctuárium Dei;
32 ÷ &: intélligam in nouíssimis eórum.
† 33 Verúmtamen propter dolos posuísti eis:
34 deiecísti eos dum alleuaréntur.
ỳ.35. Iob XXI.30. † 35 Quómodo facti sunt in desolatiónem!
36 súbitò defecérunt periérunt propter iniquitátem suam.

---

*tias obtinuerunt & multiplicauerunt.* 23 Hinc & ego quoque dis-serui in cogitationibus meis dicendo: *Ergone frustra mundaui ab omni iniustitia cor meum?* 24 *ergone frustra cum hominibus innocentibus laui manus meas, & conuersatus sum?* 26 *ergone frustra fui afflictionibus flagellatus tota die?* 27 *& ergone frustra mihi fuit increpatio illa, qua à Deo castigatus sum quotidie ab ipso statim primo manè diei?* 27 At si dicerem, *Ad hunc modum loquar de prouidentia tua & iudicÿs tuis ò Deus*: 28 ecce iam reiecissem nationem filiorum tuorum, quos tu castigas & flagellas; & rupto cum eis fœdere, noluissem iam ampliùs esse socius & fœderatus eorum. 29 Existimabam humanâ me ratiocinatione posse cognoscere & comprehendere rerum eiusmodi veras & arcanas causas & rationes: 30 sed & id rei laboriosum & difficillimum est in oculis mentis & considerationis meæ; 31 donec veniam & ingrediar in sanctuarium illud cæleste Dei; 32 & ibi plenam apertamque intelligentiam assequar de vltimis & extremis euentibus eorumdem peccatorum. 33 Certè etsi illi nunc fœlices sunt; attamen tu eis mala grauissima reposuisti in posterum ob ipsorum dolositates: 34 quos deijcere decreuisti in profundum, cùm se ipsi exaltauerint ad prosperitatē summā. 35 O quomodo vastati sunt & facti sunt desolati! 36 subitò defecerunt & perierunt consumpti quasi non sint,

velut

℣. Iob XX. ℣.13. Psal.LXXXVIII. 7.

† 37 velut sómnium surgéntium,
38 domine in ciuitáte tua imáginem ipsórum ad níhilum rédiges.
† 39 Quia inflammátum est cor meum, & renes mei commutáti sunt,
40 & ego ad níhilum redáctus sum & nesciui;
† 41 vt iuméntum factus sum apud te;
42 & ego semper tecum:
† 43 tenuísti manum déxteram meam;
44 ÷ &: in voluntáte tua deduxísti me;
45 & cum glória suscepísti me.
† 46 Quid ÷ enim: mihi est in cælo?
47 & à te quid vólui super terram?
† 48 defécit caro mea & cor meum, Deus cordis mei;
49 & pars mea Deus in ætérnum.

---

ob iniquitates suas. 37 quasi somnium euigilantium & expergiscentium quod confestim euanuit & nihil est ampliùs; 38 sic in ciuitate tuâ supernâ Domine ad nihilum rediges & nullam relinques imaginariam & apparentem inanemq; fœlicitatem ipsorum, quâ hîc fœlices comparebant. 39 Quoniam autem eiusmodi mundanæ fœlicitatis delectabili cupiditate inflammatum est cor meum & renes & interiora mea ex turbatione puncta & alterata sunt; 40 & ego ob eam malorum prosperitatem propemodum ad nihilum redactus sum, nesciens quò me verterem, & ignoraui arcana consilia tua; 41 & coram te factus sum quasi brutum iumentum, quod non-nisi præsentia videt: 42 cùm interim tamen gratiâ tuâ me adiuuâ te, semper fuerim tecum, & à fide & amore tui non discesserim: 43 idcirco tu tenuisti manum dexteram meam ne eâ tentatione caderem: 44 & me duxisti per viam præceptorum tuorum. secundùm voluntatem tuam: 45 meque ad te (vti spero) gloriosè assumere prædestinasti. 46 Quid autem mihi optabilius est in cælo præter te? 47 & in terra quid volui & desideraui prætèr te? nihil sanè. 48 consumpta est atq; defecit caro corporis mei & cor meum præ desiderio tui, ô Deus, qui das robur cordi meo; 49 & qui es portio illa mea veluti hæreditaria in æternum vsque ô Deus.

 Quia

† 50 Quia ecce qui elóngant se à te, períbunt:
51 perdidísti omnes qui fornicántur abs te.
℣ 52. Psal. LXXII. 9. † 52 mihi autem adhærére Deo, bonum est ✱
53 pónere in Dómino Deo spem meam;
† 54 vt annúnciem omnes prędicatiónes tuas
55 ÷ in portis filiæ Sión:

---

50 Etenim ecce peribunt qui se à te colendo & diligendo elongant: 51 & perdidisti omnem fornicantem & deficientem à cultu & amore tui. 52 sed mihi bonum est atque salutare, tibi Deo appropinquare & adhærere fide & amore toto, 53 & ponere omnem spem meam in te Domino Deo; 54 vt narrem omnes laudes tuas & opera tua laudanda & prædicanda, 55 idque apertè palamque in portis & foris ciuitatis sanctæ Sion.

*Orationes.*

MSS. 1 FAc nos Domine tibi iugiter adhærére; in te totam virtutem spei nostræ defigere: vt mereamur laudes tuas in portis æternalibus nunciare. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 93. 2 TIbi adhærére bonum est Domine; & à te recedere, nóxium; à te elongári, perditio; & tibi coniugi, vitæ est plenitudo: dona itaque nobis vt qui spem nostram in te ponimus; perfectam vitæ beatitudinem consequamur; tuasque laudes in portis filiæ Sion, dum ad tuum regnum ingréditur, decantemus. ℟. [*Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. *Amen*.]

Fol. 115. 140. 244. 3 NObis adhærére tibi Domino, bonum est: sed tu desiderium boni sic in nobis accumula; vt spes quæ nos tibi assóciat, nullâ fidei titubatióne vacíllet; sed charitatis stabilitate perdúret. ℟. *Amen*. Per miseric.

Fol. 244. *Pro Lapsis* 4 DOmine Deus Israel te rogamus, te petimus; vt bonitatem tuã, quam rectis corde profusiùs tribuis, peccatoribus nobis ob conuersationem non déneges: vt ipsâ quâ regis humiles; per ipsam sibi subditos efficias

con-

contumaces: & ea ipsa bonitas per quam indesinenter iustos coronas; sit iugiter interuentrix pro nobis vt peccatoribus parcas: vt de bonitate, in qua Sancti exsultant, lætantes; de eádem se tibi réstitui gaudeant oberrantes: quosque sæcularis inlécebra per diuersarum contagia rerum à te facit recédere; eosdem sincera confessio tibi faciat adhærére; atque in laudem tui impensione supplici mentis, vnanimitate clamitantes vota persóluere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 119. *Pro Iudæis*.

5 IN excelso Domine contra te peccatores locuti sunt; cùm latentem cordis sui superbiam altis vocibus clamauerunt. qui ergo contra te in cælum sua nituntur pónere ora, redeant in terra conlisúri per pœnitentiam: vt nobiscum te Dei Filium humiles agnoscentes; non superba sapiant; sed tuis semper mónitis acquiescant ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*Benedictio*.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

IN Electorum suorum nos consortium, non meritorum inspéctor, sed veniæ largítor, admittat Christus Dominus. *Amen*.

---

# 73 LXXIII.

*Psal. XXXI. 1.

## **Intellectûs*: *Asáph*.

*Beda*.

Comment. huius Psalm. to. 7. S. Hieronymi.

*Ideo* Intellectus *in titulo prænotatur; quia duplex captiuitas sequitur, spiritualis vna. altera carnalis; vna quæ Templo destructo in Babyloniam duxit; altera quæ fide, subuersa errorum confusione, subiugauit. Hunc psalmum * Hieronymus contra Chaldæos cantatum putat; Cassiodorus contra Romanos; Arnobius contra Phylisthijm, quando Ophni & Phinees Sacerdotibus interfectis, Arca Dei capta est.*

*Synagoga per totum loquitur psalmum. In prima sectione deplorat cur traditi fuerint Gentibus, ita vt Sanctuarium Domini inimicorum profanasset audacia, memorans quorumdam Iudæorum cor impænitens Domini prouocasse censuram; ex quibus tamen in fine*

*sæculi conuertendos esse prophetat*: Vt quid Deus[repulisti]in finem? *Secunda dicit aduentu Christi superstitiones & iniquitates hominũ fuisse destructas; enumerans diuersa eum fecisse magnalia: inter quæ petit & Iudæis errantibus subueniri*: Deus autem Rex noster. *Tertia rogat vt memor promissionum suarum ab interitu eripiat semen Abrahæ; & ad ipsum ascendat superbia hostium, qui se inaniter extulerunt*: Ne tradas bestijs animam confitentem te.

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Proclamatio vltimæ Iudæorum obsidionis sub Vespasiano & Tito factæ.*

S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.* [Item.] *Gratiarum actionis.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 VT QVID DEVS REPVLISTI IN FINEM?

℣. 2. Ps. LXCIV. 7. 2 irátus est furor tuus super oues páscuæ tuæ?

† 3 Memor esto congregatiónis tuæ, quam possedísti ab inítio:

† 4 redemísti virgam hæreditátis tuæ:

5 mons Sión in quo habitásti ÷ in eo:

† 6 Leua manus tuas in supérbias eórum in finẽ.

7 Quanta malignátus est inimícus in sancto?

† 8 ÷ & : gloriáti sunt qui odérunt te, in medio solemnitátis tuæ.

† 9 posuérunt signa sua, signa ÷ & non : cognouérunt,

---

*Psalmus intelligentiæ & eruditionis plenus, inspiratus Asapho Leuitæ Cantori*. PROPHETA. 1 Quare nos Deus in perpetuum repulisti? 2 quare tamdiù iustitia tua ceu furens irata manet contra nos, qui sumus oues gregis tui, quas tu pascis? 3 Recordare, quæso, huius congregationis tuæ: quam tu possedisti ab antiquo; 4 & à seruitute Aegyptiâ redemisti; vt esset virga & sceptrum regale hæreditatis tuæ; quam tu peculiariter possideres & regeres: 5 cuius regia est mons Sion; in quo habitaculum sanctum tuum iampridem habuisti. 6 Leua vltrices manus tuas contra superbias illorum, qui locum hunc tuum dissipauerunt; vt vastes eas in perpetuum, ne ampliùs resurgant. 7 O quanta malignè operatus est inimicus hic tuus in sanctuario tuo! 8 & qui te oderunt, gloriati sunt tamquam victores in medio atrio domus tuæ vbi festa fiunt, & in medio ipso festo tuo, 9 vbi posuerunt hi insignia & vexilla sua profana,

sicut

10 ficut in éxitu fuper fummum.
† 11 ÷ quafi: in filua lignorum, fecúribus excidérunt iánuas eius:
12 in idípfum in fecúri & áfciâ deiecérunt ÷ eam:
† 13 incendérunt igni fanctuárium tuum:
14 in terra polluérunt tabernáculum nóminis tui.
† 15 dixérũt in corde fuo cognátio eórum fimul;
16 ÷ *Quiéfcere: faciámus omnes dies feftos Dei à terra.*
† 17 Signa noftra non vídimus:
℣. 18. Amos VIII. 11. 18 iam non eft prophéta: & nos non cognófcet ampliùs.
† 19 Vfquequò Deus improperábit inimícus?
℣. 20. Pfalm. IX. 13. 20 irrítat aduerfárius nomen tuum, in finem?

---

vt effent victoriæ fuæ figna & trophæa; & te effe Dominum templi non agnouerunt: 10 pofuerunt, inquam, trophæa illa fuper fummum domûs tuæ facrilegè, ac fi ea ponerent in exitu viarum & portarum, cæterifque profanis locis ciuitatum. 11 quafi effent in filua arborum ligna cædentes, tantâ hi audaciâ fecuribus fuis exciderunt ianuas eiufdem domûs tuæ: 12 & pariter omnes cum fecuri & afcia & dolatorijs confregerunt eam. 13 miferunt ignem in fanctuarium tuum, illudque incenderunt: 14 & in terram deiecerunt & contaminauerunt idem tabernaculum, vbi colebatur numen tuum: 15 & omnis eorum natio fimul in corde fuo dixerunt: 16 *Venite & incenfo ifto folemnitatum loco, faciamus ceffare omnes dies feftos Dei, ne ampliùs celebrentur in terra.* 17 Et nos inter hæc tanta mala, huc vfque non vidimus figna & prodigia illa, à Deo olim patrata pro defenfione noftra: 18 & non eft vltra nobifcum propheta aliquis Dei, qui nos confoletur: videturque quòd Deus non nos agnofcet ampliùs tanquã fuos; fed tanquam alienos à fua nos defenfione repellet. 19 Vfquequò ô Deus nobis quafi imbecillis exprobrabit inimicus hic nofter? 20 vfquequò aduerfarius ifte blafphemando prouocabit ad iram numen tuum? perpetuo nè?

† 21 vt quid auértis manum tuam ?
22 & déxteram tuam de médio ſinu tuo, in finem ?
℣. 23. Pſal. XLIII. 5. † 23 Deus autem rex noſter ante ſæcula,
24 operátus ÷ eſt : ſalútem in medio terræ.
℣. 25. Exod. XIV. 21. 22. † 25 Tu confirmáſti in virtúte tua mare :
26 contribuláſti cápita dracónum in aquis.
† 27 Tu confregíſti cápita draconis :
28 dediſti eum eſcam pópulis Æthíopum.
℣. 29. Exod. XVII. 5. 6. Numer. XX. 11. † 29 Tu dirupíſti fontes & torréntes :
30 ※ tu ſiccáſti flúuios Ethán :
℣. 30. Ita cod. Alexandrinus & apud Apollinarium. † 31 Tuus eſt dies & tua eſt nox :
32 tu fabricátus es auróram & ſolem.
℣. 30. Ioſue III. 15. 16. † 33 Tu fecíſti omnes términos terræ :
℣℣. 34. & 35. ſic diſtinguuntur in cod. Alexandrino & apud Apollinarium. 34 æſtátem & ver tu plaſmáſti ÷ ea :

In cod. Vatic. ℣. 34. ſic ſcribitur.
Aeſtatem & ver tu feciſti. memor eſto huius creaturæ tuæ,

21 quare retrouertis quodammodo poſt tergum vltricem manum tuam à puniendo hoſtes tuos? 22 & quare perpetuò dexteram tuam auxiliatricem non profers & educis de medio ſinu tuo, vt eam porrigas nobis vt liberemur ? 23 Sed Deus qui noſter eſt Rex ab initio ſæculorum ; 24 ipſe ſemper in medio terræ noſtræ operatus eſt ſalutem noſtram, liberando nos à periculis. 25 Tu Deus vi & poteſtate tuâ firmum ſolidumque feciſti mare rubrum, vt transeunte populo tuo, in modum muri ſtaret à dextris & à ſiniſtris : 26 & è contrario in eiuſdẽ maris rubri aquis contriuiſti capita illa Aegyptiorum, qui veluti dracones ſequebantur ad deuorandos noſtrates : 27 & tu ibi confregiſti capita & principes exercitûs magni illius draconis Pharaonis : 28 quem quoque Pharaonem ſubmerſum, dediſti in eſcam, prædam & ſpolium populis habitantibus ad littus Aethiopicum eiuſdem maris rubri. 29 Tu rumpendo petram in partes, erumpere inde feciſti aquarum fontes & torrentes : 30 & contrà tu exſicaſti flumina fortia & rapida, veluti Iordanem tranſituro populo tuo in terram promiſſam. 31 Tua eſt dies ; & tua eſt nox ; à te creata ſunt ; & per te perſeuerant ; 32 tu perfeciſti & ordinaſti auroræ lucem & ſolem & lunam in cælo. 33 Tu feciſti ac ſtabiliuiſti vniuerſos terminos terræ : 34 & æſtatem & vna cum me-

† 35 memor esto huius.
36 Inimícus improperáuit Domino:
37 & populus insipiens incitáuit nomen tuum.
† 38 Ne tradas béstijs ánimas confiténtes tibi:
39 & ánimas páuperum tuórum ne obliuiscáris in finem.
† 40 Réspice in testaméntum ÷ tuum:
41 quia repléti sunt qui obscuráti sunt terræ, dómibus iniquitátum.
† 42 Ne auertátur húmilis factus, confúsus:
43 páuper & inops laudábunt nomen tuum.
† 44 Exsúrge Deus; iúdica causam tuam:
45 memor esto improperiórum tuórum ÷ eórum quæ: ab insipiente ÷ sunt: totâ die.
† 46 ne obliuiscáris voces inimicórum tuórum:

---

hyeme ver tu fecisti. 35 memento ergo eiusmodi creaturæ tuæ, rerumq; à te conditarum atq; gestarum ad salutem nostram. 36 Cæterùm inimicus iste exprobrauit tibi Domino: 37 & amens hic populus blasphemauit & ad iracundiam prouocauit numen tuum. 38 Ne ergo tradas istiusmodi ferocibus bestijs animas, quæ licèt instar turturis flebili voce adhuc tibi tamen tuas laudes fatentur & prædicant: 39 & ne in perpetuum videaris obliuisci animarum & vitæ pauperum tuorum. 40 Respice ad pactum tuum cum populo tuo, nempe de ipso à te seruando: 41 quia tenebriones isti, & terræ obtenebrati homines repleti sunt & ditati speciosis domibus, sed iniquis & malè sibi acquisitis atque possessis. 42 Nè, quæso, Domine populus tuus humilis iam & abiectus factus, reuertatur à conspectu tuo pudore suffusus, non impetrato auxilio quod à te sperat: 43 nam pauper & inops laudabunt nomen tuum. 44 Surge (vt ita dicam) à patientia tua ò Deus: & iudica ac defende causam hanc, non tam nostram, quàm tuam. 45 Memento opprobriorum illorum, quæ totâ die contra te ab insipiente hoste fiunt. 46 ne videaris veluti obliuisci eas voces vel probrosas illorum inimicorum tuorum contra te bellantium, vel supplices famulorum tuorum super-

47 superbia eórum qui te odérunt, ascendit semper.

te quærentium atque deprecantium: 47 nam superbia, sonitus ac tumultus eorum qui te oderunt, ascendit iugiter, & per omnia crescit fitque semper maior in dies.

*Orationes.*

M.S. *al. quem in ligno Crucis sanguine proprio redemisti.

1 CReator omnium elementorum Domine, ante sæcula rex æterne; memento gregis tui, quem * effusione cruóris proprij redemisti; atque omnium te quærentium voces propitiatus exaudi, Saluator mundi. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 94. 130.

2 MEmento congregationis tuæ Domine, quam creasti ab initio: tuæque non obliuiscaris Ecclesiæ, quam à sæculo prædestinasti in Christo: atque ad testamentum tuum, memor tuæ misericordiæ, respice: & promissâ nos iugiter libertate compléctere. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 187. *De passione Domini.*

3 NE tradideris Domine in persequentium manum animas tibi confitentium populorum: vt qui falsorum testium pertulisti mendacium; colentium te glorificeris vocibus redemptorum. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 43.

4 MEmento Domine congregationis tuæ quam ab initio creasti; quamque mirabiliter ac misericorditer tui sanguinis pretio redemisti; qui hanc ipsam in possessionem tuam de Gentibus elegisti. libera ergo virgam hæreditatis tuæ à supplantatoris incursibus: ac sic eam rege iustificando præsenti in sæculo; vt ipsam hæreditet in sæculo pòst futuro: & quæ regnum tuum aduenire diuinâ traditione exórat; ad idem regnum, indulto piáculo, hæreditariâ successione perueniat. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Col. 203.

*Pro Catechumenis.*

5 NE obliuiscaris Domine vocem quærentium te, & superbiam eorum qui te oderunt ascendentem in sempiternum: vt hi qui per adnotationem officij, in gremio Ecclesiæ matris suscepti sunt; ad sacri Baptismatis gratiam accedere mereantur: quò & illi talia optantes, præceptum* in nos lauacri non denegetur mysterium; & ipsi nobiscum possideant gaudium infinitum. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

*for.* inter nos.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

6 SVpplices [te] Dn̄e deprecamur, vt ereptos nos ab spinis iniquitatum, à superbiæ ruinósæ cothùrno; post mundi contemptum attóllere digneris in cælum.

---

# 74 LXXIV.

*In finem*: Ne corrumpas. *Psalmus cantici Asáph*.

*Beda*.

Sensus mysticus.

Asaph, *vt sæpe diximus, interpretatur* Synagoga; *illa quæ vtique credidit, non quæ obstinata permansit: nam post resurrectionem Domini confessa legimus multa millia Iudæorum; quos* Asaph *iste nunc admonet ne fidem suam* corrumpant in finem, *id est in Dominum Saluatorem*.

*Primo ingressu fideles Iudæi dicturos se omnia eius mirabilia profitentur. Secundo, Rex ipse loquitur Christus, iustitiam se iudicaturum promittens, cùm tempus generalis resurrectionis aduenerit: commonet etiam ne quis audeat aliquid contra diuina mandata præsumere; ne eum possit æterna pœna torquere*: [ Cùm accepero tempus, ego iustitias iudicabo.]

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina de Christi diuinitate, & commonitio*[al. *laus*] *de iudiciario tribunali Dei*.

S. Athanasius. *Psalmus in confessione*.

*Psalmus ad laudandum Deum*.

Propheta.

1 CONFITEBIMVR TIBI DEVS:
2 confitébimur & inuocabimus nomen tuū:

---

*In perpetuum decantandus fortè ad modulamen illius cantilenæ, quæ incipiebat*, Ne disperdas. *Psalmus cantici inspiratus Asapho Leuitæ Cantori*. *PROPHETA*. 1 Fatebimur tibi tuas laudes ô Deus: 2 fatebimur, inquam, laudes tuas; & numen tuum inuo-

† 3 narrábimus mirabília tua.

DEVS. 4 CVM ACCEPERO TEMPVS, ego iuſtitias
iudicábo.

℣. 4. Ita codex. Alexandrinus & apud Apollinarium.

† 5 Liquefácta eſt terra, & ómnes qui hábitant
in ea:

6 ego confirmáui colúmnas eius.

*DIAPSALMA.*

Propheta. † 7 DIXI INIQVIS; *Nolíte iníquè ágere:*

8 & delinquéntibus; *Nolíte exaltare cornu:*

† 9 *nolíte extóllere in altum cornu veſtrum:*

10 ÷ *nolíte: loqui aduérsùs Deum iniquitá-
tem.*

† 11 *quia neque ab Oriénte neque ab Occidénte,*

12 *neque à deſértis móntibus; quóniam Deus iu-
dex eſt:*

℣. 13. I. Reg. II. 7.

† 13 *hunc humiliat; & hunc exáltat.*

---

In cod. Vatic. ita ſcribitur ℣. 3.
Narrabo omnia mirabilia tua cùm accepero tempus.

---

cabimus: 3 & admirabilia iudicia tua & opera enarrabimus. 4 *DEVS*. Cùm aduenerit à me ſtatutum ac definitum iudicij tempus, ego quæ iuſta ſunt & recta iudicabo. 5 Tunc in die iudicij igne diſſoluetur quaſi liquefacta terra, omneſq; animantes qui habitant in ea: 6 ego enim ſum, qui vt volui, firmaui eiuſdem terræ fundamenta ſtabilia, quaſi firmas & ſtabiles columnas. * 7 *PROPHETA*. Dixi iniquis tranſgredientibus legem Dei: *Ne diuinam legem tranſgrediamini:* 8 & dixi ijs qui peccant: *Ne exaltetis quaſi cornu quoddam taurorum, veſtram potentiam ac ſuperbiam:* 9 *ne extollatis inquam, in altum quaſi cornu, robur virium veſtrarum:* 10 *& ne loquamini iniuſtum aliquid contra Deum:* 11 *quia de iudicio & manu Dei vos erepturus, nemo vobis adueniet neque ab Oriente, neque ab Occidente,* 12 *neque à meridionalibus his deſertis montibus: nam Deus omnipotens & non imbecillis homo iudex eſt veſter:* 13 *qui iuſtè hunc deprimit; & illũ exaltat.* 14 *& quia in eiuſdẽ Dei*

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

*quia*

14 *quia calix in manu Domini, vini meri plenus mixto.*

† 15 *& inclináuit ex hoc ÷ in hoc: verúmtamen fæx eius non est exinanita:*

16 *bibent omnes peccatóres terræ.*

† 17 Ego autem annunciábo in sæculum:

18 cantábo Deo Iacób.

DEVS. † 19 ET OMNIA CORNVA Peccatórum confríngam:

20 ÷ & : exaltabúntur córnua iusti.

---

*manu & potestate est poculum acerbissimæ punitionis, quasi plenum mixtione varia & turbida vini fortis & meraci, aqua non contemperati.* 15 *& sanè inclinauit huiusmodi poculum ex hac parte in hanc aliam partem, diuersis propinando bibendum; attamen necdum idem poculum euacuatum est, vel eius fæx exhausta;* 16 *quam ex eo diuinæ punitionis poculo indubitanter bibent omnes peccatores terræ.* 17 Cæterùm ego gaudens, hanc diuinæ iustitiæ æquitatem narrabo in sæculum: 18 & psalmos cantabo in honorem Dei, quem colit progenies patriarchæ Iacobi 19 *DEVS*. Et ego Deus omnia cornua & robora superbiæ peccatorum hominum confringam: 20 & à me exaltabuntur cornua & robora gloriæ ac dignitatum hominis iusti.

### *Orationes.*

MSS. *De passione Domini.*

1 PAstor bone, qui propter mortalium ouium redemptionem hausisti calicem passionis; nomen tuum supplices inuocamus: vt nos super columnas sapientiæ stabilitos, septifórmis Spiritûs sanctificatione confirmes. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

Breu.Mozarab. fol. 94.195.

2 COnfitentes tibi Domine placabilis intuére: & quos contrítos efficit timor pœnæ; & amor indulgentiæ lætificet, & plenitudo remissionis indeptæ. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 215. 3 Confitebimur tibi Deus, confitebimur tibi peccata atque facínora nostra; quæ tibi potiùs sunt cognita, quàm probantur admissa. inuocamus itaque nomen tuum: vt in te patefactis tribuas veniam; qui non statim in ábditis vis exercére víndictam: vt qui confessione placaris humilium; remissionem omnium tribuas delictorum. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.]

---

# 75 LXXV.

## *In finem, in laudibus: Psalmus Asaph. Canticum ÷ ad Assyrios:*

*Beda.*

Sensus mysticus. Assyrij, Dirigentes *interpretantur: qui iam fidei regulis docti* rectis *semitis ambulare contendunt: hos alloquitur* Asaph laudes *Domini mirabili varietate* decantans. *Quidam codices habent*, Canticum contra Assyrium: *vbi intelligitur contra Diabolum, hunc* psalmum *sub persona Sennacherib regis* Assyriorum cantatum: *contra eum enim* notus factus est in Iudæa Deus Israël, *in Christo mundum reconcilians sibi*.

Asaph *in prima parte*, Dirigentes, *id est fideles alloquitur Iudæos; designans vbi nomen Domini factum sit virtutum declaratione notissimum*: Notus in Iudæa Deus & *reliqua*. *Secunda, dicit admiranda quæ gesserit*: Illuminans tu mirabiliter. *Tertia, deuotos omnes admonet vt Deo terribili munera offerre non desinant; qui spiritum principum salutari emendatione purificat*: [Quia cogitatio hominis confitebitur tibi.] *Quæ partes* Diapsalmatum *sunt interpositione diuisæ*.

*Feria V. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Vltio iudicij Dei contra impios*.

S. Athanasius, *Psalmus gloriationis in Domino*.

*Psalmus ad laudandum Deum*.

Propheta. 1 NOTVS IN IVDAEA, DEVS:
2 in Israël, magnum Nomen eius.

*In finem decantandus cum instrumentis musicis carminum, psalmus inspiratus Asapho Leuitæ Cantori. Canticum de victoria contra Assyrios*. PROPHETA. 1 Deus pleniùs perfectiúsque cognosci potest in terra Iudææ 2 eiusque nomen magnum esse cogno- & fa-

† 3 & factus est in Pace locus eius :

4 & habitátio eius, in Sión ·

† 5 ibi confrégit poténtias árcuum

6 scutum gládium & bellum .

*DIAPSALMA.*

† 7 Illúminans tu mirabíliter à móntibus ætérnis,

8 turbáti sunt ∸ omnes : insipiéntes corde .

† 9 dormiérunt somnum suum , & nihil inuenérunt

10 omnes viri diuitiárum in mánibus suis .

† 11 ab increpatióne tuâ Deus Iacób ,

12 dormitauérunt qui ascénderunt equos .

† 13 Tu terríbilis es: & quis resístet tibi ?

14 ex tunc ira tua .

† 15 De cælo audítum fecísti iudícium :

---

scitur & magni fit in populo Israëlitico : 3 factus est enim locus
tabernaculi eius in vrbe pacifica * Salem ( quo nomine significatur
*Pax*:) 4 & habitaculum eius factum est in eadem vrbe Sion. 5 il-
lic in Iudæa nempe, sæpè confregit potentes, volitantesque sagittas
arcuúm : 6 & contriuit scutum , gladium & quoduis bellicum in-
strumentum inimicorum nostrorum belligerantium nobiscum.* 7 Te
Dño mirabiliter lucem adiutorij tui nobis afferente , quodammodo
ab istis montibus ab initio sæculi conditis , & ad finem sæculi dura-
turis , vbi est sancta Domus tua, 8 omnes inimici hi nostri insipien-
tes & superbi corde turbati sunt & spoliati sunt : 9 & dormierunt
somnum suum nempe mortis : & nihil potentiæ gloriæ & opum
inuenerunt 10 omnes hi viri diuites, qui priùs robusti erant manibus
& operibus suis . 11 propter obiurgationem & castigationem tuam
seueram ò Deus Iacobi, 12 dormitauerunt & consopiti morte, vires
perdiderunt viri isti bellatores, qui priùs equos & currus ascende-
bant ad præliandum. 13 Tu tremendus es : & quis aduersùm te sta-
bit ? 14 ab antiquo namque tempore semper inuincibilis manet ira
& punitio tua , 15 De cælo audire fecisti iudicium tuum , iaculan-

*idest, IeruSalem,

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

† 16 terra trémuit, & quiéuit * cùm exsúrgeret in iudícium Deus.
17 vt saluos fáceret omnes mansuétos terræ.
DIAPSALMA.
† 18 Quóniam cogitátio hóminis confitébitur tibi:
19 ÷ & ; relíquiæ cogitatiónis, diem festum agent tibi.
† 20 Vouéte & réddite Domino Deo vestro,
21 omnes qui in circúitu eius affértis múnera
† 22 terríbili, & ei qui aufert spíritum príncipum,
23 terríbili apud reges terræ.

---

do tonitrua & fulmina, in cælo & aëre excitata: 16 & ita terra nostra cum habitatoribus suis priùs timuit quidem atq; contremuit; sed postea pacata quieuit & tacuit, cùm tu Deus quasi surrexisses ad faciendum iudicium & stragem hostium nostrorum, 17 vt saluos faceres omnes qui mites erant & quieti in terra nostra. * 18 Hominis profectò cogitatio indignabunda & irarum plena, qualis erat inimicorum nostrorum contra nos, materia & argumentum erit nobis fatendi tibi debitas laudes: 19 & reliquiæ eiusmodi humanæ cogitationis & irarum, quæ supersunt in memoriâ nostrâ, materiæ & occasiones erunt nobis celebrandi festa ad laudem tuam. 20 Vouete igitur & persoluite ea quæ voueritis Domino Deo vestro, 21 ò vos omnes qui circùm ipsius Dei templum consistentes, dona offertis 22 eidem Domino tremendo, & auferenti, cùm vult, spiritum, respirationem & animam principum, 23 eique qui tremendus est ab omnibus regibus terræ.

*Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.

*Orationes.*

MSS. De resurrectione Domini.

1 COgitationibus te confitentibus effectum largíre terribilis Deus: vt à montibus æternis inluminati, dum Resurrectionis tuæ gloriam suspícimus; futuri iudicij ignominiâ careamus. Qui cum Patre & Spiritu S.

Breu. Mozarab. fol. 141. In Quadragesima.

2 TIbi Domino Patri cogitatio confitetur Vnigeniti tui; dum quod Adam per superbiam perdidit; huius ad te humanitas humilitate redúcit obedientiæ. ergo nostra stude pectora exercére; quo exercitio festa tibi

tibi hæc celebremus solemnia ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 151. *De passione Domini.*

CHriste Dei Filius, cuius locus in Sion magnus est; conuerte ad te corda nostra: vt in speculatione eius constituti, te pro nobis flagellis alapisque cæsum, morti quoque adiudicatum fideliter fateamur: vt qui secundùm tempus es passus pro impijs; perenniter à fidelibus conlauderis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

---

# 76 LXXVI

## *In finem: pro Idithùn. psalmus Asáph.*

### *Beda.*

Sensus mysticus.

Asaph, Congregatio *bonorum*; Idithun; Transilitor *sæcularium*; Finis *proficientium Christi intelligitur. Totus hic* psalmus *à fideli* Congregatione *canitur: quæ vitia istius sæculi gloriosis passibus* transiliens, *ad illum* finem *peruenit; cui nihil potest simile reperiri. Sed sciendum est, in Hebræo*, Per Idithun, *non* Pro Idithun *haberi; vt significet non* pro eo *sed* per *eum psalmum fuisse cantatum: & quod sequitur*, psalmus Asaph, *in* veris exemplaribus non haberi*.

* al. veteris [ for. veteribus] exemplaribus.

Asaph *iste, quem diximus vitiorum* Transilitorem; *in prima narratione psalmi ad Dominum se clamare testatur & tribulationibus suis eruditum esse testatur*: Voce mea ad Dominum clamaui. *Secunda, cogitationes enumerat, quæ solent pulsare in hoc mundo corda laborantium*; Anticipauerunt vigilias oculi mei. *Tertia beneficio Diuinitatis in meliorem sensum se asserit permutatum, vt opera potentiamque Dei fixa mente cogitaret; quibus rebus assidua cognoscitur exercitatione profecisse*: Et dixi, Nunc cœpi *& reliqua. Quarta, prosequitur quemadmodum per Dominum Saluatorem facta sint in populis diuina mirabilia*: Viderunt te aquæ Deus *& cætera*.

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *De longanimitate Dei, & mirabilibus operibus eius*.

Psalmus

*Psalmus ad meditandum :*

Propheta. 1 VOCE MEA AD DOMINVM CLAMAVI, VOCE MEA AD DEVM; ET INTENDIT MIHI.

† 2 In die tribulationis meæ Deum exquisívi,
3 mánibus meis nocte contra eum ; & non sum decéptus.
† 4 Rénuit consolári ánima mea :
5 memor fui Dei ÷ & : delectátus sum :
℣. 6. Psalm. LIV. 5. 6 ÷ & : exercitátus sum, & defécit spiritus meus.
*DIAPSALMA.*
† 7 Anticipavérunt vigílias óculi mei:
8 turbátus sum, & non sum locútus.
℣. 9. Psal. CXLII. 5. † 9 Cogitávi dies antíquos :
† 10 ÷ & : annos ætérnos ÷ in mente habui *&: meditátus sum :

---

*Psalmus in perpetuum decantandus : qui datus fuit Idithun Levitæ Cantori ad cantandum : inspiratus autem fuit Asapho item Levitæ & Cantori. PROPHETA.* 1 Voce meâ clamavi & imploravi Dominum, voce, inquam, meâ ad Deum emissâ; & ipse mihi toto affectu clamanti aurem præbuit, ac benignus attendit. 2 In tempore afflictionis meæ Deum exquisivi, & ad eum confugi : 3 noctu quoque manibus meis extensis coram eo assiduè : & non me fefellit spes, quam in eo ego collocaveram. 4 Anima mea noluit consolationem ullam admittere extra Deum : 5 recordatus sum misericordiæ Dei ; & lætatus sum : 6 & cogitabundus memetipsum exercui, meditando grandia mala mea : & propter timiditatem animus me defecit. * 7 Oculi mei præ insomnio ante omnes nocturnarum custodiarum horas, vigilare cœperunt ab exordio ipso noctis : 8 turbatus sum & obstupui in me ipso, adeo ut nec locutus sim cum aliis. 9 Recogitavi dies antiquos, quibus Deus eripuit suos à malis : 10 & recordatus sum annorum per omnia retro sæcula præteritorum ; & meditatus sum beneficia Dei priscis nocte

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

11 nocte cum corde meo ÷ &: exercitábar, & ſcopébam ſpíritum meum.
† 12 Numquid in ætérnum proiíciet Deus?
13 aut non ÷ appónet: vt complacítior ſit adhuc?
† 14 aut in finem miſericórdiam ſuam abſcíndet, à generatióne in generatiónem?
† 15 aut obliuiſcétur miſeréri Deus?
16 aut continébit in ira ÷ ſua: miſericórdias ſuas?
*DIAPSALMA.*
† 17 Et dixi ÷ *Nunc: cœpi;*
18 *hæc mutátio, déxteræ Excélſi.*
† 19 Memor fui óperum Dómini:
20 quia memor ero ab inítio mirabílium tuórum:
℣.21. Pſal.CXLII.5. † 21 & meditábor in ómnibus opéribus tuis:
22 & in adinuentiónibus tuis exercébor.

---

patribus collata: 11 & noctu in corde meo multis aſſiduiſque exercitabar cogitationibus; & quaſi ſarrirem herbas in agro, ità frequenter retractabam cogitationes ſpiritûs mei, & ventilabam & inueſtigabam hæc; 12 nempe ita apud me dicendo: *Ergone Deus nos proyciet ac deſeret in æternum?* 13 *aut adhuc vltra non addet vt nobis repropitietur & fiat nobis complacatior?* 14 *aut conſuetos effectus miſericordiæ ſuæ a nobis recidet in perpetuum per generationes omnes & ſequentia ſæcula?* 15 *aut obliuiſcetur (vt ita dicam) miſereri noſtri Deus?* 16 *aut præ ira ſua retinebit effectus miſericordiæ ſuæ, ne eos effundat in nos?* *17 Sed & poſt diutinas illas meditationes meas, tandem dixi: *Nunc quidem cœpi ſentire imbecillitatem meam & mihi dolores adſunt:* 18 *ſed erit tamen viciſſitudo & commutatio afflictionis in conſolationem ab omnipotente dextera Dei altiſſimi.* 19 Recordatus ſum operum tuorum Domine, quæ olim geſſiſti erga afflictos mei ſimiles: 20 quin & memor ero admirabilium tuorum ab initio mundi factorum: 21 & de omnibus operibus tuis meditabor: 22 & in adinuentionibus & conſilijs tuis

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

† 23 Deus, in ſancto via tua:
24 quis deus magnus ſicut Deus ÷ noſter :?
25 Tu es Deus, qui facis mirabília :
† 26 notam feciſti in pópulis virtútem tuam :
ỷ. 27. Exod. VI. 6. 27 redemíſti in bráchio ÷ tuo : pópulum tuum
28 fílios Iacòb & Ioſéph .

*DIAPSALMA.*

ỷ. 29. Pſal. CXIII. 3. † 29 Vidérunt te aquæ, Deus ;
30 vidérunt te aquæ & timuérunt :
ỷ. 31. Habac. III. 10. † 31 & turbátæ ſunt abyſſi, * multitúdo ſónitûs aquárum :
ỷ. 32. Habac. III. 11. 32 vocem dedérunt nubes : etenim ſagíttæ tuæ tránſeunt :
ỷ. 33. Exod. XIV. 24. 25. 33 vox tonítrui tui in rota :
† 34 illuxérunt coruſcatiónes tuæ orbi ÷ terræ :
35 commóta eſt & contrémuit terra .
† 36 In mari, via tua ;

---

commemorandis me exercebo . 23 O Deus, via & ratio omnis operationum tuarum cum ſanctitate eſt atque ſanctiſſima : 24 ecquis ex falſis dijs Gentium magnus eſt ſicut tu Deus noſter ? 25 Tu ſolus verus es Deus, qui vi & naturâ tuâ facis mirabilia : 26 qui oſtendiſti potentiam tuam in populis Aegyptijs : 27 & veluti brachio potentiæ tuæ redemiſti ex Aegyptiâ ſeruitute populum tuum, 28 poſteros, ſcilicet, Iacobi patriarchæ, eiuſque filij Ioſephi .* 29 Tunc temporis viderunt (vt ita dicam) te aquæ maris Rubri ; 30 viderunt te, inquam, & quodammodo timuerunt : 31 & commotæ & conturbatæ ſunt eiuſdem maris Rubri abyſſi, & multitudo ſonantium & perſtrepentium aquarum ſeſe diuidentium, & murorum inſtar ſe congregantium in medio mari : 32 & iuſſu tuo ſonitum tonitruorum dederunt nubes ; & ſagittæ fulminum tuorum vndique diſcurrebant : 33 & ſonus tonitrui impetum fecit in rota curruum Aegyptiorum, qui & ferebantur in profundum maris: 34 apparueruntque fulgura tua orbi : 35 & concuſſa & contremebunda facta eſt terra illa . 36 Fuit tunc ſanè grandi miraculo à te & ſé-

**Pauſatio aut immutatio muſica cantilenæ inter pſallendum.*

37 & sémitæ tuæ, in aquis multis:
38 & vestígia tua non cognoscentur.
ỳ.19. Psal. LXXVII. 52. † 39 deduxísti sicut oues pópulum tuum in
manu Moysi & Aarón.

---

aperta via in mari: 37 & à te factæ sunt semitæ siccæ in aquis multis: 38 & vestigia illa viarum tuarum non cognoscentur ampliùs, reductâ confestim aquâ ad locum suum. 39 sic mirabiliter iter fecisti populo tuo egresso ab Aegypto per ductum & ministerium Mosis & Aaronis.

*Orationes.*

MSS. 1 MIrabilium omnium operator immense Deus, qui quondam aquas in aspectu tuo assistentes deinceps in vina mutasti; te humiliter imploramus: vt susceptâ voce clamoris nostri, misericordiam nobis, quam nunquam obliuísceris, largiaris. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula.

Breu. Mozarab. fol. 172.* *De passione Domini.* 2 IN die tribulationis nostræ Domine precem quam effundimus, suscipe; & extensis in nocte manibus, quæ desideramus intellige: occurre animabus nostris optimus consolator; & indulgentiali fauore existe redemptor: & qui nos acquisisti passione voluntariâ; erue nos de laqueo venantis inuictâ potentiâ. [ ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*]

fol. 225. 3 OMnipotens ac mirabilis Domine, tu es qui facis mirabilia solus; & tu regnas in æternum; ne obliuiscaris nostri: nec humanis deijciamur in laudibus; sed in te, in quo summa est gloriatio, tui memores delectemur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 227. *De passione Domini.* 4 TV es Deus qui facis mirabilia solus: occurre animabus nostris optimus consolator; & indulgentiali fauore existe redemptor: & qui nos acquisisti passione voluntariâ; erue nos de laqueo venantis inuictâ potentiâ. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 43. 141. 146. 9 PRecamur Dñe vt tuâ nos non repellas à propitiatione: ſed obtinendæ miſericordiæ adhùc tempus appóne: vt dextera, quæ fuit vindex in vltione facinorum; ipſa ſit nobis contritis in remedium ſempiternum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

---

# 77 LXXVII.

## *Intellectûs Aſáph.*

*Beda.*

Senſus myſticus.

Aſaph *prædiximus* Synagogam, *id eſt* Collectionem *interpretari: ſed quia* Intellectum *præmiſit, fidelem hic* Synagogam *loqui poſſe declarauit.*

*In prima parte pſalmi duo tantum verſiculi perſonæ* Domini *mancipantur; vt reuerentia creſceret dictorum, quibus ipſe Rex poſuiſſet initium:* Attendite popule meus legem meam. *Secunda parte latiùs loquitur* Aſaph, *imputans Iudæis quòd beneficijs Domini ingrati, corde prauo eius iuſſa contempſerint:* [Quãta audiuimus & cognouimus ea.] *Tertia, enumerat quanta munera Deus Iſraëli præſtiterit; nec tamen ille murmurare deſierit:* Corã patribus eorũ fecit mirabilia. *Quarta, dicit qualis in eis vindicta prouenerit; qualiterq; ſit miſeratione Domini mollita sẽtentia:* Ideò audiuit Dñs [& diſtulit]. *Quinta, propter murmurationes eorum vindicatum in eis eſt, ſed iterum ad ſupplicationem Domini, cognoſcentes eius magnalia, redierunt:* Adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum. *Sexta, denuo illi loquuti doloſè & errores ſolitos ſunt ſequuti; nec tamen eos miſericordia Dei, vt meruere, diſperdidit:* Et dilexerunt eum in ore ſuo *& reliqua. Septima, dicit quomodò Dominum concitauerint in deſerto; cùm tamen propter ipſos Aegyptus fuerit afflicta:* Quoties exacerbauerunt eum in deſerto? *& reliqua. Octaua, beneficijs Domini relatis, Iudaicæ obſtinationis culpa ſubiungitur:* Et abſtulit ſicut oues populum ſuum *& cætera. Nona, vltio grauiſſima ſubſequitur; itaut populo captiuo Tabernaculum* Silo *abiecerit, poſteaque montem* Sion *&* Dauid *regem (de cuius ſemine Chriſtus ſalutaris medicus adueniret) elegerit:* Audiuit Deus & ſpreuit.

*Feria V. ad Vigilias.*

Euſebius Cæſarienſis. *Diſtincta narratio Chriſti ad Eccleſiam de prioris populi tranſgreſſione.*

S. Athanaſius, *Pſalmus in narratione.*

*Psalmus historicus ad meditandum.*

Propheta. 1 ATTENDITE POPVLE MEVS LEGEM MEAM:
2 inclináte aurem vestram in verba oris mei.
℣ 3. Psalm. XLVIII. 5. Matth. XIII. 35. † 3 apériam in parábolis os meum:
4 loquar propositiónes ab inítio,
† 5 quanta audíuimus & cognóuimus ÷ ea:
6 & patres nostri narrauérunt nobis;
† 7 non sunt occultáta à filijs eórum in generatióne áltera:
† 8 narrántes láudes Domini
9 & virtútes eius
10 & mirabília eius quæ fecit.
† 11 ÷ Et: suscitáuit testimónium in Iacób:
12 & legem pósuit in Israél:
† 13 quanta mandáuit pátribus nostris,
℣ 14. Deuter. IV. 10. VI. 7. XI. 19. 14 nota fácere ea filijs suis,
15 vt cognóscat generátio áltera.

---

*Psalmus plenus eruditionis & intelligentiæ rerum quæ populo Dei olim contigerunt, inspiratus Asapho Leuitæ & Cantori. PROPHETA.* 1 Attendite animos ad doctrinam hanc meam ô populares mei: 2 præbete aurem vestram vacuam meis his verbis audiendis: 3 aperiam enim os meum ad loquendum ea quæ parabolæ sunt & similitudines atque figuræ rerum futuri temporis: 4 & de corde meo eructabo & eloquar quæ ænigmatica erant & abscondita ab initio vsque & primâ constitutione mundi: 5 & ea quæcumque eloquar quæ nos audiuimus & cognouimus: 6 & nobis narrauerunt patres nostri; 7 à quibus non sunt occultata posteris suis subsecuturis in aliâ progenie: 8 quæ nos inquam, audiuimus & cognouimus, annunciantes & enarrantes laudes Domini, 9 & potentias eius, 10 & eiusdem mirabilia opera quæ fecit. 11 Igitur Deus surgere fecit & constituit filijs Iacobi patriarchæ contestationem voluntatis suæ, siue iubentis siue prohibentis; 12 & legem ipse posuit in populo Israëlitico: 13 quæ omnia ita mandauit patribus nostris, 14 vt simul quoque illi ea nota facerent filijs suis, 15 vt pos-

Filij

† 16 Filij qui naſcéntur,
17 ÷ &: exſúrgent, & narrábunt filijs ſuis;
† 18 vt ponant in Deo ſpem ſuam;
19 & non obliuiſcántur óperum Dei;
20 & mandata eius exquírant:
† 21 ne fiant ſicut patres eórum,
℣.22. Deute.XXXII. 5. 22 generátio praua & exáſperans;
† 23 generátio quæ non diréxit cor ſuum;
24 & non eſt créditus cum Deo ſpíritus eius.
† 25 filij Ephrèm intendéntes & mitténtes arcũ,
26 conuérſi ſunt in die belli.
† 27 non cuſtodiérunt teſtamentum Dei:
28 & in lege eius noluérunt ambuláre:
† 29 & oblíti ſunt benefactórum eius
30 & mirabílium eius quæ oſténdit eis.
† 31 Coram pátribus eórum fecit mirabília
32 in terra Ægypti in campo Táneos.

---

ſet etiam ea cognoſcere ſubſequens futura progenies. 16 Filij itàque naſcituri, 17 & exſurgent in locum antiquorum, & conſimiliter ea narrabunt filijs ſuis; 18 vt ſpem ſuam ponant in Deo; 19 & non obliuiſcantur admirabilium operum Dei; 20 illiuſque mandata cuſtodire ſedulò quærant: 21 & non ſint ſicut fuerunt patres eorum, 22 nempe generatio diſtorta & peruerſa & exacerbans & ad iracundiam prouocans Deum: 23 generatio ſcilicet, quę non præparauit ad rectitudinem cor ſuum, ipſumque cor ſuum rectum non fecit: 24 & cuius ſpiritûs non fuit fidelis & firmus cum Deo eique conſtanter non adhæſit 25 quemadmodum fuerunt Epraimitæ ex tribu Ephraim: qui licèt periti eſſent artis bellicæ ac ſtrenui in tendendo arcum, & in emittendo ſagittas ex eo; 26 ignauiter tamen terga verterunt & conuerſi ſunt in fugam in die belli: 27 eo quòd non obſeruaſſent pactum Dei; 28 & ſecundùm legem eius incedere & viuere noluiſſent; 29 & obliti fuiſſent beneficiorum eiuſdem Dei, 30 & illorum mirabilium, quæ ipſe Deus oſtenderat eis. 31 Qui Deus coram patribus eorum fecit mirabilia ſigna atque prodigia 32 in terra Aegyptia, in regione præſertim & campo

Inter-

℣. 33. Exod. XIV. 21. 22.

† 33 Interrúpit mare, & perdúxit eos :
34 & ſtátuit aquas quaſi in vtre .

℣. 34. Exod. XV. 8.

† 35 & dedúxit eos in nube diei ;

℣. 35. 36. Exod. XIII. 21.

36 & totâ nocte in illuminatióne ignîs .

℣. 37. Exod. XVII. 6. Numer. XX. 11.

† 37 interrúpit petram in erémo :
38 & adaquáuit eos , velut in abyſſo multâ .
† 39 & edúxit aquam de petra :
40 & edúxit tamquam flúmina aquas .
† 41 Et appoſuérunt adhuc peccáre ei :
42 in iram excitauérunt Excélſum in inaquóſo .

℣. 43. 44. Exod. XVI. 2. Numer. XI. 4. 5. 6.

† 43 & tentauérunt Deum in córdibus ſuis ,
44 & péterent eſcas animábus ſuis :
† 45 & malè locúti ſunt de Deo :
46 dixérunt ; *Numquid póterit Deus parare menſam in deſérto ?*
† 47 *quóniam percúſſit petram, & fluxérunt aquæ ;*

---

regiæ ciuitatis Taneos . 33 Tunc temporis diſcidit mare Rubrum; & per illud ſicco veſtigio traduxit eoſdē antiquos patres noſtros: 34 & ſtare fecit aquas maris inſtar acerui & muri congregatas in vnum , & quaſi in aliquo vtre concluſas. 35 & inde eos conduxit per ignotam viam deſerti , duce columnâ nubis per diem , cuius vmbrâ contecti non lædebantur à ſolis ardore , 36 & cum luce eiuſdem columnæ , quæ per totam noctem ignea & ardens apparebat . 37 in ipſo deſerto nempe in Raphidim duobus menſibus ab exitu de Aegypto diſcidit petram : 38 & ex ea aquarum potum dedit eis copioſiſſimè velut ex magna profunditate aquarum : 39 & ita ex arida petra aquam eduxit : 40 & inde deduxit aquas tamquam flumina copioſas . 41 Et poſt tot tantaque beneficia illi patres noſtri addiderunt vltra peccare contra Deum : 42 & in terra illa inuia & ſine aqua exacerbauerunt & ad iram prouocauerunt altiſſimū Deum . 43 in eo deſerto cùm eſſent ad Sepulchra concupiſcētiæ poſt annum integrum ab egreſſu ex Aegypto, in cordibus ſuis tentauerunt & explorauerunt Deum quantum poſſet facere : 44 tentauerunt autem , eſcas carnium petendo vt ſatiarent cupiditates ſuas : 45 & locuti ſunt contra Deum: 46 atq; dixerunt : *Numquid Deus poterit nobis apparare menſam carnium in hac ſolitudine?* 47 *Quoniā autem Deus percutere fecit per Moſen petram in Raphidim , & ex ea fluxe-*

*& tor-*

48 *& torrentes inundauérunt :*
† 49 *numquid & panem póterit dare ?*
50 *aut paráre menſam pópulo ſuo ?*
† 51 Ideo audíuit Dominus & díſtulit :
52 & ignis accénſus eſt in Iacób ;
ꝟ.52. Numer. XI. 1.
53 & ira aſcéndit in Iſraél.
† 54 quia non credidérunt ÷ in : Deo :
55 nec ſperauérunt in ſalutári eius.
† 56 & mandáuit núbibus déſuper :
57 & iánuas cæli apéruit :
ꝟ.58. Exod. XVI. 14
† 58 & pluit illis manna ad manducándum :
ꝟ.59. Exod. XVI. 4. Pſalm. CIV. 40 Iohan. VI. 31. I. Corinth. X. 3.
59 & panem cæli dedit eis.
† 60 panem Angelórum manducáuit homo :
61 cibária miſit eis in abundántia.
62 Tránſtulit Auſtrum de cælo :

---

*runt aquæ ; 48 & inundauerunt inde torrentes aquarum : 49 num idcirco etiam poterit hoc loci panem & alium quemlibet cibum ſuppeditare nobis ? 50 aut poterit apparare hic menſam carnium populo ſuo ?* 51 Audiuit hæc tentantium murmura Deus ; & diſtulit ac procraſtinauit per integrum menſem imponere illis plagam, & pœnam grauiorem : 52 nam & accenſus eſt & exarſit ignis contra illos poſteros Iacobi ; 53 & punitio ex iuſta ira Dei aſcendit in illum populum Iſraëliticum : 54 propterea quòd non crediderint omnipotentiam Dei ; 55 nec ſpem habuerint & fiduciam de obtinenda ſibi ab eo ſalute. 56 quamquam & ante id temporis, in eadem ſolitudine præcepiſſet nubibus ſuper eos in aëre pendentibus ; 57 & veluti portas in aëreo cælo aperuiſſet ; 58 & per eas pluiſſet ſuper eos manna ( quod erat tamquam ſemen coriandri album, & ſpecie ſicut cryſtallum) vt ipſum manna comederent contritum & coctum, ſuaue quaſi laganum ex oleo cum melle : 59 & huiuſmodi triticum vnde panis fieret, non è terra productum, ſed è cælo aëreo decidens præſtitiſſet eis. 60 quo ſanè tempore homo comedit panem Angelorum miniſterio paratum ; & nutritus eſt ( vt ita dicam ) Angelicâ eſcâ ſine labore, omne delectamentum in ſe habente, & omnis ſaporis ſuauitatem : 61 quas Angelicas eſcas abundanter quotidie mittebat eis Deus. 62 Porro murmurante populo & Deumq; tentante, vt dicebatur; abſtulit Deus de aëreo cælo ventum

Exod. XVI. 32. Numer. XI. 8. ſecundùm LXX. Interpr.

Sapien. XVI. 20.

& in-

ẏ.62.63. Numer. XI.31.

63 & indúxit in virtúte sua Africum:

† 64 & pluit super eos sicut púluerem carnes:

65 & sicut arénam maris, volatília pennáta.

† 66 & cecidérunt in médio castrórum eórum

67 circa tabernácula eórum.

† 68 & manducauérunt & saturáti sunt nimis:

69 & desidérium eórum áttulit eis:

70 non sunt fraudáti à desidério suo.

ẏ.71. Numer. XI.33.

† 71 Adhuc escæ eórum erant in ore ipsórum,

72 & ira Dei ascéndit super eos.

† 73 & occídit pingues eórum:

74 & eléctos Isráël impedíuit.

ẏ.75. Numer. XIV. XVI. XVII. 13.

† 75 In ómnibus his, peccauérunt adhuc:

---

australem ad Orientem, hoc est, Eurum: 63 & fortitudine suâ induxit ventum Africum versùs Occidentem; qui ventus obreptas trans mare Rubrum coturnices maiores, detulit eas & proiecit in castra populi constituta in deserto. 64 sicque in modum pluuiæ descendere fecit super eos eiusmodi coturnicum carnes, tam spissas quàm spissus est puluis turbine sublatus in altum: 65 & quasi arenam maris, innumerabiles descendere fecit per integrum mensem volucres pennatas: 66 quæ & volando in aëre duorum cubitorum altitudine super terram, deciderunt in medio castrorum illorum, 67 & in circuitu tentoriorum illorum, itinere quantum vno die confici potest. 68 & ita vt desiderauerant, comederunt carnes in ea solitudine per integrum mensem: hisque saturati sunt valde vsque ad nauseam & cruditatem. 69 & sic Deus attulit eis quod desiderauerant; 70 & ipsi non fuerunt defraudati atque priuati re quam concupiuerant; quò antequam perirent, viderent posse Deum parare mensam carnium etiam in loco deserto. 71 Cùm autem adhuc eiusmodi carneæ escæ coturnicum essent in ore ipsorum, 72 & ecce mense elapso, dilata & procrastinata punitio iræ Dei ascendit super eos: 73 & occidit plurimos ex opulentioribus & ijs qui earum carnium esu sese benè pinguefecerant: 74 & lectissimos præcipuosque viros Israëlis, quasi iniectis compedibus ligauit, ne in terram promissam ascenderent, cùm eos prostrauit mortuos in eodem ipso deserto. 75 Post hæc omnia siue miracula siue supplicia peccauerunt

76 & non credidérunt ÷ in : mirabílibus eius :
† 77 & defecérunt in vanitáte dies eórum ;
78 & anni eórum , cum festinatione .
† 79 Cùm occideret eos, quærébant eum :
80 & reuertebántur & dilúculo veniébant ad eum :
† 81 & rememoráti sunt quia Deus adiútor ÷ est : eórum ;
82 & Deus excélsus redémptor eórum est .
† 83 & dilexérunt eum in ore suo :
84 & linguâ suâ mentíti sunt ei .
† 85 cor autem eórum non erat rectum cum eo .
86 nec fidéles hábiti sunt in testaménto eius .
† 87 Ipse autem ÷ est : misericors :
88 ÷ &: propítius fiet peccátis ÷ eorum: & non dispérdet ÷ eos :
89 & abundáuit vt auérteret iram suam :

---

illi adhuc vltra : 76 & fidem & fiduciam non habuerunt in Deum post tot tantaque mirabilia opera eius . 77 & propterea defecerunt & consumpti sunt dies vitæ illorum vanè; ac inutiliter vixerunt, laboreq; inani, non adeptâ terrâ promissâ, ad quam tendebant: 78 & anni eorum velociter defecerunt , cùm intra annos XL. ( exceptis Iosue & Caleb ) mortuus sit in deserto totus ille exercitus sexcentorum millium peditum . 79 Quando autem Deus plures ex eis occidebat ; tunc alij eum quærebant & implorabant : 80 & ad eum conuertebantur ; & statim ab ipso diluculo veniebant ad eius tabernaculum : 81 & recordabantur quòd Deus esset adiutor eorum ; 82 & quòd Deus altissimus pugnasset pro ipsis & redemptor eorum fuisset ex Aegyptiâ seruitute . 83 sed & tunc dilexerunt eum ore suo tantùm , non corde & animo : 84 & linguâ suâ mentiti sunt ei, animo ficto & simulato, pœnitentiæ & resipiscentiæ in posterum verba promentes : 85 cor autem eorum non erat rectum & sincerum erga eum : 86 nec fuerunt fideles & constantes in pacto quod pepigerant cum illo de præceptis eius obseruandis . 87 At ipse Deus est misericors ; 88 & propitiabitur peccatis eorum , eosque penitus non perdet . 89 idcirco multus & frequens in eo fuit vt auerteret ab eis

&

† 90 & non accéndit omnem iram suam.
91 & recordátus est quia caro sunt,
† 92 spíritus vadens & non rédiens.
93 Quóties exacerbauérant eum in desérto?
℣ 95. Numer. XIV. 22. † 94 in iram concitauérunt eum in inaquóso?
95 & conuérsi sunt & tent uérunt Deum:
† 96 & Sanctum Israèl exacerbauérunt:
97 non sunt recordáti mánûs eius,
† 98 die quâ redémit eos de ÷ manu: tribulántis:
99 sicut pósuit in Ægypto signa sua,
† 100 & prodígia sua in campo Táneos.
101 Et conuértit in sanguinem flúmina eórum
℣.101. Exod.VII.20, † 102 & imbres eórum, ne bíberent.
103 misit in eos cœnómyam, & comédit eos:
℣.103. Exod.VIII.24. ℣.104. Exod.VIII.6. † 104 & ranam, & dispérdidit eos.

---

indignationem suam: 90 & non excitauit & accendit totam iram suam: 91 sed quasi recordatus est quòd caro essent, & res infirma & obnoxia peccatis; 92 & quòd essent vt ventus qui transit & non reuertitur; haberentque animum spiritualem, qui vbi hinc abiuerit, vi suâ huc ampliùs non reuertitur. 93 Quoties illi Deum prouocauerunt ad iram in deserto illo? 94 quoties irritauerunt eum in terra illa solitaria & sine aqua? 95 nam & reuersi sunt ad ingenium & ad pristinos mores; rursumque tentauerunt Deum: 96 & ad iracundiam concitauerunt eum, qui sanctificat Israëlem, limitantes potentiam eius, quasi non omnia posset facere, quæ vult. 97 neque enim recordati sunt admirandi operis eiusdem Dei, 98 quod fecerat eo tempore, quo redemit eos de vi & potestate Pharaonis, qui eos tribulabat; 99 & non sunt recordati quo modo posuit Deus signa illa admiranda sua in Aegypto, 100 & quomodo ibi posuit prodigia & ostenta sua in regione regalis ciuitatis Taneos: 101 Ibi namque Deus conuertit & mutauit in sanguinem fluuios Aegyptiorum: 102 & eorum riuos & aquas vel naturâ vel arte emanantes, & ab imo ebullientes, item mutauit in sanguinem, vt non eas biberent Aegyptij. 103 qui emisit in eos muscam caninam & omne genus muscarum, quæ momorderunt eos: 104 ranasque

† 105 & dedit ærúgini fructus eórum ;
ỳ.106. Exod.X.15. 106 & labóres eórum locústæ.
ỳ.107. Exod.IX.23. † 107 & occídit in grándine víneas eórum ;
108 & moros eórum in pruína .
† 109 & trádidit grándini iuménta eórum ;
110 & possessiónem eórum igni .
† 111 misit in eos iram indignatiónis suæ
112 indignatiónem & iram & tribulatiónem ,
113 immissiónes per ángelos malos .
† 114 viam fecit sémitæ iræ suæ :
115 & non pepércit à morte animábus eórum :
ỳ.116. Exod.IX.6. 116 & iuménta eórum in morte conclúsit.
ỳ.117. Exod.XII.29. † 117 & percussit omne primogénitum in ÷ terra : Ægypti ,
118 primítias omnis labóris eórum in tabernaculis Cham .
ỳ.119. Psalm.LXXVI.21. † 119 Et abstulit sicut oues pópulum suum :

---

immisit , quæ disperdiderunt eos . 105 qui & dedit brucho , & rubigini , hoc est , vitio nimij & morbosi humoris , corrumpendos fructus terræ eorum : 106 & segetes eorum , in quarum cultura laborauerant , locustæ dedit consumendas . 107 qui & perdidit grandine vineas eorum : 108 & sycomoros eorum perdidit frigore & glaciosâ pruinâ. 109 qui & tradidit grandini iumenta & pascua eorum perdenda : 110 eorumque substantiam & pecora tradidit igni ; qui mixtus grandini decidebat exurens omnia. 111 qui emisit in eosdem Aegyptios seueram punitionem iusti furoris sui , 112 flagella magna indignationis & iræ suæ , omnigenam tribulationem & angustiam, 113 & alia mala, quæ in eos immittebat per malos Angelos , qui eis malefacerent affligendo. 114 qui Deus aperuit adhuc vlteriùs semitam eidem iræ suæ : 115 & non abstinuit à morte inferenda animalibus illorum : 116 & pecora eorum in morte comprehendit & occidit . 117 & percussit in terra Aegyptia omne primogenitum , 118 hoc est , primitias omnis doloris partùs matrum , & laboris patrum , qui erant in illis habitaculis Aegyptiorum , prognatorum ab impio Cham tertio filio Noë. 119 Et Deus tunc ex Aegypto abs-

& per-

120 & perdúxit eos tamquam gregem in desérto:

† 121 & dedúxit eos in spe; & non timuérunt:

℣.122. Exo.XIV. 27. 28 XV.10. 122 & inimícos eórum opéruit mare.

† 123 & indúxit eos in montem sanctificatiónis suæ,

℣.124. Psal.XLIII.4. 124 montem quem acquisiuit déxtera eius.

† 125 & eiécit à fácie eórum gentes:

℣.126. Iosue XIII.7. 126 & sorte diuísit eis ÷ terram: in funículo distributiónis.

† 127 & habitáre fecit in tabernáculis eórum tribus Israél.

† 128 Et tentauérunt & exacerbauérunt Deum excélsum:

129 & testimónia eius non custodiérunt.

† 130 & auertérunt se & non seruauérunt pactum, quemádmodum patres eórum.

---

tulit velut oues populum suum: 120 eosque minauit sicut gregem per desertum Arabiæ: 121 & duxit eos per viam cum bona spe & fiducia intrandi in terram promissam:qui & non timuerunt ampliùs Aegytios: 122 nam hos inimicos ipsorum mare cooperuerat & absorbuerat. 123 qui Deus adduxit postea eumdem populum suum in terram montosam Palestinæ, quam sibi peculiariter sanctificauerat, 124 & in montem Sion; quem eidem populo suo acquisiuit possidendum omnipotens dextera ipsius Dei. 125 qui & eiecit à præsentia eorumdem patrum nostrorum septem gentes & populos Hethæos, Gergezæos, Amorrhæos, Chananæos, Pherezæos, Heuæos, & Iebusæos: 126 & terram illam illis patribus nostris per sortem diuisit per funiculum mensorium, quo mensurati solet ac distribui terra: 127 & in illorum priorum populorum Chananæorum habitaculis habitare fecit duodecim tribus Israëlis. 128 In terra autem hac sancta habitantes ijdem patres nostri peccauerunt etiam;& prouocauerunt ad iram Deum altissimum: 129 & præcepta quæ testantur quid ipse velit aut vetet,non obseruauerunt. 130 & auerterunt se à Deo; & non obseruauerunt pactum cum eo initum, vti non con-

131 conuérsi sunt in arcum prauum.
† 132 in iram concitauérunt eum in cóllibus suis:
133 & in sculptílibus suis ad æmulationem eum prouocauérunt.
† 134 Audíuit Deus, & spreuit
135 & ad nihilum redégit valdè Israél.
℣.136. I. Reg. IV. 4. Ierem. VII. 12. † 136 & répulit tabernáculum Siló,
137 tabernáculum ÷ suum: vbi habitáuit in homínibus.
℣.138.139. I. Reg. IV. 10. 11. † 138 & trádidit in captiuitátem virtutem eórum;
139 & pulchritúdinem eórum in manus inimíci.
140 & conclúsit in gládio pópulum suum:
† 141 & hęreditátem suam spreuit.
142 iúuenes eórum comédit ignis:
† 143 & vírgines eórum non sunt lamentátæ:
144 sacerdótes eórum in gládio cecidérunt:
℣.144. I. Reg. IV. 11. †

---

seruauerant antiquiores patres eorum: 131 seseque peruerterunt ad
instar arcûs distorti: & non rectè se gesserunt erga Deum: 132 ad
iram eum prouocauerunt in collibus & excelsis locis suis, vbi sacri-
ficabant idolis: 133 & per sculptas statuas quas vt Deos colebant,
veluti ad æmulationem prouocauerunt eum & ad indignationem
maximam. 134 Audiuit Deus hæc tam nefanda scelera; & despexit.
135 & pro nihilo habuit & proiecit vehementer Israëlem: 136 & re-
liquit tabernaculum illud suum, quod erat primitus in Silo; 137
tentorium illud scilicet quod tempore Mosis, veluti habitaculum
suum habuerat inter homines. 138 & permissu suo tradidit in ca-
ptiuitatem Philisthæorum Arcam Fœderis, quæ erat velut fortitu-
do Israëlitarum, vnde sibi videbantur inuicti: 139 & hanc Arcam,
quæ erat pulchrum decus eorum, tradidit in manus hostis. 140 &
conclusit sub gladio & cæde populum suum: 141 illumque quem
veluti peculiarem & hæreditarium possidebat, despexit. 142 tunc
iuuenes eorum deuorauit ceu ignis, gladius & bellum: 143 & vir-
gines eorum occisas nemo funebribus lamentationibus luxit, cùm
commune esset malum in cunctis: 144 sacerdotes eorum Ophni &

& viduæ

145 & viduæ eórum non plorabántur.
† 146 Et excitátus eſt tamquam dórmiens Dominus,
147 tamquam potens crapulátus à vino:
† 148 & percúſſit inimícos ſuos in poſterióra:
149 oppróbrium ſempitérnum dedit illis.
† 150 Et répulit tabernáculum Ioſéph;
151 & tribum Ephraim non elégit:
† 152 ſed elégit tribum Iúda,
153 montem Siòn quem diléxit.
† 154 & ædificáuit ſicut vnicórnium Sanctificium ſuum
155 in terra quam fundáuit in ſæcula.
℣. 156. I. Reg. XVI. 1. 12. † 156 Et elégit Dauid ſeruum ſuum:
157 & ſúſtulit eum de grégibus óuium,
℣. 157. 158. II. Reg. VII. 8. 158 de poſt fœtantes accépit eum;
† 159 paſcere Iacòb ſeruum ſuum,

---

Phinees filij Heli, gladio occiſi, ceciderunt in bello: 145 & viduæ eorum mortuæ non plorabantur de more, cùm nemo eſſet qui ſuos mortuos lugeret. 146 Attamen poſtea Dominus quaſi fuiſſet eo vſq; dormiens, euigilauit quodammodo contra hoſtes ſuos: 147 & quaſi fortis aliquis qui antè fuiſſet vino repletus & exhilaratus, fortiter inſurrexit in eos: 148 & percuſſit illos inimicos ſuos Philiſthæos in poſterioribus & ſecretioribus partibus natium: 149 & hac plagâ infami opprobrium, quod in ſempiternum eluere non poterunt, dedit eis. 150 Et repulit quidem tabernaculum illud ſuum quod erat in Silo vrbe Ephraimitarum, qui erant à Ioſepho prognati; 151 & tribum illam Ephraim non elegit ad Arcam fœderis conſeruandam. 152 ſed ad id rei elegit tribum Iudæ, 153 & montem Sion quem ipſe peculiariter dilexit. 154 & in eo monte ædificauit Sanctuarium ſuum excelſum forte & vnicum in ſimilitudine vnici cornu vnicornium, 155 in hac ſcilicet Iudæ terra Hieroſolymitana, quam fecit vt eſſet fundamentum eiuſdem Sanctuarij ad multa ſæcula duraturi. 156 Et elegit Dauidem ſeruum ſuum; 157 & aſſumpſit eum de gregibus ouium quas cuſtodiebat; 158 eumque ſequentem ſœtas oues accepit 159 ad paſcendum & regendum populum

& Iſrael

160 & Israèl hæreditátem suam.

† 159.160. II. Reg. V. 2. † 161 Et pauit eos in innocéntia cordis sui:

162 & in intelléctibus mánuum suárum dedúxit eos.

---

Iacobi patriarchæ seruum suum; 160 & ad pascendum Israelem, quem in hæreditatem suam sibi delegerat. 161 Et Dauid pauit & rexit eosdem Israelitas non cum malitia, sed cum simplicitate & sinceritáte cordis sui: 162 & operationibus suis intelligenter prudenterq; gestis, dux eorum fuit in infesto ac periculoso itinere vitæ huius.

*Orationes.*

MSS. 1 REfice nos mannæ spiritalis alimento opulentissime largitor omnipotens Deus: vt in sensum manuum tuarum directi, mereamur in monte adquisito tuâ dexterâ gloriari. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 97. 2 OMnipotens immense & misericors Domine; qui non totiens peccantes disperdis, quotiens te delinquendo exásperant peccatores; oppone iræ tuæ misericordiam: & quotiens te prouocamus vt ferias; totiens tibi tua pietas interueniat vt ignoscas. satia nos itaque pane Angelorum; vt eius perceptâ fortitudine, & maligni cállidam versútiam deuincamus; & patefactis cæli ianuis, ad numerum ciuium te adiuuante introeamus. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum ℟. *Amen.*

fol. 97. 141. 3 EXcelse Domine esto adiutor noster: vt de abundantiâ tuæ virtutis, repleamur solátio fortitudinis; & ex redundantibus gratiæ tuæ donis, ditemur muneribus libertatis. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam *&c.*]

fol. 97. 124. 142. 252. 4 DEvs qui panem cæli filijs hominum tribuis; terrenúmque animal, Angelorum ádipe pascis; * frumentationem verbi tui nobis in abundantia tribue: eoque nos spirituali réfice cibo; quo patres nostros aluisti in erémo. ℟. *Amen.* Per misericordiam *&c.*

* *al.* frumēti verbi tui abundantiam tribue.

Ponentes

Iol.141.255. 5 POnentes spem nostram in te Domíne; non obliuiscimur operum tuorum; cùm per iustitiam atque clementiam mirabilis in Sanctis, & terribilis osténderis in impijs; qui opportuna remedia iustis, ac debita supplicia recompensas iniquis: quæsumus itaque pijssime Deus vt quos * à tetris hostibus éruis; præceptorum luce clarifices; tentationum fluctus ámouens, iter salutiferum pandas: Christi tui corpore tanquam cælesti pane in huius sæculi deserto reficias. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*al à terrenis.

### *Benedictio.*

Comment. huius Psalm. to. 7. S.Hieronymi.

CHristus Dominus, qui à Paterno consilio ad redemptionem nostram electus est; de grege mortalium carnem assú nens, pascens Christianum populum, siue* *Supplantatorem* vitiorũ, siue mente* *Videntem Deum*; nunc Ecclesiam suam suis voluntatibus inhærentem, in bonitate cordis sui páscere; & in cælesti Ierusalem collocare dignetur. Ipsi gloría cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen.*

* Iacob.
* Israël.

---

# 78 LXXVIII.

## *Psalmus Asáph.*

### *Beda:*

Sensus mysticus.

*Psalmus iste sicut & septuagesimus tertius, lamentatione plenus est: qui futura tempora velut præterita deplorat; & propter duritiam cordis sui genti grauiter affligendæ, pietatis studio precatur* Christum *Dominum subuenire.*

Asaph *sub figura fidelium populorum per totum loquitur psalmum; in prima parte numerans quanta temporibus Antiochi pertulerit Ierusalem populus Iudæorum; vt Machabæorum liber insinuat:* Deus venerunt gentes *& reliqua. Secunda, Dominum rogat supra potentes inimicos iram effundat; & peccatis seruorum suorum dignetur esse propitius:* Vsquequò Domine irasceris in finem? *& reliqua. Tertia, prophetiæ spiritu postulat vindicari non*

*peremptionis voto, sed correptionis studio:* Vindica Dñe *& reliqua.*
*Arnobius in hunc psalmum tale argumentum fecit:* LXXVIII.
Psalmus apicem antecessoris sui secutus, lamentum simul * Dauid
cum oratione effundit, cuius historia dum præteritam Phylisthinorum
cædem explanat; prophetiâ futuram Nabuchodonosoris commemorat.

* *Arnobius*, Deo.

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de ijs quæ per Antiochum contigerunt Iudæis. Historia [est] in Maccabæis.*
S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus lamentationis ad precandum.*

Propheta. 1 DEVS VENERVNT GENTES IN HÆREDITATEM TVAM:

℣. 2. Psal. LXXIII. 7.

2 polluérunt templum sanctum tuum:
3 posuérunt Ierusalèm in pomórum custódiam.
† 4 posuérunt morticína seruórum tuórum escas volatílibus cæli:
5 carnes sanctorum tuorum bestijs terræ.

℣. 5. I. Machab. VII. 17.
℣. 6. Ierem. XIV. 16. XVI. 4.

† 6 effudérunt sánguinem eórum tamquam aquā in circúitu Ierusalém; & non erat qui sepelíret.

℣. 7. Psal. XLIII. 14.

† 7 Facti sumus oppróbrium vicínis nostris;
8 subsannátio & illúsio his qui in circúitu nostro sunt.

---

*Psalmus inspiratus Asapho Leuitæ Cantori. PROPHETA.* 1 O Deus venerunt gentes infideles in locum hunc, quem peculiariter velut in hæreditatem tuam delegisti: 2 coinquinauerunt templum hoc sanctum tuum: 3 feceruntque ciuitatem hanc Hierusalem desolatam, vt rusticanum tugurium pomarij, vbi pomorum custodes excubant; eamque redegerunt in aceruos lapidum. 4 exposuerunt cadauera seruorum tuorum te colentium, vt essent escæ auibus volitantibus in aëre cæli: 5 dederunt carnes fidelium tuorum vitæ pietatem & sanctimoniam profitentium, deuorandas bestijs terræ. 6 effuderunt sanguinem eorum abundanter quasi aquam in circuitu Hierusalem; & non erat qui eorum cadauera sepeliret, hoste prohibente. 7 Veluti res probrosa facti sumus populis vicinis nostris; 8 & subsannandi & deridendi materia facti sumus his qui sunt in circui-

† 9 Vſquequò Dómine iraſcéris, in finem?
10 accendétur velut ignis zelus tuus?
℣.11. Ierem.X.25. † 11 Effúnde iram tuam in gentes quæ te non nouérunt,
12 & in regna quæ nomen tuum non inuocauérunt:
† 13 quia comedérunt Iacòb: & locum eius deſolauérunt.
℣.14. Iſai.LXIV.9. † 14 Ne memíneris iniquitátum noſtrárum antiquárum:
15 citò antícipent nos miſericórdiæ tuæ:
16 quia páuperes facti ſumus nimis.
† 17 Adiuua nos Deus ſalutáris noſter:
18 & propter glóriam nóminis tui ÷ Dómine: líbera nos:
19 & propítius eſto peccátis noſtris propter nomen tuum:
℣.20. Pſalm XLI.11. & XIII.*2. † 20 ne fórtè dicant in Gentibus; *Vbi eſt Deus eórum*?

---

tu terræ noſtræ. 9 Quouſque ò Domine contra nos iratus eris? perpetuo nè? 10 vſquequò quaſi ignis ardebit vehemens indignatio in nos tua? 11 Effunde potiùs effectus iræ tuæ ſuper gentes quæ te non cognouerunt & non crediderunt, 12 & ſuper regna quæ non inuocauerunt & implorauerunt diuinum numen tuum: 13 nam iſtiuſmodi gentes conſumpſerunt progeniem Iacobi; & locum eius in ſolitudinem redegerunt. 14 Ne recorderis veterum iniquitatum noſtrarum, quas ab antiquo ſemper commiſimus: 15 ſed citò antequam funditus pereamus, præueniant nos effectus miſericordiæ tuæ: 16 quia nimis iam attenuati, ac pauperes & miſerabiles effecti ſumus. 17 Auxiliare nobis Deus Ieſus (hoc eſt Saluator) noſter: 18 & ſi non propter nos peccatores, ſaltem propter illuſtrandam glorioſè notitiam tui numinis & poteſtatis, nos ab his gentibus libera: 19 & propitiare peccatis noſtris propter honorem eiuſdem tui numinis & maieſtatis: 20 ne fortè dicatur inter Gentes infideles; *Vbi nunc eſt Deus quem iſti colunt? cùm vel non poſſit*

21 Et innotéſcat in natiónibus coram óculis noſtris
† 22 vltio ſánguinis ſeruórum tuórum, qui effúſus eſt.
23 Intróeat in conſpéctu tuo gémitus compeditórum.
† 24 ſecúndùm magnitúdinem bráchij tui,
25 póſſide fílios mortificatórum.
† 26 Et redde vicínis noſtris ſéptuplum in ſinu eórum
27 impropérium ipſórum, quod exprobrauérunt tibi Domine.
℣. 18. Pſal. XCIV. 7. † 28 Nos autem pópulus tuus & oues páſcuæ tuæ,
29 confitébimur tibi in ſæculum:
† 30 in generationem & generationem anunciábimus laudém tuam:

---

*vel nolit eos liberare de hoſtibus ſuis?* 21 Et nunc igitur Domine ante oculos noſtros, nota fiat in his gentibus 22 vltio ſanguinis ſeruorum tuorum, qui ab ipſis effuſus eſt. 23 Ingrediatur coram te & benignè acceptetur gemitus vinctorum compedibus, vel captiuitate oppreſſorum. 24 prout magnitudinem brachij omnipotentiæ tuæ facere conuenit, 25 vindica tibi & conſerua atque tuere nos filios ſuperſtites parentum, indignâ mortê in hac ſtrage peremptorum. 26 Et populis vicinis noſtris qui nobis improperabant & ſubſannabant, redde in ipſorum gremium ſeptemplici pœnâ, 27 redde, inquam, quæ merentur in punitionem opprobrij, quo ipſi probris affecerunt non tam nos, quàm te Domine. 28 Ex aduerſo autem, nos qui ſumus populus tuus, & velut oues quas tu paſcis, 29 fatebimur tibi dignas quantùm poterimus, laudes in æternum vſque: 30 & hîc interim in omnem generationem ſubſecuturam narrabimus poſteris noſtris laudem tuam.

*Orationes.*

1 ANtícipa nos Domine miſericordiâ tuâ; priúſquam zelus iræ tuæ deſæuiat; vt adiuti patrocinijs

nijs Beatorum, quorum propter te sanguis effusus est; propitiationem tuam cum peccatorum venia consequamur. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritûs Sancti per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 73.95.125. 245.

2 PRopitius esto peccatis nostris Domine; & propter honorem nominis tui perfectâ nos récrea libertate. ne, dum nostro peccatorum elogio attérimur, in opprobriũ gentium redigamur. ergo vt nos seueritate non punias pœnæ; causam nobis scelerum áblue: atque in conspectu tuo gemitus compeditorum introeat; vt de occulto tuo in manifesto nostro gratia indulta procedat. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 94. 143. 267.

3 CItò anticipet nos misericordia tua, Domine; quos nec consolatio spei, nec fiducia meriti, nec opitulatio sustentat auxilij; sed vitæ reátus vexatióque iactatos árguit, vel conscientia facinorum, vel vltio peccatorum: libera nos propter gloriam nominis tui; & propitius esto peccatis nostris propter * nomen tuum: vt cùm vtramque rem propter te féceris, & solitâ populum tuum pietate respexeris; gloria tibi detur ex liberatione, & propitiatio nobis tuo accedat ex nomine. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam &c.

* al. gloriam tuã.

fol. 253.

4 EXcelse Domine esto adiutor noster; & ad tuorum liberationem próperans occurre celeriter: vt de abundantia virtutis repleamur adiutorio fortitudinis; & ex redundantis gratiæ donis ditemur muneribus: ac profitentes ore dilectionem, lingua mendacio non tórpeat: sed puritatem mẽtis adsignet nostri professio oris; & organo pectoris, laus tua nostris semper résonet in labijs ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus &c.

*In finem*

# 79 LXXIX.

* Psal. LIX. 1.

## *In finem, * pro his qui commutabuntur testimonium Asàph, Psalmus.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Cùm prima tituli verba iam nota sint, restat vt* Testimonium Asaph *quid significet inquiramus. Iste* Asaph *antè trepidus antè sollicitus, qui pro* Synagogæ *peccatis psalmis prioribus exorauit; tanta nunc præsumptione completur, vt iam* commutatus *in melius*, testimonium commutationis *reddat. dicit enim de primo Saluatoris aduentu; qui hominem vitiatum ad salutis dona perduxit;* translatamque de Aegypto vineam *potentiæ suæ radice solidauit: hoc est quod dicit;* Testimonium pro his qui immutabuntur.

Asaph *iste, quem titulus præcinit* commutatum, *in prima sectione, Domini deprecatur aduentum:* Qui regis Israel intende *& reliqua. Secunda, testatur quemadmodũ Vinea quæ est Ecclesia, toto orbe sit dilatata;* Vineam de Aegypto transtulisti *& reliqua. Tertia, incarnationis eius beneficio per similitudinem Vineæ visitari deprecatur Ecclesiam; seque Domino postulat adhærere:* Deus virtutum conuertere *& reliqua.*

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia obsidionis illius quæ facta est ab Assyriis, & deprecatio pro apparitione Christi.*

S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 QVI REGIS ISRAEL INTENDE:
2 qui dedúcis velut ouem Iosèph:
✝ 3 qui sedes super Cherubim, manifestare
4 coram Ephraìm Beniamin & Manasse.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus: qui est contestatio pro iis qui mouebuntur de suo prospero statu in deteriorem: inspiratus Asapho Leuitæ Cantori. Item contra Assyrios, qui captiuos duxerunt decem tribus Israëlis. PROPHETA.* 1 Qui pascis & regis populum Israëliticum, attentus ausculta; 2 qui per viam rectam ducis quasi ouium gregem, posteros Iosephi; 3 qui* quodammodo sedes in tabula illâ aureâ propitiatorij, sustentatâ supra Arcam Fœderis à duobus aureis Cherubinis; te præsentem esse ostende 4 coram tribubus Ephraim,

* præsides cælestibus Cherubinis, &

excita

† 5 excita poténtiam tuam; & veni vt saluos fácias nos.

v. 6. Psal. XLIII. 4. † 6 Deus conuérte nos: & osténde fáciem tuam; & salui érimus;

† 7 Domine Deus virtútum,

8 quoúsque irásceris super oratiónem serui tui?

v. 9. Psalm. XLI. 4. † 9 cibábis nos pane lacrymárum:

10 & potum dabis nobis in lácrymis in mensúra.

† 11 posuísti nos in contradictiónem vicínis nostris:

12 & inimíci nostri subsannauérunt nos.

† 13 Deus virtútum conuérte nos:

14 & osténde fáciem tuam; & salui érimus.

† 15 Víneam de Ægypto transtulísti.

v. 16. Psal. XLIII 4. 16 eiecísti gentes; & plantásti eam.

† 17 Dux itíneris fuísti in conspéctu eius:

---

Beniamin & Manaſſe. 5 Suscita & fac apparere fortitudinem tuam; & veni ad saluandum nos 6 Deus conuerte nos ad te colendum ac diligendum, & in gratiam recipe nos: & faciem tuam splendentem nobis ostende atque propitiam; & ita salui erimus. 7 Domine Deus, qui potestatem habes in omnes exercitus cælestes atque terrestres; 8 vsquequò velut iratus manes contra orationem populi serui tui, vt nos minime exaudias? 9 quousq; nos quotidie cibabis lacrymis veluti pane quotidiano? 10 & quousq; dabis quotidie nobis potũ lacrymarũ in prægrandi plenáq; mensura? 11 exposuisti enim nos tam abiectos populis vicinis nostris, vt nos assiduè oppugnati fuerimus ab ipsis; 12 nosque depressos deriserint inimici hi nostri. 13 Deus qui potestatem habes in omnes exercitus, conuerte nos ad te de captiuitate, & in gratiam recipe nos: 14 & faciem tuam splendentem nobis ostende atque propitiam; & ita salui erimus. 15 Tu vineam hanc tuam, nempe, gentem nostram ex Aegypto transtulisti in terram Palæstinæ: 16 ex qua eiecisti septem illas gentes, Chananæorum scilicet & aliorum sex populorum; & in ea plantasti eam vineam tuam, gentem nostram. 17 Tu ante eam fecisti viam & in mari rubro & in deplan-

18 plantásti radíces eius; & impléuit terram.
† 19 opéruit montes vmbra eius:
20 & arbústa eius, cedros Dei.
† 21 exténdit pálmites suos vsque ad mare,
22 & vsque ad flumen propágines eius.
† 23 Vt quid destruxísti macériam eius: — ℣. 23. Ps. LXXXVIII. 41. Isai. V. 5.
24 & vindémiant eam omnes qui prætergrediúntur viam?
† 25 extermináuit eam aper de sylua:
26 & singuláris ferus depástus est eam.
† 27 Deus virtútum conuértere:
28 réspice de cælo, & vide
29 & visita víneam istam:
† 30 & pérfice eam quam plantáuit déxtera tua:
31 & super fílium hóminis quem confirmásti tibi: — ℣. 31. Ps. LXXXVIII. 22.
† 32 incénsa igni & suffóssa:

serto, vt huc adueniret: 18 & plantasti & stabiliuisti radices eius: quæ & propaginibus, hoc est filijs suis repleuit totam terram hanc Palæstinæ à te sibi antè promissam. 19 vbi vmbra eiusdem vineæ vbiq; iam dilatatæ cooperuit montana Iudææ ad Orientem: 20 & arbusta & rami eius cooperuerunt cedros altissimas montis Libani ad Occidentem: 21 & extendit palmites suos & comas vsque ad mare mediterraneum ad Meridiem: 22 & suas propagines & germina extendit vsque ad flumen Euphratem ad Aquilonem. 23 Quare ergo Domine eiusdem vineæ tuæ, gentis nostræ maceriam & sepem destruxisti? 24 & sic vindemiant & vastant eam omnes, quicumque iter faciunt iuxta eam? 25 deuastauit eam sus syluestris: 26 eamque depastus est porcus agrestis & solitarius; hostis scilicet immundus & ferus vastauit eam 27 Deus qui potestatem habes in omnes exercitus, verte te, obsecro, ad nos clementissimè; & reconciliare nobis: 28 respice de cælo, & vide benignis oculis, 29 & visita vineam hanc tuã vt bene sit ei: 30 & integritati & firmitati pristinæ eam restitue; quam olim plantauit dextera tua: 31 & visita super omnem hominem filium gentis nostræ; quem tuo auxilio roborasti in tuum honorem & gloriam: 32 nam vinea hæc tua igne iam succensa est & diruta, atque inimicâ manu effossa est, & à

Ab

33 ab increpatióne vúltûs tui perîbunt.
† 34 Fiat manus tua ſuper virum déxteræ tuæ,
35 & ſuper filium hóminis quem confirmaſti tibi:
† 36 & non diſcédimus à te.
37 viuificábis nos;& nomen tuum inuocábimus.
† 38 Domine Deus virtútum conuérte nos:
39 ÷ & : oſténde fáciem tuam,& ſalui erimus.

---

radicibus euerſa: 33 & ſi diutiùs ira tua durauerit, ob indignationem faciei tuæ contra nos,funditus peribunt filij gentis noſtræ,qui hac vineâ ſignificantur. 34 Fiat ergo nunc ab omnipotenti manu tua adiutorium in omnẽ virum è gente noſtrâ,quem dexterâ tuâ acquiſiuiſti atq;defendis;35 & in omnem hominẽ noſtratem,quem auxilio tuo corroboraueris in honorem tuum & gloriam: 36 & ſic nos à te & à timore & amore tui ampliùs non recedemus. 37 Tu nos penè mortuos viuifica atque recrea: & nos diuinum numen tuum ſemper inuocabimus atque colemus. 38 Domine Deus, qui poteſtatem habes in omnes exercitus, conuerte nos ad te colendum ac diligendum; & in gratiam recipe nos: 39 & ſplendentem faciem tuam nobis oſtende atque propitiam; & ſic ſalui erimus.

*Orationes.*

MSS. 1 VIſita Domine vineam iſtam; quam de Ægypto tribulationum potenti dexterâ liberaſti: vt reſpectu vultûs tui viuificata, bonorum in te fructuum vbertate lætetur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Ap. S.Damaſ. 2 DEvs omnipotens, qui miſiſti Filium tuum vnigenitum, & oſtendiſti omnium Creatorem; reſpice ſuper vineam iſtam, quam plantauit dextera tua: & ámputa ab ea ſpinas; & produc palmites eius in fortitudinem; & dona eis fructum veritatis. Qui viuis & regnas in ſæcula ſæculorum.

Miſſ. Gothicum in die Paſchæ. 3 DEvs qui euulſis ſuperſtitionum ſpinis, in Eccleſia tuâ plantaria fidei altâ radice poſuiſti; exaudi precem familiæ tuæ; reſpice de cælo & vide, & viſita

vineam istam: & præsta vt te irrigánte fructum accipiat in vbertate; quæ te plantante incrementum accipit in germine. Per.

Breu. Mozarab. fol. 75. 4 QVi regis Israël, intende per misericordiam tuam Domine: qui deducis velut ouem Iosèph, pastoris gubernacula & protectoris impende remedia: conuerte nos; & ostende faciem tuam, & salui erimus; dum excelsus humilia respicis; & orantium preces propitiatus exaudis. ℟. *Amen*. Per misericórdiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 2. 5 VEni clementissime Domine veni; & præroga libertatem oppressis: excita potentiam tuam; & plebem posside conquisitam: dirige vineā quam per virum plantasti dexteræ tuæ: & Filium hominis quem confirmasti tibi, aduocatum pro nobis exaudi: vt lacrymarum panis modum habeat in flagellis; potusque compunctionis nostræ vires non attenuet, sed & enutriat mentes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

fol. 8. 252. 266. 6 DOmine virtutum orationes seruorum tuorum non iratus sed placatus accipe: & quid nos orare oportet dignare monstrare: eosque æternitatis cibo conforta; quos panis lácrymarum conturbat: & tam * mensurabili fletu flumina lacrymarum oculi fluant; vt miserationum tuarum copiam criminibus elisis inflectant; quique Redemptoris nostri aduentum trementes pauemus; eius gloriosum conspectum ipso adueniente pacatissimum contemplemur. ℟. *Amen*. Per miseric.

* *al.* miserabili.

fol. 9. 7 VEni ad liberandum nos Domine Deus virtutum: conuerte nos; & ostende faciem tuam, & salui erimus: quo præbente, dignæ pœnitentiæ dono purificati, in tuo mereamur adesse iudicio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 13. 8 Excita potentiam tuam; & veni ad liberandum nos Domine Deus: vt quoniam opprimimur turbinibus tentationum, virtutis tuæ auxilio subleuemur; nec præ-

ualeant

ualeant nobis legiones hostium, cùm tua maiestate tuemur: vt semper nobis opitulationem, & aduersarijs ínferas vltionem. [℞. *Amen*. Per misericordiã tuã &c.]

fol. 19. 9 QVi regis Israël, intende: qui deducis velut ouem Iosèph, excita potentiam tuam; & saluos facito pro quibus nasciturus venisti in terram: & qui porrecto fidei cultu multitudinem Gentium lucrari dignatus es; compendio pietatis infidelium animas perfidiæ bárathro érutas, tibi aliquando placitas crediturásque restituas. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

*Pro Infidelibus.*

10 DOmine Deus virtutum conuerte nos: & ostende faciem tuam, & salui erimus; ipsum qui est Imago tua; ipsum qui est facies tua; qui est illuminatio vultûs tui; in quo manes; & qui manet in te. qui purificatis mentibus nostris dignetur illábi: seque nobis mundi saluatorem ostendere; nosque inspectione sanctâ saluare. Ipsi gloria & imperium tecum & cum Spiritu Sancto & nunc & in sæcula sæculorum. *Amen*.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

---

# 80 LXXX.

* Psal. VIII. 1.

## *In finem,* pro torcularibus: Psalmus ipsi Asáph.*

Edit. Rom. addit: *Quinta Sabbati*.

### *Beda.*

Sensus mysticus.

Quintà Sabbati *est* quinta *dies à* Sabbato; *quæ à Gentilibus* Dies Iouis, *à nobis* Quinta feria *vocatur*: *in qua dixit Deus*; Producant aquæ reptilia animarum viuarum, & volatilia volantia super firmamento cæli: *mysticè significans, diuersæ virtutis ex aquis Baptismatis esse nascituros. Tituli ergo huius intentio talis est; vt* In finem, *designet Dominum Christum*; Pro torcularibus, *Ecclesiam persecutionibus examinatam*: Asaph, *Congregationem*: Quintà Sabbati *Baptismum. vnde colligitur psalmum in Ecclesia Domini de regenerata congregatione esse locuturum. Hinc enim &* Asaph *iuxta historiam quidem loquitur Iudæis; sed meliùs spiritualiter intelligitur à populo Christiano.*

*In prima parte psalmi loquitur* Asaph *fidelibus; ut per organa diuersa musicorum personent laudes Domino pro perceptis sæpè beneficijs* : Exsultate Deo adiutori nostro & *cætera . In secunda, verba sunt Domini comminantis ne idola colant; sed ipse solus adoretur, qui remunerare soleat*: Audi populus meus & *reliqua . In tertia* Asaph *reloquitur arguens infideles, cur fallaces exstiterint, quibus dona Domini sint copiosè collata* : Inimici Domini mentiti sunt ei & *reliqua* .

*Feria VI. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsar. *Vocatio Gentium* : & *doctrina de ijs quæ acciderunt priori populo* .

S. Athanasius . *Psalmus hortatorius & quodammodo imperans* .

*Psalmus ad laudandum Deum* .

Propheta.

1 EXSVLTATE DEO ADIVTORI NOSTRO;
2 iubiláte Deo Iacób .
† 3 Súmite psalmum; & date tympanum,
4 psaltérium iucúndum cum císthara ;
† 5 buccináte in neoménia túbâ ,
6 in insigni die solemnitátis vestræ :
† 7 quia præcéptum in Israël est ;
8 & iudícium Deo Iacób .
† 9 Testimònium in Ioséph pósuit ÷ illud :
10 cùm exíret de terra Ægypti :

ỳ. 7. Leuit. XXIII. 24. Numer. X. 10.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus super modulamine cōsueto in torcularibus ; inspiratus Asapho Leuitæ & Cantori : vsitatus quinta die septimanæ . PROPHETA* . 1 Cum exsultatione laudate Deum adiutorem nostrum : 2 iubilate in honorem Dei, quem colit populus Iacobo prognatus . 3 assumite in ore vestro carmen ; & date manus in tympano , 4 & in iucundo musico instrumento, quod appellatur psalterium, & vnà cum cithara ea pulsate ; 5 & canite tubá corneâ in mensis septimi nouilunio, hoc est , in initio mensis ; 6 die nimirum insigni solemnitatis vestræ , 7 quia de festo hoc sic celebrando præceptum datum est in populo Israelitico: 8 & quia ita faciendum iudicauit & decreuit Deus Iacobi. 9 Quod præceptum atq; decretū ad testimoniū & memoriā beneficiorū suorū Deus posuit in populo Hebræo , ex quo erat Ioseph ; 10 cùm exisset ille de ter-

linguam

11 linguam quam non nóuerat, audíuit:

† 12 diuértit ab onéribus dorſum eius:

13 manus eius in cóphino ſeruiérunt.

DEVS. † 14 IN TRIBVLATIONE inuocáſti ÷ me: & liberáui te‿:

℣. 14. Exod. II. 23. XIV. 10.

† 15 exaudíui te in abſcóndito tempeſtátis:

℣. 16. Exod. XVII. 5. 7. Numer. XX. 13.

16 probáui te apud aquam Contradictiónis.

*DIAPSALMA.*

℣. 17. Pſalm. XLIX. 7.

† 17 Audi pópulus meus; & conteſtábor te Iſraél.

18 Si audíeris me, non erit in te deus recens:

19 neque adorábis deum aliénum.

† 20 ego ÷ enim: ſum Dominus Deus tuus;

21 qui edúxi te de terra Ægypti:

---

In cod. Vatic. ℣. 17. ſic legitur.
Audi populus meus & loquar tibi; Iſraël & teſtificabot tibi.

---

ra Aegyptia: 11 & præſertim ob memoriam illius beneficij, quo audiuit in monte Sinai linguam quam antea numquam nouerat, nempe vocem Dei terribiliter loquentem decem præcepta legis: 12 & eo quód Deus amouerit à ferendis in Aegypto laterum oneribus dorſum eiuſdem populi ſui; 13 quando cogentibus Aegyptijs, manus eius ſeruiebant in portando cophino pâlearum luti & laterum‿. 14 *DEVS*. In tribulatione illa inuocaſti me popule mi; & ego Deus liberaui te ab ea Aegyptia ſeruitute: 15 & exaudiui te tuaſq; petitiones adimpleui, cùm adeſſem tibi, licèt abſconditus in tempeſtate & tonitru, quibus in mari Rubro interficiebam Aegyptios; & ſubuertebam currus eorum, & ferebantur vlterius in mare profundum. 16 ſed & poſt hæc fidem & fiduciam tuam in me exploraui in deſerto apud aquas, quæ ex murmure tuo dictæ ſunt aquæ *Contradictionis* & *iurgij*: vt te ipſe experimento probares; & inſpiceres quàm citò ingratus eſſes beneficijs meis. * 17 Audi popule mi, & teſtificabor tibi quid à te velim ò Iſrael. 18 Si mihi auſcultaueris & obedieris; non erit in te deus aliquis nouus, humano ingenio adinuentus & excogitatus: 19 nec adorabis deum aliquem peregrinum aliarum nationum exterarum. 20 ego enim ſum ſolus Dominus Deus ille tuus, 21 qui eduxi te de terra Aegyptiâ:

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

dilâta

160 & Iſraël hæreditátem ſuam.

† 159.160. II Reg. V. 2. † 161 Et pauit eos in innocéntia cordis ſui:

162 & in intelléctibus mánuum ſuárum dedúxit eos.

---

Iacobi patriarchæ ſeruum ſuum; 160 & ad paſcendum Iſraelem, quem in hæreditatem ſuam ſibi delegerat. 161 Et Dauid pauit & rexit eoſdem Iſraelitas non cum malitia, ſed cum ſimplicitate & ſinceritáte cordis ſui: 162 & operationibus ſuis intelligenter prudenterq; geſtis, dux eorum fuit in infeſto ac periculoſo itinere vitæ huius.

*Orationes.*

MSS. 1 REfice nos mannæ ſpiritalis alimento opulentiſſime largitor omnipotens Deus: vt in ſenſum manuum tuarum directi, mereamur in monte adquiſito tuâ dexterâ gloriari. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Breu. Mozarab. fol. 97. 2 OMnipotens immenſe & miſericors Domine; qui non totiens peccantes diſperdis, quotiens te delinquendo exáſperant peccatores; oppone iræ tuæ miſericordiam: & quotiens te prouocamus vt ferias; totiens tibi tua pietas interueniat vt ignoſcas. ſatia nos itaque pane Angelorum; vt eius perceptâ fortitudine, & maligni cállidam verſútiam deuincamus; & patefactis cæli ianuis, ad numerum ciuium te adiuuante introeamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum ℟. *Amen*.

fol. 97. 141. 3 EXcelſe Domine eſto adiutor noſter: vt de abundantiâ tuæ virtutis, repleamur ſolátio fortitudinis; & ex redundantibus gratiæ tuæ donis, ditemur muneribus libertatis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.]

fol. 97. 124. 141. 252. 4 DEus qui panem cæli filijs hominum tribuis; terrenúmque animal, Angelorum ádipe paſcis; * frumentationem verbi tui nobis in abundantia tribue: eoque nos ſpirituali réfice cibo; quo patres noſtros aluiſti in erémo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam &c.

* al. ſruméti verbi tui abundantiam tribue.

Ponentes

Iob.141.275. 5 PONentes ſpem noſtram in te Domíne; non obliui-
ſcimur operum tuorum; cùm per iuſtitiam atque clementiam mirabilis in Sanctis, & terribilis oſténderis in impijs; qui opportuna remedia iuſtis, ac debita ſupplicia recompenſas iniquis: quæſumus itaque pijſſime Deus vt quos * à tetris hoſtibus éruis; præceptorum luce clarifices; tentationum fluctus ámouens, iter ſalutiferum pandas: Chriſti tui corpore tanquam cæleſti pane in huius ſæculi deſerto reficias. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

*al. à terrenis.

*Benedictio.*

CHriſtus Dominus, qui à Paterno conſilio ad redemptionem noſtram electus eſt; de grege mortalium carnem aſſú nens, paſcens Chriſtianum populum, ſiue* *Supplantatorem* vitiorũ, ſiue mente* *Videntem Deum*; nunc Eccleſiam ſuam in ſuis voluntatibus inhærentem, in bonitate cordis ſui páſcere; & in cæleſti Ieruſalem collocare dignetur. Ipſi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Comment. huius Pſalm. to. 7. S. Hieronymi.

* Iacob.
* Iſraël.

---

# 78 LXXVIII.

## *Pſalmus Aſáph.*

*Beda.*

Senſus myſticus.

*Pſalmus iſte ſicut & ſeptuageſimus tertius, lamentatione plenus eſt: qui futura tempora velut præterita deplorat; & propter duritiam cordis ſui genti grauiter affligendæ, pietatis ſtudio precatur* Chriſtum *Dominum ſubuenire.*

Aſaph *ſub figura fidelium populorum per totum loquitur pſalmum; in prima parte numerans quanta temporibus Antiochi pertulerit Ieruſalem populus Iudæorum; vt Machabæorum liber inſinuat:* Deus venerunt gentes *& reliqua. Secunda, Dominum rogat ſupra potentes inimicos iram effundat; & peccatis ſeruorum ſuorum dignetur eſſe propitius:* Vſquequò Domine iraſceris in finem? *& reliqua. Tertia, prophetiæ ſpiritu poſtulat vindicari non*

*peremptionis voto, sed correptionis studio:* Vindica Dñe *& reliqua*
*Arnobius in hunc psalmum tale argumentum fecit:* LXXVIII. Psalmus apicem antecessoris sui secutus, lamentum simul * Dauid cum oratione effundit, cuius historia dum præteritam Phylisthinorum cædem explanat; propheticâ futuram Nabuchodonosoris commemorat.

* *Arnobius*, Deo.

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia de ijs quæ per Antiochum contigerunt Iudæis. Historia [est] in Maccabæis.*
S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus lamentationis ad precandum.*

Propheta. 1 DEVS VENERVNT GENTES IN HÆREDITATEM TVAM:

ψ. 2. Psal. LXXIII. 7.

2 pollučrunt templum sanctum tuum:
3 posuérunt Ierusalèm in pomórum custódiam.
† 4 posuérunt morticína seruórum tuórum escas volatílibus cæli:

ψ. 5. I. Machab. VII. 17. ψ. 6. Ierem. XIV. 16. XVI. 4.

5 carnes sanctorum tuorum bestijs terræ.
† 6 effudérunt sanguinem eórum tamquam aquã in circúitu Ierusalém; & non erat qui sepelíret.

ψ. 7. Psal. XLIII. 14.

† 7 Facti sumus oppróbrium vicínis nostris;
8 subsannátio & illúsio his qui in circúitu nostro sunt.

---

*Psalmus inspiratus Asapho Leuitæ Cantori. PROPHETA.* 1 O Deus venerunt gentes infideles in locum hunc, quem peculiariter velut in hæreditatem tuam delegisti: 2 coinquinauerunt templum hoc sanctum tuum: 3 feceruntque ciuitatem hanc Hierusalem desolatam, vt rusticanum tugurium pomarij, vbi pomorum custodes excubant; eamque redegerunt in aceruos lapidum. 4 exposuerunt cadauera seruorum tuorum te colentium, vt essent escæ auibus volitantibus in aëre cæli: 5 dederunt carnes fidelium tuorum vitæ pietatem & sanctimoniam profitentium, deuorandas bestijs terræ. 6 effuderunt sanguinem eorum abundanter quasi aquam in circuitu Hierusalem; & non erat qui eorum cadauera sepeliret, hoste prohibente. 7 Veluti res probrosa facti sumus populis vicinis nostris; 8 & subsannandi & deridendi materia facti sumus his qui sunt in circui-

Vsque-

† 9 Vſquequò Domine iraſcéris, in finem?
10 accendétur velut ignis zelus tuus?
ỳ.11. Ierem.X.25. † 11 Effúnde iram tuam in gentes quæ te non no-
uérunt,
12 & in regna quæ nomen tuum non inuoca-
uérunt:
† 13 quia comedérunt Iacòb: & locum eius deſo-
lauérunt.
ỳ.14. Iſai.LXIV.9. † 14 Ne memíneris iniquitátum noſtrárum anti-
quárum:
15 citò antícipent nos miſericórdiæ tuæ:
16 quia páuperes facti ſumus nimis.
† 17 Adiuua nos Deus ſalutáris noſter:
18 & propter glóriam nóminis tui ✣ Dómine:
líbera nos:
19 & propítius eſto peccátis noſtris própter no-
men tuum:
ỳ.20. Pſalm XLI. 11. & XIII. ✱ 2. † 20 ne fórtè dicant in Gentibus; *Vbi eſt Deus
eórum*?

---

tu terræ noſtræ. 9 Quouſque ò Domine contra nos iratus eris? perpetuo nè? 10 vſquequò quaſi ignis ardebit vehemens indignatio in nos tua? 11 Effunde potiùs effectus iræ tuæ ſuper gentes quæ te non cognouerunt & non crediderunt, 12 & ſuper regna quæ non inuocauerunt & implorauerunt diuinum numen tuum: 13 nam iſtiuſmodi gentes conſumpſerunt progeniem Iacobi; & locum eius in ſolitudinem redegerunt. 14 Ne recorderis veterum iniquitatum noſtrarum, quas ab antiquo ſemper commiſimus: 15 ſed citò antequam funditus pereamus, præueniant nos effectus miſericordiæ tuæ: 16 quia nimis iam attenuati, ac pauperes & miſerabiles effecti ſumus. 17 Auxiliare nobis Deus Ieſus (hoc eſt Saluator) noſter: 18 & ſi non propter nos peccatores, ſaltem propter illuſtrandam glorioſè notitiam tui numinis & poteſtatis, nos ab his gentibus libera: 19 & propitiare peccatis noſtris propter honorem eiuſdem tui numinis & maieſtatis: 20 ne fortè dicatur inter Gentes infideles; *Vbi nunc eſt Deus quem iſti colunt? cùm vel non poſſit*

21 Et innotéſcat in natiónibus coram óculis no-
ſtris
† 22 vltio ſánguinis ſeruórum tuórum, qui effú-
ſus eſt.
23 Intróeat in conſpéctu tuo gémitus compedi-
tórum.
† 24 ſecúndùm magnitúdinem bráchij tui,
25 póſſide fílios mortificatórum.
† 26 Et redde vicínis noſtris ſéptuplum in ſinu
eórum
27 impropérium ipſórum, quod exprobrauérunt
tibi Domine.
℣. 28. Pſal. XCIV. 7. † 28 Nos autem pópulus tuus & oues páſcuæ tuæ,
29 confitébimur tibi in ſæculum:
† 30 in generationem & generationem anunciá-
bimus laudém tuam:

---

*vel nolit eos liberare de hoſtibus ſuis?* 21 Et nunc igitur Domine ante oculos noſtros, nota fiat in his gentibus 22 vltio ſanguinis ſeruorum tuorum, qui ab ipſis effuſus eſt. 23 Ingrediatur coram te & benignè acceptetur gemitus vinctorum compedibus, vel captiuitate oppreſſorum. 24 prout magnitudinem brachij omnipotentiæ tuæ facere conuenit, 25 vindica tibi & conſerua atque tuere nos filios ſuperſtites parentum, indignâ mortē in hac ſtrage peremptorum. 26 Et populis vicinis noſtris qui nobis improperabant & ſubſannabant, redde in ipſorum gremium ſeptemplici pœnâ, 27 redde, inquam, quæ merentur in punitionem opprobrij, quo ipſi probris affecerunt non tam nos, quàm te Domine. 28 Ex aduerſo autem, nos qui ſumus populus tuus, & velut oues quas tu paſcis, 29 fatebimur tibi dignas quantùm poterimus, laudes in æternum vſque: 30 & hîc interim in omnem generationem ſubſecuturam narrabimus poſteris noſtris laudem tuam.

### *Orationes.*

1 ANticipa nos Domine miſericordiâ tuâ; priúſquam zelus iræ tuæ deſæuiat; vt adiuti patrocinijs

nijs Beatorum, quorum propter te ſanguis effuſus eſt; propitiationem tuam cum peccatorum venia conſequamur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritûs Sancti per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 73. 95. 125. 245. 2 PRopitius eſto peccatis noſtris Domine; & propter honorem nominis tui perfectâ nos récrea libertate. ne, dum noſtro peccatorum elogio attérimur, in opprobriū gentium redigamur. ergo vt nos ſeueritate non punias pœnæ; cauſam nobis ſcelerum áblue: atque in conſpectu tuo gemitus compeditorum introeat; vt de occulto tuo in manifeſto noſtro gratia indulta procedat. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 94. 143. 267. 3 CItò anticipet nos miſericordia tua, Domine; quos nec conſolatio ſpei, nec fiducia meriti, nec opitulatio ſuſtentat auxilij; ſed vitæ reátus vexatióque iactatos árguit, vel conſcientia facinorum, vel vltio peccatorum: libera nos propter gloriam nominis tui; & propitius eſto peccatis noſtris propter * nomen tuum: vt cùm vtramque rem propter te féceris, & ſolitâ populum tuum pietate reſpexeris; gloria tibi detur ex liberatione, & propitiatio nobis tuo accedat ex nomine. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam *&c.*

* *al.* gloriam tuā.

fol. 237. 4 EXcelſe Domine eſto adiutor noſter; & ad tuorum liberationem próperans occurre celeriter: vt de abundantia virtutis repleamur adiutorio fortitudinis; & ex redundantis gratiæ donis ditemur muneribus: ac profitentes ore dilectionem, lingua mendacio non tórpeat: ſed puritatem mētis adſignet noſtri profeſſio oris; & organo pectoris, laus tua noſtris ſemper réſonet in labijs ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

*In finem*

# 79 LXXIX.

*In finem, * pro his qui commutabuntur testimonium Asàph, Psalmus.*

* Psal. LIX. 1.

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Cùm prima tituli verba iam nota sint, restat vt* Testimonium Asaph *quid significet inquiramus. Iste* Asaph *antè trepidus antè sollicitus, qui pro* Synagogæ *peccatis psalmis prioribus exorauit; tanta nunc præsumptione completur, vt iam* commutatus *in* melius, testimonium commutationis *reddat. dicit enim de primo Saluatoris aduentu; qui hominem vitiatum ad salutis dona perduxit;* translatamque de Aegypto vineam *potentiæ suæ radice solidauit: hoc est quod dicit;* Testimonium pro his qui immutabuntur.

Asaph *iste, quem titulus præcinit* commutatum, *in prima sectione, Domini deprecatur aduentum:* Qui regis Israel intende *& reliqua. Secunda, testatur quemadmodũ Vinea quæ est Ecclesia, toto orbe sit dilatata;* Vineam de Aegypto transtulisti *& reliqua. Tertia, incarnationis eius beneficio per similitudinem Vineæ visitari deprecatur Ecclesiam; seque Domino postulat adhærere:* Deus virtutum conuertere *& reliqua.*

*Feria V. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia obsidionis illius quæ facta est ab Assyrijs, & deprecatio pro apparitione Christi.*

S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 QVI REGIS ISRAEL INTENDE:
2 qui dedúcis velut ouem Ioséph:
+ 3 qui sedes super Cherubim, manifestare
4 coram Ephraìm Beniamin & Manassê.

---

*In perpetuum decantandus Psalmus; qui est contestatio pro ijs qui mouebuntur de suo prospero statu in deteriorem: inspiratus Asapho Leuitæ Cantori. Item contra Assyrios, qui captiuos duxerunt decem tribus Israëlis. PROPHETA.* 1 Qui pascis & regis populum Israëliticum, attentus ausculta; 2 qui per viam rectam ducis quasi ouium gregem, posteros Iosephi; 3 qui* quodammodo sedes in tabula illâ aureâ propitiatorij, sustentatâ supra Arcam Fœderis à duobus aureis Cherubinis; te præsentem esse ostende 4 coram tribubus Ephraim, excita

* præsides cælestibus Cherubinis, &

† 5 excita poténtiam tuam; & veni vt saluos fácias nos.

v. 6. Psal. XLIII. 4. † 6 Deus conuérte nos: & osténde fáciem tuam; & salui érimus;

† 7 Domine Deus virtútum,

8 quoúsque iráſceris ſuper oratiónem ſerui tui?

v. 9. Psalm. XLI. 4. † 9 cibábis nos pane lacrymárum:

10 & potum dabis nobis in lácrymis in menſúra.

† 11 poſuíſti nos in contradictiónem vicínis noſtris:

12 & inimíci noſtri ſubſannauérunt nos.

† 13 Deus virtútum conuérte nos:

14 & osténde fáciem tuam; & salui érimus.

† 15 Víneam de Ægypto tranſtulíſti.

v. 16. Psal. XLIII. 4. 16 ciecíſti gentes; & plantáſti eam.

† 17 Dux itíneris fuíſti in conſpéctu eius:

---

Beniamin & Manaſſe. 5 Suſcita & fac apparere fortitudinem tuam; & veni ad ſaluandum nos 6 Deus conuerte nos ad te colendum ac diligendum, & in gratiam recipe nos: & faciem tuam ſplendentem nobis oſtende atque propitiam; & ita ſalui erimus. 7 Domine Deus, qui poteſtatem habes in omnes exercitus cæleſtes atque terreſtres; 8 vſquequò velut iratus manes contra orationem populi ſerui tui, vt nos minime exaudias? 9 quouſq; nos quotidie cibabis lacrymis veluti pane quotidiano? 10 & quouſq; dabis quotidie nobis potũ lacrymarũ in prægrandi plenáq; menſura? 11 expoſuiſti enim nos tam abiectos populis vicinis noſtris, vt nos aſſiduè oppugnati fuerimus ab ipſis; 12 noſque depreſſos deriſerint inimici hi noſtri. 13 Deus qui poteſtatem habes in omnes exercitus, conuerte nos ad te de captiuitate, & in gratiam recipe nos: 14 & faciem tuam ſplendentem nobis oſtende atque propitiam; & ita ſalui erimus. 15 Tu vineam hanc tuam, nempe, gentem noſtram ex Aegypto tranſtuliſti in terram Palæſtinæ: 16 ex qua eieciſti ſeptem illas gentes, Chananæorum ſcilicet & aliorum ſex populorum; & in ea plantaſti eam vineam tuam, gentem noſtram. 17 Tu ante eam feciſti viam & in mari rubro & in deplan-

18 plantásti radíces eius; & impléuit terram.
† 19 opéruit montes vmbra eius:
20 & arbústa eius, cedros Dei.
† 21 exténdit pálmites suos vsque ad mare,
22 & vsque ad flumen propágines eius.
℣. 23. Ps. LXXXVIII. 41. Isai. V. 5.
† 23 Vt quid destruxísti macériam eius:
24 & vindémiant eam omnes qui prætergrediúntur viam?
† 25 extermináuit eam aper de sylua:
26 & singuláris ferus depástus est eam.
† 27 Deus virtútum conuértere:
28 réspice de cælo, & vide
29 & vísita víneam istam:
† 30 & pérfice eam quam plantáuit déxtera tua:
℣. 31. Ps. LXXXVIII. 22.
31 & super fílium hóminis quem confirmásti tibi:
† 32 incénsa igni & suffóssa:

---

serto, vt huc adueniret: 18 & plantasti & stabiliuisti radices eius: quæ & propaginibus, hoc est filijs suis repleuit totam terram hanc Palæstinæ à te sibi antè promissam. 19 vbi vmbra eiusdem vineæ vbiq; iam dilatatæ cooperuit montana Iudææ ad Orientem: 20 & arbusta & rami eius cooperuerunt cedros altissimas montis Libani ad Occidentem: 21 & extendit palmites suos & comas vsque ad mare mediterraneum ad Meridiem: 22 & suas propagines & germina extendit vsque ad flumen Euphratem ad Aquilonem. 23 Quare ergo Domine eiusdem vineæ tuæ, gentis nostræ maceriam & sepem destruxisti? 24 & sic vindemiant & vallant eam omnes, quicumque iter faciunt iuxta eam? 25 deuastauit eam sus syluestris: 26 eamque depastus est porcus agrestis & solitarius; hostis scilicet immundus & ferus vastauit eam 27 Deus qui potestatem habes in omnes exercitus, verte te, obsecro, ad nos clementissimè; & reconciliare nobis: 28 respice de cælo, & vide benignis oculis, 29 & visita vineam hanc tuã vt bene sit ei: 30 & integritati & firmitati pristinæ eam restitue; quam olim plantauit dextera tua: 31 & visita super omnem hominem filium gentis nostræ; quem tuo auxilio roborasti in tuum honorem & gloriam: 32 nam vinea hæc tua igne iam succensa est & diruta, atque inimicâ manu effossa est, & à

33 ab increpatióne vúltûs tui períbunt.
† 34 Fiat manus tua ſuper virum déxteræ tuæ,
35 & ſuper filium hóminis quem confirmaſti tibi:
† 36 & non diſcédimus à te.
37 viuificábis nos;& nomen tuum inuocábimus.
† 38 Domine Deus virtútum conuérte nos:
39 ÷ &: oſténde fáciem tuam,& ſalui erimus.

---

radicibus euerſa: 33 & ſi diutiùs ira tua durauerit, ob indignationem faciei tuæ contra nos,funditus peribunt filij gentis noſtræ,qui hac vineâ ſignificantur. 34 Fiat ergo nunc ab omnipotenti manu tua adiutorium in omnẽ virum è gente noſtrâ,quem dexterâ tuâ acquiſiuiſti atq;defendis;35 & in omnem hominẽ noſtratem,quem auxilio tuo corroboraueris in honorem tuum & gloriam: 36 & ſic nos à te & à timore & amore tui ampliùs non recedemus. 37 Tu nos penè mortuos viuifica atque recrea: & nos diuinum numen tuum ſemper inuocabimus atque colemus. 38 Domine Deus, qui poteſtatem habes in omnes exercitus, conuerte nos ad te colendum ac diligendum; & in gratiam recipe nos: 39 & ſplendentem faciem tuam nobis oſtende atque propitiam; & ſic ſalui erimus.

*Orationes.*

MSS. 1 VIſita Domine vineam iſtam; quam de Ægypto tribulationum potenti dexterâ liberaſti: vt reſpectu vultûs tui viuificata, bonorum in te fructuum vbertate lætetur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Af. S.Damaſi. 2 DEvs omnipotens, qui miſiſti Filium tuum vnigenitum, & oſtendiſti omnium Creatorem; reſpice ſuper vineam iſtam, quam plantauit dextera tua: & ámputa ab ea ſpinas; & produc palmites eius in fortítudinem; & dona eis fructum veritatis. Qui viuis & regnas in ſæcula ſæculorum.

Miſſ. Gothicum in die Paſchæ. 3 DEvs qui euulſis ſuperſtitionum ſpinis, in Eccleſia tuâ plantaria fidei altâ radice poſuiſti; exaudi precem familiæ tuæ; reſpice de cælo & vide, & viſita

ualeant nobis legiones hostium, cùm tua maiestate tuemur: vt semper nobis opitulationem, & aduersarijs inferas vltionem. [℟. *Amen*. Per misericordiã tuã *&c.*]

fol. 19.

9 QVi regis Israël, intende: qui deducis velut ouem Ioseph, excita potentiam tuam; & saluos facito pro quibus nasciturus venisti in terram: & qui porrecto fidei cultu multitudinem Gentium lucrari dignatus es; compendio pietatis infidelium animas perfidiæ bárathro érutas, tibi aliquando placitas crediturásque restituas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

*Pro Infidelibus.*

10 DOmine Deus virtutum conuerte nos: & ostende faciem tuam, & salui erimus; ipsum qui est Imago tua; ipsum qui est facies tua; qui est illuminatio vultûs tui; in quo manes; & qui manet in te. qui purificatis mentibus nostris dignetur illábi: seque nobis mundi saluatorem ostendere; nosque inspectione sanctâ saluare. Ipsi gloria & imperium tecum & cum Spiritu Sancto & nunc & in sæcula sæculorum. *Amen*.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

---

## 80 LXXX.

*In finem,* pro torcularibus: Psalmus ipsi Asáph.*

*Psal. VIII. 1.

Edit. Rom. addit: *Quinta Sabbati*.

*Beda.*

Quintà Sabbati *est* quintà *dies à* Sabbato; *quæ à Gentilibus* Dies Iouis, *à nobis* Quinta feria *vocatur*: *in qua dixit Deus*; Producant aquæ reptilia animarum viuarum, & volatilia volantia super firmamento cæli: *mysticè significans, diuersæ virtutis ex aquis Baptismatis esse nascituros. Tituli ergo huius intentio talis est; vt* In finem, *designet Dominum Christum*; Pro torcularibus, *Ecclesiam persecutionibus examinatam*: Asaph, *Congregationem*: Quintà Sabbati *Baptismum. vnde colligitur psalmum in Ecclesia Domini de regenerata congregatione esse locuturum. Hinc enim &* Asaph *iuxta historiam quidem loquitur Iudæis; sed meliùs spiritualiter intelligitur à populo Christiano.*

Sensus mystici.

*In prima parte psalmi loquitur* Asaph *fidelibus; ut per organa diuersa musicorum personent laudes Domino pro perceptis sæpè beneficijs :* Exsultate Deo adiutori nostro & *cætera . In secunda, verba sunt Domini comminantis ne idola colant; sed ipse solus adoretur, qui remunerare soleat:* Audi populus meus & *reliqua . In tertia* Asaph *reloquitur arguens infideles , cur fallaces exstiterint , quibus dona Domini sint copiosè collata :* Inimici Domini mentiti sunt ei & *reliqua .*

*Feria VI. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsar. *Vocatio Gentium : & doctrina de ijs quæ acciderunt priori populo .*

S. Athanasius . *Psalmus hortatorius & quodammodo imperans .*

*Psalmus ad laudandum Deum .*

Propheta.

1 EXSVLTATE DEO ADIVTORI NOSTRO;
2 iubiláte Deo Iacób .
† 3 Súmite psalmum; & date tympanum ,
4 psaltérium iucúndum cum cíthara ;
† 5 buccináte in neoménia túbâ ,
6 in insigni die solemnitátis vestræ :
℣. 7. Leuit. XXIII. 24 Numer. X. 10.
† 7 quia præcéptum in Israèl est ;
8 & iudícium Deo Iacób .
† 9 Testimònium in Ioséph pósuit ÷ illud :
10 cùm exíret de terra Ægypti :

---

*In perpetuum decantandus Psalmus super modulamine cõsueto in torcularibus ; inspiratus Asapho Leuitæ & Cantori : vsitatus quinta die septimanæ . PROPHETA .* 1 Cum exsultatione laudate Deum adiutorem nostrum : 2 iubilate in honorem Dei, quem colit populus Iacobo prognatus . 3 assumite in ore vestro carmen ; & date manus in tympano , 4 & in iucundo musico instrumento, quod appellatur psalterium, & vnà cum cithara ea pulsate ; 5 & canite tubâ corneâ in mensis septimi nouilunio, hoc est , in initio mensis ; 6 die nimirum insigni solemnitatis vestræ , 7 quia de festo hoc sic celebrando præceptum datum est in populo Israëlitico: 8 & quia ita faciendum iudicauit & decreuit Deus Iacobi. 9 Quod præceptum atq; decretũ ad testimoniũ & memoriã beneficiorũ suorũ Deus posuit in populo Hebræo , ex quo erat Ioseph ; 10 cùm exisset ille de ter-

linguam

11 linguam quam non nóuerat, audíuit:
† 12 diuértit ab onéribus dorſum eius:
13 manus eius in cóphino ſeruiérunt.
DEVS. † 14 IN TRIBVLATIONE inuocáſti ÷ me: & liberáui te:

℣. 14. Exod. II. 23. XIV. 10.

† 15 exaudíui te in abſcóndito tempeſtátis:
16 probáui te apud aquam Contradictiónis.

℣. 16. Exod. XVII. 5. 7. Numer. XX. 13.

*DIAPSALMA*.

℣. 17. Pſalm. XLIX. 7.

† 17 Audi pópulus meus; & conteſtábor te Iſraél.
18 Si audíeris me, non erit in te deus recens:
19 neque adorábis deum aliénum.
† 20 ego ÷ enim: ſum Dominus Deus tuus;
21 qui edúxi te de terra Ægypti:

---

In cod. Vatic. ℣. 17. ſic legitur.
Audi populus meus & loquar tibi; Iſraël & teſtificabor tibi.

---

ra Aegyptia: 11 & præſertim ob memoriam illius beneficij, quo au-
diuit in monte Sinai linguam quam antea numquam nouerat, nem-
pe vocem Dei terribiliter loquentem decem præcepta legis: 12 & eo
quòd Deus amouerit à ferendis in Aegypto laterum oneribus dor-
ſum eiuſdem populi ſui; 13 quando cogentibus Aegyptijs, manus
eius ſeruiebant in portando cophino palearum luti & laterum.
14 *DEVS*. In tribulatione illa inuocaſti me popule mi; & ego
Deus liberaui te ab ea Aegyptia ſeruitute: 15 & exaudiui te tuaſq;
petitiones adimpleui, cùm adeſſem tibi, licèt abſconditus in tem-
peſtate & tonitru, quibus in mari Rubro interficiebam Aegyptios;
& ſubuertebam currus eorum, & ferebantur vlterius in mare pro-
fundum. 16 ſed & poſt hæc fidem & fiduciam tuam in me exploraui
in deſerto apud aquas, quæ ex murmure tuo dictæ ſunt aquæ *Con-*
*tradictionis* & *iurgij*: vt te ipſe experimento probares; & inſpice-
res quàm citò ingratus eſſes beneficijs meis. * 17 Audi popule mi,
& teſtificabor tibi quid à te velim ô Iſraël. 18 Si mihi auſcultaue-
ris & obedieris; non erit in te deus aliquis nouus, humano inge-
nio adinuentus & excogitatus: 19 nec adorabis deum aliquem pe-
regrinum aliarum nationum exterarum. 20 ego enim ſum ſolus
Dominus Deus ille tuus, 21 qui eduxi te de terra Aegyptiâ:
dilàta

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

22 diláta os tuum, & implébo illud.

† 23 Et non audiuit pópulus meus vocem meam:

24 & Iſraèl non intendit mihi.

ỷ.25. Act.XIV.15. † 25 & dimíſi eos ſecúndùm deſideria cordis eórum:

26 ibunt in adinuentiónibus ſuis.

ỷ.27. Iſai. XLVIII. 18. † 27 Si pópulus meus audíſſet me Iſraél;

ỷ.28. Baruch III.13. 28 ÷ ſi: in vijs meis ambuláſſet:

† 29 pro níhilo ÷ fórſitan: inimícos eórum humiliáſſem;

30 & ſuper tribulántes eos, miſiſſem manum meam.

Propheta. † 31 INIMICI DOMINI mentíti ſunt ei:

32 & erit tempus eórum in ſæcula.

† 33 & cibáuit eos ex ádipe frumenti:

---

22 & tunc cùm me audieris, aperi & dilata ad largas multaſq; petitiones os tuum; & ego adimplebo atq; perficiam quæcumque petieris ore tuo in oratione. 23 Et populus tamen meus non auſcultauit vocem meam; 24 & populus Iſraëliticus non attendit ad me loquentem; & iuſſa mea neglexit. 25 vnde & ego in pœnam peccati sui permiſi eos ruere & ferri præcipites, prout eos trahebant praua deſideria & affectiones cordis ipſorum; 26 & me eos deſerente, ambulabunt & viuent in eiuſmodi vanis conſilijs & prauis affectionibus ſuis. 27 Si populus meus Iſraëliticus mihi auſcultaſſet; 28 & ſi in vijs modiſque viuendi à me præſcriptis inceſſiſſet & vixiſſet: 29 nullo labore vtique, & ſine vlla dilatione humiliaſſem ac depreſſiſſem inimicos eorum; 30 & extendiſſem vltricem manum meam ad perdendum eos qui ipſos tribulant. *PROPHETA*. Ex populo Domini plurimi odiendo eum & præcepta eius, effecti inimici ipſius, eidem mentiti ſunt, negando promiſſam fidem & obedientiam mandatorũ; 32 ſed erit tamen tempus & calamitatis & punitionis eorum in æterna ſæcula ſine fine: 33 cum tamen & Deus ſeruando promiſſa ſua, infidos illos & ingratos cibauerit medullâ tritici & optimo

& de

ỳ 34. Deut. XXXII. 13. 34 & de petra, melle saturáuit eos.

pane in terra sancta campestri: 34 eosque satiauerit melle collecto non ex aluearibus modò, sed ex petrâ etiam, mellificantibus ibi apibus præ copia, alijsque mellitis & dulcibus fructibus perceptis ex locis petrosis atque saxosis eiusdem terræ sanctæ.

*Orationes.*

MS. 1 DIláta Domine súpplicum ora ad adnunciandam gloriam tuam; vt Ægiptijs operibus retrorsum relictis, nominis tui confessione lætemur. Per Dñm.

Brev. Mozarab. fol. 41. 97. 2 TIbi adiutori nostro Domino exsultatione fidei & spei plaudentes oramus; vt petitio nostra in tribulatione diffúsa, tuis auribus appropinquet; & necessitatum nostrarum causas insinuet: tuâ quippe * bonitate singulorum precibus semper * adsis vt liberes: & ereptis nobis tribue * desiderio ardére ad te perténdere, & vnítatem trinæ maiestatis deuotè concorditer clamitare: vt tuis semper laudibus déditi, tuarum iustificationum trámitem assecúti, in te quæsumus exsultationis ornamenta, & spei remedia, & fidei acquiramus coronam. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

*al. bonitas. *al. adsit. *al. desiderij ardorem.

fol. 118. 145. 3 EXsultemus tibi Domine; quem adiutorem nostrum cognoscimus & fatemur: propter quod etiam tibi iubila in desiderijs sumimus, in doctrina psalmum, in mortificatione reddimus tympanum: te enim laudando, festa peragimus; tuorumque recordatione mirabilium iocundamur. concede itaque nobis Domine; vt qui tua recolimus beneficia; tua percipiamus & præmiá. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

# 81 LXXXI.

## Psalmus Asáph.

*Beda.*

Sensus mysticus. Asaph *indicat* Synagogam; *quæ Dominum Saluatorem corporea quoque præsentia meruit intueri.*

Asaph *contra Iudæos de Christi aduentu per totum loquitur psalmum: in prima parte commonens eos, Dominum in medio eorum constitisse; ideo non debere illos consortium suscipere peccatorum:* Deus stetit in Synagoga deorum. *In secunda admonet, vt intelligant ipsum esse Christum; qui in assumptione carnis, pauper & egenus esse videbatur:* Iudicate egeno & pupillo. *In tertia dicit eos honoratos vt filij Dei fierent; sed ipsos in mortis laqueos suo vitio corruisse:* Ego dixi, Dij estis *& reliqua.*

*Feria VI. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Redargutio principum gentis Iudæorum, & Prophetia de Gentibus.*

S. Athanasius. *Psalmus pudore afficiens* [siue, *reprehendens.*]

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 DEVS STETIT IN SYNAGOGA DEORVM:

V. 1. Eccl. V. 8.

2 in médio ∸ autem: deos dijúdicat.

DEVS. † 3 VSQVEQVO IVDICATIS iniquitátem:

4 & facies peccatórum súmitis?

*DIAPSALMA.*

† 5 Iudicáte egéno & pupíllo:

---

*Psalmus inspiratus Asapho Leuitæ Cantori. PROPHETA.* 1 Deus iudex supremus omnium, stetit in cœtu iudicum terræ; qui cùm sint eiusdem Dei ministri, & vicem eius gerant, terrestres quidã dij vocantur in terra: 2 porrò in medio cœtu illo ipsos iudices & deos terrestres eorumq; iudicia ita redarguit ac dijudicat. 3 *DEVS.* Vsquequò vos iudices ministri & delegati mei in administratione iustitiæ, iudicatis iniquè? 4 & vsquequò personas potentium hominum peccatorum accipitis considerandas; & in gratiam illorum ad causam & ius ipsum non attenditis? * 5 Reddite iustum iudicium egeno & pupillo, sine respectu ad potentiores aduersarios

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

húmi-

6 húmilem & páuperem iustificáte . .

ỳ.7. Prouer. XXIV. 11. † 7 erípite páuperem & egénum :

8 de manu peccatóris liberáte .

† 9 Nesciérunt neque intellexérunt:

10 in ténebris ámbulant :

11 mouebúntur ómnia fundaménta terræ .

ỳ.12. Iohan. X. 34. † 12 Ego dixi , *Dÿ estis, & filÿ Excélsî omnes* :

† 13 vos autem sicut hómines moriémini :

14 & sicut vnus de princípibus cadétis .

Propheta. † 15 SVRGE DEVS iúdica terram :

16 quóniam tu hæreditábis in omnibus gentibus .

---

eorum , 6 & miserum depressum & pauperem , cùm iniustè fuerint accusati , iustos declarate & absoluite . 7 eripite pauperem & egenum : 8 & de vi & manu peccatorum eos liberate . 9 Iudices isti non cognouerunt bonum operari, nec intellexerunt legem : 10 & in tenebris vel ignorantiæ legis meæ vel auaritiæ & malitię suæ ambulant , & vitam suam ducunt : 11 & propter eorum ignorantiam & malitiam mouebuntur , & sus atque deorsum subuertentur omnia Iura & leges , quæ sunt fundamenta iustitiæ, quibus fundatur atque bene constituitur quæuis respublica terræ . 12 Ego vobis dixeram, quòd meâ delegatione ; mei vicem gerentes , essetis veluti quidam dij terrestres : & omnes vos essetis digniores filij Dei altissimi , communicatâ vobis diuinâ potestate iudicandi alios : 13 sed vos abusi eâ potestate eo quòd malè iudicaueritis, morituri tandem estis sicut cæteri homines abjectissimi : 14 & casuri estis vnusquisque vestrum in tormenta & supplicia æterna , vt vnusquispiam ex principibus , siue dęmonibus , siue tyrannis qui demergitur in infernum . 15 *PROPHETA* . Surge tu Deus ; & per temetipsum iudica habitatores orbis terræ , sublatis iudicibus iniquis : 16 tu enim totum orbem terræ cum omnibus quibuslibet nationibus suis , iure tuo proprio atque supremo possidebis semper .

*Orationes* .

MSS. 1 DA nobis Domine secundùm præceptum tuum ab iniquitatis iudicio declinare ; pauperumque necessitatibus subuenire : vt mereámur filiorum tuorum

numero copulari. Per Dominũ nostrum Iesum Christũ.

Breu. Mozarab. fol. 155.
2 CHriste Deus fac nos semper in egenum & pauperem promptiores existere, & legem tuam custodire: vt misericordiæ operibus affluentes, æternorum ciuium mereamur esse consortes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 117. 123. 143.
3 EXsurge Domine qui iudicas terram: & qui fidem omnium Gentium pius possessor inhabitas, ne patiaris nos in tenebris remanére; sed fac nos lumen tuæ veritatis aspicere: vt fundamenta fidei nostræ non super arenam quam turbo deijciat, ædificemus; sed supra petram, cuius tu es firmitas, collocemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

fol. 199.
4 SVrge Deus; & iudica terram: vt qui cunctis dominaris Gentibus; iam resurrexisse credaris à quibus es crucifixus: quò sibi vterque populus charitate consentiat; dum circumcisionem & præputium nexu fidei Christianæ adglómeres. [℟. *Amen*. Per misericord.]

*Pro Iudæis.*

fol. 46.
5 EXsurge Deus qui iudicas terram: & brachio fortitudinis rege quos trophæo crucis dignatus es comparáre: ac pro quibus fusio sacri Sanguinis extat redemptio; ab his tibi deferatur votiua confessio. & qui passionem redemptionis nostræ credimus, gloriosam resurrectionem fatemur, atque ascensum ad æthera prædicamus, reditumque tuum terribili recursu timemus; ad vocem tubæ cum præconáuerit, gaudentes in aduentum tuum properémus. & tu clementissime Domine quos cónspicis ita sollennia cólere; hos de gehennæ ardoribus érue; & gloriosæ resurrectionis fieri præsta consortes. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.]

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.
6 TE iudicem deprecamur; quia omnibus Gentibus misertus es. . . . . . . Benedícimus ergo te Deum: cui est gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

*Canti-*

# 82 LXXXII.

## Canticum psalmi Asáph.

*Beda*:

Sensus mysticus.

Canticum psalmi, *est cùm organo præcinente; subsequentis & æmula organo vox oris auditur canentis, modos psalterij modulis imitata vociferis. Quia verò* Canticum *mysticè diuinæ sapientiæ contemplationem;* Psalmus *autem qui manibus fit, operis perfectionem demonstrat:* Canticum psalmi *meritò vocatur, cùm bonorum operum efficientiæ. scientia & doctrina coniungitur; iuxta id quod dictum est;** Desiderasti sapientiam? serua mandata: & Deus præbet illam tibi: *cuius rei exemplum in centurione Cornelio mirificè claruit. Quid verò* Psalmus cantici *sit, quidue significet in vndetrigesimo psalmo iam dictum est.*

* Eccli. I. 33. iuxta veter. edition.

Asaph, *quia multa iam superiùs de Domini incarnatione prædixerat; nunc in primo membro de aduentu eius secundo dicturus est: expetens vt quoniam in fine sæculi inimici eius per Antichristum nimis erigendi sunt, ipsiùs cito debeat venire iudicium; ne grauissimi hostis diuturna licentia cunctam vastare possit Ecclesiam;* Deus quis erit similis tibi? ne taceas *& reliqua. Secundo membro, in eos per similitudines quasdam nominum supplicat vindicari, correctionis voto non maledictionis instinctu;* Fac illis sicut Madian *& reliqua.*

*Feria VI. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Deprecatio pro populo tristia passo, & Prophetia de fine inimicorum Dei.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 DEVS ÷ QVIS SIMILIS ERIT TIBI? :
2 nè táceas neque compescáris Deus.
† 3 quóniam ecce inimíci tui sonuérunt;

---

*Psalmus decantandus cantu vocis incboante, & instrumento musico subsequente; inspiratus Asapho Leuitæ & Cantori. PROPHETA.* 1 O Deus ecquis similis erit tui? quiue tibi resistere poterit? 2 ne ergo diutiùs videaris quasi tacere de rebus nostris, nosque dissimulare; neque ampliùs mitescas ò Deus. 3 quia ecce inimici tui

4 & qui odérunt te extulérunt caput.
† 5 ſuper pópulum tuum malignauérunt conſi-
lium:
6 & cogitatáuerunt aduérsùs ſanctos tuos:
† 7 dixérunt, *Veníte & diſperdámus eos de gente:*
8 *& non memorétur nomen Iſraèl vltra.*
† 9 Quóniam cogitauérunt vnanímiter ſimul,
10 aduérsùm te teſtaméntum diſpoſuérunt
11 tabernácula Idumæórum, & Iſmahelítæ,
† 12 Moàb & Agaréni,
13 Gebàl & Ammòn & Amalèc,
14 alienígenæ cum habitántibus Tyrum:
† 15 etenim Aſsùr venit cum illis;
16 facti ſunt ÷ in: adiutórium filijs Lot.
*DIAPSALMA.*

v. 17. Iudic. VII. 22. IV. 7.

† 17 Fac illis ſicut Madiàn & Síſaræ,

---

tumultuati ſunt ſtrepitu, clamore & ſonitu tubæ ad bellum: 4 & qui te oderunt, leuauerunt caput, ſe ſuperbè extollentes. 5 contra populum tuum nequiter tractantes, aſtutè cogitauerunt conſilium malignum: 6 & conſiliati ſunt aduersùs nos tibi ſanctificatos & conſecratos, & ſub tua protectione abſconditos: 7 dixeruntque inter ſe de nobis: *Venite diſperdamus eos funditus ne ſit amplius ea gens:* 8 *& ne vltra ſuperſit memoria nominis Iſraèlis:* 9 & quia ſimul tractauerunt & conſiliati ſunt vno animorum conſenſu & conſpiratione: 10 & contra te tuoſque cultores fœdus pepigerunt 11 Idumæi prognati ex Edom, ſiue Eſau filio Iſaaci, habitantes in tentorijs, & Arabes ex Iſmahele filio Abrahæ, 12 Moabitæ ex Lot, & Saraceni ex Agar, 13 *Gabalitæ, & Ammonitæ ex Lot, & Amalecitæ ex Amalech nepote Eſau, 14 Palæſtini ex alieno & extraneo genere huc profecti, vnà cum habitatoribus ciuitatis Tyri: 15 cum quibus & Aſſyrij venerunt; 16 & facti ſunt adiutores illis poſteris Lot. * 17 Fac tu illis Domine ſicut olim feciſti Madianitis tempore Gedeonis; & ſicut antea ſub ducibus Barach & Debbora feceras Siſaræ principi exercitus, trucidato à fœmina clauo in caput

ſicut

* Forte ex Gebel nepote Eſau. Geneſ. XXXVI. 23. iuxta LXX. Interpr.

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

℣. 18. Iudic. V. 21. 18 ſicut Iabìn in torrénte Ciſsôn:

† 19 diſperiérunt in Endór;

20 facti ſunt vt ſtercus terræ.

℣. 21. Iudic. VII. 25. VIII. 12. † 21 Pone principes eórum ſicut Orèb & Zeb & † Zebeè & Salmanà; * omnes principes eórum,

22 qui dixérunt ÷ *Hæreditáte: poſſideámus ſanctuárium Dei.*

† 23 Deus meus pone illos vt rotam;

24 & ſicut ſtípulam ante fáciem venti.

† 25 Sicut ignis ÷ qui: combúrit ſyluam;

26 & ſicut flammà combúrens montes:

† 27 ita perſequéris illos in tempeſtáte tua;

28 & in ira tua turbábis eos.

† 29 Imple fácies eórum ignomíniâ:

30 & quærent nomen tuum Domine.

---

infixo, 18 & Iabino ipſi regi Chananæo, eiuſque exercitui ad torrentem Ciſon: 19 qui perierunt in Endor prope eumdem torrentem in tribu Manaſſe: 20 & inſepulti & putrefacti atque contriti vti ſtercus fuerunt eidem terræ. 21 Effice, quæſo, duces & principes eorumdem fœderatorum hoſtium noſtrorum; ſicut olim effeciſti illos Oreb & Zeb & Zebbee & Salmana Madianitas tempore Gedeonis; omnes, inquam, principes horum hoſtium noſtrorum, qui dixerunt; *Velut hæreditatem propriam poſſideamus nobis ſanctum habitaculum & altare Dei, & pulchram hanc terram Iudæam.* 23 Deus meus effice eos præcipites atque ruentes; ſicut rotam, quæ voluitur & mouetur nec conſiſtit in loco decliui: 24 & pone eos in diſperſionem quaſi ſtipulam per aërem raptatam ad præſentiam venti. 25 Quomodo ignis qui comburit ſyluam; 26 & quomodo flamma comburens & deuorans ſyluas montium: 27 ſic eos tu perſequéris tempeſtate vltionis tuæ; 28 & in repentino turbine iræ tuæ eos turbabis ac terrefacies. 29 Imple facies eorum ignominiâ & pudore ad tempus: 30 & tunc quærent & inuocabunt ſibi propitium diuinum tuum numen Domine.

erubé-

† 31 erubéscant & conturbéntur in sæculum ÷ sæculi:
32 & confundántur & pereant:
† 33 & cognóscant quia nomen tibi Dominus;
34 tu solus altissímus in omni terra.

31 & qui non quæsierunt te sibi habere placatum, infractis conatibus suis turpiter erubescant & perpetuo terrore conturbentur in omnia sæcula: 32 & verecundentur & pereant; 33 & sciant & agnoscant quòd tibi soli verè competit appellatio Domini: 34 & quòd tu solus es altissimus supremus potestatem habens super totam terram.

## Orationes.

MSS. 1 DIscute à nobis Domine omnem superfluitatis errorem: vt relictis gentibus vitiorum, te solum, qui super omnem terram Altissimus inhabitas, metuamus. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu.Mozarab. fol 41. 97. 144. 300. 2 COgnoscant Gentes Christe quòd nomen tibi sit Dominus; pro quibus es patibulo crucis adpensus: quosque ignauiæ ignorantia dedit; scientia restituat conditori: vt fide conuertatur conscientia; & spe lætentur in gloria. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol.117. 144. 3 EXsurge, ne táceas; neque compescaris Deus; sed quia odientes te, extulerunt cáput; imple facies eorum ignominiâ; vt nomen tuum cognitâ confusione perquirant: & populum tuum salua; vt testimonium tuæ virtutis íntelligant: esto propitius super hæreditatem tuam; qui solus es altissimus super omnem terram. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol.46.164. 4 DEvs, quis similis tibi tam in bonitate quàm in virtute? qui Sanctos tuos & bonitate érudis, & virtute defendis: qui inimicorum ora frementia cómprimis; & tuorum obsecrationes agnoscis: da nobis de tua boni-

bonitáte confidentibus operum bonorum particulam; quæ nos & ab inimici consilio tutos efficiat; & mundatos à crimine tibi placére ostendat: vt tu nos ad gloriam perducas æternam; qui solus es altissimus super omnem terram. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 187. 5 REdemptor noster & Domine pone inimicos tuos vt rotam, quibus mysterium Crucis tuæ est stultitia: vt illi sicut stipula ante faciem venti sint dispersi; [&] credentibus in te vel credituris donetur locus æternæ mansionis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 199. 6 REspice Domine populum tuum; & super odientes te exaltare magnificus: ac eos qui aduersùm fideles tuos declinare festinant, in præcípitem verte ruinam: vt confusi & turbati, te solum altissimum in omni terra Dominum recognoscant. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

---

# 83 LXXXIII.

* Psal. VIII. 1. *In finem, * pro torcularibus: filijs Corè psalmus.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Tres* pro torcularibus, *id est, sanctæ Ecclesiæ passionibus psalmi titulantur, VIII. LXXX. & LXXXIII. vbi octonarius & octogenarius numerus spem futuræ resurrectionis cũ denario vitæ æternæ significãt: quæ Ecclesiã post pressuras, quasi cella vinaria post torcular exceptura est. & hic est* Finis ille *beatissimus; qui cunctis quæ* pro torcularibus *sunt præscriptionibus insertur. Quòd autem LXXXIII. extremus est psalmus, qui* pro torcularibus *prænotatur; hoc ostendit in visione sanctæ Trinitatis resurrectionem Ecclesiæ consecrari; quando* videbitur Deus deorum in Sion. Filij Coræ, filij *Crucis sunt vt supra dictum est: vel sicut Arnobius exponit, cùm in priore psalmo confusi fuerint, & perierint qui occupare volentes sanctuarium Dei, dabant fastidium, [ac] charitatis cæterarumq; virtutum impedimenta gignebant: regnante in nobis Domino, qui eramus* filij Coræ *prauaricatoris, hoc malo patre * à terra deuorato;* * Numer. XVI.

*Dei*

*Dei filij efficiamur : & qui antè ignem alienum à Deo libidinis & auaritiæ ferre cogitauimus ; nunc igne amoris diuini succensi , dicimus ;* Quàm amabilia sunt tabernacula tua Domine virtutum. *Hunc Arnobij sensum videtur iuuare quod primo , secundo & tertio loco vbi* filij Core *præscribuntur* , Intellectus *simul annectitur : sed & ipso tertio loco , quasi diligentiori examinatione correptis* Coræ filijs , *ita scribitur* , Pro his qui commutabuntur filijs Coræ ad intellectum .

Filij Coræ *in prima fronte psalmi inæstimabile sibi desideriũ demonstrant Ecclesiæ* : Quàm amabilia sunt tabernacula tua Domine! *Secundo membro , beatum esse confitentur , cui Dominus præstat auxilium ; eumque ad confessionis gratiam facit peruenire* : Beatus vir cuius est auxilium abs te . *Tertio , multo præstantius dicunt esse , in domo Domini abiectum habitare ; quàm peccatorum tabernacula cum quibuslibet mundi honoribus introire* ; Quia melior est dies vna *& reliqua.*

*FeriaVI. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis . *Prophetia de Christo* [al. *Incarnatio Christi,*] *& de Ecclesijs eius* .

S. Athanasius . *Psalmus gloriationis in Domino* .

*Psalmus ad desiderandum Deum & precandum.*

Propheta.

1 QVAM DILECTA TABERNACVLA TVA, DOMINE VIRTVTVM!

℣. 2. Psal.XLI.2.3.

2 concupíscit & déficit ánima mea in átria Domini .

† 3 Cor meum & caro mea exsultauérunt in Deum viuum .

† 4 étenim passer inuénit ÷ sibi : domum ;

5 & turtur nidum sibi , vbi ponat pullos suos:

---

*In perpetuum cantandus super modulamine in torcularibus vsitato , Leuitis Cantoribus de progenie Core datus ad cantandum* . *PROPHETA* . 1 Quàm amabilia sunt habitacula illa tua , Domine exercituum omnium cælestium atque terrestrium ! 2 desiderat & præ desiderio deficit me animus meus, properans peruenire ad sacra illa atria tua Domine . 3 Spiritus & anima mea & sensus omnes corporis mei exsultauerunt desiderio veniendi ad te Deum viuentem . 4 passer equidem inuenit sibi domum vbi niduletur : 5 & turtur & quæuis auis sibi quoque inuenit nidum

altária

† 6 altária tua Domine virtútum, Rex meus, & Deus meus.

† 7 Beáti qui hábitant in domo tua ÷ Domine:

8 in sæcula ÷ sæculórum: laudábunt te.

*DIAPSALMA.*

† 9 Beátus vir, cuius est auxílium abs te:

10 ascensiónes in corde suo dispósuit,

11 in valle lacrymárum in loco quem pósuit.

† 12 étenim benedictiónem dabit legislátor:

13 ibunt de virtúte in virtútem;

14 vidébitur Deus deórum in Sión.

† 15 Domine Deus virtútum exáudi oratiónem meam:

16 áuribus pércipe Deus Iacób.

*DIAPSALMA.*

† 17 Protéctor noster áspice Deus:

---

vbi ponat pullos suos. 6 sed ego necdum inuenire potui altaria tua, vt apud ea habitem ô Domine exercituum omnium, & Rex meus & Deus meus. 7 Beati certè sunt illi qui habitant in domo tua Domine: 8 qui & in omnia te sæcula laudabunt.* 9 Beatus ergo ille, cui est auxilium & fortitudo abs te Domine collata: 10 qui & in animo suo proposuit ascendere & profectiones suas ducere, 11 transiens per hanc vallem plorationis & miseriæ vsque ad locum quem sibi proposuit, nempe ad superna illa tabernacula tua. 12 nam & Dominus qui legem dedit ascendendi in habitacula sua; ipse quoque benedictiones & viatica subsidia dabit eiusmodi viatoribus ascendentibus ad illa: 13 & hi benedicente Domino iter suum pergent; & proficient semper ex fortitudine in fortitudinem maiorem sibi diuinitus collatam: 14 ac demum tandem itinere confecto, ab ipsis in superna illa ciuitate Sion in habitaculo suo videbitur Deus summus super omnes, qui ob diuinã potestatem sibi communicatam dij appellantur in terra. 15 Domine Deus omnium imperator exercituum cælestium atque terrestrium, exaudi orationem meam: 16 ausculta me precantem vt veniam ad habitacula tua ô Deus, cui seruit populus patriarchâ Iacobo prognatus.* 17 Tu qui instar & re-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

18 & réspice ÷ in: fáciem Christi tui.

† 19 Quia mélior est dies ÷ vna: in átrijs tuis, super míllia:

† 20 elégi abiéctus esse in domo Dei mei magìs, quàm habitáre in tabernáculis Peccatórum.

† 21 Quia misericórdiam & veritátem ÷ díligit Deus:

22 grátiam & glóriam dabit.

† 23 Dominus * nõ priuábit bonis eos qui ámbulant in innocéntia.

24 Domine virtútum, beátus homo qui sperat in te.

---

clypei protector nostri es, ò Deus vide, 18 & respice atque intende in faciem eius, quem tuo chrismate vnxisti & consecrasti Regem. 19 Quoniam melior est dies vna in atrijs tuis super millia dierum extra domum tuam: 20 ideo elegi magis potiùs abjectus esse in domo tua; quàm habitare splendidè in tentorijs temporarijs licèt pretiosissimis hominum peccatorum. 21 Quoniam autem Dominus Deus diligit misericordiam facere, & esse veracem in suis promissis: 22 idcirco & misericorditer gratiam, & veraciter postea gloriam dabit. 23 nec enim donis suis Dominus priuabit eos qui iter vitæ suæ peragunt cum innocentia morum. 24 Domine Deus omnium imperàtor exercituum cælestium atque terrestrium, beatus erit homo ille, qui spem suam in te ponit ad rectè beatéque viuendum.

*Orationes.*

MSS. 1 TAbernaculorum cælestium fundator æterne Deus; dispone quæsumus ascensus in cordibus nostrís: quibus ad tua tabernacula mereamur sine lapsu peccati conscéndere. Per Dominũ nostrum Iesum Christum.

Apud Landol. de Saxonia. 2 PRotector in te sperantium Deus, salua nos sub tuo famulatu degentes: vt segregati à tabernaculis peccatorum, digni efficiamur habitatores domûs sanctæ tuæ. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Deus

Breu. Mozarab. fol. 98. 3 DEvs virtutum, cuius amabilia tabernacula, & speciosa sunt atria; in quorum ámbitu & gráditur sanctitas, & congáudet diuinitas; da animabus nostris illa attentiùs concupiscere; in quibus dies vna melior super millia noscitur præfulgére: & illic, quæsumus, introducamur vel abiecti; dummodo non simus penitus éxteri: vt innouato corpore, sincera corda in te Deum viuum exsultatione perpetuâ gaudeant; & laudem tuam dulci modulatione ac pio famulatu per succedentia sæcula iocundantes persoluant. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

---

# 84. LXXXIV.

## *In finem, filijs Corè, psalmus.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Hic psalmus de primo Saluatoris aduẽtu locuturus, illorũ personæ congruit qui sincera ei mente crediderunt. In prima parte psalmi Propheta Domino breuiter gratias agit quoniam de illa antiquitate Iudaicæ nationis, peruenit populus ad culturam Domini Saluatoris:* Benedixisti Domine terram tuam. *Secunda refert quemadmodum iram suam Dominus in populo Iudæorum mitigare dignatus est; expetens aduentum Christi; in quo humana cæcitas, fidei lumen accepit:* Mitigasti omnem iram tuam *& reliqua. Tertia parte ad seipsum verba conuertit; & prophetiæ spiritu incarnati Verbi prædicat aduentum:* Audiam quid loquatur in me Dominus Deus *& reliqua.*

*Feria VI. ad Vigilias*

Eusebius Cæsariensis. *Prophetia in Christum & in eos qui per ipsum sunt redempti.*

S. Athanasius. *Psalmus gratiarum actionis.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 BENEDIXISTI DOMINE TERRAM TVAM:

---

*In perpetuum decantandus, Leuitis Cantoribus ex progenie Core datus ad cantandum. PROPHETA.* 1 Beneficentiâ tuâ Do-

 auertí-

2 auertísti captiuitátem Iacób.
† 3 remisísti iniquitátem plebis tuæ:
4 operuísti ómnia peccáta eórum.
*DIAPSALMA.*
† 5 mitigásti omnem iram tuam:
6 auertísti ab ira indignatiónis tuæ.
† 7 Conuérte nos Deus salutáris noster:
8 & auerte iram tuam à nobis.
† 9 Numquid in ætérnum irascéris nobis?
10 ÷ aut: exténdes iram tuam à generatióne in generatiónem?
† 11 ÷ Deus: tu conuérsus, viuificábis nos:
12 & plebs tua lætábitur in te.
† 13 osténde nobis Domine misericórdiam tuam:
14 & salutáre tuum da nobis.
† 15 Audiam, quid loquátur ÷ in me: Dominus Deus;
16 quóniam loquétur pacem in plebem suam,

---

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

mine olim benè voluisti habitatoribus terræ tuæ Israëliticæ: 2 & reuertere fecisti à captiuitate captiuos posteros Iacobi. 3 remisisti populo tuo iniquitates suas: 4 & ad hunc modum operuisti omnia peccata eorum, ne ampliùs ea videres ad puniendum. * 5 continuisti & sedasti omnem iram tuam in eos: 6 teque auertisti ab ira vehemente iusti furoris tui. 7 Nunc ergo consimiliter conuerte nos ad te; & reconcilia nos tibi ò Deus, qui das nobis omnem salutem & sanitatem: 8 & auerte à nobis indignationem tuam. 9 Num in æternum iratus eris aduersùm nos? 10 aut iram tuam extendes & prolongabis à generatione vna ad generationem aliam? 11 Deus tu rursum benignè conuersus ad nos, nosque conuertens ad te, reuiuiscere nos facito: 12 & ita per te & in te lætetur populus tuus. 13 ostende & exhibe nobis Domine effectus misericordiæ tuæ; 14 & salutem quæ tuum est donum, da nobis. 15 Audiam quid dicat ad me Dominus Deus: 16 loquetur enim de pace & tranquillitate

& super

† 17 & super sanctos suos, & in eos qui conuertúntur ad cor.
† 18 Verúmtamen própè timéntes eum salutáre ipsíus,
19 vt inhábitet glória in terra nostra.
† 20 Misericordia & véritas obuiauérunt ÷ sibi:
21 iustítia & pax osculátæ sunt.
† 22 véritas de terra orta est:
23 & iustítia de cælo prospéxit.
† 24 étenim Dominus dabit benignitátem:
25 & terra nostra dabit fructum suum, ℣ 25. Psal. LXVI. 7.
† 26 iustítia ante eum ambulábit:
27 & ponet in via gressus suos.

---

ad populum suum, 17 tum ad eos qui sanctimoniam profitentur, tum ad eos qui cor suum conuertunt ad ipsum Deum. 18 Adest enimuerò prope eos qui illum timent salus illa quæ ab eo datur; 19 vt gloria bonitatis eius habitet, & gloriosè resplendeat in terra nostra. 20 In ea nostri saluatione quam decreto suo iam præstitit, Dei misericordia & veritas in seruandis promissis sibi inuicem occurrerunt, sesèque complexæ sunt: 21 eiusque iustitia vindex peccatorum, & pax atque placatio quâ pacificatus est nobiscum, sese coniunxerunt, ac inuicem sunt deosculatæ: 22 & ita vera probitas morum respondentium veræ normæ diuinorum mandatorum, de habitatoribus terræ exorta est atque effloruit: 23 & iustitia quæ à Deo datur, de cælo prospexit & comparuit, vt ad nos descenderet iustificandos. 24 nam & Dominus dabit benignitatem & suauitatem suam: 25 & sic habitatores terræ nostræ dabunt fructum bonorum operum suorum. 26 & sanè iustitia Dei, quâ nos ex peccatoribus iustos facit coram eo, præibit ad nos: 27 & tum ipse Deus gressus suos ponet in viam, & veniet ad nos, & apud nos mansionem faciet in æternum.

## *Orationes.*

MSS. 1 REmitte Domine iniquitatem plebis tuæ: & ostende nobis misericordiam tuam; quæ nos in viam pacis iustitiâ præcedente perducat. Per Dominum.

Con-

Breu. Mozarab. fol. 66. 73. 81. 98. 2 CONuerte nos Deus salutaris noster; & auerte iram tuam à nobis: ac super populum tuum pacem præsta, quam lóqueris: vt plebs tua lætetur in te; ac salutare tuum custodiâ salutis intelligens, vel misericordiam tuam temporum prosperitate cognoscat; vel benignitatem tuã fructuũ fœcunditate suscipiat. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 107. 3 AVerte Domine faciem tuam à peccatis nostris; & omnem iram ac furorem tuum à nobis rémoue: Ecclesiæ tuæ pacem concede; & omnes iniquitates nostras clemens dele: rémoue ab oculis tuis nostrarum fácinus voluptatum; nostræque confessioni tuum clementer appone auditum; & veniæ da remedium. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 129. 4 COnuerte nos Deus salutaris noster ad te; vt auertas iram tuam à nobis; quia áderit respirámen, si suspenderis furorem: sit clementia proxima; vt procul sit ira: conuerte nos; vt miserando vulnera nostra sanes: ne auersus iustè pro peccato, plagas potiùs multiplices. ergo rogamus vt præueniat iustitiam pietas; & præóccupet pœnam indulgentia: nos quoque ad te conuerte; vt tribuas salutem, & súbtrahas vltionem. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 70. 5 OStende nobis Domine misericordiam; teque populum præstolantem reple lætitiâ: quò & plebis tuæ iniquitatem remittas; & peccata nostra ab ira mitigatus operias. ℟. *Amen.* Per misericordiam Deus *&c.*

fol. 163. 6 OStende nobis Domine misericordiam tuam; & salutare tuum da nobis: plenâ gratiæ vbertate demonstra; plebis tuæ iniquitatem remítte; & cuncta peccata tégmine indulgentiali coóperi. conuerte nos itaque ad te, & conuersis præcepta tua seruare concede: & tamen exorabilis sit tua clementia; vt in nobis nec ira tua in quantum merito peccati grauamur desæuiat; nec indignatio bonitatem tuam commoueat: sed

præsta

præsta vt dum vérbere pectora túndimus, & gementes occulta conſcientiarum (cùm te non láteant) propalamus; meritum noſtrarum euadamus culparum: vt te Dominum miſericordiæ & veritatis auctorem, complexione iuſtitiæ & pacis perpetuæ hæreditatis fruamur. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

---

# 85 LXXXV.

*Oratio* ÷ *ipſi*: *Dauid.*

*Beda.*

Senſus myſticus.

Dauid *ſignificat Dominum Saluatorem*: *ſiue quia interpretatio eius*, Manu fortis *ac* deſiderabilis *habetur*; *ſiue quia ex eius ſtirpe carnem ſumpſit: qui eſt ſuper omnia Deus, benedictus in ſæcula.*

*Per totum pſalmum orat Dominus Ieſus Chriſtus: in prima ſectione dicens quæ ipſi tantùm probantur aptari*: Inclina Domine aurem tuam *&* *reliqua. Secunda, pro membris ſuis, quorum ipſe caput eſt, humiliùs deprecatur*: Deduc me Domine in via tua. *Tertia, ex ſua iterum perſona reloquitur quod ad eum ſpecialiter pertinet*: Deus, iniqui inſurrexerunt in me.

*Feria VI. ad Vigilias.*

Euſebius Cæſarienſis. *Oratio Dauidi.* *&* *Prophetia de vocatione Gentium.* [ al. tantùm: *Gentium vocatio.* ]

S. Athanaſius. *Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Pſalmus ad precandum.*

Propheta.

1 INCLINA DOMINE AVREM TVAM ÷ ET : EXAVDI ME:

2 quóniam inops & pauper ſum ego.

† 3 Cuſtódi ánimam meam, quóniam ſanctus ſuum:

---

*Oratio inſpirata Dauidi.* *PROPHETA.* 1 Præbe Domine aurem tuam mihi acclinato ad terram, & exaudi me: 2 quia ego ſum inops afflictus & pauper. 3 Cuſtodi animam meam à malo; quia ſaluum

4 saluum fac seruum tuum Deus meus sperántem in te.

† 5 Miserére mei Dómine: quóniam ad te clamáui totâ die:

6 lætifica ánimam serui tui;

7 quóniám ad te Dómine ánimam meam leuáui.

† 8 Quóniam tu Dómine suáuis & mitis,

9 & multæ misericórdiæ, ómnibus inuocántibus te:

† 10 áuribus pércipe Domine oratiónem meam:

11 & inténde voci deprecatiónis meæ:

† 12 in die tribulatiónis meæ clamáui ad te; quia exaudísti me.

℣. 13. Exod. XV. 11. Deuter. III. 24.

† 13 Non est símilis tui in dijs Dómine:

14 & non est secúndùm ópera tua.

† 15 Omnes gentes, quas ÷ cúmque: fecísti, vénient,

℣. 16. Psalm. XXI. 28.

16 & adorábunt coram te Dómine:

17 & glorificábunt Nomen tuum:

---

per fidei & pietatis professionem tibi sacratus sum: 4 salua me seruum tuum sperantem in te ô Deus. 5 Misereat te mei Deus; quia ad te clamaui & clamabo totâ die & per singulos dies: 6 & lætifica animam meam serui tui; 7 quia ad te Domine eleuaui mentem meam. 8 Quoniam Domine es bonus & suauis, mitis & propitiabilis & parcens, 9 & copiosus in misericordia erga omnes qui te inuocant & implorant: 10 ideo clementibus auribus accipe Domine orationem meam: 11 & attende voci huius deprecationis meæ: 12 in quouis tempore afflictionis meæ & nunc potissimùm, fiduciâ magnâ affectuque vehementissimo clamaui ad te; propterea quòd sæpè me aliàs exaudisti. 13 Non est similis tui in falsis dijs Gentium vel in principibus ministris vicarijs deitatis tuæ Domine; 14 & non est opus aliquod quod possit æquiparari ad opera miranda tua. 15 Quare omnes gentes quascumque tu fecisti venient tandem ad agnitionem tui, 16 & procumbent adorantes coram te; 17 & palam glorioséque

quó-

℣.18. Psal. LXXI. 13. LXXVI. 15.

† 18 quóniam magnus es tu ; & fáciens mirabília ;

19 tu ÷ es : Deus solus.

℣.20. Psalm. V. 9. XXIV. 4. XXVI. 11. CXLII. 8.

† 20 Deduc me Domine in via tua :

21 & ingrédiar in veritáte tua :

22 lætétur cor meum vt tímeat nomen tuum.

† 23 Confitébor tibi Dómine Deus meus, in toto corde meo ;

24 & glorificábo nomen tuum in ætérnum :

† 25 quia misericórdia tua magna ÷ est : super me ;

26 & eruísti ánimam meam ex inférno inferióri.

℣.27. Psal. LIII. 5.

† 27 Deus iníqui insurrexérunt super me :

28 & synagóga poténtium quæsiérunt ánimam meam :

29 & non proposuérunt te in conspéctu suo.

† 30 Et tu Domine Deus, miserátor & miséricors,

℣.30.31. Exod. XXXIV. 6. Numer. XIV. 18. II. Esdr. IX. 17. Ps. CXLIV. 8.

31 pátiens & multæ misericórdiæ & verax:

---

laudabunt diuinum tuum numen prædicàntes ; 18 quòd magnus es tu & faciens opera mirabilia ; 19 & quòd tu solus es Deus verus & magnus. 20 Doctor & ductor esto mihi Domine in lege tua, quæ est via veniendi ad te : 21 sicque ego à te doctus & ductus, proficiscar & proficiam in veritàte veræ & diuinæ sapientiæ tuæ : 22 & fac vt lætetur vnicè in te solo cor meum vt castè timeat diuinum Nnmen tuum. 23 Profitebor tibi Domine dignas quantum potero, laudes tuas affectu toto cordis mei ; 24 tuumque diuinum numen gloriosissimè laudabo in sempiternum ; 25 pro eo quod magna sit misericordia tua erga me ; 26 & eo quòd animam meam ex inferno extremo & profundissimo liberaueris, ne cò descenderet. 27 O Deus mi, ecce iniqui & superbi insurrexerunt aduersùm me ; 28 & cœtus robustorum quæsierunt perdere animam meam & vitam meam ; 29 & non posuerunt te in conspectu oculorum mentis suæ vt te reuererentur. 30 Tu autem Domine Deus es miserator & clementer misericors, 31 patienter exspectans & differens pœnam, & multus misericordiâ, & verax & fidelis in tuis

4 ſaluum fac ſeruum tuum Deus meus ſperántem in te.

† 5 Miſerére mei Dómine: quóniam ad te clamáui totâ die:

6 lætifica ánimam ſerui tui;

7 quóniám ad te Dómine ánimam meam leuáui.

† 8 Quóniam tu Dómine ſuáuis & mitis,

9 & multæ miſericórdiæ, ómnibus inuocántibus te:

† 10 áuribus pércipe Domine oratiónem meam:

11 & inténde voci deprecatiónis meæ:

† 12 in die tribulatiónis meæ clamáui ad te; quia exaudíſti me.

℣.13. Exod.XV.11. Deuter.III 24.

† 13 Non eſt ſímilis tui in dijs Dómine:

14 & non eſt ſecúndùm ópera tua.

† 15 Omnes gentes, quas ÷ cúmque : feciſti, vénient,

℣.16. Pſalm.XXI.28.

16 & adorábunt coram te Dómine:

17 & glorificábunt Nomen tuum:

---

per fidei & pietatis profeſſionem tibi ſacratus ſum: 4 ſalua me ſeruum tuum ſperantem in te ô Deus. 5 Miſereat te mei Deus; quia ad te clamaui & clamabo totâ die & per ſingulos dies: 6 & lætifica animam meam ſerui tui; 7 quia ad te Domine eleuaui mentem meam. 8 Quoniam Domine es bonus & ſuauis, mitis & propitiabilis & parcens, 9 & copioſus in miſericordia erga omnes qui te inuocant & implorant: 10 ideo clementibus auribus accipe Domine orationem meam: 11 & attende voci huius deprecationis meæ: 12 in quouis tempore afflictionis meæ & nunc potiſſimùm, fiduciâ magnâ affectuque vehementiſſimo clamaui ad te; propterea quòd ſæpè me aliàs exaudiſti. 13 Non eſt ſimilis tui in falſis dijs Gentium vel in principibus miniſtris vicarijs deitatis tuæ Domine; 14 & non eſt opus aliquod quod poſſit æquiparari ad opera miranda tua. 15 Quare omnes gentes quaſcumque tu feciſti venient tandem ad agnitionem tui, 16 & procumbent adorantes coram te; 17 & palam glorioſéque quó-

℣.18. Psal. LXXI. 18. LXXVI. 15.
† 18 quóniam magnus es tu ÷ & fáciens mirabília;
19 tu ÷ es: Deus solus.
℣.20. Psalm. V. 9. XXIV. 4. XXVI. 11. CXLII. 8.
† 20 Deduc me Domine in via tua:
21 & ingrédiar in veritáte tua:
22 lætétur cor meum vt timeat nomen tuum.
† 23 Confitébor tibi Dómine Deus meus, in toto corde meo;
24 & glorificábo nomen tuum in æternum:
† 25 quia misericórdia tua magna ÷ est: super me;
26 & eruísti ánimam meam ex inférno inferióri.
℣.27. Psal. LIII. 5.
† 27 Deus iníqui insurrexérunt super me:
28 & synagóga poténtium quæsiérunt ánimam meam:
29 & non proposuérunt te in conspéctu suo.
† 30 Et tu Domine Deus, miserátor & misericors,
℣.30.31. Exod. XXXIV. 6. Numer. XIV. 18. II. Esdr. IX. 17. Ps. CXLIV. 8.
31 pátiens & multæ misericórdiæ & verax:

---

laudabunt diuinum tuum numen prædicantes; 18 quòd magnus es tu & faciens opera mirabilia; 19 & quòd tu solus es Deus verus & magnus. 20 Doctor & ductor esto mihi Domine in lege tua, quæ est via veniendi ad te: 21 sicque ego à te doctus & ductus, proficiscar & proficiam in veritate veræ & diuinæ sapientiæ tuæ: 22 & fac vt lætetur vnicè in te solo cor meum vt castè timeat diuinum Nnmen tuum. 23 Profitebor tibi Domine dignas quantum potero, laudes tuas affectu toto cordis mei; 24 tuumque diuinum numen gloriosissimè laudabo in sempiternum; 25 pro eo quod magna sit misericordia tua erga me; 26 & eo quòd animam meam ex inferno extremo & profundissimo liberaueris, ne eò descenderet. 27 O Deus mi, ecce iniqui & superbi insurrexerunt aduersùm me; 28 & cœtus robustorum quæsierunt perdere animam meam & vitam meam; 29 & non posuerunt te in conspectu oculorum mentis suæ vt te reuererentur. 30 Tu autem Domine Deus es miserator & clementer misericors, 31 patienter exspectans & differens pœnam, & multus misericordiâ, & verax & fidelis in tuis

† 32 respiçe in me & miserére mei :

33 da impérium tuum púero tuo;

℣. 16. Psalm. CXV. ℟. 16. 34 & saluum fac filium ancíllæ tuæ .

† 35 Fac mecum signum in bonum ; vt vídeant qui odérunt me, & confundántur;

36 quóniam tu Dómine adiuuísti me , & consolátus es me .

---

promissis : 32 respice ergo ad me; & miserere mei: 33 ac fortitudinem & robur quod tuũ est donũ, da mihi seruo tuo; 34 & ab illis iniquis insurgentibus in me, salua me filium matris non infidelis sed fidelis, & ancillæ tuæ, teque colentis . 35 Fac mecum signum aliquod & indicium in bonum bonæ ergà me voluntatis tuæ testimonium : vt illud videant qui me oderunt, & pudore suffundantur ; 36 propterea quòd tu mihi auxiliatus fueris , meque fueris consolatus .

*Orationes .*

Usr. 1 LÆtifica Domine vultum familiæ tuæ ; & érue animas nostras ex inferno inferiori: vt tui vultûs contemplatione protecti, desideria carnis spiritali dominatione calcemus . Per Dominum nostrum Iesum Christũ.

Apud Landol. de Saxonja. 2 DEduc Domine nos in via veritatis tuæ ; vt exsultantes timeamus te ; & confiteamur nomini sancto tuo : vt simus bonis operibus signati ; & confundantur inimici nostri . Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 99. 255. 266. 3 DEus suauis ac mitis , multúmque inuocantibus te misericors ; orationem nostram auribus percipe ; ac de multitudine misericordiæ tuæ nostra errata rémone: * & ne humi proni reptemus, ad te* & visendum nos *erectos statue . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen.*

* *al.* vt . * *al.* videndum . * *al.* ereptos .

fol. 244. 246. 4 MIserere Domine ad te totâ die clamantibus ; teq; in tribulatione inuocantibus existe propitius : vt in quibus maiestatem tuam adorando laudamus, dignè susci-

ſuſcipias; & pro quibus te timemus, pius ignoſcas. timoris igitur tui obedientiâ corda noſtra lætifica; & conſolationis dulcedine dubietatem noſtræ mentis conforta. ſed quia tu ſuauis ac mitis es; ſuauitatem ex tua indulgentia hauriamus; & in retribuendo pium te mitémque ſentiamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 166. 5 RESpice in nos Domine; & miſerere noſtri; teque in tribulatione inuocantibus aſſiſte propitius: vt in quibus maieſtatem tuam adorando laudamus, dignè ſuſcipias; & pro quibus te timemus, pius ignoſcas. timoris igitur tui obedientiâ corda noſtra lætifica; & conſolationis dulcedine dubietatem noſtræ mentis conforta. & quia tu ſuauis ac mitis es; ſuauitatem ex tua indulgentia hauriamus; & in retribuendo pium te mitémque ſentiamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 167. *De paſſione Domini.* 6 SAluator & Domine, quem iniuſta ſuper te inſurgentium malitia pérculit; & ſynagoga impiorum linguis ſæuiens crucifixit; da nobis alto pietatis te ſemper myſterio ſequi: vt in eo quòd tu pro nobis & crucem paſſus es & ſepulchrum; nos de victo ſæculo victores tranſeamus ad cælum ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 168. 7 SAluos nos fac ſeruos tuos Domine Deus noſter, ſperantes in te; quia ſuauis ac mitis multúmque miſericors es: reſpice in nos; ac miſerere noſtri: vt nominis tui magnitudine cor noſtrum lætetur; te timeat vt lætetur: deduc nos in via tua; & ambulantes in veritate tuâ conſoláre adiutorio, & adiuua conſolando. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 384. *De S. Maria Magdalena.* 8 DEus Dei Filius, quem illa beata Maria Magdalena in toto corde confeſſa, nomen tuum honorificando, producta eſt vt coronanda; da in ore noſtro confeſſionem, quæ nos expurget à crimine: vt quidquid

in tuæ laudis honore deprómimus; in lucro prodesse æterni muneris sentiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Commenr. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

9 PRecamur te Domine vt Crucis tuæ signo tutati, atque eius præsidio custoditi, mereamur ab omnibus diaboli insidijs liberari. quia tibi est honor & gloria cum æterno Patre & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *Amen.*

---

# 86 LXXXVI.

## *Filijs Corè, psalmus cantici.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Filij Coræ, *fideles significant Christianos: quibus Propheta Ciuitatem Dei prædicat; vt eis tantæ gloriæ maior augeatur affectus. ALITER. Omnes pene psalmi qui* Filijs Coræ *titulantur, lætitia pleni sunt; non enim secuti iniquitatem patris, alienum à Deo ignem libidinosum assumunt: sed hoc amantes quod diligit Dominus, de Ciuitate Dei gloriosa loquuntur.*

*In prima parte Propheta loquitur ad fideles, cælestem prædicans Ciuitatem:* Fundamenta eius in montibus sanctis. *Secunda, Dominus saluator eam diuersorum nominum allusione credituram esse pronunciat: increpans Synagogam: quare ipsa non cognouerit Deum; cui fides Gentium deuota crediderit?* Memor ero Rahab [& Babylonis scientibus me.] ecce alienigenæ *&* *reliqua. Tertia parte, Propheta vno versu futuri sæculi beatitudinem tangit: quæ partes,* Diapsalmatum *sunt quoque interpositione discretæ:* Sicut lætantium, omnium habitatio in te.

*Feriæ VI. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Christi incarnatio, & vocatio Gentium.* S. Athanasius. *Psalmus in narratione.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta,

1 FVNDAMENTA EIVS IN MONTIBVS SANCTIS.

---

*Psalmus traditus Leuitis Cantoribus de progenie Core, decantandus instrumento musico inchoante, & cantu vocis subsequente. PROPHETA.* 1 Fundamenta siue argumentum huius Psalmi est de

Diligit

2 Díligit Dominus portas Siòn, super omnia tabernácula Iacób.

† 3 Glorióſa dicta ſunt de te Ciuitas Dei.
*DIAPSALMA*.

DEVS. † 4 MEMOR ERO Rahàb & Babylónis ſciéntium me.

† 5 ecce alienígenæ & Tyrus & ÷ pópulus: Æthíopum, hi fuérunt illic.

Propheta. † 6 NVMQVID SION dicet homo:

7 & homo natus eſt in ea:

8 & ipſe fundáuit eam Altíſſimus?

† 9 Dominus narrábit in ſcriptúris populórum & principum horum qui fuerunt in ea.
*DIAPSALMA*.

† 10 Sicut lætántium, ómnium habitátio eſt in te.

---

ſanctis montibus, vbi conſtructa eſt ciuitas Sion. 2 Diligit Dominus portas & totam vrbem ipſam Sion, pluſquam reliqua habitacula & ciuitates populi ex progenie Iacobi patriarchæ. 3 Quàm glorioſa dicta ſunt per Prophetas de te, ò Sion ciuitas præ cæteris Deo dicata! **DEVS*. 4 Ego Deus memor ero ſuperbæ olim Aegypti & Babylonis, iam tandem agnoſcentium atque colentium me in eadem Sione. 5 & ecce Palæſtini alienigenæ, & gens ciuitatis Tyri & populus Aethiopum, hi quoque fuerunt in ea vrbe Sion; & ex eiſdem nationibus illic plurimi nati ſunt. *PROPHETA*. 6 Nonne Sioni dicet homo; 7 quòd & ex omni natione homo natus ſit in ipſa; 8 & quòd Deus ipſe altiſſimus eam fundauerit? 9 Dominus hæc tam glorioſa huius Ciuitatis narrabit in Scripturis ſanctis populorum ſuorum, & horum principum qui fuerunt in ea. * 10 Cohabitatio omnium iſtiuſmodi populorum intra mœnia tua ò Sion, concors eſt atque iucunda veluti magno gaudio collætantium.

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

**Pauſatio &c.*

*Orationes.*

MSS. 1 FVndamentum fidei noſtræ Deus, qui in mentibus ſanctis tamquam in excelſis montibus æternitatis portas

portas iustitiâ muniente compónis; concede nobis in te gloriosè credere; teque ad redemptionem nostram hominem factum prædicabiliter confiteri. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia.

Apud Ludolph. de Saxonia. 2 FVndator bonorum omnium Deus concede nobis tales fieri; vt mereamur omnium in te lætantium lucis æternæ habére consortium. Per Dominum.

---

# 87 LXXXVII.

*Psal. LII. 1.

*Canticum psalmi, filiys Corè, in finem.* pro Mahelèth ad respondendum. Intellectûs: ※ Emàn Ezrahitæ:*

Edit. Rom. *Canticum psalmi, filiys Core, in finem. Pro Amelech ad respondendum. Intellectus, Eman Israëlitæ.*

*Beda.*

* Mahe-leth.

*Amalech, *interpretatur* Chorus *diuina verba decantans: & quod additur,* Ad respondendum, *significat organa musica praeuenisse, &* Chorum respondisse *solemniter: mysticè innuens Domini passionem, quæ hoc psalmo cantatur, Ecclesiam concorditer imitari debere. Nam &* Eman Israëlita, *qui* Frater eius *& vir* videns Deum *interpretatur, eumdem fidelem populum denunciat, de quibus dicitur;* Ite nunciate fratribus meis. *Est autem* Eman * *filius Iobel, filij Samuhel, de familia Caath, filij Leui; vnus de Cantoribus, quos Dauid in collocatione Arcæ præfecit reliquis ad canendum. Hieronymus hunc titulum ita exposuit:* Psalmus iste refertur ad fidem: & *filiys Corae* præcinentibus, omnis in eamdem vocem respondit *chorus; Eman Israëlitæ* vel *Ezrahitæ sensu prudentiaque* compositus. *Arnobius ita:* In huius psalmi titulo nominantur quidem *filiy Corae:* sed *Psalmus canticum* [ suũ ] *pro Amalech* dirigit; & dat *intellectum Eman Israëlitæ. Amalech* Hebræi *destitutum* vocant; *Eman, inopem.* ergo *ad destitutum* & *pauperem* sermo est: illum credo, quem relinquentes solum discipuli, fugerunt: qui cùm diues esset, pro nobis *pauper* factus est.

1. Paralip. VI. 33.

*Per totum psalmum Dominus loquitur. In prima parte deprecatur auxilium; per similitudines varias contemptum suum referens, quem à Iudæis erat perpessurus:* Domine Deus salutis meæ

&

*& reliqua. Secunda, quæ sit passurus enumerat; asserens mortuos à medicis non esse suscitandos, vt possint Deo confiteri:* Longè fecisti notos meos à me, *Tertia, negat misericordiam Domini sepultos edicere; aut perditos laudes Domini personare: propterea resurrectionem sibi celerrimam venire deprecatur. in qua oratione perseuerans, loquitur à parte membrorum, diuersas commemorans passiones, quas tam ipse, quàm plebs eius sustinuit deuota:* Numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam? *& reliqua.*

*Feria VI. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Christi mortem prophetat.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus lamentationis.*

Propheta.
1 DOMINE, DEVS SALVTIS MEÆ,
2 in die clamáui ÷ &: nocte coram te.
† 3 Intret in conspéctu tuo oratio mea:
4 inclina aurem tuam ad precem meam.
† 5 quia repléta est malis ánima mea:
6 & vita mea inférno appropinquáuit.
† 7 æstimatus sum cum descendéntibus in lacum:
8 factus sum sicut homo sine adiutório, inter mórtuos liber:

---

*Canticum psalmi, cantu vocis & instrumento musico subsequente cantandum, datum Leuitis Cantoribus ex progenie Core; præcinendum autem per chorum vt ab altero choro responderetur, id est repeteretur: plenum intelligentiæ & eruditionis: inspiratum Eman Ezrahitæ. PROPHETA.* 1 Domine Deus saluator mei, 2 per diem & noctem clamaui coram te. 3 Ingrediatur, obsecro, & admittatur coram te acceptabilis oratio hæc mea: 4 & inclina aurem tuam benignam ad deprecationem hanc meam Domine: 5 quia anima mea repleta est malis; 6 & vita mea iam appropinquauit vt in infernum descendat. 7 immò iam sum reputatus annumeratus cum mortuis descendentibus in foueam sepulchri: 8 & factus sum sicut homo inualidus, & omni auxilio destitutus; & numeratus

sicut

† 9 ſicut vulneráti, dormiéntes in ſepúlchris, quorum non es memor ámpliùs;
10 & ipſi de manu tua repúlſi ſunt.
† 11 Poſuérunt me in lacu inferióri,
12 in tenebróſis & in úmbrâ mortis.
† 13 Super me confirmátus eſt furor tuus:
℣. 14. Pſalm. XLI. 8. 14 & omnes fluctus tuos induxíſti ſuper me.
*DIAPSALMA.*
℣. 15. Iob XIX. 13. † 15 Lóngè fecíſti notos meos à me:
℣. 16. Pſal. XXX. 12. 16 poſuérunt me abominatiónem ſibi.
† 17 Tráditus ſum, & non egrediébar:
18 óculi mei languérunt præ inópia.
† 19 Clamáui ad te Domine totâ die:
20 expandi ad te manus meas.
† 21 Numquid mórtuis fácies mirabília?
℣. 22. Eccli. XVII. 26. 22 aut médici ſuſcitábunt, & confitebúntur tibi?
*DIAPSALMA.*

---

ſum inter mortuos, & iam liber à rebus huius vitæ: 9 & æſtimatus ſum ſicut vulnerati & interfecti, proiecti ac dormientes in ſepulchris; quorum non ampliùs recordaris vt vitæ reſtituas ante finem ſæculi; 10 cùm ipſi & à manu tua, quâ vitam illorum conſeruabas, ſint iam abſciſſi atque repulſi. 11 Poſitus ſum in infimo lacu, 12 in tenebroſis locis & in profunditatibus & vmbra vicinæ mortis. 13 Super me firmiter aggrauata eſt indignatio tua: 14 & ſuper me induxiſti altos illos fluctus tuos afflictionum grandium me ſubmergentium. * 15 Longe feciſti à me notos & amicos meos; 16 qui noti mei habuerunt me ſibi abominandum. 17 Traditus ſum manibus inimicorum, & ita vndique concluſus vt & inde egredi non poſſim: 18 & oculi mei lacrymas effuderunt, & elanguerunt ob inopiam ſummam & afflictionem. 19 In tantis malis clamaui ad te Domine totâ die; 20 & extendi ad te palmas meas. 21 Numquid ijs qui mortui iam ſunt, facies mirabilia? 22 aut medici mortuos reſuſcitabunt, vt hi vbi reſuſcitati fuerint, fateantur tibi in hoc mundo

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

**Pauſatio &c.*

Num-

℣. 23. 24. Psalm. V. 6. XXIX. 10. CXIII. 17. CXVII. 17. Isai. XXXVIII. 18.

† 23 Numquid narrábit áliquis in sepúlchro misericórdiam tuam ?
24 & veritátem tuam, in perditióne ?
† 25 numquid cognoscéntur in ténebris mirabília tua ?
26 & iustítia tua, in terra obliuiónis ?
† 27 Et ego ad te Domine clamáui :

℣. 28. Psalm. V. 4.

28 & manè orátio mea præuéniet te .
† 29 Vt quid Domine repéllis oratiónem meam ?
30 auértis faciem tuam à me ?
† 31 Pauper ÷ sum : ego, & in labóribus à iuuentúte ÷ mea :
32 exaltátus autem, humiliátus sum & conturbátus .
† 33 In me transiérunt iræ tuæ :
34 ÷ & : terróres tui conturbauérunt me :
† 35 circumdedérunt me sicut aqua totâ die ;
36 circumdedérunt me simul .

---

laudes tuas?* 23 numquid aliquis mortuorum in sepulchro narrabit misericordiam tuam ? 24 aut aliquis qui iam interijt, in sepulchro interitus loco narrabit veritatem tuam in seruandis promissis tuis ? 25 Numquid in tenebris sepulchri agnoscentur à cadaueribus mirabilia tua ? 26 & iustitia tua numquid agnoscetur in terra quæ obliuioni tradita est ? 27 Ego autem semper ad te Domine clamaui: 28 & à primo manè ante omnia oratio mea semper veniet ad te . 29 Quare Domine abijcis , & à te expellis orationem animæ meæ ne eam exaudias ? 30 & quare me auersaris vultu tuo velut iratus? 31 Pauper sum ego , & semper fui in laboribus & ærumnis ab adolescentia mea : 32 eleuatus autem & grandior ac prouectior factus ætate, magis magisque depressus sum, & destitutus sum atque conturbatus. 33 Super me transierunt pœnæ inflictæ ab ira tua : 34 & terrores à te immissi me oppresserunt & conturbauerunt . 35 quæ pœnæ atq; terrores circumdederunt me quasi aquæ submergentes ac suffocantes totâ die ; 36 & circumdederunt me pariter eodem tempore simul

† 37 Elongásti à me amicum

38 & próximum ÷ & : notos meos à miseria.

v. 12. Ita cod. Alexandrinus.

---

omnes. 37 Longè fecisti à me amicum 38 & sodalem & notos meos, qui se à me abscondunt ob extremam summamque miseriam meam.

*Orationes.*

*uss.* *Ad Matutinum.*

1 REdemptor omnium, ineffabilisque salutis nostræ Deus, qui pro nobis inferna pénetrans, factus es inter mortuos liber; exaudi matutinam familiæ tuæ precem; & erue nos ab inimici insidiantis pessimâ seruitute. Qui cum patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum.

Breu. Mozarab. fol. 157. *De passione Domini.*

2 DOmine Iesu Christe, qui traditurum te morti, ante mortem præscius prædixisti; & illuc, vbi constituta est domus omnis viuentis, ad inferna vtique, moriens descendisti; da nobis vt cùm tempus vocationis nostræ aduénerit, illuc non deueniamus* retinendi in pœnam; quò tu moriens liberator accessisti per veniam: sed emittens manum tuam, de profundo inferni manifestâ potentiâ libera; qui solus pro impijs tuam ponere dignatus es animam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

* *ibi*, retenturi.

fol. 176.

3 INdigentiam nostram inopiámque bone Christe considera; ne quando auertens à nobis faciem tuam, abijcias animam nostram: vt qui pauperes & ærumnosi ab adolescentia sumus; delicijs aliquando recreati cælestibus, æternâ nos vestitos immortalitate lætemur. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

fol. 267.

4 EGenti & in laboribus consistenti Ecclesiæ tuę Christe citiùs consolator occurre: vt tu qui pro ea egens & pauper effectus es; donis cælestibus eam in futuro remuneres. ℟. *Amen*. Per misericordiam &c.

Christe

fol. 218. 5 CHriste Dei Filius Patris, qui notis longè astantibus in passione discipulis, visionem ingeris crucis; ne elongári te, quæsumus, patiaris à nobis: sed notas nobis éffice vias tuæ dulcedinis: quique traditus non egréderis, scilicet dum in oculis interioribus Deum te hominibus monstrari non páteris; verâ cognitione nos *facie tuæ diuinitatis: vt in ea te post transitum potiamur substantiâ. qui cum Deo Patre & Spiritu Sancto vnus permanes in trinitate & in gloria sempiterna. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*De Passione Domini.*

* *for.* Fac frui.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

6 SVpplices te Christe deprecamur, vt plebem tuâ passione à laqueo inferni liberam, tuâ fortitudine roborare, ac de secundæ mortis nexibus dignéris absoluere: vt expedíti ac liberi, regno tuo mereamur adiungi. Tibi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu Sancto in cuncta sæcula sæculorum. *Amen*.

---

# 88 LXXXVIII.

## *Intellectûs, Ethàn Ezrahítæ.*

Edit. Rom. *Intellectus, Ethan Israëlita.*

*Beda.*

Ethan *interpretatur*, Robustus: *& quia psalmus iste laudes erat & promissiones Domini narraturus; incommutabilis fidelium verborum firmitas*, Robusti *nomine præmonstratur. vbi &* Intellectus *necessario præscribitur: vtpote quia thronus Dauid promittitur æternus; qui interim iuxta historiam olim cernitur esse destructus*. Ethan *autem iste, sicut &* Heman, *vel de cantoribus Dauid regis est, quos* * *Verba dierum narrant; filius videlicet Cusi, filij Abdi, de cognatione Merari filij Leui: vel de illis sapientibus, quibus in libro* * *Regum, Salomonis sapientia præfertur*: Sapientior, *inquit*, Ethan Ezrahitâ & Heman. *tantæ ergo scientiæ hoc carmen est; vt sapientissimi illius nomini mereatur adscribi.*

Scalas mysticas.

* I. Paralip. VI. 41.

* III. Reg. IV. 31.

Ethan *iste* Robustus; *qui tanta mentis illuminatione completus est, vt* Israëlita, *verissimè nuncupetur; primo ingressu psalmi*

*dicit se misericordias Domini cantaturum; quoniam multa promisit fideli populo profutura*: Misericordias Domini in æternum cantabo. *Secunda parte, diuersis modis laudes Domini potentiamque describit*: Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine. *Tertia, Paternas in Christum pollicitationes enumerat*: Tunc locutus es in visione Sanctis tuis. *Quarta, ipse Dominus ob passionem quam pertulit, inimicis traditus asseritur*: Tu verò repulisti. *Quinta, fragilitati humanæ postulat subueniri; quia non in vanum filios hominum plasmauerat!* Vsquequò Domine auertis, in finem? *Sexta, rogat Dominum suas promissiones implere, quas Dauid seruo suo fecisse declaratur; & memorari qualia serui eius ab impijs opprobria sustinuerunt*: Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ Domine?

*Feria VI. ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Docet Regnum Christi ex semine Dauid.*
S. Athanasius. *Psalmus in narratione.*

*Psalmus ad laudandum Deum & meditandum.*

Propheta.

1 MISERICORDIAS DOMINI IN ÆTERNVM CANTABO:
† 2 in generatiónem & generatiónem annunciábo veritátem tuam, In ore meo.
† 3 quóniam dixísti, In ætérnum misericórdia ædificábitur:
4 ÷ in: cælis præparábitur veritas tua ⁎ in eis:
† 5 *Dispósui testaméntum eléctis meis*:
6 *iuráui Dauíd seruo meo*;
℣. 7. II. Reg. VII. 16. 7 *Vsque in ætérnum præparabo Semen tuum*:

---

*Psalmus intelligentiæ & eruditionis plenus, inspiratus Ethan Ezrahitæ. PROPHETA.* 1 Multiplices & varias misericordias tuas Domine in æternum cantabo: 2 & veritatem & fidelitatem promissorum tuorum ore meo posteris annunciabo in omnes ætates. 3 quoniam dixisti quòd tua erga nos misericordia in æternum, instar ædificij stabilis durabit: 4 & in ipsis cælis perpetuis apparabitur & firmabitur veritas promissorum tuorum, tamdiu duratura quamdiu cæli ipsi: 5 dixisti enim; *Percussi fœdus cum ijs quos ego mihi elegi*: 6 *& iurando promisi seruo meo Dauidi*, 7 *inquiens; Genus stirpis & ædi-*

† 8 *& ædificábo in generatiónem & generatiónem*
*Sedem tuam.*
*DIAPSALMA.*
† 9 Confitebúntur cæli mirabília tua Domine:
10 & ÷ enim: veritátem tuam in ecclésia ſanctórum.
† 11 quóniam quis in núbibus æquábitur Domino?
12 ſimilis erit Deo in fílijs Dei?
† 13 Deus, qui glorificátur in conſilio ſanctórum,
14 magnus & terríbilis ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt.
† 15 Domine Deus virtútum, quis ſimilis tibi?
16 Potens es Dómine; & veritas tua in circuitu tuo.
ỳ.17. Pſal.LXIV.8. † 17 Tu domináris poteſtáti maris:
18 motum autem flúctuum eius tu mítigas.
ỳ.19. Exod.XIV.28. † 19 Tu humiliáſti ſicut vulneratum, ſupérbum:

---

*tuæ ò Dauid, ſtabile apparabo manſurum in æternum vſque: 8 & in Meſſia filio tuo ædificabo ſolium regni tui in omnes ætates.*

**Pauſatio aut immutatio muſicæ contilenæ inter pſallendum.*

* 9 Confiteantur cælites admirabilia conſilia & opera tua Domine: 10 quin & veritatem & fidelitatem promiſſorum tuorum terreſtres etiam confiteantur in congregatione ſanctorum. 11 Quis enim in nubibus & æthere æquiparari poterit Domino? 12 & quis inter Angelicos illos ſpiritus filios Dei aſſimilabitur Dño? 13 Deus qui glorificatur in concilio ſanctorum, 14 magnus atque metuendus eſt vltra omnes Spiritus illos ſupernos, qui eum circumſtant eique adſtant. 15 Domine Deus exercituum omnium cæleſtium atque terreſtrium, quis ſimilis tui? 16 Tu ſolus omnipotens es Dñe; & veritas atque fidelitas promiſſorum ſemper te circumſtat, & abs te numquam recedit. 17 Tu dominaris poteſtati & ſuperbiæ procelloſi maris: 18 & motum & elationes fluctuum eius tu comprimis & mitigas. 19 Tu tam facilè confregiſti & humiliaſti ſuperbum illum Aegyptium Pharaonem; quàm facilè homo deijceret aliquem le-

in

20 in bráchio virtútis tuæ dispersísti inimicos
tuos.

℣. 11. Genes. 1. 2.

† 21 Tui sunt cæli; & tua est terra:

22 orbem ∸ terræ: & plenitúdinem eius tu fundásti.

23 Aquilónem & Mare tu creásti:

† 24 Thabòr & Hermòn ∸ in: nómine tuo exsultábunt:

25 tuum bráchium cum poténtia.

† 26 Firmétur manus tua; & exaltétur dextéra tua.

℣. 27. Psal. XCVI. 2.

27 Iustítia & iudícium præparátio sedis tuæ:

† 28 misericórdia & véritas præcédent fáciem tuam.

29 Beatus populus qui scit iubilatiónem:

† 30 Domine in lúmine vúltûs tui ambulabunt:

31 ∸ & : in nómine tuo exsultábunt totâ die:

32 & in iustítia tua exaltabúntur.

---

thaliter vulneratum: 20 & tuo forti brachio dispersisti illos Aegyptios inimicos tuos. 21 Tui sunt cæli; & terra tua est: 22 orbem terræ & quidquid in illo continetur, tu fundasti: 23 Aquilonem & Austrum vbi propriè est Oceanus, tu creasti: 24 Occidens ad quem situs est mons Thabor, & Oriens versùs quem est mons Hermon, te creatorem suum agnoscunt; tuumque nomen tacitis suis vocibus semper cum exsultatione laudari facient ab hominibus: 25 & brachium tuum est cum summa potentia ac fortitudine. 26 Firma igitur robusta atque inexpugnabilis esse ostendatur omnibus manus tua: & excelsa esse demonstretur dextera tua. 27 Solium regni tui firmiter situm est in iustitia & iudicio iusto; 28 misericordia tamen & veritas promissionum tuarum semper incedent ante conspectum tuum: quia ita iustus es iudex, vt sis quoque misericors pater & verax promissor. 29 O beatum populum illũ fidelem, qui nouit iubilum eiusmodi laudum tuarũ, teque nouit laudare cum iubilo! 30 Planè Domine tales in luce illæ, & gratia benignæ faciei tuæ incedent: 31 & in tuo nomine & protectione exsultabunt totâ die; 32 & in

quó-

† 33 quóniam glória virtútis eórum tu es :
34 & in beneplácito tuo exaltábitur cornu no-
ſtrum :
† 35 quia Domini eſt aſſúmptio ⁎ noſtra :
36 & Sancti Iſraël, regis noſtri.
† 37 Tunc locútus es in viſione Sanctis tuis,
38 & dixíſti : *Póſui adiutórium in poténte :*
ỳ.39. I.Reg.XVI.1. 39 ÷ *& : exaltáui eléctum de plebe ÷ mea :*
ỳ.40. Act.XIII.22. † 40 *inuéni Dauìd ſeruum meum :*
ỳ.41. I.Reg.XVI.12. 41 *óleo ſancto meo vnxi eum :*
† 42 *Manus ÷ enim : mea auxiliábitur ei :*
43 *& bráchium meum confortábit eum.*
† 44 *Nihil proficiet inimícus in eo :*
ỳ.45. II.Reg.VII.10. 45 *& filius iniquitátis non appónet nocére ei.*
† 46 *& concídam à fácie ipſius inimícos eius :*
47 *& odiéntes eum in fugam conuértam.*
ỳ.48. Pſalm.LX.8. † 48 *Et véritas mea & miſericórdia mea cum ipſo :*

---

iuſtitia, quâ tu eos iuſtos facis, exaltabuntur. 33 tu enim es tota gloria fortitudinis eorum : tibi referenda eſt gloria ob fortitudinem eorum à te ipſis datam : 34 & ob tuam bonam erga nos voluntatem eleuabitur robur nòſtrum ſuper hoſtes noſtros. 35 quia aſſumptio noſtri ſub tuam defenſionem, & protectio noſtri, opus Domini eſt 36 & Sancti Dei, qui Iſraëlem ſanctificat, quiq; noſter eſt Rex. 37 Tunc quando promiſiſti Dauidi quòd in æternum ſtabiliturus eſſes genus & thronum eius, locutus es per viſionem ſanctis filijs tuis Prophetis, 38 & dixiſti : *Poſui adiutorium meum ſuper robuſtum & potentem quemdam, ad ſaluandum populum meum de inimicis ſuis ; 39 & exaltaui illum quem ſelegi è populo meo : 40 nempe inueni mihi Dauidem ſeruum meum : 41 & oleo meo ſancto vnxi eum in Regem populi mei. 42 Manus potentiæ meæ auxiliabitur ei cum quo firma erit, 43 & brachium meum roborabit eum. 44 Nihil ſibi proficiet inimicus in eo : 45 & quiuis homo iniquus non addet nocere ei, eumque non affliget. 46 & confringam ante faciem eius inimicos illius : 47 & odientes eum percutiam & in fugam vertam. 48 Veritas autem mearum promiſſionum & miſericordia mea ſemper cum*

*& in*

49 *& in nomine meo exaltábitur cornu eius .*
† 50 *& ponam in mari manum eius ;*
51 *& in flumínibus déxteram eius .*
† 52 *Ipse inuocábit me;* Pater meus es tu,
53 Deus meus,& suscéptor salútis meæ .
† 54 *Et ego primogénitum ponam illum ,*
55 *excélsum ÷ præ : régibus terræ .*
℣.56. Isai.LV.3. † 56 *In ætérnum seruábo illi misericórdiam meam :*
57 *& testaméntum meum fidéle ipsi .*
† 58 *& ponam in sæculum ÷ sæculi : semen eius :*
59 *& thronum eius sicut dies cæli .*
℣.60. II.R[illegible].VII.14. † 60 *Si ÷ autem : derelíquerint filij eius legem meam ;*
61 *& in iudícijs meis non ambuláuerint ;*
† 62 *si iustítias meas profanáuerint ;*
63 *& mandáta mea non custodíerint :*
† 64 *visitábo in virga iniquitátes eórum ;*
65 *& in verbéribus peccáta eórum .*

---

*ipso erunt :* 49 *& in nomine & adiutorio meo exaltabitur robur eius .* 50 *& ponam vnam manum imperij eius in mari ,* 51 *& aliam manum dexteram imperij eius ponam in fluminibus; hoc est, eius imperio & mare subijciam & flumina .* 52 *Ipse inuocabit me , dicens mihi ;* Pater meus es tu , 53 Deus meus & fortis defensor salutis meæ contra aduersarios meos . 54 *Ego autem primogenitum & primum inter filios meos ponam eum ,* 55 *& excelsum præ regibus terræ .* 56 *In æternum custodiam ei misericordiam meam ergà ipsum:* 57 *& pactum meum cum eo initum, fidele erit ei.* 58 *& efficiam vt genus stirpis eius sit in æternum ;* 59 *& efficiam vt thronus eius sit perpetuus , sicut perpetui erunt dies quibus cæli durabunt .* 60 *Porro si filij eius legem meam dereliquerint;* 61 *& secundùm iudicata & decreta legis meæ non ambulauerint , vitamque suam non duxerint ;* 62 *si cæremonias & iusta statuta mea profanauerint ;* 63 *& præcepta mea non custodierint :* 64 *iniquitates & scelera eorum visitabo & puniam virga castigationis ;* 65 *& peccata*

*miseri-*

℣. 65. II. Reg. VII. 15. † 66 *misericórdiam autem meam non dispérgam ab eo;*

67 *neque nocébo in veritáte mea;*

† 68 *neque profanábo testaméntum meum:*

69 *& quæ procédunt de lábijs meis, non fáciam írrita.*

† 70 *Semel iuráui in sancto meo; Si Dauid méntiar.*

71 *Semen eius in ætérnum manébit:*

℣. 72. Psalm. LXXI. 5. 17. † 72 *& thronus eius, sicut sol in conspéctu meo;*

73 *÷ & :sicut luna perfécta, in æternum:*

74 *& testis in cælo fidélis.*

*DIAPSALMA.*

† 75 Tu verò repulísti & despexísti

76 distulísti Christum tuum.

† 77 euertísti testaméntum serui tui:

78 profanásti in terra sanctuárium eius.

℣. 79. Psalm. LXXIX. 13. Isai. V. 5. † 79 destruxísti omnes sepes eius:

---

*eorum flagellis & plagis castigabo: 66 at promissionem ipsi Dauidi à me misericorditer datam non auferam ab eo; 67 nec iniustè agam, nec mentiar contra veritatem promissionum mearum: 68 neque violabo pactum meum cum eo initum; 69 & promissa quæ egrediuntur de labijs meis, non mutabo, non irritabo. 70 Semel & irreuocabiliter cum iuramento per memetipsum & per sanctitatem meam promisi: Nequaquam mentiar Dauidi. 71 Genus stirpis eius in æternum permanebit: 72 & solium regni eius coram me erit splendidum & æternum, sicut Sol; 73 & in æternum erit sicut Luna plena & perfecta, pleno lumine fulgens: 74 & horũ vterque Sol scilicet & Luna, tamquam testis fidelis durationis illius regni erit in cælo, id semper testificans.* * 75 At nunc tu Deus repulisti & nihili fecisti, 76 & iratus proiecisti regem nostrum à te chrismate vnctum; 77 & videris euertisse pactum initum cum seruo tuo Dauide: 78 & profanasti conculcatum in terra sanctum diadema & regiam coronam eius: 79 destruxisti omnes sepes, septa & ambitus murorũ

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

80 posúisti firmaméntum eius, formídinem.
† 81 diripuérunt eum omnes transeúntes viam:
82 factus est oppróbrium vicínis suis.
† 83 exaltásti déxteram depriméntium eum:
84 lætificasti omnes inimícos eius.
† 85 auertísti adiutórium gládij eius:
86 & non es auxiliátus ei in bello.
† 87 destruxísti eum ab emundatióne:
88 & sedem eius in terra collisísti.
† 89 minorásti dies témporis eius:
90 perfudísti eum confusióne.

*DIAPSALMA.*

† 91 Vsquequò Domine auértis, in finem?
92 exardéscet sicut ignis ira tua?
ṽ.92. Psal.LXXVIII. 5. † 93 Memoráre quæ mea substántia:
94 numquid enim vánè constituísti ⋇ omnes:
filios hóminum?

---

regni eius: 80 & effecisti vt firmæ munitiones eius & propugnacu-
la ad nos tuendos, modò destruerentur & verterentur in maiorem
formidinem, cùm aditus pateat ad incursionem & impetum hosti-
lium armorum. 81 en diripuerunt eum & regnum eius omnes qui
transeunt viam: 82 qui & opprobrio factus est vicinis suis. 83 extu-
listi dexteram & potentiam omnium inimicorum, qui eum affligunt
& conterunt: 84 & lætificasti omnes inimicos eius. 85 nam & auer-
tisti ab eo adiutorium tuum, non adiuuando gladium eius: 86 &
non es auxiliatus ei in prælio contra hostes suos: 87 deiecisti, dis-
soluisti & cessare fecisti eum & regnum suum à consueta emunda-
tione quæ fiebat in templo, cùm templum ipsum sit iam destructum,
iamque cessauerit omnis religiosus cultus: 88 & regale solium in
terram collisisti & confregisti. 89 abbreuiasti dies temporis adole-
scentiæ eius, & florentis atque vigentis regij solij eius: 90 & persu-
disti eum ignominiâ turpissimâ. * 91 Vsquequò Domine, velut
iratus te auertes à nobis, nósque auersaberis? perpetuonè? 92 vsque-
quò quasi ignis exardebit contra nos indignatio tua? 93 Memento,
quæso, quæ & quàm fragilis sit, & quantulæ sit durationis subsisten-
tia vitæ meæ: 94 numquid enim vanè & frustrà creasti & constitui-
sti in terra omnes filios Adam, vt tam miserè perire debeamus?

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

quis

*℣. 95. Psal. XLIII. 11.*

† 95 quis est homo qui viuet, & non vidébit mortem?
96 éruet ánimam suam de manu ínferi?
*DIAPSALMA.*

*℣. 97. Isai. LV. 3.*

† 97 Vbi sunt misericordiæ tuæ antíquæ Domine;
98 sicut iurásti Dauid in veritáte tua?
† 99 Memor esto Domine opprobrij seruorum tuorum
100 (quod contínui in sinu meo) multárum géntium;
† 101 quod exprobrauérunt inimici tui Domine,
102 quod exprobrauérunt, commutationem Christi tui.
† 103 Benedíctus Dominus in ætérnum. Fiat, fiat.

---

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

95 quis enim homo est qui viuat, & non inuenturus sit tandem mortem? 96 aut liberaturus sit animam suam de manu & potestate inferni, si eò deuenerit? * 97 Vbi sunt, Dñe, misericordiæ tuæ illæ antiquæ, 98 quas antiquitus cum iuramento promisisti Dauidi per tuam veritatem & fidem? 99 Memento, quæso, Dñe opprobrij quod iamdiu toleramus nos serui tui, 100 quod à multis gentibus profectũ sustinui in sinu & animo meo; 101 quo scilicet exprobrauerũt nobis inimici nostri Domine; 102 quo exprobrauerunt, inquam, nobis, nempe commutationem & lapsum de pristino statu amplissimo tum Regis à te vncti; tum totius regni sui. 103 In æternum benedictione & laude dignus est Dominus. Amen, amen. Fiat, fiat: benedicatur & laudetur in æternum.

**Completus est secundùm Hæbreos tertius etiam liber Psalmorum, qui cœpit à LXXII. Psalmo.*

* Scholion Græcum in edit. Rom. LXX. Interp.

## *Orationes.*

HSS.

1 ERue Domine animas nostras de manu inferi; qui pro nobis inferna fortiter confregisti: vt tuas misericordias decantantes, & à confusione criminum, &

à morte perpetua liberemur. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorũ.

Breu. Mozarab. fol. 138. 147.

2 CHriste Iesu, Dei Filius admirabilis, cui nullus inter filios Dei nec æqualis extat nec similis; ad te Domine precem nostram dirigimus; vt misericordiam quam póllicitus es seruare Sanctis, digneris prærogare conuersis: ac sic quæsumus nos moderámine disciplinæ córrigas; vt clementiam in ira non auferas: nec profanetur testamentum tuum ob admissa facinora; sed temperetur vltio miseratione supernâ: & ipse totum quod displicet, ábluas; qui peccatores ad te reuertentes iustificando glorificas: quique nos esse voluisti ex nihilo id quod sumus; ipse concede vt cælestibus regnis *apti, tecum sine fine viuamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

** al. aucti.*

fol. 385.

*De S. Iacobo Apostolo.*

3 SAncte & misericors Deus, qui glorificaris in concilio Sanctorum; magnusque metuendus super omnes gentes potentialiter existens; quem Iacobus relicto Zebedæo patre ita secutus est; vt obnixè diligendo fieret electus in vita, mundus in conscientia, probabilis in doctrina; postremò ita scientiam commendans ex opere, vt pro te truncato interíerit capite; quem pro se vel omnibus nouerat animam posuisse: tu Domine precibus nostris suo obtentu faue placatus: vt veniam nostrorum mereamur apud te obtinére delictorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*Benedictio.*

Comment. huius Psalmi tom. 7. S. Hieronymi.

[CHristus Dominus] nos à malis actibus commutare dignetur in bonos: ac suâ pietate dignos effectos, Spiritu Sancto repletos, in regno suo solitâ miseratione constituat. Quia ipsi est gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *Amen*.

Oratio

# 89 LXXXIX.

## Oratio Moysi hominis Dei.

*Beda.*

Sensus mysticus. *Non est dubitandum talia nomina titulis adhiberi; quæ textum psalmorum interpretatione sua dilucident. unde merito ad ostendendam huius supplicationis efficaciam,* Moysi *nomen apponitur: qui frequenter orando Dominum placauit iratum: qui etiam minister Testamenti Veteris, & Noui Propheta extitit. Et quia vtraque psalmus iste coniunxit; eius nomine titulatur: quod & ipsum duplici sacramento præfulget:* Moyses *quippe interpretatur* Adsumptus; *eo quòd de aquis à filia Pharaonis fuerit eleuatus: quod propter mare Rubrum, Israëlitas; propter Baptisma significat Christianos. ALITER. Quia Psalmista æternum antè sæcula Deum, mundi factorem & gubernatorem, hominumque genus propter peccata morti obnoxium erat dicturus; quæ vtique omnia* Moyse *narrante didicerat; non immeritò, quæ ab ipso cognouerat, ipsius nomine consecrauit.*

Moyses *in prima sectione inchoat à laude Iudicis; beneficia eius breuiter potestatemque commemorans:* Domine refugium tu factus es nobis. *Deinde infirmitati nostræ, quam & ipse multis modis ostendit, postulat subueniri:* Ne auertas hominem *& reliqua. Tertio, rogat aduentum Saluatoris ocyùs apparere; quem sciebat humano generi profuturum præstare:* Dexteram tuam sic notam fac *& reliqua.*

*Feria V. ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *Iudæorum reiectio.*

S. Athanasius. *Psalmus in narratione* [ & ] *In oratione.*

*Psalmus ad meditandum & precandum.*

Propheta. 1 DOMINE REFVGIVM FACTVS ES NOBIS A GENERATIONE IN GENERATIONEM.

---

*INCIPIT LIBER QVARTVS PSALMORVM secundùm Hebræos.*

*Oratio Mosis viri Dei. PROPHETA.* 1 Domine tu velut habitaculum quò confugeremus, fuisti nobis per omnes sæculorum ætatates

Prius-

† 2 Priúsquam montes fierent, aut formarétur
terra & orbis,
3 à sæculo & vsque in sæculum tu es Deus.
† 4 ÷ Ne: auértas hóminem in humilitátem:
5 & dixisti; *Conuertímini filij hominum*.
℣. 6. II. Petri III. 8. † 6 quóniam mille anni ante óculos tuos, tam-
† quam dies hestérna quæ prætérijt, *& 
custódia in nocte.
7 Quæ pro níhilo habéntur, eórum anni erunt.
℣. 8. Psal CII. 15. † 8 mánè ÷ sicut herba: tránseat:
9 mánè flóreat & tránseat:
10 vésperè décidat indúret & aréscat.
† 11 Quia defécimus in ira tua:
12 & in furóre tuo turbáti sumus.
† 13 posuísti iniquitátes nostras in conspéctu
tuo:

---

tes. 2 Antequam fierent montes & formaretur terra totusque orbis, 3 ab omni sæculo & in omne sæculum tu es Deus. 4 Ne, quæso, conuertas hominem in humilem abiectamque miseriam, citiùs eum redigens in minutissimum puluerem in sepulchro; 5 qui & dixisti; *Conuertimini & semper ad me confugite ò filij Adam*. 6 Ne ergo hominem ita deprimas & conteras: nam mille anni, coram oculis tuis sunt sicut dies hesterna quæ iam pertransijt, & sicut vna paucarum horarum nocturna vigilia ex excubijs, quas vicissim noctu custodes vigiles agunt. 7 Sicut ea quæ pro nihilo habentur & nihili æstimantur, sic eorum anni erunt: 8 & sicut herba quæ manè citò transeat in florem; 9 & eodem ipso manè citò floreat, & à florido statu transeat; 10 & ad eiusdem diei vesperam citò cadat in terram, & obdurescat & arida fiat: sic nimirum breuissimo tempore homo ab ortu transit ad floridam & vigentem ætatem, tum moritur, eiusque cadauer obduratur & fit aridum in sepulchro. 11 Defecimus enim & sic consumpti sumus per iustam iram tuam propter peccata nostra: 12 & per indignationem tuam timore illo mortis conturbati sumus. 13 iniquitates namque nostras ante conspectum

quó-

14 ſæculum noſtrum, in illuminatióne vultûs
tui.
† 15 quóniam ómnes dies noſtri defecérunt:
16 ÷ & : in ira tua defécimus.
† 17 Anni noſtri ſicut aránea meditabúntur.
18 dies annórum noſtrórum in ipſis, ſeptuagínta anni:
† 19 ſi autem in potentátibus, octogínta anni:
20 & ámplius eórum labor & dolor:
† 21 quóniam ſuperuénit manſuetúdo, & corripiémur.
† 22 Quis nouit poteſtátem iræ tuæ?
23 & præ timóre tuo, iram tuam dinumeráre?
† 24 Dexteram tuam ſic notam fac:
25 & eruditos corde in ſapiéntia.
† 26 Conuértere Domine, vſquequò?

℣. 24. Ita cod. Alexan'rinus & Apollinarius in Vatic coniungitur præcedenti ℣.

---

tuum poſuiſti ne traderes eas obliuioni, ſed punires: 14 & ſæculum noſtrum & vitæ noſtræ curriculum vnà cum ſuis negligentijs & erroribus expoſitum eſt in lucem vultûs tui contemplantis omnia. 15 omnes enim dies vitæ noſtræ tranſierunt & defecerunt: 16 & nos pariter defecimus & conſumpti ſumus per iram tuam. 17 Anni vitæ noſtræ laborioſi & inutiles, rectè conſiderabuntur & reputabuntur ſicut tela araneæ, quæ ſe euiſcerat dum inutilem telam facit. 18 porro dies annorum noſtrorum quibus viuimus, ſecundùm communem naturæ curſum anni ſunt ſeptuaginta: 19 ſi autem multùm, in potentioribus & valentioribus corporum conſtitutionibus ſunt octoginta: 20 & quod amplius annorum eſt, immò plurimũ eorũ cum labore tranſigitur ac dolore. 21 nam cùm nobis ſuperuenerit frigens, manſueta & placida ſenectus; tunc vt tardiùs & ineuitabili pœnã mortis caſtigabimur, & hinc auolabimus. 22 Quis noſcit vim & fortitudinem iræ tuæ? 23 & quis præ timore tui & ſecundùm quòd timendus es, noſcit metiri ac comprehendere iram tuam, eiuſque effecta enumerare? 24 Ergo in hac ſic miſera conditione noſtra oſtende nobis dexteram potentiæ tuæ: 25 & oſtende exhibe & fac homines eruditos animo in cæleſti ſapientia, rerumque diuinarum & humanarũ verâ rectâque ſcientia. 26 Conuertere Domine ad nos
& de-

27 & deprecábilis esto super seruos tuos.
† 28 Repléti sumus mánè misericórdiâ tuâ:
29 & exsultáuimus & delectáti sumus
30 omnibus diébus nostris:
℣. 31. Ita cod. Alexandrinus. † 31 lætáti ÷ sumus:
32 pro diébus quibus nos humiliásti;
33 annis, quibus vídimus mala.
† 34 Réspice in seruos tuos & in ópera tua;
35 & dírige filios eórum.
† 36 & sit splendor Domini Dei nostri super nos:
37 & ópera mánuum nostrárum dírige super nos:
℣. 38. Ita cod. Alexandrinus. 38 ※ & opus mánuum nostrárum dírige:

---

benignus: nam vsquequò iratus eris? 27 & deprecabilis & exorabilis esto super seruos tuos. 28 Fac quæso vt tibi verè dicere possimus, quòd repleti sumus manè & citissimè misericordiâ tuâ; 29 & exsultanter te laudauimus atque lætati sumus 30 cunctis diebus vitæ nostræ: 31 & quod è contrario lætati sumus 32 pro portione & ratione illorum dierum, quibus nos humiliasti & afflixisti, 33 & pro portione & ratione illorum annorum, quibus plura mala sumus experti. 34 Respice oculo benigno in seruos tuos, qui & opera sunt manuum tuarum. 35 & rectâ viâ dirige filios eorumdem seruorum tuorum. 36 sitque splendor & gratia tua Domini Dei nostri erga nos: 37 & in nobis opera manuum nostrarum ad certam voluntatis tuæ normam dirige: 38 opus, inquam, manuum nostrarum ad te tu dirige firmissimè.

## *Orationes.*

MSS. 1 LVcíflui síderis sator omnipotens Deus, qui nouam mundo lucem fugatâ nocte restituis; sátia nos quæsumus renitente misericordiâ tuâ: vt omnes peccatorum obscuritates, te inluminante, pellamus. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol 85. 2 CVstodi nos Domine à generatione in progeniem: nec cum præsenti voluamur sæculo, qui tuo iam inhæ-

inhæsimus fundamento : sed miseriarum nostrarum consolator exsurge ; & prouentu lætitiæ mœrores nostros absterge . [ ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* . ]

Col. 116. 3 SIt splendor tuus , Domine , super nos : & nostrarum opera manuum tu dirige , tu concede: atque in seruos tuos propitius respice : & luce tuâ bonorum in nos operum gérmina dirige . [ ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* ]

Col. 99.145. 4 ESto refugium nostrum Domine ; plebemque tuam pátrio gubernaculo rege : ac sicut sæcula patrum tua senserunt remedia ; ita nostra in se tua intelligant beneficia . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus .

Comment. huius Psalm. tom. 7. S Hieronymi . 5 ROgamus te Domine Saluator noster ; vt splendor tuus luceat in cordibus nostris : vt eijcias à nobis tenebrarum impugnationes & sordidas cogitationes; & & omnia peccata propellas de cordibus nostris; vt illumines nostras tenebras : vt fugiant tenebræ ; & habitet splendor lucis in cordibus nostris . Cui sit gloria in sæcula sæculorum. *Amen* .

---

# 90 XC.

## ÷ *Laus cantici Dauid:*

### *Beda* .

Laus Cantici , *diuina laudatio* ; Dauid , *ipse propheta debet intelligi . Hunc hymnum dæmonibus pia confidentia semper opponimus : vt à nobis potiùs inde vincantur ; vnde *contra creatorem suum dolosè aliqua tentarunt .*

* Matth. IV. 6.

*In prima parte Psalmista profitetur omnem fidelissimum diuina protectione vallari* : Qui habitat in adiutorio . *Secunda, laudem Christo decantat* : Cadent à latere tuo mille . *Tertia , verba sunt Patris ad omnem fidelem , quem in se deuotissimè sperare cognoscit ;*

 *& in*

*& in mundo isto defensionem, & in futuro illi præmia compromittens*: Quoniam in me sperauit, liberabo eum.

Quotidie ad Completoriũ.

Eusebius Cæsariensis. *Victoria Christi & omnis qui per eum perficitur.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 QVI HABITAT IN ADIVTORIO ALTISSIMI;
2 in protectióne Dei ÷ cæli: commorábitur:
3 dicet Domino; *Suscépto meus ÷ es tu:*
† 4 *& refúgium meum. Deus meus sperábo in eum:*

ỷ.5. Psal CXXIII. 7.

† 5 *quóniam ipse liberáuit me de láqueo venántium,*
6 *& à verbo áspero.*
† 7 Scápulis suis obumbrábit tibi:
8 & sub pennis eius sperábis.
† 9 Scuto circúmdabit te véritas eius:

ỷ.10. Prouerb.III. 24.

10 non timébis à timóre noctúrno,
† 11 à sagítta volánte in die,
12 à negótio perámbulánte in ténebris,

---

*Laus cantici inspirata Dauidi. PROPHETA.* 1 Qui pro sua veluti habitatione continuâ habuerit auxilium & tutelam Dei excelsi; 2 & sub protectione Dei creatoris cæli fuerit commoratus; 3 hic meritò ei dicet: *Tu es mei defensor*, 4 *meumque refugium, ad quem in omni pressura confugio: & Deus meus, in quem semper sperabo.* 5 *nam ipse Deus me liberauit ac liberabit de occulto laqueo inimicorum meorum, in modum venatorum me insidiosè quærentium vt interficiant,* 6 *& de omni re turbulenta & aspera & noxia.* 7 O homo qui degis sub tutelâ & protectione Dei, ipse Deus sub suismet veluti humeris & inter suas axillas te obteget. 8 & tu sub alis eius tutò sperabis. 9 Veritas & fidelitas promissorum eius veluti scuto quodam vndique te circumdabit ac proteget: 10 & sic non timebis à terriculo noctu, 11 nec à sagitta eiaculata & volante interdiu, 12 nec à quauis re terrisonâ ambulante in tenebris, teque

13 ab incúrsu, & dæmónio meridiáno :

† 14 Cadent à látere tuo mille ;

15 & decem millia, à déxtris tuis :

16 ad te autem non appropinquábit :

† 17 Verùmtamen óculis tuis considerábis ;

℣. 18. Psalm. XXXVI. 34. 18 & retributiónem peccatórum vidébis :

† 19 *Quóniam tu es Domine spes mea ,*

20 altíssimum posuísti refúgium tuum ,

† 21 Non accédet ad te malum :

22 & flagéllum non appropinquábit tabernáculo tuo :

℣. 23. Matth. IV. 6. Lucæ IV. 10. † 23 quóniam Angelis suis mandáuit de te ,

24 vt custódiant te in ómnibus vijs tuis .

25 in mánibus portábunt te ;

† 26 ne fortè offéndas ad lápidem pedem tuum .

℣. 26. Iob V. 23. 27 Super áspidem & basilíscum ambulábis :

℣. 27. Iob V. 22. † 28 ÷ & : conculcábis leonem & draconem .

---

terrefaciente , 13 nec à quouis occursu malo & ruinâ, nec à dæmonio meridiano, manifestè apertéq; nocente veluti sub meridiano Sole. 14 Ex aduersarijs tuis cadent mille à latere tuo sinistro; 15 & decem millia cadent à dextris tuis ; 16 ad te autem vllus è tanto numero & vlla aduersitas non appropinquabit . 17 Verum etiam oculis tuis considerabis ; 18 & videbis retributionem condignam peccatorum & vltionem : 19 dixisti enim , *Tu Domine es spes mea, in quo omnem posui spem meam* : 20 ipsumque Deum altissimum habuisti pro tuo refugio. 21 Non accedet ad te malum citra prouidentiam Dei ; 22 & quoduis flagellum non appropinquabit habitaculo tuo : 23 quia Angelis suis mandauit semperque mandabit curam tui , 24 vt te custodiant in omnibus vijs tuis . 25 qui Angeli suis te manibus sustollent atq; gestabunt, 26 ne fortè ad lapidem impingat pes tuus . 27 Super aspidem & basiliscum & venenatas bestias innocuè calcabis & ambulabis : 28 & leonem ac draconem cæterasque feras

DEVS. † 29 QVONIAM IN ME SPERAVIT, liberábo eum.

30 prótegam eum quóniam cognouit nomen meum.

℣. 31. Ps. LXLIX. 15. † 31 Clamábit ÷ ad: me, & ego exáudiam eum:

32 cum ipso sum in tribulatione:

33 erípiam eum, & glorificábo eum.

† 34 longitúdine diérum replébo eum:

35 & osténdam illi salutare meum.

---

& immanes belluas conculcabis illæsus. 29 *DEVS*. Quandoquidem iste homo in me sperauit mihique adhæsit; etiam ego liberabo eum à malo; 30 meáq; defensione tegam eum, agnouit enim diuinum numen meum. 31 Me inuocabit; & ego exaudiam illum: 32 eique ego adsum in quauis tribulatione: 33 & inde eximam eum & gloriosum reddam eum. 34 longitudine dierum, vitáque longæuâ implebo eum: 35 & tandem exhibebo ei illam, quam ego do salutem in vita sempiterna atque beata.

### *Orationes.*

1555. 1 PRæsta nobis Domine, per inuocationem nomini, tui, aspidis & basilisci lethália venena calcare: vt ostenso nobis Salutari tuo, aduersùs insidias inimici, spiritualis clypei vmbraculo muniamur. Per eumdem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum.

*Serò ante cubitum.*

Ex Horologio Græcorum in Apodipno. 2 DOmine Domine, qui nos liberasti ab omni sagitta volante in die; libera nos quoque ab omni negotio perambulante in tenebris: dignare nos autem & huius noctis curriculum sine culpa pertransire ac sine tantatione malorum: & libera nos ab omni perturbatione atque formidine, quæ ex diabolo nobis adnáscitur. Beneplacito ac benignitate vnigeniti Filij tui: cum quo benedictus es vnà cum sanctissimo & bono & viuifico Spiritu tuo, nunc & semper & in sæcula sæculorum. *Amen.*

*Psalmus*

# 91 XCI.

## *Psalmus cantici. In die Sabbati.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Psalmus *significat opera spiritualia, quæ sursum tendunt ad Dominum: in his semper* cantare, *idest, Domino adiutori gratias agere debemus.* Dies *autem* Sabbati, Requies *interpretatur: per quam cõmonemur ab omni praua actione cessare; & futuram pariter* requiẽ *certissima deuotione sperare. Arnobius ita dicit:* Die Sabbati inimici Domini pereunt; vt die Dominica amici Domini gratulentur: Sabbato enim iacet Dominus in sepulchro mortuus; & die Dominica adoratur inter Angelos viuus. In hac re nimis profundæ factæ sunt cogitationes eius; quas vir insipiens non cognoscit.

*Primo ingressu Ecclesia loquitur; bonum esse commemorans laudes Domini dicere; quod insipientem & irreligiosum profitetur ignorare:* Bonum est confiteri Domino. *Secundo peccatores sicut fœnum velociter asserit esse perituros:* Cùm exorti fuerint peccatores & *reliqua. Tertio, dicit iustos florere vt palmam; crescere autem vt cedros Libani: ut & pertinaces metus corrigat; & deuotos fœlix promissio sustollat:* Iustus vt palma florebit.

*Sabbato ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *De requie illa quæ secundùm Deum est.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

℣. 1. Psal. CXLVI. 1.

1 BONVM EST CONFITERI DOMINO,
2 & psallere nomini tuo Altíssime:
† 3 ad annunciándum manè misericordiã tuam,
& veritatem tuam per noctem,
† 4 in decachórdo psaltério cum cántico in cíthara.

---

*Psalmus instrumento musico incboante, & cantu vocis subsequente decantandus. Die Sabbati dicendus. PROPHETA.* 1 Aequum & bonum ac salutare est tibi Domine fateri laudes tuas, 2 & canere ad honorem nominis tui ô Altissime: 3 vt annunciemus & prædicemus primo manè misericordiam erga nos tuam, & annunciemus veritatem promissorum tuorum etiam noctu, 4 adiuncto musico instrumento decem chordarum & psalterio, cum suaui cantu, & ci-

Quia

† 5 Quia delectásti me Domine in factúra tua :
6 ÷ &:in opéribus manuum tuárum exsultábo.
† 7 Quàm magnificáta sunt opera tua Domine!
℣.8. Psal. XXXIX.6. Rom. XI.33.
8 nimis profúndæ factæ sunt cogitationes tuæ.
† 9 Vir insipiens non cognoscet ;
10 & stultus non intélliget hæc :
† 11 cùm exórti fúerint peccatóres sicut fœnum, & apparúerint omnes qui operántur iniquitátem ;
† 12 vt intéreant in sæculum ÷ sæculi :
13 Tu autem altíssimus in ætérnum Domine.
℣.14. Ita cod. Alexandrinus.
† 14 ※ Quòniam ecce inimíci Domine : quóniam ecce inimíci tui períbunt :
15 & dispergéntur omnes qui operántur iniquitátem.
† 16 & exaltábitur sicut vnicórnis cornu meum :
17 & senéctus mea in misericórdia úberi.
† 18 Et despéxit óculus meus inimícos meos ;

---

tharæ sono. 5 Quoniam tu me Domine lætificasti opere & fabricâ mundi à te factâ : 6 idcirco & ego ex operibus manuum tuarum exsultanter te laudabo. 7 O quàm magna & quàm magnificè facta sunt opera tua Domine! 8 & ò quàm valde profunda & imperscrutabilia sunt consilia prouidentiæ tuæ, quibus mundum gubernas! 9 Vir insipiens non cognoscet hæc tam magnifica opera & profunda consilia & iudicia Dei; 10 & stultus non intelliget hæc, 11 nempe quòd cùm peccatores exorti fuerint & germinauerint quasi herba, quæ statim crescit & statim arescit; & omnes qui quod iniquum est faciunt, apparuerint florentes in mundo breuissimo tempore : 12 tum fiet vt conterantur & intereant in omnia secula. 13 Tu autem excelsus es in æternum ò Domine. 14 Nam ecce inimici hi tui Domine, ecce, inquam, inimici hi tui peribunt; 15 & dissipabuntur omnes, qui quod iniquum est faciunt. 16 meum verò robur à te exaltabitur vt eleuatum & forte cornu monocerotis : 17 & senectus mea exaltabitur pingui oleo vberis misericordiæ tuæ. 18 Hinc & despexit atque despiciet oculus meus inimicos meos mox perituros :

÷ &.

19 ÷ & : in insurgéntibus in me
20 malignántibus áudiet áuris mea.
† 21 Iustus vt palma florébit:
22 sicut cedrus Líbani multiplicábitur.
† 23 plantáti in domo Domini,
24 in átrijs dómûs Dei nostri florébunt.
† 25 adhuc multiplicabúntur in senécta úberi:
26 & benè patiéntes erunt,
† 27 vt annúncient * quóniam rectus Dominus Deus noster;
ꝟ.28. Deute.XXXII. 4. 28 & non est iníquitas in eo.

---

19 & de his qui consurgunt aduersùm me, 20 malignè operantibus audiet tandem auris mea iam perijsse. 21 Iustus non vt fœnum sed vt palma semper virens, ita florebit: 22 & veluti cedrus, quæ in monte Libano ad proceritatem maximam adolescit, ita multùm crescet. 23 Eiusmodi iusti homines plantati in domo Domini, 24 ibi in atrijs Dei nostri florebunt: 25 & ibi adhuc ampliùs multiplicabuntur & fructificabunt in senectute pingui & vberi atque vegetâ; 26 & benè affecti ac bene valentes erunt, 27 ad annunciandum semper ac prædicandum quòd rectus sit Dominus Deus noster, 28 & quòd in eo non sit iniquitas vlla.

*Orationes.*

MSS. 1 EXsultatio æterna Sanctorum, Deus, qui iustos diuersis bonorum refectos impendijs, florére in palmiferis atrijs immarcescibiliter facis; quæsumus vt remissis molibus delictorum, eorum nobis societatem dignanter impertias. Per Dominum nostrum.

Breu.Mozarab. fol.118.145. 2 BOnum est nos tibi Domino confiteri; tuoque altissimo nomini psallere: vt nos & confessio à periculis éruat; & psallendi industria coram te gratiores exhibeat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Sancti,

fol. 332. 3 SAncti, Domine, (Iulianus & Socij eius) vt palma in conspectu tuo florent; plantati radicatique assistunt tuis in atrijs sanctis; qui in martyrij certamine constituti, acquisierunt de supplicio palmam victoriæ; & de morte in domo tua perpetuam gloriam. oramus ergo inclyte Deus vt eorum inlustribus meritis, nobis ob facinora peccatorum veniam condonare digneris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*De SS. Martyribus.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

4 ORamus te Domine vt quæ audiuimus opere compleamus; & verba vertamus in opera: vt qui hîc plantati sumus in domo tua, in atrio Christi floreamus. Cui sit gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

---

# 92 XCII.

## ÷ *Laus cantici ipsi Dauid. In die ante Sabbatum, quando fundata est terra:*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Canticum *ad laudem Diuinitatis*; Ipsi Dauid *ad Christum conuenienter aptatur. Quæritur autem quomodo* in die ante Sabbatum *id est sexta feria* terram *dicat* fundatam; *cùm legatur in Genesi tertio die aridam apparuisse? sed hic* terram, *hominem debemus accipere, cui dicitur*; Terra es; & in terram ibis. *Qui sicut à Creatore Deo sexta die factus est; ita & sexta ætate sæculi ab eodem Deo ex semine Dauid à Creatore fundatus est: tunc enim* terra fundata est; *quando in eo humani generis* **firmata est credulitas. & ideo* Laus *sanctæ Incarnationis eius, psalmi istius contextione cantatur.*

* *al.* formata.

*Primus locus est à pulchritudine ipsius*, Dominus regnauit *& reliqua. Deinde à fortitudine*: [ Induit Dominus fortitudinem. ] *Tertio ab operibus*: [ Etenim firmauit orbem terræ. ] *Quarto à potestate*: [ Parata sedes tua. ] *Quinto à laudibus vniuersitatis*: [ Eleuauerunt flumina. ] *Sexto à veritate dictorum*: [ Testimonia tua. ] *Postremo à laude ipsius domus, quam decet eterna exsultatione gaudere*. [ Domum tuam. ] *Quidam codices habent*; In die ante Sabbatum quo inhabitata est terra: *quod historia magis congruere videtur: quia priùs quidem* terra fundata, *sed* sexta Sabbati *est animalium gregibus atque ipsius hominis* inhabita-

tione

tione *perfecta: quo etiam die Dominus hominē paradiso,* [*in*] *quo in principio constituerat, per lignum crucis restituit*; Hodie, *inquit*, mecum eris in paradiso.

*Dominica ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus regni Christi super primo eius aduentu.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

1 DOMINVS REGNAVIT; DECOREM INDVTVS EST:

ỹ.1. Psal. XCV. 10. XCVI. 1. XCVIII. 1. CIII. 1.

2 indútus est Dominus fortitúdinem, & præcinxit se:

† 3 étenim firmáuit orbem ÷ terræ: qui non commouébitur.

ỹ.4. Psalm. XLIV. 7.

† 4 Paráta sedes tua ex tunc:

5 à sæculo tu es.

† 6 Eleuauérunt flúmina Domine:

7 eleuauérunt flúmina vocem suam:

† 8 ⁙ eleuauérunt flumina fluctus suos:

ỹ.8. Ita cod. Alexandrinus.

† 9 à vócibus aquárum multárū * mirabiles elatiónes maris:

10 mirábilis in altis Dominus.

---

*Laus cantici inspirata Dauidi. Cantanda in die ante Sabbatum, id est, feria sexta; qua die stabiliter habitata fuit terra, conditis ipsa die Adamo & Eua. PROPHETA.* 1 Dominus proprio iure in toto mundo regnauit & regnat: decoraque gloriâ ceu vestimento indutus est. 2 indutus est Dominus, inquam, omnipotenti fortitudine; eaque se quodammodo accinxit: 3 ipse namque totum hunc orbem terræ firmum fecit, qui numquam suo loco mouebitur. 4 Firmiter apparatum est solium regni tui supra mundum totum Dñe ab ipso exordio creationis: 5 & ab æterno tu es Deus. 6 Sustulerunt flumina Domine, 7 sustulerunt, inquam, flumina sonitum & strepitum suum; 8 sustulerunt mirabiliter flumina sonoros fluctus suos: 9 & propter voces & strepitus multarum aquarum, grandes sunt & admirabiles tumidi illi & eleuati fluctus maris: 10 sed in mirabilibus operibus creatis admirabilis apparet Dominus Creator eorum, qui in excelsis habitat. 11 Hæc omnia creata quæ præ-

† 11 Testimónia tua credibília facta sunt nimis:
12 domum tuam decet sanctitúdo, Domine, in longitúdinem diérum.

---

clarum nobis dant testimonium potentiæ, & diuinitatis tuæ, fide digna facta sunt valde: & maximè valde digna facta sunt oracula tua illa verissima, quibus reuelasti & testificatus es te esse mundi creatorem atque rectorem. 12 domum igitur tuam Domine decet sanctitas in longitudinem dierum, vt in ea te semper sanctè colamus.

*Orationes.*

MSS. 1 DOmine omnipotens, qui Paternâ præcinctus virtute, cælum, mare, terramque locasti; exaudi súpplices tuos: & da credulitatem in testimonijs tuis: indue nos fortitudine & decórâ sanctificatione. Qui cum eodem Deo Patre & Spiritu Sancto viuis *&c.*

Breu. Mozarab. fol. 214. 2 TEstimoniorum tuorum Domine efficiamur hæredes; quæ nobis factà sunt credibilia: sint nostræ meditationi assidua; vt sunt fidei veritate sincera: atque ita nostro consummentur opere; sicut proferuntur ex ore: regant consolatione mœrentes; ac promptiores ad te faciant auditores. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 231. 3 MIrabilia sunt testimonia tua Domine Deus; quibus Vnigenitus Filius tuus regnat vniuersæ terræ: præsta ergo nobis: vt qui reuelatâ facie gloriam eius speculamur; à dextris eius in iudicio conlocemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 234. 4 TEstimonia tua Domine, quæ nobis facta sunt credibilia, sint nostræ meditationi assidua; vt sunt fidei veritate sincera: atque ita nostro consummentur opere; sicut proferuntur ex ore: regant consolatione mœrentes, ac promptiores efficiant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Domine

fol.236. 5 DOmine qui fortitudine indúeris, & virtute præcíngeris; paratos nos fac ante sedem maiestatis tuæ; vt ex tunc & à sæculo tuum nomen magnificemus: ac propitiare in terris digneris; qui es mirabilis in excelsis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol.24. 6 DOmine, cuius est regnum potentiâ terribile, & præcinctum virtute; quem flumina doctorum eleuatis vocibus laudant; & mirabilia maris concelebrant; excita potentiam tuam & brachij tui terribilem fortitudinem: quæ cónterat iugum nostræ seruitutis, miserorum colla prementis; nostrasque fatigatas confortet manus; debilia róboret genua; conualéscere pusillanimes faciat: nec vltra sit quod timeamus ex inimico; quia propter saluationem nostram venire credimus nostrum pijssimum redemptorem. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam tuam Deus noster *&c.*]

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 7 IN Ecclesia tua Domine, quam exhibuisti tibi non habentem maculam aut rugam, nos digneris mundos ac splendidos custodire; nec pólluere Baptismi gratiam; per quod in te renati sumus ad vitam. Quia tibi est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

---

# 93 XCIII.

## ÷ *Psalmus ipsi Dauid. Quartâ Sabbati*:

*Beda.*

Sensus mysticus. Quarta Sabbati, *est à* Sabbato quarta feria: *qua die Dominus luminaria cæli creauit. Hoc aptandum est sanctis viris cælesti in terra conuersatione lucentibus: de quibus est psalmus iste dicturus.*

*Respiciens Propheta insipientium corda turbari, quasi Deo mortalia non curante, quando impios prosperari, & iustos cernebant affligi; in prima parte Dominum rogat vt ritribuat superbis; per quos mundum tali æstimatione cognouerat esse vitiatum*: Deus vltionum Dominus. *Secunda, ipsos increpat, qui stulta blasphemia Deum*

*putant humana non videre ; illum ipse creaturis suis intelligentiam præstet & sensum ; beatum deputans illum qui mundi fœlicitate calcata, in diuina reuerentia perseuerat :* Intelligite insipientes *& reliqua. Tertia, ad eorum animos inuitandos, sibi dicit Dominum fuisse refugium, & futurum vindicem fore peccantium:* Quis consurget mihi aduersùs malignantes ?

*Feria VI. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis, *De persecutionibus contra Ecclesiam.*

*Psalmus ad precandum.*

Prophetà.

1 DEVS VLTIONVM DOMINVS, DEVS VLTIONVM LIBERE EGIT.
2 Exaltáre qui iúdicas terram :
† 3 redde retributiónem supérbis.
(℣.2. Psalm. VII.7. & VI.6.)
4 Vsquequò peccatóres, Domine,
† 5 vsquequò peccatóres gloriabúntur ?
6 effabúntur ÷ & : loquéntur iniquitátem ?
† 7 ⋇ loquéntur : omnes qui operántur iniustítiam ?
(℣.6. Iudæ 15.)
8 Pópulum tuum Domine humiliauérunt :
† 9 & hæreditátem tuam vexauérunt.
10 víduam & áduenam interfecérunt :
† 11 & pupíllos occidérunt.

---

*Psalmus Dauidi inspiratus. Decantandus quarta feria, quæ est quarta dies post Sabbatum. PROPHETA.* 1 Deus scelerum vltor, Deus scelerum vltor, inquam, liberè palamque egit in vlciscendis iniurijs suorũ nemine prohibente. 2 Excelsum te esse ostende ô iudex terræ : 3 & condignam redde retributionem superbis hisce infidelibus qui nos conculcant. 4 Quousque peccatores ô Domine : 5 quousque peccatores gloriabuntur exsultantes de fœlicitate sua ? 6 quousque effutient & loquentur quod iniquum est ? 7 quousque inquam, sic loquentur omnes qui operibus suis tuam legem transgrediuntur? 8 Ecce Domine populum hunc tuum in humilem contemptamque conditionem abiecerunt : 9 nosque, quos peculiari & veluti hæreditario possides, multis malis afflixerunt. 10 viduam & aduenam humano auxilio destitutos interfecerunt : 11 & pupillos

& dixé-

℣.12. Psalm.IX.*11. 13.

† 12 & dixérunt; *Non vidébit Dóminus ; nec intel-
liget Deus Iacób .*

† 13 Intellígite insipiéntes in pópulo;& stulti ali-
quándo sápite .

℣.14. Exod.IV.11.

† 14 Qui plantáuit aurem, non audiet ?

15 aut qui finxit óculum,non considerat ?

† 16 qui córripit gentes,non árguet ?

17 qui docet hóminem sciéntiam ?

† 18 Dominus scit cogitatiónes hóminum quó-
niam vanæ sunt .

† 19 Beatus homo quem ÷ tu : erudíeris Domi-
ne ;

20 & de lege tua docúeris eum :

† 21 vt mítiges ei à diébus malis ;

22 donec fodiátur peccatóri fóuea .

† 23 Quia non repéllet Dominus plebem suam ;

24 & hæreditátem suam non derelínquet :

---

paternâ defensione orbatos occiderunt . 12 & dixerunt , *Non vide-
bit nos Dominus : neque nos intelliget & cognoscet Deus , in quem
Iacobi natio credit* . 13 Quin potiùs vos nunc intelligite ò insipien-
tes in populo ; & vos stulti aliquando discite & rectè prudenterque
sapite . 14 Annè qui ingenuit vobis aurem , vos non audiet ? 15 an
verò qui formauit vobis oculũ, vos non videbit,& non considerabit ?
16 annè qui gentes omnes flagello correptionis érudit vt peccata
deuitent , peccata vestra non redarguet & non castigabit ? 17 an
qui docet hominem scientiam , vos vestraque ignorabit? 18 Cogno-
scit profectò Dominus etiam cogitationes ipsas hominum quòd va-
næ sint . 19 Fœlix & beatus homo ille quem tu ipse erudieris Do-
mine : 20 & quem tu docueris de rebus diuinis & bonis moribus re-
uelatis in lege tua ; 21 vt eâ institutione edoctum, patientem facias
eum & mitem in diebus malis & afflictionis , 22 dum interim pec-
catori fodiatur fouea , & demum tandem infodiatur inferno . 23
Nam profectò à suâ protectione non abijciet Dominus populum
suum ; 24 & quos sibi in hæreditatem assumpsit , non deseret ;

quo-

† 25 quoadúsque iustítia conuertátur in iudicium:

† 26 & qui iuxta illam, omnes qui recto sunt corde.

∻ *DIAPSALMA*:

† 27 Quis consúrget mihi aduérsùs malignantes?

28 ∻ aut: quis stabit mecum aduérsùs operantes iniquitátem?

† 29 Nisi quia Dominus adiúuit me;

30 páulò mínùs habitásset in inférno ánima mea.

† 31 si dicébam; *Motus est pes meus*: misericórdia tua Domine adiuábat me.

† 32 Secúndùm multitúdinem dolórum meórum in corde meo, consolatiónes tuæ lætificauérunt ánimam meam.

† 33 numquid adhaéret tibi sedes iniquitátis,

34 qui fingis labórem in præcepto?

† 35 Captábunt in animam iústi:

---

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

25 quoadusq; eiusdem Dei iustitia sæpè occulta, vertatur in apertum manifestumque iudicium; 26 & quoadusque iuxta illam iustitiam fuerint, eique adhæserint omnes qui recto sunt corde.* 27 Quis consurget pro me aduersùs malignantes? 28 aut quis consistet mecum aduersùs eos qui operantur inique? 29 Nisi Dominus auxiliatus fuisset mihi, 30 parum abfuisset quin iam habitasset in inferno anima mea. 31 Si quando dicebam, *Vacillauit pes meus*: misericordia tua Domine me adiuuabat & sustentabat. 32 Domine pro proportione multorum dolorum & anxiarum cogitationum animi mei tuæ me consolationes lætificauerunt & delectauerunt. 33 numquid enim iniquum est tibi solium & regimen vt iubeas omnem nos subire laborem in præcepto tuo seruando sine vlla prorsus retributione atque consolatione? 35 Instar quidem aucupum capturam parabunt iniusti aduersùs animam & vitam iusti vt eum capiant &

& san-

36 & sanguinem innocéntem condemnábunt.
† 37 & factus est mihi Dominus in refúgium;
38 & Deus meus in adiutórium spei meæ.
† 39 & reddet illis iniquitátem ipsorum:
40 & in malítia eorum dispérdet eos:
41 ⁜ dispérdet illos: Dominus Deus noster.

---

interficiant: 36 & sanguinem innoxium condemnabunt morte vt effundatur. 37 sed Dominus vt semper fuit ita semper mihi erit refugium ad quem confugio; 38 & Deus meus semper fuit semperque adiutor erit spei meæ; semperque mihi in se speranti auxiliabitur. 39 & è contrario reddet illis supplicia condigna iniquitati ipsorum; 40 eosque propter malitiam ipsorum perire faciet, 41 ipsos, inquã, Dñus Deus noster perire faciet summo æternoque supplicio.

*Orationes.*

MSS. 1 ERudi nos Domine beneuolentiâ legis tuæ: & esto nobis in tribulatione refugium; qui homini prudenter insinuas scientiam ne delinquat. Per Dominum.

Bren. Mozarab. fol. 99. 145. 247. 2 NOn repellas Domine plebem quam mercatus es; nec derelinquas hæreditatem pro qua in Cruce adpensus es: sed quousque iustitia nunc occulta, manifesto cláreat in iudicio; pietate porrectâ nos rege: & secundùm multitudinem dolorum nostrorum, tuâ nos lætifica exhortatione: vt qui dolorem nunc fingis in præcepto; futuro requiem nobis concedas in sæculo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 190. 3 DA nobis Domine possibilitatis optabilem facultatem; quò valeamus & aduersùs malignantes consurgere; & malignantium sermonibus contraíre: ac sicut operantibus contra [te] iniquitatem parata est fouea; ita credentibus nobis præparetur in cælestibus regnis mansio gloriosa. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Exaltare

27 & deprecábilis esto super seruos tuos.

† 28 Repléti sumus máne misericórdiâ tuâ:

29 & exsultáuimus & delectáti sumus

30 omnibus diébus nostris:

ỹ. 31. Ita cod. Alexandrinus.

† 31 lætáti ÷ sumus:

32 pro diébus quibus nos humiliásti;

33 annis, quibus vídimus mala.

† 34 Réspice in seruos tuos & in ópera tua;

35 & dírige filios eórum.

† 36 & sit splendor Domini Dei nostri super nos:

37 & ópera mánuum nostrárum dírige super nos:

ỹ. 38. Ita cod. Alexandrinus.

38 ⁎ & opus mánuum nostrárum dírige:

---

benignus: nam vsquequò iratus eris? 27 & deprecabilis & exorabilis esto super seruos tuos. 28 Fac quæso vt tibi verè dicere possimus, quòd repleti sumus manè & citissimè misericordiâ tuâ; 29 & exsultanter te laudauimus atque lætati sumus 30 cunctis diebus vitæ nostræ: 31 & quod è contrario lætati sumus 32 pro portione & ratione illorum dierum, quibus nos humiliasti & afflixisti, 33 & pro portione & ratione illorum annorum, quibus plura mala sumus experti. 34 Respice oculo benigno in seruos tuos, qui & opera sunt manuum tuarum. 35 & rectâ viâ dirige filios eorumdem seruorum tuorum. 36 sitque splendor & gratia tua Domini Dei nostri erga nos: 37 & in nobis opera manuum nostrarum ad certam voluntatis tuæ normam dirige: 38 opus, inquam, manuum nostrarum ad te tu dirige firmissimè.

*Orationes.*

1135.

1 LVcifluí síderis sator omnipotens Deus, qui nouam mundo lucem fugatâ nocte restituis; sátia nos quæsumus renitente misericordiâ tuâ: vt omnes peccatorum obscuritates, te inluminante, pellamus. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Bren. Mozarab. fol. 85.

2 CVstodi nos Domine á generatione in progeniem: nec cum præsenti voluamur sæculo, qui tuo iam inhæ-

inhæsimus fundamento : sed miseriarum nostrarum consolator exsurge ; & prouentu lætitiæ mœrores nostros absterge . [ ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* . ]

Col. 126.

3 SIt splendor tuus , Domine , super nos : & nostrarum opera manuum tu dirige , tu concede: atque in seruos tuos propitius respice : & luce tuâ bonorum in nos operum gérmina dirige . [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* ]

Col. 99. 145.

4 ESto refugium nostrum Domine ; plebemque tuam pátrio gubernaculo rege : ac sicut sæcula patrum tua senserunt remedia ; ita nostra in se tua intelligant beneficia . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus .

Comment. huius Psalm. tom. 7. S Hieronymi.

5 ROgamus te Domine Saluator noster ; vt splendor tuus luceat in cordibus nostris : vt eijcias à nobis tenebrarum impugnationes & sordidas cogitationes; & & omnia peccata propellas de cordibus nostris; vt illumines nostras tenebras : vt fugiant tenebræ ; & habitet splendor lucis in cordibus nostris . Cui sit gloria in sæcula sæculorum. *Amen* .

---

# 90 XC.

## ÷ *Laus cantici Dauid:*

### *Beda* .

Laus Cantici , *diuina laudatio ;* Dauid , *ipse propheta debet intelligi . Hunc hymnum dæmonibus pia confidentia semper opponimus : vt à nobis potiùs inde vincantur ; vnde *contra creatorem suum dolosè aliqua tentarunt .*

* Matth. IV. 6.

*In prima parte Psalmista profitetur omnem fidelissimum diuina protectione vallari :* Qui habitat in adiutorio . *Secunda , laudem Christo decantat :* Cadent à latere tuo mille . *Tertia , verba sunt Patris ad omnem fidelem , quem in se deuotissimè sperare cognoscit ;*

Quotidie ad Completoriū.

*& in mundo isto defensionem, & in futuro illi præmia compromittens*: Quoniam in me sperauit, liberabo eum.

Eusebius Cæsariensis. *Victoria Christi & omnis qui per eum perficitur.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 QVI HABITAT IN ADIVTORIO ALTISSIMI;
2 in protectióne Dei ∸ cæli: commorábitur:
3 dicet Domino; *Suscépto meus ∸ es tu:*
†4 *& refúgium meum. Deus meus sperábo in eum:*
℣.5. Psal CXXIII. 7.
†5 *quóniam ipse liberáuit me de láqueo venántium,*
6 *& à verbo áspero.*
†7 Scápulis suis obumbrábit tibi:
8 & sub pennis eius sperábis.
†9 Scuto circúmdabit te véritas eius:
℣.10. Prouerb.III. 24.
10 non timébis à timóre noctúrno,
†11 à sagítta volánte in die,
12 à negótio perámbulánte in ténebris,

---

*Laus cantici inspirata Dauidi. PROPHETA.* 1 Qui pro sua veluti habitatione continuâ habuerit auxilium & tutelam Dei excelsi; 2 & sub protectione Dei creatoris cæli fuerit commoratus; 3 hic meritò ei dicet: *Tu es mei defensor*, 4 *meumque refugium, ad quem in omni pressura confugio: & Deus meus, in quem semper sperabo.* 5 *nam ipse Deus me liberauit ac liberabit de occulto laqueo inimicorum meorum, in modum venatorum me insidiosè quærentium vt interficiant*, 6 *& de omni re turbulenta & aspera & noxia.* 7 O homo qui degis sub tutelâ & protectione Dei, ipse Deus sub suismet veluti humeris & inter suas axillas te obteget. 8 & tu sub alis eius tutò sperabis. 9 Veritas & fidelitas promissorum eius veluti scuto quodam vndique te circumdabit ac proteget: 10 & sic non timebis à terriculo noctu, 11 nec à sagitta eiaculata & volante interdiu, 12 nec à quauis re terrisonâ ambulante in tenebris, teque

13 ab incúrsu, & dæmónio meridiáno:
† 14 Cadent à látere tuo mille;
15 & decem millia, à déxtris tuis:
16 ad te autem non appropinquábit:
† 17 Verùmtamen óculis tuis considerábis;
℣.18. Psalm. XXXVI. 34. — 18 & retributiónem peccatórum vidébis:
† 19 *Quóniam tu es Domine spes mea,*
20 altíssimum posuísti refúgium tuum,
† 21 Non accédet ad te malum:
22 & flagéllum non appropinquábit tabernáculo tuo;
℣.23. Matth. IV. 6. Lucæ IV. 10. — † 23 quóniam Angelis suis mandáuit de te,
24 vt custódiant te in ómnibus vijs tuis.
25 in mánibus portábunt te;
† 26 ne fortè offéndas ad lápidem pedem tuum.
℣.26. Iob V. 23. — 27 Super áspidem & basilíscum ambulábis:
℣.27. Iob V. 22. — † 28 ÷ &: conculcábis leonem & draconem.

---

terrefaciente, 13 nec à quouis occursu malo & ruinâ, nec à dæmo-
nio meridiano, manifestè apertéq; nocente veluti sub meridiano Sole.
14 Ex aduersarijs tuis cadent mille à latere tuo sinistro; 15 & decem
millia cadent à dextris tuis; 16 ad te autem vllus è tanto numero
& vlla aduersitas non appropinquabit. 17 Verum etiam oculis tuis
considerabis; 18 & videbis retributionem condignam peccatorum
& vltionem: 19 dixisti enim, *Tu Domine es spes mea, in quo om-
nem posui spem meam*: 20 ipsumque Deum altissimum habuisti pro
tuo refugio. 22 Non accedet ad te malum citra prouidentiam Dei;
22 & quoduis flagellum non appropinquabit habitaculo tuo:
23 quia Angelis suis mandauit semperque mandabit curam tui,
24 vt te custodiant in omnibus vijs tuis. 25 qui Angeli suis te ma-
nibus sustollent atq; gestabunt, 16 ne fortè ad lapidem impingat pes
tuus. 27 Super aspidem & basiliscum & venenatas bestias innocuè
calcabis & ambulabis; 28 & leonem ac draconem cæterasque feras

DEVS. † 29 QVONIAM IN ME SPERAVIT, liberábo eum.

30 prótegam eum quóniam cognouit nomen meum.

℣.31. Ps.LXLIX.15. † 31 Clamábit ÷ ad: me, & ego exáudiam eum:

32 cum ipso sum in tribulatione:

33 erípiam eum, & glorificábo eum.

† 34 longitúdine diérum replébo eum:

35 & osténdam illi salutare meum.

---

& immanes belluas conculcabis illæsus. 29 *DEVS*. Quandoquidem iste homo in me sperauit mihique adhæsit; etiam ego liberabo eum à malo; 30 meáq; defensione tegam eum, agnouit enim diuinum numen meum. 31 Me inuocabit; & ego exaudiam illum: 32 eique ego adsum in quauis tribulatione: 33 & inde eximam eum & gloriosum reddam eum. 34 longitudine dierum, vitáque longæuâ implebo eum: 35 & tandem exhibebo ei illam, quam ego do salutem in vita sempiterna atque beata.

*Orationes.*

MSS. 1 PRæsta nobis Domine, per inuocationem nomini tui, aspidis & basilisci lethália venena calcare: vt ostenso nobis Salutari tuo, aduersùs insidias inimici, spiritualis clypei vmbraculo muniamur. Per eumdem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum.

*Serò ante cubitum.*

Ex Horologio Græcorum in Apodipno. 2 DOmine Domine, qui nos liberasti ab omni sagitta volante in die; libera nos quoque ab omni negotio perambulante in tenebris: dignare nos autem & huius noctis curriculum sine culpa pertransire ac sine tantatione malorum: & libera nos ab omni perturbatione atque formidine, quæ ex diabolo nobis adnáscitur. Beneplacito ac benignitate vnigeniti Filij tui: cum quo benedictus es vnà cum sanctissimo & bono & viuifico Spiritu tuo, nunc & semper & in sæcula sæculorum. *Amen.*

*Psalmus*

# 91 XCI.

## Psalmus cantici. In die Sabbati.

*Beda.*

Sensus mysticus.

Psalmus *significat opera spiritualia, quæ sursum tendunt ad Dominum: in his semper* cantare, *idest, Domino adiutori gratias agere debemus.* Dies *autem* Sabbati, Requies *interpretatur: per quam cōmonemur ab omni praua actione cessare; & futuram pariter* requiē *certissima deuotione sperare. Arnobius ita dicit:* Die Sabbati inimici Domini pereunt; vt die Dominica amici Domini gratulentur: Sabbato enim iacet Dominus in sepulchro mortuus; & die Dominica adoratur inter Angelos viuus. In hac re nimis profundæ factæ sunt cogitationes eius; quas vir insipiens non cognoscit.

*Primo ingressu Ecclesia loquitur; bonum esse commemorans laudes Domini dicere; quod insipientem & irreligiosum profitetur ignorare:* Bonum est confiteri Domino. *Secundo peccatores sicut fœnum velociter asserit esse perituros:* Cùm exorti fuerint peccatores *& reliqua. Tertio, dicit iustos florere vt palmam; crescere autem vt cedros Libani: ut & pertinaces metus corrigat; & deuotos fœlix promissio sustollat:* Iustus vt palma florebit.

*Sabbato ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *De requie illa quæ secundùm Deum est.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

1 BONVM EST CONFITERI DOMINO,

ỳ. 1. Psal. CXLVI. 1.

2 & psallere nomini tuo Altíssime:

† 3 ad annunciándum manè misericordiā tuam, & veritatem tuam per noctem,

† 4 in decachórdo psaltério cum cántico in cíthara.

---

*Psalmus instrumento musico incohante, & cantu vocis subsequente decantandus. Die Sabbati dicendus. PROPHETA.* 1 Aequum & bonum ac salutare est tibi Domine fateri laudes tuas, 2 & canere ad honorem nominis tui ô Altissime: 3 vt annunciemus & prædicemus primo manè misericordiam erga nos tuam, & annunciemus veritatem promissorum tuorum etiam noctu, 4 adiuncto musico instrumento decem chordarum & psalterio, cum suaui cantu, & ci-

Quia

† 5 Quia delectâsti me Domine in factúra tua :
6 ÷ &:in opéribus manuum tuárum exsultábo.
† 7 Quàm magnificáta sunt opera tua Domine!
ỹ.8. Psal. XXXIX.6. Rom.XI.33. 8 nimis profúndæ factæ sunt cogitationes tuæ.
† 9 Vir insipiens non cognoscet;
10 & stultus non intélliget hæc :
† 11 cùm exórti fúerint peccatóres sicut fœnum, & apparúerint omnes qui operántur iniquitátem ;
† 12 vt intéreant in sæculum ÷ sæculi :
13 Tu autem altíssimus in ætérnum Domine.
ỹ.14. [Ita cod. Alexandrinus.] † 14 ⁎ Quòniam ecce inimíci Domine : quóniam ecce inimíci tui períbunt :
15 & dispergéntur omnes qui operántur iniquitátem.
† 16 & exaltábitur sicut vnicórnis cornu meum :
17 & senéctus mea in misericórdia úberi.
† 18 Et despéxit óculus meus inimicos meos ;

tharæ sono. 5 Quoniam tu me Domine lætificasti opere & fabricâ mundi à te factâ : 6 idcirco & ego ex operibus manuum tuarum exsultanter te laudabo. 7 O quàm magna & quàm magnificè facta sunt opera tua Domine! 8 & ò quàm valde profunda & imperscrutabilia sunt consilia prouidentiæ tuæ, quibus mundum gubernas! 9 Vir insipiens non cognoscet hæc tam magnifica opera & profunda consilia & iudicia Dei; 10 & stultus non intelliget hæc, 11 nempe quòd cùm peccatores exorti fuerint & germinauerint quasi herba, quæ statim crescit & statim arescit; & omnes qui quod iniquum est faciunt, apparuerint florentes in mundo breuissimo tempore : 12 tum fiet vt conterantur & intereant in omnia secula. 13 Tu autem excelsus es in æternum ò Domine. 14 Nam ecce inimici hi tui Domine, ecce, inquam, inimici hi tui peribunt; 15 & dissipabuntur omnes, qui quod iniquum est faciunt. 16 meum verò robur à te exaltabitur vt eleuatum & forte cornu monocerotis : 17 & senectus mea exaltabitur pingui oleo vberis misericordiæ tuæ. 18 Hinc & despexit atque despiciet oculus meus inimicos meos mox perituros :

÷ &.

19 ÷ & : in insurgéntibus in me
20 malignántibus áudiet áuris mea.
† 21 Iustus vt palma florébit:
22 sicut cedrus Libani multiplicábitur.
† 23 plantáti in domo Domini,
24 in átrijs dómûs Dei nostri florébunt.
† 25 adhuc multiplicabúntur in senécta úberi:
26 & benè patiéntes erunt,
† 27 vt annúncient * quóniam rectus Dominus Deus noster;
℣.28. Deute.XXXII. 4. 28 & non est iníquitas in eo.

---

19 & de his qui consurgunt aduersùm me, 20 malignè operantibus audiet tandem auris mea iam perijsse. 21 Iustus non vt fœnum sed vt palma semper virens, ita florebit: 22 & veluti cedrus, quæ in monte Libano ad proceritatem maximam adolescit, ita multùm crescet. 23 Eiusmodi iusti homines plantati in domo Domini, 24 ibi in atrijs Dei nostri florebunt: 25 & ibi adhuc ampliùs multiplicabuntur & fructificabunt in senectute pingui & vberi atque vegetâ; 26 & benè affecti ac bene valentes erunt, 27 ad annunciandum semper ac prædicandum quòd rectus sit Dominus Deus noster, 28 & quòd in eo non sit iniquitas vlla.

*Orationes.*

MSS. 1 EXsultatio æterna Sanctorum, Deus, qui iustos diuersis bonorum refectos impendijs, florére in palmiferis atrijs immarcescibiliter facis; quæsumus vt remissis molibus delictorum, eorum nobis societatem dignanter impertias. Per Dominum nostrum.

Breu. Mozarab. fol. 118. 145. 2 BOnum est nos tibi Domino confiteri; tuoque altissimo nomini psallere: vt nos & confessio à periculis éruat; & psallendi industria coram te gratiores exhibeat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Sancti,

*Dominica ad Matutinum.* tione *perfecta: quo etiam die Dominus hominē paradiso,* [*in*] *quo in principio constituerat, per lignum crucis restituit;* Hodie, *inquit,* mecum eris in paradiso.

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus regni Christi super primo eius aduentu.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Prophetà.

1 DOMINVS REGNAVIT; DECOREM INDVTVS EST:

℣. 1. Psal. XCV. 10. XCVI. 1. XCVIII. 1. CIII. 1.

2 indútus est Dominus fortitúdinem,& præcinxit se:

† 3 étenim firmáuit orbem ÷ terræ: qui non commouébitur.

℣. 4. Psalm. XLIV. 7. † 4 Paráta sedes tua ex tunc:

5 à sæculo tu es.

† 6 Eleuauérunt flúmina Domine:

7 eleuauérunt flúmina vocem suam:

℣. 8. Ita cod. Alexandrinus. † 8 ※ eleuauérunt flumina fluctus suos:

† 9 à vócibus aquárum multárū * mirabiles elatiónes maris:

10 mirábilis in altis Dominus.

---

*Laus cantici inspirata Dauidi. Cantanda in die ante Sabbatum, id est, feria sexta; qua die stabiliter habitata fuit terra, conditis ipsa die Adamo & Eua. PROPHETA.* 1 Dominus proprio iure in toto mundo regnauit & regnat: decoraque gloriâ ceu vestimento indutus est. 2 indutus est Dominus, inquam, omnipotenti fortitudine; eaque se quodammodo accinxit: 3 ipse namque totum hunc orbem terræ firmum fecit, qui numquam suo loco moueb tur. 4 Firmiter apparatum est solium regni tui supra mundum totum Dñe ab ipso exordio creationis: 5 & ab æterno tu es Deus. 6 Sustulerunt flumina Domine, 7 sustulerunt, inquam, flumina sonitum & strepitum suum; 8 sustulerunt mirabiliter flumina sonoros fluctus suos: 9 & propter voces & strepitus multarum aquarum, grandes sunt & admirabiles tumidi illi & eleuati fluctus maris: 10 sed in mirabilibus operibus creatis admirabilis apparet Dominus Creator eorum, qui in excelsis habitat. 11 Hæc omnia creata quæ præ-

✝ 11 Teſtimónia tua credibília facta ſunt nimis :
12 domum tuam decet ſanctitúdo, Domine, in longitúdinem diérum .

---

clarum nobis dant teſtimonium potentiæ , & diuinitatis tuæ , fide digna facta ſunt valde : & maximè valde digna facta ſunt oracula tua illa veriſſima,quibus reuelaſti & teſtificatus es te eſſe mundi creatorem atque rectorem . 12 domum igitur tuam Domine decet ſanctitas in longitudinem dierum , vt in ea te ſemper ſanctè colamus .

*Orationes .*

MSS. 1 DOmine omnipotens, qui Paternâ præcinctus virtute, cælum , mare , terramque locaſti ; exaudi ſúpplices tuos : & da credulitatem in teſtimonijs tuis : indue nos fortitudine & decórâ ſanctificatione . Qui cum eodem Deo Patre & Spiritu Sancto viuis *&c.*

Breu.Mozarab. fol. 214. 2 TEſtimoniorum tuorum Domine efficiamur hæredes ; quæ nobis factâ ſunt credibilia : ſint noſtræ meditationi aſſidua; vt ſunt fidei veritate ſincera: atque ita noſtro conſummentur opere ; ſicut proferuntur ex ore : regant conſolatione mœrentes ; ac promptiores ad te faciant auditores . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol.231. 3 MIrabilia ſunt teſtimonia tua Domine Deus ; quibus Vnigenitus Filius tuus regnat vniuerſæ terræ : præſta ergo nobis : vt qui reuelatâ facie gloriam eius ſpeculamur ; à dextris eius in iudicio conlocemur. ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol.234. 4 TEſtimonia tua Domine , quæ nobis facta ſunt credibilia , ſint noſtræ meditationi aſſidua ; vt ſunt fidei veritate ſincera : atque ita noſtro conſummentur opere ; ſicut proferuntur ex ore : regant conſolatione mœrentes, ac promptiores efficiant. ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol.136. 5 DOmine qui fortitudine indúeris, & virtute præcíngeris; paratos nos fac ante ſedem maieſtatis tuæ; vt ex tunc & à ſæculo tuum nomen magnificemus: ac propitiare in terris digneris; qui es mirabilis in excelſis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

fol.24. 6 DOmine, cuius eſt regnum potentiâ terribile, & præcinctum virtute; quem flumina doctorum eleuatis vocibus laudant; & mirabilia maris concelebrant; excita potentiam tuam & brachij tui terribilem fortitudinem: quæ cónterat iugum noſtræ ſeruitutis, miſerorum colla prementis; noſtraſque fatigatas confortet manus; debilia róboret genua; conualéſcere pusillanimes faciat: nec vltra ſit quod timeamus ex inimico; quia propter ſaluationem noſtram venire credimus noſtrum pijſſimum redemptorem. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam tuam Deus noſter *&c.*]

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi. 7 IN Eccleſia tua Domine, quam exhibuiſti tibi non habentem maculam aut rugam, nos digneris mundos ac ſplendidos cuſtodire; nec pólluere Baptiſmi gratiam; per quod in te renati ſumus ad vitam. Quia tibi eſt cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

---

# 93 XCIII.

## ÷ *Pſalmus ipſi Dauid. Quartâ Sabbati*:

*Beda*.

Senſus myſticus. Quarta Sabbati, *eſt à* Sabbato quarta feria: *qua die Dominus luminaria cæli creauit. Hoc aptandum eſt ſanctis viris cæleſti in terra conuerſatione lucentibus: de quibus eſt pſalmus iſte dicturus.*

*Reſpiciens Propheta inſipientium corda turbari, quaſi Deo mortalia non curante, quando impios proſperari, & iuſtos cernebant affligi; in prima parte Dominum rogat vt retribuat ſuperbis; per quos mundum tali æſtimatione cognouerat eſſe vitiatum*: Deus vltionum Dominus. *Secunda, ipſos increpat, qui ſtulta blaſphemia Deum*

*putant humana non videre ; illum ipse creaturis suis intelligentiam præstet & sensum ; beatum deputans illum qui mundi fœlicitate calcata, in diuina reuerentia perseuerat :* Intelligite insipientes & *reliqua. Tertia, ad eorum animos inuitandos, sibi dicit Dominum fuisse refugium, & futurum vindicem fore peccantium:* Quis consurget mihi aduersùs malignantes ?

*Feria VI. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *De persecutionibus contra Ecclesiam.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 DEVS VLTIONVM DOMINVS, DEVS VLTIONVM LIBERE EGIT.

2 Exaltáre qui iúdicas terram :
✝ 3 redde retributiónem supérbis.

℣.2. Psalm. VII. 7. & VI. 6.

4 Vsquequò peccatóres, Domine,
✝ 5 vsquequò peccatóres gloriabúntur ?
6 effabúntur ÷ & : loquéntur iniquitátem ?
✝ 7 ※ loquéntur : omnes qui operántur iniustítiam ?

℣.6. Iudæ 15.

8 Pópulum tuum Domine humiliauérunt :
✝ 9 & hæreditátem tuam vexauérunt.
10 víduam & áduenam interfecérunt :
✝ 11 & pupíllos occidérunt.

---

*Psalmus Dauidi inspiratus. Decantandus quarta feria, quæ est quarta dies post Sabbatum. PROPHETA.* 1 Deus scelerum vltor, Deus scelerum vltor, inquam, liberè palamque egit in vlciscendis iniurijs suorū nemine prohibente. 2 Excelsum te esse ostende ô iudex terræ : 3 & condignam redde retributionem superbis hisce infidelibus qui nos conculcant. 4 Quousque peccatores ô Domine : 5 quousque peccatores gloriabuntur exsultantes de fœlicitate sua ? 6 quousque effutient & loquentur quod iniquum est ? 7 quousque inquam, sic loquentur omnes qui operibus suis tuam legem transgrediuntur? 8 Ecce Domine populum hunc tuum in humilem contemptamque conditionem abiecerunt : 9 nosque, quos peculiari & veluti hæreditario possides, multis malis afflixerunt. 10 viduam & aduenam humano auxilio destitutos interfecerunt : 11 & pupillos

& dixé-

ỳ.12. Pſalm.IX.*11. 13.

† 12 & dixérunt; *Non vidébit Dóminus ; nec intel-*
*liget Deus Iacób .*
† 13 Intellígite inſipiéntes in pópulo;& ſtulti ali-
quándo ſápite .

ỳ.14. Exod.IV.11.

† 14 Qui plantáuit aurem, non audiet ?
15 aut qui finxit óculum,non conſiderat ?
† 16 qui córripit gentes,non árguet ?
17 qui docet hóminem ſcientiam ?
† 18 Dominus ſcit cogitatiónes hóminum quó-
niam vanæ ſunt .
† 19 Beatus homo quem ÷ tu : erudíeris Domi-
ne ;
20 & de lege tua docúeris eum :
† 21 vt mítiges ei à diébus malis ;
22 donec fodiátur peccatóri fóuea .
† 23 Quia non repéllet Dominus plebem ſuam ;
24 & hæreditátem ſuam non derelínquet :

---

paternâ defenſione orbatos occiderunt . 12 & dixerunt , *Non vide-*
*bit nos Dominus : neque nos intelliget & cognoſcet Deus , in quem*
*Iacobi natio credit* . 13 Quin potiùs vos nunc intelligite ô inſipien-
tes in populo ; & vos ſtulti aliquando diſcite & rectè prudenterque
ſapite . 14 Annè qui ingenuit vobis aurem , vos non audiet ? 15 an
verò qui formauit vobis oculũ, vos non videbit,& non conſiderabit ?
16 annè qui gentes omnes flagello correptionis erudit vt peccata
deuitent , peccata veſtra non redarguet & non caſtigabit ? 17 an
qui docet hominem ſcientiam , vos veſtraque ignorabit? 18 Cogno-
ſcit profectò Dominus etiam cogitationes ipſas hominum quòd va-
næ ſint . 19 Fœlix & beatus homo ille quem tu ipſe erudieris Do-
mine : 20 & quem tu docueris de rebus diuinis & bonis moribus re-
uelatis in lege tua ; 21 vt eâ inſtitutione edoctum, patientem facias
eum & mitem in diebus malis & aiflictionis , 22 dum interim pec-
catori fodiatur fouea , & demum tandem infodiatur inferno . 23
Nam profectò à ſuâ protectione non abijciet Dominus populum
ſuum ; 24 & quos ſibi in hæreditatem aſſumpſit , non deſeret ;
quo-

† 25 quoadúsque iustítia conuertátur in iudicium:

† 26 & qui iuxta illam, omnes qui recto sunt corde.

÷ *DIAPSALMA*:

† 27 Quis consúrget mihi aduérsùs malignantes?

28 ÷ aut: quis stabit mecum aduérsùs operantes iniquitátem?

† 29 Nisi quia Dominus adiúuit me;

30 páulò mínùs habitásset in inférno ánima mea.

† 31 si dicébam; *Motus est pes meus*: misericórdia tua Domine adiuábat me.

† 32 Secúndùm multitúdinem dolórum meórum in corde meo, consolatiónes tuæ lætificauérunt ánimam meam.

† 33 numquid adhaéret tibi sedes iniquitátis,

34 qui fingis labórem in præcepto?

† 35 Captábunt in animam iústi:

---

25 quoadusq; eiusdem Dei iustitia sæpè occulta, vertatur in apertum manifestumque iudicium; 26 & quoadusque iuxta illam iustitiam fuerint, eique adhæserint omnes qui recto sunt corde.*27 Quis consurget pro me aduersùs malignantes? 28 aut quis consistet mecum aduersùs eos qui operantur inique? 29 Nisi Dominus auxiliatus fuisset mihi, 30 parum abfuisset quin iam habitasset in inferno anima mea. 31 Si quando dicebam, *Vacillauit pes meus*: misericordia tua Domine me adiuuabat & sustentabat. 32 Domine pro proportione multorum dolorum & anxiarum cogitationum animi mei tuæ me consolationes lætificauerunt & delectauerunt. 33 numquid enim iniquum est tibi solium & regimen vt iubeas omnem nos subire laborem in præcepto tuo seruando sine vlla prorsus retributione atque consolatione? 35 Instar quidem aucupum capturam parabunt iniusti aduersùs animam & vitam iusti vt eum capiant & & san-

**Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

36 & ſanguinem innocéntem condemnábunt.
† 37 & factus eſt mihi Dominus in refúgium;
38 & Deus meus in adiutórium ſpei meæ.
† 39 & reddet illis iniquitátem ipſorum:
40 & in malítia eorum diſpérdet eos:
41 ※ diſpérdet illos: Dominus Deus noſter.

---

interſeciant: 36 & ſanguinem innoxium condemnabunt morte vt effundatur. 37 ſed Dominus vt ſemper fuit ita ſemper mihi erit refugium ad quem confugio; 38 & Deus meus ſemper fuit ſemperque adiutor erit ſpei meæ; ſemperque mihi in ſe ſperanti auxiliabitur. 39 & è contrario reddet illis ſupplicia condigna iniquitati ipſorum; 40 eoſque propter malitiam ipſorum perire faciet, 41 ipſos, inquá, Dñus Deus noſter perire faciet ſummo æternoque ſupplicio.

*Orationes.*

MSS. 1 ERudi nos Domine beneuolentiâ legis tuæ: & eſto nobis in tribulatione refugium; qui homini prudenter inſinuas ſcientiam ne delinquat. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 99. 145. 247. 2 NOn repellas Domine plebem quam mercatus es; nec derelinquas hæreditatem pro qua in Cruce adpenſus es: ſed quouſque juſtitia nunc occulta, maniſeſto cláreat in iudicio; pietate porrectâ nos rege: & ſecundùm multitudinem dolorum noſtrorum, tuâ nos lætifica exhortatione: vt qui dolorem nunc fingis in præcepto; futuro requiem nobis concedas in ſæculo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 190. 3 DA nobis Domine poſſibilitatis optabilem facultatem; quò valeamus & aduerſùs malignantes conſurgere; & malignantium ſermonibus contraíre: ac ſicut operantibus contra [te] iniquitatem parata eſt fouea; ita credentibus nobis præparetur in cæleſtibus regnis manſio glorioſa. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Exaltare

fol.201. 4 EXaltare Domine qui iudicas terram: & qui vltionem reddis superbis, pietatis medelam impertire redemptis: & ipse præroga misericordiam reis; qui pro nobis es cruci adiudicatus ab impijs. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

*De passione Domini.*

---

# 94 XCIV.

## ÷ *Laus cantici ipsi Dauid*:

*Beda.*

Sensus mysticus. Laus *deuotionem vocis*; canticum *hilaritatem mentis*; Ipsi Dauid *Christo Saluatori nostro assignat: vt videlicet conuenientes, non in delectationibus vanis, sed in Domino exsultemus.*

*Præuidens Propheta Iudæos Christo posse resistere; primo ingressu populos eorum ad psalmodiam inuitat; laudes Domini dulcissima * veritate describens*: Venite exsultemus Domino. *Secundo, ipse Dominus loquitur, ne cor suum idem populus induret: ne eis contingat quod patribus eorum; qui non meruerunt terram repromissionis intrare*: Nolite obdurare corda vestra.

*al. varietate.

*Quotidie ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Iudæorum, & eorumdem repudiatio.*

S. Athanasius. *Psalmus hortatorius & velut imperans.*

*Psalmus inuitatorius ad laudem Dei.*

Propheta. 1 VENITE, EXSVLTEMVS DOMINO;
2 iubilémus Deo salutári nostro;
† 3 præoccupémus fáciem eius in confessióne;
4 ÷ &: in psalmis iubilémus ei:
V.5. Psalm. XCV.4. † 5 quóniam Deus magnus Dominus;

---

*Laus cantici inspirata Dauidi. PROPHETA.* 1 Venite fideles omnes; exsultemus de Domino; 2 iubilemus in honorem Dei Saluatoris nostri; 3 ante omnia veniamus in conspectum eius cum professione beneficiorum quæ ab illo accepimus, & cum actione gratiarum; 4 & cum canticis iubilemus in honorem eius: 5 quia

& rex

6 & rex magnus ſuper omnes deos :
† 7 quia in manu eius ſunt omnes fines terræ ;
8 & altitúdines móntium ipſius ſunt :
† 9 quóniam ipſius eſt mare, & ipſe fecit illud ;
10 & ſiccam manus eius formauérunt .
† 11 Venite adorémus & procidámus
12 ÷ & : plorémus ante Dominum qui fecit nos :
† 13 quia ipſe eſt ÷ Dóminus : Deus noſter ;
℣. 14. 15. Pſal. LXXVIII. 13. LXXIX. 2. XCI . 3. — 14 & nos pópulus páſcuæ eius ,
15 & oues mánûs eius .
℣. 16. Hebr. III. 7. IV. 7. — † 16 Hódie ſi vocem eius audiéritis ;
℣. 17. Num. XX. 13. — † 17 nolíte obduráre corda veſtra *ſicut in Irritatióne ,
℣. 18. Exod. XVII. 7. — 18 ſecundùm diem Tentationis in deſerto .

---

In cod. Vatic. poſt ℣. 6. extat hic alius , quem etiam habet Editio Romana .
Quoniam non repellet Dominus plebem ſuam .

---

Dominus eſt Deus verus & magnus , 6 & rex magnus ſuper omnes
falſos deos Gentium; * & quia Dominus non abijciet à ſe nos po-
pulum ſuum : 7 & quia in eius manu & poteſtate ſunt omnés
termini terræ ; 8 & ipſius ſunt excelſi montes : 9 & quia ipſius
eſt mare ; ipſe enim fecit illud : 10 & aridam & ſiccam terram
manus eius omnipotentes formauerunt . 11 Venite ergo adoremus
eum, & flectamus genua & incurui procumbamus ei : 12 & plore-
mus coram Domino qui fecit nos ; 13 nam ipſe eſt Dominus Deus
noſter ; 14 nos verò ſumus populus quem ipſe paſcit ; 15 & ſumus
oues quas propriâ ſua manu deducit . 16 Si hoc die & tempore vo-
cem eius audieritis ; 17 ne obduretis corda veſtra fallaciâ peccati &
incredulitate , vt diſcedatis à Deo viuo , quemadmodum in illo lo-
co aquarum Contradictionis in deſerto Sin : vbi quidam ex ijs qui
profecti erant ex Aegypto, licèt audiuiſſent vocem Domini, irritaue-
runt tamen & exacerbauerunt Moſen , eo quòd non eſſet ibi aqua ;
18 illius alterius diei inſtar , in quo longè antè ſimiliter tentauerant
Dominum in codē deſerto in Raphidim, dicentes; *Eſt ne Dominus*

DEVS. 19 VBI TENTAVERVNT ME patres vestri:

y.19. Num. XIV. 22. 20 probauérunt ⋇ me: & vidérunt ópera mea.

y.21. Num. XIV. 34. † 21 Quadragínta annis offénsus fui generatióni illi:

22 & dixi; *Semper hi errant corde.*

† 23 Et isti non cognouérunt vias meas:

y.24. Hebr. IV. 3. 24 vt iuráui in ira mea; *Si introíbunt in requiem meam.*

---

*in nobis, an non?* 19 *DEVS.* In eo deserto tentauerunt me patres vestri, murmurantes & dubitantes de prouidentia meâ: 20 voluerunt-que probare & explorare potentiam meam; & viderunt etiam admirabilia opera mea quadraginta annis. 21 Propter quod quadraginta annos & proximus quidem adfui protectione meâ, sed insensus fui huic generi hominum qui peccauerunt: 22 & dixi, *Hi de populo meo aberrant semper corde suo.* 23 & hi certè noluerunt cognoscere ac tenere vias rationesque viuendi, quas ego præceperam eis vt peruenirent ad bonam illam terram à me ipsis promissam: 24 quibus propterea iuraui in ira mea, dicens; *Hi propter incredulitatem suam non introibunt in requiem meam, id est, in terram illam promissam in qua requieturi, & quietam tranquillamque ducturi erant vitam suam.*

*Orationes.*

MSS. 1 SAlutare eximium omnium populorum Domine, respice propitius super oues gregis tui: eisque impértiens sal prudentiæ; introducere easdem innóxias sempiternam digneris in requiem. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula.

Breu. Mozarab. fol. 74. 99. 147. 2 PRæoccupantes faciem tuam Domine in confessione; & in psalmis tibi debitâ modulatione iubilantes, adoramus ac prócidimus ante te, ploratu interno & gemitu deprecantes: vt quia tu fecisti nos, & tu es Deus noster; nos populum tuum pius Dominus prótegas, & oues pascuæ tuæ pastor sollicitus attendas: tribuasque his gratiam, pro quibus animam posuisti. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es be-

es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Fol. 195. 3 DOmine, qui populo tuo in quadragenarium numerum annorum proximus fuisti; præsta Ecclesiæ tuæ quam acquisisti pretio sanguinis tui; vt corde non errent: sed infusione Sancti Spiritûs illam reple; & eam tibi adsocia in æterna beatitudine. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

## 95 XCV.

### ÷ *Canticum ipsi Dauid. Quando domus ædificabatur post captiuitatem:*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Quantum ad litteram, tempus significat illud cùm Babylonia à* captiuitate *laxata, Templum Hierosolymis restauratum est. Sed spiritùaliter, destructa* domus ædificatur; quando post captiuitatem *peccati, anima viam veritatis receperit.* domus *enim ista, id est, vniuersalis Ecclesia, in qua Christus inhabitat, viuis lapidibus semper exstruitur; donec ad finem sæculi prædestinatorum numerus impleatur.*

*In prima parte psalmi commonet Propheta generalitatem cantare Domino, & in toto orbe prædicare Dominicæ Incarnationis aduentum: quoniam super omnes deos verus est Dominus;* Cantate Domino *& reliqua. Secunda, diuersas admonet gentes, vt primò semetipsos offerant; postea munera prædicationis exsoluant: Domini aduentum vtrumque commemorans; vel quo iudicatus à mundo, vel quo iudicaturus est mundum:* Afferte Domino patriæ gentium.

*Feria VI. ad Vigilias.* Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium, & Christi aduentus.*

S. Athanasius. *Psalmus hortatorius & velut imperans.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta. 1 CANTATE DOMINO CANTICVM NOVVM;

℣. 1. Psal. XXXII. 3. XCVII. 1.

---

*Canticum inspiratum Dauidi in reductione Arcæ Dominicæ ex domo Obededom in Hierusalem. Quod cantari congruè iussit Esdras quando sancta Dei Domus reædificabatur post captiuitatem Babyloniam. PROPHETA.* 1 Canite nouum canticum in honorem Do-

℣. 2. I. Paralip. XVI. 23.

2 cantáte Domino omnis terra :

† 3 cantáte Domino ÷ &: benedícite nómini eius :

† 4 annunciáte de die in diem ſalutare eius :

5 annunciáte inter Géntes glóriam eius ;

6 in ómnibus pópulis mirabília eius .

† 7 quóniam magnus Dominus & laudábilis nimis ,

℣. 8. Pſal. XCIV. 3.

8 terríbilis eſt ſuper omnes deos :

† 9 quóniam omnes dij Géntium dæmónia :

10 Dominus autem cælos fecit .

† 11 Confeſſio & pulchritúdo in conſpéctu eius :

12 ſanctimónia & magnificéntia in Sanctificatióne eius .

† 13 Afférte Domino pátriæ Géntium ,

℣. 14. Pſ. XXVIII. 2.

14 afférte Domino glóriam & honórem :

15 afferte Domino glóriam nómini eius .

† 16 Tóllite hóſtias, & introíte in átria eius :

17 adoráte Dominum in átrio ſancto eius .

---

mini ; 2 canite Domino omnes qui habitatis terram : 3 canite , inquam , in honorem Domini : & benedicite & laudate Diuinum numen eius : 4 ſingulis diebus euangelizate , id eſt, bonum nuncium afferte datam eſſe ab eo nobis ſalutem: 5 eiuſdem Dei gloriam narrate inter Gentes ; 6 & inter omnes populos narrate admirabilia opera eius . 7 nam magnus eſt Dominus & laudabilis valde ; 8 terribilis ipſe prę omnibus falſis dijs Gentium : 9 omnes enim dij Gentiũ nihil ſunt niſi ſculptilia receptacula dæmonum: 10 at Dñus eſt is qui condidit cælos & quidquid cælorum ambitu continetur. 11 Itaq; coram ipſo in Sanctuario ſuo ſit gloria & confeſſio laudum eius: 12 ſanctitas quoque morum & magnum decus & gloriatio ſit in eo loco ſancto eius . 13 Afferte Domino familiæ Gentium , 14 afferte, inquam , Domino gloriam & honorem, confitentes ipſum ſolum eſſe verum Deum : 15 afferte Domino dignam gloriam nomini eius . 16 Sumite munera & ſacrificia farinacia ; & introite in atria templi eius ad conſpectum eius : 17 & proſternite vos & ado-

Com-

✝ 18 Commoueátur à fácie eius vniuérsa terra.

℣.19. Psalm.XCII.1. 19 dícite in Géntibus ÷ quia: Dominus regnáuit.

✝ 20 étenim corréxit orbem terræ qui non commouébitur:

21 iudicábit pópulos in æquitáte.

✝ 22 Lætántur cæli, & exsúltet terra;

23 commoueátur mare, & plenitúdo eius;

24 gaudébunt campi & ómnia quæ in eis sunt;

✝ 25 tunc exsultábunt ómnia ligna siluárum

℣.26. Psal. XCVII.9. 26 à fácie Domini; quia venit,

27 quóniam venit iudicáre terram:

✝ 28 iudicábit orbem ÷ terræ: in æquitáte;

29 & pópulos in veritáte sua.

---

rate Dominum in atrio sancto eius. 18 Permoueantur & timeant sibi à conspectu eius omnes qui habitant in terra. 19 quare dicite inter gentes omnes quòd Dominus Christus regnauit post lignum, id est, post mortem suam in cruce, solutâ captiuitate, quâ homines deuicti sub diaboli tenebantur imperio: 20 nam & ipse deprauatum orbem terræ ad veram religionem firmiter correxit: qui orbis numquam ampliùs de eadem vera religione dimouebitur; quia numquam vera fides Christiana deficiet vsque ad consummationem sæculi: 21 & dicite etiã quòd idem ipse Dominus iudicaturus est populos omnes cum æquissimâ rectitudine iustitiæ. 22 Lætentur ergo cæli cum cælitibus; & gaudio exsultet terra cum terrigenis; 23 permoueatur, resonet & tonet mare cum insulanis & nauigantibus suis, & quidquid in eo mari continetur; 24 gaudeant & campi cum hominibus agrestibus & omnia quæ in eis sunt; 25 exsultent & tunc in laudibus omnes arbores syluarum cum syluestribus hominibus 26 ad conspectum scilicet Domini; quia iam iam ipse venturus est; 27 quia, inquam, ipse iam iam venturus est ad iudicandam terram: 28 nam ipse iudicabit totũ orbem terræ cum iustitia; 29 & populos omnes iudicabit secundùm veritatem promissionum & comminationum suarum, quibus se dixit redditurum vnicuique secundùm opera illius.

*Orationes.*

Orationes.

MSS. 1 FActor cæli, terræque creator Deus; quem omnis terra cantici noui modulatione persultat: precamur, vt sicut te à ligno regnantem supplices confitemur; ita amisso omni Gentilitatis errore, futuri aduentûs tui gloriam intentis sensibus præstolemur. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen*.

Apud Ludolphum de Saxonia. 2 FActor cæli, terræque creator Deus; cui omnis terra cantici noui modulationem persoluit; precamur vt obediens tibi populus, in æquitate & veritate perseuéret: & qui negligenter delinquimus; misericorditer à te corrigamur. Per Dñm nostrum Iesum Christũ.

Breu. Mozarab. fol. 101. 138. 3 TE Deum psallendo benedicimus; ac precámur vt nullo obstaculo à tuo prohibeamur officio: quique verò te Dominum confitemur; ditari tuo munere indulgentiæ sentiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 232. De Passione Domini. 4 CAntet tibi Domine omnis terra canticum nouum; quia redemisti per sanguinem Filij tui Domini nostri Iesu Christi omnem mundum; vt qui in mortem eius consepulti sumus; infinitâ cum eo lætitiâ exsultemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 14. 5 GAudent campi, vtique aduentûs tui iocunditate perfusi: & ideo quæsumus vt qui insensibilia aduentûs tui gaudia in te viuentia cómprobas; sensibiles nos in aduentu tui iudicij coronandos attollas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 47. 6 CAntet tibi nouum canticum numerositas redemptorum. noua fecisti miracula: nouum lumen ortum ex Virgine; quod tamen Deitati non erat nouum, sed nouum est insolito monstrato miraculo: nouum regenerationis mysterium; in quo totum ínnouas mundum: noua genera virtutum in curatione ægrorum: nouus

nouus humilitatis ac patientiæ modus in superbia persequentium: nouum stupendumque genus virtutis in gloria resurgentis: noua humanis visibus tuæ ostenditur maiestatis potestas; cùm verum hominem ad cælorum sublimitatem deportas. concede pro quibus tam noua miracula gloriosus ópifex indidisti; hos & vestigiorum tuorum sequaces; & gloriæ facias cohæredes: atque melodiam carminis, nec non inter Sanctorum fragóres, & nostras voces admísceas perstrepentes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

*Benedictio*.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

DOminus nobis timorem nominis sui tribuens; præstare dignetur, vt in illo tremendo Iudicij tempore non collocemur in sinistro numero; qui nos redemptos eius sanguine confitemur. Ipsi gloria cùm æterno Patre & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *Amen*.

---

# 96 XCVI.

## ÷ *Huic Dauid; quando terra eius restituta est:*

*Beda*.

Sensus mysticus.

Ipsi Dauid *ad Christum refertur*: terram eius restitutam, *vel resurrectionem carnis, quam ex Virgine sumpsit, intellige, vel peccatores quoslibet ad eum post peccata reuersos; sicut factum est in Iudæis, qui Dominicæ crucifixionis piaculum pœnitendo diluerunt*.

*In primo membro psalmi Propheta per resurrectionem Domini, virtutes eius diuersa prædicatione describens; idolorum cultores digna increpatione redarguit*: Dominus regnauit; exsultet terra. *Secundo, ad Dominum verba conuertit; gaudens Ecclesiam authori suo credidisse: & monens fideles, in Domino lætari; quia soleat eos à prauorum liberare pressuris*: Audiuit & lætata est Sion.

*Feria VI. ad Vigilias*.

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus regni* [ al. *aduentus* ] *Christi super secundo* [ al. *primo* ] *eiusdem aduentu*.

S. Athanasius. *Psalmus hortatorius & velut imperans*. [ item. ] *Glorationis in Domino*.

*Psalmus*

*Psalmus ad laudandum Christum.*

Propheta. 1 DOMINVS REGNAVIT, EXSVLTET TERRA;
℣.1. Psal.XCII.1.
2 læténtur insulæ multæ.
† 3 Nubes & calígo in circúitu eius:
℣.4. Psal.LXXXVIII.15. 4 iustítia & iudícium corréctio sedis eius.
† 5 ignis ante ipsum præcédet:
6 & inflammábit in circúitu inimícos eius.
† 7 illuxérunt fúlgura eius orbi ÷ terræ:
8 vidit & commóta est terra:
† 9 montes sicut cera fluxérunt ※ à fácie Domini;
10 à fácie Dómini omnis terra:
℣.11. Psal.XXI.32. XLIX.6. † 11 annunciauérunt cæli iustítiam eius:
12 & vidérunt omnes pópuli glóriam eius.
℣.13. Exod.XX.4. Leuit.XXVI.1. Deuter.V.8. † 13 Cõfundántur omnes qui adórant sculptília,
14 & qui gloriántur in simulácris ÷ suis:
℣.15. Hebr.I.6. † 15 adoráte eum omnes Angeli ÷ eius:

---

*Psalmus inspiratus Dauidi: quando restituta est ei terra sua.* *PROPHETA.* 1 Dominus regnauit: proinde exsultet terra: 2 & insularum multitudo lætetur. 3 Nubes & caligo circùm ipsum sunt: 4 iustitia & iudicium rectissimum sunt veluti firmamentum in quo erigitur regale solium eius. 5 ignis ante eum præibit; 6 & circumquaque flammis exuret inimicos eius; 7 cùm nimirum splendentia fulgura eius apparuerint orbi terræ; 8 & ea fulgura viderit terra ac timore concussa fuerit atque contremuerit; 9 & cùm montes à conspectu Domini sicut cera præsente igne, tabefacti fuerint & colliquefacti; 10 & à conspectu dominatoris vniuersæ terræ omnis terra tremuerit; 11 & cùm cæli annunciauerint iustitiam eius; 12 viderintque omnes populi gloriam eius. 13 Pudore ergo perfundantur vniuersi qui adorant sculptilia, illisque deseruiunt, 14 & qui in idolis suis gloriantur. 15 & vos omnes Angeli Dei ipsum adorate. 16 Ciuitas Sion & Ierusalem audiuit verum Dominum regnare, & idolo-

Audíuit

16 Audíuit & lætáta est Sión :
† 17 & exsultauérunt filiæ Iúdæ
18 propter iudícia tua Domine :
† 19 quóniam tu Dominus altíssimus super omnem terram :
20 nimis exaltátus es super omnes deos.
℣.21. Amos V. 15. Rom. XII. 9. † 21 Qui diligitis Dominum, odíte malum :
22 custódit ÷ Dóminus : animas sanctórum suórum :
23 de manu peccatóris liberábit eos.
℣.24. Psalm. CXI. 4. † 24 Lux orta est iusto ;
25 & rectis corde lætitia.
† 26 Lætámini iusti in Domino :
27 & confitémini memóriæ sanctificationis eius.

---

latras confundi, & lætata est : 17 & gaudio exsultauerunt reliquæ vrbes terræ Iudææ 18 propter iusta iudicia tua Domine. 19 tu enim Dominus altissimus & supremus es super totam terram; 20 & vehementer eleuatus es super omnes falsos deos Gentium. 21 Propterea qui Dominum diligitis, odite malum omne quod ille odio habet ; 22 nam Dominus animas seruorum suorum piè sancteque viuentium custodit ; 23 & de manu & potestate peccatoris & impiorum eos liberabit. 24 Lux diuinæ illustrationis circumfulgens vndique obotta est homini iusto : 25 & ijs qui non prauo sed recto sunt corde, affulsit & effusa est vera lætitia. 26 Lætamini igitur iusti in Domino, qui dono suo dat vobis omnem causam lætitiæ vestræ : 27 & fatemini ei dignas quantum potestis laudes in quacumque commemoratione sacratissimæ sanctitatis eius ; & quotiescumque animos vestros reuocatis ad memoriam eius, qui sanctus est, sanctosque vos facit gratiâ suâ.

*Orationes.*

MSS. 1 CVstos animarum sanctarum Deus, cuius regnum est pars perfecta iustorum ; concede Propheticas Euangelicasque coruscationes pectoribus nostris inseri ; & si quid obtectum velámine prisco reperitur, Spiritu

Sancto reuelante pandatur. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate eiusdem Spiritûs Sancti per omnia.

Breu. Morarab. fol. 101. 2 DEus, cuius in regno credentium terra exsultat; cuius iustitiam cæli annunciant; cuius dominationem Angelorum legiones adorant; custodi seruorum tuorum animas: ac ne peccati authorem sequentes intereamus, tu libera; tu protege; tu conserua: vt cùm ante faciem tuam ignis comburens præierit; non nos meritorum pœna exurendos accipiat; sed clementia creatoris vt viuamus eripiat. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: quí es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalmi tom. 7. S. Hieronymi. DOminus nobis præstare dignetur; vt eius lumine nostris cordibus oriente, mereamur ab eo de præsentibus erui; cuius sumus Baptismo à noxijs originalibus liberati. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *Amen.*

---

# 97 XCVII.

## *Psalmus ÷ ipsi Dauid:*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Titulus iste refertur ad Dominum Christum: de cuius vtroque aduentu psalmus hic dicturus est.*

*Per totum psalmum Propheta loquitur. In prima parte commonet populum Christianum, cantici noui exsultatione lætari; quando mirabilis est Christi concessus aduentus:* Cantate Domino canticum nouum *& reliqua. Secunda, diuersis modis vberiùs dicit esse gaudendum; quia desideratus iustis sit iudex in fine venturus;* Iubilate Deo omnis terra *& reliqua.*

*Sabbato ad Vilias.* Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium, & Christi aduentus.* [al. *Hymnus regni Christi.*]

S. Athanasius. *Psalmus hortatorius & velut imperans.*

*Psalmus*

*Psalmus triumphalis ad laudandum Christum.*

Prophet.a. ℣.1. Psal. XXXII.3.

1 CANTATE DOMINO CANTICVM NOVVM, QVIA MIRABILIA FECIT:

℣.2.3. Isai. LII. 10. LXIII.5.

† 2 saluáuit sibi déxtera eius
3 & bráchium sanctum eius.
† 4 Notum fecit Dominus salutare suum in conspéctu Géntium:
5 reueláuit iustítiam suam.
† 6 recordatus est misericórdiæ suæ;
7 & veritátis suæ dómui Israël.

℣.8. Isai. LII.10.

† 8 vidérunt omnes términi terræ salutare Dei nostri.
† 9 Iubilate Deo omnis terra:
10 cantate & exsultate & psallite.
† 11 psallite Dominó in cíthara ⋇ in cíthara: & voce psalmi:
12 in tubis ÷ ductílibus: & voce tubæ córneæ.
† 13 Iubiláte in conspéctu regis Domini;

---

*Psalmus Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 Canite Domino nouum canticum: nam Dñus opera fecit admiranda: 2 dum sua ipsius dextera salutem dedit mundo perdito; 3 & ipsiusmet Domini brachiũ & robur omnipotens hanc attulit salutem. 4 Notam fecit Dñus omnibus salutem hanc quam ipse tribuit, coram omnibus gentibus: 5 suamq; reuelauit iustitiam, quâ iustos facit peccatores ex iniustis. 6 qua in re memorem se ostendit misericordiæ suæ, 7 & veritatis fidelium promissorum suorum Israeliticæ genti datorum. 8 & sic viderunt omnes in omnibus finibus terræ salutem hanc mundo allatam à Deo nostro. 9 Iubilate ergo in honorem Domini omnes qui habitatis in terra; 10 canite, exsultate gaudio, & psallite: 11 psallite in honorem Domini cum cithara, cum cithara, inquam, adiunctâ quoque voce vestri carminis 12 vnà cum tubis ex ducto fusoque metallo, & clangore buccinæ corneæ. 13 Iubilate coram Rege

℣.14. Psal. XCV.11.

14 moueátur mare & plenitúdo eius,
15 orbis ÷ terrárum : & qui hábitant in eo ;
† 16 flúmina plaudent manu simul,

℣.17.18. Ita cod. Alexandrinus.

17 montes exsultábunt,
18 à conspéctu Domini: quóniam venit iudicáre terram :
† 19 iudicábit orbem ÷ terrárum ; in iustítia ;
20 & pópulos in æquitáte .

---

In cod. Vaticano ℣. 17. sic legitur.
Montes exsultabunt, quoniam venit iudicare terram.

---

omnium Domino; 14 & præ gaudio permoueatur, resonet ac tonet mare & quidquid continetur in eo, 15 totusque orbis terræ & qui eum inhabitant ; 16 flumina manu plaudant pariter, 17 montesque laudibus exsultent 18 ob aspectum præsentiamq; Domini: quia iam iam venturus est ad iudicandum terram. 19 qui iudicabit orbem terrę cum iustitia ; 20 & populos omnes iudicabit cum æquissimâ rectitudine.

## *Orationes.*

MSS.

1 IMmitte Domine salutare tuum mentibus nostris; qui reuelasti iustitiam tuam Gentibus vniuersis : vt qui quondam iudicari venisti pro perditis ; misericordiam cùm iudicaturus aduéneris, pro quibus iudicatus es, largiaris. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum *Amen.*

Breu.Mozarab. fol.101.195.297.

2 LIberet nos Domine dextera tua : imperioque tuo flecte arrogantium corda : vt Gentes veritatis aduentu clarescant ; & ostensam sibi salutem cordis humilitate suscipiant. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

fol.231

3 IVbilet te, Domine omnis terra ; psalmum cantet, exsultet, psallat nomini tuo; cuius nomen est admirabile & præclarum. concede ergo Ecclesiæ tuæ precibus ; vt quos in fide vocas, in tentatione non déseras :

ras : & qui tibi iubilum pérsonant laudis ; in sæculum præmium mereantur æternæ beatitudinis in futurum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 37. 4 IVbilat te Domine omnis terra & vniuersi qui habitant in eo : tibi flumina plaudent manibus ; inuicem tibi doctorum ora non solùm sermonis obsequuntur officio ; sed etiam studia bonorum operum deseruiunt famulatu. concede itaque Deus noster : vt vtraque in nobis te authore præualeant laude, iugis & indefessa meditatio, & sanctæ conuersationis sincera religio intemerata. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 9. 5 DEus, cui omnis terra præcónans iubilat laudem ; cuius gloriam canorâ psalmi conclámat voce ; cuiusque terribilem in tuis operibus fatetur virtutem ; notum fácito salutare tuum : in conspectu omnium nostrorum reuela iustitiam tuam ; quâ possímus te nostrum agnoscere creatorem: & esto memor misericordiæ tuæ ; quâ nostrorum críminum mereamur inuenire remissionem : vt videntes salutare tuum, iubilemus tibi hymnum ; cantemus in exsultatione psalmum ; & pérfrui mereamur tuæ beatitudinis præmio. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 55. 345. 6 DOmine, quem ex homine natum homines conspexerunt ; & prædictum fines terræ viderunt ; qui ante aliqua tempora prædictus es vocibus Prophetarum ; & in tempore visus, glorificatus es módulis populorum ; concede propitius vasa nos tua tibi permanére mundissima : vt lucis author nos & iugiter illustres ; & indesinenter inhabites. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 37. 7 DEus, qui notum fecisti in populis salutare tuum ; ante conspectum Gentium reuelando iustitiam tuam ; miserationum tuarum nobis copiam manifesta : vt qui salutaris tui notitiâ releuamur ; reuelatione iustitiæ consolemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Decantet

fol. 361. *De S. Maria.*

8 DEcantet tibi Domine omnis creatura canticum nonũ; qui in Virgine Maria ostendisti nouæ parturitionis miraculum; vt fœmina circúmdaret virum; & Virgo sine viri coitu virilem páreret sexum; præsta igitur nobis eius suffragio tuéri in sæculo; qui te partu édidit incorrupto: vt mens nostra fulgóre Sancti Spiritûs vegetata, ita amorem dilectionis tuæ concipiat; vt bonorũ semper actuum partúriat incrementa. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

---

# 98 XCVIII.

## ÷ *Psalmus ipsi Dauid:*

*Beda.*

*Sensus mysticus.*

Dauid, *Christum accipe: cuius honor in hoc psalmo potestasque cantatur. In prima sectione commonet Propheta vniuersos populos Christo Domino confiteri; quia iudicium & iustitiam fecerit in Iacob:* Dominus regnauit, irascantur populi & *cætera. Secunda, commonet plebem adorare Dominũ Saluatorem; qui Moysi & Aaron & Samueli propitius extiterit, vtpotè præcepta eius seruantibus: vnde exaltandum & adorandum dicit esse Dominum; qui fideles suos exaudire dignatus est:* Exaltate Dominum Deum nostrum: [& adorate scabellum pedum eius.]

*Sabbato ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus regni Christi.*
S. Athanasius. *Psalmus gloriationis in Domino.*

*Psalmus ad laudandum Christum.*

Propheta.

℣. 1. Psal. XCII. 1. XCVI. 1.

1 DOMINVS REGNAVIT, IRASCANTVR POPVLI:

℣. 2. Psal. LXXIX. 2.

2 qui sedet super Cherubìm, moueátur terra.

---

*Psalmus inspiratus Dauidi. PROPHETA.* 1 Dominus regnauit; quantumuis irascantur infideles populi: 2 qui præsidet Cherubinis in cęlo, ęos maiestate suâ in infinitum superans, & sedere videtur super figuras Cherubim Propitiatorij Arcæ fœderis in templo, is in quã regnauit; etiamsi concutiantur & perturbentur habitatores terræ.

Domi-

† 3 Dominus in Siòn magnus & excélsus super omnes pópulos.
† 4 Confiteántur nomini tuo magno:
5 ÷ quóniam: terríbile & sanctum est;
6 & honor regis iudicium díligit.
† 7 tu parásti directiónes:
8 iudícium & iustítiam in Iacòb tu fecísti.
† 9 Exaltáte Dominum Deum nostrum:
10 & adoráte scabéllum pedum eius;
℣. 11. Ita cod. Alexandrinus.
11 quóniam sanctum est.
† 12 Móyses & Aaròn in Sacerdótibus eius,
13 & Samuèl inter eos qui inuocant nomen eíus,
† 14 inuocábant Dominum, & ipse exaudiébat eos:
℣. 15. Exod. XXXIII. 9.
15 in colúmna nubis loquebátur ad eos:

---

In cod. Vaticano à ℣. 10. sic dist inguitur.
Et adorate scabellum pedum eius.
Sanctus est Moyses & Aaron in Sacerdotibus eius.

---

3 Magnus agnoscitur in Sion Dominus, qui & excelsus est super omnes populos. 4 Vniuersi fateantur laudes dignas nomini illi tuo magno Diuinitatis tuæ Domine; 5 quia tremendum est & sanctum; 6 & quia honor & imperium tuæ regiæ maiestatis iustum diligit iudicium. 7 tu enim firmiter apparasti & constituisti directiones, quæ æqua & recta sunt constituens: 8 & in populo Israëlitico ex stirpe Iacobi, tu condidisti ius & iustitiam. 9 Excelsum esse prædicate Dñum Deum nostrum: 10 & prosternite vos & adorate ad scabellum pedum eius, 11 quia sanctum est; sanctissimus enim est Dominus Deus noster. 12 Moses & Aaron præclarissimi ex Sacerdotibus eius, 13 & Samuel præstantissimus inter eos qui inuocant nomen eius; 14 hi, inquam, inuocabant Dominum; & ipse exaudiebat eos: 15 & è nube quæ præ se ferebat formam columnæ erectæ super Tabernaculum sanctũ in deserto: alloquebatur ipsos Mosen & Aaron:

custo-

† 16 custodiébant testimónia eius,
17 & præcéptum quod dedit illis.
† 18 Domine Deus noster tu exaudiébas eos:
19 Deus ∸ tu: propítius fuísti eis,
20 & vlcíscens ín ∸ omnes: adinuentiónes eó-
rum.
† 21 Exaltáte Dominum Deum nostrum:
22 & adoráte in monte sancto eius:
23 quóniam sanctus Dominus Deus noster.

---

16 eo quòd obseruarent diuina mandata eius, quæ hominibus testifi-
cantur voluntatem & iussum Dei,
17 & præcepta eius seruarent, quæ
dederat illis.
18 Dñe Deus noster tu exaudiebas eos:
19 tu Deus pro-
pitius fuisti illis;
20 & fuisti vltor super omnibus adinuentionibus
& iniurijs quas alij excogitabant in perniciem eorum.
21 Consimi-
liter ergo & vos excelsum esse prædicate Dominum Deum nostrum:
22 cumque prostrati adorate & inuocate in monte sancto eius; est
enim sacrosanctus Dominus Deus noster.

*Orationes.*

MSS. 1 SVblimis throni Domine, te oramus & quæsumus: vt columnâ nobis luminis refulgente; modum Sacerdotalis ordinis, te custode seruemus. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 47. 2 REdemptor noster Domine, qui super omnem altitudinem excelsus, & in Sion agnósceris magnus; credulitatem Ecclesiæ tuæ in te, ámplians pérfice; & populos in eius sinceritate fac coaléscere: vt nomen tuum, quod magnum est, confitentes; ac regiæ gloriæ honorem tibi, fidei seruitute offerentes; tu nos miseratus de excelso próspice: & ab hac humilitate terrarum in mansionibus commúta cælorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. & Hieronymi. DOminus nobis præstare dignetur, vt modum Sacerdotalis ordinis cum sanctitate perfectâ tenentes;

tes; quæ studemus agere de bono, ipse perducere dignetur ad effectum.

---

## 99 XCIX.

### *Psalmus in confessione.*

*Beda.*

*Cùm frequenter in psalmis posita sit pro rerum opportunitate* Confessio; *hìc tamen in titulo singulariter adscribitur: quia totus hic psalmus ad vtrasque pertinet* Confessiones, *& Pœnitentiæ videlicet & Laudis.*

*Dominaca ad Matutinum: & Sabbato ad Vigilias.*

*In prima parte psalmi propheta commonet vniuersitatem, Dominum exsultando laudare:* Iubilate Deo omnis terra. *Et ne semper hoc genere confessionis vtendum crederes; secunda, nos promittit delictorum pœnitentes, indulgentiæ ipsius posse portas intrare:* Introite portas eius *& cætera.*

Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus iubili.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta. 1 IVBILATE DEO OMNIS TERRA:
2 seruíte Domino in lætítia.
† 3 Introíte in conspéctu eius in exsultatióne.
† 4 scitóte quóniam Dominus ipse est Deus:
5 ipse fecit nos; & non ipsi nos:
(℣. 6. Psal. LXXVIII. 13. XCIV. 7.) † 6 pópulus eius, & oues pascuæ eius.
7 Introíte portas eius in confessióne,

---

*Psalmus in confessione diuinæ laudis.* PROPHETA. 1 Iubilate in honorem Domini Dei omnes qui inhabitatis terram: 2 & seruite Domino cum vera animi lætitia. 3 Venite in conspectum eius cum laude & exsultatione. 4 & agnoscite quòd ipse summus Dominus est ille Deus noster qui nos peculiariter regit; 5 & quòd ipse nos cùm nō essemus condidit; & non nos ipsi fecimus nos: 6 & quòd nos sumus peculiaris populus eius, & oues pascentes in terra sua nostris pascuis destinatâ. 7 Ingredimini portas templi eius cum professione

8 atria eius in hymnis.
9 Confitémini illi:
† 10 laudáte nomen eius quoniam suáuis ÷ est: Dominus:
11 in æternum misericordia eius:
12 & vsque in generationem & generationem veritas eius.

---

& actione gratiarum: 8 & intrate atria eius cum laudibus. 9 Profitemini illi debitas gratiarum actiones, 10 & nomen eius laudate quia benignus est Dominus; 11 & quia in æternum duratura est misericordia eius; 12 & vsque ad omnes ætates & omnia sæcula duratura est veritas & constantia promissorum eius.

*Orationes.*

MSS. 1 IVbilamus tibi æterne Domine in lætitia & exsultatione, poscentes; vt dum portæ pectorum nostrorum in tuis laudibus reserantur; semper ad misericordiam veritatémque pandantur. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 101. 2 LAudemus Domine nomen tuum; quoniam suauis es: & vt os nostrum tuis impleatur affatibus, cor nostrum instíges: tua proinde nos prótegat misericordia; quâ *prolætetur nos in æternum veritas manifesta. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 103. 3 SEruientes tibi Domine in timore, intremus portas tuas in confessione, & atria tua in hymnis confessionum: laudemus nomen tuum; quoniam suauis es: atque vt os nostrum dilatetur in tuis laudibus; cor nostrum instíges; & in sæculum * procellet veritas infinita. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Benedictio.*

Commentarius in Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 4 DOminus nobis præstare dignetur; vt ab ipso facti, ab ipso redempti, mereamur & in lætitia sempiterna

terna iubilum exsultationis cum gratiarum actione concínere. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *Amen*.

---

## 100 C.

### *Psalmus ÷ ipsi : Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Titulus notus est: & ipse psalmus in forma perfectæ sanctitatis inclusus; qui centenarium fructum debeat exspectare præmiorum.*

*In prima parte psalmi Ecclesia dicit cantare se Domino misericordiam & iudicium, consortiaque refugere pessimorum:* Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine. *Secunda, se asserit diligere fideles; & eorum cohabitatione gaudere: dæmones autem cum suis immissionibus de suo corde repellere; quos nouit cum Dei famulis portionem non habere:* Oculi mei ad fideles terræ *& reliqua.*

*Sabbato ad Vigilias.*

Eusebius Cæatiensis. *Hymnus eius qui secundùm Deum perfectus est.*

*Exemplar sanctæ conuersationis.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 MISERICORDIAM ET IVDICIVM CANTABO TIBI DOMINE.

† 2 psallam ÷ & : intélligam in via immaculata, quando vénies ad me.

† 3 Perambulábam in innocéntia cordis mei in médio domûs meæ:

---

*Psalmus Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 De misericordiæ & iustitiæ officijs cantabo nunc in honorem tuum Domine, cùm ea sint dona tua. 2 Psallam autem simulque intelligam & erudiar in via rationeque viuendi sine macula, quænam ea sit; quando venies ad me erudiendum superno lumine tuo. 3 Ego igitur in domo & familia mea ambulabam & conuersabar corde innocuo & simpli-

✝ 4 non proponébam ante oculos meos rem iniústam.
5 Faciéntes præuaricationes odíui.
✝ 6 non adhaésit mihi cor prauum.
7 declinantem à me malígnum non cognoscébam.
✝ 8 detrahéntem secretò proximo suo, hunc persequébar.
✝ 9 supérbo oculo & insatiábili corde, cum hoc non edébam.
✝ 10 Oculi mei ad fidéles terræ,
11 vt sédeant mecum.
12 ámbulans in via immaculáta, hic mihi ministrábat.
✝ 13 Non habitábit in médio domûs meæ qui facit supérbiam:
14 qui loquitur iníqua, non diréxit in conspéctu oculorum meorum.

---

ci: 4 non proponebam coram oculis meis rem aliquam iniquam
legi tuæ contrariam. 5 Porro eos qui transgrediebantur legem tuam
odio habui. 6 non adhæsit mihi homo qui prauo animo esset: &
istiusmodi homini interdixi domo & familiaritate meâ. 7 hominem
malignum qui à mea piè viuendi ratione recederet, vt amicum non
agnoscebam. 8 qui occultè detrahebat de fama absentis proximi
sui, hunc ego ad meritam vsque punitionem persequebar. 9 cum
homine superbo & elati supercilij, & cum homine insatiabilis animi qui nullis satiaretur honoribus vel diuitijs, cum istiusmodi, inquam, nè quidē comedebam. 10 E contrario autem oculi mei intenti erant ad homines fidos & veraces qui essent in terra mihi subiecta,
11 vt mecum considerent & habitarent. 12 & qui ambulabat in via
modoq; viuendi simpliciter & sine macula criminis, hic mihi in priuatis publicisq; rebus ministrabat. 13 Numquam habitabit domi meæ
qui superbè se gerit & dolum facit: 14 quique res iniquas & mendacium loquitur, non bene direxit vitam suam coram oculis meis,

† 15 In matutíno interficiébam omnes peccatores
terræ,
16 vt dispérderem de ciuitáte Domíni omnes
operantes iniquitatem.

---

nec mihi placebit vnquam. 15 Matutinis confestim horis & citissimè antequam flagitia & crimina morte digna succrescerent, interficiebam peccatores omnes terræ mihi subiectæ; 16 vt sic è ciuitate vbi Dominus pietate & iustitiâ colitur, exterminarem & exscinderem omnes qui quod iniquum est faciunt.

*Orationes.*

uff. 1 INcomprehensibilis virtute Deus, qui tuis famulis misericordiam atque iudicium clementer insinuas; concede nobis fideliter te diligere; rectamque viam íngredi; & à vanitate execrabilis superbiæ declinare. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 119. 2 MIsericordiam & iudicium cantantes tibi Domine; oramus & psallimus; vt in via immaculata intelligibiliter ambulemus: quò & misericordiæ instinctu intendamus recta; & in iudicij metu corrigamus errata. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 150. 3 MIsericordiam & iudicium redemptori tibi Domino cantemus & iudici; illâ nos quidem suscipis; hoc deterres: illic est lux miserationis; hîc modus exáminis. tribue igitur Domine supplicibus tuis; vt cor prauum nobis non adhæreat; & res mala ante oculos nostros inlécebram non prætendat: sed innocentiæ simplicitate gradientes, miserator & pius pórrigas; & iudex verus absoluas. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

# 101 CI.

*Oratio pauperis; cùm ánxius fuerit, & in conspectu Domini effúderit precem suam.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Quamuis aliqui præsentem psalmum Domino Saluatori aptandum esse putauerint; conueniens videtur afflicti magis & gementis* pauperis, *sicut & titulus ipse continet, introductam esse personam: nam cùm dicit,* Coram Domino, *intentionem orantis ostendit: qua depulsis ab animo cogitationum tumultibus, nihil præter se & eum cui supplicat, meminerit. Et nota quia dū vbique in titulis nomina sunt posita; hic* pauper *sine nomine, loquens introducitur: scilicet vt cùm vni datur; omnes sibi* pauperes *Christi cognoscerent attributum.*

Pauper *iste rebus egens, sed virtutibus diues, in exordio psalmi multipliciter Dominum rogat eius intendere precibus; quoniam iugi afflictione contritus, ossa sua veluti confrixa gestauerit:* Domine exaudi *& reliqua. Sequitur flebilis manifestatio necessitatum:* [Percussus sum vt fœnum] *& reliqua. Et ne post tot calamitates, de castigatione sua videretur ingratus; tertia parte Domini laudes prosequitur; cuius aduentu construendam dicit Ecclesiam: & cùm sint omnia permutanda; ipse tamen permaneat in æternum:* [Tu autem Domine in æternum permanes.] *Infertur etiam nimis votiua Conclusio, Sanctorum semen ibi esse dirigendum; vbi habitat Dominus in gloria sempiterna. sic oratio pauperis quæ incohauit à lacrymis; perficitur in gaudium:* Filij seruorum tuorum habitabunt *& reliqua.*

*Sabbato ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Lamentatio super populo priore, & prophetia populi noui, & vocatio Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus in oratione.*

*Psalmus V. Pœnitentialis ad precandum.*

Propheta. 1 DOMINE EXAVDI ORATIONEM MEAM:

---

*Oratio pauperis populi pro suis peccatis in Babylonia captiui, & Oratio cuiuslibet pauperis, quando anxius fuerit atque sollicitus, & corā Domino voluerit effundere precem suam.* PROPHETA. 1 Do-

& cla-

2 & clamor meus ad te véniat.
† 3 Non auértas fáciem tuam à me:
4 in quacúmque die tríbulor, inclína ad me aurem tuam:
† 5 in quacúmque die inuocáuero ÷ te: velóciter exáudi me.
† 6 quia defecérunt ſicut fumus dies mei:
℣.7. Iob XXX.30. 7 & oſſa mea ſicut crémium aruérunt.
† 8 percúſſus ſum vt fœnum, & áruit cor meum;
9 quia oblítus ſum comédere panem meum.
℣.10. Thren. IV.8. † 10 à voce gémitûs mei adhaéſit os meum carni meæ.
† 11 ſimilis factus ſum pellicáno ſolitúdinis:
12 factus ſum ſicut nyctícorax in domicílio.
† 13 vigiláui, & factus ſum ſicut paſſer ſolitárius in tecto.
† 14 totâ die exprobrábant mihi inimíci mei:

---

mine exaudi clementer orationem hanc meam: 2 & clamor ac fletus in hac oratione mea ad te tibi acceptus adueniat. 3 Ne me auerſeris vultu tuo tamquam iratus: 4 ſed in quocumque tempore tribulationis meæ, præbe mihi depreſſo benignam aurem tuam: 5 in quacumque te die inuocauero ad auxilium mei, citò me exaudi. 6 quoniam dies & tempora mea abierunt in fumum & conſumpta ſunt, vt fumus euaneſcit in auras: 7 & oſſa ac membra mea aruerunt veluti confrixa in frixorio, & tamquam aridum lignum facile crematu. 8 æſtu afflictionum percuſſus ſum quaſi fœnum ſolis ardore percuſſum, & arefactum eſt cor meum; 9 quia præ moeſtitia oblitus ſum comedere cibum neceſſarium mihi. 10 propter continuum clamorem gemitus & ſuſpirij mei, conſumpto iam ſucco vitali, adhæſerunt oſſa mea cuti carnis meæ. 11 en aſſimilatus ſum pellicano ſolitario in ſolitudine habitanti: 12 & factus ſum ſicut coruus nocturnus habitans in domicilij ruinis ac parietinis, cùm hominum conſortia fugio, & ſolitudines quæro ac tenebras. 13 vigilaui totâ nocte præ mœrore: & fui triſtis qualis eſt paſſerculus ſolitariè degens ſuper tectum. 14 præterea inimici mei totâ die mihi expro-

÷ &:

15 ÷ & : qui laudábant me, aduérsùm me iurábant :

† 16 quia cínerem tamquam panem manducábam ;

℣.17. Psalm. XLI.4. LXXIX.6.

17 & pótum meum cum fletu miſcébam,

† 18 à facie iræ & indignatiónis tuæ ;

19 quia éleuans alliſiſti me.

℣.20. Pſal. CVIII.23. CXLIII.4.

† 20 dies mei ſicut vmbra declinauérunt :

21 & ego ſicut fœnum árui.

℣.22. Thren. V. 19.

† 22 Tu autem Domine in æternum pérmanes :

℣.23. Pſal. CXXXIV. 13.

23 & memoriále tuum, in generatiónem & generatiónem :

† 24 tu exſúrgens miſeréberis Sión :

25 quia tempus miſeréndi eius, ⁎ quia venit tempus :

† 26 quóniam placuérunt ſeruis tuis lápides eius ;

27 & terræ eius miſerebúntur.

---

brabant : 15 & qui me olim tempore proſpero laudabant, hoc aduerſo tempore coniurabant, aduersùm me conſpirantes : 16 propterea quòd in puluere lugens, cinerem etiam ac ſi eſſet panis ederem ; 17 & potum meum miſcerem cum lacrymis, quibus iugiter etiam inter bibendum flebam ; 18 nempe propter iram illam tuam & indignationem tuam ; 19 quâ poſtquam me extuliſti in altum, tum me deieciſti in hoc miſeriarum profundum, in quo iaceo. 20 dies annorum meorum inclinati ſunt & euanuerunt ſicut vmbra, quæ citò præterit & reſoluitur : 21 & ego totus arui quaſi fœnum ardore ſolis aduſtum. 22 Tu autem Domine qui immutabiliter beatus permanes in æternum : 23 & cuius memoria glorioſa permanet in generationes omnes omnium ætatum : 24 tu velut exſurgens à longa mora & dilatione, miſerere tandem ciuitatis Sión : 25 quia opportunum tempus vt miſerearis eius, quia, inquam, ecce opportunum tempus iam adeſt. 26 nam ſancti ſerui tui bonam iam voluntatem habuerunt erga lapides dirutos & rudera eiuſdem deſtructæ ciuitatis Sion : 27 & commiſerabuntur pulueris huius deſola-

& timé-

† 28 & timébunt Gentes nomen tuum Dómine:
29 & omnes reges terræ glóriam tuam.
† 30 quia ædificáuit Dominus Sión;
31 & videbitur in glória sua:
† 32 respéxit in oratiónem humílium;
33 & non spreuit précem eórum.
† 34 Scribántur hæc in generatióne altera.
35 & pópulus qui creábitur, laudábit Dóminum:
† 36 quia prospéxit de excélso sancto suo;
37 Dominus de cælo in terram aspéxit,
†.38. Psal. LXXVIII. 11. † 38 vt audíret gémitus compeditórum,
39 vt sólueret fílios interemptórum;
† 40 vt annúncient in Siòn nomen Domini,
41 & láudem eius in Ierusalém,
† 42 in conueniéndo pópulos in vnum & reges, vt séruiant Domino.
43 Respóndit ei in via virtútis suæ:

---

tæ vrbis vt eam reædificent. 28 & tunc timebunt gentes nomen tuum Domine; 29 & vniuersi reges gloriosam timebunt maiestatem tuam: 30 propterea quòd Dominus reædificauerit vrbem Sion; 31 & in ea ipse Deus videndus sit in manifesta gloria sua; 32 & eo quòd respexerit ad orationem humilium afflictorum; 33 eorumque deprecationem non despexerit. 34 Scribantur hæc diuina opera pro alterâ generatione nouissimâ: 35 populus autẽ nouus ille qui creabitur & regenerabitur verbo Dei, ipsum Dominum laudabit: 36 quòd prospexerit de excelso sanctuario suo, 37 quòd, inquam, Dominus de cælo ad terram respexerit, 38 vt audiret gemitum exsulum compedibus vinctorum; 39 vt solueret à captiuitate filios progenitorum in captiuitate interemptorum: 40 vt ab illis iam à captiuitate solutis narraretur in restaurata Sion nomen Domini; 41 eiusque laus narraretur in reædificata Ierusalem: 42 cùm nimirum simul congregati fuerint populi ac reges cum suis regnis ad seruiendum Domino. 43 Cui interim sic iterũ dicere exorsus est pauper hic populus adhuc in cursu vigentis ætatis suæ, cursuque eiusmodi suæ captiuitatis

44 *Paucitátem diérum meórum núncia mihi.*
† 45 *Ne reuoces me in dimídio dierum meórum:*
46 *in generationem & generationem, anni tui.*

℣. 47. Hebr. I. 10. † 47 *Inítio ÷ tu Domine : terram fundásti:*
48 *& opera mánuum tuarum ÷ sunt : cæli.*
† 49 *ipsi peribunt, tu autem pérmanes.*
50 *& omnes sicut vestiméntum veteráscent;*
† 51 *÷ & : sicut opertorium mutabis eos, & mutábúntur:*
52 *tu autem ÷ idem : ipse es; & anni tui non deficient.*

℣. 53. Psalm. LXVII. 37. † 53 *Filij seruorum tuorum habitábunt:*
54 *& semen eorum in sæculum dirigétur.*

---

adhuc fortis & diræ, 44 dicens: *Denuncia mihi, quæso, Deus paucitatē dierū, qui mihi supersunt vt restaurationem videam sanctæ ciuitatis; abbreuia, quæso hos dies captiuitatis meæ:* 45 *& ne me de hoc mundo educas per mortem in medijs annis meis; ne in hac captiuitate citiùs moriar, antequā videam te in gloria tua in noua Ierusalem:* 46 *cùm in generationes omnes & omnia sæcula semper æterni permaneant anni tui.* 47 *Et sanè à principio mundi tu Domine terram stabiliter fundasti;* 48 *& ipsi cæli sunt opus manuum omnipotentiæ tuæ.* 49 *& ipsi quidem cœli aliquando igne conflagrabunt, ac peribunt ab eo statu in quo nunc sunt; sed tu semper idem stas & permanes.* 50 *& omnes cæli quasi vestimentum demum tandem veterascent & antiquabuntur;* 51 *eosdemque cælos velut ac si amictus aliquis vel pallium essent, volues alterabis ac mutabis; & ipsi commutabuntur & renouabuntur, eruntque cæli noui:* 52 *sed tu incommutabiliter semper idem ipse es; & anni tui æterni numquam deficient.* 53 *Filij igitur seruorum tuorum citò habitent in ea noua Ierusalem:* 54 *eorumque progenies in sæculum vsque à te bene dirigatur, & rectè sanctèque prosperetur, ibique diù permaneat.*

## Orationes.

MSS. 1 EXorabilis Domine intende in orationem súpplicum tuorum: vt qui in peccatis detenti tamquam fœnum

num arúimus ; respectu cælestis misericordiæ subleuemur . Per Dominum nostrum Iesum Christum .

Breu Mozarab fol. 101.121. 2 EXsurge Deus, & miserere Sion; quia tempus miserendi nobis aduénit : respice ad nostræ paupertatis orationem ; tuorumque humilium ampléctere precem . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen* .

fol. 41.121.145. 3 * EXaudi Deus orationem nostram ; & clamor noster ad te remoto impedimento perueniat : quacumque autem die te inuocauerimus , velociter tibi nostra patescat oratio : nec auertas faciem tuam à gemitibus; nec gubernationem tuam à nostris cohíbeas moribus : vt gratulemur adipísci postulata ; dum ad te nostra peruenerint desideria . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

* *al.* Domine exaudi .

fol.177. 4 DOmine exaudi orationem meam ; & clamor noster ad te placidâ benignitatis tuæ aure perueniat: ne réuoces nos in dimidio dierum nostrorum : sed ad certam stationem tendentes , fac nos cursum consummare virtutis ; ac per studium sanctificationis acquírere æternum gloriæ regnum in hac dierum præsentium paucitate. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol.216. 5 TOtâ die exprobrabant te inimici tui iniustè ; cùm te mundi Dominum non solùm non agnóscerent ; sed & viri pacifici aduersùs te iurarent. præsta ergo nobis vt qui passionem tuam rectè credimus ; in resurrectione æternâ tecum pariter sine fine viuamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De passione Domini.*

Comment. huius Psalm. tom.7. S. Hieronymi. 6 DEprecamur te Domine vt exaudias orationes súpplicum ; mentibus nostris ínseras lumen tuum : vt tuam magnificentiam enarrantes , mereamur Sanctis tuis consortes éffici in cælestibus regnis . Cui gloria & imperium in sæcula sæculorum . *Amen* .

8 qui coronat te in misericordia & miseratio-
nibus:
† 9 qui replet in bonis desidérium tuum:
ỳ.10. Isai.XL.31. 10 renouábitur vt áquilæ iuuéntus tua.
† 11 Fáciens misericórdias Dominus;
ỳ.12. Psal.CXLV.7. 12 & iudicium, omnibus iniúriam patientibus.
† 13 Notas fecit vias suas Moysi;
14 filijs Israèl voluntates suas.
ỳ.15. Exod.XXXIV. 6. Numer. XIV. 18. Nehemiæ IX.17. Psalm. LXXXV.15. † 15 Miserátor & misericors Dominus,
16 longánimis & multùm misericors.
† 17 non in perpétuum irascétur:
ỳ.17. Isai.LVII.16. Ierem.III.5. Michæ.VII.18. 18 neque in ætérnum comminábitur.
† 19 Non secúndùm peccáta nostra fecit nobis:
20 neque secúndùm iniquitátes nostras retrí-
buit nobis.
† 21 quóniam secúndùm altitúdinem cæli à terra,
22 corroboráuit misericórdiam suam super ti-
méntes se.

---

maneat: 8 qui ex omni parte te circumdat, & veluti coronâ te suâ ornat misericordiâ ac miserationibus: 9 qui suis bonis implet ac satiat desiderium tuum: 10 & à quo innouabitur in sæculo venturo iuuentus tua, sicut aquilæ iuuentus & vigor renouatur, quæ fortitudinem mutat, assumens nouas pennas,& volat & non deficit. 11 Dominus est qui & misericordias multas facit; 12 & simul etiam iudicium facit pro cunctis qui sustinent calumniã. 13 Ipse est qui notas fecit vias rationesque bene viuendi,hoc est,præcepta sua Mosi: 14 & nota fecit filijs Israëlis quæ ab eis fieri volebat. 15 Dominus est misericors & clemens, 16 longanimis, tardus ad irascendum & vlciscendum, & multùm misericors: 17 non enim in perpetuum irascetur, sed pœnitentibus facilè placatur: 18 nec ijs in æternum succensebit & indignabitur. 19 Non secundùm quod postulabant peccata nostra, ipse fecit nobis: 20 neque secundùm meritum iniquitatum nostrarum ipse retribuit nobis. 21 quantum enim excelsius est cælum terrâ; 22 tantum consortauit Dominus misericor-

Quan-

† 23 quantum diſtat ortus ab occidénte,
24 lóngè fecit à nobis iniquitátes noſtras.
† 25 quomodo miſerétur pater filiórum;
26 miſértus eſt Dominus timéntibus ſe.
27 quóniam ipſe cognóuit figméntum noſtrum:
† 28 recordátus eſt quóniam puluis ſumus.
29 Homo, ſicut fœnum dies eius: (℣. 29. Pſal. LXXXIX. 6.)
30 tamquam flos agri, ſic efflorébit:
† 31 quóniam ſpiritus pertranſibit in illo, & non ſubſiſtet;
32 & non cognóſcet ámpliùs locum ſuum. (℣. 32. Iob VII. 10. XX. 9.)
† 33 Miſericórdia autem Domini ab ætérno & vſque in ætérnum ſuper timéntes eum:
† 34 & iuſtítia illius in filios filiórum, (℣. 34. Exod. XX. 6. Deuter. VII. 9.)
35 his qui ſeruant teſtaméntum eius,
† 36 & mémores ſunt mandatórum ipſius ad faciendum ea.
† 37 Dominus in cælo paráuit ſedem ſuam:

---

diam ſuam erga timentes eum. 23 quantum longè eſt Oriens ab Occidente; 24 tantum longè fecit à nobis iniquitates noſtras & ſcelera noſtra. 25 ſicut pater miſeretur filiorum ſuorum; 26 ita miſertus eſt Dominus timentium ſe: 27 ipſe enim nouit plaſmationem conditionemq; noſtram fragilem, & ab origine vitiatam: 28 & memor fuit quòd nos puluis ſumus, ex puluere conditi, & in puluerem mox reuerſuri. 29 Hominis quidem dies ſunt quaſi herba quæ hodie viret, & cras exſiccata in clibanum mittitur: 30 & ſicut flos agri qui citò marceſcit & decidit, ſic homo florebit: 31 nam ſpiritus & anima pertranſibit in homine, & ab eo abibit; tumque non ampliùs ſubſiſtet homo ille: 32 nec ampliùs cognoſcet locum ſuum, in quo priùs inhabitauerat. 33 Miſericordia autem Domini ab æterno prædeſtinata, & vſque in æternum duratura, firma perſiſtet erga timentes eum: 34 eiuſque iuſtitia in ſeruandis ijs quæ miſericorditer promiſit, permanebit ſuper illorũ nepotes & poſteros: 35 ſi tamen obſeruent pactum eius de cuſtodienda lege ipſius; 36 & ſi recordentur præceptorum eius, vt ea faciant & exſequantur. 37 Dominus

& re-

38 & regnum ipsius ómnibus dominábitur.
ỳ.19. PGl,CXLVIII. 2. † 39 Benedícite Domino omnes Angeli eius,
40 poténtes virtúte faciéntes verbum illius,
41 ad audiéndam vocem sermónum eius.
† 42 Benedícite Domino omnes virtútes eius,
43 minístri eius qui fácitis voluntátem eius.
† 44 Benedícite Domino ómnia ópera eius,
45 in omni loco dominatiónis eius.
46 Benedic ánima mea Domino.

---

in cælo stabiliter apparauit thronum gloriæ suæ; 38 eiusque regnum omnibus dominatur, semperque dominabitur. 39 Benedicite autem Domino & vos quoque omnes Angeli eius; 40 qui potentes & fortes robore estis, quiq; facitis & exsequimini iussum eius 41 in obediendo voci & mandato iussorum eius. 42 Benedicite, inquam, Domino omnes validi & cælestes exercitus eius; 43 qui ministri estis eius; & facitis quæcumque ipse vult vt à vobis fiant. 44 Immò benedicite Domino vniuersa opera eius, 45 exstantia in omnibus locis dominationis eius. 46 Et tu tandem anima mea tempore omni, noctes & dies benedic & gratias age Domino Deo, qui maior est omni laude.

*Orationes.*

MSS. 1 SAna Domine languores populi tui; qui semper peccatoribus sicut pater filijs misereris: vt exempti ab interitu mortis perpetuæ; te anima nostra benedicat, & vita clárificet. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Brev.Mozarab. fol. 74. 102. 106. 123. 2 MIserator Domine & misericors nō irascaris nobis in finem: sed quantùm distat oriens ab occasu, iniquitatem omnem à nobis elónga; & iuxta altitudinem cæli à terra, tuam in nobis misericordiam diláta. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol.102.121. 3 BEnedicat te Domine anima nostra; & omnia interiora eius in tuis laudibus concláment: vt ad sanan-

nandos languores nostros auditâ oratione concurras; & vitam nostram de interitu redimas; in bonis desiderium nostrum saties; & votum perfectione corones. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

QVi bona largítur; qui peccatis propitiatur; qui de interitu redimit; qui in bonis omne desiderium complet; nunc nobis misereri dignetur vt pater filijs, delictorum molibus hîc remissis. Cui est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

---

## 103 CIII.

*÷ Ipsi Dauid:*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Dauid *personam loquentis indicat: cæterùm omnia Domino Christo canuntur; qui creator & gubernator & redemptor est mundi.*

*Propheta volens conditione rerum diuina significare misteria; primo modo per fabricam cæli & terræ, Christi & Ecclesiæ sacramenta decantat:* Benedic anima mea Domino. *Secundo, opera Domini diuersis figuris tecta enumerat:* Quàm magnificata sunt opera tua Domine! *Tertio, profitetur in illo æterno sæculo præconia Domini iugiter se esse dicturum; quæ etiam in hac vitæ suæ breuitate cantauerat:* Cantabo Domino in vita mea, psallam Deo meo quandiu sum.

*Sabbato ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina confessionis.*

S. Athanasius. *Psalmus hortatorius & velut imperans.*

*Psalmus de constitutione mundi ad laudandum eius Creatorem.*

Propheta.

1 BENEDIC ANIMA MEA DOMINO.
2 Domine Deus meus magnificátus es veheménter.

---

*Psalmus super mundi constitutione, inspiratus Dauidi. PROPHETA.* 1 Anima mea benedic nunc & gratias age Dño, & dic: 2 Domine Deus meus tu agnitus es esse quàm valde magnus,

Con-

℣.3. Psal.XCII.1.

† 3 Confeſſionem & decórem induíſti;
4 amíctus lúmine ſicut veſtiménto.
† 5 Extēndens cælum ſicut pellem:
6 qui tegis aquis ſuperióra eius.
† 7 Qui ponis nubem aſcénſum tuum.

℣.8. Psal. XVII.11.

8 qui ámbulas ſuper pennas ventórum.

℣.9. Hebr.I.7.

† 9 Qui facis Angelos tuos, ſpíritus.
10 ÷ & : miníſtros tuos, ignem vréntem.

℣.11. Iob XXVI.7. XXXVIII.4. Psal.XXIII.2. CXXXV.6.

† 11 Qui fundáſti terram ſuper ſtabilitátem ſuam:
12 non inclinábitur in ſæculum ſæculi.
† 13 Abyſſus ſicut veſtiméntum amíctus eius;
14 ſuper montes ſtabunt aquæ:

℣.15. Genes.I.9. VIII.1.2.3.

† 15 ab increpatióne tuâ fúgient;
16 à voce tonítrui tui formidábunt:

3 Tu gloriâ dignâ ſummæ laudis confeſſione & decore vndique (vt ita dicam) indutus es; 4 circumamictus luce ineffabili maieſtatis tuæ, quâ quaſi veſtimento in cunctis operibus tuis totus ſplendidus vidéris. 5 Tu es qui extendis cælum vt pellem vtris circùm terram quæ cælo concluditur; 6 tu ſuperiora loca eiuſdem cæli ſtellati contegis & contignas aquis illis ſublimibus, quæ ſunt ſupra firmamentum. 7 Tu ſic efficis nubes vt tamquam currus tuus videantur, dum huc illucque impelluntur celerrimè: 8 & tu imperator obambulas ſuper alas ventorum; dum ventis imperas vt vbicumque volueris, ſpirent vel quieſcant. 9 Tu efficis vt cæleſtes illi nuncij tui ſint ſpiritus, & tam celeres ad exſequenda mandata tua, quàm ſunt veloces venti: 10 & qui miniſtros tuos efficis tam mobiles & agiles, quàm mobilis & agilis eſt ignis flammans & vrens. 11 Tu fundaſti magnam hanc terræ molem non ſupra aliam quampiam baſim, quàm ſupra ipſam ſuimetipſius ſtabilitatem ac centrum: 12 quæ terra è centro mundi non dimouebitur in omnia ſæcula. 13 In principio mundi aquarum abyſſus immenſa, ceu veſtimentum amiciebat & cooperiebat totam terram aquis illis immerſam; 14 adeo vt ſecundùm priorem illum creationis ſtatum & nunc quoque ſuper montes ſtare deberent aquæ; 15 ad terrificum tamen iuſſum tuum fugerunt tunc aquæ, ſemperque fugient à ſuperioribus locis illis inter firmamentũ & terram vbi priùs erant; 16 & ad tonantem vocem tuam quâ iuſſiſti vt congregarentur aquæ in locum vnum vt appareret arida terra, aquæ ipſæ veluti formidauerunt ſeſe recludendo, ſemperq; ve-

 aſcen-

† 17 aſcéndunt montes ÷ &: deſcendunt campi
18 in locum quem fundáſti eis :

ỿ.19. Iob XXVI. 10. XXVIII. 8. Pſal. XXXII. 7. Ierem. V. 22.

† 19 terminum poſuíſti, quem non tranſgrediéntur ;

ỿ.20. Geneſ. IX. 11. 15.

20 neque conuertentur operíre terram.
† 21 Qui emíttis fontes in conuállibus:
22 inter médium móntium pertranſibunt ÷ aquæ:
† 23 potábunt omnes béſtiæ ágri :
24 exſpectábunt ónagri in ſiti ſua.
† 25 ſuper ea vólucres cæli habitábunt:
26 de medio petrárum dabunt voces.

ỿ.27. Pſal. CXLVI. 8.

† 27 Rigans montes de ſuperióribus ſuis :

ỿ.28. Pſal. LXIV. 10.

28 de fructu óperum tuórum ſatiábitur terra.

ỿ.29. Geneſ. I. 29. IX. 3.

† 29 Prodúcens fœnum iuméntis,
30 & herbam ſeruituti hóminum,
† 31 vt edúcas panem de terra ;

ỿ.32. Iudic. IX, 13.

32 & vinum lætificet cor hóminis ;

---

ruti formidantes recluſæ manebunt. 17 & tunc illico cœperunt apparere montes in altum erecti ; vallesque apparuerunt in imo depreſſæ 18 ad eum locũ quem eis fundaſti & conſtituiſti: 19 illiſq; aquis congregatis in locũ vnum poſuiſti terminũ quem non pertranſeant, 20 nec reuertantur ſurſum, ad operiendã rurſus terram. 21 Tu emittis & ſcaturire facis fontes aquarum in aridis terræ conuallibus : 22 & iuſſu tuo inter medios montes aquę decurrent, 23 vt eas bibãt omnes beſtiæ agreſtes: 24 à aquibus aquis & potum exſpectant ſitibundi ſylueſtres aſini in ſiti ſua: 25 & iuxta eaſdẽ aquas cõmorabuntur aues cęli; 26 quæ de medijs petris lociſq; ſaxoſis & nemoroſis vocem edere ſolent & cantillare. 27 Deus eſt qui irrigat aridos montes pluuialibus aquis de ſuperioribus nubibus, tamquam de cœnaculis ſuis: 28 & de effectu eiuſmodi operum tuorũ Dñe humectabitur fœcundabitur & ſaturabitur terra. 29 Ipſe Deus germinare facit herbam ad pabulum iumentorum ; 30 & germinare facit olus, quod deſeruiat vſui & victui hominum : 31 idque facit vt de terra proferat fruges quibus panis conficitur, 32 & vites producat, vt inde vinum lætificet

vt

℣. 33 Iudic. IX. 9. Ps. XXII. 5.

† 33 vt exhílaret fáciem ÷ in : óleo ;
34 & panis cor hóminis confírmet .
† 35 Saturabúntur ligna cámpi
36 ÷ & : cedri Líbani , quas plantáuit :
37 illic pásseres nidificábunt :
† 38 heródij domus; dux est eórum .
39 Montes excélsi , ceruis :
40 petra, refúgium herinácijs .
℣. 41. Genes. I. 14.
† 41 Fecit lunam in témpora:
42 sol cognóuit occásum suum .
† 43 Posuísti ténebras, & facta est nox :
44 in ipsa pertransíbunt omnes béstiæ siluæ ,
† 45 ÷ catuli : leónum rugiéntes vt rápiant ,
46 & quærant à Deo escam sibi .
† 47 ortus est sol, & congregáti sunt ;
48 & in cubílibus suis collocabúntur :
† 49 exíbit homo ad opus suum ,

---

cor hominis; 33 & vt eductis de terra oleis , nitidam faciat & exhilaret faciem hominis ex olei vnctione ; 34 & vt panis vires subministrando, cor hominis corroboret. 35 Aquis illis fontium riuorum & pluuiarum saturabuntur arbores siluestres , 36 & cedri montis Libani quas ipse plantauit : 37 vbi in ramis arborum passerculi nidos suos facient · 38 quorum passerculorum dux ad nidulandum est domus & nidus erodij , qui aues omnes præcedit in nidificando. 39 Montes autem celsi ex diuina prouidentia prosugium sunt ceruorũ : 40 & petra in suis cauernis confugium est herinacijs. 51 Idem Deus fecit lunam vt mensium tempora distinguat ; 42 eiusque iussu sol quasi esset mente præditus , quodammodo cognouit quâ horâ & in qua cæli parte quotidie debeat esse occasus sui . 43 Tu induxisti tenebras subtracto lumine solis , & facta est nox : 44 in qua discurrent omnes bestiæ siluestres , 45 & leones iuniores rugientes ad prædam rapiendam, 46 vt quærant sibi escam à Deo paratam , qui dat escam animantibus cunctis. 47 cùm autẽ ortus fuerit sol, bestiæ recedent, & in suos se specus congregabunt , 48 & in cubilibus & speluncis suis cubabunt : 49 & tunc homo sine ferarum timore

50 & ad operatiónem suam vsque ad vésperum.
† 51 Quàm magnificáta sunt ópera tua Domine!
52 ómnia in sapientia fecisti:
53 impléta est terra possessióne tuâ.
† 54 Hoc mare magnum & spatiósum ⁎ mánibus:
55 illic reptília quorum non est númerus,
† 56 animália pusilla cum magnis:
57 illic naues pertransibunt,
† 58 draco iste quem formásti ad illudendum ei.
59 Omnia à te exspéctant vt des illis escam in témpore.
† 60 dante te illis, colligent:
61 aperiénte te manum tuam, ÷ ómnia: implebúntur bonitáte.
† 62 auerténte autem te fáciem, turbabúntur:
63 áuferes spíritum eórum, & deficient;
64 & in púluerem suum reuertentur.

℣. 56 & 57. Ita distinguũt cod. Alexandrinus & Apollinarius: cod. autẽ Vaticanus coniungit.

℣. 59. Psal. CXXXV. 25. CXLIV. 15. Ioel. 1. 20.

---

egredietur in agros ad opus suum faciendum, 50 & ad exsequendam operationem suam in cultura terræ vsque ad vesperum. 51 Quàm multa, quàm magna facta sunt opera tua Domine! 52 omnia summâ sapientiâ fecisti ad suum quæque vsum: 53 & sic impleta est terra omnigenâ creaturâ quam tu creasti & possides. 54 Porrò quod attinet ad mare ipsum magnum & latum finibus, quibus quasi brachijs amplectitur & perfundit vniuersam terram; 55 ibi reptilia & natatilia sunt innumerabilia, 56 & animalia aquatilia tũ parua tum magna: 57 ibi naues hominũ pertranseunt, 58 & grande quoq; cœtum illud quod formasti vt in eodem mari ludat. 59 Cæterum animantia omnia aquatica, terrestria & aërea à tua Domine prouidentia exspectant vt des ipsis cibum suo tempore & opportunè: 60 te namq; dante eis cibum, colligent illum & accipient; 61 & te manum tuam liberaliter aperiente ac largiente, animantia cuncta replebuntur & satiabuntur bonis bonitate tuâ sibi collatis. 62 si autem vultum tuum benignum auerteris ab eis, eaque deserueris; statim penuriâ & angustiâ turbabuntur. 63 & si spiritum & flatum eis abstuleris, statim deficient; 64 & in suum puluerem reuerten-

emittes

† 65 emittes spíritum tuum, & creabúntur :
66 & renouábis fáciem terræ .
† 67 Sit glória Domini in sæculum :
68 lætábitur Dominus in opéribus suis :
† 69 qui réspicit terram, & facit ÷ eam : trémere:
70 qui tangit montes,& fúmigant .
℣.71. Psal.CXLV.2. † 71 Cantábo Domino in vita mea :
72 psallam Dèo meo quámdiu sum :
℣.73. Psal.XVIII.15. † 73 iucúndum sit ei elóquium meum .
74 Ego vérò delectábor in Domino :
† 75 deficiant peccatóres à terra ,
76 & iníqui ita vt non sint .
77 Bénedic ánima mea Domino .

---

tur . 65 si verò spiritum & flatum qui tuum est donum,emiseris in terram , alia rursum animantia creabuntur : 66 & ad hunc modum nouis semper creaturis renouabis & instaurabis superficiem terræ. 67 Sit gloria Domini in sempiternum : 68 & lætetur Dominus sibique complaceat in operibus suis , quæ videt à se facta bona valde. 69 qui si voluerit, respicit in terram ; & solo suo aspectu facit eam tremere: 70 & si montes tangit,confestim illi fumant, & vel grandem fumum exhalant , vel abeunt in fumum . 71 Merito itaque cantabo laudes Domini in tota vita mea ; 72 psallamque in honorem Dei quamdiu sum:73 dulcis auté & grata sit ei istiusmodi dissertatio laudationis meæ , eique placeat. 74 Et ego quidem semper lætabor in Domino : 75 deficiant autem à terra peccatores 76 & iniqui ita vt vltra non sint in terra . 77 Et tu anima mea noctesque diesque benedic & maximas atque vberes quantum potes,gratias age Domino .

## *Orationes .*

MSS. 1 INclyte omnipotens Deus , qui fructu locupléti terram áridam satiasti;da nobis spirituali mente Ascensum tuæ gloriæ contuéri: vt dum te in cælis suspicimus; illa semper quæ sunt cælestia, mediten tur. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia.

Quam

*per debere* laudari. *quod autem semel dicimus, hoc in omnibus obseruandum est. In quocumque psalmo primùm* Alleluia *fuerit prænotatum; eum etiam in fine habere* Alleluia *subiectum: quod plerique nescientes, sequentis psalmi arbitrantur esse principium. Denique sæpè reperies in vno psalmo duo* Alleluia *præposita: quod significat vnum ad finem prioris; alterum ad sequentis pertinere principium.*

*Sciens Propheta populos Israël spem in temporalibus beneficijs ponere solitos; prima parte monet fideles, vt eum spiritualiter semper exquirant:* Confitemini Domino, & inuocate nomen eius. *Secunda, per patriarcharum eos exempla confirmat; quia à Domino non fuerunt derelicti, eo quòd eius imperio seruierint:* Mementote mirabilium eius. *Tertia, dinumerat quanta patribus eorum præstiterit; * & Ioseph tutauerit, honoresque contulerit; ingressumque in Aegyptum commemorans Hebræorum:* Cùm essent numero breui. *Quarta, refert quomodo Israël ab inimicis, diuersis Aegyptiorum plagis fuerit vindicatus:* Conuertit cor eorum. *Quinta, describit quanta eis in deserto præstiterit; vt non in temporalibus bonis gauderent, sed beneficijs deliniti, iustificationes eius legemque seruarent:* Et eduxit eos cum argento & auro.

*al. pericula Ioseph & honores [describens.]

*Sabbato ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina ad Gentes de beneficijs Dei in priorem populum.*

S. Athanasius. *Psalmus in confessione.* [Item.] *Describens vitam virtute bona præditam.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

℣. 1. Paralip. XVI. 8. Isai. XII. 4.

1 CONFITEMINI DOMINO ∸ ET: INVOCATE NOMEN EIVS.

2 Annunciáte inter Gentes ópera eius:

† 3 cantáte ei, & psállite ei:

4 narráte ómnia mirabília eius.

† 5 Laudámini in nómine sancto eius:

---

*ALLELV cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Profitemini Domino laudes dignas quantùm potestis: & prædicate & in auxilium vestri inuocate diuinum numen eius. 2 Annunciate & nota facite inter gentes consilia & opera eius: 3 ore cantate laudes ei; musicisque instrumentis hymnos ei dicite: 4 & narrate omnibus vniuersa mirabilia quæ ipse Dominus fecit. 5 Laudamini exsultantes, ac gloriamini in diuino numine eius: 6 lætetur-

lætc-

6 lætétur cor quærέntium Dominum :
† 7 quærite Dominum , & confirmámini :
8 quærite fáciem eius ſemper .
† 9 Mementóte mirabílium eius quæ fecit ,
10 prodigia eius,& iudícia oris eius ,
† 11 ſemen Abrahàm ſerui eius ,
12 filij Iacòb,eléƈti eius .
† 13 Ipſe Dominus Deus noſter ,
14 in vniuérſa terra iudícia eius :
† 15 memor fuit in ſæculum teſtaménti ſui ,
16 verbi quod mandáuit in mille generatiónes,
℣.17. Geneſ.XVII.2. XXII.16.XXVI.3 XXVIII.13. XXXV.12. † 17 quod diſpóſuit ad Abrahám ,
18 & iuraménti ſui ad Iſaác ;
† 19 & ſtátuit illud Iacòb in præcéptum ,
20 & Iſraèl in teſtaméntum ætérnum ;
℣.21. Geneſ.XIII.15. XV.18. † 21 dicens : *Tibi dabo terram Chanaán*
22 *funículum hæreditatis veſtræ* .
℣.23. Geneſ.XXXIV.30. Deuteron. XXVI.5. † 23 Cùm eſſent número breui ,

---

que animus quærentium colere Dominum atque diligere . 7 quærite placere & adhærere Dño; & ſic ab eo confortamini nouo animi vigore : 8 ſemperque conſpeƈtum eius quærite vt veniatis ad præſentiam eius.9 Recordamini mirabilium operum quæ ipſe fecit , 10 & prodigiorũ eius & iurium legis ore ipſius traditæ vobis, 11 ô genus Abrahami , qui eſtis ſerui Dei , 12 ô filij Iſraëlis qui eſtis ab eo eleƈti . 13 Ipſe vniuerſorum Dominus Deus ille noſter quem colimus; 14 cuius iudicia exſecutioni mandantur in vniuerſa terra : 15 ipſe,inquã, ſe in æternum memorem eſſe oſtendit paƈti ſui, 16 & verbi ſui, quod præcepit in perpetuum eſſe ad millia generationum; 17 nempe verbi illius quod pepigit cum Abrahamo, 18 & iuramenti illius ſui , quod iurauit Iſaaco ; 19 & quod conſtituit Iacobo vt eſſet firmum ſtatutum ; 20 & eidem Iſraëli conſtituit vt eſſet paƈtum ſempiternum , 21 dicens : *Tibi dabo ô Abraham , ô Iſaac ô Iacob terram habitatam à populis ex ſtirpe Chanaan , 22 vt ſit veſtra hæreditas , quaſi funiculo menſorio diſtributa vobis*. 23 Itapauciſ-

24 paucíssimi, & íncolæ eius.
† 25 & pertransiérunt de gente in gentem.
26 & de regno ad pópulum alterum.
† 27 non relíquit hóminem nocére eis:
28 & corrípuit pro eis reges.
† 29 *Nolíte tángere Christos meos*:
30 ÷ in: *Prophétis meis nolíte malignári*.
† 31 Et vocáuit famem super terram.
32 ÷ &: omne firmaméntum pánis contríuit.
† 33 misit ante eos virum.
34 in seruum venúndatus est Ioséph.
† 35 Humiliauérunt in compédibus pedes eius.
36 ferrum pertránsijt ánimam eius,
37 donec veníret verbum eius:
† 38 elóquium Domini inflammáuit eum.
39 Misit rex, & soluit eum;

℣.28. Genes. XII. 17. XX. 3.
℣.29. II. Reg. I. 14.
℣.30. Genes. XX. 7.
℣.31. Genes. XLI. 54.
℣.32. Leuit. XXVI. 26. Isai. III. 1.
℣.33. Gen. XXXVII. 36. XLV. 5. L. 10.
℣.34. Gen. XXXVII. 28.
℣.35. Genes. XXXIX. 20. XL. 15.
℣.39. Genes. XLI. 14.

que cùm essent ipsi patriarchæ pauci numero, 24 immo paucissimi & aduenæ & peregrini in eadem terra Chananæorum; 25 & cùm transmigrarent ex vna gente ad aliam gentem, 26 & de vno regno ad alium populum alterius regni; 27 non permisit Deus homini cuiquam vt eis noceret; 28 & pro eis tutandis coarguit etiam reges Pharaonem in Aegypto, & Abimelech regem Geraræ, dicens regibus illis: 29 *Ne attingatis hos homines mihi inuisibili chrismate, hoc est, vnctione gratiæ meæ consecratos:* 30 *& contra hos seruos meos prophetico dono præditos nihil mali faciatis, neue eos affligatis.* 31 Deinde iussit Deus venire famē in terra Chananæorum: 32 & omnem annonam & rem frumentariam, quâ firmantur vires hominum, ibi compressit: 33 sed iam antea prouidentiâ suâ miserat hominem in Aegyptum ante illos Iacobum scilicet & filios eius, 34 quando Iosephus à suis fratribus venditus fuit in seruitutem. 35 Huius Iosephi pedes in compedibus depresserunt Aegyptij: 36 eiusque animum ferreæ catenæ dolor pertransiuit, 37 vsq; ad tempus, quo adueniret & impleretur ipsius sermo & vaticinium de pincerna Pharaonis restituendo in locum suum: 38 illud enim eloquium & oraculum Domini in eo vaticinio illi afflatū, eum quasi igne probauit; virumque probum atque veracem esse comprobauit. 39 Tunc Pharao Rex Aegypti nuncium misit, & Iosephum soluit è compe-

40 princeps pópulorum & dimísit eum.

℣.41. Genes.XLI.40. † 41 constítuit eum dóminum dómûs suæ,

42 & príncipem omnis possessiónis suæ;

† 43 vt erudíret principes eius sicut semetípsum,

44 & senes eius prudéntiam docéret.

℣.45. Genes.XLVI.6. † 45 Et intráuit Israèl ÷ in: Ægyptum.

46 & Iacòb accola fuit in terra Chám.

℣.47. Exod.I.7.Act.VII.17. † 47 Et áuxit pópulum suum veheménter:

48 & firmáuit eum super inimícos eius.

† 49 conuértit cor eórum vt odírent pópulum eius;

50 & dolum fácerent ín seruos eius.

℣.51. Exod.III.10. † 51 Misit Móysen seruum suum,

℣.52. Exod.IV.14. 52 Aarón quem elégit ipsum.

† 53 pósuit in eis verba signorum suórum,

54 & prodigiórum in terra Cham.

† 55 Misit ténebras & obscuráuit.

---

dibus & ferro: 40 & princeps ille populorum Aegypti è carcere emisit eum; 41 cumque dominum constituit domûs suæ, 42 & principem ac gubernatorem in omni possessione sua; 43 vt erudiret & corriperet principes eius sicut corriperet semetipsum, secundùm suam scilicet voluntatem atque arbitratum, 44 & vt senatores ipsius sapientiam doceret. 45 Sic igitur exaltato Iosepho, ingressus est Israël pater eius Aegyptum; 46 & eiusdem Iacobi familia aduena fuit in terra Cham patris Mizraim, vnde & genus & nomen ducunt Mizraimitæ, hoc est Aegyptij. 47 Valde autem Deus crescere ibi fecit populum Iacobi; 48 cumque roborauit super hostes suos Aegyptios: 49 quo beneficio suo cor illorum Aegyptiorum spontè malum & inuidum conuertit vt odio haberent populum eius; 50 & dolosè agerent contra seruos ipsius. 51 Sed misit Mosen seruum suum in Aegyptum ad Pharaonem; 52 & vna cum illo misit Aaron ipsum quem sibi elegit ad hoc munus: 53 quibus Mosi & Aaroni mandata dedit de mirabilibus signis, 54 atque prodigijs edendis in eadem terra Cham. 55 Itaque emisit Deus tenebras triduanas ex caliginosissimis ac densissimis terræ vaporibus, totamque

& non

56 & non exacerbáuit ſermónes ſuos.

℣.57. Exod.VII.20. † 57 conuértit aquas eórum in ſánguinem.

58 & occídit piſces eórum.

℣.59. Exod.VIII.6. † 59 Edidit terra eórum ranas

60 in penetrálibus regum ipſórum.

℣.61. Exod VIII.24. † 61 Dixit & venit cœnómyia,

℣.62. Exod.VIII.17. 62 ÷ & : cíniphes in ómnibus finibus eórum.

℣.63. Exod.IX.23. † 63 Póſuit plúuias eórum grandinem,

64 ignem comburéntem in terra ipſórum.

† 65 & percúſſit víneas eórum & ficúlneas eórum.

66 & contríuit lignum fínium eórum.

℣.67. Exod.X.12. † 67 Dixit,& venit locúſta & bruchus cuius non erat númerus.

† 68 & comédit omne fœnum in terra eórum :

69 ※ & comédit ÷ omnem : fructum terræ eórum :

℣.70. Exod.XII.29. † 70 & percúſſit ómne primogénitum in terra eorum.

---

contenebrauit Aegyptum : 56 & vterque Moſes ſcilicet & Aaron non amaro & acerbo animo, ægréue fecit hæc iuſſa Dei; eiuſq; verbis neuter fuit incredulus. 57 Aquas quoq; Aegyptiorum Deus commutauit in ſanguinem ; 58 & occidit piſces eorum quibus veſcebantur. 59 Eiuſdem Dei iuſſu ebulliuit terra eorum, ediditque ranas repentes 60 in ipſis etiam ſecretis cubiculis regum ipſorum. 61 Iuſſit præterea Deus, & venerunt muſca canina & omne genus muſcarum, 62 & ciniphes in vniuerſis terminis eorum. 63 Tum immiſit in eos pluuiam grandinum 64 cum commixto igne flammante atque comburente omnia foris reperta in terra eorum: 65 quibus percuſſit Deus vites vinearum eorum & ficus ; 66 & omnem arborem confregit per fines ipſorum. 67 Qui item iuſſit, & venerunt locuſtæ & innumerabilis bruchus; 68 quæ bruchorum & locuſtarum multitudo comedit omnem herbam terræ eorum; 69 & exedit omne genimen & omnem fructum ac ſegetes terræ Aegyptiorum. 70 Poſtremum percuſſit Deus & occidit omne primogenitum hominum &

71 primítias omnis laboris eórum.
ỳ.72. Exod.XII.35. † 72 Et edúxit eos cum argénto & auro:
73 & non erat in tríbubus eórum infírmus.
ỳ.74. Exod.XII.33. † 74 Lætáta eſt Ægyptus in profectione eórum:
75 quia incúbuit timor eórum ſuper eos.
† 76 Expándit nubem in protectionem ÷ eorum:
ỳ.76.77. Exod.XIII.21. Pſal.LXXVII.14 I.Corinth.X.1. 77 & ignem vt lucéret ÷ eis: per noctem.
† 78 Petiérunt, & venit cotúrnix:
ỳ.78. Exod.XVI.13. 79 & pane cæli ſaturáuit eos.
ỳ.79. Pſal.LXXVII.24.25. † 80 dirúpit petram & fluxérunt aquæ:
ỳ.80. Numer.XX.11. 81 abiérunt in ſicco flúmina.
ỳ.83. Geneſ XV.14. XVII.7. † 82 Quoniam memor fuit verbi ſancti ſui,
ỳ.86.87. Deuter.VI.10.11. 83 ÷ quod hábuit: ad Abrahàm púerum ſuum.
† 84 & edúxit populum ſuum in exſultatione;
85 ÷ &: eléctos ſuos in lætítia.
† 86 & dedit illis regiones géntium;

---

pecorum in terrâ eorũ, 71 primitias videlicet omnis laboris & doloris eorũ: 72 & tum demum ex Aegypto eduxit Iſraëlitas cum argẽteis & aureis vaſis ab Aegyptijs ipſis commodato acceptis; 73 nec quiſquam infirmus erat in duodecim tribubus eorumdem Iſraelitarum. 74 Lætati ſunt Aegyptij in egreſſu Iſraelitarum; 75 eo quòd horum timor irruerat ſuper eos, ne deteriora paterentur, ſi diutiùs illos retinuiſſent. 76 Exinde expandit Deus nubem quaſi tentorium in vmbraculum & tegumentum Iſraëlitarum aduersùs Solis ardores in deſerto: 77 deditque columnam igneam vt luceret eis noctu, noctemq; faceret luminoſam 78 In eo deſerto Iſraëlitæ petierunt carnes; & Dei iuſſu venit coturnix: 79 & cibo quoque è cælo demiſſo, hoc eſt, Mannâ ſaturauit eos. 80 quibus etiam dirupit & aperuit petram in Horeb; & inde fluxerunt aquæ: 81 quæ & tamquam flumina decurrerunt quadraginta annos per arida & ſicca loca deſerti. 82 Quoniam autem memorem ſe Deus oſtendere voluit ſancti ſui verbi & promiſſi, 83 quod dederat Abrahamo ſeruo ſuo: 84 idcirco eduxit ex Aegypto populum ſuum cum exſultatione, 85 & iſtiuſmodi homines à ſe electos exire fecit cum lætitia & cantico. 86 &

87 & labores populorum possedérunt:
† 88 vt custodiant iustificationes eius;
89 & legem eius requírant.

---

dedit eis regiones gentium Chananæarum; 87 qui & hæreditario possederunt fructus pagos & ciuitates & omnia illarum regionum, quæ sibi magno labore gentes illæ parauerant: 88 nimirum vt ijdem Israëlitæ custodirent iusta statuta & ceremonias ipsius Dei; 89 summoque studio exquirerent seruare legem eius.

*Orationes.*

MSS.

1 INuocantes nomen tuum Domine, deprecamur, vt qui patres nostròs virtute tui nominis præeunte, Angelicis pastibus refecisti; nos quoque mysticis dápibus foueas ac reformes. Per Dominum nostrum Iesum.

Breu. Mozarab. fol. 75. 106. 123. 148.

2 QVærentibus te Domine tribue fortitudinem; & quærendi te iugiter infunde sanctum amorem: vt qui tuam desiderant cérnere faciem, perniciosam mundi non áppetant voluptatem: eosque sæculi blandimenta non detineant vsquequaque captiuos; vt lux vultûs tui clarificet iam beatos. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Fol. 104. 148.

3 NArrantes mirabilia tua Domine; sancto tuo lætemur in nomine: da nobis te quærendi solértiam; & inueniendi tribue efficaciam: vt te mereamur aspicere, & vultûs tui semper ostensione gaudere. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Fol. 123.

4 AVge Domine populum tuum nimis; eumque vel meritis vel rebus exalta: vt qui inuidorum dentibus mordémur; fœliciores semper te propitiante consistemus. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus *&c.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

5 TE Domine deprecamur; vt deletis gentibus noxijs coram facie nostra, ipse dux nostri fias itíneris: vt in te iugiter exsultantes, in terram repromissionis mereamur indúci; & in regno tuo asciti, valeamus cum

cum Sanctis tuis lætitiâ sempiterna gaudere. Quia tibi est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen.*

---

# 105 CV.

## *Alleluia.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Breuiter in titulo præmonetur vt Domino, totius psalmi iubilatione cantetur.*

*Introducitur* confitens *populus Hebræorum; qui relicta patrum perfidia, ad pietatem Domini, ipso miserante, perductus est: vt intelligamus, cùm fuerint conuersi, & ipsos* Alleluia *merito pro sua redemptione cantare. In prima igitur narratione; deprecatur vt societur populo beneplacito, qui erat Domini Saluatoris aduentu de Gentibus congregandus:* Confitemini Domino quoniam bonus. *Secunda, patrum suorum dinumerat peccata quæ fecerant, in Aegypto mirabilia Domini recto corde minimè contuentes; pium tamen Dominum ab inimicis eos liberasse:* Peccauimus cum patribus nostris. *Tertia, refert ad peccandi studia reuersos; sed Dominum Moysi precibus fuisse delinitum:* Citò fecerunt, obliti sunt. *Quarta, iniquitates eorum asserit iteratas; impendentemque Domini iram, Phinees supplicatione placatam:* Et pro nihilo habuerunt terram. *Quinta, ad aquam contradictionis eos Moysen exacerbasse; suosque post hæc filios idolis immolasse commemorat: vnde Dominus vehementer iratus, tradidit eos gentium seruituti; ac deinde miseratus, in conspectu inimicorum eos reddidit gloriosos:*
Sabbato ad Vigilias. Et irritauerunt eum [ad aquas contradictionis.] *Sexta, precatur quod nouerat esse venturum; vt de vniuersis nationibus Ecclesia Catholica congregetur; & laudes Domino æterna exsultatione concelebret:* Saluos fac nos Domine Deus noster.

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina de impietate gentis Iudæorum.*

S. Athanasius. *Psalmus cum confessione.*

*Psalmus ad laudandum Deum & ad confitendum peccata.*

Propheta. 1 CONFITEMINI DOMINO QVONIAM BONVS;

℣. 1. Iudith. XIII. 21.

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Profitemini Domino dignas quantum potestis laudes, quoniam quó-

2 quóniam in sæculum misericórdia eius.

ỹ.3. Eccli.XLIII. 35. Baruch I. 17. Daniel. IX. 5.

† 3 Quis loquétur poténtias Domini?

4 audítas fáciet omnes laudes eius?

† 5 Beáti qui custódiunt iudícium,& fáciunt iustítiam in omni témpore.

† 6 Meménto nostri Domine in beneplácito pópuli tui:

7 vísita nos in salutari tuo,

† 8 ad vidéndum in bonitáte electórum tuórum,

9 ad lætándum in lætítia gentis tuæ,

10 vt lauderis cum hæreditáte tua.

ỹ.11. Iudith VII.19.

† 11 Peccáuimus cum patribus nostris:

12 iniústè égimus, iniquitátem fécimus.

† 13 Patres nostri in Ægypto non intellexérunt mirabília tua:

14 non fuérunt mémores multitúdinis misericórdiæ tuæ.

---

benignus est; 2 & quoniam in æternum durat misericordia eius. 3 Quis eloqui poterit ea quæ fortiter potenterque Dominus fecit? 4 aut quis enarrando satis audire faciet omnia, quibus ipse laudabilis est? 5 Beati qui diuinum ius custodiunt;& faciunt quod iustum est omni tempore vitæ suæ. 6 Recordare nostri Domine per illud tuum beneplacitũ ac beneuolentiam antiquam erga populum tuum; 7 & visita nos cum salute quam exspectamus à te, 8 vt videamus & assequamur benignitatem tuam, quam soles impertire electis tuis; 9 & vt lætemur lætitiâ,quâ gaudet gens quæ tibi chara est;10 & vt tu lauderis à nobis vnà cum tota gente illa,quæ veluti hæreditas quædã peculiariter est tua.11 Peccauimus & nos & patres nostri;12 & transgressi sumus legem tuam; & iniquè fecimus. 13 Et patres quidẽ nostri cùm essent in Aegypto, non considerauerunt cũ animis suis miracula tuà ibi facta; 14 nec memores fuerunt multorum beneficio-

& irri-

℣.15. Exod.XIV.16. 21.22.

† 15 & irritauérunt aſcendéntes ⁎ in mare: mare Rubrum.

† 16 Et ſaluáuit eos propter nomen ſuum;

17 vt notam fáceret poténtiam ſuam.

℣.18. Exod.XIV.21.22.

† 18 & incrépuit mare Rubrum,& exſiccatum eſt:

19 & dedúxit eos in abyſſis ſicut in deſérto.

† 20 & ſaluáuit eos de manu odiéntium:

21 & redémit eos de manu inimíci.

℣.22. Exod.XIV.27.28.

† 22 & opéruit aqua tribulántes eos:

23 vnus ex eis non remánſit.

℣.24. Exod.XIV.31.

† 24 Et credidérunt verbis eius:

℣.25. Exod.XV.1.

25 & laudauérunt laudem eius.

℣.26. Exod.XV.24. XVII.2.

† 26 Citò ÷ fecérunt: oblíti ſunt óperum eius:

27 & non ſuſtinuérunt conſilium eius.

℣.28. Numer.XI.4.

† 28 & concupiérunt concupiſcéntiam in deſerto:

29 & tentauérunt Deum in inaquóſo.

---

rũ ſibi collatorum à miſericordia tua: 15 ſed ad iracundiam te prouocauerunt iam iam profecturi in mare, mare inquam, Rubrum. 16 Saluauit tamen eos Dominus ad gloriam nominis ſui; 17 vt notiorem faceret potentiam ſuam. 18 quare imperauit mari Rubro,& diuidentibus ſe aquis, vento vrente exſiccatum eſt fundum eius: 19 & ſic transduxit illos per immenſas aquarum moles, tamquam per aridum deſertum: 20 & ſaluauit eos de manu & poteſtate Aegyptiorum ipſos odientium: 21 & redemit eos de ſeruitute ac de manu & vi Pharaonis inimici ipſorum. 22 aqua enim maris Rubri reuertens ad priſtinum locum ſuum, operuit Aegyptios omnes qui eos tribulabant; 23 & ex illis ne vnus quidem relictus eſt viuus. 24 Tunc patres noſtri crediderunt verbis Dei; 25 & laudantes cecinerunt laudem eius. 26 Verùm confeſtim iterum malè ſe geſſerunt; & obliti ſunt tot admirabilium operum eius: 27 & non exſpectauerunt patienter euentum conſilij & voluntatis eius, vt tempore modoq; ipſi placente introducerentur in terram promiſſam. 28 nam cupidè expetiuerunt carnes in deſerto, cæleſti mannâ contempto: 29 & in ſolitudine illa inaquoſa tentauerunt Deum,de ipſius dubi-

&

℣.30. Numer. XI. 31. 33.

† 30 & dedit eis petitiónem ipſórum :
31 & miſit ſaturitátem in ánimas eórum .

℣.32. Numer. XVI. 2.

† 32 Et irritauérunt Moyſen in caſtris ,
33 Aaròn ſanctum Dominī .

℣.34. Numer. XVI. 31. 32.

† 34 apérta eſt terra, & deglutíuit Dathán :
35 & opéruit ſuper congregatiónem Abirón .

℣.36. Numer. XVI. 46.

† 36 & exárſit ignis in ſynagóga eórum :
37 flamma combúſſit peccatóres .

℣.38. Exod. XXXII. 4.

† 38 ÷ Et : fecérunt vítulum in Horéb :
39 & adorauérunt ſcúlptile :

℣.40. Ierem. II. 11. Roman. I. 23.

† 40 & mutauerunt Glóriam ſuam
41 in ſimilitúdinem vituli comedéntis fœnum .
† 42 oblíti ſunt Deum qui ſáluauit eos ;
43 qui fecit magnália in Ægypto ,

℣.44. Pſal. LXXVII. 2.

44 mirabília in terra Cham , terribília in mari Rubro .

---

tantes omnipotentiâ. 30 Dedit ergo eis Deus quod petierant, mittendo coturnices : 31 quarum eſu immiſit morbum repletionis & nauſeæ cibi in appetitus ipſorum ; vnde macilentiâ & mors conſecuta eſt in corporibus eorum . 32 Irritauerunt etiam ex inuidia Moſen in temporarijs illis tentorijs , in quibus degebant in deſerto, 33 & Aaronem ſancto oleo conſecratum Sacerdotem Domini ; eo quòd Moſes ſacerdotium Aaroni & filijs eius quamuis iubente Deo tribuiſſet . 34 quamobrem aperuit ſe terra ; & abſorpſit Dathan ex filijs Ruben primogeniti Iſraelis : 35 & terra cooperuit totam congregationem & familiam Abironis ex eadem tribu Ruben vna cum tabernaculis ſuis & vniuerſa ſubſtantia eorum ; deſcenderuntque ij viui in infernum operti humo . 36 ignis etiam ſuccenſus eſt in congregatione eorum : 37 & flamma exuſſit iſtiuſmodi ſeditioſos peccatores; perieruntque XIV. millia hominum & DCC. abſque ijs qui perierant in ſeditione Coræ . 38 Patres noſtri illi fecerant & longè antè vitulum apud montem Horeb : 39 & ſculptum ſimulachrum adorauerant; 40 & permutauerant maieſtatem Dei ſui 41 in brutalem imaginem & effigiem vituli, qui paſcitur herbâ : 42 oblitique fuerant Dei qui ſaluauerat eos à Pharone ; 43 & res magnas geſſerat in Aegypto, 44 & miracula fecerat in eadē ipſa terra Cham,

℣.45. Exod XXXII. 10.11.31. Deut. X.10.

† 45 & dixit vt diſpérderet eos:
46 ſi non Moyſes eléctus eius
47 ſtetíſſet in confractióne in conſpéctu eius,
† 48 vt auérteret iram eius ne diſpérderet ÷ eos:

℣.49. Numer. XIV. 1.2.

49 Et pro níhilo habuérunt terram deſiderábilem:
† 50 non credidérunt verbo eius:
51 & murmurauérunt in tabernáculis ſuis:
52 non exaudiérunt vocem Domini.

℣.53. Numer. XIV. 22.28.29. Poſt ℣.53. in vetuſtiſſimo cod. Vaticano deſunt folia vſque ad Pſal. CXXXVIII.

† 53 & eleuáuit manum ſuam ſuper eos,
54 vt proſtérneret eos in deſerto;
† 55 & vt deiíceret ſemen eórum in natiónibus;
56 & diſpérgeret eos in regiónibus.

℣.57. Numer. XXV. 2.3.

† 57 Et initiáti ſunt Beelphegór:
58 & comedérunt ſacrificia mortuórum:
† 59 & irritauérunt eum in adinuentiónibus ſuis:
60 & multiplicáta eſt in eis ruína.

℣.61. Numer. XXV. 7.

† 61 & ſtetit Phineès, & placáuit;

---

& terribilia ad mare Rubrũ. 45 quo tẽpore dixit Deus ſe eos exterminaturũ; 46 niſi Moſes vir ipſius electus, 47 in illa imminente confractione & internecione quã exterminandi erant, interceſſor ſtetiſſet coram eo, 48 vt auerteret eum ab indignatione in miſericordiam, ne illos exterminaret. 49 Deſpexerunt etiam & nihili æſtimauerunt terram deſiderabilem, fluentem lacte & melle: 50 nec crediderũt ſermoni Dei, quòd daturus eſſet ipſis terram illam quam promiſerat: 51 & obmurmurauerunt in tentorijs ſuis: 52 neq; obediuerunt voci Domini. 53 qui idcirco eleuauit manum ſuam ſuper eos: 54 iurans ſe deiecturum eſſe ipſos in illo deſerto; 55 & deiecturum etiam ſobolem eorum inter gentes, 56 & diſperſurum eos in regionibus illis. 57 Poſt hæc conſecrauerunt ſe etiã veluti ſub iugum Beelphegor idolo Moabitarum & Madianitarum: 58 & comederunt victimas immolatas dijs mortuis: 59 ſuiſque inuentionibus & ſtudijs Deum prouocauerunt ad indignationẽ: 60 vnde plaga & ruina magna facta eſt in eis. 61 ſed ſtetit tunc Phinees ex Sacerdotali familia, & interfectis ſcortatoribus viro Iſraëlita & muliere Madia-

62 & ceſſáuit quaſſátio :

† 63 & reputátum eſt ei in iuſtítiam ,

64 in generatiónem & generationem vſque in ſempitérnum .

℣.65. Numer. XX. 3.

† 65 Et irritauérunt ÷ eum : ad aquas contradictionis :

66 & vexátus eſt Moyſes propter eos :

℣.68. Numer. XX. 10.

67 quia exacerbauerunt ſpíritum eius ;

℣.69. Iudic. I. 21. 27. Exod. XXIII. 33. Num. XXXIII. 52. Deuter. VII. 2.

† 68 & diſtínxit ÷ in : labijs ſuis .

69 Non diſperdiderunt Gentes quas dixit Dominus illis :

℣.70. Iudic. II. 2. III. 5. 6.

† 70 & commíxti ſunt inter Gentes :

71 & didicérunt ópera eorum :

72 & ſeruierunt ſculptílibus eorum :

73 & factum eſt illis in ſcándalum .

℣.74. IV. Reg. XVI. 3. Iſai. LVII. 5. Ezech. XVI. 20.

† 74 & immolauerunt filios ſuos & filias ſuas dæmónijs :

℣.74. Ita apud Apollinarium & in alio cod. Vaticane num. 342.

† 75 & effuderunt ſanguinem innocentem ,

76 ſanguinem filiórum ſuórum & filiárum ※ ſuarum :

---

nitide placauit iram Dei : 62 & retenta ac ſedata eſt percuſſio illa & ruina : 63 id quod reputatum eſt eidem Phineæ pro re eximiè iuſtâ & præclare geſtâ 64 in generationes omnes in æternum vſque. 65 Ad iram quoque prouocauerunt Deum apud aquas illas Contradictionis , quando iurgati ſunt cum Moſe & Deo ; 66 & afflictus eſt Moſes propter ipſos murmurãtes: 67 quoniam enim exacerbauerant animum eius, 68 ideo ipſe hæſitabundus & dubitanter & ambiguè cum diſtinctione pronunciauit labijs ſuis , num de petra educere poſſet aquas . 69 Præterea ingreſſi terram promiſſam , non exterminauerunt gentes illas Chananæas ibi habitantes , quas Dominus eis iuſſerat delere : 70 quinimmo ſe miſcuerunt cum iiſdem Gentibus ; 71 & didicerunt peſſima opera illarum ; 72 & coluerunt ſculpta idola earum : 73 id quod fuit eis offenſionis cauſa atque ruinæ : 74 nam & filios ſuos & filias ſuas comburentes igne, ſacrificauerunt dæmonibus : 75 & effuderunt ſanguinem innoxium , 76 ſanguinem

77 quas sacrificauerunt sculptílibus Chanaán:
† 78 & infecta est terra in sanguínibus;
79 & contamináta est in operibus eórum:
80 & fornicáti sunt in adinuentiónibus suis.
† 81 ÷ Et: irátus est furóre Dominus in populum suum:
82 & abominátus est hereditátem suam.
† 83 & trádidit eos in manus gentium:
84 & domináti sunt eorum qui oderunt eos.
† 85 & tribulauerunt eos inimíci eorum:
86 & humiliáti sunt sub mánibus eorum.
87 Sæpe liberáuit eos:
† 88 ipsi autem exacerbauerunt ÷ eum: in consilió suo:
89 & humiliáti sunt in iniquitátibus suis.
† 90 Et vidit cùm tribularentur:
91 & audiuit orationem eorum.
† 92 & memor fuit testamenti sui:

ỹ.79. & 80. Sic distinguitur apud Apollinarium & in alio cod. Vaticano.

ỹ.81. Iudic.III.8.

ỹ.87. Iudic.III.IV. VI.XI.

---

filiorum suorum & filiarum suarum, 77 quos sacrificauerunt sculptis idolis Chananæorum: 78 sicq; infecta est terra illa cædibus cruentis: 79 & coinquinata est operibus ipsorum: 80 & derelicto Deo, ardenti affectu se coniunxerunt cum idolis, quæ ipsimet excogitauerant & adinuenerant. 81 Propterea iratus est Dominus indignatione magnâ contra populum suum; 82 & abominatus est gentem quam sibi peculiariter elegerat tamquam hæreditatem propriam: 83 tradiditque eos inimicis gentibus in manus: 84 & qui eos oderant dominati sunt eis; 85 eosque afflixerunt inimici sui: 86 & in humilem abiectamq; seruitutem redacti sunt sub illorũ manibus imperio ac potestate. 87 Multis certè vicibus liberauit eos Dominus: 88 ipsi verò semper eum exacerbabant suo ipsorum consilio maligno ac peruerso: 89 & in humilem abiectamque conditionem deuenerunt propter iniquitates suas. 90 sed tamen nihilominus misericordi Deus oculo vidit tribulationem eorum: 91 & exaudiuit deprecationem eorum: 92 & ostendit se memorem esse pacti sui cum eis; 93 & se-

&

93 & pœnítuit eum secúndùm multitúdinem
misericordiæ suæ :
† 94 & dedit eos in misericordias,
95 in conspectu omnium qui ceperant eos.
† 96 Saluos nos fac Domine Deus noster ;
97 & congrega nos de nationibus :
† 98 vt confiteámur nomini sancto tuo ;
99 & gloriemur in laude tua.
† 100 Benedíctus Dominus Deus Israél ;
101 à sæculo & vsque in sæculum.
102 & dicet omnis populus : *Fiat* ÷ *Fiat* :

---

cundùm magnitudinem misericordiæ suæ reuocauit sententiam de
affligendo populo suo: 94 fecitq; cum eis miserationes suas 95 coram
ijs omnibus qui eos antè captiuauerant. 96 Salua igitur nos quoque
Domine Deus noster de exilio & captiuitate; 97 & congrega nos ex
Gentibus : 98 vt dignas fateamur laudes nomini tuo sanctissimo ;
99 & gloriemur in laude tui. 100 Profecto benedictione & laude
dignus est Dominus Deus Israëlis, 101 ab æterno & vsque in æter-
num: 102 vniuersus autem populus respondeat & dicat: *Ita fiat, Ita
fiat : benedicatur & laudetur Dominus in æternumvsque.*

*Orationes.*

MSS. 1 MEmento nostri Domine in beneplacito populi tui: & à peccati nos seruitute discussos, Salutaris tui visitatione saluífica. Per eumdem Dominum nostrum.

Bren. Mozarab. fol. 88. 125. 148. 2 SAluos nos fac Domine Deus noster; & in salute tua visita: nec iniquitatis nostræ pœna, sed timoris tui nos humiliet disciplina; vt tuâ gloriémur in laude, & confiteamur in nomine: nos quoque ad videndum lætitiam electorum tuorum éxcitet bonitas; & ad laudandum regni tui adsciscat hæreditas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Me-

fol. 104. 148. 3 MEmento nostri Domine in beneplacito populi tui; & in tuo nos visita salutari: vt qui nostris cum patribus coram te iniquè gessimus; à damnationis origine & actualis peccati contagione, tuâ réduce gratiâ liberemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus.

fol. 104. 225. 4 SAlua nos Domine, qui author es nostræ salutis: & congrega nos de nationibus; qui redemptis libertas, & redemptio factus es libertatis. concede itaque nobis vt qui nunc malorum permixtione gemimus; te protegente ac * te cernente, in tranquillitate, quâ Sanctos suscipis, gaudeamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *al.* decernente.

fol. 148. 5 BEnedic Domine Deus Israël à sæculo & vsque in sæculum; quem múltiplex cratura multiplici naturarum varietate conlaudant: memor esto testamenti sancti tui; & pœniteat te secundùm multitudinem misericordiæ tuæ: vt iniquitatem quam fecimus, & peccatum quod cum patribus tráduce peccati contraximus; te donante, lacrymarum fluminibus cordisque gemitibus abluamus. libera igitur nos Domine de manu spirituum odientium; & redime de insidijs inimicorum: quique verbo tuo credimus; credulitatis ipsius fortitudine muniamur: ac sic confessio humilium, cælorum alta conscendat; vt à Verbo tuo saluatio nobis profusa subueniat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 12. 6 COngrega Domine dispersionem populi tui in misericordia; quem olim redempturus mundum, in virtute brachij tui liberasti: & ideo ab ijs quos redemisti, magnopere inuocaris: vt qui infirmari pro nobis dignatus es vt homo; diuinitatis tuæ homines digneris præmunire præsidio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 60. 7 DEus qui confitentium tibi corda purificas; & accusantem conscientiam ab omni vinculo iniquitatis absoluis; da indulgentiam famulis: & cælestis

gratiæ

gratiæ ſinceram medicinam, eorum tribue corporibus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

*Benedictio*.

Commeat. huius Pſalmi tom. 7. S.Hieronymi.

MErito benedictus in ſecula, per quem facta ſunt ſæcula; & non ſolùm facta ſunt, ſed etiam redempta: nunc nos recreare dignetur in Salutari, id-eſt, in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Cui eſt cum ipſo & Spiritu Sancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

---

# 106 CVI.

## *Alleluia*.

*Beda*.

* *ideſt Pſalmo CIV.* * *ideſt Pſalmo CV.*

*In primo* Alleluia * *commendatus eſt populus Iudæorum; de quo nulla querela eſt. ſecundo*, * *eos commemorat qui in eadem gente creberrimis offenſionibus errauerunt; & ad Domini gratiam ipſius miſeratione reuerſi ſunt. hic autem commonetur populus Chriſtianus; vt pro collatis ſibi beneficijs Domino laudes reddat. ALITER.* Alleluia *primum egit vt baptizentur credentes: ſecundum, vt reconcilientur pœnitentes: ibi* **ſuſcepit* plebem ſuam in exſultatione & electos ſuos in lætitia: *hic* **pœnitentes* exaudit, & dat eos in miſericordias in conſpectu omnium qui eos ceperant. *in tertio vſus noſter quotidianus retexitur; & hæreſis Nouatiana damnatur.*

*Pſal CIV. *Pſal. CV.

Senſus myſticus.

*Poſt Hebræi populi confeſſionem, de quo præcedentes pſalmi locuti ſunt; Propheta venit ad populum Chriſtianum; qui per ſpatia totius orbis, ſuperſtitionum ſolitudine vagabundus errabat: In prima ſectione commonens eum, laudes Domini confiteri; cuius ſanguine redemptus Eccleſias accepit; qui per aras dæmonum lucoſque, ſtulto rapiebatur errore:* Confitemini Domino. *Secunda, gratias dicit Domino peragendas: qui Gentilium animas, veritatis pabulo ieiunas, religionis ſuæ vbertate ſatiauit; & eorum vincula peccatorum inexſuperabili virtute diſrupit:* Confiteantur Domino miſericordiæ eius [ *&c.* quia ſatiauit animam inanem: ] *Tertia, gratias Patri præcepit eſſe referendas; quia Chriſtus adueniens, diaboli portas vecteſque confregit:* Confiteantur Domino [ *&c.* quia contriuit portas æreas. ] *Quarta, Domino ſacrificium laudis a Sacerdotibus commonet offerendum; qui inter ſæculi flu-*

*ctus*

*ctus Ecclesiarum gubernationi præsident: describens quemadmodum & ipsorum tentationibus Dominus subuenire dignatur* : Confiteantur Domino [ *&c.* & sacrificent sacrificium laudis . ] *Quinta iterum dicit à Sacerdotibus & senioribus Dominum esse laudandum ; qui squalentem mundum ariditate peccati , in amœnissimam iocunditatem cælesti munere commutauit : quod videntes recti corde , gaudebunt . quæ partes à similibus versibus , quos* intercalares *vocant, incipiunt* . Confiteantur Domino misericordiæ eius [ *&c.* & exaltent eum in ecclesia plebis. ]

*Sabbato ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis . *Prophetia de vocatione Gentium, & petitio bonorum: & de Verbi Dei assumptione in cælos .*

S. Athanasius . *Psalmus cum confessione .*

*Psalmus ad laudandum Deum .*

Propheta.

1 CONFITEMINI DOMINO QVONIAM BONVS ;

2 quóniam in sæculum misericordia eius .

† 3 dicant qui redémpti sunt à Domino ;

4 quos redémit de manu inimíci ;

5 & de regiónibus congregáuit eos ,

† 6 à solis ortu & occásu,ab aquilone & mari .

† 7 errauérunt in solitúdine in inaquóso :

8 viam ciuitátis habitáculi non inuenérunt ,

† 9 esuriéntes & sitiéntes :

10 ánima eórum in ipsis defecit .

† 11 & clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur :

---

*INCIPIT LIBER QVINTVS PSALMORVM secundùm Hebræos .*

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA* . 1 Confitemini Domino quòd ipse sit bonus atque benignus ; 2 quódque in æternum duratura sit misericordia eius . 3 dicant id apertè palámque ij qui redempti sunt à Domino ; 4 nempè quos redemit & liberauit de manu & potestate hostis ; 5 quosque congregauit ex varijs regionibus , 6 ab Oriente & Occidente & ab Aquilone & à Meridie , versùs quam partem est Oceanus . 7 oberrabant hi in deserto & in loco sine aqua; 8 & iter ad ciuitatẽ aliquam habitatam non inueniebant ; 9 & interim esuriebant & sitiebant ; 10 iamque animo deficiebant. 11 clamauerunt autẽ ad Dominum in

÷ & :

12 ÷ & : de necessitátibus eórum eripuit eos :
† 13 & dedúxit eos in viam rectam,
14 vt irent in ciuitátem habitatiónis.
† 15 Confiteántur Domino misericordiæ eius,
16 & mirabília eius filijs hominum :
† 17 quia satiáuit ánimam inánem ;
18 & ánimam esurientem satiauit bonis :
† 19 sedentes ÷ in : tenebris & úmbrâ mortis,
℣. 20. Ioh XXXVI. 8. Psal. LXXVII. 7. CXLV. 8.
20 vinctos in mendicitáte & ferro.
† 21 quia exacerbauérunt elóquia Dei ;
22 & cosilium Altíssimi irritauerunt ;
† 23 & humilitátum est in laboribus cor eórum :
24 infirmáti sunt, nec fuit qui adiuuáret.
† 25 & clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur :
26 & de necessitátibus eorum liberáuit eos :
† 27 & edúxit eos de tenebris & úmbrâ mortis :
28 & víncula eorum disrúpit.

---

eiusmodi tribulàtione suâ ; 12 & liberàuit eos Dominus de tantis angustijs ipsorum ; 13 eosque deduxit in viam rectam, 14 vt peruenirent ad ciuitatem aliquam habitatam. 15 Confiteantur etiam Domino debitas laudes suæ ipsius misericordiæ, 16 ipsiusque opera admiranda exhibita filijs Adam ; 17 propterea quòd satiauerit sitientium appetitum vacuum, 18 & appetitum esurientium impleuerit bonis suis, dans eis escam & potum ; 19 & eo quòd saluauerit eos qui habitabant in tenebris & in lethali vmbra vicinæ mortis, 20 alligatos inopiâ & ferreo compede : 21 quia enim exacerbauerant Deum, transgrediendo verba & præcepta eius ; 22 & consilium voluntatemque excelsi Dei prouocauerant ad iram & vindictam ; 23 ideo & immissis laboribus & ærumnis depressus est animus eorum ; 24 debilitati sunt ; nec erat qui eos adiuuaret. 25 clamauerunt autem omnes isti ad Dñm in eiusmodi tribulatione sua ; 26 & saluauit eos Deus de tantis ipsorum angustijs : 27 eosq; eduxit de tenebris & de lethali vmbrâ vicinæ mortis ; 28 eorumque ferrea

† 29 Confiteántur Domino misericordiæ eius,
30 & mirabilia eius filijs hominum:
† 31 quia contríuit portas æreas;
32 & vectes férreos confrégit:
† 33 suscépit eos de via iniquitátis eórum:
34 propter iniustítias enim suas humiliáti sunt:

ỷ. 35. Iob XXXIII. 20.

† 35 omnem escam abomináta est ánima eórum:

ỷ. 36. Psalm. IX. 15. LXXXVII. 4.

36 & appropinquauérunt vsque ad portas mortis.
† 37 & clamauérunt ad Dominum cùm tribularentur:
38 ÷ & : de necessitátibus eórum liberáuit eos.
† 39 misit verbum suum, & sanáuit eos:
40 & erípuit eos de interitiónibus eorum.

ỷ. 40. Iob XXXIII. 30.

† 41 Confiteántur Domino misericórdiæ eius,
42 & mirabilia eius filijs hóminum:
† 43 & sacrificent sacrifícium laudis,

---

vincula disrupit, 29 Confiteantùr item Domino debitas laudes suæ ipsius misericordiæ, 30 ipsiusque opera admiranda exhibita filijs Adam: 31 propterea quòd contriuerit ostia ærea carcerum, quibus detinebantur inclusi; 32 eorumque ferreos vectes & claustra confregerit: 33 & propterea quòd misericorditer exceperit & alios lapsos ob viam iniquam malæ vitæ ipsorum: 34 propter iniustas enim actiones suas humiliati & afflicti sunt varijs morbis; 35 & omnem cibum abominata est anima ipsorum; 36 & proximè accesserunt ad portas mortis, iam iam morituri. 37 clamauerunt autem hi ad Dominum in eiusmodi tribulatione sua: 38 & de tantis eorum angustijs saluauit eos Dominus: 39 & misso verbo iussuque suo sanauit eos; 40 & liberauit eos ab ipsorum ægrotationibus & corruptelis ne interirent. 41 Confiteantur item Domino debitas laudes suæ ipsius misericordiæ, 42 & opera admiranda exhibita filijs Adam: 43 eique tamquam sacrificium quoddam laudem offerant gratiarumque

&

44 & annuncient ópera eius in exſultatione
† 45 qui deſcéndunt mare in náuibus,
46 faciéntes operatiónem in aquis multis:
† 47 ipſi vidérunt opera Domini,
48 & mirabília eius in profúndo.
† 49 dixit, & ſtetit ſpíritus procéllæ:
50 & exaltati ſunt fluctus eius.
† 51 aſcéndunt ÷ vſque: ad cælos;
52 & deſcéndunt ÷ vſque: ad abyſſos:
53 ánima eórum in malis tabeſcébat:
† 54 turbáti ſunt & moti ſunt ſicut ébrius:
55 & omnis ſapiéntia eórum deuoráta eſt.
† 56 & clamauérunt ad Dominum cùm tribularéntur:
57 & de neceſſitátibus eórum edúxit eos.
† 58 ÷ &: ſtatuit procéllam ÷ eius: in auram:
59 & ſiluérunt fluctus eius:
† 60 ÷ &: lætáti ſunt quia ſiluérunt:

---

actionem, 44 & eiuſdem Dei opera exſultanter enarrent 45 ij omnes qui in mare nauibus deſcendunt, 46 quique nauigando rem naulicam & negotiationem ſuam peragunt in multis vaſtiſſimiſque aquis; 47 quia ipſi viderunt & experti ſunt opera Dñi, 48 & ipſius mirabilia in profundo mari: 49 nam vbi Dñus iuſſit, ſtatim & ventus tempeſtatis ſurrexit; 50 & in altum eleuati ſunt fluctus maris: 51 ipſiq; nauigantes viſi ſunt modò ſubleuari vſque ad cælos, 52 & modò quaſi demergi ad imas abyſſos; 53 & interim animus ipſorum iſtiuſmodi malis & afflictionibus diſſoluebatur & conſumebatur: 54 qui metu perturbati ſunt & obſtupuerunt, & concuſſi ſunt & intremuerunt quaſi ebrius; 55 & vniuerſa nautica peritia & ſapientia eorum abſorpta eſt. 56 clamauerunt autem hi ad Dominum in eiuſmodi tribulatione ſua: 57 qui & de tantis anguſtijs ipſorũ eduxit eos: 58 & imperauit tempeſtati illi, eamque vertit in ventum lenem & tranquillitatem: 59 & ſiluerunt fluctus maris: 60 & naui-

61 & dedúxit eos in portum voluntátis eorum.
† 62 Confiteántur Domino misericordiæ eius,
63 & mirabilia eius filijs hominum:
† 64 ÷ & : exaltent eum in ecclesia plebis;
65 & in cáthedra seniorum láudent eum:
† 66 posuit flumina in desertum;
67 & éxitus aquárum, in sitim;
† 68 terram fructíferam, in salsúginem,
69 à malítia inhabitántium in ea:
ỷ. 70. Isai. XLI. 18 † 70 posuit desértum in stagna aquárum;
71 & terram sine aqua, in éxitus aquárum:
† 72 & collocáuit illic esuriéntes.
73 & constituérunt ciuitatem habitationis:
† 74 & seminauérunt agros; & plantauérunt víneas:
75 & fecérunt fructum natiuitátis.
† 76 & benedíxit eis, & multiplicáti sunt nimis:
77 & iumenta eorum non minoráuit.

---

gantes lætati sunt quòd fluctus siluerint: 61 & sic Deus tranquillè deduxit eos ad portum, ad quem ire volebant. 62 Confiteantur denique Dño suæ ipsius misericordiæ, 63 & opera admiranda exibita filijs Adam; 64 cumque homines excelsum prædicent in congregatione populi; 65 ipsumque laudent in consessu senatorum & prudentium seniorũ: 66 eo quòd flumina verterit in aridum desertum; 67 & fontes scaturientium aquarum verterit in loca siticulosa & sicca; 68 & terram fructiferam verterit vel in aquã salsam vel in salsam sterilemque terram; 69 idque propter malitiam eorum, qui in ea terra habitabant: 70 & eo quòd è contrario aridum desertum verterit in paludes & stagna aquarum; 71 & terram, quæ priùs erat sine aqua, verterit in fontes scaturientium aquarum; 72 ibique collocauerit esurientes: 73 vbi hi & construxerunt ciuitatem ad habitandum: 74 & seuerunt agros; & plantauerunt vineas: 75 & agri illi & vineæ germinantes fecerunt fructũ copiose nascentem: 76 & eo quòd benefaciendò benedixerit habitatoribus illis Deus, vnde multiplicàti sunt valde; 77 & iumenta & pecora eorum non diminuerit.

&

† 78 Et pauci facti sunt & vexáti sunt
79 à tribulatione malorum & dolore:
℣.80.81. Iob XII.21.24. † 80 effúsa est contémptio super principes:
81 & erráre fecit eos in inuio, & non in via.
† 82 & adiúuit pauperem de inópia:
83 & posuit sicut oues famílias.
℣.84. Iob XXII.19. † 84 Vidébunt recti, & lætabuntur:
℣.85. Iob V.16. 85 & omnis iníquitas oppilábit os suum:
℣.86. Osea XIV.10. † 86 Quis sápiens & custodiet hæc?
87 & intélliget misericordias Domini?

---

78 Porro cùm homines defecerunt à Deo; tũ diminuti sunt numero, & afflicti sunt 79 propter angustiam complurium malorum atque dolorum: 80 & effusus est à Deo contemptus & despectio in principes illorum, reddiditque eos contemptibiles; 81 & errabundos vagare fecit in deserto deuio, & vbi non est via. 82 contrà verò Deus adiutorio suo subleuauit pauperem de inopia; 83 inopumque familias numerosas effecit quasi greges ouium. 84 Videbunt hæc ij qui recto sunt animo; & lætabuntur in Dei misericordia atque iudicio: 85 omnes autem iniqui occludent os suum & obmutescent. 86 Cæterùm quis erit sapiens, & hæc tam admiranda quæ hactenus dicta sunt diligenter obseruabit, 87 & considerabit opera tam magna tam multa misericordiæ Domini?

*Orationes.*

MSS. 1 CONfitemur Domine misericordias tuas; quas iúgiter circa nostras exerces inópias: precantes vt qui exaltatus in Ecclesijs, résides ad dexteram Patris in throno; nobis tantæ miserationis & intelligere & custodire concedas arcanum. Qui cum eo viuis & regnas Deus in vnitate Spiritus Sancti per omnia.

Breu. Mozarab. fol. 104. 135. 2 DE necessitatibus nostris libera nos Domine: & animarum nostrarum inédiam verbi tui ádipe pasce; sedentesque in tenebris & vmbra mortis, lucis tuæ inlustra serenitate. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus

Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 125. 3 CONfiteamur tibi Domine misericordias tuas ; quibus nos de intéritu redimis; & de regionibus congregatos errorum, compáge charitatis, fidei assensione coniungis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 129. 4 MItte Verbum tuum Domine ad sanandos nos : & de interitu quo nostro póndere propéllimur, erue nos : vt quia nos meminimus Verbi tui formatos opificio ; eius rursum reformemur imperio. tu nos dum tribulamur, clamantes exaudi ; ac de infestis necessitatibus tribue libertatem : vt ad te de confessione nostra laudatio procedat ; & coram filijs hominum pronunciatu nos grátificent mirabilia tua. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 221. & Missal. Mozar. Sabbato Sancto. 5 DOminus noster Iesus Christus Filius tuus ; qui solus verbo virtutis cuncta móderās, & omnia crucis stígmata portās, vectes ferreos comminuit; portarū que ærearum claustra perfregit ; [ad] tartari profunda descendit; sedentibus in vmbra mortis, ignotæ lucis claritate resplenduit; & sol iustitiæ de tumulo, corpore suscitato, procedens: radijs suis tenebras nostras mirabiliter inlustrauit. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

*De resurrectione Domini.*

*Benedictio.*

Comment. huius Psalmi. tom. 7. S. Hieronymi.

MIsericordias nobis Dominus pietate prófluâ dignetur quæsítas indulgére ; pulsatas aperire; petítas non negare. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *Amen*.

---

## 107 CVII.

### *Canticum psalmi ÷ ipsi : Dauid.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

Canticum *ad diuinarum rerum contemplationem refertur* : Psalmus

mus *ad operas actuales; quæ tamen diurnis conueniant mandatis: quod in primo versu ipse testatur;* Cantabo & psalmum dicam Domino. Dauid *autem significat regem Christum; qui in hoc psalmo locuturus est.*

*Per totum psalmum loquitur Dominus. Primo ordine Patri gratias agit; quia post passionis triumphum perpetuam resurrexit in gloriam:* Paratum cor meum Deus. *Secundo, humiliat se per humanitatem suam: vbi tamen & potentiam propriæ maiestatis ostendit; vt duas naturas veraciter in vna Domini Christi cognoscas esse persona:* Vt liberentur electi tui. *Notandum autem quòd centesimus septimus psalmus ex terminalibus duorum * psalmorum partibus est compactus: in quo Dominus per passionem & resurrectionem suam duos sibi populos vna fide coniunxit; vna spiritus gratia fœcundauit; eodem vitæ æternæ munere sublimauit. centenarius enim numerus vitam quæ in dextris est; septenarius autem Spiritum Sanctum designat. qui benè in hoc psalmo de duobus vno facto, copulantur; quia spirituales tantùm vitam accipere promerentur æternam.*

* Psal. LVI. & LIX.

*Sabbato ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus demonstratiuus prouidentiæ cum cantico.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

℣. 1. Psal. LVI. 8.

1 PARATVM COR MEVM, DEVS ÷ PARATVM COR MEVM:
2 cantábo & psallam in gloria mea:
† 3 Exsúrge gloria mea; exsúrge psaltérium & cíthara:
4 exsurgam dilúculo.
† 5 Confitébor tibi in populis Domine:
6 & psallam tibi in natiónibus:

---

*Psalmus decantandus cantu vocis inchoante, & instrumento musico subsequente, inspiratus Dauidi. PROPHETA.* 1 Promptum & paratum est cor meum ad te laudandum ô Deus; promptum est, inquam, atque paratum cor meum; 2 vt voce cantem, & manu psallam more meo, in quo ego soleo gloriari. 3 Expergiscere ergo cælesti instinctu dulce carmen, in quo glorior: & tu quoque expergiscere atque consurge psalterium vna cum cithara. 4 nam & expergiscar ego diluculo. 5 Profitebor tibi debitas laudes Domine inter populos; 6 & in honorem tui psalmos canam

quia

℣. 7. Psal. XXXV. 6. † 7 quia magna est super cælos misericórdia tua;
8 & vsque ad nubes, véritas tua.
† 9 Exaltáre super cælos Deus:
10 & super omnem terram, glória tua.
℣. 11. Psal. LIX. 7. 11 Vt liberéntur dilécti tui;
† 12 saluum fac déxterâ tuâ & exaudi me.
13 Deus locútus est in sancto suo:
† 14 exsultábo ÷ &: díuidam Síchimam:
15 & conuállem Tabernaculórum dimétiar.
† 16 meus est Galaàd; & meus est Manassês:
17 & Ephraìm, suscéptio cápitis mei:
℣. 18. Genes. XLIX. 10. † 18 Iúda, rex meus.
19 Moàb, lebes spei meæ:
† 20 in Idumæam exténdam calceaméntum meum:
21 mihi Alienígenæ amíci facti sunt.
† 22 Quis dedúcet me in ciuitátem munítam?

---

inter gentes: 7 propterea quòd & tua erga nos misericordia tam magna sit vt cælos superet; 8 & fidelitas tua in seruandis promissis vbique clara resplendeat vsque ad nubes. 9 Monstra te ergo excelsiorem esse cælis in misericordia; 10 & super totam terram demonstretur magis magísq; gloria tua in præstandis promissis tuis. 11 Vt ergo liberentur ab hostibus à te dilecti atque electi; 12 salua me vnà cum omni populo dexterâ potentiæ tuæ; meque te inuocantem exaudi. 13 Deus locutus est in sanctuario tabernaculi sui. 14 quòd exsultabo & regio iure partiar Sichimam quæ est in Samaria; 15 & dimetiar vallem Succhot, hoc est, Tabernaculorum in tribu Gad. 16 Mea est terra Galaad; & mea est tribus Manasse: 17 & tribus Ephraim est robur capitis & principatûs mei: 18 tribus autē Iuda est regia & sedes regni mei. 19 Itaq; spero fore vt gens Moabitica mihi subijciatur lebétis instar, in qua pedes meos lauo: 20 & in Idumęam quoq; extendā pedem meum, eamque conculcabo & superabo: 21 Philisthæi autem aliunde originē trahentes huc aduecti, facto nunc fœdere amici facti sunt mihi. 22 At quis me deducet ad ciuitatem circummunitam

quis

23 quis dedúcet me vſque in Idumæam ?
† 24 nónnè tu Deus, qui repuliſti nos ?
25 & non exíbis Deus in virtutibus noſtris ?
℣.25. Ps.XLIII.10. † 26 Da nobis auxílium de tribulatióne :
27 quia vana ſalus hóminis .
† 28 In Deo faciémus virtútem :
29 & ipſe ad níhilum dedúcet inimícos noſtros.

---

Idumæorum? 23 aut quis me deducet vſq;ad Idumæam vt ſubijciam eam ? 24 an non tu Deus nos deduces illuc , qui nos antea repuleras ? 25 & an forſitan non egredieris vna cum exercitibus noſtris ad conficiendum tuâ virtute bellum iſtud, victoriamque reportandam? 26 Da nobis , quæſo , auxilium, quo eruamur à tribulatione : 27 vana enim eſt & inanis ſalus,quæ exſpectatur ab homine & non à te Deo. 28 Itaque cum adiutorio Dei fortiter faciemus in re militari ; 29 & ipſe conculcabit & ad nihilum rediget omnes inimicos noſtros.

*Orationes .*

MSS. 1 PRæpara tibi Domine cor noſtrum ad confitendum nomini tuo : vt te intelligentes ſurrexiſſe diluculo , illuc tendamus merito ; quò tu victor eleuatus es in regno . Qui viuis & regnas cum Deo Patre .

Breu.Mozarab. fol.146. 2 PAratum cor noſtrum Domine eo quo [placéris munere comple : vt te cognitione veri , laudemus ; & reformati in melius , in tuo honore lætemur. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. *Amen* .]

fol.415. 3 EXſurge gloria noſtra Deus ; & eripe ab hoſte captiuos : atque pro quibus magnificatus es vſque ad cælos ; hos in te confidentes intuére placatus : & ipſe da in tribulatione auxilium , qui noſtræ ſalutis es complementum. confeſſoris tui itaque B . . . . . . . . . . .
*De S.* ſic nos tuére ſubſidio ; ne noſtro exigente merito tradamur in infernum : ſicque remúnera præmio ; vt confitentes perducas in ſæcula . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

# 108 CVIII.

## *In finem: Psalmus Dauid:*

*Beda.*

*Titulus iste notissimus psalmum refert ad Dominum Christum. Prima parte Dominus increpat Iudaos; qui mala pro bonis creatori suo reddere maluerunt:* Deus laudem. *Secunda, Iudæ traditoris, & perfidi populi narratur iniquitas; & quæ illis erant pro tanto scelere ventura:* Constitue super eum peccatorem. *Tertio, precatur vt liberatus à periculo passionis, citò resurrectionis gloriam consequatur:* Et tu Domine Domine fac mecum.

*Sabbato ad Vigilias.*

Eusebius Cæsariensis. *Passiones Christi.*

S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 DEVS LAVDEM MEAM NE TACVERIS:

2 quia os peccatóris & os dolósi super me apértum est:

† 3 locúti sunt aduérsum me línguâ dolósâ:

4 & sermónibus ódij circumdedérunt me:

5 & expugnauérunt me gratis.

† 6 Pro eo vt ⋇ me: dilígerent, detrahébant mihi:

---

*Psalmus in perpetuum decantandus, inspiratus Dauidi. CHRISTVS.* 1 Deus ne silentio prætereas hanc cum laudatione tui deprecationem meam: 2 quia os peccatoris & os dolosi aperuerunt se se contra me: 3 qui locuti sunt aduersùm me linguâ mendaci & ficto sermone, 4 & verbis ex odio profectis me circumdederunt: 5 impugnaueruntque me sine causa, & nullâ culpâ meâ. 6 Cùm me diligere deberent; è contrario detrahebant & aduersabantur

ego

7 ego autem orábam .

ỳ.8. Pſalm XXXIV. 11. XXXVII. 21.

† 8 & poſuérunt aduérſum me mala pro bonis;

9 & ódium,pro dilectióne mea .

† 10 Conſtítue ſuper eum, peccatórem :

11 & diábolus ſtet à dextris eius .

† 12 cùm iudicátur éxeat condemnatus :

ỳ.13. Prou. XXVIII. 9.

13 & oratio eius fiat in peccátum .

† 14 fiant dies eius pauci :

ỳ.15. Act.I.20.

15 ÷ & : epiſcopátum eius accípiat alter .

† 16 Fiant filij eius órphani :

17 & vxor eius, vídua .

† 18 nutántes transfarántur filij eius, & mendicent :

19 & eijciántur de habitatiónibus ſuis .

† 20 Scrutétur fœnerátor omnem ſubſtántiam eius :

21 ⁎ & : dirípiant aliéni, labóres eius .

† 22 non ſit illi adiútor :

23 nec ſit qui miſereátur pupíllis eius .

---

mihi : 7 ego tamen pro eis orabam . 8 qui& rependerunt mihi mala pro bonis à me acceptis ; 9 & odium mihi rependerunt pro dilectione meâ, quâ eos diligebam . 10 Ergo ad laudem & gloriam iuſtitiæ tuæ præfice doloſo iſti proditori peccatorem qui illum malis premat : 11 & Satan aduerſarius adſtet à dextris eius ad vexandum. 12 cùm adductus fuerit in iudicium , inde exeat condemnatus : 13 & oratio eius ob indignum orandi modum & animum , ipſamet ſit nouum peccatum . 14 ſint dies vitæ ipſius pauci: 15 & epiſcopatum & præfecturam eius alter accipiat . 16 Filij eius efficiantur pupilli : 17 & vxor eius ſit vidua . 18 fluctuantes commoueantur de loco in locum filij eius , victumque mendicent ; 19 & eijciantur de ruinoſis habitationibus ſuis . 20 Scrutetur & extorqueat fœnerator vniuerſa quæ habet : 21 & extranei diripiant opes omnes laboribus eius acquiſitas: 22 & non ſit viciſſim qui eum adiuuet; 23 nec

† 38 fiat ei ſicut veſtimentum quo operítur ;
39 & ſicut zona quâ ſemper præcíngitur .
† 40 Hoc opus eorum qui détrahunt mihi , apud
Dominum ,
41 & qui loquuńtur mala aduersùs animam
meam .
† 42 Et tu Domine Domine fac mecum propter
nomen tuum :
43 quia ſuáuis eſt miſericordia tua .
† 44 Libera me quia egénus & pauper ego ſum :
45 & cor meum conturbátum eſt intra me .
ṽ.46. Pſalm.CI.12: CXLIII.4. † 46 ſicut vmbra cùm declinat, ablátus ſum :
47 & excuſſus ſum ſicut locúſtæ :
† 48 génua mea infirmáta ſunt à ieiúnio :
49 & caro mea immutáta eſt propter óleum .
† 50 ⁎ & : ego factus ſum oppróbrium illis :
ṽ.51. Pſal.XXI.8. 51 vidérunt me ÷ & : mouérunt cápita ſua .
† 52 Adiuua me Domine Deus meus :

---

inhæſit oſſibus ac medullis eius. 38 ſit igitur ei hæc maledictio quaſi pallium quo iugiter circumtegatur , 39 & quaſi zona quâ ſemper accingatur . 40 Hæc eſt retributio quæ à Domino fiet pro opere eorum qui detrahunt & aduerſantur mihí , 41 quique loquuntur mala contra animam meam . 42 Tu autem Domine Domine fac mecum miſericordiam propter gloriam nominis tui apud omnes illuſtrandam : 43 nam benigna eſt miſericordia tua . 44 Libera me ab aduerſarijs hiſce meis ; quoniam ego egenus ſum & pauper ; 45 & cor meum perturbatum & vulneratum eſt intrinſecus : 46 & penè iam abiui & conſumptus ſum quaſi vmbra cùm inclinatur & euaneſcit celerrimè : 47 & vndique excuſſus ſum quaſi locuſta quæ facillimè diſcuſſa volat & tranſit:48 & genua mea debilia facta ſunt & vacillauerunt ob ieiuniū:49 & caro mea mutata eſt & exaruit ob omiſſioné vnctionis olei: 50 & quia adeò factus ſum illis probroſus: 51 vt viderint me,& mouerint capita ſua ridentes me.52 Adiuua me

ſaluum

53 ſaluum me fac ſecúndùm miſericórdiam tuam :
† 54 & ſciant quia manus tua hæc ;
55 ÷ & : tu Domine fecíſti eam :
† 56 Maledícent illi, & tu benedíces .
57 qui inſúrgunt in me confundántur :
58 ſeruus autem tuus lætábitur .
† 59 Induántur qui détrahunt mihi pudóre :
60 & operiántur ſicut diplóide confuſióne ſuâ.
† 61 confitébor Domino nimis in ore meo ;
62 & in médio multórum laudábo eum :
† 63 quia áſtitit à dextris páuperis ,
64 vt ſaluam fáceret à perſequéntibus ánimam meam .

---

Dñe Deus meus : 53 & ſalua me ab eis prout decet miſericordiam tuam: 54 & agnoſcant id ſalutis meæ, tuæ eſſe manûs atque potentiæ; 55 teq; id totum effeciſſe Domine. 56 Ipſi quidem mihi maledicent: tu verò mihi benedices. 57 qui ergo inſurgunt in me, pudore turpiſſimè perfundantur : 58 ſeruus autem tuus in te lætetur . 59 Qui mihi detrahunt & aduerſantur , induantur coram omnibus ignominiâ & verecundiâ ; 60 operianturque turpi dedecore tamquam pallio duplici , quo aggrauati toti obuoluantur : 61 ego autem ore meo vehementer profitebor Domino debitas meas gratiarum actiones: 62 & in medio multorum populorum eum laudabo : 63 eo quòd auxiliator adſtiterit à dextris meis pauperis , 64 vt ſaluaret animam meam ab aduerſarijs & iniquis iudicibus me perſequentibus iniuſtè .

## *Orationes .*

MSL. 1 VNicæ miſerationis Deus , qui maledictioni ſubiacére dignatus es vt nos à maledicto Legis erúeres; quæſumus vt faciens nobiſcum miſericordiam propter nomen tuum ; digneris nos & à perſequentibus vitijs , & à malorum obtrectationibus liberare . Qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritûs Sancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen* .

Aduer-

Brev. Mozarab. fol. 195. 208.

2 ADuersùm te inimici tui Dñe locuti ſunt malum; tunc vtiq; quando te Magiſtrum bonum captióſâ adulatione laudabant. qui ergo odioſis ſermonibus eorum circúmdari & expugnari te paſſus es; confeſſionis noſtræ ſupplices iam quæſumus ſuſcipe preces. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum ℟. *Amen*.

fol. 195. *De Paſſione Domini.*

3 CHriſte Dei Patris ineffabile Verbum, apud quem lingua iniquorum fraudulenta eſt; immáne fácinus perpetrantes vt ſanguinem innocentem effúnderent; præbe Eccleſiæ tuæ pacificum verbum: vt qui exemplo tuo mundum decertamus euincere; cælos mereamur poſt tranſitum videre. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 206. *De paſſione Domini.*

4 VNigenite Fili Dei, cuius in ieiunio infirmata ſunt genua; cuiuſque caro immutata eſt propter oleum; fac nos poſt te efficaciter currere in odorem vnguentorum: vt qui factus es in opprobrium inimicis noſtris, efficiaris potentia ſalutaris. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 423. *De S. Leocadia M.*

5 GLorioſe ac miſericors Domine qui beatæ Leocadiæ tibi nimis in ore ſuo confiteri dediſti; teque in medio iuſtorum, eius confeſſione laudari voluiſti: vt eam & in terris confitentem, & in conſilio Sanctorum glorificans faceres exſultantem; expoſcimus tui muneris donum: vt eius precibus tribuas nobis à peccati contagione purgari; ab ardoribuſque perpetuis érui; & gloriæ tuæ beatitudinem cónſequi. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

6 GRatias agimus tibi omnipotens Deus [ Ieſu Chriſte: qui ] in ſenſu tuo non habuiſti peccatum: & venit princeps huius mundi; & inuénit in te nihil. Ita ergo præſtes nobis; ſicut in tuo ſenſu viciſti diabolum; & in ſenſu noſtro vince diabolum: vt quemadmodum perfectos nos creaſti; perfectos & ſalues

ues nos. Tu enim es creator; tu es magister; tu es dominus; tu es & qui pro nobis passus es. Qui viuis & regnas in sæcula sæculorum. *Amen.*

---

# 109 CIX.

## *Psalmus Dauid.*

*Beda.*

*Psalmus hic de Incarnatione Domini & de eius Deitate plenissime breuiterque decantat.*

*In primo versu Propheta refert quæ Pater Filio dixerit; naturam simul Deitatis & humanitatis ostendens:* Dixit Dominus *&* *reliqua. In secunda diuisione Pater naturam eius diuinitatis, pro modulo nostræ capacitatis aliquatenus indicat:* Tecum principium. *In tertia, Propheta reloquitur vsque ad finem; formam iterum eius humanitatis ostendens:* Iurauit Dominus *& reliqua.*

*Dominica ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Victoria Christi.*

S. Athanasius *Psalmus in narratione.* [item.] *Psalmus enunciatiuus cum prophetia.*

*Psalmus de Christo ad meditandum.*

Propheta.

℣. 1. Matth. XXII. 43. 44. Marc. XII. 35. 36 Luc. XX. 42. Act. II. 34. Hebr. I. 13.

℣. 2. I. Corinth. XV. 25. Hebr. X. 13.

1 DIXIT DOMINVS DOMINO MEO; *SEDE A DEXTRIS MEIS;*

2 *donec ponam inimícos tuos scabellum pedum tuorum:*

† 3 Virgam virtútis tuæ emíttet Dóminus ex Sión:

---

*Psalmus inspiratus Dauidi. PROPHETA.* 1 Dñus Deus Pater æternus ad Dominum meum Messiam filium suum coæternum, hominem factum ex genere meo, dixit: *Sede à dextris meis, mecumque regna in æquali super omnia potestate:* 2 *& nunc quoque regna etiam ante id tempus, quo demum tandem ponam omnes inimicos tuos sub pedibus tuis, vt sint tibi omnino subiecti, sicuti scabellum pedibus substratum.* 3 Idem Dñus Deus Pater sceptrum tuum forte, potestatemque tuam regiam emittet in mundum ex Sion & Ierusalem, ò Messia; vbi primùm regnare incipies credentibus in te, domi-

4 dominárc in médio inimicórum tuórum .
† 5 tecum princípium in die virtútis tuæ ,
6 in splendóribus sanctorum :
7 *Ex útero ante lucíferum genui te .*
ỳ.8. Hebr. VII. 21. † 8 Iuráuit Dominus , & non pœnitébit eum :
ỳ.9. Ita apud Apollinarium & in alio cod. Vaticano. 9 *Tu es sacerdos in ætérnum secundùm òrdinem Melchisedéch .*
ỳ.9. Hebr. V. 6. VII. 17. Iohan. XII. 34. † 10 Dóminus à dextris tuis, confrégit in die iræ suæ reges :
† 11 iudicábit in natiónibus; implébit ruínas :
12 conquassabit capita in terra multórum .

---

sesèque tibi subijcientibus : 4 sed & interim vsque ad finem sæculi dominare quoq; inter medios inimicos ipsos tuos, tibi quidem rebellantes, sed aduersùs fidem regnumque tuum non præualentes. 5 nam in tempore potentissimi regni tui tecum semper erit vnita Diuinitas, quæ omnium rerum est principium & causa; tecumque proinde erit rerum omnium dominatus ac principatus: 6 qui gloriosus inter ineffabiles splendores locorum illorum sanctorum cælestis sanctuarij sedes æqualis Patri; 7 qui tibi vnigenito suo dicit: *Ego te non ex nihilo creaui, sed ex memetipso velut ex vtero & substantia mea te genui, antequā stellam matutinam & luciferam omnesque creaturas facerem à principio mundi.* 8 Idem Dominus Deus Pater iurauit se te facturum Sacerdotem ; nec illum pœnitebit vnquam eius rei , vt in alios transferat Sacerdotiū tuum: dixit enim tibi nato

Hebr. V. homini: 9 *Tu es Sacerdos in sempiternū, eo quòd maneas in æternū, semper viuens ad interpellandū pro hominibus; cùm alij Sacerdotes morte prohibeantur Sacerdotio semper fungi : vnde tu Sacerdos es secundū ritum sacrificij & similitudinē vitę Melchisedec Sacerdo-*

Hebr. VII. *tis & Regis: cuius cùm vitæ finis non scribatur in Scripturis sanctis, manet is quodammodo Sacerdos in perpetuum, assimilatus in hac re tibi filio meo Dei* . 10 Dn̄us igitur meus Messias iste, qui à dextris tuis sedet ò Pater æterne, ipse in tempore iustæ iræ suæ percussurus est & confracturus reges omnes terræ sibi rebelles : 11 qui & indicium faciet de nationibus omnibus ; complebitque ruinas inimicorum suorum ad completam vsque æternamque destructionem eorum : 12 & capita confringet omnium sibi rebellium super totam

✝ 13 De torrénte in via bibet:
14 proptérea exaltábit caput.

---

terram tot populorum multitudine inhabitatam. 13 Messias hic in via & curriculo vitæ suæ de torrente multarum grandiumque afflictionum bibet, experieturque passiones & crucem: 14 & propterea super omnia suum caput & gloriã exaltabit, & à toto mundo agnoscetur & adorabitur: habebitque nomen quod est super omne nomen; vt in nomine eius omne genu flectatur cælestium terrestrium & inferorum.

*Orationes.*

MS. 1 ANte luciferum génite Deus, qui es ante principium totíus creaturæ; rogamus & quæsumus: vt sicut tuis inimicos pedibus ad dexteram Patris résidens, subiecisti; ita nos tuis officijs dignos habeas, ablatâ dominatione peccati. Qui cum eodem Deo Patre viuis & regnas Deus in vnitate Spiritûs Sancti per.

Breu. Mozarab. fol. 155. 2 OMnipotens Deus Pater gloriæ, qui Dominum nostrum Iesum Christum suscitasti à mortuis, cónlocans illum ad dexteram tuam super omnem principatum & potestatem; suscita in nos studia omnimodæ sanctitatis: vt illi soli religatæ sint primitiæ spiritûs nostri; qui à mortuis resurgens, mortis principem propriâ virtute deuícit. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

---

# 110 CX.

*Alleluia.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Laudat Dominum populus suus; quia mundi clade liberatus, vitiorum nescit sustinere seruitium. Psalmus iste primus apud Hebræos*

*braeos integro decurrit Alphabeto: licet multi & alios supra secundùm ordinem litterarum scriptos putent: nam in illis vel desunt aliquae litterae vel supersunt: & nonnumquam cùm vnus versus sit breuis; alter infinita longitudine protenditur. Ex quo puto, obseruatione hoc legentium magis, quàm studio scriptoris effectum. Denique & LXX. Interpretes, quia aliquis in eis scrupulus nascebatur, ponere in Translatione Hebraeas litteras noluerunt.*

Comment. huius Psalmi tom. 7. S. Hieronymi.

*Populus beatorum diuersis mundi partibus aggregatus, primo ingressu psalmi confiteri se dicit Domino in congregatione iustorum; vbi est aeterna laus, & sine fine praeconium:* Confitebor tibi Domine. *Secundo, dicit fideles copioso munere satiatos; aduentum Domini compromittens, vt haereditatem pollicitam auidissima intentione perquirant:* Memoriam fecit mirabilium suorum. *Tertio, redemptos asserit Christianos, & Testamentum Nouum aeterna gratia consecratum:* Redemptionem misit populo suo. *Prima pars continet litteras sex: secunda, decem: tertia, sex. sicut autem paruuli per litteras erudiuntur vt ad sapientiam proficiant; sic huiusmodi psalmi rudibus & incipientibus dantur; vt primordia eorum, quasi quibusdam elementis instruantur.*

*Dominica ad Vesperum.*

Eusebius Caesariensis. *Gratiarum actio Christi.*

S. Athanasius. *Psalmus confessionem commixtam habens, & narrationem cum laudatione.*

Propheta. *Psalmus ad laudandum Deum.*

*Aleph.* 1 **CONFITEBOR ÷ TIBI: DOMINE IN TOTO CORDE ÷ MEO:**

*Beth.* 2 in consilio iustórum & congregatione.

*Gimel.* † 3 Magna ópera Domini

*Daleth.* 4 exquisita in omnes voluntátes eius.

*He.* † 5 Conféssio & magnificéntia, opus eius:

*Vau.* 6 & iustítia eius manet in sæculum ÷ sæculi:

---

*ALLELV Cum iubilo & laetitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Ex toto corde & animo meo apertè palámque fatebor laudes tibi debitas Domine, 2 in coetu & congregatione iustorum, qui in vita sua à recta conscientia non discedunt. 3 Magna sanè & admiranda sunt omnia opera Dñi; 4 si accuratè exquisita & considerata fuerint iuxta omnes voluntates eius semper iustas & rectas, etsi aliquando nobis occultas. 5 Quoduis opus Dei laude dignum confitendum est, & splendidè magnificum & gloriosum est atque decorum: 6 & iustitia illius incommutabilis semper perseuerat in omnia

*Zain.* † 7 Memóriam fecit mirabílium ſuórum
*Heth.* 8 miſéricors & miſerátor Dominus:
*Theth.* 9 eſcam dedit timéntibus ſe.
*Iod.* † 10 Memor erit in ſæculum teſtaménti ſui:
*Caph.* 11 virtútem óperum ſuórum annunciábit pópulo ſuo,
*Lamed.* † 12 vt det illis hæreditátem géntium.
*Mem.* 13 Opera mánuum eius, véritas & iudícium.
*Nun.* † 14 Fidélia, omnia mandata eius;
*Samech.* 15 confirmáta in ſæculum ſæculi;
*Ain.* 16 facta in veritáte & æquitáte.
*Phe.* † 17 Redemptiónem miſit pópulo ſuo:
*Sade.* 18 mandáuit in æternum teſtaméntum ſuum.
*Coph.* † 19 Sanctum & terríbile, nomen eius:
*Res.* 20 inítium ſapiéntiæ, timor Domini:
*Sin.* † 21 intelléctus bonus omnibus faciétibus eum:

℣. 14. Pſal. XVIII. 8. ℣. 15. Iſai. XL. 8. Matth. V. 18. ℣. 20. Iob XXVIII. 28. Prouerb. I. 7. IX. 10. Eccli. I. 16.

---

ſæcula. 7 Mirabilium operum ſuorum ſempiternam memoriam nobis reliquit 8 miſericors clemens & miſerator Dominus; 9 vt cùm mirabilem eſcam, nempe manna mirabiliter décidens quadraginta annos in deſerto, dedit timentibus ſe: 10 quo vel vno miraculo declarauit ſe ſemper memorem fore pacti ſui initi cum Abrahamo & progenie eius. 11 Qui Deus fortitudinem operum ſuorum ſemper manifeſtam faciet populo ſuo 12 ex eo quòd dederit eidem populo terram promiſſam, quæ antè hæreditaria poſſeſſio erat gentium Chananæarum. 13 Opera manuum & potentiæ Dei vera ſine falſitate & ſimulatione ſunt ac iuſta; 14 & omnia præcepta eius verè talia ſunt & fide digna vt ab eo mandata eſſe credantur; 15 & ab eo firmiter ſtabilita ſunt in omnia ſæcula: 16 & verè recteque ab ipſo conſtituta æquitate ſummâ. 17 Redemit Dominus populum ſuum à ſeruitute Aegyptia, & à ſeruitute peccati: 18 iuſſitque vt in æternũ duraret pactum ſuum initum cum populo ſuo. 19 Sanctum eſt atq; tremendum diuinũ numen maieſtatis eius: 20 quare principium veræ ſapientiæ eſt tremere Dñum: 21 deinde doctrina & intelligentia bo-

lauda-

*Tau* : 22 laudátio eius manet in sæculum ÷ sæculi:

na vtilis & solida datur cunctis facientibus ea quæ iubet Dei timor ac reuerentia : 22 cuius Dei laudatio perpetua manet in omnia sæcula sempiterna .

*Orationes .*

MSS. 1 SAnctorum omnium gloriosa confessio Deus , tribue nobis timorem nominis tui ; quem esse initium sapientiæ prædixisti: vt tuorum admixti concilijs , misericordiæ tuæ dápibus saginemur . Per Dominum Iesum Christum Filium tuum .

Breu. Mozarab. fol. 255. 2 MAgna opera tua Domine , exquisita in omnes voluntates tuas. da nobis famulis tuis vt dum operum tuorum magnitudinem admiramur ; magnificentiam conditoris debitâ confessione laudemus ; tuaque mandata fidelia, timoratâ sapientiâ exquiramus ; atque perfectum intelligentiæ decus , timoris obedientiâ faciamus . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 320. 384. 398. 3 BEatum satis Domine Confessorem tuum N. esse fecisti: qui in toto corde suo tibi confessus, in concilio iustorum & congregatione probatur esse conspicuus . da ergo nobis meritis eius ; vt confessione simplici oris mundari à crimine ; & Sanctorum mereamur congregationi & cœtibus interesse . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De S. Cōfessore .*

fol. 427. 4 DOmine qui es magnus & gloriosus ; da nobis famulis tuis ; vt dum operum tuorum magnitudinem admiramur ; magnificentiam tuam debitâ confessione laudemus : atque intercessione gloriosæ virginis & confessoris tuæ Leocadiæ, tribue nobis perfectum intelligentiæ decus , timoris obedientiâ agere; & mandadata tua fidelia omni custodiâ cordis diligenter explere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De S. Leocadia .*

Deus

fol.392.

5 DEus Dei Filius, quem beatissimus N. in toto corde suo confessus, nomen tuum honorificando, perductus est ad coronam; da in ore nostro confessionem; quæ nos expurget à crimine: vt quidquid in tuæ laudis honore deprómimus; in lucro nobis prodesse æterni muneris sentiamus. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De S. Cõfessore.*

---

# 111 CXI.

## *Alleluia ÷ Reuersionis Aggæi & Zachariæ:*

*Beda.*

Aggæus & Zacharias *Prophetæ, qui post transmigrationem Babylonis, sub Dario Rege, multo pòst tempore fuere quam ista cantata sunt, reuersi in Hierusalem; cùm reparari Templum viderent, laudes Domino magna cum exsultatione profuderunt. Ad quam similitudinem & hic psalmus integerrimi Alphabeti litteris est contextus: quem post absolutionem peccatorum perfectissima debet Christianus alacritate cantare.*

*Per totum psalmum Propheta loquitur. Prima admonitione quid faciat beatus vir, & quæ bona mereatur ostendit:* Beatus vir qui timet Dñum. *Secunda, aduentum Domini significat; per quem homines ex peccatoribus & impijs, in æternum beati esse promerentur:* Exortum est in tenebris lumen. *Tertia, impijs contraria prouenire testatur:* Peccator videbit. *Prima diuisio continet litteras sex: secunda, tredecim: tertia, tres. Longitudinem autem versus, qui in centesimo decimo octauo psalmo texitur; in his duo explent versiculi: vt quod vna efficit ibi littera; hic duæ diuersæ efficiant secundùm ordinem se sequentes.*

*Dominica ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. * *Doctrina Christi.*

* Cod. Alexan. Noui populi vocatio, & doctrina Christi.

S. Athanasius. *Psalmus beatitudinem proclamans.* [ item. ] *Describens vitam bona virtute præditam.*

*Psalmus moralis ad meditandum.*

Propheta.

*Aleph.* 1 BEATVS VIR QVI TIMET DOMINVM;

*Beth.* 2 in mandátis eius volet nimis.

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. Psalmus aptus tempori reuersionis Aggæi & Zachariæ Prophetarum à captiuitate Babylonica. PROPHETA.* 1 Fœlix & beatus erit vir ille qui timet offendere Dominum; 2 quiq; valde vehementer voluerit &

Potens

*Gimel.* † 3 Potens in terra erit ſemen eius :
*Daleth.* 4 generátio rectórum benedicétur.
*He.* † 5 glória & diuítiæ, in domo eius :
*Vau.* 6 & iuſtítia eius manet in ſæculum ∸ ſæculi :
*Zain.* † 7 Exórtum eſt in ténebris lumen rectis :
*Heth.* 8 miſericors & miſerátor & iuſtus.
*Teth.* † 9 Iucúndus homo qui miſerétur & cómmodat :
*Iod.* 10 diſpónet ſermónes ſuos in iudício :
*Caph.* 11 quia in ætérnum non commouébitur.
*Lamed.* † 12 In memória ætérna erit iuſtus :
*Mem.* 13 ab auditióne málâ non timébit :
*Nun.* † 14 parátum cor eius ſperáre in Domino :
*Samech.* 15 confirmátum eſt cor eius; non commouébitur
*Ain.* 16 donec deſpíciat inimícos ſuos.
*Phe.* † 17 Diſpérſit dedit paupéribus :

---

℣. 7. Iob XI. 17. Pſ. XCVI. 11.
℣. 9. Pſalm. XXXVI. 26.
℣. 17. II. Corinth. IX. 9.

optauerit eiuſdem Domini efficere mandata. 3 Eiuſmodi viri progenies potens erit in terra : 4 nam gens iuſtorum diuinâ à Domino benificentiâ benedicetur. 5 in iſtiuſmodi viri domo gloria, ſubſtantia ac diuitiæ erunt : 6 eiuſque iuſtitiæ miſericordiæ atque clementiæ in homines præmium in cælo permanet in omnia ſæcula. 7 Cùm tales homines qui rectum cor & animum habent, in tenebris fuerunt aduerſitatum atque mœrorum, orta eſt eis tunc lux ſerena lætitiæ : 8 nam miſericors clemens & miſerator, & in præſtandis promiſſis ſuis iuſtus eſt Dominus. 9 Bonus atque benignus eſt homo ille qui pauperum miſeretur, & indigentibus dat mutuo : 10 qui bene per huiuſmodi largitiones diſpenſabit res ſuas recto ſanoque iudicio: 11 quia in æternum non commouebitur à ſumma fœlicitate, quam ſibi promeretur elargitionibus hiſce ſuis. 12 Ad ſempiternam memoriam apud Deum & homines erit vir iuſtus : 13 & cùm audierit malum nuncium, nec tum ſibi timebit: 14 quia promptum & paratum eſt cor eius ad ſperandum in Domino ſine ſolicitudine & angore in cunctis rebus aduerſis. 15 idcirco firmũ factum eſt cor eius; nec terrore concutietur 16 donec deſpiciat ſuper inimicos ſuos diuinâ iam vltione deuictos. 17 Vir iuſtus largâ manu faculta-

iuſti-

*Sade.* 18 iuſtitia eius manet in ſæculum ÷ ſæculi:
*Coph.* 19 cornu eius exaltábitur in glória.
*Res.* † 20 Peccátor vidébit, & iraſcétur:
*Sin.* 21 déntibus ſuis fremet, & tabéſcet:
*Tau.* 22 deſidérium peccatórum períbit.

℣. 10. Pſal. LXXIV. 11.

---

tes ſuas ſparſit ac dedit pauperibus: 18 cuius iuſtitiæ ac virtutis laus & præmium in omnia ſæcula permanet: 19 illiuſque robur altum erit atq; excelſum cum gloria. 20 Homo peccator videbit tantam hominis iuſti fœlicitatem & gloriam, & indignabitur: 21 dentibus ſuis frendet, & præ inuidia contabeſcet: 22 & deſideriũ ſimilis fœlicitatis, quam impij cupiunt & non conſequentur, inane peribit.

*Orationes.*

Mss. 1 LVmen perpetuum rectorum cordium Deus, concede nobis te diligere; tuâ gloriâ iocundari; & ſic diſpérgere in hoc ſæculo; vt careamus auditu aſpero in futuro. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Breu. Mozarab. fol. 75. 132. 2 MIſericors Domine & iuſte, fac nos ſemper eſſe miſericordes; & commoditati alternæ totâ adeſſe facilitate: nec ab auditu malo nos, dum iudicaueris, térreas; ſed tuam ad dexteram glorificandos ſtatuas. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 83. 3 MIſericors Domine, tu principium es [ timoris & ] ſapientiæ: in iſto nos ergo inſtrue; & in illa ſtatue: à timore nos inchoa; & ſapientiæ perfectione conſumma. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus &c.

fol. 411. 592. *De Sancto Laurentio M.* 4 ILlius Domine iuſtitia manet in ſæculum ſæculi, cuius miſericordia in pauperum ſe conſolatione diffuderit. fac nos *Archidiaconi tui Laurentij imitatores exſiſtere: vt primùm miſeratores noſtrûm effecti, dignas nobis eleemoſynas prærogantes; & nobis à malè geſtis parcamus: & in proximis bona quæ *poſſumus, impen-

* *al.* ergo confeſſoris tui Martini.
* *al* poſcimus.

impendamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

*fol.389.* 5 FElix Martyr tuus Domine in mandatis tuis floret nimis; & fructus iustitiæ dilatatur in præmijs; quia tuis paruit omnino præceptis: & cui felicitas erat ex nomine, perennitas proueniret ex opere; vt quod vocaretur, hoc esse dignosceretur; dum miseriâ caret patiendo; & felicitatem obtinet triumphando. interuentu tanti Martyris proficiat nobis æterna benignitas: vt dum Felicem felicitate perpetuâ lætificat; miseratione solitâ nos ab infelicitatis iugo absoluat. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

*De S. Felice Mart.*

*fol.335.* 6 QVum ex lege tua Domine nouerimus in memoria æterna esse Iustum: non pro illius sed pro nostri commendatione hoc tibi offerimus holocaustum: petentes vt qui eius animam fecisti in passione victricem: eodem suffragante clamorem nostræ accipias vocis. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

*De Sancto Martyre.*

*fol.411.* 7 IVcundus satis est Domine homo; qui (te Christe inspirante) miseretur & commodat: quod Martinum confessorem tuum implesse mirabiliter credimus: dum géminæ eleemosynæ officiosus, & corpora dono, & corda pascit eloquio. vnde flebiles te quæsumus & rogamus: vt vtroque dono in hac vita muníti, ad te quandoque perueniamus ad transitum coronandi. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*De Sancto Martino Episcopo.*

---

# 112 CXII.

*Alleluia.*

*Beda.*

*Verba tituli subsequens psalmus exponit: nam cùm sit* Alleluia, Laudate Dominum; *ita & ipse fecit initium.*

*Propheta Dauid in prima parte commonet deuotos; vt laudes Domino iugiter exsoluant, & in toto orbe prædicent:* Laudate

*Dominica ad Vesperum.*

pueri Dominum. *Secunda, ipse facit quod alios monet*: Quis sicut
Dominus Deus noster?

Eusebius Cæsariensis. *Noui populi vocatio.*
S. Athanasius. *Psalmus enuncians laudem:*
*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

1 LAVDATE PVERI DOMINVM:
2 laudáte nomen Domini.
℣.3. Iob I.21. † 3 Sit nomen Domini benedíctum
4 ex hoc nunc & vsque in sæculum.
℣.5. Malach.I.11. † 5 à solis ortu vsque ad occásum
6 laudábile nomen Domini.
† 7 Excélsus super omnes gentes Dominus;
8 ÷ &: super cælos glória eius.
† 9 Quis sicut Dominus Deus noster?
℣.10.11. Psal CXXXVII.6. Isai. LVII.15. 10 Qui in altis hábitat;
11 ÷ &: humília réspicit
12 in cælo & in terra.
℣.13.14.15. I. Reg. II. 8. † 13 Súscitans à terra ínopem,
14 & de stércore érigens páuperem;
† 15 vt cóllocet eum cum princípibus,
16 cum princípibus pópuli sui.
† 17 Qui habitáre facit stérilem in domo
18 matrem filiórum lætántem.

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Laudate Dominum ò serui Domini: 2 laudate nomen Domini. 3 Nomen Domini sit semper benedictum 4 amodo & vsque in æternum. 5 quare ab ortu solis vsq; ad eius occasum 6 semper est laudandum nomen Dñi. 7 Nam Dominus excelsus est super omnes gentes: 8 & excelsa est super cælos gloria eius. 9 Ecquis est vt Dominus Deus noster? 10 Hic in excelsis gloriosè habitat; 11 & tamen humilia & tenuissima quæque respicit, 12 siue quæ in cælo sunt siue quæ in terra. 13 Hic (cùm vult) suscitat de terra inopem, 14 & de stercore eleuat pauperem; 15 vt eum sedere faciat cum principibus, 16 cum principibus, inquam, populi sui. 17 Hic est qui eam quæ priùs sterilis fuerat in sua domo atque familia, habitare facit 18 iam fœcundam matrem super filijs lætantem.

*Orationes*

*Orationes.*

MSS. 1 LAudantes benedictum nomen tuum omnipotens Deus; rogamus vt nos in sinu matris Ecclesiæ collocatos, charitatis tuæ facias stabilitate connécti. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Bren Mozarab. fol. 126. 2 DOmine qui in altis habitas, & humilia respicis in cælo & in terra; tibi nos dignanter incurua: & qui beatitudinem Angelorum in hominibus pollicéris: obedientiâ nos Angelicâ informare digneris. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 337. 3 EXcelse Domine qui humilia respicis; humilitatem nobis tribue, per quam placéris: nec in nobis superbia maneat; quam de longinquo cognoscis, & vicino disperdis: vt te miserante, & elatio deijciens à mente discedat; & contritio glorificans in corde permáneat. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster.

fol. 1. 4 DEus cuius nomen est benedictum à solis ortu vsque ad occasum; reple cor nostrum scientiâ; & ori nostro tuæ laudis officia députa: vt sicut omne per æuum debito honore benedíceris; ita ab ortu solis vsq; ad occasum cónsono cunctorum ore lauderis. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 48. 387. 5 DOmine qui es supra omnes gentes excelsus, & in cælestibus habitas gloriosus; humilitatem nostrã ab excelso intende placatus: ac sicut Ecclesia tua quæ erat sterilitatis vitio impedíta, nunc est in te credens virtutum meritis plena, & filijs numerosa; ita mens nostra ab sterilitate operum infœcunda, te tribuente possit & semen verbi suscipere, & copiosis fructibus redundare: nomenque tuum à solis ortu vsque ad occasum præclarum, cordis ámbiat vnanimitate diligere, & fidei assensione laudare. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

# 113 CXIII.

*Alleluia.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Sicut ex diuersis actibus laus diuina colligitur; ita & Alleluia varijs narrationibus & negotijs competentibus applicatur. Est enim intentio psalmi istius, vt [ab] initio Hebraici populi per magna miracula plenitudinem legis (qui est Dominus Christus) mundo præstitam nunciaret: per quas similitudines rerum, & hodie vnumquemque liberari approbat Christianum.*

*Per totum psalmum Propheta loquitur. Primo modo commemorat quæ miracula Dominus Hebræis præstiterit & populo Christiano:* In exitu Israel. *Secundo sub interrogatione dicit, cur fugerit mare? quare cursum suum Iordanis abstinuerit? responsionem gratissimam iungens; à facie Domini terram fuisse commotam:* Quid est tibi mare quòd fugisti? *Tertio simulacra Gentium inutilia demonstrat adoratoribus suis; & religio Domini quàm sit vitalis & saluberrima proprijs cultoribus consequenter exponit:* Simulacra gentium, argentum *& reliqua.*

*Dominica ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Noui populi instructio.*

S. Athanasius. *Psalmus in narratione.* [item] *Hortatorius & velut imperans.*

*Psalmus ad meditandum & ad precandum.*

Propheta.

℣. 1. Exod. XIII. 3.

℣. 3. Exod. XIX. 6. 10. 14. Deuter. XXVII. 9.

℣. 5. Exod. XIV. 21. Psalm. LXXVI. 17.

1 IN EXITV ISRAEL DE ÆGYPTO,
2 dómûs Iacòb de pópulo bárbaro;
† 3 facta est Iudæa sanctificátio eius:
4 Israèl, potéstas eius.
† 5 mare vidit, & fugit:

---

*ALLELV Cum lætitia & iubilo laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Cùm egrederetur populus Israëliticus de Aegypto; 2 & domus & familia Iacobi patriarchæ exiret de populo illo Aegyptio barbaro & inhumano: 3 tunc Iudaica natio specialiter sanctificata & consecrata est Deo; 4 & gens Israëlitica facta est peculiare regnum sub speciali potestate ac regimine eius. 5 tunc mare Rubrum vidit populum Dei, & sese diuisit, retrocessit ac refugit;

Iordá-

℣.6. Iosue III.13.16.

6 Iordánis conuérsus est retrórsum:

† 7 montes exsultauérunt vt aríetes;

8 ÷ & : colles sicut agni óuium.

† 9 Quid est ⋇ tibi : mare quód fugísti?

10 ÷ & tu : Iordánis quia conuérsus es retrórsum?

† 11 montes exsultástis sicut aríetes?

12 ÷ &: colles, sicut agni óuium?

† 13 À fácie Dómini mota est terra,

14 à fácie Dei Iacòb:

℣.15. Exod. XVII.6. ℣.16. Numer.XX.11.

† 15 qui conuértit petram in stagna aquárum;

16 ÷ & : rupem, in fontes aquárum.

† 17 Non nobis Domine non nobis,

18 sed nómini tuo da glóriam

† 19 super misericórdia tua & veritáte tua:

---

6 & Iordanis flumen reuolutum est retrorsum in suos fontes; vt
Israëlitæ & per mare Rubrũ & per Iordanem siccis pedibus transi-
irent. 7 tunc mons Sinai & vicini montes, cùm Deus legem da-
ret, terræ motu subsilierunt quasi arietes saltitantes; 8 & colles mo-
ti sunt quasi agni gregis ouium subsaltantes. 9 Quid tibi accidit
ò mare Rubrum, quòd te te diuisisti ac refugisti? 11 & quid tibi
accidit ò Iordanis, quòd te reuoluisti retrorsum in fontes tuos?
11 quid vobis accidit ò montes, quòd subsaltastis quasi arietes?
12 & quid vobis accidit ò colles, quòd subsaltastis quasi agni gregis
ouium? 13 Ob aspectum vtique præsentiamq; Dñi tunc contremuit
terra, 14 ob præsentiam, inquam, Dei quem coluit patriarcha
Iacob: 15 illius, inquam, Dei qui in hac populi sui profectione
ab Aegypto, conuertit & transmutat in deserto aridam illam & du-
ram petram in stagna & paludes aquarum; 16 & silicem illum
præruptum qui ferro non facilè cedit, transmutat in fontes aqua-
rum. 17 In his admirabilibus prodigijs, ne des nostris meritis
Domine, ne des inquam, nostris meritis nostrisque viribus gloriam;
18 sed totam gloriam & laudem da nomini & maiestati tuæ: 19
nempe ob misericordiam tuam magnam tunc nobis exhibitam, & ob
veritatem ac fidelitatẽ promissorum tuorum nobis seruatam in libe-

ne

℣.20. Psal. XLI. 4. 11. LXXVIII. 10.

20 ne ∻ quando: dicant Gentes, *Vbi eſt Deus eórum?*

℣.21.22. Psal. CXXXIV. 6.

† 21 Deus autem noſter in cælo

22 omnia quæcúmque vóluit, fecit.

∻ *DIAPSALMA*:

℣.23. &c. Deuter. IV. 28. Psal. CXXXIV. 15. Sapien. XV. 15.

† 23 Simulácra Géntium, argéntum & aurum,

24 ópera mánuum hóminum.

† 25 os habent, & non loquéntur:

26 óculos habent, & non vidébunt:

† 27 aures habent, & non áudient:

28 nares habent, & non odorábunt:

† 29 manus habent, & non palpábunt:

30 pedes habent, & non ambulábunt:

31 non clamábunt in gútture ſuo.

† 32 Símiles illis fiant qui fáciunt ea,

33 ∻ & : omnes qui confídunt in eis.

℣.35. Isai. XXXVIII. 19.

† 34 ∻ Domus : Iſraël ſperáuit in Domino:

35 adiútor eórum & protéctor eórum eſt.

† 36 domus Aaròn ſperauit in Domino:

---

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

rando nos ab Aegypto; 20 ne quando dicerent gentes idololatræ, *Vbi nunc eſt Deus ipſorum Iſraelitarũ?* 21 Deus equidẽ noſter ſiue in cælo ſiue in terrâ, 22 vniuerſa quæ voluit efficere, omnipotentiſſimâ poteſtate effecit. *23 Idola verò Gentilium ſunt merũ argentum & aurum ſtupidum & inſenſatum; 24 & non ſunt creatores, ſed opera facta manibus hominum. 25 hæc enim idola habent os, & non loquentur: 26 habent oculos, & non videbunt: 27 habent aures, & non audient: 28 habent naſum, & non odorabunt. 29 habent manus, & non palpabunt: 30 habent pedes, & non ambulabunt; 31 neque vocem & ſonum edent gutture ſuo. 32 Similes idolis illis ſtupidis euadant ij qui faciunt ea, 33 & ij omnes qui confidunt in eis. 34 Domus autem & populus Iſraelis non in idolis, ſed in Domino Deo viuo & vero ſperauit: 35 qui eorum auxiliator eſt in bonis, & inſtar ſcuti protector atq; defenſor eſt in malis. 36 domus & familia ſacerdotalis Aaronis Pontificis in Domino Deo viuo & vero

adiutor

37 adiútor eórum & protéctor eórum est.
† 38 qui timent Dominum, sperauérunt in Dño:
39 adiútor eórum & protéctor eórum est.
† 40 Dominus memor ÷ fuit: nostri ÷ &: benedíxit ÷ nobis:
† 41 benedixit dómui Israél:
42 benedíxit dómui Aarón:
† 43 benedíxit ÷ ómnibus: qui timent Dominum,
44 pusillis cum maióribus.
† 45 Adiíciat Dominus super vos,
46 ※ super vos: & super filios vestros.
† 47 Benedícti vos à Domino;
48 qui fecit cælum & terram.
† 49 cælum cæli Domino:
50 terram autem dedit filijs hóminum.
† 51 Non mórtui laudábunt ÷ te: Dómine;
52 neque omnes qui descéndunt in inférnum:

℣. 51. & 52. Psalm. VI. 6, XXIX. 10. LXXXVII. 12. Isai. XXXVIII. 18. Baruch. II. 17 Eccli. XVII. 26.

---

sperauit: 37 qui eorum auxiliator est in bonis, & instar scuti protector atque defensor est in malis. 38 timentes Dominum Deum viuum & verum, in ipso Domino sperauerunt: 39 qui eorum auxiliator est in bonis, & protector atque defensor est in malis. 40 Dñus recordatus nostri, suâ nobis omnibus beneficentiâ benedixit: 41 benedixit, enim, domui & populo Israëlitico: 42 benedixit domui ac familiæ Sacerdotali Aaronis. 43 benedixit omnibus ipsum Dominum timentibus, 44 tum paruis tum magnis. 45 Addat Dominus nouas semper benedictiones beneficentiæ suæ super omnes vos, 46 super vos, inquam, & super filios posterosque vestros. 47 Vos omnes benedicti sitis à Domino: 48 qui omnipotentiâ suâ creauit cælum & terram: 49 ex quibus cælum quidem supremum & empyreum, quod est veluti tectum cæli stellati, destinatum est Domino veluti aula regia atque palatium, vbi gloriam suam beatis communicat: 50 terram autem hanc imam inhabitandam dedit mortalibus filijs Adam. 51 In qua terra Domine nec mortui suo te ore laudabunt,

sed

V. 53. Eccli. XVII. 27.

53 sed nos ÷ qui viuimus: benedicimus Domino

54 ex hoc nunc, & vsque in sæculum.

---

52 nec omnes qui ad eius inferna descendunt, vbi silentiū est perpetuum laudis tuæ: 53 sed nos qui viuimus, benedicimus semperque benedicemus tibi Domine, 54 amodo dum adhuc sumus in terra, & vsque in æternum, cùm erimus in cælo cæli fœlices atque beati.

*Orationes.*

MSS. * al. lumē Trinitas.

1 INeffabile *nomen Trinitatis Deus, qui fluenta Iordánis aspectu tui luminis terruisti; præsta vt quos ablútos sacro Baptísmate renouasti; numquam patiaris, à vétitis simulacrorum idólis maculari. Qui viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum.

Apud Ludolphum de Saxonia.

2 ESto nobis Domine adiutor & protector in te sperantibus: & memor nos fecisse de terra; da vt semper viuamus in laude supernâ. Per Dominum.

Bren. Mozarab. fol. 121.

3 MEmor esto nostri Domine; & benedic nos; qui ne obliuiósâ mente auertamur à te; tuam nos reduc in recordationem: ac sicut Israel ex Ægypto liberasti per ænígmata; ita nos à mundanâ digneris segregare contagióne. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 41.

4 DOmine qui sursum in cælestibus habitans, terrenas potestates cóntines & gubernas; da nomini tuo gloriam; da peccantibus veniam: quodque de tua misericordia præsumimus, in veritate quod quærimus hauriamus: vt misericordia tua de Ecclesiæ cœtu simulacra excludat; & veritas ad cultûs tui agnitionem dubia corda conuertat. adijce quæsumus Domine benedictionem tuam super populum tuum & [super filios] filiorum eorum; quique timentibus te factus es salus

in

in vitam perpetuam; quam promisisti concede coronam: vt non peccatis mortui, à tua benedictione abijciamur; sed vitæ participes facti, nomen tuum in sæcula conlaudemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

---

# 114 CXIV.

## *Alleluia.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Excitat nos de somno huius sæculi solemnis ac vera commonitio.* *Liberatus Propheta de profunda fouea peccatorum; & etiam in illa petra misericordiæ constitutus; primo membro gratias agit quoniam se auditum esse cognoscit; & contra omnia pericula mortis efficaciter se profitetur inuocasse Dominum:* Dilexi quoniam exaudiet Dominus *& reliqua. [ Secundo, iterum clamat ad Dominum; ] vt liberatus perueniat ad illam requiem sempiternam, quam fidelibus promittit Domini munere concedendam:* [ O Domine libera animam meam. ]

*Feria II. ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Noui populi profectus.*

S. Athanasius. *Psalmus gratiarum actionis.* [ item. ] *Describens vitam virtute præditam.*

*Psalmus ad gratias agendas.*

Propheta.

1 DILEXI, QVONIAM EXAVDIET DOMINVS VOCEM ORATIONIS MEÆ.

† 2 Quia inclináuit aurem suam mihi:

3 & in diébus meis inuocábo.

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Dilexi Dñum ob hanc etiam causam quòd exaudiet vocem deprecationis meæ. 2 Quoniam autē aliàs præbuit mihi acclini benignã aurem suam; 3 idcirco reliquis item diebus vitæ meæ cum inuo-

℣.4.&c. Psalm.XVII.5.6.7.

† 4 Circumdedérunt me dolóres mortis;
5 & perícula inférni inuenérunt me;
† 6 tribulatiónem & dolórem inuéni:
7 & nomen Domini inuocáui;
† 8 *O Domine libera animam meam.*
9 Miséricors Dominus & iustus;
10 & Deus noster miserétur;
† 11 custódiens páruulos Dominus:
12 humiliátus sum,& liberáuit me.
† 13 Conuértere ánima mea in réquiem tuam:
14 quia Dominus benefécit tibi.

℣.15.&c. Psal.LV.14.

† 15 Quia erípuit ánimam meam de morte;
16 óculos meos à lácrymis;
17 pedes meos à lapsu:

℣.18. Psal.XXVI.13.

† 18 placébo Domino in regióne viuórum.

---

cabo. 4 Circumderunt enim me olim dolores mortiferi; 5 & aperta pericula cadendi in sepulchrum & infernum me apprehenderunt; 6 & angustiam doloremq; reperi; 7 at ego supplex maiestatem Dñi inuocaui,dicens: 8 *Obsecro Domine libera & exime animam meam à tot tantisque doloribus atq; periculis.* 9 Planè misericors est Dñus & iustus: 10 & Deus noster se inuocantiũ semper miseretur: 11 & Dñus custos est paruulorum & simplicium: 12 ideo cùm elanguerē & attenuatus & humiliatus essem, ipse me saluauit ab omni malo. 13 Solutis ergo doloribus & angustijs, ô anima mea reuertere ad requiem & optatam tranquillitatem tuam: 14 quia Dominus bona iam tribuit tibi. 15 Quoniam autem Deus exemit è morte animam meam; 16 & oculos meos è lacrymis; 17 & pedes meos ex offensa & lapsu; 18 idcirco deambulabo coram Domino, studens ei placere quoad ero inter viuos in terra, pleniùs atque perfectius ei placiturus in regione illâ supernâ beatè viuentium.

## *Orationes.*

MSS.

1 ABlútor peccáminum Domine, qui animam te fideliter inuocantem velociter consoláris; rogamus

vt nos

vt nos à periculis inferni érutos; in regione viuorum, ablatâ peccati morte reſtituas. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 104. 148. 2 MIſericors Domine & iuſte libera animas noſtras de morte; oculos noſtros à lacrymis; & pedes noſtros à lapſu; atque vtriuſque rei in nos ſerua clementiam: & ſi iuſtitiâ tuâ corripimur; miſericordiâ tuâ protegamur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

---

# 115 CXV.

÷ *Alleluia* :

*Beda.*

Senſus myſticus. *Per totum pſalmum inuictorum Martyrum verba referuntur. Prima poſitione beneficia Domini commemorant: quibus cùm hæſitarent quid eis dignum potuiſſet reddi; occurrit vtique glorioſus calix martyrij; qui tamen Domini largitate præſtatur:* Credidi *& reliqua. Secunda chorus ipſe ſeruum ſe Domini, & filium Eccleſiæ Catholicæ profitetur; ne Deo placitum etiam hæreticorum putares eſſe martyrium:* O Domine [ quia ego ſeruus tuus ] *& reliqua.*

*Feria II. ad Veſperum.*

Euſebius Cæſarienſis. *Noui populi perfectio.*

S. Athanaſius. *Pſalmus gratiarum actionis.*

*Pſalmus ad gratias agendas.*

Propheta. ℣. 1. II. Corinth. IV. 13.

1 CREDIDI, PROPTER QVOD LOCVTVS SVM:

2 ego ÷ autem: humiliatus ſum nimis;

---

*ALLELV Cum lætitia & iubilo laudate, IA Deum. PROPHETA.* Ego corde credidi Deum eſſe veracem, qui mentiri non poſſit: propterea & ore locutus ſum liberè fideliterq; hoc quod de Deo credo: 2 de hominibus auté eo tempore quo ego nimis humiliatus eram

*Orationes.*

MSS. 1 TAlis ſit, quæſumus Domine, vita ſúpplicum; ſicut eſt in conſpectu tuo mors pretioſa Sanctorum: vt à vinculis peccati liberi, mereamur futuræ Ieruſalem gaudia prælibáre. Per Dominum.

Breu. Mozarab fol. 252. 2 QVod ſibi Domine præſtitiſti redemptionis tuæ beneficijs, tua tibi retribuat creatura; quæ percepto calice ſalutaris euádere ſe ſentit mortis diſpendia? niſi vt redemptioni tuæ fidelia déferat vota; & mortificata *eſcuritate in atrijs domûs Dei famulatum exhibeat ob ſequelam? ſanitatem Deus noſter tribue; vt diſruptis peccaminum vinculis, opus quo placéris agamus; atque in medio Ieruſalem in laudem tuam placens tibi ſacrificium offeramus: quoſque nunc mendaces profert mentis exceſſus; illos Catholicæ credulitatis veritas ad te viſendum intromittat ſecuros. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 399. *De S. Iohanne Baptiſta.* 3 PRetioſa eſt Domine in cõſpectu tuo mors beatiſſimi Iohãnis Baptiſtæ: qui dum petulantis principis fácinus árguit, iuſtitiam exſequendo, promeruit in carcere decollari: vt qui haberet vigórem in verbo, non perferret pauórem ex gladio: cùm ſanguis eius meretriciæ ſaltationis compenſatione taxatus; eò tibi pretioſior eſſet, quò effundi pro iuſtitia meruiſſet. concede ergo nobis vt ſanguis illius, qui pro veritate effuſus eſt, pro nobis te in ſupplicatione adire non ceſſet: voxque illa quæ pro ſtupri crimine percuſſit adulterum regem, pro fidelium populorum indulgentiâ te exorare non ceſſet. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter:

*Benedictio.*

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi. DOminus noſter Ieſus Chriſtus nobis præſtare dignetur: vt compreſſo bello carnali, ac charitatis ſuæ nobis pace largitâ, filijque effecti; in Ieruſalem cæleſti

cælesti Sanctis suis mereamur adiungi pro meritis. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *Amen.*

---

# 116 CXVI.

*Alleluia.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Duobus quidem versibus, sed plenarius tituli honor apponitur; ut intelligamus quamuis pauca [verba] in Domini laudibus semper esse plenissima. [ ALITER. * Iste Psalmus iuxta normam Euangelicam in quatuor versuum numero continetur.]*

* Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

*Et istum quoque psalmum ad personam Martyrum debemus aptare: qui quasi iam gloriosa passione perfuncti; omnes gentes ad Domini excitant laudes; qui talia præstitit seruis suis; ut ipsius potius imbuerentur exemplis.*

*Feria II. ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium.*

S. Athanasius. *Psalmus laudem denuncians.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

1 LAVDATE DOMINVM OMNES GENTES;

℣ 1. Rom. XV. 11.

2 laudáte eum omnes pópuli:

† 3 quóniam confirmáta est super nos misericordia eius;

℣ 3. Rom. XV. 9.

4 & véritas Domini ÷ manet: in æternum.

℣ 4. Rom. XV. 8.

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* Laudate & honorate Deum omnes Gentiles à simulacris mutis ad Deum viuum conuersi; 2 & collaudate & magnificate eum vniuersi populi Israëlitici; 3 quia aduentu Messiæ confortata est & fortiter excelluit erga nos sola misericordia Dei in vocatione Gentilium, quibus Messiam pacto suo non promiserat; 4 & veritas Domini in præstandis promissionibus de Messia mittendo, quas patribus Israëlitarum misericorditer fecerat, verax remanet in æternum.

*Orationes*

Orationes.

MSS. 1 OMnipotentissime Dominator Deus qui ab omnium Gentium ore laudaris; precamur vt dilátes veritate tuâ mentem nostram; & confirmes super nos misericordiam tuam. Per Dominum.

Breu. Mozarab. fol. 109. 2 COnfirma super nos misericordiam tuam Domine: vt cum omnibus gentibus te presenti laudemus in sæculo; tuáq; veritate saluati, tecum semper maneamus in regnum æternum. ℞. *Amen*. Per misericordim tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

Comment. huius Psalmorum. 7. S. Hieronymi. 3 TE Domine supplices deprecamur, vt te laudandi tribuas efficaciam; & confirmes super nos misericordíam tuam; mittens in nobis Spiritum Sanctum: qui exúrens noxia; illuminet profutura. Tibi gloria cum æterno Patre & Spiritu Sancto in cuncta sæcula sæculorum. *Amen*.

---

# 117 CXVII.

*Alleluia.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Hic psalmus primos IV. versus pari fine conclusit: vt Euangelico numero totum mundum vni Domino laudes debere reddere, adhortatione quadrifaria commoneret.*

*Fidelis populus peccatorum nexibus absolutus, in prima sectione generaliter hortatur omnes Domino confiteri; quia in tribulationibus exauditus, comperit hominem non esse timendum:* Confitemini Domino. *Secunda, in solo dicit Domino confidendum; per quem Gentium inimicitias probatur euasisse; & ad veracissimæ vitæ peruenisse remedia:* Bonum est confidere in Domino. *Tertia, aperiendas sibi portas dicit iustitiæ; de angulari etiam lapide, hoc est, Domino Saluatore subiungens:* Aperite mihi portas iustitiæ. *Quarta, reliquis Christianis frequentanda Domini atria persuadet;*

*Dominica ad horam primam.*

*det; de aduentu sanctæ incarnationis suaui delectatione congaudens;* Benedictus qui venit in nomine Domini.

Eusebius Cæsariensis. *Victoria eorum qui in Christo decertant, & prophetia de Christo.*

S. Athanasius. *Psalmus cum confessione.* [ item. ] *Demonstratiuus prompti animi vna cum cantico.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

ỽ.1. Psalm. CIV. 1. CV.1. CVI.1. CXXXV. 1. Iudith. XIII. 21.

1 CONFITEMINI DOMINO QVONIAM BONVS,
2 quóniam in sæculum misericordia eius.
† 3 dicat nunc Israèl ÷ quóniam bonus:
4 quóniam in sæculum misericordia eius.
† 5 dicat nunc domus Aarón
6 quóniam in sæculum misericordia eius.
† 7 dicant nunc qui timent Dominum,
8 quóniam in sæculum misericordia eius.
† 9 de tribulatióne inuocáui Dóminum:

ỽ.10. Psal. XVII. 20.

10 & exaudiuit me in latitúdine ※ Dominus:

ỽ.11. Psal. LV. 5. 12. Hebr. XIII. 6.

† 11 Dominus mihi ÷ adiútor: non timébo quid fáciat mihi homo.

ỽ.12. Psal. LIII. 9.

† 12 Dominus mihi adiútor, & ego despiciam inimícos meos.

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Fatemini Domino debitas quantum potestis laudes; quoniam bonus est; 2 & quoniam in æternum permanet misericordia eius. 3 dicat ergo populus Israeliticus quòd bonus est; 4 & quòd in æternum permanet misericordia eius. 5 dicat etiam sacerdotalis domus & familia Aaronis, 6 quòd in æternum permanet misericordia eius. 7 dicant item qui timent Dominum, 8 quòd in æternum permanet misericordia eius. 9 nam cùm tribularer & in angustijs essem, inuocaui Dominum; 10 & Dominus me exaudiuit, statuens me in latitudine ac libertate. 11 Cùm ergo Dominus mihi sit auxiliator: non ego timebo quid contra me faciat quiuis homo. 12 Si Dominus mihi auxiliator erit; & ego despiciã & contemnam

Bonum

† 13 Bonum est confídere in Domino,
14 quàm confídere in homine.
℣.15. Psal. XXXIX.5. LXI.9.10. CXLV.3. † 15 bonum est speráre in Domino,
16 quam speráre in princípibus.
† 17 Omnes gentes circuiérunt me:
18 & in nómine Domini ※ quia: vltus sum
÷ in: eos.
† 19 circumdántes circumdérunt me:
20 & in nomine Domini ※ quia: vltus sum
÷ in: eos.
℣.21. Deuter.I.44. † 21 circumdedérunt me sicut apes;
22 ÷ &: exarsérunt sicut ignis in spinis:
23 ÷ &: in nómine Domini ※ quia: vltus sum
÷ in: eos.
† 24 Impulsus, euérsus sum vt cáderem:
25 & Dominus suscépit me.
† 26 Fortitúdo mea & laus mea, Dominus:
℣.26. Exod.XV.2. Isai.XII.2. 27 & factus est mihi in salútem.

---

odientes me inimicos meos. 13 Etenim melius est confidere in Domino, 14 quàm confidere in homine. 15 melius est sperare in Domino, 16 quàm sperare in principibus. 17 Omnes gentes mihi inimicæ circumdederunt & obsederunt me vndique oppugnantes: 18 at in nomine & virtute Domini factum est, quòd per me iustè vindicatum & animaduersum sit in eis. 19 circumdederunt rursus vndique & obsederunt me: 20 at in nomine & virtute Domini factum est, quòd per me iustè vindicatum & animaduersum sit in eis. 21 circumderunt me vt apes fauum circumdant; 22 & exarserunt irâ contra me sicut exardet ignis in spinis: 23 at in nomine & virtute Domini factum est, quòd per me iustè vindicatum & animaduersum sit in eis. 24 Impulsus ab inimicis, pellebar & subuertebar vt caderem; 25 at è contra excepit me Dominus & sustentauit. 26 Dominus est qui mihi dat fortitudinem; & quem ego cantu meo laudo: 27 & ipse fuit mihi saluti; meque saluauit ab oppu-

† 28 Vox exſultatiónis & ſalutis, in tabernaculis
iuſtorum.

† 29 dextera Domini fecit virtútem :
30 dextera Domini exaltáuit ÷ me :
31 ※ dextera Domini fecit virtútem :

℣. 32. Ita apud Apollinarium & in al. cod. Vaticano.

† 32 Non móriar, ſed viuam :
33 & narrábo ópera Domini.
† 34 caſtígans caſtigáuit me Dominus ;
35 & morti non trádidit me.

℣. 36. Iſai. XXVI. 2.

† 36 Aperíte mihi portas iuſtitiæ :
37 ingréſſus in eas, confitébor Domino.
38 hæc porta Domini, iuſti intrábunt in eam.

℣. 39. 40. Ita Apud Apollinarium & infra in cod. Alexandr.

† 39 Confitébor tibi quóniam exaudíſti me ;
40 & factus es mihi in ſalútem.

℣. 41. 42. Matth. XXI. 42. Marc. XII. 10. Luc. XX. 17. Act. IV. 11. Epheſ. II. 20. I. Petr. II. 4. 7. Iſai. XXVIII. 16.

† 41 Lápidem, quem reprobauérunt ædificántes,
42 ÷ hic : factus eſt in caput ánguli.

---

gnantibus me. 28 Vox iubili & gratiarum actionis pro ſaluatione
mei audiatur in habitaculis iuſtorum ; 29 dicaturque quòd non hu-
mana potentia, ſed dextera & operatio omnipotentis Dñi fecerit for-
titudinem in hac meâ victoria de inimicis reportatâ : 30 & excelſa
dextera Domini exaltauerit me poſt humiliationem meam ; 31 dex-
tera, inquam, Domini fecerit fortitudinem in hoc triumpho, 32 Ita-
que iam non moriar ; ſed viuam : 33 & narrabo ſemper admiranda
opera Domini. 34 qui caſtigans ſuis me flagellis caſtigauit ;
35 attamē me morti non tradidit. 36. Aperite mihi portas templi, quò
iuſti ingrediuntur, profanis & immundis excluſis ; 37 per quas por-
tas ingreſſus in templum, gratiarum actiones debitaſque laudes pro-
fitebor Domino. 38 hæc porta Domini eſt, per quam iuſti intrare
debent in ſanctum templum eius. 39 Ibi tibi Domine confitebor
eo quòd me exaudieris in meis tribulationibus; 40 & fueris mihi ſa-
luti, ab omnibus me perſecutoribus ſaluando, & ab abiectione ſum-
mâ in ſummam altitudinem exaltando. 41 Hinc factum eſt vt fuerim
quaſi lapis ab ædificantibus quidem priùs reprobatus & reiectus,
42 ſed qui tamen poſtea idem ipſe lapis effectus ſit ſummus & caput
anguli, in ſummo angulo poſitus, duos parietes connectens, &

A Do-

43 A Domino factum est ⁎ istud:
44 & est mirábile in óculis nostris.
†45 Hæc est dies quam fecit Dominus:
46 exsultémus & lætémur in ea.
Populus. †47 O DOMINE saluum me fac:
℣.49. Matth.XXIII. 39.Marc.XI.10. Luc.XIX.38. 48 ô Domine bénè prosperáre.
49 Benedíctus qui venit in nómine Domini.
Propheta. †50 BENEDIXIMVS vobis de domo Domini:
51 Deus Dominus & illúxit nobis.
†52 Constitúite ÷ diem: solémnem in condénsis
53 vsque ad cornu altáris.
†54 Deus meus ÷ es: tu; & confitébor tibi:
55 Deus meus ÷ es tu; & exaltábo te.
†56 ÷ confitébor tibi, quóniam exaudísti me:
57 ÷ & factus es mihi in salútem:
†58 Confitémini Domino quóniam bonus,

---

ex vtroque pariete vnum faciens & sustinens ædificium. 43 A Do-
mino factum est totum istud; 44 & est admirabile & contra humanā
opinionem coram oculis nostris. 45 Hæc est læta dies illa, quam pro
tantâ victoriâ mirabilem fecit Dominus: 46 exsultemus ergo ac læte-
Matth.XXI.9. Marc.XI.9. Iohan.XII.13. mur in ea. *Populus.* 47 Obsecro Domine [hosanna] salua me nunc.
48 Domine bene nunc prospera & prosperè deduc [Messiam tuum]
obsecro. 49 Sit semper benedictus atque laudatus iste [Messias,] qui
nūc venit ex nomine & authoritate Dñi Dei [Patris.] *Propheta.* 50 Nos
autem ex hac domo Dñi, quò iam peruenimus, benediximus ac bene
precati sumus vobis qui estis ex eâdem domo Dñi: 51 nam & Dñs
Deus apparuit, lucemque nobis attulit tantæ lætitiæ. 52 Constituite
igitur & frequentate diem festum celebremque conuentum pro tam
grandi triumpho, allatis frondosis densisque arborum ramis, 53 ob-
umbrantibus & ornantibus templum totum ad ipsa vsque cornua
altaris. 54 Deus meus es tu; & ego tibi debitas laudes fatebor:
55 Deus meus es tu; & excelsum te esse prædicabo. 56 Confitebor
tibi condignas quantum potero gratiarum actiones quòd me exau-
dieris, 57 & fueris mihi saluti, me saluando. 58 Fatemini & vos

59 quóniam in ſæculum miſericórdia eius.

---

omnes Deo debitas quantum poteſtis laudes, quoniam bonus eſt; 59 & quoniam in æternum permanet munus hoc grande miſericordiæ eius.

*Orationes.*

MSS. 1 CONſolatio tribulationum noſtrarum pijſſime Domine; qui iuſtorum tabernacula lætitiâ & exſultatione perfundis; exalta Eccleſiam tuam virtute potentis dexteræ tuæ; quô fiat porta iuſtitiæ: & ita ſe angulari ſtabilitate connectat; vt tuâ reſurrectione clarificata refúlgeat. Qui cum Deo Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 19v. *De paſſione Domini.* 2 CIrcumdantes animam tuam Chriſte Domine inimici, ſuper te ácriter vt apes ſuper fauum inruerunt; cùm tempore paſſionis ſuper te exarſerunt in te vt ignis in ſpinis. & ideo quæſumus ad precem Eccleſiæ tuæ iam reſpice: & cruentum ſæuientis hoſtis de manu gladium tolle: vt mucrone tuo deciſum ſentiat; cùm per eos quos tenuerit, fidei tuæ cognouerit prædicari doctrinam. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 20v. *De paſſione Domini.* 3 CIrcumdantes animam tuam Chriſte Domine inimici, acriter ſuper te vt apes ſuper ceram inruerunt; cùm tempore paſſionis cúneus ſuper te exarſit ſicut ignis in ſpinis. & ideo quæſumus ad precem eccleſiæ tuæ iam reſpice: & cruentâ ſæuientis hoſtis de manu gladium tolle: vt mucronem ſuum deciſum ſentiat; cùm per hos quos tenuerit, fidei tuæ cognouerit prædicari doctrinam. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

*Benedictio.*

Comment. ... Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi. [DEus noſter] nobis fiduciam in ſe ſperandi largiri dignetur. Ipſi gloria cum æterno Patre & Filio & Spiritu Sancto in ſæcula ſæculorum. *Amen.*

÷ *Alle-*

# 118 CXVIII.

*Alleluia:*

*Beda:*

*Festiuo psalmo & diuinarum rerum virtute plenissimo desiderabile* Alleluia *præmittitur; vt meritum diuini carminis honore tituli possit agnosci. Est autem Hebræis elementis ad rudes & docibiles in schola Christi populos instruendos tali ordine depictus; vt ab vnaquaque littera octoni versus incipiant: vbi mysterium puto resurrectionis & veræ circumcisionis ostensum. Iosephus autem refert in libris* ἀρχαιολογίας *hunc psalmum & centesimum quadragesimum quartum & Deuteronomij Canticum, elegiaco metro esse compositos: quòd scilicet prior versus sex pedibus constet; & inferior vno minus in pentametrum finiatur.*

Sensus mysticus. *Per totum psalmum vniuersalis Sanctorum chorus loquitur; qui ab initio mundi siue fuerunt, siue sunt, siue futuri esse creduntur: inter quos reperiuntur Apostoli, Prophetæ, Martyres, Confessores, Ecclesiastici Ordines,[ & omnes ] qui sancta Domino integritate famulantur.*

*Quia ergo in singulis quibusque elementis secundùm interpretationem eorum debent intelligi quæ sequuntur: bene prima littera* Aleph, Doctrina *interpretatur; in qua immaculatis in via Domini beatitudo æterna promittitur:* Beati immaculati in via *& reliqua.*

*Quotidie ad horam primam.*

Eusebius Cæsariensis. *Rudimenta primæ institutionis quæ est secundùm Deum.*

S. Athanasius. *Psalmus beatitudinem proclamans*, [ item. ] *Describens vitam virtute bona præditam.*

Propheta. *Psalmus ad precandum.*

*Aleph.* 1 BEATI, IMMACVLATI IN VIA; qui ámbulant in lege Domini.

---

Ex hebraico. *ALLELV Cum lætitia & iubilo laudate, IA Deum.*

*In hoc Psalmo tamquam synonima pro* Diuina Lege *&* Sapientia *accipiuntur hæc vtroque numero;* Lex, Mandata, Statuta, Via, Iudicia, Testimonia, Præcepta, Iustitia, Aequitas, Iustificationes, Sermones, Verbum, Eloquium, Veritas: *nam vel non differunt; vel cùm re idem sint, eamdemque* diuinam legem & doctrinam *significent; ratione & notatione dumtaxat distinguuntur: quatenus* Legis Diuinæ *qualitates, notæ, perfectiones, proprietates, variæ sunt ac multiplices.*

*PROPHETA.* 1 Fœlices ac beati ij qui sine macula criminis viuunt in via bene viuendi à Dño præscriptâ; nempe qui incedunt & conuer-

Beati

*Aleph.* 2 Beati qui ſcrutántur teſtimónia eius;
in toto corde exquírunt eum.
*Aleph.* 3 non enim qui operántur iniquitátem,
in vijs eius ambulauerunt.
*Aleph.* 4 Tu mandáſti mandata tua cuſtodíri nimis.
*Aleph.* 5 Vtinam dirigantur viæ meæ
ad cuſtodiéndas iuſtificatiónes tuas!
*Aleph.* 6 Tunc non confúndar,
cùm perſpéxero in ómnibus mandátis tuis.
*Aleph.* 7 Confitébor tibi in directióne cordis,
in eo quòd dídici iudicia iuſtítiæ tuæ.
*Aleph.* 8 Iuſtificationes tuas cuſtódiam:
15 non me derelínquas vſquequaque.

---

ſantur ſecundùm eiuſdem Domini legem. 2 Fœlices & beati qui inueſtigant & perſcrutantur quænam ſint ea quæ Dominus ſe à nobis velle eſt teſtatus; totoque animo per obedientiam mandatorum exquirunt placere ei. 3 nam qui faciunt quidpiam quod contra diuinā legem ſit, hi certè in vijs à Domino præſcriptis non ambulauerunt. 4 Tu Domine mandaſti mandata tua à nobis valde vehementer ſummáque diligentiâ obſeruari. 5 Vtinam à te curſus viarum actionumque mearum dirigatur ad obſeruationem iuſtorum tuorum ſtatutorum! 6 tunc enim minimè pudeſiam, cùm ſemper inſpexero omnia mandata tua, eorumq; memoria numquam diſceſſerit ex animo meo. 7 Tunc cum rectitudine cordis ſatebor tibi tuas laudes, nempe cùm perdidicero atque complexus fuero iura tua iuſtiſſima. 8 Iuſta præcepta tua ſeruabo: ſed tu ne me vſqueadeo deſeras, vt tentatione permiſſā, in eam quoque me cadere permittas.

## *Orationes.*

1 NOn nos derelinquas vſquequaque Domine: quique nos in tentatione érudis; quæſumus vt inuictâ virtute confirmes. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

2 DEus, qui beatitudinis palmam immaculatis, & legem tuam ſeruantibus tribuis; fac nos iuſtificationes tuas in directione cordis perſeueranter exquírere. Per.

Diri-

3 DIrigantur viæ noſtræ, Domine, ad cuſtodiendas iu-
Breu. Mozarab. fol. 105. ſtificationes tuas: & qui legis tuæ nitimur perſcru-
tari ſecreta; tua quoque perducamur ad præmia. ℟. *Amen.*
Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus
& viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

*Beda.*

*II. Beth.* Domus.

*Quotidie ad horam primam.* *Exponit fidelis populus in ſermonibus Domini, quibus delectationibus perfruatur; oſtendens ſe eſſe* domum *Domini, & receptaculum mandatorum eius; cuius myſterium ſecunda littera continet.*

*Beth.* 9 IN quo córrigit adoleſcéntior viam ſuam?
in cuſtodiendo ſermónes tuos.

*Beth.* 10 In toto corde meo exquiſiui te:
ne repéllas me à mandátis tuis.

*Beth.* 11 In corde meo abſcóndi elóquia tua
vt non peccem tibi.

*Beth.* 12 Benedíctus es Domine; doce me iuſtificatiónes tuas.

*Beth.* 13 In lábijs meis pronunciáui ómnia iudícia oris tui.

*Beth.* 14 In via teſtimoniórũ tuórũ delectátus ſum
ſicut in omnibus diuítijs.

*Beth.* 15 In mandátis tuis exercébor;
& conſiderábo vias tuas.

---

℣. 11. Ita diſtinguitur apud Apollinariũ. ℣. 11. Iob XXXIII. 12. Pſ. XXXVI. 31. XXXIX. 9.

9 In qua re emandabit iunior curſum vitæ ſuæ? in obſeruando vtique verba tua Dñe. 10 Toto animo meo exquiſiui placere tibi; ne ergo ſinas me aberrare à mandatis tuis. 11 In abdito animi mei amanter recondidi verba tua, ne peccarem in te Deum. 12 Benedictione ac laude dignus es Dñe: intus me illuſtrando ſuauiterque trahendo doce & fac me facere iuſta præcepta tua. 13 Labijs quoq; meis aſſiduiſſimè narraui & mihi & alijs omnia iura ex edicto tuo ſeruanda. 14 In via viuẽdi iuxta præcepta obteſtantia nobis voluntatem tuam, delectatus ſum, quaſi lætarer in cunctis mundi diuitijs. 15 In meditatione mandatorum tuo-

in

Beth. 16 In iustificatiónibus tuis meditábor:
29 non obliuíscar sermónes tuos.

---

rum me exercebo: & contemplabor vias rationesque viuendi, quas tu nobis indixisti. 16 De tuis iustis præceptis semper meditabor ac delectabor: & numquam obliuiscar verba tua.

*Orationes.*

1 IN via testimoniorum tuorum Domine, quasi in omnibus diuitijs delectemur: ne quidquam nobis desit; cùm te nobis adesse cognoscimus. Per Dominum.

2 DEus, qui custodiâ tuâ adolescentium vias córrigis; iustitiam doces; réuocas à peccatis: fac nos in testimonijs tuis sicut in omnibus diuitijs delectari. Per D.

3 IN via testimoniorum tuorum Domine quasi in omnibus diuitijs delectamur: neque enim quicquam nobis deesse credimus; cùm te propitium adesse cognoscimus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 105 124.

*Beda.*

*III. Gimel.* Retributio *siue* Plenitudo.

*Quotidie ad horam primam.*

*Postulat populus Sanctis, qui in terra incolæ sunt*, retribui *gratiam; quam in primo parente amiserant: sed & persecutoribus eorum* restituendum *dicit esse quod agunt. Hæc ergo* retributio *meritorum, ista examinis iusti* plenitudo, *tertiæ litteræ nomine præmonstrantur.*

*Gimel.* 17 REtribue seruo tuo:
viuífica me; & custódiam sermónes tuos.

*Gimel.* 18 Reuéla óculos meos;
& considerábo mirabília de lege tua.

℣. 18. Sic distinguitur apud Apollinarin.

---

17 Tribue & tu vicissim adiutorium tuum mihi seruo tuo: & fac me viuere & obseruare verba tua. 18 Detrahe mundanarum cogitationum velamen ab oculis mentis meæ: & considerabo arcana & admiranda sensa & præmia, quæ proueniunt ex intellectâ atque seruatâ lege tuâ.

Incola

*Gimel.* 19 Incola ego ſum in terra :
non abſcóndas à me mandáta tua.

*Gimel.* 20 Concupíuit ánima mea deſiderárе
iuſtificatiónes tuas in omni témpore:

*Gimel.* 21 Increpáſti ſupérbos:
maledícti qui declínant à mandátis tuis.

*Gimel.* 22 Aufer à me oppróbrium & contémptum:
quia teſtimónia tua exquiſiui.

*Gimel.* 23 étenim ſedérunt príncipes ÷ & : aduersùm me loquebántur :
ſeruus autem tuus exercebátur in iuſtificatiónibus tuis.

*Gimel.* 24 nam & teſtimonia tua meditátio mea eſt :
÷ & : conſilium meum, iuſtificatiónes tuæ.

45 ỷ.19. I. Paralip. XXIX. 15. Pſa. XXXVIII. 13 II. Corinth. V.6. Hebr. XI. 13.

---

19 Aduena ego ſum in terra, citò hinc transmigraturus: ne ergo permittas mihi abſcondita & ignota manere ſingula mandata tua. 20 nam deſideranter deſiderauit anima mea noſſe & facere omnia diuina iuſſa tua per totum tempus vitæ meæ. 21 Tu comminatus es maledictionem æternam & ſupplicium ſuperbis ſeſe non ſubijcientibus legi tuæ: maledicti enim à te ſunt qui deuiant & recedunt à mandatis tuis, ea non ſeruando. 22 Aufer à me opprobrium & contemptũ, quibus me afficiunt ſuperbi propterea quòd exquiſiui cognoſcere, & ſeruare vel vitare quæ tu teſtatus es te à nobis velle vel nolle. 23 ob eam enim cauſam etiam principes in ſuis conſeſſibus aduersùs me obloquebantur: quibus non obſtantibus, ego ſeruus tuus adhuc me exercebam in meditatione diuinorũ iurium tuorum. 24 nam quæ tu conteſtatus es nobis iuſſa, ſunt materies iugis meditationis meæ: & iuſta iura tua ſunt conſiliarius meus, ea enim ego conſulo quid mihi faciendum ſit nec ne in cunctis actibus vitæ meæ.

*Orationes.*

*Mſs.* 1 CОncupiſcat anima noſtra Domine deſiderare iudicia tua in omni tempore: & hoc ſolum nobis vígeat in amore, quod æterno præparetur in múnere. Per Dñum.

2 DEus qui remótâ obscuritate paccati, facis nos legis tuæ mirabilia contuéri; aufer à nobis opprobria vitiorum per tuorum custodiam mandatorum. Per Dñum.

3 REuelator omnium bonorum Domine, reuela mentibus nostris vt mirabilia legis tuæ consideremus; & in præceptis ac iustificationibus tuis exerceamur: vt in ipsis consolationem præsentis vitæ pariter & futuræ percipiamus. Per Dominum.

4 Breu. Mozarab. fol. 126. COncupiscat anima nostra Domine desiderare iudicia tua in omni tempore: & hoc nobis solum vígeat in amore, quod æterno tuo præparetur in múnere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

5 fol. 153. NOminis tui Deus magnitudinem dona nobis oculorum reuelatione considerare: atque incolatûs nostri humilitatem álleua mandatorum * erectione; & concupiscentiam animæ, commutatione desideriorum spiritualium in ea, pérfice: auferas à nobis contemptum & opprobrium: tuorumque corda fidelium rénoua operatione virtutum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

* *ibi* ereptione.

*Beda.*

*IV. Daleth.* Pauper *vel* Tabulæ *vel* Ianua:

[ *Populus* ] *fidelis corporali quidem se dicit necessitate constrictum; sed sola Domini pietate saluandum: petens vt* ab eo vias iniquitatis amoueat, *quia* viam veritatis elegerit. *Et ideò* paupertate *mundana* ianuam *in se veris diuitijs aperit; & frequenti meditatione quasi* tabulas *sua præcordia Dei mandatis exhibet: quæ velut molli cera complanata, promptissimè iubentis imperium, quasi graphium scribentis acciperent;* Adhæsi, *inquiens*, testimonijs tuis Domine.

*Quotidie ad horam primam.*

*Daleth.* 25 ADhæsit pauiménto ánima mea: viuifica me secúndùm verbum tuum.

---

25 En consternatus animo, & stratus corpore adhæsi pauimento &

Vias

*Daleth.* 26 Vias meas enunciáui, & exaudísti me: doce me iustificatiónes tuas.

*Daleth.* 27 Viam iustificatiónũ tuárum ínstrue me: & exercébor in mirabílibus tuis.

*Daleth.* 28 Dormitáuit ánima mea præ tædio: confírma me in verbis tuis.

*Daleth.* 29 Viam iniquitátis ámoue à me: & de lege tua miserére mei.

*Daleth.* 30 Viam veritátis elégi: iudícia tua non sum oblítus.

*Daleth.* 31 Adhæsi testimónijs tuis Domine; noli me confúndere.

*Daleth.* 32 Viam mandatórum tuórum cucúrri, cùm dilatásti cor meum.
*59*

---

pulueri: tu me viuere fac ad normam verbi tui. 26 Vt olim vias actionesque meas exposui tibi; tuque me exaudisti; ita nunc me intus illustrando suauiterque trahendo, doce me cognoscere & facere iusta iussa tua. 27 Intelligere me fac veram viam, quam tenere debeam in exsequendis iustis præceptis tuis: & tunc me exercebo in loquendo de legibus tuis, quæ mirabiles sunt & rectitudine suâ, & præmio obedientiũ & supplicio inobedientium. 28 Anima mea stillauit lacrymis & dormire cœpit præ labore ac tædio difficultatis in continuo certamine isto cum externis persecutoribus, & cum internis cupiditatibus & vitijs renitentibus legi tuæ: sed tu fac me firmum & fortem in exsequendis verbis tuis. 29 Viam modumque viuendi iniquum remoue à me: & legis tuæ obseruationem misericorditer da mihi. 30 Nam viam viuendi veram & certam elegi in amplectendo legem tuam; & iusta iussa tua non sum oblitus. 31 Adhæsi Domine præceptis tuis voluntatem tuam testantibus: ne ergo sinas me pudore suffundi ob neglectum atque contemptum voluntatis tuæ. 32 Viam sanè mandatorum tuorum ego expeditè cucurrero, cùm interiore lætitiâ magnum amplumque feceris animum meum ad currendam eiusmodi viam à te mihi præscriptam.

*Orationes.*

1 VIam iniquitatis ámoue à nobis Domine; & de lege tua miserere nostri; vt & peccandi consuetudinem

tollas; & rectè viuendi perseuerantiam tribuas. Per Dñum.

2 DEus, qui animam terrenis actibus inhærentem verbi
* *al.* stra- tui virtute dissócias; quæsumus; vt ne in nos som-
tibus. nus mortis incumbat, ad viam *nos éxcites veritatis. Per.
* *al.* mox.

3 AB iniquitatis via rémoue Domine gressus nostros; &
in itinere mandatorum tuorum statue cursum no-
Breu. Mozarab. strum. animam igitur pauimento inhærentem, remedio
fol. 153. 168. salutifero súbleua; tuisque iustificationibus edoctam, potentiâ verbi tui viuifica. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*Beda*.

*V*. *He*. Ipsa *vel* Suscipiens.

*Quotidie ad horam tertiam.* *Multis modis beata plebs expetit vi* in lege Domini; *eius debeat munere custodiri: & pulcherrima ratione* Suscipiens *appellatur; quæ dicit*, Da mihi intellectum. Ipsa*que non immeritò vocatur; quæ in eadem semper intentione persistens*, à vanitate *sæculi* oculos auertit.

*He.* 33 LEgem pone mihi Domine viam iustificatiónum tuárum:
& exquíram eam semper.

*He.* 34 Da mihi intelléctũ; & scrutábor legẽ tuã:
& custódiam illam in toto corde ÷ meo:

*He.* 35 Deduc me in sémitam mandatórum tuórum:
quia ipsam vólui.

*He.* 36 Inclína cor meum in testimónia tua,
& non in auarítiam.

---

33 Tamquam legem & normam vitæ meæ, firmiter constitue mihi intus in mente ac voluntate mea viam illam viuendi, quam præcipiunt iusta præcepta tua Domine: illamque ego semper exquiram, vt magis magisque proficiam. 34 Tu da mihi tuum rectæ intelligentiæ donum: & ego perscrutabor quid reuera iubeat lex tua; eamque seruabo toto corde meo. 35 Diuino auxilio tuo deduc me per viam viuendi iuxta mandata tua: quia ipsam tenere volui. 36 Flecte cor meum ad seruanda mandata tua: & ne flecti sinas in auiditatem plus habendi & in-

Auérte

He. 37 Auérte óculos meos ne vídeant vanitátem:
in via tua viuifica me.

He. 38 Státue seruo tuo elóquium tuum in timóre tuo.

He. 39 Amputa oppróbrium meum quod suspicátus sum:
quia iudícia tua, iucúnda.

He. 40 Ecce concupíui mandáta tua:
74 in æquitáte tua viuífica me.

℣. 40. Sic distinguitur apud Apollinarium.

---

auaritiam. 37 Auerte oculos cum corporis tum cordis mei; ne quid vel gloriæ vel voluptatis vanum & fugax videant & concupiscant: sed in via à te præceptâ & ad te ducente, fac me viuere constanter. 38 Firma stabiliter in me seruo tuo eloquium tuum, vt te offendere timeam. 39 Aufer à me probrum illud mihi illatum ab aspernatoribus legis tuæ, quod reueritus sum: quia iura tua bona sunt atque iucunda ijs qui ipsis obtemperant. 40 Ecce Domine desideraui implere mandata tua: fac ergo me viuere secundùm iustitiæ formam à te statutam.

*Orationes.*

1 AVerte oculos nostros Domine ne videant vanitatem: in via tua viuifica nos, odisse sæculum, & diligere Christum. Per ipsum redemptorem: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritûs Sancti per omnia sæcula sæculorum.

2 VIuifica nos Domine in æquitate tua: atque inclina cor nostrum in testimonia tua & non in auaritiam: intellectum quoque da nobis: vt & legem tuam scire possimus; & toto eam corde & probabili conuersatione tenére. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

3 AVerte oculos nostros Domine ne videant vanitatem; & in via tua viuifica nos: fac nos odisse sæculum, & diligere Christum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 107. 119.

Nolam

4 NOtam nobis fac Domine tuam iustitiam; & vt eam exquiramus,cor nostrum ardore charitatis accende: da intellectum sensui nostro; quò valeamus tuæ legis ábdita perscrutari: da perfectionem fidei; vt possimus tuorum præceptorum ordinem custodire: vt per hæc & à peccato immúnes,& beatæ vitæ efficiamur hæredes. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 203.

5 INclina cor nostrum Domine in testimonia tua; *& à prauo intúitu vanitatis auerte: vt ab amore terreno nos ségreges; & supernæ dilectioni consocies. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 204. 213. *al. à quo intuitus.

*Beda.*

*VI. Vau.* Et Ipse.

*Postulat congregatio sancta* salutáre Dñi *sibi debere concedi; vt inimicos de tanta remuneratione confundat; & in* lege Domini *assidua* meditatione *proficiat.* Ipse *ergo Dominus atque saluator,* Vau *litteræ vocabulo designatur: notaque quàm pulchrè quinta littera,* Ipsa; *sexta nuncupetur,* Et Ipse: *idem* Ipse *videlicet, cui dicitur;* Tu autem idem ipse es, *id est, æternus: in cuius fide & iam Ecclesia* ipsa *esse, id est, vna eademque deuotione, semper hic & in futuro cum eo regnare promeruit.*

*Quotidie ad horam tertiam.*

*Vau.* 41 ET véniat super me misericórdia tua Dómine;
salutare tuum, secúndùm elóquium tuum.

*Vau.* 42 Et respondébo exprobrántibus mihi verbum;
quia speraui in sermónibus tuis.

*Vau.* 43 Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vsquequáque:
quia in iudícijs tuis supersperáui.

---

41 Veniat in me,quæso,Domine auxilium à misericordia tua;tuaque in me salus aduenìat iuxta promissũ tuum,42 Etenim hoc ego respósum dabo ijs qui me probris afficiunt,nempe quòd sperauerim in verbis promissionum tuarũ. 43 Et ne omnino permittas auferri à linguâ meâ hoc verbum verum: quia in iudicijs tuis, quibus reddes bona bonis, & mala

Et

Vau. 44 Et custodiam legẽ tuã semper in sæculũ
& in sæculum sæculi.

Vau. 45 Et ambulábam in latitúdine:
quia mandáta tua exquisiui.

Vau. 46 Et loquébar in testimónijs tuis in conspéctu
regum, & non confundébar.

Vau. 47 Et meditábar in mandátis tuis, quæ diléxi.

Vau. 48 Et leuáui manus meas ad mandáta tua, quæ
dilexi:

89 & exercébar in iustificatiónibus tuis.

---

malis, ego valde speraui. 44 Et custodiam legẽ tuam iugiter in hac vita perpetuò, ac pleniùs perfectiusque sine vllo prorsus peccato in altera vita per æterna sæcula. 45 Equidem ambulabam in cursu vitæ meæ cum animi latitudine atq; lætitia; quia mandata tua seruare exquisiui. 46 Et liberè coram regibus loquebar de ijs veritatibus & legibus, quas tu testatus es nobis: nec me de illis loqui pudebat. 47 Et cum delectatione meditabar de mandatis tuis, quæ valde dilexi. 48 Et admoui manus & operationes meas ad mandata tua, quæ dilexi: meque exercebam in loquendo de iustis præceptis tuis.

*Orationes.*

1 VEniat super nos misericordia tua Domine; ne in nobis ira desæuiat: habeamus in remedium Saluatorem; quem propitiaculum videmus & iudicem. Qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritus Sancti per omnia sæcula sæculorum.

2 VEniant nobis miserationes tuæ & salus tua iuxta eloquium tuum Domine; vt custodiamus legem tuam iugiter: vt verbo veritatis edocti, Salutaris tui eloquio roboremur. Per eumdem Dominum.

3 VEniat super nos Domine salutare tuum: vt ex ore nostro veritatis numquam décidat verbum; nec confundamur eloquij testimonio tui; sed liberè fateamur tuæ legis insignia. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam

Breu. Mozarab. fol. 107.

Deus

Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

4 TVa super nos Domine misericordia, te dum rogamus, aduen iat: tuumque salutare, cor nostrum erúdiat; & eloquij eruditio mentem nostram enutriat: vt qui in tuis speramus sermonibus; tuis per omnia consolemur virtutibus: ac dum spes nostra in te dirigitur; spei ipsius à te nobis petitio concedatur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 107. 113.

*Beda.*

*VII. Zain.* Oliuà *vel* Fornicatio.

*Chorus ille Sanctorum spem promissionum Domini sensibus nostris omnino commendat; vt firmum in mente nostra permaneat, quod gloriosa veritas pollicetur; asserens propterea fideles aduersa mundi libentissimè sustinere: quis enim mortem temporalem metuat, cui æterna vita promittitur? Ipsa ergo vita quæ hic in spe, illic in re percipitur,* Oliuæ *nomine, quam* Zain *littera designat, exprimitur: nam & in hac peregrinatione, Sanctorum facies exhilaratur in* oleo; *& in illa patria perfectius Sancti Spiritus æterna visione atque inhabitatione pinguescit. & quia septiformis est eiusdem Spiritus gratia; rectè septima littera vocitatur* Oliua. *Nomen autem* Fornicationis, *congruit* peccatoribus derelinquentibus legem *Domini*.

*Quotidie ad horam tertiam.*

*Zain.* 49 MEmor esto verbi ÷ tui: seruo tuo, in quo mihi spem dedísti.

*Zain.* 50 Hæc me consoláta est in humilitáte mea: quia elóquium tuum viuificáuit me.

*Zain.* 51 Supérbi iniquè agébant vsquequaque: à lege ÷ autem: tua non declináui.

---

49 Memento (vt humano more loquar) conficere promissum tuum datũ mihi seruo tuo; in quo me æternam salutem sperare fecisti. 50 Hæc res nempe ista promissio tua, me consolata est in abiectione & afflictione mea: quia istiusmodi sermo tuus à quauis aduersitate respirare me fecit, & in spem salutis reuiuiscere. 51 Me superbi contemptores legis tuæ deridebant; & nimis valde se erga me iniquè gerebant: non

Memor

*Zain.* 52 Memor fui iudiciórum tuórum à sæculo Domine, & consolátus sum.

*Zain.* 53 Deféctio ténuit me pro peccatóribus derelinquéntibus legem tuam.

*Zain:* 54 Cantábiles mihi erant iustificatiónes tuę in loco peregrinatiónis meæ.

*Zain.* 55 Memor fui nocte nominis tui Domine: & custodíui legem tuam.

*Zain.* 56 Hæc facta est mihi, quia iustificatiónes tuas exquisiui.

---

tamen à lege tuà ego deuiaui. 52 Recordatus sum iudiciorum tuorum quæ ab initio mundi exercuisti in flagellandis temporaliter filijs tuis quos admissurus es in fœlicitatem æternam; & ita me sum consolatus. 53 Defectio animi & horror me obtinuit propter peccatores qui derelinquunt legem tuam. 54 Mihi iusta præcepta tua veluti dulcia cantica erant in loco peregrinationis meæ, in mœroris solatium in itinere isto laborioso vitæ huius. 55 Quin & noctu etiam recordatus sum diuinæ tuæ maiestatis Domine; tuamque legem custodiui. 56 Id quod totum mihi euénit, quia iusta præcepta tua seruare quæsiui.

*Orationes.*

1 SPem quam dedisti Domine, in ipsa sit humilitatis nostræ consolatio; quæ nobis erit exsultatio & gloriæ plenitudo. Per Dominum.

2 DEus qui humilitatem nostram spe vitæ æternæ interim consolaris; præsta vt in loco peregrinationis nostræ ita tibi iugiter seruiamus; vt perennis patriæ beatitudine perfruamur. Per Dominum nostrum.

3 SPem quam dedisti nobis Domine, ipsa sit in humilitate nostrâ consolatio: quæ nobis erit in exsultatione gloriæ plenitudo. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Brev. Mozarab. fol. 153. 172.

4 MEmores tui in nocte Domine; legem tribue custodi-
fol. 153. 175. re : & qui de te nec in tribulationibus silent; num-
quam à tuis sermonibus cláudicent ; sed fixâ in te stabili-
tate perdúrent. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam *&c.*
5 TE suppliciter exoramus Domine, vt nobis iustifica-
tiones tuas insinues ; vias réseres ; mirabilia decla-
Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. res : & siquid Legis vmbraculum occultet, Paracléto illu-
minante reueles. vt si beatitudinis palmam non adipiscimur ; saltem vel pro delictis veniam consequamur. Per Dominum nostrum Iesum Christum. Cui est cum æterno Patre, & Spiritu Sancto honor & potestas & gloria in sæcula sæculorum. *Amen.*

*Beda.*

*VIII. Heth.* Vita.

*Quotidie ad horam tertiam.*

*Agmen beatum ad octauam litteram venit : in qua desiderat videre faciem Domini ; quia eius mandatis noscitur obsecutum. Et quia hoc desiderium in resurrectionis gloria perficietur ; octaua littera,* Vitæ *vocabulo gaudet.*

*Heth.* 57 POrtio mea Domine ; dixi custodire legem tuam :

*Heth.* 58 Deprecátus sum fáciem tuam in toto corde ÷ meo :
misereré mei secúndùm elóquium tuum.

*Heth.* 59 Cogitáui vias meas :
& conuérti pedes meos in testimónia tua :

*Heth.* 60 Parátus sum & non sum turbátus,
vt custódiam mandáta tua.

*Heth.* 61 Funes Peccatórum circumpléxi sunt me :
℣. 57. Psalm. XV. 5. LXXII. 26. ÷ & : legem tuam non sum oblítus.

57 Domine tu es mihi ceu tota hæreditaria portio & sors mea; & ego decreui custodire legem tuam 58 Deprecatus sum vultum tuum toto corde meo ; miserere mei secundùm promissum tuum. 59 Recogitaui vias actusque vitæ meæ : & conuerti gressus meos ad sequenda ea quæ te velle testatus es nobis, 60 Paratus fui & promptus, nec sanè sum

*Heth.* 62 Médiâ nocte surgébam ad confitẽdũ tibi
super iudícia iustificátionis tuæ.

*Heth.* 63 Párticeps ego sum omnium timẽntiũ te,
& custodiéntium mandáta tua.

*Heth.* 64 Misericordiâ tuâ Domine plena est terra:
115 iustificatiónes tuas doce me.

---

turbatus vel retardatus difficultate, custodire mandata tua. 61 Tendiculæ & insidiæ hominum peccatorum implicauerunt me: sed legem ego tuam non sum oblitus. 62 Medio noctis surgebam ad profitendum tibi laudes tibi debitas super iustis iudicijs tuis. 63 Particeps ego sum & socius omnium qui te timent, tuaque mandata custodiunt. 64 Muneribus misericordiæ tuæ Domine plena est terra: misericorditer ergo & me etiam doce iusta præcepta tua, intus me persuadendo efficaciâ tuâ.

*Orationes.*

1 PORtio nostra esto Domine: da nobis custodire legem tuam: vt tu sis nobis hæreditas; nosque sine fine possideas. Per Dominum nostrum.

2 DEus qui mandata tua seruantibus, portionem te esse voluisti; præsta vt ne peccatorum funibus implicemur; iustificationum tuarum vinculis illigemur. Per D.

*Beda.*

*IX. Teth.* Bonum.

*Populus beatus nonam litteram cantaturũ ingreditur: in qua gratias agit humiliatum se fuisse, vt ad iustificationes Domini deuotissimus perueniret; testimonia eius asserens sibi supra omnes esse diuitias: nomenque præsentis litteræ pariter exponens,* bonum *suum dicit verbum Dei humiliter meditari.*

*Quotidie ad horam tertiam.*

*Teth.* 65 BOnitátem fecísti cum seruo tuo
Domine secúndùm verbum tuum.

---

65 Benignè cum seruo tuo egisti Domine secundùm promissum boni-

Teth. 66 Bonitátem & diſciplínam & ſcientiam doce me:
quia mandátis tuis crédidi.

Teth. 67 Priúſquam humiliárer, ego delíqui:
proptérea elóquium tuum cuſtodíui.

Teth. 68 Bonus es tu; & in bonitáte tua doce me iuſtificatiónes tuas.

Teth. 69 Multiplicáta eſt ſuper me iníquitas ſuperbórum:
ego autem in toto corde meo ſcrutábor mandáta tua.

Teth. 70 Coagulátum eſt ſicut lac cor eórum:
ego verò legem tuam meditatus ſum:

Teth. 71 Bonum mihi quia humiliáſti me,
vt diſcam iuſtificatiónes tuas.

Teth. 72 Bonum mihi lex oris tui
130 ſuper míllia auri & argénti.

℣. 72. Pſalm. XVIII. 11.

---

tuum. 66 Benignitatem ergà proximum, eruditionem diſciplinamque morum, & rectam intelligentiam myſteriorum tuorum doce me illuſtratione & inſpiratione gratiæ tuæ; quia mandatis tuis ea mihi eſſe neceſſaria dicentibus credidi. 67 Antequam humiliarer & affligerer à te, ego erraui: propterea per humiliationem reſipiſcens, verba tua ſeruaui. 68 Tu benignus es Domine atque beneficus: pro tua ergo benignitate doce me intus noſſe & facere iuſta præcepta tua. 69 Multiplicata eſt contra me iniquitas & mendacium ſuperborum: ſed ego perſcrutàbor toto animo meo mandata tua vt ſeruem ea. 70 Horum ſuperborum animus, ſicut lac coagulatum & in caſeum obduratum, ſic incraſſatus eſt & obtuſus ne tua verba intelligat: ego autem legem tuam cum delectatione ſum meditatus. 71 Bonum mihi fuit quòd me humiliaueris atque afflixeris, vt vel ſic diſcerem iuſta præcepta tua. 72 Melior eſt lex tua mihi, pluſquam aureorum & argentorum millia.

## *Orationes.*

1 DIſciplinam & ſcientiam doce nos Domine: vt nec malitia aſperos; nec deſidia remiſſos; nec ſtultitia reddat

reddat ignaros . Per Dominum noſtrum .

2 DEus qui nos manu plaſmaſti; miſericordiâ redemiſti; da nobis intellectum : vt legem tuam immaculato corde meditemur; & te ſemper ſanctâ & beneplacitâ confeſſione ſectemur . Per Dominum noſtrum .

3 BOnitatem & diſciplinam & ſcientiam doce nos Domine : vt nec malitia aſperos ; nec deſidia remiſſos ; nec ſtultitia reddat ignauos . ℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℞. *Amen* .

Breu. Mozarab. fol. 138. 146.

4 CHriſte Deus noſter , qui pro nobis omnibus paſſionis ſuſtuliſti iniuriam ; cùm inter odientes pacem , pacificus inueníris ; & innocens à nocentibus crucifigeris : ſicque mortem humani generis morte tuâ transfigis : da nobis vt multiplicata ſuper nos ſuperborum iniquitas non præualeat; atque meditatio legis tuæ [à] cordis noſtri ſtudio non recedat : vt quia tu ſolus pro nobis omnibus & mortem paſſus es & ſepulchrum; credentibus tibi & lumen æternæ vitæ dones & præmium. [℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℞. *Amen* . ]

fol. 177.

*Beda .*

*X. Iod.* Scientia *vel* Principium .

*Ad decimam litteram cohors glorioſa progreditur ; in qua petit* intellectum mandatorum *ſibimet debere concedi ; vt veræ vitæ munere perfruatur : & petens vt per Domini miſericordiam* fiat immaculata; *ne poſſit in illa iudicatione confundi . recte igitur* Scientia *vel* Principium *nuncupatur littera ; in qua populus fidelis ab illo capiendi quærit* intellectum ; *à quo viuendi ſumpſit exordium :* manus tuæ, *inquiens ,* fecerunt me & plaſmauerunt: da mihi intelllectum *&c. Poteſt etiam* Scientia *vel* Principium *ad hoc interpretari , quod dicitur* Cognoui Domine quia æquitas iudicia tua *: quod in Hebraica veritate ita legitur:* Scio Domine quia iuſtum iudicium tuum : *& hoc* ſcientiæ *perfectioris , quæ in futuro reuelanda eſt , eſſe* principium : *quia nunc ex parte cognoſcimus ; & ex parte prophetamus .*

*Quotidie ad horam tertiam.*

Manus

*Iod.* 73 MAnus tuæ fecérunt me, & plaſmauérunt me:
da mihi intéllectum; & diſcam mandáta tua.
*Iod.* 74 Qui timent te, vidébunt me, & lætabúntur:
quia in verba tua ſuperſperáui.
*Iod.* 75 Cognóui Domine quia æquitas iudicia tua:
& ÷ in: veritáte ÷ tua: humiliáſti me.
*Iod.* 76 Fiat miſericórdia tua vt conſolétur me,
ſecúndùm elóquium tuum ſeruo tuo.
*Iod.* 77 Véniant mihi miſeratiónes tuæ, & viuam:
quia lex tua meditátio mea ÷ eſt:
*Iod.* 78 Confundántur ſupérbi,
quia iniuſtè iniquitátem fecérunt in me:
ego autem exercébor in mandátis tuis.
*Iod.* 79 Conuertántur mihi timéntes te,
& qui nouérunt teſtimónia tua.
*Iod.* 80 Fiat cor meum immaculátum
147 in iuſtificatiónibus tuis vt non confúndar.

℣. 73. Iob X. 8.
℣. 74. Pſal. XXXIII. 3.

---

73 Manus omnipotentiæ & miſericordiæ tuæ fecerunt me & formauerunt me: da ergo etiam intelligentiam rectam mihi; & ſic ſine errore diſcam mandata tua. 74 Tunc me videbunt qui te timent, & lætabuntur: propterea quòd in promiſſionibus verborũ tuorum valdè ſperauerim. 75 Cognoui Dñe quòd iuſta ſint iudicia & decreta tua, & quòd verè & iuſtè, meritóque me humiliaueris & afflixeris. 76 Verùm adueniat in me gratia & miſericordia tua, vt me conſoletur ſecundùm promiſſũ tuum, quod dediſti mihi ſeruo tuo. 77 Adueniant in me miſerationes tuæ vt tibi viuam: quia lex tua eſt id quod ego meditor, & in quo me oblecto. 78 Pudefiant autem ſuperbi, quia iniuſtè & contra tuam legem ſe geſſerunt erga me: ego verò me exercebo in enarrandis mandatis tuis. 79 Reuertantur ad me qui te timent, & diuina mandata ſciunt, quæ tuam nobis atteſtantur voluntatem. 80 Fiat, quæſo, per gratiam tuam animus meus perfectus & ſine peccati maculâ in ſeruandis iuſtis præceptis tuis: ne ob eorum neglectum ego coram te turpiter pudefiam.

### Orationes.

1 FAc cor meum immaculatum in tuis iustificationibus Domine: vt nec intelligentia praua nos pólluat; nec dispositio sinistra confundat. Per Dominum.

2 SCimus Domine quia iustum est iudicium tuum: sed obsecramus misericordiam tuam; vt veniant super nos miserationes tuæ: quatenus nec cum superbis confundamur; neque cum iniquis condemnemur. Per Dñm.

3 AD te Domine oculos nostros erigimus; quia manuum tuarum artificium sumus: da nobis intellectum discendi mandata tua; & timentes te reple lætitiâ. veniat in consolationem nostri misericordia tua; quæ nos & à malis omnibus éruat; & operum dignitatem tibi *placitam edoceat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 131. 150.

* *al.* placere.

4 PRæsta nobis Dñe intellectum discendi mandata tua; instrue nos meditatione assiduâ: vt ab omni officio nos non rétrahat desidia; sed ad consolandum nos tua fiat misericordia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 152.

5 FIat cor nostrum Domine in tuis iustificationibus immaculatum: vt nec intelligentia praua nos pólluat; nec dispositio sinistra confundat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 153.

### *Beda.*

*XI. Caph.* Manus.

*Vndecimam litteram peregrinus in hac terra populus decantat: in qua nimium desiderium suum in aduentu Domini feliciter confitetur: enumerat quoque quanta superborum insultatione pertulerit; ad postremum petit vt in mandatis Domini, ipsius munere perseueret. Hæc ergo mentis deuotio, per* Caph *litteram designatur: quæ ita* Manus *interpretatur: vt eiusdem* Manus palmam *siue* volam *significet; id est, non contractam eam, sed apertam expansisque digitis insinuet.* Manus *ergo significat opera vel cordis vel corporis vel ipsius amoris interni: apertio verò eius est, quam Psalmista commendans ait:* Reuela ad Dominum viam tuam, & spera in eum *&c.*

*Quotidie ad horam sextam.*

Defecit

Caph. 81 DEfécit in salutare tuum ánima mea : ÷ & in : verbum tuum supersperáui.

Caph. 82 Defecérunt óculi mei in elóquium tuum, dicéntes; *Quando consoláberis me?*

Caph. 83 Quia factus sum sicut vter in pruína : iustificatiónes tuas non sum oblítus.

Caph. 84 Quot sunt dies serui tui? quando facies de persequéntibus me iudícium?

Caph. 85 Narrauérunt mihi iníqui fabulatiónes, sed non vt lex tua :

Caph. 86 ómnia mandáta tua, véritas. Iníquè persecúti sunt me; ádiuua me.

Caph. 87 Páulò mínùs consummauérunt me in terra : ego autem non derelíqui mandáta tua.

Caph. 88 Secúndùm misericórdiam tuam viuífica me : & custódiam testimónia oris tui.

163 ✠. 11. psal. LXXXIII. 3.

---

81 Defecit me animus præ desiderio maximo obtinendi salutaris auxilij tui : nam & in promisso tuo spem magnam habui. 82 Defecerunt oculi mei intentiùs suspiciendo in cælum, exspectantes promissioné tuam: quibus oculis veluti tacitis vocibus ad te dicebam, *Quando tu me consolaberis?* 83 Nam calamitatibus & tentationibus aridùs effectus sum quasi vter à pruina contractus & corrugatus : sed iusta interim præcepta tua non sum oblitus. 84 Quot dies vitæ tam miseræ supersunt mihi seruo tuo? quando mihi facies iudicium liberationis meæ à persequentibus me? 85 Narrauerunt mihi iniqui isti sermocinationes lepidas quidem, sed nugatorias, quas ipsimet commenti sunt & excogitauerunt; at non vt præcipit grauissima lex tua Domine: 86 omnia enim mandata tua vera sunt, non nugatoria & inania. Cùm illi igitur iniustè me persecuti sint, tu mihi auxiliare. 87 Parum equidem abfuit quin me ipsi ad exitum vitæ perduxerint in terra; ego tamen non dimisi custodiam mandatorum tuorum. 88 Prout decet misericordiam tuam, fac vt reuiuiscam & respirem à metu impendentium malorum : & sic liberiore animo tutiúsque custodiam iura tua diuina contestata nobis voce tuâ.

Orationes

1 DEfecit in salutare tuum anima mea Domine: deside-
rio defectio proficiat exuberantis gratiæ dono; per-
ceptura consolationem in præmio. Per Dominum.

2 DEus, in cuius eloquium mentis oculi concupiscunt,
& Salutare deficiunt; adiuua dies nostros: ne perse-
quente iniquitate cadamus. Per eumdem Dominum.

3 AB omnibus impugnationum nequitijs Ecclesiam
tuam Domine dexteræ tuæ protectione defende: vt
inimicis nostris conuersis, sacris à te benedictionibus re-
pleamur. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

4 DEfecit in salutari tuo anima nostra Domine: deside-
rio indefesso proficiat exuberantis gratiæ dono,
perceptura consolationem in præmio. ℟. *Amen*. Per mi-
sericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis
& omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozarab. fol. 118.

*Beda*.

*XII. Lamed*. Disciplina.

*Ad duodecimam litteram plebs cælestis aduenit: in qua virtutem Domini factaque describens; dicit omnia temporalia finem posse suscipere; mandata verò eius nequaquam terminum reperire: quorum disciplinæ libentissimè subdita proclamat;* In æternum non obliuiscar iustificationes tuas. *&* *ideo* Lamed, disciplinam *sonat*.

*Quotidie ad horam sextam.*

*Lamed.* 89 IN ætérnum Domine verbum tuum pérmanet
in cęlo:

*Lamed.* 90 in generatiónem & generatiónem véritas tua:
fundásti terram, & pérmanet:

*Lamed.* 91 ordinatióne tuâ perseuérat dies:
quóniam ómnia séruiunt tibi.

ỳ. 89. Ps. LXXXVIII. 3.

89 Mandatum tuum Domine in æternum permanet in cælo, à cunctis cælitibus sine vlla prorsus inobedientia seruatum: 90 & in generationes omnes & ætates stabilis permanet veritas & firmitas decretorũ tuorum: sicuti iussu tuo fundasti terram; & ipsa obedienter permanet: 91 & sicut ex tuâ constitutione dies perseuerat indesinenter nocti succedens, iam ab exordio mundi: quia tibi omnia creata seruiunt & obediunt.

*Lamed.* 92 Nisi quòd lex tua meditátio mea ÷ est:
÷ tunc: fórtè periíssem in humilitáte mea.

*Lamed.* 93 In ætérnum non obliuíscar iustificatiónes tuas:
quia in ipsis viuificásti me.

*Lamed.* 94 Tuus sum ego; saluum me fac:
quoniam iustificationes tuas exquisiui.

*Lamed.* 95 Me exspectauérũt peccatores vt pérderent me.
testimonia tua intelléxi.

*Lamed.* 96 Omnis consummationis vidi finem:
latum mandátum tuum nimis.

178

---

92 Nisi lex tua meditatio & delectatio mea esset; perijssem *iam tum* cùm humiliarer & affligerer in persecutionibus meis. 93 In sempiternum non obliuiscar iustorum præceptorum tuorum: quia per ipsa me reuiuiscere fecisti. 94 Cùm tuus sim ego; tu me salua: quia iusta præcepta tua efficere ex animo quæsiui. 95 Me per insidias obseruando præstolabantur peccatores ad perdendum me: ego tamen ea quæ te à nobis velle testatus es, interim animo agitabam. 96 Omnis cuiuslibet perfectionis rerum in hac vita vidi finem esse ac terminum, & certis temporibus locisque cuncta definiri; at mandatum illud tuum diligendi te super omnia, & proximum sicut nosmetipsos, valde latum & spatiosum est, semper & vbique ad omnia se extendens indefinitè, vniuersam legem comprehendens.

*Orationes.*

1 IN æternum Domine permanet Verbum tuum in cælo; & in Ecclesiæ tuæ semper inhabitet templo: vt habitatoris præsentia, habitaculi sit claritas indefessa. Per eumdem Dominum.

2 DEus cuius in cælo veritas manet & verbum; lux perseuérat & dies; fac nos in tuo seruitio iugiter permanére: vt filij lucis esse mereamur. Per Dominum nostrum.

3 IN æternum Domine Verbum tuum quod pérmanet in cælo, in Ecclesiæ tuæ semper inhabitet templo: vt inhabitatoris præsentia, habitaculis sit claritas indefessa. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es bene-

Breu. Mozarab. fol. 131. 219.

benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*Beda*.

*XIII. Mem*. Ex quo *vel* Ex ipsis.

*Populus beatus, qui Prophetarum atque Euangelij plurima meditatione profecerat adloquendum*, super docentes se ac seniores *asserit* se diuina intellexisse mandata. *& ideo* super mel & fauum ori suo *Scripturarum diuinarũ testatur prouenisse* dulcedinem. *Quod ergo* Mem *interpretatur*, Ex quo; *hoc est quod dicitur*, Quomodo dilexi legem tuam Domine! *& iterum*, Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua! *id est*; ex quo *affectu dulcedinis & amoris*! *vt significet ex intimo*. *Quod verò dicitur*, Ex ipsis; *significat*, ex ipsis *Domini mandatis eorumdem concipiendum amorem*; *vnde dicit*, A mandatis tuis intellexi *&c*.

*Quotidie ad horam sextam*.

*Mem*. 97 QVomodo diléxi legem tuam ÷ Domine:
totâ die meditátio mea ÷ est:

*Mem*. 98 Super inimícos meos prudéntem me fecísti mandáto tuo:
quia in ętérnum mihi est.

*Mem*. 99 Super omnes docéntes me intelléxi:
quia testimonia tua meditátio mea ÷ est:

*Mem*. 100 Super senes intelléxi:
quia mandáta tua quæsiui.

*Mem*. 101 Ab omni viâ malâ prohíbui pedes meos;
vt custodiam verba tua.

---

97 Quàm dilexi legem tuam Domine! de eâ enim ego meditor totâ die. 98 Tu fecisti vt ego magis quàm inimici mei, intelligerem mandatum tuum: quia in æternum mihi amabile est, & in æternum est mihi proficuum. 99 Plùs etiam habui rectam rerum intelligentiam, quàm magistri mei qui disciplinas me docebant: propterea quòd de ijs quæ te velle testatus es, mediter assiduè. 100 Rectiorẽ sanè prudentioremq; intelligentiam habui, quàm seniores longâ rerum experientiâ edocti; propterea quòd tua mandata cognoscere & facere quæsiuerim ex corde. 101 Ab omni viâ viuendi & actione malâ prohibui gressus actus-

*Mem.* 102 A iudícijs tuis non declináui:
quia tu legem posuisti mihi.
*Mem.* 103 Quàm dúlcia fáucibus meis eloquia tua!
super mel ori meo.
*Mem.* 104 A mandátis tuis intelléxi:
proptérea odíui omnem viam iniquitátis.

194

℣. 103. Psl. XVIII. 11.

que meos, vt custodirem iussa tua. 102 A Diuinis iuribus tuis non recessi; propterea quòd tu Deus, cui omnis creatura obedire debet, legem mihi constitueris. 103 Quàm dulcia sunt gutturi & interiori palato animi mei verba & præcepta tua! certè suauiora sunt cordi meo, quàm sit dulce mel ori corporis mei. 104 Ex mandatis tuis veram de bonis malisque rebus intelligentiam assecutus sum; & propterea odio habui omnem iniustam viam viuendi, actionemque prauam.

*Orationes.*

1 DOna nobis Domine sic legem tuam diligere; vt eam iugiter meditemur in corde: & accepto tibi semper proficiamus in opere. Per Dominum nostrum,

2 DIgnare Domine faucibus nostris eloquij tui inferre dulcedinem: vt valeamus à *vijs prauis, pedum nostrorum subtráhere vestigia. Per Dominum nostrum.

*al. vitijs.

3 AB omni viâ malâ próhibe pedes nostros Domine: verbumque tuum totâ seruemus attentione; atque à malo recedere, & tibi nos pérpetim facias complacére. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus: & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozarab. fol. 107. 131. 136.

4 DA nobis Domine sic diligere legem tuam: vt eam iugiter meditemur in corde; & accepto tibi perficiamur in opere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 131. 141.

5 LÆtemur Domine super eloquia tua, quæ super mel & fauum sunt dulcia; qualiter nobis temporalem

fol. 134.

dilata-

dilatationem ouando perducant. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Beda.*

*XIV. Nun.* Sempiternum *vel* Piscis.

*Ad quartam decimam litteram cohors beata peruenit; in qua* pedibus suis Dominici verbi lumen *radiare congaudet: animam suam humillima satisfactione commendans, & expetens* retributiones *Domini perpetuas. ob quas littera hæc* Sempiterni *nomen accepit. Porrò quòd* & Piscis *interpretatur; ostendit eum qui sæculi fluctibus obsitus,* lumen verbi *requirit; dicens,* Humiliatus sum vsquequaque Domine *&c.*

*Quotidie ad horam sextam.*

*Nun.* 105 LVcérna pedibus meis, verbum tuum; & lumen sémitis meis.

*Nun.* 106 Iuráui & státui custodíre iudícia iustítiæ tuæ.

*Nun.* 107 Humiliátus sum vsquequáque: Domine viuífica me secúndùm verbum tuum.

*Nun.* 108 Voluntária oris mei beneplácita fac Domine: & iudícia tua doce me.

*Nun.* 109 Anima mea in mánibus meis semper: & legem tuam non sum oblítus.

*Nun.* 110 Posuérunt peccatores láqueum mihi: & de mandátis tuis non erráui.

---

105 Lex tua veluti lucerna est dirigẽdis gressibus & actibus vitæ meæ: & veluti lux est ad itinera monstrãda totius cursus vitæ meæ, vt videam quâ sit mihi gradiendum, quidue mihi deuitandum. 106 Cum iuramento promisi & statui custodire iura tua iusta. 107 Humiliatus & afflictus sum valde Domine: sed tu fac me viuere perseueranter secundùm legem tuam. 108 Spontanea hæc promissa seruandæ legis tuæ, quæ ore & animo meo feci, complaceant tibi Domine: & iura tua extrinsecus & intrinsecus doce me semper. 109 Nam anima mea quasi in manibus meis portatur semper exposita continuis periculis; & quotidie periclitor: nec tamen oblitus sum legis tuæ. 110 Peccatores posuerunt mihi laqueum & insidias: non tamen à seruandis præceptis

Hære-

*Nun.* 111 Hæreditáte acquisiui testimonia tua in ætér-
num:
quia exsultátio cordis mei sunt.

*Nun.* 112 Inclináui cor meum ad faciéndas iustificatió-
nes tuas

209 in æternum propter retributionem.

℣. 111. Deuteron. XXXIII. 4.

---

tuis aberraui. 111 Quasi fundum meum hæreditarium accepi & possidere constitui in æternum vsque diuina mandata contestantia nobis voluntatem tuam: quia ipsa sunt in quibus guadio exsultat cor meum. 112 Inclinaui sensum animi mei ad exsequenda iusta præcepta tua in perpetuum propter æternam retributionem fœlicitatis æternæ: vt hoc solatio infirmitas mea non lassesceret; sed alacriùs obtemperaret voluntati meæ, quâ tibi potissimum obedire volo propter maiestatem tuam, quia tu nimirum Deus es.

## *Orationes.*

1 Sit lucerna pedibus nostris verbum tuum Domine; & lumen semitis nostris: vt quod intelligamus, ínstruat; & quò properemus, ostendat. Per Dominum nostrum.

2 Deus qui verbum tuum lumen semitis nostris tribuisti; animam nostram ita regere digneris; vt in tuæ retributionis hæreditate confidat. Per Dominum.

3 Lumen tuum Domine legis tuæ nobis agnitione ostende: vt à lubricis casibus tuo iuuámine erigamur; & álacres in tuo lumine ad destinata æternitatis tuæ gaudia festinemus. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Bren. Mozarab. fol. 156. 158.

## *Beda.*

*XV, Samech.* Adiutorium.

*Ad quintam decimam litteram catholicum venit examen: in qua dicit* iniquos, *id est, aduersarios legis* odio sibi fuisse; legem verò Domini se dilexisse: petens *vt* ab eo susceptum, *mala sæculi euadat:*

carnem-

*Quotidie ad horam sextam.* carnemque suam timori Domini *subijci*; *ne de eius* præuaricatione *iudicetur exoptat: nomen quoque litteræ pariter exponens*; *vbi ait*, Adiuua me, & saluus ero.

*Samech.* 113 INíquos ódio habui:
& legem tuam diléxi.

*Samech.* 114 Adiútor & suscéptor meus es tu:
÷ & in : verbum tuum supersperáui.

*Samech.* 115 Declináte à me malígni:
& scrutábor mandáta Dei mei.

*Samech.* 116 Súscipe me secúndùm elóquium tuum, & viuam:
& non confúndas me ab exspectatióne mea.

*Samech.* 117 Adiuua me; & saluus ero:
& meditábor in iustificatiónibus tuis semper.

*Samech.* 118 Spreuísti omnes discedéntes á iudícijs tuis:
quia iniústa cogitátio eórum.

*Samech.* 119 Præuaricántes reputáui omnes peccatóres terræ:
ídeo diléxi testimónia tua.

---

113 Odiui violatores legis tuæ prauasque cogitationes alienas à tuâ lege Dñe: ipsam autem legem tuam dilexi. 114 Tu es auxiliator meus & exceptor meus: qui tuo me scuto defendis aduersùs inimicos meos; & in verbo promissionis tuæ vehementer speraui. 115 Recedite à me maligni: & sic liberâ mente inuestigabo quæ sint Dei mei mandata, vt custodiam ea. 116 Excipe me tu vicissim Domine; meque corrobora secundùm verbum promissionis tuæ: & fac vt tibi viuam; & ne me sinas pudore, persundi ob frustratam exspectationem meam, si non impetravero ea quæ à te fidenter exspecto. 117 Auxiliare tu mihi; & saluus ero: ac de iustis præceptis tuis cum delectatione semper meditabor. 118 Abiecisti & nihili duxisti omnes aberrantes à iustis præceptis tuis: quia iniusta est eorum cogitatio & cupiditas. 119 Existimaui omnes peccatores terræ esse reos violatæ legis tuæ; quos tu quasi scoriam computasti, & abiecisti: propterea ego dilexi tua

Confi-

*Samech.* 120 Confige timóre tuo carnes meas :
225 à iudícijs enim tuis tímui.

---

mandata, quæ nobis testantur iustum tuum. 120 Transfige horrore offensæ tui & casto timore tui, quasi clauis quibusdam carnales concupiscentias meas & membra corporis mei; ne moueantur & ferantur ad sua desideria praua : à decretis enim tuis puniendi æterno supplicio peccatores, mihi valde timui.

## *Orationes.*

1 AVxiliare nobis Domine; & salui erimus : te enim desistente, perditio; & te præsente, vitalis est plenitudo. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

2 DEus qui inimicos nostros semper nobis iubes diligere, & legem tuam custodire; illumina oculos cordis nostri; vt te semper adiuuante, tibi obediamus; & à malis operibus eruamur. Per Dñum nostrum IesumChristum.

3 TRibue nobis Domine adiutorium declinandi odia *iniquorum, & fallaciam superare præuaricatorum. esto protector sperantium in verbo tuo; & suscipe humiles iuxta eloquium tuum : quatenus possimus tua mandata seruare, & iudicia tua metúere, & de admissis indulgentiam proméreri. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 156. 161.
* *al.* inimicorũ.

4 AVxiliare nobis Domine; & salui erimus: te enim desistente perditio; & te * præsente, vitalis est plenitudo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster.

fol. 156. 165.
* *al.* præseruante.

5 TE Domine deprecamur vt in timore tuo confixi, lucernâ sacri luminis præeunte, à peccati funibus absoluti, & tua portio facti; illam viam incédere valeamus; quæ nos à malorum liberatos supplicijs, Angelis faciat cohæredes. Per ipsum Dominum nostrum Iesum Christum. cui est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Comment. huius Psalm. tom. 9. S. Hieronymi.

Beda.

*Beda.*

*XVI. Ain*: Fons *siue* Oculus.

*Ad sextam decimam litteram in æternum membra Domini viuentia peruenerunt: in qua petunt sacræ Incarnationis aduentum;* tempus *esse dicentia, vt ad destruendos superbos potentia Diuina monstretur. Ille est ergo* Fons *viuus, qui quæritur: iste* oculus *mundus, qui quæritur;* oculi, *inquit,* mei defecerunt in salutari tuo.

*Quotidie ad horam sextam.*

*Ain.* 121 FEci iudícium & iustítiam:
non tradas me calumniántibus me.
*Ain.* 122 Súscipe seruum tuum in bonum:
non calumniéntur me supérbi.
*Ain.* 123 Oculi mei defecérunt in salutare tuum,
& in elóquium iustítiæ tuæ.
*Ain.* 124 Fac cum seruo tuo secúndùm misericórdiam tuam:
& iustificatiónes tuas doce me.
*Ain.* 125 Seruus tuus ÷ sum; ego; da mihi intelléctum,
vt sciam testimónia tua.
*Ain.* 126 Tempus faciéndi Domine:
dissipauérunt legem tuam.

*ỳ. 125. Supra ỳ. 82.*

121 Feci id quod ius postulat & iustitia: ne igitur me tradi permittas manibus eorum, qui mihi iniuriam faciunt & calumniam. 122 Excipe me seruum tuum, vt bene sit mihi: & ne sinas superbos me calumniari & opprimere. 123 Oculi mei defecerunt & elanguerunt assiduè spectando in cælũ intenti, ad implorandum tacitis vocibus auxiliũ tuum salutiferum, & ad exspectandum effectum verbi & promissi tui & veri & iusti, quod neminem fallit. 124 Fac igitur citò cum seruo tuo prout misericordiam tuam facere conuenit: & me exterius interiusque doce iusta præcepta tua. 125 Ego & conditione & professione spontaneâ sum seruus tuus: intelligentiam ergo rectam præbe mihi; & sic cognoscam quænam sint ea quæ à nobis fieri debere es tu contestatus. 126 Tempus adest opportunum vt facias vindictam & vltionem de iniquis Domine: siquidem isti ruperunt & dissipauerunt legem tuam.

*Ain.* 127 Ideo diléxi mandáta tua,
ſuper aurum & topázion.

*Ain.* 128 Proptérea ad ómnia mandata tua dirigébar:
241 omnem viam iniquam ódio hábui.

℣. 127. Pſalm. XVIII. 11.

---

127 Quamobrem dilexi mandata tua pluſquam aurum & obrizum & topazium. 128 & ob eam cauſam ad normã vniuerſorum mandatorum tuorum me dirigebam, meaque facta recta faciebam; & omnem viam actionemque vitæ iniuſtam & prauam odiui.

*Orationes.*

1 DOce nos Domine iudicium & iuſtitiam facere: vt non tradamur aduerſis; nec calumniantibus ſubdamur iniquis: ſed eloquia tua intentis mentibus diligentes, ab omnibus malignis eripiamur inſidijs. Per Dominum.

2 DEus qui rectum iudicium & iuſtitiam ſpontè tribuis; fac ſeruis tuis vt illa ſemper meditentur, te adiuuante & miſerante, quæ tibi ſunt placita. Per Dominum.

3 IVdicium & iuſtitiam doce nos facere Domine; qualiter valeamus ſuperborum calumnias conculcare: excipe ſeruos tuos in bono, qui ſperant in ſalutare tuum: quorumque interiores oculi Chriſti tui exſpectant regnum; hos partem habere facito in conſortio Electorum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 179. 192. 197.

*Beda.*

*XVII. Phe.* Os, *ab* ore *non ab oſſe.*

*Septimam decimam litteram ſancti populi intrat oratio: aſſerens* ſe aperuiſſe os ſuum & attraxiſſe ſpiritum, *vt eius audiatur oratio*; exitusque aquarum tranſiſſe *lacrymas pias*; quia non ſit **à Iudæis* cuſtodita lex Domini. *Et rectè littera vocabulum* oris *accipit, in qua paruulus quis & humilis introitum cordis aperit; & ſpiritum diuinæ charitatis imbibit.*

**fortè, ab eis.*

*Quotidie ad horam nonam.*

Mira-

*Phe.* 129 Mirabília testimonia tua:
ídeo scrutáta est ea anima mea.
*Phe.* 130 Declarátio sermónum tuorum illúminat:
÷ & : intelléctum dat páruulis.
*Phe.* 131 Os meum apérui & attráxi spíritum:
quia mandáta tua desiderábam;
*Phe.* 132 Aspice in me; & miserére mei,
secúndùm iudícium diligéntium nomen tuũ.
*Phe.* 133 Gressus meos dírige secúndùm elóquium tuum;
& non dominétur mei omnis iniustítia.
*Phe.* 134 Rédime me à calúmnijs hóminum,
vt custódiam mandáta tua.
*Phe.* 135 Fáciem tuam illúmina super seruum tuum;
& doce me iustificatiónes tuas.
*Phe.* 136 Exitus aquárum deduxerunt óculi mei;
quia non custodiérunt legem tuam.

257
℣. 130. Sic distinguitur apud Apollinarium.
℣. 130. Psal. XVIII. 8.
℣. 132. I. Thessal. I. 6. 7.
℣. 133. Psalm. XVI. 5. XVIII. 14.
℣. 135. Psalm. IV 7.
℣. 136. Ierem. IX. 1.

---

129 Mandata tua, quæ testimonia sunt iussionis tuæ, & numero & magnitudine & perfectione summâ, admiranda sunt hominibus ignorantiâ & concupiscentiâ vitiatis, pronisque ad malum ab adolescentia sua: idcirco anima mea diligentiùs perscrutata est ipsa mandata tua vt obseruaret ea. 130 Manifestatio & explicatio mandatorum tuorum omnes illuminat; & paruulos simplices & rudes intelligere facit quæ tu iubes aut prohibes. 131 Os meum aperui & traxi anhelitum & suspiraui; eo quòd ardentiùs desiderarem nosse & implere mandata tua. 132 Quare benignis oculis respice ad me; & miserere mei iuxta solitum ius illud tuum æquissimum, quo vti soles erga diligentes Diuinam maiestatem tuam. 133 Gressus actusque omnes vitæ meæ fac directos ad normam & regulam mandati tui; & fac ne vlla mihi dominetur iniquitas. 134 Libera me à calumnijs hominum, vt animo liberiore custodiam mandata tua. 135 Vultum tuum exhibe lucidum & propitium mihi seruo tuo; & interiore luce ac manuductione tuâ doce me iusta præcepta tua. 136 Riui lacrymarum defluxerunt ex oculis meis, propterea quòd non custodierint legem tuam.

*Orationes.*

1 RIuos lacrymarum deduxerunt oculi nostri Domine; qui legem tuam vétita concupiscendo transgrediuntur: per ea, crimina abluamus; per quæ, peccata commisimus. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

2 DEus qui lucem verborum tuorum & intellectum das paruulis; concede vt pectora nostra ad recipiendum Spiritum Sanctum Paraclitum aperta sint. Per Dñum *&c.* in vnitate eiusdem Spíritus Sancti per omnia *&c.*

3 SCrutantes Domine testimoniorum tuorum mirabilia, inluminationis tuæ intellectum declara: quique aperto ore vitalem spiritum traximus; & pinguedinem sancti Sacrificij saginati ructamus: in timore semper eloquiorum tuorum crescamus; atque gloriam aspectûs tui ostensione pacificâ videamus. ℟. *Amen.* Per miseticordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 130. 132.

4 ILlumina Domine vultum tuum super nos, vt declaratio sermonum tuorum corda illuminet nostra; & intellectus pectora enutriat paruulorum: vt dum mandata tua concupiscimus; sapientiæ & intellectûs Spiritum corde patefacto sumamus. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 202.

5 DEclaratio sermonum tuorum illuminet Domine corda; & intellectus pectora enutriat paruula: vt dum mandata tua concupiscimus, sapientiæ & intellectûs Spiritum corde patefacto sumamus. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 202.

*Beda.*

*XVIII. Sade.* Iustitia.

*Triumphatrix carnis suæ cohors Sanctorum ad octauam decimam litteram venit: in qua secundùm ipsius litteræ nomen* iustitiam *Domini confitetur*; & eloquia eius ignita *continua se dicit* dilectione *venerari: ad postremum petens* intellectum testimoniorum; *vnde* viuificari *debeat* in æternum.

*Quotidie ad horam nonam.*

Iustus

*Sade.* 137 IVſtus es Dñe; & rectum, iudicium tuum.
*Sade.* 138 Mandáſti iuſtítiam teſtimónia tua, & veritátem tuam nimis.
*Sade.* 139 Tabéſcere me fecit zelus meus: quia oblíti ſunt verba tua inimíci mei.
*Sade.* 140 Ignítum elóquium tuum veheménter: & ſeruus tuus diléxit illud.
*Sade.* 141 Adoleſcéntulus ſum ego & contémptus: iuſtificatiónes tuas non ſum oblítus.
*Sade.* 142 Iuſtítia tua, iuſtítia in ætérnum: & lex tua, véritas.
*Sade.* 143 Tribulátio & angúſtia inuenérunt me: mandáta tua meditátio mea ÷ eſt:
*Sade.* 144 Aéquitas, teſtimónia tua in ætérnum: intellectum da mihi, & viuam.

272 ℣. 139. Pſal. LXVIII. 10. ℣. 140. Pſalm. XI. 7. XVII. 31. Prouerb. XXX. 5.

---

137 Iuſtus es Domine; & recta ſunt ſingula iura ac iudicata tua. 138 Tu nimis valde mandaſti nobis vt ſeruaremus iuſtitiam, nempe ea quæ teſtatus es te velle; & vt ſeruaremus veram rectamque legem tuam. 139. Tabefecit & conſumpſit me zelus meus & indignatio, eo quòd inimici mei obliti fuerint præceptorum tuorum. 140 Eloquium tuum ſiue in pręcipiendo ſiue in promittendo puriſſimum eſt in æquitate & fidelitate; ſicut metallum igne conflatum & ab omni ſorde expurgatum: illudque ſeruus tuus dilexit. 141 Vt adoleſcentior quidem vel puer potiùs ac contemptibilis ego ſum; ſed iuſta præcepta tua non ſum oblitus. 142 Iuſtitia tua eſt iuſtitia ſempiterna; & lex tua eſt vera recta ac fidelis in ſupplicijs decernendis ac præmijs. 143 Tribulationem & anguſtiam inueni: mandata tamen tua non deſinunt eſſe iugis meditatio mea. 144 Præcepta teſtantia iuſſum tuum, ſunt iuſta & æqua in æternum: fac ergo vt ego ea intelligam, & vt eadē intellecta faciendo tibi viuam.

---

### *Orationes.*

1 IGnítum verbum tuum ſerui tui Domine diligamus: quod in nobis peccatorum ſordes décoquat; & ſcientiæ lumen accendat. Per Dñum noſtrum Ieſum Chriſtū.

Iuſtus

2 IVstus es Domine; & rectum, iudicium tuum. supplices tuos ab omni tribulatione & angustia libera: vt éffici mereamur mandatorum tuorum meditatione felices. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu.Mozarab. fol.204.216.

3 ÆQuitatem testimoniorum tuorum Dñe da nobis auidiori sensu cápere; vt quod mortificat in nos stultitia; viuificet à te sapientia destinata. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol.213. *De passione Domini.*

4 IVstus es Domine; qui pro nobis iniustè iudicatus es innocens: & ideo quæsumus, vt qui punitus es sine crimine tuo; absoluas nos à fácinore peccatorum nostrorum. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus *&c.*

*Beda.*

*XIX. Coph.* Vocatio.

*Quotidie ad horam nonam.*

*Nonam decimam litteram ingreditur reuerendissimus chorus: in qua iuxta nomen eius* in toto corde suo clamat ad Dominum; iustificationes eius *sedulus* exquirens: *&* in verbo illius *anticipata confessione* gauisus; *adijciensque* se cognouisse testimonia Domini in æternum esse fundata.

*Coph.* 145 CLamáui in toto corde ÷ meo: exaudi me Domine:
iustificatiónes tuas requíram.

*Coph.* 146 Clamáui ad te; saluum me fac, vt custódiam mandáta tua.

*Coph.* 147 Præuéni in maturitáte, & clamáui:
÷ quia: in verba tua supersperáui.

---

℣. 147. Supra ℣. 62.

145 Quoniã toto affectu animi mei ad te clamaui, exaudi me Dñe; vt iusta præcepta tua perquiram atq; custodiam. 146 Quoniam ad te emisi clamorem, teque inuocaui; tu salua me: & fac vt custodiam tua præcepta, quæ testimonia sunt nobis voluntatis tuæ. 147 Maturè & nocte intempestâ antelucanis horis anticipaui preces, & clamaui:

Præue-

Coph. 148 Præuenérunt óculi mei ÷ ad te: dilúculo, vt meditárer elóquia tua.

Coph. 149 Vocem meam audi secúndùm misericórdiam tuam Domine:
& secúndùm iudícium tuum viuífica me.

Coph. 150 Appropinquauérunt persequéntes me iniquitáti:
à lege ÷ autem: tuâ lóngè facti sunt.

Coph. 151 Prope es tu Domine: & omnes viæ tuæ véritas.

Coph. 152 Inítio cognóui de testimónijs tuis
quia in ætérnum fundásti ea.

285 ℣. 148. Psal. LXII. 2.7

quia in verbis promissionum tuarum valdè speraui. 148 rursumque oculi mei ante negotia omnia in vigiliâ matutinâ cùm diluculascit, tibi vigilare cœperunt ad meditandũ verba tua. 149 Vocem ergo precationis meæ ausculta Domine, prout decet misericordiam tuam: & ad normam iuris tui me viuere facito. 150 Qui me persequebantur appropinquauerunt quidem ad iniquitatem: sed procul discesserunt à lege tua. 151 Sed tu Domine, non Deus à longè, sed Deus appropinquans es, & omnibus ades propè: & omnia mandata tua vera sunt & recta. 152 Iam à principio & à multo tempore noui hoc de mandatis tuis & testimonijs voluntatis tuæ, quòd in æternum immutabilia stabilieris ea.

*Orationes.*

1 VOcem nostram exaudi Domine secundùm multam misericordiam tuam: ne in iudicio nos condemnes vt reos; sed pius ac misericors remuneres vt beatos. Per.

2 DEus qui ad te toto corde clamantes clementer exaudis; ad preces humilitatis nostræ misericordiæ tuæ memor intende. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

3 EXclamamus ad te Domine vt nos exaudias; & oculos humo accliues ad te admittas: vt tuâ nos inlustrante serenitate, semper maneamus in lumine. ℟. Amen.

Breu. Mozarab fol. 177. 179. 180.

Per

Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

*Beda.*

*XX. Res.* Caput.

*Quotidie ad horam nonam.*

*Ecce iam vigesimam litteram populus vitiorum victor ingreditur: in qua* se *petit* viuificari; *quoniam* mandata Domini *summo studio requisiuit*: longe à peccatoribus salutem *commemorans*; *quia similia non fecerunt*: principium *quoque* verborum Domini, *testatur esse* veritatem. *& hoc est* Caput; *quod littera præsens ostendit.*

*Res.* 153 VIde humilitátem meam, & éripe me: quia legem tuam non sum oblítus.

*Res.* 154 Iúdica iudícium meum; & rédime me: propter elóquium tuum viuífica me.

*Res.* 155 Longè à peccatóribus salus: quia iustificatiónes tuas non exquisiérunt.

*Res.* 156 Misericórdiæ tuæ, multæ Domine: secúndùm iudícium tuum viuífica me.

*Res.* 157 Multi qui persequúntur me, & tribulant me: à testimónijs tuis non declináui.

*Res.* 158 Vidi præuaricántes, & tabescébam; quia elóquia tua non custodiérunt.

℣. 154. Psal. XXXIII. 1. XLII. 1. Threni III. 58. Michæ VII. 9. ℣. 155. Iob V. 4.

153 Vide abiectionem & afflictionem meam, & exime me: quia legis tuæ non sum oblitus. 154 Iudica causam meam inter me & inimicos meos; & ab eis libera me: propter verbum promissionis tuæ recrea me, vt quasi luce libertatis reuiuiscam. 155 Longè abest à peccatoribus salus; eo quòd non quæsierint & sectati fuerint iusta præcepta tua. 156 Miserationes tuæ Domine multæ sunt erga pios; quocirca secundùm morem tuum solitum recrea me; & fac me reuiuiscere & respirare à metu malorum. 157 Nam bene multi sunt qui me persequuntur, neque affligunt; neque tamen deuiaui à præceptis tuis, testimonijs certissimis voluntatis tuæ. 258 Vidi insensatos non seruantes legem tuam & pactum tecum initum: & mœrore contabescebam;

Vide

Res. 159 Vide quóniam mandáta tua diléxi: Domine in misericórdia tua viuífica me.

Res. 302 160 Princípium verborum tuórum, véritas: in æternum omnia iudicia iustítiæ tuæ.

---

eo quòd verba & præcepta tua non custodirent. 159 Vide quòd ego mandata tua custodierim Domine: propterea pro tua misericordia recrea me, meque reuiuiscere fac & respirare. 160 Caput & exordium omnium verborum tuorum ac præceptorum est veritas tua, quæ nec falli potest, nec fallere; & in sempiternum vera & non fallacia, sed semper iusta sunt iura tua omnia atque iudicia.

*Orationes.*

1 MIserationes tuæ multæ Domine; plurimas in nobis iniquitates déleant; & ad indulgentiam tuam nos emendando perducant. Per Dominum nostrum.

2 DEus qui salutem fidelium à peccatoribus elongasti; miserationum tuarum memor, humilitatem nostrã ab iniquorum insectatione custodi. Per Dominum.

3 VIde humilitatem nostram Domine; & eripe nos: te enim respiciente, etsi deijcimur, subleuamur: quo sustentante ne corruamus, excípimur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Breu. Mozarab. fol. 177. 179. 184. 189.

4 MIserationes tuæ multæ Domine, omnes iniquitates nostras déleant; & ad indulgentiam tuam nos emundandos perducant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 177.

*Beda.*

*XXI. Sin.* Dentes.

*Vigesimam primam litteram Sanctorum cœtus ingreditur: in qua* persecutiones *sæuientium, charitate Domini sibi dicit esse gratissimas*; septies *quoque* in die laudes Domino dixisse: *cui etiam* suas vias *notas esse profitetur*. Dentes *autem, quos huius litteræ nomen exprimit*;

*Quotidie ad horam nonam.* *mit; vel Sanctorum intellige, qui Dominum laudent; vel persecutorum de quibus dicitur:* Filij hominum, dentes eorum arma & sagittæ.

*Sin.* 161 PRíncipes persecúti sunt me gratis:
& à verbis tuis formidáuit cor meum.

*Sin.* 162 Lætábor ego super elóquia tua,
sicut qui inuenit spólia multa.

*Sin.* 163 Iniquitátem ódio hábui & abominátus sum:
legem autem tuam diléxi.

*Sin.* 164 Séptics in die laudem dixi tibi
super iudícia iustítiæ tuæ.

*Sin.* 165 Pax multa diligéntibus legem tuam:
& non est illis scándalum.

*Sin.* 166 Exspectábam salutare tuum Domine:
& mandáta tua diléxi.

*Sin.* 167 Custodíuit ánima mea testimónia tua:
& diléxit ea veheménter.

*Sin.* 168 Seruáui mandáta tua & testimónia tua:
318 quia omnes viæ meæ in conspéctu tuo.

℣. 166. Genes. XLIX. 18.
℣. 168. Sic distinguitur apud Apollinarium.

---

161 Principes me persecuti sunt sine iusta causâ; sed à verbis iussionum tuarum trepidauit magis cor meum, quàm à principibus persecutoribus meis. 162 Lætitiâ exsultabo propter verba promissorum tuorum; tamquam is qui multa hostium deuictorum spolia reperit. 163 Iniustitiam omnem & mendacium odiui & abominatus sum: tuam autem legem dilexi. 164 Septies sæpiúsque in die te laudaui de iudicijs tuis iustis, quibus omnia moderatis ex æquo. 165 Pax magna & animi tranquillitas est diligentibus legem tuam; & nullum est offendiculum illis amatoribus legis tuæ, quo corruant & pereant. 166 Iugiter exspectabam adiutorium tuum salutiferum Domine: tuaque mandata dilexi & feci. 167 Anima mea custodiuit præcepta, quæ testimonia sunt voluntatis tuæ: quæ & vehementer dilexit. 168 Custodiui mandata tua, & quæ testificatus es tibi placere: nam viæ actionesque vitæ meæ omnes coram te sunt; nihilque te latet.

*Orationes.*

*Orationes.*

1 PAx multa diligentibus legem tuam Domine ; & non est in ipsis scandalum. præsta ne vllis vnquam cogitationibus perturbentur, qui amori tuo nihil in hoc mundo præposuerunt. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

2 FAc nos Domine super eloquia tua lætantes, in tuis laudibus assiduè gloriari : vt in pacis tuæ amore seruati, minas principum minimè formidemus. Per Dñum.

3 IN dilectione tua Deus sit pax diligentibus te : & quia lætaris in pacis bonitate, pacis tuæ nos réfice dono ; ac per charitatis præmium rémoue à nobis scandalum : vt de tua pace superemus odium ; & de charitate nostrorum cooperiamus [ multitudinem ] peccatorum : sicque mandata tua seruemus ; vt ad conspectûs tui gloriam, charitatis dulcedine perducamur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 179.

*Beda.*

*XXII. Thau.* Signum *vel* Consummatio.

*Ad vigesimam secundam litteram Domino iuuante peruentum est ; in qua Sanctorum chorus quantum ad finem Psalmi vicinus est, tantū se Christo desiderat proximari. petit enim, ad aduentum Domini Saluatoris, quem fidelium deuotio ineffabili desiderio sustinebat ;* vt ouem perditam *reuocare pietatis suæ munere dignaretur. Ipse ergo est nobis cunctarum* Consummatio *virtutum : quia quicunque eum videre meruerimus, nil vltra quærere opus habemus. ipsius est* Signum, *quo redempti, canimus ;* Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.

*Quotidie ad horam nonam.*

*Thau.* 169 APpropínquet deprecátio mea in conspéctu tuo :

169 Perueniat in conspectum tuum acceptabilis intenta hæc deprecatio mea Domine : & da mihi intelligentiam rectam ad normam ver-

Domine iuxta elóquium tuum da mihi intelléctum.

*Thau.* 170 Intret poſtulátio mea in conſpéctu tuo: ſecúndùm elóquium tuum éripe me.

*Thau.* 171 Eructábunt labia mea hymnum, cùm docúeris me iuſtificatiónes tuas.

*Thau.* 172 Pronunciábit lingua mea elóquium tuum: quia ómnia mandáta tua, aéquitas.

*Thau.* 173 Fiat manus tua vt ſaluet me: quóniam mandáta tua elégi.

*Thau.* 174 Concupíui ſalutare tuum Domine: & lex tua meditátio mea ∸ eſt:

*Thau.* 175 Viuet ánima mea, & laudábit te: & iudícia tua adiuuábunt me.

*Thau.* 176 Errâui ſicut ouis quæ périjt:
334 quære ſeruum tuum; quia mandáta tua non ſum oblítus.

---

bi tui: 170 Ingrediatur coram te grata, hæc meà poſtulatio Domine: & iuxta verbum promiſſionis tuæ ab omni me malo libera. 171 Ex imo pectore labia mea promant laudem tui, cùm tu me interiori lumine ac ductu me docueris iuſta præcepta tua. 172 Loquatur lingua mea de verbis tuis: quia omnia mandata tua iuſta ſunt. 173 Fiat operatio omnipotentiæ tuæ ad ſaluandum me: quia præ omnibus alijs elegi mihi ſectanda mandata tua. 174 Deſideraui valde ſalutem illam, quæ à te ſolo præſtatur Dñe: & lex tua eſt omnis mea meditatio atque oblectatio. 175 Viuat tibi anima mea, & te laudet: tuaq; iura à me ſeruata auxilientur mihi. 176 Aberraui planè à viâ rectâ mandatorum tuorum quaſi ouis perdita, quæ aberrans ad gregem per ſe redire non poteſt: verùm require tu me ſeruum tuum, & in viam me rectam reduc; quia quamuis peccauerim, mandatorum tamen tuorum non ſum oblitus.

## *Orationes.*

INtróeat Domine oratio noſtra in conſpectu maieſtatis tuæ: & ſicut nos ab erroribus priſtinis vt oues per-

ditas

ditas reuocáſti; ita fac vt iuſtificationum tuarum
edocti præconio; mereamur ad plenam pietatis tuæ
gratiam peruenire. Per Dominum noſtrum Ieſum
Chriſtum.

*al. boni-tatis. *al. filios.

2 PAlma totius * beatitudinis Deus; qui * fideles
tuos, vt in lege tua ambulent; teſtimonia tua ſcru-
tentur; mandata cuſtodiant, ſalúbris prouíſor infor-
mas: concede nobis iuſtificationes tuas toto corde
quærere, eloquia tua intelligere, mirabilia tua præ-
dicare: vt qui háctenus quaſi perditæ oues errauimus;
tuis pijs humeris reſtituti paradiſo gloriemur. Qui
viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritûs San-
cti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen*.

Comment. huius Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

3 TE Domine ſupplices deprecamur vt iudiciorum
tuorum factores, mandatorum cuſtodes, teſti-
moniorumque ſcrutatores effecti; repertâ perditâ oue,
induſtriâ benigni Paſtoris reſtitutâ Eccleſiaſtico ouili;
ſacris tuis humeris reportati; ſanctorum Angelorum
mereamur conſortijs gloriari. Tibi gloria cum æterno
Patre & Spiritu Sancto in cuncta ſæcula ſæculorum.
*Amen*.

---

119

# CXIX.

*Canticum graduum.*

**Beda.**

Cantica graduum, *cantica* aſcenſionum *ſunt: vnde in Græco ſignificantius dicitur* Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν, *quòd tantum ad ſuperna tendunt: veluti ſi aliquis in foueam ceciderit; & ponatur ſcala vnde aſcendendi capiat facultatem. In foueam itaque captiuitatis cùm populus Iſraeliticus deueniſſet: cùm tribularetur clamauit ad Dominum, & exauditus eſt; in patriamque reductus eſt; ita vt vrbe Temploque reſtaurato diceret;* Ecce nunc benedicite Dominum omnes ſerui Domini, qui ſtatis in domo Domini. *Quo*

*exempla*

Sensus mystici. *exemplo, qui in peccati foueam cecidit*, gradibus *humilitatis quibus superna repetat, opus habet. Qui benè* Gradus *quindecim vel in Psalterio descripti, vel in templo Salomonis compositi esse perhibentur; vt significent nos per hebdomadam Legis, & ogdoadem Dominicæ resurrectionis ad superna posse resurgere: nec aliàs principem mundi euadere; nisi requies animæ post carnem quasi in septima ætate; & resurrectio carnis in finem quasi in octauo creetur. Propter hos quindecim* Gradus, *id est, vtriusque Testamenti scientiam; aqua diluuij, quæ concaua vallium & planitiem camporum in immensum excesserat; altissimos montes quindecim cubitis transcendisse narratur: quia fides Ecclesiæ, quæ Baptismi vnda sacratur, cùm Gentiles mores facilè superat; tùm philosophorum summa ingenia, virtutis culmine deuincit: quia & in hoc sæculo, rectè viuere; & in futuro vitam animæ perpetuam cum corporis resurrectione credere, sperare, & diligere nouit.*

*Per totum psalmum Propheta loquitur. In prima parte clamat ad Dominum, vt liberetur à labijs iniquis & à lingua dolosa:* Ad Dominum dum tribularer. *Secunda, vehementer affligitur;*

*Feria II. ad Vesperum.* *quia in hac vita diutiùs commorans; aliena vitia sustinendo, malorum permixtione prægrauatur:* Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est.

Eusebius Cæsariensis. *De incolatu.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta. 1 AD DOMINVM, CVM TRIBVLARER CLAMAVI, ET EXAVDIVIT ME.

† 2 Domine libera ánimam meam à lábijs iníquis

3 ÷ &: à linguâ dolósâ.

† 4 Quid detur tibi, aut quid apponátur tibi ad linguam dolósam?

I. Gradus Afflictio.

---

*1. Canticum pro ascensionibus, siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem, PROPHETA.* 1 Cùm in captiuitatis tribulatione essem, clamaui ad Dominum; qui & exaudiuit me. 2 Domine libera animam meam ab inimici oppressoris mei verbis iniustis & mendacibus, 3 & à doloso sermone. 4 Ecquid emolumenti dandum est tibi; quidue supplicij afferendum est tibi ob linguam tuam fraudulentam populo Babylonie, qui me

Sagittæ

† 5 Sagíttæ potentis acútæ .
6 cum carbónibus desolátorijs .
† 7 Heu mihi ! quia incolátus meus prolongátus est :
8 habitáui cum habitántibus Cedár :
9 múltùm íncola fuit ánima mea .
† 10 Cum his qui odérunt pacem, eram pacíficus:
11 cùm loquébar illis, impugnábant me ÷ gratis :

℣. 10. 11. Sic distinguitur apud Apollinarium .

---

in seruitutem redegisti ? 5 Acutæ planè sagittæ ab omnipotente Deo tibi dandæ sunt & infigendæ , 6 vnà cum ignitis carbonibus cuncta vastantibus ac desolantibus . 7 Heu me miserum ! quia peregrinatio hæc mea longè ab Ierusalem in longum tempus protracta est : 8 diu habitaui exsul in tentorijs vt habitare solent Cedareni in Arabia: 9 multoq; tempore peregrinata est anima mea. 10 Erga istos odientes pacem eram ego pacificus: 11 at cùm dicerem illis verba pacata ; ipsi è contrario gratis & sine causa mecum semper bellabant .

*Orationes .*

MSS. * al. propugnator.

1 TRibulationum nostrarū optime *mitigator Deus; libera animas fidelium à labijs detrahentium iniquorum : vt adiutorijs spiritualibus præmunitæ ; nullis impugnationibus adgrauentur . Per Dominum .

Breu. Mozarab. fol. 199.

2 AD te Dominum, dum tribulamur clamamus : vt nos à labijs iniquis liberes; & à lingua dolosâ tutes: nec blandientibus iniquitatem nos humilies; nec recessum à veritate suadentibus , adsensum nostrum incurues . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 199.

3 MVltùm peregrinantem animam nostram in tabernaculis Cedàr , tu Christe lux vera iustitiæ, peccatorum nostrorum tenebris éxue ; & sanctæ claritatis tuæ luce perfunde : vt & in hoc mundo cum odientibus

bus pacem pacifici ; & in futuro sæculo cum filijs Ierusalem, sanctâ confœderante concordiâ, mereamur esse beati. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus *&c.*

Fol. 211. 4 CHriste Dei Patris indiuidua proles, qui adsumpto homine laqueos iniquæ linguæ perpessus es; tu Ecclesiam tuam ab omnium passionum inlécebris libera; à nocibilitate labiorum detrahentium inlæsam conserua: quatenus à rugientibus ministris, scilicet diabolicæ potestatis, exempta; tibimet cælesti in curiâ inhæreat gloriosa. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

---

# 120 CXX.

## *Canticum graduum*,

**Beda.**

Sensus mystici. *Primò in tribulatione positus Propheta, ad exemplum publicani illius, qui tunso pectore oculos eleuare non audebat ad cælum;* liberari *se petijt* à labijs iniquis & à linqua dolosa. *Nunc autem respirans ad secundum* gradum, oculos leuauit ad montes, *ad intercessores vtique Sanctos; quorum suffragio munera superna mereretur. Hoc enim ex persona sua loquitur Propheta; qui tamen & ipse* Mons *erat & patriarcha mirabilis: sed ideo per istos* gradus *competenter ascendisse se retulit; vt nobis ignorantibus, cælestium virtutum genera, distincta narratione monstraret.*

*Propheta (vt diximus) ad cælestem Ierusalem conscendens; primo membro ad Sanctorum merita eleuasse se dicit oculos; vt eorum precibus adiuuaretur; ne mens illius hostili impugnationi succumberet:* Leuaui oculos meos. *Secundo ordine indubitanter sibi promittit, quod se integrè nouerat postulasse; docens vt quotiens bona fixo corde petimus; concedi nobis sine dubitatione credamus:* Dominus custodit te, [Dominus protectio tua] *& reliqua.*

*Feria II. ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Reditus à Babylone & à dispersione.*

S. Athanasius. *Psalmus gratiarum actionis.*

Psalmus

*Psalmus ad imprecandum benedictionem.*

Propheta, 1 LEVAVI OCVLOS MEOS IN MONTES, VNDE VENIET AVXILIVM MIHI

℣. 2. II. Paralip. XX. 17.

† 2 Auxílium meum à Domino,
3 qui fecit cælum & terram.
† 4 Non det in commotiónem pedem tuum;
5 neque dormítet qui custódit te.
† 6 ecce non dormitábit neque dórmiet qui custódit Israël,

℣. 7. 8. Sic distinguitur apud Apollinarium. ℣. 8. Psalm. XV. 8. CVIII. 31.

† 7 Dominus custódit te:
8 Dominus protéctio tua, super manum dexteram tuam,
† 9 Per diem sol non vret te:
10 neque luna per noctem.
† 11 Dominus custódit te ab omni malo:
12 custódiat ánimam tuam ✠ Dóminus:
† 13 Dominus custódiat introítum tuum & éxitum tuum,

---

II. Gradus, Prospectus ad Deum.

*II Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem.* PROPHETA. 1 In exilio constitutus, leuaui oculos meos versùs montes Ierusalem, vt viderem vnde mihi auxiliũ veniret ad redeundum illuc. 2 Auxilium istud mihi veniet à Domino, 3 factore cæli & terræ. 4 Qui Deus in profectione tuâ ad Ierusalem ô Israël, non permittat pedem tuum incidere in vacillationem & prolapsionem: 5 nec dormitantis more te negligat Deus custos tui. 6 ecce enim non dormitabit vmquam neque dormiet qui custodit Israëlem. 7 Dominus te custodit: 8 Dñus te protegit instar vmbraculi, semper assistens ad manum dexteram tuam. 9 Ideo non te sol interdiu aduret ardore; 10 nec te luna noctu percutiet nimio humore. 11 Dominus in isto te itinere custodiat ab omni malo: 12 custodiat sanè animam tuam Dominus. 13 Dominus custodiat exitum tuum de terra exilij tui, & accessum & introitũ tuũ in patriam tuam Ierusalem,

14 ex hoc nunc,& vſque in ſæculum.

---

14 iam ab hoc tempore & in æternum vſque.

*Oratio.*

MSS. PRótege plebem tuam non dormitans neque dormiens Domine Deus, protector Iſrael: & ne vramur per diem; tu nos ab ſcandalis huius mundi defende. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

---

# 121 CXXI.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

*Audiuimus* Gradum; *intelligamus ad altiora conſcenſum: ſed iſte aſcenſus firmus eſt; qui Domino cuſtodiente ſeruatur. Ecce iam ſubleuatur Propheta tertio* gradu, *ſecundis altior factus: & de ipſa lætitia principium pſalmi ſumpſiſſe declaratur.*

Senſus myſticus. *In prima parte gaudet ſe Propheta commonitum ad ſupernam Ieruſalem eſſe venturum: vbi iam Sancti ſecura proſperitate conſiſtunt; & cum Domino, miſericordia ipſius largiente iudicabunt:* Lætatus ſum *& reliqua. Secunda, loquitur ad ciues Ieruſalem, optans eis abundantiam pacis; quam ſe dicit charitate fratrum, & Domini amore prædicaſſe:* Rogate quæ ad pacem *& reliqua.*

*Feria III. ad Veſperũ.* Euſebius Cæſarienſis. *Bonarum rerum lætus nuncius.*

S. Athanaſius. *Pſalmus gratiarum actionis.*

*Pſalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 LAETATVS SVM IN HIS QVAE DICTA SVNT MIHI;

---

III. Gradus; Lætitia ſocietatis ſanctæ. *III Canticum pro aſcenſionibus ſiue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ieruſalem. PROPHETA.* 1 Læta-

In

2 in domum Domini íbimus:

℣. 3. Sic apud Apollinarium & in cod. Vaticano.

† 3 ſtantes erant pedes noſtri in átrijs tuis ※ Ieruſalem:

† 4 Ieruſalem quæ ædificátur vt cíuitas;

5 cuius participátio eius, in idípſum.

† 6 Illuc enim aſcendérunt tribus,

7 tribus Dómini, teſtimónium Iſraél,

8 ad confiténdum nómini Domini:

† 9 quia illic ſedérunt ſedes in iudicio,

10 ſedes ÷ ſuper: domum Dauíd.

† 11 Rogáte ÷ quæ ad: pacem ÷ ſunt: Ieruſalém.

12 ÷ Et: abundántia diligéntibus te:

† 13 fiat pax in virtúte tua;

14 ÷ &: abundántia in túrribus tuis.

† 15 Propter fratres meos & próximos meos,

16 loquébar pacem de te:

---

tus ſum in ijs quæ mihi dicta ſunt à Prophetis dicentibus, 2 quòd ab hoc exilio liberati, citò ibimus ad domum Domini in Ieruſalem: 3 vbi in atrijs tuis iam olim conſiſtabant pedes noſtri ò Ieruſalem. 4 Hæc eſt Ieruſalem quæ rurſum eſt reædificanda veluti ciuitas, 5 cuius participatio atque conſociatio in ſuis ciuibus ſit coadunata ſimul vt olim erat. 6 Ad eam enim vrbē olim aſcēdebant omnes Iſraeliticæ tribus, 7 tribus ſcilicet dicatæ Dño, iuxta diuinam conteſtationem & præceptum datum Iſraëli illuc aſcendendi, 8 tum vt profiterentur religionem ſuam erga nomen & maieſtatem Domini; 9 tū etiam quia illic cōſtituta erant ſolia & tribunalia ad exercendū iudicium, 10 ſolia, inquam, ſuper domum & regnum Dauidis. 11 Optate ergo à Domino ea quæ ad pacem, tranquillitatem & quietem faciunt Ieruſalē. 12 Itaq; bene ſit, & bonorum abundantia adſit ijs qui te diligunt ò Ieruſalem. 13 ſit & pax & proſperitas in munitione exercitus tui, & in antemurali & ambitu murorū tuorū: 14 rerumque abundantia ſit in turribus & propugnaculis tuis. 15 Cæterùm propter fratres meos & proximos amicos meos, 16 eiuſmodi pacem & tranquillitatem dicebam & optabam pro te ò Ieru-

† 17 propter domum Domini Dei nostri quæsiui
bona tibi.

ſalem: 17 & propter templum Domini Dei noſtri, quod in te reædificandum eſt, quæſiui & optaui bona quæ tibi Ieruſalem ſanctæ prodeſſent.

*Oratio.*

uss. AMbulantibus in atrijs domûs tuæ, omnipotens Deus, pacis abundantiam largiri dignare; vt dum te totâ auiditate cordium confitemur; bona tua in cæleſtibus capiamus. Per Dominum noſtrum.

# 122 CXXII.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

*Qui priùs* oculos ad montes leuauit, *nunc* ad *ipſum* Dominum *lumina ſui cordis erexit.*

Senſus myſticus.

*Propheta metuens amittere quod tenebat; & cautus ex ipſa parte qua creuerat; prima parte perſeuerantiam precum deuotus exſequitur; vt ſuſcepta munera diuino præmio contineret:* Ad te leuaui oculos meos. *Secunda, Dominum deprecatur vt donet ei miſericordiam; quia inſtigatione diaboli ab inſultantibus multa patiebatur aduerſa: vt quem conſortio ſuo maculare non poterant; ſaltem ſuperbis deſpectionibus macularent:* Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri.

*Feria III. ad Veſperū.*

Euſebius Cæſarienſis. *Orationis.*

S. Athanaſius. *Pſalmus in ſola interpellatione.*

*Pſalmus ad precandum.*

Propheta.

1 AD TE LEVAVI OCVLOS MEOS,
2 qui hábitas in cælis.

IV. Gradus, Inuocatio.

*IV Canticum pro aſcenſionibus ſiue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ieruſalem. PROPHETA.* 1 Ad te leuaui oculos & corporis & mentis meæ vt ex hoc me exilio liberes, 2 ad te, inquam, qui glorioſum in cælo habes habitaculum.

Ecce

† 3 Ecce ſicut óculi ſeruórum in mánibus dominòrum ſuórum ;
† 4 ſicut óculi ancillę in mánibus dóminæ ſuæ :
5 íta óculi noſtri ad Dominum Deum noſtrum ,
6 donec miſereátur noſtri .
† 7 Miſerére noſtri Domine, miſerére noſtri :
8 quia múltùm repléti ſumus deſpectióne ;
† 9 ÷ quia : múltùm repléta eſt anima noſtra :
10 oppróbrium abundántibus,
11 & deſpéctio ſupèrbis .

---

3 Ecce quemadmodum oculi ſeruorum intenti ſunt ad manus dominorum ſuorum vt ab eis victum ac defenſionem habeant ; 4 & quemadmodum oculi ancillæ intenti ſunt ad manus ſuæ dominæ vt neceſſaria conſequatur : 5 ſic oculi noſtri intenti ſunt ad te Dñe Deus noſter , 6 donec miſerearis noſtri . 7 Miſerere ergo noſtri Dñe ; miſerere noſtri : 8 quia multum admodùm in hoc exilio repleti ſumus contemptione & deſpicientiâ ; 9 nam ſemper magis ac magis eſt repleta deſpectione anima noſtra: 10 & iamdiu fuimus ludibrio & probro his inimicis noſtris , qui diuitijs abundant : 11 multoque tempore fuimus deſpectui hiſce ſuperbis, nos nihili æſtimantibus .

*Orationes .*

1 CÆlorum habitator Deus ; ad te leuamus oculos noſtros precantes ; vt confutatis opprobrijs ſuperborum , miſericordiam nobis ſolitam clementer indulgeas . Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum .

Breu. Mozarab. fol. 42. 72. 94. 103. 111. * *al.* cæleſtia & terræ *&c.*

2 AD te Dñe oculos noſtros erigimus; quem * in cæleſtibus habitare, & terræ machinā virtute continére fatemur . miſerere igitur noſtri Dñe, miſerere ; & peccatis noſtris pro quibus te metuimus, parce: vt contemptum noſtrum pietate clementi reſpicias ; & à delicti opprobrio dexterâ nos tuæ virtutis eripias . ℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es be-

es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 90. 130. 125. 128.

3 SIcut seruorum in manibus dominorum suorum sunt oculi; ità nostri ad te Domine: quousque & peccantibus noxam dimittas; & vapulantium plagas minuas; impertiasque alimenta egénis; & medélam tribue vulneratis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 255. 268.

4 MIserere nobis Domine; exspectationi nostræ quæsitum auxilium tribue; vt qui superborum repleti sumus contemptu; defensionis tuæ muniamur auxilio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

---

# 123 CXXIII.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Quia* Gradus *istos & vna tantùm Ecclesia & innumerabilia eius membra viritim conscendunt: modò in eis Psalmista singulari, mödò numero loquitur plurali.*

*Memores sancti Confessores quot pericula, Domino miserante, velut impetum torrentis euaserint; primo capite fatentur se de tot ærumnis sola Dei misericordia liberatos:* Nisi quia Dominus & *reliqua. Secundo, gratias agunt quia non sunt decepti à persecutoribus; sed versa vice, contritis ipsorum insidÿs erepti:* Benedictus Dominus qui non dedit nos.

*Feria III. ad Vesperū.*

Eusebius Cæsariensis. *Gratiarum actionis.*

S. Athanasius. *Psalmus gratiarum actionis.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 NISI ÷ QVIA: DOMINVS ERAT IN NOBIS:

---

V. Gradus, Gratiarū actio.

*V Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem. PROPHETA.* 1 Nisi

dicat

2 dicat nunc Iſraél:
3 niſi ÷ quia: Dominus erat in nobis:
† 4 cùm exſúrgerent hómines in nos,
5 fortè viuos deglutíſſent nos.
† 6 Cùm iraſcerétur furor eórum in nos,
7 fórſitan aqua abſorbuíſſet nos.
† 8 Torréntem pertranſiuit ánima noſtra:
9 fórſitan pertranſiſſet ánima noſtra aquam intolerábilem.
† 10 Benedíctus Dominus, qui non dedit nos in captiónem déntibus eórum.

℣. 10. Sic apud Apollinarium & in alio cod. Vaticano.

† 11 Anima noſtra ſicut paſſer erépta eſt
12 de láqueo venántium.
† 13 láqueus contrítus eſt; & nos liberáti ſumus.
† 14 Adiutórium noſtrum in nómine Domini,
15 qui fecit cælum & terram.

---

Dominus adfuiſſet nobis, 2 dicat ſanè Iſraël, 3 niſi Dominus adfuiſſet nobis auxilio ſuo; 4 cùm inſurgerent iſti homines contra nos, 5 viuentes adhuc & crudos nos iam forſitan abſorbuiſſent belluino more. 6 Et cùm ipſi furenter iraſcerentur contra nos, 7 tamquam inundantes aquæ iam forſitan nos ſubmerſiſſent. 8 Cùm per tumidum torrentem malorum tranſiret anima noſtra; 9 forſitan tunc tranſiſſet anima noſtra per aquam impermeabilem; cuius nos impetum & vim ſuſtinere & euadere non poſſemus. 10 Benedictione & laude dignus eſt Dominus; qui nos non tradidit in prædam eorum dentibus. 11 Anima enim noſtra quaſi paſſerculus & auis erepta eſt 12 de laqueo & inſidijs horum hoſtium, venatorum inſtar nos perſequentium. 13 eorum enim laqueus iam disfractus eſt; & nos de manu & vi illorum liberati ſumus. 14 Quâ tamen in re auxilium noſtrum fuit in nomine & potentia Domini, 15 qui cælum terramque creauit.

*Orationes.*

Mss. 1 COnclude Domine hiantia ora malorum; qui sæuis obtrectationum dentibus nos voráre nituntur: vt qui de nostra vírtute diffidimus; nominis tui adiutorio muniamur. Per Dñũ nostrũ Iesum Christũ.

Breu.Mozarab. fol.45.105. 2 ESto in nobis Domine Deus Israel: & malorum infestationem, ne deglutiamur, à nobis repelle; nociuamque iracundiam ne absorbeamur cómprimé; sicque in nobis torrens tuæ voluptatis redundet; vt vitiorum torrentem anima nostra se sine discrimine pertransisse exsultet: neque inimicorum dentibus laniemur; sed ereptos nos de venantium laqueis gratulemur. & tu adiutor noster hæredita nos in possessione æterna; qui cooperante Verbo tuo, Sanctoque Spiritu fecisti cælum & terram. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol.111.114. 3 ADiutorium nostrum in nomine tuo est Domine. da nobis odisse mundi inlécebram; & venantium voluptatum præcauére muscípulam: vt ipse insidiantem périmas; ipse confidentem munias atque defendas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol.377. 4 COnuerte Domine laqueos, quos nobis hi qui animas nostras venari conantur, opponunt: & aduersantium nos insidias adiutorij tui opitulatione conturba: quia nisi tu in nobis fueris; tam nos potest contraria virtus deglutíre, quàm obsorbére. esto seruorum tuorum & custos & præuius: vt spiritualium nequitiarum muscípulas non incurrat: vt volatus, quibus ad te venire nituntur, totâ alacritate exerceant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster; qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorũ. ℟. *Amen*.

Canti-

# 124 CXXIV.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

*Sexto* Gradu *clamat nobis Propheta* in Domino confidendum; *ne laboremus in cassum.*

*Prima commonitione propter populum fidelem confirmat dicens; nullatenus commoueri posse, qui in Domino sunt confisi; reddens causam quare peccatores supra sortem iustorum non permittat excrescere:* Qui confidunt in Domino. *Secundo precatur vt rectis prosperitas; prauis vindicta proueniat:* Benefac Domine bonis.

*Feria III. ad Vesperū.* Eusebius Cæsariensis. *De restitutione in pristinum statum.*
S. Athanasius. *Psalmus describens vitam virtute bona præditam.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 QVI CONFIDVNT IN DOMINO, SICVT MONS SION.
2 non commouébitur in ætérnum, qui hábitat ÷ in: Ierusalém.
† 3 Montes in circúitu eius:
4 & Dominus in circúitu pópuli sui
5 ex hoc nunc, & vsque in sæculum.
† 6 Quia non relínquet Dóminus virgam peccatórum
7 super sortem iustórum:

---

VI. Gradus, Confidentia. *VI Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem. PROPHETA.* 1 Qui confidunt in Domino, hi erunt firmi atque securi in Ierusalem, sicut ipsius mons Sion: 2 nec concutietur vltra in æternum, qui habitauerit in Ierusalem. 3 Quemadmodum enim circùm eam vrbem sunt montes; ita & Dominus protector erit circùm populum suum 4 ab hoc tempore & in æternum vsque. 5 Non enim permittet Dominus virgam & sceptrum tyrannicum peccatorum diù desæuire 6 in ea loca, quæ diuinâ sorte data sunt iustis; 7 ne fortè iusti desperatione vel prauorum exemplo mittant & ipsi

8 vt non exténdant iusti ad iniquitátem manus suas.

℣.9. Sic apud Apollinarium. † 9 Bénefac Domine bonis & rectis corde.

† 10 Declinántes autem in obligatiónes,

℣.12. Psal. CXXVII. 6. Galat. VI. 16. 11 addúcet Dominus cum operántibus iniquitátem:

12 pax super Israél.

---

manus suas ad perpetrandas iniquitates. 8 Benefac, quæso, Domine bonis & ijs qui recto proboque sunt animo. 9 Qui autem deflectunt in obliquationes & contorsiones ad bonos ligandos & obstrangulandos; 10 hos Dominus abducet in æternum supplicium vna cum ijs qui quod iniquum est faciunt: 11 quibus sublatis pax erit atque fœlicitas in Israél.

## *Orationes.*

1 REpelle Domine nequitias insurgentium malorum à sorte iustorum: vt qui in te toto corde confidunt, nullis tentationum ímbribus quatiantur. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 111. 117. 2 BEnefac Domine bonis & rectis corde: régimen salutaris impende; atque in tuæ plebis custodia semper vigilia: & malignantium rabiem tuâ dexterâ fræna. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus, & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 143. 3 COncede nobis Domine sic in te firmiter confidere; ne possit nos turbo inimici commouére: in monte Sion fidem nostram statue; & in circuitu populi iugiter adesse dignare; ne redemptorum numerositas concupiscat ad iniquitatem manus extendere: ac sic mundi delectamenta réspuant; vt obligationes noxias tuâ in virtute disrumpant; tuamque bonitatem sacrâ donatione suscipiant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*Canti-*

# 125 CXXV.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Post* captiuitatem *omnium peccatorum, voces beatorum ascendentium ad supernam Ierusalem quàm suauiter offeruntur: vt in itinere arduo positi, sancto se carmine consolentur.*

*Sanctissimi viri diuina miseratione liberati, prima parte psalmi gratias agunt; quòd de obnoxietate sæuissima peccatorum in tantam gratiam sunt recepti; vt inter Gentes probarentur esse laudabiles:* In conuertendo, *Secunda, deprecantur vt captiuitas eorum commutetur in gaudium; subiungentes mirabilem veramque sententiam; quia Qui saminant in lacrymis, in gaudio metent:* Conuerte Domine *& reliqua.*

*Feria III. ad Vesperū.*

Eusebius Cæsariensis. *De exspectatione futurorum.*

S. Athanasius *Psalmus gratiarum actionis.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 IN CONVERTENDO DOMINVS CAPTIVITATEM SION,
2 facti sumus sicut consoláti,
3 Tunc replétum est gáudio os nostrum;
† 4 & lingua nostra exsultatióne.
5 Tunc dicent inter Gentes;
† 6 *Magnificáuit Dominus fácere cum eis.*
7 Magnificáuit Dominus fácere nobíscum:
†

---

VII. Gradus, Patientia & exspectatio liberationis.

*VII Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem. PROPHETA.* 1 Quando Dñus faciet vt reuertamur in patriā nos, qui è Sion abducti fuimus in captiuitatem; 2 tunc facti erimus tamquam adeò consolati vt præ lætitia videamur nobis somniare reditum nostrum veriùs, quàm illum reuera fieri. 3 Eo tempore os nostrum impletum erit risu verbisq; gaudij; 4 & lingua nostra impleta erit diuinâ laude exsultanter. 5 Tunc post reditum nostrum in patriam de nobis inter Gentes infideles dicetur: 6 *Magnificè certè se gessit Dominus cum istis.* 7 Planè magnificè, & nos respondebimus, erga nos se Dominus

8 facti ſumus lætántes.

† 9 Conuérte Domine captíuitátem noſtram,

10 ſicut torrens in auſtro.

† 11 Qui ſéminant in lacrymis, in exſultatióne metent.

℣.11. Ierem.XXXI. 9.

† 12 eúntes ibant, & flebant

13 mitténtes ſémina ſua.

† 14 veniéntes ÷ autem: vénient cum exſultatióne,

15 portántes manípulos ſuos.

---

geſſit; 8 factique ſumus lætantes. 9 Reduc ergo Dñe nos captiuos in patriam tam celerrimè; 10 quàm celerrimè reducitur in terram ſiccam torrens flante auſtro. 11 Qui ſerunt cum lacrymis & mœrore, hi cum exſultatione & gaudio metent. 12 hi ambulantes ibant & prę labore & ærumnâ flebant, 13 dum iactarent in terram ſeminâ ſua: 14 ſed vice verſâ redeuntes venient in domos ſuas cum exſultatione & lætitia, 15 reportantes manipulos frugum ſuarum: eruntque in meſſe hilares, qui in ſemente fuerant triſtes.

*Orationes.*

1 CONſolare Domine populum tuum: & libera nos à captiuitate peſſima vitiorum: vt quod hìc in lacrymis ſerimus, te retribuente cum gaudio metamus. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritus Sancti per omnia ſęcula ſęculorum. *Amen.*

Breu.Mozarab. fol.45.& 14.115.

2 CONuerte Domine captiuitatem noſtram, ab inlecebroſis inimici ſeductionibus redimendo: & reple conſolatione indulgentiæ quos deſolatos próſpicis ob admiſſionem nequitiæ: da nobis quæſumus contriti cordis humilitatem quærere; & inquinamenta quæ nos polluunt, fluentis lacrymarum ablúere: ſic etiam confeſſionis remedia ſeramus in lacrymis; vt indulgentiæ

gentiæ fructus metamus in gaudijs. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

fol. 131. 3 REple Domine gaudio os nostrum; & linguam nostram exsultatione locupléta: vt qui in lacrymis seminamus verbum vitæ; metamus in gaudio fructum iustitiæ. ℟. Amen. Per misericordiã tuã Deus &c.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 4 IN tribulatione clamantes eleuamus mentis oculos ad te auxiliatorem Deum: vt eruas nos à sæuis dentibus inuidorum; auferas à nobis sceptrum dominationis iniquæ: vt solitâ miseratione largitâ, dum à captiuitate vitiorum absoluimur; cælestis Ierusalem ædificio, tanquam viui lapides connectamur.

---

## 126 CXXVI.

### *Canticum graduum Salomonis.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Ideo psalmus iste* Salomonis *titulo prænotatur; vt ipse fabricator Templi doceat, se nihil valere ad* ædificationem *eius sine Domini auxilio. Mysticè autem* Salomon, *qui* Pacificus *interpretatur, Christũ significat: de quo Apostolus ait;* Ipse est enim pax nostra, qui fecit vtraque vnum; *id est, Circumcisionem & Præputium vna fide coniunxit. Vnde rectissimè propter distinctionem Testamentorum,* Salomonis *nomen & hic post septem* Gradus, *in capite octo reliquorum; & suprà post septuaginta psalmos in capite octuaginta sequentium constat annotatum.*

*Exsultans Propheta quòd noui Testamenti gratiam præuidisset in spiritu; ne cui de tanto munere præsumptio perniciosa surriperet, primo ingressu docet ne quis proprijs viribus aliquid boni applicet cùm omnia in diuina potestate sint posita; nec præcurrere velit tempus Domini ordinatione dispositum:* Nisi Dominus ædificauerit domum. *Secundo modo, de ipso Domino deque eius Apostolis loquitur, vel quicumque eius mandata perficiunt:* Ecce hæreditas Domini.

*Feriæ IV. ad Vesperũ.* Eusebius Cæsariensis. *De ædificatione Ecclesiæ.*
S. Athanasius. *Psalmus in narratione.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 NISI DOMINVS ÆDIFICAVERIT DOMVM;
2 in vanum laborauérunt qui ædificant eam.
† 3 Nisi Dominus custodíerit ciuitátem;
4 frústra vígilat qui custódit eam.
† 5 Vanum est vobis ante lucem súrgere;
6 ÷ súrgite: postquam sedéritis,
7 qui manducátis panem dolóris.
† 8 Cùm déderit diléctis suis somnum;
9 ecce hæréditas Domini, filij,
10 merces frúctûs ventris.
† 11 Sicut sagíttæ in manu poténtis;
12 ita filij excussórum.

---

VIII. Gradus, Dei gratia & fauor.

*VIII Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem: aptũ & congruens Salomoni, qui domum tum Dei tum suam ædificauit. PROPHETA.* 1 Nisi Dominus adiutorio suo construxerit aliquam domum, vel aliquam ampliauerit familiam; 2 in vanum certè laborauerint qui eam construere conantur vel ampliare. 3 Nisi Dominus tuitione suâ custodierit ciuitatem aliquam atque rempublicam; 4 in vanum vigilat qui custodit eam. 5 Deo non iuuante, vanum est vobis quòd diluculo vigilatis ad ædificandam domum, custodiendamque ciuitatem. 6 Festinanter sanè surgite postquam noctu paululùm quieueritis vos, 7 qui cum dolore & ærumna panem comeditis in laborando pro vestra domo vel ciuitate; sed hæc nihil vobis proderunt; nisi suâ vos gratiâ Dominus adiuuerit. 8 E contrario autem etiam tum cùm dederit ille dilectis suis somnum & quietem sine vllâ eorum sollicitudine & anxietate; 9 tunc præter quoque humanam spem dantur illis à Domino hæreditas & filij, 10 & merces & præmium ex fructu ventris fœcundi ad ampliandam domum & familiam. 11 Et quemadmodũ sagittæ in manu alicuius viri robusti, virum ipsum aduersùs hostes defendunt; 12 sic filij isti parentum quos Deus dilexerit, expediti & prompti ipsos parentes si concussi fuerint & vexati, defendent ab ijs qui illos concussere-

Beátus

† 13 Beátus vir qui impléuit desidérium suum ex ipsis:
14 non confundétur cùm loquétur inimícis ÷ suis: in porta.

---

rint & exagitauerint. 13 Fœlix sanè qui impleuerit desiderium suum talibus filijs quos optauerat: 14 quia eorum ope tutus, non pudefiet, cùm loquetur & disceptabit cum inimicis suis in porta ciuitatis & in foro.

*Orationes.*

MSS. 1 DOmorum spiritualium ædificator Deus, vt nos custodias deprecamur: imple in te desiderium nostrum; & Electis tuis nos adiunge pro meritis. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

2 DOmorum spiritualium ædificator Deus, vt nos custodias deprecamur; & vt nos Electis tuis adiungere digneris; imple amore tuo desiderium & voluntatem nostram. Per.

---

# 127 CXXVII.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

Sensus mysticus. *Quàm sit magnificus nonus* Gradus, *numerus ipse declarat; qui trina triplicatione protentus sanctum nobis Trinitatis culmen ostendit. Merito ergo & in tali* Gradu *& vbique* Timor Domini *nobis commendatur; quibus custos necessarius comprobatur.*

*Primo membro Propheta sub quibusdam allusionibus enumerat bona timentium Dominum; vt animos deuotorum, cælestis præmij calore succendat:* Beati omnes qui timent Dominum. *Secundo, benedicit eos vt gaudia æterna recipiant; ne quis hunc timorem suauissimum pertimescat:* Benedicat tibi Dominus ex Sion *& reliqua.*

*Feria IV. ad Vesperũ.*

Eusebius Cæsariensis. *Vocatio Gentium.*

S. Athanasius, *Psalmus beatitudinem proclamans.*

*Psalmus*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 BEATI OMNES QVI TIMENT DOMINVM,

2 qui ámbulant in vijs eius.

℣.3. Isai.III.10. † 3 Labóres mánuum tuárum ⋇ quia: manducábis;

4 beátus es, & bénè tibi erit.

† 5 Vxor tua ſicut vitis abúndans

6 in latéribus dómûs tuæ.

† 7 Fílij tuí ſicut nouéllæ oliuárum

8 in circúitu menſæ tuę.

† 9 Ecce ſic benedicétur homo qui timet Dominum.

† 10 Benedícat tibi Dominus ex Sión;

11 & vídeas bona Ieruſalém

12 omnibus diébus vitę tuę:

† 13 & vídeas fílios filiórum tuórum,

℣.14. Pſal.CXXIV.5. Galat.VI.16. 14 pacem ſuper Iſraël.

---

IX. Gradus, Timor & obedientia Domini.

*IX Canticum pro aſcenſionibus ſiue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ieruſalem. PROPHETA.* 1 Beati & felices omnes ij qui timent offendere Dominum; 2 qui quidem in curſu vitæ ſuæ incedunt per vias mandatorum Domini. 3 Quoniam autem tu qui Deum times, comedes parta laboribus manuum tuarum; 4 idcirco beatus es & bene tibi erit. 5 Vxor tua fœcunda ſimilis viti fructiferæ erit 6 intra latera domûs tuæ; 7 filijque tui virentes & vegeti ſimiles nouellis plantulis olearum, 8 aderunt tibi circùm menſam tuam. 9 Ecce enim homo qui timet Dominũ, hoc modo benedicetur. 10 Beneficentiâ ſuâ tibi benedicat Dominus, qui colitur in Sion 11 videaſq; bona fœlicitatemque Ieruſalem ad quam nunc pergis 12 reliquis diebus omnibus vitæ tuæ; 13 & videas filios filiorum tuorum; 14 & pacem videas ſuper totum Iſraëlem.

Orationes.

*Orationes.*

1 TImentibus nomen tuum Domine beatitudinem largire perpetuam: vt talis nobis actio talisque sit vita; quæ celsum de bonis fructibus meritum reportet ad sydera. Per Dñum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. Fol. 45. 101. 128.

2 DEus qui timentes te, beatos Prophetali voce pronuncias; da in nobis tui timoris obsequia beneplacita: vt ex hoc in vijs tuis ambulare nos facias. sitque, te gubernante, labor noster tuis oculis placitus; cuius fructus tempore remunerationis efficiatur suauissimus: ac sic labor ipse de charitate studeatur; vt apud te fruges eius in beatitudine recondantur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

---

# 128 CXXVIII.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*Quia laborantes in vinea Domini, denario regni remunerantur æterni, in decimo* Gradu *tolerantia passionum suadetur; cùm crebra Ecclesiæ commemoratur afflictio.*

*In prima positione Propheta monet Israelem vt dicat, quot certamina vel insidias à suis pertulerit hostibus; ne quis fidelium de proprijs possit desperare pressuris:* Sæpe expugnauerunt me. *Secunda, inimicis Ecclesiæ per parabolas imprecatur, quod eis in iudicio futuro nouerat esse venturum:* Confundantur & conuertantur retrorsum.

*Feria IV. ad Vesperū,*

Eusebius Cæsariensis, *Victoriæ militiæ Dei*. [al.] *Passiones Christi*.

S. Athanasius, *Psalmus gratiarum actionis*.

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 SAEPE EXPVGNAVERVNT ME A IVVENTVTE MEA;
2 dicat nunc Israél:
† 3 sæpe expugnauérunt me à iuuentúte mea:
4 étenim non potuérunt mihi.
† 5 Supra dorsum meum fabricauérũt peccatóres:
6 prolongauérunt iniquitátem suam.
† 7 Dominus iustus concídit ceruíces peccatórum.
8 Confundántur & conuertántur retrórsum omnes qui odérunt Sión.
† 9 Fiant sicut fœnum tectórum,
10 quod priúsquam euellátur, exáruit:
† 11 de quo non impléuit manum suam qui metit;
12 & sinum suum, qui mánipulos cólligit:

---

X. Gradus. Tolerantia passionum.

*X Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriã Ierusalẽ.* PROPHETA. 1 Sæpius quidem oppugnauerunt & infestauerunt me à iuuentute mea; 2 ita nunc dicat Israel: 3 sæpius quidem oppugnauerunt me à iuuentute mea Babylonij; 4 sed non præualuerunt mihi vt me funditus exscinderent. 5 Peccatores isti multa & grauia onera fabricauerunt supra dorsum meum: 6 & in longum protraxerunt iniquitatem suam, quâ me affligebãt. 7 sed iustus Dñus semper consueuit confringere ceruices peccatorum. 8 Itaq; pudore perfundantur, spe suâ frustrati, & auertantur & repellãtur retrorsum omnes qui oderunt Sion 9 Fiant similes herbæ quæ in tectis nascitur, 10 quæ statim vt viruerit, antequam inde vellatur, iam aruit: 11 de quâ herbâ infrugiferâ manum suam numquam impleuit bonarum segetum messor; 12 & de quâ

& non

† 13 & non dixérunt qui præteríbant : *Benedictio*
*Domini super vos :*
14 *benedíximus vobis in nomine Domini .*

---

nec sinum suum vnquam impleuit qui manipulos frugum colligit ;
13 & pro quâ herbâ nullo tempore transeuntes dicere potuerunt, vt
in agris & segetibus ad messores frugum dici solet : *Benedictio &*
*beneficentia Domini veniat super vos messores* : 14 vel, *bene preca-*
*ti sumus vobis ò messores, Domini auxilio implorato .*

*Orationes .*

MSS. *al. omnibus impugnantium .*

1 AB * omnium impugnationum nequitijs Ecclesiam tuam Domine dexteræ tuæ protectione defende : vt inimicis retrorsum conuersis, sacris à te benedictionibus repleatur. Per Dñum nostrum Iesum Christũ.

Breu. Mozarab fol. 93.246. * *al.* conuiuia .

2 DOmine Iesu Christe, qui pro nostræ salutis remedio impiorum sustinuisti *commercia; auxilij tui ope nos prótege aduersùs impugnantium mala : ac ne dorsum nostrum delicti cómprimat sárcina ; impone humeris nostris præceptis Euangelicis onera suauia : per quæ peccati fabricam destruas ; & compagínibus sacris nos virtutum meritis cónstruas ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 179.208.

*al. expugnant .

* *al.* dedicatione .

3 ECce Domine, supra Ecclesiæ tuæ dorsum iniquitas onerosa peccantium fabricata est superborum; cùm incorrigibiles moribus, membra tua atrociter * premunt . da ergo, quæsumus, nobis ita tolerantiæ virtute fulcíri ; vt eos quos in dorso animæ nostræ sanandos portamus, salubriter nobiscum ad cæleste stabulum reportemus : quò vno ac singulari denarío cum illis accepto ; & nos de *prædicatione mereamur percipere lucrum ; & ipsi de obedientia capiant nobiscum præmium sempiternum . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c.

# 129 CCXXIX.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

*In* Gradu *vndecimo collocatus Propheta, pœnitentiæ se satisfactione prosternit: quia nec sanctus quisque in carne constitutus, *peccato ad integrum carere potest. Sed & hoc dicendum, quia omne peccatum quasi vndenarium est; quia Decalogi perfectionem transgreditur.*

* *al. peccata ad integrum cauere.*

*Clamat Propheta ad Dominum vt de peccatorum profundo liberetur beneuolentia boni Iudicis de calamitatibus indicatis. nec mora, ad gratulationis gaudia venit: vt agnoscerent pœnitentes quanta gratia suscipiantur; quibus tam velox medicina præstatur:* De profundis clamaui. [& A custodia matutina.]

*Feria IV. ad Vesperũ.*

Eusebius Cæsariensis. *Oratio Martyrum.*
S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*VI. Psalmus pœnitentialis ad precandum.*

Propheta. ℣. 1. Psalm. LXVIII. 3 Threni III. 55.

1 DE PROFVNDIS CLAMAVI AD TE, DOMINE:
2 Domine exáudi vocem meam.
† 3 Fiant aures tuæ intendéntes in vocẽ deprecatiónis meæ.

℣. 3. 4. 5. Sic distinguitur apud Apollinarium.

† 4 Si iniquitátes obseruáueris Domine;

℣. 4. Psal. CXLII. 3.

5 Domine, quis sustinébit?
† 6 Quia apud te propitiátio est,

---

XI. Gradus, Peccatorum detestatio,

*XI. Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem. PROPHETA.* 1 Ex abysso profundâ malorum ad te magno animi conatu clamaui, teque inuocaui Domine: 2 exaudi ergo Dñe vocem hanc meam. 3 Aures tuæ sint, quæso, attentæ ad vocem hanc deprecationis meæ peccatoris. 4 Si iniquitates hominum obseruare volueris vt punias Domine: 5 ô Dñe, ecquis in conspectu tuo subsistet impunè? 6 Quoniã autem apud te est propitiatio, & es tu placabilis iniquitatibus no-

& pro-

℣.7. Sic apud Apollinarium. 7 & propter legem tuam, sustínui te Domine.
† 8 Sustínuit ánima mea in verbo eius:
9 sperâuit án ma mea in Domino.
† 10 A custódia matutína vsque ad noctem,
11 speret Israël in Domino:
† 12 quia apud Dominum misericordia;
13 & copiosa apud eum redémptio:
℣.14. Sic apud Apollinarium. † 14 & ipse rédimet Israël ex omnibus iniquitátibus eius.

---

stris; 7 & ob legis tuæ promissiones peccatoribus ad te conuersis factas, ego patienter exspectaui te mihi placandum Domine. 8 Patienter exspectauit veniam & reconciliationem anima mea, confisa in verbo promissionis eius: 9 sperauit anima mea in Domino. 10 A vigilia matutina cùm diluculo euigilamus, ad noctem vsque donec obdormiamus, 11 perpetuò indesinenterq; speret Israël in Domino: 12 quia misericordia est apud Dominum; 13 & copiosa redemptio ac liberatio ab aduersis nostris apud eum est; 14 & enim ipse redimet Israëlem ex omnibus iniquitatibus eius; quibus antea tenebatur in miserrima seruitute captiuus.

*Orationes.*

MSS.f 1 INtendant, quæsumus Domine, pietatis tuæ aures in orationem supplicum; quia apud te est propitiatio peccatorum: vt non obserues iniquitates nostras; sed impertias nobis misericordias tuas. Per.

Breu. Mozarab. fol. 94. 2 PAteant aures tuæ Domine orationibus nostris; quibus à nobis congrui clamoris suplicatio dirigatur: quò & dignanter audiant; & in rebus petítis clementer respondeant. & quia apud te multæ sunt miserationes; rogamus te Deus: ne nos iuxta multitudinem iniquitatum nostrarum condemnes; sed confitentes ac reuertentes ad te, copiosâ miseratione viuifices: vt clamorem nostrum ad te de profundis accipias; & exemptos nos à mundanis, in atrijs tuis in gaudio perpetuæ delectationis adsumas. ℟. *Amen*. Per misericordiam

cordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sęculorum. ℞. *Amen*.

---

# 130 CXXX.

## *Canticum graduum.* ⁂ *Dauid*;

*Beda.*

Sensus mysticus. *Post labores pœnitentiæ Propheta suauia canticorum nobis alimenta transmittit; totum videlicet hunc psalmum de mansuetudine atque humilitate decantans: vt quos labor præmissæ confessionis afflixerat, gloriosæ deuotionis dulcedo reficiat.*

*Primo ordine Propheta exemplo suo humilitatem & mansuetudinem docens populum vtique Christianum; pœnam sibi grauissimam ponit, si mandata Domini non cum summa humilitate susciperet:* Domine non est exaltatum cor meum. *Secundo, conuersus hortatur Israel iugiter sperare in Domino; quatenus tali spe roboratus, cunctas sæculi aduersitates tolerare praualeat:* Speret Israel in Domino.

*Feria IV. ad Vesperū.*

Eusebius Cæsariensis. *De animi humilitate.*

S. Athanasius. *Psalmus in sola interpellatione.*

*Psalmus ad humiliter de se sentiendum.*

Propheta. 1 DOMINE NON EST EXALTATVM COR MEVM;
2 neque eláti sunt óculi mei:
† 3 neque ambuláui in magnis,
4 neque in mirabílibus super me.

---

XII. Gradus, Humilitas.

*XII. Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem, inspiratum Dauidi. PROPHETA.* 1 Domine non se superbè extulit cor meum; 2 neque se fastuosè in altum eleuauerunt oculi mei: 3 & non arroganter aggressus sum & incessi per magnificentias & res ac negotia maiora, quæ essent supra vires meas: 4 nec aggressus sum incedere perscrutando per admirabilia, quæ transcenderent captum meum.

Si non

† 5 Si non humíliter ſentiebã ( ſed exaltáui ánimam meam )

℣. 6. Matth. XVIII. 3. I. Corinth. XIV. 20.

† 6 ſicut ablactátus, eſt ſuper matre ſua :

7 ita retribútio in ánima mea .

† 8 Speret Iſraèl in Domino

9 ex hoc nunc, & vſque in ſæculum.

---

5 Si humilem demiſſumque animum non habebam ; ſed extuli ſuperbè animum meum ; 6 ſi, inquam, humilem demiſſumque animum non habebam,ſicut animo humili & non elato ablactatus infans apud matrem ſuam eſt : 7 ſic vt mea mereretur ſuperbia , codignum ſupplicium retribuatur animæ meæ . 8 Speret Iſrael in Domino 9 ab hoc tempore & in æternum vſque .

*Orationes .*

MSS.

1 NE permittas nos exaltari in ſuperbijs ſæculi omnipotens Pater : ſed qui mitis es & humilis corde ; doce nos humilibus tibi placitis moribus conſentire .[Qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritus Sancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. ]

Breu. Morarab. fol. 41. 101.

2 EXalta cornu noſtrum Domine fidei Catholicæ merito;& ne maculetur mens , ſuperbiæ morbo : greſſus noſtros ſuper mundi huius latitudinẽ tribue ambulare; ne noxij incidámus in cómpedes ; ſed humiliter ſentiendo , ad plenitudinem ſpei nobis condones properare . [℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .]

---

# 131 CXXXI.

*Canticum graduum .*

*Beda .*

Senſus Myſticus .

*Hic* Gradus *Incarnationis Dominicæ ſacramenta deſcribit: dignum enim fuerat vt poſt duodenarium Apoſtolorum numerum ,*

*quaſi*

quasi caput omnium ipse tertius decimus adueniret; neque enim ille humilis qui hactenus clamauerat de profundis, subito se in tantam laudem potuisset erigere. sed David hoc loco Christus intelligendus est.

Prima parte Propheta verba Christi refert; quibus Patri promiserit requiem se non aliàs sumere, nisi veræ religionis affectum humanis cordibus infudisset; Memento Domine Dauid. Secunda, dicit esse cognitum quod veraciter fuerat à Christo pollicitum; preces suas adÿciens vt quantocyus mundum saluaturus adueniret: Ecce audiuimus eam. Tertia, promissionem à Patre illi factam perhibet esse complendam; vt fructus vteri virginalis thronum regni sedeat æternum: quatenus Ecclesiam eius benedicat; pauperes pascat; Sacerdotes glorificet; & potestatem eius producat; inimicos eius induat confusione; super eum floreat sanctificatio æterna iustitiæ: [ Iurauit Dominus Dauid veritatem &c. ]

*Feria V. ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Oratio Dauidis, & apparitio Christi.*

S. Athanasius. *Psalmus in oratione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

II.Reg.VII. ℣.1 3.4. Sic apud Apollinarium.

1 MEMENTO DOMINE DAVID ET OMNIS MANSVETVDINIS EIVS;

† 2 sicut iuráuit Domino, votum vouit Deo Iacób:

† 3 *Si introíero in tabernáculum dómus meæ;*

4 *si ascéndero in lectum strati mei;*

† 5 *si dédero somnum óculis meis;*

6 *& pálpebris meis dormitatiònem,*

† 7 ÷ *& réquiem tempóribus meis:*

---

XIII. Gradus, Desiderium aduentûs Christi.

*XIII Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem. PROPHETA.* 1 Domine memento Dauidis & totius mansuetudinis eius in omni afflictione suâ: 2 memento etiam quemadmodũ de ea domo tua sancta, ad quam reædificandam aduenimus, iurauerit ille tibi, & votũ vouerit tibi Deo quem Iacobi progenies colit, hoc nempe iuramento & voto dicens; 3 *Malè sit mihi, si intrauero in habitaculum domus meæ;* 4 *vel si ascendero in lectũ strati mei ad quiescendum;* 5 *aut si concessero somnum oculis meis,* 6 *& dormitationem palpebris meis:* 7 *&*

*donec*

8 *donec inuéniam locum Domino* ;
9 *tabernáculum Deo Iacób* .
† 10 Ecce audiuimus eam in Ephratá :
11 inuénimus eam in campis ſyluæ .
† 12 Introíbimus in tabernáculum eius :
℣. 13. Pſal. XCVIII. 5. — 13 adorábimus in loco, vbi ſtetérunt pedes eius.
℣. 14. &c. II. Paralip. VI. 41. 42. — † 14 Surge Domine in réquiem tuam ,
15 tu & arca ſanctificatiónis tuæ .
† 16 Sacerdótes tui induántur iuſtítiam ;
17 & ſancti tui exſúltent .
† 18 Propter Dauìd ſeruum tuum ,
19 non auértas fáciem Chriſti tui .
℣. 10. Pſ. LXXXVIII. 4. 5. 36. Act. II. 30. — † 20 Iuráuit Dominus Dauid veritátem ;
21 ÷ & : non fruſtrábitur eam :

---

*quietem temporibus capitis mei : 8 donec inueniam locum pro reponenda ibi Arca Domini , 9 nempe locum aptum ad conſtruendum habitaculũ Deo Iacobi.* 10 Ecce iam nos audiueramus , cùm adhuc in Babylonia eſſemus captiuitate, eam ipſam ſanctam domum licèt nunc deſtructam , eſſe in hac Euphratæâ regione non longè à Bethlehem : 11 & inuenimus eam eſſe in campis ſyluoſis & ſylueſtribus Ieruſalem , ad quam peruenimus . 12 Hic autem reædificato templo intrabimus in nouum habitaculum Dei: 13 & proſtrati adorabimus in loco vbi ſteterat Arca , quæ erat veluti ſcabellum pedum eius . 14 Surge itaque , vt ita dicamus , Domine , & veni in nouum hoc domicilium tuum quietum & ſtabile , in quo perpetuò requieſcas. 15 Veni, quæſumus, huc tu & Arca quam tibi ſanctificaſti; ad cuius olim præſentiam ſæpè fortitudinẽ tuam monſtraſti: quæ à Ieremia occultata captiuitatis tempore, adhuc abſcondita latet. 16 Sacerdotes tui hìc iterum miniſtraturi, à te induantur iuſtitiâ & probitate morum vt iuſte ſanctéque tibi miniſtrent ; 17 & tibi ſanctificati & ſacrati Leuitæ cæterique pij fideles hìc te laudent lætantes in bonis . 18 Ob amorem tuum erga Dauidem fidelem ſeruũ tuum, tuaque promiſſa illi facta , 19 ne auerſeris nunc faciem eiuſdem vncti tui quem tui chriſmatis vnctione in regem conſecraſti populi tui; quò minus reſtituas iterum regnum Iudæ & Iſraelis ſtabiliter manſurum in perpetuum . 20 Iuraſti enim Domine Dauidi iuramentum verum ; 21 quod nec irritum facies , dicens ei :

ỳ.22.&c. II Reg.VII.12. III. Reg.VIII. 25. II.Paralip. VI.16.

22 *De fructu véntris tui ponam super sedem tuam.*

† 23 *Si custodíerint filÿ tui testaméntum meum ,*

24 *& testimónia mea hæc quæ docébo eos :*

† 25 *& filÿ eórum vsque in sæculum sedébunt super sedem tuam .*

† 26 Quóniam elégit Dominus Sión ;

27 elégit eam in habitatiónem sibi :

DEVS. † 28 *Hæc réquies mea in sæculum ÷ sæculi :*

ỳ.28. Eccli. XXXVI. 15.

29 *hic habitabo, quóniam elégi eam .*

† 30 *Víduam eius benedícens benedícam :*

31 *páuperes eius saturábo pánibus .*

† 32 *Sacerdótes eius índuam salutari :*

33 *& sancti eius exsultatióne exsultábunt :*

ỳ.34. Ecclis. XXIX. 21. Luc. I.69. ỳ.35. III.Reg.XI.36. XV.4. IV.Reg. VIII.19.

† 34 *Illuc prodúcam cornu Dauid :*

35 *paráui lucérnam Christo meo .*

† 36 *Inimícos eius índuam confusióne :*

---

22 *De fructu & prole ventris tui Messiã, qui ex stirpe tua nascetur, ponam super regium thronum tuum vt regnet in æternum .* 23 *Sed & si filÿ posteri tui custodierint pactũ de seruanda lege mea ,* 24 *& obseruauerint præcepta illa testantia voluntatem meam, quæ ego docuero eos;* 25 *etiam ipsi procul dubio & ipsorum filÿ secundùm carnem, vsque in sæculum sedebunt Reges super thronum tuum, regnãtes in Israel atque Iudæa maiestate regali.* 26 Quoniam autem Dominus elegit Sion, 27 eamque prælegit vt in ea sibi habeat constructum habitaculum: 28 idcirco de ea dixit: *Hic est locus in quo stabiliter requiescam:* 29 *hic habitaculũ habebò, quia illam ego prælegi .* 30 *Eiusdem vrbis Sion viduas beneficẽtia mea benedicendo benedicam, annona suppeditata largissimè:* 31 *eiusque pauperes panibus saturabo.* 32 *Eiusdẽ ciuitatis Sacerdotes induam iustitia ac probitate morum & ipsis & alÿs admodùm salutari :* 33 *faciamque vt sanctificati Leuitæ cæterique pÿ fideles exsultanter exsultent in laude mei .* 34 *Ibi in Sion oriri faciam , floridumque efficiam robur & regnum Dauidi:* 35 *eique qui à me vnctus fuit in Regem, præparaui atque promisi me ibi daturum lucernam splendentem & nunquam deficientem posteritatis & regni , cuius non erit finis.* 36 *Et*

*super*

37 *super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.*

*inimicos quidem eiusdem Vncti mei totos perfundam turpi pudore: 37 super ipsum autem efflorebit regium illud sanctumque diadema eius, quo ego eum à reliquis segregaui mihique sacraui.*

*Orationes.*

1 IN omni ingressu nostro memor esto nostri omnipotens Deus: & indue nos Sacerdotali iustitiâ; vt induci mereamur in tabernacula sempiterna. Per.

Breu. Mozarab. fol. 26. — *In Vigilia Natalis Domini ad Vesperum.*

2 VEspertinis laudibus iam præmissis Domine, paramus lucernam Christo tuo Domino ac Deo nostro: vt fructu iustitiæ repleamur ad gratiam; & verbum vitæ contineamus ad gloriam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 414. — *De Sancto Martyre.*

3 SAncte Domine, in cuius amore, martyris tui Romani piâ confessione lætamur: oramus te, quæsumus; vt qui propter Dauid seruum tuum, Christi tui faciem non auertis; propter nos famulos tuos Sanctorum tuorum suffragia non retardes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Apud Alcuinum col. 240.

4 EXsurge Domine; & corda nostra tibi præparentur in requiem: sicque in singulis Arcæ tuæ sanctificatio; meditatioque sanctitatis & operum nostrorum lucerna Christus Dominus noster: vt hæc eo præparante, fructu iustitiæ repleamur ad gratiam, & verbo eumdem vitæ contineamur ad gloriam. Per eumdem.

## 132 CXXXII.

*Canticum graduum ※ Dauid ⁖*

*Beda.*

*Post illam præcedentis psalmi sanctissimam prædicationem, in*

 *decimo*

*decimo quarto* Gradu *iam positus Propheta; populis beatam prædicat* vnitatem; *vt qui se Christiana religione constringunt, in vna charitatis conuenientia perseuerent.*

*Hic psalmus sicut & centesimus decimus sextus diuisionem non recipit: & rectè quia & ille omnes gentes populosque ad vnius Domini laudes; & iste ad vnitatem fraternæ dilectionis hortatur:*

*Feria V. ad Vesperum.* Ecce quàm bonum & quàm iucundum.

Eusebius Cæsariensis. *De populo perfecto.*

S. Athanasius. *Psalmus describens vitam virtute bona præditam.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 ECCE QVAM BONVM ET QVAM IVCVNDVM,

2 habitáre fratres in vnum.

† 3 Sicut vnguéntum in cápite, quod descéndit in barbam

4 barbam Aarón;

† 5 quod descéndit in oram vestiménti eius.

6 sicut ros Hermòn, qui descéndit in montem Sión.

† 7 Quóniam illic mandáuit Dominus benedictiónem,

8 ÷ &: vitam vsque in sæculum.

---

XIV. Gradus, Concordia & charitas.

*XIV Canticum pro ascensionibus siue profectionibus populi a captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem, inspiratum Dauidi, PROPHETA.* 1 Ecce quid tam bonum & tàm decorum atque iucundum, 2 quàm nos fratres à Babylone reuersos, cohabitare iam tandem pariter & vnanimes in vna eademque ciuitate Ierusalem? 3 Iucundum est hoc, sicut suauissimum & odoratissimum erat oleum vnctionis, quod effundebatur super caput, quodque defluebat in barbam, 4 in barbam, inquam, Aaronis summi Sacerdotis; 5 quodque large defluebat in superiorem vestimenti eius oram, quæ ad collum adstringebatur: 6 & bonum est hoc nos cohabitare pariter, sicut vtilis est ros qui descendit in Hermon & in montana Sion. 7 Nam Dominus mandauit vt ibi in concordi fratrum cohabitatione sit benedictio & beneficentia sua, 8 & vita vsq; in æternum.

*Orationes.*

MSS. 1 INfunde Domine in Ecclesiam tuam charitatem nostræ fraternitatis & pacis: vt rore vnguenti spiritalis aspersi; benedictionis tuæ gratiâ iocundemur. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Apud Alcuinum col. 240. 2 CHriste Domine, cuius sacrum nomen vnguento effuso sapientiæ comparauit odorem: da quæsumus vnguentum verticis tui in barbam decóris populi tui, te profundente, descendere; ac in ipsam vestimenti oram, quæ præsentis vitæ induitur, peruenire. Qui viuis.

---

# 133 CXXXIII.

## *Canticum graduum.*

*Beda.*

*Post monita mutuæ dilectionis nunc consequenter suadet, vt felix adunatio in laudes Domini flagrantissimo charitatis studio concitetur.*

*Prima parte inuitat Propheta ad benedicendum Dominum; vbi plurali numero prædictam plebem alloquitur:* Ecce nunc benedicite. *Deinde populum singulariter benedicit; quia sancta vnitas decus est ac virtus Ecclesiæ:* Benedicat tibi Dominus ex Sion.

*Libet referre quemadmodum vsque ad supernam Ierusalem* Gradus *isti peruenerint. Primo siquidem* gradu, *sæculi designat horrorem; post quem ad virtutum omnium studia festinatur. Secundo, virtus diuinæ defensionis exponitur; cui nihil obuiare posse monstratur. Tertio, gaudium magnum esse dicitur, in Ecclesia Domini pura mente versari. Quarto, inter quaslibet angustias docet, constanter de Domino præsumendum, donec miseratus exaudiat. Quinto, monet vt liberati à periculis, non nobis aliquid, sed omnia Domini virtutibus applicemus. Sexto, montibus solidissimis comparatur confidentia fidelissimi Christiani. Septimo, dicitur quàm copiosos fructus metant, in lacrymis seminantes. Octauo, nil permanere dicitur, quod voluntate propria vnusquisque fuerit operatus; sed illa tantùm esse firmissima, quæ authore Domino construuntur. Nono, timore Domini pronuntiatur homo beatus fieri; & vniuersa illi profutura concedi. Decimo, infundit*

*dit patientiam, deuotis quam per Ecclesiæ verba commendat. Vndecimo, de profundis clamat ad Dominum; vt in liberandis hominibus quanta sit diuinitatis potentia sentiatur. Duodecimo, virtus mansuetudinis & humilitatis ostenditur. Tertiodecimo, sanctæ Incarnationis promissio, & dictorum veritas approbatur. Quartodecimo, fratribus spiritualibus adunatio prædicatur; supra quos benedictio Domini & æterna vita prouenire monstratur. Quintodecimo, in laudibus Domini perfecta illa charitas excitatur; supra quam nihil maius dici, nec gloriosius potest inueniri; sicut Apostolus testatur quia* Deus charitas est. *continet hic numerus & hoc sacramentum vt cùm quinque sensus corporei, per quos fragilis humanitas contrahit omne peccatum; beatæ & indiuiduæ Trinitatis fuerint virtute superati; ad quintumdecimum* Gradalium *Psalmorum nos culmen educat.*

*Quotidie ad Completoriū.*

Eusebius Cæsariensis. *Populi venturi* [al. *optantis.*]

*Psalmus hortatorius ad laudandum Deum.*

Propheta.

1 ECCE ∸ NVNC: BENEDICITE DOMINVM OMNES SERVI DOMINI.
† 2 Qui statis in domo Domini,
3 ∸ in átrijs dómûs Dei nostri;
† 4 in nóctibus extóllite manus vestras in Sancta;
5 & benedicite Dominum.
† 6 Benedicat te Dominus ex Sión,
7 qui fecit cælum & terram.

---

XV. Gradus; Assidua laus Dei.

*XV Canticum pro ascensionibus & profectionibus populi à captiuitate & exilio ad patriam Ierusalem. PROPHETA.* 1 Ecce nunc demum tandem solutâ captiuitate, & peregrinatione confectâ, Domino benedicite omnes serui Domini. 2 Vos qui noctu consistitis in domo Domini, 3 & in atrijs eiusdem domus Dei nostri; 4 noctibus quoq; eleuate manus vestras versùs ea sanctæ Dei domûs loca, quæ appellantur Sancta; 5 & sic Domino benedicite & gratias agite. 6 O Israel beneficentiâ suâ benedicat tibi Dominus; qui in Sion colitur; 7 & qui cælum fecit ac terram.

*Ora-*

*Orationes.*

1 BEnedicentes te omnes serui tui Domine, deprecamur: vt nos mundi huius nocte contectos, inluminare digneris: quatenus dum manus nostras in bonis operibus eleuamus; benedictionem à te largissimam consequamur. Per Dominum nostrum.

Breu. Mozarab. fol. 56. 81. 130. 256.

2 IN noctibus manus nostras ad te extollimus Domine, vt nos in Ecclesia tua fixos statuas; ac dum mundialibus imprimimur sárcinis; nostrâ laudari te actione concedas. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: quies benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Apud Alcuinum col. 241.

3 PRæsta Domine vt cunctis gradibus perfectionis ascensis, in virtutum culmine te laudemus: & stantes in domo tua atque in atrijs tuis manus nostras ad te benedicendum diebus ac noctibus extendamus, benedictione à te percepta cæli ac terræ Domino & Saluatore. Per.

---

# 134 CXXXIV.

*Alleluia.*

*Beda.*

*Post* Gradualium *pulcherrimam constructionem, quæ ad culmen vsque perpetuæ felicitatis euexit; congruè nimis ponitur* Alleluia: *vt laudibus Domini sancta perfruatur Ecclesia; cui tale munus cognoscitur esse præparatum.*

*Per totum psalmum Propheta loquitur. Primo ingressu propter nominis eius potentiam, laudes Domino dicit esse soluendas; quia fecit quæ voluit, in cælo & in terra; magnalia ipsius diuersa commemorans:* Laudate nomen Domini. *Secundo, quoniam veritatis perfecta laus, est destruere falsitatem; idolorum cultores sub irrisione redarguit:* Simulacra gentium *& reliqua. Tertio, diuersos Ordines admonet, vt Dominum laudare non desinant:* Domus Israel benedicite Domino.

*Feria V. ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Doctrina ad inducendum.*

S. Athanasius. *Psalmus laudem denuncians.*

Psalmus

*Psalmus hortatorius ad laudandam Deum.*

Propheta. 1 LAVDATE NOMEN DOMINI,
2 laudáte serui Dominum.
† 3 Qui statis in domo Domini,
4 in átrijs dómûs Dei nostri,
† 5 laudáte Dominum quia bonus Dominus:
6 psallite nómini eius quóniam suáue:
† 7 quóniam Iacòb elégit sibi Dominus,
℣.8. Exod.XIX.5. 8 Israèl in possessionem sibi.
† 9 Quia ego cognóui quòd magnus ÷ est: Dominus;
℣.10. Psal.XCIV.3. XCVI.9. 10 & Deus noster, præ ómnibus dijs.
† 11 Omnia quæ ÷ cùmque: vóluit Dominus, fecit
12 in cælo & in terra,
13 in mari & in ómnibus abyssis.
℣.14.&c. Ierem.X.13. † 14 Edúcens nubes ab extrémo terræ:
15 fúlgura in plúuiam fecit.
† 16 qui prodúcit ventos de thesáuris suis.

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Laudate nomen Domini, 2 laudate, inquam, Dominum vos serui eius. 3 Qui consistitis in sancta domo Domini, 4 & in atrijs eiusdem domus Dei nostri, 5 laudate Dominum quia bonus & benignus est Dñus: 6 & psallite nomini eius, quia id pulchrum est atq; suaue: 7 & quia Dñus elegit sibi populum ex Iacob, 8 Israëlem scilicet in peculiarem suam possessionem. 9 Ad laudandũ Deum vos omnés inuito; quia ego cognoui quòd magnus sit Dominus; 10 & quòd Deus noster magnus sit super omnes vanos & falsos deos Gentium. 11 Dominus hic noster omnia quæcumque voluit facere, fecit 12 & in cælo & in terra, 13 & in mari & in cunctis abyssis. 14 Hic est enim qui coram oculis nostris ascendere facit nubes ab extremâ parte terræ quā conspicimus; 15 & vt ex aqueis nubibus ignea fulgura vna cum multa pluuia simul emittantur efficit; 16 ac de suis occultis reconditorijs ventos educit, quorum

Qui

℣.17. Exod.XII.29.
17 Qui percússit primogénita Ægypti,
18 ab hómine vsque ad pecus.
† 19 ÷ & : misit signa & prodígia
20 in médio tui Ægypte
21 in Pharaónem & in omnes seruos eius.
℣.22.23. Iosue XII.
† 22 Qui percússit gentes multas:
23 & occídit reges fortes,
℣.24.25. Num.XXI.24.33.
† 24 Sehòn regem Amorrhæórum.
25 & Og regem Basán,
℣.26. Iosue XII.7. &c.
26 & ómnia regna Chanaán.
† 27 & dedit terram eórum, hereditàtem,
28 hereditátem Israèl pópulo suo.
† 29 Domine nomen tuum in ætérnum:
℣.30. Psal.CI.13.
30 Domine memoriále tuum in generatiónem & generatiónem:
℣.31. Deuter.XXXII.36.
† 31 Quia iudicábit Dominus pópulum suum;
32 & in seruis suis deprecábitur.
℣.33. Psal.CXIII.*4.
† 33 Simulácra Géntium, argéntum & aurum, opera mánuum hóminum:

---

veras causas & loca vnde veniant nescit homo. 17 Hic in gratiam Israëlis percussit primogenita in Aegypto, omnia pariter tam primogenita 18 hominum, quàm primogenita pecudum: 19 & emisit admiranda signa & portenta 20 intrà te ò Aegypte, 21 contra Pharaonem & contra omnes seruos eius 22 Hic est qui percussit gentes multas; 23 earumque reges robustos interfecit, 24 vt Sehon Regem Amorrhæorum, 25 & Og Regem Basanitidis, 26 & omnia regna ac reges Chananæorum: 27 quorum terram dedit hæreditario possidendam, 28 hæreditario, inquam, possidendam dedit populo suo Israëlitico. 29 O' Domine nomen tuum celebrabitur in omne sæculum: 30 & recordatio tui in omnes perpetua semper erit ætates sæculi. 31 quia tu Dñe ius dices populo tuo, vindicans eum ab iniuria hostium suorum; 32 & erga seruos tuos exorabilis eris atque placabilis. 33 Non sic sunt dij Gentilium: nam idola illorum sunt merum argentum & aurum inanime, & opera fabri-

† 34 os hábent, & non loquéntur:
℣. 35. Sapien. XV. 15. 35 óculos habent, & non vidébunt:
† 36 aures habent, & non áudient:
37 neque enim est spíritus in ore ipsórum.
† 38 Símiles illis fiant qui fáciunt ea,
39 & omnes qui confidunt in eis.
† 40 Domus Israèl benedicite Domino:
41 domus Aaròn benedícite Domino:
† 42 domus Leuì benedícite Domino:
43 qui timétis Dominum benedícite Domino.
† 44 Benedíctus Dominus ex Sión,
45 qui hábitat in Ierusalém.

---

cata manibus hominum. 34 quæ habent quidem os; sed numquam loquentur: 35 habent oculos; sed numquam videbunt: 36 habent aures; sed numquam audient; 37 sed nec est flatus respirationis in ore ipsorum. 38 His similes euadant qui ea faciunt, 39 & omnes qui confidunt in eis. 40 Vos autem domus & familia Israëlis benedicite Domino: 41 Sacerdotalis familia Aaronis benedicite Domino: 42 Leuitica familia Leui benedicite Domino: 43 & quotquot timetis offendere Dominum, benedicite eidem Domino. 44 Dignus est benedictione ac laude Dominus, laudandusque est semper à Sione; 45 qui peculiaribus suæ præsentiæ signis inhabitat & protegit Ierusalem.

## *Orationes.*

1 SVauitatis eximiæ Deus; quem omnis terra pro dulcedinis benignitate conlaudat; rogamus; vt ablato à nobis vanæ superstitionis errore, tuis voluntatibus connectamur. Per Dñum nostrũ Iesum Christũ.

Breu. Mozarab. pl. 43. 127. 148. 2 DOmine qui edúcens nubes ab extremo terræ, orbem vniuersum sanctis replesti doctoribus; fulgura in pluuiam conuerte misericors: vt præceptis tuis, quibus famulos tuos vt corrigas, terres; benedicendo reficias: tuâque repletos gratiâ vberiùs benedicas. ℞. *Amen.*

*Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol.45.122.151. 3 LAudamus te Domine quia benignus ac suauis es: præsta itaque vt dum in tua laúdatione insistimus; vel à mundi nos illécebris áduoces; vel perfectorum societati adglómeres. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.46. 4 LAudamus te Domine quia benignus & magnus es: cuius magnitudinem & bonitatem, & mirabilia testantur & opera. magnus es igitur Domine, te ex nihilo tam stupenda tamque multiplicia creare; benignus autem, dum pereuntem mundum, Christi tui sanguine réparas: magnus, dum ex mortuis cadauera suscitas; benignus, cùm excitatis vitam interminabilem donas. tribue omnipotens Deus nobis supplicibus tuis, & tantæ magnitudinis intelligere potestatem, & benignitatis tuæ suscipere pacem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

# 135 CXXXV.

*Alleluia.*

*Beda.*

*Iterum nobis* Alleluia *dicendum est; gratia quidem semper notum, sed assidua expositione notissimum. Huic psalmus subiectus est, qui per versus vnisines* misericordiam Domini *sæpius inculcat: nec immerito; nam clementia est eius omne quod viuimus; misericordia, quod valemus.*

*Per vniuersum psalmum Propheta loquitur. Prima parte magnificentiam Domini, & totius orbis conditionem declarat:* Confitemini Domino. *Secunda, miracula refert quæ fecerat in Aegypto,* Sensus mysticus.
*& in gente Iudæorum:* Qui percussit Aegyptum. *Tertia, descendit ad Christianos; beneficia Domini consequenter enumerans:* Et dedit terram eorum [ hæreditatem. ]

*Feria V. ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Gratiarum actio perfecta redemptorum.*
S. Athanasius. *Psalmus cum confessione.*

*Psalmus hortatorius ad laudandum Deum.*

Propheta. 1 CONFITEMINI DOMINO QVONIAM BONVS;
2 quóniam in æternum misericórdia eius.
† 3 Confitémini Deo deórum;
4 quóniam in æternum misericórdia eius.
† 5 Confitémini Dómino dominórum;
6 quóniam in æternum misericórdia eius.
† 7 Qui facit mirabília magna solus;
8 quóniam in æternum misericórdia eius.
℣.9. Genes.I.1. † 9 Qui fecit cælos in intelléctu;
10 quóniam in æternum misericórdia eius.
℣.11. Psal.XXIII.2. † 11 Qui firmauit terram super aquas;
12 quóniam in æternum misericórdia eius.
℣.13.&c. Genes.I.14.16. † 13 Qui fecit luminária magna;
14 quóniam in æternum misericórdia eius:
15 solem in potestatem diei;
16 quóniam in æternum misericórdia eius:

---

*ALLELV Cum iubilo ac lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Fatemini Dño dignas laudes eo quòd sit bonus atque beneficus; 2 & eo quòd in æternum duratura sit misericordia eius. 3 Fatemini debitas laudes Deo eorum qui dij appellantur licèt non sint; 4 eo quòd in æternũ duratura sit misericordia eius. 5 Fatemini laudes Domino omnium dominorum & principum terræ; 6 eo quòd in æternum *&c.* 7 Fatemini laudes ei qui solus facit magna mirabilia; 8 eo quòd in æternũ *&c.* 9 Fatemini laudes ei qui sapientiâ suâ fecit cælos; 10 eo quòd in æternũ *&c.* 11 Fatemini laudes ei qui firmam stabilemq; fecit terrã super fluidas aquas abyssi; 12 eo quod in æternum *&c.* 13 Fatemini laudes ei qui solus fecit luminaria magna; 14 eo quòd in æternũ *&c.* 15 solem nimirùm, quem fecit vt potestatem haberet præsentiâ suâ diem faciẽdi super orbẽ; 16 eo quòd in æter-

lunam

† 17 lunam & ſtellas in poteſtatem noctis;
18 quóniam in æternum miſericórdia eius.
℣.19. Exod. XII.29. † 19 Qui percúſſit Ægyptum cum primogénitis eórum;
20 quóniam in æternum miſericórdia eius.
℣.21. Exod.XII.51. † 21 Qui eduxit Iſraël de médio eórum;
22 quóniam in æternum miſericódia eius:
℣.23. Exod.VI.6. † 23 in mánu potenti & bráchio excélſo;
24 quóniam in æternum miſericórdia eius.
℣.25. Exod.XIV.21. † 25 Qui diuíſit mare Rubrum in diuiſiónes;
26 quóniam in æternum miſericordia eius:
† 27 & edúxit Iſraël per médium eius;
28 quóniam in æternum miſericórdia eius.
℣.29. Exod.XIV.28. XV.4. † 29 & excuſſit Pharaónem & virtútém eius in mari Rubro;
30 quóniam in æternum miſericórdia eius.
℣.31. Exod.XII.17. 18.XV.22. † 31 Qui tradùxit populum ſuum per deſértum;
32 quóniam in æternum miſericórdia eius.
℣.33. Num.XII.Pſal. CXXXIV.10. † 33 Qui percúſſit reges magnos;

---

nũ &c.17 & lunã ac ſtellas,quas fecit vt poteſtatẽ haberent præſentia ſuâ illuſtrandi noctẽ;18 eo quòd in æternũ &c. 19 Fatemini laudes ei qui admirandis flagellis percuſſit Aegyptũ, interfectis quoque omnibus primogenitis Aegyptiorum; 20 eo quòd in æternum &c. 21 Fatemini laudes ei qui & Iſraële illinc eduxit è medio eorũ;22 eo quòd in æternũ &c: 23 qui,inquam,eduxit ipſos manu & ui ſuâ validâ,& brachio & robore ſuo excelſo;24 eo quòd in æternum &c. 25 Fatemini laudes ei qui diuiſit mare Rubrum in partes & ſectiones hinc atq;hinc;26 eo quòd in æternũ &c.27 quiq;traduxit Iſraelem ſicco pede per mediũ ipſum mare Rubrũ diuisâ aquâ; 28 eo quòd in æternũ &c. 29 quiq; in idem mare Rubrum excuſſit & præcipitauit Pharaonem & exercitum eius; 30 eo quòd in æternũ &c. 31 Fatemini laudes ei qui conduxit populum ſuum per deſertum; 32 eo quòd in æternũ &c. 33 Fatemini laudes ei qui magnos

quò-

34 quóniam in æternum misericórdia eius:
† 35 & occídit reges fortes;
36 quóniam in æternum misericórdia eius:
℣.37. Num.XXI.21.24. † 37 Sehòn regem Amorrhæórum;
38 quóniam in æternum misericordia eius:
℣.39. Num.XXI.33.35. † 39 & Og regem Basàn;
40 quoniam in æternum misericordia eius.
℣.41. Josue XIII.7. † 41 & dedit terram eorum, hereditátem;
42 quoniam in æternum misericordia eius:
† 43 hereditátem Israèl seruo suo;
44 quoniam in æternum misericordia eius.
† 45 Quia in humilitáte nostra memor fuit nostri;
46 quoniam in æternum misericordia eius.
† 47 & redémit nos ab inimícis nostris;
48 quoniam in æternum misericordia eius.
℣.49. Psal.CIII.27. CXLIV.15. CXLVI.9. † 49 Qui dat escam omni carni;
50 quoniam in æternum misericordia eius.
† 51 Confitémini Deo cæli;
52 quoniam in æternum misericordia eius.
† 53 ÷ Confitémini Domino dominorum:

---

reges percussit; 34 eo quòd in æternũ &c. 35 & ei qui reges potẽtes occidit; 36 eo quod in æternũ &c. 37 Sehonem nempe regẽ Amorræorum; 38 eo quòd in æternum &c. 39 & Oggum quoque regem Basanitidis; 40 eo quòd in æternũ &c. 41 & ei qui terram ipsorum in hæreditariam possessionem dedit; 42 eo quòd in æternum &c. 43 in hæreditariam, inquam, possessionem dedit populo Israelitico seruo suo; 44 eo quòd in æternũ &c. 45 Fatemini laudes Domino quia in nostra humiliatione atque depressione memorem se esse nostri ostendit; 46 eo quòd in æternum &c. 47 nosque redemit & eripuit ab inimicis nostris & à tribulationibus nostris; 48 eo quòd in æternum &c. 49 Fatemini laudes ei qui dat cibum omni animanti; 50 eo quòd in æternum &c. 51 Fatemini laudes Deo creatori cæli; 52 eo quòd in æternum &c. 53 Fatemini semper dignas quantum potestis laudes Domino omnium dominorum ac principum

÷ quo-

54 ÷ quoniam in æternum miſericordia eius :

terræ ; 54 eo quòd in æternum duratura ſit miſericordia eius .

*Orationes .*

1 MEmor humilitatis noſtræ, miſerere nobis omnipotens Deus: & qui quondam patribus noſtris terram aduerſariorum in hæreditatem donaſti: nos à peccatis liberos cum tua hæreditate conſtitue . Per .

Bren. Mozarab fol. 233. 2 DOmine qui feciſti luminaria magna ſolus ; in ſapientia lunam & ſtellas in poteſtatẽ noctis ; educ nos de iugo nequitiæ ſpiritualis in manu forti & brachio extenſo : ac diſſeca quæcumque curſu in noſtro opponuntur obſtacula : vt quia tu es Dominus dominantium , cuſtoſque noſtrarum manens animarum . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 227. 148. 3 TIbi Domine confitemur qui cælos intellectu feciſti ; & eruditos ſublímas ſapientiâ : qui fundaſti terram ſuper aquam ; & ſupra ſæculum lábile erexiſti Eccleſiam tuam : fac vt nos fluida mundi delectamenta non obruant ; ſed virtutes acceptæ ad ſuperna ſuſtollant . ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter .

# 136 CXXXVI.

## ÷ *Pſalmus Dauid Ieremiæ* :

*Beda .*

Senſus myſticus. *Tripliciter hic pſalmus intelligi poteſt : Et de captiuitate , quæ populo accidit Iudæorum ; quando in Babylonem tranſlati ſunt, & ibi varijs modis ludificati : Et de peccatoribus , qui de Eccleſia eiecti , traduntur in diaboli poteſtatem : Et de ſuperiore captiuitate , qua in primis noſtri generis parentibus, de paradiſi gaudijs in conuallem lacrymarum deuoluti ſumus .*

*Populus*

*Populus Hæbreorum prima ſectione calamitates ſuas quas erat in Babylone paſſurus, enumerat; ſubiungens, inter quaſlibet ſæculi huius anguſtias numquam ſe Ieruſalem vllatenus obliuiſci; quamuis euertendam eſſe conſtaret:* Super flumina *& reliqua. Secunda, ad Dominum verba conuertit; vt memor ſit inſultantium Eccleſiæ; beatos aſſerens eos, qui de corde ſuo incipientes malas cogitationes abijciunt:* Memento Domine filiorum Edom.

*Feria V. ad Veſperũ.*

Euſebius Cæſarienſis. *Sanctorum voces in captiuitate exiſtentium.*

S. Athanaſius. *Pſalmus in narratione.*

*Pſalmus ad meditandum.*

Propheta. 1 SVPER FLVMINA BABYLONIS
2 illic ſédimus & fléuimus,
3 cùm recordarémur Sión.
† 4 In ſalícibus in médio eius ſuſpéndimus órgana noſtra.
† 5 Quia illic interrogauérunt nos qui captíuos duxérunt nos, verba cantiónum;
† 6 & qui abduxérunt nos, hymnum:
† 7 *Cantáte nobis de cánticis Sión.*
† 8 Quómodo cantábimus cánticum Domini in terra aliena?

---

*Pſalmus Dauidi inſpiratus, aptus & congruens temporibus Ieremiæ Prophetæ. PROPHETA.* 1 Iuxta flumina Euphratem & Tigrim & alia terræ Chaldææ & Babyloniæ, 2 ibi mœſti ob exilij noſtri diuturnitatem ſedebamus & plorabamus, 3 cùm recordaremur Sion patriæ noſtræ. 4 Eo captiuitatis tempore ad ſalices fluminum intra eamdem terram Babyloniam ſuſpendimus neglecta citharas & reliqua muſica inſtrumenta noſtra. 5 Porro quando ibi Babylonij ipſi qui captiuos nos duxerant, à nobis petebant vt verba canticorum caneremus; 6 quique nos abduxerant à Sion, petebant à nobis hymni cantum, 7 dicentes *Canite nobis canticum aliquod de canticis Domini, olim conſuetis in templo veſtro montis Sion.* 8 nos eis reſpondebamus: *Et quomodo cantabimus lætum Domini canticũ in terra hac extranea & aliena à vero Dei cultu*

Si

✝9 Si oblítus fuéro tui Ierusalèm, obliuioni detur déxtera mea.
✝10 adhæreat lingua mea fáucibus meis, si non meminero tui:
✝11 si non proposúero Ierusalèm in princípio lætitiæ meæ.
✝12 Memor esto Domine filiórum Edòm, in die Ierusalém
✝13 qui dicunt: *Exinaníte exinaníte vsque ad fundamentum in ea.*
✝14 Fília Babylonis misera,
15 beátus qui retríbuet tibi retributionē tuam, quam retribuísti nobis.
✝.16. Isai.XIII.16. ✝16 beátus qui tenébit & allídet páruulos tuos ad petram.

---

*ac religione?* 9 Si tui oblitus fuero ò Ierusalem; in perpetuâ quoque obliuione mihi sit dextera mea, vt nunquam pulset musicum quodlibet instrumentum. 10 agglutinetur potius lingua mea gutturi meo, ne læta carmina decantem, si amisero memoriā tui; 11 & si nō te præposuero Ierusalem in primo ordine ac veluti in principali exordio omnis lætitiæ meæ. 12 Memento Domine Idumæorum posterorum Edom, quomodo in die destructoinis Ierusalem 13 ipsi dicerent Babylonijs destructoribus: *Euacuate euacuate ciuitatem istam ac destruite; quousque deueniatis etiam ad fundamenta ipsa omnium ædificiorum, quæ in ea sunt vrbe.* 14 O' infelix & misera ciuitas & regio Babylonia; nunc quidem prædatrix, sed citò diripienda à Regibus Persarum atque Medorum! 15 felix qui tibi vicissim redditurus est retributionem illam condignè tibi debitam, quam consimiliter tu nobis antè reddidisti. 16 felix vtique qui paruulos tuos Babylonios apprehendet, & conquassando allidet ad petram; sic iusto Dei iudicio puniente peccata tua.

*Orationes.*

MSS. 1 CAptiuitatum nostrarum potentissime absolutor Deus, concede nobis laudes tuas spiritali cánere concentu: vt quos onus noxæ à te facit exsules; alleua-

* al.cxli. tio potentis dexteræ * cælestes restituat ciues. Per.

Breu.Mozarab. fol. 115.

2 PEregrinantis Ecclesiæ tuæ Domine memor esto: ac dum super flumina Babylonis deflentes sedemus, prætereuntis sæculi impetu non trahamur: sed à præsentis vitæ liberati contagio; ad Ierusalem supernam nostra erigatur intentio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 151.

3 REdemptor noster Domine ámoue captiuitatem nostram; ad quam nos aduersarius sibi malè consentientes addíxit: & qui super Confusionis flumina flendo humiliati consedimus; te à tentationibus eripiente, surgamus: nec nos labilis voluptas trahat in pręcipitium; sed lacrymarum humilitas deducat ad cęlum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster.

---

# 137 CXXXVII.

*÷ Ipsi: Dauid.*

*Beda.*

Ipsi Dauid; *ipsi Domino Christo significat: ad quem psalmi istius refertur vniuersa confessio.*

Sensus mysticus.

*Per totum psalmum vniuersalis loquitur Ecclesia. Prima, narratione beneficia Domini sibi attributa collaudat; postulans in futuris patientiam; vt aduersa mundi, eius possint munere sustineri:* Confitebor tibi Domine. *Secunda, deprecatur vt reges terræ Domino confiteantur excelso; quoniam in omnibus maiestatis suæ miracula dignatur ostendere; orans ne peccatores conuersos despiciat, quos creare dignatus est:* Confiteantur tibi Domine omnes reges.

*Feria VI. ad Vesperū.*

Eusebius Cæsariensis. *Gratiarum actio cum prophetia.* [al. *Gratiarum actio redemptorum.*]

[S. Athanasius. *Psalmus cum confessione.*]

*Psalmus ad gratias agendas.*

CON-

Propheta. 1 CONFITEBOR TIBI DOMINE IN TOTO CORDE MEO;
2 ÷ quoniam audísti verba oris mei:
† 3 in conspectu Angelorum psallam tibi;
4 adorábo ad templum sanctum tuum;
5 & confitébor nomini tuo,
† 6 super misericordia tua & veritáte tua:
7 quoniam magnificásti super ⁎ omne : nomen sanctum tuum.
† 8 In ÷ quacúmque : die inuocáuero ÷ te : exaudi me:
9 multiplicábis in ánima mea virtútem.
† 10 Confiteántur tibi Dñe omnes reges terrę;
11 quia audiérunt ÷ omnia : verba oris tui:
† 12 & cantent in vijs Domini;
13 quoniam magna ÷ est : gloria Domini:
℣.14. Psal.CXII.5.6. † 14 quoniam excélsus Dominus, & humília réspicit;
15 & alta à longè cognoscit.

*Psalmus Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 Fatebor tibi Domine debitas laudes gratiarumque actiones ex toto animo meo: 2 eo quòd exaudiueris omnia verba precum, quæ ore mèo à te fueram precatus: 3 & coram Angelis tuis psalmos tibi cantabo: 4 & incuruatus adorabo versùs templum tuum sanctum: 5 meamque laudis tuæ confessionem offeram numini tuo, 6 propter misericordiam tuam & fidelitatem tuam in implendis promissis: 7 namque sic erga omnia misericors & fidelis, magnũ & præclarum reddidisti nomen sanctum tuum. 8 In quacumque te die inuocauero, citò me exaudi: 9 multamque curam habe de me intus maximè in anima mea per operationem potentiæ tuæ. 10 Profiteantur tibi Domine tuas laudes omnes reges terræ, 11 eo quòd audiuerint impleta esse verba promissionum, quæ ore tuo promiseras: 12 & cantent de mirabilibus vijs & consilijs & factis Domini, 13 quòd magna sit gloria Domini: 14 & quòd Dominus sit excelsus; & tamen humilia benigno oculo respiciat; 15 & elata atque superba veluti de longinquo cognoscat tamquam à suo fauore remota,

℣.16. Ab hoc ℣. vsque ad finem habetur in vetustissimo codice Vaticano.

† 16 Si ambuláuero in médio tribulationis, viuificabis me:

17 ÷ &: super iram inimicorum meorum extendísti manum tuam;

18 & saluum me fecit déxtera tua.

† 19 Dominus retríbuet pro me.

20 Domine misericordia tua in sæculum:

21 opera mánuum tuárum ne despícias.

---

16 Si versabor in mediâ tribulatione; tu me Domine viuifica, & incolumem serua: 17 semper enim aliàs contra iracundiam inimicorum meorum extendisti manum tuam vt illos compesceres; 18 meque saluauit defensatrix dextera tua. 19 Dominus rependet vicem inimicis meis pro me. 20 Domine misericordia tua in æternum permánet: 21 nos ergo opera manibus omnipotentiæ tuæ condita, ne quæso, despicias neque deseras in afflictione & angustia.

*Orationes.*

MSS.

1 MVltiplica Domine virtutem tuam in animabus supplicum: vt dum te in templo sancto tuo iugiter adoramus; in conspectu tuo cum sanctis Angelis gloriemur. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breu. Mozarab. fol. 211.

2 SI ambulauero in medio tribulationis nostræ, Dominé viuifica nos: & super iram inimicorum meorum emitte manum tuam: & libera nos dexterâ tuâ, qui vicisti mundum per crucis tuæ inuictissimum signum: vt per te ab aëreis huius mundi potestatibus insigniter liberati, triumphantes & ouantes petamus intima cæli. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 326. 403.

*De S. Cõfessore.*

3 DEus qui beatissimi N. confessionem acceptans, ita omnia verba oris eius plenissimè exaudisti; vt participem eum efficeres regni tui, qui in conspectu Angelorum tibi psalleret: accipe nunc per eum confes-

sionis

sionis nostræ votum; qui illum perduxisti ad præmium: & qui illum per confessionem voluisti esse beatum; nos post lapsus, quibus in hoc mundo decidimus, demum ad æternam coronandos pértrahas patriam. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

# 138 CXXXVIII.

## *In finem, Psalmus Dauid.*

*Beda.*

In finèm, *In Christum dicit: ex cuius persona totus est psalmus iste cantatus.*

Sensus mysticus.

*In prima parte Dominus de pausatione & resurrectione sua loquitur Patri; omnes cogitationes suas illi dicens esse notissimas:* Domine probasti me *& reliqua. Secunda, potentiam Paternæ diuinitatis exponit: quia in id quod homo est, nullo loco, nulla longinquitate ab eius se possit abscondere notitia: addens quòd ab vtero matris suæ ipso protegente reseruatus est; qui mundi vitia sanctitate gloriosa superauit:* Quo ibo? *& reliqua. Tertia, se laudaturum à parte qua subiectus est Patri, Dominum profitetur; cuius opera in eo sunt & mirabilia esse iam cognita sunt:* Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus. *Quarta confirmatum asserit beatorum omnium principatum: iubens à se impios obstinatosque discedere; qui tamen nulla erant pœnitudinis humilitate saluandi:* Mihi autem nimis *& reliqua.*

*Feria VI. ad Vesperū.*

Eusebius Cæsariensis. *Interpellatio iusti cum Theologia* [ hoc est doctrina de Deo. al. ] *cum confessione.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione* [al. addit *& deprecatione* ] *& gratiarum actione.*

*Psalmus ad meditandum.*

Propheta.

1 DOMINE PROBASTI ME, ET COGNOVISTI ÷ ME:

2 tu cognouísti sessiónem meam & resurrectiónem meam:

---

*In perpetuum decantandus psalmus, Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 Domine tu me totum exploratum & cognitum habes; 2 tu nosti omnes actiones, quas ego suscipio siue sedens siue exsru-

intelle-

† 3 intellexísti cogitatiónes meas de lóngè:
4 sémitam meam & funículum meum inuestigásti:
† 5 & omnes vias meas præuidísti:
6 quia non est sermo in lingua mea.
† 7 Ecce Domine ÷ tu: cognouísti ómnia nouissima & antíqua:
8 ÷ tu: formásti me; & posuísti super me manum tuam.
† 9 Mirabilis facta est scientia ÷ tua: ex me:
10 confortata est ÷ &: non pótero ad eam.
† 11 Quò ibo à spiritu tuo?
12 & quò à facie tua fúgiam?
ỹ. 13. 14. Amos IX. 2. † 13 Si ascéndero in cælum, tu illic es:
14 si descéndero in inférnum, ades.
† 15 Si súmpsero pennas ÷ meas: dilúculo;
16 ÷ &: habitáuero in extrémis maris;

---

gens & stans; 3 immo & cogitationes ipsas meas longè antequam fiant, iam tu ab æterno intellexisti: 4 & semitam omnem & incessum meũ, totamq; mansionem meam intra funiculum & mensuram hæreditatis meæ, & filum & seriẽ totius vitæ meæ peruestigata habes & explorata: 5 omnesque vias actionum mearum tu longè antè vidisti. 6 quare bene nosti quòd non sit sermo dolosus vel iniustus in lingua mea. 7 Ecce Domine tu nosti omnia, tum nouissima, tum antiqua; 8 tu me formasti; & super me posuisti manum tuam, vt me conseruares atque protegeres. 9 Admirabilis facta est præ me & supra captum meum cognitio & notitia tui vel ex ipso opificio formatione atq; structura mei: 10 quæ tui cognitio excelsior est ac fortior captu meo; nec ad eam pertingere potero vt plenè comprehendam. 11 Quò abibo à te, qui spiritus es immensus omnia replens? 12 & à præsentia tua, cùm vbique adsis, quò fugiam? 13 Si enim ascendero in cælum, tu ibi es: 14 & si descendero in infernum, tu ibi ades. 15 Si accepero alas meas in regionibus ad orientem vbi primùm diluculascit; 16 & inde celerrimè aduolauero & habitaue-

etenim

† 17 etenim illuc manus tua dedúcet me :
18 & tenébit me déxtera tua .
† 19 Et dixi , *Forsitan ténebræ conculcábunt me* :
20 & nox, illuminátio mea in delícijs meis .
℣.21. Iob XXXIV. 22. † 21 ÷ quia : ténebræ non obscurabúntur à te ;
22 & nox sicut dies illuminábitur :
23 sicut ténebræ eius, ita & lumen eius .
† 24 quia tu possedísti renes meos :
℣.25. Iob X.11. 25 suscepísti me de útero matris meæ .
† 26 Confitébor tibi quia terribíliter magnificá-
tus es :
27 mirabília opera tua, & ánima mea cognóscit
nimis .
℣.28. Eccl.XI.5. † 28 Non est occultátum os meum à te, quod fe-
cisti in occúlto ;
29 & substantia mea in inferioribus terræ :
† 30 imperfectum meum vidérunt óculi tui .

---

ro in extremis partibus maris Oceani ad occidentem : 17 etiam illuc manus tua in eo me itinere deducet ; 18 meque ibi retinebit dextera tua. 19 Quòd si dixero, *Saltem me tenebræ noctis operient & oppriment ne à te videar*: 20 etiam ipsa nox tibi est lux, & lucida ostensio mei vna cũ meis omnibus voluptatibus , quas in tenebris licèt, mei sensus acciperent. 21 nam tenebræ nõ erunt tenebricosæ & obscuræ corã te: 22 & nox quasi esset dies, erit tibi lucida: 23 sicut tenebræ noctis , ita & lux diei nullo discrimine consimiliter sunt perspicua tibi. 24 Tu enim in tua potestate & notitia habuisti omnes intimos affectus meos & passiones meas: 25 meq; adiuuandũ excepisti iam inde à tempore, quo eram in vtero matris meæ. 26 Tibi igitur confitebor quòd terribiliter magnus & mirabilis fueris in formatione mei: 27 opera tua profectò mirabilia sunt, hominumque superant opinionem : id quod ita esse & anima ipsa mea valde cognoscit. 28 Non est tibi occultatum ne vnum quidem ex ossibus meis , quæ mihi fecisti in abdito ventris matris meæ : 29 nec occultata est tibi substantia mea, cùm adhuc esset in maternis visceribus tamquam in imis locis terræ sepulta: 30 oculi enim tui viderunt corpusculum meum cùm adhuc informe esset & imperfectum in vtero genitricis

& in

31 Et in libro tuo omnes ſcribentur:
32 dies formabúntur,& nemo in eis.
† 33 Mihi autem nimis honorificáti ſunt amici tui Deus:
34 nimis confortátus eſt principatus eorum.
† 35 dinumerábo eos, & ſuper arénam multiplicabúntur.
36 Exſurréxi,& adhuc ſum tecum:
† 37 ſi occíderis Deus peccatóres.
38 Viri ſanguinum declinate à me:
† 39 quia dícitis in cogitatione.
40 Accípient in vanitate ciuitátes tuas.
† 41 Nónnè qui odérunt te Domine, óderam?
42 & ſuper inimícos tuos tabeſcébam?
† 43 perfécto ódio óderam illos:
44 & inimíci facti ſunt mihi.
℣.45. Pſal.XXV.2. † 45 Proba me Deus; & ſcito cor meum:

---

meæ. 31 Ad hunc item modũ omnes homines ſcripti erunt in libro notitiæ tuæ: 32 qui licèt innumeri per dies ſingulos formentur: nemo tamen ex eis erit, qui non in tuo libro ſcribatur. 33 Inter quos homines à me præcipuè honorati ſunt amici & familiares tui Deus:34 valde enim à te roboratus eſt principatus & dignitas ipſorũ.35 quos item ſi enumerare voluero;etiam pluſquam arena multi erunt.36 Euigilaui à ſomno calamitatum,quibus oppreſſus iacebam penè mortuus:& ecce adhuc tecũ ſum inter viuos te laudantes:inter quos ſemper tecum ero: 37 ſi tu tamen Deus interfeceris peccatores,qui mihi vitam conantur eripere. 38 Diſcedite à me viri ſanguinarij & homicidæ; 39 quia in maligna cogitatione verſamini contra me. 40 Hi certè, niſi tu eos Domine exterminaueris, accepturi ſunt ſibi ciuitates tuas vt vanitate inflent animos ſuos. 41 An non iure merito odiui odientes te Domine? 42 & an non contra inimicos tuos iuſtâ indignatione tabeſcebam & conſumebar? 43 odio perfecto & maximo oderam illos, odiendo peccata, ſed diligendo naturam: 44 & ob hanc iuſtam cauſam ipſi iniuſtè inimici facti ſunt mihi. 45 Examina me Deus, & cognoſce animum meum:

inter-

46 intérroga me; & cognósce sémitas meas:
† 47 & vide si via iniquitátis in me est:
48 & deduc me in via æterna.

---

46 scrutare me; gressusque omnes mearum actionum & cogitationum cognosce: 47 & vide an in me sit via viuendi praua & iniqua; 48 & tu deduc me per viam rectam in hoc sæculo, per quam me perducas ad beata sempiterna sæcula.

*Orationes.*

* *al.* terræ aërisque protector.

1 CÆli *terræque prospector Deus; quo moriente inluminata sunt tartara; quo resurgente Sanctorum est multitudo gauisa; quo ascendente Angelorum exsultauit caterua: precamur tantæ gloriæ excellentem virtutem: vt directi in via æterna, illo tueamur brachio, quo honorabiles amici tui tecum gloriantur in cælo. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 576.

*De SS. Apostolis Petro & Paulo.*

2 HOnorati sunt amici tui Christe; dum in omnem terram exiret sonus eorum; non quo mundiali municipatũ in terrenis exercerent; sed quo prædicandi potestate orbem implerent; & in faciendis virtutibus principarentur; dum & in Petro virtus ostensa, & in Paulo scientia clara tumentem mundi potentiam miti iugo tuo substernendam humiliat: annue precibus nostris; vt beneficia quibus principati sunt mundo, numquam desint à populo Christiano: sed interminabili illo affectu dulcedinis, quo se in hac vita positi, inuicem dilexerunt; & votis & precibus supplicãtium adesse dignentur. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

# 139 CXXXIX.

## In finem: Psalmus Dauid.

Beda.

Sensus mysticus.

*Finis legis est Christus ad iustitiam omni credenti: qui nobis in hoc psalmo quasi præconis voce, [ Iudex ] terribilis omnipotens pius & nimium desiderabilis aduenire prædicitur.*

*Per totum psalmum sancta Ecclesia loquitur. Primo membro deprecatur vt ab iniquo diabolo eam liberare dignetur; qui multis fraudibus deuotionem populi fidelis conatur euertere:* Eripe me Domine ab homine malo. *Secundo, postulat ne tentatori nequissimo tradatur: quam iam constat acerbis periculis, ipso protegente, liberatam:* [ Dixi Domino; Deus meus es tu ] *& reliqua. Tertio, in iudicio futuro vindictam super eos dicit esse venturam; qui pauperes eius insanis motibus persequuntur:* Caput circuitûs eorum.

*Feria VI. ad Vesperū.*

Eusebius Cæsariensis: *Vox eius qui secundùm Deum decertat.*

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 ERIPE ME DOMINE AB HOMINE MALO;

2 à viro iníquo éripe me:

† 3 qui cogitauérunt iniquitátes in corde;

4 totâ die constituébant prælia:

† 5 acuérunt linguas suas sicut serpéntis:

℣. 6. Psalm. LVII 5. Rom. III. 13.

6 venénum áspidum sub lábijs eórum.

*DIAPSALMA.*

† 7 Custódi me Domine de manu peccatóris;

---

*Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

*In perpetuum decantandus Psalmus, Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 Exime me Domine ex manu & vi hominis maligni; 2 & à viro iniusto & violento libera me: 3 qui animo suo cogitauerunt res iniustas; 4 & totâ die rixarum prælia disponebant & instruebant: 5 qui linguam suam exacuerunt instar serpentis venenati: 6 sub quorum verbis latet velet aspidum venenum.* 7 Custodi

& ab

8 & ab homínibus iníquis éripe me :
† 9 qui cogitauérunt supplantáre gressus meos
10 abscondérunt supérbi láqueum mihi :
† 11 & funes extendérunt in láqueum :
12 iuxta iter, scándalum posuérunt mihi.

℣. 10. Psalm. XXXIV. 7. LVI. 7. CXL. 9.

℣. 11. Cod Vatican. addit, Pedibus meis.

DIAPSALMA.

† 13 Dixi Dómino : *Deus meus es tu :*
14 *exáudi Domine vocem deprecationis meæ.*
† 15 *Domine Domine, virtus salútis meæ,*
16 *obumbrásti ÷ super : caput meum in die belli.*
† 17 *Ne tradas me Domine à desidério ÷ meo : peccatóri :*
18 *cogitauérunt contra me ; ne derelinquas me, ne fortè exalténtur.*

℣. 18. Deuter. XXXII. 27.

DIAPSALMA.

† 19 Caput circúitûs eórum,

---

me Domine de manu & vi huiusmodi peccatoris : 8 & è viris iniustis exime me : 9 qui cogitauerunt veluti subiecto suo pede intercipere & propellere ad lapsum gressus meos. 10 istiusmodi enim superbi homines occultè posuerunt laqueum & insidias vt me comprehendant : 11 & funes tetenderunt ad illaqueandos pedes meos : 12 & iuxta semitam, quâ iter facturus sum, offendiculum posuerunt mihi, vt in illud impingam & corruam. * Sed ego inter has insidias dixi tibi Domine : *Tu es Deus meus :* 14 *benignis ergo auribus audi Domine vocem huius deprecationis meæ.* 15 *Domine Domine à cuius fortitudine pendet salus mea ;* 16 *tu semper alias posuisti vmbraculum & tegmen tuæ defensionis super caput meum in die quo erat prælium contra me.* 17 *Propter hoc desiderium meum de obtinenda à te salute mea, ne queso me nunc tradas Domine cupiditatibus peccatoris :* 18 *cogitauerunt enim huiusmodi impij mala aduersùs me : neque me deseras, ne quando se extollant superbè, ac de me à se oppresso glorientur.* *19 Præcipuum illud caput circuitionis eorum me circumdantium & oppugnantium,

**Pausatio &c.*

**Pausatio &c.*

20 labor labiórum ipſórum opériet eos :
ỳ.21.22. Ita cod. Alexandrinus. ỳ.21. Pſalm.X.7. † 21 cadent ſuper eos carbónes :
22 in ignem deiícies eos :
23 in miſérijs non ſubſiſtent.
† 24 Vir linguóſus non dirigétur in terra :
25 virum iniúſtum mala capient in intéritu.
† 26 cognóui quia fáciet Dominus iudícium inopis,
27 ÷ &: vindíctam pauperum.
† 28 Verúmtamen iuſti confitebúntur nomini tuo :
29 ÷ &: habitábunt recti cum vultu tuo.

---

In cod. Vaticano à ỳ. 21 ſic legitur & diſtinguitur.
Cadens ſuper eos carbones ignis in terra & deijcies eos.
In miſerijs non ſubſiſtent.

---

20 nempe vexatio mei per eorum labia maledica atque mendacia, id rei non me certè ſed eos ipſos operiet & obruet; 21 & carbones igniti cælitus decident ſuper eos adhuc viuos in terra: 22 eoſque tu Deus in ignem deijcies : 23 & in miſerijs & foueis coniecti, non amplius ſubſiſtent vt inde conſurgant. 24 Planè vir linguax & maledicus non bene dirigetur & proſperabitur in terra : 25 mala enim venabuntur & capient tandem virum iniuſtum vt eum ad interitũ pertrahant & exitium. 26 noui enim quòd Dominus facturus eſt iudicium in cauſa inopis oppreſſi, 27 & vindictam in cauſa pauperum. 28 At contrà iuſti laudis confeſſionem gratiarumque actiones nomini tuo Domine deferent : 29 & viri recti habitabunt & permanebunt cum benigno reſpectu vultûs tui.

*Orationes.*

aiss. 1 VIrtus ſalutis noſtræ Deus, defende Eccleſiam tuam à diſſidentium veneno mortífero : vt à te obumbrati, numquam obligemur à laqueis inimici. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

2 CVſtos omnium fidelium Deus, tuére nos ab inſidijs iniquorum: vt iuſtificati confiteamur nomini ſancto tuo; & habitemus recti in conſpectu tuo. Per.

Eripe

Breu. Mozarab. fol. 177.

3 ERipe me Domine ab homine malo; qui traditus es pro ſcelere alieno: vt paſſio tua à futuris nos eripiat tormentis; quæ in deriſum facta eſt ab impijs. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

*De paſſione Domini.*

fol. 187.

4 DOmine Deus virtus ſalutis noſtræ, obumbra caput noſtrum in diebus belli: ne inſidijs quatiamur inimici; nec latentia ſub inuidorum labijs hauriamus venena. & quia tu facis iudicium inopis & vindictam pauperis; contemptum noſtræ abiectionis, bonitatis tuæ compenſa diuitijs. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 201.

5 ERipe Domine gregem populi tui à laqueis viri iniqui: vt paſſionis tuæ circumfulti præſidio; nec hominem inimicum ſimplicitas Chriſtiana incurrat; nec linguæ doloſæ in cauſis fidei, iacula pertimeſcat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

*De paſſione Domini.*

fol. 206.

6 CVſtodi nos Domine de manu peccatoris; & libera ab hominibus iniquis: vt quia tu es protector, te in munere capiamus in gloriam ſempiternam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

---

# 140 CXL.

## *Pſalmus Dauid.*

*Beda.*

Senſus myſticus.

*Supplicat Propheta, vt inter actus iſtos mundanos à diuerſis liberetur erroribus. Prima ſectione Dominum rogat vt eius audiatur oratio; ſubiungens à quibus ſe maximè liberari velit erroribus:* Domine clamaui ad te. *Secunda, eligit ſe à iuſto argui, quàm à peccatore laudari; ſupplicans vt cuſtodiatur à laqueis peccatorum; quia nullam ſe communionem cum eis habere teſtatur:* Corripiet me iuſtus.

*Feria VI. ad Veſperũ.*

Euſebius Cæſarienſis. *Oratio eius qui ſecundùm Deum perfectus eſt.*

S.Atha-

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*Psalmus VESPERTINUS ad precandum.*

Propheta. 1 DOMINE CLAMAVI AD TE, EXAVDI ME:

2 inténde voci meæ,

3 cùm clamáuero ad te.

℣. 4. Exod. XXX. 34. † 4 Dirigátur orátio mea sicut incénsum, in conspectu tuo:

℣. 5. Exod. XXIX. 41. 5 eleuátio mánuum meárum, sacrificium vespertínum.

℣. 6. 7. Psal. XXXVIII. 2. Eccli. XXII. 33. † 6 Pone Domine custódiam ori meo;

7 ÷ & : óstium circumstántiæ lábijs meis.

† 8 Non declínes cor meum in verba malítiæ,

9 ad excusándas excusatiónes in peccatis,

† 10 cùm homínibus operántibus iniquitátem:

11 & non communicábo cum eléctis eórum.

℣. 12. Prouerb. IX. 8. † 12 Corrípiet me iustus in misericórdia, & increpábit me:

---

*Psalmus Dauidi inspiratus. PROPHETA.* 1 Ad te Domine clamorem dedi vt mihi succurras; festinans exaudi me: 2 attende ad vocem hanc deprecationis meæ, 3 cùm ad te vehemente affectu clamauerim, 4 Oratio hæc mea recta & grata sit coram te, sicut suffimentum crematorum aromatum, quod tibi singulis diebus manè vesperique solet offerri in templo: 5 & precatio mea quam eleuatis ad cælum manibus fundo, recta & accepta tibi sit, sicut sacrificium, ex farina, quod cum libamine vini & agno vesperè tibi offertur in eodem templo quotidie. 6 Appone Domine custodiam ori meo; 7 & ostium circumstans & muniens pone circùm labia mea, ne quid temerè imprudentérque loquantur. 8 Ne relinquas cor meum flecti & declinare ad proferenda verba malitiosa, 9 vt prætexâm prætextus, & excusationes adhibeam pro excusandis peccatis meis 10 instar eorum hominum, qui id quod iniquum est faciunt cum obstinatione: 11 cum quibus & nullam communionem & participationem habebo nec in ijs rebus ipsis, quas ad suas iocunditates atque delitias ipsi selegerint. 12 Erudiat me planè atque corripiat iustus cum misericordia & sine iracundia, meque

oleum

13 óleum ÷ autem: peccatóris non impínguet caput meum:
† 14 quóniam adhuc ÷ &: orátio mea in beneplácitis eórum.
15 Absórpti sunt iuncti petræ, iúdicés eórum:
† 16 audient verba mea, quóniam potuérunt.
17 Sicut crassitúdo terræ erúpta est super terram;
† 18 dissipáta sunt ossa nostra secus inférnum.
19 Quia ad te Domine Domine óculi mei,
20 in te sperávi; non áuferas ánimam meam.
℣. 11. Ps CXXXIX. 6. † 21 Custódi me à láqueo quem statuérunt mihi,
22 & à scándalis operántium iniquitátem.
† 23 Cadent in retiáculo eius peccatóres:

---

redarguat: 13 at suaue licèt & odoratum oleum peccatoris non inungat caput meum; neque suis me blanditijs demulceat ac seducat. 14 nam & oratio hæc mea ad te fit etiam pro malitijs eorum in quibus sibi placent, vt vel ab eis ipsi conuertantur, vel vt ego certè in illas non incidam. 15 Iuxta similitudinem petræ demersæ in profundum nullo relicto vestigio, sic iudices & potentes eorumdem iniquorum, nisi conuertantur, absorpti erunt ab inferno: 16 & tunc malo suo intelligent quòd verba precum mearum iocunda fuerint, plurimúmque valuerint apud te; cum me liberaueris oppressum iniustè; & iniustos ipsos persecutores meos æterno supplicio damnaueris. 17 Sicut crassa gleba terrę aratro agricolę discissa & dispulsa est super terræ superficiem: 18 sic irruentibus in nos persecutoribus dispersa sunt ossa & robora nostra iuxta sepulchrum & infernum, tam viciná morte vt alterũ pedem habeamus in sepulchro 19 Quoniam autẽ ad te Domine Domine respiciunt oculi mei, 20 & in te speraui; tu vicissim ne perire sinas animam vitamque meam. 21 Custodi me à laqueo quẽ insidiosè persecutores isti posuerunt vt me irretitum comprehenderent: 22 & custodi me ab offendiculis paratis ab hisce operantibus id quod est iniquum; ne in ea ego fortè incurram, & corruam. 23 Cadent tandẽ peccatores ipsi in singu-

24 singuláriter sum ego donec tránseam.

---

rete quisq;suum quod aduersùm me tetenderant; 24 & ego interim seorsum ab illis solitarius degam, quousque eorum insidias diuinâ me protegente gratiâ illæsus pertranseam.

*Orationes.*

MSS. 1 PONe Domine custodiam ori nostro, ne inánia proferamus: vt in misericordia tua correpti, ab omnibus iniquitatum scandalis protegamur. Per.

Breu.Mozarab. fol.255. 2 IMmolantes tibi Domine Deus noster in die sanctæ solemnitatis vespertinam hostiam laudis, oramus; vt inclines misericordiæ tuæ aurem ad vota populi supplicantis. fiat in conspectu tuo oratio supplicum, suauitatis incensum; eleuatio manuum mearum, sacrificium vespertinum. Proficiat hæc Domine famulis tuis ad firmam protectionem: vt omni horâ omnique tempore nos per munus misericordiæ tuæ & in diurnis actibus prótegas; & in nocturno sopóre custodias [.℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟.*Amen*.]

*Die festo ad Vesperum.*

fol.52. 3 DEus cuius nomen à solis ortu vsque ad occasum laudabile est: sicut incensum in conspectu tuo nostra dirigatur oratio; tibique eleuatio manuum nostrarum, sacrificium vespertinum, impleat solemnitatem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster.

---

# 141 CXLI.

I.Reg.XXIV. *Intellectûs, Dauid: cùm esset in spelunca oratio.*

*Beda.*

Sensus mysticus. Dauid *ob Saulis insidias profugus*, cùm in speluncâ *lateret* orâuit: *quod Dominum Christum in corpore ante passionem suam significantem*

*gnificabat esse facturũ. Nam cùm huic* orationi intellectus *præmittitur; significatur* intellexisse Dauid *inter angustias & fugæ suæ latebras, quid Dominus esset a Iudæis passurus, & quomodo Patrem rogaturus.*

*Prima parte, Dominus clamat ad Patrem; nefandos dolos Iudaicæ persecutionis exponens*: Voce mea ad Dominum clamaui. *Secunda, liberari se de carcere inferni deprecatur quoniam omnium Sanctorum fides in eius resurrectione pendebat*: Clamaui ad te Domine; dixi, Tu es spes mea.

*Feria VI ad Vesperũ.*

Eusebius Cæsariensis. *Vox eius qui secundùm* Deum oppugnatur* [ *al. *decertat.* ]

S. Athanasius, *Psalmus in oratione.*

*Psalmus ad precandum.*

Propheta.

1 VOCE MEA AD DOMINVM CLAMAVI:
2 voce meâ ad Domínum deprecátus sum.
† 3 effúndo in conspéctu eius oratiónem meam;
4 ÷ & : tribulationem meam ante ipsum pronúncio,
† 5 in deficiéndo ex me spíritum meum.
6 Et tu cognouísti sémitas meas.
† 7 In via hac quâ ambulábam, abscondérunt láqueum mihi;
8 considerábam ad déxteram, & vidébam:

℣. 5. & 6. Sic distinguunt cod. Alexandrinus & Apollinarius: in cod. autem Vaticano vnico ℣. coniunguntur.

℣. 7. Ps. CXXXIX. 6.

---

*Psalmus intelligentiæ & eruditionis plenus, inspiratus Dauidi. quæ est oratio ipsius quando latebat in spelunca, quò fugerat metu Saulis Regis. PROPHETA.* 1 Voce mea magno animi clamore ad Dñum modò clamaui: 2 meáque voce à Domino deprecatus sum. 3 pergam effundere coram illo precem meam: 4 eique meam tribulationem & angustiam exponere, 5 cùm iam per summum mœrorem & anxietatem penè me defecerit anima mea. 6 Et quidem Domine tu bene nosti vias, incessus, actusque omnes vitæ meæ. 7 In hac ipsâ viâ, quâ ego modò ibam fugiens persecutores meos, vbi ipsi occultum laqueum & insidias posuerant contra me; 8 in ea, inquam, via & fugiebam & simul considerabam ad dexteram, & respiciebam ad sinistram, num aliquis

9 & non erat qui cognóſceret me.
† 10 périjt fuga à me:
11 & non eſt qui requírat ánimam meam .
† 12 Clamàui ad te Domine :
13 & dixi ; *Tu es ſpes mea* ,
14 *pórtio mea in terra viuéntium* .
† 15 Inténde ad deprecatiónem meam ;
16 quia humiliátus ſum nimis .
† 17 Líbera me à perſequéntibus me :
18 quia confortáti ſunt ſuper me .
† 19 Educ de cuſtódia ánimam meam ,
20 ad confiténdum nómini tuo :
21 me exſpéctant iuſti donec retríbuas mihi.

℣. 11. Pſal. XXX. 12. 13. LXXXVII. 9. 19.

℣. 14. Pſalm. XV. 5. LXXII. 26. CXVIII. 57. Threni III. 24. Pſal. XXVI. 13.

℣. 20. In cod. Vatic. additur, Domine.

---

amicus me profugum exciperet : 9 ſed nullus erat qui me agnoſceret . 10 præcluſum eſt iam mihi omne effugium : 11 & non eſt aliquis qui exquirat ſaluare animam vitamque meam. 12 In his deſperatis rebus ad te Domine vehementi animi clamore clamaui . 13 & dixi : *Tu ſolus es ſpes mea* : *in te ſolo ego ſpero* : 14 *tu es qui mihi das ſortem & partem vt adhuc maneam in terra cum viuentibus* : *tuque eris mihi tota veluti portio hæreditaria* , *quam deſideranter cupio & exſpecto in illa ſuperna terra beatè viuentium*. 15 Attende ergo ad deprecationem hanc meam : 16 quia nimium valde depreſſus ſum viribuſque attenuatus . 17 Libera me ab his perſecutoribus meis ; 18 nam corroborati ſunt ſupra quàm ſint vires meæ . 19 Ab illiuſmodi carcere & ſpelunca vbi obſeſſus lateo , educ animam meam , 20 vt laudes gratiarumque actiones profiteatur diuinæ maieſtati tuæ Domine : 21 exitum enim rerum mearum in hac grandi perſecutione homines iuſti ac probi ſuſpenſi exſpectant ; quoaduſque verſâ iam vice poſt hæc præſentia mala tribuas bona mihi, quemadmodum in te ſpero .

## *Orationes* .

MSS. *al. maieſtatem. * al. ſpei noſtræ.

1 DEprecantes Domine voce humili, * pietatem tuam expoſcimus: vt adiúti à te *ſpe noſtrâ, portionem cum Electis tuis in terra viuentium ſortiamur . Per .

Effun-

Breu.Mozarab. fol.174. 2 EFfundentibus nobis in conſpectu tuo órationem noſtram Domine, miſericors adiutor aſſiſte: eſto noſtra protectio; qui es noſtra redemptio. ſenſus noſtros ſub tua benignitate dirige; & ſemitas noſtras placidâ diſcretione cognoſce: vt inter abſconditos in hac via tuâ quâ grádimur, laqueos, ita tui deſiderio percurramus; vt in placitam tibi partem fidei veſtigio occurramus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol.168. *De passione Domini.* 3 EDuc Domine de tribulatione animam noſtram: qui ſputa pro nobis perpeſſus [es] & flagella: vt mundi huius educti de carcere, triumphos crucis tuæ debitâ poſt noſtrum obitum præcinamus cum laude. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

fol.369. *De S. Iohanne Baptiſta.* 4 EDuc Domine de carcere animas noſtras; qui ſputa pro nobis perpeſſus es & flagella: vt precibus iuſti huius Iohannis Baptiſtæ & Martyris tui, ex hoc mundo educti de carcere, triumphos crucis tuæ debita poſt noſtrum obitum tibi prçconia cum Sanctis omnibus præconemus cum laude aſſidua. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Comment. huius Pſalm. tom.7. S.Hieronymi. 5 [TE Domine] humiliter deprecamur ac petimus; vt ſuſceptâ voce clamoris noſtri, eductos ex inferni carcere, illuc nos iubeas transferri de morte; vbi pendenti latroni præparaſti locum lucidum ac quietem. Quia tibi eſt honor & gloria cum Patre & Spiritu Sancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

---

# 142 CXLII.

II.Reg.XVII. *Pſalmus Dauid.* ÷ *quando perſequebatur eum Abſalóm filius eius:*

*Beda.*

Senſus myſticus. *Hiſtoria quidem hæc, Regum lectione notiſſima eſt,* Dauid à fi-

 lio

lio persecutum. *quæ similitudo, vt quidam volunt, ad omnem porrigitur Christianum: qui peccatis sæuientibus, tamquam à filijs proprijs in mundi istius acerbitate vexatur: sed contra hæc pœnitudo remedialis, quam hic psalmus continet, apponitur.*

*Quamuis Propheta multos pœnitentiæ psalmos scripserit; tamen quantùm compunctione cordis afficitur; tantùm salubriter examinatus, diuinis mundior apparet conspectibus. Prima itaque deprecatione, rogat Dominum Christum, ne cum seruo suo velit inire iudicium; sed perturbationi suæ misericordiam ipsius supplicat subuenire:* Domine exaudi *&* *reliqua. Secunda, velociter se peruenire petit ad veniam; vt deductus in viam veritatis, ab inimicorum liberetur insidijs:* Velociter exaudi me Domine.

*Feria VI. ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *Oratio confitentis* [al.*confessionis.*]

S. Athanasius. *Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.*

*VII. Psalmus pœnitentialis ad precandum.*

Propheta.

1 DOMINE EXAVDI ORATIONEM MEAM:

2 áuribus pércipe obsecratiónem meam in veritáte tua:

3 exáudi me in tua iustítia.

℣. 4. Psal. CXXIX. 3.

† 4 Et non intres in iudícium cum seruo tuo:

℣. 5. Iob IV. 17. IX. 2. XV. 14. XXV. 4. Rom III. 20. Galat. II. 16.

5 quia non iustificábitur in conspéctu tuo omnis viuens.

† 6 Quia persecútus est inimícus ánimā meam;

7 humiliáuit in terra vitam meam;

---

*Psalmus Dauidi inspiratus, quando persequebatur eum Absalom filius suus. PROPHETA.* 1 Domine exaudi orationem hanc meam: 2 & benignis auribus percipe deprecationē hanc meam per veritatem & fidelitatem tuam in seruandis promissis: 3 meq; precantem exaudi per iustitiam tuam; quia per summā iustitiam tuam ea peccatoribus exhibes, quæ per summam misericordiam tuam illis promittis. 4 Sed ne, quæso, venias in summū ius cum seruo tuo, summo rigore mecum agens in iudicio tuo: 5 nullus enim viuens in carne mortali, coram te iustus erit remotâ misericordiâ tuâ: omnes enim homines peccauerunt & peccant; & indigent gratiâ tuâ. 6 Quoniam autem inimicus hic meus persecutus est animam meam vt eam amittam; 7 & confregit ac depressit in terram vitam meam,

collo-

† 8 collocauit me in obſcúris ſicut mórtuos ſæculi;
9 & anxiátus eſt ſuper me ſpíritus meus;
10 in me turbatum eſt cor meum:
℣.11. Pſal LXXVI.6. † 11 memor fui diérum antiquórum;
℣.12. Pſal.LXXVI.12. 12 meditátus ſum in ómnibus opéribus tuis;
13 in factis mánuum tuarum meditábar.
† 14 expándi manus meas ad te:
15 ánima mea, ſicut terra ſine aqua, tibi.
*DIAPSALMA*.
† 16 Velóciter exáudi me Domine:
17 defécit ſpíritus meus.
† 18 Non auértas fáciem tuam à me:
℣.19. Pſal.XXVII.1. 19 & ſimilis ero deſcendéntibus in lacum.
† 20 Audítam fac mihi manè miſericórdiam tuam:
21 quia in te ſperáui.

---

ita vt iam penè extincta iaceat; 8 & habitare me fecit in tenebroſiſſimis latebris, inſtar iam olim mortuorũ ab exordio ſęculi; 9 meuſque ſpiritus grandi tædio in me anxiatus eſt; 10 & cor meum intra me turbidis animi motibus, ac cogitationibus anxijs perturbatum eſt: 11 idcirco inter tot aduerſa memoratus ſum dierũ antiquorum; 12 & meditatus ſum de omnibus operibus tuis; 13 & de ijs quæ à manibus tuis facta fuerant meditabar, quomodo nimirum priſcis ſemper temporibus miſericorditer adſuetis ijs, qui tuam in ſuis anguſtijs miſericordiam implorabant. 14 vnde & ego quoque in ſpem bonam erectus, ecce nunc ad te Domine expandi ſupplices manus meas: 15 nam anima mea coram te eſt mœſta arida & ſitiens opem tuam, quaſi terra ſine aquâ, quæ ſicca & ſqualens exſpectat humorem * 16 Citò exaudi me Domine; 17 quia ego iam animo defeci. 18 Ne quæſo velut iratus benignum vultum tuum deflectas à me: 19 alioqui ſimilis ero ijs qui deſcendunt in locum ſepulchri & inferni. 20 Fac me audire & ſentire hoc manè atque citiſſimè miſericordiam erga me tuam; 21 quia in te ſperaui & confi-

**Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

Notam

ỷ.22. Ps.V.9.XXIV.4.LXXXV.11.CXXXVIII.24.

† 22 Notam fac mihi viam in qua ámbulem:
23 quia ad te leuáui ánimam meam.
† 24 Eripe me de inimícis meis Domine:
25 ad te confúgi.
26 Doce me facere voluntátem tuã, quia Deus meus ∸ es: tu.
† 27 Spíritus tuus bonus dedúcet me in terram rectam:
28 propter nomen tuum Domine viuificábis me in æquitáte tua.
† 29 Edúces de tribulatióne ánimam meam:
30 & in misericordia tua dispérdes inimícos meos.
† 31 & perdes omnes qui tríbulant ánimam meã:
32 quóniam ego seruus tuus sum.

---

do. 22 Illustratione tuâ notam fac mihi viam bonam & tutam per quam ire debeam; 23 quia ad te subleuaui affectus omnes animæ meæ. 24 Exime me è manibus horum inimicorum meorum Domine; 25 quia ad te confugi. 26 Doce me intus illustrando ac delectando vt faciam id omne quod voluntas tua vult vt faciam; quia tu es Deus meus cui obedire debeo ac deseruire. 27 Spiritus tuus bonus & sanctus me deducat per viam & terram planam & rectam, rectáque ducentem ad te: 28 & ad gloriam nominis diuinæ maiestatis tuæ fac vt ego viuam in ea iustitia & probitate vitæ, quam tu iubes & donas. 29 Educ ab hac & omni alia tribulatione & angustia animam meam: 30 & pro tua erga me misericordia dissipa & extermina è finibus meis hos inimicos meos: 31 & perde omnes tribulantes me, vt peccare & maiora inde supplicia mereri desinant: 32 quia ego seruus tuus sum cùm conditione tum voluntate: & te Domine decet seruos tuos ab omni malo defendere.

*Orationes.*

HSS. 1 DEus, qui matutinam sacræ resurrectionis tuę auditam fecisti iocunditatem; cùm ex inferno rediens, replesti terram gaudijs, quam reliqueras in obscuris; roga-

rogamus potentiæ tuæ ineffabilem maiestatem: vt sicut tunc cateruam Apostolicam gaudere sacrâ fecisti in anástasi; ita hanc Ecclesiam, tuam misericordiam expansis manibus flagitantem, splendore cælestis iúbaris inlustrare digneris. Qui cum Patre & Spiritu Sancto viuis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum.

Breu. Mozarab. fol. 250. 2 SPiritus Sanctus bonus, Domine, deducat nos in viam rectam: vt in nobis malitiam superet; & in cunctis diuinitate redundet. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. ]

---

# 143 CXLIII.

## ÷ *Psalmus: Dauid.* ÷ *aduersùs Goliáth*:

*Beda.*

Sensus mysticus. *Bellum istud* Dauidicum *ad designandum certamen est Domini Christi præmissum: vt sicut iste gloriam* Goliath, *qui* Reuolatus *siue* Transmigrans *interpretatur, saxei teli dimicatione prostrauit: ita per petram, quod est Christus Dominus, fortitudo diabolica vinceretur.*

*Post interfectionem* Goliath, *in prima parte Propheta Domino gratias agit, peracti belli discrimine se [suisse] liberatum; deprecans vt citò Domini declaretur aduentus; per quem diabolus victus est, & spiritualis Israel liberatus:* Benedictus Dominus Deus meus. *Secunda, & in nouo & in veteri Testamento Propheta se Domino psallere promittit, liberatus à pessimis inimicis; qui beatitudinem suam in sæculi istius felicitate posuerunt; illos solùm beatos esse definiens, quorum est Dominus Deus eorum*: Deus canticum nouum.

*Notandum autem quòd interfectione* Goliath *memorata, quasi terminus quidam mundanis est rebus appositus. neq; enim post hunc aut aliquid de Ecclesiæ laboribus, aut de amaritudine sæculi, aut de tribulatione pœnitentium, aut de Antichristi abominatione narratur: sed reliqui septem [Psalmi] in magnum mysterium diuinis præconijs aptati, cælesti gaudio videntur esse plenissimi.*

*Sabbato ad Vesperum.* Eusebius Cæsariensis. *Gratiarum actio eius qui consecutus est victoriam.*

[ S. Athanasius. *Psalmus gratiarum actionis.* ]

*Psalmus ad gratias agendas.*

Propheta. 1 BENEDICTVS DOMINVS DEVS MEVS, QVI DOCET MANVS MEAS AD PRÆLIVM,
2 ÷ &: dígitos meos ad bellum.
† 3 Misericórdia mea & refúgium meum,
4 suscéptor meus & liberátor meus;
† 5 protéctor meus, & in ipso sperávi:
6 qui subdit pópulum meum sub me.
℣. 7. Iob VII. 17. Psal. VIII. 5. Hebr. II. 6. † 7 Dómine, quid est homo quia innotuísti ei?
8 ÷ aut: filius hóminis, quia réputas eum?
℣. 8. Psal. XXXVIII. 6. † 9 Hómo vanitáti símilis factus est:
℣. 10. Iob VIII. 9. XIV. 2. Psal. CI. 12. 10 dies eius sicut vmbra prætéreunt.
† 11 Domine inclína cælos tuos, & descénde:
℣. 11. Psalm. XVII. 10. 12 tange montes, & fumigábunt.
℣. 12. Psal. CIII. 32. † 13 Fúlgura coruscatiónem, & dissipábis eos:

---

*Psalmus Dauidi inspiratus pro pugna, quæ ab ipso cum Goliath gigante Philisthæo commissa est. PROPHETA.* 1 Benedictione & laude dignus est Dominus fortis ille Deus meus: qui docet manus meas artem præliandi; 2 digitosque meos docet rationem bellandi. 3 Ipse est qui miseretur mei: & ad quem semper ego confugio; 4 qui me à re quauis aduersâ ad se confugientem excipit; & qui me à malo liberat; 5 suoque me scuto protegit: & in quo ego speraui: 6 quiq; in hoc singulari certamine & populum ipsum meum mihi subijcit, dum mihi dat de hoc Philisthæo victoriam, à cuius conspectu reliqua gens mea expauescit. 7 Domine ecquid est homo, quòd ei dederis tam magnam notitiam tui; vt in omnipotentiâ tuâ confisus, contra opinionem omnium aggrediatur hoc prælium? 8 quidue est filius hominis, quòd tanti eum æstimas, vt per ipsum facias hoc tam grande miraculum? 9 Homo enim vapori & inanitáti ipsique nihilo assimilatus est: 10 & dies vitæ eius, quasi vmbra quæ citò euanescit, pertranseunt. 11 Inflecte igitur nunc Domine cælos tuos ad terram vsque; ac descende in auxilium mei: 12 percute fulminibus hos montes vt deflagrantes fument: 13 fulgura fulgur

emítte

14 emítte ſagíttas tuas, & conturbábis eos.

℣. 15. Pſal. XVII. 15. † 15 Emítte manum tuam de alto:

16 éripe me & líbera me de aquis multis,

17 de manu filiórum alienórum:

† 18 quorum os locútum eſt vanitátem;

19 & dextera eórum, dextera iniquitátis.

℣. 20. Pſal. XXXII. 3. † 20 Deus cánticum nouum cantábo tibi:

21 in pſaltério decachórdo pſallam tibi,

† 22 qui das ſalútem régibus;

℣. 23. & 24. Sic diſtinguitur in cod. Alexandrino & apud Apollinarium.

23 qui redemíſti Dauid ſeruum tuum de gládio malígno.

† 24 Eripe me * & érue me de manu filiórum alienórum:

25 quorum os locútum eſt vanitátem;

26 & déxtera eórum, déxtera iniquitátis:

† 27 quorum filij ſicut nouéllæ plantatiónes, in iuuentúte ſua:

---

* In cod. Vaticano à ℣. 24. ſic diſtinguitur.
Qui redemiſti Dauid ſeruum tuum.
De gladio maligno eripe me; & erue me de manu filiorum alienorum.

---

tuum, & hos diſſipa Philiſthæos: 14 & emitte ſagittas tuas, eoſ-
que conturba. 15 Emitte ex alto cælo manum operationemque
potentiæ tuæ; 16 & exime me & libera me de hoc confluxu hoſti-
lium exercituum, qui quaſi multitudo aquæ terram hanc inundant
& obruunt, 17 & de manu & vi hominum qui à te vero Deo alie-
nos animos habent: 18 quorũ lingua vanè locuta eſt, iactans fruſtra
victoriam, quam non ſunt reportaturi: 19 & quorum dextera, dex-
tera iniuſta eſt, iniuſtè belligerando nobiſcum. 20 O Deus pro hac
victoria quam à te exſpecto, nouum tibi canticũ cantabo; 21 & cum
ſono pſalterij decem cordis conſtantis pſallam tibi: 22 qui es is
qui ſalutem das regibus; 23 quique me ſeruum tuum Dauidem
eruis de gladio peſſimo Goliath. 24 Libera me quæſo & exime me
de manu & poteſtate hominum à cultu tuo alienatorum: 25 quorum
lingua vanè locuta eſt de victorijs ſuis: 26 & quorum dextera
dextera eſt iniuſta iniuſtè nobiſcum pugnando: 27 quorum filij in
ſua iuuentute florent, ſicut nouellæ plantæ conſtabilitæ atque ro-

† 28 filiæ córum compóſitæ, circumornátæ vt ſi-
militúdo templi.

† 29 promptuaria eórum plena, eructántia ex hoc
in illud:

† 30 oues eórum fœtóſæ, abundántes in egréſſi-
bus ſuis:

31 boues eórum craſſæ:

† 32 non eſt ruína macériæ neque tránſitus;

33 neque clamor in platéis eórum.

† 34 Beátum ÷ dixérunt: populum cui hæc ſunt:

℣. 35. Pſalm. XXXII. 12. 35 beátus populus, cuius Dominus Deus eius.

---

buſtæ; 28 quorum filiæ pulchræ eleganterque compoſitæ & circum-
quaque ornatæ ſunt ad ſimilitudinem alicuius templi perornati:
29 quorum cellæ penuariæ plenæ ſunt multigeneri annonâ, quam
præ redundatia effundunt ex vna cella in aliam: 30 quorum oues
permultis fœtibus ſunt fœcundæ, multiplicantes partus ſuos paſſim
per ipſorũ vicos & compita, exituſq; viarum: 31 quorum boues pin-
gues ſunt; 32 & in quorum vrbibus non eſt ruina vel ruptura mu-
rorum; neq; illac hoſtium tranſitus habetur & excuſſio; 33 neq; lu-
ctuoſus clamor auditur in plateis vrbium & in ſuburbanis eorum.
34 Vulgo mundani homines dixerunt felicem atque beatum eſſe
eiuſmodi populum, cui talia adſunt temporaria bona: 35 at fal-
luntur, nam ille tantùm felix eſt atque beatus populus; cui Deus
ſuus quem colit, eſt Dominus totius mundi conditor atque gu-
bernator: qui populum ſuum ſecretis malis omnibus, cumulatâ
bonorum complexione veriſſimè facit eſſe in ſæcula ſempiterna
beatum.

*Orationes.*

1 DOce nos Domine ſpiritalibus armis, noxialibus culpis reſiſtere: ne vanitati mundanæ ſubiecti, à tui iuris dominatione pellamur. Per.

2 DVx & doctor victoriæ noſtræ Deus, concede nobis tales fieri; vt valeamus reſiſtere & ſuperare omnes aduerſarios noſtros: & mitte manum tuam de

alto

alto ad protegendum nos inter huius sæculi tempestates; vt magnificemus nomen sanctum tuum, dicentes: Beatus populus, cuius Dominus Deus eius. Per.

Breu. Mozarab. fol. 418.

De S. Clemente PP. & M.

3 DOmine qui beatissimum Clementem Martyrem tuum de malignorum consilio liberas, éruens illum de aquis multis; & victorem efficiens in passionibus vniuersis: libera nos de manu filiorum alienorũ: vt insidiantibus inimicis vita nostra lædenda non páteat: nec illorum procéritas sæua de ruinæ nostræ casibus hilarescat: sed gladio verbi tui accincti, & hîc aduersa superemus intrepidi; & pòst ad te mereamur peruenire illæsi & beati. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

---

# 144 CXLIV.

## *Laudatio ipsi Dauid.*

### *Beda.*

Sensus mysticus.

*Quæri potest quare titulus hic singulariter contineat* Laudatio ipsi Dauid; *cùm in omnibus psalmis* ipsius Dauid, *hoc est, Domini Christi gloria prædicetur. Sed hic ideo districtior clariorque posita est; quia completis omnibus quibus humana ignorantia fuerat instruenda; nunc ad sola Domini præcipitur vacare præconia. quæ* laudes *propter futuri sæculi sabbatum (vt reor) septenario psalmorum numero sunt comprehensæ:* Beati *enim, ait,* qui habitant in domo tua Domine, in sæculum sæculi laudabunt te. *Et hic autem psalmus Hebræi Alphabeti ordinem per versuum capita custodit. in quo tamen notandum, quia* Nun *littera in Hebræis voluminibus non habetur; sed à LXX Interpretibus addita, continet hunc versum:* Fidelis Dominus in omnibus verbis suis, & sanctus in vniuersis operibus suis.

Laudatio *Christi, quæ à Propheta est; tribus narrationibus explicatur. Prima est laudis eius infinita promissio:* Exaltabo te Deus meus rex. *Secunda dicit laudationem Domini nouem modis esse peragendam:* Generatio & generatio *& reliqua. Tertia parte, quæ in secunda de præconio Christi breuiter proposuit, paulo latiùs*

*Sabbato ad Vesperum.*

*atque euidentiùs explanat; in fine commonens ab omni carne Dominum debere laudari* : Miserator & misericors Dominus *& reliqua. Prima ergo diuisio continet prædicti Alphabeti litteras tres: secunda, quatuor: tertia, quatuordecim.*

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus cum Theologia [ idest, cum doctrina de Deo. ]*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

*Aleph.*

℣. 2. 3. Sic distinguitur in codice Alexandrino & apud Apollinarium: in cod. Vaticano vnico versu coniunguntur.

1 EXALTABO TE DEVS MEVS REX:
2 & benedícam nómini tuo in sæculum,
† 3 & in sæculum ÷ sæculi:
4 per singulos dies benedícam tibi:

*Beth.*

℣. 5. 6. Sic distinguitur in cod. Alexandrino & apud Apollinarium.

5 & laudábo nomen tuum in sęculum,
† 6 & in sæculum ÷ sæculi:
7 Magnus Dominus & laudábilis nimis:

*Gimel.*

8 & magnitúdinis eius non est finis.

*Daleth.*

† 9 Generátio & generátio laudábit opera tua:
10 & poténtiam tuam pronunciábunt.

*He.*

† 11 magnificéntiam glóriæ sanctitatis tuæ loquéntur:
12 & mirabilia tua narrábunt:

*Vau.*

† 13 & virtútem terribílium tuorum dicent:

---

*Diuina laudatio inspirata Dauidi. PROPHETA.* 1 Excelsum te esse prædicabo mi Deus & mi Rex: 2 & laudibus benedicam maiestati tuæ in sæculum vsque, 3 & in omnia sæcula. 4 in omni die benedicam tibi: 5 & maiestatem tuã laudabo in sæculũ vsque, 6 & in omnia sęcula. 7 Magnus est Dñus, & valde laudandus: 8 & imperuestigabilis magnitudinis eius nullus est terminus. 9 Omnia sæcula ætatesq; hominũ laudent opera tua Dñe; 10 & potentiam tuam annuncient. 11 de magnifica gloria & maiestate sanctitatis tuæ loquantur; 12 & admirandas res tuas enarrent: 13 & vim fortitudinemque terribilium iudiciorum operumque tuorum crebris sermo-

& ma-

14 & magnitúdinem tuam narrábunt:

*Zain.* † 15 memóriam abundántiæ ſuauitátis tuæ eru-
ctábunt:

16 & iuſtítiâ tuâ exſultábunt.

*Heth.* † 17 Miſérator & miléricors Dominus,

18 pátiens & múltùm miſéricors.

*Theth.* † 19 ſuáuis Dominus vniuérſis:

20 & miſeratiónes eius ſuper ómnia ópera eius.

*Iod.* † 21 Confiteántur tibi Domine ómnia ópera
tua:

ỳ.17. Exod. XXXIV. 6. Num. XIV. 18. Pſ. LXXXV. 15. CII. 8.

22 & Sancti tui benedícant tibi:

*Caph.* † 23 glóriam regni tui dicent:

24 & poténtiam tuam loquéntur;

*Lamed.* † 25 vt notam fáciant filijs hominum poténtiam
tuam,

26 & glóriam magnificéntiæ regni tui.

*Mem.* † 27 Regnum tuum, regnum ómnium ſæculó-
rum:

28 & dominátio tua, in omni generatióne &
generatiónem.

---

nibus commemorent; 14 & magnitudinem tuam quantum poſſunt, enarrent: 15 multæ benignitatis & ſuauitatis tuæ memoriam ſermonibus ſuis eructent & expromant: 16 & de iuſtitia tua læti, ipſam laudent exſultanter. 17 Dominus clemens eſt ac miſericors, 18 & mitis & tardus ad puniendum, multumque miſericors. 19 benignus eſt Dominus erga omnes: 20 & miſerationes eius ad omnia ſe effundunt opera ipſius. 21 Ideo Dñe iure merito debitas tibi laudes profiteantur omnia opera tua: 22 & Sancti tui ſuis tibi laudibus benedicant: 23 quàm glorioſum ſit regnum tuum dicant: 24 & de tua omnipotentia loquantur; 25 vt & ſcire faciant filios Adam potentiam tuam, 26 & magnificam gloriam regni tui. 27 Regnum tuum Domine, regnum eſt æternum, nullis ſæculis coarctatum: 28 & dominium tuum per omnes generationes, & mundi

fidelis

(Nun.) † 29 ÷ Fidélis Dominus in ómnibus verbis ſuis:
30 ÷ & ſanctus in ómnibus opéribus ſuis:
Samech. † 31 Alleuat Dominus omnes qui córruunt:
℣. 32. Pſal. CXLV. 8. 32 & érigit omnes eliſos.
℣. 33. Pſal. CIII. 27. Ain. † 33 Oculi ómnium in te ſperant Dómine:
℣. 34. Pſ. CXXXV. 25. 34 & tu das eſcam illórum in témpore opportúno.
Phe. † 35 Aperis ÷ tu: manum tuam, & imples omne ánimal benedictióne.
Sade. † 36 Iuſtus Dominus in ómnibus vijs ſuis:
37 & ſanctus in ómnibus opéribus ſuis.
Coph. † 38 Própe eſt Dominus omnibus inuócantibus eum,
39 ※ ómnibus inuocántibus eum: in veritá- † te.
Res. 40 Voluntátem timéntium ſe fáciet:
41 & deprecatiónem eórum exáudiet; & ſaluos ſáciet eos.
Sin. † 42 Cuſtódit Dominus omnes diligéntes ſe:

---

ætates & ſtatus immutabile durat. 29 Fidelis eſt Dominus in ſeruandis verbis ſiue promiſſionum ſiue comminationum ſuarum: 30 & ſanctus & irreprehenſibilis eſt in omnibus operibus ſuis. 31 Dominus ſubleuat & ſuffulcit omnes qui in miſerias corruunt; 32 eregitque cunctos labefactatos & iacentes in ærumnis. 33 Omnium oculi in te ſperantes reſpiciunt Domine; 34 tuque das eis eſcam in ſuo tempore opportuno. 35 tu enim aperis manum tuam, & per beneficentiam tuam omne animans reples refectione. 36 Iuſtus eſt Dominus in omnibus vijs, quas tenet in gubernatione totius mundi; 37 & ſanctus & miſericors eſt in omnis operibus ſuis. 38 Propè adeſt Dominus ad auxiliandum omnibus qui inuocant eum, 39 omnibus, inquam, qui eum inuocant cum veritate & animi ſynceritate, ſic vt verè reſpondeat animus ori. 40 Qui efficiet quicquid ſalutariter voluerint qui ipſum timent: 41 & deprecationem eorum exaudiet; eoſque ſaluabit. 42 Dominus cuſtodit omnes dili-

43 & omnes peccatóres dispérdet.

*Thau.* † 44 Laudatiónem Domini loquétur ós meum.

45 & benedícat omnis caro nómini sancto eius,

46 in sæculum & in sæculum ÷ sæculi:

---

gentes ipsum: 43 exterminabit autem peccatores. 44 Laudem Domini semper loquatur os meum: 45 omnisque homo benedicat nomini ipsius sancto 46 in sæculum vsque & omnia sæcula.

*Orationes.*

*Mss.* 1 REgnator omnium sæculorum Domine, qui spiritalem cibum omni animæ opportuno ministras in tempore; concede nobis te perpetualiter benedicere, tuamque potentiam cum Electis tuis fiducialiter exaltare. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

2 PRope esto Domine omnibus inuocantibus te in veritate: imple deuotionem timentium te; & deprecationem eorum exaudi: vt salui à te facti diligamus te; & benedicamus nomen sanctum tuum. Per.

*Breu. Morarab. fol. 122. 152.* 3 PRope esto Domine inuocantibus te; ac voluntatem timentium imple: erige quique corruunt; & elisos sustenta: vt qui præcipites in mortem cadimus; sóspites te erigente surgamus. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

*fol. 232.* 4 DOmine Iesu Christe, verus Deus verusque homo; qui non mutaris, sed es sanctus in omnibus operibus tuis; incredulitatem à nobis dubiæ mentis auerte; & cor nostrum gratiæ tuæ muneribus reple: vt tu Deus verus credaris & cognoscaris; qui saluator omnium, miraculis & virtutibus approbaris ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam tuam Deus noster &c.

*fol. 322. De SS. Martyribus.* 5 COnfitentes tibi Domine in omnibus operibus tuis, te benedicent in Sanctis: te quæsumus, vt nos Marty-

Martyrum tuorum N. N. intercessione sanctifices; & perfectione corones. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

# 145 CXLV.

## *Alleluia. ÷ Aggæi & Zachariæ:*

*Beda.*

*Memoriam Dominicæ laudis, quam præcedente titulo Latinè posuerat; nunc ad cumulum eiusdem laudis, Hebræi* Alleluia *voluit augmentare vocabulo.*

*Cupiens Propheta laudes Domini ex toto corde cantare; primo ingressu dicit in hominibus minimè confidendum; ne aliquid ab eo peteretur tepidè, si & alius crederetur posse præstare:* Lauda anima mea Dominum. *Secundo, pronunciat totam spem in omnipotente Domino reponendam: & cùm sit iste Dominus, ex factis suis pulcherrimè definitur; vt Gentilitas tam frequenti ratione conuicta, errores suos fideli deuotione relinquat:* Beatus cuius Deus Iacob.

*Sabbato ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus cum Theologia [hoc est, cum doctrina de Deo.]*

S. Athanasius. *Psalmus laudem denuncians.*

*Psalmus ad laudandum Deum.*

Propheta.

1 LAVDA ANIMA MEA DOMINVM.
2 laudábo Dominum in vita mea:
3 psallam Deo meo quámdiu fúero.
† 4 Nolite confidere in princípibus, in filijs hóminum, in quibus non est salus:

℣. 2. Psal. CIII 33.
℣. 4. Psal. LXI. II. CXVII. 8. 9.

---

*ALLELV, Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. Psalmus aptus temporibus Aggæi & Zachariæ Prophetarum in restauratione Ierusalem post captiuitatem Babyloniam. PROPHETA.* 1 Anima mea lauda Dominum. 2 equidem Dominum laudabo in vita mea: 3 & cantabo in honorem Dei mei quandiu sum. 4 Nolite fiduciam certâ cum spe collocare in principibus, & in cæteris omnibus filijs Adam; in quibus non est facultas atque potestas vos exibit

℣.5.8. Eccl.XII.7.

† 5 exíbit spíritus eius :
6 & reuertétur in terram suam :
7 in illa die períbunt ÷ omnes : cogitatiónes eórum .

† 8 Beátus, cuius Deus Iacòb adiútor eius ;
9 spes eius in Domino Deo ipsius :

℣.10. Act.XIV.14. Apocal.XIV.7.

10 qui fecit cælum & terram , mare & ómnia quæ in eis sunt :
† 11 qui custódit veritátem in sæculum :

℣.12. Psalm.CII.6.

12 facit iudícium iniúriam patiéntibus :
13 dat escam esuriéntibus .

℣.14. Psal.CXVII.7. CVI.14.

† 14 Dominus soluit compedítos :
15 Dominus illúminat cæcos :
† 16 Dominus érigit elísos :
17 Dominus díligit iustos :

℣.18.19. Deuter.X.18. Psal.LXVII.6.

† 18 Dominus custódit áduenas :
19 pupíllum & víduam suscípiet :
20 & vias Peccatórum dispérdet .

---

saluandi : 5 spiritus enim & anima hominis post breue tempus ab eo egredietur ; 6 & homo ipse quantùm ad suum corpus reuertetur & conuertetur in terram , de qua ab initio formatus est : 7 & in isto die mortis peribunt & abibunt in fumũ omnes ipsius cogitationes, consilia atque proposita, quæ habuerat in vita sua 8 Ille autem verè felix atq; beatus, cuius adiutor non fuerit homo mortalis, sed immortalis Deus Iacobi ; 9 & cuius spes fuerit non in homine fragili , sed in Domino Deo suo : 10 qui potentiâ suâ cælum terramque creauit , & mare & omnia quæ in eis sunt : 11 qui fidelitatem seruat in promissis in sempiternum ; 11 qui facit iudicium sustinentibus iniuriam atque calumniam, eos vindicans ab oppressoribus : 13 & esurientibus dat escam . 14 Dominus soluit vinctos compedibus : 15 Dominus dat lucem cæcis oculis, & sapientiam cæcis cordibus . 16 Dominus erigit collapsos : 17 Dominus diligit iustos : 18 Dominus custodit aduenas & peregrinos suorum solatio destitutos : 19 ipse pupillum & viduam vi oppressos sub suam excipiet tuitionem : 20 & vias viuendi, consilia & acta peccatorum

✝ 21. Exod XV. 18. 21 Regnábit Dominus in sæcula Deus tuus
Sión,
22 in generatiónem & generatiónem.

---

delebit è terra, 21 In æternum regnabit Dominus Deus ille tuus ò Sion, 22 in omnes, inquam, ætates & sæcula regnabit.

*Orationes.*

MSS 1 GLoriose omnipotens Deus, in quem Beatorum animæ totam spei confidentiam ponunt; concede nobis, vt adiutorio tuo inluminati, valeamus te iugiter mente purâ diligere. Per.

2 LAus & iubilatio nostra Deus, absolue nos à vinculis peccatorum: vt qui frequenter delinquentes cecidimus; te miserante pœnitentes erigamur. Per.

Breu. Mozarab. fol. 127. 3 DOmine qui erigis elísos, & soluis compedítos; atque illuminas cæcos: nos quoque erige cùm lapsus inclinant; & solue cùm peccata circúmligant; atque illumina cùm nos ignorantiæ caligo circumdat: vt anima nostra te semper laudet; & vita nostra fideli deuotione sit humilis: & quia tui muneris est quòd sumus, tibi seruiat omne quod viuimus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 151. 4 DOmine qui soluis verbi potentiâ compedítos; & [per] mádidũ humi collyriũ sacro sputámine circúmlitum illuminas cæcos: solue rogamus nostrorum vincula peccaminum; & oppositũ nobis disrumpe interitum: elísos álleua; & cæcitatem mentium nostrarum legis tuæ doctrinâ perlustra: ac sicut in te iustum dirigis; & miserando ad veniam suscipis; & pupillum viduamque pius protector intendis; itâ nosmet in hac peregrinatione custodias: vt ad æternitatis dulcedinem [post] concessa crimina intromittas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

*Alle-*

# 146 CXLVI.

*Alleluia.*

*Beda.*

*Verba tituli sui subsequens textus exponit:* Alleluia *siquidem significat,* Laudate Dominum. *Denique quinta Editio, psalmi huius initium ita posuit:* Laudate Ia, *idest,* Dominum: *quia* Ia *unum ex decem nominibus Dei intelligitur. Quæ Hieronymus ad Marcellam scribens ita commemorat. Primum nomen est* El, *id est,* Fortis. *Deinde* Elohím & Elohé; *quod vtrumque dicitur* Deus: *vnde geminatum frequenter inuenitur; vt est* Deus Deus meus quare me dereliquisti? &, Deus Deus ad te de luce vigilo; & *his similia. Quartum* Sabaóth; *quod est,* Exercituum. *Quintum* Heljón; *quem nos* Excelsum *dicimus. Sextum* Esér éheie; *quod in Exodo legitur,* QVI EST misit me. *Septimum* Adonái, *quem nos* Dominum *generaliter appellamus. Octauum* Ia: *quod* Deo *tantùm applicatur;* & *in* Allelu-ia *extrema syllaba sonat. Nonum tetragrammaton; quod ineffabile nuncupatur. Decimum* Saddái; *id est,* Robustum & sufficientem *ad omnia perpetranda.*

*Primo modo hortatur Propheta populum deuotum, laudare Dominum; qui humiles erigit, & superborum colla concidit:* Laudate Dominum. *Secundo, alacriter Domino dicit esse psallendum; qui supplicantibus beneficia profutura concedit; quoniam qui de suis viribus præsumunt, ei placere non possunt:* [ Præcinite Domino in confessione. ]

*Sabbato ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus cum Theologia [ hoc est, cum doctrina de Deo. ]*

S. Athanasius. *Psalmus laudem denuncians.*

*Psalmus hortatorius ad laudandum Deum.*

Propheta. ℣. 1. Psal. XCI. 1.

1 LAVDATE DOMINVM, QVONIAM BONVS EST PSALMVS:

2 Deo nostro sit iucúnda ✳ decóraque: laudátio.

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deũ. PROPHETA.* 1 Laudate Dñum; quia bonum & iustum est ei psallere: 2 sit autem Deo nostro iucunda & pulchra, grata atque accepta omnis nostra

† 3 Ædíficans Ierusalèm Dominus:

(℣.4. Deuter.XXX.3.) 4 dispersiónes Israélis congregabit.

† 5 qui sanat contrítos corde:

6 & álligat contritiones eórum.

† 7 qui númerat multitúdinem stellárum:

(℣.7.8. Isai.XL.26.) 8 & ómnibus eis nómina vocat.

† 9 Magnus Dóminus noster:

10 & magna, virtus eius:

11 & sapiéntiæ eius non est númerus.

† 12 Suscípiens mansuétos Dominus:

13 humílians ÷ autem: peccatóres vsque ad terram.

† 14 Præcínite Domino in confessione:

15 psállite Deo nostro in cíthara:

† 16 qui óperit cælum núbibus:

(℣.17.&c. Psal.CIII.13.14.) 17 & parat terræ plúuiam:

† 18 ÷ qui: prodúcit in móntibus fœnum,

19 ÷ & herbam seruitúti hóminum:

(℣.20. Psal.CIII.27.28.CXXXV.25.CXLIV.15.) † 20 qui dat iuméntis escam ipsorum,

---

laudatio. 3 Dominus hic noster reædificaturus est Ierusalem: 4 & dispersos & expulsos inde Israëlitas iterum est congregaturus in vnum. 5 ipse est qui sanat eos qui dolore disruptum & contusum habent cor: 6 eorumque confractiones & plagas fascijs deuincit & circumligat. 7 ipse est qui totam multitudinem stellarum in numerato habet; 8 easque nominatim vocat, illarum naturas & proprietates distinctè cognoscens. 9 Magnus est Dominus noster: 10 & magna est fortitudo eius: 11 & eorum quæ suâ ipse sapientiâ intelligit & cognoscit, nullus est finitus numerus. 12 Dominus est qui subleuat mansuetos: 13 & qui elatos peccatores deprimit vsque ad terram. 14 Inchoate igitur cantum in confessione laudis in honorem Domini: 15 & cum citharæ sono canite psalmos in honorem Dei nostri: 16 qui cælum cooperit nubibus: 17 & ex illis nubibus apparat & præbet terræ pluuiam: 18 qui exoriri facit in montibus herbam, 19 & olus vt inseruiat vsui hominum: 20 qui & dat pe-

÷ & :

ỷ.21. Iob XXXVIII. 41.

ỷ.22. Psalm. XXXII. 16.17. Prouerb. XXI.31. Osee I. 7.

21 ÷ & : pullis coruorum inuocántibus eum.

22 Non in fortitúdine equi voluntátem habebit :

23 nec in tíbijs viri beneplácitum erit ei.

24 beneplácitum eſt Dómino ſuper timéntes eum,

25 ÷ & in eis : qui ſperant ſuper miſericordia eius.

---

coribus eſcam ipſorum, 21 & ipſis etiam pullis coruorum neglectis à patre & matre, & per nidum in omnes ſe partes vertentibus, eo quòd non habeant cibos, atque crocitantibus, & ità quodammodo inuocantibus Deum vt nutriantur. 22 Cui Deo voluntas & oblectatio non erit in fortitudine equi : 23 neque in robuſtis viri tibijs placebitur ei. 24 placebitur autem Domino in ijs qui ipſum offendere timent, 25 & in omnibus qui ſperant in miſericorda ipſius, exſpectantes miſerationes eius.

### *Orationes.*

MSS

1 ÆDificator cæleſtis Ieruſalem Deus, qui multitudinem ſtellarum & concludis numero, & nominatim ſingulas vocas ; ſana quæſumus contritos corde ; & diſperſos cóngrega : atque nos innumerabili ſapientia tua locupléta. Per.

Breu.Mozarab. fol.118.151.

2 DEus qui ſanas contritos corde ; plagæ noſtræ medélam impende : & qui ſtellarum numeras multitudinem ; nos ad vitam prædeſtinatis adiunge : vt beneplacitum tibi ſit in nobis ; & in ſalute nos æternâ iubeas exaltari. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

*Alleluia.*

# 147 CXLVII.

## Alleluia.

*Beda.*

*Ad consuetum quidem* Alleluia *reuertimur : sed hoc nullatenus repetere fastidimus: cuius verbi tantus honor est; vt cùm sit in Hebræa lingua reconditum; nullo tamen constat alieno sermone translatum: sed quicquid est deditum Diuinitati, dignitatem huius nominis pia deuotione veneratur.*

Sensus mysticus. *Primo capite Propheta Ierusalem, id est, supernam alloquitur ciuitatem; vt secura iam reddita in ciuibus suis, Dominum iugi debeat exsultatione laudare :* Lauda Ierusalem Dominum. *Secundo, mysticis allocutionibus latiùs enumerat quanta populo suo pius miserator indulserit:* Qui emittit eloquium suum. *Psalmi isti laudationis Dauid ita dispositi sunt; vt priùs de præceptis diuini preconij : pòst de mundi peruersitate fugienda loquantur: tertio de congregatione Ecclesiæ diceretur : quarto, qui nunc finitus est, collectæ Ierusalem præcipit laudes Domini celebrare: quæ de mundi istius diuersis periculis liberata, in æterna requie noscitur esse constituta. Quapropter choro illi sanctissimo & de mundi partibus aggregato, trina subnectit exsultatione gaudendum : vt in opere sanctissimo, Trinitatis gratia vbique fulgeret.*

*Sabbato ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus cum Theologia,* [ *hoc est, cum doctrina de Deo.* ]

S. Athanasius. *Psalmus laudem denuncians.*

*Psalmus hortatorius ad laudandum Deum;*

Propheta. 1 LAVDA IERVSALEM DOMINVM;
2 lauda Deum tuum Sión :
† 3 quoniam confortáuit seras portárum tuárum;
4 benedíxit filijs tuis in te:

---

*ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Collauda Dominum ò Ierusalem; 2 lauda Deum tuum ò Sion : 3 quia ipse roborauit vectes portarum in mœnibus tuis ne hostis possit irrumpere : 4 & ciuibus tuis qui intra te sunt benedi-

qui

† 5 qui pósuit fines tuos pacem :
6 ⸓ & : ádipe fruménti ſatiat te :
† 7 qui emíttit eloquium ſuum terræ ;
8 velociter currit ſermo eius :
† 9 qui dat niuem ſicut lánam ;
10 nébulam ſicut cínerem ſpargit ;
† 11 mittit cryſtállum ſuam ſicut buccéllas .
12 ante fáciem frígoris eius quis ſuſtinébit ?
† 13 emíttet verbum ſuum, & liquefaciet ea :
14 flabit ſpíritus eius,& fluent aquæ .
† 15 qui annunciat verbum ſuum Iacób ;
16 iuſtítias & iudícia ſua, Iſraél .
† 17 non fecit táliter omni natióni :
18 & iudícia ſua non manifeſtáuit ⸓ eis :
*Alleluia .*

---

xit: 5 qui ditionis tuæ terminos effecit pacatos 6 & medullâ & flore optimi tritici te ſaturat: 7 qui emittit iuſſum ſuum in terrã; 8 & ſtatim vſq; ad celeritatẽ currit & adimpletur iuſſum eius: 9 qui ex vno aquæ elemento modò dat niuem quaſi lanæ flocculos decidentem; 10 modò nebulam & pruinam ſpargit quaſi diffuſum cinerem; 11 & modò proijcit glaciem ſuam induratam quaſi fruſta panis. 12 porrò autem ad præſentiã frigoris illius glaciei quis diù poſſet ſubſiſtere ? 13 ipſe tamẽ Deus rurſum dabit iuſſum ſuũ; & liquefaciet ea, niuem, pruinas & omnia congelata: 14 nam eiuſdẽ Dei ventus calidus ſpirabit ; & fluent aquæ quæ priùs concretæ erant & congelatæ . 15 qui ſpeciatim annunciat verbũ legis ſuæ Iacobo: 16 & iuſtitiæ præcepta & iura ſua eidem Iſraeli annunciat. 17 nec enim egit ad hunc modũ cum vlla alia gente : 18 neque iura ſua diuina Gentibus alijs voce vel ſcripturâ declarauit vnquam. *ALLELV laudate, IA Deum.*

*Orationes .*

MSS. I CONforta Domine portas Eccleſiæ tuæ ; & pone terminos eius pacem ; eique ádipem ſpiritalis tritici dignanter âdtribue . Per .

Domine

Breu.Mozarab. fol.152.

2 DOmine qui posuisti Ierusalem terminum pacis ; credenti populo pacis tuæ tribue plenitudinem : ipsa nos immortalitate regat; ipsa in æterna vitâ possideat. satiaturus itaque nos Domine ex adipe frumenti ; tribue , vt cum hoc quod nunc cernimus in ænigmate, in omni te perfruamur perspicuâ veritate. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Comment. huius Psalm. tom.7.S.Hieronymi.

3 ORamus te Domine vt nostra duritia mollescat ; & nostra peccata purgentur : vt efficiamur quasi ignis ; vt & frigus diaboli quodcunque est in cordibus nostris, expellatur ; & caleamus Spiritu Sancto : est quippè & malus calor: *Omnes adulterantes, quasi clibanus corda eorum* : sed ille calor calore Spiritus Sancti expellitur. Cui sit gloria in sæcula sæculorum. *Amen.*

Osee VII.4.6. sec.LXX.

---

# 148 CXLVIII.

*Alleluia.*

*Beda.*

*Propheta per paucarum commemorationem , omnes creaturas ad Domini laudes hortatur; rationales & intellectuales, per se ; intellectu autem vel sensu carentes, per illas vtiq; quæ opera Domini sapientissima consideratione collaudant . Prima parte cælestia hortatur ad laudes* : Laudate Dominum de cælis . *Secunda , allegoricis allusionibus terrena commonet, vt Dominum deuota mente concelebrent; vnam causam probabilem vtrisque subiungens ; quia dignum est vt creatura suum laudet Authorem* : Laudate Dominum de terra .

*Quotidie ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis . *Hymnus cum Theologia,* [ *hoc est , cum doctrina de Deo .*]

S. Athanasius . *Psalmus laudem denuncians .*

*LAVDES.*

Propheta. 1 LAVDATE DOMINVM DE CÆLIS:
2 laudáte eum in excélsis :

---

*ALLELV Cum lætitia & iubilo laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 E cælo laudate Dominum ô cælites : 2 laudate eum ô superi

laudate

℣.3.4. Psa.CII.20.21.

† 3 laudáte eum omnes Angeli eius ;
4 laudáte eum omnes virtútes eius ;
† 5 laudáte eum ſol & luna ;
6 laudáte eum omnes ſtellæ ÷ & : lumen ;

℣.7.8. Geneſ.I.7. Daniel.III.59.60.

† 7 laudáte eum cæli cælórum ,
8. & aquæ omnes quæ ſuper cælos ſunt .
9 laudent nomen Domini :

℣.10. Geneſ. I. 1.6. Pſal.XXXII.9. Iudith. XVI. 17.

† 10 quia ÷ ipſe dixit, & facta ſunt :
11 ipſe mandáuit, & creáta ſunt :

℣.12. Pſal.CXVIII. 89. Item. XXXI.35.36.

† 12 ſtátuit ea in æternum ,
13 & in ſæculum ÷ ſæculi :
14 præceptum póſuit,& non præteríbit.
† 15 Laudáte Dominum de terra;
16 dracónes,& omnes abyſſi ;
† 17 ignis, grando,nix, glácies,ſpiritus procellá-rum ,
18 quæ fáciunt verbum eius ;

---

qui eſtis in excelſis:3 laudate eum omnes Angeli eius:4 laudate eum omnes exercitus cæleſtium ſpirituum eius:5 tacitis vocibus prædicate noſtris oculis ac mentibus laudem eius ſol & luna:6 prædicate nobis laudem eius ſtellæ omnes luminoſæ,& quoduis aliud in fulgoribus ac meteoris lumen: 7 prædicate nobis laudem eius ò cæli ſupremi , qui cælos inferiores ambitu veſtro concluditis:8 & aquæ omnes quæ ſupra orbes eſtis cæli ſtellati. 9 hæc omnia prædicent nobis diuinum numen maieſtatemque Domini : 10 nam ipſe iuſſit ; & ſolo ipſius iuſſu facta ſunt omnia : 11 & ipſe mandauit ; & ſolà ipſius voluntate ſine labore externóq; adminiculo creata ſunt vniuerſa. 12 qui & ea conſtituit vt in æternum permaneant , 13 & in omnia ſæcula: 14 & de ipſorum omnium naturâ motu ac ſtatu præceptum dedit: quod & numquam præteribit, ſed ſemper implebitur . 15 Non cæleſtia modò , verùm etiam terreſtria è terrâ prædicate nobis laudem Domini : 16 & ex aquis vos dracones marini, & maria omnia altiſſima ac profundiſſima ; 17 ignis fulgurum fulminumque , & grando,& nix & glacies,& ventus quoq; procelloſus,18 quæ facitis

† 19 montes & omnes colles,
20 ligna frúctifera & omnes cedri;
† 21 béstiæ & vniuérsa pécora,
22 serpéntes,& vólucres pennátæ.
† 23 Reges terrę & omnes pópuli,
24 principes & omnes iúdices terrę,
† 25 iúuenes & vírgines,
26 senes cum iunióribus,
27 láudent nomen Domini:
28 quia exaltátum est nomen eius solíus.
† 29 Conféssio eius super cęlum & terram:
30 & exaltáuit cornu pópuli sui.
† 31 Hymnus ómnibus Sanctis eius,
32 filijs Israèl, populo appropinquánti sibi.
*Alleluia.*

---

iussum eius; 19 montes & omnes colles, 20 arbores fructiferæ, & vniuersæ cedri; 21 feræ & vniuersa iumenta, 22 animantia quæ serpitis, ac penniceræ aues quæ volitatis. 23 Reges terræ & omnes populi, 24 principes & vniuersi iudices terræ, 25 iuuenes cœlibes ac virgines, 26 senes pariter & adolescentiores ac pueri; 27 hi omnes quantum possunt gloriosè laudent diuinum numen maiestatemque Domini. 28 quia ipsius solius nomen super omnia creata est eleuatum, & cuncta superat. 29 Sit & confessio laudum eius in cælo & terra, in cælicolis atque terrigenis, 30 ob eam etiam causam quòd & ipse exaltauerit robur & vires populi sui. 31 Itaq; perpetuus meritò hymnus & laus Dei semper adsit omnibus seruis eius piè sanctèque viuentibus, 32 ac filijs Israëlis, toti nempe populo, qui religioso cultu adhæret ipsi Deo. *ALLELV Cum lætitia & iubilo laudate, IA Deum.*

*Orationes.*

*al. sediū. *al. præcepisti custodire, te adiuuāte à nobis seruentur.

1 EXcelsarum* ædium superéminens & excelsa potestas Deus; concede famulis tuis; vt sicut cunctæ quæ cernimus, te iubente creata sunt; ita *quæ pręcipis, te custode seruentur. Per.

Laudant

Breu. Mozarab. fol. 223. 345.

Ad Vesperum.

2 LAudant te Domine omnes Angeli tui; dum à te se creatos agnoscunt; & cunctam creaturam cęlestem atque terrenam te ópifice subsístere ac disponi non ambigunt. Dona ergo mentibus nostris, in omnibus operibus tuis tibi gloriam dare; & te solem iustitiæ, perpetuo nobis fulgóre clarescere lumen: quatenus nocturnas tenebras tuâ semper valeamus inluminatione vitare: ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Fol. 351.

3 TE in excelsis Domine laudent omnes Angeli ac Virtutes: tibi de terra det laudem omne quod à te authore sumit originem: & qui supernorum conlaudaris officijs; terrestrium semper delecteris obsequijs. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

*Benedictio.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronym.

4 CHristus Dominus nos dignetur tradere in regnum Deo Patri; & conformes efficere claritati corporis sui: vt iam non ei locali & transitorio cantu, sed perpetuo & immobili cęlestis stationis hymno, iugi modulatione canamus. Quia ipsi est cum ęterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sęcula sęculorum. *Amen*.

---

# 149 CXLIX.

*Alleluia.*

*Beda.*

Sensus mysticus.

* Psalm. CIV.

*Hoc nomen in vsu habere omnimodis commonemur: quando & Nouo Veterique Testamento decenter aptatur: Veteri, vbi * Aegypti miracula & maris Rubri beneficia describuntur; Nouo, in præsenti psalmo, quo* canticum nouum Domino cantare *iubemur.*

*Prima positione Propheta canticum nouum Christo Domino diuersis modis dicit esse cantandum; qui de toto orbe terrarum vniuersalem Ierusalem sua pietate construxit:* Cantate Domino canticum nouum *& reliqua, Secunda, gaudia Sanctorum virtutesque*

*que describens, vindictam peccantium, gloriam dicit esse iustorum:* Exsultabunt Sancti in gloria.

Quotidie ad Matutinum.

*In præcedente psalmo ad præconia Domini omnes hortatus est creaturas: hic autem distinctiùs propriùsque significauit, Israel nouum canticum debere cantare, & de proprio Domino lætum fieri; qui eum fecit de Gentium multitudine congregari. Commemoratur & potestas, quæ Sanctis est in illa iudicatione tribuenda; vt virtus Domini in eorum gloria possit agnosci.*

Eusebius Cæsariensis. *Hymnus cum prophetia*, [al. *cum Theologia.*]

S. Athanasius. *Psalmus hortatorius cum cantico.*

*LAVDES.*

Propheta. ℣. 1. Psal. XXXII. 3. XCV. 1. XCVII. 1.

1 CANTATE DOMINO CANTICVM NOVVM.
2 Laus eius in ecclésia Sanctórum;
† 3 lętétur Israèl in eo qui fecit eum;
4 ÷ &: filij Siòn exsúltent in Rege suo;
† 5 laudent nomen eius in choro;
6 in tympano & psaltério psallant ei:
† 7 quia beneplácitum est Domino in pópulo suo;
8 ÷ &: exaltábit mansuétos in salútem.
† 9 Exsultábunt Sancti in glória:
10 lętabúntur in cubílibus suis.
† 11 exaltatiónes Dei in gútture eórum,

---

*ALLELV Cum lætitia & iubilo laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Nouum in honorem Dñi cantate canticum. 2 Sit eius perpetua laus in congregatione piè sanctèque viuentium: 3 lætetur Israëliticus populus in Deo factore suo; 4 & filij & ciues Sionis exsultent de Domino rege suo; 5 laudentque eum in cœtu canentium ad tibiam; 6 tympano & citharâ cantent ei: 7 quia complacet sibi Dominus in populo suo; eique bene vult beneficentiâ suâ; 8 & quia exaltabit ac glorificabit mansuetos & humiles in æterna salute. 9 Tunc exsultanter gloriabuntur Sancti in gloria æterna: 10 & exsultabunt lætitiâ in quietis mansionibus suis: 11 hymni & laudes, quibus excelsum esse Deum prædicatur, erunt in gutture ipsorum;

& gla-

12 & gládij ancípites in mánibus eórum ,
† 13 ad faciéndam vindíctam in natiónibus ,
14 increpatiónes in pópulis ;
† 15 ad alligándos reges eórum in compédibus ,
ŷ.16. Isa.XLV.14. 16 & nóbiles eórum in mánicis férreis ;
† 17 vt fáciant in eis iudícium conscríptum .
18 Gloria ÷ hęc : est ómnibus Sanctis eius .
*Alleluia .*

---

12 & gladij ex vtraq; parte acuti erunt in manibus ipsorum, 13 vt faciant vindictam in gentibus Dei inimicis, 14 & castigationes meritas in populis illi rebellibus ; 15 vt alligent compedibus reges illorũ, 16 & nobiles & inclytos eorum ferreis vinculis manuum deuinciant; 17 vt nimirum tamquam assessores Iudicis supremi faciant in illis iudicium à Deo præscriptum, & scriptum in diuinis scripturis: quando scilicet Dominus veniet cum Sanctis millibus suis , vt faciat judicium aduersùs omnes, & redarguat omnes impios de factis omnibus quæ impiè patrarunt , deque omnibus duris quæ locuti sunt aduersùs eum impij peccatores . 18 Hæc planè gloria atque decor est omnium Sanctorum Dei . *ALLELV Cum lætitia & iubilo laudate , IA Deum .*

*Orationes .*

1 AVthor totius bonitatis Deus ; qui omnem mansuetudinem te humiliter confitentem exaltas ; pręsta vt sicut Sanctos exsultare facis in gloria; ita pręsentem Ecclesiam custodire digneris ab huius sæculi delectationibus impollutam . Per .

Breu.Mozarab. fol.54.67.70. 2 TIbi Domine in Ecclesia Sanctorum cantamus ; tibique gratiam præconamus: tribue nobis laudes tuas prómere ; in quo coæternum nos credimus præmium obtinére . ℞. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sęculorum . ℞. *Amen* .

fol.64. *Ad Matutinum .* 3 DEcantet tibi Ecclesia tua Domine nouum canticum in choro fideliter ; teque creorâ meditatione in

ne in tympanis cóncinat confidenter. Tu itaque clemens tribue, vt sic tibi beneplaceat in populis; quemadmodum gloriosè iocundaris in Angelis: & quomodo te in matutinis diuersitas redemptorũ concelebrat; sic tibi in lumine placitum famulatum sui officij repręsentet. Da igitur populo tuo omnipotens Deus tibi áffatim complacére; laudemque tuam plenâ sanctitate proferre. sicque nos facias huius diei momenta transcurrere; ne gressus ad te properantium aduersarius suus valeat in cómpede prępedíre: vt quos mercatus es sanguine, saluastique per crucem, & subleuasti per fidem; resuscites in virtute, & ad cęlum próuehas inenarrabili maiestate. quique te nunc mœsto lumine suspectant è terris, & gemebundis cordibus prosequuntur ab imis; dexterâ tuâ adtrahantur in supernis: & glorię amicti stolis, te in hymno nouo glorificent perenni iocunditate cum Sanctis. [ ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. ]

fol. 107. De Sanctis.

4 LAus tua Domine in Ecclesijs Sanctorum pérsonet; & fidelium pectora in te semper exsultent: merito Sanctorum lætentur in gaudio fideles populi: quique verò laudem in tuo honore depromimus; cum Sanctis tuis omnibus promissa gaudia impetremus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 335. De S. Sebastiano M.

5 EXsultationes tuæ Domine in faucibus famuli tui Sebastiani martyris; dum in te gloriatur, in te quoque lætatur: vt qui pro Domino miríficus éxstitit triumphator; pro seruis exsistat magnificus intercessor. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 335. Item de S. Sebastiano.

6 CHaritas inclyta, spes certa, fides integra, Domine Deus noster præsta; vt dum tibi nouum canticum decantamus; veteris malitiæ à fermento purgemur: vt dum in tua laude gloriamur; peccatorum nostrorum onere non premamur: atque ita suffragantibus sanctis tuis Sebastiano & eius comitibus martyribus; potentiam tuam pio concinamus affectu; vt clementiæ

tuæ

tuæ assiduum mereamur adipisci præsidium. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

---

# 150 CL.

※ *Alleluia:*

**Beda.**

*Admonetur ciuitas Dei, vt de mundi ambitu congregata, Domino laudes & ore decantet & animo. Psalmus iste leuatus ad illam concordem Sanctorum omnium vnitatem, diuisionem habere non debuit; quia finem totius operis perduxit ad virtutem inseparabilis Trinitatis. Intentio verò eius ipsa est, vt Dominus de Sanctorum congregatione laudetur:* Laudate Dominum in Sanctis eius.

*Quotidie ad Matutinum.*

Eusebius Cæsariensis. *Generalis adhortatio ad hymnum.* [al. *Adhortatio ad generalem hymnum.* al. *Adhortatio ad hymnum cum Theologia.*]

S. Athanasius. *Psalmus laudem denuncians.* [item,] *gloriationis in Domino.*]

*LAVDES.*

Prophetæ.

1 LAVDATE DOMINVM IN SANCTIS EIVS;

2 laudáte eum in firmaménto virtútis eius;

† 3 laudáte eum in virtútibus eius:

4 laudáte eum secúndùm multitúdinem magnitúdinis eius.

† 5 Laudáte eum in sono tubæ:

6 laudáte eum in psaltério & cithara:

---

*ALLELV Cum lætitia & iubilo laudate, IA Deum. PROPHETA.* 1 Laudate Dominum vos cælites qui estis in istis locis sanctis ipsius; 2 laudate eum ò superi, qui estis in firmamento cæli stellati, in quo relucet potentia eiusdem Dei, 3 laudate eum ob potentias & fortissima facta ipsius: 4 laudate eum pro viribus vestris prout decet multitudinem illam & immensitatē magnitudinis eius. 5 Laudate eum & vos terrigenæ clangore tubæ corneæ: 6 lauda-

laudate

✝ 7 laudáte eum in tympano & choro:
8 laudáte eum in chordis & órgano:
✝ 9 laudáte eum in cymbális ÷ bénè: fonánti-
bus:
10 laudáte eum in cymbalis iubilatiónis.
11 Omnis spíritus laudet Dóminum.
*Alleluia.*

---

te eum fono nabli & citharæ: 7 laudate eum fono tympani & chori [tibiæ vel fiſtulæ]: 8 laudate cum pulſatione fidium & organi: 9 laudate cum cymbalis benè fonantibus: 10 laudate eum cymbalis reſonantibus ac iubilantibus. 11 Omnis denique ſpiratio ac reſpiratio, & quidquid ſpirat & reſpirat laudet Dominum. *ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum, omnis entitatis & eſſentiæ fontem.*

*Orationes.*

1 HArmoniæ noſtræ ſuauiſſimum melos, Deus, qui noſtri pectoris modulámina *nunc flatibus, nunc fletibus præcipis exercéri; præſta vt dum illa ſpiritali affectu concinimus; perpetualibus choris inſerti, te cum Sanctis omnibus conlaudemus. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritûs Sancti per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

* *al.* nunc flatibus, nunc fidibus. *al.* nunc fidelibus præceptis iubes exerceri.

2 DEus qui ineffabilibus Angelorum ſtudijs celebrandus, humanis etiam cultibus delectaris: non quòd noſtri in aliquo indigeas; ſed vt locum in nobis exercendæ bonitatis inuenias; qui vſum tuæ laudis fructum vis eſſe laudationis: exaudi preces noſtras; & præſta vt ſit tuba tua, fidei noſtræ clara confeſſio; ſint cymbala tua, labia noſtra, & cónſona interioris atq; exterioris officia; ſint citharæ tuæ, animæ noſtræ: ac miſericordiæ tuæ laudem largatâ modulatione permúlceant. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen.*

Brev. Mozarab fol. 107.

Quan-

fol. 65.

3 QVantam tibi Domine creatura tua offerat laudem? numquid humanis laudibus aliquid próficis, aut eges quidpiam, vt terrenorum laudibus delecteris? qui tam laudabilis laudabiliter conlaudaris in Sanctis; tantisque acclamaris præconijs *legis? Sed ideo partem laudis delectaris accipere; quia plenam laudationem etiam * laudatoribus nostris conferre. Da ergo Domine dignum in nobis quòd dignè conlauderis à nobis. te Potentatus cælestis militiæ indesinenter conlaudet: & magnitudinem tuam confessionis magnitudo concelebret. te in tubis præconia iubilent Prophetarum; [&] psalmorũ cantica, citharæq; deprómat dulcedo. te in tympanis pérsonet perfectio sanctitatis: teque virginum vasa sacra circúmdent in thronis. te omnium corda crebrâ meditatione permúlceant: & in *specialibus organis dulci fragóre perstrídant. vt cuncta creatura tua in cymbalis labiorum fide tinniens, iugi motu clámitet: teque omnis spiritus debitâ laudatione persultet: & in te omnis creatura redempta, beatitudine perfectâ tripudiet. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

*for. ab eis.

*for. laudationibus nostris confers.

*for. spiritualibus.

*Benedictio.*

[CHristus Dominus] nobis præstare dignetur, vt in hoc sæculo factores legis effecti, in huius vitæ agóne probati, & fideles inuenti; spiritualibus ditati fructibus, his mereamur adiungi concinentibus. Ipsi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu Sancto, & in cuncta sæcula sæculorum. *Amen*.

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

*EXPLICIVNT PSALMI DAVID.*

*Habent Versus* quinque millia.*

*DEO GRATIAS.*

*AMEN.*

* Ita cod. Vat. 4226. alij codd. eumdem numerum habent hac nota V̄.

† 7 laudáte eum in tympano & choro:
8 laudáte eum in chordis & órgano:
† 9 laudáte eum in cymbális ÷ bénè: ſonántibus:
10 laudáte eum in cymbalis iubilatiónis.
11 Omnis ſpíritus laudet Dóminum.
*Alleluia.*

---

te eum ſono nabli & citharæ: 7 laudate eum ſono tympani & chori [tibiæ vel fiſtulæ]: 8 laudate cum pulſatione fidium & organi: 9 laudate cum cymbalis bene ſonantibus: 10 laudate eum cymbalis reſonantibus ac iubilantibus. 11 Omnis denique ſpiratio ac reſpiratio, & quidquid ſpirat & reſpirat laudet Dominum. *ALLELV Cum iubilo & lætitia laudate, IA Deum, omnis entitatis & eſſentiæ fontem.*

*Orationes.*

1 HArmoniæ noſtræ ſuauiſſimum melos, Deus, qui noſtri pectoris modulámina *nunc flatibus, nunc fletibus præcipis exercéri; præſta vt dum illa ſpiritali affectu concinimus; perpetualibus choris inſerti, te cum Sanctis omnibus conláudemus. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitáte Spiritûs Sancti per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

* *al.* nunc flatibus, nunc fidibus. *al.* nunc fidelibus præceptis iubes exerceri.

2 DEus qui ineffabilibus Angelorum ſtudijs celebrandus, humanis etiam cultibus delectaris: non quòd noſtri in aliquo indigeas; ſed vt locum in nobis exercendæ bonitatis inuenias; qui vſum tuæ laudis fructum vis eſſe laudationis: exaudi preces noſtras; & præſta vt ſit tuba tua, fidei noſtræ clara confeſſio; ſint cymbala tua, labia noſtra, & cónſona interioris atq; exterioris officia; ſint citharæ tuæ, animæ noſtræ: ac miſericordiæ tuæ laudem largatâ modulatione permúlceant. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

Breu. Mozarab fol. 107.

Quan-

fol. 65.

3 QVantam tibi Domine creatura tua offerat laudem? numquid humanis laudibus aliquid próficis, aut eges quidpiam, vt terrenorum laudibus delecteris? qui tam laudabilis laudabiliter conlaudaris in Sanctis; tantisque acclamaris præconijs *legis? Sed ideo partem laudis delectaris accipere; quia plenam laudationem etiam * laudatoribus nostris conferre. Da ergo Domine dignum in nobis quòd dignè conlauderis à nobis. te Potentatus cælestis militiæ indesinenter conlaudet: & magnitudinem tuam confessionis magnitudo concelebret. te in tubis præconia iubilent Prophetarum; [&] psalmorũ cantica, citharæq; deprómat dulcedo. te in tympanis pérsonet perfectio sanctitatis: teque virginum vasa sacra circúmdent in thronis. te omnium corda crebrâ meditatione permúlceant: & in *specialibus organis dulci fragóre perstrídant. vt cuncta creatura tua in cymbalis labiorum fide tinniens, iugi motu clámitet: teque omnis spiritus debitâ laudatione persultet: & in te omnis creatura redempta, beatitudine perfectâ tripudiet. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

* *for.* ab eis.

* *for.* laudationibus nostris confers.

* *for.* spiritualibus.

*Benedictio.*

[CHristus Dominus] nobis præstare dignetur, vt in hoc sæculo factores legis effecti, in huius vitæ agóne probati, & fideles inuenti; spiritualibus ditati fructibus, his mereamur adiungi concinentibus. Ipsi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu Sancto, & in cuncta sæcula sæculorum. *Amen.*

Comment. huius Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

*EXPLICIVNT PSALMI DAVID.*
*Habent Versus* quinque millia.*
*DEO GRATIAS.*
*AMEN.*

* Ita cod. Vat. 4226. alij codd. eumdem numerum habent hac nota $\overline{V}$.

# 151 CLI.

Cod. Oratorij B. VI.

*Hic Psalmus propriè scriptus Dauid, & extra numerum: cùm pugnauit cum Goliath. Hic Psalmus in Hebræis codicibus non habetur; sed ne à LXX. quidem Interpretibus additus est: & idcirco repudiandus.*

Codd Orat. B. VI. & Vatic. 84.

PUsillus eram inter fratres meos;
& adolescentior in domo patris mei:
pascebam oues patris mei.
† Manus meæ fecerunt organum:
& digiti mei aptauerunt psalterium.
† Et quis adnunciauit Domino meo?
Ipse, Dominus ipse omnium *exaudiuit.
† Ipse misit Angelum suum;
& tulit me de ouibus patris mei:
& vnxit me *in misericordia vnctionis suæ.
† Fratres mei boni & magni:
& non fuit beneplacitum in eis Domino.
† Exiui obuiam alienigenæ:
& maledixit me in simulacris suis.
† Ego autem euaginato ab eo ipsius gladio;
amputaui caput eius, & abstuli opprobrium à filijs Israel.

* *Codex Vat.* exaudiitor.

* *Codex Vat.* vnctione misericordiæ suæ.

---

*Ex Psalmis III. L. & LVI. coniunctis in principio Matutini ritu veteri secundùm regulam S. Isidori Episcopi Hispalensis.*

Breu. Mozarab. fol. 19.

*Adhortatio.*

VErbum ante sæcula ineffabiliter Patris ore prolatum; & in fine temporum hominem pro nobis ex virgine ortum, humili prece poscamus: vt inuocationem nostram de monte sancto suo placatus exaudiat; eiusque benedictio pectora credentium repleat: at sicut incerta secretorum sapientiæ manifestans, ad se agnoscendum corda excitat nostra; ita Catholicam plebem alarum suarum protectione defendat: eisque cùm Iudex venerit, existat placabilis; pro quibus redimendis in carne apparuit humilis. ℟. *Amen.* Per mise-

misericordiam ipsius Dei nostri: qui est benedictus & viuit & omnia regit in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*Orationes.*

fol. 8. 1 CLementissime Domine, qui es animarum perpetua salus, & valida debilium virtus; libera nos de viris sanguinum; & à telis hostium defende clypeo tuo: mitte nobis de cælis inuictum auxilium; & conculcantes nos redige in opprobrium: quatenus ad officium matutinum liberi consurgamus; & vota nostra tuo sancto nomini fideliter impendamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 66. 153. 2 OMnipotens Domine, cui in cælestibus ritè offertur summa ab Angelis gloria; tribue vt in te sit gloriatio nostra; perueniatque ad te humilis confessio populorum: & de quibus te, peccando offendimus, ad fructum indulgentiæ te propitio redeamus: vt miserando errata ignoscas; & ad promerendum te inclytâ virtute subuenias. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 58. 254. 3 DIscute à nobis Vnigenite ingeniti Patris somnum corporis; & clemens placatus nostris parce piaculis: vt in te redemptorum copia pijs frequentetur vigilijs; tuisque habeatur digna obtutibus sacris: & quod nunc serit ignobilis carnis fragilitas; diuinitatis tuæ dono surgat in gloria. Tu igitur Domine cunctis in te confitentibus iuuamen largum impende: & ad supernam patriam alarum tuarum obumbratione nos attrahe. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 63. 128. 202. 4 DOmine Deus, apud quem confitentes medelam salutis inueniunt; dele piaculorum vulnera de cordibus hominum; & ostende super nos clementiæ tuæ clarissimum vultum; tuumque clamoribus supplicum inclina sanctum auditum. effunde mentibus nostris tuæ gratiæ donum; & concede postulantibus remedium quæsitum: ac qui ad impendendum debitum nostræ seruitutis consurgimus; effunde benedictionis & salutis abundantiam super populum tuum: ac dele misericors scelus contractum; & fac nos esse liberos à reatu facinorum: audi gemitus pœnitentium; largire indulgentiæ fructum; & clamoribus pulsantium fidelium concede singulis suffragium postulatum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 62. 5 DOmine Deus, cui ad impendendum debitum nostræ seruitutis consurgimus; effunde benedictionis & salutis abundantiam super populum tuum: dele misericors scelus contractum, & fac nos esse liberos à reatu facinorum. audi gemitus pœnitentium; & largire indulgentiæ fructum: & clamoribus pulsatus fidelium concede singulis remedium postulatum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol.69.177. 6 SVsceptor noster Domine exalta caput nostrum in gloria, & locupléta nos in tua misericordia: laua intima cordis nostri ab iniustitiâ; & â peccati inquinamentis purifica: mitte de cęlo; & erue nos â conculcantis opprobrio: vt álacres ad hoc tuum recurramus altarium; & matutinum sacrificium tibi offeramus in templo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.71.372. 7 AD te Domine clamorem nostræ vocis emittimus; tibique vt nos de monte sancto tuo exaudias supplicamus: & quia tu nosti subiectionis nostræ *infirmam virtutem; nos dexterâ tuâ corrobora: dele mala nocentia; & ad sequendum te corda excita nostra: nam quia saluari per se non confidit humana fragilitas; eripiat animas nostras emissa de cælo misericordia tua. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

* *al.* infirma, virtute nos dexteræ tuæ.

ol.80. 8 DIscute â nobis Vnigenite ingeniti Patris somnum corporis; & clemens placatus nostris parce piaculis: vt modó redemptorum copia pijs frequenter vigilijs, tuisque digna habeatur obtutibus sacris: & quod nunc ferit ignobilis carnis fragilitas; diuinitatis tuæ dono surgat in gloria. tu igitur Domine cunctis in te confidentibus iuuamen largiùs impende; & ad supernam patriam alarum tuarum obumbratione nos attrahe. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.2.109. 9 DOmine Iesu Christe, qui credentes in te redimendo suscipis, & exaltando glorificas; plebem tuam ab iniustitia & â peccatorum vinculo libera: veritatis & sapientiæ tuæ munere corda eorum locupléta; mentesque sanctifica: vt sicut in cælo cum Sanctis regnat gloria; sic & in nobis maneat salus & benedictio tua. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.255. 10 MVlti dicunt animæ nostræ in te Domine non esse salutem: quos tuâ Deus fortitudine contere; tuaque virtute hostium millia ad nihilum redige: atque nos ab iniustitiæ sordibus laua; & â peccatorum nostrorum facinore munda: vt paratum sit cor nostrum tuæ resurrectionis canere psalmum; & inlæsum persoluere votum ad officium matutinum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

# CANTICA

** Regula S. Benedicti cap. 13.*

## *QVÆ PSALLIT ECCLESIA ROMANA

*secundùm vtramque Editionem*

*& Veterem ex LXX. Interpretibus;*

*& Vulgatam ex B. Hieronymo Presbytero.*

# CANTICVM MOYSI IN EXODO.

HRabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Multa quidem Cantica fieri legimus in Scripturis diuinis: horum tamen omnium primum istud est Canticum; quod Aegyptijs & Pharaone submerso, populus Dei post victoriam cecinit. Moris quippe Sanctorum est; vbi aduersarius vincitur; tanquam qui sciant non sua virtute, sed Dei gratia victoriam partam; hymnum Deo gratulationis offerre. Accipiunt tamen hymnum cantantes, etiam tympana in manibus: sicut de Maria sorore Moysi & Aaron refertur. Et tu ergo si mare Rubrum transieris; si Aegyptios submergi videris, & extingui Pharaonem, atque in abyssi profundum præcipitari: potes hymnum cantare Deo; potes vocem gratulationis emittere & dicere:* Cantemus Domino: gloriosè enim honorificatus est: equum & ascensorem proiecit in mare. *Meliùs autem & digniùs hæc dicis, si habueris tympanum in manu tua, idest, si carnem tuam crucifixeris cum vitijs & concupiscentijs; & si mortificaueris membra tua quæ sunt supra terram.*

*Feria V. ad Matutinum.*

Propheta.

Ex Psalterio Romano.

CANTEMVS DOMINO, GLORIOSE ENIM HONORIFICATVS EST:
equum & ascensórem proiécit in mare.
† Adiútor & protéctor:
factus est mihi in salútem.
† Hic Deus meus; & honorificábo eum.
Deus patris mei; & exaltábo eum.
† Dóminus cónterens bella:

Emanuel. 11.

a CANTEMVS, sic etiam Chald. & LXX. at Hebr. *Cantabo*; b DOMINO, id est ad Domini laudem. c MAGNIFICATVS

CAN-

# CANTICVM MOYSI IN EXODO.

Cornelius Iansenius Episcopus Gandauensis.

*Educto per medium maris Rubri Israelitico populo, Aegyptijsq; in eodem mari submersis; editum à se hoc præsens carmen* Moyses *cum* filijs Israel; *ac seorsim* Maria prophetissa *cùm* mulieribus, *Domino cecinerunt; vt scribitur Exodi 15. cap. In quo primùm quidem Moyses præmissa ad canendum Deo adhortatione, & exsultatione in Deo; decantat admirabilem illam populi Israelitici liberationem; & ex aduerso persequentium Aegyptiorum interitum. Deinde verò, tunc adhuc futuram, in terram promissionis introductionem partim orat, partim prophetat: idque nunc per verba futuri temporis, nunc per verba præteriti temporis: sic de futuris adhuc loquens Prophetico more; quasi iam præterita forent. Cùm autem & eductio Israelis de Aegypto per mare Rubrum, figura fuerit, teste Paulo, liberationis nostræ de potestate diaboli per sanguinem ac baptisma Christi; & introductio eiusdem populi in terram promissam, typus fuerit eius quem exspectamus, in regionem cælestem introitus: oportet secundùm allegoricum sensum, Canticum hoc accipere vt vocem Ecclesiæ Christianæ; sic de liberatione obtenta per sanguinem Christi, & extensionem manuum eius in cruce, gloriantis in Deo; vt & promissam cælestis regni hæreditatem assequi confidenter tum sibi promittat, tum oret. sunt enim & in hoc Cantico quæ perfectè & verè non nisi Ecclesiæ Christianæ conueniunt: vt quæ dicuntur de* habitaculo Dei firmissimo & monte hæreditatis eius.

*Feria V. ad Matutinum.*

Propheta. a b c

a CANTEMVS b DOMINO, GLORIOSE ENIM c MAGNIFICATVS EST: equum & ascensórem deiécit in mare.
† Fortitúdo mea & laus mea Dominus: & factus est mihi in salútem.
† Iste Deus meus; & glorificábo eum: Deus patris mei; & exaltábo eum.
† Dominus quasi vir pugnátor:

---

EST, id est magnum se ostendit. Hebr. *Magnificando magnificatus est*, seu, *gloriosè glorificatus est*.

Domi-

Dóminus nomen eſt ei.

† Currus Pharaónis, & exércitum eius proiécit in mare.

† eléctos aſcenſóres ternos ſtantes, demérſit in Rubrum mare.

† pélagus coopéruit eos:
deuenérunt in profundum tamquam lapis.

† Déxtera tua Domine glorificáta eſt in virtúte:
déxtera manus tua Domine confrégit inimícos:

† & per multitúdinem maieſtátis tuæ contriuíſti aduerſarios.

† Miſiſti iram tuam; & comédit eos tamquam ſtipulam:
& per ſpíritum iracúndiæ tuæ diuíſa eſt aqua.

† gelauérunt tamquam murus aquæ:
gelauérunt fluctus in médio maris.

† Dixit inimícus: *Pérſequens comprehéndam;*
*partíbor ſpólia; replébo animam meam:*
*interfíciam gládio meo:*
*dominábitur manus mea.*

† Miſiſti ſpíritum tuum; & coopéruit eos mare:
merſérunt tamquám plumbum in áquam validíſſimam.

† Quis ſimilis tibi in dijs Domine?
quis ſimilis tibi, glorióſus in ſanctis,
mirábilis in maieſtatibus, faciens prodígia?

---

d OMNIPOTENS, Hebr. *Iehoua*: quod *Dominus* ſolet verti, cùm potiùs ſignificet illum *Qui eſt*. LXX. *Dominus*. e MAGNIFICATA EST IN FORTITVDINE, id eſt ex fortiter actis oſtenſa magna. f DEPOSVISTI. Alij *Diruiſti*. Chal. *Confregiſti*. g SPIRITV FVRORIS, id eſt furore, vel vento à furore, id eſt irâ vehementi

Omni-

d d Omnípotens, nomen eius.
Currus Pharaónis & exércitum eius proiécit in mare.
† elécti príncipes eius submérsi sunt in mari Rubro:
abyssi operuérunt eos:
descendérunt in profúndum quasi lapis.
e † Déxtera tua Domine [e] magnificáta est in fortitúdine:
déxtera tua Domine percússit inimícum.
f & in multitúdine glóriæ tuæ [f] deposuísti aduersários tuos.
† Misisti iram tuam; quæ deuoráuit eos sicut stípulam:
g h & in [g] spíritu furóris tui [h] congregátæ sunt aquæ.
i † [i] stetit vnda fluens:
congregátæ sunt abyssi in médio mari.
† Dixit inimícus: *Pérsequar & comprehéndam*:
k *díuidam spólia;* [k] *implébitur ánima mea.*
† *euaginábo gládium meum*:
*interfíciet eos manus mea.*
l † Flauit [l] spíritus tuus; & opéruit eos mare:
submérsi sunt quasi plumbum in aquis vehem éntibus.
m † Quis símilis tui [m] in fórtibus Domine?
quis símilis tui, magníficus in sanctitate,
n terríbilis [n] atque laudábilis, faciens mirabília?

---

[e] misso. h CONGREGATAE, scilicet contra Aegyptios. i STETIT, &c. Hebr. *Steterunt aquæ, sicut aceruus.* k IMPLEBITVR, scilicet voluptate, quasi dicat, capiam ex eorum nece voluptatem. l SPIRITVS TVVS, id est ventus à te missus. m IN FORTIBVS, LXX. & alij, *In dijs.* n ATQVE LAVDABILIS, Hebr. *laudibus.*

† Extendísti déxterã tuam;& deuoráuit eos terra.
Gubernásti iustítiâ tuâ populum tuum hunc quem liberasti :
† exhortátus es in virtúte tua,
& in refectióne sanctâ tuâ.
† Audiérunt gentes & irátæ sunt:
dolores comprehendérunt inhabitantes Philisthiím.
† tunc festinauérunt duces Edóm & príncipes Moabitárum :
apprehéndit eos timor.
† tabuérunt omnes inhabitantes Chanaán.
Décidat super eos timor & tremor magnitúdinis brachij tui.
† fiant tamquam lapis donec transeat populus tuus Domine :
vsquedùm pertranseat pópulus tuus hic, quem acquisisti.
† Induc & planta eos in montem hereditátis tuæ,
in præparato habitáculo tuo, quod præparásti Domine,
† sanctimónium tuum Domine, quod præparauerunt manus tuæ Domine,
qui regnas in æternum & in sæculum & adhuc.
† Quiá introíuit equitátus Pharaónis cum quadrígis & ascensóribus in mare;

o TERRA, scilicet demersi in profundum. Augustinus tamen in Exodum quæstione 54. *Terram*, ideſt aquam interpretatur: diuiditur enim (inquit) mundus in cælum & terram: sic & Deus dicitur cælum & terram fecisse. p PORTASTI, pro, portabis, id est deduces. q HABITACVLVM, scilicet tabernaculum, vel templum.

Ex-

† Extendísti manum tuam:
o &deuoráuit eos [o] terra.
Dux fuísti in misericordiâ tuâ
pópulo quem redemísti:
p † & [p] portásti eum in fortitúdine tua
q ad [q] habitáculum sanctum tuum.
r s † [r] Ascendérunt pópuli & [s] irati sunt:
dolóres obtinuérunt habitatóres Philisthiím.
† tunc conturbáti sunt príncipes Edóm:
robústos Moáb obtínuit tremor:
obriguérunt omnes habitatóres Chanaán.
† Irruat super eos formído & pauor,
in magnitúdine brachij tui.
fiant immóbiles quasi lapis,
donec pertránseat pópulus tuus Domine;
donec pertránseat pópulus tuus iste quem possedísti.
† Introdúces eos, & plantábis in monte hereditátis tuæ,
firmíssimo habitáculo tuo, quod operatus es Domíne,
t † sanctuárium tuum Domine, quod [t] firmauérunt manus tuæ.
u Dominus regnábit [u] in ætérnum & vltra.
x † Ingressus est enim [x] eques Pharaò cum cúrribus & equítibus eius in mare:

---

r ASCENDERVNT, &c. Præterita pro Futuris, quasi dicat tentabunt resistere. Hebr. *Audierunt*, pro, audient. s IRATI, id est indignati. t FIRMAVERVNT, pro, firmabunt, Chald. & LXX. *Parauerunt*. u IN AETERNVM ET VLTRA, id est per totum sæculum præsens, & per futurum. Hebr. *In sæculum & in æternum*. x EQVES, & in-

& indúxit ſuper eos Dominus aquas maris.
† filij autem Iſraèl ambulauérunt per ſiccum per medium mare.

*Cod. vetuſtiſſimus Vaticanus olim Reginæ Sueciæ.

**Sumpſit autem Maria Prophétis, ſoror Aarón tympanum in manu ſua: veti exiérunt poſtea omnes múlieres cum tympanis & choris. Præcedébat autem eas Maria dicens.*

Cantemus Domino, glorioſè enim honorificatus eſt: equum & aſcenſorem proiecit in mare.

---

legendum *equus*, id eſt equitatus, ſeu *equi*.

*Orationes.*

Sacramentarium Gelaſianum.

1 DEus qui primis temporibus impléta miràcula Noui Teſtaménti luce reſeráſti, quòd mare Rubrum, forma ſacri Fóntis exſiſteret; & liberáta plebs ab Ægyptiâ ſeruitúte, Chriſtiani populi ſacramenta præferret: da vt omnes Gentes, Iſraelis priuilegium merito Fidei conſecutæ, Spiritûs tui participatione regenerentur. Per Dominum *&c.* in vnitate eiuſdem Spiritus Sancti *&c.*

Sacr. Gelaſianum.

2 DEus cuius antiqua míracula etiam noſtris ſæculis coruſcare ſentímus, dum quod vni populo, à perſecutione Ægyptiâ liberando, dexteræ tuæ potentiâ contuliſti; id in ſalutem Gentium per aquam regenerationis operaris: præſta, vt & in Abrahæ filios & in Iſraeliticam dignitatem, totius Mundi tranſeat plenitudo. Per Dominum.

Sacr. Gregorianum.

3 DEus cuius antiqua miracula in præſenti quoque ſæculo coruſcare ſentimus: præſta quæſumus vt ſicut priorem populum ab Ægyptijs liberaſti; hoc ad ſalutem Gentium per aquas Baptiſmatis opereris. Per.

Brev. Ambroſianum die Dominico.

4 DEus qui populum tuum ex Ægypto tenebrarum, diris operibus aggrauatum, Mòyſe famulo tuo duce liberare dignatus es: nos quoque famulos tuos de

& redu-

& reduxit ſuper eos Dominus aquas maris.
† filij autem Iſraël ambulauérunt per ſiccum in medio eius.

*Sumpſit ergo Maria Prohetíſſa ſoror Aarón tympanum in manu ſua: egreſſæque ſunt omnes mulieres poſt eam cum tympanis & choris. Quibus præcinébat dicens.*

Cantémus Domino, glorioſè enim magnificatus eſt:
y equum & aſcenſorem eius deiecit y in mare.

---

y IN MARE, intellige cantaſſe etiam reliqua Cantici.

huius ſæculi caligine liberatos, promiſſam Patribus Requiem introire permittas. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat vnà cum Sancto Spiritu in ſæcula ſæculorum. *Amen.*

MSS. 5 INeffabile robur Trinitas Deus, qui ſperantes in te ab hoſtibus tutare ſolitus es: concede propitius, vt qui ſemel in ſacro Baptiſmate crimina noſtra cum Pharaone demerſimus, ad ea vlterius non reuertamur; ſed te in præparato habitaculo Eccleſiæ tuæ iugiter glorificemus. Qui viuis & regnas in ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Breu. Mozarab. fol. 225. 6 ADiútor & protector noſter Domine, tuam quæſumus ad ſaluandos nos oppóne potentiam: tu es enim Deus noſter, qui honorificaris ex debito; & exaltaris ex merito: quique dum cónteris bella, nomen quod tibi ſolum eſt, in virtutibus pandis, vel in mirabilibus innoteſcis; proijce currus Pharaonis & exercitum eius in mari: vt qui terga ſequuntur noſtra, ipſo impetu quo nos perſequuntur, mergantur. nos quoque ne cum eis immergas [in] profundum aut pelagum patefactum. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 226. 7 REpelle à nobis Domine mortiferam perniciem impij Pharaonis: vt comminúto iugo ſeruitutis

Ægy-

Ægyptiæ, seruiamus tibi in gaudio libertatis æternæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 228.

8 LÆtatur ecce, Domine, Ierusalem fidelis in victoria crucis & potentia Saluatoris: fac ergo vt & diligentes eam, in eius pace consistant; & recedentes ab ea, ad eius amplexum quandoque perueniant: vt abluti luctu, de resurrectionis æternæ gaudijs recreati, in eius pace mereamur sine fine constitui. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 231.

9 GLorificetur dextera tua Domine; quæ inimicos animæ nostræ vitæque confringat; & per multitudinem maiestatis tuæ adhuc conterat: & * terrenos constructores cogitationum malarum sermonumque *demergat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuã Deus &c.

* *leg.* ternos statores. *adde*, & operum. *Vide Origenē hom. 6 in Exodum.*

*Ita codd. Vat. 2. & 84.

## *CANTICVM DEVTERONOMII.

Rhabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Legitur in Deuteronomio, quòd* Moyses, postquam conscripsit verba Legis in volumine atque compleuit; locutus sit, audiente vniuerso cœtu Israel, verba carminis huius; & ad finem vsque compleuerit. *Vnde conÿci datur Carmen istud, quod in testimonium filÿs Israel Moyses decantauit; non simplicem tantummodò historiam sonare; sed spirituali intelligentia plenissimum esse. partim enim secundùm historiam, Israelitarum pro beneficÿs opulentissimè sibi à Domino conlatis, exprobrat perfidiam: partim per allegoriam, de mysterÿs cælestibus sanctam Dei instruit Ecclesiam: partim autem ad honestatem morum vnumquemque fidelium prouocat per tropologiam. Vnde sobrium lectorem decet; vt in Historia, seruet Scripturæ veritatem; in Allegoria verò, consideret mysteriorum cælestium rationem; & in Tropologia, bonarum disciplinarum edificat vtilitatem: quatenus tripartita hac distinctione edoctus; ad illam cælestem theoriam, hoc est, ad inspectionem secretarum rerum, & ad contemplationis diuinæ prouehatur sublimitatem. Nec non & illud diligenter inspiciendum est, quòd dicitur* loqui Moyses verba carminis, & ad finem vsque complesse: *si fortè hoc admoneat; vt qui ore Deum laudare studet, operibus non contradicat:* *non est enim pulchra laudatio in ore peccatoris. *Ideo*

*Eccli. xv. 9.

Memo-

fol.224. 10 MEmorare Domine quemadmodum liberasti patres nostros, dum persequerentur illos inimici; exaltasti dexteram tuam in aduersarios eorum: tu enim es Deus noster: qui & honorificaris ex debito; & exaltaris ex merito. da ergo nobis, vt nos qui per huius sęculi pelagum ambulamus, nullis vndarum mundialium tunsionibus frangamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.224. 11 CAntabimus tibi Domine; & cum omni laude cantabimus: quia equum & ascensorem proiecisti in mare: ita diabolum cum exercitibus suis suffóces eádem virtute. Quis similis tibi in dijs Domine? quis similis tibi? gloriosus in sanctis, mirabilis in maiestatibus, faciens prodigia cunctis gentibus & populis prędicanda. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

---

Deuteronom. XX. II.
*Ita codd. Vat. 98.& 5729.

## *CANTICVM MOYSI AD FILIOS ISRAEL.

Cornelius Iansenius Episcopus Gandauensis.

*Morti proximus Moyses, praeuidens ex Dei reuelatione futuram post mortem suam, Israelis à vero Deo defectionem; & mala ob eam à Deo illis inferenda; ex eiusdem praecepto Canticum, quod habetur Deuteronomij 32 conscripsit: & docuit filios Israel vt esset illis futuris temporibus in testimonium propriae iniquitatis, & iustitiae diuinae. In hoc itaque primùm caelis & terra in testes aduocatis, ac Dei perfectione commendata, statim ad increpationem peruersae generationis conuertitur; in memoriam illi reuocans singularia & varia Dei beneficia illi exhibita: post quae tamen delicijs dissoluti filij Israel, derelicto Deo suo, ad alienos falsosque deos defecerunt. Propter quod Deo eis irato, suaque protectione ipsos destituente; varijs malis traditos esse canit: promittens tamen etiam subsequuturam Dei erga ipsos misericordiam; & de hostibus eorum sumendam vindictam: vbi calamitatibus suis admoniti, ad Deum conuersi fuerint. Canuntur autem hic pleraq; per praeteritum, quae eo tempore quo Canticũ hoc scribebatur, adhuc futura erant: nam cùm Dominus Canticũ istud vellet Israelitis esse pro testimonio, quod illis responderet, postquam propter peccata inuenissent eos mala multa & afflictiones; necesse erat ea quae futura erant, quasi iam peracta essent describere. Aptè autem diuus*

*ipse*

*Matth. V. 19.*

*ipse Dominus in Euangelio ait*: *Qui soluerit vnum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines; minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit, & docuerit; hic magnus vocabitur in regno cælorum. *Principium autem huius Carminis tale est.*

*Sabbato ad Matutinum.*

Ex Psalterio Romano edit. an. 1593. & 1663.

Propheta.

ATTENDE CÆLVM, ET LOQVAR: audiat terra verba ex ore meo:
† exspectétur sicut plúuia elóquium meum:
& descéndant sicut ros verba mea;
† sicut imber super gramen;
& sicut nix super fœnum:
quia nomen Domini inuocábo.
† Date magnitúdinem Deo nostro.
Deus, vera ópera eius:
& omnes viæ eius, iudícia.
† Deus fidélis; & non est iníquitas in eo:
iustus & sanctus Dominus.
† Péccauerunt non ei filij, maculáti.
Natiò praua & peruersa, hæc Dómino retribuísti?
† sic plebs fátua, & non sápiens?

---

Emanuel Sá.

a AVDITE, scilicet vt testes sitis, b CAELI, id est cæli incolæ. c TERRA, id est homines. d VT PLVVIA, id est more pluuiæ. quasi dicat, corda auditorum irriget & fœcundet. Hebr. *Stillabit, vt pluuia. LXX. Exspectetur vt pluuia.* Chald, *Suauis sit vt pluuia.*

*Paulus ex hoc Cantico ad Romanos decimo capite citat* : Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem , in gentem insipientem: in iram vos mittam. *pro quo hic legimus*: Ego prouocabo eos &c. *Quamquam enim istud in Iudæis frequenter & ante Christi aduentum adimpletum sit ; cùm propter idololatriæ crimen coacti sunt seruire & subesse diuersis Gentibus : maximè tamen in eis tunc impletum est ; quando propter incredulitatem eorum , Gentes apud Deum prælatæ sunt : cuius ipsi priùs soli reputabantur populus. In eiusdem quoque Epistolæ capite 15. illud ex hoc Cantico secundùm translationem Septuaginta citat* : Lætamini Gentes cum plebe eius : *pro quo nos legimus* : Laudate Gentes populum eius . *nimirum quòd in verbis illis Cantici , quibus in fine promittitur ad litteram liberatio populi Dei à violentia hostium suorum ; intelligeret in mystico sensu promitti liberationem futuram per Christum, Gentibus cum Israelitico populo communem .*

*Sabbato ad Matutinum .*

Propheta. a b c — a AVDITE b CÆLI QVÆ LOQVOR : audiat c terra verba oris mei :

d † concréscat d vt plúuia doctrína mea :

e fluat vt e ros elóquium meum ;

† quasi imber super herbam ;

& quasi stillæ super grámina :

quia nomen Domini inuocábo .

f † Date f magnificéntiam Deo nostro .

Dei perfécta sunt opera ;

g & omnes viæ eius g iudícia .

h † Deus h fidélis & absque vlla iniquitáte,

iustus & rectus .

i k Peccáuerunt ei & i non filij eius k in sórdibus ,

† generátio praua atque peruersa .

Hæccinè reddis Dómino popule stulte & insipiens ?

---

e ROS , scilicet , qui terram fœcundare solet . f MAGNIFICENTIAM , id est gloriam . g IVDICIA , id est iustæ . h FIDELIS id est, verax in promissis. i NON FILII , scilicet non se gerentes vt filios decebat . k IN SORDIBVS , scilicet se contaminantes. LXX. *vituperabiles* . Chald. *seruierunt idolis* .

nonnè hic ipſe tuus pater, poſſédit te;
fecit te; & creáuit te?
† In mente habéte dies ſæculi:
intellígite annos natiónis natiónum.
† intérroga patrem tuum; & annunciabit tibi:
ſenióres tuos; & dicent tibi.
† Cùm diuíderet Excélſus gentes,
quemádmodum diſpérſit filios Adæ:
† ſtátuit términos géntium,
ſecúndùm númerum Angelórum Dei.
† Et facta eſt pars Domini populus eius Iacób:
funículus hereditátis eius, Iſraél.
† Sufficiéntem eum ſibi, fecit in crémo, in ſiti calóris,
vbi non erat aqua.
† circumdúxit eum, & erudíuit eum:
& cuſtodíuit eum ſicut pupíllam óculi:
† ſicut áquila tegit nidum ſuum;
& ſuper pullos ſuos cónſidet;
† expándit alas ſuas, & accépit eos;
& ſuſcépit eos ſuper ſcápulas ſuas.
† Dominus ſolus ducébat eos:
& non erat cum eis deus aliénus.
† Addúxit eos in fortitúdinem terræ:

---

l POSSEDIT, ſcilicet vt peculium. m FECIT, ſcilicet corpus. n CREAVIT, ſcilicet animam. o DICENT, ſcilicet Dei opera & beneficia. p SEPARABAT, ſcilicet in varias regiones. q ADAM, id eſt hominis. Chald. *hominum*. r POPVLORVM, ſcilicet habitantiũ terram promiſſionis. ſ IVXTA NVMERVM &c. quaſi dicas, quantum ſufficeret Hebræis, tantum num-

l † numquid non ipſe eſt pater tuus; qui [l] poſſedit
te;
m n & [m] fecit & [n] creauit te?
† Meménto diérum antiquórum:
cógita generatiónes ſingulas.
† intérroga patrem tuum; & annunciábit tibi:
o maióres tuos, & [o] dicent tibi.
† Quando diuidébat Altíſſimus gentes;
p q quando [p] ſeparábat fílios [q] Adám:
r † conſtítuit términos [r] populorum,
s t [s] iuxta númerum [t] filiórum Iſraël.
† Pars autem Domini, populus eius:
u Iacób [u] funículus herêditátis eius.
† Inuénit eum in terra deſértâ,
in loco horróris & vaſtæ ſolitúdinis.
† circumdúxit eum, & dócuit:
& cuſtodíuit quaſi pupíllam óculi ſui:
† ſicut áquila prouocans ad volándum pullos
ſuos,
& ſuper eos vólitans;
x † expándit alas ſuas; & aſſúmpſit [x] eum;
y atque portauit [y] in húmeris ſuis.
z † Dominus [z] ſolus dux eius fuit:
& non erat cum eo deus aliénus.
a † Conſtítuit eum ſuper [a] excélſam terram,

illis dedit habitandum. t FILIORVM ISRAEL, LXX. *Angelorum Dei*. u FVNICVLVS, ideſt portio, funibus enim diuidebatur hæreditas. x EVM, pro, eos, ſcilicet pullos, de aquila enim loquitur. y IN HVMERIS. Hebr. *ſuper alas*. Chald. *in fortitudine pennarum*. z SOLVS DVX EIVS FVIT. Cald. *collocabit eos ſeorſum in ſæculo illo, quod ipſe renouaturus eſt*. a EXCELSAM, ideſt montoſam, ſeu excellentem fertilitate ſoli & amœnitate. Chald. *fortem*.

cibáuit eos naſcéntijs agrórum.
† Suxérunt mel de petra;
& oleum de firma petra,
† butyrum boum, & lac óuium,
cum ádipe agnórum & aríetum,
filiórum taurórum & hircórum,
cum ádipe renum trítici, & ſanguine vuæ.
† Bibít vinum & manducáuit Iacòb, & ſatiátus eſt:
& recalcitráuit diléctus.
† Pinguis factus eſt & incraſſauit & dilatátus eſt:
& derelíquit Deum qui fecit eum;
& recéſſit à Deo ſalutári ſuo.
DEVS. † EXACERBAVERVNT ME in aliénis:
in abominatiónibus ſuis concitauérunt me.
Propheta. † SACRIFICAVERVNT DÆMONIJS & non Deo,
dijs quos non nouérunt:
noui recentéſque venérunt;
quos neſciébant patres eórum
† Deum qui te génuit dereliquíſti:
& oblítus es Deum aléntem te.
† Vidit Dóminus; & zelátus eſt:
& exacerbátus eſt propter iram filiórum ſuórum & filiárum:
† & dixit: *Auértam faciem meam ab eis:*
*& oſténdam quid erit eis in nouiſſimo:*

---

b PETRA, id eſt ſaxoſis locis, quaſi dicat, etiam rupes abundant melle & oleo. c FJLIORVM BASAN, id eſt pinguium, vt quos alit Baſan regio fertiliſſima. d DILECTVS, fortè, *directus*. nam Hebr. *rectus*. Chald. *Iſrael*. e SALVTARI. LXX. *ſaluatore*. Chal. *redemptore*. f PROVOCAVERVNT, ſcilicet ad indignationem. g ABOMINATIONIBVS, id eſt idolis. h DEO, ſcilivt

vt comédéret fructus agrórum ;
b † vt ſúgeret mel de [b] petra ,
oleúmque de ſaxo duríſſimo ,
† butyrum de armento , & lac de óuibus ,
c cum ádipe agnorũ , & arietum [c] filiorum Baſan ,
† & hircos cum medúlla trítici ;
& ſánguinem vuæ bíberet meracíſſimum .
d † Incraſſatus eſt [d] diléctus , & recalcitrauit :
incraſſátus , impinguatus , dilatátus ,
† derelíquit Deum factórem ſuum ;
e & recéſſit à Deo [e] ſalutári ſuo .
f † [f] Prouocauérunt eum in dijs aliénis :
g & in [g] abominatiónibus ad iracúndiam concitauerunt.
h † Immolauérunt dæmónijs & non [h] Deo ,
dijs quos ignorábant :
i † noui recentéſque [i] venérunt ;
quos non coluérunt patres eórum .
k † Deum qui te genuit [k] dereliquíſti :
& oblítus es Domini creatóris tui .
† Vidit Dominus ; & ad iracúndiam concitátus eſt :
quia prouocauérunt eum filij ſui & filiæ :
l † & ait : *Abſcóndam* [l] *faciem meam ab eis :*
m *& conſiderábo* [m] *nouiſſima eórum :*

---

ect vero , quaſi dicat , ijs qui non ſunt veri Dij . i VENERVNT , ideſt exorti ſunt vel reperti ad colendum . k DERELIQVISTI , ſic etiam LXX. at Hebr. *oblitus es* . l FACIEM , Chald. *maieſtatem* . m NOVISSIMA , quaſi dicat , quid eis tandem ſim facturus . Chald. *notum eſt coram me, quid erit in nouiſſimis eorum* .

† *quia generátio praua & peruérſa,*
*filij, in quibus non eſt fides in ipſis.*
† *Ipſi in zelo compulérunt me, & non in Deo;*
*in iram concitauérunt me in idólis ſuis:*
† *& ego in zelo expéllam eos, & non in gente;*
*in gente inſipiénte irritabo eos.*
† *Quia ignis exárſit ab ira mea:*
*& ardébit vſque ad inferos deórſum.*
† *cómedet terram & naſcéntias agrórum:*
*& concremábit fundaménta móntium.*
† *Congeram in ipſis mala:*
*& ſagittas meas conſummábo in eis.*
† *tabeſcéntes fame, & eſca erunt áuium,*
*& exténſio dórſi inſanábilis.*
† *dentes beſtiárum immíttam in eos,*
*cum furóre trahéntium ſuper terram.*
† *à foris ſine filijs priuábit eos gládius:*
*& in promptuárijs timor:*
† *iúuenis cum virgine,*
*lactens cum ſtabilíto ſene.*
† *Dixi, Diſpérgam eos:*
*priuábo autem ex hominibus memoriam eórum.*
† *Niſi propter iram inimicórum,*
*ne longo témpore ſint ſuper terram:*
† *ne conſéntiant aduerſárij eius;*
*& dicant;* Manus noſtra excélſa,

n PROVOCABO &c. quaſi dicat, faciam vt Gentium felicitate conſpectâ, inuideant vel indignentur o SVCCENSVS EST, pro ſuccendetur. p INFERNI. Hyperbole, quaſi dicat, omnia conſumet. q NOVISSIMA, id eſt inferiora. Hebr. & Chald. *Vſque ad infernum inferiorem.* vt plane hic videatur ſignificari inferni ignis, quo damnati cruciantur. r SAGITTAS, Chald. *plagas:* ſ COMPLEBO, id eſt conſumam, quaſi dicat, omnes in eos mittam. t MORSV AMARISſ-

gene-

† *generátio enim peruérsa est,*
*& infidéles fílij.*
† *Ipsi me prouocauérunt in eo qui non erat Deus;*
*& irritauérunt in vanitátibus suis:*
n † *& ego* n *prouocábo eos in eo qui non est populus:*
*& in gente stultâ irritábo illos.*
o † *Ignis* o *succénsus est in furore meo:*
p q *& ardébit vsque ad* p *inférni* q *nouíssima:*
† *deuorabítque terram cum gérmine suo:*
*& móntium fundámenta combúret.*
† *Congregábo super eos mala;*
r s *&* r *sagittas meas* s *complébo in eis.*
† *consuméntur fame:*
t *& deuorábunt eos aues* t *morsu amaríssimo.*
† *dentes bestiárum immíttam in eos,*
u u *cum furóre trahéntium super terram atque serpéntium.*
x y † *foris* x *vastábit eos gladius, &* y *intus pauor,*
*iúuenem simul ac vírginem lacténtem cum homine sene.*
z † *Dixi,* z *Vbi nam sunt?*
*cessáre fáciam ex homínibus memoriam eórum.*

† *Sed propter iram inimicórum dístuli:*
*ne fortè superbírent hostes eórum;*
† *& dicerent:* Manus nostra excélsa,

---

SIMO. LXX. *morsu immedicabili*. Chald. *vexatione spirituum malignorum*. u CVM FVRORE TRAHENTIVM. Hebr. *cum veneno serpentium terræ*, seu *in terra*. x VASTABIT. Hebr. Chald. & LXX. *filijs orbabit*. y INTVS, id est intra domum. z VBI NAM SVNT? Hebr. *exterminabo eos*. Chald. *consummabo eos*, id est perdam. LXX. *dispergam eos*.

& non

& non Deus fecit hæc omnia.

Propheta. † QVIA GENS PERDITA CONSILIO EST:
& non eſt in eis diſciplína.
† Non ſapuérunt intellígere hæc:
percípient in futúro témpore.
† Quómodo perſequétur vnus mille;
& duo tranſmouebunt dena míllia?
† niſi quia Domínus ſúbdidit eos;
& Deus trádidit illos?
† Quia non eſt Deus noſter ſicut dij illorum:
inimíci autem noſtri, inſenſati.
† Ex víneâ enim Sodomórum, vitis eorum:
& propágo eórum ex Gomórrha.
† vua eórum, vua féllis:
& botrus amaritúdinis ipſis.
† furor dracónum, vinum eórum,
& furor áſpidum inſanábilis.

DEVS; † NONNE HÆC OMNIA congregáta ſunt apud me;
& ſignáta in theſáuris meis?
† In die vltiónis reddam illis,
in témpore quo lapſus fúerit pes eórum:
† quia prope eſt dies perditiónis eórum;
& hæc ſunt paráta vobis.

Propheta. † QVIA IVDICABIT DOMINVS populum ſuum:

---

a MILLE, id eſt multos. b DECEM MILLIA, id eſt multo plures c IVDICES, quaſi dicat, ſatis aduertunt Deum noſtrũ eſſe potentiorẽ ſuis dijs. d SVBVRBANIS, ſcilicet agris. e FELLIS. Hebr. *veneni*, ſic infrà proximè. f CONDITA, id eſt repoſita, quaſi dicat, parata

& non

& non Dominus fecit hæc omnia.

Propheta. GENS ABSQVE CONSILIO EST & sine prudéntia.

Vtinam ſaperent & intellígerent;
ac nouiſſima prouidérent.

a † Quómodo perſequátur vnus [a] mille;
b & duo fúgent [b] decem míllia?

† nónnè ideo, quia Deus ſuus véndidit eos;
& Dominus conclúſit illos?

† Non enim eſt Deus noſter vt dij eórum:
c & inimíci noſtri ſunt [c] iúdices.

† De vinea Sodomórum, vinea eórum,
d & de [d] ſuburbánis Gomórrhæ.

e † vua eórum, vua [e] féllis;
& bótri amaríſſimi.

† fel dracónum vinum eórum;
& venenum áſpidum inſanábile.

DEVS. f † NONNE HÆC [f] CONDITA SVNT apud me;
g & ſignáta in [g] theſáuris meis?

† Mea eſt últio: & ego retríbuam in témpore;
vt labátur pes eorum.

† Iuxta eſt dies perditiónis:
h & adéſſe feſtínant [h] témpora.

Propheta. i † [i] IVDICABIT DOMINVS pópulum ſuum:

---

illis mala. g THESAVRIS. id eſt occultis diſpoſitionibus: Aug. contra Aduerſ. Legis. h TEMPORA, id eſt perditionis eorum. i IVDICABIT. id eſt puniet, ſcilicet impios.

& in ſeruis ſuis conſolabitur.

† Vidit enim eos fatigátos & defétos,
in abductióne & diſſolútos:

† & dixit: *Nunc vbi ſunt dÿ illórum;*
*in quíbus confidébant in ipſis?*

† *Quorum ádipem ſacrificiórum edebátis;*
*& bibebátis vinum libatiónis eórum:*

† *exſurgant nunc, & ádiuuent vos;*
*& fiant vobis protectóres.*

† *Vidéte vidéte quóniam ego ſum Deus:*
*& non eſt álius præter me.*

† *Ego occídam; & víuere fáciam:*
*percútiam; & ego ſanábo:*
*& non eſt qui erípiat de mánibus meis.*

† *Quia tollam in cælum manum meam;*
*& iurábo per déxteram meam:*
*& dicam: Viuo ego in æternum.*

† *Quia exácuam velut fulgur gládium meum:*
*& aget iudicium manus mea:*

† *& retríbuam iudícium de inimícis:*
*& his qui odérunt me, reddam.*

† *Inebriábo ſagíttas meas in ſanguine;*
*& gladius meus manducabit carnes;*

† *à ſanguine vulneratórum,*
*& captiuitáte, à cápite príncipum inimicórum.*

† Lætamini cæli ſimul cum eo:

---

k MISEREBITVR. LXX. *conſolabitur*. Chald. *ſeruorum ſuorum vltionem vlciſcetur*. quaſi dicat, cùm ad iudicandum ſteterit, tum vlciſcetur ſuorum hoſtes. l MANVS, id eſt potentia, ſcilicet hoſtium vel impiorum. m CLAVSI, id eſt arcium vel vrbium cuſtodes, aut qui ſe in tuta loca incluſerant. n EORVM, ſcilicet hoſtium, vel impiorum Iudæorum. o SOLVS; ſcilicet verus Deus. Hebr. &

& in

k & in seruis suis k miserébitur.
l † Vidébit quòd infirmáta sit l manus;
m & m clausi quoque defecerunt;
résiduique consúmpti sunt:
n † & dicet: *Vbi sunt dij* n *eórum;*
*in quibus habébant fidúciam?*
† *De quorum víctimis comedébant ádipes;*
*& bibébant vinum libáminum:*
† *surgant, & opituléntur vobis;*
*& in necessitáte vos prótegant.*
o † *Vidéte quòd ego sim* o *solus;*
*& non sit álius Deus præter me.*
† *Ego occídam; & ego víuere faciam:*
*percútiam; & ego sanábo.*
*& non est qui de manu mea possit erúere.*
p † p *Leuábo ad cælum manum meam;*
*& dicam: Viuo ego in æternum.*
† *Si acúero vt fulgur gládium meum;*
q *& q arripúerit iudicium manus mea:*
† *reddam vltiónem hóstibus meis;*
*& his qui odérunt me, retribuam.*
† *Inebriábo sagittas meas sanguine;*
*& gládius meus deuorábit carnes;*
r † *de* r *cruóre occisórum,*
s *& de* s *captiuitáte nudáti inimicórum cápitis.*

---

Chald. *quòd ego, ego sum*, scilicet solus Deus. p LEVABO, scilicet iurans. q ARRIPVERIT, &c. quasi dicat, si cœpero facere iudicium. r DE CRVORE, scilicet inebriabo. s CAPTIVITATE, id est captiuis: quasi dicat, sumens de captis hostibus pœnas, qui nudo capite abduci solent, & etiam radi. Chald. *Auferam coronas de capite hostium.*

& adórent eum omnes Angeli Dei.
† Lætámini Gentes ſimul cum populo eius;
& confirment eum omnes filij Dei:
† quia ſanguis filiórum eius defendétur;
† & defendet, * & retríbuet iudícium de inimícis;
& his qui odérunt reddet:
† & emundábit Dominus terram populi ſui.

---

t LAVDATE, &c. LXX. *Lætamini cæli cum ipſo: & adorent eum omnes Angeli Dei. Lætamini gentes cum populo eius* (quod citatur

*Orationes.*

Sacr. Gelaſianum. 1 DEus celſitúdo humilium, & fortitúdo rectórum, qui per ſanctum Móyſen puerum tuum, ita erudire populos tuos, ſacri Carminis tui decantatione voluiſti; vt illa Legis iteratio, fieret etiam noſtra directio: éxcita in omnem iuſtificatarum Gentium plenitudinem, potentiam tuam; & da lætitiam, mitigando terrorem: vt omnium peccatis tuâ remiſſione delétis, quod denunciatum eſt in vltionem, tranſeat in ſalutem. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate Spiritus Sancti per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Sacramentarium Gelaſianum. * *al.* gloriatio. 2 DEus *glorificátio fidelium, & vita iuſtorum, qui per Moyſen famulum tuum, nos quoque modulatione ſacri Carminis erudiſti; in vniuerſis Gentibus miſericordiæ tuæ munus operare, tribuendo beatitudinem, auferendo terrorem: vt quod prænunciatum eſt ad ſupplicium, in remedium transferatur æternum. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum &c.

Sacr. Gregorianum. 3 DEus, qui nobis per Prophetarum ora, præcepiſti temporalia relinquere, atque ad æterna feſtina-

Lauda-

† [t] Laudate Gentes pópulum [u] eius :

quia ſanguinem ſeruórum ſuórum vlciſcétur :
† & vindíctam retríbuet in hoſtes eórum :

& propítius erit terræ pópuli ſui.

---

Rom. 15. ) *& roborentur in ipſo omnes filij Dei*. u EIVS, ſcilicet Dei.

re; da famulis tuis, vt quæ à te iuſſa cognouimus, implere cæleſti inſpiratione valeámus. Per.

Pſalt. Cardin. Chiſij ſcriptũ ad initium ſæculi XI.

4 NOmen tuum Domine inuocantes, ſuppliciter deprecamur; vt ſicut patres noſtros in deſerto, remigio diuinæ tuitionis, aquilarum more protégere dignatus es : ita nos quoque in huius ſæculi ærumnâ degentes, à malis omnibus cuſtodire non déſinas. Per.

Breu. Mozarab. fol. 39. 81.

*al. Montes cantate nobis, & terra Moyſi.

*al. inſenſibili arte.

5 *MOntes cantent nobis, & terra audiat; ſicut Moyſi famulo tuo in confeſſionem mirabilium & præceptorum tuorum : & deſcendat ſuper nos, Domine, gratia miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti Filij tui, ſicut ros ſuper terram; & ſicut imber ſuper gramen; & ſicut nix ſupra fœnum: quæ nos * inſenſibiliter ab arte impietatis emundet illic; vbi peccatorum noſtrorum numeroſitas nullâ poſſit ſatisfactione penſari. Tu autẽ Domine, qui es cæcorum lumen, errantium via, reſurrectio mortuorum; reſpectu clementiæ tuæ, conſcientiæ noſtræ tenebras illumina; peccantes ad pœnitentiam [ réuoca; ] pœnitentibus veniam * promptâ in te ſemper * miſeratione largire. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

*al promptamque : *al. miſerationem.

De ſcen-

fol. 53. 6 DEſcendat, Domine, vt pluuia eloquium tuum; & ſicut ros, verba tua ſuper nos effundantur: vt vbertim tuâ miſeratione rigati, tibi magnitudinem demus; cuius opera bona eſſe cognoſcimus: omnes viæ tuæ, iudicia; & iniquitas procul eſt à rectitudine tuâ. proinde nos qui procliues ad malum ſumus; à tua gubernatione, etiam cùm tui obliuiſcimur, non defraudemur: vt & ſi ſeruiliter facinore *ſciſcitamur; lenitate paternâ à te corrigi ſentiamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 65. 7 DEus fidelis, in quo nulla eſt iniquitas: tu iuſtus & ſanctus & Dominus: qui ſi noſtris operibus próuidè irritáris; non tamen vt peccauimus, vindictam exerces; nec condignâ retributione præuaricantes córripis: ádmones terrore; & adlóqueris pietate: vt & iu-

---

*Cod. Vat. 82.

## *CANTICVM SIVE ORATIO ANNÆ.

HRabanus Maurus Archiepiſcopus Moguntinus.

*Igitur Canticum quod in lib. Regum prophetico ſpiritu* Anna *mater beati Samuelis Prophetæ proferebat; & ſub titulo* Orationis *prænotatum eſt; multa ſacramenta de Chriſto & Eccleſia eius continet: quia ipſius munere hæc prophetizando præſagiebatur; cuius ope totius Eccleſiæ ſubſiſtit fortitudo; & amplificatur multitudo; & confirmatur ſtabilitas. Sed quæritur cur Scriptura dicat* Annam orando *hoc carmen proferre: cùm magis in ea prædicatio futurorum, quàm poſtulatio alicuius rei inueniatur: ſic enim ſcriptum eſt*: Et orauit Anna & ait: Exſultauit cor meum in Domino; & exaltatum eſt cornu meum in Deo meo. *Non enim inuenitur orare in hoc Cantico; niſi per duo verba tantùm, vt dicit:* Lætata ſum in ſalutari tuo: *& aliud eſt*: Quia non eſt Deus præter te. *Apoſtolus autem dicit*: Orate ſine intermiſſione. *Illi enim, qui in diuino verſatur officio, omnia geſta eius dictaque pro* Oratione *reputantur: quia iuſtus cùm ſine intermiſſione quæ iuſta ſunt agit; per hoc ſine intermiſſione iuſtus* orabit. *& in pſalmis dicit*: Eleuatio manuum mearum ſacrificium veſpertinum. *Eleuat manus ille, qui eleuat actus ſuos.*

ſtitiam

ſtitiam teneas ; & miſericordiam non omittas . porta
* *for.* pullos. ergo nos alis tuis vt*pupillos;& prótege ac filios tuos: quò nos & in förtitudinem terræ deducas; & plenitudine virtutum ac frugum enutrias. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol.178. 8 FAc nos Domine Deus noſter portionem eſſe funiculo hæreditatis tuæ : vt ſufficientiâ ignis caloris tui, in terra ſitienti corporis *noſtri, à te qui es ſpes & ſatietas noſtra, réfici mereamur . ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* *ibi*, tui.

fol.154. 9 TV es Domine Deus; & non eſt alius præter te:qui pércutis & ſanas; & ſanando conſolidas: fac nos in æternum tecum ſine fine viuere : vt de manu tuâ non pereamus;cùm ad iudicium veneris glorioſus.℟.*Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

---

*Cod Vatic. 5719.

## *CANTICVM ANNÆ.

Cornelius Ianſenius Epiſcopus Gandauenſis.

*Liberata diuino beneficio à ſterilitatis opprobrio* Anna *ſancti Samuelis mater; Canticum hoc gratulatorium Deo cecinit, vt ſcribitur 1. Regum, 2. capite. In quo primùm quidem de data ſibi à Deo poſt longam ſterilitatem fœcunditate gloriatur ; Deo ſoli opus hoc aſcribens : tum occaſione mutationis admirandæ in ſe factæ, generatim canit Deum ſua omnipotentia omnia pro ſuo arbitrio commutare : ac poſtremum prophetico ſpiritu vaticinatur de æquitate iuſtitiæ & nouiſſimi iudicij Dei , regnique Chriſti ſuper omnes ſublimandi. Eſt autem canticum iſtud multum ſimile cantico Deiparæ Virginis : ſicut etiam ſimili occaſione vtrumque decantatum eſt ab vtraque. idemque huic ſanctæ mulieri accidiſſe licet aduertere ; quod Elizabeth matri Baptiſtæ Ioannis : ſicut enim Elizabeth poſt conceptum futuri prophetæ , propheriſſa effecta eſt ; ita & ipſa, cuius hoc eſt præſens carmen. Iam dubium non eſt, quin ſicut Paulo atteſtante,in Agar & Sara vxoribus Abrahæ typus fuerit Synagogæ Iudaicæ & Chriſtianæ Eccleſiæ ; ita quoque in duabus vxoribus Elcana ,* Anna *ſcilicet & huius æmula* Phænenna. *Proinde rectè ſecundum allegoricum ſenſum, accipitur iſtud canticum eſſe gratulatio Eccleſiæ Gentium à ſterilitatis opprobrio, & inſultatione Synagogæ veteris iam liberatæ. præter res ; enim circa* Annam & Phæ-

CON-

*Feria IV. ad Matutinum.*

Ex Psalterio Ambrosiano.

CONFIRMATVM EST COR MEVM IN DOMINO:
& exaltátum eſt cornu meum in Deo meo.
✝ Dilatátum eſt os meum ſuper inimícos meos:
lætáta ſum in ſalúte tua.
✝ Quoniam non eſt ſanctus quomodo Dominus:
& non eſt iuſtus quomodo Deus noſter:
& non eſt ſanctus præter te.
✝ Nolíte gloriari ſupérbè; & nolíte loqui excelſa:
& non éxeat verbum magnum ex ore veſtro.
✝ quoniam Deus ſcientiæ, Dominus,
& Deus qui præparat voluntates ſuas.
✝ Arcum potentium infirmauit Dominus:
& infirmos præcinxit virtute.
✝ pleni pánibus, minorati ſunt:
& eſurientes tranſierunt terram.
✝ ſtérilis péperit ſeptem:
& fœtóſa in filijs, infirmata eſt.
✝ Dominus mortificat, & viuíficat:
dedúcit ad inferos, & redúcit.

---

a IN DOMINO, id eſt Domini beneficio. b CORNV, ideſt robur, ſeu gloria. c DILATATVM, &c. quaſi dicat, habeo iam quod reſpondeam exprobrantibus ſterilitatem. d SALVTARI TVO, ideſt ſalute à te data. e SVBLIMIA, ideſt ſuperba. f DEVS SCIENTIARVM, atque ideo arbiter conſcientiarum. Auguſt. 17. de Ciuit. Chald. *Deus nouit omnia.* g IPSI PRAEPARANTVR, &c. quaſi dicat, quidquid cogitauit facere, exſequitur: vel, ab ipſo

nennam

nennam *gestas, etiam nominum etymologia typo conuenit*: Anna *enim* gratiam; Phænenna *autem* Margaritam *significat* rubei coloris: *cui præfertur Sponsa Christi in Threnis*; *cùm dicuntur* Nazaræi eius, rubicũdiores antiquo ebore. *vbi pro* ebore antiquo, *ponitur* פְּנִינִים Paninnán, *hoc est*, Margaritis rubeis, *his forsitan qui* rubini *dicuntur vulgo*.

*Feria IV. ad Matutinum.*

a EXSVLTAVIT COR MEVM [a] IN DOMINO:

b & exaltatum est [b] cornu meum in Deo meo.

c † [c] dilatátum est os meum super inimícos meos;

d quia lætáta sum in [d] salutári tuo.

† Non est sanctus, vt est Dominus:

neque enim est àlius extra te:

& non est fortis sicut Deus noster.

e † Nolite multiplicáre loqui [e] sublímia, gloriantes.

† recédant vetera de ore vestro:

f quia [f] Deus scientiárum, Dominus est;

g & [g] ipsi præparantur cogitatiónes.

† Arcus fórtium superátus est:

& infirmi accincti sunt róbore.

† repléti priùs, pro pánibus se locauérunt:

h i & famélici saturáti sunt:

† [h] donec stérilis péperit [i] plúrimos:

k & quæ multos habébat filios [k] infirmata est.

† Dominus mortificat, & viuificat:

l dedúcit ad [l] inferos, & redúcit.

---

hominum cogitationes diriguntur. LXX. *Deus præparat adinuentiones suas*. Hebr. *Ipsi directa sunt opera*. quasi dicat, cogitata sua & opera præparat, & dirigit sapientissimè. h DONEC STERILIS &c. pro, adeo vt sterilis pepererit &c i PLVRIMOS, Heb. septem, id est multos. k INFIRMATA, id est liberis orbata. l INFEROS, id est, sepulchrum: repetitio præcedentis.

✝ Dominus páuperes & diuites facit:
humiliat, & exáltat.
✝ Suſcitat à terra pauperem;
& de ſtércore erigit inopem:
✝ & ſedére facit eum cum potentibus plebis:
& ſedem gloriæ poſſidére facit eum.
✝ Dans votum oranti:
& benedicens annos iuſti:
✝ quia non in virtute ſuâ potens eſt vir:
Dominus infirmum facit aduerſarium eius.
Dominus ſanctus.
✝ Non gloriétur ſapiens in ſapientia ſua:
neque glorietur potens in virtute ſua:
neque glorietur diues in diuitijs ſuis.
✝ ſed in hoc glorietur qui gloriatur,
ſcire & intelligere Dominum,
& facere iudicium & iuſtitiam ſuper terram.
✝ Dominus aſcendit in cælos, & tónuit:
& ipſe iudicabit extrema terræ; quia iuſtus eſt:
✝ dans virtutem Regibus noſtris;
& exaltabit cornu Chriſti ſui.

---

m STERCORE, id eſt ſtatu ſordido. n PAVPEREM, id eſt Chriſtũ de perſecutoribus Iudæis. Auguſt. 17. de Ciu. o TENEAT. Hîc LXX. addunt: *Præbens votum oranti*, id eſt orantem exaudiens (dato ſcilicet eo quod optat) *&* *benedixit* (pro, benedicens) *annos iuſti. Dominus ſanctus.* & *Non glorietur prudens in prudentia ſua* &c. & non habent illud: *Domini enim ſunt cardines* &c. p CARDINES, id eſt columnæ ſeu ſuſtentacula, ſcilicet terra ipſa, quæ eſt velut mundi fundamentum, vel ipſius terræ fundamenta, (vt vocat Scriptura) ſcilicet partes in medio ſolidiores, quibus reliquæ nituntur, & fortè ſaxeæ. q PEDES SANCTORVM, &c. Chald. *Corpus ſeruorum ſuorum iuſtorum cuſtodiuit à gehenna; &*

Domi-

† Dominus pauperem facit, & ditat:
humiliat, & súbleuat.
† Súſcitat de púluere egénum:
m n & de [m] ſtércore éleuat [n] páuperem:
† vt ſédeat cum principibus;
o & ſólium glóriæ [o] téneat.
p † Domini enim ſunt [p] cárdines terræ:
& póſuit ſuper eos Orbem.
q † [q] Pedes Sanctorum ſuorum ſeruábit:
r & impij in ténebris [r] conticéſcent:
quia non in fortitúdine ſua roborábitur vir.

† Dominum formidábunt aduerſárij eius:
ſ & ſuper ipſos [ſ] in cælis tonábit.
t † Dominus iudicábit [t] fines terræ:
u x & dabit [u] impérium [x] Regi ſuo:
y & ſublimábit cornu [y] Chriſti ſui.

---

*impij tranſgreſſores verbi ſui in gehennam in tenebris iudicabuntur, ad oſtendendum, quòd in nemine ſit fortitudo puritatis ad diem Iudicij*. r CONTICESCENT, ſcilicet ceſſabunt à prauis huius vitæ operibus. ſ IN CAELIS, pro, de cælis, quaſi dicat è cælo interimet. t FINES TERRAE, pro, etiam fines terræ: quaſi dicat, omnem terram. Auguſt. 17. de Ciuit. cap. 4. Vnumquemque ita iudicabit, vt in fine vitæ inuentus fuerit. u IMPERIVM. Hebr. Chald. & LXX. *fortitudinem*. x REGI, ſcilicet Meſſiæ. x CORNV, id eſt gloriam. Chald. *regnum*. y CHRISTI SVI, Hebr. & Chald. *Meſſiæ ſui*.

## *Orationes*.

MSS. 1 DEus cui in ſanctitate nemo comparabilis, in fortitudine nullus æqualis; qui ſolus habes poteſtatem humiliandi & exaltandi; viſibiles & inuiſibiles inimicos tua virtute coërce: vt cor noſtrum in tua ſcientia ſatis abundet, & in te ſemper exſultet. Per.

Cod. Cardin. Chiſij ſcriptus ad initium XI. ſæculi. 2 DEus cuius iudicio Synagogæ fœcunditas infirmata eſt; & Eccleſiæ ſterilitas fœcundata; noſtræ mentis ſterilitatem tuâ vbertate fœcunda: vt tibi bonorum [ operum ] fructus párere non obmittamus. Per.

Brev. Mozarab. fol. 67. 3 DOmine Deus ſcientiarum ac ſapientiæ immenſæ; tu præparas adinuentiones tuas vt infirmes arcus potentium; & infirmos *ardore ſuccingas: dum in ſe fidentes deijcis; & in te ſperantes attollis: dum plenos attenuas panibus; & eſurientes, ſufficientiâ reples: qui ſcientiâ tumentes excludis; & humiliter ſapientes nec magniloquio fidere, nec ſuperbè de tuis muneribus gloriari [ iubes:] ſed ita eſſe ſtudioſos doctrinâ; vt tibi demus gloriam; nobis autem reſeruemus obedientiam. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

* *for.* vigore.

fol. 236. 4 CHriſte Dei Filius, qui aſcendens in cælum, triumphator tonas; da nobis vt te ſemper in veritate videntes, viſionis tuæ gratiâ fruamur: & qui deuictâ morte, Paternam aſcendendo répetis ſedem; tu da virtutem regibus noſtris; [ & ] exalta tuæ gloriæ maieſtatem. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

*De Aſcenſione Domini.*

# CANTICVM ESAIÆ.

Hrabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Esaias Propheta postquam de Incarnatione Domini, & de conuocatione Ecclesiæ, atque destructione idololatriæ mysticis disputaret eloquijs; ita vt de flore virgæ de radice Iesse ascendente; super quem septemplicis Spiritus gratia requiesceret primùm narraret: postea de concordia & cohabitatione bestiarum cum pecudibus; hoc est, diuitum cum pauperibus, & ferocium atque superborum cum mansuetis & humilibus concordiam in Ecclesia prædicaret; & signum Crucis vndique Gentes conuocare ad vnitatem fidei testaretur: ad extremum desolationem fluminis Aegypti, hoc est, errorem Gentium qui in tenebris infidelitatis habitabant, dissoluendum esse manifestauit. sicque Ecclesiæ plebem siue animam fidelem ad laudandum Deum prouocat: quatenus eius gratiæ hoc deputet, quòd ab inimicis liberata, & à filijs iræ separata, filia reconciliationis & misericordiæ sit effecta. vnde dicit.*

Cornelius Iansenius Episcopus Gandauensis.

*Canticum quod legitur Isaiæ 12. capite, vt ex superiori cap. 11. in quo de Christo aperta est prophetia, constat; ad Christi tempora pertinet. In hoc itaque Propheta primùm sub persona totius Ecclesiæ Christi, gratias agit de salute per Christum in plenitudine temporis allata, & ira Dei ab humano genere ablata: ac deinde sub sua persona prophetat spiritualium abundantiam charismatum tempore gratiæ futuram; mutuamque fidelium ad prædicandam per vniuersum orbem Dei benignitatem exhortationem.*

*Feria II. ad Matutinum.*

Propheta.

a a CONFITEBOR TIBI DOMINE; QVONIAM IRATVS ES MIHI:

b c d b conuersus est furor tuus, & c consolatus es me.

e † Ecce Deus d Saluator meus:

e fiducialiter agam, & non timebo.

f g † quia f fortitúdo mea & g laus mea Dominus;

& factus est mihi in salutem.

---

Emanuel Sà.

a CONFITEBOR, id est benedicam seu laudabo. b CONVERSVS, scilicet in misericordiam. Chald. & LXX. *auersus*. c CONSOLATVS; scilicet per incarnationem seu redemptionem. Chald. & LXX. *misertus*. d SALVATOR, scilicet Iesus. e FIDVCIALITER AGAM. Chald. & LXX. *confidam in eo*. f FORTITVDO, LXX. *gloria*. g LAVS MEA, id est quem laudem.

Haurie-

hik † Hauriétis [h] aquas in gaudio de [i] fontibus [k] Saluatoris:
& dicetis in illa die:
l [l]*Confitemini Domino; & inuocate nomen eius.*
m † Notas facite in populis [m] adinuentiones eius:
n mementote quoniam [n] excelſum eſt nomen eius.
op † [o] Cantate Domino quoniam [p] magnificè fecit:
qr [q] annunciate [r] hoc in vniuerſa terra.

---

h AQVAS. Chald. *doctrinam nouam.* i FONTIBVS. ſcil. Apoſtolis ſeu Euangelijs. k SALVATORIS, ſcil. Ieſu. l CONFITEMINI, id eſt benedicite, ſcilicet laudando, gratias agendo. m ADINVENTIONES, id eſt conſilia. Chald. *opera* LXX. *glorioſa*, ſcilicet conſilia ſeu opera. n EXCELSVM. Chald. *forte.* LXX. *exaltatum.* o CANTATE DOMINO, LXX. *laudate nomen Domini.* p MAGNIFICE. Chald. *magnalia* LXX. *excelſa.* q ANNVNCIATE HOC. Chald. *manifeſtum eſt hoc.* r HOC. LXX. *hæc.*

---

## *ORATIO EZECHIÆ REGIS IVDÆ QVANDO LANGVIT, ET SVRREXIT DE INFIRMITATE SVA.*

Hrabanus Maurus Archiepiſcopus Moguntinus

*Canticum quod ſub* Ezechiæ *nomine prænotatur; quod aliqui Interpretum* Scripturam *alij* Orationem *nominant: videtur mihi melius, Gratiarum actionis vocabulo prænotari: ſic enim ſcriptum eſt in Propheta:* Scriptura Ezechiæ regis Iudæ: cùm ægrotaſſet, & conualuiſſet de infirmitate ſua. *Septuaginta verò ita poſuerunt:* Oratio Ezechiæ regis Iudæ: quando languit, & ſurrexit de infirmitate ſua. **Manifeſtum eſt enim quòd poſt redditam ſanitatem, de infirmitate conſurgens, iſta conſcripſerit: ex quo non* Oratio *eſt; ſed Gratiarum actio pro beneficio quod acceperat: Poteſt enim hoc canticum bene conuenire his qui poſt longam ægritudinem animarum reſipiſcunt à Diaboli laqueis; & de peccatorum grauitudine ſanantur; & ſtudent ſe virtutibus ſacris recuperare; & laudes Dei non ſolùm voce ſed etiam corde & actu pronunciare.*

*Ex S. Hieronymo lib. XI. in Eſaiam.

*Feria III. ad Matutinum.*

Exſul-

ſ t ✝ Exſulta & lauda [ſ] habitatio Sion :
quia magnus in medio tui [t] Sanctus Iſraël.

---

ſ HABITATIO, Chald *congregatio*. LXX. *habitator*. t SANCTVS, ſcilicet Chriſtus, qui Sanctus ſanctorum, ſuoſque ſanctificat.

*Oratio*.

MSS.

FVrorem tuæ indignationis quem iuſtè meremur, Saluator omnium Deus propitiatus auerte: & præſta, vt confeſſionis tibi canticum fiducialiter decantantes; cæleſtem habitantibus Sion in perpetuum nos ſociari gaudeamus. Per.

---

## a *SCRIPTVRA EZECHIÆ REGIS IVDÆ CVM ÆGROTASSET, ET CONVALVISSET DE INFIRMITATE SVA.*

Cornelius Ianſenius Epiſcopus Gandauenſis.

*Canticum quod Iſaiæ* 38. *inſcribitur regi* Ezechiæ; *carmen eſt gratiarum actionis: quod pro recepta à Deo ſanitate & vitæ prolongatione Deo rex cecinit: quemadmodum patet ex titulo, qui ſic habet:* Scriptura Ezechiæ regis Iudæ: cùm ægrotaſſet, & conualuiſſet de infirmitate ſua. *Itaque in hoc carmine primùm quidem rememorat mentis ſuæ amaritudinem & triſtitiam; in qua erat cùm premeret languor; & per Iſaiam audiſſet nuncium inſtantis mortis in ætate adhuc florenti nempè* 39 *annorum: morbique ſui grauitatem mirè exaggerat. Tum deinde Dei erga ſe miſericordiam prædicat; ob quam ſe omnibus vitæ ſuæ diebus Deum celebraturum profitetur. Quoniam autem corporalis infirmitas vmbra quædam eſt ſpiritualis infirmitatis, quam ex peccato contrahit anima; rectiſſimè ſecundùm allegoricum ſenſum, carmen iſtud accommodatur ei; qui cùm priùs animæ ſuæ infirmitatem, æternæque mortis quam horrebat, interitum deplangebat: iam ſe Dei gratia ſanatum, & ab æternæ mortis damnatione liberatum gaudet; perpetuam gratiarum actionem pollicens.*

*Feria III. ad Matutinum.*

---

a SCRIPTVRA. LXX. *Oratio*, ſcilicet conſcripta fuit.

EGO

Propheta.
Ex cod. vetustissimo Vaticano, olim Reginæ Sueciæ.

EGO DIXI IN ALTITVDINE DIERVM MEORVM:

*Ibo in portas inférni :*
† *relínquam annos meos reliquos .*
† Dixi; *Iam non vidébo ſalutáre Dei ſuper terram :*
† *nec videbo vltra hominem de cognatione mea .*
† *Derelíqui reliquum vitæ meæ .*
† *éxÿt & abÿt à me, ſicut qui déſtruit tabernaculum ſtabilítum .*
† *Spíritus meus apud me factus eſt ſicut lánifica próximans démere telam .*

† In die illa tráditus ſum vſque ad manè :
tamquam leo ſic oſſa mea contéruit :
á die enim vſque ad noctem traditus ſum .
† Vt hirúndo ita clamábo :
& ſicut colúmba ſic meditabor :
† defecérunt enim óculi mei vidére altitúdinem cæli, ad Dominum :
qui miſertus eſt mihi ;
& ábſtulit dolorem ánimæ meæ .
† Domine, de ipſo enim nunciatum eſt tibi,

---

b DIXI, ſcilicet cùm ægrotarem. c QVAESIVI, id eſt optaui. LXX. *relinquam* . d DOMINVM, id eſt Domini templum vel opera. e QVIETIS, id eſt cum quiete . f GENERATIO, id eſt vita: ſic enim vocatur vitæ vnius tempus: vel quaſi dicat, filijs careo. LXX. *defeci à cognatione mea* . g CONVOLVTA, id eſt, ſublata. LXX. *receſſit*. h ORDIRER, id eſt texerer . i SVCCIDIT, ſcilicet textor

Propheta. EGO [b]DIXI IN DIMIDIO DIERVM MEORVM:
b *Vadam ad portas inferi.*

c ✝ [c]Quæſiui reſiduum annorum meorum:
d dixi; *Non vidébo* [d]*Dominum Deum in terra viuentium*:
✝ *non aſpiciam hominem vltra,*
e *& habitatorem* [e] *quietis.*
f ✝ [f] Generatio mea ablata eſt;
g & [g] conuolúta eſt à me quaſi tabernaculum pastorum.
✝ præciſa eſt velut à texente vita mea:
h i dum adhuc [h] ordírer, [i] ſuccídit me.
De mane vſque ad veſperam finies me:
k ✝ ſperabam vſque [k] ad mane:
l quaſi leo ſic [l] contríuit omnia oſſa mea.
✝ de mane vſque ad veſperam finies me.
m Sicut pullus hirúndinis ſic [m] clamabo:
n [n] meditabor vt columba.
✝ Attenuati ſunt oculi mei,
o ſuſpicientes [o] in excélſum.
✝ Domine vim patior:
p [p] reſponde pro me.
✝ Quid dicam? aut quid reſpondebit mihi,
q cùm ipſe [q] fecerit?

---

Deus. k AD MANE, id eſt diutiùs, ſcilicet me victurum. l CONTRIVIT, ſcilicet Deus vel morbus. m CLAMABO, pro, clamo vel clamabam. n MEDITABOR, id eſt gemo vel gemebam. o IN EXCELSVM, ſcilicet ad Deum. p RESPONDE. quaſi dicat, defende me. Hebr. & Complut. *ſponde,* Chald. *fac quod oro*, q FECERIT, ſcilicet quæ patior.

resuscitásti spiritum meum; & consolátus vixi.
liberásti ánimam meam ne periret:
& proiecísti post me ómnia peccáta mea.

† Non enim qui in inférno sunt, laudábunt te:
neque qui mórtui sunt, benedícent te:
neque sperábunt qui in inférno sunt, misericordiam tuam.
† qui viuunt benedícent te, quemadmodum & ego.
* Aliter apud LXX. † *Pater filijs notam facit veritátem tuam.
Domine psalmos nostros cantábimus,
cunctis diebus vitæ nostræ, in domo Domini.

---

r SI SIC &c. quasi dicat, Si talis est humanæ vitæ conditio, vt corripias id est castiges & viuifices;] ecce amara est. ſ INFERNVS, quasi dicat, mortui. Chald. *qui habitant in inferno*. t LA-

*Orationes.*

MSS. 1 Corripe nos Domine, quæsumus, in tua misericordia; qui non mortem peccatoris, sed vitam semper inquiris: vt psalmos nostros iugiter in domo tua canentes, ab inferi porta, te protegente, érui mereamur. Per.

Breu. Mozarab. fol. 70. 384. 2 Eripe Domine animas nostras; vt non pereamus in interitu: nostrorum omnium fácinora peccatorum * post tergum proijce tuum; vt non deijciamur perditi in infernum: sed à te viuificati, hìc fateamur; & veritatem tuam exspectantes, psalmos nostros in

*al. pone post tergũ tuum.

Recogi-

† Recogitábo tibi omnes annos meos
in amaritudine animæ meæ.
r † Domine [r] si sic viuitur, & in talibus vita spiritûs mei;
córripies me, & viuificábis me:
ecce in pace amaritúdo mea amarissima.
† Tu autem eruísti animam meam vt non períret:
proiecísti post tergum tuum omnia peccata mea.
s † Quia non [s] infernus confitébitur tibi; neque mors laudabit te:
t non exspectábunt qui descendunt [t] in lacum,
u [u] veritatem tuam.
† viuens, viuens ipse confitebitur tibi;
sicut & ego hodie.
x Pater filijs notam faciet [x] veritatem tuam.
† Domine saluum me fac:
& psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ, in domo Domini.

---

CVM. Chald. *lacum perditionis*. u VERITATEM TVAM, id est tuarum promissionum impletionem. LXX. *misericordiam tuam*, Chald. *salutare tuum*. x VERITATEM. LXX. *iustitiam*.

domum tuam iugiter decantemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 101. 3 RECordare Dñe Iesu Christe quoniam passus es in conspectu inimicorũ tuorum; dum te innocentem inuenissent in fictionibus eorum: sed quia nos ab inimicis nostris infestamur; præsta vt responsio nostra apud te vera inueniatur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

* Ita cod. Vat. 82.

# ORATIO * ABACVM PROPHETÆ CVM CANTICO.

HRabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Legimus in sextodecimo Psalmo* Oratio Dauid, *& in* LXXXVIIII. Oratio Moysi hominis Dei: *& in CI.* Oratio pauperis cùm anxius fuerit [&] coram Domino effuderit precem suam. *& sicubi alibi nomen* Orationis *infertur. Attamen nullo loco cum* Cantico *legitur: & nescio an decens sit orare cum cantico: nisi fortè iuxta Septuaginta, orare dicimus Prophetam pro aduentu Christi; & hoc ipsum cum delectatione & psalmis & Cantico prophetare: vt in eo quòd* oratio *est, deprecetur Patrem; & in eo quòd* Canticum, *Patris qui miserit Filium, & Filij qui venerit, laus dicatur. Sed melius iuxta Hebraicam veritatem legitur;* Oratio Habacuc Prophetæ pro ignorationibus. *Contemplatus enim Propheta statum sæculi præsentis; viderat pacem peccatorum, & afflictiones proborum; viderat impios abundare diuitijs, & innocentes quotidianis subiectos esse flagellis; viderat in loco iudicij impietatem, & in loco iustitiæ iniquitatem; viderat lacrymas innocentum, & consolatorem neminem; nec posse resistere calumniatorum violentiæ, cunctorum auxilio destitutos: sciensque quòd hæc & innumera nequaquam absque diuina prouisione potuissent accidere; turbabatur animo: & intimo ex corde grauiter suspirans, exclamauit ad Dominum:* * Vsquequo Domine clamabo, & non exaudies? vociferabor ad te vim patiens, & non saluabis? *& iterum*: Mundi sunt oculi tui ne videas malum: & respicere ad iniquitatem non potes. quare non respicis super iniqua agentes? & taces deuorante impio iustiorem se? & facies homines quasi pisces maris, quasi reptile non habens principem. *Verum inter hæc reduxit extemplo ad memoriam dispensationem Dominicæ Incarnationis ac Passionis; quæ in spiritu prophetiæ cognouerat: intellexitque acriùs multo quàm oporteret, quæstum fuisse de afflictionibus in hac vita Sanctorum; quibus æterna esset promissa requies in futuro: cùm nec ipse Dei Filius in carne apparens, sine pœna crucis esset exiturus de mundo: qui de Spiritu Sancto ac Virgine matre nasciturus; & absque omni peccato erat victurus in mundo:* & pro ignorationibus *suis faciens* orationem *Domino, sic incipit.*

* Habac. I.

ORATIO

# ORATIO HABACVC PROPHETÆ

## a PRO IGNORANTIIS.

Cornelius Iansenius Episcopus Gandauensis.

*Canticum* Habacuc Prophetæ, *præter alia hoc maximè obscurum facit; quòd quæ in eo recensentur, promiscuè per verba futuri & præteriti temporis describuntur: vt dubium sit præterita ne an futura retexat. Verùm dum pleraque manifestè nimis de præteritis operibus, à Deo olim pro salute populi sui præstitis, Prophetam loqui ad litteram declarant: magis consentaneum, vt (sicut familiare est linguæ Hebrææ) omnia futura, quæ à versu* 4. [*hic* 7.] *vsque ad versum* 19. [*hic* 40.] *occurrunt, accipiatur pro præteritis. Quanquã & ideo quis rectè dixerit promiscuè in illis versibus posita verba futura & præterita; quòd sic narret præterita; vt sub eis & futura vaticinari velit: quæ vel pro liberatione Israelitici populi de captiuitate Babylonica; vel pro liberatione humani generis de potestate diaboli, erant peragenda. Propheta enim postquam primo suæ prophetiæ capite futuram Iudæorum per Chaldæos deuastationem prophetasset; atque ob eam diuinæ iustitiæ rationem admiratus fuisset; quòd videret iustiorem populum à peiore opprimendum: & deinde secundo capite intellexisset, suo aliquando tempore Dei populum ab impiorum oppressione liberandum; impios autem Chaldæos perdendos: tandem hoc suo Cantico primùm orat Deum; vt post irrogatam populo suo vltionem peccatis debitam, solitam promissamque misericordiam exhibeat. Cuius misericordiæ vt certiorem fidem faciat, recenset prisca miracula Dei, quæ pro Israelis salute olim in mari Rubro, in monte Sinai, in terra promissionis sub ducibus Mose, Iosue & Iudicibus populi designauit. Deinde post prædictam terræ Iudaicæ desolationem, etiam subsequuturam reductionem Israelis ad terram suam vaticinatur. Cùm autem & quæ in populo Israelitico ante tempora Habacuc facta sunt; dum is & ex Aegypto educeretur; & in promissam terram induceretur & habitaret; & similiter liberatio è captiuitate Babylonica; omnia, inquam, hæc figura tunc fuerint eorum quæ pro nostra salute per Christum patranda erant: oportet in his omnibus secun-*

---

a PRO IGNORANTIIS, id est peccatis. sic etiam peccata vocantur Psalm. 24. est enim peccatum, error quidam. vel, pro peccatis per *ignorantiam* commissis. Orat igitur hic pro populi Iudaici peccatis; ne scilicet Dei promissa impediant, præsertim de Christo venturo.

Domine

*Feriæ VI. ad Matutinum.*

In Psalterio Romano edit. añ. 1593. & 1563.

Propheta.

DOMINE AVDIVI AVDITVM TVVM, ET TIMVI:
consideráui ópera tua, & expáui.
† In medío duorum animálium innotescéris:
dum appropinquáuerint anni, cognoscéris:
dum aduénerit tempus, ostendéris.
† In eo dum conturbáta fuerit anima mea.;
in ira, misericordiæ memor eris.

* *for.* Libánoto.

† Deus à *Líbano veniet:
& Sanctus de monte vmbróso & condenso.
*DIAPSALMA.*
† Opéruit cælos maiéstas eius:
& laude eius plena est terra:

---

b AVDITIONEM, id est nuncium, scilicet quod supra ei de Christo reuelatum. *auditio*, pro re audita, more Scripturæ: quasi dicat, quod me audire fecisti te reuelante. c TIMVI, ideſt obstupui. LXX. addunt: *Domine consideraui opera tua, & obstupui*, seu *expaui*, scilicet admiratione tantæ bonitatis & potentiæ. d OPVS, scilicet redemptionis humanæ. e IN MEDIO ANNORVM, id est intra annos: quasi dicat, tempore à te præscripto. f VIVIFICA, id est effice, suscita. LXX. *in medio duorum animalium cognosceris*, id est duorum Testamentorum, quæ in se vitam continent; vel populi Gentilis & Iudaici; vel asini & bouis in præsepio.

dùm

*dùm tropologicum ſenſum, intelligere Prophetam & prophetare & orare futuram per Chriſtum in prodigijs multis humani generis redemptionem, poſt diutinam illius ſub poteſtate diaboli captiuitatem: quemadmodum & illud de promiſſione aduentus Chriſti ad redimendum nos, maximè intelligendùm eſſe ex *Paulo conſtat, quod ſecundo capite dicitur;* Scribe viſum & explana eum ſuper tabulas; vt percurrat qui legerit eum: quia adhuc viſus procul. & apparebit in finem; & non mentietur. ſi moram fecerit; exſpecta illum; quia veniens veniet; & non tardabit. Ecce qui incredulus eſt, non erit recta anima eius in ſemetipſo: iuſtus autem in fide ſuâ viuet. *Quod autem Titulus habet;* Oratio Habacuc pro ignorantijs: *ſignificat Prophetam pro peccatis per errorem commiſſis a ſe & populo ſuo, hanc ad Deum fudiſſe* orationem.

*Hebr. X. 37.

*Feriæ VI. ad Matutinum.*

Propheta.

b DOMINE AVDIVI b AVDITIONEM TVAM;
c & c timui.
d † Domine, d opus tuum
e f e in medio annorum f viuifica illud.
g h † g in medio annórum h notum facies:
i cùm iratus fúeris, i misericordiæ recordáberis.
k † Deus ab k Auſtro veniet:
l & Sanctus de monte l Pharán.
*SEMPER.*
m † m Opéruit cælos glória eius:
n & n laudis eius plena eſt terra.

---

g IN MEDIO ANNORVM. LXX. *cùm appropinquauerint anni.* h NOTVM FACIES, ſcilicet te: vel demonſtrabis quod promiſiſti. LXX *cognoſceris*. i MISERICORDIAE, ſcilicet exhibendæ: quaſi dicat, exhibebis promiſſam miſericordiam k AVSTRO, id eſt Bethlehem quæ ad Auſtrum, vel de Idumæa; quod Deuteron. 33. dicitur *de Seir*, quaſi dicat, Ille veniet, qui olim ſe oſtendit in Seir & Pharan. vide Deuteron. 33 l PHARAN. LXX. *vmbroſo.* Hic additur Hebr. *Selah,* & LXX. *Diapſalma.* m OPERVIT &c. quaſi dicat, veniet is cuius gloria cælos implet & ſuperat. n LAVDIS, id eſt operum laude dignorum, ſeu perpetuo celebrandorum.

† Splendor eius ſicut lumen erit.
cornua ſunt in manibus eius:
† ibi confirmáta eſt virtus gloriæ eius;
& poſuit charitátem firmam fortitúdinis ſuæ.
† Ante fáciem eius ibit verbum; & exibit in campis.
Pedes eius ſtetérunt; & mota eſt terra.
† Aſpéxit; & defluxérunt gentes:
confrácti ſunt montes veheménter:
& defluxérunt colles æternáles.
*Itínera æternitatis eius præ labóribus vidi.
† *tabernacula Æthíopum expauéſcent,
tabernacula terræ Madián.

*Sic diſtinguitur in cod. MS. & apud S. Auguſtinum lib. XVIII. cap. 32. de Ciuitate Dei.

† Numquid in fluminibus ira tua Domine?
aut in fluminibus furor tuus?
aut in mari impetus tuus?
† Quoniam aſcéndens aſcéndes ſuper equos tuos:
& æquitátus tuus ſanitas.

---

o SPLENDOR, ſcilicet doctrinæ & miraculorum. p LVX, ſcilicet ſolis: quaſi dicat, maximus. q CORNVA, id eſt vires, vel Crux, in cuius cornibus confixus, & per quam fortiſſimè vicit. r IBI, ſcilicet in Cruce, vbi infirmus videbatur. ſ FORTITVDO. hanc vocauit cornua. fortè duo, quia fortis, & Deus & homo. t IBIT, id eſt diſcedet victa ſeu fugiet, ſcilicet mortem moriendo deſtruxit. u DIABOLVS, ſcilicet victus, iuxta illud: *Nunc princeps huius mundi eycietur foras.* x STETIT. præterita pro futuris: quaſi dicat, ſtabit more victorum, qui ſubactam bello terram diuidunt: ſcilicet diſtribuet Apoſtolos & prædicatores per orbem. y ASPEXIT, ſcilicet miſericorditer. z DISSOLVIT, pro, ſoluit, ſcilicet à peccatis: vel quaſi dicat, liquefecit ſeu peremit, ſcil. interficiens peccata, ſeu veterem hominem, & renouans per gratiam. a MONTES SAECVLI, id eſt qui in mundo ſimiles montibus antiquis, ſcilicet reges & principes; nam & ij etiam fidei ſe ſubdiderunt, velut veritatis vi proſtra-

Splen-

o p † [o] Splendor eius vt [p] lux erit.
q [q] cornua in manibus eius:
r ſ † [r] ibi aſcóndita eſt [ſ] fortitúdo eius.
t Ante faciem eius [t] ibit mors:
u † & egredietur [u] diabolus ante pedes eius.

x † [x] Stetit; & menſus eſt terram.
y z [y] Aſpexit; & [z] diſſóluit gentes:
a † & contriti ſunt [a] montes ſæculi.
b c • [b] incuruáti ſunt [c] colles mundi
d † [d] ab itineribus æternitatis eius.
e f g [e] Pro iniquitáte vidi [f] tentória [g] Æthiópiæ:
h i † turbabúntur [h] pelles terræ [i] Madián.
k Numquid [k] in flumínibus irátus es Domine?
l [l] aut in flumínibus furor tuus?
† vel in mári indignátio tua?
m [m] Qui aſcendes ſuper equos tuos:
n & quadrigæ tuæ [n] ſaluatio.

---

ti. b INCVRVATI, id eſt humiliati. c COLLES, id eſt potentes. Vide Iſaiæ 40. d AB ITINERIBVS & cæt. id eſt ob aduentum æterni Dei in mundum. e PRO INIQVITATE, id eſt ob iniquitatem. f TENTORIA, ſcilicet euerſa. g AETHIOPIAE, pro, Aethiopum, id eſt peccatorum, peccatis deformium. LXX. *Aethiopum*. h PELLES, id eſt tabernacula: è pellibus enim fiebant. LXX. *tabernacula*. i MADIAN. eſt Madian pars Aethiopiæ, vt patet Num. 12. & 2. Paralip. 14. eſt ergo repetitio. k IN FLVMINIBVS, pro, in flumina, ſcilicet tantùm: quaſi dicat, Nunquid ſolùm oſtendes potentiam tuam in ſiccando Iordanem & mare Rubrum, veluti aſcensâ quadrigâ ad ſeruandum tuos? l AVT IN FLVMINIBVS, ſcilicet Aegypti conuerſis in ſanguinem olim: vel alludit ad id quod dicitur Lucæ 21. & Apoc. 8. & 16. de mari & fluuijs. m QVI ASCENDES. pro, cùm aſcenderis, vel aſcenderes olim. n SALVATIO, ſcilicet populi tui.

† tendens extendes arcum tuum
ſuper ſceptra. dicit Dominus.
*DIAPSALMA.*
† Flumínibus ſcindétur terra.
Vidébunt te, & dolébunt populi.
† Aſpérgens aquas in itinéribus ſuis:
dedit abyſſus vocem ſuam ab altitúdine phantaſiæ ſuæ:
† eleuátus eſt ſol:
& luna ſtetit in ordine ſuo.
† In lúmine iacula tua ibunt,
in ſplendore fulgóris armórum tuórum.
† In comminatióne tua minorabis terram:
& in furóre tuo détrahes gentes.
† Exíſti in ſalútem pópuli tui,
vt ſaluos facias Chriſtos tuos.
† Miſíſti in cápita inimicórum mortem:

---

o SVSCITANS &c. pro, omnino parabis. p ARCVM, id eſt potentiam velut arcum, ſcilicet contra fidei hoſtes. q IVRAMENTA, pro, & iuramenta: ſcilicet ſuſcitabis, id eſt implebis promiſſa: vel quaſi dicat, ſecundùm iuramenta. r TRIBVBVS, id eſt, genti Iſraeliticæ. ſ LOCVTVS ES, id eſt feciſti loquendo cum Patribus, vt Abraham, Iſaac, Iacob, Dauid &c. vide Geneſ. 22. Michææ vltimo, Pſalm. 88. & 131. t FLVVIOS, id eſt populos. u SCINDES, ſcil. ſiſtendo impetum, vt olim in Iordane feciſti: quaſi dicat, reprimes vim hoſtium Eccleſiæ. x TE, id eſt tuam potentiam. y MONTES, id eſt mundi potentes. Quidam ad diem iudicij referunt, iuxta ea quæ dicuntur Luc. 21. & Apocalip. 16 z GVRGES AQVARVM. id eſt ſeruos Dei perſequentium impetus more aquæ inundantis. a TRANSIIT, pro, tranſibit, id eſt ceſſabit, te ſcilicet reprimente. b ABYSSVS, id eſt copia aquarum, ſcilicet perſecutorum. c VOCEM, id eſt ſtrepitum, vt ſolent aquæ furibundæ, quaſi dicat, vehementer perſequentur impij fideles. d AL-

Suſci-

op o Suscitans suscitábis Parcum tuum,
qrs q iuraménta r tribubus quæ s locútus es.
SEMPER.
tu † t Flúuios u scindes terræ.
xy Viderunt x te; & doluerunt y montes:
za † z gurges aquárum a transijt.
bc † dedit b abyssus c vocem suam:
de d altitúdo e manus suas leuáuit.
f † f sol & luna steterunt in habitaculo suo.
g In luce sagittárum tuárum g ibunt,
in splendore fulgurántis hastæ tuæ.
hi † In h frémitu conculcábis i terram:
k & in furóre k obstupefácies gentes.
l † l Egressus es in salutem populi tui,
in salutem cum Christo tuo;
mn † Percussisti m caput de n domo impij:

---

TITVDO, id est profunditas, scilicet abyssi. e MANVS SVAS, id est aquarum vim velut manus, scilicet persecutores vires suas contra Dei seruos. Quidam hæc referunt ad laudes Dei decantatas, per *abyssum* id est homines, & *altitudinem* id est Angelos, celebrantes scilicet Christi victorias. f SOL ET LVNA, scilicet tempore Iosuæ olim: itemque in die iudicij, cùm scilicet cessabit motus cælorum. g IBVNT, id est fugient scilicet hostes tui sagittis fulgentibus territi. vide Sap. 5. Apoc. 16. seu potiùs, in infernum detrudentur tuis percussionibus veluti sagittarum ictibus & hastæ. h FREMITV, id est indignatione. i TERRAM, id est terrenos homines. k OBSTVPEFACIES, scilicet attonitos reddens supplicijs: vel alludit ad illud Luc. 21. *Arescentibus hominibus præ timore* &c. l EGRESSVS ES. præterita pro futuris. m CAPVT, scilicet Antichristum. n DOMO IMPII, id est familia diaboli; vel *impij*, pro, impiorum.

excitásti víncula vſque ad ceruíces.

## *IN FINEM.*

† Præcidísti in alienatióne cápita potentium:
mouebúntur in ea gentes.
† adapérient lora ſua,
ſicut pauper edens in occúlto.
† Miſiſti in mare equos tuos,
turbántes aquas multas.
† Cuſtodíui; & expáuit venter meus
à voce oratiónis labiórum meórum:
† & introíuit tremor in oſſa mea.
& ſubtus me turbáta eſt virtus mea.
† Requiéſcam in die tribulatiónis meæ;
vt aſcéndam ad populum tranſmigratiónis meæ.
† quóniam ficus non áfferet fructum:
& non erit generátio in víneis.
† mentiétur opus olíuæ:
& campi non fácient eſcas.
† defecérunt ab eſca oues:

---

o DENVDASTI & cætera. quaſi dicat, prorſus domum euertiſti vſque ad fundamenta. p VSQVE AD COLLVM, ſcilicet euertiſti. quaſi dicat, vt cùm quis mergitur aquis totus & obruitur; ſic penitus deleuiſti. vel, vſque ad conculcationem colli, quod ſolent victores facere. Hic iterũ Hebr. additur *Selah*. LXX. *In finem*, id eſt perpetuo. vide ſupra q MALEDIXISTI, ſcilicet deſtruendo. Dei dicere, facere eſt. r SCEPTRIS EIVS, id eſt potentiæ, ſeu regno diaboli vel peccati. ſ CAPITI, pro, capitibus, id eſt ducibus. t DISPERGENDVM, id eſt perdendum. u ME. Loquitur in perſona populi Dei. x EXSVLTATIO EORVM, ſcilicet tanta erat venientium. y FECISTI, pro, facies. quaſi dicat, incedes tu per medias calamitates, inde tuos eripiens. z AVDIVI, ſcilicet Dei terribile iudicium de malis. a VENTER, id eſt interio-

denu-

o p † [o] denudáſti fundaméntum eius [p] vſque ad collum.

*SEMPER.*

q r † [q] Maledixiſti [r] ſceptris eius,
ſ [ſ] capiti bellatorum eius,
t u venientibus vt turbo ad [t] diſpergendum [u] me.
x † [x] exſultatio eorum
ſicut eius qui déuorat pauperem in abſcóndito.
† Viam [y] fecíſti in mari equis tuis,
y in luto aquarum multárum.
z a † [z] Audiui; & conturbátus eſt [a] venter meus:
b [b] à voce contremuérunt labia mea.
c † [c] Ingrediatur putredo in oſſibus meis;
& ſubter me ſcateat:
d e † [d] vt requieſcam in die [e] tribulationis;
f vt aſcéndam ad populum [f] accínctum noſtrum.
† [g] ficus enim non florebit:
g & non erit germen in vineis.
† [h] mentietur opus oliuæ:
h & arua non áfferent cibum.
i † [i] abſcindetur de ouili pecus:

---

ra ſeu viſcera. b A VOCE, pro, ad vocem, ſcilicet tuam mihi reuelantem hæc. vel quaſi dicat, ita vt vocem edere non poſſem præ timore. c INGREDIATVR &c. quaſi dicat, mala mihi huius vitæ potius eueniant dum viuo, quàm illa ſupplicia patiar parata impijs. d VT REQVIESCAM, pro, modò vt requieſcam, Hieron. 2. con Pelag. e TRIBVLATIONIS, ſcilicet damnatorum, vel iudicij vltimi. f ACCINCTVM, ſcil. fortitudine. quaſi dicat, fortem & victorem, ſcilicet cum Chriſto regnantem g FICVS ENIM &c. per hæc ſignificatur magna bonorum ſpiritualium penuria futura tempore Antichriſti h MENTIETVR, id eſt fallet operantem, ſcilicet non ſecuto fructu vel, *opus* vocat fructum, qui fallere dicitur, dum non prouenit exſpectatus. i ABSCINDE-

& non erunt in præsepio boues.
† Ego autem in Domino gloriábor:
gaudébo in Deo IESV meo.
† Domine Deus virtus mea, constítue pedes meos
in consummatióne;
& super excélsa státue me:
vt vincam in claritáte ipsius.

---

TVR, id est peribit vel deficiet. k IESV LXX. *Saluatore*. Chald. *redemptore*. l QVASI CERVORVM, id est agiles. m EXCELSA, scilicet cælos. n MEA, scilicet cælum patria iu-

*Orationes.*

Cod. Card. Chisij scriptus ad initium XI. sæculi.

1 DOmine Iesu Christe, qui in substantia nostræ mortalitatis ostendi voluisti; & pro nobis patiens, Crucis cornua subíre non recusasti: præsta quæsumus; vt tuæ diuinitatis fieri participes, & in te semper gloriari atque gaudere mereamur. Qui viuis.

Missale Mozar. in Parasceue & Breu. fol. 221.

2 VNigenite Filius Dei Patris, de quo ante tam innumeros annos Propheta cantauit hunc versum; *In medio duorum animalium cognoscéris*: cognitus

---

* Cod. Vatic. &c.

## * HYMNVS TRIVM PVERORVM.

HRabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Hymnus trium Puerorum, quem Danielis Propheta liber continet, in Hebræo non habetur; sicut Interpres noster beatus videlicet Hieronymus testatur: sed ex LXX. vel aliorum Interpretum editione additus est. vbi & antè narratur quòd* Angelus Domini descenderit cum Azaria & socijs eius in fornacem; & excusserit flammam ignis de fornace; & fecerit medium fornacis quasi ventum roris flantem; & non tetigerit eos omnino ignis; neque contristauerit, nec quicquam molestiæ intulerit. *Potest & hic* Angelus Domini, *qui descendit cum tribus pueris in caminum ignis ardentis, & eos protexit ab ardore flammarum; typicè significare*

& non

& non erit arméntum in præsépibus.

† Ego autem in Domino gaudébo:

k & exsultabo in Deo [k] IESV meo.

† Deus Dominus fortitúdo mea:

l & ponet pedes meos [l] quasi ceruórum:

m n o † & super [m] excélsa [n] mea dedúcet me [o] Victor in psalmis canéntem.

---

storum. o VICTOR, scilicet Christus, vel potiùs *victori*, vt legit Hieron. quasi dicat, Christi victoriam carmine seu cantu celebrantem, & pro victoria mihi data gratias agentem.

planè es non solùm inter duos latrones pendens in ligno, vel duorum Testamentorum in medio: verùm etiam fugâ solis, occasu diei, concussione terrarum, Tu Christe descendisti ad inferos; & Sanctos sepulchra laxarunt: pietatem ergo tuam quæsumus; vt intelligere possimus quantum nobis resurgens præstiteris in regno; qui nos moriens resuscitasti cum gloria de inferno. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

---

*Ita cod. Vatic. 5729.

## *BENEDICTIONES TRIVM PVERORVM.

Cornelius Iansenius Episcopus Gandauensis.

*Canticum, quod Danielis tertio tres pueri in ardentem fornacem missi, vno ore decantasse scribuntur; similis omninò est argumenti cum Psalmo CXLVIII. Siquidem etiam in isto præ multa de Dei benignitate lætitia mentis, tres adolescentes omnem creaturam ad creatoris laudem prouocant; à cælestibus per media quæ in aëre gignuntur, ad inferiora descendentes: per singula quæ vel in terra vel in aquis sunt discurrentes; donec tandem ad hominem deueniant: vbi peculiariter Dei populum & Sanctos, nominatim quoque se ipsos ad laudem adhortantur eius, qui sua benignitate in eis mirabilia operatus erat. Hoc autem Canticum etsi in Hebræo*

*Domi-*

*Dominum Saluatorem: quem Prophêta* màgni consilij Angelum *nominauit: eo quòd sua & Paterna* adnunciator *est* voluntatis *Hic quoque descendit in hunc mundum: vbi Rex* Confusionis *id est Diabolus*, fornacem *hoc est corda iniquorum*, igne *cupiditatis atque luxuriæ* inflammat: *vt* flatu *Spiritus Sancti per gratiam suam electos suos ab hoc* igne *seruet illæsos: quatenus eius laudibus intenti, pro ereptione sua gratias referant liberatori suo. De quo subditur*: Tunc hi tres quasi ex vno ore laudabant & glorificabant & benedicebant Dominum in fornace, dicentes. *Isti ergo tres viri, qui* quasi ex vno ore laudabant & glorificabant & benedicebant Dominum; *significant Electos Dei: qui in sanctæ Trinitatis fide solidati, vnum Deum Patrem & Filium & Spiritum Sanctum adorant, colunt & prædicant*. laudant *quidem eum recta credulitate*: glorificant *vera confessione*: *&* benedicunt *bona operatione. Vnde etiam concorditer dicunt*. Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum; & laudabilis & gloriosus & superexaltatus in sæcula.

*Dominica ad Matutinum.*

Ex Psalterio Romano.

Prophera.

BENEDICITE OMNIA OPERA DOMINI, DOMINVM.

† Benedícite cæli Dominum.
benedícite Angeli Domini Dominum.
† benedícite aquæ quæ super cælos sunt Dominum.
benedícite omnes virtutes Domini Dominum.
† benedícite sol & luna Dominum.
benedícite stellæ cæli Dominum.
† benedícite ímber & ros Dominum.
benedícite omnis spiritus Dominum.
† benedícite ignis & æstus Dominum.
benedícite noctes & dies Dominum.

non

*non inueniatur apud Danielem; sicut nec historia Susannæ, & Belis, Draconisque: Ecclesia tamen Christiana tam apud Græcos quam apud Latinos, ex* Theodotionis *translatione hæc publicè in templis cantanda & legenda suscepit. Neque tamen apud Græcos, neque apud Latinos eadem omninò forma decantatur; qua apud Danielem descriptum legitur. nam omissis aliquot versibus in principio, apud vtrosque incipitur ab eo versu:* Benedicite omnia opera *&c. Deindè apud Latinos quidem pars illa,* Laudate & superexaltate eum in sæcula, *quæ apud Danielem toties repetitur, quoties verbum* Benedicite; *in principio tantùm & in fine canitur, duobus semper versibus in vnum coniunctis; & in fine additum est:*Benedicamus Patrem & Filium *&c. Apud Græcos verò ijs creaturis, quæ in duobus versibus ad laudem Dei inuitantur, in vnum versum coniunctis sub verbo* Benedicite *semel posito: tùm deindè additur semper:*Laudate & superexaltate eum in sæcula. *& in fine additur:* Benedicite Apostoli Prophetæ & Martyres Domini Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula. Benedicamus Patrem *&c.* Et nunc & semper & in sæcula sæculorum. Amen. Laudemus benedicamus adoremus Dominum; laudantes & superexaltantes eum in sæcula.

*Dominica ad Matutinum.*

Propheta.

BENEDICITE OMNIA OPERA DOMINI DOMINO:
laudáte & superexaltáte eum in sæcula.
† Benedícite Angeli Domini Domino.
benedícite cæli Domino.
† benedícite aquæ omnes quæ super cælos sunt Domino.
benedícite omnes virtutes Domini Domino.
† benedícite sol & luna Domino.
benedícite stellæ cæli Domino.
† benedícite omnis imber & ros Domino.
benedícite omnes spiritus Dei Domino.
† benedícite ignis & æstus Domino.
benedícite frigus & æstus Domino.
† benedícite rores & pruína Domino.
benedícite gelu & frigus Domino.

✝ benedícite ténebræ & lumen Dominum.
benedícite frigus & cáuma Dominum.
✝ benedícite pruína & niues Dominum.
benedícite fúlgura & nubes Dominum.
Benedícat terra Dominum.
✝ benedícite montes & cólles Dominum.
benedícite omnia naſcéntia terræ Dominum.
✝ benedícite mária & flumina Dominum.
benedícite fontes Dominum.
✝ benedícite cete & omnia quæ mouentur in aquis, Dominum.
benedícite vólucres cæli Dominum.
✝ benedicite béſtiæ & vniuerſa pecora Dominum.

Benedícat Iſraèl Dominum.
✝ benedícite Sacerdótes Domini Dominum.
benedícite ſerui Domini Dominum.
✝ benedícite ſpiritus & animæ iuſtórum Dominum.
benedícite ſancti & humiles corde Dominum.
✝ benedícite Ananía, Azaría, Miſaèl, Dominum.
Benedicamus Patrem & Fílium cum Sancto Spiritu:
laudemus & ſuperexaltémus eum in ſæcula.
✝ Benedíctus es in firmaménto cæli;
& laudábilis & glorióſus & ſuperexaltátus in ſæcula.

Bene-

† benedícite glácies & niues Domino.
benedícite noctes & dies Domino.
† benedicite lux & ténebræ Domino.
benedícite fúlgura & nubes Domino.
† Benedícat terra Dominum:
laudet & superexaltet eum in sæcula.
† benedícite montes & colles Domino.
benedícite vniuérsa germinántia in terra Domino.
† benedícite fontes Domino.
benedícite maria & flúmina Domino.
† benedícite cete & omnia quæ mouéntur in aquis, Domino.
benedícite omnes vólucres cæli Domino.
† benedícite omnes béstiæ & pécora Domino.
benedícite filij hominum Domino.
† Benedícat Israèl Dominum:
laudet & superexáltet eum in sæcula.
† benedícite Sacerdótes Domini Domino.
benedícite serui Domini Domino.
† benedícite spiritus & animæ iustórum Domino.
benedicite sancti & húmiles corde Domino.
† benedicite Ananía, Azaría, Misaèl Domino:
laudate & superexaltáte eum in sæcula.
† Benedicámus Patrem & Filium cum Sancto Spiritu:
laudemus & superxaltémus eum in sæcula.
† Benedictus es Domine in firmaménto cæli;
& laudábilis & glorióśus & superexaltátus in sæcula.

*Orationes.*

Cod. Vat. 84. 1 DEus quem omnia opera benedicunt, quem cæli glorificant, Angelorum multitúdo conlaudant; quæsumus te; vt sicut tres pueros de camino ignis non solum inlæsos, sed etiam tuis laudibus conclamantes liberasti; ita nos peccatorum nexibus obuolútos, velut de voragine ignis eripias: vt dum te Deum Patrem benedictione laudamus, criminum flammas, operumque carnálium incendia superantes, hymnum tibi debitum iure meritoque reddamus. Per.

Cod. Cardin. Chisij scriptus ad initium sæculi XI. 2 DEus, à quo cuncta creata benedici desiderant, & ipse nullius horum indiges benedictione; suscipe propitius nostri pectoris hymnum: & concede vt liberati à morte perpetuâ, quandoque te in paradisi beatitudine cum Sanctis omnibus sine fine glorificemus. Qui trinus & vnus Deus viuis & regnas per immortalia sæcula sæculorum.

Breu. Mozarab. fol. 53. 3 DOmine Deus patrum nostrorum; laudabilis enim & superexaltatus in sæcula tu es. rectè ergo tuæ gloriæ nomen benedicetur in æternum; & vel in magnis vel in modicis tu creator, tu ópifex sapientissimus declamáris: ideo quæsumus;[vt] qui te orando pro vniuersitatis conditione Dominum benedicimus; benedictæ sanctitatis illustratione lætemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 64. 4 DOmine Deus, qui super Cherubim sedens, laude magnificaris creaturæ subiectæ: vt dum magna condíderis; incomparabiliter tu magnificentissimus æstiméris: tibi ad nutum obtemperant cuncta, quæ te auctore subsistunt; & hoc illis est in honore quòd sunt à te condita & sunt subiecta. proinde ita proficere præsta: vt dum labia in tuis benedíctionibus pándimus; benedictionem cælestis gratiæ impetremus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

CANTI-

Cod. Palat. 50 in Vatic.

# CANTICVM S. MARIÆ MATRIS DOMINI.

HRabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Beatissima Virgo Maria postquam se cælesti partu grauidam cognouit; nequaquam se de donis cælestibus, quasi à se hæc essent extulit: sed vt magis magisque donis esset apta diuinis; in custodiam humilitatis mentis suæ gressum fixit; memor Scripturæ præcipientis:* Quanto magnus es, humilia te in omnibus. *Moxque vt Angelus qui diuinum ei partum nuntiabat, ad cælestia redijt, surgit, ad montana conscendit; gestansque in vtero Deum, seruorum Dei habitacula petijt, ac requirit alloquia. In cuius aduentu Elisabeth salutationem Matris Domini audiens; mox de ea prophetauit; &* Matrem Domini ad se venisse *testata est:* *quam* benedictam inter mulieres *esse;* & benedictum fructum ventris eius *pronunciauit. insuper & ad vocem eius narrauit infantem in vtero suo exsultasse, Spiritu Sancto repletum. Hæc quoque audiens Maria, non se iactanter inani gloria extulit; sed magis per humilitatem tota intentione animi gratias Deo retulit, dicens.*

Eccli. III. 10.

*Quotidie ad Vesperum.*

a — à MAGNIFICAT ANIMA MEA DOMINVM:

b c d — † & [b] exsultáuit [c] spíritus meus in Deo [d] salutári meo:

e — † quia respéxit [e] humilitatem ancíllæ suæ.

f — Ecce enim ex [f] hoc beatam me dicent omnes

g — [g] generatiónes:

† quia fecit mihi magna qui potens est:

h — & [h] sanctum nomen eius:

i — † & misericordia eius [i] à progénie in progénies

k — [k] timentibus eum.

---

Emanuel Sà.

a MAGNIFICAT, id est laudibus effert, seu magnopere prædicat. b EXSVLTAVIT. pro, exsultat c SPIRITVS, id est anima. repetitio more Hebræo: quasi dicat, anima mea quanta quanta est. d SALVTARI, id est saluatore e HVMILITATEM, Græcè ταπείνωσιν id est *paruitatem* seu *abiectionem.* f HOC, scilicet tempore g GENERATIONES, id est ætates seu gentes, scilicet fideles. h SANCTVM, scilicet venerandum & colendum. i A PROGENIE &c. quasi dicat, per omnes ætates subuenit. k TIMENTIBVS, id est colentibus religiose. Debetur

Fecit

l m ✝ l Fecit poténtiam in m bráchio ſuo :
n o n diſpérſit ſupérbos o mente cordis ſui.
p ✝ depóſuit poténtes de p ſede :
& exaltáuit humiles.
q ✝ q éſurientes impléuit bonis :
r ſ & r díuites ſ dimíſit inánes.
t u x ✝ t Suſcépit u Iſraël x puerum ſuum ;
y y recordátus miſericórdiæ ſuæ
✝ ( ſicut locútus eſt ad patres noſtros )
z * ** z Abrahàm & * ſémini eius ** in ſæcula.

---

Dei potentiæ & ſanctitati timor & reuerentia. l FECIT. præterita pro præſentibus. m BRACHIO, id eſt virtute. n DISPERSIT, id eſt perdidit. o MENTE CORDIS. quaſi dicat, elatos animo & arrogantes. p SEDE, id eſt dignitate ſeu potentia. q ESVRIENTES; ſcilicet iuſtitiam, vel pauperes. r DIVITES, ſcilicet in oculis ſuis, id eſt ſuperbos, vt ſit repetitio. vel, confidentes in diuitijs. ſ DIMISIT, ſcilicet à ſe. quaſi dicat, priuauit diuitijs ſeu bonis quibus gloriabantur. t SVSCEPIT, ſcilicet ſuccurrendo. u ISRAEL Accuſatiuus eſt. x PVERVM, id eſt ſeruum, ſcilicet ſe colentem. y RECORDATVS, id eſt ſe memorem declarando. z ABRAHAM. Datiuus eſt, qui regitur à *miſericordiæ* ſcilicet promiſſæ. * SEMINI, id eſt poſteris. ** IN SAECVLA, id eſt in perpetuum. coniungendum cum *miſericordiæ*, vel *ſemini*.

*Orationes.*

MS. 1 OMnipotens ſempiterne Deus, qui terrenis corporibus, Vnigeniti Filij tui per venerabilem ac glorioſam ſemper Virginem Mariam ineffabile myſterium coniungere voluiſti; petimus immenſam clementiam tuam, vt remiſſionem omnium peccatorum noſtrorum, quam in eius veneratione depoſcimus, te propitiante cónſequi mereamur. Per eundem Dominum.

Omni-

Cod. Cardin. Chisij scriptus ad initium XI. sæculi.

2 OMnipotens sempiterne Deus, qui Ecclesiam tuam in Abrahæ semine, in omnibus Gentibus hæreditariam esse fecisti: concede propitius vt te anima nostra sedulè magnificet; & spiritus noster in tuo salutari semper exsultet. Per.

Breu. Mozarab. fol 361.

3 MAgnificat ecce te, Domine, redemptorem nostrum beatæ Genitricis voce omnis conuentus Ecclesiæ: quia respexisti humilitatem Ancillæ tuæ, cùm te & Virgo sancta concepit; & Ecclesia credendo cognouit: cùm de illa prodideris; & istam redimeres: cùm illam beatam dicunt omnes gentes; in ista beatificentur populorum omnium nationes. suscipe ergo Domine Israel populum tuum, memor misericordiæ tuæ; qui locutus es patribus nostris: vt complementum sit diuinæ promissionis, totius mundi redemptio singularis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

---

Cod. Palat. 30. ib Vatic.

## *CANTICVM ZACHARIÆ PATRIS S. IOHANNIS,

HRabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Zacharias pater beati Iohannis Baptistæ, licet propter dubietatem mentis diù fuisset expers eloquio; munere tamen non est priuatus diuino: sed edito puero, cuius nomen tacendo conscripserat; gratia Sancti Spiritus illustratus, quid futurum esset in Dei populo prophetando pronunciauit, dicens.*

*Quotidie ad Matutinum.*

a b c d

[a] BENEDICTVS DOMINVS DEVS [b] ISRAEL:
quia visitáuit & [c] fecit redemptiónem [d] plébis suæ:

---

Emanuel Sâ.

a BENEDICTVS, scilicet sit, id est laudetur seu prædicetur. b ISRAEL, id est quem Israel colit. c FECIT REDEMPTIONEM, id est misit redemptionem. d PLEBIS. id est populo.

&

l m † l Fecit poténtiam in [m] bráchio ſuo :
n o n diſpérſit ſupérbos [o] mente cordis ſui.
p † depóſuit poténtes de p ſede :
& exaltáuit húmiles .
q † q eſuriéntes impléuit bonis :
r ſ & r díuites [ſ] dimíſit inánes .
t u x † t Suſcépit [u] Iſraèl [x] puerum ſuum ;
y y recordátus miſericórdiæ ſuæ
† ( ſicut locútus eſt ad patres noſtros )
z * ** z Abrahàm & * ſémini eius ** in ſæcula .

---

Dei potentiæ & [ſanctitati timor & reuerentia . l FECIT . præterita pro præſentibus . m BRACHIO , id eſt virtute . n DISPERSIT , id eſt perdidit . o MENTE CORDIS . quaſi dicat, elatos animo & arrogantes . p SEDE , id eſt dignitate ſeu potentia . q ESVRIENTES , ſcilicet iuſtitiam , vel pauperes . r DIVITES , ſcilicet in oculis ſuis,id eſt ſuperbos, vt ſit repetitio.vel,confidentes in diuitijs . ſ DIMISIT, ſcilicet à ſe . quaſi dicat , priuauit diuitijs ſeu bonis quibus gloriabantur . t SVSCEPIT , ſcilicet ſuccurrendo , u ISRAEL Accuſatiuus eſt . x PVERVM , id eſt ſeruum, ſcilicet ſe colentem . y RECORDATVS , id eſt ſe memorem declarando . z ABRAHAM . Datiuus eſt , qui regitur à *miſericordiæ* ſcilicet promiſſæ . * SEMINI , id eſt poſteris . * * IN SAECVLA , id eſt in perpetuum.coniungendum cum *miſericordiæ* , vel *ſemini* .

## *Orationes .*

MS. 1 OMnipotens ſempiterne Deus , qui terrenis corporibus, Vnigeniti Filij tui per venerabilem ac glorioſam ſemper Virginem Mariam ineffabile myſterium coniungere voluiſti ; petimus immenſam clementiam tuam, vt remiſſionem omnium peccatorum noſtrorum, quam in eius veneratione depoſcimus, te propitiante cónſequi mereamur . Per eumdem Dominum.

Omni-

Cod. Cardin. Chisij scriptus ad initium XI. sæculi.

2 OMnipotens sempiterne Deus, qui Ecclesiam tuam in Abrahæ semine, in omnibus Gentibus hæreditariam esse fecisti: concede propitius vt te anima nostra sedulè magnificet; & spiritus noster in tuo salutari semper exsultet. Per.

Breu. Mozarab. fol 361.

3 MAgnificat ecce te, Domine, redemptorem nostrum beatæ Genitricis voce omnis conuentus Ecclesiæ: quia respexisti humilitatem Ancillæ tuæ, cùm te & Virgo sancta concepit; & Ecclesia credendo cognouit: cùm de illa prodideris; & istam redimeres: cùm illam beatam dicunt omnes gentes; in ista beatificentur populorum omnium nationes. suscipe ergo Domine Israel populum tuum, memor misericordiæ tuæ; qui locutus es patribus nostris: vt complementum sit diuinæ promissionis, totius mundi redemptio singularis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

---

Cod. Palat. 30. ib Vatic.

## *CANTICVM ZACHARIÆ PATRIS S. IOHANNIS,

HRabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Zacharias pater beati Iohannis Baptistæ, licet propter dubietatem mentis diù fuisset expers eloquio; munere tamen non est priuatus diuino: sed edito puero, cuius nomen tacendo conscripserat; gratia Sancti Spiritus illustratus, quid futurum esset in Dei populo prophetando pronunciauit, dicens.*

*Quotidie ad Matutinum.*

a

b c d

a BENEDICTVS DOMINVS DEVS b ISRAEL:
quia visitáuit & c fecit redemptiónem d plébis suæ:

---

Emanuel Sá.

a BENEDICTVS, scilicet sit, id est laudetur seu prædicetur. b ISRAEL, id est quem Israel colit. c FECIT REDEMPTIONEM, id est misit redemptionem. d PLEBIS. id est populo.

&

e † & eréxit [e] cornu ſalútis nobis
f g in [f] domo Dauid [g] puéri ſui :
h † ſicut [h] locútus eſt per os ſanctórum
i qui à ſæculo [i] ſunt , Prophetárum eius;
k † [k] ſalutem ex inimícis noſtris ,
& de manu omnium qui odérunt nos :
l † ad faciéndam miſericordiam [l] cum patribus no-
noſtris ,
m n & [m] memorari [n] teſtaménti ſui ſancti :
o † [o] iuſiurandum, quod iuráuit ad Abrahàm patrem
noſtrum ,
datúrum ſe nobis ,
† vt ſine timóre de manu inimicórum noſtrorum
liberati ,
ſeruiamus illi
p † in ſanctitáte [p] & iuſtítia coram ipſo ,
omnibus diebus noſtris .
† Et tu puer, *Prophéta Altiſſimi* vocáberis :
q præibis enim ante faciem Domini [q] parare vias
eius ;
r † ad dandam [r] ſcientiam ſalútis plebi eius ,
ſ in [ſ] remiſſionem peccatorum eorum ,

---

e CORNV, id eſt robur, quaſi dicat, fortem ſalutem dedit vel, fortem Ducem qui ſeruet. f DOMO , id eſt familia . g PVERI , id eſt ſerui. h LOCVTVS EST , id eſt promiſit, ſeu prædixit . i SVNT, pro, fuerunt . k SALVTEM, ſcilicet ſe daturum , nempe ſeruaturum l CVM PATRIBVS, pro, patribus, ſcilicet promiſſam. m MEMORARI, id eſt, ad declarandum ſe memorem . n TESTAMENTI, id eſt pacti . o IVSIVRANDVM , pro , iuriſiurandi . vel ſubintellige, implendum . p ET IVSTITIA , explicatio præcedentis: *iuſtitia* enim ſanctitas , & *iuſti* ſancti . q PARARE , id eſt, ad parandum r SCIENTIAM, id eſt cognitionem . ſ REMISSIONEM, ſcilicet per Chriſtum obtinendam .

t ✝ per viſcerâ [t] miſericórdiæ Dei noſtri.
u x y [u] in quibus viſitáuit nos [x] ORIENS [y] ex alto,
z a ✝ [z] illumináre his qui in ténebris & in [a] vmbra
b mortis [b] ſedent;
c d ad dirigéndos [c] pedes noſtros in viam [d] pacis.

---

t MISERICORDIAE, ſcilicet quâ peccata remittuntur, & ſalus ſeu iuſtitia prima datur non meritis: gratis enim iuſtificamur. u IN QVIBVS, id eſt per quæ x ORIENS. nomen eſt ſubſtantiuum, ſignificans Meſſiam. vide Zachar. 6. y EX ALTO, id eſt cælo: iunge cum, *viſitauit*. z ILLVMINARE, id eſt ad illuminandum. a VMBRA MORTIS. Repetitio: eſt enim id epitheton tenebrarum, quod mortis imaginem referant. b SEDENT, id eſt manent. c PEDES, id eſt affectus, d PACIS, id eſt in pacem ducentem, ſeu pacificam.

*Orationes.*

MS. 1 OMnipotens ſempiterne Deus, qui beatiſſimum Præcurſorem tuum Iohannem Baptiſtam, ad præparandas Vnigeniti tui vias naſci iuſſiſti: præſta quæſumus; vt interceſſionis eius auxilium tribuas; & ad implenda mandata præpares voluntates. Per eumdem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Cod. Cardin. Chiſij ſcriptus ad initium XI. ſæculi. 2 VT tibi Domine in ſanctitate & iuſtitiâ ſeruire gaudeamus; expulſis, quæſumus, de cordibus noſtris peccatorum tenebris & vmbrâ mortis; pedes noſtros in viam pacis propitius dirige: & ab omnibus iniquitatum ſcandalis indeſinenter cuſtodi. Per.

Breu. Mozarab. fol. 374. 3 CHriſte Dei Filius, qui ſanctificatum tibi Iohannem Præcurſorem tuum, prophetam tibi eligis; præparans tibi viam in principio viarum tuarum; & per te puerum illum ante te boni nuncium déſtinas; concede nobis ſurſum ſemper corda habere: vt Verbum, quod Vox adhuc tenta prædicauit in vtero; peccatores indultæ pietatis munificet dono. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

# CANTICVM SIMEONIS IVSTI.

H. Rabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus.

*Narrat Euangelista Lucas, quòd cùm parentes Iesu Domini nostri ipsum puerum inducerent in Hierusalem ad templum Domini, vt facerent secundùm Legem pro eo; & offerrent hostias secundùm quod scriptum est in Lege Domini: deindè quòd acceperit eum iustus Simeon in vlnas suas; & benedixerit illum, prophetizans de ipso. Magna quidem Domini potentia; sed non minor claret humilitas: vt qui cælo terraque non capitur, grandæui hominis gestetur totus in vlnis. Sed & tropicè accipit Simeon Christum, veteranus infantem; vt doceat nos exuere veterem hominem qui corrumpitur cum actibus eius, & renouato spiritu mentis nostræ, induere eum qui secundùm Deum creatus est in iustitia & sanctitate & veritate: hoc est, deponentes mendacium, loqui veritatem, & cætera quæ ad noui hominis statum pertinent, ore corde & opere perficere. Accipit senior iustus secundùm legem, & timoratus puerum Iesum in vlnas suas: vt significet iustitiam operum quæ ex lege erant: quis enim nesciat opera per manus & brachia solere figurari? humili quidem salutaris fidei Euangelicæ gratia mutanda accipit senior infantem Christum; vt insinuet hoc sæculum quasi senio iam & longæua ætate defessum, ad innocentiam & (vt ita dixerim) infantiam Christianæ conuersationis rediturum; & sicut aquilæ, iuuentutem illius esse renouandam.*

Quotidie ad Completoriũ.

NVNC DIMITTIS SERVVM TVVM, DOMINE,
secundùm verbum tuum, in pace:
† quia viderunt oculi mei Salutare tuum.
† quod parásti ante fáciem omnium populórum,
† lumen ad reuelatiónem Géntium,
& gloriam plebis tuæ Israél.

*Orationes.*

1 PErfice in nobis, quæsumus, Domine gratiam tuam; qui iusti Simeónis exspectatiónem implesti. vt sicut ille mortem non vidit priusquam Christum Dominum vidére mererétur; ita & nos vitam obtineámus ætérnam. Per eumdem.

Breu. Mozarab. fol. 38. 146.

2 OMnipotens Pater, & Domine Deus largire credenti tuo populo pacem: vt in templo tuo

tuo videamus Salutare tuum; quem Simeon iustus vlnis suis accepit: vt qui lumen ad reuelationem Gentium éxstitit; indultor criminum * sibimet credentium sentiatur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

* *al.* eorummet credentium.

fol. 36. 346.

3 BEatam Domine illam iusti tui Simeonis vocem fac in nobis pari diligentiâ personáre: vt quia vidimus & credimus Salutare tuum; in pace, cùm iússeris, dimittamur: non quò à te dimissos finis vitæ accipiat; sed per te absolutos à debito, in fine pax sempiterna possideat. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 37.

4 NOtum factum est Salutare Domine virtutum; factum est, prædictum Prophetarum præconio; visumque populorum aspectu: dum Simeon vlnis gestauit senex, quod Vates cecinerunt priores: pro quo & promissa & inchoata cognoscitur prophetia, vt requiesceret in pace; dum aspiceret pacem: & Iesus Dominus lumen in reuelationem Gentium, & gloriam plebis tuæ Israel, & promissus prodíret, & pródiens apparéret; lumenque eius prouenírec in sæculo, quos cæcitas oppresserat tenebrarum in mundo. pręsta proinde precibus Ecclesiæ tuæ: vt quos mirabilia hæc fecisti agnoscere; ad te facias in pace peruenire. [℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 346.

5 FAc nos Domine vt Salutare tuum, quem oculis fidei vidimus, placabilem in iudicio sentiamus: vt qui ad reuelationem præparatus est Gentium; non ad punitionem, sed ad saluationem se iudicem íngerat redemptorum. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.*

fol. 346.

6 OMnipotens Deus Pater & Domine largire credenti tuo populo pacem: vt qui Salutare tuum vidimus, visione gratiæ tuæ muneremur. vt qui lumen ad reuelationem éxstitit Gentium, indultor criminum ipsemet credentium sentiatur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

# ALIA CANTICA

## CANTICVM DEBBORÆ ET BARAC in libro Iudicum.

Cap. V.

*Debbora Prophetissa & Barach aduersùs Sisaram Principem exercitus Iabin Regis Chanaan dimicantes: terroreque diuinitus immisso, exercitum vna cum Sisara fugantes; quem profugum infixo clauo tempori eius Iabel mulier occidit; hæc pro ingenti victoria Domino cecinerunt.*

QVI SPONTE OBTVLISTIS DE ISRAEL ANIMAS VESTRAS AD PERICVLVM,
benedícite Domino.
† Audite reges, auribus percipite principes:
ego sum, ego sum, quæ Domino canam;
psallam Domino Deo Israél.
† Domine cùm exíres de Seír,
& transires per regiones Edóm;
† terra mota est,
a cælique ac nubes [a] distillauérunt áquis:
b † montes [b] fluxérunt à facie Domini;
& Sinai à facie Domini Dei Israél.
† In diebus Samgàr filij Anáth,
c d in diebus [c] Iahèl [d] quieuérunt sémitæ:
& qui ingrediebantur per eas, ambulauerunt per calles déuios.
e † [e] cessauérunt [f] fortes in Israèl & quieuerunt;

Emanuel Sá. a DISTILLAVERVNT. sc. præ timore sudantes, quasi dicat, totus orbis tremebat. b FLVXERVNT. repetitio. videtur autem per montes & cælos, Principes intelligere. c IAHEL, de qua lib. Iudic. c. 4. & inf. d QVIEVERVNT &c. quasi dicat, qui iter faciebat, non audebat præ timore ire viâ regiâ. e CESSAVERVNT. Chald. *desolatæ sunt*. LXX. *defecerunt*. f FORTES, Hebr. Pagn. Chald. *vrbes*. LXX. *habitantes*.

donec

donec ſurgeret Debbôra, ſurgeret mater in Iſraél.
g † g Noua bella elégit Dominus:
& portas hoſtium ipſe ſubuértit.
h † clypeus & haſta h ſi apparúerint in quadraginta millibus Iſraél:
cor meum diligit principes Iſraél.
† Qui propiâ voluntate obtuliſtis vos diſcrimini,
benedícite Domino.
i † Qui aſcénditis ſuper i nitentes aſinos,
k & k ſedetis in iudicio,
l & l ambulatis in via, loquimini.
Vbi colliſi ſunt currus, & hóſtium ſuffocátus eſt exercitus:
† ibi narréntur iuſtitiæ Domini;
m & cleméntia m in fortes Iſraél.
n † Tunc deſcéndit populus Domini n ad portas:
& obtinuit principatum.
† Surge, ſurge Debbóra,
ſurge, ſurge & loquere canticum.
Surge Barác;
& apprehénde captiuos tuos fili Abinoém.
† Saluatæ ſunt reliquiæ populi:
Dominus in fortibus dimicauit.
o † ex Ephraim deléuit eos o in Amaléc:
p & poſt eum p ex Beniamin * in populos tuos ô Amaléc.

---

g NOVA BELLA &c. quaſi dicat, inuſitata & mirabilia. Hebr. *Cùm elegit* (ſc. Iſrael) *deos nouos, tunc bellum in portis* ſcil. habuit. h SI APPARVERINT, quaſi dicat, nemo audebat arma ſumere. i NITENTES. Hebr. *candidas.* k SEDETIS IN IVDICIO. Chald. *ſuper iudicium.* LXX. *in iudicio*, quaſi dicat, qui præeſtis iudicijs. vel, qui equitatis commodè. l AMBVLATIS, i. iter facitis. m IN FORTES, i. in exercitu fortium Iſraelitarum. n AD PORTAS, quaſi dicat, ad egrediendum ex vrbibus intrepidè. o IN AMALEC, i. Amalecitas. p EX BENIAMIN. ſc. fuit etiam victoria.

De

† De Machìr principes deſcendérunt ;
& de Zabulòn qui exercitum ducerent ad bellandum.
† duces Iſſachàr fuere cum Debbóra ;
& Baràc veſtigia ſunt ſecuti :
qui quaſi in præceps ac bárathrum ſe diſcrímini dedit .
q † Diuiſo contra ſe q Rubén ,
magnanimorum reperta eſt contentio .
r † Quare habitas inter duos r terminos ,
vt audias ſ ſibilos gregum ?
ſ † Diuiſo contra ſe Rubén ,
magnanimorum reperta eſt contentio .
† Galaàd trans Iordanem quieſcebat :
& Dan vacabat nauibus :
† Asèr habitabat in littore maris ;
& in pórtubus morabatur .
† Zabulòn verò & Nephtalì obtulerunt animas ſuas morti .
in regione Meromé .
† Venerunt reges , & pugnauerunt :
pugnauerunt reges Chanaán
in Thanàc iuxta aquas Mageddó :
& tamen nihil tulére prædantes .
† De cælo dimicátum eſt contra eos :
t † t ſtellæ manentes in ordine & curſu ſuo ,
aduersùs Síſaram pugnauerunt .
† Torrens Cisón traxit cadauera eorum ,
u torrens u Cadumìm, torrens Cisón .
† Conculca anima mea robuſtos :
vngulæ equorum ceciderunt ;

---

q RVBEN, ſcil. dum vult ipſe etiam opem ferre , orta eſt diſcordia . r TERMINOS ,ſcil. inde hoſtium , hinc Iſraelitarum . Alij, *caulas* . ſ SIBILOS , quaſi dicat , vt inter pecora maneas , nec adiuues fratres tuos in bello ? t STELLAE , pro , cæleſte auxilium, ſeu Angeli . u CADVMIM , quaſi dicat , antiquiſſimus . Quidam tamen putant nomen eſſe proprium alterius torrentis .

fugien-

fugientibus impetu,
& per præceps ruentibus fortissimis hostium.
† *Maledicite terræ Meróz:*
x dixit x Angelus Domini:
*maledícite habitatoribus eius:*
*quia non venerunt ad auxilium Domini,*
*in adiutorium fortissimorum eius.*
† Benedicta inter mulieres, Iahèl vxor Habèr Cinæi:
& benedicatur in tabernaculo suo.
† Aquam petenti lac dedit:
y z & in phiala y principum óbtulit z butyrum.
† sinistram manum misit ad clauum;
& dexteram ad fabrórum málleos:
percussitque Sísaram;
quærens in capite vulneri locum,
& tempus validè pérforans.
† Inter pedes eius ruit:
defécit & mortuus est.
voluebatur ante pedes eius:
& iacebat exánimis & miserabilis.
† Per fenestram respiciens, vlulabat mater eius;
& de cœnaculo loquebatur:
† *Cur moratur régredi currus eius?*
*quare tardauerunt pedes quadrigárum illius?*
† Vna sapientior cæteris vxoribus eius,
hæc sócrui verba respondit:
† *Forsitan nunc diuidit spolia:*
*& pulcherrima feminarum eligitur ei.*
† *vestes diuersorum colorum Sisaræ traduntur in prædam:*
*& suppellex varia ad ornanda colla congeritur.*
a † Sic a péreant omnes inimici tui Domine:
qui autem diligunt te,
b sicut sol in ortu suo b splendet, ita rútilent.

x ANGELVS, sc. loquens per me. y PRINCIPVM, quasi dicat, pulchra. z BVTYRVM, pro, lac. a PEREANT, sc. vt Sisara. b SPLENDET, sc. & subinde fit lucidior.

*Oratio.*

Oratio.

Breu. Mozarab. fol. 377.

*De SS. Apostolis.*

CHriste Dei Filius, qui præcedentibus Prophetis, nouæ gratiæ filios introducis; dum Apostolos Prophetis quasi filios patribus succedere facis; qui propriâ voluntate animas suas offerunt: quorum sors vtique inter Sanctos inuenta; quia prædicatio Apostolorum, præcedentium Prophetarum est vaticinio ro-

Esaiæ V. 1.

## CANTICVM ESAIÆ PROPHETÆ DE VINEA DOMINI.

Ex S. Hieron. in Esaiam.

*Esaias Propheta de tribu Iuda, cantat dilecto populo suo carmen lamentabile atque lugubre; quod Christus Patruelis suus, hoc est ex eadem secum tribu generatus, vineæ suæ Israel composuit. Itaque*

Ex Antiphonario Romano MS. & Breu. Mozarab. fol. 111.

*Cantábo nunc dilécto canticum Diléćti vineæ meæ.*

DEVS.

VINEA FACTA EST DILECTO IN CORNV, ET IN LOCO VBERI.
Et macériâ circúmdedi,
& circumfódi & plantáui vineam sorec,
† & ædificaui turrim in medio eius:
& tórcular fodi in ea.
& sustinui vt faceret vuas; fecit autem spinas.

† Et nunc homo Iuda & qui habitatis [ in Ierusalém, ]

Emanuel Sâ.

a CANTICVM, sc. mœstum. b PATRVELIS. Chaldæus & LXX. *dilecti*. quasi dicat, canticum ipsius, seu de ipso, nempe de vinea sua, vt statim additur. c VINEAE SVAE, pro, de vinea sua. d CORNV, i. colle excelso. Chald. *monte excelso*. e FILIO OLEI, i pingui. Chald. *in terra pingui*. LXX. *in loco pingui*. f ELEGIT,

borata;

borata: te poscimus & rogamus: vt qui vtrorumque Testamentorum radijs dispositione mirificâ ordinasti, quò in veritatis ostensione dignè * atque pulcherrimè veteribus noua succederent; fac nos ipsis Apostolis tuis heredes semper exsistere: vt quia per illos suscepimus fidem; cum his etiam habeamus te semper hereditatem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*ibi, facis atque.

## CANTICVM ESAIÆ PROPHETÆ DE VINEA DOMINI.

*Itaque Ierusalem plangitur: & sermone Prophetico illius ruina cantatur. Quæ omnia possunt & ad animæ humanæ referri statum: quæ à Deo plantata in bonum, non vuas attulerit, sed labruscas.*

a b *Cantábo diléćto meo* [a] *canticum* [b] *Patruelis mei*
c [c] *vineæ suæ*.

Propheta. VINEA FACTA EST DILECTO MEO,
d e in [d] cornu [e] filio ólei.
f † & sepiuit eam: & lapides [f] elégit ex illa:
g & plantauit eam [g] electam.
h † & ædificauit [h] turrim in medio eius:
i & [i] tórcular exstruxit in ea.
k † & exspectauit vt faceret [k] vuas;
l & fecit [l] labrúscas.
DEVS. † NVNC ERGO habitatores Ierusalem & viri Iúda,

pro, eiecit: quasi dicat purgauit eam lapidibus. vel, *lapidum materia cinxit*, vt LXX. interpretantur. g ELECTAM, i. electis vitibus. h TVRRIM. Chald. *sanctuarium*. i TORCVLAR. Chald. *altare*. k VVAS. Chald. *opera bona*. l LABRVSCAS. Chald. *opera iniqua*.

iudicáte inter me & vineam meam.

† Quid faciam vineæ meæ, quod adhuc ei non fécerim? quam ſuſtinui vt faceret vuas, fecit autem ſpinas.

† Et nunc ecce ego annúncio vobis quę facturus ſum vineę meę.

Auferam macériam eius; & erit in direptionem.
& déſtruam parietes eius, & erit in conculcationem.

† & derelinquam vineam meam:
& non putábitur neque fodiétur:
& aſcendent in eam ſicut in agrum incultum ſpinę:
& nubibus mandabo ne pluant ſuper eam pluuiam.

† Vinea enim Domini Sabaòth, domus eſt Iſraél:
& homo Iúda, nouellum dilectum.

† Suſtinui vt fáceret iudicium:
fecit autem iniquitatem,
& non iuſtitiam, ſed clamorem.

---

m AN QVOD. Hebr. *cur?* quaſi dicat, Dignum ne fuit? n SEPEM EIVS. Chald. *maieſtatem meam*. o MACERIAM, Chald. *domum ſanctuarũ*. p NVBIBVS. Chald. *Prophetis*. q PLVANT SVPER EAM IMBREM. Chald. *prophetizent ſuper eos prophetiam*.

*Orationes.*

Sacram. Gelaſianum in Paſchate.

1 DEus, qui in omnibus Eccleſiæ tuæ filijs, ſanctorum Prophetarum voce manifeſtaſti, in omni loco dominationis tuæ ſatorem te bonorum ſeminum, & electorum pálmitum eſſe cultorem: tribue populis tuis, qui & vinearum apud te nomine cenſentur & ſégetum; vt ſpinarum & tribulorum ſqualóre reſecato, dignâ efficiantur fruge fœcundi. Per.

Idem in Penteceſte.

2 OMnipotens, ſempiterne Deus, qui per vnicum Filium tuum, Eccleſiæ tuæ demonſtraſti te eſſe iudi-

iudicate inter me & vineam meam.

† Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei?

m † m an quod exspectaui vt faceret vuas; & fecit labrúscas?

† Et nunc ostendam vobis quid ego faciam vineę meę.

n Auferam n sepem eius; & erit in direptionem:

o díruam o macériam eius; & erit in conculcationem

† & ponam eam desertam:

non putabitur & non fodietur:

& ascendent vepres & spinę:

p q & p nubibus mandabo ne q pluant super eam imbrem.

† Vínea enim Domini exercituum, domus Israël est:

r & vir Iúda, r germen eius delectabile.

ſ & exspectaui vt faceret ſ iudicium;

& ecce iniquitas:

& iustitiam;

t & ecce t clamor.

---

r GERMEN EIVS DELECTABILE. Chald. *plantatio lætitiæ eius*, i. ei iucunda. LXX. *nouella plantatio dilecta*. ſ IVDICIVM, i. quod iustum est. t CLAMOR, sc. oppressorum. vel quasi dicat, clamant ad me iniustitiæ. Chald. *multiplicant peccata*.

cultorem, omnem palmitem, fructum in eodem Christo tuo (qui vera vitis est) efferentem clementer éxcolens, vt fructus ásferat ampliores: fidelibus tuis, quos velut vineam ex Ægypto per fontem Baptismi * pertulisti, nullæ peccatorum spinæ prȩualeant: vt Spiritûs tui sanctificatione muníti, perpetuâ fruge ditentur. Per eumdem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat Deus in vnitate eiusdem Spiritus Sancti, per omnia sæcula sæculorum.

**al. transtulisti.*

Breu. Mozarab. fol. 131. 3 DOmine, qui Israëliticam vineam pro fructibus repulisti spinarum; ámplia Ecclesiam tuam inla-

tióne virtutum : vt maceriâ ; quâ illi detecti sunt, præceptorum nos ámbias : & turrim regni torculárque altaris, quod illis immínuis, nobis impertias : vt imbre nubium in pluuiam ruptâ, flammarum debitas vepres

Esaiæ XXVI. 1.

## ALIVD CANTICVM ESAIÆ PROPHETÆ.

*Canticum istud, quod in terra confessionis & laudis Sancti canunt, de Domino Saluatore loquitur. cuius aduentu, cœlestis Vrbis apertæ sunt portæ; vetus est idololatriæ error ablatus, pax seruata, superbi*

Propheta.

Ex Breu. Mozarab. fol. 11.

*Hæc tria verba non extant apud LXX.

ECCE CIVITAS VIRTVS ET SALVATIO NOSTRA.
pone murum, & circa murum munitionem muri.
† *Post *sceptrum *viri, aperite portas:
intret plebs custodiens iustitiam,
participes qui sunt veritatis, custodientes pacem.
† Quoniam in te sperauérunt Dñe vsque in æternum:
Deus magnus & æternus.

† Quomodo humiliásti & deduxisti eos;
qui commorabantur in altissimis!
† Ciuitátes firmissimas deiicies;
& dedúces eas vsque ad humum:
& conculcábunt eas pedes mansuetorum & humilium.
† Diréćta facta est via piórum:
& præparátum est iter sanctórum:

Emanuel 51.

a SALVATOR, sc. est. quasi dicat, Christus est fortitudo nostra. Chald. & LXX. *salus*. b PONETVR &c. quasi dicat, erunt tutissimi fideles in Ecclesia. c PORTAS, scilicet Ecclesiæ vel cæli. d VERITATEM, scil. Euangelium. e IN SAECVLIS &c. pro, in sæcula æterna, i. in perpetuum. potest autem coniungi cum non

non exhibeamus; sed fruges cælestes benignus & in nobis nutrias, & ex nobis accipias. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in secula sæculorum. ℟. *Amen*.

## ALIVD CANTICVM ESAIÆ PROPHETÆ.

*Superbi humiliati; atque pedibus pauperis, gressibusque egenorum, Chisti videlicet & Apostolorum sunt concalcati.*

Propheta. VRBS FORTITVDINIS NOSTRÆ SION, a SALVATOR.
a b b ponétur in ea murus & antemurále.
c † Aperite c portas:
d & ingrediatur gens iusta, custodiens d veritatem.
† Vetus error abijt:
seruabis pacem pacem;
quia in te sperauimus.
e † Sperastis in Domino e in sæculis æternis,
in Domino Deo forti in perpetuum.
f † Quia incuruabit f habitantes in excelso;
g g ciuitatem sublimem humiliabit.
† humiliabit eam vsque ad terram:
détrahet eam vsque ad puluerem.
h † h Conculcábit eam pes,
i pedes i pauperis, gressus egenórum,
† Sémita iusti recta est:
rectus callis iusti ad ambulandum.

*sperastis*, vel cum, *Domino*. f HABITANTES &c. id est, superbos, vel Ierosolymitanos. g CIVITATEM. sc. Ierusalem, vel Romam, vel mundum. h CONCVLCABIT, i. subijciet, vel contemnet. i PAVPERIS, sc. Christi & Apostolorum.

† viæ enim Domini, iudícium.
Sperauimus in nomine eius, & in memória quam concupiuit anima mea.

---

k IN SEMITA &c. quaſi dicat, dum nos punis, vel in rectitudine, ſeu iuſtitia. l SVSTINVIMVS, i. exſpectauimus, ſcil. vt opem ferres, ſeu liberares. m MEMORIALE TVVM, i. tui me-

*Oratio.*

Breu. Mozarab. fol. 135.

VRbs fortitúdinis noſtræ, ſaluatiónis tuæ muro nos prótege; noſque & intrinſecus ab hoſte defende: vt intra extráque tuâ protectione muniti, in

---

Eſaiæ XXVI. 9.

## *ALIVD CANTICVM ESAIÆ PROPHETÆ.*

*Canticum iſtud petit vt percutiantur impij, & pax poſt cuncta donetur: & Sanctos dicens propter timorem Domini parturire & parere ſpiritum ſalutis, habitatoreſque terræ corruere, quia*

Propheta.

Ex Pſalterio Ambroſiano. ſub S. Carolo

DE NOCTE VIGILAT SPIRITVS MEVS AD TE DEVS:
† quia lux eſt pręcepta tua ſuper terram.
† Iuſtitiam diſcite qui habitatis terram;
cesſauit enim impius.
† Omnis qui non didícerit iuſtitiam ſuper terram, veritatem non faciet.
† Tollátur impius,
ne videat maieſtatem Domini.

---

i Emanuel Sá.

a CVM FECERIS &c. i. cùm punieris peccatores. LXX. *quia lux præcepta tua ſuper terram*. b MISEREAMVR, ſc. exſpectando ad pœnitentiam. vox Dei. c IN TERRA SANCTORVM &c. quaſi dicat, habitans inter iuſtos. LXX. *tollatur impius, ne videat glo-*

Et

k l ✝ Et k in ſémita iudiciorum tuorum, Domine, l ſuſtinúimus te:

m nomen tuum & m memoriale tuum n in deſiderio animæ.

o Anima mea o deſiderauit te in nocte.

---

moria, vel tuam noſtri memoriam. n IN DESIDERIO ANIMAE, pro, deſiderauimus. o DESIDERAVIT. LXX. *conſurgit ad*. p TE. Chald. *orare te*.

tua pace atque quiete mereamur iugiter permanére. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

---

## *ALIVD CANTICVM ESAIÆ PROPHETÆ.*

*quia ſalutes non fecerunt in terra; mortuorum reſurrectionem apertè pranunciat.*

Propheta. * DE MANE VIGILABO AD TE.

a a Cùm féceris iudicia tua in terra;

iuſtitiam diſcent habitatores orbis.

*Hinc incipit hoc Canticum in cod. vetuſtiſſimo Vatic. olim Reginæ Sueciæ.

b ✝ b Miſereamur impio:

& non diſcet iuſtitiam.

c ✝ c In terra ſanctorum iniqua geſſit:

& non videbit gloriam Domini.

d e ✝ Domine d exaltetur manus tua; & e non videant:

f videant, & confundantur f zelantes populi:

---

*riam Domini*. d EXALTETVR &c. quaſi dicat, oſtende tuam potentiam. vel, puni. e NON VIDEANT, ſcil. ad ſalutem, ſed confuſionem. f ZELANTES, i. inuidentes, ſcil. Iudæi ſaluti Gentium. vel, zelantes non ſecundùm ſcientiam.

Domine

† Domine Deus excelſum eſt brachium tuum, & neſcie-
runt :
dum autem aduéneris, ſcientes confundentur.
† Zelus apprehendet populum ineruditum :
& nunc ignis aduerſarios conſúmit.
† Domine Deus noſter pacem da nobis :
omnia enim reddidiſti nobis.
† Domine Deus noſter póſſide nos :
Domine præter te alium neſcímus :
nomen tuum nominamus,
† Mortui autem vitam non videbunt :
neque medici ſuſcitabunt.
† Ideó ſuperinduxiſti & perdidiſti & ſuſtuliſti omnem
maſculum eorum.
† Adde illis mala Domine ;
adde mala omnibus glorioſis terræ.
† Domine in tribulatione memor fui tui ;
in tribulatione módicâ, eruditio tua eſt nobis.
† & ſicut partúriens proxima vt páreret, in dolore ſuo
exclamauit :
ita facti ſumus in dilecto tuo.
† propter timorem tuum Domine
in vtero accepimus & dolúimus & pepérimus ſpiri-
tum ſalutis tuæ ;
quem * feciſti ſuper terram.
* al. fecimus.
† Non cadémus, ſed cadent qui inhabitant ſuper terram :
exſurgent mortui;& reſurgent qui in monumentis ſunt:

---

g POSSEDERVNT &c. LXX. *poſſide nos Domine : extra te alium non ſcimus : inuocamus nomen tuum*. h DOMINI, ſc. Dæmon, Mundus & Caro. i IN TE, ſcil. confidimus. k MORIENTES, ſc. in peccatis. l VIVANT, pro, viuent, ſcil. cum iuſtis. m GIGANTES, i. tyranni, ſeu oppreſſores aliorum. n RESVRGANT, pro, reſurgent, ſc. ad vitam æternam. vide Pſalm. I. o INDVLSISTI, ſc. remittendo peccata, vel non puniendo. p GLORIFICATVS ES? ſc. ab ingratis. q ELONGASTI, i. produxiſti. quaſi dicat, dilataſti Eccleſiam. r MVRMVRIS, i. ingemiſcente. Chald. *tacitè*. LXX. *parua*. ſ EIS, ſcil. adhibetur. vel, prodeſt,

& ignis

& ignis hostes tuos déuoret.
† Domine dabis pacem nobis:
omnia enim opera nostra operatus es nobis.
g h † Domine Deus noster, g possedérunt nos h domini absque te:
i tantùm i in te recordemur nominis tui.
k l † k Morientes non l viuant:
m n m gigantes non n resurgant.
† Propterea visitasti & contriuisti eos:
& perdidisti omnem memoriam eorum.
o † o indulsisti genti Domine, indulsisti genti:
p numquid p glorificatus es?
q q elongasti omnes terminos terræ.
† Domine, in angustia requisierunt te:
r s in tribulatione r murmuris, doctrina tua s eis.
† Sicut quæ concipit cùm appropinquáuerit ad partum,
dolens clamat in doloribus suis;
sic facti sumus t à facie tua Domine.
c † Concépimus & quasi parturiuimus & pepérimus spiritum.
u u salutes non fecimus in terra:
x † ideo non x ceciderunt habitatóres terræ.
y z Viuent mortui y tui; interfecti z mei resurgent.
a † Expergiscimini & laudate qui habitatis in a puluere.
b c Quia ros b lucis, c ros tuus;
d & terram d gigantum détrahes in ruinam.
e † Vade populus meus, intra e in cubicula tua:

---

t A FACIE TVA. Chald. *quia peccauimus coram te*. LXX. *propter timorem tuum*. u SALVTES, i. opera salutis. x CECIDERVNT, i. Deo se humiliauerunt. vel, ideo à nobis superari non potuerunt. y TVI. i. propter te, vel in gratia tua. z MEI. Vox Dei. a PVLVERE, i. humilitate, vel quasi dicat, sepulti. b LVCIS, i. matutinus. LXX. *sanitatis ipsis est*. c ROS TVVS, i. gratia vel auxilium. d GIGANTVM, i. improborum, seu violentorum. e IN CVBICVLA, i. sepulchra, Hieron. epistola 61. & Tertullianus lib. de resurrectione carnis.

& lætabuntur qui ſunt ſuper terram.
† ros enim qui abs te eſt, ſanitas eſt illis:
terra verò impiorum peribit.
† Ambula populus meus, & intra in receſſus tuos:
† claude oſtium tuum; & abſconde te poſt illud aliquántulum,
donec tránſeat ira Domini.

---

f INDIGNATIO, ſc. Dei. vide locum ſimilem Iob 14. g EGREDIETVR, ſc. ad puniendum: quaſi dicat, manifeſtabit ſuam potentiam. h REVELABIT, i. manifeſtabit. i SANGVINEM &c.

*Orationes.*

Breu. Mozarab. fol. 71. 106. I DE nocte vigilantem ad te ſpiritum noſtrum, luce Deus decórâ præceptorum tuorum illuſtra: & in tempeſtate requirentium te, vigil vt lux adeſto meridiana. nullæ nos tenebræ te ſequentes impediant; nec iniuſtitiæ amor noſtra à te veſtigia rétrahat: ſed valeamus iuſtitiam diſcere, te auctorem iuſtitiæ proficienti poſtulamus auiditate: ac dum te viſu pérpeti

---

## *CANTICVM IONÆ PROPHETÆ.*

Ionæ II. 3. *Ionas miſſus in mare, & à ceto magno deglutitus; poſtquam in eius vtero ſoſpitem eſſe ſe ſentijt, non deſperans de Domini miſericordia, ad Dominum Deum ſuum orat: deſideranſque in profundo maris poſitus, videre templum Domini; ſpiritu Prophetali* alibi

Propheta. Ex Pſalterio Ambroſiano. CLAMAVI AD DOMINVM DEVM MEVM IN TRIBVLATIONE MEA:
† & exaudiuit de ventre inferni clamorem meum.
Et exaudiſti vocem meam.

---

Emanuel 52. a CLAMAVI, ſc cum proijceret in mare. b INFERI, i. ceti: qui velut ſepulchrum erat, vel vt infernus: ſc. profundum quiddam:

claude

claude oſtia tua ſuper te.
† abſcóndere modicum ad momentum,
f donec pertránſeat [f] indignatio.
g † Ecce enim Dominus g egrediétur de loco ſuo,
vt viſitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum:
h i & [h] reuelabit terra i ſanguinem ſuum:
& non operiet vltra interfectos ſuos.

---

Chald. *ſanguinem innocentem ſuper ſe effuſum*. quaſi dicat, apparebunt peccatores, & punientur à Deo.

amplecti concupiſcimus; tuę quoque ſapientiæ amplexibus perenniter hæreamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 249. 2 POne Domine Spiritum tuum in nos; vt parturiamus ſpiritum ſalutis, quem feciſti ſuper terram: vt ipſo nobiſcum in æternum manente, nullis pœnis cruciemur in futuro examine. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

---

## *CANTICVM IONÆ PROPHETÆ.*

*alibi eſt, & alibi contemplatur. Porrò ſicut Ionæ in mare demerſio, paſſionem indicat Saluatoris: ita & oratio illius, typus eſt Dominicæ orationis.*

Propheta.
a a CLAMAVI DE TRIBVLATIONE MEA AD DOMINVM:
† & exaudiuit me.
b De ventre [b] inferi clamaui;
c & c exaudiſti vocem meam.

---

& tenebroſum atque horribile. Chald. *de infima abyſſo*. c EXAVDISTI, ſc. ſentiebat ſe nihil lædi; & ſperabat ſe inde liberandum.

† Proiecisti me in altitudinem cordis maris:
& flumina me circumdederunt.
† omnes altitudines tuæ & fluctus tui super me transierunt.
† & ego dixi: *Expulsus sum ab oculis tuis:*
*forsitan adijciam, vt respiciam ad templum sanctum tuum.*
† *Circumfusa est mihi aqua vsque ad animam meam:*
*abyssus circuiuit me * postremo.*
† *ingressum est caput meum in scissuris montium:*
*descendi in terram, cuius vectes sunt continentes æterni.*
† *Et ascendat de corruptione vita mea ad te Domine Deus meus.*
† In hoc quod defecit anima mea à me, Domini memoratus sum:
† & veniat oratio mea ad templum sanctum tuum.
Obseruantes vana & falsa, misericordiam suam dereliquerunt:
† ego autem cum voce confessionis & supplicationis immolabo tibi:
† quæcumque voui, reddam tibi saluatori meo Dño.

* postrema. *id est,* nouissima. *vt apud S. Ambrosium in Psalm. XLIII.*

---

d CORDE, i. medio. e FLVMEN, i. aquæ copia, seu fluctus. LXX. *flumina*. f GVRGITES, i. aquarum copia. Chald. *tempestates.* LXX. *eleuationes*. vide Psalm. 41. vbi eadem prorsus verba, quæ hic & Hebr. & in LXX. g EGO DIXI &c. quasi dicat, putabam me à te derelictum. h VIDEBO, i. spero me visurum. i ANIMAM, i. animæ seu vitæ periculum. Chald. *mortem.* vide similem phrasim Psalm. 68. k EXTREMA. Chald. *radices.* LXX. *scissuras*, sc. cauernas, quæ sunt ad montium radices prope mare. l VECTES, pro, velut vectes. quasi dicat, ita eram conclusus, vt qui vectibus clauditur. m IN AETERNVM. quasi dicat, nisi Dei potentiâ

## *Oratio.*

Breu. Mozarab. fol. 193.

SAluator noster & Domine, fac nos votum tibi ex corde puro vouére: vt infatigabili cursu tua ser-

Et

d ✝ Et proieciſti me in profundum in [d] corde maris :
e & [e] flumen circúmdedit me :
f omnes [f] gúrgites tui & fluctus tui ſuper me tranſie-
runt .
g ✝ & [g] ego dixi: *Abiectus ſum à conſpectu oculorum tuorum* :
h *verumtamen rurſus* [h] *videbo templum ſanctum tuum* .
i ✝ *Circumdederunt me aquæ vſque ad* [i] *animam* :
*abyſſus valláuit me; pélagus opéruit caput meum*:
k ✝ *ad* [k] *extrema montium deſcendi* :
l m *terræ* [l] *vectes concluſerunt me* [m] *in æternum* .
n [n] *& ſubleuabis de corruptione vitam meam* **Domine Deus**
*meus* .
✝ Cùm anguſtiaretur in me anima mea ,
Domini recordatus ſum ;
o p [o] vt veniat ad te oratio mea ad [p] templum ſanctum
tuum .
q ✝ Qui [q] cuſtodiunt vanitates fruſtra ,
r [r] miſericordiam ſuam derelinquunt .
ſ t ✝ ego autem [ſ] in voce laudis [t] immolabo tibi :
quæcumque voui, reddam pro ſalute Domino :

---

numquàm inde exire poſſem , ſcil. ex illis ſcopulorum cauernis . LXX. *æterni*. quaſi dicat, fortiſſimi . n ET , pro , tamen . o VT VENIAT . pro , vt veniret . LXX. *& veniat* . Chald. *& venit* . p TEMPLVM , ſc. cœlum , vel templum Ieroſolymitanum , vbi Deus ſolebat exaudire ; quóque ſe Ionas animo videtur conuertiſſe dum oraret . q CVSTODIVNT VANITATES , i. colunt idola . r MISERICORDIAM SVAM , ſc. Deum, à quo miſericordia cuique exſpectanda eſt . ſ IN VOCE LAVDIS , i. laudando te . t IMMOLABO , ſcilicet hoſtias .

---

uantes pręcepta , patienter aduerſa cuncta toleremus pręſentia . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus & viuis & omnia regis in ſæcula ſeculorum . ℟. *Amen* .

*CAN-

Ita cod. vetu-stissimus Vat. olim Reginæ Suetiæ.

# * CANTICVM HIEREMIÆ.

*Propheta vastationem vrbis Ierusalem, & casum populi Iudæorum historialiter deplorat: & spiritualiter ruinam animarum fidelium, & vastationem quam passæ sunt à nequitijs spiritualibus*

Propheta.

Ex eodem cod. & Breu. Mozarab. fol. 84.

MEMENTO DOMINE QVID FACTVM SIT NOBIS:
áspice & vide opprobrium nostrum.
† Heréditas nostra conuersa est alienis;
domus nostræ peregrinis.
† Orphani facti sumus, velut non habentes patres:
matres nostræ sicut viduæ.
† Aquas nostras in pecúniâ bibimus:
& ligna nostra in commutatione accepimus.
† In ceruices nostras curuáti sumus:
laboráuimus, requiem non accepimus,
† Ægyptus dedit manus Assirijs,
in satietate ipsis.
† Patres nostri peccauérunt, & non sunt:
nos autem iniquitates eorum exsóluimus.
† Serui dominati sunt nobis:
& non est qui rédimat de manibus eorum.
† In animabus nostris adquisiuimus panem nostrum,
à facie gladij & solitudinis.
† Pellis nostra vt clibanus liuida facta est
à facie plagarum famis.
† Mulieres in Siòn humiliatæ sunt:

---

Emspuel 51.

a OPPROBRIVM. scil. quo afficimur à Gentibus. b PVPILLI. pro, veluti pupilli. c NOSTRAM, i. nobis necessariam. vel, aliis nostram, sed captam ab hostibus. d MINABAMVR, pro, trahebamur. e DEDIMVS MANVM, sc. supplicantes, vel fœdus facientes. f INIQVITATES, i. iniquitatum pœnam. g SERVI,

ORÁTIO

Thren. IV.

# *ORATIO HIEREMIÆ PROPHETÆ.*

*ſpiritualibus, flebiliter commemorat. Ad extremum verò ipſius Domini opem & miſericordiam ſubuenire afflictis, humiliter deprecatur.*

Propheta.

RECORDARE DOMINE QVID ACCIDERIT NOBIS:

a intuére & réſpice a opprobrium noſtrum.

(Sic diſtinguun- hi verſus in noſtro vetuſto grandi cod. Bibliorum.)

† Hereditas noſtra verſa eſt ad alienos;
domus noſtræ ad extraneos.

b † b Pupilli facti ſumus abſque patre;
matres noſtræ quaſi viduæ.

c † Aquam c noſtram pecuniâ bibimus:
ligna noſtra pretio comparauimus.

d † Ceruicibus noſtris d minabamur:
laſſis non dabatur requies.

e † Ægypto e dedimus manum & Aſſyrijs;
vt ſaturaremur pane.

† Patres noſtri peccauerunt, & non ſunt:
f & nos f iniquitates eorum portauimus.

g † g Serui dominati ſunt noſtri:
non fuit qui rédimeret de manu eorum.

h † h In animabus noſtris afferebámus panem nobis
i i à facie gladij in deſerto.

† Pellis noſtra quaſi clibanus exuſta eſt
k k à facie tempeſtatum famis.

l † Mulieres in Siòn l humiliauerunt:

ſcil. olim noſtri, vt Idumæi, Moabitæ &c. h IN ANIMABVS NOSTRIS, i. cum vitæ noſtræ periculo. i A FACIE GLADII, i. propter hoſtes gladijs inſequentes. k A FACIE &c. i. ob calamitoſam famem. l HVMILIAVERVNT, ſc. violantes.

& vir-

& virgines in ciuitatibus Iúda.
† Principes in manibus eorum ſuſpenſi ſunt:
& faciem ſeniorum non glorificauerunt.
† Potentes molis molebant:
& iuuenes ligno confixi ſunt.
† Senes ad portas defecerunt:
& electi à pſalmis ſuis ceſſauerunt.
† Diſſolútum eſt gaudium cordis noſtri:
conuerſus eſt in luctum chorus noſter.
† Cécidit corona cápitis noſtri.
Væ nunc nobis quoniam peccauimus.
† Propter hoc factum eſt in dolore cor noſtrum:
propter hoc excæcati ſunt oculi noſtri ſuper montem Sión:
† quia exterminatus eſt;
vulpes tranſierunt per eum.
† Tu autem Domine in æternum habitas:
ſedes tua, in ſæculum ſæculi.
† Vt quid in contemtu obliuiſcéris noſtri?
derelinques nos in longitudine dierum?
† Conuerte nos Deus ad te, & conuertemur:
ínnoua dies noſtros ſicut antea:
† quia repellens repuliſti nos à te;
& iratus es nobis nimis valdè.

---

m MANV, ſcil. hoſtium. n IMPVDICE ABVSI SVNT. Hebr. & Chald *molere fecerunt.* ſcil. in piſtrino. o IN LIGNO, i. ſub lignorum pondere, quæ ferre cogebantur, aut voluendo molam manubrio. Chald. *in patibulo.* p PORTIS, i. iudicijs, quæ in portis vrbium fiebant. q CHORVS, ſc. pſallentium. r CORONA, i, diadema, ſcil, regnum.

& virgine s in ciuitatibus Iúda.
m ✝ Principes m manu suspensi sunt:
facies senum non erubuérunt.
n ✝ Adolescentibus n impudicè abúsi sunt:
o & pueri o in ligno corruerunt.
p ✝ Senes defecerunt de p portis:
iuuenes, de choro psallentium.
✝ Defécit gaudium cordis nostri:
q versus est in luctum q chorus noster.
r ✝ Cécidit r corona capitis nostri.
Væ nobis quia peccauimus.
✝ Propterea mœstum factum est cor nostrum;
s ideo s contenebrati sunt oculi nostri,
t ✝ propter t montem Siòn quia disperijt;
vulpes ambulauerunt in eo.
✝ Tu autem Domine in æternum permanebis:
solium tuum, in generationem & generationem.
✝ Quare in perpetuum obliuiscéris nostri?
derelinques nos in longitudine dierum?
u ✝ u Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur:
x innoua dies nostros x sicut à principio.
✝ Sed proijciens repulisti nos;
y iratus es contra nos y vehementer.

---

s CONTENEBRATI, scil. præ fletu. t MONTEM, scil. vbi templum.quasi dicat, ob dirutum templũ. u CONVERTE NOS. Necessitas gratiæ Dei. x SICVT A PRINCIPIO, i vt olim felices erant. y VEHEMENTER. quasi dicat, sufficere posset iam tanta punitio peccatorum nostrorum.

# *CANTICVM AZARIÆ*

Cap. III. 26.

## *in Daniele Propheta.*

*Azarias in captiuitate Babylonis, ligatus missus in fornacem, stans in medio flammæ, hæc orat. Quæ Fideles, quando diuersis premuntur*

BENEDICTVS DOMINE DEVS PATRVM NOSTRORVM:
& laudabile est & gloriosum nomen tuum in sæcula.
† quoniam iustus es in omnibus quæ fecisti nobis:
& omnia opera tua [vera:] -.
& rectæ, viæ tuæ: & omnia iudicia tua, veritas.
† & iudicia veritatis fecisti;
secundùm omnia quæ induxisti nobis,
& super ciuitatem sanctam patrum nostrorum Ierusalém:
† quoniam in veritate & iudicio induxisti hæc omnia propter peccata nostra.
† Quoniam peccauimus,
& iniquè egimus discedere à te.
† & multum peccauimus in omnibus:
& mandatis tuis non obediuimus:
neque conseruauimus neque fecimus sicut præcepisti nobis vt benè nobis esset.
† & omnia quæcumque nobis fecisti,
& omnia quæ induxisti nobis, in vero iudicio fecisti:
& tradidisti nos in manus inimicorum iniquorum, inimicissimorum, apostatárum,
† & regno iniquo & nequissimo præ omni terra.
Et nunc non est nobis aperire os:
† confusio & exprobratio facta est seruis tuis, & colentibus te.

---

Emanuel Sá.

a VERA, i. perfecta. b VERA, i. iusta. c IVXTA OMNIA, i. in omnibus. d IN VERITATE ET IN IVDICIO, i. iusto iudicio. e PECCAVIMVS. Loquitur in persona populi secundùm Hieron.

# CANTICVM AZARIÆ

## in Daniele Propheta.

*premuntur angustijs ex toto cordis loquantur affectu: quidquid eis acciderit, iustè se sustinere fatentes.*

BENEDICTVS ES DOMINE DEVS PATRVM NOSTRORVM:
& laudabile & gloriosum nomen tuum in sæcula.
† quia iustus es in omnibus quæ fecisti nobis:
& vniuersa opera tua, vera:
a & viæ tuæ, rectæ; & omnia iudicia tua, [a] vera.
b † iudicia enim [b] vera fecisti,
c [c] iuxta omnia quæ induxisti super nos,
& super ciuitatem sanctam patrum nostrorum Ierusalém.
d † Quia [d] in veritate & in iudicio,
induxisti omnia hæc propter peccata nostra.
e † [e] peccauimus enim & iniquè egimus recedentes à te:
† & deliquimus in omnibus:
& præcepta tua non audiuimus nec obseruauimus:
nec fecimus sicut præceperas nobis vt benè nobis esset.
† Omnia ergo quæ induxisti super nos,
& vniuersa quæ fecisti nobis, in vero iudicio fecisti:
& tradidisti nos in manibus inimicorum nostrorum iniquorum,
& pessimorum præuaricatorumque,
f & regi iniusto & péssimo [f] vltra omnem terram.
† Et nunc non possumus aperire os:
g h [g] confusio & [h] opprobrium facti sumus seruis tuis & his qui colunt te.

---

f VLTRA OMNEM TERRAM, i. omnium regum terræ. vel, in omni terra. g CONFVSIO. sc. pudet illos nostri. h OPPROBRIVM, sc. exprobrantur eis nostra peccata.

† Et ne tradas nos in finem,
propter nomen tuum.
& ne auertas misericordiam tuam à nobis;
† propter Abrahàm dilectum tuum,
& Isaàc seruum tuum,
& Israèl sanctum tuum:
† quibus locutus es adimplére semen eorum sicut stellas cæli,
& sicut arenam, quæ est ad oram maris.
† Quoniam Domine minorati sumus præ omnibus gentibus:
& sumus humiles in omnem terram hodie propter peccata nostra:
† & non est in hoc tempore princeps
& propheta & dux,
† neque holocaustómata neque sacrificium,
neque incensum,
† neque locus ad sacrificandum in conspectu tuo, & inuenire misericordiam.
† Sed in animâ contribulatâ
& spiritu humiliationis accipiamur.
† Quasi in holocaustis arietum & taurorum;
& multitudine agnorum pinguium:
† sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie,
& perficere subsequentes te:
† quoniam non est confusio his qui confidunt in te.
Et nunc exsequimur in toto corde
& timemus te; & inquirimus faciem tuam.
Ne confundas nos:
† & fac nobiscum secundùm maiestatem tuam,
& secundùm multitudinem miserationum tuarum.
† & libera nos secundùm mirabilia tua:

---

i TRADAS scil. gentibus, vel calamitati. k IN PERPETVVM. Græcè, *in finem*, quod Hebraicâ phrasi idem significat.

Ne

i k † Ne quæſumus i tradas nos k in perpetuum ;
propter nomen tuum .
l & ne diſſipes l teſtamentum tuum ;
neque auferas miſericordiam tuam à nobis ;
† propter Abrahàm dilectum tuum ,
& Iſaàc ſeruum tuum ,
& Iſraèl ſanctum tuum :
quibus locutus es , póllicens
quòd multiplicares ſemen eorum ſicut ſtellas cæli ,
& ſicut arenam quæ eſt in littore maris .
† Quia Domine imminúti ſumus pluſquam omnes gentes :
m ſumuſque m humiles in vniuerſa terra hodie propter peccata noſtra .
† & non eſt in tempore hoc princeps ,
& dux & propheta ,
† neque holocauſtum neque ſacrificium ,
neque oblatio neque incenſum .
† neque locus n primitiarum coram te ;
vt poſſimus inuenire miſericordiam tuam .
Sed in animo contrito ,
& ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur .
† Sicut in holocáuſto arietum & taurorum ,
& ſicut in millibus agnorum pinguium :
† ſic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie ,
vt placeat tibi :
† quoniam non eſt confuſio confidentibus in te .
Et nunc ſequimur te in toto corde :
& timemus te ; & quærimus faciem tuam .
Ne confundas nos .
† ſed fac nobiſcum iuxta manſuetudinem tuam ;
& ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ .
† & érue nos in mirabilibus tuis :

l TESTAMENTVM , id eſt pactum . m HVMILES , id eſt abiecti . n PRIMITIARVM , ſc. offerendarum ,

& da

& da gloriam nomini tuo Domine.
† Confundantur omnes qui ostendunt seruis tuis mala:

& confundantur ab omnipotentia tua:
& virtus eorum conteratur:
& cognoscant quoniam tu es Dominus Deus solus
in omni orbe terrarum.

---

o OSTENDVNT &c. i. affligunt seruos tuos.

---

Ex cod. vetustissimo Vatic. olim Reginæ Suetiæ.

# INCIPIVNT BENEDICTIONES TRIVM PVERORVM.

*Angelus autem Domini simul descéndit cum eis qui erant cum Azaria in fornácem: & fecit médium fornácis, vt spíritum roris sibilántem. & non tétigit eos omnino ignis neque contristáuit, neque molestus fuit eis.*
*Tunc hi tres pueri, sicut ex vno ore laudábant & benedicébant Dominum in fornace, dicentes.*

BENEDICTVS ES DOMINE DEVS PATRVM NOSTRORVM:
& laudabilis & superexaltatus in sæcula.
† Benedíctum nomen gloriæ tuæ quod est sanctum:
& laudabilis & superexaltatus in sæcula.
† Benedictus es in templo sancto gloriæ tuæ:
& laudabilis & superexaltatus in sæcula.
† Benedíctus es qui vides abyssos; sedes super Cherubím:
& laudabilis & superexaltatus in sæcula.
† Benedíctus es super sedem regni tui:
& laudabilis & superexaltatus in sæcula.

& da

& da gloriam nomini tuo Domine.
o † Et confundantur omnes qui o ostendunt seruis tuis
mala:
p confundantur p in omni potentia tua:
& robur eorum conteratur:
& sciant quia tu es Dominus Deus solus,
& gloriosus super orbem terrarum.

---

p IN OMNI POTENTIA, i. per omnipotentiam.

---

## *HYMNVS TRIVM PVERORVM.*

*Angelus autem Domini descéndit cum Azaria & socijs eius in fornácem:*
*& excússit flammam ignis de fornáce:*
*& fecit medium fornácis quasi ventum* a *roris flantem.*
*& non tétigit eos omníno ignis neque contristáuit;*
*nec quidquam moléstiæ intulit.*
*Tunc hi tres quasi ex vno ore laudábant,*
*& glorificábant & benedicébant Deum in fornáce, dicéntes.*

a *pro*, roscidum.

BENEDICTVS ES DOMINE DEVS PATRVM NOSTRORVM:
& laudabilis & gloriósus & superexaltátus in sæcula.
† Et benedíctum nomen b glóriæ tuę sanctum:
& laudábile & superexaltátum in omnibus sæculis.
† Benedíctus es in templo sancto glóriç tuç:
& superlaudabilis & supergloriósus in sęcula.
† Bendictus es in throno regni tui:
& superlaudabilis & superexaltátus in sęcula.
† Benedíctus es qui intuéris abyssos; & sedes super Cherubím:
& laudábilis & superexaltátus in sęcula.

b *idest*, gloriosum.

Bene-

† Benedíctus es in firmaménto cæli :
& laudábilis & superexaltátus in sæcula .

BEnedícite omnia opera Domini Domino :
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite cæli Domino :
hymnum dicite & superxaltáte eum in sæcula .

† Benedícite Angeli Domini Domino :
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite aquæ omnes quæ super cælos sunt Domino:
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite omnes virtútes Domini Domino :
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite sol & luna Dominum:
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite stellæ cæli Domino :
hymnum dícite & superexaltate eum in sæcula .

† Benedícite imber & ros Domino :
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula .

† Benedícite omnes spiritus Domino :
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite ignis & æstus Domino :
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite noctes & dies Domino :
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula.

† Benedícite tenebræ & lumen Domino :
hymnum dícite & superexaltate eum in sæcula .

† Benedícite frigus & æstus Domino :
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite pruína & niues Domino :
hymnum dícite & superexaltáte eum in sæcula .

† Benedícite fúlgura & nubes Domino :
hymnum dícite & superxaltáte eum in sæcula .

Bene-

† Benedíctus es in firmaménto cęli ;
& laudábilis & gloriosus in sęcula.

BEnedícite omnia opera Domini Domino :
laudate & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite Angeli Domini Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite cęli Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite aquę omnes quę super cęlos sunt Domino:
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite omnes virtútes Domini Domino :
laudáte & superxaltáte eum in sęcula.

† Benedícite sol & luna Domino :
laudáte & superexaltate eum in sęcula.

† Benedícite stellę cęli Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite omnis ímber & ros Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite omnes spiritus Dei Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite ignis & ęstus Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite frigus & ęstus Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite rores & pruína Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite gelu & frigus Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite glácies & niues Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sęcula.

† Benedícite noctes & dies Domino :
laudáte & superxaltáte eum in sęcula.

† Benedícite lux & ténebræ Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sæcula.

† Benedícite fúlgura & nubes Domino :
laudáte & superexaltáte eum in sæcula.

† Benedícat terra Domino :
hymnum dicat & ſuperexaltet eum in ſæcula .
† Benedícite montes & colles Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite omnia naſcéntia in terra, Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltate eum in ſæcula .
† Benedícite mária & flumina Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite fontes Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte in ſæcula .
† Benedícite cæti & omnia quæ mouentur in aquis Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite volucres cæli Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite beſtiæ & iuménta Dominum :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite filij hominum Dominum :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſęcula .
† Benedícat Iſraël Domino :
hymnum dicat & ſuperexáltet eum in ſæcula .
† Benedícite Sacerdotes Domini Domino :
hymnum dicite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite ſerui Domini Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite ſpíritus & animæ iuſtórum Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite húmiles corde Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite Ananías, Azarías, Miſahèl Domino :
hymnum dícite & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícimus Patrem & Filium & Sanctum Spíritum :
hymnum dícimus & ſuperexaltámus eum in ſæcula .

*Finiunt Benedictiones trium puerorum.*

Bene-

† Benedícat terra Dominum :
laudet & ſuperexaltet eum in ſæcula .
† Benedícite montes & colles Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite vniuérſa germinántia in terra Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite fontes Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite mária & flumina Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite cete & omnia quæ mouenrur in aquis Dño :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite omnes vólucres cæli Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite omnes beſtiæ & pecora Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícite filij hominum Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſæcula .
† Benedícat Iſraël Dominum :
laudet & ſuperexáltet eum in ſęcula .
† Benedícite Sacerdotes Domini Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſęcula .
† Benedícite ſerui Domini Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſęcula .
† Benedícite ſpiritus & animæ iuſtórum Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſęcula .
† Benedícite ſancti & húmiles corde Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſęcula .
† Benedícite Ananía , Azaría , Miſaël Domino :
laudáte & ſuperexaltáte eum in ſęcula .
† Benedícimus Patrem & Filium & Sanctum Spiritum :
laudámus & ſuperexaltámus eum in ſęcula .

## *Orationes.*

Sacramentarium Gelasianum in ieiunio mensis IV.

1 DEus, cuius adorándę poténtiâ maiestátis, flammę sęuientis incéndium, sanctis tribus Pueris in splendórem demutátum est animárum; Ecclésię tuę similibus adésto remédijs: vt de grauióribus mundi huius aduersitátibus, propitiatióne cęlésti populus tuus eréptus exsultet. Per.

Sacrament. Gregorianum.

2 DEus, qui tribus Pueris mitigásti flammas ignium: concéde propítius, vt nos fámulos tuos non exúrat flamma vitiórum. Per Dominum.

Breuiar. Ambrosianum ad Matutin. Dominicæ.

3 DEus, qui tribus Púeris in camino ignis positis, quartus adesse dignátus es; cui facillimum est ignium temperáre natúras, & extinguere flammárum impetus: eamdem Domine ad protégendas & liberándas animas nostras exténde virtutem. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat vna cum Sancto Spiritu in sęcula sęculorum.

Breuiar. Ambrosianum. *In natiuitate Domini.*

4 INsónuit, Domine, benedictio Trinitatis de camino ignis psallentibus de natiuitate tua. & ideo petimus misericordiam tuam: vt sicut illos eripuisti de camino ignis ardentis; ita & nos erípere digneris ab incendio peccatorum. Qui viuis & regnas cum Deo Patre vna cum Sancto Spiritu in sęcula sęculorum.

Apud Alcuinum columna 1031.

5 DEus, per quem fides ignem non sentit, & infidelitas sine igne exuritur: qui beatissimos tres Pueros fide armatos, coniectos in camino ignis, lęto vultu omni ex parte inlęsos hymnum tibi cánere fecisti: obsecramus vt pari dignatione, fide & deuotione nos armare, & timoris tui vigore inplére digneris: vt à camino vitiorum liberati, hymnum dícere & exaltare nomen tuum in perpetuum mereamur. Per.

Brev.Mozarab. fol. 352. 6 DEus qui ministerio descendentis è cęlo Angeli tui, trium puerorum flammas mirificè dispersisti; vt vim naturæ suæ in illis vrens ignis amitteret, qui tuis obtútibus placuissent: redde nos à concrematione vitiorum extraneos: à diaboli laqueis fácito esse nos liberos: & tuis nos Martyribus post transitum adsócia coronandos. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus ster: qui es benedictus & viuis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 405. 7 ANanía, Azaría & Misaèl, tres illi pueri Babylonico ígne probati, magnam spem istis Domine Martyribus præbuerunt; quibus exemplum præbuit eorum veneranda victoria. [ex] illis quidem ignis aufúgit ne morerentur; in istis admissus est vt coronarentur: dum & in illis necdum tempore passionis apto, pœnalis ignis non potuit corpora sacrata contíngere; & in istis tempore accepto, quo Christo moriente, via paradisi aperta consisteret, adplícita igni tunc corpora extingueret; quando iam beatis aperta paradisi ianua esset. Benedicimus ergo Deum, qui & illos liberasti à flammis: qui & pro liberandis illis ignes spargis; & pro adsumendis istis ignes admittis. da ergo nobis vtrorumque exemplis atque suffragijs; vt sic liberemur à vitiorum carnalium igne: vt ignis eloquiorum tuorum concremati dulcedine, ad te mereamur peruenire in pace. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c*.

*De SS. Martyribus.*

Cap. XVI.

# CANTICVM IVDITH.

*Iudith ob victoriam de Nabuchdonosor Rege Assyriorum obtentam, postquam ebrij Holofernis principis militiæ caput abscidit, Beth-*

INCIPITE DOMINO IN TYMPANIS:
cantáte & in cymbalis imponite ei psalmú nouum:

exsultate & inuocate nomen eius.
† Deus qui cónteret bella;
Dominus nomen est illi.
† Qui ponit castra sua in medio populi sui;
vt eripiat nos de manibus persequentium nos.

Assyr de montibus ab Aquilone venit cum milibus exercitûs sui:
† cuius multitudo occupauit torrentes;
& equi eorum operuerunt valles.
† dixit enim se incensurum fines meos;
& iuuenes meos occisurum gladio;
† infantes meos adducere in prædam;
& virgines in captiuitate.
† Dominus autem nocuit eum:
& tradidit eum in manus feminæ: confundit eum.
† non enim cécidit potens eorum à iuuenibus:
nec filij tela percussérunt eum:
† nec excélsi gigántes imposuérunt se illi.
sed Iudith filia Meraris
specie faciei suę dissóluit illum.
† Exuit enim se veste viduitátis suæ,

Emanuel Sá.

a INCIPITE, scil. cantare. b NOVVM, scil. pro nouo insignique beneficio. c VALLES. Græc. *colles*. d NOCVIT. pro, percussit, seu vltus est. e CONFODIT. Complut. *confudit*.

# CANTICVM IVDITH.

***Bethuliæque muro ſuſpendit, hoc canticum laudis Domino cantauit.***

a [a] INCIPITE DOMINO IN TYMPANIS:
cantate Domino in cymbalis:
b modulámini illi pſalmum [b] nouum;
exaltáte & inuocáte nomen eius.
† Dominus cónterens bella:
Dominus nomen eſt illi.
† Qui póſuit caſtra ſua in médio pópuli ſui;
vt eriperet nos de manu omnium inimicorum noſtrorum.
† Venit Aſsùr ex móntibus ab Aquilóne in multitúdine fortitúdinis ſuæ:
cuius multitúdo obturáuit torréntes:
c & equi eorum cooperuérunt [c] valles.
† dixit ſe incenſúrum fines meos,
& iuuenes meos occiſúrum gládio;
infántes meos dare in prędam,
& virgines, in captiuitátem.
d † Dominus autem omnipotens [d] nocuit eum;
e & tradidit eum in manus féminæ; & [e] confódit eum.
f † non enim cecidit potens eorum [f] à iuuenibus;
g nec filij [g] Titàn percuſſérunt eum:
nec excélſi gigántes oppoſuérunt ſe illi.
ſed Iudìth filia Merari,
h in ſpecie faciéi ſuæ [h] diſſóluit eum.
† Exuít enim ſe veſtiménto viduitátis:
& induit ſe veſtiménto lætitiæ,

---

f A IVVENIBVS. id eſt iuuenum operâ ſeu viribus. g TITAN. Græcè, *Titanum*. h DISSOLVIT, id eſt diſſipauit.

in exſultatione dolóris Iſraél.
† vnxit faciem ſuam vnguénto:
& conligáuit cincinnos ſuos mitrâ.
† accépit ſtolam nouam ad decipiéndum illum:
pulchritudo eius captiuam fecit animam eius.
† Horruérunt Perſæ conſtántiam eius;
& Medi audáciam eius.
† Tunc turbáta ſunt omnia caſtra Aſſúr;
& vlulauérunt húmiles mei:
† & exaltauérunt ægrotántes in ſiti, vocem ſuam:
& exclamauérunt, & conuérſa eſt aqua.
† filij puellárum compunxérunt eum:
& ſicut pueros fugiéntes occidérunt eos:
periérunt in prælio à facie Domini.
† Hymnum dicámus Domino:
hymnum nouum cantémus Domino.
† Adonaì Domine magnus es tu:
& præclárus in virtúte tua;
† quem ſuperare nemo poteſt.
Tibi ſeruit omnis creatúra tua:
† quia dixiſti, & facta ſunt:
miſiſti ſpiritum tuum, & renouáta ſunt:
& non eſt qui reſiſtat voci tuæ.
† Montes à fundaménto mouebúntur cum aquis:
petræ autem ſicut cera liquéſcunt à fácie tua.
† Quia mínimum eſt omne ſacrificium in odórem ſuauitátis:
† & mínimus omnis aríes ad holocáuſtum.
qui autem timet Dominum, magnus erit apud illum per omnia.
† Væ genti inſurgénti ſuper genus meum:
Dominus autem omnípotens vindicáuit in illis:

---

i IN EXSVLTATIONE. Græc. *in exaltationem*. k NOVAM, Græc. *lineam*. l APPARVERVNT, ſcil. perſequentes ipſos.

i in i exſultatióne filiorum Iſraél.
† vnxit faciem ſuam vnguénto:
& colligauit cincínnos ſuos mitrâ.
k accépit ſtolam [k] nouam ad decipiéndum illum.
† ſandália eius rapuérunt oculos eius:
pulchritúdo eius captíuam fecit animam eius.
Amputáuit pugióne ceruícem eius.
† Horruérunt Perſæ conſtántiam eius:
& Medi, audáciam eius.
l † Tunc vlulauérunt caſtra Aſſyriórum, quando [l] apparuérunt humiles mei,
areſcéntes in ſiti.
† filij puellárum compunxérunt eos:
& ſicut pueros fugiéntes occidérunt eos.
periérunt in prælio à fácie Domini Dei mei.
† Hymnum cantémus Domino:
hymnum nouum cantémus Deo noſtro.
† Adonaì Domine,
magnus es tu & præclárus in virtúte tua:
& quem ſuperáre nemo poteſt.
† Tibi ſéruiat omnis creatúra tua:
quia dixiſti, & facta ſunt:
m miſiſti ſpiritum tuum, [m] & creáta ſunt:
& non eſt qui reſiſtat voci tuæ.
† Montes à fundaméntis mouebúntur cum aquis:
petræ ſicut cera liquéſcent ante faciem tuam.

† Qui autem timent te,
magni erunt apud te per omnia.
n † Væ genti inſurgénti [n] ſuper genus meum:
Dominus enim omnipotens vindicábit in eis:

---

m ET CREATA SVNT. Græc. & *ædificauit*. n SVPER, id eſt contra.

† in die iudicij vindicábit illos,
† dare ignem & vermes in carnes eorum:
& vréntur vt séntiant in sempitérnum.

---

## *ORATIO MANASSÆ REGIS IVDA cùm captus teneretur in Babylone*[*].

DOMINE OMNIPOTENS, DEVS PATRVM NOSTRORVM, ABRAHAM ET ISAAC ET IACOB, ET SEMINIS EORVM IVSTI:
qui fecisti cælum & terram cum omni ornatu eorum:
qui ligasti mare verbo præcepti tui:
qui conclusisti abyssum; & signasti eam terribili & laudabili nomine tuo:
quem omnia pauent & tremunt à vultu virtutis tuæ.
quia importabilis est magnificentia gloriæ tuæ; & insustentabilis ira comminationis tuæ super peccatores: immensa verò & inuestigabilis misericordia promissionis tuæ.
quoniam tu es Dominus, altissimus, benignus, longánimis, & multùm misericors, & pœnitens super malitias hominum.
Tu Domine secundùm multitudínem bonitatis tuæ promisisti pœnitentiam & remissionem ijs, qui peccauerunt tibi: & multitudine miserationum tuarum decreuisti pœnitentiam peccatoribus, in salutem.

---

[*] Hæc Orátio Manassæ non est in canone Diuinarum Scripturarum: exstat autem Græcè in cod. Bibliorum Alexandrino in Anglia inter XIV Odas siue Cantica post Psalmos, & in Psalmorum codd. Græcis Vatic. 341. & 342. & in Horologio Græcorum in officio Apodipni siue Completorij.

Tu

in die iudicij visitábit illos.
† dabit enim ignem & vermes in carnes eorum;
vt o vrántur & séntiant vsque in sempitérnum.

---

o VRANTVR ET SENTIANT. Græc. *fleant sentientes*.

---

Tu igitur Domine Deus iustorum, non posuisti pœnitentiam iustis Abraham & Isaac & Iacob, ijs qui tibi non peccauerunt:

sed posuisti pœnitentiam propter me peccatorem: quoniam peccaui super numerum arenæ maris.

Multiplicatæ sunt iniquitates meæ Domine; multiplicatæ sunt iniquitates meæ: & non sum dignus intuéri & aspicere altitudinem cæli, prę multitudine iniquitatum mearum.

incuruatus sum multo vinculo ferreo, vt non possim attóllere caput meum; & non est respiratio mihi:

quia excitaui iracundiam tuam; & malum coram te feci: non feci voluntatem tuam; & mandata tua non custodiui: statui abominationes; & multiplicaui offensiones.

Et nunc flecto genu cordis mei, precans à te bonitatem.

Peccaui Domine, peccaui: & iniquitates meas agnosco:

Quare peto rogans te: remitte mihi Domine, remitte mihi: & ne simul perdas me cum iniquitatibus meis: neque in ęternum iratus reserues mala mihi: neque damnes me in infima terrę loca:

quia tu es Deus, Deus, inquam, pœnitentium; & in me ostendes omnem bonitatem tuam: quia indignum saluabis me secundùm magnam misericordiam tuam: & laudabo te semper omnibus diebus vitę meę:

quoniam te laudat omnis virtus cęlorum; & tibi est gloria in sęcula sęculorum. Amen.

## *Orationes de alÿs Canticis*

## *vsitatis in ritu Mozarabum.*

Cap. XII. 1 *Canticum Genesis*. Egredere de terra tua & de cognatione tua *&c.*

fol. 82. TE Domine inspirante atque vocante, terrenum conuersationis deserentes abijciamus: vt spretis carnalibus vitijs, mundanisque affectibus ac voluptatibus abdicatis, ad promissa cælestia festinemus; & politicam hæreditatem à te supernæ patriæ capiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap. XXVII. 2 *Canticum Genesis*. Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni. *vsque*. Et incuruentur ante te filij matris tuæ. *tum subditur ex cap.* xxviij. 3. Deus autem omnipotens. *vsque*. Vt possideas terram peregrinationis tuæ.

fol. 94. TVam Deus omnipotens clementiam deprecamur: vt membris Christi tui Domini nostri dono tui muneris copulati, eiusque bonus odor effecti; tuis benedictionibus ditemur vt filij; in eius semper maneamus regno à Domino subiugati. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap. XXXII. 9. 3 *Canticum Genesis*. Deus patris mei Abraham. *vsque*. Quæ præ multitudine numerari non potest.

fol. 241. DOmûs tuæ dignitas ac sublimitas tuâ nobis gratiâ reuelante patescat; quatenus eam verè vt cæli portam eleuatam sursum, humili intuitu contemplantes, cum omni reuerentia veneremur; ac votorum meorum in ea tibi ex donis tuis munera offeramus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap. XLIX. 4 *Canticum Genesis*. Vocauit Iacob filios suos, & ait eis: Congregamini vt annunciem quæ ventura sunt vobis. *vsque*. Beniamin lupus rapax, manè comedet prædam; & nocte diuidet spolia.

fol. 28. TE Christe Domine catulum leonis domui Iuda affuisse cognouimus: quem totis præcordijs postulamus; vt qui apparuisti in carne, de manu fortis capiens prædam; ad iudicium veniens, misericordiam præroges fidelibus repromissam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 132. APpareat, quæsumus, Domine mentibus nostris agnitio tuæ diuinitatis; quæ benedictionis habere gratiam præbeat nobis: vt proficiamus & crescamus iugiter in bonis, multiplicibus incrementis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap.XXIV.5. 5 *Canticum Numerorum*. De Aran adduxit me Balac rex Moabitarum de montibus Orientis. *vſque*. Fiant nouiſſima mea horum ſimilia. *mox ſequitur*. Sta Balac & auſculta: audi fili Sephor. *vſque*. Non accubabit donec deuoret prædam & occiſorum ſanguinem.

fol.43. TV es Domine Stella veritatis oriens ex Iacob, homoque conſurgens ex Iſrael; & nouo ſydere oſténderis Deus; & præſepio poſitus, Deus & homo, vnus crederis Chriſtus. propter magnam ergo miſericordiam tuam, viſionis tuæ horum próroga gratiam: vt appareat in nos lucis tuæ radiabile ſignum; quod expellat omnes tenebras vitiorum: & qui viſionis tuæ deſiderio anhelamus, viſionis tuæ prœmio conſolemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Cap.IX. 6 *Canticum Deuteronomij*. Domine Domine rex deorum cælorum ne diſperdas populum tuum. *vſque*. Et in brachio tuo extento.

fol.121.238. VNiuerſæ carnis ſpiritûs fortiſſime ac miſericors Deus, propitiare quæſumus vniuerſitati Eccleſiæ tuæ; & dimitte peccata omnium: aufer, quæſumus, à nobis iniquitates & ſcelera noſtra; tuæque nos benedictionis & pacis infuſione locupléta. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Cap.XXXIII. 7 *Canticum Deuteronomij*. Dominus de Sina venit; & de Seir ortus eſt nobis. *vſque*. Negabunt te inimici tui: & tu eorum colla calcabis.

fol.321. VEniſſe te Dñum cum Sanctorum millibus [&] venturum Prophetarum vaticinijs audientes, expoſcimus: vt qui te ad redemptionem mundi veniſſe iam credimus; venturum quoque ad iudicium purgatis cordibus præſtolemur: vt quia in manu tua Sanctorum multitudo conſiſtit; in remedio pietatis tuæ reditus à te peccantium cumuletur: qualiter adpropinquantes pedibus tuis, ſatiemur ſemper doctrinâ intimæ viſionis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Lib.I.XXIX.10. 8 *Canticum Paralipomenon*. Benedictus es Domine Deus Iſrael patris noſtri ab æterno in æternum. *vſque*. Et ſemper in venerationem tui mens iſta permaneat.

fol.116. TE ampliſſimæ largitatis Dominum deprecamur: vt donorum cæleſtium copiam de manu tua accipiamus; quam tibi ob conſtituendam domum tuam in noſtris cordibus præparemus: tibique votis ſimplicibus, quæ tua ſunt offeramus; ac nomen tuum inclytum multimodâ confeſſione laudemus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

*Canticum*

Cap.III. 9 *Canticum Iob*. Pereat dies in qua natus sum. *vsque*. Nonne quieui? & venit super me indignatio.

fol.116. QVamdiu sumus Domine in huius vitæ exsilio nec aut maliciæ nequitia vigeat; nec nostræ virtutis robur eneruet; aut præcipitatæ iræ turbulenta commotio tranquillitatem nostræ mentis obscuret; aut candorem munditiæ carnalium voluptatum delectatio cænosa commaculet: sed futuri iudicij præstolatio ab omnibus inquinamentis ac sordibus nos emundet. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap.VI.3. 10 *Canticum Iob.* Verba mea dolore sunt plena; quia sagittæ Domini in me sunt. *vsque*. Et necessarij quoque mei recesserunt à me.

fol.161. QVis det vt veniat petitio Ecclesiæ tuæ Christe; nisi tu qui optimus liberator es? vt qui pro ea egenus & pauper effectus es; donis cælestibus eam in futuro múnifices. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap.XVI.8. 11 *Canticum Iob*. Nunc ecce oppressit me dolor meus. *vsque*. Conscius meus in excelsis.

fol.171. IEsu Domine qui dolorem Ecclesiæ tuæ, quòd ad nihilum redacta sunt ossa eius, pius gubernator intelligis; dum alios extra eam tentationum fœditas necat: concede nobis; vt quia tu solus pro nobis tentatus es, passus es; tu nos à tentationibus & à passionibus nostris solus ipse eripias: quò testimonium nostrum intra tuam Ecclesiam ita sit vtile; vt mereamur tibi sine fine placere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap.XIX.7. 12 *Canticum Iob*. Ecce clamo vim patiens; & nemo audit. *vsque*. Reposita est hæc spes mea in sinu meo: & hæreditas mea in Deo meo.

fol.188. CRedimus Domine in carne ista quâ tegimur, te videre; & oculis nostris te conspicere in gloria, quâ iudicaturus es sæculum: fac ergo nos oculos interiores habere apertos; vt cognoscamus te in gloria sempiterna. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap.XV.15. 13 *Canticum Ieremiæ*. Tu scis Domine: recordare mei. *vsque*. Et redimam te de manu fortium.

fol.195. REcordare nostri Domine; & tuére nos ab his qui pesequuntur nos; qui pro nobis sustinuisti opprobrium crucis: vt in quo tu [ passus es ] pro nobis; in eo nos & hîc & in æternum gratulemur felices. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap.XVII.14. 14 *Canticum Ieremiæ.* Sana me Domine, & sanabor. *vsque*. Et duplici contritione contere eos.

fol.157. COnfundantur omnes Domine qui persequuntur in nos sanctum nomen tuum; & non confundamur nos, qui veneramur

& cre-

& credimus & passionis tuæ iniuriam, & resurrectionis tuæ potentiam. prævaleat ergo virtus gloriæ tuæ: quæ & persequentes à prauitate detérreat; & credentes in æternum tibi lætabundos coniungat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.164. ADesto nobis Domine quasi bellator fortis: vt te in nobis pugnante, omnis vigor nos impugnantis aduersæ corruat fortitudinis; & in sopore suæ confessionis nostris labentibus inimicis, ereptos nos sibi vendicet tuæ vi *potentiæ maiestatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.180. SAna nos Domine, & sanabimur: confundantur omnes qui persequuntur in nos nomen sanctum tuum; & non confundamur nos, qui veneramur & credimus passionis tuæ potentiam. prævaleat ergo virtus gloriæ tuæ; vt credentes in æternum tibi lætabundos coniungat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Cap.XX.7. 15 *Canticum Ieremiæ*. Seduxisti me Domine, & seductus sum. *vsque*. Tibi enim reuelaui causam meam.

fol.167. DEus cuius animam, leonum voracitas nequiuit absúmere; in eo quòd iustitia in te inuenta, eorum videbatur rabiem effugáre. *eunte Angelo tuo, qui os Leonis illius, qui per mundum rugiens currit, quærens quem deuoret, concludat; atque animas nostras eius persuasione atque dominatu dirigat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.184. FAc nos Domine Deus noster; vt nec in derisu inimicorum nostrorum, nec subsannatione aduersantium nos fatigemur: sed tu qui es defensio nostra, à contradictione improborum nos libera. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.212. REdemptor humani generis Domine Deus bellator & fortis; qui torcular in quo calcator es, conculcare dignósceris; dum & à morte surgis; & eos qui te persecuti sunt, corruentes, infirmantes ostendis: præbe nobis in tuis passionibus & hilariter amaréscere; & opulentiùs conlætari: vt dum infideles perfidia cruciat; fideles conuersio ab iniquitate absoluat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol.215. DEus probator iuste, qui reuelatam tibi causam Filij tui, passionis vtique suæ iniuriam, in infidelibus puniturus agnoscis; videamus quæsumus vltionem de inimicis eius: ita vt aut resipiscentes ab infidelitate, ipsi se pœnitendo vleiscantur; aut perdurantes in perfidia, per eius puniantur iustitiam, cuius contemnunt misericordiam manifestam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster.

*De*

Cap. LI. 16 *Canticum Ecclesiastici*. Confitebor tibi Domine rex. *usque*. Dabit vobis mercedem vestrâm in tempore suo.

fol. 387. *De S. Anna*.

DOmine Iesu Christe laudabilis nimis & magne, te implorantes exquirimus; te quærentes exposcimus interuentu gloriosæ beatæ Annæ matris Mariæ Virginis genitricis tuæ: fac nobiscum misericordiam propter nomen tuum: & in quibus à te peccando recessimus; confessione humili maneamus: & pietate quâ redemisti captiuos & misericordia [quâ] adiuuasti oppressos; ipsâ nunc quæ gessimus dilue; atque in parte dexteræ tuæ, quos redemisti statue. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

fol. 384. *De S. M. Magdalena*.

INneffabilis bonitatis auctor & Domine, qui beatissimæ Mariæ Magdalenæ linguam imples confessione, & cordis remuneras charitatem: dona nobis eius meritis, vt tuum confitentes nomen in terris, pacem habeamus in diebus nostris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

---

*Ex Breuiar. Ambros. ann. 1539. & 1557. vbi post Cantica ponitur pro Matutino quotidie.

## *LAVS ANGELORVM

### [*siue Hymnus Matutinus*.]

GLoria in excelsis Deo: & in terra pax, hominibus bonæ voluntatis.

Laudamus te, hymnum dicimus tibi, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te, gratias agimus tibi, propter magnam gloriam tuam,

Domine Deus Rex cœlestis, Deus Pater omnipotens, Iesu Christe, Sancte Spiritus.

Domine Deus Filius Patris.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram.

Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis: misere-

---

Exstat huic assimilis hymnus Matutinus in libro VII. Constit. Apostolicarum cap. 48. & in cod. Bibliorum vetustissimo Alexandrino & passim in libris diuinorum officiorũ Græci ritûs. qui hymnus vt in Matutino officio diceretur, præscripserunt S. Athanasius vel alius quispiam antiquus Pater lib. *de Virginitate*, & S. Aurelianus Episc. Arelatensis in regula ad Virgines.

re nobis : súbueni nobis: dirige nos: conserua nos: munda nos : pacifica nos : libera nos ab inimicis, à tentationibus, ab hæreticis, ab Arrianis, à schismaticis, à barbaris.

Arriani.

Quia tu solus sanctus, tu solus Dominus, tu solus altissimus,

Iesu Christe, in gloria Dei Patris, cùm Sancto Spiritu, in sæcula sæculorum. Amen.

Per singulos dies benedicimus te: laudamus nomen tuum in æternum & in sæculum sæculi.

Dignare Domine die isto sine peccatis nos custodire. benedictus es Dñe; doce me iustificationes tuas.

Vide humilitatem meam & laborem meum: & dimitte omnia peccata mea.

Eructabunt labia mea hymnum, hymnum Deo nostro.

Viuet anima mea & laudabit te: & iudicia tua adiuuabunt me.

Erraui sicut ouis quæ perierat: require seruum tuum; quia mandata tua non sum oblitus.

Citò anticipet nos misericordia tua Domine: quia pauperes facti sumus nimis. adiuua nos Deus salutaris noster.

Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, & laudabilis & gloriosus in sæcula sæculorum. Amen.

*sequitur*.

Gloria & honor Deo Patri & Filio & Spiritui Sancto: sicut erat in principio nunc & semper & per omnia sæcula sæculorum. Amen.

*Oratio*.

Sacram. Gallicanum Mabillonij pag. 281.

DEus, cui meritò & in excelsis & in terra [ab] vtriusque loci incolis gloria decantatur; qui pacem tuam, non in maléuolis, sed in hominibus bonæ voluntatis esse testaris: te orantes laudamus; tibique agentes gratias, supplicamus: vt qui in te suscipiens mundi peccata, purgata delesti; suscipias ex dono tuo tibi placita; & ámputes praua desideria nostra: simulque

præſta, vt præſentem diem te protegente ſine peccato transfigere mereamur. [ Quis viuis & regnas cum Deo Patre. ]

---

Matth. V.

In Pſalterio Græco vetuſtiſſimo maioribus litteris ſcripto Bibl. Vatic. n. 341. Cantica & Hymnum Matutinum hæ Beatitudines immediatè ſequuntur.

## *BEATITVDINES.*

BEati pauperes ſpiritu: quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.

Beati mites: quoniam ipſi poſſidebunt terram.

Beati qui lugent: quoniam ipſi conſolabuntur.

Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam: quoniam ipſi ſaturabuntur.

Beati miſericordes: quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.

Beati mundo corde: quoniam ipſi Deum videbunt.

Beati pacifici: quoniam filij Dei vocabuntur.

Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam: quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.

Beati eſtis cùm maledixerint vobis, & perſecuti vos fuerint; & dixerint omne malum aduersùm vos mentientes, propter me:

gaudete & exſultate: quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis.

---

* Codd. Vatic. 82. 83.

* Ex Pſalter. Romano.

## **HYMNVS IN HONOREM Sanctæ Trinitatis.*

TE Deum laudámus;
te Dominum confitémur;

---

* Cod. vetuſtiſſimus Vatic. olim Reginæ Suetiæ, in quo alij genuini hymni S. Ambroſij, licèt ſine illius nomine continentur: *Incipit hymnus ad Matutina dicendus die Dominico*. Cod. Vatic. 5729. Bibliorum S. Hieronymi: *Hymnus ad Matutinum diebus Dominicis*. Vatic. 84. *Hymnus SS. Ambroſij & Auguſtini*. Vatic. 98. *Hymnus ad Matutinum diebus Dominicis: quem S. Ambroſius & S. Auguſtinus condiderunt*. Palat. 39. *quem S. Auguſtinus & S. Ambroſius inuicem condiderunt*. Breuiar. Monaſticum Vatic. 4928. ſcriptum circa annum 1166. *Ymn. S. Abundy*. for. leg. Ambruſij. Cod. Baſilicæ Vatic. n. xj. *Ymnum S. Siſebuti*. Cod. Palat. 30. in Vatic. *Hymnus ſanctorum Patrum*.

te æternum Patrem omnis terra venerátur.
Tibi omnes Angeli, tibi cæli & vniuersæ Poteſtátes,
tibi Cherubìm & Seraphìm inceſſábili voce proclámant:
Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaóth.
Pleni ſunt cæli & terra maieſtátis gloriæ tuæ.
Te glorióſus Apoſtolórum chorus;
te Prophetárum laudábilis númerus;
te Martyrum candidátus laudat exércitus.
Te per orbem terrárum ſancta confitétur Eccléſia,
Patrem imménſæ maieſtátis,
venerándum tuum verum & vnicum Filium,
Sanctum quoque Paráclitum Spiritum.
Tu Rex gloriæ Chriſte:
tu Patris ſempitérnus es filius:
tu ad liberándum *ſuſceptúrus hominem, non horruiſti Virginis vterum:
tu deuícto mortis acúleo, aperuiſti credéntibus regna cælorum;
tu ad déxteram Dei ſedes in gloria Patris:
iudex créderis eſſe ventúrus.
Te ergo quæſumus; fámulis tuis ſúbueni, quos pretióſo ſanguine redemíſti:
ætérnâ fac cum Sanctis tuis * gloriâ munerári.
Saluum fac pópulum tuum Domine: & benedic hereditati ſuæ:
*& rege eos: & extólle illos vſque in æternum.
Per ſingulos dies benedícimus te:
& laudámus nomen tuum in æternum & in ſæculum ſæculi.

*Cod. Reginæ Suetiæ, ſuſcepiſti.

* Idem gloriâ munerare. al. in gloria numerari.

---

*Cod. vetuſtiſſ. Vatic. olim Reginæ Suetiæ. *Et rege illos, & extolle illos in ſæculum ſæculi. Benedictus es Domine Deus patrum noſtrorum: & laudabile & glorioſum nomen tuum in ſæcula. Dignare Domine die iſta ſine peccato nos cuſtodire. Miſerere nobis Domine, miſerere nobis. Explicit.*

Dignáre Domine, die isto sine peccáto nos custodíre.
Miserére nostri Domine; miserére nostri.
Fiat, Domine, misericórdia tua super nos; sicut spe-
ráuimus in te.
In te Domine sperávi, non confúndar in ætérnum.

Sic distinguitur in codice Diaconiæ S. Mariæ in via Lata, & in cod. Chisiano ad initium sæculi XI.

TE decet laus,
te decet hymnus;
tibi gloria Deo
Patri & Filio
cum Sancto Spiritu
in sæcula sæculorum.
Amen.

*Oratio.*

Cod. Vat. 84. & exstat. in Sacrament. Gelasiano Sabbato hebd. 2. Quadragesimæ.

DEus, qui nos gloriósis remédijs, in terris adhuc pósitos, iam cæléstium rerum facis esse consortes. tu, quæsumus, in ista quâ viuimus, nos vitâ gubérna: vt ad illam in qua ipse es, lucem perdúcas. Per.

## * HYMNVS ANGELORVM.

Sic distinguitur hic hymnus in codice Alexandrino.

GLória in excélsis Deo:
& in terra pax,
homínibus bonæ voluntátis.
Laudámus te,
benedicimus te,
adorámus te,
glorificámus te,
gratias agimus tibi,
propter magnam glóriam tuam,
Domine Deus Rex cæléstis
Deus Pater omnípotens,
Domine Fili vnigénite

* Cod. Vatc. 5729. Bibliorum S Hieronymi. *Hymnus S. Ylarij ad Missam.* Fortè hic primus hymnum hunc Latinum fecit, primusque ex Oriente in Occidentem inuexit.

Iesu

Iesu Christe.
Domine Deus,
agnus Dei,
filius Patris,
qui tollis peccata mundi,
miserére nobis.
Qui tollis peccata mundi,
súscipe deprecatiónem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris,
miserere nobis.
Quoniam tu solus sanctus,
tu solus dominus,
tu solus altissimus,
Iesu Christe,
cum Sancto Spiritu,
in gloria Dei Patris. Amen.

*Oratio.*

Sacrament. Gallicanum Mabillonij pag. 281.

DEus, quē meritò & Angeli in cœlis, & homines in terra, debito famulatu conlaudant: cuius sanctum nomen super omne nomen exaltatum fideles exsultatione concelebrant: præsta nobis famulis tuis, effectu tibi bonorum operum propinquare; teque vitâ simul & voce laudare; tuamque misericordiam rectis actibus impetrare: vt vniuersus hic populus, qui Angelos tuos æquiperare confitendo, sectari quoque studeat imitando. [Per.]

## *HYMNVS SERAPHICVS.*

SAnctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaóth.
Pleni sunt cæli & terra gloriâ tuâ.
Hosannâ in excélsis.
Benedíctus Qui venit in nomine Domini.
Hosannâ in excelsis.

## *HYMNUS GLORIFICATIONIS.

*Amalarius de ordine Antiphonarij cap. I.

GLoria Patri & Filio & Spiritui Sancto, sicut erat in principio & nunc & semper & in sæcula sæculorum. Amen.

## HYMNUS TRISAGIUS.

HAgios ho Theós,
*Sanctus Deus;*
Hágios íschyros,
*Sanctus fortis;*
Hágios athánatos eléison himâs,
*Sanctus immortalis miserere nobis.*

---

Cap. VI.

## INCIPIT ORATIO DOMINICA *secundùm Matthæum.*

PAter noster qui es in cælis,
sanctificétur nomen tuum:
aduéniat regnum tuum:
fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra:
Panem nostrum *quotidiánum da nobis hodie.
& dimitte nobis debita nostra; sicut & nos dimittimus debitóribus nostris.
& ne nos indúcas in tentationem:
sed libera nos à malo. Amén.

* super substantialem.

---

Cap. XI.

## *Secundùm Lucam.*

PAter, sanctificétur nomen tuum:
aduéniat regnum tuum.
Panem nostrum quotidianum da nobis hódie.
& dimítte nobis peccata nostra: siquidem & ipsi dimíttimus omni debénti nobis.
& ne nos indúcas in tentationem.

## INCIPIT SYMBOLVM APOSTOLORVM.

CRedo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ. Et in Iesum Christum, Filium eius vnicum, Dominum nostrum: qui concéptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine; passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepúltus; descendit ad inferos; tertiâ die resurréxit à mortuis; ascendit ad cælos; sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus est iudicáre viuos & mortuos. Credo in Spiritum Sanctum. Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

## SYMBOLVM APVD NICÆAM
### *trecentorum decem & octo Patrum.*

Ex Concil. Lateranensi S. Martini Papæ secretario IV.

CRedimus in vnum Deum Patrem omnipotentem, creatórem visibilium & inuisibilium. Et in vnum Dominum nostrum Iesum Christum, Filium Dei, natum ex Patre vnigénitum, hoc est, ex substántiâ Patris, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum non creátum, vnius substantiæ cum Patre (quod Græci dicunt *Homoúsion*:) per quem omnia facta sunt, siue quæ in cælo, siue quæ in terra: qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, homo factus est: passus est: & resurrexit tertiâ die: ascéndit in cælos, sedet ad dexteram Patris; iterum venturus cum gloriâ iudicare viuos & mortuos. Et in Spiritum Sanctum. Eos autem qui dicunt: *Erat aliquando, quando non erat*: &, *Priusquam nasceretur, non erat*: & quia *ex non exstantibus factus est*: aut *ex alia substantia*, vel *essentia* dicunt esse; aut *conuertibilem* aut *mutabilem* Filium Dei; hos anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.

SYM-

Ex eodem Concilio.

## SYMBOLVM APVD CONSTANTINOPOLIM centum quinquaginta Patrum.

CRedimus in vnum Patrem omnipotentem, visibilium omnium & inuisibilium factorem. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, natum ex Patre ante omnia sæcula, Deum verum de Deo vero, natum non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt, siuè quę in cælo, siuè quæ in terra: qui propter nos homines & salutem nostram descendit è cælo; & incarnatus est de Spiritu Sancto & Maria Virgine, & humanatus est: & crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato: & passus est: sepultus est: & resurrexit tertiâ die: ascendit in cælos: & sedet ad dexteram Patris; iterum venturus cum gloriá iudicare viuos & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum & viuificantem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum: qui locutus est per sanctos Prophetas. In vnam catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confitemur vnum Baptisma in remissionem peccatorum. Exspectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

## SYMBOLVM quod ad Missarum solemnia cantatur.

CRedo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt. qui propter nos homines & propter nostram salútem descendit de cælis;

&

& incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt: crucifixus etiam prò nobis, ſub Pontio Pilato paſſus, & ſepultus eſt: & reſurrexit tertiâ die ſecundùm Scripturas: & aſcendit in cęlum; ſedet ad dexteram Patris: & iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum & viuificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur: qui locútus eſt per Prophetas. Et vnam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam & Eccleſiam. Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum. & exſpecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

---

Ex Pſalt. Rom. ann. 1595.

## *INCIPIT FIDES CATHOLICA S. Athanaſij Epiſcopi *.*

* *Aliqui codd. addunt*, Alexandrini, *vel*, Alexandriæ. *còd. Baſilicæ Vaticanæ n. xi*, Ab Athanaſio edita.

QVicumque vult ſaluus eſſe, ante omnia opus eſt vt teneat Catholicam Fidem: quam niſi quiſque íntegram inuiolatámque ſeruáuerit, abſque dubio in æternum peribit.

---

Omiſſis nonnullorum coniecturis ac diuinationibus de auctore huius Symboli; ex longa præſcriptione multorum ſæculorum, & inſcriptionibus veterum codd. diligentiùs videndum, num hæc plenior explicatio Nicænę fidei, ſit velut Hypomneſticon quoddam ſiue commonitorium, ad Catholicorum inſtructionem contra varias hæreſes, & Græcè & Latinè primò confectum, de ijs quæ de Trinitate & Incarnatione, tum voce diſputata, tum ſcripto decreta ſunt in Concilio Alexandrino ſub Iuliano Auguſto, præſidente S. Athanaſio, præſentibuſque ex Latinis S. Euſebio Epiſcopo Vercellenſi, ac duobus Diaconis Luciferi Epiſc. inſulæ Sardiniæ. Certè quæ Rufinus Libro X. hiſtoriæ Eccleſ. cap. 29. & epiſtola ipſa eiuſdem Concilij apud S. Athanaſium *epiſt. ad Antiochenos* ſcribunt, ſi conſiderentur attentiùs, verbatimque expendantur, penè totum Symbolum hocce ſummatim repræſentare videntur.

Fides

Fides autem Catholica hæc eſt, vt vnum Deum in Trinitáte, & Trinitátem in vnitate veneremur:
neque confundentes perſonas, neque ſubſtántiam ſeparántes.
alia eſt enim perſona Patris, alia Filij, alia Spiritûs Sancti:
ſed Patris & Filij & Spiritus Sancti vna eſt Diuinitas, æqualis gloria, coæterna maieſtas.
Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus Sanctus.
increátus Pater, increátus Filius, increátus Spiritus Sanctus:
imménſus Pater, imménſus Filius, imménſus Spiritus Sanctus:
æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus Sanctus.
& tamen non tres æterni, ſed vnus æternus.
ſicut non tres increati, nec tres imménſi, ſed vnus increatus, & vnus immenſus.
Similiter omnípotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus Sanctus:
& tamen non tres omnipotentes, ſed vnus omnipotens.
Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus:
& tamen non tres Dij, ſed vnus eſt Deus.
Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus Sanctus.
& tamen non tres Domini, ſed vnus eſt Dominus.
quia ſicut ſingillátim vnamquamque perſonam, Deum ac Dominum confitéri Chriſtianâ veritate compéllimur: ita tres Deos aut tres Dominos dicere, Cathólicâ religione prohibémur.
Pater à nullo eſt factus, nec creatus, nec genitus.
Filius à Patre ſolo eſt, non factus nec creatus, ſed genitus.
Spiritus Sanctus à Patre & Filio, non factus, nec creatus nec genitus, ſed procédens.

Vnus

Vnus ergo Pater, non tres Patres: vnus Filius, non tres Filij: vnus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti.

& in hac Trinitáte nihil prius aut postérius, nihil maius aut minus: sed totæ tres personæ coæternæ sibi sunt & coæquáles.

ita vt per omnia (sicut iam supra dictum est) & vnitas in Trinitate, & Trinitas in vnitate veneránda sit.

Qui vult ergo saluus esse, ita de Trinitáte sentiat.

Sed necessárium est ad æternam salutem, vt Incarnationem quoque Domini nostri Iesu Christi fidéliter credat.

Est ergo Fides recta, vt credamus & confiteámur, quia Dominus noster Iesus Christus Dei Filius, Deus & homo est.

Deus est, ex substantia Patris ante sæcula genitus: & homo est, ex substantia matris in sæculo natus:

perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali & humána carne subsistens;

æqualis Patri secundùm Diuinitatem, minor Patre secundùm humanitatem.

Qui licèt Deus sit & homo, non duo tamen sed vnus est Christus;

vnus autem non conuersione Diuinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum;

vnus omnino non confusione substantiæ, sed vnitate persónæ:

nam sicut anima rationalis & caro, vnus est homo: ita Deus & homo, vnus est Christus.

Qui passus est pro salute nostra: descendit ad inferos: tertiâ die resurrexit à mortuis:

ascendit ad cælos: sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus est iudicare viuos & mortuos.

Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habent

cum

cum corporibus ſuis; & reddituri ſunt de factis proprijs rationem.

& qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam: qui verò mala, in ignem æternum.

Hæc eſt Fides Catholica; quam niſi quiſque fidéliter firmiterque crediderit, ſaluus eſſe non poterit.

*Oratio.*

Cod. Vatic. 84.

OMnipotens ſempiterne Deus, fac orthodóxam Fidem intemerátâ ſemper cordis credulitate orisque profeſſione ſeruare; ac congruâ eidem nítidos actione, tuæ perénniter claritatis viſione lætari. Per Dominum noſtrum.

---

*Oratio.*

Ex antiquis Pſalterijs teſte Ratherio Episc. Veronenſi in Itinerario.

SAlua nos omnipotens Deus: & per merita & interceſſionē ſanctæ Dei genitricis Mariæ omniumque Sanctorum, eſto nobis propitius & clemens; conceſſaque veniâ peccatorum, da nobis deinceps velle poſſe & perficere quæ tibi placent, & nobis expédiunt. Da nobis in tribulatione ſolatium, in perſecutione auxilium, in omni tentatione virtutem. Da nobis de præteritis veniam, de præſentibus quoque malis emendationem; atque de futuris largiri nobis dignare cuſtodiam. Per.

*DEO GRATIAS.*